Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ.

NOVUM TESTAMENTUM

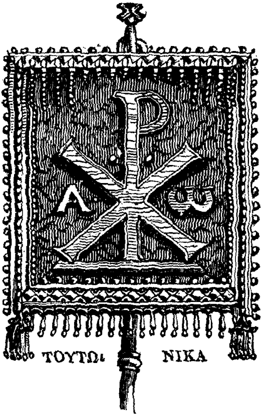
TEXTÛS STEPHANICI A.D. 1550.

ACCEDUNT VARIAE LECTIONES EDITIONUM BEZAE, ELZEVIRI, LACHMANNI, TISCHENDORFII, TREGELLESII.

CURANTE

F. H. A. SCRIVENER, A.M., D.C.L., LL.D.

EDITIO AUCTIOR ET EMENDATIOR.

CANTABRIGIAE, DEIGHTON, BELL ET SOC:
LONDINI, WHITTAKER ET SOC: G. BELL ET FILII.
M.DCCC.LXXVII.

PRAEFATIO.

Prae manibus habes, lector Deo per Christum dilecte, illius celeberrimae Novi Foederis editionis exemplar (uti speramus) fidissimum, quam Robertus Stephanus A.D. 1550 Parisiis prodidit: exceptis dumtaxat manifestis preli Stephanici vitiis (quae tamen omnia, praeter spirituum et accentuum errores, in marginem nostrum inferiorem relegata notavimus); punctis etiam et sectionum majorum, seu *pericoparum*, divisionibus ferè ad Bengelii, Lloydii, recentiorum, arbitrium castigatis. Notandum est vero nos pro κᾀγώ, κᾀκεῖ et similibus Stephani formis κἀγώ, κἀκεῖ κ.τ.λ.; pro αὑτοῦ, αὑτῷ, αὑτὸν tantum non ubique* αὐτοῦ, αὐτῷ, αὐτὸν adhibuisse: pro 'Αβραὰμ (quod Stephanus unà cum pluribus N. F. codicibus ex LXXvirali versione passim sibi vindicavit) Ἀβραὰμ scripsisse: ρρ in mediâ voce potius quàm ῤῥ, ζῆν potius quàm ζῇν a Stephano plerumque usitatum, dedisse: haec quidem postrema nescimus an verius.

At ne post tot virorum doctorum curas in textu N. F. adornando nuper exercitatas, sacrarum literarum studiosis parum consuluisse videremur, si nuda libri Stephanici verba, sine supellectili criticâ quantulâcumque in lucem proderemus; lectiones variantes ex aliis editionibus praestantioribus quinque diligenter excerptas, ad calcem singularum paginarum subjecimus: locos textûs Stephanici ita in dubium vocatos typo minutiore, crassiore, nigriore insignivimus; nisi varietas ipsa accentus, puncta, hujusmodi nugas respiceret, aut e merâ unius vel alterius officinae negligentiâ planè oriretur.

* ἐφ' αὑτῶν Apoc. ix. 11 necessariò retinendum duximus. Cf. etiam Matt. xxiii. 4. Marc. vi. 4.

Praecipuum autem editioni Elzevirianae, Lugduni Batavorum A.D. 1624 impressae, laborem impendimus, *quippe quae, non optimo* sanè jure, *textum ab omnibus receptum* praebere sit judicata. Hujus editionis locos a Stephanicâ nostrâ diversos Millius (*Proleg. N. T.* § 1307) XII tantum; Tischendorfius (*Proleg. N. T.* p. LXXXV. *A.D. 1859) CL describit. Nos*, censu habito, lectiones CCLXXXVI inter utramque differre invenimus, istarumque rerum curiosis indicamus.

N. F. editiones a Theodoro Bezâ per annos plus triginta (A.D. 1565, 1576, 1582, 1589, 1598) elaboratae, cum alias ob causas notatu sunt dignae, tum quod fontes unde duxerint librarii Elzeviriani, a Stephano dissidentes, luculenter ostendunt. Vellemus quidem omnes omnium Bezae editionum lectiones variantes hôc in opusculo studiosae juventutis oculis subdidisse; nunc autem, spatiis exclusi iniquis, primam tantum ejus editionem nos in lectorum fructum adhibere posse vehementer dolemus.

Hactenus de vetustioribus. Reliquum est ut eorum merita leviter perstringamus, quorum hominum operâ usi theologi hodierni in sanctarum Scripturarum volumen, novis instructi subsidiis atque uberiore materiae copiâ, incumbunt: Lachmannum intelligimus, Tischendorfium, Tregellesium. Horum enim trium editiones tam anxiâ curâ excussimus, ut ne minimam quidem verborum a textu Stephanico discrepantiam scientes negligeremus*.

Agmen ducit Carolus Lachmannus (*N. T. Berolini*, 1842—50), ingenii viribus et elegantiâ doctrinae haud pluribus impar; editor N. F. audacior quam limatior: cujus textum, a recepto longè decedentem, tantopere judicibus quibusdam subtilioribus placuisse jamdudum miramur: quippe qui, abjectâ tot caeterorum codicum Graecorum ope, perpaucis antiquissimis (nec iis integris,

* N tamen quod vocant ἐφελκυστικὸν et οὕτως ante consonantem, formas ferè semper ab his criticis usitatas, taciti praetermisimus.

nec per eum satis accuratè collatis) innixus, libros sacros ad saeculi post Christum quarti normam restituisse sibi videatur; versionum porrò (cujuslibet codicis aetatem facilè superantium) Syriacae atque Aegyptiacarum, contemptor, neutrius linguae peritus; Latinarum contrà nimius fautor, prae Bentleio ipso Bentleianus.

Longè aliam ingreditur viam Aen. F. Constantinus Tischendorfius, cujus editio N. T. septima nuperrimè (A.D. *1859*) Lipsiae prodiit. Hujus viri *industriam* mirabilem, per viginti annorum sudorem, itinera, indagationes testatam, nos dignis laudibus prosequi nec licet nec necesse est. Nemo vivus—si Millium Wetsteniumque excipias, nemo mortuus—tam immensam lectionum ex optimis libris manu scriptis collectarum farraginem, e *tenebris produxit. In textu autem sacro ad pristinam* sinceritatem restituendo **veremur** ne minus feliciter versatus sit, siquidem verae rei criticae leges nondum sunt stabilitae, et ipse criticus vacillantis judicii crimine vix aut ne vix quidem absolvendus. Unum pro certo constat, Tischendorfii editiones duas praestantissimas (A.D. 1849, 1859 Lipsienses) inter se locis non minus MCCXCVI discrepare, quorum locorum DXCV cum Elzeviriano textu nunc demum (A.D. 1859) amicè conjurare, aliâ lectione priùs (A.D. 1849) ab auctore praelatâ.

Opus imperfectum a S.P.Tregellesio optimè tentatum non est cur multis disceptemus. Fasciculum Matthaei Marcique Evangelia complectentem, codicibus Graecis antiquissimis, versionibus, Patribus denuo examinatis, A. D. 1857 publici juris fecit: caetera adhuc desiderantur. Libellum etiam Ἀποκαλύψεως, quem A.D. 1844 edidit, in lectoris nostri gratiam discussimus. De textu Tregellesiano hoc solum addemus, illum de placitis vel Lachmanni, vel Tischendorfii, vel utriusque, haud saepe recedere.

Haec sunt quae ad instituti nostri rationes explicandas idonea duximus. Valeas, lector θεόφιλε: fruaris

labore nostro, tenui eo quidem, at nec parvo nec ingrato. Foveas, perscruteris τὰ ἱερὰ γράμματα, τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν, διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

F. H. A. SCRIVENER.

Dabam ad Cenionis Ostia,
III Kal. Octobr. A.D. 1859.

Lenibus Abbatis Transatlantici, Gebhardtii Estoni, doctorum aliorum, admonitionibus correpti, immo potius eruditi, mendas prioribus nostris editionibus inhærentes pro viribus correximus; Tregellesii varias lectiones tandem integras suis quasque sedibus supplevimus; Tischendorfii textum ad octavam ejus recensionem, locis IIMDV a septimâ discrepantem, sedulo accommodavimus. Editores ipsos, eheu! quos viros, natu ferè æquales, indole et famâ satis dispares, ambo semper in adversum nitentes, ambo piis laboribus infractos, intra hoc biennium mors abripuit immatura. Cujus duumviratûs nos adhuc superstites, in eodem stadio haud æquis passibus procurrimus, studia hæc sacra nisi cum vitâ, si ita fert Dei voluntas, nequaquam deposituri. Hendoni, in agro Trinobantium, Kal. Novembr., 1876.

Catalogus siglarum in notulis nostris adhibitarum.

S editionis Stephani 1550 lectionem indicat.
B .... Bezae 1565.........................
E .... Elzeviri 1624........................
L .... Lachmanni 1842—1850 ....
T .... Tischendorfii 1865—72 ....
Tr .... Tregellesii 1857—1872...........
L *marg*... Lachmanni marginis interioris...
Tr *marg*.. Tregellesii marginis...............

[L], [T], [Tr] lectionem ab L, T, Tr uncinis inclusam innuit.

+ aliquid textui Stephanico adjectum denotat, at – aliquid subtractum.

This is the Historic Koine Greek Text of the New Testament

This is the Text of
Stephens/ Estienne /Stephanus of 1550/51.

This is the Edition of 1860 of FHA Scrivener.
There are OTHER editions of this version
by Scrivener.

One of these is the Edition of 1906.
Beware of editions printed AFTER the death
of the Authors, in the matter of Textual Criticism
or Bible Editions/Versions.

If you look *closely* at the **Scrivener Edition of 1906**, you will find that many of the original Footnotes from Scrivener have already been changed and Constantly refer to the WH Greek Text.

By 1906, Oxford and Cambridge had already agreed to discontinue to use the T.R. in its training of Pastors and those involved in Anglican Church Ministry, and to substitute the Collated Corrupt Greek Text of Anglican High Churchmen Westcott and Hort.

We encourage you to study this text closely, and other versions and editions. They are very different from the standard UBS edition which dates from Vatican II .

ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ

ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ[1].

ΒΙΒΛΟΣ γενέσεως ἸΗΣΟΥ Χριστοῦ, υἱοῦ Δα- **1**
βὶδ[2], υἱοῦ Ἀβραάμ. Ἀβραὰμ ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ· 2
Ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ· Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε
τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ. Ἰούδας δὲ 3
ἐγέννησε τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θάμαρ·
Φαρὲς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐσρώμ· Ἐσρὼμ δὲ ἐγέννη-
σε τὸν Ἀράμ· Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμιναδάβ· 4
Ἀμιναδὰβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ναασσών· Ναασσὼν
δὲ ἐγέννησε τὸν Σαλμών· Σαλμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν 5
Βοὸζ[4] ἐκ τῆς Ῥαχάβ· Βοὸζ[4] δὲ ἐγέννησε τὸν Ὠβὴδ[5]
ἐκ τῆς Ῥούθ· Ὠβὴδ[5] δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεσσαί· Ἰεσ- 6
σαὶ δὲ ἐγέννησε τὸν Δαβὶδ[2] τὸν βασιλέα. Δαβὶδ[2] δὲ
ὁ βασιλεὺς[6] ἐγέννησε τὸν Σολομῶντα[7] ἐκ τῆς τοῦ
Οὐρίου· Σολομὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Ῥοβοάμ· Ῥο- 7
βοὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιά· Ἀβιὰ δὲ ἐγέννησε
τὸν Ἀσά[8]· Ἀσὰ[8] δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσαφάτ· Ἰωσα- 8
φὰτ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωράμ· Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησε
τὸν Ὀζίαν[9]· Ὀζίας[10] δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωάθαμ· Ἰωά- 9
θαμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἄχαζ· Ἄχαζ δὲ ἐγέννησε
τὸν Ἐζεκίαν[11]· Ἐζεκίας[12] δὲ ἐγέννησε τὸν Μανασσῆ· 10
Μανασσῆς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμών[13]· Ἀμὼν[13] δὲ ἐγέν-
νησε τὸν Ἰωσίαν[14]· Ἰωσίας[15] δὲ ἐγέννησε τὸν 11
Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς μετοι-
κεσίας Βαβυλῶνος. Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν 12
Βαβυλῶνος, Ἰεχονίας ἐγέννησε τὸν Σαλαθιήλ· Σα-

[1] Εὐαγγέλιον κατὰ Μαθθαῖον LTr. Κατὰ Μαθθαῖον T. —ἅγιον B.
[2] Δαυεὶδ LTTr: Ἀβραὰμ *passim* S. [4] Βοὸς LTr, Βοὲς T. [5] Ἰωβὴδ LTTr. [6] —ὁ βασιλεὺς LTTr. [7] Σολομῶνα TTr. [8] Ἀσὰφ LTTr.
[9] Ὀζείαν LTTr. [10] Ὀζείας LTTr. [11] Ἐζεκείαν L.
[12] Ἐζεκείας L. [13] Ἀμὼς LTTr. [14] Ἰωσείαν LTTr.
[15] Ἰωσείας LTTr.

13 λαθιὴλ δὲ ἐγέννησε τὸν Ζοροβάβελ· Ζοροβάβελ
δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιούδ· Ἀβιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν
14 Ἐλιακείμ· Ἐλιακεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀζώρ· Ἀζὼρ
δὲ ἐγέννησε τὸν Σαδώκ· Σαδὼκ δὲ ἐγέννησε τὸν
15 Ἀχείμ· Ἀχεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιούδ· Ἐλιοὺδ
δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλεάζαρ· Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησε τὸν
16 Ματθάν[17]· Ματθὰν[17] δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ· Ἰακὼβ
δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς
ἐγεννήθη ἸΗΣΟΥΣ ὁ λεγόμενος Χριστός.
17 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως **Δαβὶδ**[18],
γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ **Δαβὶδ**[18] ἕως τῆς μετοι-
κεσίας Βαβυλῶνος, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ
τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ, γενεαὶ
δεκατέσσαρες.
18 ΤΟΥ δὲ **Ἰησοῦ**[19] Χριστοῦ ἡ γέννησις[20] οὕτως ἦν.
μνηστευθείσης γὰρ[21] τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ
Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτούς, εὑρέθη ἐν γαστρὶ
19 ἔχουσα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου. Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ
αὐτῆς, δίκαιος ὤν, καὶ μὴ θέλων αὐτὴν **παραδειγμα-**
20 **τίσαι**[22], ἐβουλήθη **λάθρα**[23] ἀπολῦσαι αὐτήν. ταῦτα
δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδού, ἄγγελος Κυρίου κατ'
ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ, λέγων, "Ἰωσήφ, υἱὸς **Δαβίδ**[18], μὴ
φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου· τὸ
γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ Πνεύματός ἐστιν Ἁγίου.
21 τέξεται δὲ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰη-
σοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν
22 ἁμαρτιῶν αὐτῶν." Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πλη-
ρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ[24] Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου,
23 λέγοντος, 'Ἰδού, ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέ-
ξεται υἱόν, καὶ **καλέσουσι**[25] τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμα-
νουήλ,' ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, Μεθ' ἡμῶν **ὁ**[26]
24 Θεός. **Διεγερθεὶς**[27] δὲ **ὁ*** Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου
ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου· καὶ

[17] Μαθθὰν LTTr. [18] δαυεὶδ LTTr. [19] —Ἰησοῦ Tr.
[20] γένεσις LTTr. [21] —γὰρ LTTr. [22] δειγματίσαι LTTr.
[23] λάθρᾳ L. [24] —τοῦ LTTr. [25] καλέσεις B. [26] — ὁ L.
[27] ἐγερθεὶς LTTr. * — ὁ T.

παρέλαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν 25
αὐτήν, ἕως οὗ ἔτεκε τὸν[28] υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον[29]·
καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἸΗΣΟΥΝ.
Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰου- 2
δαίας, ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδού, μάγοι
ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα, λέγον- 2
τες, "Ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;
εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ
ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ." Ἀκούσας δὲ Ἡρώδης 3
ὁ βασιλεὺς[1] ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ'
αὐτοῦ· καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ 4
γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν, ποῦ
ὁ Χριστὸς γεννᾶται. οἱ δὲ εἶπον[2] αὐτῷ, "Ἐν Βηθ- 5
λεὲμ τῆς Ἰουδαίας. οὕτω γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ
προφήτου, 'Καὶ σύ, Βηθλεέμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς 6
ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ
ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου
τὸν Ἰσραήλ.'" Τότε Ἡρώδης, λάθρα[3] καλέσας τοὺς 7
μάγους, ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινο-
μένου ἀστέρος, καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπε, 8
"Πορευθέντες ἀκριβῶς ἐξετάσατε[4] περὶ τοῦ παιδίου·
ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν
προσκυνήσω αὐτῷ." Οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασι- 9
λέως ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδού, ὁ ἀστήρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ
ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτούς, ἕως ἐλθὼν ἔστη[5] ἐπάνω οὗ
ἦν τὸ παιδίον. ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα, ἐχάρησαν 10
χαρὰν μεγάλην σφόδρα· καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, 11
εὗρον[6] τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ,
καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες
τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυ-
σὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. καὶ χρηματισθέντες 12
κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδην, δι' ἄλλης
ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

[28] —τὸν LTTr. [29] —αὐτῆς τὸν πρωτότοκον LTTr. [1] ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης LTTr. [2] εἶπαν T. [3] λάθρᾳ L. [4] ἐξετάσατε ἀκριβῶς LTTr. [5] ἐστάθη LTTr. [6] εἶδον LTTr.

13 Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδού, ἄγγελος Κυρίου
φαίνεται κατ' ὄναρ[7] τῷ Ἰωσήφ, λέγων, "Ἐγερθεὶς
παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ
φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοί·
μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι
14 αὐτό." Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν
μητέρα αὐτοῦ νυκτός, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον,
15 καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ
τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ[8] Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγον-
16 τος, 'Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.' Τότε
Ἡρώδης, ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυ-
μώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας
τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς, ἀπὸ
διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρί-
17 βωσε παρὰ τῶν μάγων. Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν
18 ὑπὸ[9] Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, 'Φωνὴ ἐν
Ῥαμᾶ* ἠκούσθη, θρῆνος καὶ[10] κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς
πολύς, Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς· καὶ οὐκ
19 ἤθελε[11] παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσί.' Τελευτήσαντος
δὲ τοῦ Ἡρώδου, ἰδού, ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ φαί-
20 νεται[12] τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ, λέγων, "Ἐγερθεὶς
παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ
πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ· τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦν-
21 τες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου." Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέ-
λαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν[13]
22 εἰς γῆν Ἰσραήλ. ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασι-
λεύει ἐπὶ[14] τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐ-
τοῦ[15], ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ'
23 ὄναρ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, καὶ
ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ[16]·
ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν, Ὅτι
Ναζωραῖος κληθήσεται.

7 κατ' ὄναρ ἐφάνη L, κατ' ὄναρ φαίνεται Tr. 8 —τοῦ LTTr. 9 δια LTTr. * Ῥαμὰ T. 10 —θρῆνος καὶ LTTr. 11 ἠθέλησεν L Tr *marg.* 12 φαίνεται κατ' ὄναρ LTTr. 13 εἰσῆλθεν LTTr. 14 —ἐπὶ LT[Tr]. 15 τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρώδου LTTr. 16 Ναζαρὲθ BLTTr.

Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης 3
ὁ βαπτιστής, κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας,
καὶ[1] λέγων, "Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία 2
τῶν οὐρανῶν." Οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς ὑπὸ[2] Ἡσαΐ- 3
ου[3] τοῦ προφήτου, λέγοντος, "Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ
ἐρήμῳ, 'Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου· εὐθείας ποι-
εῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.'" Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχε 4
τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ ζώνην
δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφὴ αὐτοῦ
ἦν[4] ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον.

Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ 5
πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου·
καὶ ἐβαπτίζοντο[5] ἐν τῷ Ἰορδάνῃ[6] ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομο- 6
λογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. Ἰδὼν δὲ πολλοὺς 7
τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ
βάπτισμα αὐτοῦ[7], εἶπεν αὐτοῖς, "Γεννήματα ἐχιδνῶν,
τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς;
ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους[8] τῆς μετανοίας· καὶ μὴ 8, 9
δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ·
λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τού-
των ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ἤδη δὲ καὶ[9] ἡ ἀξίνη 10
πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον
μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ
βάλλεται. Ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς[10] ἐν ὕδατι εἰς 11
μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός
μου ἐστίν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστά-
σαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ
πυρί. οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ 12
τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν
ἀποθήκην[11], τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέ-
στῳ."

Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας 13
ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆ-

[1] –καὶ LT[Tr]. [2] διὰ LTTr. [3] Ἡσαΐου L.
[4] ἦν αὐτοῦ LTTr. [5] +[πάντες] L. [6] +ποταμῷ LTTr.
[7] –αὐτοῦ LT[Tr]. [8] καρπὸν ἄξιον LTTr. [9] –καὶ LTTr.
[10] ὑμᾶς βαπτίζω LTTr. [11] +αὐτοῦ LTr.

14 ναι ὑπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰωάννης[12] διεκώλυεν αὐτόν,
λέγων, "Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι,
15 καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με;" Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς
εἶπε πρὸς αὐτόν[13], "Ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέπον
ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην." Τότε
16 ἀφίησιν αὐτόν. **Καὶ βαπτισθεὶς**[14] ὁ Ἰησοῦς **ἀνέβη**
εὐθὺς[15] ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδού, **ἀνεῴχθησαν*** **αὐτῷ**[16]
οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδε **τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ**† καταβαῖνον
17 ὡσεὶ περιστεράν, **καὶ**[17] ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. καὶ
ἰδού, φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα, "Οὗτός ἐστιν
ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα‡."

4 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ
2 Πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. καὶ
νηστεύσας ἡμέρας **τεσσαράκοντα**[1] καὶ **νύκτας τεσ-**
3 **σαράκοντα**[2], ὕστερον ἐπείνασε. καὶ προσελθὼν **αὐτῷ**[3]
ὁ πειράζων **εἶπεν**[3], "Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ
4 λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται." Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε,
"Γέγραπται, 'Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται[4] ἄνθρωπος,
ἀλλ' **ἐπὶ**[5] παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος
5 Θεοῦ.'" Τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς
τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ **ἵστησιν**[6] αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον
6 τοῦ ἱεροῦ, καὶ **λέγει**[7] αὐτῷ, "Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ,
βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γάρ, 'Ὅτι τοῖς ἀγ-
γέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ χειρῶν
ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα
7 σοῦ.'" Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Πάλιν γέγραπται,
8 'Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου.'" Πάλιν
παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν
λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ
9 κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, καὶ **λέγει**[8] αὐτῷ, "Ταῦτα
πάντα σοι[9] δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι."
10 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Ὕπαγε[10], Σατανᾶ· γέ-

[12] —Ἰωάννης LT[Tr]. [13] (ν) αὐτῷ LTr *marg.* [14] βαπτισθεὶς δὲ LTTr. [15] εὐθὺς ἀνέβη LTTr. * ἠνεῴχθησαν L. [16] —αὐτῷ [L]T. † πνεῦμα Θεοῦ T. [17] —καὶ LT[Tr]. ‡ ηὐδόκησα T.
[1] τεσσεράκοντα TTr. [2] τεσσεράκοντα (Tr) νύκτας T. [3] +αὐτῷ LTTr (*priore* αὐτῷ *omisso*, TTr). [4] +ὁ LTTr. [5] ἐν LTr. [6] ἔστησεν LTTr. [7] εἶπεν L. [8] εἶπεν LTTr. [9] σοι πάντα TTr. [10] +ὀπίσω μου [L].

γραπται γάρ, ‘Κύριον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις,
καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.’” Τότε ἀφίησιν αὐτὸν 11
ὁ διάβολος· καὶ ἰδού, ἄγγελοι προσῆλθον καὶ διηκό-
νουν αὐτῷ.
ἈΚΟΥΣΑΣ δὲ ὁ Ἰησοῦς[11] ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, 12
ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ καταλιπὼν τὴν 13
Ναζαρέτ[12], ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς Καπερναοὺμ[13] τὴν
παραθαλασσίαν, ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλείμ,
ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαίου[14] τοῦ προφήτου, 14
λέγοντος, “Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλείμ, ὁδὸν 15
θαλάσσης πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν,
ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει εἶδε φῶς[15] μέγα, καὶ 16
τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέ-
τειλεν αὐτοῖς.”
Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν, 17
“Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.”
Περιπατῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς[16] παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς 18
Γαλιλαίας εἶδε δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον
Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας
ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς*.
καὶ λέγει αὐτοῖς[17], “Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω 19
ὑμᾶς ἁλιεῖς* ἀνθρώπων.” Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ 20
δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν, 21
εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβε-
δαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ
μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας τὰ
δίκτυα αὐτῶν· καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. οἱ δὲ εὐθέως 22
ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολού-
θησαν αὐτῷ.
Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς[18], διδά- 23
σκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ
εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νό-
σον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. καὶ ἀπῆλθεν† 24

[11] – ὁ Ἰησοῦς TTr. [12] Ναζαρὲθ B, Ναζαρὰθ L, Ναζαρὰ TTr. [13] Καφαρναοὺμ LTTr. [14] Ἡσαΐου L. [15] σκοτίᾳ (σκότει T) φῶς εἶδεν LTTr. [16] – ὁ Ἰησοῦς LTTr. * ἁλεεῖς *secundis curis* T. [17] +[ὁ Ἰησοῦς] L. [18] ὁ Ἰησοῦς ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ L, ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ (– ὁ Ἰησοῦς) T, [ὁ Ἰησοῦς] ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ Tr.
† ἐξῆλθεν Tr *marg.*

ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν
αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις νόσοις
καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ[19] δαιμονιζομένους,
καὶ σεληνιαζομένους, καὶ παραλυτικούς· καὶ ἐθερά-
25 πευσεν αὐτούς. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολ-
λοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱερο-
σολύμων καὶ Ἰουδαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

5 ἸΔΩΝ δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ
καθίσαντος αὐτοῦ, προσῆλθον[1] αὐτῷ[2] οἱ μαθηταὶ αὐ-
2 τοῦ· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτούς,
3 λέγων, "Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι· ὅτι αὐ-
4 τῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. μακάριοι[3] οἱ
5 πενθοῦντες· ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. μακάριοι
6 οἱ πραεῖς· ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν. μα-
κάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην·
7 ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. μακάριοι οἱ ἐλεήμονες·
8 ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ
9 καρδίᾳ· ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται. μακάριοι οἱ
10 εἰρηνοποιοί· ὅτι αὐτοὶ[4] υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται. μα-
κάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης· ὅτι αὐτῶν
11 ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. μακάριοί ἐστε, ὅταν
ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι, καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν
12 ῥῆμα[5] καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι[6], ἕνεκεν ἐμοῦ. χαίρετε καὶ
ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς·
οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.

13 "Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας[7] τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας[7]
μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει
ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι[8] ἔξω, καὶ[9] καταπατεῖσθαι ὑπὸ
14 τῶν ἀνθρώπων. Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου·
οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη·
15 οὐδὲ καίουσι λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν
μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς
16 ἐν τῇ οἰκίᾳ. οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν

[19] — καὶ LTr [Tr *marg.*]. [1] προσῆλθαν TTr. [2] — αὐτῷ L. [3] *vv.* 4, 5, *transponunt* LTTr. [4] — αὐτοὶ T[LTr]. [5] — ῥῆμα LTTr. [6] — ψευδόμενοι L [Tr *marg.*]. [7] ἅλα T *secundis curis.* [8] βληθὲν LTTr. [9] — καὶ LTTr.

τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα,
καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
“Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ 17
τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶ-
σαι. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐ- 18
ρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν ἢ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ
ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένηται. ὃς ἐὰν οὖν 19
λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων, καὶ
διδάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται
ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν ποιήσῃ
καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βα-
σιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ 20
περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν[10] πλεῖον τῶν γραμ-
ματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν
βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη[11] τοῖς 21
ἀρχαίοις, Οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος
ἔσται τῇ κρίσει· ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζό- 22
μενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῆ[12] ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει·
ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, Ῥακά[13], ἔνοχος ἔσται
τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ, Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς
τὴν γέενναν τοῦ πυρός. Ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ 23
δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ* μνησθῇς ὅτι
ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν 24
σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὕπαγε, πρῶτον
διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε
τὸ δῶρόν σου. ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχύ, 25
ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ[14], μήποτέ σε παραδῷ
ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ[15] τῷ
ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ. ἀμὴν λέγω 26
σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχα-
τον κοδράντην. Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις[16], 27
Οὐ μοιχεύσεις· ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ βλέπων 28
γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς[17] ἤδη ἐμοίχευσεν

[10] ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη T. [11] ἐρρήθη LTr. [12] —εἰκῆ LT[Tr] Tr marg. [13] ῥαχά T. * καὶ ἐκεῖ Tr marg. [14] μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ LTTr. [15] —σε παραδῷ LT[Tr]. [16] ἐρρήθη LTr, —τοῖς ἀρχαίοις LTTr. [17] αὐτὴν LTr, —αὐτῆς T.

29 αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ[18]. εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ
δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ·
συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου,
30 καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. καὶ
εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὴν
καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται
ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ
εἰς γέενναν[19].
31 “Ἐρρέθη[20] δέ, ὅτι[21] ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα
32 αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον· ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν,
ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ[22] τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, παρεκτὸς
λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι[23]· καὶ ὃς ἐὰν
33 ἀπολελυμένην γαμήσῃ[24], μοιχᾶται. Πάλιν ἠκούσατε
ὅτι ἐρρέθη[20] τοῖς ἀρχαίοις, Οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις
34 δὲ τῷ Κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου· ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ
ὀμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶ
35 τοῦ Θεοῦ· μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν
ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶ
36 τοῦ μεγάλου βασιλέως· μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου
ὀμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν
37 ποιῆσαι[25]. ἔστω[26] δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, ναὶ ναί, οὒ οὔ·
38 τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν. Ἠκού-
σατε ὅτι ἐρρέθη[20], Ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ
39 ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος· ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντι-
στῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ[27] τὴν
δεξιάν σου σιαγόνα[28], στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην·
40 καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου
41 λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· καὶ ὅστις σε
42 ἀγγαρεύσει μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο. τῷ
αἰτοῦντί σε δίδου[29]· καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανεί-
43 σασθαι* μὴ ἀποστραφῇς. Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη[20],
Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ μισήσεις τὸν
44 ἐχθρόν σου· ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχ-

18 ἑαυτοῦ L. 19 εἰς γέενναν ἀπέλθῃ LTTr. 20 ἐρρήθη LTr. 21 —ὅτι LTTr. 22 πᾶς ὁ ἀπολύων LTTr. 23 μοιχευθῆναι LTTr 24 ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας LTr *marg.* 25 ποιῆσαι ἢ μέλαιναν LTTr. 26 ἔσται L. 27 ῥαπίζει εἰς LTTr (*non marg.*). 28 σιαγόνα σου LTr, —σου T. 29 δὸς LTTr. * δανίσασθαι T.

θροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς
ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς[30], καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ
τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, καὶ[31] διωκόντων ὑμᾶς· ὅπως 45
γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι
τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθούς,
καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. ἐὰν γὰρ ἀγαπή- 46
σητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ
καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ[32] ποιοῦσι; καὶ ἐὰν ἀσπά- 47
σησθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποι-
εἶτε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτω[33] ποιοῦσιν; ἔσεσθε 48
οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ[34] ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς
οὐρανοῖς[35] τέλειός ἐστι.

"ΠΡΟΣΕΧΕΤΕ[1] τὴν ἐλεημοσύνην[2] ὑμῶν μὴ ποι- 6
εῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐ-
τοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ
ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς* οὐρανοῖς. ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημο- 2
σύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑπο-
κριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις,
ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. σοῦ δὲ ποιοῦντος 3
ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ
δεξιά σου, ὅπως ᾖ σου ἡ ἐλεημοσύνη† ἐν τῷ κρυπτῷ· 4
καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, αὐτὸς[3]
ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ[4]. Καὶ ὅταν προσεύχῃ, 5
οὐκ ἔσῃ[5] ὥσπερ[6] οἱ ὑποκριταί, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς
συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἑστῶ-
τες προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν[7] φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις·
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι[8] ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.
σὺ δέ, ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ ταμιεῖον‡ σου, 6
καὶ κλείσας τὴν θύραν σου, πρόσευξαι τῷ πατρί σου
τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ
κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ[9]. Προσευχόμενοι 7

30 – εὐλογεῖτε *usque ad* μισοῦντας ὑμᾶς LTTr. 31 – ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ LTTr. 32 οὕτως LTr. 33 ἐθνικοὶ τὸ αὐτὸ LTTr. 34 ὡς LTTr. 35 οὐράνιος LTTr. 1 + δὲ T [Tr *marg.*]. 2 δικαιοσύνην LTTr. * – τοῖς T. † ἡ σοῦ ἐλεημοσύνη ᾖ T. 3 – αὐτὸς LTTr. 4 – ἐν τῷ φανερῷ LTTr. 5 προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε LTTr. 6 ὡς LTTr. 7 – ἂν LTTr. 8 – ὅτι LTTr. ‡ ταμεῖόν T. 9 – ἐν τῷ φανερῷ LTTr.

δὲ μὴ βαττολογήσητε*, ὥσπερ οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσι
γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται.
8 μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν
9 χρείαν ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. οὕτως
οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐ-
10 ρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω[10] ἡ βασιλεία
σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ
11 τῆς[11] γῆς· τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν
12 σήμερον· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς
13 καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν[12] τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· καὶ μὴ
εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς
ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία καὶ ἡ
14 δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν[13]. Ἐὰν γὰρ
ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφή-
15 σει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· ἐὰν δὲ μὴ
ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν[14], οὐδὲ
16 ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν. Ὅταν
δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ[15] οἱ ὑποκριταὶ σκυ-
θρωποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν[16],
ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν
17 λέγω ὑμῖν, ὅτι[17] ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ
νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλήν, καὶ τὸ πρόσ-
18 ωπόν σου νίψαι· ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις
νηστεύων[18], ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ[19].
καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ[19] ἀποδώσει
σοι ἐν τῷ φανερῷ[20].
19 “Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου
σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσ-
20 σουσι καὶ κλέπτουσι· θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς
ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ
ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν.
21 ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν[21], ἐκεῖ ἔσται καὶ[22]

* βατταλογήσητε T. [10] ἐλθάτω TTr *marg.* [11] —τῆς LTTr.
[12] ἀφήκαμεν LTTr. [13] —ὅτι σοῦ ἐστιν *ad finem versûs* LTTr.
[14] —τὰ παραπτώματα αὐτῶν T. [15] ὡς LTTr. [16] ἑαυτῶν L.
[17] —ὅτι LTTr. [18] νηστεύων τοῖς ἀνθρώποις L. [19] κρυφαίῳ LTTr.
[20] —ἐν τῷ φανερῷ LTTr. [21] σου LTTr. [22] —καὶ L.

ἡ καρδία ὑμῶν[21]. Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ 22
ὀφθαλμός[23]· ἐὰν οὖν* ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ[24],
ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλ- 23
μός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν
ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστί, τὸ
σκότος πόσον; Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δου- 24
λεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπή-
σει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει.
οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμμωνᾷ[25]. διὰ τοῦτο 25
λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε
καὶ[26] τί πίητε†· μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσησθε.
οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα
τοῦ ἐνδύματος; ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐ- 26
ρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οὐδὲ συνά-
γουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος
τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν;
τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν 27
ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; καὶ περὶ ἐνδύματος τί με- 28
ριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ, πῶς αὐ-
ξάνει[27]· οὐ κοπιᾷ[28], οὐδὲ νήθει[29]· λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι 29
οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο
ὡς ἓν τούτων. εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ, σήμερον 30
ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς
οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγό-
πιστοι; μὴ οὖν μεριμνήσητε, λέγοντες, Τί φάγωμεν, 31
ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα; πάντα γὰρ ταῦτα 32
τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ[30]· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος
ὅτι χρῄζετε τούτων ἁπάντων· ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν 33
βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην[31] αὐτοῦ, καὶ
ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν· μὴ οὖν μεριμνή- 34
σητε[32] εἰς τὴν αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει τὰ[33]
ἑαυτῆς. ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

[23] +σου L. * —οὖν T. [24] ᾖ ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς LT, ἐστιν ὁ ὀφθαλμός [σου] ἁπλ. Tr *marg.* [25] μαμωνᾷ LTTr. [26] ἢ LTr. † —καὶ τί πίητε T. [27] αὐξάνουσιν LTTr. [28] κοπιῶσιν LT, κοπιοῦσιν Tr. [29] νήθουσιν LTTr. [30] ἐπιζητοῦσιν LTTr. [31] τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν βασιλείαν (—τοῦ Θεοῦ) L, —τοῦ Θεοῦ *tantum* T. [32] μεριμνήσετε E. [33] —τὰ LTTr.

7 "ΜΗ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· ἐν ᾧ γὰρ κρίματι
2 κρίνετε, κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντι-
3 μετρηθήσεται[1] ὑμῖν. Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν
τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ
4 ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ
ἀδελφῷ σου, Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ[2] τοῦ ὀφ-
θαλμοῦ σου· καὶ ἰδού, ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου;
5 ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον **τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ
σου**[3], καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ
6 τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον
τοῖς κυσί· μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμ-
προσθεν τῶν χοίρων, μήποτε **καταπατήσωσιν**[4] αὐτοὺς
ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν, καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς.
7 Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε·
8 κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν
λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι
9 **ἀνοιγήσεται**[5]. ἢ τίς **ἐστιν**[6] ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν
ἐὰν[7] **αἰτήσῃ**[8] ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει
10 αὐτῷ; **καὶ ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ**[9], μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ;
11 εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ
διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ
ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν
12 αὐτόν; Πάντα οὖν ὅσα ἂν* θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν
οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος
γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.
13 "**Εἰσέλθετε**[10] διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα
ἡ πύλη[11], καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν
ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς·
14 **ὅτι**[12] στενὴ **ἡ πύλη**[13], καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπά-
γουσα εἰς τὴν ζωήν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες
15 αὐτήν. Προσέχετε **δὲ**[14] ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν,
οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων,

[1] μετρηθήσεται LTTr. [2] ἐκ LTTr. [3] ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου τὴν δοκὸν LTTr. [4] καταπατήσουσιν LTTr. [5] ἀνοίγεται LTr (*non marg.*). [6] — ἐστιν LTr. [7] — ἐὰν LTTr. [8] αἰτήσει LTTr. [9] ἢ καὶ ἰχθὺν αἰτήσει LTTr. * ἐὰν T. [10] εἰσέλθατε LTTr. [11] — ἡ πύλη L[T]. [12] τί LTr. [13] [ἡ πύλη] LT. [14] — δὲ LT[Tr].

ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἅρπαγες. ἀπὸ τῶν καρπῶν 16
αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς· μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ
ἀκανθῶν σταφυλήν[15], ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα; οὕτω 17
πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ· τὸ δὲ
σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. οὐ δύναται 18
δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν,* οὐδὲ δέν-
δρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν*. πᾶν[16] δένδρον 19
μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ
βάλλεται. ἄραγε ἀπὸ[17] τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπι- 20
γνώσεσθε αὐτούς.

"Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται 21
εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ
θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν[18] οὐρανοῖς. πολλοὶ 22
ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, Κύριε, Κύριε, οὐ τῷ
σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν[19], καὶ τῷ σῷ ὀνόματι
δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις
πολλὰς ἐποιήσαμεν; καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς, 23
ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ
ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει 24
μου τοὺς λόγους τούτους[20], καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιώσω
αὐτὸν[21] ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν
αὐτοῦ[22] ἐπὶ τὴν πέτραν· καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ 25
ἦλθον[23] οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσ-
έπεσον[23] τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσε· τεθεμελί-
ωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου 26
τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτούς, ὁμοιωθή-
σεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ[24]
ἐπὶ τὴν ἄμμον· καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ 27
ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκοψαν[25]
τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσε· καὶ ἦν ἡ πτῶσις αὐτῆς
μεγάλη." Καὶ ἐγένετο ὅτε συνετέλεσεν[26] ὁ Ἰησοῦς 28
τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ

[15] σταφυλὰς LTTr. * ἐνεγκεῖν T. [16] + [οὖν] L. [17] ἐκ L.
[18] + τοῖς LTTr. [19] ἐπροφητεύσαμεν LTTr. [20] [τούτους] LTr.
[21] ὁμοιωθήσεται LTTr (*non marg.*). [22] αὐτοῦ τὴν οἰκίαν LTTr.
[23] προσέπαισαν L, προσέπεσαν TTr (*etiam* ἦλθαν Tr.). [24] αὐτοῦ
τὴν οἰκίαν LTTr. [25] προσέρρηξαν L *marg.* [26] ἐτέλεσεν LTTr.

29 διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν
ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς[27].

8 ΚΑΤΑΒΑΝΤΙ δὲ αὐτῷ[1] ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολού-
2 θησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ ἰδού, λεπρὸς ἐλθὼν[2]
προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, "Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί
3 με καθαρίσαι." Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐ-
τοῦ ὁ Ἰησοῦς[3], λέγων, "Θέλω, καθαρίσθητι." Καὶ
4 εὐθέως ἐκαθαρίσθη[4] αὐτοῦ ἡ λέπρα. καὶ λέγει αὐτῷ
ὁ Ἰησοῦς, "Ὅρα μηδενὶ εἴπῃς· ἀλλ'[5] ὕπαγε, σεαυτὸν
δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε[6] τὸ δῶρον ὃ προσέ-
ταξε Μωσῆς[7], εἰς μαρτύριον αὐτοῖς."

5 Εἰσελθόντι δὲ τῷ Ἰησοῦ[8] εἰς Καπερναούμ[9], προσῆλ-
6 θεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος* παρακαλῶν αὐτόν, καὶ λέγων,
"Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυ-
7 τικός, δεινῶς βασανιζόμενος." Καὶ[10] λέγει αὐτῷ ὁ
8 Ἰησοῦς[11], "Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν." Καὶ
ἀποκριθεὶς[12] ὁ ἑκατόνταρχος* ἔφη, "Κύριε, οὐκ εἰμὶ
ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ
9 μόνον εἰπὲ λόγον[13], καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. καὶ
γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν[14], ἔχων ὑπ'
ἐμαυτὸν στρατιώτας· καὶ λέγω τούτῳ, Πορεύθητι,
καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, Ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ
10 τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ." Ἀκούσας
δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασε, καὶ εἶπε τοῖς ἀκολουθοῦσιν[15],
"Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην
11 πίστιν[16] εὗρον. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνα-
τολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσι, καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ
Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν
12 οὐρανῶν· οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται†
εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς

[27] + αὐτῶν LTTr, + καὶ οἱ Φαρισαῖοι L. [1] καὶ καταβάντος αὐτοῦ L, καταβάντος δὲ αὐτοῦ Tr. [2] προσελθὼν LTTr. [3] — ὁ Ἰησοῦς LTTr. [4] ἐκαθερίσθη T. [5] ἀλλὰ ELTTr. [6] προσένεγκον LTTr. [7] Μωϋσῆς LTTr. [8] εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ LTTr. [9] Καφαρναοὺμ LTTr. * ἑκατοντάρχης T. [10] — καὶ LT[Tr]. [11] — ὁ Ἰησοῦς LT[Tr]. [12] ἀποκριθεὶς δὲ LTTr (*non marg.*). [13] λόγῳ LTTr. [14] + τασσόμενος L. [15] + αὐτῷ L [Tr *marg.*]. [16] παρ' οὐδενὶ τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ LTr. † ἐξελεύσονται T.

καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.” Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ 13
ἑκατοντάρχῳ[17], “Ὕπαγε, καὶ[18] ὡς ἐπίστευσας γενηθή-
τω σοι.” Καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ[19] ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ[20].
Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου, εἶδε τὴν 14
πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν, καὶ 15
ἥψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός·
καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει αὐτοῖς[21]. Ὀψίας δὲ γενο- 16
μένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς·
καὶ ἐξέβαλε τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς
κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν 17
διὰ Ἡσαΐου[22] τοῦ προφήτου, λέγοντος, ‘Αὐτὸς τὰς
ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε, καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.’
Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους[23] περὶ αὐτόν, 18
ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. καὶ προσελθὼν 19
εἷς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ, “Διδάσκαλε, ἀκολου-
θήσω σοι, ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ.” Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ 20
Ἰησοῦς, “Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πε-
τεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου οὐκ ἔχει, ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ.” Ἕτε- 21
ρος δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ[24] εἶπεν αὐτῷ, “Κύριε,
ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πα-
τέρα μου.” Ὁ δὲ Ἰησοῦς* εἶπεν[25] αὐτῷ, “Ἀκολούθει 22
μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νε-
κρούς.” Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ[26] πλοῖον, ἠκολού- 23
θησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ ἰδού, σεισμὸς 24
μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον κα-
λύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδε. καὶ 25
προσελθόντες οἱ μαθηταὶ[27] αὐτοῦ[28] ἤγειραν αὐτόν, λέ-
γοντες, “Κύριε, σῶσον ἡμᾶς[29], ἀπολλύμεθα.” Καὶ 26
λέγει αὐτοῖς, “Τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι;” Τότε
ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ,
καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύ- 27

17 ἑκατοντάρχῃ LTTr. 18 —καὶ LT[Tr]. 19 —αὐτοῦ LTTr.
20 ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης L. 21 αὐτῷ LTTr. 22 Ἡσαΐου L.
23 ὄχλον (—πολ.) LTr *marg.* 24 —αὐτοῦ LTTr. * —Ἰησοῦς T.
25 λέγει LTTr. 26 —τὸ LTr. 27 —οἱ μαθηταὶ [L]TTr.
28 —αὐτοῦ LTTr. 29 —ἡμᾶς LTTr [Tr *marg.*].

μασαν, λέγοντες, "Ποταπός ἐστιν οὗτος, ὅτι καὶ[30]
οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ[31];"
28 Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ[32] εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν
τῶν Γεργεσηνῶν[33], ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμε-
νοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι χαλεποὶ λίαν, ὥστε
μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης·
29 καὶ ἰδού, ἔκραξαν, λέγοντες, "Τί ἡμῖν καὶ σοί,
Ἰησοῦ[34], υἱὲ τοῦ Θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασα-
30 νίσαι ἡμᾶς;" Ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων
31 πολλῶν βοσκομένη. οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν
αὐτόν, λέγοντες, "Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἐπίτρεψον ἡμῖν
32 ἀπελθεῖν[35] εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων." Καὶ εἶπεν
αὐτοῖς[36], "Ὑπάγετε." Οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον[37]
εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων[38]· καὶ ἰδού, ὥρμησε πᾶσα
ἡ ἀγέλη τῶν χοίρων[39] κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θά-
33 λασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν. οἱ δὲ βόσ-
κοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγ-
34 γειλαν πάντα, καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων. καὶ ἰδού,
πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν[40] τῷ* Ἰησοῦ·
καὶ ἰδόντες αὐτόν, παρεκάλεσαν ὅπως[41] μεταβῇ ἀπὸ
τῶν ὁρίων αὐτῶν.
9 ΚΑΙ ἐμβὰς εἰς τὸ[1] πλοῖον διεπέρασε καὶ ἦλθεν εἰς
2 τὴν ἰδίαν πόλιν. καὶ ἰδού, προσέφερον[2] αὐτῷ παρα-
λυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον· καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς
τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπε τῷ παραλυτικῷ, "Θάρσει,
3 τέκνον, ἀφέωνταί[3] σοι αἱ ἁμαρτίαι σου[4]." Καὶ ἰδού,
τινὲς τῶν γραμματέων εἶπον[5] ἐν ἑαυτοῖς, "Οὗτος
4 βλασφημεῖ." Καὶ ἰδὼν[6] ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις
αὐτῶν εἶπεν, "Ἱνατί ὑμεῖς[7] ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν
5 ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰ-
πεῖν, Ἀφέωνταί[8] σοι[9] αἱ ἁμαρτίαι· ἢ εἰπεῖν, Ἔγει-

[30] —καὶ L. [31] αὐτῷ ὑπακούουσιν LTTr. [32] ἐλθόντος αὐτοῦ LTTr. [33] Γερασηνῶν L, Γαδαρηνῶν TTr. [34] —Ἰησοῦ LTTr. [35] ἀπόστειλον ἡμᾶς LTTr. [36] +[ὁ Ἰησοῦς] L. [37] ἀπῆλθαν LTr. [38] εἰς τοὺς χοίρους LTTr. [39] —τῶν χοίρων LTTr. [40] ὑπάντησιν LTTr. * τοῦ T. [41] ἵνα L. [1] —τὸ LTTr. [2] προσφέρουσιν L. [3] ἀφίενταί LTTr. [4] σου αἱ ἁμαρτίαι (—σοι) LTTr. [5] εἶπαν L. [6] εἰδὼς LTr. [7] —ὑμεῖς LTTr. [8] ἀφίενταί LTTr. [9] σου LTTr.

ραι[10] καὶ περιπάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ 6
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας,"
(τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ,) "**Ἐγερθεὶς**[11] ἆρόν σου
τὴν κλίνην, καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου." Καὶ 7
ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. ἰδόντες δὲ οἱ 8
ὄχλοι **ἐθαύμασαν**[12], καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν, τὸν δόντα
ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄνθρωπον 9
καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, **Ματθαῖον**[13] λεγόμενον,
καὶ λέγει αὐτῷ, "Ἀκολούθει μοι." Καὶ ἀναστὰς
ἠκολούθησεν* αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο **αὐτοῦ ἀνακειμένου**[14] 10
ἐν τῇ οἰκίᾳ, **καὶ**† ἰδού, πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ
ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ. καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι **εἶπον**[15] τοῖς μαθηταῖς 11
αὐτοῦ, "Διατί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν
ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν;" Ὁ δὲ **Ἰησοῦς**[16] ἀκούσας 12
εἶπεν αὐτοῖς[17], "Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες
ἰατροῦ, **ἀλλ'**[18] οἱ κακῶς ἔχοντες. πορευθέντες δὲ 13
μάθετε τί ἐστιν, '**Ἔλεον**[19] θέλω, καὶ οὐ θυσίαν' οὐ
γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους, **ἀλλ'**[20] ἁμαρτωλοὺς **εἰς
μετάνοιαν**[21]."

Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, 14
λέγοντες, "Διατί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν
πολλά[22], οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσι;" Καὶ 15
εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ
νυμφῶνος πενθεῖν, ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμ-
φίος; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν
ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. οὐδεὶς δὲ ἐπι- 16
βάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ·
αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ
χεῖρον σχίσμα γίνεται. οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον 17
εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί,

10 ἔγειρε LTTr. 11 ἔγειρε LTr. 12 ἐφοβήθησαν LTTr. 13 Μαθθαῖον LTTr. * ἠκολούθει T. 14 ἀνακειμένου αὐτοῦ L. † —καὶ T. 15 ἔλεγον LTTr. 16 —Ἰησοῦς LT[Tr]. 17 —αὐτοῖς LTTr. 18 ἀλλὰ LTr. 19 Ἔλεος LTTr. 20 ἀλλὰ T. 21 —εἰς μετάνοιαν LTTr. 22 —πολλὰ LT.

καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ **ἀπολοῦνται**[23]· ἀλλὰ
βάλλουσιν[24] οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς, καὶ **ἀμφό-
τερα**[25] συντηροῦνται.
18 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδού, ἄρχων[26]
ἐλθὼν[27] προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, "Ὅτι* ἡ θυγάτηρ
μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά
19 σου ἐπ᾿ αὐτήν, καὶ ζήσεται." Καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς
ἠκολούθησεν[28] αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
20 Καὶ ἰδού, γυνὴ αἱμορροοῦσα δώδεκα ἔτη, προσελ-
θοῦσα ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου
21 αὐτοῦ. ἔλεγε γὰρ ἐν ἑαυτῇ, "Ἐὰν μόνον ἅψωμαι
22 τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι." Ὁ δὲ **Ἰησοῦς**[29] **ἐπι-
στραφεὶς**[30] καὶ ἰδὼν αὐτὴν εἶπε, "Θάρσει, θύγατερ· ἡ
πίστις σου σέσωκέ σε." Καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ
23 τῆς ὥρας ἐκείνης. Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν
οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν
24 ὄχλον θορυβούμενον, **λέγει αὐτοῖς**[31], "Ἀναχωρεῖτε·
οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει." Καὶ
25 κατεγέλων αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσ-
ελθὼν ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ
26 κοράσιον. καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη **αὕτη**† εἰς ὅλην τὴν
γῆν ἐκείνην.
27 Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ, ἠκολούθησαν
αὐτῷ[32] δύο τυφλοί, κράζοντες καὶ λέγοντες, "Ἐλέη-
28 σον ἡμᾶς, **υἱὲ Δαβίδ**[33]." Ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν,
προσῆλθον[34] αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ
Ἰησοῦς, "Πιστεύετε ὅτι δύναμαι **τοῦτο ποιῆσαι**[35];"
29 Λέγουσιν αὐτῷ, "Ναί, Κύριε." Τότε ἥψατο τῶν
ὀφθαλμῶν αὐτῶν, λέγων, "Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν
30 γενηθήτω ὑμῖν." Καὶ **ἀνεῴχθησαν**[36] αὐτῶν οἱ ὀφθαλ-
μοί· καὶ **ἐνεβριμήσατο**[37] αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, "Ὁ-

[23] ἀπόλλυνται LTTr. [24] βάλλουσιν *transfert* L *in locum ante* καινούς. [25] ἀμφότεροι LTTr. [26] + εἷς LTr. [27] προσελθὼν L, εἰσελθὼν T. * — ὅτι T. [28] ἠκολούθει LTTr. [29] — Ἰησοῦς T. [30] στραφεὶς LTTr. [31] ἔλεγεν (— αὐτοῖς) LTTr. † αὐτῆς Tr. *marg.* [32] — αὐτῷ L[Tr]. [33] υἱὸς Δαυείδ LTTr. [34] προσῆλθαν LTr. [35] ποιῆσαι τοῦτο L. [36] ἠνεῴχθησαν LTr. [37] ἐνεβριμήθη LTTr.

ρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω." Οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμι- 31
σαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.
Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδού, προσήνεγκαν αὐτῷ 32
ἄνθρωπον[38] κωφὸν δαιμονιζόμενον. καὶ ἐκβληθέντος 33
τοῦ δαιμονίου, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ
ὄχλοι, λέγοντες, "Ὅτι[39] οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν
τῷ Ἰσραήλ." Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον, "Ἐν τῷ 34
ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια."
ΚΑΙ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ 35
τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ
κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θερα-
πεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ[40].
ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι 36
ἦσαν ἐκλελυμένοι[41] καὶ ἐρριμμένοι[42] ὡσεὶ[43] πρόβατα μὴ
ἔχοντα ποιμένα. τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, 37
"Ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεή- 38
θητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ
ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ."
Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, 10
ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε
ἐκβάλλειν αὐτά, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ
πᾶσαν μαλακίαν. Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ 2
ὀνόματά ἐστι ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος
Πέτρος, καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· [1]Ἰάκωβος
ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ·
Φίλιππος, καὶ Βαρθολομαῖος· Θωμᾶς, καὶ Ματθαῖος[2] 3
ὁ τελώνης· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Λεββαῖος
ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος[3]· Σίμων ὁ Κανανίτης[4], καὶ 4
Ἰούδας[5] Ἰσκαριώτης[6] ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν.
Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς, παραγ- 5
γείλας αὐτοῖς, λέγων, "Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε,
καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν* μὴ εἰσέλθητε· πορεύεσθε 6

38 –ἄνθρωπον L[Tr]. 39 –ὅτι BLTTr. 40 –ἐν τῷ λαῷ LTTr.
41 ἐσκυλμένοι LTTr. 42 ῥεριμμένοι L, ἐριμμένοι TTr. 43 ὡς Tr.
1 +καὶ LT. 2 Μαθθαῖος LTTr. 3 –Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς LTr, –ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος T. 4 Καναναῖος LTTr. 5 +ὁ ELT.
6 Ἰσκαριώθ L. * Σαμαριτῶν T.

δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου
7 Ἰσραήλ. πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε, λέγοντες, Ὅτι
8 ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ἀσθενοῦντας
θεραπεύετε, λεπροὺς καθαρίζετε, **νεκροὺς ἐγείρετε**[7],
δαιμόνια ἐκβάλλετε. δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε.
9 Μὴ κτήσησθε χρυσόν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν
10 εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, μὴ πήραν εἰς ὁδόν, μηδὲ δύο
χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ **ῥάβδον**[9]· ἄξιος γὰρ ὁ
11 ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ **ἐστιν**[10]. Εἰς ἣν δ᾽ ἂν
πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ
12 ἄξιός ἐστι· κἀκεῖ μείνατε, ἕως ἂν ἐξέλθητε. εἰσερχό-
13 μενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν. καὶ ἐὰν
μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, **ἐλθέτω**[11] ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ᾽ αὐτήν·
ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπι-
14 στραφήτω. καὶ ὃς **ἐὰν**[12] μὴ δέξηται ὑμᾶς, μηδὲ
ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι[13] τῆς οἰκίας ἢ
τῆς πόλεως ἐκείνης, ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν[14] τῶν
15 ποδῶν ὑμῶν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται
γῇ Σοδόμων καὶ **Γομόρρων**[15] ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ
πόλει ἐκείνῃ.
16 "Ἰδού, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ
λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι
17 ὡς αἱ περιστεραί. προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώ-
πων· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν
18 ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· καὶ
ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν
19 ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. ὅταν
δὲ **παραδιδῶσιν**[16] ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί
λαλήσητε· **δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί**
20 **λαλήσετε**[17]· οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ
τὸ Πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν.
21 Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ

[7] νεκροὺς ἐγείρετε *ante* λεπροὺς *legunt* LTTr. [9] ῥάβδους L *marg.* [10] — ἐστιν LTTr. [11] ἐλθάτω TTr. [12] ἂν LTTr. [13] + ἔξω LTTr. [14] + ἐκ LT. [15] Γομόρρας Tr. [16] παραδῶσιν LTTr. [17] δοθήσεται γὰρ *ad finem versûs uncinis includit* L. *fin.* λαλήσητε TTr.

πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς,
καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. καὶ ἔσεσθε μισούμενοι 22
ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς
τέλος, οὗτος σωθήσεται. ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν 23
τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην[18]. ἀμὴν γὰρ
λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ[19] Ἰσραήλ,
ἕως ἂν* ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Οὐκ ἔστι μαθη- 24
τὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν
κύριον αὐτοῦ. ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ 25
διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ.
εἰ τὸν οἰκοδεσπότην[20] Βεελζεβοὺλ ἐκάλεσαν[21], πόσῳ
μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς[22] αὐτοῦ; Μὴ οὖν φοβηθῆτε 26
αὐτούς· οὐδὲν γάρ ἐστι κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀπο-
καλυφθήσεται· καὶ κρυπτόν, ὃ οὐ γνωσθήσεται.
ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ 27
εἰς τὸ οὖς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων. καὶ 28
μὴ φοβηθῆτε[23] ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων[24] τὸ σῶμα,
τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβήθητε†
δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ[25] ψυχὴν καὶ σῶμα
ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου 29
πωλεῖται; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν
ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν· ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς 30
κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσί. μὴ οὖν φοβη- 31
θῆτε[26]· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. Πᾶς 32
οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώ-
πων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός
μου τοῦ ἐν[27] οὐρανοῖς. ὅστις δ' ἂν[28] ἀρνήσηταί με 33
ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγὼ[29]
ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν[30] οὐρανοῖς. Μὴ 34
νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν·
οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. ἦλθον 35
γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ
θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ νύμφην κατὰ

18 ἑτέραν LTTr: L *addit* [, κἂν ἐν τῇ ἑτέρᾳ διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην]. 19 —τοῦ LTr. * —ἂν T. 20 τῷ οἰκοδεσπότῃ L. 21 ἐπεκάλεσαν LTTr. 22 τοῖς οἰκιακοῖς L. 23 φοβεῖσθε LTTr. 24 ἀποκτεννόντων LTTr. † φοβεῖσθε T. 25 [καὶ] L. 26 φοβεῖσθε LTTr. 27 +τοῖς L[Tr]. 28 δὲ LTr. 29 κἀγὼ αὐτὸν LTTr. 30 +τοῖς L[Tr].

36 τῆς πενθερᾶς αὐτῆς· καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ
37 οἰκιακοὶ αὐτοῦ. Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ
ἐμέ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα
38 ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὃς οὐ **λαμβάνει**[31]
τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ **ἀκολουθεῖ**[32] ὀπίσω μου, οὐκ
39 ἔστι μου ἄξιος. ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπο-
λέσει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕν-
40 εκεν ἐμοῦ εὑρήσει αὐτήν. Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ
δέχεται· καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστεί-
41 λαντά με. ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφή-
του μισθὸν προφήτου **λήψεται**[33]· καὶ ὁ δεχόμενος
δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου **λήψεται**[33]·
42 καὶ ὃς ἐὰν[34] ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον
ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ."

11 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων
τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ δι-
δάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.
2 Ὁ ΔΕ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ
ἔργα τοῦ Χριστοῦ, πέμψας **δύο**[1] τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,
3 εἶπεν αὐτῷ, "Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶ-
4 μεν;" Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Πο-
ρευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ, ἃ ἀκούετε καὶ βλέ-
5 πετε· τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, **καὶ**[2] χωλοὶ περιπατοῦσι·
λεπροὶ καθαρίζονται, **καὶ**[2] κωφοὶ ἀκούουσι· [3]νεκροὶ
6 ἐγείρονται, **καὶ**[2] πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· καὶ μακά-
7 ριός ἐστιν, ὃς **ἐὰν**[4] μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί." Τούτων
δὲ πορευομένων, ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις
περὶ Ἰωάννου, "Τί **ἐξήλθετε**[5] εἰς τὴν ἔρημον θεά-
8 σασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ἀλλὰ
τί **ἐξήλθετε**[5] ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς **ἱματίοις**[6]
ἠμφιεσμένον; ἰδού, οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς
9 οἴκοις τῶν βασιλέων **εἰσίν**·* ἀλλὰ τί **ἐξήλθετε**[5] **ἰδεῖν**;

[31] ἂν μὴ ἄρῃ L *marg.* [32] ἀκολουθήσῃ L *marg.* [33] λήμψεται LTTr. [34] ἂν LTr. [1] διὰ LTTr. [2] [καὶ] LTr. *primo tantum loco*). [3] +[καὶ] L, +καὶ TTr. [4] ἂν LTr. [5] ἐξήλθατε LTTr (*etiam ver.* 8; ἄνθρωπον ἰδεῖν T *secundis curis*). [6] −ἱματίοις [L]TTr. * −εἰσίν T.

προφήτην[7]; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προ-
φήτου· οὗτος γάρ[8] ἐστι περὶ οὗ γέγραπται, 'Ἰδού, 10
ἐγὼ[9] ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου
σου, ὃς[10] κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.'
Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναι- 11
κῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος
ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστιν[11].
ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως 12
ἄρτι, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ
ἁρπάζουσιν αὐτήν. πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ 13
νόμος ἕως Ἰωάννου προεφήτευσαν[12]· καὶ εἰ θέλετε 14
δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἠλίας* ὁ μέλλων ἔρχεσθαι.
ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν[13], ἀκουέτω. Τίνι δὲ ὁμοιώσω 15, 16
τὴν γενεὰν ταύτην; ὁμοία ἐστὶ παιδαρίοις[14] ἐν ἀγο-
ραῖς καθημένοις[15], καὶ προσφωνοῦσι τοῖς ἑταίροις αὐ-
τῶν, καὶ λέγουσιν[16], Ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχή- 17
σασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν[17], καὶ οὐκ ἐκόψασθε.
Ἦλθε γὰρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ 18
λέγουσι, Δαιμόνιον ἔχει. ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ- 19
που ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν, Ἰδού, ἄνθρωπος
φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν.
καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων[18] αὐτῆς."
Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις, ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ 20
πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν. "Οὐαί 21
σοι, Χοραζίν[19], οὐαί σοι, Βηθσαϊδάν[20], ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ
καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν
ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν.
πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται 22
ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ ὑμῖν. Καὶ σύ, Καπερναούμ[21], 23
ἡ[22] ἕως τοῦ[23] οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα[24], ἕως ᾅδου καταβιβασ-

[7] ; προφήτην ἰδεῖν; T Tr *marg.* [8] —γάρ T[LTr]. [9] [ἐγὼ] L. [10] καὶ L. [11] ἐστὶν αὐτοῦ L *marg.* [12] ἐπροφήτευσαν LTTr. * Ἠλίας SE, Ἠλείας T. [13] —ἀκούειν T[Tr]. [14] παιδίοις LTTr. [15] καθημένοις ἐν ἀγορᾷ L, καθημένοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς TTr. [16] ἃ προσφωνοῦντα τοῖς ἑταίροις λέγουσιν LTTr (ἑτέροις TTr). [17] —ὑμῖν LTTr. [18] ἔργων TTr (*non marg.*). [19] Χοραζείν TTr. [20] Βηθσαϊδά LTr. [21] Καφαρναούμ LTTr. [22] μὴ LTTr. [23] —τοῦ LTTr. [24] ὑψωθήσῃ; LTTr.

θήσῃ[25]· ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγένοντο[26] αἱ δυνάμεις αἱ
24 γενόμεναι ἐν σοί[27], ἔμειναν* ἂν μέχρι τῆς σήμερον. πλὴν
λέγω ὑμῖν, ὅτι γῇ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν
25 ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ σοί." Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀπο-
κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, "Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ,
κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας[28] ταῦτα
ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ
26 νηπίοις. ναὶ ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία[29]
27 ἔμπροσθέν σου. Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ
πατρός μου· καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱόν, εἰ μὴ ὁ
πατήρ· οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ ὁ
28 υἱός, καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι[30]. Δεῦτε
πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι,
29 κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ'
ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾷός[31] εἰμι καὶ
ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς
30 ψυχαῖς ὑμῶν. ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστός, καὶ τὸ
φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν."

12 ἘΝ ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάβ-
βασι[1] διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπεί-
2 νασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχυας καὶ ἐσθίειν. οἱ
δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπον[2] αὐτῷ, "Ἰδού, οἱ μαθηταί
3 σου ποιοῦσιν, ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ." Ὁ
δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε Δαβίδ[3],
4 ὅτε ἐπείνασεν αὐτὸς[4] καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; πῶς εἰσῆλ-
θεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προ-
θέσεως ἔφαγεν[5], οὓς[6] οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ
5 τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι μόνοις; Ἢ οὐκ
ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν
τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσι, καὶ ἀναίτιοί εἰσι;
6, 7 λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι τοῦ ἱεροῦ μείζων[7] ἐστὶν ὧδε. εἰ δὲ

[25] καταβήσῃ LTr. [26] ἐγενήθησαν LTTr. [27] ἐν σοὶ γενόμεναι L. * ἔμεινεν LTTr. [28] ἔκρυψας LTTr. [29] εὐδοκία ἐγένετο LT. [30] ὁ υἱὸς ἀποκαλύψῃ L *marg.* [31] πραΰς LTTr.
[1] σαββάτοις L. [2] εἶπαν LTTr. [3] Δαυείδ LTTr. [4] — αὐτὸς LTTr. [5] ἔφαγον LT. [6] ὃ L (οὓς *marg.*) TTr. [7] μεῖζόν LTTr.

ἐγνώκειτε τί ἐστιν, "Ἔλεον[8] θέλω καὶ οὐ θυσίαν,' οὐκ
ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους. κύριος γάρ ἐστι 8
καὶ[9] τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου."

Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν, ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν 9
αὐτῶν. καὶ ἰδού, ἄνθρωπος ἦν τὴν[10] χεῖρα ἔχων ξηράν· 10
καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν, λέγοντες, "Εἰ ἔξεστι τοῖς
σάββασι θεραπεύειν*;" ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.
Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Τίς ἔσται[11] ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, 11
ὃς ἕξει πρόβατον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς
σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγε-
ρεῖ[12]; πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου; ὥστε 12
ἔξεστι τοῖς σάββασι[13] καλῶς ποιεῖν." Τότε λέγει τῷ 13
ἀνθρώπῳ, "Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου[14]." Καὶ ἐξέ-
τεινε, καὶ ἀποκατεστάθη[15] ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. Οἱ δὲ 14
Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ ἐξελθόντες[16],
ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνε- 15
χώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι[17]
πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας· καὶ ἐπετί- 16
μησεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν·
ὅπως[18] πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου[19] τοῦ προφή- 17
του, λέγοντος, 'Ἰδού, ὁ παῖς μου, ὃν ᾑρέτισα[20]· ὁ 18
ἀγαπητός μου, εἰς ὃν[21] εὐδόκησεν[22] ἡ ψυχή μου· θήσω
τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν
ἀπαγγελεῖ· οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ κραυγάσει· οὐδὲ ἀκούσει 19
τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ. κάλαμον 20
συντετριμμένον οὐ κατεάξει, καὶ λῖνον[23] τυφόμενον
οὐ σβέσει· ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν. καὶ 21
ἐν[24] τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσι.'

Τότε προσηνέχθη[25] αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ 22
κωφός[26]· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν τυφλὸν

[8] Ἔλεος LTTr. [9] —καὶ LTTr. [10] —ἦν τὴν LTTr. * θεραπεῦσαι T. [11] —ἔσται Tr. [12] ἐγείρει L. [13] σαββάτοις L. [14] σου τὴν χεῖρα LTTr. [15] ἀπεκατεστάθη LTTr. [16] ἐξελθόντες δὲ οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ LTTr. [17] —ὄχλοι LT[Tr]. [18] ἵνα LTTr. [19] Ἠσαΐου L. [20] ἡρέτισα Tr. [21] —εἰς L (*ita vult* T), *at* ἐν ᾧ Tr. [22] ηὐδόκησεν TTr. [23] λίνον LT. [24] —ἐν LTTr. [25] προσήνεγκαν L. [26] δαιμονιζόμενον τυφλὸν καὶ κωφόν L.

23 καὶ[27] κωφὸν καὶ[28] λαλεῖν καὶ βλέπειν. καὶ ἐξίσταντο
πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον, "Μήτι οὗτός ἐστιν ὁ
24 υἱὸς Δαβίδ[29];" Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον,
"Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελ-
25 ζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων." Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς[30]
τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς, "Πᾶσα βασιλεία
μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται· καὶ πᾶσα πόλις
26 ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς, οὐ σταθήσεται. καὶ
εἰ ὁ Σατανᾶς τὸν Σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμε-
27 ρίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; καὶ
εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ
ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν
28 ἔσονται κριταί[31]. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Πνεύματι Θεοῦ[32] ἐκβάλλω
τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ
29 Θεοῦ. ἢ πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν
τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι[33], ἐὰν μὴ
πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρόν; καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ
30 διαρπάσει[34]. ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι.
31 καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει. Διὰ τοῦτο
λέγω ὑμῖν, Πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσε-
ται τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ Πνεύματος βλασφημία
32 οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις[35]. καὶ ὃς ἂν[36] εἴπῃ
λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται
αὐτῷ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ
Ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται[37] αὐτῷ, οὔτε ἐν τούτῳ τῷ
33 αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. Ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον
καλόν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν, ἢ ποιήσατε
τὸ δένδρον σαπρόν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν·
34 ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. Γεννή-
ματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν, πονηροὶ
ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ
35 στόμα λαλεῖ. ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ

[27] – τυφλὸν καὶ LTTr. [28] – καὶ LTTr. [29] Δαυείδ LTTr. [30] – ὁ Ἰησοῦς LTTr. [31] κριταὶ ἔσονται ὑμῶν LTTr. [32] ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγὼ LTTr. [33] ἁρπάσαι LT, ἁρπάσαι Tr. [34] ἁρπάσει L, διαρπάσῃ T. [35] – τοῖς ἀνθρώποις LTTr. [36] ἐὰν LTTr. [37] οὐ μὴ ἀφεθῇ L.

θησαυροῦ **τῆς καρδίας**[38] ἐκβάλλει **τὰ**[39] ἀγαθά· καὶ ὁ
πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλ-
λει πονηρά. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργόν, ὃ 36
ἐὰν[40] **λαλήσωσιν**[41] οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ
λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου 37
δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ."

Τότε ἀπεκρίθησάν[42] τινες τῶν γραμματέων **καὶ** 38
Φαρισαίων[43], λέγοντες, "Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ
σοῦ σημεῖον ἰδεῖν." Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, 39
"Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ
σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ
τοῦ προφήτου. ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ 40
τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως
ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς
τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. Ἄνδρες **Νινευῖται**[44] 41
ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης,
καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ
κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδού, πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. βασί- 42
λισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς
γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ
τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν **Σολομῶν-
τος**[45]· καὶ ἰδού, πλεῖον **Σολομῶντος**[45] ὧδε. Ὅταν δὲ τὸ 43
ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχε-
ται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ
εὑρίσκει. τότε λέγει, **Ἐπιστρέψω εἰς τὸν οἰκόν μου**[46], 44
ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σχολάζοντα, [48]σε-
σαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. τότε πορεύεται καὶ 45
παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ **ἑπτὰ ἕτερα**[49] πνεύματα πο-
νηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ
γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν
πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ."

Ἔτι **δὲ**[50] αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδού, ἡ μήτηρ 46

[38] —τῆς καρδίας LTTr. [39] —τὰ LTr. [40] —ἐὰν LTTr.
[41] λαλήσουσιν TTr. [42] +αὐτῷ LTTr. [43] —καὶ Φαρισαίων L.
[44] Νινευεῖται TTr. [45] Σολομῶνος LTTr. [46] εἰς τὸν οἶκόν μου ἐπιστρέψω LTTr. [48] +καὶ [L]T. [49] ἕτερα ἑπτὰ L *marg.*
[50] —δὲ LTTr (λαλοῦντος δὲ αὐτοῦ Tr *marg.*).

καὶ οἱ ἀδελφοὶ **αὐτοῦ**[51] εἱστήκεισαν ἔξω, ζητοῦντες
47 αὐτῷ λαλῆσαι. *εἶπε δέ τις αὐτῷ, "Ἰδού, ἡ μήτηρ
σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἑστήκασι, ζητοῦντές σοι
48 λαλῆσαι." Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς **εἶπε τῷ εἰπόντι**[52] αὐτῷ,
"Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου; καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί
49 μου;" Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα **αὐτοῦ**[53] ἐπὶ τοὺς μαθη-
τὰς αὐτοῦ εἶπεν, "Ἰδού, ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί
50 μου. ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρός
μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ
καὶ μήτηρ ἐστίν."

13 ἘΝ **δὲ**[1] τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς **ἀπὸ**[2] τῆς
2 οἰκίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ συνήχθησαν
πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς **τὸ**[3] πλοῖον
ἐμβάντα καθῆσθαι· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν
3 εἱστήκει. καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβο-
λαῖς, λέγων, "Ἰδού, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεί-
4 ρειν. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτόν, ἃ μὲν ἔπεσε
παρὰ τὴν ὁδόν· καὶ **ἦλθε**[4] τὰ πετεινά, καὶ κατέφαγεν
5 αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, ὅπου οὐκ
εἶχε γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ
6 μὴ ἔχειν βάθος[5] γῆς· ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυμα-
7 τίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη. ἄλλα
δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι,
8 καὶ **ἀπέπνιξαν**[6] αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν
τὴν καλήν, καὶ ἐδίδου καρπόν, ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ
9 ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. ὁ ἔχων ὦτα **ἀκούειν**[7]
10 ἀκουέτω." Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ[8] **εἶπον**[9]
11 αὐτῷ, "Διατί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς;" Ὁ δὲ
ἀποκριθεὶς εἶπεν **αὐτοῖς**†, "Ὅτι ὑμῖν δέδοται γνῶναι
τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις
12 δὲ οὐ δέδοται. ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ
περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει, ἀρθή-
13 σεται ἀπ' αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς

51 [αὐτοῦ] L. * *Uncinis hunc versum includit* T. 52 λέγοντι LTTr. 53 –αὐτοῦ T. 1 –δὲ LTTr. 2 ἐκ LT, –ἀπὸ Tr ([ἐκ] s. [ἀπὸ] Tr *marg.*). 3 –τὸ LTTr. 4 ἦλθον LTr. 5 +τῆς L. 6 ἔπνιξαν T. 7 –ἀκούειν T[Tr]. 8 +αὐτοῦ L. 9 εἶπαν TTr. † –αὐτοῖς T.

λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσι, καὶ ἀκούοντες οὐκ
ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιοῦσι[10]. καὶ ἀναπληροῦται ἐπ'[11] 14
αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου[12], ἡ λέγουσα, 'Ἀκοῇ
ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέψετε,
καὶ οὐ μὴ ἴδητε. ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ 15
τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶ[13] βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς
ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφ-
θαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συν-
ῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι[14] αὐτούς.' Ὑμῶν 16
δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοί, ὅτι βλέπουσι· καὶ τὰ ὦτα
ὑμῶν[15], ὅτι ἀκούει[16]. ἀμὴν γὰρ* λέγω ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ 17
προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ
οὐκ εἶδον[17]· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.
Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπείροντος[18]. 18
Παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ 19
συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρός, καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρ-
μένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν
σπαρείς. Ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρείς, οὗτός ἐστιν 20
ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων
αὐτόν· οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ πρόσκαιρός 21
ἐστι· γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον,
εὐθὺς σκανδαλίζεται. Ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπα- 22
ρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα
τοῦ αἰῶνος τούτου[19] καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμ[20]-
πνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. Ὁ δὲ ἐπὶ 23
τὴν γῆν τὴν καλὴν[21] σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον
ἀκούων καὶ συνιών[22]· ὃς δὴ καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ
ὁ[23] μὲν ἑκατόν, ὁ[23] δὲ ἑξήκοντα, ὁ[23] δὲ τριάκοντα."

Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, 24
"Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπεί-
ροντι[24] καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ἐν δὲ τῷ 25
καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ

10 συνίουσιν LTr. 11 —ἐπ' LTTr. 12 Ἠσαΐου L. 13 ὠσὶν [αὐτῶν] L. 14 ἰάσομαι LTTr. 15 —ὑμῶν L[Tr]. 16 ἀκούουσιν LTTr. * —γὰρ T. 17 εἶδαν LTr, ἴδαν T. 18 σπείραντος LTTr. 19 —τούτου LTTr. 20 συν- T. 21 καλὴν γῆν LTTr. 22 συνιείς LTTr. 23 ὃ LT. 24 σπείραντι LTTr.

ἔσπειρε[25] ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου, καὶ ἀπῆλθεν.
26 ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος, καὶ καρπὸν ἐποίησε,
27 τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. προσελθόντες δὲ οἱ
δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ, Κύριε, οὐχὶ
καλὸν σπέρμα ἔσπειρας[26] ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν
28 ἔχει **τὰ**[27] ζιζάνια; Ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς, Ἐχθρὸς ἄνθρω-
πος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δοῦλοι **εἶπον αὐτῷ**[29], Θέ-
29 λεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά; Ὁ δὲ ἔφη[30],
Οὔ· μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα
30 αὐτοῖς τὸν σῖτον. ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα
μέχρι[31] τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν **τῷ**[32] καιρῷ τοῦ θερισμοῦ
ἐρῶ τοῖς θερισταῖς, Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια, καὶ
δήσατε αὐτὰ **εἰς**[33] δέσμας πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά·
τὸν δὲ σῖτον **συναγάγετε**[34] εἰς τὴν ἀποθήκην μου."
31 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων,
"Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινά-
πεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ
32 αὐτοῦ· ὃ μικρότερον μέν ἐστι πάντων τῶν σπερμά-
των· ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστί, καὶ
γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ,
καὶ **κατασκηνοῦν**[35] ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ."
33 Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς, "Ὁμοία
ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα
γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ
ἐζυμώθη ὅλον."
34 Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς
τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς **οὐκ**[36] ἐλάλει αὐ-
35 τοῖς· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ* τοῦ προφήτου,
λέγοντος, 'Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου·
ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς **κόσμου**[37].
36 Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους, ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν **ὁ**
Ἰησοῦς[38]· καὶ **προσῆλθον**[39] αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,

25 ἐπέσπειρεν LTTr. 26 ἔσπειρες Tr. 27 —τὰ LTTr. 29 αὐτῷ λέγουσιν LTr, λέγουσιν αὐτῷ T. 30 φησίν LTTr. 31 ἕως LTr. 32 —τῷ LTTr. 33 [εἰς] Tr. 34 συνάγετε LTr. 35 κατασκηνοῖν LTTr. 36 οὐδὲν LTTr. * +Ἡσαΐου T. 37 —κόσμου LTTr. 38 —ὁ Ἰησοῦς LTTr. 39 προσῆλθαν LTr.

λέγοντες, "Φράσον[40] ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν
ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ." Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐ- 37
τοῖς[41], "Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου· ὁ δὲ ἀγρός ἐστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ 38
καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ
δὲ ζιζάνιά εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ· ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ 39
σπείρας αὐτά ἐστιν[42] ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς
συντέλεια τοῦ[43] αἰῶνός ἐστιν· οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοί
εἰσιν. ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια, καὶ πυρὶ 40
κατακαίεται[44] οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος
τούτου[45]. ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγ- 41
γέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας
αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν
ἀνομίαν, καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ 42
πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν
ὀδόντων. τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος 43
ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. Ὁ ἔχων ὦτα
ἀκούειν[46] ἀκουέτω.

"Πάλιν[47] ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν 44
θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν ἄνθρωπος
ἔκρυψε· καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει, καὶ πάντα
ὅσα ἔχει πωλεῖ[48], καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

"Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν 45
ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ, ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας· ὃς 46
εὑρὼν[49] ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν πέπρακε
πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἠγόρασεν αὐτόν.

"Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν 47
σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ παντὸς
γένους συναγαγούσῃ· ἥν, ὅτε ἐπληρώθη, ἀναβιβά- 48
σαντες[50] ἐπὶ τὸν αἰγιαλόν, καὶ[51] καθίσαντες, συνέλεξαν
τὰ καλὰ εἰς ἀγγεῖα[52], τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον· οὕτως 49

40 Διασάφησον LTr (*non marg.*). 41 – αὐτοῖς LTTr. 42 ἐστιν ὁ σπείρας αὐτὰ L. 43 – τοῦ LTTr. 44 καίεται Tr. 45 – τούτου LTTr. 46 – ἀκούειν T[LTr]. 47 – πάλιν TTr[L]. 48 πωλεῖ πάντα ὅσα ἔχει LTTr. 49 εὑρὼν δὲ LTTr. 50 + αὐτὴν L [Tr *marg.*]. 51 καὶ ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν L (*non marg.*). 52 ἄγγη TTr.

ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ
ἄγγελοι, καὶ ἀφοριοῦσι τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν
50 δικαίων, καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ
πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν
51 ὀδόντων." **Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς**[53], "Συνήκατε ταῦτα
52 πάντα;" Λέγουσιν αὐτῷ, "Ναί, **κύριε**[54]." Ὁ δὲ
εἶπεν[55] αὐτοῖς, "Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθη-
τευθεὶς **εἰς**[56] **τὴν βασιλείαν**[57] τῶν οὐρανῶν ὅμοιός ἐστιν
ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐκβάλλει **ἐκ τοῦ** θησαυ-
ροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά."
53 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς **τὰς** παραβολὰς
54 ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν· καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα
αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε
ἐκπλήττεσθαι[58] αὐτοὺς καὶ λέγειν, "Πόθεν τούτῳ ἡ
55 σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ
τέκτονος υἱός; **οὐχὶ**[59] ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριάμ,
καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ **Ἰωσῆς**[60] καὶ Σί-
56 μων καὶ Ἰούδας; καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι
πρὸς ἡμᾶς εἰσι; πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα;
57 Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν
αὐτοῖς, "Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ
58 *πατρίδι **αὐτοῦ**[62] καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ." Καὶ οὐκ
ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλάς, διὰ τὴν ἀπιστίαν
αὐτῶν.

14 ἘΝ ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ **τετράρχης**†
2 τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ, "Οὗ-
τός ἐστιν Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ
τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν
3 αὐτῷ." Ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην ἔδη-
σεν **αὐτὸν**‡ καὶ **ἔθετο ἐν φυλακῇ**[1], διὰ Ἡρωδιάδα τὴν
4 γυναῖκα **Φιλίππου**[2] τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. ἔλεγε γὰρ
αὐτῷ **ὁ Ἰωάννης**[3], "Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν αὐτήν."

[53] —Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς LTTr. [54] —κύριε LTTr. [55] λέγει L. [56] —εἰς TTr, *at* ἐν L. [57] τῇ βασιλείᾳ LTTr. [58] ἐκπλήσσεσθαι LTTr. [59] οὐχ LTTr. [60] Ἰωσὴφ LTTr. * +ἰδίᾳ T. [62] —αὐτοῦ LTTr. † τετραάρχης T. ‡ —αὐτὸν T. [1] ἐν τῇ (—τῇ T) φυλακῇ ἀπέθετο LTTr. [2] [Φιλίππου] T. [3] ὁ (—ὁ T) Ἰωάννης αὐτῷ LT.

Καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, 5
ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. **γενεσίων** δὲ **ἀγομένων**[4] 6
τοῦ Ἡρώδου, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ **τῆς** Ἡρωδιάδος
ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἤρεσε **τῷ** Ἡρώδῃ· ὅθεν μεθ' ὅρκου 7
ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ **ἐὰν**[5] αἰτήσηται. Ἡ δὲ 8
προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, "Δός μοι,"
φησίν, "ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ
Βαπτιστοῦ." Καὶ **ἐλυπήθη**[6] ὁ βασιλεύς, διὰ δὲ[7] τοὺς 9
ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσε δοθῆναι·
καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισε **τὸν**[8] Ἰωάννην ἐν τῇ φυ- 10
λακῇ. καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ 11
ἐδόθη **τῷ** κορασίῳ· καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ 12
προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν **τὸ σῶμα**[9], καὶ
ἔθαψαν **αὐτό**[10]· καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν **τῷ** Ἰησοῦ.
καὶ ἀκούσας[11] **ὁ** Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ 13
εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν. καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι
ἠκολούθησαν αὐτῷ **πεζῇ**[12] ἀπὸ τῶν πόλεων.

Καὶ ἐξελθὼν ὁ **Ἰησοῦς**[13] **εἶδε** πολὺν ὄχλον, καὶ 14
ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' **αὐτούς**[14], καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀρ-
ρώστους αὐτῶν. Ὀψίας δὲ γενομένης, **προσῆλθον**[15] 15
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ **αὐτοῦ**[16], **λέγοντες**, "Ἔρημός ἐστιν ὁ
τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη **παρῆλθεν***· ἀπόλυσον[17] τοὺς
ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες **εἰς** τὰς κώμας ἀγοράσωσιν
ἑαυτοῖς βρώματα." Ὁ δὲ Ἰησοῦς† **εἶπεν** αὐτοῖς, "Οὐ 16
χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν."
Οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ, "Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε 17
ἄρτους **καὶ** δύο ἰχθύας." Ὁ δὲ **εἶπε**, "Φέρετέ μοι 18
αὐτοὺς ὧδε[18]." Καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆ- 19
ναι ἐπὶ **τοὺς χόρτους**[19], **καὶ**[20] λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους
καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, **εὐλό-
γησε**[21]· καὶ κλάσας ἔδωκε **τοῖς** μαθηταῖς τοὺς ἄρτους,

4 γενεσίοις δὲ γενομένοις LTTr. 5 ἂν LTr. 6 **λυπηθεὶς** LTTr.
7 —δὲ LTTr. 8 —τὸν LTTr. 9 πτῶμα LTTr. 10 αὐτόν
L *marg.* TTr. 11 ἀκούσας δὲ LTTr. 12 πεζοὶ L *marg.* T.
13 —ὁ Ἰησοῦς LTTr. 14 αὐτοῖς LTTr (αὐτοὺς S). 15 προσῆλθαν
LTr. 16 —αὐτοῦ LTTr. * παρῆλθεν ἤδη T. 17 +οὖν T.
† —Ἰησοῦς T. 18 ὧδε αὐτούς LTTr ([ὧδε] Tr *marg.*). 19 **τοῦ**
χόρτου LTTr. 20 —καὶ LTTr. 21 ηὐλόγησεν LTr.

20 οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ
ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμά-
21 των, δώδεκα κοφίνους πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν
ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι, χωρὶς γυναικῶν καὶ παι-
22 δίων[22]. Καὶ εὐθέως* ἠνάγκασεν ὁ Ἰησοῦς[23] τοὺς μαθη-
τὰς αὐτοῦ[24] ἐμβῆναι εἰς τὸ[25] πλοῖον, καὶ προάγειν
23 αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. καὶ
ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν
προσεύξασθαι. Ὀψίας δὲ γενομένης, μόνος ἦν ἐκεῖ.
24 τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν[26], βασανιζό-
μενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος.
25 Τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἀπῆλθε[27] πρὸς αὐτοὺς
26 ὁ Ἰησοῦς[28], περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης[29]. καὶ
ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ[30] ἐπὶ τὴν θάλασσαν[31] περιπα-
τοῦντα ἐταράχθησαν, λέγοντες, "Ὅτι φάντασμά ἐστι."
27 καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. εὐθέως[32] δὲ ἐλάλησεν
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς[33], λέγων, "Θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι, μὴ
28 φοβεῖσθε." Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε[34],
"Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με πρός σε ἐλθεῖν[35] ἐπὶ τὰ
29 ὕδατα." Ὁ δὲ εἶπεν, "Ἐλθέ." Καὶ καταβὰς ἀπὸ
τοῦ πλοίου ὁ[36] Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα,
30 ἐλθεῖν[37] πρὸς τὸν Ἰησοῦν. βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον
ἰσχυρὸν† ἐφοβήθη· καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι
31 ἔκραξε, λέγων, "Κύριε, σῶσόν με." Εὐθέως δὲ ὁ
Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ
32 λέγει αὐτῷ, "Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας;" Καὶ
ἐμβάντων[38] αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος·
33 οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐλθόντες‡ προσεκύνησαν αὐτῷ, λέ-
γοντες, "Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς εἶ."
34 Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς[39] τὴν γῆν[40] Γεννησα-
35 ρέτ[41]. καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου

[22] παιδίων καὶ γυναικῶν L. * —εὐθέως T. [23] —ὁ Ἰησοῦς LTTr. [24] —αὐτοῦ TTr. [25] —τὸ Tr. [26] σταδίους πολλοὺς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπεῖχεν Tr (*non marg.*). [27] ἦλθεν LTTr. [28] —ὁ Ἰησοῦς LTTr. [29] τὴν θάλασσαν LTTr. [30] οἱ δὲ μαθηταὶ ἰδόντες αὐτὸν L, ἰδόντες δὲ αὐτὸν (—οἱ μαθηταὶ) T. [31] τῆς θαλάσσης LTTr. [32] εὐθὺς LTTr. [33] ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς L, —ὁ Ἰησοῦς T[Tr *marg.*]. [34] ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ L. [35] ἐλθεῖν πρός σε LTTr. [36] —ὁ LTTr. [37] καὶ ἦλθεν TTr *marg.* † —ἰσχυρὸν T. [38] ἀναβάντων LTTr. ‡ —ἐλθόντες T[Tr *marg.*]. [39] ἐπὶ TTr. [40] +εἰς TTr. [41] γεννησαρέθ L.

ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην,
καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας·
καὶ παρεκάλουν αὐτόν, ἵνα μόνον ἅψωνται τοῦ κρασ- 36
πέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἥψαντο, διεσώ-
θησαν.

ΤΟΤΕ προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ οἱ[1] ἀπὸ Ἱεροσολύ- 15
μων γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι[2], λέγοντες, "Διατί οἱ 2
μαθηταί σου παραβαίνουσι τὴν παράδοσιν τῶν πρεσ-
βυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν[3], ὅταν
ἄρτον ἐσθίωσιν." Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, 3
"Διατί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ
διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; Ὁ γὰρ Θεὸς ἐνετείλατο, λέ- 4
γων[4], 'Τίμα τὸν πατέρα σοῦ[5], καὶ τὴν μητέρα·' καί,
'Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω·'
ὑμεῖς δὲ λέγετε, Ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί, 5
Δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς, καὶ[6] οὐ μὴ τιμήσῃ[7]
τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ[8]· καὶ ἠκυρώσατε 6
τὴν ἐντολὴν[9] τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν.
Ὑποκριταί, καλῶς προεφήτευσε[10] περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας[11], 7
λέγων, 'Ἐγγίζει μοι[12] ὁ λαὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν, 8
καὶ[12] τοῖς χείλεσί με τιμᾷ· ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω
ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες 9
διδασκαλίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων.'" Καὶ προσκα- 10
λεσάμενος τὸν ὄχλον, εἶπεν αὐτοῖς, "Ἀκούετε καὶ
συνίετε. οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ 11
τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στό-
ματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον." Τότε προσελ- 12
θόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ[13] εἶπον[14] αὐτῷ, "Οἶδας ὅτι
οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθη-
σαν;" Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε, "Πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ 13
ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται.

[1] —οἱ LTTr. [2] Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς TTr. [3] —αὐτῶν T[Tr]. [4] εἶπεν LTr. [5] —σου LTTr. [6] —καὶ LTTr. [7] τιμήσει LTTr. [8] —ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ L[Tr *marg.*]. [9] τὸν λόγον LTr, τὸν νόμον T. [10] ἐπροφήτευσεν LTTr. [11] Ἠσαΐας L. [12] —Ἐγγίζει μοι *et* τῷ στόματι αὐτῶν καὶ LTTr. [13] —αὐτοῦ LT [Tr *marg.*]. [14] λέγουσιν LTTr.

14 ἄφετε αὐτούς· **ὁδηγοί εἰσι τυφλοὶ**[15] τυφλῶν· τυφλὸς δὲ
τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦν-
15 ται." Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, "Φράσον
16 ἡμῖν τὴν παραβολὴν **ταύτην**[16]." Ὁ δὲ Ἰησοῦς[17] εἶ-
17 πεν, "Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; **οὔπω**[18] νο-
εῖτε, ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν
18 κοιλίαν χωρεῖ, καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; τὰ δὲ
ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας ἐξ-
19 έρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ἐκ γὰρ τῆς
καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοι-
χεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι.
20 ταῦτά ἐστι τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνί-
πτοις χερσὶ φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον."
21 Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ
22 μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. καὶ ἰδού, γυνὴ Χαναναία
ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα **ἐκραύγασεν**[19] **αὐτῷ**[20],
λέγουσα, "Ἐλέησόν με, κύριε, **υἱὲ** Δαβίδ[21]· ἡ θυγάτηρ
23 μου κακῶς δαιμονίζεται." Ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ
λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ **ἠρώτων**[22]
αὐτόν, λέγοντες, "Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει
24 ὄπισθεν ἡμῶν." Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, "Οὐκ
ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα
25 οἴκου Ἰσραήλ." Ἡ δὲ ἐλθοῦσα **προσεκύνει**[23] αὐτῷ,
26 λέγουσα, "Κύριε, βοήθει μοι." Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
εἶπεν, "Οὐκ **ἔστι καλὸν**[24] λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν
27 τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις." Ἡ δὲ εἶπε[25],
"Ναί, κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν
ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων
28 αὐτῶν." Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, "Ὦ
γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέ-
λεις." Καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας
ἐκείνης.
29 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθε παρὰ τὴν θά-

[15] τυφλοί εἰσιν ὁδηγοὶ LTr (*etiam* [τυφλῶν] Tr *marg.*). [16] —ταύτην LTTr. [17] —Ἰησοῦς LTTr. [18] οὐ LTTr. [19] ἔκραζεν LTr, *at* ἔκραξεν L *marg.* T. [20] —αὐτῷ LTTr. [21] υἱὸς Δαυείδ LTTr. [22] ἠρώτουν LTTr. [23] προσεκύνησεν L *marg.* Tr *marg.* [24] ἔξεστιν LT. [25] εἶπεν E.

λασσαν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος, ἐκά-
θητο ἐκεῖ. καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, ἔχον- 30
τες μεθ' ἑαυτῶν χωλούς, τυφλούς, κωφούς, κυλλούς,
καὶ ἑτέρους πολλούς, καὶ **ἔρριψαν*** αὐτοὺς παρὰ τοὺς
πόδας **τοῦ Ἰησοῦ**[26] καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς· ὥστε **τοὺς** 31
ὄχλους[27] θαυμάσαι, βλέποντας κωφοὺς λαλοῦντας,
κυλλοὺς ὑγιεῖς, [28]χωλοὺς περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς
βλέποντας· καὶ **ἐδόξασαν**† τὸν Θεὸν Ἰσραήλ. Ὁ δὲ 32
Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπε,
"Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη **ἡμέρας**[29]
τρεῖς προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι.
καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω, μήποτε ἐκ-
λυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ." Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ 33
αὐτοῦ[30], "Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι,
ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον;" Καὶ λέγει αὐτοῖς 34
ὁ Ἰησοῦς, "Πόσους ἄρτους ἔχετε;" Οἱ δὲ εἶπον,
"Ἑπτά, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια." Καὶ **ἐκέλευσε τοῖς** 35
ὄχλοις[31] ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν· **καὶ λαβὼν**[32] τοὺς 36
ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας,[33] εὐχαριστήσας ἔκλασε,
καὶ **ἔδωκε**[34] τοῖς μαθηταῖς **αὐτοῦ**[35], οἱ δὲ μαθηταὶ **τῷ**
ὄχλῳ[36]. Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν· 37
καὶ **ἦραν**[37] τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, ἑπτὰ
σπυρίδας πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχί- 38
λιοι ἄνδρες, χωρὶς **γυναικῶν καὶ παιδίων**‡.

Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους **ἐνέβη**[38] **εἰς τὸ πλοῖον**, 39
καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια Μαγδαλά[39]. **Καὶ** προσελθόν- **16**
τες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι πειράζοντες **ἐπηρώ-**
τησαν§ αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς.
ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, ‖"Ὀψίας γενομένης λέ- 2
γετε, Εὐδία· πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός. καὶ πρωΐ, 3
Σήμερον χειμών· πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός.

* ἔριψαν T. [26] αὐτοῦ LTTr. [27] τὸν ὄχλον T. [28] + καὶ LTTr (*etiam* [κυλλοὺς ὑγιεῖς] Tr *marg.*). † ἐδόξαζον T. [29] ἡμέραι LTTr. [30] — αὐτοῦ T[LTr]. [31] παραγγείλας τῷ ὄχλῳ (τοῖς ὄχλοις L *marg.*) LTTr. [32] ἔλαβεν LTTr. [33] + καὶ LT. [34] ἐδίδου TTr (*non marg.*). [35] — αὐτοῦ T[LTr]. [36] τοῖς ὄχλοις TTr. [37] ἦραν *post* κλασμάτων *ponunt* LTTr. ‡ παιδίων καὶ γυναικῶν T. [38] ἀνέβη Tr (*non marg.*). [39] Μαγαδάν LTTr. § ἐπηρώτων T. ‖ *Ab* ὀψίας *usque ad fin. ver.* 3 *uncinis includit* T.

ὑποκριταί[1], τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε
διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε;
4 γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ
σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ
τοῦ προφήτου[2]." Καὶ καταλιπὼν αὐτούς, ἀπῆλθε.
5 Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ[3] εἰς τὸ πέραν
6 ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐ-
τοῖς, "Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν
7 Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων." Οἱ δὲ διελογίζοντο
ἐν ἑαυτοῖς, λέγοντες, "Ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν."
8 Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς[4], "Τί διαλογίζεσθε
ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε[5];
9 οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους
τῶν πεντακισχιλίων, καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε;
10 οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, καὶ πό-
11 σας σπυρίδας[6] ἐλάβετε; πῶς οὐ νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ
ἄρτου[7] εἶπον ὑμῖν προσέχειν[8] ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν
12 Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων;" Τότε συνῆκαν, ὅτι
οὐκ εἶπε προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τοῦ ἄρτου[9], ἀλλ᾽[10]
ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.
13 Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας* τῆς
Φιλίππου ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων, "Τίνα
με[11] λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι, τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-
14 που;" Οἱ δὲ εἶπον[12], "Οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν Βαπ-
τιστήν· ἄλλοι[13] δὲ Ἡλίαν†· ἕτεροι δὲ Ἱερεμίαν, ἢ
15 ἕνα τῶν προφητῶν." Λέγει αὐτοῖς[14], "Ὑμεῖς δὲ
16 τίνα με λέγετε εἶναι;" Ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος
εἶπε, "Σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος."
17 Καὶ ἀποκριθεὶς[15] ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, "Μακάριος εἶ,
Σίμων Βὰρ Ἰωνᾶ[16], ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ
18 σοι, ἀλλ᾽ ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς[17] οὐρανοῖς. Κἀγὼ

1 —ὑποκριταί LTTr, +καὶ L. 2 —τοῦ προφήτου LTTr.
3 —αὐτοῦ LTTr. 4 —αὐτοῖς LTTr. 5 ἔχετε L.
6 σφυρίδας L. 7 ἄρτων LTTr. 8 ; προσέχετε δὲ LTTr.
9 τῶν ἄρτων LTr. *at* τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων T. 10 ἀλλὰ TTr. * Καισαρίας T *secundis curis*. 11 —με TTr[LTr *marg.*].
12 εἶπαν LTTr. 13 οἱ L. † Ἡλίαν SE *passim*, Ἡλείαν T.
14 +[ὁ Ἰησοῦς] L. 15 ἀποκριθεὶς δὲ LTTr. 16 Βαριωνᾶ LT.
17 —τοῖς L[Tr].

δέ σοι λέγω, ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ
πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι
ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς, **καὶ*** δώσω σοὶ τὰς 19
κλεῖς[18] τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ **ὃ ἐὰν**[19] δήσῃς
ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται **δεδεμένον**[20] ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὃ
ἐὰν[21] λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐ-
ρανοῖς." Τότε **διεστείλατο**[22] τοῖς μαθηταῖς **αὐτοῦ**[23] 20
ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν, ὅτι αὐτός ἐστιν **Ἰησοῦς**[24] ὁ Χρισ-
τός.
Ἀπὸ τότε ἤρξατο **ὁ**[25] Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθη- 21
ταῖς αὐτοῦ, ὅτι δεῖ αὐτὸν **ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα**[26],
καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέ-
ων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ
ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέ- 22
τρος ἤρξατο **ἐπιτιμᾷν αὐτῷ**[27] λέγων, "Ἵλεώς σοι, κύριε·
οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο." Ὁ δὲ στραφεὶς εἶπε τῷ 23
Πέτρῳ, "Ὕπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ, σκάνδαλόν **μου**
εἶ[28]· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώ-
πων." Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, 24
"Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω
ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολου-
θείτω μοι. ὃς γὰρ **ἂν**[29] θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶ- 25
σαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν· τί γὰρ **ὠφελεῖται**[30] 26
ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν
αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα
τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ- 27
που ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ
τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ· καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ
κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν,[31] εἰσί 28
τινες τῶν ὧδε ἑστηκότων[32], οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται

* —καὶ T. [18] κλεῖδας LTTr. [19] ὃ ἂν LTr, *at* ὅσα ἂν L *marg.*
[20] δεδεμένα L *marg.* [21] ἂν Tr. [22] ἐπετίμησεν L. [23] —αὐτοῦ LTTr.
[24] —Ἰησοῦς LTTr. [25] —ὁ L[Tr]. [26] εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν LTTr. [27] αὐτῷ ἐπιτιμᾶν L. [28] εἶ ἐμοῦ LTTr (*non marg.*).
[29] ἐὰν LTTr. [30] ὠφεληθήσεται LTTr. [31] + ὅτι LT.
[32] τῶν ὧδε ἑστώτων LTTr.

*θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχό-
μενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ."*

17 ΚΑΙ *μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν
Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐ-
τοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν.*
2 *καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ
πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγέ-*
3 *νετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. καὶ ἰδού,* **ὤφθησαν**[1] *αὐτοῖς*
4 **Μωσῆς**[2] *καὶ* **Ἠλίας***, **μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες**[3]. *ἀπο-
κριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπε τῷ Ἰησοῦ, "Κύριε, καλόν
ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις,* **ποιήσωμεν**[4] *ὧδε τρεῖς
σκηνάς, σοὶ μίαν, καὶ* **Μωσῇ**[5] *μίαν, καὶ* **μίαν Ἠλίᾳ**[6]."
5 *Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδού, νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκί-
ασεν αὐτούς· καὶ ἰδού, φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα,
"Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ* **εὐδόκησα**[7]·
6 **αὐτοῦ ἀκούετε**[8]." *Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ* **ἔπεσον**[9]
7 *ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. καὶ*
προσελθὼν[10] *ὁ Ἰησοῦς* **ἥψατο**[11] *αὐτῶν,* **καὶ**[12] *εἶπεν,*
8 *"Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε." Ἐπάραντες δὲ τοὺς
ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδένα εἶδον, εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν
μόνον.*
9 *Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν* **ἀπὸ**[13] *τοῦ ὄρους, ἐνετεί-
λατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, "Μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅρα-
μα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν* **ἀναστῇ**[14]."
10 *Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ* **αὐτοῦ**[15], *λέγοντες,
"Τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν, ὅτι Ἠλίαν† δεῖ ἐλθεῖν*
11 *πρῶτον;" Ὁ δὲ* **Ἰησοῦς**[16] *ἀποκριθεὶς εἶπεν* **αὐτοῖς**[17],
"Ἠλίας μὲν ἔρχεται* **πρῶτον**[18], *καὶ ἀποκαταστήσει*
12 *πάντα· λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Ἠλίας* ἤδη ἦλθε, καὶ οὐκ
ἐπέγνωσαν αὐτόν,* **ἀλλ'**[19] *ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέ-
λησαν· οὕτω καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσ-*

[1] ὤφθη LTTr. [2] Μωϋσῆς LTTr. * Ἠλ. SE, Ἠλείας T. [3] συλ-(συν T)λαλοῦντες μετ' αὐτοῦ LTTr (*non marg.*). [4] ποιήσω LTTr *marg.* [5] Μωϋσεῖ LTTr. [6] Ἠλίᾳ μίαν LTTr (Ἠλείᾳ T). [7] ηὐδόκησα LTr. [8] ἀκούετε αὐτοῦ LTTr. [9] ἔπεσαν LTTr. [10] προσῆλθεν LTTr. [11] καὶ ἁψάμενος LT, καὶ ἥψατο Tr. [12] – καὶ LT. [13] ἐκ LTTr. [14] ἐγερθῇ LTTr. [15] – αὐτοῦ LTTr. † Ἠλείαν T. [16] – Ἰησοῦς LTTr. [17] – αὐτοῖς LTTr. [18] – πρῶτον LTTr. [19] ἀλλὰ Tr.

χειν ὑπ' αὐτῶν." Τότε συνῆκαν οἱ μαθηταί, ὅτι περὶ 13
Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

Καὶ ἐλθόντων **αὐτῶν**[20] πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν 14
αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν **αὐτῷ**[21], καὶ λέγων, "Κύ- 15
ριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς
πάσχει[22]· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολ-
λάκις εἰς τὸ ὕδωρ. καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς 16
μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦ-
σαι." Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, "Ὦ γενεὰ 17
ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε **ἔσομαι μεθ'
ὑμῶν**[23]; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτὸν
ὧδε." Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν 18
ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ
τῆς ὥρας ἐκείνης. Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ 19
Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν εἶπον, "Διατί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθη-
μεν ἐκβαλεῖν αὐτό;" Ὁ δὲ **Ἰησοῦς**[24] **εἶπεν**[25] αὐτοῖς, 20
"Διὰ τὴν **ἀπιστίαν**[26] ὑμῶν. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν,
ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ
ὄρει τούτῳ, **Μετάβηθι ἐντεῦθεν**[27] ἐκεῖ, καὶ μεταβήσε-
ται· καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. **τοῦτο δὲ τὸ γένος** 21
οὐκ ἐκπορεύεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ[28]."

ἈΝΑΣΤΡΕΦΟΜΕΝΩΝ[29] δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλι- 22
λαίᾳ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ 23
ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ **ἐγερθήσε-
ται**[30]." Καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.

Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς **Καπερναοὺμ**[31], προσῆλθον 24
οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ, καὶ **εἶπον**[32],
"Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ **τὰ***δίδραχμα;" Λέ- 25
γει, "Ναί." Καὶ ὅτε **εἰσῆλθεν**[33] εἰς τὴν οἰκίαν,
προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, "Τί σοι δοκεῖ,

[20] – αὐτῶν LTTr. [21] αὐτόν LTTr. [22] ἔχει LTr (*non marg.*). [23] μεθ' ὑμῶν ἔσομαι LTTr. [24] – Ἰησοῦς LTTr. [25] λέγει LTTr. [26] ὀλιγοπιστίαν LTTr. [27] Μετάβα ἔνθεν LTTr. [28] *Vers.* 21 *omittit* T, *uncinis includit* Tr. [29] Συστρεφομένων LTTr (*non marg.*). [30] ἀναστήσεται L. [31] Καφαρναούμ LTTr. [32] εἶπαν LTTr. * – τὰ T. [33] εἰσελθόντα LT, ἐλθόντα Tr.

Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι
τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλ-
26 λοτρίων;" Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος[34], "Ἀπὸ τῶν ἀλλο-
τρίων." Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Ἄραγε ἐλεύθεροί
27 εἰσιν οἱ υἱοί. ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν* αὐτούς,
πορευθεὶς εἰς τὴν[35] θάλασσαν, βάλε ἄγκιστρον, καὶ
τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἆρον· καὶ ἀνοίξας τὸ
στόμα αὐτοῦ, εὑρήσεις στατῆρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸς
αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ."

18 ἘΝ ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ[1] προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ
Ἰησοῦ, λέγοντες, "Τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ
2 βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; Καὶ προσκαλεσάμενος ὁ
3 Ἰησοῦς[2] παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ
εἶπεν, "Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ
γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν
4 βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὅστις οὖν ταπεινώσῃ[3] ἑαυ-
τὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ
5 βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. καὶ ὃς ἐὰν[4] δέξηται παιδίον
6 τοιοῦτον ἓν[5] ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· ὃς δ'
ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόν-
των εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ, ἵνα κρεμασθῇ μύλος
ὀνικὸς ἐπὶ[6] τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ
7 ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ
τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γάρ ἐστιν[7] ἐλθεῖν τὰ σκάν-
δαλα. πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ[8], δι' οὗ τὸ
8 σκάνδαλον ἔρχεται. Εἰ δὲ ἡ χείρ σου ἢ ὁ πούς σου
σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὰ[9] καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ·
καλόν σοι ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ κυλ-
λόν[10], ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς
9 τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκαν-
δαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν
σοι ἐστὶ μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο

[34] εἰπόντος δέ LTTr. * σκανδαλίζωμεν T. [35] —τὴν LTTr.
[1] ἡμέρᾳ LTr *marg.* [2] —ὁ Ἰησοῦς TTr. [3] ταπεινώσει LTTr.
[4] ἂν LTr. [5] ἓν παιδίον τοιοῦτον LT (τοιοῦτο T) Tr. [6] περὶ LTTr. [7] —ἐστιν LTr. [8] —ἐκείνῳ LTTr. [9] αὐτὸν LTTr.
[10] κυλλὸν ἢ χωλόν LT.

ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ
πυρός. Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν 10
τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐ-
ρανοῖς[11] διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πα-
τρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ- 11
που σῶσαι τὸ ἀπολωλός[12]. Τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν γένη- 12
ταί τινι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα, καὶ πλανηθῇ ἓν
ἐξ αὐτῶν· οὐχὶ ἀφεὶς[13] τὰ ἐννενηκονταεννέα[14], ἐπὶ τὰ
ὄρη[15] πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον; καὶ ἐὰν γέ- 13
νηται εὑρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι χαίρει ἐπ'
αὐτῷ μᾶλλον, ἢ ἐπὶ τοῖς ἐννενηκονταεννέα[14] τοῖς μὴ
πεπλανημένοις. οὕτως οὐκ ἔστι θέλημα ἔμπροσθεν 14
τοῦ πατρὸς ὑμῶν[16] τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀπόληται
εἷς[17] τῶν μικρῶν τούτων. Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ[18] 15
ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε καὶ[19] ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ
σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας
τὸν ἀδελφόν σου· ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ 16
σοῦ[20] ἔτι ἕνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων
ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα. ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, 17
εἰπὲ* τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακού-
σῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης. Ἀμὴν 18
λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν[21] δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδε-
μένα ἐν τῷ[22] οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς,
ἔσται λελυμένα ἐν τῷ[22] οὐρανῷ. πάλιν[23] λέγω ὑμῖν, 19
ὅτι ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν[24] ἐπὶ τῆς γῆς περὶ
παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐ-
τοῖς παρὰ τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. οὗ γάρ 20
εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ
εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν."

Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε[25], "Κύριε, 21
ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω

[11] [ἐν τῷ οὐρανῷ] L. [12] *v.* 11 *deest in* LTTr. [13] ἀφήσει LTr. [14] ἐνενήκοντα ἐννέα LTTr. [15] +καὶ LTr. [16] μου LTr. [17] ἓν LTTr. [18] –εἰς σὲ LT [Tr *marg.*]. [19] –καὶ LTTr. [20] μετὰ σεαυτοῦ T, μετὰ σοῦ *legitur post* δύο *apud* L. * εἰπὸν T. [21] ἂν LTr. [22] –τῷ LT[Tr]. [23] ἀμὴν L, πάλιν ἀμὴν Tr. [24] συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν L, συμφωνήσουσιν ἐξ ὑμῶν LTr. [25] ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ LTTr.

22 αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις;" Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Οὐ
λέγω σοι ἕως ἑπτάκις, **ἀλλ'**[26] ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά.
23 Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώ-
πῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησε συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν
24 δούλων αὐτοῦ. ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, **προσ-**
25 **ηνέχθη**[27] **αὐτῷ εἷς*** ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. μὴ
ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύ-
ριος **αὐτοῦ**[28] πραθῆναι, καὶ τὴν γυναῖκα **αὐτοῦ**† καὶ τὰ
26 τέκνα, καὶ πάντα ὅσα **εἶχε**[29] καὶ ἀποδοθῆναι. πεσὼν
οὖν ὁ δοῦλος‡ προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, **Κύριε**[30], μα-
κροθύμησον ἐπ' **ἐμοί**[31], καὶ πάντα **σοι**[32] ἀποδώσω.
27 σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου **ἐκείνου**[33] ἀπέ-
28 λυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ. Ἐξελ-
θὼν δὲ ὁ δοῦλος **ἐκεῖνος**[34] εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων
αὐτοῦ, ὃς ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατή-
σας αὐτὸν ἔπνιγε, λέγων, Ἀπόδος **μοι**[35] **ὅ τι**[36] ὀφεί-
29 λεις. πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ **εἰς τοὺς πόδας**
αὐτοῦ[37] παρεκάλει αὐτόν, λέγων, Μακροθύμησον ἐπ'
30 **ἐμοί**[38], καὶ **πάντα**[39] ἀποδώσω σοι. ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν,
ἀλλὰ[40] ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακήν, ἕως **οὗ**[41]
31 ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον. ἰδόντες **δὲ οἱ σύνδουλοι αὐ-**
τοῦ[42] τὰ **γενόμενα**[43] ἐλυπήθησαν σφόδρα· καὶ ἐλθόν-
τες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ **αὐτῶν**[44] πάντα τὰ γενό-
32 μενα. Τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ
λέγει αὐτῷ, Δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν
33 ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· οὐκ ἔδει
καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς **καὶ ἐγώ**[45] σε
34 ἠλέησα; καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν
αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἕως **οὗ**[46] ἀποδῷ πᾶν τὸ
35 ὀφειλόμενον **αὐτῷ**[47]. Οὕτω καὶ ὁ πατήρ μου ὁ

[26] ἀλλὰ LTr. [27] προσήχθη LTr. * εἷς αὐτῷ T. [28] —αὐτοῦ TTr. † —αὐτοῦ T. [29] ἔχει LTr. ‡ +ἐκεῖνος T. [30] —Κύριε LTTr. [31] ἐμέ Tr. [32] σοι *post* ἀποδώσω *legunt* LTTr. [33] —ἐκείνου L. [Tr *marg.*]. [34] —ἐκεῖνος L. [35] —μοι LTTr. [36] εἴ τι LTTr. [37] —εἰς τοὺς ποδας αὐτοῦ LTTr. [38] ἐμέ LTr. [39] —πάντα [L]TTr. [40] ἀλλ' BE. [41] —οὗ LTTr. [42] οὖν αὐτοῦ οἱ σύνδουλοι L, οὖν οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ TTr. [43] γινόμενα T. [44] ἑαυτῶν LTTr. [45] κἀγὼ LTTr. [46] —οὗ L. [47] —αὐτῷ LTr.

ἐπουράνιος[48] ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ
ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώ-
ματα αὐτῶν[49]."

ΚΑΙ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους 19
τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς[1] Γαλιλαίας, καὶ ἦλθεν εἰς
τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. καὶ 2
ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν
αὐτοὺς ἐκεῖ. Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ[2] Φαρισαῖοι 3
πειράζοντες αὐτόν, καὶ λέγοντες αὐτῷ[3], "Εἰ ἔξεστιν
ἀνθρώπῳ[4] ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν
αἰτίαν;" Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς[5], "Οὐκ ἀνέ- 4
γνωτε ὅτι ὁ ποιήσας[6] ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποί-
ησεν αὐτούς, καὶ εἶπεν, 'Ἕνεκεν[7] τούτου καταλείψει 5
ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα· καὶ προσκολ-
ληθήσεται[8] τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς
σάρκα μίαν;' ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία· 6
ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω."
Λέγουσιν αὐτῷ, "Τί οὖν Μωσῆς[9] ἐνετείλατο δοῦναι 7
βιβλίον ἀποστασίου, καὶ ἀπολῦσαι αὐτήν[10];" Λέγει 8
αὐτοῖς, "Ὅτι Μωσῆς[9] πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν
ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ'
ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτω. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι[11] ὃς ἂν 9
ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, εἰ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ[12], καὶ
γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται· καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμή-
σας μοιχᾶται[13]." Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ[14], 10
"Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς
γυναικός, οὐ συμφέρει γαμῆσαι." Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, 11
"Οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτον[15], ἀλλ' οἷς
δέδοται. εἰσὶ γὰρ εὐνοῦχοι, οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς 12
ἐγεννήθησαν οὕτω· καί εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνου-
χίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· καί εἰσιν εὐνοῦχοι,

48 οὐράνιος LTTr. 49 —τὰ παραπτώματα αὐτῶν LTTr.
1 —τῆς E. 2 —οἱ LTr. 3 —αὐτῷ LTTr. 4 —ἀνθρώπῳ LT.
5 —αὐτοῖς LTTr. 6 κτίσας Tr. 7 Ἕνεκα LTTr. 8 κολλη-
θήσεται LTTr. 9 Μωϋσῆς LTTr. 10 —αὐτήν LTTr.
11 —ὅτι LTr. 12 παρεκτὸς λόγου πορνείας L, *at* —εἰ *tantum* TTr.
13 —καὶ ὁ ἀπολ. *ad fin. vers.* T[Tr], *at* γαμῶν Tr *marg.* 14 —αὐτοῦ
T. 15 [τοῦτον] L.

οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν
οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω."
13 Τότε προσηνέχθη[16] αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας
ἐπιθῇ αὐτοῖς, καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετί-
14 μησαν αὐτοῖς· ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν*, "Ἄφετε τὰ παιδία,
καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρός με†· τῶν γὰρ τοιού-
15 των ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν." Καὶ ἐπιθεὶς
αὐτοῖς τὰς χεῖρας[17], ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.
16 ΚΑΙ ἰδού, εἷς προσελθὼν εἶπεν αὐτῷ[18], "Διδάσκαλε
ἀγαθέ[19], τί ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα ἔχω[20] ζωὴν αἰώνιον;"
17 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, "Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθός,
εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός[21]. εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωήν[22],
18 τήρησον[23] τὰς ἐντολάς." Λέγει[24] αὐτῷ, "Ποίας‡;" Ὁ
δὲ Ἰησοῦς εἶπε, "Τό, οὐ φονεύσεις· οὐ μοιχεύσεις[25]·
19 οὐ κλέψεις· οὐ ψευδομαρτυρήσεις· τίμα τὸν πατέρα
σου[26] καὶ τὴν μητέρα· καί, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον
20 σου ὡς σεαυτόν." Λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος, "Πάντα
ταῦτα[27] ἐφυλαξάμην[28] ἐκ νεότητός μου[29]· τί ἔτι ὑστε-
21 ρῶ;" Ἔφη[30] αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Εἰ θέλεις τέλειος
εἶναι, ὕπαγε, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς[31]
πτωχοῖς· καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ[32]· καὶ δεῦρο,
22 ἀκολούθει μοι." Ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λό-
γον§[33], ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα
πολλά.
23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, "Ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ὅτι δυσκόλως πλούσιος[34] εἰσελεύσεται εἰς
24 τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν,
‖εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος
διελθεῖν[35], ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ[36] εἰσ-

[16] προσηνέχθησαν LTTr. * + αὐτοῖς T. † πρὸς ἐμέ T. [17] τὰς χεῖρας αὐτοῖς LTTr. [18] αὐτῷ εἶπεν LTTr. [19] — ἀγαθέ LTTr. [20] σχῶ LTTr, *at* ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω L *marg.* [21] Τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἷς ἐστὶν ὁ ἀγαθός LTTr. [22] εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν LTTr. [23] τήρει LTr (*non marg.*). [24] ἔφη L. ‡ ποίας; φησίν (— λέγει αὐτῷ) T. [25] οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις L *marg.* [26] — σου LTTr. [27] Ταῦτα πάντα LTr. [28] ἐφύλαξα LTTr. [29] — ἐκ νεότητός μου LTTr. [30] λέγει L. [31] + τοῖς LTr. [32] οὐρανοῖς L *marg.* Tr. § — τὸν λόγον T. [33] + [τοῦτον] L. [34] πλούσιος δυσκόλως LTTr. ‖ + ὅτι T. [35] εἰσελθεῖν TTr (*non marg.*). [36] τῶν οὐρανῶν LTTr (*non marg.*).

ἐλθεῖν[37]." Ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ **αὐτοῦ**[38] ἐξε- 25
πλήσσοντο σφόδρα, λέγοντες, "Τίς ἄρα δύναται
σωθῆναι;" Ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, 26
"Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι, παρὰ δὲ
Θεῷ **πάντα δυνατά*** **ἐστι**[39]."

Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, "Ἰδού, 27
ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι· τί
ἄρα ἔσται ἡμῖν;" Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Ἀμὴν 28
λέγω ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ
παλιγ†γενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ
θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ **ὑμεῖς**[40] ἐπὶ δώδεκα
θρόνους, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ.
καὶ πᾶς ὃς[41] ἀφῆκεν **οἰκίας, ἢ**[42] ἀδελφούς, ἢ ἀδελφάς, 29
ἢ πατέρα, ἢ μητέρα[43], **ἢ γυναῖκα**[44], ἢ τέκνα, ἢ ἀγρούς[45],
ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου‡, ἑκατονταπλασίονα λήψεται[46],
καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. πολλοὶ δὲ ἔσονται 30
πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι πρῶτοι. Ὁμοία γάρ **20**
ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσ-
πότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρωῒ μισθώσασθαι ἐργάτας
εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν 2
ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς
εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. Καὶ ἐξελθὼν περὶ **τὴν**[1] 3
τρίτην ὥραν, εἶδεν ἄλλους ἑστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ
ἀργούς· **κἀκείνοις**§ εἶπεν, Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν 4
ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον δώσω ὑμῖν. οἱ δὲ
ἀπῆλθον. **Πάλιν**[2] ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ **ἐννάτην**[3] 5
ὥραν, ἐποίησεν ὡσαύτως. Περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην 6
ὥραν[4] ἐξελθών, εὗρεν ἄλλους ἑστῶτας **ἀργούς**[5], καὶ
λέγει αὐτοῖς, Τί ὧδε ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν
ἀργοί; λέγουσιν αὐτῷ, Ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώ- 7
σατο. λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν

[37] —εἰσελθεῖν T, *at post* πλούσιον *ponunt* L[Tr]. [38] —αὐτοῦ LTTr. * δυνατὰ πάντα T. [39] —ἐστι LTTr. † πάλινγ. T. [40] αὐτοὶ TTr (*non marg.*). [41] ὅστις LTTr. [42] —οἰκίας ἢ TTr (*non marg.*). [43] ἢ γονεῖς L *marg.* [44] —ἢ γυναῖκα LTTr. [45] +ἢ οἰκίας TTr. ‡ ἕνεκα τοῦ ἐμοῦ ὀνόματος T. [46] πολλαπλασίονα λήμψεται LTTr. [1] —τὴν LTTr. § καὶ ἐκείνοις T. [2] +δὲ TTr (*at* [δὲ] Tr *marg.*). [3] ἐνάτην LTTr. [4] —ὥραν LTTr. [5] —ἀργοὺς LTTr.

8 ἀμπελῶνα[6], καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον λήψεσθε[7]. Ὀψίας δὲ
γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπι-
τρόπῳ αὐτοῦ, Κάλεσον τοὺς ἐργάτας, καὶ ἀπόδος
αὐτοῖς[8] τὸν μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως
9 τῶν πρώτων. καὶ ἐλθόντες[9] οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην
10 ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον. ἐλθόντες δὲ[10] οἱ πρῶτοι
ἐνόμισαν ὅτι πλείονα λήψονται[11]· καὶ ἔλαβον καὶ
11 αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον[12]. λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ
12 τοῦ οἰκοδεσπότου, λέγοντες, "Ὅτι[13] οὗτοι οἱ ἔσχατοι
μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς[14] ἐποίη-
σας, τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν
13 καύσωνα[15]. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἑνὶ αὐτῶν*, Ἑταῖρε,
14 οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι†; ἆρον
τὸ σὸν καὶ ὕπαγε. θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι
15 ὡς καὶ σοί· ἢ[16] οὐκ ἔξεστί μοι ποιῆσαι ὃ θέλω[17] ἐν τοῖς
ἐμοῖς; εἰ[18] ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ
16 ἀγαθός εἰμι; οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι, καὶ
οἱ πρῶτοι ἔσχατοι· πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ
ἐκλεκτοί[19]."
17 ΚΑΙ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς‡ εἰς Ἱεροσόλυμα παρέ-
λαβε τοὺς δώδεκα μαθητὰς[20] κατ' ἰδίαν ἐν τῇ ὁδῷ,
18 καὶ[21] εἶπεν αὐτοῖς, "Ἰδού, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσό-
λυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς
ἀρχιερεῦσι καὶ γραμματεῦσι· καὶ κατακρινοῦσιν αὐ-
19 τὸν θανάτῳ§, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς
τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι· καὶ τῇ
τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται[22]."
20 Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβε-
δαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦ-
21 σά τι παρ'[23] αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, "Τί θέλεις;"

[6] +[μου] L. [7] —καὶ ὃ *ad fin. vers.* LTTr. [8] —αὐτοῖς T[Tr]. [9] ἐλθόντες δὲ L. [10] καὶ ἐλθόντες Tr. [11] πλεῖον λήμψονται LTr, λήμψονται *tantum* T. [12] τὸ ἀνὰ δηνάριον καὶ αὐτοὶ TTr (*at* καὶ αὐτοὶ [τὸ] ἀνὰ δηνάριον Tr *marg.*). [13] —ὅτι LTTr. [14] αὐτοὺς ἡμῖν L (*text. non marg.*) TTr *marg.* [15] ; L. * ἑνὶ αὐτῶν εἶπεν T. † συνεφώνησά σοι Tr *marg.* [16] —ἢ LTr. [17] ὃ θέλω ποιῆσαι LTTr. [18] ἢ BELTTr. [19] πολλοὶ γὰρ *ad fin. vers. deest in* T, *uncinis includit* Tr. ‡ Μέλλων δὲ ἀναβαίνειν ὁ Ἰησοῦς Tr *marg.* [20] —μαθητὰς TTr. [21] καὶ ἐν τῇ ὁδῷ LTTr (*non marg.*). § εἰς θάνατον T. [22] ἐγερθήσεται TTr (*non marg.*). [23] ἀπ' LTr (*non marg.*).

Λέγει αὐτῷ, "Εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν **οὗτοι**[24] οἱ δύο υἱοί
μου, εἷς ἐκ δεξιῶν **σου**[25], καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων[26], ἐν τῇ
βασιλείᾳ σου." Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ [27]Ἰησοῦς εἶπεν, 22
"Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον,
ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν, **καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζο-
μαι, βαπτισθῆναι**[28];" Λέγουσιν αὐτῷ, "Δυνάμεθα."
Καὶ[29] λέγει αὐτοῖς, "Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, 23
καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε[30]·
τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων **μου**[31],
οὐκ ἔστιν ἐμὸν[32] δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ
πατρός μου." Καὶ **ἀκούσαντες**[33] οἱ δέκα ἠγανάκτη- 24
σαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλε- 25
σάμενος αὐτοὺς εἶπεν, "Οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν
ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξ-
ουσιάζουσιν αὐτῶν. οὐχ οὕτως **δὲ**[34] **ἔσται**[35] ἐν ὑμῖν· 26
ἀλλ' ὃς **ἐὰν**[36] θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, **ἔστω**[37]
ὑμῶν διάκονος· καὶ ὃς **ἐὰν**[38] θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, 27
ἔστω[39] ὑμῶν δοῦλος· ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ 28
ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν."

ΚΑΙ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ **Ἱεριχώ**,[40] ἠκολού- 29
θησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς. καὶ ἰδού, δύο τυφλοὶ 30
καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδόν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς
παράγει, ἔκραξαν, λέγοντες, "**Ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε**[41],
υἱὸς[42] **Δαβίδ**[43]." Ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα 31
σιωπήσωσιν. οἱ δὲ μεῖζον **ἔκραζον**[45], λέγοντες, "**Ἐλέ-
ησον ἡμᾶς, κύριε**[46], **υἱὸς**[47] **Δαβίδ**[48]." Καὶ στὰς ὁ 32
Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτούς, καὶ εἶπε, "Τί θέλετε[49]
ποιήσω ὑμῖν;" Λέγουσιν αὐτῷ, "Κύριε, ἵνα ἀνοιχ- 33

24 [οὗτοι] L. 25 —σου LT. 26 +σου LTTr. 27 ὁ δὲ S *errore*. 28 —καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι LTTr. 29 —καὶ LTTr. 30 —καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε LTTr. 31 —μου LTTr (ἢ ἐξ εὐων. Tr *marg.*). 32 +τοῦτο T. 33 ἀκούσαντες δὲ TTr *marg.* 34 —δὲ LTTr. 35 ἐστὶν LTr. 36 ἂν LTr. 37 ἔσται LTTr. 38 ἂν LTTr. 39 ἔσται LTTr. 40 Ἰεριχὼ E, Ἰερειχὼ T. 41 Κύριε ἐλέησον ἡμᾶς LTr, —Κύριε T. 42 υἱὲ LTTr. *marg.* 43 Δαυείδ LTTr. 45 ἔκραξαν LTTr. 46 Κύριε ἐλέησον ἡμᾶς LTTr. 47 υἱὲ LT. 48 Δαυείδ LTTr. 49 +[ἵνα] L.

34 θῶσιν[50] ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί[51]." Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ
Ἰησοῦς ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν[52] αὐτῶν· καὶ εὐθέως ἀνέ-
βλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί[53], καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.
21 ΚΑΙ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦλθον εἰς
Βηθφαγῆ[1] πρὸς[2] τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, τότε ὁ[3] Ἰησοῦς
2 ἀπέστειλε δύο μαθητάς, λέγων αὐτοῖς, "Πορεύθητε[4]
εἰς τὴν κώμην τὴν ἀπέναντι[5] ὑμῶν· καὶ εὐθέως* εὑρή-
σετε ὄνον δεδεμένην, καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες
3 ἀγάγετέ[6] μοι. καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε, Ὅτι ὁ
Κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει· εὐθέως[7] δὲ ἀποστελεῖ αὐ-
4 τούς." Τοῦτο δὲ ὅλον[8] γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ
5 ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, 'Εἴπατε τῇ θυ-
γατρὶ Σιών, Ἰδού, ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι, πραῢς
καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ[10] πῶλον υἱὸν ὑποζυ-
6 γίου.' Πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταί, καὶ ποιήσαντες
7 καθὼς προσέταξεν[11] αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἤγαγον τὴν ὄνον
καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω[12] αὐτῶν τὰ ἱμά-
8 τια αὐτῶν[13], καὶ ἐπεκάθισεν[14] ἐπάνω αὐτῶν. ὁ δὲ
πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ
ὁδῷ· ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων,
9 καὶ ἐστρώννυον[15] ἐν τῇ ὁδῷ. οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προά-
γοντες[16] καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, λέγοντες,
"Ὡσαννὰ[17] τῷ υἱῷ Δαβίδ[18]· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος
ἐν ὀνόματι Κυρίου· Ὡσαννὰ[19] ἐν τοῖς ὑψίστοις."
10 Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐσείσθη
11 πᾶσα ἡ πόλις, λέγουσα, "Τίς ἐστιν οὗτος;" Οἱ δὲ
ὄχλοι ἔλεγον, "Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ προφήτης[20], ὁ
ἀπὸ Ναζαρὲτ[21] τῆς Γαλιλαίας."
12 ΚΑΙ εἰσῆλθεν ὁ[22] Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Θεοῦ[23],
καὶ ἐξέβαλε πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας

[50] ἀνοιγῶσιν LTTr. [51] οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν LTTr. [52] ὀμμάτων LTTr. [53] —αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ LTTr. [1] Βηθφαγὴ T. [2] εἰς LTTr (*non marg.*). [3] —ὁ T. [4] Πορεύεσθε LTTr. [5] κατέναντι LTTr. * εὐθὺς T. [6] ἄγετέ LTr. [7] εὐθὺς TTr. [8] —ὅλον LTTr. [10] +ἐπὶ LTTr. [11] συνέταξεν LTr. [12] ἐπ' LTTr. [13] —αὐτῶν TTr[LTr *marg.*]. [14] ἐπεκάθισαν BE. [15] ἔστρωσαν L *marg.* T. [16] +αὐτὸν LTTr. [17] Ὡσαννὰ LT. [18] Δαυείδ LTTr. [19] Ὡσαννὰ LT. [20] ὁ προφήτης Ἰησοῦς LTTr. [21] Ναζαρὲθ BELTTr. [22] —ὁ LTTr. [23] —τοῦ Θεοῦ LTr ([τοῦ θεοῦ] Tr *marg.*).

ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν
κατέστρεψε, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς
περιστεράς. καὶ λέγει αὐτοῖς, "Γέγραπται, 'Ὁ οἶκός 13
μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται' ὑμεῖς δὲ αὐτὸν
ἐποιήσατε[24] σπήλαιον λῃστῶν." Καὶ προσῆλθον 14
αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ ἐθεράπευσεν
αὐτούς. Ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς 15
τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησε, καὶ τοὺς παῖδας[25] κράζοντας
ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ λέγοντας, "'Ὡσαννὰ[19] τῷ υἱῷ Δα-
βίδ[26]," ἠγανάκτησαν, καὶ εἶπον[27] αὐτῷ, "Ἀκούεις τί 16
οὗτοι λέγουσιν;" Ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, "Ναί·
οὐδέποτε ἀνέγνωτε, 'Ὅτι ἐκ στόματος νηπίων καὶ
θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον;'" καὶ καταλιπὼν αὐ- 17
τοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ
ηὐλίσθη ἐκεῖ.

Πρωΐας[28] δὲ ἐπανάγων[29] εἰς τὴν πόλιν, ἐπείνασε· 18
καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἦλθεν ἐπ' αὐτήν, 19
καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον· καὶ
λέγει αὐτῇ, [30]"Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς
τὸν αἰῶνα." Καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ.
Καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν, λέγοντες, "Πῶς 20
παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ;" Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ 21
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε
πίστιν, καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς
ποιήσετε, ἀλλὰ κἂν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε, Ἄρθητι
καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται· καὶ 22
πάντα ὅσα ἂν[32] αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ, πιστεύ-
οντες, λήψεσθε[33]."

ΚΑΙ ἐλθόντι αὐτῷ[34] εἰς τὸ ἱερόν, προσῆλθον αὐτῷ 23
διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ,
λέγοντες, "Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς
σοι ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην;" Ἀποκριθεὶς δὲ[35] ὁ 24

[24] ποιεῖτε LTTr. [25] + τοὺς LTTr. [26] Δαυείδ LTTr. [27] εἶπαν LTTr. [28] Πρωῒ TTr (*non marg.*). [29] ἐπαναγαγὼν TTr *marg.* [30] + Οὐ LTTr *marg.* [32] ἐὰν Tr. [33] λήμψεσθε LTTr. [34] ἐλθόντος αὐτοῦ LTTr. [35] – δὲ L.

Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον
ἕνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ
25 ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. τὸ βάπτισμα[36] Ἰωάννου πόθεν
ἦν; ἐξ οὐρανοῦ, ἢ ἐξ ἀνθρώπων;" Οἱ δὲ διελογί-
ζοντο παρ'[37] ἑαυτοῖς, λέγοντες, "Ἐὰν εἴπωμεν, ἐξ
οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν, Διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ;
26 ἐὰν δὲ εἴπωμεν, ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον·
27 πάντες γὰρ ἔχουσι τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην[38]." Καὶ
ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπον*, "Οὐκ οἴδαμεν." Ἔφη
αὐτοῖς καὶ αὐτός, "Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ
28 ἐξουσίᾳ† ταῦτα ποιῶ. Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωπος[39]
εἶχε τέκνα δύο[40], καὶ‡ προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπε,
Τέκνον, ὕπαγε, σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί
29 μου[41]. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐ θέλω· ὕστερον
30 δὲ[42] μεταμεληθείς, ἀπῆλθε. Καὶ προσελθὼν[43] τῷ
δευτέρῳ[44] εἶπεν ὡσαύτως. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἐγώ,
31 κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθε. Τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ
θέλημα τοῦ πατρός;" Λέγουσιν αὐτῷ[45], "Ὁ πρῶ-
τος[46]." Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς
32 τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. ἦλθε γὰρ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάν-
νης[47] ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ,
οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς
δὲ ἰδόντες οὐ[48] μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι
αὐτῷ.

33 "Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. ἄνθρωπός τις[49]
ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ
φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκε, καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνόν,
καὶ ᾠκοδόμησε πύργον, καὶ ἐξέδοτο[50] αὐτὸν γεωργοῖς,
34 καὶ ἀπεδήμησεν. ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρ-
πῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωρ-
35 γούς, λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ· καὶ λαβόντες οἱ

[36] + τὸ LTTr. [37] ἐν LTr. [38] ὡς προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην LTTr. * εἶπαν T. † ποίᾳ ἐν ἐξουσίᾳ B. [39] + τις L. [40] δύο τέκνα T. ‡ − καὶ T. [41] − μου TTr. [42] − δὲ [L]T. [43] προσελθὼν δὲ LTTr. [44] ἑτέρῳ T. [45] − αὐτῷ LTTr. [46] ὕστερος LTr. [47] Ἰωάννης πρὸς ὑμᾶς LTTr. [48] οὐδὲ LTr. [49] − τις LTTr. [50] ἐξέδετο T.

γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ
ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. πάλιν ἀπέστειλεν 36
ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων· καὶ ἐποίησαν
αὐτοῖς ὡσαύτως. ὕστερον δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς 37
τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λέγων, Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου.
Οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, Οὗτός 38
ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ
κατάσχωμεν[51] τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. καὶ λαβόντες 39
αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν.
ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει 40
τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις;" Λέγουσιν αὐτῷ, "Κακοὺς 41
κακῶς ἀπολέσει αὐτούς· καὶ τὸν ἀμπελῶνα **ἐκδόσε-
ται**[52] ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ
τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν." Λέγει αὐτοῖς 42
ὁ Ἰησοῦς, "Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς,
'Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος
ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· παρὰ Κυρίου ἐγένετο
αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;' Διὰ 43
τοῦτο λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασι-
λεία τοῦ Θεοῦ, καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς
καρποὺς αὐτῆς. **καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον** 44
συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν[53]."
Καὶ **ἀκούσαντες*** οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς 45
παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει·
καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι, ἐφοβήθησαν **τοὺς** 46
ὄχλους[54], **ἐπειδὴ**[55] **ὡς**[56] προφήτην αὐτὸν εἶχον.

ΚΑΙ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν **αὐτοῖς ἐν** 22
παραβολαῖς[1], λέγων, "Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐ- 2
ρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησε γάμους τῷ
υἱῷ αὐτοῦ· καὶ ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέ- 3
σαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ
ἤθελον ἐλθεῖν. Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους, 4
λέγων, Εἴπατε τοῖς κεκλημένοις, Ἰδού, τὸ ἄριστόν

51 σχῶμεν LTTr. 52 ἐκδώσεται LTTr. 53 *v.* 44 *deest in* T, *uncinis includit* L, *etiam* Tr *in margine.* * ἀκούσαντες δὲ TTr *marg.* 54 τὸν ὄχλον L *marg.* 55 ἐπεὶ TTr. 56 εἰς LTTr. 1 ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς LTTr.

μου ἡτοίμασα[2], οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυ-
5 μένα, καὶ πάντα ἕτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. Οἱ
δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὁ μὲν[3] εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν,
6 ὁ δὲ[4] εἰς[5] τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· οἱ δὲ λοιποὶ κρατή-
σαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν.
7 Ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς[6] ὠργίσθη, καὶ πέμψας τὰ
στρατεύματα* αὐτοῦ ἀπώλεσε τοὺς φονεῖς ἐκείνους,
8 καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησε. Τότε λέγει τοῖς
δούλοις αὐτοῦ, Ὁ μὲν γάμος ἕτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ
9 κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι. πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς
διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἂν[7] εὕρητε, καλέσατε
10 εἰς τοὺς γάμους. Καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι
εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντας ὅσους† εὗρον, πονη-
ρούς τε καὶ ἀγαθούς· καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος‡ ἀνακει-
11 μένων. εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς
ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον
12 ἔνδυμα γάμου· καὶ λέγει αὐτῷ, Ἑταῖρε, πῶς εἰσῆλθες
13 ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; Ὁ δὲ ἐφιμώθη. τότε
εἶπεν ὁ βασιλεὺς[8] τοῖς διακόνοις, Δήσαντες αὐτοῦ
πόδας καὶ χεῖρας, ἄρατε αὐτὸν καὶ[9] ἐκβάλετε[10] εἰς τὸ
σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ
14 βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί,
ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί."
15 Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλα-
16 βον ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. καὶ ἀπο-
στέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν
Ἡρωδιανῶν, λέγοντες[11], "Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι
ἀληθὴς εἶ, καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδά-
σκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ βλέπεις
17 εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων. εἰπὲ[12] οὖν ἡμῖν, τί σοι
18 δοκεῖ; ἔξεστι δοῦναι κῆνσον Καίσαρι, ἢ οὔ;" Γνοὺς
δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπε, "Τί με πει-

[2] ἡτοίμακα LTTr. [3] ὃς μὲν LTTr. [4] ὃς δὲ LTTr. [5] ἐπὶ LTTr. [6] ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας L, ὁ δὲ βασιλεὺς (—ἀκούσας) TTr. * τὸ στράτευμα Tr *marg.* [7] ἐὰν LTTr. † οὓς T *secundis curis.* ‡ νυμφὼν TTr *marg.* [8] ὁ βασιλεὺς εἶπεν LTTr (*non marg.*). [9] —ἄρατε αὐτὸν καὶ LTTr. [10] +αὐτὸν LTTr. [11] λέγοντας LTTr (*non marg.*). [12] εἰπὸν TTr *marg.*

ράζετε, ὑποκριταί; ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ 19
κήνσου." Οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. καὶ 20
λέγει αὐτοῖς[13], "Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπι-
γραφή;" Λέγουσιν αὐτῷ[14], "Καίσαρος." Τότε λέγει 21
αὐτοῖς, "Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι· καὶ
τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ." Καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν· 22
καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον[15].

Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, 23
οἱ[16] λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν
αὐτόν, λέγοντες, "Διδάσκαλε, Μωσῆς[17] εἶπεν, 'Ἐάν 24
τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, [18]ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελ-
φὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα
τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.' Ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελ- 25
φοί· καὶ ὁ πρῶτος γαμήσας[19] ἐτελεύτησε· καὶ μὴ
ἔχων σπέρμα, ἀφῆκε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ. ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος, καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν 26
ἑπτά. ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ[20] ἡ γυνή. 27
ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει[21], τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; 28
πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν." Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς 29
εἶπεν αὐτοῖς, "Πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφάς,
μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ. ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει 30
οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε ἐκγαμίζονται[22], ἀλλ' ὡς ἄγγελοι
τοῦ Θεοῦ[23] ἐν[24] οὐρανῷ εἰσι. περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως 31
τῶν νεκρῶν, οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ
Θεοῦ, λέγοντος, 'Ἐγώ εἰμι ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ 32
Θεὸς Ἰσαάκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ;' Οὐκ ἔστιν ὁ* Θεὸς
Θεὸς[25] νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων." Καὶ ἀκούσαντες οἱ 33
ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

Οἱ δὲ Φαρισαῖοι, ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσε τοὺς 34
Σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ ἐπηρώ- 35
τησεν εἷς ἐξ αὐτῶν νομικός, πειράζων αὐτόν, καὶ λέγων[26],
"Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ;" Ὁ δὲ 36, 37

13 + ὁ Ἰησοῦς LT. 14 — αὐτῷ T. 15 ἀπῆλθαν LTTr. 16 — οἱ LTTr. 17 Μωϋσῆς LTTr. 18 + ἵνα L. 19 γήμας LTTr. 20 — καὶ T[Tr]. 21 ἀναστάσει οὖν LTTr. 22 γαμίζονται LTTr. 23 — τοῦ T, — τοῦ Θεοῦ LTr. 24 + τῷ LTTr. * — ὁ T. 25 — Θεὸς LTTr. 26 — καὶ λέγων LTTr.

Ἰησοῦς[27] εἶπεν[28] αὐτῷ, "Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν
σου, ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου,
38 καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ με-
39 γάλη[29] ἐντολή. δευτέρα δὲ* ὁμοία αὐτῇ, Ἀγαπήσεις
40 τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν
ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται[30]."
41 Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων, ἐπηρώτησεν αὐ-
42 τοὺς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, "Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ
Χριστοῦ; τίνος υἱός ἐστι;" Λέγουσιν αὐτῷ, "Τοῦ
43 Δαβὶδ[31]." Λέγει αὐτοῖς, "Πῶς οὖν Δαβὶδ[31] ἐν πνεύ-
44 ματι κύριον αὐτὸν καλεῖ[32]; λέγων, 'Εἶπεν ὁ[33] Κύριος
τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς
45 ἐχθρούς σου ὑποπόδιον[34] τῶν ποδῶν σου.' Εἰ οὖν
Δαβὶδ[31] καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστι;"
46 Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτῷ ἀποκριθῆναι[35] λόγον· οὐδὲ
ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι
αὐτὸν οὐκέτι.

23 ΤΟΤΕ ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς
2 μαθηταῖς αὐτοῦ, λέγων, "Ἐπὶ τῆς Μωσέως[2] κα-
θέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι·
3 πάντα οὖν ὅσα ἂν[3] εἴπωσιν ὑμῖν τηρεῖν[4], τηρεῖτε καὶ
ποιεῖτε[5]· κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσι
4 γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσι. δεσμεύουσι γὰρ[6] φορτία βαρέα
καὶ δυσβάστακτα[7], καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους
τῶν ἀνθρώπων· τῷ δὲ[8] δακτύλῳ αὐτῶν[9] οὐ θέλουσι
5 κινῆσαι αὐτά. πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσι πρὸς
τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις. πλατύνουσι δὲ[10] τὰ
φυλακτήρια αὐτῶν, καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα
6 τῶν ἱματίων αὐτῶν[11]· φιλοῦσί τε[12] τὴν πρωτοκλισίαν
ἐν τοῖς δείπνοις, καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς

27 —Ἰησοῦς LTTr. 28 ἔφη LTTr. 29 ἐστὶν ἡ μεγάλη καὶ πρώτη LTTr. * —δὲ T. 30 κρέμαται καὶ οἱ προφῆται LTTr. 31 Δαυείδ LTTr. 32 καλεῖ αὐτὸν κύριον LTr, καλεῖ κύριον αὐτόν T. 33 —ὁ LTTr. 34 ὑποκάτω LTTr. 35 ἀποκριθῆναι αὐτῷ LTTr.
2 Μωϋσέως LTTr. 3 ἐὰν T. 4 —τηρεῖν LTTr. 5 ποιήσατε καὶ τηρεῖτε LTTr. 6 δὲ LTTr. 7 —καὶ δυσβάστακτα T[Tr]. 8 αὐτοὶ δὲ τῷ LTTr. 9 αὐτῶν LTTr. 10 γὰρ LTTr. 11 —τῶν ἱματίων αὐτῶν LTTr. 12 δὲ LTTr.

συναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, 7
καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ῥαββί, ῥαββί[13].
ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε, ῥαββί[*]· εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ 8
καθηγητής[14], ὁ Χριστός[15]· πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί
ἐστε. καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· 9
εἷς γάρ ἐστιν ὁ πατὴρ ὑμῶν[16], ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς[17].
μηδὲ κληθῆτε, καθηγηταί· εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστιν ὁ καθη- 10
γητής[18], ὁ Χριστός. ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν 11
διάκονος. ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτόν, ταπεινωθήσεται· 12
καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτόν, ὑψωθήσεται.

"Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, 13
ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει
μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον
κρίμα[19]. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, 14
ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν
ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε,
οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν. Οὐαὶ 15
ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι
περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἕνα
προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν
γεέννης διπλότερον ὑμῶν. Οὐαὶ ὑμῖν, ὁδηγοὶ τυφλοί, 16
οἱ λέγοντες, Ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν·
ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει.
μωροὶ καὶ τυφλοί· τίς[20] γὰρ μείζων[21] ἐστίν, ὁ χρυσός, 17
ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάζων[22] τὸν χρυσόν; καί, Ὃς ἐὰν[23] 18
ὀμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν
ὀμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. μωροὶ 19
καὶ[24] τυφλοί· τί γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον, ἢ τὸ θυσια-
στήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον; ὁ οὖν ὀμόσας ἐν τῷ 20
θυσιαστηρίῳ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω
αὐτοῦ· καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ 21

[13] ῥαββεί T (*deest unum* ῥαββί *etiam apud* LTr). [*] ῥαββεί T.
[14] διδάσκαλος LTTr. [15] —ὁ Χριστός LTTr. [16] ὑμῶν ὁ πατὴρ LTTr.
[17] οὐράνιος LTTr. [18] ὅτι καθηγητὴς ὑμῶν ἐστὶν εἷς LTTr.
[19] *v.* 13 *omittunt* LTTr, *post v.* 14 *ponunt* BE (—δὲ *v.* 13 BE, *at* +δὲ *v.* 14 *post* Οὐαὶ BELTTr). [20] τί L. [21] μεῖζον L. [22] ἁγιάσας LTTr. [23] ἂν LTTr. [24] —μωροὶ καὶ TTr, [μωροὶ καὶ] L.

22 ἐν τῷ κατοικοῦντι[25] αὐτόν· καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ
οὐρανῷ ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν τῷ
καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.
23 "Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκρι-
ταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον
καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου,
τὴν κρίσιν καὶ τὸν ἔλεον[26] καὶ τὴν πίστιν· ταῦτα[27]
24 ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι[28]. ὁδηγοὶ τυφλοί,
οἱ[29] διϋλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον κατα-
25 πίνοντες. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι,
ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου
καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ[30] ἁρπαγῆς
26 καὶ ἀκρασίας. Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον
τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος[31], ἵνα γένη-
ται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν[32] καθαρόν.
27 "Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκρι-
ταί, ὅτι παρομοιάζετε[33] τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες
ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν
28 ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. οὕτω καὶ
ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι,
ἔσωθεν δὲ μεστοί ἐστε[34] ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας.
29 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί,
ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν, καὶ
30 κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, καὶ λέγετε, Εἰ
ἤμεν[35] ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν
ἤμεν[35] κοινωνοὶ αὐτῶν[36] ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν.
31 ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς, ὅτι υἱοί ἐστε τῶν φονευ-
32 σάντων τοὺς προφήτας· καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ
33 μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. ὄφεις, γεννήματα ἐχιδ-
νῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης;
34 Διὰ τοῦτο, ἰδού, ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προ-
φήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· καὶ[37] ἐξ αὐτῶν

[25] κατοικήσαντι Tr. [26] τὸ ἔλεος LTTr. [27] + δὲ LTr. [28] ἀφεῖναι LTTr. [29] — οἱ LTr. [30] — ἐξ L [Tr]. [31] — καὶ τῆς παροψίδος T. [32] αὐτοῦ LTTr. [33] ὁμοιάζετε LTr (*non marg.*). [34] ἐστε μεστοὶ LTTr. [35] ἤμεθα LTTr. [36] αὐτῶν κοινωνοὶ LTr. [37] — καὶ LTTr.

ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστι-
γώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν, καὶ διώξετε ἀπὸ
πόλεως εἰς πόλιν· ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα 35
δίκαιον **ἐκχυνόμενον**[38] ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ τοῦ αἵματος
Ἄβελ τοῦ δικαίου, ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ
Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ
θυσιαστηρίου. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἥξει **ταῦτα πάντα**[39] 36
ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην. Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ, 37
ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα
τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα
ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον **ἐπισυνάγει**
ὄρνις[40] τὰ νοσσία **ἑαυτῆς**[41] ὑπὸ τὰς πτέρυγας[42], καὶ
οὐκ ἠθελήσατε; ἰδού, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν 38
ἔρημος[43]. λέγω γὰρ ὑμῖν, Οὐ μή με ἴδητε ἀπ' ἄρτι, 39
ἕως ἂν εἴπητε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι
Κυρίου."

ΚΑΙ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς **ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ**[1]· **24**
καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς
οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. ὁ δὲ **Ἰησοῦς**[2] **εἶπεν** αὐτοῖς, 2
"Οὐ* **βλέπετε πάντα ταῦτα**[3]; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ
ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ **μὴ**[4] καταλυθή-
σεται." Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν 3
ἐλαιῶν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ[5] κατ' ἰδίαν,
λέγοντες, "Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ
σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας, καὶ **τῆς**[6] συντελείας τοῦ
αἰῶνος;" Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, 4
"Βλέπετε, μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. πολλοὶ γὰρ ἐλεύ- 5
σονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ἐγώ εἰμι ὁ
Χριστός· καὶ πολλοὺς πλανήσουσι[7]. Μελλήσετε δὲ 6
ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων. ὁρᾶτε, μὴ
θροεῖσθε· δεῖ γὰρ **πάντα**[8] γενέσθαι. ἀλλ' οὔπω ἐστὶ

38 ἐκχυννόμενον LTTr. 39 πάντα ταῦτα LTr (*non marg.*). 40 ὄρνις ἐπισυνάγει LTTr. 41 – ἑαυτῆς L, *at* αὐτῆς T, [αὐτῆς] Tr. 42 +[αὐτῆς] LTr *marg.* 43 – ἔρημος L. 1 ἀπὸ (ἐκ L) τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο LTTr. 2 ἀποκριθεὶς LTTr. * [οὐ] Tr *marg.* 3 ταῦτα πάντα LTTr. 4 – μὴ LTTr. 5 +[αὐτοῦ] L. 6 – τῆς LTTr. 7 πλανήσουσιν ELTTr. 8 – πάντα LTTr.

7 τὸ τέλος. Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ* ἔθνος, καὶ
βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ λοι-
8 μοί[9], καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους. πάντα δὲ ταῦτα
9 ἀρχὴ ὠδίνων. Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν[10],
καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ
10 πάντων τῶν[11] ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. καὶ τότε
σκανδαλισθήσονται πολλοί, καὶ ἀλλήλους παραδώ-
11 σουσι, καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους· καὶ πολλοὶ ψευδο-
προφῆται ἐγερθήσονται, καὶ πλανήσουσι πολλούς·
12 καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν, ψυγήσεται ἡ
13 ἀγάπη τῶν πολλῶν· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος
14 σωθήσεται. καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον
τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ, εἰς μαρτύριον
15 πᾶσι τοῖς ἔθνεσι. καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος. Ὅταν
οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν διὰ
Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἑστὸς[12] ἐν τόπῳ ἁγίῳ· (ὁ
16 ἀναγινώσκων νοείτω[13]·) τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέ-
17 τωσαν ἐπὶ[14] τὰ ὄρη· ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ κατα-
18 βαινέτω[15] ἆραί τι[16] ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ· καὶ ὁ ἐν τῷ
ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἆραι τὰ ἱμάτια[17] αὐτοῦ.
19 οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζού-
20 σαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. προσεύχεσθε δὲ ἵνα
μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος, μηδὲ ἐν[18] σαβ-
21 βάτῳ. Ἔσται γὰρ τότε θλίψις μεγάλη, οἵα οὐ γέ-
γονεν† ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ
22 γένηται. καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι
οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς
23 κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. Τότε ἐάν τις
ὑμῖν εἴπῃ, Ἰδού, ὧδε ὁ Χριστός, ἢ ὧδε, μὴ πιστεύ-
24 σητε[19]. Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευ-
δοπροφῆται, καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα,
ὥστε πλανῆσαι[20], εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς.
25, 26 ἰδού, προείρηκα ὑμῖν. ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν, Ἰδού,

* ἐπ' T. [9] – καὶ λοιμοί LTTr ([Tr *marg.*]). [10] θλῖψιν LTr *passim.* [11] – τῶν E. [12] ἑστὼς BE. [13] νοείτω; Tr. [14] εἰς LTr. [15] καταβάτω LTTr. [16] τὰ LTTr. [17] τὸ ἱμάτιον LTTr. [18] – ἐν LTTr. † οὐκ ἐγένετο T. [19] πιστεύετε L. [20] πλανᾶσθαι L *marg.* Tr, πλανηθῆναι T.

ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστί, μὴ ἐξέλθητε· Ἰδού, ἐν τοῖς
ταμείοις, μὴ πιστεύσητε. ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ 27
ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν,
οὕτως ἔσται καὶ[21] ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώ-
που. ὅπου γὰρ[22] ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσον- 28
ται οἱ ἀετοί. Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμε- 29
ρῶν ἐκείνων, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη
οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται
ἀπὸ* τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σα-
λευθήσονται. καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ 30
υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ[23] οὐρανῷ· καὶ τότε† κόψον-
ται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου, ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρα-
νοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. καὶ ἀποστελεῖ 31
τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς‡ μεγά-
λης, καὶ ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν
τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ᾽ ἄκρων οὐρανῶν ἕως[24] ἄκρων
αὐτῶν.

"Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν 32
ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλός, καὶ τὰ φύλλα
ἐκφύῃ[25], γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος· οὕτω καὶ 33
ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε πάντα ταῦτα[26], γινώσκετε ὅτι ἐγγύς
ἐστιν ἐπὶ θύραις. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, [27]οὐ μὴ παρέλθῃ 34
ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα ταῦτα§ γένηται. Ὁ 35
οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται[28], οἱ δὲ λόγοι μου
οὐ μὴ παρέλθωσι. Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ 36
τῆς[29] ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν,
[30]εἰ μὴ ὁ πατήρ μου[31] μόνος. Ὥσπερ δὲ[32] αἱ ἡμέραι 37
τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ[33] ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ
ἀνθρώπου. ὥσπερ[34] γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις[35] ταῖς 38
πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, τρώγοντες καὶ πίνοντες,
γαμοῦντες καὶ ἐκγαμίζοντες[37], ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε

[21] –καὶ LTTr. [22] –γὰρ LTTr. * ἐκ T. [23] –τῷ LTTr. † –τότε T. ‡ –φωνῆς T. [24] +τῶν LTr. [25] ἐκφυῇ LTr. [26] ταῦτα πάντα TTr (*non marg.*). [27] +ὅτι LTr. § ταῦτα πάντα Tr *marg.* [28] παρελεύσεται LTTr. [29] –τῆς LTTr. [30] +οὐδὲ ὁ υἱὸς LT. [31] –μου LTTr. [32] γὰρ LTr. [33] –καὶ LTTr. [34] ὡς LT, ὧς Tr. [35] +ἐκείναις L[Tr]. [37] γαμίσκοντες L, γαμίζοντες T, [ἐκ] γαμίζοντες Tr *marg.*

39 Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ἕως ἦλθεν
ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας, οὕτως ἔσται καὶ[38]
ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
40 "Τότε δύο ἔσονται[39] ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ[40] εἷς παραλαμ-
41 βάνεται, καὶ ὁ[40] εἷς ἀφίεται. δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ
μύλωνι[41]· μία παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται.
42 "Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ὥρᾳ[42] ὁ
43 κύριος ὑμῶν ἔρχεται· ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει
ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται,
ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ οὐκ ἂν εἴασε διορυγῆναι[43] τὴν
44 οἰκίαν αὐτοῦ. διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι·
ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε[44], ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.
45 Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος, ὃν
κατέστησεν ὁ κύριος αὐτοῦ[45] ἐπὶ τῆς θεραπείας[46] αὐτοῦ,
46 τοῦ διδόναι[47] αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ; μακάριος
ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει
47 ποιοῦντα οὕτως[48]. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι
48 τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. Ἐὰν δὲ
εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος* ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρο-
49 νίζει ὁ κύριός μου[49] ἐλθεῖν[50], καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς
συνδούλους[51], ἐσθίειν[52] δὲ καὶ πίνειν[53] μετὰ τῶν μεθυόν-
50 των, ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ
51 προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομή-
σει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν
θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν
ὀδόντων.

25 "ΤΟΤΕ ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας
2 αὐτῶν[1] ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν[2] τοῦ νυμφίου. πέντε
δὲ ἦσαν ἐξ αὐτῶν[3] φρόνιμοι[4], καὶ αἱ[5] πέντε μωραί[6].

[38] —καὶ LTr. [39] ἔσονται δύο LT. [40] —ὁ LTTr.
[41] μύλῳ LTTr. [42] ἡμέρᾳ LTTr. [43] διορυχθῆναι TTr.
[44] οὐ δοκεῖτε ὥρᾳ LTTr. [45] —αὐτοῦ LTTr. [46] οἰκετείας LTTr.
[47] δοῦναι LTTr. [48] οὕτως ποιοῦντα LTTr. * —ἐκεῖνος T.
[49] μου ὁ κύριος LTTr. [50] —ἐλθεῖν LTTr ([Tr *marg.*]). [51] +αὐτοῦ
LTTr. [52] ἐσθίῃ LTTr. [53] πίνῃ LTTr. [1] ἑαυτῶν LTr. [2] ὑπάν-
τησιν LTTr. [3] ἐξ αὐτῶν ἦσαν LTTr. [4] μωραὶ LTTr. [5] —αἱ
ELTTr. [6] φρόνιμοι LTTr.

αἵτινες[7] μωραί, λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν[8], οὐκ 3
ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον· αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον 4
ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις αὐτῶν[9] μετὰ τῶν λαμπάδων
αὐτῶν[10]. χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου, ἐνύσταξαν 5
πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέ- 6
γονεν, Ἰδού, ὁ νυμφίος ἔρχεται[11], ἐξέρχεσθε εἰς
ἀπάντησιν αὐτοῦ*. Τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρ- 7
θένοι ἐκεῖναι, καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας αὐτῶν[12].
αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπον[13], Δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ 8
ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται.
Ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι, λέγουσαι, Μήποτε 9
οὐκ[14] ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε δὲ[15] μᾶλλον
πρὸς τοὺς πωλοῦντας, καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς. ἀπερ- 10
χομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι, ἦλθεν ὁ νυμφίος· καὶ
αἱ ἕτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ
ἐκλείσθη ἡ θύρα. ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ[16] αἱ λοι- 11
παὶ παρθένοι, λέγουσαι, Κύριε, κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν.
Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα 12
ὑμᾶς. Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν 13
οὐδὲ τὴν ὥραν, ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται[17].

“Ὥσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσε τοὺς 14
ἰδίους δούλους, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα
αὐτοῦ· καὶ ᾧ μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ 15
δὲ ἕν, ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδή-
μησεν εὐθέως†. πορευθεὶς δὲ[18] ὁ τὰ πέντε τάλαντα 16
λαβὼν εἰργάσατο[19] ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐποίησεν[20] ἄλλα
πέντε τάλαντα[21]. ὡσαύτως καὶ[22] ὁ τὰ δύο ἐκέρδησε 17
καὶ αὐτὸς[23] ἄλλα δύο. ὁ δὲ τὸ ἓν[24] λαβὼν ἀπελθὼν 18
ὤρυξεν ἐν τῇ γῇ[25], καὶ ἀπέκρυψε[26] τὸ ἀργύριον τοῦ
κυρίου αὐτοῦ. Μετὰ δὲ χρόνον πολὺν[27] ἔρχεται ὁ 19

7 αἱ δὲ L, αἱ γὰρ T, αἱ γὰρ Tr. 8 αὐτῶν LTr, —ἑαυτῶν T. 9 —αὐτῶν LTTr. 10 ἑαυτῶν LT. 11 —ἔρχεται LTTr. * —αὐτοῦ T. 12 ἑαυτῶν LTTr. 13 εἶπαν TTr. 14 οὐ μὴ LTr. 15 —δὲ LTTr. 16 —καὶ L[Tr]. 17 —ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται LTTr. † *Jungit* T εὐθέως *cum vers.* 16. 18 —δὲ T [LTr]. 19 ἠργάσατο T. 20 ἐκέρδησεν LTr. 21 —τάλαντα LTr. 22 —καὶ T[LTr *marg.*]. 23 —καὶ αὐτὸς LTTr. 24 +τάλαντον L. 25 γῆν TTr. 26 ἔκρυψεν LTTr. 27 πολὺν χρόνον LTTr.

κύριος τῶν δούλων ἐκείνων, καὶ συναίρει μετ' αὐ-
20 τῶν λόγον[28]. καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα
λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα, λέγων,
Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα
21 πέντε τάλαντα[29] ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς[30]. Ἔφη δὲ[31]
αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ,
ἐπὶ ὀλίγα ἧς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω·
22 εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. Προσελθὼν
δὲ* καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα λαβὼν[32] εἶπε, Κύριε, δύο
τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα δύο τάλαντα
23 ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς[33]. Ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ,
Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἧς πιστός, ἐπὶ
πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ
24 κυρίου σου. Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον
εἰληφὼς εἶπε, Κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄν-
θρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων
25 ὅθεν οὐ διεσκόρπισας· καὶ φοβηθείς, ἀπελθὼν ἔκρυψα
26 τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε, ἔχεις τὸ σόν. Ἀπο-
κριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, Πονηρὲ δοῦλε[34]
καὶ ὀκνηρέ, ᾔδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα, καὶ
27 συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα· ἔδει οὖν σε[35] βαλεῖν τὸ
ἀργύριόν† μου τοῖς τραπεζίταις‡· καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκο-
28 μισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ
τὸ τάλαντον, καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα.
29 Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται, καὶ περισσευθήσε-
ται· ἀπὸ δὲ τοῦ[36] μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει, ἀρθήσεται
30 ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλλετε[37] εἰς
τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ
βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
31 "Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ
αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι[38] ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ,
32 τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καὶ συναχθή-
σεται[39] ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφοριεῖ§

[28] λόγον μετ' αὐτῶν LTTr. [29] [τάλαντα] Tr. [30] —ἐπ' αὐτοῖς LTTr. [31] —δὲ LTTr. * —δὲ T. [32] —λαβὼν LTTr. [33] —ἐπ' αὐτοῖς LTTr. [34] Δοῦλε πονηρὲ L. [35] σε οὖν TTr. † τὰ ἀργύριά T. ‡ τραπεζείταις T. [36] τοῦ δὲ (—ἀπὸ) LTTr. [37] ἐκβάλετε LTTr. [38] —ἅγιοι LTTr. [39] συναχθήσονται LTTr. § ἀφορίσει T.

αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ
πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, καὶ στήσει τὰ μὲν πρό- 33
βατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων.
"Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, 34
Δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονο-
μήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ κατα-
βολῆς κόσμου. ἐπείνασα γάρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φα- 35
γεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με· ξένος ἤμην, καὶ
συνηγάγετέ με· γυμνός, καὶ περιεβάλετέ με· ἠσθέ- 36
νησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με· ἐν φυλακῇ ἤμην, καὶ
ἤλθετε[40] πρός με. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ 37
δίκαιοι, λέγοντες, Κύριε, πότε σὲ **εἴδομεν**[41] πεινῶντα,
καὶ ἐθρέψαμεν; ἢ διψῶντα, καὶ ἐποτίσαμεν· πότε δέ 38
σε εἴδομεν ξένον, καὶ συνηγάγομεν; ἢ γυμνόν, καὶ
περιεβάλομεν; πότε δέ σε εἴδομεν **ἀσθενῆ**[42], ἢ ἐν 39
φυλακῇ, καὶ ἤλθομεν πρός σε; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ 40
βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον
ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων **τῶν ἀδελφῶν μου**[43] τῶν ἐλαχί-
στων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.
"Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων, Πορεύεσθε ἀπ' 41
ἐμοῦ, **οἱ*** κατηραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ
ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ.
ἐπείνασα γάρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, 42
καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με· ξένος ἤμην, καὶ οὐ συνηγά- 43
γετέ με· γυμνός, καὶ οὐ περιεβάλετέ με· ἀσθενής,
καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. Τότε 44
ἀποκριθήσονται **αὐτῷ**[44] καὶ αὐτοί, λέγοντες, Κύριε,
πότε σὲ εἴδομεν πεινῶντα, ἢ διψῶντα, ἢ ξένον, ἢ
γυμνόν, ἢ ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ διηκονήσα-
μέν σοι; Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς, λέγων, Ἀμὴν 45
λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν
ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. Καὶ ἀπελεύσονται 46
οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον· οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν
αἰώνιον."

[40] ἤλθατε LTTr. [41] εἴδαμεν Tr. [42] ἀσθενοῦντα L (*non marg.*) TTr. [43] [τῶν ἀδελφῶν μου] L. * —οἱ T[Tr *marg.*]. [44] —αὐτῷ LTTr.

26 ΚΑΙ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας
τοὺς λόγους τούτους, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,
2 "Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται,
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρω-
3 θῆναι." Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ-
ματεῖς[1] καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν
4 τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα, καὶ συνε-
βουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν κρατήσωσι δόλῳ[2], καὶ
5 ἀποκτείνωσιν. ἔλεγον δέ, "Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ
θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ."
6 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ
7 Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἀλά-
βαστρον μύρου ἔχουσα[3] βαρυτίμου[4], καὶ κατέχεεν ἐπὶ
8 τὴν κεφαλὴν[5] αὐτοῦ ἀνακειμένου. ἰδόντες δὲ οἱ μαθη-
ταὶ αὐτοῦ[6] ἠγανάκτησαν, λέγοντες, "Εἰς τί ἡ ἀπώ-
9 λεια αὕτη; ἠδύνατο[7] γὰρ τοῦτο τὸ μύρον[8] πραθῆναι
10 πολλοῦ, καὶ δοθῆναι[9] πτωχοῖς." Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς
εἶπεν αὐτοῖς, "Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί;
11 ἔργον γὰρ καλὸν εἰργάσατο* εἰς ἐμέ. πάντοτε γὰρ
τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε
12 ἔχετε. βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ
13 σώματός μου πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο
ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη,
εἰς μνημόσυνον αὐτῆς."
14 Τότε πορευθεὶς εἷς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰού-
15 δας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, εἶπε, "Τί
θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ† ὑμῖν παραδώσω αὐτόν;"
16 Οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια· καὶ ἀπὸ
τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ.
17 ΤΗι δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ
τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες αὐτῷ[10], "Ποῦ θέλεις ἑτοιμά-
18 σωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα;" Ὁ δὲ εἶπεν, "Ὑπά-

[1] —καὶ οἱ γραμματεῖς LTTr. [2] δόλῳ κρατήσωσιν LTTr. [3] ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου LTTr. [4] πολυτίμου LTTr *marg.* [5] τῆς κεφαλῆς LTTr. [6] —αὐτοῦ LTTr. [7] ἐδύνατο T. [8] —τὸ μύρον LTTr. [9] +τοῖς L. * ἠργάσατο T. † καὶ ἐγὼ T. [10] —αὐτῷ LTTr.

γετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα, καὶ εἴπατε αὐτῷ,
Ὁ διδάσκαλος λέγει, Ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστι[11]·
πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου."
Καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ 19
Ἰησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

Ὀψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα[12]. 20
καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν, "Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι 21
εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με." Καὶ λυπούμενοι σφόδρα 22
ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκαστος αὐτῶν[13], "Μήτι ἐγώ
εἰμι, κύριε;" Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, "Ὁ ἐμβάψας 23
μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα[14], οὗτός με παρα-
δώσει. ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς 24
γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ,
δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν
αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος." Ἀπο- 25
κριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν εἶπε, "Μήτι
ἐγώ εἰμι, ῥαββί[15];" Λέγει αὐτῷ, "Σὺ εἶπας."

Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς τὸν[16] ἄρ- 26
τον, καὶ εὐλογήσας, ἔκλασε καὶ ἐδίδου[17] τοῖς μαθη-
ταῖς, καὶ[18] εἶπε, "Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ
σῶμά μου." Καὶ λαβὼν τὸ[19] ποτήριον, καὶ[20] εὐχα- 27
ριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, "Πίετε ἐξ αὐτοῦ
πάντες· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμά μου, τὸ[21] τῆς και- 28
νῆς[22] διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον[23] εἰς
ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι[24] οὐ μὴ πίω ἀπ' 29
ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γεννήματος[25] τῆς ἀμπέλου, ἕως
τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν *
ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου."

Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. 30
τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Πάντες ὑμεῖς σκανδα- 31
λισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ. γέγραπται
γάρ, 'Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται[26]

11 ἐστιν SBE. 12 +μαθητῶν LT. 13 εἷς ἕκαστος LTTr.
14 τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ LTTr. 15 ῥαββεί T. 16 —τὸν LTTr.
17 δοὺς LTTr. 18 —καὶ LTTr. 19 —τὸ TTr. 20 —καὶ L[Tr].
21 —τὸ LTTr. 22 —καινῆς T. 23 ἐκχυννόμενον LTTr.
24 —ὅτι LTTr. 25 γενήματος LTTr. * καινὸν μεθ' ὑμῶν Tr *marg*.
26 διασκορπισθήσονται LTTr.

32 τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης.' μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με,
33 προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν." Ἀποκριθεὶς δὲ
ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, "Εἰ καὶ[27] πάντες σκανδαλι-
σθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσο-
34 μαι." Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι
ἐν ταύτῃ τῇ νυκτί, πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς
35 ἀπαρνήσῃ με." Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, "Κἂν δέῃ
με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι."
Ὁμοίως καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον.
36 ΤΟΤΕ ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον
λεγόμενον Γεθσημανῆ[28], καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς[29],
"Καθίσατε αὐτοῦ, ἕως οὗ[30] ἀπελθὼν προσεύξωμαι
37 ἐκεῖ[31]." Καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο
υἱοὺς Ζεβεδαίου, ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν.
38 τότε λέγει αὐτοῖς, "Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου
ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ."
39 Καὶ προελθὼν[33] μικρόν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ
προσευχόμενος, καὶ λέγων, "Πάτερ μου[34], εἰ δυνατόν
ἐστι, παρελθέτω[35] ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν
40 οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ." Καὶ ἔρχεται πρὸς
τοὺς μαθητάς, καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ
λέγει τῷ Πέτρῳ, "Οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν
41 γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε,
ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα
42 πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής." Πάλιν ἐκ δευτέρου
ἀπελθὼν προσηύξατο, λέγων, "Πάτερ μου, εἰ οὐ
δύναται τοῦτο τὸ ποτήριον[36] παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ[37], ἐὰν
43 μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου." Καὶ
ἐλθὼν εὑρίσκει αὐτοὺς πάλιν[38] καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ
44 αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. Καὶ ἀφεὶς αὐτούς,
ἀπελθὼν πάλιν[39], προσηύξατο ἐκ τρίτου[40], τὸν αὐτὸν
45 λόγον εἰπών*. τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς

27 – καὶ LTTr. 28 Γεθσημανεῖ LTr, Γεθσημανεί T. 29 + αὐτοῦ LTr *marg.* 30 + ἂν L. 31 ἐκεῖ προσεύξωμαι LTTr. 33 προσελθὼν TTr. 34 – μου T[Tr]. 35 παρελθάτω LTTr. 36 – τὸ ποτήριον LTTr. 37 – ἀπ' ἐμοῦ TTr[L]. 38 πάλιν εὗρεν αὐτοὺς LTTr. 39 πάλιν ἀπελθὼν LTTr. 40 [ἐκ τρίτου] LTr *marg.*
* + πάλιν T.

αὐτοῦ[41], καὶ λέγει αὐτοῖς, "Καθεύδετε τὸ[42] λοιπὸν
καὶ ἀναπαύεσθε· ἰδού, ἤγγικεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν. ἐγεί- 46
ρεσθε, ἄγωμεν. ἰδού, ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με."

Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδού, Ἰούδας εἷς τῶν 47
δώδεκα ἦλθε, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μα-
χαιρῶν καὶ ξύλων, ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέ-
ρων τοῦ λαοῦ. ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς 48
σημεῖον, λέγων, "Ὃν ἂν[43] φιλήσω, αὐτός ἐστι·
κρατήσατε αὐτόν." Καὶ εὐθέως, προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ 49
εἶπε, "Χαῖρε, ῥαββί[44]," καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ὁ δὲ 50
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, "Ἑταῖρε, ἐφ' ᾧ[45] πάρει;" Τότε
προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν,
καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. Καὶ ἰδού, εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ, 51
ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἀπέσπασε τὴν μάχαιραν αὐτοῦ,
καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφεῖλεν αὐτοῦ
τὸ ὠτίον. τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Ἀπόστρε- 52
ψόν σου τὴν μάχαιραν[46] εἰς τὸν τόπον αὐτῆς· πάντες
γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρᾳ[47] ἀπολοῦνται.
ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι[48] παρακαλέσαι τὸν πα- 53
τέρα μου, καὶ παραστήσει μοι πλείους[49] ἢ[50] δώδεκα
λεγεῶνας* ἀγγέλων; πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαί, 54
ὅτι οὕτω δεῖ γενέσθαι;"

Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις, 55
"Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθετε[51] μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων
συλλαβεῖν με; καθ' ἡμέραν πρὸς ὑμᾶς[52] ἐκαθεζόμην
διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ[53], καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. τοῦτο 56
δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν
προφητῶν." Τότε οἱ μαθηταὶ[54] πάντες ἀφέντες αὐ-
τὸν ἔφυγον.

ΟΙ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς 57

41 — αὐτοῦ LTTr. 42 [τὸ] Tr. 43 ἐὰν T. 44 ῥαββεί T.
45 ὃ LTTr. 46 τὴν μάχαιράν σου LTTr. 47 μαχαίρῃ LTTr.
48 ἄρτι *transferunt* TTr (*non marg.*) *in locum post* παραστήσει μοι.
49 πλείω LTTr. 50 — ἢ TTr[L]. * λεγιώνων T. 51 ἐξήλθατε LTTr.
52 — πρὸς ὑμᾶς T[Tr]. 53 ἐκαθεζόμην ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων L, ἐν τῷ
ἱερῷ ἐκαθεζόμην διδάσκων TTr. 54 +[αὐτοῦ] L.

Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ
58 πρεσβύτεροι συνήχθησαν. Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει
αὐτῷ ἀπὸ* μακρόθεν, ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως·
καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, ἰδεῖν
59 τὸ τέλος. **Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς**[55] **καὶ οἱ πρεσβύτεροι**[56] καὶ
τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ
60 Ἰησοῦ, ὅπως αὐτὸν **θανατώσωσι**[57], καὶ οὐχ εὗρον· **καὶ**[58]
πολλῶν **ψευδομαρτύρων προσελθόντων**[59], **οὐχ εὗρον**[60].
61 ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο **ψευδομάρτυρες**[61] εἶπον,
"Οὗτος ἔφη, Δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ,
62 καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι **αὐτόν**[62]." Καὶ
ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, "Οὐδὲν ἀποκρίνῃ;
63 τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν;" Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώ-
πα. καὶ **ἀποκριθεὶς**[63] ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, "Ἐξορ-
κίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς,
64 εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ." Λέγει αὐτῷ
ὁ Ἰησοῦς, "Σὺ εἶπας. πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι
ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν
τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ
65 οὐρανοῦ." Τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξε τὰ ἱμάτια
αὐτοῦ, λέγων, "Ὅτι[64] ἐβλασφήμησε· τί ἔτι χρείαν
ἔχομεν μαρτύρων; ἴδε, νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφη-
66 μίαν **αὐτοῦ**[65]. τί ὑμῖν δοκεῖ;" Οἱ δὲ ἀποκριθέντες
67 εἶπον, "Ἔνοχος θανάτου ἐστί." Τότε ἐνέπτυσαν εἰς
τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν· οἱ δὲ
68 **ἐρράπισαν**[66], λέγοντες, "Προφήτευσον ἡμῖν, Χριστέ,
τίς ἐστιν ὁ παίσας σε;"
69 Ὁ δὲ Πέτρος **ἔξω ἐκάθητο**[67] ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ προσ-
ῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη, λέγουσα, "Καὶ σὺ ἦσθα
70 μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου." Ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμ-
προσθεν πάντων, λέγων, "Οὐκ οἶδα τί λέγεις."

* —ἀπὸ T. [55] Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς L *marg.* [56] —**καὶ οἱ πρεσβύτεροι** LTTr. [57] θανατώσουσιν LTTr. [58] —καὶ LTTr. [59] προσελθόντων **ψευδομαρτύρων** LTTr. [60] —οὐχ εὗρον TTr[L]. [61] —**ψευδομάρτυρες** TTr. [62] —αὐτὸν Tr[Tr *marg.*], *at* αὐτὸν οἰκοδομῆσαι L *marg.* TTr *marg.* [63] —**ἀποκριθεὶς** Tr. [64] —Ὅτι LTTr. [65] —αὐτοῦ TTr[LTr *marg.*]. [66] ἐράπισαν LTTr. [67] ἐκάθητο ἔξω LTTr.

Ἐξελθόντα δὲ αὐτὸν[68] εἰς τὸν πυλῶνα, εἶδεν αὐτὸν 71
ἄλλη, καὶ λέγει τοῖς[69] ἐκεῖ, "Καὶ[70] οὗτος ἦν μετὰ
Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου." Καὶ πάλιν ἠρνήσατο μεθ'[71] 72
ὅρκου, "Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον." Μετὰ μικρὸν 73
δὲ προσελθόντες οἱ ἑστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ, "Ἀλη-
θῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν
σε ποιεῖ." Τότε ἤρξατο καταναθεματίζειν[72] καὶ ὀμνύειν, 74
"Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον." Καὶ εὐθέως[73] ἀλέκτωρ
ἐφώνησε. καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος τοῦ[74] 75
Ἰησοῦ εἰρηκότος αὐτῷ[75], "Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆ-
σαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με·" καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσε
πικρῶς.

ΠΡΩΙΑΣ δὲ γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον πάν- 27
τες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ
τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατῶσαι αὐτόν· καὶ δήσαντες 2
αὐτὸν ἀπήγαγον, καὶ παρέδωκαν αὐτὸν[1] Ποντίῳ[2] Πι-
λάτῳ[*] τῷ ἡγεμόνι.

Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς[3] αὐτόν, ὅτι κατε- 3
κρίθη, μεταμεληθεὶς ἀπέστρεψε[4] τὰ τριάκοντα ἀργύ-
ρια τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς[5] πρεσβυτέροις, λέγων, 4
"Ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῷον[6]." Οἱ δὲ εἶπον,
"Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψει[8]." Καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια 5
ἐν τῷ ναῷ[9], ἀνεχώρησε· καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο. Οἱ 6
δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπον[10], "Οὐκ
ἔξεστι βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν[11], ἐπεὶ τιμὴ
αἵματός ἐστι." Συμβούλιον δὲ λαβόντες, ἠγόρασαν 7
ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, εἰς ταφὴν τοῖς
ξένοις. διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος ἀγρὸς αἵματος, 8
ἕως τῆς σήμερον. τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἱερε- 9
μίου[12] τοῦ προφήτου, λέγοντος, 'Καὶ ἔλαβον τὰ
τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν

68 –αὐτὸν Tr[L]. 69 αὐτοῖς Tr *marg.* 70 –Καὶ T[Tr *marg.*].
71 μετὰ LTTr. 72 καταθεματίζειν LTTr. 73 εὐθὺς Tr. 74 –τοῦ LTTr.
75 –αὐτῷ TTr[L]. 1 –αὐτὸν LTTr. 2 –Ποντίῳ TTr.
* Πειλάτῳ T. 3 παραδοὺς LTr. 4 ἔστρεψεν TTr. 5 –τοῖς LTTr.
6 ἀθῷον LT, δίκαιον Tr *marg.* 8 ὄψῃ LTTr. 9 εἰς τὸν ναὸν TTr.
10 εἶπαν LTTr. 11 κορβᾶν L *marg.* Tr *marg.* 12 Ἱερεμίου ELTTr.

10 ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ· καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς
τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέ μοι Κύριος.'
11 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔστη[13] ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ
ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμών, λέγων, "Σὺ εἶ ὁ βασι-
λεὺς τῶν Ἰουδαίων;" Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ*, "Σὺ
12 λέγεις." Καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν
ἀρχιερέων καὶ τῶν† πρεσβυτέρων, οὐδὲν ἀπεκρίνατο.
13 τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος[14], "Οὐκ ἀκούεις πόσα
14 σοῦ καταμαρτυροῦσι;" Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς
οὐδὲ ἓν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν.
15 Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἕνα τῷ
16 ὄχλῳ δέσμιον, ὃν ἤθελον. εἶχον δὲ τότε δέσμιον
17 ἐπίσημον, λεγόμενον Βαραββᾶν. συνηγμένων οὖν
αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, "Τίνα θέλετε‡ ἀπο-
λύσω ὑμῖν; §Βαραββᾶν, ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον
18 Χριστόν;" ᾔδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν.
19 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλε
πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα, "Μηδέν σοι
καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον
20 κατ' ὄναρ δι' αὐτόν." Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύ-
τεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαρ-
21 αββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. ἀποκριθεὶς δὲ
ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς, "Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο
22 ἀπολύσω ὑμῖν;" Οἱ δὲ εἶπον[15], "[16]Βαραββᾶν." Λέ-
γει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, "Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν
λεγόμενον Χριστόν;" Λέγουσιν αὐτῷ[17] πάντες,
23 "Σταυρωθήτω." Ὁ δὲ ἡγεμὼν[18] ἔφη, "Τί γὰρ κα-
κὸν ἐποίησεν;" Οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον, λέγοντες,
24 "Σταυρωθήτω." Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλάτος, ὅτι οὐδὲν ὠφε-
λεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ,
ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι[19] τοῦ ὄχλου, λέγων,
"Ἀθῶός[20] εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου[21] τούτου·
25 ὑμεῖς ὄψεσθε." Καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπε,

[13] ἐστάθη LTTr. * —αὐτῷ T. † —τῶν T. [14] Πιλᾶτος *passim* LTr, Πειλᾶτος T. ‡ ἐθέλετε B. § +[τὸν] Tr *marg.* [15] εἶπαν TTr. [16] +τὸν TTr. [17] —αὐτῷ LTTr. [18] —ἡγεμὼν TTr, *at* λέγει αὐτοῖς ὁ ἡγεμών Tr *marg* [19] κατέναντι LTr. [20] ἀθῷός LT. [21] —τοῦ δικαίου T[Tr], *at* τούτου [τοῦ δικαίου] L.

“Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφʼ ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν.”
Τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· τὸν δὲ Ἰησοῦν 26
φραγελλώσας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ.

ΤΟΤΕ οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, παραλαβόντες 27
τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπʼ αὐτὸν
ὅλην τὴν σπεῖραν· καὶ ἐκδύσαντες[22] αὐτόν, περιέθηκαν 28
αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην[23]· καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ 29
ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν[24] αὐτοῦ, καὶ κάλα-
μον ἐπὶ τὴν δεξιὰν[25] αὐτοῦ· καὶ γονυπετήσαντες ἔμ-
προσθεν αὐτοῦ, ἐνέπαιζον* αὐτῷ, λέγοντες, “Χαῖρε, ὁ
βασιλεὺς[26] τῶν Ἰουδαίων·” καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτόν, 30
ἔλαβον τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν
αὐτοῦ. Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν† αὐτὸν τὴν 31
χλαμύδα, καὶ‡ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ· καὶ
ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι. Ἐξερχόμενοι δὲ 32
εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι Σίμωνα· τοῦτον
ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.

ΚΑΙ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ[27], 33
ὅς[28] ἐστι λεγόμενος κρανίου τόπος[29], ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν§ 34
ὄξος[30] μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος οὐκ
ἤθελε[31] πιεῖν§. Σταυρώσαντες δὲ αὐτόν, διεμερίσαντο 35
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες[32] κλῆρον· ἵνα πληρωθῇ τὸ
ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ προφήτου, ‘Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου
ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον[33].’
Καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ. Καὶ ἐπέθηκαν 36, 37
ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμ-
μένην, “Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰου-
δαίων.” Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λῃσταί, 38
εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων.

Οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτόν, κι- 39
νοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες, “Ὁ κατα- 40
λύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν,

[22] ἐνδύσαντες L. [23] χλαμύδα κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ LTTr.
[24] τῆς κεφαλῆς TTr. [25] ἐν τῇ δεξιᾷ LTTr. * ἐνέπαιξαν TTr *marg.*
[26] βασιλεῦ LTr. † ἐκδύσαντες T. ‡ – καὶ T. [27] Γολγοθά Tr.
[28] ὅ LTTr. [29] κρανίου τόπος λεγόμενος LTTr. § πεῖν T. [30] οἶνον
LTTr. [31] ἠθέλησεν LTTr. [32] βαλόντες LTTr *marg.* [33] – ἵνα
πληρωθῇ κ.τ.λ. *ad fin. vers.* LTTr.

σῶσον σεαυτόν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ[34], [35]κατάβηθι
41 ἀπὸ τοῦ σταυροῦ." Ὁμοίως δὲ καὶ[36] οἱ ἀρχιερεῖς
ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων
42 ἔλεγον, "Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι.
εἰ[37] βασιλεὺς Ἰσραήλ ἐστι, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ
43 σταυροῦ, καὶ πιστεύσομεν[38] αὐτῷ[39]. πέποιθεν ἐπὶ τὸν
Θεόν[40]· ῥυσάσθω νῦν αὐτόν[41], εἰ θέλει αὐτόν. εἶπε
44 γάρ, Ὅτι Θεοῦ εἰμι υἱός." Τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ λῃσταὶ
οἱ [42]συσταυρωθέντες[43] αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτῷ[44].
45 Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν
46 γῆν ἕως ὥρας ἐννάτης[45]· περὶ δὲ τὴν ἐννάτην[46] ὥραν
ἀνεβόησεν[47] ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, "Ἠλί,
Ἠλί[48], λαμὰ[49] σαβαχθανί[50];" τοῦτ' ἔστι, "Θεέ μου,
47 Θεέ μου, ἱνατί με ἐγκατέλιπες;" Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ
ἑστώτων[51] ἀκούσαντες ἔλεγον, "Ὅτι Ἡλίαν[52] φωνεῖ
48 οὗτος." Καὶ εὐθέως δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν, καὶ
λαβὼν σπόγγον, πλήσας τε ὄξους, καὶ περιθεὶς κα-
49 λάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν· οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον[53], "Ἄφες,
ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἡλίας[54] σώσων αὐτόν."
50 Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ ἀφῆκε
τὸ πνεῦμα.
51 Καὶ ἰδού, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς
δύο[55] ἀπὸ[56] ἄνωθεν ἕως κάτω· καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη, καὶ
52 αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν· καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεῴχθησαν,
καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη[57],
53 καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων, μετὰ τὴν ἔγερσιν
αὐτοῦ, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἐνεφανίσθη-
σαν πολλοῖς.
54 Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος* καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες
τὸν Ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμὸν καὶ τὰ γενόμενα[58],

[34] Θεοῦ εἶ LTr *marg.* [35] +καὶ LT. [36] —δὲ καὶ [L]T, [δὲ] καὶ Tr. [37] —εἰ TTr. [38] πιστεύομεν L, πιστεύσωμεν T. [39] ἐπ' αὐτὸν TTr (*non marg.*). [40] τῷ Θεῷ L (*non marg.*). [41] —αὐτόν T[Tr]. [42] συνσταυρωθέντες LTTr. [43] +σὺν LTTr. [44] αὐτόν LTTr. [45] ἐνάτης LTTr. [46] ἐνάτην LTTr [47] ἐβόησεν L *marg.* Tr. [48] Ἡλὶ ἠλὶ L, ἠλεὶ ἠλεὶ T. [49] λημὰ L, λεμὰ TTr. [50] σαβακθανί L, σαβαχθανεί TTr. [51] ἑστηκότων TTr. [52] Ἠλίαν E, Ἡλείαν T. [53] εἶπαν LTr. [54] Ἠλίας SE, Ἡλείας T. [55] εἰς δύο *post* κάτω *legunt* TTr. [56] —ἀπὸ T, ἀπ' Tr. [57] ἠγέρθησαν LTTr. * ἑκατοντάρχης T. [58] γινόμενα LTTr.

ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες, "Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς[59]
ἦν οὗτος."

Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεω- 55
ροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γα-
λιλαίας, διακονοῦσαι αὐτῷ· ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγ- 56
δαληνή, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ* μήτηρ,
καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

ὈΨΙΑΣ δὲ γενομένης, ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος 57
ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοὔνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς
ἐμαθήτευσε[60] τῷ Ἰησοῦ· οὗτος προσελθὼν τῷ Πι- 58
λάτω†, ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. τότε ὁ Πιλάτος
ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα[61]. καὶ λαβὼν τὸ 59
σῶμα ὁ Ἰωσὴφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ[62] σινδόνι καθαρᾷ,
καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλα- 60
τόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ· καὶ προσκυλίσας λίθον μέ-
γαν[63] τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου, ἀπῆλθεν. ἦν δὲ ἐκεῖ 61
Μαρία‡ ἡ Μαγδαληνή, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καθήμεναι
ἀπέναντι τοῦ τάφου.

ΤΗι δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρασκευήν, 62
συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πι-
λάτον§, λέγοντες, "Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ 63
πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν, Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι.
κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς 64
τρίτης ἡμέρας· μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ‖
νυκτὸς[64] κλέψωσιν αὐτόν, καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ, Ἠγέρ-
θη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη
χείρων τῆς πρώτης." Ἔφη δὲ[65] αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, 65
"Ἔχετε κουστωδίαν· ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε ὡς οἴ-
δατε." Οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον, 66
σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.

ὈΨΕ δὲ†† σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαβ- 28
βάτων, ἦλθε Μαρία‡ ἡ Μαγδαληνή, καὶ ἡ ἄλλη Μα-
ρία, θεωρῆσαι τὸν τάφον. Καὶ ἰδού, σεισμὸς ἐγένετο 2
μέγας· ἄγγελος γὰρ Κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ,

[59] υἱὸς Θεοῦ L (*non marg.*) Tr (*non marg.*). * Ἰωσὴφ TTr *marg.*
[60] ἐμαθητεύθη LTTr. † Πειλάτῳ T. [61] —τὸ σῶμα T[Tr]. [62] +ἐν Tr.
[63] +ἐπὶ L. ‡ Μαριὰμ T. § Πειλᾶτον T. ‖ —αὐτοῦ T.
[64] —νυκτὸς LTTr. [65] —δὲ LTTr. †† [δὲ] Tr *marg.*, ὀψὲ σαββάτων
cum cap. XXVII *coniuncto.*

[1]προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας[2], καὶ
3 ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ἦν δὲ ἡ ἰδέα[3] αὐτοῦ ὡς ἀστρα-
4 πή, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ[4] χιών. ἀπὸ δὲ
τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες, καὶ ἐγέ-
5 νοντο ὡσεὶ[5] νεκροί. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος εἶπε
ταῖς γυναιξί, "Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι
6 Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. οὐκ ἔστιν ὧδε·
ἠγέρθη γάρ, καθὼς εἶπε. δεῦτε, ἴδετε τὸν τόπον
7 ὅπου ἔκειτο ὁ Κύριος[6]. καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἴπατε
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν·
καὶ ἰδού, προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν
8 ὄψεσθε. ἰδού, εἶπον ὑμῖν." Καὶ ἐξελθοῦσαι[7] ταχὺ
ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης,
9 ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ὡς δὲ ἐπο-
ρεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ[8], καὶ ἰδού, ὁ[9]
Ἰησοῦς ἀπήντησεν[10] αὐταῖς, λέγων, "Χαίρετε." Αἱ
δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ
10 προσεκύνησαν αὐτῷ. τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς·
"Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε, ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελ-
φοῖς μου, ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κἀκεῖ[*]
με ὄψονται."

11 Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδού, τινὲς τῆς κουστω-
δίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν[†] τοῖς ἀρχιε-
12 ρεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα. καὶ συναχθέντες μετὰ
τῶν πρεσβυτέρων, συμβούλιόν τε λαβόντες, ἀργύρια
13 ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις, λέγοντες, "Εἴπατε,
Ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐ-
14 τὸν ἡμῶν κοιμωμένων, καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ[11]
τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτόν[12], καὶ ὑμᾶς ἀμε-
15 ρίμνους ποιήσομεν." Οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια
ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. καὶ διεφημίσθη[‡] ὁ λόγος
οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον[13].

[1] +καὶ TTr. [2] —ἀπὸ τῆς θύρας LTTr. [3] εἰδέα TTr. [4] ὡς LTTr.
[5] ἐγενήθησαν ὡς LTTr. [6] —ὁ Κύριος T[Tr]. [7] ἀπελθοῦσαι TTr.
[8] —ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ LTTr. [9] —ὁ T.
[10] ὑπήντησεν TTr. [*] καὶ ἐκεῖ T. [†] ἀνήγγειλαν T. [11] ὑπὸ LTr.
[12] —αὐτὸν T[Tr]. [‡] ἐφημίσθη T. [13] +ἡμέρας LTr.

Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλι- 16
λαίαν, εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. καὶ 17
ἰδόντες αὐτόν, προσεκύνησαν αὐτῷ[14]· οἱ δὲ ἐδίστα-
σαν. καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς, 18
λέγων, "Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ
ἐπὶ[15] γῆς. πορευθέντες οὖν[16] μαθητεύσατε πάντα τὰ 19
ἔθνη, βαπτίζοντες[17] αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς
καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες 20
αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ
ἰδού, ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς
συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ἀμήν[18]." [19]

ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ[1].

ἈΡΧΗ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ τοῦ 1
Θεοῦ[2]· ὡς[3] γέγραπται ἐν τοῖς προφήταις[4], "Ἰδού, ἐγὼ[5] 2
ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς
κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου[6]. Φωνὴ 3
βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ[7], 'Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου·
εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.'" Ἐγένετο Ἰωάν- 4
νης[8] βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ[9] κηρύσσων βάπ-
τισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. καὶ ἐξεπο- 5
ρεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα, καὶ οἱ
Ἱεροσολυμῖται*· καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες[10] ἐν τῷ Ἰορ-
δάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ[11], ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρ-
τίας αὐτῶν. ἦν δὲ[12] [13]Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας 6

[14] – αὐτῷ LTTr. [15] + τῆς LTr. [16] – οὖν T[LTr]. [17] *βαπτίσαντες* Tr (*non marg.*). [18] – Ἀμήν LTTr. [19] + Κατὰ Μαθθαῖον Tr.
[1] Εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον LTr, Κατὰ Μάρκον T, – ἅγιον B. [2] – υἱοῦ τοῦ Θεοῦ T, – τοῦ LTr. [3] καθὼς TTr. [4] τῷ ([τῷ] Tr) Ἡσαΐᾳ (Ἠσ. L) τῷ προφήτῃ L (*non marg.*) TTr. [5] – ἐγὼ LTr. [6] – ἔμπροσθέν σου LTTr. [7] *Jungit* Tr ἐν τῇ ἐρήμῳ *cum* ἑτοιμάσατε. [8] + ὁ TTr. [9] [καὶ] Tr (*omittit* Tr *marg.*). * Ἱεροσολυμεῖται T. [10] πάντες, καὶ ἐβαπτίζοντο LTTr. [11] ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ L *marg.* TTr (*non marg.*). [12] Καὶ ἦν L (*non marg.*) TTr (*non marg.*). [13] + ὁ TTr.

καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν
7 αὐτοῦ, καὶ ἐσθίων[14] ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. Καὶ
ἐκήρυσσε, λέγων, "Ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου
ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν
8 ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. ἐγὼ μὲν[15] ἐβάπτισα
ὑμᾶς ἐν[16] ὕδατι· αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν[17] Πνεύ-
9 ματι Ἁγίῳ." Καὶ[18] ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέ-
ραις, ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρὲτ[19] τῆς Γαλιλαίας,
10 καὶ ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην[20]. καὶ
εὐθέως[21] ἀναβαίνων ἀπὸ[22] τοῦ ὕδατος, εἶδε σχιζομέ-
νους τοὺς οὐρανούς, καὶ τὸ Πνεῦμα ὡσεὶ[23] περιστερὰν
11 καταβαῖνον ἐπ᾽[24] αὐτόν· καὶ φωνὴ ἐγένετο* ἐκ τῶν
οὐρανῶν, "Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ[25] εὐ-
12 δόκησα." Καὶ εὐθὺς[26] τὸ Πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει
13 εἰς τὴν ἔρημον. καὶ ἦν ἐκεῖ[27] ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας
τεσσαράκοντα[28], πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, καὶ
ἦν μετὰ τῶν θηρίων· καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν
αὐτῷ.
14 ΜΕΤΑ δὲ[29] τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην, ἦλθεν
ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κηρύσσων τὸ εὐαγ-
15 γέλιον τῆς βασιλείας[31] τοῦ Θεοῦ, καὶ λέγων[32], "Ὅτι
πεπλήρωται ὁ καιρός, καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ
Θεοῦ· μετανοεῖτε, καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ."
16 Περιπατῶν δὲ[33] παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλι-
λαίας, εἶδε Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐ-
τοῦ[34], βάλλοντας[35] ἀμφίβληστρον[36] ἐν τῇ θαλάσσῃ·
17 ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς†· καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Δεῦτε
ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἁλιεῖς† ἀνθρώ-
18 πων." Καὶ εὐθέως‡ ἀφέντες τὰ δίκτυα αὐτῶν[37], ἠκο-

[14] ἔσθων TTr. [15] — μὲν TTr, [μὲν] L. [16] — ἐν TTr *marg.*, [ἐν] Tr. [17] [ἐν] LTr. [18] [Καὶ] L. [19] Ναζαρὲθ BETr (*non marg.*). [20] εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου L (*non marg.*) TTr. [21] εὐθὺς TTr. [22] ἐκ LTTr. [23] ὡς LTTr. [24] εἰς L (*non marg.*) TTr. * — ἐγένετο T. [25] σοὶ L (*non marg.*) TTr. [26] εὐθέως L. [27] — ἐκεῖ LTTr. [28] τεσσεράκοντα ἡμέρας TTr, τεσσαράκοντα ἡμέρας L *marg.* [29] Καὶ μετὰ LTr (*non marg.*). [31] — τῆς βασιλείας [L]TTr. [32] — καὶ λέγων T, [καὶ] λέγων Tr *marg.* [33] καὶ παράγων LTTr. [34] τοῦ Σίμωνος L, Σίμωνος TTr. [35] ἀμφιβάλλοντας LTTr. [36] — ἀμφίβληστρον TTr. † ἁλεεῖς T. ‡ εὐθὺς T. [37] — αὐτῶν LTTr.

λούθησαν αὐτῷ. Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν[38] ὀλίγον, εἶδεν 19
Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελ-
φὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας
τὰ δίκτυα. καὶ εὐθέως[39] ἐκάλεσεν αὐτούς· καὶ ἀφέντες 20
τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν
μισθωτῶν, ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καπερναούμ[40]· καὶ εὐθέως[39] 21
τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν[41] εἰς τὴν συναγωγήν, ἐδίδασκε[42].
καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ δι- 22
δάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ
γραμματεῖς[43]. Καὶ[44] ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄν- 23
θρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξε, λέγων, 24
"Ἔα[45], τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες
ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά[46] σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ."
Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων*, "Φιμώθητι, 25
καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ." Καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦ- 26
μα τὸ ἀκάθαρτον, καὶ κράξαν[47] φωνῇ μεγάλῃ, ἐξῆλ-
θεν ἐξ[48] αὐτοῦ. καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες[49], ὥστε 27
συζητεῖν[50] πρὸς† αὐτούς[51], λέγοντας, "Τί ἐστι τοῦτο;
τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη, ὅτι[52] κατ' ἐξουσίαν καὶ
τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπα-
κούουσιν αὐτῷ;" Ἐξῆλθε δὲ[53] ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς[54] 28
[55]εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

Καὶ εὐθέως[56] ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες, ἦλθον[57] 29
εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου, μετὰ Ἰακώβου
καὶ Ἰωάννου. ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυ- 30
ρέσσουσα. καὶ εὐθέως[58] λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς.
καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτήν, κρατήσας τῆς χειρὸς 31
αὐτῆς[59]· καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετὸς εὐθέως[60], καὶ

[38] – ἐκεῖθεν TTr[L]. [39] εὐθὺς TTr. [40] Καφαρναούμ LTTr. [41] – εἰσελθὼν T[Tr]. [42] ἐδίδασκεν εἰς τὴν συναγωγὴν T, *at* – τὴν *tantum* BE. [43] +[αὐτῶν] L. [44] +εὐθὺς T[Tr *marg.*]. [45] – Ἔα LTTr. [46] οἴδαμεν TTr *marg.* * – λέγων T. [47] φωνῆσαν TTr. [48] ἀπ' L. [49] ἅπαντες TTr. [50] συνζητεῖν LTTr. † – πρὸς T. [51] αὐτούς BE, ἑαυτούς LTr. [52] τοῦτο; διδαχὴ καινή· (, Tr) κατ' ἐξουσίαν LTr, τοῦτο; διδαχὴ καινὴ κατ' ἐξουσίαν· T. [53] καὶ ἐξῆλθεν LTTr. [54] [εὐθὺς] Tr. [55] +πανταχοῦ T[Tr]. [56] εὐθὺς LTTr. [57] ἐξελθὼν ἦλθεν LTr. [58] εὐθὺς LT (*non marg.*) Tr. [59] – αὐτῆς LT[Tr]. [60] – εὐθέως TTr.

32 διηκόνει αὐτοῖς. Ὀψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυ[61] ὁ
ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας
33 καὶ τοὺς δαιμονιζομένους· καὶ ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγ-
34 μένη ἦν[62] πρὸς τὴν θύραν. καὶ ἐθεράπευσε πολλοὺς
κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις· καὶ δαιμόνια πολλὰ
ἐξέβαλε, καὶ οὐκ ἤφιε λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ᾔδει-
σαν αὐτόν.

35 Καὶ πρωῒ ἔννυχον[63] λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθε, καὶ
36 ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον, κἀκεῖ[64] προσηύχετο. καὶ
37 κατεδίωξαν* αὐτὸν ὁ[65] Σίμων καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ· καὶ
εὑρόντες αὐτόν[66], λέγουσιν αὐτῷ, "Ὅτι πάντες ζητοῦ-
38 σί σε[67]." Καὶ λέγει αὐτοῖς, "Ἄγωμεν[68] εἰς τὰς
ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα κἀκεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο
39 γὰρ ἐξελήλυθα[69]." Καὶ ἦν[70] κηρύσσων ἐν ταῖς συνα-
γωγαῖς[71] αὐτῶν, εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, καὶ τὰ δαι-
μόνια ἐκβάλλων.

40 Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρός, παρακαλῶν αὐτὸν
καὶ γονυπετῶν αὐτόν[72], καὶ† λέγων αὐτῷ, "Ὅτι[73], ἐὰν
41 θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι." Ὁ δὲ Ἰησοῦς[74]
σπλαγχνισθείς, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ[75],
42 καὶ λέγει αὐτῷ‡, "Θέλω, καθαρίσθητι." Καὶ εἰπόν-
τος αὐτοῦ[76], εὐθέως[77], ἀπῆλθεν ἀπ᾽ αὐτοῦ ἡ λέπρα,
43 καὶ ἐκαθαρίσθη[78]. Καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ, εὐ-
44 θέως[79] ἐξέβαλεν αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῷ, "Ὅρα, μη-
δενὶ μηδὲν[80] εἴπῃς· ἀλλ᾽[81] ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ
ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἃ
45 προσέταξε Μωσῆς[82], εἰς μαρτύριον αὐτοῖς." Ὁ δὲ
ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν
τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς εἰς

[61] ἔδυσεν LTr. [62] ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη LTTr. [63] ἔννυχα LTTr. [64] καὶ ἐκεῖ L. * κατεδίωξεν T. [65] — ὁ T[Tr]. [66] εὗρον αὐτὸν καὶ TTr (*non marg.*). [67] σε ζητοῦσιν L. [68] + ἀλλαχοῦ TTr[Tr *marg.*]. [69] ἐξῆλθον TTr. [70] ἦλθεν TTr (*non marg.*). [71] εἰς τὰς συναγωγὰς LTTr. [72] — καὶ γονυπετῶν αὐτόν LTr *marg.* [Tr], — αὐτόν *tantum* T. † — καὶ T. [73] Κύριε L *marg.* [74] Καὶ L (*non marg.*) TTr (*non marg.*). [75] αὐτοῦ ἥψατο LTTr. ‡ — αὐτῷ T. [76] — εἰπόντος αὐτοῦ LTTr. [77] εὐθὺς TTr. [78] ἐκαθερίσθη T. [79] εὐθὺς LTTr. [80] — μηδὲν L[Tr]. [81] ἀλλὰ LTTr. [82] Μωϋσῆς LTTr.

πολιν* εἰσελθεῖν· ἀλλ᾽[83] ἔξω ἐν[84] ἐρήμοις τόποις ἦν,[85]
καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν πανταχόθεν[86].
Καὶ πάλιν εἰσῆλθεν[1] εἰς Καπερναοὺμ[2] δι᾽ ἡμερῶν· **2**
καὶ[3] ἠκούσθη ὅτι εἰς οἶκόν[4] ἐστι· καὶ εὐθέως[5] συνή- 2
χθησαν πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς
τὴν θύραν· καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. Καὶ ἔρ- 3
χονται πρὸς αὐτόν, παραλυτικὸν φέροντες[6], αἰρόμενον
ὑπὸ τεσσάρων. καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσαι† αὐτῷ 4
διὰ τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν,
καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράββατον[7], ἐφ᾽ ᾧ[8] ὁ
παραλυτικὸς κατέκειτο. ἰδὼν δὲ‡ ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν 5
αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ, "Τέκνον, ἀφέωνταί[9] σοι
αἱ ἁμαρτίαι σου[10]." Ἦσαν δέ τινες τῶν γραμματέων 6
ἐκεῖ καθήμενοι, καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις
αὐτῶν, "Τί†† οὗτος οὕτω λαλεῖ βλασφημίας[11]; τίς 7
δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός;" Καὶ 8
εὐθέως[12] ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ, ὅτι
οὕτως[14] διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν[15] αὐτοῖς, "Τί
ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί ἐστιν 9
εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ, 'Ἀφέωνταί[16] σοι[17]
αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν, Ἔγειραι[18], καὶ[19] ἆρόν σου τὸν
κράββατον[20], καὶ περιπάτει§; ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξου- 10
σίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς[21]
ἁμαρτίας, (λέγει τῷ παραλυτικῷ,) Σοὶ λέγω, ἔγει- 11
ραι[22], καὶ[23] ἆρον τὸν κράββατόν[7] σου, καὶ ὕπαγε εἰς
τὸν οἶκόν σου." Καὶ ἠγέρθη εὐθέως, καὶ[24] ἄρας τὸν 12
κράββατον[7], ἐξῆλθεν ἐναντίον‖ πάντων· ὥστε ἐξίστα-

* εἰς πόλιν φανερῶς T. [83] ἀλλὰ LTr. [84] ἐπ᾽ TTr. [85] [ἦν] L. [86] πάντοθεν LT, παντόθεν Tr. [1] εἰσῆλθεν πάλιν L, εἰσελθὼν πάλιν TTr. [2] Καφαρναοὺμ LTTr. [3] —καὶ TTr[L]. [4] ἐν οἴκῳ LTTr. [5] —εὐθέως T[LTr]. [6] πρὸς αὐτὸν φέροντες παραλυτικόν LTr, φέροντες πρὸς αὐτὸν παραλυτικόν TTr *marg.* † προσενέγκαι TTr *marg.* [7] κράβαττον LTTr. [8] ὅπου L (*non marg.*) TTr. ‡ καὶ ἰδὼν TTr *marg.* [9] ἀφίενταί L (*non marg.*) TTr. [10] σου αἱ ἁμαρτίαι TTr, *at* σοι αἱ ἁμαρτίαι [σου] L. †† +ὅτι Tr *marg.* [11] ; βλασφημεῖ· LTTr. [12] εὐθὺς LTTr. [14] —οὕτως L ([Tr *marg.*], *sequente* [αὐτοὶ]). [15] λέγει TTr. [16] Ἀφίενταί L (*non marg.*) TTr. [17] σου TTr (*non marg.*). [18] Ἔγειρε LT, Ἐγείρου Tr. [19] [καὶ] Tr. [20] τὸν κράβαττόν σου LTTr. § ὕπαγε T. [21] ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι LTTr (*at* ἀφιέναι ἁμαρτίας ἐπὶ τῆς γῆς Tr *marg.*). [22] ἔγειρε LTTr. [23] —καὶ TTr[L]. [24] καὶ εὐθὺς TTr. ‖ ἔμπροσθεν TTr *marg.*

σθαι πάντας, καὶ δοξάζειν τὸν Θεόν, λέγοντας[25], "Ὅτι
οὐδέποτε οὕτως[26] εἴδομεν[27]."
13 Καὶ ἐξῆλθε πάλιν παρὰ* τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς
ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς.
14 Καὶ παράγων εἶδε Λευῒν[28] τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καθή-
μενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ, "Ἀκολούθει
15 μοι." Καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐγέ-
νετο[29] ἐν τῷ[30] κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ,
καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ
Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολλοί,
16 καὶ ἠκολούθησαν[31] αὐτῷ. καὶ οἱ† γραμματεῖς καὶ οἱ
Φαρισαῖοι[32], [33]ἰδόντες αὐτὸν ἐσθίοντα[34] μετὰ τῶν τελω-
νῶν καὶ ἁμαρτωλῶν[35], ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,
"Τί[36] ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν[37] ἐσθίει
17 καὶ πίνει[38];" Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς,
"Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ
κακῶς ἔχοντες. οὐκ[39] ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ
ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν[40]."
18 Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ τῶν Φαρι-
σαίων[41] νηστεύοντες· καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ,
"Διατί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ[42] τῶν Φαρισαίων
19 νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσι;" Καὶ
εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ
νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστι, νηστεύειν;
ὅσον χρόνον μεθ' ἑαυτῶν ἔχουσι τὸν νυμφίον[43], οὐ δύναν-
20 ται νηστεύειν· ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ'
αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις
21 ταῖς ἡμέραις[44]. καὶ[45] οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους[46] ἀγνά-
φου ἐπιρράπτει[47] ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ[48]· εἰ δὲ μή, αἴρει τὸ

[25] [λέγοντας] L. [26] οὕτως οὐδέποτε TTr (non marg.). [27] εἴδαμεν LTTr. * εἰς T. [28] Λευεὶν T. [29] γίνεται TTr (non marg.). [30] — ἐν τῷ T[Tr]. [31] ἠκολούθουν TTr (non marg.). † — οἱ T. [32] τῶν Φαρισαίων L *marg.* TTr (non marg.). [33] + [καὶ] L, + καὶ TTr. [34] ὅτι ἐσθίει L, ὅτι ἤσθιεν TTr. [35] ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν LTr. [36] — Τί TTr. [37] ἁμαρτωλῶν καὶ (+ τῶν LTr) τελωνῶν L (non marg.) TTr. [38] [καὶ πίνει] LTr *marg.* [39] οὐ γὰρ L *marg.* [40] — εἰς μετάνοιαν LTTr. [41] Φαρισαῖοι LTTr. [42] + μαθηταὶ TTr [Tr *marg.*]. [43] ἔχουσιν τὸν νυμφίον μεθ' ἑαυτῶν (μετ' αὐτῶν TTr) LTTr. [44] ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ LTTr. [45] — καὶ LTTr. [46] ῥάκκους LTr *marg.* [47] ἐπιράπτει TTr. [48] ἱμάτιον παλαιόν LTTr.

πλήρωμα[49] **αὐτοῦ**[50] τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον
σχίσμα γίνεται. καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς 22
ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή, **ῥήσσει**[51] ὁ οἶνος **ὁ νέος**[52]
τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος **ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπο-
λοῦνται**[53]· **ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλη-
τέον**[54]."

Καὶ ἐγένετο **παραπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς σάβ-** 23
βασι[55] διὰ τῶν σπορίμων, καὶ **ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ**[56] **ὁδὸν ποιεῖν**[57] τίλλοντες τοὺς στάχυας. καὶ οἱ 24
Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ, "Ἴδε, τί ποιοῦσιν **ἐν**[58] τοῖς
σάββασιν, ὃ οὐκ ἔξεστι;" Καὶ **αὐτὸς**[59] **ἔλεγεν**[60] αὐ- 25
τοῖς, "Οὐδέποτε ἀνέγνωτε, τί ἐποίησε **Δαβίδ**[61], ὅτε
χρείαν ἔσχε καὶ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετʼ αὐτοῦ;
πῶς[62] εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ ἐπὶ Ἀβιάθαρ 26
τοῦ[63] ἀρχιερέως, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφα-
γεν, οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ **τοῖς ἱερεῦσι***, καὶ
ἔδωκε καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσι;" Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, 27
"Τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, [64]οὐχ ὁ
ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον. ὥστε κύριός ἐστιν ὁ 28
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου."

ΚΑΙ εἰσῆλθε πάλιν εἰς **τὴν**[1] συναγωγήν, καὶ **ἦν**[2] 3
ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα, καὶ **παρε-** 2
τήρουν[3] αὐτὸν εἰ† **τοῖς** σάββασι **θεραπεύσει**‡ αὐτόν, ἵνα
κατηγορήσωσιν[4] αὐτοῦ. καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ **τῷ ἐξη-** 3
ραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα[5], "**Ἔγειραι**[6] εἰς τὸ μέσον."
Καὶ λέγει αὐτοῖς, "Ἔξεστι τοῖς σάββασιν **ἀγαθοποιῆ-** 4
σαι,‖ ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀποκτεῖναι;"
Οἱ δὲ ἐσιώπων. καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετʼ 5
ὀργῆς, **συλ**[7]λυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας
αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, "Ἔκτεινον τὴν χεῖρά

[49] +ἀπʼ LT. [50] [αὐτοῦ] Tr. [51] ῥήξει L (*non marg.*) TTr. [52] −ὁ νέος LTTr. [53] ἀπόλλυται καὶ οἱ ἀσκοί TTr (*non marg., ubi* [ἐκχεῖται]). [54] −ἀλλὰ οἶνον *ad fin. vers.* T, *uncinis includit* Tr. [55] αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν δια(παρα T)πορεύεσθαι LTTr. [56] οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤρξαντο LTTr. [57] ὁδοποιεῖν LTr *marg.* [58] −ἐν LTTr. [59] −αὐτὸς TTr, [αὐτὸς] L. [60] λέγει LTTr. [61] Δαυείδ LTTr. [62] [πῶς] Tr. [63] −τοῦ LTTr[Tr *marg.*]. * τοὺς ἱερεῖς TTr *marg.* [64] +καὶ TTr.
[1] −τὴν T[Tr]. [2] −ἦν L[Tr]. [3] παρετηροῦντο LTr *marg.* † +ἐν T. ‡ θεραπεύει T. [4] κατηγορήσουσιν LTr. [5] τὴν χεῖρα ἔχοντι ξηράν LTr, τὴν ξηρὰν χεῖρα ἔχοντι T. [6] Ἔγειρε LTTr. ‖ ἀγαθὸν ποιῆσαι T. [7] συν- T.

σου[8]." Καὶ ἐξέτεινε, καὶ ἀποκατεστάθη[9] ἡ χεὶρ
6 αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη[10]. Καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρι-
σαῖοι εὐθέως[11] μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν συμβούλιον ἐποί-
ουν[12] κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι.
7 ΚΑΙ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ[13]
πρὸς[14] τὴν θάλασσαν· καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς
Γαλιλαίας ἠκολούθησαν[15] αὐτῷ[16], καὶ ἀπὸ τῆς Ἰου-
8 δαίας, καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδου-
μαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου· καὶ οἱ[17] περὶ Τύρον
καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολύ, ἀκούσαντες[18] ὅσα[19] ἐποίει[20],
9 ἦλθον πρὸς αὐτόν. καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα
πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ, διὰ τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ
10 θλίβωσιν αὐτόν. πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε
ἐπιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα αὐτοῦ ἅψωνται, ὅσοι εἶχον μάσ-
11 τιγας· καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν
ἐθεώρει, προσέπιπτεν[21] αὐτῷ, καὶ ἔκραζε[22], λέγοντα,*
12 "Ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ." Καὶ πολλὰ ἐπετίμα
13 αὐτοῖς, ἵνα μὴ αὐτὸν φανερὸν ποιήσωσι[23 24]. Καὶ
ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, καὶ προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν
14 αὐτός· καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. καὶ ἐποίησε δώδεκα,
ἵνα ὦσι μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κη-
15 ρύσσειν, καὶ ἔχειν ἐξουσίαν θεραπεύειν τὰς νόσους,
16 καὶ[25] ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια·† καὶ ἐπέθηκε τῷ Σίμωνι
17 ὄνομα[26] Πέτρον· καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου,
καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου· καὶ ἐπ-
έθηκεν αὐτοῖς ὀνόματα Βοανεργές[27], ὅ ἐστιν, Υἱοὶ
18 βροντῆς· καὶ Ἀνδρέαν, καὶ Φίλιππον, καὶ Βαρθολο-
μαῖον, καὶ Ματθαῖον[28], καὶ Θωμᾶν, καὶ Ἰάκωβον τὸν
τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Θαδδαῖον, καὶ Σίμωνα τὸν Κανα-

[8] —σου T[Tr]. [9] ἀπεκατεστάθη LTTr. [10] —ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη LTTr. [11] εὐθὺς TTr. [12] ἐποίησαν T, ἐδίδουν Tr (*non marg.*). [13] μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνεχώρησεν L (*non marg.*) TTr. [14] εἰς LTTr *marg.* [15] ἠκολούθησεν LTr, ἠκολούθησαν *in fin. versûs transfert* T. [16] —αὐτῷ TTr[L]. [17] —οἱ TTr[L]. [18] ἀκούοντες LTTr (*non marg.*). [19] ἃ L *marg.* [20] ποιεῖ Tr (*non marg.*). [21] ἐθεώρουν, προσέπιπτον LTTr. [22] ἔκραζον LTTr. * λέγοντες T. [23] ποιῶσιν TTr. [24] +[, ὅτι ᾔδεισαν τὸν χριστὸν αὐτὸν εἶναι] L. [25] —θεραπεύειν τὰς νόσους καὶ TTr [Tr *marg.*]. † +καὶ ἐποίησεν τοὺς δώδεκα T. [26] ὄνομα τῷ Σίμωνι L *marg.* TTr (*non marg.*). [27] Βοανηργές LTTr. [28] Μαθθαῖον LTTr.

νίτην[29], καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην[30], ὃς καὶ παρέδωκεν 19
αὐτόν.

Καὶ ἔρχονται* εἰς οἶκον· καὶ συνέρχεται πάλιν[31] 20
ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μήτε[32] ἄρτον φα-
γεῖν. καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ ἐξῆλθον κρατῆ- 21
σαι αὐτόν· ἔλεγον γάρ, "Ὅτι ἐξέστη." Καὶ οἱ 22
γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον,
"Ὅτι Βεελζεβοὺλ ἔχει," καὶ "Ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι
τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια." Καὶ προσ- 23
καλεσάμενος αὐτούς, ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς,
"Πῶς δύναται Σατανᾶς Σατανᾶν ἐκβάλλειν; καὶ 24
ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται στα-
θῆναι ἡ βασιλεία ἐκείνη· καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν 25
μερισθῇ, οὐ δύναται[33] σταθῆναι ἡ οἰκία ἐκείνη[34]· καὶ εἰ 26
ὁ Σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν καὶ μεμέρισται†, οὐ
δύναται σταθῆναι[35], ἀλλὰ τέλος ἔχει. [36]οὐ δύναται 27
οὐδεὶς[37] τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν[38]
αὐτοῦ, διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δήσῃ,
καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. ἀμὴν λέγω 28
ὑμῖν, ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τὰ ἁμαρτήματα τοῖς υἱοῖς
τῶν ἀνθρώπων[39], καὶ[40] βλασφημίαι ὅσας[41] ἂν[42] βλασ-
φημήσωσιν· ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ Πνεῦμα 29
τὸ Ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλ'[43]
ἔνοχός ἐστιν‡ αἰωνίου κρίσεως[44]." ὅτι ἔλεγον, "Πνεῦ- 30
μα ἀκάθαρτον ἔχει." Ἔρχονται οὖν[45] οἱ ἀδελφοὶ καὶ 31
ἡ μήτηρ αὐτοῦ[46], καὶ ἔξω ἑστῶτες[47] ἀπέστειλαν πρὸς
αὐτόν, φωνοῦντες[48] αὐτόν. καὶ ἐκάθητο ὄχλος περὶ 32
αὐτόν[49]· εἶπον δὲ[50] αὐτῷ, "Ἰδού, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ

[29] Καναναῖον LTTr. [30] Ἰσκαριώθ LTTr. * ἔρχεται T. [31] + ὁ LTr. [32] μηδὲ LTr. [33] δυνήσεται L *marg.* TTr. [34] ἡ οἰκία ἐκείνη σταθῆναι (στῆναι Tr) L (*non marg.*) TTr. † ἐμερίσθη, καὶ T, καὶ ἐμερίσθη Tr *marg.* [35] στῆναι TTr. [36] + ἀλλ' TTr [Tr *marg.*]. [37] οὐδεὶς δύναται LTr. [38] εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν τὰ σκεύη TTr (*non marg.*). [39] τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα LTTr. [40] + αἱ LTTr. [41] ὅσα LTTr. [42] ἐὰν Tr. [43] ἀλλὰ LTTr. ‡ ἔσται TTr *marg.* [44] ἁμαρτήματος LTTr (*non marg.*). [45] Καὶ ἔρχονται LTr, Καὶ ἔρχεται T. [46] ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ LTTr. [47] στήκοντες TTr. [48] καλοῦντες LTTr. [49] περὶ αὐτὸν ὄχλος LTTr. [50] καὶ λέγουσιν LTTr.

33 ἀδελφοί σου[51] ἔξω ζητοῦσί σε." Καὶ ἀπεκρίθη αὐ-
τοῖς, λέγων[52], "Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου ἢ[53] οἱ ἀδελφοί
34 μου[54];" Καὶ περιβλεψάμενος κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτὸν[55]
καθημένους, λέγει, "Ἴδε[56], ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελ-
35 φοί μου. ὃς γὰρ[57] ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ,
οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφή μου[58] καὶ μήτηρ
ἐστί."

4 ΚΑΙ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν·
καὶ συνήχθη[1] πρὸς αὐτὸν ὄχλος πολύς[2], ὥστε αὐτὸν
ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον[3] καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ
πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦν[4].
2 καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλά, καὶ ἔλε-
3 γεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, "Ἀκούετε. ἰδού, ἐξῆλ-
4 θεν ὁ σπείρων τοῦ[5] σπεῖραι· καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπεί-
ρειν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ
5 τοῦ οὐρανοῦ[6] καὶ κατέφαγεν αὐτό. ἄλλο δὲ[7] ἔπεσεν
ἐπὶ τὸ πετρῶδες, [8]ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλήν· καὶ
εὐθέως[9] ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος[10] γῆς·
6 ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος[11] ἐκαυματίσθη[12], καὶ διὰ τὸ μὴ
7 ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς[13] τὰς ἀκάν-
θας· καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ συνέπνιξαν αὐτό,
8 καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκε. καὶ ἄλλο* ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν
τὴν καλήν· καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ
αὐξάνοντα[14], καὶ ἔφερεν ἓν[15] τριάκοντα, καὶ ἓν[15] ἑξή-
9 κοντα, καὶ ἓν[15] ἑκατόν." Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς[16], "Ὁ
10 ἔχων[17] ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω." Ὅτε δὲ[18] ἐγένετο κατα-
μόνας[19], ἠρώτησαν[20] αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώ-
11 δεκα τὴν παραβολήν[21]. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, "Ὑμῖν

[51] +καὶ αἱ ἀδελφαί σου LT[Tr *marg.*]. [52] ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει L *marg.* TTr (*non marg.*). [53] καὶ L (*non marg.*) TTr. [54] —μου [Tr]. [55] τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ LTTr. [56] Ἰδοὺ LTr *marg.* [57] —γὰρ LT[Tr]. [58] —μου LTTr. [1] συνάγεται LTTr. [2] πλεῖστος TTr. [3] εἰς τὸ (—τὸ TTr) πλοῖον ἐμβάντα LTTr. [4] ἦσαν TTr. [5] —τοῦ LT[Tr]. [6] —τοῦ οὐρανοῦ LTTr. [7] καὶ ἄλλο L (*non marg.*) TTr. [8] +[καὶ] LTr. [9] εὐθὺς LTTr. [10] +τῆς L. [11] καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος L (*non marg.*) TTr. [12] ἐκαυματίσθησαν L *marg.* Tr (*non marg.*). [13] ἐπὶ L *marg.* * ἄλλα TTr *marg.* [14] αὐξανόμενον LTTr. [15] εἰς TTr (*non marg.*). [16] —αὐτοῖς LTTr. [17] ὃς ἔχει LTTr. [18] καὶ ὅτε LTTr. [19] κατὰ μόνας LTTr. [20] ἠρώτων LTr, ἠρώτουν T. [21] τὰς παραβολάς TTr.

δέδοται γνῶναι τὸ μυστήριον[22] τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ·
ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω, ἐν παραβολαῖς τὰ* πάντα γίνεται·
ἵνα βλέποντες βλέπωσι, καὶ μὴ ἴδωσι· καὶ ἀκούοντες 12
ἀκούωσι, καὶ μὴ συνιῶσι· μήποτε ἐπιστρέψωσι, καὶ
ἀφεθῇ αὐτοῖς τὰ ἁμαρτήματα[23]." Καὶ λέγει αὐτοῖς, 13
"Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύτην; καὶ πῶς πάσας
τὰς παραβολὰς γνώσεσθε; ὁ σπείρων τὸν λόγον 14
σπείρει. οὗτοι δέ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδόν, ὅπου σπεί- 15
ρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθέως[24] ἔρχεται
ὁ Σατανᾶς καὶ αἴρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον ἐν
ταῖς καρδίαις αὐτῶν[25]. καὶ οὗτοί εἰσιν ὁμοίως† οἱ ἐπὶ 16
τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἵ, ὅταν ἀκούσωσι τὸν λό-
γον, εὐθέως[26] μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν, καὶ 17
οὐκ ἔχουσι ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν·
εἶτα γενομένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον,
εὐθέως[27] σκανδαλίζονται. καὶ οὗτοι[28] εἰσιν οἱ εἰς‡ τὰς 18
ἀκάνθας σπειρόμενοι, οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον
ἀκούοντες[29], καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος τούτου[30], καὶ 19
ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου, καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι
εἰσπορευόμεναι συμπνίγουσι[31] τὸν λόγον, καὶ ἄκαρ-
πος γίνεται. καὶ οὗτοί[32] εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν 20
καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσι τὸν λόγον καὶ
παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦσιν, ἓν[33] τριάκοντα, καὶ
ἓν[33] ἑξήκοντα, καὶ ἓν[33] ἑκατόν." Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, 21
"[34]Μήτι ὁ λύχνος ἔρχεται[35], ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ
ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἐπιτεθῇ[36];
οὐ γάρ ἐστί τι[37] κρυπτόν, ὃ[38] ἐὰν μὴ[39] φανερωθῇ· 22
οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον, ἀλλ' ἵνα εἰς φανερὸν ἔλθῃ[40].
εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω." Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, 23, 24
"Βλέπετε τί ἀκούετε. ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, μετρη-
θήσεται ὑμῖν, καὶ προστεθήσεται ὑμῖν τοῖς ἀκούου-

[22] —γνῶναι LTTr (τὸ μυστήριον δέδοται TTr). * —τὰ T. [23] —τὰ ἁμαρτήματα TTr [LTr *marg.*]. [24] εὐθὺς TTr. [25] ἐν αὐτοῖς L *marg.* T, εἰς αὐτούς Tr (*non marg.*). † ὁμοίως εἰσὶν TTr *marg.* s. [ὁμοίως]. [26] εὐθὺς LTTr. [27] εὐθὺς TTr. [28] ἄλλοι LTTr. ‡ ἐπὶ T. [29] ἀκούσαντες TTr. [30] —τούτου LTTr. [31] συνπνίγουσιν T. [32] ἐκεῖνοί TTr (*non marg.*). [33] ἐν TTr (*non marg.*). [34] +ὅτι T. [35] ἔρχεται ὁ λύχνος LTTr. [36] τεθῇ LTTr. [37] —τι Tr[LTr *marg.*]. [38] —ὃ LTTr. [39] +ἵνα LT[Tr *marg.*]. [40] ἔλθῃ εἰς φανερόν TTr.

25 σιν[41]. ὃς γὰρ ἂν ἔχῃ[42], δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς οὐκ
ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ."
26 Καὶ ἔλεγεν, "Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ,
27 ὡς ἐὰν[43] ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ
καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπό-
ρος βλαστάνῃ[44] καὶ μηκύνηται* ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός.
28 αὐτομάτη γὰρ[45] ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον,
29 εἶτα* στάχυν, εἶτα† πλήρη σῖτον[46] ἐν τῷ στάχυϊ. ὅταν
δὲ παραδῷ[47] ὁ καρπός, εὐθέως[48] ἀποστέλλει τὸ δρέπα-
νον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός."
30 Καὶ ἔλεγε, "Τίνι[49] ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ
31 Θεοῦ; ἢ ἐν ποίᾳ παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν[50]; ὡς
κόκκῳ[51] σινάπεως, ὅς, ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρό-
τερος[52] πάντων τῶν σπερμάτων ἐστὶ[53] τῶν ἐπὶ τῆς
32 γῆς[54]· καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει, καὶ γίνεται πάντων
τῶν λαχάνων μείζων[55], καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους,
ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ
33 οὐρανοῦ κατασκηνοῦν." Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς
πολλαῖς[56] ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἠδύναντο[57]
34 ἀκούειν· χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· κατ᾽
ἰδίαν δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ[58] ἐπέλυε πάντα.
35 ΚΑΙ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψίας γενο-
36 μένης, "Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν." Καὶ ἀφέντες τὸν
ὄχλον, παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ.
37 καὶ ἄλλα δὲ[59] πλοιάρια[60] ἦν‡ μετ᾽ αὐτοῦ. καὶ γίνεται
λαῖλαψ ἀνέμου μεγάλη[61]· τὰ δὲ[62] κύματα ἐπέβαλλεν
38 εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι[63]. καὶ ἦν
αὐτὸς§ ἐπὶ[64] τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύ-
δων· καὶ διεγείρουσιν[65] αὐτόν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ,

41 – τοῖς ἀκούουσιν LTTr. 42 ἔχει LTTr. 43 – ἐὰν TTr. 44 βλαστᾷ LTTr. * μηκύνεται Tr *marg.* 45 – γὰρ LTTr. † εἶτεν T. 46 πλήρης σῖτος LTTr. 47 παραδοῖ LTTr. 48 εὐθὺς TTr. 49 Πῶς L *marg.* TTr (*non marg.*). 50 τίνι αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν L (*non marg.*) TTr (*non marg.*). 51 κόκκον LTr. 52 μικρότερον ὂν LTTr. 53 – ἐστὶ LTTr. 54 [τῶν ἐπὶ τῆς γῆς] L. 55 μείζων (μεῖζον L *marg.* TTr *marg.*) πάντων τῶν λαχάνων LTTr. 56 [πολλαῖς] Tr *marg.* 57 ἐδύναντο LTr. 58 ἰδίοις μαθηταῖς TTr *marg.* 59 – δὲ LTr. 60 πλοῖα LTTr. ‡ ἦσαν T. 61 μεγάλη ἀνέμου LTTr. 62 καὶ τὰ LTTr. 63 ἤδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον LTTr. § αὐτὸς ἦν Tr *marg.* 64 ἐν LTTr. 65 ἐγείρουσιν TTr.

"Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα;" Καὶ 39
διεγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ, καὶ εἶπε τῇ θαλάσσῃ,
"Σιώπα, πεφίμωσο." Καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ
ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Τί δει- 40
λοί ἐστε οὕτω; πῶς οὐκ[66] ἔχετε πίστιν;" Καὶ ἐφοβή- 41
θησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους,
"Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θά-
λασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ[67];"

ΚΑΙ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν 5
χώραν τῶν Γαδαρηνῶν[1]. καὶ ἐξελθόντι αὐτῷ[2] ἐκ τοῦ 2
πλοίου, εὐθέως[3] ἀπήντησεν[4] αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων
ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, ὃς τὴν κατοίκησιν 3
εἶχεν ἐν τοῖς μνημείοις[5]· καὶ οὔτε[6] ἁλύσεσιν[7] οὐδεὶς
ἠδύνατο[8] αὐτὸν δῆσαι, διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις 4
καὶ ἁλύσεσι δεδέσθαι, καὶ διεσπᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς
ἁλύσεις, καὶ τὰς πέδας συντετρίφθαι, καὶ οὐδεὶς
αὐτὸν ἴσχυε[9] δαμάσαι· καὶ διαπαντὸς* νυκτὸς καὶ ἡμέ- 5
ρας ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν[10] ἦν κράζων
καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. Ἰδὼν δὲ[11] τὸν Ἰησοῦν 6
ἀπὸ μακρόθεν, ἔδραμε καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ[12], καὶ 7
κράξας φωνῇ μεγάλῃ εἶπε[13], "Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ,
υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὁρκίζω σε τὸν Θεόν, μή
με βασανίσῃς·" ἔλεγε γὰρ αὐτῷ, "Ἔξελθε, τὸ πνεῦ- 8
μα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ[14] τοῦ ἀνθρώπου." Καὶ ἐπηρώτα[15] 9
αὐτόν, "Τί σοι ὄνομα[16];" Καὶ ἀπεκρίθη, λέγων, "Λε-
γεὼν[17] ὄνομά μοι[18], ὅτι πολλοί ἐσμεν." Καὶ παρε- 10
κάλει[19] αὐτὸν πολλά, ἵνα μὴ αὐτοὺς ἀποστείλῃ[20] ἔξω
τῆς χώρας. ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τὰ ὄρη[21] ἀγέλη χοίρων 11

[66] ; οὔπω LTr. [67] αὐτῷ ὑπακούει T, ὑπακούει αὐτῷ Tr. [1] Γερασηνῶν LTTr, Γεργεσηνῶν Tr *marg.* [2] ἐξελθόντος αὐτοῦ LTTr. [3] – εὐθέως L, εὐθὺς T[Tr]. [4] ὑπήντησεν LTTr. [5] μνήμασιν LTTr. [6] οὐδὲ LTTr. [7] ἁλύσει L (*non marg.*) TTr. [8] οὐκέτι ([οὐκέτι] Tr *marg.*) οὐδεὶς ἐδύνατο LTTr. [9] ἴσχυεν αὐτὸν LTTr. * διὰ παντὸς L. [10] μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν LTTr. [11] καὶ ἰδὼν TTr (*non marg.*). [12] αὐτὸν Tr *marg.* [13] λέγει LTTr. [14] ἀπὸ L *marg.* [15] ἐπηρώτησεν L *marg.* [16] ὄνομά σοι LTTr. [17] λέγει αὐτῷ Λεγιὼν LTTr. [18] + ἐστιν L. [19] παρεκάλουν L *marg.* [20] ἀποστείλῃ αὐτοὺς L *marg.*, αὐτὰ ἀποστείλῃ TTr. [21] τῷ ὄρει LTTr, *at* L *marg.* ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένων πρὸς τῷ ὄρει.

12 μεγάλη βοσκομένη· καὶ παρεκάλεσαν[22] αὐτὸν πάντες
οἱ δαίμονες[23], λέγοντες, "Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοί-
13 ρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν." Καὶ ἐπέτρεψεν
αὐτοῖς εὐθέως ὁ Ἰησοῦς[24]. καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα
τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ὥρμησεν
ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν
14 δὲ[25] ὡς δισχίλιοι· καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ. Οἱ
δὲ[26] βόσκοντες τοὺς χοίρους[27] ἔφυγον, καὶ ἀνήγγειλαν[28]
εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. καὶ ἐξῆλθον[29] ἰδεῖν
15 τί ἐστι τὸ γεγονός· καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν,
καὶ θεωροῦσι τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον καὶ[30]
ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν
16 λεγεῶνα[31]· καὶ ἐφοβήθησαν· καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς
οἱ ἰδόντες, πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ, καὶ περὶ
17 τῶν χοίρων. καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελ-
18 θεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. Καὶ ἐμβάντος[32] αὐτοῦ εἰς
τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθείς, ἵνα ᾖ μετ'
19 αὐτοῦ[33]. ὁ δὲ[34] Ἰησοῦς[35] οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλλὰ
λέγει αὐτῷ, "Ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς
σούς, καὶ ἀνάγγειλον[36] αὐτοῖς ὅσα σοι ὁ Κύριος[37]
20 ἐποίησε[38], καὶ ἠλέησέ σε." Καὶ ἀπῆλθε καὶ ἤρξατο
κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει, ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦς· καὶ πάντες ἐθαύμαζον.
21 ΚΑΙ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πάλιν
εἰς τὸ πέραν*, συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν, καὶ
22 ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν. Καὶ ἰδού[39], ἔρχεται εἷς τῶν
ἀρχισυναγώγων, ὀνόματι Ἰάειρος, καὶ ἰδὼν αὐτόν,
23 πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ παρεκάλει[40] αὐτὸν
πολλά, λέγων, "Ὅτι τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει·
ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς αὐτῇ τὰς χεῖρας[41], ὅπως[42] σωθῇ καὶ

22 *παρεκάλουν* L *marg.* Tr *marg.* 23 —*πάντες οἱ δαίμονες* TTr, [*πάντες*] *οἱ δ.* L. 24 —*εὐθέως ὁ Ἰησοῦς* TTr[L]. 25 —*ἦσαν δὲ* TTr[L]. 26 *καὶ οἱ* LTTr. 27 *αὐτοὺς* LTTr. 28 *ἀπήγγειλαν* LTTr. 29 *ἦλθον* LTTr. 30 —*καὶ* LTTr. 31 *λεγιῶνα* LTTr. 32 *ἐμβαίνοντος* LTTr. 33 *μετ' αὐτοῦ ᾖ* LTTr. 34 *καὶ* LTTr. 35 —*Ἰησοῦς* TTr[L]. 36 *ἀπάγγειλον* L (*non marg.*) TTr. 37 *ὁ Κύριός σοι* TTr. 38 *πεποίηκεν* LTTr. * *εἰς τὸ πέραν πάλιν* T. 39 —*ἰδού* TTr[L]. 40 *παρακαλεῖ* TTr. 41 *τὰς χεῖρας αὐτῇ* LTTr. 42 *ἵνα* LTTr.

ζήσεται[43]." Καὶ ἀπῆλθε μετ' αὐτοῦ· καὶ ἠκολούθει 24
αὐτῷ ὄχλος πολύς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν.

Καὶ γυνή τις[44] οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἔτη δώδεκα,* 25
καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπανή- 26
σασα τὰ παρ' ἑαυτῆς[45] πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα,
ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα, ἀκούσασα† περὶ 27
τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ
ἱματίου αὐτοῦ· ἔλεγε γάρ, "Ὅτι κἂν τῶν ἱματίων 28
αὐτοῦ ἅψωμαι[46], σωθήσομαι." Καὶ εὐθέως[47] ἐξηράνθη 29
ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι
ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος. καὶ εὐθέως[48] ὁ Ἰησοῦς ἐπι- 30
γνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν,
ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ, ἔλεγε, "Τίς μου ἥψατο τῶν
ἱματίων;" Καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, "Βλέ- 31
πεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις, Τίς μου
ἥψατο;" Καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσα- 32
σαν. ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὃ 33
γέγονεν ἐπ'[49] αὐτῇ, ἦλθε καὶ προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ
εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. ὁ δὲ[50] εἶπεν αὐτῇ, 34
"Θύγατερ[51], ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· ὕπαγε εἰς εἰρή-
νην, καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου." Ἔτι 35
αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου,
λέγοντες, "Ὅτι ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανε· τί ἔτι
σκύλλεις τὸν διδάσκαλον;" Ὁ δὲ Ἰησοῦς εὐθέως[52] 36
ἀκούσας[53] τὸν λόγον λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυνα-
γώγῳ, "Μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε." Καὶ οὐκ ἀφῆ- 37
κεν οὐδένα αὐτῷ[54] συνακολουθῆσαι[55], εἰ μὴ[56] Πέτρον
καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου.
καὶ ἔρχεται[57] εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ 38
θεωρεῖ θόρυβον, [58]κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά.
καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς, "Τί θορυβεῖσθε καὶ 39

[43] ζήσῃ L (non marg.) TTr. [44] —τις LTTr. * δώδεκα ἔτη TTr marg. [45] αὐτῆς LTr. † +τὰ T [Tr marg.]. [46] ἐὰν ἅψωμαι κἂν τῶν ἱματίων αὐτοῦ TTr. marg. [47] εὐθὺς TTr. [48] εὐθὺς TTr. [49] —ἐπ' TTr[L]. [50] +Ἰησοῦς L. [51] Θυγάτηρ LTr. [52] —εὐθέως TTr[L]. [53] παρακούσας TTr (non marg.). [54] μετ' αὐτοῦ TTr (non marg.). [55] ἀκολουθῆσαι L. [56] +τὸν TTr. [57] ἔρχονται LTTr. [58] +καὶ LTTr.

κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει."
40 Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ὁ δὲ[59] ἐκβαλὼν ἅπαντας[60],
παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέ-
ρα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ
41 παιδίον ἀνακείμενον[61]. καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ
παιδίου, λέγει αὐτῇ, "Ταλιθά, κοῦμι[62]·" ὅ ἐστι μεθ-
ερμηνευόμενον, "Τὸ κοράσιον, (σοὶ λέγω) ἔγειραι[63]."
42 Καὶ εὐθέως[64] ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει, ἦν
γὰρ ἐτῶν δώδεκα· καὶ ἐξέστησαν[65] ἐκστάσει μεγά-
43 λῃ. καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλά, ἵνα μηδεὶς γνῷ[66]
τοῦτο· καὶ εἶπε δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.
6 ΚΑΙ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθεν[1] εἰς τὴν πατρίδα
αὐτοῦ· καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·
2 καὶ γενομένου σαββάτου, ἤρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ δι-
δάσκειν[2]· καὶ[3] πολλοὶ ἀκούοντες* ἐξεπλήσσοντο, λέ-
γοντες, "Πόθεν τούτῳ ταῦτα; καὶ τίς ἡ σοφία ἡ
δοθεῖσα αὐτῷ[4], ὅτι[5] καὶ† δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν
3 χειρῶν αὐτοῦ γίνονται[6]; οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ
υἱὸς[7] Μαρίας, ἀδελφὸς δὲ[8] Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ[9] καὶ
Ἰούδα καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ
ὧδε πρὸς ἡμᾶς;" Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ.
4 Ἔλεγε δὲ[10] αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Ὅτι οὐκ ἔστι προφήτης
ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ[11], καὶ ἐν τοῖς συγ-
5 γενέσι[12] [13]καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ[14]." Καὶ οὐκ ἠδύνατο[15]
ἐκεῖ οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι[16], εἰ μὴ ὀλίγοις ἀῤῥώ-
6 στοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας, ἐθεράπευσε. καὶ ἐθαύμαζε‡
διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν· καὶ περιῆγε τὰς κώμας
κύκλῳ διδάσκων.
7 ΚΑΙ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοὺς
ἀποστέλλειν δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν

59 αὐτὸς δὲ LTTr. 60 πάντας LTTr. 61 —ἀνακείμενον TTr[L]. 62 κούμ T, κοῦμ Tr (*non marg.*). 63 ἔγειρε LTTr. 64 εὐθὺς TTr. 65 +εὐθὺς T[Tr]. 66 γνοῖ LTTr. 1 ἔρχεται TTr (*non marg.*). 2 διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ TTr. 3 +οἱ T [Tr *marg.*]. * ἀκούσαντες Tr *marg.* 4 τούτῳ TTr (*non marg.*). 5 —ὅτι LTTr. † +[αἱ] Tr *marg.* 6 γινόμεναι Tr (*non marg.*). 7 +τῆς TTr [Tr *marg.*]. 8 καὶ ἀδελφὸς LTTr. 9 Ἰωσῆτος LTTr. 10 καὶ ἔλεγεν L (*non marg.*) TTr. 11 αὐτοῦ LTr, ἑαυτοῦ T. 12 συγγενεῦσιν TTr. 13 +αὐτοῦ TTr[L]. 14 αὐτοῦ LTTr. 15 ἐδύνατο TTr. 16 ποιῆσαι οὐδεμίαν δύναμιν LTTr. ‡ ἐθαύμασεν T.

πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων. καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς, 8
ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδόν, εἰ μὴ ῥάβδον μόνον· μὴ
πήραν, μὴ ἄρτον[17], μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν· ἀλλ᾽[18] 9
ὑποδεδεμένους σανδάλια· καὶ "μὴ ἐνδύσησθε[19] δύο
χιτῶνας." Καὶ ἔλεγεν[20] αὐτοῖς, "Ὅπου ἐὰν[21] εἰσέλ- 10
θητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν.
καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται[22] ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, 11
ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν, ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑπο-
κάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόρροις ἐν
ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ[23]." Καὶ ἐξελθόντες 12
ἐκήρυσσον[24] ἵνα μετανοήσωσι[25]· καὶ δαιμόνια πολλὰ 13
ἐξέβαλλον*, καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους
καὶ ἐθεράπευον.

Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης, (φανερὸν γὰρ 14
ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ,) καὶ ἔλεγεν[26], "Ὅτι Ἰωάννης ὁ
βαπτίζων ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη[27], καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦ-
σιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ." Ἄλλοι[28] ἔλεγον, "Ὅτι 15
Ἠλίας[29] ἐστίν·" ἄλλοι δὲ ἔλεγον, "Ὅτι προφήτης
ἐστίν[30], ἢ[31] ὡς εἷς τῶν προφητῶν." Ἀκούσας δὲ ὁ 16
Ἡρώδης εἶπεν[32], "Ὅτι[33] ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάν-
νην, οὗτός ἐστιν· αὐτὸς[34] ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν[35]." Αὐτὸς 17
γὰρ ὁ Ἡρώδης ἀποστείλας ἐκράτησε τὸν Ἰωάννην,
καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν τῇ[36] φυλακῇ, διὰ Ἡρωδιάδα τὴν
γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν
ἐγάμησεν. ἔλεγε γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρώδῃ, "Ὅτι 18
οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου."
Ἡ δὲ Ἡρωδιὰς ἐνεῖχεν αὐτῷ, καὶ ἤθελεν[37] αὐτὸν 19
ἀποκτεῖναι· καὶ οὐκ ἠδύνατο. ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐφο- 20

[17] ἄρτον μὴ πήραν TTr. [18] ἀλλὰ LTTr. [19] ἐνδύσασθαι BEL *marg.* Tr *marg.* [20] λέγει L *marg.* [21] ἂν LTr. [22] ὃς ἂν τόπος μὴ δέξηται TTr (*non marg.*), *at* ἐὰν *pro* ἂν *tantum* L. [23] ἀμὴν λέγω κ.τ.λ. *ad fin. vers. deest in* TTr, *uncinis includit* L. [24] ἐκήρυξαν TTr. [25] μετανοῶσιν LTTr (*non marg.*). * ἐξέβαλον Tr *marg.* [26] ἔλεγον L (*non marg.*) Tr *marg.* [27] ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν LTTr. [28] + δὲ LTTr. [29] Ἠλίας SE, Ἠλείας T. [30] — ἐστίν TTr[L]. [31] — ἢ LTTr. [32] ἔλεγεν TTr. [33] — Ὅτι LTTr. [34] — ἐστιν· αὐτὸς TTr[L]. [35] — ἐκ νεκρῶν T[Tr]. [36] — τῇ LTTr. [37] ἐζήτει LTr *marg.*

βεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ
ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν· καὶ ἀκούσας αὐτοῦ,
21 πολλὰ ἐποίει,* καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουε. καὶ γενομένης
ἡμέρας εὐκαίρου, ὅτε[38] Ἡρώδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ
δεῖπνον ἐποίει[39] τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρ-
22 χοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας, καὶ εἰσελθού-
σης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς** τῆς Ἡρωδιάδος, καὶ ὀρχη-
σαμένης, καὶ ἀρεσάσης[40] τῷ Ἡρώδῃ καὶ τοῖς συνανα-
κειμένοις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς[41] τῷ κορασίῳ, "Αἴτησόν
23 με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοί." καὶ ὤμοσεν αὐτῇ,
"Ὅτι ὃ ἐάν με αἰτήσῃς, δώσω σοί, ἕως ἡμίσους τῆς
24 βασιλείας μου." Ἡ δὲ[42] ἐξελθοῦσα εἶπε τῇ μητρὶ
αὐτῆς, "Τί αἰτήσομαι[43];" Ἡ δὲ εἶπε, "Τὴν κεφαλὴν
25 Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ[44]." Καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως[45]
μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα, ᾐτήσατο, λέγουσα,
"Θέλω ἵνα μοι δῷς ἐξ αὐτῆς[46] ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν
26 Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ." Καὶ περίλυπος γενό-
μενος ὁ βασιλεύς, διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανα-
27 κειμένους[47] οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν ἀθετῆσαι[48]. καὶ εὐθέως[49]
ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτωρα[50] ἐπέταξεν ἐν-
28 εχθῆναι[51] τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ[52]. ὁ δὲ[53] ἀπελθὼν ἀπεκε-
φάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ἤνεγκε τὴν κεφα-
λὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ·
29 καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. Καὶ
ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθον[54], καὶ ἦραν τὸ
πτῶμα αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ† ἐν τῷ[55] μνημείῳ.
30 Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν,
καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα, καὶ[56] ὅσα ἐποίησαν καὶ
31 ὅσα‡ ἐδίδαξαν. καὶ εἶπεν[57] αὐτοῖς, "Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ
κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον, καὶ ἀναπαύεσθε[58] ὀλίγον."

* ἠπόρει TTr. [38] ὅ τε L. [39] ἐποίησεν LTTr (*non marg.*). ** [αὐτῆς] Tr *marg.* [40] ἤρεσεν L (*non marg.*) TTr (*non marg.*). [41] εἶπεν δὲ ὁ βασιλεὺς L, ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν TTr. [42] καὶ TTr (*non marg.*). [43] αἰτήσωμαι LTTr. [44] βαπτίζοντος TTr. [45] εὐθὺς LTTr. [46] ἐξαυτῆς δῷς μοι LTTr. [47] ἀνακειμένους TTr. [48] ἀθετῆσαι αὐτήν TTr (*non marg.*). [49] εὐθὺς TTr. [50] σπεκουλάτορα LTTr. [51] ἐνέγκαι TTr (*non marg.*). [52] +[ἐπὶ πίνακι] L. [53] καὶ L (*non marg.*) TTr. [54] ἦλθαν TTr. † αὐτὸν T. [55] −τῷ BELTTr. [56] −καὶ LTTr. ‡ −ὅσα T. [57] λέγει TTr. [58] ἀναπαύσασθε TTr.

Ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί,
καὶ οὐδὲ φαγεῖν ηὐκαίρουν[59]. καὶ ἀπῆλθον εἰς ἔρημον 32
τόπον τῷ πλοίῳ[60] κατ' ἰδίαν. Καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπά- 33
γοντας οἱ ὄχλοι[61], καὶ ἐπέγνωσαν[62] αὐτὸν[63] πολλοί·
καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ,
καὶ προῆλθον αὐτούς, καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν[64].
καὶ ἐξελθὼν εἶδεν ὁ Ἰησοῦς[65] πολὺν ὄχλον, καὶ 34
ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς[66], ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ
ἔχοντα ποιμένα· καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά.
Καὶ ἤδη ὥρας πολλῆς γενομένης*, προσελθόντες αὐ- 35
τῷ† οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ[67] λέγουσιν[68], "Ὅτι ἔρημός ἐστιν
ὁ τόπος, καὶ ἤδη ὥρα πολλή· ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα 36
ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κώμας, ἀγο-
ράσωσιν ἑαυτοῖς ἄρτους[69]· τί γὰρ[70] φάγωσιν οὐκ
ἔχουσιν[71]." Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, "Δότε 37
αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν." Καὶ λέγουσιν αὐτῷ, "Ἀπελ-
θόντες ἀγοράσωμεν διακοσίων δηναρίων[72] ἄρτους, καὶ
δῶμεν[73] αὐτοῖς φαγεῖν;" Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, "Πό- 38
σους ἄρτους ἔχετε‡; ὑπάγετε καὶ[75] ἴδετε." Καὶ
γνόντες λέγουσι[76], "Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας." Καὶ 39
ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι[77] πάντας συμπόσια συμ-
πόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. καὶ ἀνέπεσον[78] πρασιαὶ 40
πρασιαί, ἀνὰ[79] ἑκατὸν καὶ ἀνὰ[79] πεντήκοντα. καὶ λα- 41
βὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀνα-
βλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησε· καὶ κατέκλασε
τοὺς ἄρτους, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ[80] ἵνα
παραθῶσιν[81] αὐτοῖς· καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισε
πᾶσι· καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ 42, 43
ἦραν κλασμάτων§ δώδεκα κοφίνους[82] πλήρεις[83], καὶ

59 εὐκαίρουν LTTr. 60 ἐν τῷ πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον L, *at* [τῷ πλοίῳ] Tr *marg*. 61 —οἱ ὄχλοι LTTr. 62 ἔγνωσαν LTr. 63 —αὐτὸν LTr, αὐτοὺς T. 64 —καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν LTTr. 65 —ὁ Ἰησοῦς TTr, *at* [ὁ Ἰησοῦς] εἶδεν L. 66 αὐτούς LTTr. * γινομένης T. † —αὐτῷ T. 67 [αὐτοῦ] L. 68 ἔλεγον TTr. 69 —ἄρτους TTr[L]. 70 —γὰρ TTr[L]. 71 —οὐκ ἔχουσιν TTr[L]. 72 δηναρίων διακοσίων LTTr. 73 δώσομεν LTr, δώσωμεν TTr *marg*. ‡ ἔχετε ἄρτους Tr *marg*. 75 —καὶ TTr[L]. 76 +ν [αὐτῷ] LTr *marg* 77 ἀνακλιθῆναι L. 78 ἀνέπεσαν TTr. 79 κατὰ LTTr. 80 —αὐτοῦ TTr. 81 παρατιθῶσιν TTr *marg*. § κλασμάτα TTr *marg*. 82 κοφίνων TTr *marg*. 83 πληρώματα TTr.

44 ἀπὸ τῶν ἰχθύων. καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους
45 ὡσεὶ[84] πεντακισχίλιοι ἄνδρες. Καὶ εὐθέως[85] ἠνάγ-
κασε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ
προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς
46 ἀπολύσῃ[86] τὸν ὄχλον. καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς,
47 ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. Καὶ ὀψίας γε-
νομένης, ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ
48 αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ εἶδεν[87] αὐτοὺς βασα-
νιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν· ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος
αὐτοῖς· καὶ[88] περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρ-
χεται πρὸς αὐτούς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης·
49 καὶ ἤθελε παρελθεῖν αὐτούς. οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν
περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης*, ἔδοξαν φάντασμα
50 εἶναι†, καὶ ἀνέκραξαν· πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον[89], καὶ
ἐταράχθησαν. καὶ εὐθέως[90] ἐλάλησε μετ' αὐτῶν, καὶ
λέγει αὐτοῖς, "Θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε."
51 Καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν
ὁ ἄνεμος· καὶ λίαν ἐκ περισσοῦ[91] ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταν-
52 το, καὶ ἐθαύμαζον[92]· οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις·
ἦν γὰρ[93] ἡ καρδία αὐτῶν[94] πεπωρωμένη.
53 ΚΑΙ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν‡ Γεννησα-
54 ρέτ[95], καὶ προσωρμίσθησαν. καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν
55 ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως[96] ἐπιγνόντες αὐτόν[97], περιδρα-
μόντες[98] ὅλην τὴν περίχωρον[99] ἐκείνην, [100]ἤρξαντο ἐπὶ
τοῖς κραββάτοις[101] τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν, ὅπου
56 ἤκουον ὅτι ἐκεῖ[102] ἐστι. καὶ ὅπου ἂν§ εἰσεπορεύετο εἰς
κώμας ἢ[103] πόλεις ἢ[103] ἀγρούς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθουν[104]
τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτόν, ἵνα κἂν
τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἅψωνται· καὶ ὅσοι
ἂν ἥπτοντο[105] αὐτοῦ, ἐσώζοντο.

[84] —ὡσεὶ LTTr. [85] εὐθὺς TTr. [86] ἀπολύει LTTr. [87] ἰδὼν LTTr. [88] —καὶ LTTr, [καὶ] Tr *marg.* * ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα T. † ὅτι φάντασμά ἐστιν T. [89] εἶδαν TTr. [90] καὶ εὐθὺς LTr (at ὁ δὲ εὐθὺς L marg. TTr marg.). [91] [ἐκ περισσοῦ] Tr. [92] —καὶ ἐθαύμαζον TTr[LTr *marg.*]. [93] ἀλλ' ἦν TTr (*non marg.*). [94] αὐτῶν ἡ καρδία LTTr. ‡ ἐπὶ τὴν γῆν ἦλθον εἰς T. [95] Γεννησαρέτ LTTr. [96] εὐθὺς TTr. [97] +[οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου] L. [98] περιέδραμον TTr. [99] χώραν L *marg.* TTr. [100] +καὶ TTr. [101] κραβάττοις LTTr. [102] —ἐκεῖ LT[Tr]. § ἐὰν T. [103] +εἰς TTr[L]. [104] ἐτίθεσαν TTr. [105] ἥψαντο L (*non marg.*) TTr (ἥπτοντο Tr *marg.*).

ΚΑΙ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι, καί 7
τινες τῶν γραμματέων, ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων·
καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ[1] κοιναῖς χερσί, 2
τοῦτ' ἔστιν ἀνίπτοις, ἐσθίοντας[2] [3]ἄρτους ἐμέμψαντο[4]·
(οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἐὰν μὴ 3
πυγμῇ* νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσι, κρατοῦν-
τες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων· καὶ ἀπὸ[5] ἀγο- 4
ρᾶς, ἐὰν μὴ βαπτίσωνται, οὐκ ἐσθίουσι· καὶ ἄλλα
πολλά ἐστιν ἃ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς
ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων καὶ κλινῶν†·) ἔπει- 5
τα[6] ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμμα-
τεῖς, "Διατί οἱ μαθηταί σου οὐ περιπατοῦσι[7] κατὰ
τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ ἀνίπτοις[8]
χερσὶν ἐσθίουσι τὸν ἄρτον;" Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς[9] εἶπεν 6
αὐτοῖς, "Ὅτι[10] καλῶς προεφήτευσεν[11] Ἡσαΐας[12] περὶ
ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται‡, 'Οὗτος ὁ λαὸς[13]
τοῖς χείλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει
ἀπ' ἐμοῦ. μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκα- 7
λίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων.' Ἀφέντες γὰρ[14] τὴν ἐντο- 8
λὴν τοῦ Θεοῦ, κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων,
βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων, καὶ ἄλλα παρόμοια
τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε[15]." Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, "Κα- 9
λῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὴν παρά-
δοσιν ὑμῶν τηρήσητε. Μωσῆς[16] γὰρ εἶπε, 'Τίμα 10
τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου' καί, 'ὁ κακο-
λογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω.' Ὑμεῖς 11
δὲ λέγετε, Ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί,
Κορβᾶν, (ὅ ἐστι, δῶρον,) ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς·
καὶ[17] οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ 12
αὐτοῦ[18] ἢ τῇ μητρὶ αὐτοῦ[18], ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ 13
Θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ᾗ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια

[1] +ὅτι TTr. [2] ἐσθίουσιν TTr. [3] +τοὺς LTTr. [4] −ἐμέμψαντο LTTr. * πυκνὰ T. [5] ἀπ' LTr. † −καὶ κλινῶν T. [6] καὶ LTTr. [7] οὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταί σου TTr (*non marg.*). [8] κοιναῖς L (*non marg.*) TTr. [9] −ἀποκριθεὶς TTr. [10] −Ὅτι T[LTr]. [11] ἐπροφήτευσεν LTTr. [12] Ἡσαΐας L. ‡ +ὅτι T [Tr *marg.*]. [13] Ὁ λαὸς οὗτος L. [14] −γὰρ LTTr. [15] βαπτισμοὺς *ad fin. vers. omittit T, uncinis includit Tr.* [16] Μωϋσῆς LTTr. [17] −καὶ LTTr. [18] −αὐτοῦ LTTr.

14 τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε." Καὶ προσκαλεσάμενος
πάντα[19] τὸν ὄχλον, ἔλεγεν αὐτοῖς, "Ἀκούετέ[20] μου
15 πάντες, καὶ συνίετε[21]. οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώ-
που εἰσπορευόμενον εἰς αὐτόν, ὃ δύναται αὐτὸν κοι-
νῶσαι*· ἀλλὰ τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ[22], ἐκεῖνά[23] ἐστι
16 τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον. εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν,
17 ἀκουέτω[24]. Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς† οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου,
ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τῆς παραβο-
18 λῆς[25]. καὶ λέγει αὐτοῖς, "Οὕτω καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί
ἐστε; οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον
19 εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι; ὅτι
οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ' εἰς τὴν
κοιλίαν· καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, καθαρί-
20 ζον[26] πάντα τὰ βρώματα." Ἔλεγε δέ, "Ὅτι τὸ ἐκ
τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄν-
21 θρωπον. ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων
οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, μοιχεῖαι, πορ-
22 νεῖαι, φόνοι, κλοπαί[27], πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος,
ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός, βλασφημία, ὑπερηφα-
23 νία, ἀφροσύνη. πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν
ἐκπορεύεται, καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον."
24 Καὶ ἐκεῖθεν‡ ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθόρια[28] Τύ-
ρου καὶ Σιδῶνος[29]. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν[30] οἰκίαν,
25 οὐδένα ἤθελε§ γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθη‖ λαθεῖν. ἀκού-
σασα γὰρ[31] γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχε τὸ θυγάτριον
αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα¶ προσέπεσε πρὸς
26 τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἦν δὲ ἡ γυνὴ[32] Ἑλληνίς, Συροφοί-
νισσα[33] τῷ γένει· καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον
27 ἐκβάλλῃ[34] ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν[35]
αὐτῇ, "Ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γὰρ

[19] *πάλιν* LTTr. [20] *ἀκούσατε* LTTr. [21] *σύνετε* LTTr. * *κοινῶσαι αὐτόν* T. [22] *ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενα* LTTr. [23] —*ἐκεῖνα* T[Tr]. [24] *v.* 16 *omittit* T, *uncinis includit* Tr. † + τὸν T. [25] *τὴν παραβολὴν* LTTr. [26] *καθαρίζων* LTTr. [27] *πορνεῖαι, κλοπαί, φόνοι, μοιχεῖαι* TTr (*non marg.*). ‡ Ἐκεῖθεν δὲ TTr *marg.* [28] ὅρια LTTr. [29] —*καὶ Σιδῶνος* T[Tr *marg.*]. [30] —*τὴν* LTTr. § *ἠθέλησεν* T. ‖ *ἠδυνάσθη* T. [31] *ἀλλ'* (*ἀλλὰ* T) *εὐθὺς ἀκούσασα* TTr. ¶ εἰσελθοῦσα T. [32] ἡ δὲ γυνὴ ἦν LT, ἡ γυνὴ δὲ ἦν Tr. [33] Συροφοινίκισσα LT, Σύρα Φοινίκισσα Tr. [34] ἐκβάλῃ LTTr. [35] *καὶ ἔλεγεν* LTTr.

καλόν ἐστι[36] λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν
τοῖς κυναρίοις[37]." Ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ, 28
"Ναί, κύριε· καὶ γὰρ[38] τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τρα-
πέζης ἐσθίει[39] ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων." Καὶ 29
εἶπεν αὐτῇ, "Διὰ τοῦτον τὸν λόγον, ὕπαγε· ἐξελή-
λυθε τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρός σου[40]." Καὶ ἀπελ- 30
θοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, εὗρε τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυ-
θός, καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης[41].

ΚΑΙ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου καὶ Σιδῶ- 31
νος, ἦλθε πρὸς[42] τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, ἀνὰ
μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως. καὶ φέρουσιν αὐτῷ 32
κωφὸν[43] μογιλάλον[44], καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα
ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν 33
ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν, ἔβαλε τοὺς δακτύλους
αὐτοῦ* εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ, καὶ πτύσας ἥψατο τῆς
γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, 34
ἐστέναξε, καὶ λέγει αὐτῷ, "Ἐφφαθά," ὅ ἐστι, "Δια-
νοίχθητι." Καὶ εὐθέως[45] διηνοίχθησαν[46] αὐτοῦ αἱ 35
ἀκοαί· καὶ† ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ
ἐλάλει ὀρθῶς. καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ 36
εἴπωσιν[47]· ὅσον δὲ αὐτὸς[48] αὐτοῖς διεστέλλετο, [49]μᾶλ-
λον περισσότερον ἐκήρυσσον· καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξε- 37
πλήσσοντο, λέγοντες, "Καλῶς πάντα πεποίηκε· καὶ
τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν, καὶ τοὺς[50] ἀλάλους λαλεῖν."

ἘΝ ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, παμπόλλου[1] ὄχλου ὄντος, 8
καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσι, προσκαλεσάμενος ὁ Ἰη-
σοῦς[2] τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ[3] λέγει αὐτοῖς, "Σπλαγχνί- 2
ζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον· ὅτι ἤδη ἡμέρας[4] τρεῖς προσμέ-
νουσί μοι[5], καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι· καὶ ἐὰν ἀπο- 3
λύσω αὐτοὺς νήστεις‡ εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται

[36] ἐστιν καλὸν LTTr. [37] τοῖς κυναρίοις βαλεῖν TTr (*non marg.*). [38] —γὰρ TTr[L]. [39] ἐσθίουσιν LTTr. [40] ἐκ τῆς θυγατρός σου τὸ δαιμόνιον TTr *marg.* [41] τὸ παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός L (*non marg.*) TTr. [42] ἦλθεν διὰ Σιδῶνος εἰς LTTr. [43] +καὶ LTTr. [44] μογγιλάλον Tr (*non marg.*). * —αὐτοῦ T. [45] —εὐθέως TTr[LTr *marg.*]. [46] ἠνοίγησαν LTTr. † +εὐθὺς T. [47] λέγωσιν TTr (*non marg.*). [48] —αὐτὸς LTTr. [49] +αὐτοὶ LTTr. [50] —τοὺς TTr.
[1] πάλιν πολλοῦ LTTr. [2] —ὁ Ἰησοῦς LTTr. [3] —αὐτοῦ TTr. [4] ἡμέραι LTTr. [5] —μοι L[Tr]. ‡ νήστις T.

4 ἐν τῇ ὁδῷ· τινὲς γάρ[6] αὐτῶν[7] μακρόθεν ἥκασι[8]." Καὶ
ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, "[9]Πόθεν τού-
τους δυνήσεταί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἐρημίας;"
5 Καὶ ἐπηρώτα[10] αὐτούς, "Πόσους ἔχετε ἄρτους;" Οἱ
6 δὲ εἶπον[11], "Ἑπτά." Καὶ παρήγγειλε[12] τῷ ὄχλῳ ἀνα-
πεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους,
[13]εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς
7 αὐτοῦ, ἵνα παραθῶσι[14]· καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. καὶ
εἶχον[15] ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ [16]εὐλογήσας [17]εἶπε παρα-
8 θεῖναι καὶ αὐτά[18]." ἔφαγον δέ[19], καὶ ἐχορτάσθησαν·
καὶ ἦραν περισσεύματα κλασμάτων, ἑπτὰ σπυρίδας[20].
9 ἦσαν δὲ οἱ φαγόντες[21] ὡς τετρακισχίλιοι· καὶ ἀπέ-
λυσεν αὐτούς.
10 Καὶ εὐθέως[22] ἐμβὰς[23] εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μα-
11 θητῶν αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά. καὶ
ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι, καὶ ἤρξαντο [24]συζητεῖν αὐτῷ,
ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πει-
12 ράζοντες αὐτόν. καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ*
λέγει, "Τί ἡ γενεὰ αὕτη σημεῖον ἐπιζητεῖ[25]; ἀμὴν
λέγω ὑμῖν†, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον."
13 Καὶ ἀφεὶς αὐτούς, ἐμβὰς πάλιν[26] εἰς τὸ πλοῖον[27], ἀπῆλ-
θεν εἰς τὸ πέραν.
14 Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἕνα
15 ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. καὶ διε-
στέλλετο αὐτοῖς, λέγων, "Ὁρᾶτε, [28]βλέπετε ἀπὸ
τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἡρώδου."
16 Καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες[29], "Ὅτι
17 ἄρτους οὐκ ἔχομεν[30]." Καὶ γνοὺς ὁ Ἰησοῦς[31] λέγει
αὐτοῖς, "Τί διαλογίζεσθε, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε;

[6] καί τινες LTTr (*non marg.*). [7] + ἀπὸ TTr. [8] ἥκουσι BE, εἰσίν Tr *marg.* [9] + ὅτι TTr. [10] ἠρώτα TTr. [11] εἶπαν TTr. [12] παραγγέλλει LTTr. [13] + [καὶ] LTr *marg.* [14] παρατιθῶσιν TTr. [15] εἶχαν LTTr. [16] + ταῦτα L. [17] + αὐτὰ TTr. [18] παρατεθῆναι καὶ αὐτά L, παρέθηκεν (— εἶπε) T, *at* καὶ ταῦτα παρατιθέναι Tr. [19] καὶ ἔφαγον LTTr. [20] σφυρίδας L. [21] — οἱ φαγόντες T[Tr]. [22] εὐθὺς LTTr. [23] + [αὐτὸς] L. [24] συν- LTTr. * [αὐτοῦ] Tr *marg.* [25] ζητεῖ σημεῖον LTTr. † [ὑμῖν] Tr *marg.* [26] πάλιν ἐμβὰς LTTr. [27] — εἰς τὸ πλοῖον T, — τὸ *tantum* L, [εἰς πλοῖον] Tr. [28] + [καὶ] L. [29] — λέγοντες LTTr. [30] ἔχουσιν LTr. [31] — ὁ Ἰησοῦς T[Tr].

οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ συνίετε; ἔτι[32] πεπωρωμένην ἔχετε
τὴν καρδίαν ὑμῶν; ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε; 18
καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε;
ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχι- 19
λίους,* πόσους κοφίνους πλήρεις κλασμάτων[33] ἤρατε;"
Λέγουσιν αὐτῷ, "Δώδεκα." "Ὅτε δὲ[34] τοὺς ἑπτὰ[35] 20
εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώ-
ματα κλασμάτων ἤρατε;" Οἱ δὲ εἶπον[36], "Ἑπτά."
Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, "Πῶς[37] οὐ[38] συνίετε;" 21

ΚΑΙ ἔρχεται[39] εἰς Βηθσαϊδάν· καὶ φέρουσιν αὐτῷ 22
τυφλόν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἅψηται.
καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ, ἐξήγαγεν[40] 23
αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης· καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα
αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ[41], ἐπηρώτα αὐτὸν εἴ τι
βλέπει**. καὶ ἀναβλέψας ἔλεγε[42], "Βλέπω τοὺς ἀν- 24
θρώπους, ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περιπατοῦντας." Εἶτα 25
πάλιν ἐπέθηκε[43] τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐ-
τοῦ, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι[44]· καὶ ἀποκατ-
εστάθη[45], καὶ ἐνέβλεψε[46] τηλαυγῶς† ἅπαντας[47]. καὶ ἀπέ- 26
στειλεν αὐτὸν εἰς τὸν[48] οἶκον αὐτοῦ, λέγων, "Μηδὲ‡
εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς, μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ
κώμῃ§."

Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς 27
τὰς κώμας Καισαρείας†† τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ
ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων αὐτοῖς[49], "Τίνα
με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι;" Οἱ δὲ ἀπεκρίθη- 28
σαν[50] [51], "[52] Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν· καὶ ἄλλοι
Ἠλίαν‖· ἄλλοι δὲ ἕνα[53] τῶν προφητῶν." Καὶ αὐτὸς 29
λέγει αὐτοῖς[54], "Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι;"

[32] – ἔτι L (*ita vult* T) Tr. * + καὶ T. [33] κλασμάτων πλήρεις LTTr. [34] Καὶ ὅτε L *marg.*, Ὅτε καὶ T, Ὅτε [δὲ] Tr. [35] + [ἄρτους] L. [36] καὶ λέγουσιν T, καὶ λέγουσιν αὐτῷ Tr *marg.* [37] – Πῶς T. [38] οὔπω L (*non marg.*) TTr. [39] ἔρχονται LTTr. [40] ἐξήνεγκεν TTr (*non marg.*). [41] αὐτοῦ Tr *marg.* ** βλέπεις Tr *marg.* [42] εἶπεν L *marg.* [43] ἔθηκεν Tr (*non marg.*). [44] διέβλεψεν TTr (*non marg.*). [45] ἀπεκατεστάθη L, ἀπεκατέστη TTr. [46] ἐνέβλεπεν LTTr. † δηλαυγῶς T. [47] ἅπαντα LTTr. [48] – τὸν LTTr. ‡ Μὴ T. § – μηδὲ εἴπῃς *ad fin. vers.* T [Tr *marg.*]. †† Καισαρίας T *secundis curis.* [49] [αὐτοῖς] Tr. [50] εἶπαν TTr *marg.* [51] + αὐτῷ λέγοντες LTTr. [52] + ὅτι L. ‖ Ἠλείαν T. [53] ὅτι εἷς LTTr. [54] ἐπηρώτα αὐτούς L (*non marg.*) TTr.

[55]᾽Αποκριθεὶς δὲ[56] ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ, "Σὺ εἶ ὁ
30 Χριστός." Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μηδενὶ λέ-
γωσι[57] περὶ αὐτοῦ.
31 ΚΑΙ ἤρξατο διδάσκειν αὐτούς, ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι
ἀπὸ[58] τῶν πρεσβυτέρων καὶ[59] ἀρχιερέων καὶ[59] γραμ-
ματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας
32 ἀναστῆναι· καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. Καὶ
προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος[60] ἤρξατο ἐπιτιμᾷν
33 αὐτῷ. ὁ δὲ ἐπιστραφείς, καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ,
ἐπετίμησε τῷ[61] Πέτρῳ, λέγων[62], "Ὕπαγε ὀπίσω μου,
Σατανᾶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν
ἀνθρώπων."
34 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθη-
ταῖς αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, "Ὅστις[63] θέλει ὀπίσω μου
ἐλθεῖν[64], ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυ-
35 ρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. ὃς γὰρ ἂν[65] θέλῃ
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν. ὃς δ᾽ ἂν
ἀπολέσῃ[66] τὴν ψυχὴν αὐτοῦ[67] ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ
36 εὐαγγελίου, οὗτος[68] σώσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφελήσει[69]
[70]ἄνθρωπον, ἐὰν κερδήσῃ[71] τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζη-
37 μιωθῇ[72] τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος[73] ἀν-
38 τάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; ὃς γὰρ ἂν[74] ἐπαισχυν-
θῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ
μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
ἐπαισχυνθήσεται αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ
9 πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων." Καὶ
ἔλεγεν αὐτοῖς, "Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰσί τινὲς τῶν
ὧδε[1] ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου,
ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν
δυνάμει."

[55] +καὶ L. [56] −δὲ LTTr. [57] εἴπωσιν L. [58] ὑπὸ LTTr. [59] +τῶν LTTr. [60] ὁ Πέτρος αὐτὸν LTTr. [61] −τῷ LTTr. [62] καὶ λέγει TTr (*non marg.*). [63] εἴ τις LTr. [64] ἀκολουθεῖν TTr (*non marg.*). [65] ἐὰν TTr. [66] ἀπολέσει TTr. [67] ἑαυτοῦ ψυχὴν T (*errore*) Tr. [68] −οὗτος LTTr. [69] ὠφελεῖ L *marg.* T. [70] +τὸν LTr. [71] κερδῆσαι T. [72] ζημιωθῆναι T. [73] τί γὰρ δοῖ ἄνθρωπος TTr. [74] ἐὰν LTTr. [1] ὧδε τῶν TTr.

Καὶ μεθ'[2] ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν 2
Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν[3] Ἰωάννην, καὶ ἀνα-
φέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους· καὶ
μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ 3
ἐγένετο[4] στίλβοντα, λευκὰ λίαν ὡς χιών[5], οἷα γνα-
φεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται[6] λευκᾶναι. καὶ ὤφθη 4
αὐτοῖς Ἠλίας* σὺν Μωσεῖ[7], καὶ ἦσαν [8]συλλαλοῦντες
τῷ Ἰησοῦ. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ, 5
"Ῥαββί[9], καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιή-
σωμεν σκηνὰς τρεῖς[10], σοὶ μίαν, καὶ Μωσεῖ[11] μίαν,
καὶ Ἠλίᾳ† μίαν." Οὐ γὰρ ᾔδει τί λαλήσῃ[12]· ἦσαν 6
γὰρ ἔκφοβοι[13]. καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐ- 7
τοῖς· καὶ ἦλθε‡ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα[14],
"Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός· αὐτοῦ ἀκού-
ετε[15]." Καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι, οὐκέτι οὐδένα 8
εἶδον, ἀλλὰ[16] τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν. Κα- 9
ταβαινόντων δὲ[17] αὐτῶν ἀπὸ[18] τοῦ ὄρους, διεστείλατο
αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ διηγήσωνται ἃ εἶδον[19], εἰ μὴ ὅταν ὁ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. καὶ τὸν λόγον 10
ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτούς, [20]συζητοῦντες τί ἐστι τό, ἐκ
νεκρῶν ἀναστῆναι. Καὶ ἐπηρώτων[21] αὐτόν, λέγοντες, 11
"Ὅτι[22] λέγουσιν[23] οἱ γραμματεῖς, ὅτι Ἠλίαν§ δεῖ
ἐλθεῖν πρῶτον;" Ὁ δὲ ἀποκριθείς, εἶπεν[24] αὐτοῖς, 12
"Ἠλίας* μὲν[25] ἐλθὼν πρῶτον, ἀποκαθιστᾷ[26] πάντα·
καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου[27], ἵνα
πολλὰ πάθῃ καὶ ἐξουδενωθῇ[28]. ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, ὅτι 13
καὶ Ἠλίας* ἐλήλυθε, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἠθέλη-
σαν[30], καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν."

[2] μετὰ LTTr. [3] —τὸν LTr. [4] ἐγένοντο LTr. [5] —ὡς χιών TTr. [6] +οὕτως TTr. * Ἠλείας T. [7] Μωυσεῖ LT, Μωϋσῇ Tr. [8] συν T. [9] Ῥαββεί T. [10] τρεῖς σκηνάς LTTr. [11] Μωυσεῖ LT, Μωϋσῇ Tr. † Ἠλείᾳ T. [12] ἀποκριθῇ TTr. [13] ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο LTTr. ‡ ἐγένετο TTr *marg.* [14] —λέγουσα TTr. [15] ἀκούετε αὐτοῦ L (*non marg.*) TTr. [16] εἰ μὴ L, *at in marg.* μετὰ ἑαυτῶν εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον. [17] καὶ καταβαινόντων LTTr (*non marg.*). [18] ἐκ LTr *marg.* [19] ἃ εἶδον διηγήσωνται L (*non marg.*) TTr (*non marg.*). [20] συν- LTTr. [21] ἐπηρώτησαν L *marg.* [22] Ὅ τι L. [23] +οἱ Φαρισαῖοι καὶ T[L]. § Ἠλείαν T. [24] ἔφη TTr (*non marg.*). [25] —μὲν T[Tr]. [26] ἀποκαθιστάνει LTTr. [27] ; LT. [28] ἐξουδενηθῇ LTr, ἐξουθενωθῇ T. [30] ἤθελον TTr.

14 Καὶ ἐλθὼν[31] πρὸς τοὺς μαθητάς, εἶδεν[32] ὄχλον πολὺν
περὶ αὐτούς, καὶ γραμματεῖς [33]συζητοῦντας αὐτοῖς[34].
15 καὶ εὐθέως[35] πᾶς ὁ ὄχλος ἰδὼν[36] αὐτόν, ἐξεθαμβήθη[37],
16 καὶ προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν. καὶ ἐπηρώ-
τησε τοὺς γραμματεῖς[38], "Τί [33]συζητεῖτε πρὸς αὐ-
17 τούς[39];" Καὶ ἀποκριθεὶς[40] εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου, εἶπε[41],
"Διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρός σε, ἔχοντα
18 πνεῦμα ἄλαλον. καὶ ὅπου ἂν[42] αὐτὸν καταλάβῃ,
ῥήσσει αὐτόν*· καὶ ἀφρίζει, καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας
αὐτοῦ[43], καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπον[44] τοῖς μαθηταῖς
19 σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, καὶ οὐκ ἴσχυσαν." Ὁ δὲ
ἀποκριθεὶς αὐτῷ[45], λέγει, "Ὦ γενεὰ ἄπιστος, ἕως
πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν;
20 φέρετε αὐτὸν πρός με." Καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς
αὐτόν· καὶ ἰδὼν αὐτόν, εὐθέως τὸ πνεῦμα[46] ἐσπάραξεν[47]
αὐτόν· καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκυλίετο ἀφρίζων.
21 Καὶ ἐπηρώτησε τὸν πατέρα αὐτοῦ, "Πόσος χρόνος
ἐστίν, ὡς† τοῦτο γέγονεν αὐτῷ;" Ὁ δὲ εἶπε, "[48]Παι-
22 διόθεν. καὶ πολλάκις αὐτὸν καὶ εἰς πῦρ[49] ἔβαλε καὶ
εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ'‡ εἴ τι δύνασαι[50],
23 βοήθησον ἡμῖν, σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς." Ὁ δὲ
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, "Τό, εἰ δύνασαι[50] πιστεῦσαι[51],
24 πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι." Καὶ[52] εὐθέως[53] κράξας
ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου, μετὰ δακρύων[54] ἔλεγε, "Πισ-
25 τεύω, Κύριε[55], βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ." Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰη-
σοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει§ ὄχλος, ἐπετίμησε τῷ πνεύματι
τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ, "Τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον
καὶ κωφόν[56], ἐγώ σοι ἐπιτάσσω[57], ἔξελθε ἐξ[58] αὐτοῦ,

[31] ἐλθόντες TTr (*non marg.*). [32] εἶδον TTr (*non marg.*). [33] συν- LTTr. [34] πρὸς αὐτοὺς TTr. [35] εὐθὺς TTr. [36] ἰδόντες LTTr. [37] ἐξεθαμβήθησαν LTTr. [38] αὐτοὺς L (*non marg.*) TTr. [39] αὐτούς BE. [40] ἀπεκρίθη αὐτῷ LTTr. [41] —εἶπε LTTr. [42] ἐὰν LTTr. * —αὐτόν T. [43] —αὐτοῦ TTr[L]. [44] εἶπα TTr (*non marg.*). [45] αὐτοῖς LTTr. [46] τὸ πνεῦμα εὐθὺς LTTr. [47] συνεσπάραξεν LTTr *marg.* † ἐξ οὗ Tr *marg.* [48] +ἐκ LTTr. [49] καὶ εἰς πῦρ αὐτὸν TTr *marg.* ‡ ἀλλὰ T. [50] δύνῃ LTTr. [51] —πιστεῦσαι (δύνῃ; T) TTr, [πιστεῦσαι] Tr *marg.* [52] —Καὶ T[LTr]. [53] εὐθὺς TTr. [54] —μετὰ δακρύων LTTr. [55] —Κύριε LTTr. § +ὁ T. [56] ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα LTTr. [57] ἐπιτάσσω σοι TTr (*non marg.*). [58] ἀπ' L.

καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν." Καὶ κράξαν[59], καὶ 26
πολλὰ σπαράξαν[60] αὐτόν[61], ἐξῆλθε· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ
νεκρός, ὥστε [62]πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. ὁ δὲ 27
Ἰησοῦς κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρός[63], ἤγειρεν αὐτόν·
καὶ ἀνέστη.

Καὶ εἰσελθόντα αὐτὸν[64] εἰς οἶκον, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ 28
ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν[65], "Ὅτι[66] ἡμεῖς οὐκ ἠδυνή-
θημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;" Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Τοῦτο 29
τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν, εἰ μὴ ἐν προσ-
ευχῇ καὶ νηστείᾳ[67]."

ΚΑΙ ἐκεῖθεν[68] ἐξελθόντες παρεπορεύοντο[69] διὰ τῆς 30
Γαλιλαίας· καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνῷ[70]. ἐδίδασκε 31
γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς*, "Ὅτι ὁ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων,
καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ ἀποκτανθείς, τῇ τρίτῃ
ἡμέρᾳ[71] ἀναστήσεται." Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ 32
ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

Καὶ ἦλθεν[72] εἰς Καπερναούμ[73]· καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γε- 33
νόμενος, ἐπηρώτα αὐτούς, "Τί ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς ἑαυτοὺς[74]
διελογίζεσθε;" Οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ 34
διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ[75], τίς μείζων. καὶ καθίσας 35
ἐφώνησε τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς, "Εἴ τις θέλει
πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος, καὶ πάντων
διάκονος." Καὶ λαβὼν παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν 36
μέσῳ αὐτῶν· καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτό, εἶπεν αὐτοῖς·
"Ὃς ἐὰν[76] ἓν τῶν τοιούτων παιδίων† δέξηται ἐπὶ τῷ 37
ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν[76] ἐμὲ δέξηται[77],
οὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με."

Ἀπεκρίθη δὲ[78] αὐτῷ ὁ[79] Ἰωάννης, λέγων‡, "Διδάσ- 38
καλε, εἴδομέν τινα[80] τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα

[59] κράξας LTTr. [60] σπαράξας LTTr. [61] – αὐτὸν TTr[L]. [62] + τοὺς LTTr. [63] τῆς χειρὸς αὐτοῦ LTTr. [64] εἰσελθόντος αὐτοῦ LTTr. [65] κατ' ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτὸν LTTr. [66] Ὅ τι L. [67] – καὶ νηστείᾳ T[Tr *marg.*]. [68] Κἀκεῖθεν LTTr. [69] ἐπορεύοντο L (*non marg.*) Tr (*non marg.*). [70] γνοῖ LTTr. * [αὐτοῖς] Tr *marg.* [71] μετὰ τρεῖς ἡμέρας LTTr. [72] ἦλθον LTTr. [73] Καφαρναούμ LTTr. [74] – πρὸς ἑαυτοὺς LTTr. [75] [ἐν τῇ ὁδῷ] LTr *marg.* [76] ἂν LTTr. † τῶν παιδίων τούτων T. [77] δέχηται L *marg.* TTr (*non marg.*). [78] ἀπεκρίθη [δὲ] L, *at* ἔφη TTr. [79] – ὁ L. ‡ – λέγων T. [80] + ἐν ELTTr.

δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν· καὶ ἐκωλύσαμεν[81]
39 αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν[82]." Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε,
"Μὴ κωλύετε αὐτόν· οὐδεὶς γάρ ἐστιν ὃς ποιήσει
δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, καὶ δυνήσεται ταχὺ
40 κακολογῆσαί με. ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ὑμῶν[83], ὑπὲρ
41 ὑμῶν[83] ἐστιν. ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδα-
τος ἐν τῷ[84] ὀνόματί μου[85], ὅτι Χριστοῦ ἐστε, ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, [86]οὐ μὴ ἀπολέσῃ[87] τὸν μισθὸν αὐτοῦ.
42 Καὶ ὃς ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν [89]τῶν πισ-
τευόντων εἰς ἐμέ[90], καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον, εἰ περί-
κειται λίθος μυλικὸς[91] περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ
43 βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ ἐὰν σκανδαλίζῃ[92]
σε ἡ χείρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλόν σοι ἐστὶ[93]
κυλλὸν εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν[94], ἢ τὰς δύο χεῖρας
ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβε-
44 στον, ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ
45 σβέννυται[95]. καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδαλίζῃ σε,
ἀπόκοψον αὐτόν· καλόν [96]ἐστί σοι[97] εἰσελθεῖν εἰς
τὴν ζωὴν χωλόν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι
46 εἰς τὴν γέενναν[98], εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον[99], ὅπου ὁ σκώ-
47 ληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται[95]. καὶ
ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν·
καλόν σοι ἐστὶ[100] μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βα-
σιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι
48 εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός[102], ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν
49 οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. Πᾶς γὰρ πυρὶ
50 ἁλισθήσεται, καὶ πᾶσα θυσία ἁλὶ ἁλισθήσεται[103]. κα-
λὸν τὸ ἅλας*· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας* ἄναλον γένηται, ἐν
τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλας[104], καὶ
εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις."

[81] ἐκωλύομεν TTr (*non marg.*). [82] —ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν Tr *marg.* [Tr], *at* ἠκολούθει T. [83] ἡμῶν ETTr. [84] —τῷ LTTr. [85] —μου LTr. [86] +ὅτι TTr[L]. [87] ἀπολέσει LTr (*non marg.*). [89] +τούτων LTTr [Tr *marg.*]. [90] —εἰς ἐμέ T, *at* τῶν πίστιν ἐχόντων [εἰς ἐμέ] Tr *marg.* [91] μύλος ὀνικὸς LTTr. [92] σκανδαλίσῃ L *marg.* T. [93] ἐστίν σε LTTr. [94] εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν LTTr. [95] *vv.* 44, 46 *omittit* T, *uncinis includit* Tr. [96] +[γὰρ] L. [97] ἐστίν σε LTTr. [98] γέεναν S. [99] —εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον TTr[L]. [100] σε ἐστὶν T, σέ ἐστιν Tr (*non marg.*). [102] —τοῦ πυρός LTTr, *at* [τὴν] γέενναν [τοῦ πυρός] Tr *marg.* [103] —καὶ πᾶσα θυσία ἁλὶ ἁλισθήσεται TTr *marg.* [Tr]. * ἅλα T. [104] ἅλα LTTr.

ΚΑΚΕΙΘΕΝ[1] ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὅρια τῆς 10
Ἰουδαίας, διὰ τοῦ[2] πέραν τοῦ Ἰορδάνου· καὶ [3]συμπο-
ρεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν· καὶ ὡς εἰώθει, πά-
λιν ἐδίδασκεν αὐτούς. Καὶ προσελθόντες οἱ[4] Φαρι- 2
σαῖοι ἐπηρώτησαν[5] αὐτόν, εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα
ἀπολῦσαι, πειράζοντες αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν 3
αὐτοῖς, "Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωσῆς[6];" Οἱ δὲ εἶπον[7], 4
"Μωσῆς ἐπέτρεψε[8] βιβλίον ἀποστασίου γράψαι, καὶ
ἀπολῦσαι." Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ[9] Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, 5
"Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν
ἐντολὴν ταύτην· ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως, ἄρσεν καὶ 6
θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ Θεός[10]. 'ἕνεκεν τούτου κατα- 7
λείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα*·
καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ[11],
καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.' ὥστε οὐκέτι εἰσὶ 8
δύο, ἀλλὰ μία σάρξ. ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄν- 9
θρωπος μὴ χωριζέτω." Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ[12] πάλιν οἱ 10
μαθηταὶ αὐτοῦ[13] περὶ τοῦ αὐτοῦ[14] ἐπηρώτησαν[15] αὐτόν.
καὶ λέγει αὐτοῖς, "Ὃς ἐὰν[16] ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα 11
αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν· καὶ 12
ἐὰν γυνὴ ἀπολύσῃ[17] τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ[17] γαμηθῇ
ἄλλῳ[18], μοιχᾶται."

Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία, ἵνα ἅψηται αὐτῶν· 13
οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν[19]. ἰδὼν 14
δὲ ὁ Ἰησοῦς ἠγανάκτησε, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Ἄφετε
τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, καὶ[20] μὴ κωλύετε αὐτά·
τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· ἀμὴν 15
λέγω ὑμῖν, ὃς ἐὰν[21] μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ
Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν." Καὶ 16
ἐναγκαλισάμενος αὐτά, τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά,
ηὐλόγει αὐτά[22].

[1] Καὶ ἐκεῖθεν LTTr. [2] καὶ LTTr. [3] συν T. [4] —οἱ LTr. [5] ἐπηρώτων LTTr. [6] Μωϋσῆς LTTr. [7] εἶπαν LTTr. [8] ἐπέτρεψεν Μωυσῆς LTTr. [9] ὁ δὲ TTr (*non marg.*). [10] —ὁ Θεός TTr (*non marg.*) [L]. * +αὐτοῦ T. [11] τῇ γυναικὶ L, *at* —καὶ προσκ. *ad fin. vers.* T[Tr *marg.*]. [12] εἰς τὴν οἰκίαν LTTr. [13] —αὐτοῦ TTr[L]. [14] τούτου LTTr. [15] ἐπηρώτων TTr *marg.* [16] ἂν LTTr. [17] αὐτὴ ἀπολύσασα (—καὶ) TTr. [18] γαμήσῃ ἄλλον LTTr. [19] αὐτοῖς L *marg.* Tr *marg.* [20] —καὶ TTr. [21] ἂν LTTr. [22] εὐλόγει L, *at* κατηυλόγει (κατευλόγει T), τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά TTr.

17 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδόν, προσδραμὼν
εἷς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν, "Διδάσ-
καλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονο-
18 μήσω;" Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, "Τί με λέγεις
19 ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός. τὰς ἐντο-
λὰς οἶδας, Μὴ μοιχεύσῃς· μὴ φονεύσῃς[23]· μὴ κλέψῃς·
μὴ ψευδομαρτυρήσῃς· μὴ ἀποστερήσῃς· τίμα τὸν
20 πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα[24]." Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς*
εἶπεν[25] αὐτῷ, "Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα[26] ἐφυλαξάμην[27]
21 ἐκ νεότητός μου." Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ
ἠγάπησεν αὐτόν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, "Ἕν σοι[28] ὑστερεῖ·
ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ δὸς τοῖς[29] πτωχοῖς,
καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει
22 μοι, ἄρας τὸν σταυρόν[30]." Ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ
λόγῳ ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα
23 πολλά. Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ, "Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα
ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελεύσονται."
24 Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ.
Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, "Τέκ-
να[31], πῶς δύσκολόν ἐστι τοὺς πεποιθότας ἐπὶ τοῖς
χρήμασιν[32] εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν.
25 εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τῆς[33] τρυμαλιᾶς τῆς[33]
ῥαφίδος εἰσελθεῖν[34], ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν
26 τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν." Οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσ-
σοντο, λέγοντες πρὸς ἑαυτούς†, "Καὶ τίς δύναται
27 σωθῆναι;" Ἐμβλέψας δὲ[35] αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει,
"Παρὰ ἀνθρώποις[36] ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ τῷ[37] Θεῷ·
28 πάντα γὰρ δυνατά ἐστι[38] παρὰ τῷ Θεῷ." Καὶ[39]
ἤρξατο ὁ Πέτρος λέγειν[40] αὐτῷ, "Ἰδού, ἡμεῖς ἀφή-
29 καμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν[41] σοι." Ἀποκριθεὶς

[23] Μὴ φονεύσῃς, μὴ μοιχεύσῃς L (*non marg.*) Tr *marg.* [24] +σου LT. * −ἀποκριθεὶς T[Tr *marg.*]. [25] ἔφη TTr (*non marg.*). [26] πάντα ταῦτα L (*non marg.*). [27] ἐφύλαξα L. [28] σε TTr *marg.* [29] −τοῖς LTr. [30] −ἄρας τὸν σταυρόν TTr[L]. [31] τεκνία L. [32] −τοῖς LTrTr *marg.*, *at* −τοὺς πεποιθότας ἐπὶ τοῖς χρήμασιν T[Tr *marg.*]. [33] −τῆς LTr. [34] διελθεῖν BEL (*non marg.*) TTr (*non marg.*). † αὐτόν Tr *marg.* [35] −δὲ TTr. [36] +[τοῦτο] L. [37] −τῷ TTr. [38] −ἐστι TTr [Tr *marg.*]. [39] −Καὶ LTTr. [40] λέγειν ὁ Πέτρος TTr *marg.* [41] ἠκολουθήκαμεν LTTr.

δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν[42], "Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδείς ἐστιν,
ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφούς, ἢ ἀδελφάς, ἢ πατέρα,
ἢ μητέρα[43], ἢ γυναῖκα[44], ἢ τέκνα, ἢ ἀγρούς, ἕνεκεν
ἐμοῦ καὶ[45] τοῦ εὐαγγελίου, ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατοντα- 30
πλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, οἰκίας καὶ ἀδελ-
φοὺς καὶ ἀδελφὰς καὶ μητέρας[46] καὶ τέκνα καὶ ἀγρούς,
μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν
αἰώνιον. πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ οἱ[47] 31
ἔσχατοι πρῶτοι."

ἮΣΑΝ δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσό- 32
λυμα· καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμ-
βοῦντο, καὶ[48] ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. καὶ παρα-
λαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ
μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν· "Ὅτι, ἰδού, ἀναβαί- 33
νομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς[49] γραμμα-
τεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παρα-
δώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ, 34
καὶ μαστιγώσουσιν αὐτόν, καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ[50], καὶ
ἀποκτενοῦσιν αὐτόν[51]· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ[52] ἀναστή-
σεται."

Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης 35
οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου, λέγοντες[54], "Διδάσκαλε, θέλομεν
ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμεν[55], ποιήσῃς ἡμῖν." Ὁ δὲ εἶπεν 36
αὐτοῖς, "Τί θέλετε ποιῆσαί με[56] ὑμῖν;" Οἱ δὲ εἶπον[57] 37
αὐτῷ, "Δὸς ἡμῖν, ἵνα εἷς ἐκ δεξιῶν σου[58] καὶ εἷς ἐξ
εὐωνύμων[59] σου[60] καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου." Ὁ δὲ 38
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύ-
νασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, καὶ[61] τὸ βάπ-
τισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι;" Οἱ δὲ 39

[42] –δὲ *tantum* LTr, *at* ἔφη ὁ Ἰησοῦς TTr *marg.*, *seu* καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Tr *marg.* [43] ἢ μητέρα ἢ πατέρα L (*non marg.*) TTr. [44] –ἢ γυναῖκα LTTr. [45] +ἕνεκεν TTr[L]. [46] μητέρα LTr. [47] –οἱ L. [48] οἱ δὲ TTr. [49] –τοῖς L. [50] καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν LTTr. [51] –αὐτόν T[LTr]. [52] μετὰ τρεῖς ἡμέρας LTTr. [54] +αὐτῷ TTr[L]. [55] +σε LTTr. [56] ποιήσω LTr, με ποιήσω T. [57] εἶπαν LTTr. [58] σου ἐκ δεξιῶν TTr. [59] ἀριστερῶν Tr (σου ἐξ ἀριστερῶν T). [60] –σου Tr[L]. [61] ἢ LTTr.

εἶπον[62] αὐτῷ, "Δυνάμεθα." Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν
αὐτοῖς, "Τὸ μὲν[63] ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, πίεσθε· καὶ
τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε·
40 τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ[64] ἐξ εὐωνύμων μου[65],
41 οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται." Καὶ
ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώ-
42 βου καὶ Ἰωάννου. ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐ-
τοὺς[66] λέγει αὐτοῖς, "Οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν
τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν· καὶ οἱ μεγάλοι
43 αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. οὐχ οὕτω δὲ ἔσται[67]
ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἐὰν[68] θέλῃ γενέσθαι μέγας[69] ἐν ὑμῖν,
44 ἔσται διάκονος ὑμῶν[70]· καὶ ὃς ἂν[71] θέλῃ ὑμῶν[72] γε-
45 νέσθαι[73] πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος· καὶ γὰρ ὁ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ
διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ
πολλῶν."
46 Καὶ ἔρχονται[74] εἰς Ἱεριχώ[75]· καὶ ἐκπορευομένου
αὐτοῦ ἀπὸ Ἱεριχώ[75], καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ
ὄχλου ἱκανοῦ, [76]υἱὸς Τιμαίου Βαρτίμαιος ὁ[77] τυφλὸς[78]
47 ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν[78]. καὶ ἀκούσας
ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖός[79] ἐστιν, ἤρξατο κράζειν καὶ
48 λέγειν, "Ὁ υἱὸς[80] Δαβίδ[81], Ἰησοῦ, ἐλέησόν με." Καὶ
ἐπετίμων αὐτῷ πολλοί, ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ
49 μᾶλλον ἔκραζεν, "Υἱὲ Δαβίδ[81], ἐλέησόν με." Καὶ
στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτὸν φωνηθῆναι[82]· καὶ φωνοῦσι
τὸν τυφλόν, λέγοντες αὐτῷ, "Θάρσει· ἔγειραι[83], φω-
50 νεῖ σε." Ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἀνα-
51 στὰς[84] ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ ἀποκριθεὶς λέγει
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς[85], "Τί θέλεις ποιήσω σοί*;" Ὁ δὲ

62 εἶπαν LTTr. 63 —μὲν TTr. 64 ἢ LTTr. 65 —μου LTTr. 66 καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς LTTr. 67 ἐστιν LTTr. 68 ἂν LTTr. 69 μέγας γενέσθαι L *marg.* TTr. 70 ὑμῶν διάκονος LTTr. 71 ἐὰν Tr. 72 ἐν ὑμῖν LTr *marg.* 73 εἶναι LTr (*non marg.*). 74 ἔρχεται L (*non marg.*) Tr *marg.* 75 Ἱερειχώ T. 76 +ὁ LTTr. 77 —ὁ LTTr. 78 +προσαίτης (—προσαιτῶν) TTr. 79 Ναζαρηνός LTTr. 80 υἱὲ LTTr. 81 Δαυείδ LTTr. 82 φωνήσατε αὐτόν TTr. 83 ἔγειρε LTTr. 84 ἀναπηδήσας LTTr. 85 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν TTr. * σοι θέλεις ποιήσω T.

τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ, "Ῥαββονί[86], ἵνα ἀναβλέψω." Ὁ 52
δὲ* Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, "Ὕπαγε· ἡ πίστις σου σέ-
σωκέ σε." Καὶ εὐθέως[87] ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει τῷ
Ἰησοῦ[88] ἐν τῇ ὁδῷ.

ΚΑΙ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱερουσαλὴμ[1], εἰς Βηθφαγὴ 11
καὶ Βηθανίαν[2] πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ἀποστέλλει[3]
δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς, "Ὑπά- 2
γετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν· καὶ εὐθέως[4]
εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον,
ἐφ' ὃν οὐδεὶς[5] ἀνθρώπων κεκάθικε†· λύσαντες αὐτὸν[6]
ἀγάγετε[7]. καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Τί ποιεῖτε τοῦτο[8]; 3
εἴπατε, Ὅτι[9] ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει· καὶ εὐθέως[10]
αὐτὸν ἀποστελεῖ[11] [12] ὧδε." Ἀπῆλθον δέ[13], καὶ εὗρον 4
τὸν[14] πῶλον δεδεμένον πρὸς τὴν[15] θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ
ἀμφόδου, καὶ λύουσιν αὐτόν. καί τινες τῶν ἐκεῖ 5
ἑστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς, "Τί ποιεῖτε λύοντες τὸν
πῶλον;" Οἱ δὲ εἶπον[16] αὐτοῖς καθὼς ἐνετείλατο[17] ὁ 6
Ἰησοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. καὶ ἤγαγον[18] τὸν πῶλον 7
πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπέβαλον[19] αὐτῷ τὰ ἱμάτια
αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτῷ[20]. πολλοὶ δὲ[21] τὰ ἱμάτια 8
αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν[22]· ἄλλοι δὲ στοιβάδας[23]
ἔκοπτον[24] ἐκ τῶν δένδρων[25], καὶ ἐστρώννυον εἰς τὴν
ὁδόν[26]. καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκρα- 9
ζον, λέγοντες[27], "Ὡσαννά[28]· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος
ἐν ὀνόματι Κυρίου. εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασι- 10
λεία ἐν ὀνόματι Κυρίου[29] τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαβίδ[30].
Ὡσαννὰ[28] ἐν τοῖς ὑψίστοις." Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱε- 11

86 Ῥαββουνί LTTr. * Καὶ ὁ Tr *marg.* 87 εὐθὺς TTr. 88 αὐτῷ LTTr. 1 Ἱεροσόλυμα LTTr. 2 καὶ εἰς Βηθανίαν LT, [εἰς Βηθφαγῆ] Tr *marg.* 3 ἀπέστειλεν L. 4 εὐθὺς TTr. 5 +οὔπω LTr, *at* ἀνθρώπων οὔπω T. † ἐκάθισεν Tr *marg.* 6 λύσατε αὐτὸν καὶ LTTr. 7 φέρετε TTr. 8 λύετε τὸν πῶλον L *marg.* 9 –Ὅτι LTTr[Tr *marg.*]. 10 εὐθὺς LT. 11 ἀποστέλλει LTTr. 12 +πάλιν TTr[Tr *marg.*]. 13 Καὶ ἀπῆλθον LTTr. 14 –τὸν LTr. 15 –τὴν Tr. 16 εἶπαν T. 17 εἶπεν L (*non marg.*) TTr. 18 φέρουσιν TTr. 19 ἐπιβάλλουσιν LTTr. 20 αὐτόν LTTr. 21 Καὶ πολλοὶ TTr. 22 ἐν τῇ ὁδῷ L *marg.* 23 στιβάδας LTTr. 24 κόψαντες TTr (*non marg.*). 25 ἀγρῶν TTr. 26 –καὶ ἐστρώννυον εἰς τὴν ὁδόν TTr. 27 –λέγοντες TTr[L]. 28 ὡσαννὰ LT. 29 –ἐν ὀνόματι Κυρίου LTTr. 30 Δαυείδ LTTr.

ροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς, καὶ[31] εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλε-
ψάμενος πάντα, ὀψίας* ἤδη οὔσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν
εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.
12 Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθα-
13 νίας, ἐπείνασε· καὶ ἰδὼν συκῆν[32] μακρόθεν, ἔχουσαν
φύλλα, ἦλθεν εἰ ἄρα εὑρήσει τι[33] ἐν αὐτῇ· καὶ ἐλθὼν
ἐπ' αὐτήν, οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ φύλλα[34]· **οὐ γὰρ ἦν**
14 **καιρὸς** [35]σύκων. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς[36] εἶπεν αὐτῇ,
"**Μηκέτι ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα**[37] μηδεὶς[38] καρπὸν φά-
15 γοι." Καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ ἔρχονται
εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ εἰσελθὼν **ὁ Ἰησοῦς**[39] εἰς τὸ
ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ[40] ἀγο-
ράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυ-
βιστῶν, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περι-
16 στερὰς κατέστρεψε· καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα τις διενέγκῃ
17 σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ. καὶ ἐδίδασκε, **λέγων**[41] **αὐτοῖς**[42],
"Οὐ γέγραπται, '**Ὅτι**[43] ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς
κληθήσεται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν'; ὑμεῖς δὲ **ἐποιήσατε**
18 **αὐτὸν**[44] σπήλαιον λῃστῶν." Καὶ ἤκουσαν **οἱ γραμ-**
ματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς[45], καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν **ἀπο-**
λέσουσιν[46]· ἐφοβοῦντο γὰρ **αὐτόν**[47], **ὅτι πᾶς**[48] ὁ ὄχλος
ἐξεπλήσσετο† ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.
19 Καὶ **ὅτε**[49] ὀψὲ ἐγένετο, **ἐξεπορεύετο**[50] ἔξω τῆς πό-
20 λεως. Καὶ **πρωῒ παραπορευόμενοι**[51], εἶδον τὴν συκῆν
21 ἐξηραμμένην ἐκ ῥιζῶν. καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος
λέγει αὐτῷ, "**Ῥαββί**[52], ἴδε, ἡ συκῆ ἣν κατηράσω
22 ἐξήρανται." Καὶ ἀποκριθεὶς[53] Ἰησοῦς λέγει **αὐτοῖς**,
23 "Ἔχετε πίστιν Θεοῦ. ἀμὴν **γὰρ**[54] λέγω ὑμῖν, ὅτι
ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ, Ἄρθητι, καὶ βλήθητι εἰς

[31] −ὁ Ἰησοῦς καὶ LTTr. * ὀψὲ TTr *marg.* [32] +ἀπὸ LTTr. [33] τι εὑρήσει LTTr. [34] +[μόνα] L. [35] +ὁ (*ante* καιρὸς) LTr *marg.*, *at* ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν TTr. [36] −ὁ Ἰησοῦς LTTr. [37] εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ LTTr. [38] οὐδεὶς E. [39] −ὁ Ἰησοῦς LTTr. [40] +τοὺς LTTr. [41] καὶ ἔλεγεν TTr (*non marg.*). [42] −αὐτοῖς [L]. [43] −Ὅτι L. [44] αὐτὸν ἐποιήσατε L *marg.*, *at* πεποιήκατε αὐτὸν TTr. [45] ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς LTTr. [46] ἀπολέσωσιν LTTr. [47] [αὐτόν] L. [48] πᾶς γὰρ TTr (*non marg.*). † ἐξεπλήσσοντο T. [49] ὅταν TTr (*non marg.*). [50] ἐξεπορεύοντο LTr. [51] παραπορευόμενοι πρωῒ LTTr. [52] Ῥαββεί T. [53] +ὁ LTTr. [54] −γὰρ LT[Tr].

τὴν θάλασσαν, καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ,
ἀλλὰ πιστεύσῃ[55] ὅτι ἃ[56] λέγει[57] γίνεται· ἔσται αὐτῷ ὃ
ἐὰν εἴπῃ[58]. διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πάντα ὅσα ἂν[59] 24
προσευχόμενοι[60] αἰτεῖσθε, πιστεύετε ὅτι λαμβάνετε[61],
καὶ ἔσται ὑμῖν. Καὶ ὅταν στήκητε[62] προσευχόμενοι, 25
ἀφίετε εἴτι ἔχετε κατά τινος· ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν
ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν.
εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς 26
οὐρανοῖς ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν[63]."

ΚΑΙ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ἐν τῷ 27
ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ, ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι,
καὶ λέγουσιν[64] αὐτῷ, "Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; 28
καὶ[65] τίς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν[66], ἵνα ταῦτα
ποιῇς;" Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς[67] εἶπεν αὐτοῖς, 29
"Ἐπερωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ[68] ἕνα λόγον, καὶ ἀποκρί-
θητέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.
Τὸ βάπτισμα[69] Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώ- 30
πων; ἀποκρίθητέ μοι." Καὶ ἐλογίζοντο[70] πρὸς ἑαυ- 31
τούς, λέγοντες, "Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ,
Διατί οὖν[71] οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἀλλ' ἐὰν[72] εἴπω- 32
μεν, Ἐξ ἀνθρώπων," ἐφοβοῦντο τὸν λαόν*· ἅπαντες[73]
γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην, ὅτι ὄντως[74] προφήτης ἦν.
καὶ ἀποκριθέντες λέγουσι τῷ Ἰησοῦ[75], "Οὐκ οἴδαμεν." 33
Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς[76] λέγει αὐτοῖς, "Οὐδὲ ἐγὼ
λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ."

ΚΑΙ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγειν[1], "Ἀμ- 12
πελῶνα ἐφύτευσεν ἄνθρωπος†, καὶ περιέθηκε φραγμόν,
καὶ ὤρυξεν ὑπολήνιον, καὶ ᾠκοδόμησε πύργον, καὶ

[55] πιστεύῃ TTr *marg.* [56] ὃ TTr. [57] λαλεῖ LTTr (*non marg.*). [58] — ὃ ἐὰν εἴπῃ TTr. [59] — ἂν LTTr. [60] προσεύχεσθε καὶ L (*non marg.*) TTr. [61] ἐλάβετε LTTr. [62] στήκετε LTTr. [63] *omittunt v.* 26 TTr, *at* — τοῖς *tantum* L. [64] ἔλεγον TTr. [65] ἢ TTr *marg.* [66] ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην LTr (*non marg.*). [67] — ἀποκριθεὶς TTr. [68] κἀγὼ ὑμᾶς L, — κἀγὼ TTr, ὑμᾶς [κἀγὼ] Tr *marg.* [69] + τὸ LTTr. [70] διελογίζοντο LTTr. [71] — οὖν LTr. [72] ἀλλὰ LTTr. * τὸν ὄχλον Tr *marg.* [73] πάντες L. [74] ὄντως ὅτι TTr. [75] τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν L *marg.* TTr (*non marg.*). [76] [ἀποκριθεὶς] ὁ Ἰησοῦς L, *at* — ἀποκριθεὶς TTr, ὁ Ἰησοῦς [ἀποκριθεὶς] Tr *marg.* [1] λαλεῖν LTTr. † ἄνθρωπος ἐφύτευσεν TTr *marg.*

2 ἐξέδοτο[2] αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησε. καὶ ἀπέ-
στειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα
παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τοῦ καρποῦ[3] τοῦ ἀμπε-
3 λῶνος· οἱ δὲ[4] λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν, καὶ ἀπέστειλαν
4 κενόν. καὶ πάλιν ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦ-
λον· κἀκεῖνον λιθοβολήσαντες[5] ἐκεφαλαίωσαν*, καὶ
5 ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον[6]. καὶ πάλιν[7] ἄλλον ἀπέστειλε·
κἀκεῖνον ἀπέκτειναν· καὶ πολλοὺς ἄλλους, τοὺς[8] μὲν
6 δέροντες, τοὺς[8] δὲ ἀποκτείνοντες[9]. ἔτι οὖν[10] ἕνα υἱὸν
ἔχων[11] ἀγαπητὸν αὐτοῦ[12], ἀπέστειλε καὶ[13] αὐτὸν πρὸς
αὐτοὺς ἔσχατον[14], λέγων, Ὅτι ἐντραπήσονται τὸν υἱόν
7 μου. ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ εἶπον πρὸς ἑαυτούς[15], Ὅτι
οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτόν,
8 καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. καὶ λαβόντες αὐτὸν
9 ἀπέκτειναν[16], καὶ ἐξέβαλον[17] ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος. τί
οὖν[18] ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ
ἀπολέσει τοὺς γεωργούς, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα
10 ἄλλοις. Οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε; 'Λίθον,
ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς
11 κεφαλὴν γωνίας. παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ
12 ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν.'" Καὶ ἐζήτουν
αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον· ἔγνω-
σαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπε· καὶ
ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.
13 Καὶ ἀποστέλλουσι πρὸς αὐτόν τινας τῶν Φαρισαίων
14 καὶ τῶν Ἡρωδιανῶν, ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσι λόγῳ. οἱ
δὲ[19] ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ, "Διδάσκαλε, οἴδαμεν
ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ
βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας
τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις. [21] ἔξεστι κῆνσον Καί-

[2] ἐξέδετο T. [3] τῶν καρπῶν TTr. [4] καὶ L (*non marg.*) TTr (*non marg.*). [5] —λιθοβολήσαντες LTTr. * ἐκεφαλίωσαν T. [6] ἠτίμησαν LTr, ἠτίμασαν TTr *marg.* [7] —πάλιν LTTr. [8] οὓς LTTr. [9] ἀποκτέννοντες LTTr. [10] —οὖν TTr[L]. [11] ἔχων υἱὸν LTr *marg.*, εἶχεν υἱὸν TTr. [12] —αὐτοῦ LTTr. [13] —καὶ TTr[LTr *marg.*]. [14] ἔσχατον πρὸς αὐτούς LTTr (*non marg.*). [15] εἶπαν L, *at* πρὸς ἑαυτοὺς εἶπαν TTr (*non marg.*) [16] ἀπέκτειναν αὐτὸν TTr (*non marg.*). [17] +αὐτὸν LTTr. [18] —οὖν T[Tr *marg.*]. [19] Καὶ L (*non marg.*) TTr. [21] +εἰπὲ οὖν ἡμῖν L.

σαρι δοῦναι[22] ἢ οὔ; δῶμεν, ἢ μὴ δῶμεν;" Ὁ δὲ εἰδὼς* 15
αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν αὐτοῖς, "Τί με πειράζετε;
φέρετέ μοι δηνάριον, ἵνα ἴδω." Οἱ δὲ ἤνεγκαν. Καὶ 16
λέγει αὐτοῖς, "Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή;"
Οἱ δὲ[23] εἶπον[24] αὐτῷ, "Καίσαρος." Καὶ ἀποκριθεὶς 17
ὁ[25] Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς†, "Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος[27]
Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ." Καὶ ἐθαύμασαν[28]
ἐπ' αὐτῷ.

Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες λέ- 18
γουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι· καὶ ἐπηρώτησαν[29] αὐτόν,
λέγοντες, "Διδάσκαλε, Μωσῆς[30] ἔγραψεν ἡμῖν, ὅτι 19
ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ, καὶ καταλίπῃ γυναῖκα,
καὶ τέκνα μὴ ἀφῇ[31], ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν
γυναῖκα αὐτοῦ[32], καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ· ἑπτὰ[33] ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβε 20
γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκε σπέρμα· καὶ ὁ 21
δεύτερος ἔλαβεν αὐτήν, καὶ ἀπέθανε, καὶ οὐδὲ αὐτὸς
ἀφῆκε[34] σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως· καὶ ἔλαβον 22
αὐτὴν[35] οἱ ἑπτά, καὶ[36] οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα. ἐσχάτη[37]
πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή[38]. ἐν τῇ οὖν[39] ἀναστάσει, 23
ὅταν ἀναστῶσι[40], τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ
ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα." Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 24
αὐτοῖς[41], "Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες‡ τὰς γρα-
φάς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ; ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν 25
ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε γαμίσκονται[42], ἀλλ'
εἰσὶν ὡς ἄγγελοι οἱ[43] ἐν τοῖς οὐρανοῖς. περὶ δὲ τῶν 26
νεκρῶν, ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ
Μωσέως[44], ἐπὶ τῆς[45] βάτου, ὡς[46] εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεός,

[22] δοῦναι κῆνσον Καίσαρι LTr. * ἰδὼν T. [23] [οἱ δὲ] L. [24] εἶπαν TTrL *text.*, *at* λέγουσιν L *marg.* [25] ὁ δὲ LTTr. †[αὐτοῖς] Tr *marg.* [27] τὰ Καίσαρος ἀπόδοτε TTr. [28] ἐθαύμαζον LTr, ἐξεθαύμαζον T. [29] ἐπηρώτων L (*non marg.*) TTr. [30] Μωϋσῆς LTTr. [31] μὴ ἀφῇ τέκνον TTr *marg.*, *at* τέκνον μὴ ἀφῇ L *marg.* [32] – αὐτοῦ TTr. [33] + οὖν E. [34] μὴ καταλιπὼν L *marg.* TTr. [35] – ἔλαβον αὐτὴν TTr[L]. [36] – καὶ TTr. [37] ἔσχατον LTTr. [38] καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν LTTr. [39] – οὖν TTr. [40] – ὅταν ἀναστῶσιν Tr[L]. [41] ἔφη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς TTr. ‡ γινώσκοντες Tr *marg.* [42] γαμίζονται LTTr. [43] – οἱ LT[Tr], *at* [οἱ ἄγγελοι] Tr *marg.* [44] Μωϋσέως LTTr. [45] τοῦ LTTr. [46] πῶς TTr.

λέγων, ‘Ἐγὼ ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ[47] Θεὸς Ἰσαάκ,
27 καὶ ὁ[47] Θεὸς Ἰακώβ’; Οὐκ ἔστιν ὁ[47] Θεὸς νεκρῶν,
ἀλλὰ Θεὸς[48] ζώντων· ὑμεῖς οὖν[49] πολὺ πλανᾶσθε.”
28 Καὶ προσελθὼν εἷς τῶν γραμματέων, ἀκούσας αὐ-
τῶν [50]συζητούντων, εἰδὼς[51] ὅτι καλῶς αὐτοῖς ἀπεκρίθη[52],
ἐπηρώτησεν αὐτόν, “Ποία ἐστὶ πρώτη πασῶν ἐντο-
29 λή[53];” Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη[54] αὐτῷ[55], “Ὅτι πρώτη
πασῶν τῶν ἐντολῶν[56], ‘Ἄκουε, Ἰσραήλ· Κύριος ὁ
30 Θεὸς ἡμῶν Κύριος εἷς ἐστί. καὶ ἀγαπήσεις Κύριον
τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης
τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου,* καὶ
31 ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου.’ αὕτη πρώτη ἐντολή[57]. καὶ[58]
δευτέρα ὁμοία[59] αὕτη[60], ‘Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου
ὡς σεαυτόν.’ Μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστι.”
32 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεύς, “Καλῶς, διδάσκαλε,
ἐπ’ ἀληθείας εἶπας†, ὅτι εἷς ἐστι Θεός[61], καὶ οὐκ ἔστιν
33 ἄλλος πλὴν αὐτοῦ. καὶ τὸ ἀγαπᾷν αὐτὸν ἐξ ὅλης
τῆς καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως, καὶ ἐξ ὅλης
τῆς ψυχῆς[62], καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾷν
τὸν πλησίον ὡς ἑαυτόν, πλεῖόν[63] ἐστι πάντων τῶν
34 ὁλοκαυτωμάτων καὶ τῶν[64] θυσιῶν.” Καὶ ὁ Ἰησοῦς
ἰδὼν αὐτόν[65], ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ,
“Οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.” Καὶ
οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.
35 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγε, διδάσκων ἐν τῷ
ἱερῷ, “Πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς, ὅτι ὁ Χριστὸς
36 υἱός ἐστι[66] Δαβίδ[67]; αὐτὸς γὰρ[68] Δαβὶδ[67] εἶπεν ἐν τῷ
Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ, ‘Εἶπεν[69] ὁ[70] Κύριος τῷ κυρίῳ
μου, Κάθου[71] ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς

[47] – ὁ LTr. [48] – Θεὸς LTTr. [49] – ὑμεῖς οὖν T[Tr]. [50] συν- LTTr. [51] ἰδὼν LTTr (*non marg.*). [52] ἀπεκρίθη αὐτοῖς TTr (*non marg.*). [53] πάντων *tantum* L, *at* ἐντολὴ πρώτη πάντων L *marg.* TTr. [54] ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς L *marg.* TTr. [55] – αὐτῷ T[Tr]. [56] πάντων [ἐντολή ἐστιν] L, *at* ἐστίν *tantum* TTr, [πάντων ἐντολὴ] ἐστίν Tr *marg.* * [καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου] Tr *marg.* [57] – αὕτη πρώτη ἐντολή T[Tr *marg.*]. [58] – καὶ TTr[L]. [59] – ὁμοία T[Tr *marg.*]. [60] αὐτῇ LTr. † εἶπες T. [61] – Θεός LTTr. [62] – καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς T[LTr *marg.*]. [63] περισσότερον TTr (*non marg.*). [64] – τῶν LTr. [65] [αὐτὸν] Tr. [66] ἐστιν *post* Δαυεὶδ TTr. [67] Δαυεὶδ LTTr. [68] – γὰρ T[LTr]. [69] λέγει Tr (*non marg.*). [70] – ὁ LTr. [71] κάθισον Tr (*non marg.*).

σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.' Αὐτὸς οὖν[73] Δαβὶδ[67] 37
λέγει αὐτὸν κύριον· καὶ πόθεν υἱὸς αὐτοῦ ἐστι[74];" Καὶ
ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως.

Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ[75], "Βλέπετε 38
ἀπὸ τῶν γραμματέων, τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περι-
πατεῖν, καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ πρωτο- 39
καθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν
τοῖς δείπνοις· οἱ κατεσθίοντες[76] τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, 40
καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· οὗτοι λήψονται[77]
περισσότερον κρίμα."

Καὶ καθίσας ὁ Ἰησοῦς[78] κατέναντι[79] τοῦ γαζοφυλα- 41
κίου ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ
γαζοφυλάκιον. καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλά·
καὶ ἐλθοῦσα* μία χήρα πτωχὴ ἔβαλε λεπτὰ δύο, ὅ 42
ἐστι κοδράντης. καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθη- 43
τὰς αὐτοῦ, λέγει[80] αὐτοῖς, "Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ
χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ πλεῖον πάντων βέβληκε[81] τῶν
βαλόντων[82] εἰς τὸ γαζοφυλάκιον. πάντες γὰρ ἐκ τοῦ 44
περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον· αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστε-
ρήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν
βίον αὐτῆς."

ΚΑΙ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει 13
αὐτῷ εἷς[1] τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, "Διδάσκαλε, ἴδε,
ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί." Καὶ ὁ Ἰη- 2
σοῦς ἀποκριθεὶς[2] εἶπεν αὐτῷ, "Βλέπεις ταύτας τὰς
μεγάλας οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφεθῇ[3] λίθος ἐπὶ λίθῳ[4],
ὃς οὐ μὴ καταλυθῇ." Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ 3
ὄρος τῶν Ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτων[5]
αὐτὸν κατ' ἰδίαν† Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης
καὶ Ἀνδρέας, "Εἰπὲ[6] ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; καὶ 4

[73] —οὖν TTr[L]. [74] αὐτοῦ ἐστὶν υἱός TTr, *at* ἐστιν υἱὸς αὐτοῦ *seu* υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν Tr *marg.* [75] ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν TTr. [76] κατέσθοντες Tr. [77] λήμψονται LTTr. [78] —ὁ Ἰησοῦς TTr[L]. [79] ἀπέναντι Tr (*non marg.*). * ἐλθοῦσα δὲ Tr *marg.* [80] εἶπεν LTTr. [81] ἔβαλεν LTr. [82] βαλλόντων LTTr. [1] +ἐκ Tr[Tr *marg.*]. [2] ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς L, —ἀποκριθεὶς TTr. [3] +ὧδε LTr. [4] λίθον TTr. [5] ἐπηρώτα TTr. † +ὁ T. [6] εἰπὸν LTTr.

τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι[8];"
5 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς[9] αὐτοῖς ἤρξατο λέγειν[10], "Βλέ-
6 πετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. πολλοὶ γὰρ[11] ἐλεύσονται
ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ὅτι ἐγώ εἰμι· καὶ
7 πολλοὺς πλανήσουσιν. ὅταν δὲ ἀκούσητε[12] πολέμους
καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ[13] γενέσθαι·
8 ἀλλ' οὔπω τὸ τέλος. Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ*
ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ[14] ἔσονται
σεισμοὶ κατὰ τόπους, καὶ[15] ἔσονται λιμοὶ καὶ ταρα-
9 χαί[16]. ἀρχαὶ[17] ὠδίνων ταῦτα. Βλέπετε δὲ ὑμεῖς
ἑαυτούς. παραδώσουσι γὰρ[18] ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ
εἰς συναγωγὰς[19] δαρήσεσθε, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ
βασιλέων σταθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον
10 αὐτοῖς· καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη δεῖ πρῶτον[20] κηρυχθῆ-
11 ναι τὸ εὐαγγέλιον. ὅταν δὲ ἀγάγωσιν[21] ὑμᾶς παραδι-
δόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί λαλήσητε, μηδὲ μελετᾶτε[22]·
ἀλλ' ὃ ἐὰν[23] δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο
λαλεῖτε· οὐ γάρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ
12 Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. παραδώσει δὲ[24] ἀδελφὸς ἀδελφὸν
εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται
13 τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς· καὶ
ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ
δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.
14 "Ὅταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ
ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου[25], ἑστὸς[26] ὅπου οὐ δεῖ·
(ὁ ἀναγινώσκων νοείτω·) τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευ-
15 γέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· ὁ δὲ[27] ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ
καταβάτω εἰς τὴν οἰκίαν[28], μηδὲ εἰσελθέτω[29] ἆραί τι[30]
16 ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ· καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν ὢν[31] μὴ

[8] ταῦτα πάντα συντ. LTr *marg.*, *at* ταῦτα συντελεῖσθαι πάντα TTr. [9] —ἀποκριθεὶς TTr. [10] ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς LTTr. [11] —γὰρ T[Tr *marg.*]. [12] ἀκούετε Tr (*non marg.*). [13] —γὰρ T[Tr]. * ἐπ' T. [14] —καὶ TTr. [15] —καὶ T[Tr]. [16] —καὶ ταραχαί LTTr. [17] ἀρχὴ LTTr. [18] —γὰρ T[Tr]Tr *marg.* [19] · BE, *at* , LTr. [20] πρῶτον δεῖ LTTr. [21] καὶ ὅταν ἄγωσιν LTTr. [22] —μηδὲ μελετᾶτε TTr[L]. [23] ἂν L. [24] καὶ παραδώσει LTTr. [25] —τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου TTr[L]. [26] ἑστὼς BE, ἑστηκὸς L, ἑστηκότα TTr. [27] —δὲ L[Tr]. [28] —εἰς τὴν οἰκίαν T[L]. [29] εἰσελθάτω LTTr. [30] τι ἆραι Tr. [31] —ὢν LTTr.

ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω, ἆραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ.
οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις 17
ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ 18
γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν[32] χειμῶνος. ἔσονται γὰρ αἱ 19
ἡμέραι ἐκεῖναι θλίψις[33], οἵα οὐ γέγονε τοιαύτη ἀπ᾿
ἀρχῆς κτίσεως ἧς[34] ἔκτισεν ὁ Θεός, ἕως τοῦ νῦν, καὶ
οὐ μὴ γένηται. καὶ εἰ μὴ **Κύριος ἐκολόβωσε**[35] τὰς 20
ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς
ἐκλεκτοὺς οὓς ἐξελέξατο, ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας.
Καὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ*, Ἰδού[36], ὧδε ὁ Χριστός, 21
ἤ[37] ἰδού[38], ἐκεῖ, μὴ **πιστεύσητε**[39]. ἐγερθήσονται **γὰρ**[40] 22
ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ **δώσουσι**[41]
σημεῖα καὶ τέρατα, πρὸς τὸ ἀποπλανᾷν, εἰ δυνατόν,
καὶ[42] τοὺς ἐκλεκτούς. ὑμεῖς δὲ βλέπετε· **ἰδού**[43], προεί- 23
ρηκα ὑμῖν πάντα. **Ἀλλ᾿**[44] ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, 24
μετὰ τὴν θλίψιν[45] ἐκείνην, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται,
καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ 25
οἱ ἀστέρες **τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες**[46], καὶ
αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται. καὶ 26
τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν
νεφέλαις μετὰ δυνάμεως **πολλῆς καὶ δόξης**[47]. καὶ τότε 27
ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους **αὐτοῦ**[48], καὶ ἐπισυνάξει
τοὺς ἐκλεκτοὺς **αὐτοῦ**[49] ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ᾿
ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ.
"Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν 28
αὐτῆς **ἤδη ὁ κλάδος**[50] ἁπαλὸς γένηται, καὶ **ἐκφυῇ**[51] τὰ
φύλλα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· οὕτω 29
καὶ ὑμεῖς, ὅταν **ταῦτα ἴδητε**[53] γινόμενα, **γινώσκετε**† ὅτι
ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ 30
παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, μέχρις οὗ **πάντα ταῦτα**[54] γένη-

32 —ἡ φυγὴ ὑμῶν LTTr. 33 θλῖψις LTr *passim.* 34 ἣν LTTr. 35 ἐκολόβωσεν ὁ (—ὁ TTr *marg.*) κύριος L *marg.* TTr *marg.* * εἴπῃ ὑμῖν Tr *marg.* 36 ἴδε TTr. 37 —ἤ T, *at* καὶ Tr *marg.* 38 ἴδε LTTr. 39 πιστεύετε L (*non marg.*) TTr. 40 δὲ T. 41 ποιήσουσιν T. 42 —καὶ T[Tr]. 43 —ἰδού TTr(*non marg.*)[L]. 44 Ἀλλὰ LTTr. 45 θλῖψιν LTr. 46 ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντες LTTr. 47 καὶ δόξης πολλῆς L. 48 —αὐτοῦ TTr[L]. 49 —αὐτοῦ TTr. 50 ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς LTr. 51 ἐκφύῃ BET. 53 ἴδητε ταῦτα LTr. † γινώσκεται Tr *marg.* 54 ταῦτα πάντα TTr (*non marg.*).

31 ται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται[55]· οἱ δὲ λόγοι
μου οὐ μὴ παρέλθωσι[56].
32 "Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ[57] τῆς ὥρας, οὐ-
δεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι οἱ[58] ἐν οὐρανῷ, οὐδὲ ὁ υἱός,
εἰ μὴ ὁ πατήρ.
33 "Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε[59], οὐκ οἴ-
34 δατε γὰρ πότε ὁ καιρός ἐστιν. ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος
ἀφεὶς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ
τὴν ἐξουσίαν, καὶ[60] ἑκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ
35 θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ. γρηγορεῖτε οὖν·
οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται,
36 [61]ὀψέ, ἢ μεσονυκτίου[62], ἢ ἀλεκτοροφωνίας, ἢ πρωΐ· μὴ
37 ἐλθὼν ἐξαίφνης εὕρῃ ὑμᾶς καθεύδοντας. ἃ[63] δὲ ὑμῖν
λέγω, πᾶσι λέγω, Γρηγορεῖτε."

14 ἮΝ δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας·
καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, πῶς
2 αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν· ἔλεγον δέ[1],
"Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε θόρυβος ἔσται[2] τοῦ λαοῦ."
3 Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ, ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος
τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ, ἦλθε γυνὴ ἔχουσα
ἀλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς· καὶ[3]
συντρίψασα τὸ[4] ἀλάβαστρον, κατέχεεν αὐτοῦ κατὰ[5]
4 τῆς κεφαλῆς. ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς
ἑαυτούς, καὶ λέγοντες[6], "Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ
5 μύρου γέγονεν; ἠδύνατο γὰρ τοῦτο[7] πραθῆναι ἐπάνω
τριακοσίων δηναρίων[8], καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς·" καὶ
6 ἐνεβριμῶντο* αὐτῇ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, "Ἄφετε
αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; καλὸν ἔργον εἰργά-
7 σατο[9] εἰς ἐμέ[10]. πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε
μεθ' ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε, δύνασθε αὐτοὺς[11] εὖ

55 παρελεύσεται L *marg.* Tr *marg.* 56 παρελεύσονται TTr. 57 ἢ LTTr. 58 —οἱ TTr, *at* οὐδὲ ἄγγελος Tr *marg.* 59 —καὶ προσεύχεσθε LT[Tr]. 60 —καὶ LTTr. 61 +ἢ TTr. 62 μεσονύκτιον TTr. 63 ὃ LTTr.
1 γὰρ LTTr. 2 ἔσται θόρυβος TTr. 3 —καὶ T[Tr *marg.*]. 4 τὸν LT, τὴν Tr. 5 —κατὰ LTTr. 6 —καὶ λέγοντες T[Tr]. 7 +τὸ μύρον LTTr. 8 δηναρίων τριακοσίων LTTr. * ἐνεβριμοῦντο T. 9 ἠργάσατο T. 10 ἐν ἐμοί LTTr. 11 αὐτοῖς LTr, —αὐτοὺς T, *etiam* [πάντοτε] εὖ ποιῆσαι Tr *marg.*

ποιῆσαι· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. ὃ εἶχεν[12] αὕτη[13], 8
ἐποίησε· προέλαβε μυρίσαι μου τὸ σῶμα[14] εἰς τὸν
ἐνταφιασμόν. ἀμὴν[15] λέγω ὑμῖν, ὅπου ἂν[16] κηρυχθῇ 9
τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο[17] εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ
ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς."
Καὶ ὁ[18] Ἰούδας ὁ[19] Ἰσκαριώτης*, [20]εἷς τῶν δώδεκα, 10
ἀπῆλθε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ἵνα παραδῷ αὐτὸν[21] αὐ-
τοῖς. Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν, καὶ ἐπηγγείλαντο 11
αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι· καὶ ἐζήτει πῶς εὐκαίρως αὐτὸν
παραδῷ[22].

ΚΑΙ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ πάσχα 12
ἔθυον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, "Ποῦ θέλεις
ἀπελθόντες ἑτοιμάσωμεν ἵνα φάγῃς τὸ πάσχα;" Καὶ 13
ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς,
"Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν· καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρω-
πος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ,
καὶ ὅπου ἐὰν[23] εἰσέλθῃ, εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ, 14
Ὅτι ὁ διδάσκαλος λέγει, Ποῦ ἐστι τὸ κατάλυμα[24],
ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; καὶ 15
αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνώγεον[25] μέγα ἐστρωμένον ἕτοιμον[26]·
[27]ἐκεῖ ἑτοιμάσατε ἡμῖν." Καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ 16
αὐτοῦ[28], καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ εὗρον καθὼς
εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα· 17
καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς†, 18
"Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὁ
ἐσθίων μετ' ἐμοῦ." Οἱ δὲ[29] ἤρξαντο λυπεῖσθαι, καὶ 19
λέγειν αὐτῷ εἷς καθ'[30] εἷς, "Μή τι ἐγώ;" Καὶ ἄλλος,
"Μή τι ἐγώ[31];" Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς[32] εἶπεν αὐτοῖς, "Εἷς 20
ἐκ[33] τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ[34] εἰς τὸ

[12] ἔσχεν LTTr. [13] —αὕτη T[LTr]. [14] τὸ σῶμά μου LTr (*non marg.*). [15] +δὲ TTr[L]. [16] ἐὰν T. [17] —τοῦτο TTr[L]. [18] —ὁ LTTr. [19] —ὁ LTTr. * Ἰσκαριὼθ T. [20] +ὁ TTr. [21] παραδοῖ αὐτὸν L, *at* αὐτὸν παραδοῖ TTr. [22] αὐτὸν εὐκαίρως παραδοῖ LTTr. [23] ἂν LTr. [24] +μου TTr[LTr *marg.*]. [25] ἀνάγαιον LTTr. [26] [ἕτοιμον] L. [27] +καὶ TTr (κἀκεῖ T). [28] —αὐτοῦ T[Tr]. † ὁ Ἰησοῦς εἶπεν TTr *marg.* [29] —Οἱ δὲ T. [30] κατὰ TTr *marg.* [31] —Καὶ ἄλλος, Μή τι ἐγώ; TTr[Tr *marg.*]. [32] —ἀποκριθεὶς LTTr. [33] —ἐκ T[Tr]. [34] +τὴν χεῖρα L.

21 τρυβλίον. [35]ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς
γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ* ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ,
δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν[36]
αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος."
22 Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς[37] ἄρτον
εὐλογήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ εἶπε, "Λά-
23 βετε, φάγετε[38]. τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου." Καὶ λαβὼν
τὸ[39] ποτήριον εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς· καὶ ἔπιον
24 ἐξ αὐτοῦ πάντες· καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Τοῦτό ἐστι τὸ
αἷμά μου, τὸ[40] τῆς καινῆς[41] διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν
25 ἐκχυνόμενον[42]. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πίω
ἐκ τοῦ γεννήματος[43] τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας
ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
Θεοῦ."
26 Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.
27 καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Ὅτι πάντες σκανδαλ-
ισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ[44] ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ[45]· ὅτι γέγραπ-
ται, 'Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ
28 πρόβατα[46]. Ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω
29 ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν." Ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ,
"Καὶ εἰ[47] πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ."
30 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι[48]
σήμερον ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ[49], πρὶν ἢ δὶς ἀλέκτορα
31 φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με[50]." Ὁ δὲ ἐκ περισσοῦ[51]
ἔλεγε[52] μᾶλλον[53], "Ἐάν με δέῃ[54] συναποθανεῖν σοι,
οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι†." Ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες
ἔλεγον.
32 ΚΑΙ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ[55] ὄνομα Γεθση-
μανῆ[56]· καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, "Καθίσατε

[35] +ὅτι T[Tr]. * —τῷ B. [36] —ἦν T[LTr]. [37] —ὁ Ἰησοῦς T[LTr]. [38] —φάγετε LTTr. [39] —τὸ LTTr. [40] —τὸ T[L]. [41] —καινῆς TTr. [42] ὑπὲρ πολλῶν ἐκχυννόμενον L, ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν TTr. [43] γενήματος TTr. [44] —ἐν ἐμοὶ TTr. [45] —ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ TTr[L]. [46] διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα L, τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται TTr. [47] Εἰ καὶ TTr. [48] +σὺ LTTr. [49] ταύτῃ τῇ νυκτὶ L (*non marg.*) TTr. [50] με ἀπαρνήσῃ LTTr. [51] ἐκπερισσῶς LTTr. [52] ἐλάλει L (*non marg.*) TTr. [53] —μᾶλλον LTTr. [54] δέῃ με LTr. † ἀπαρνήσωμαι T. [55] ᾧ L. [56] Γεθσημανεὶ LTr, Γεθσημανεί T.

ὧδε, ἕως προσεύξωμαι*." Καὶ παραλαμβάνει τὸν 33
Πέτρον καὶ τὸν[57] Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην μεθ' ἑαυτοῦ[58].
Καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. καὶ λέγει 34
αὐτοῖς, "Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου·
μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε." Καὶ προελθὼν[59] μικρόν, 35
ἔπεσεν[60] ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσηύχετο, ἵνα, εἰ δυνατόν
ἐστι, παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα· καὶ ἔλεγεν, "Ἀβ- 36
βᾶ, ὁ πατήρ, πάντα δυνατά σοι. παρένεγκε τὸ ποτή-
ριον ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο[61]· ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τί
σύ." Καὶ ἔρχεται καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, 37
καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, "Σίμων, καθεύδεις; οὐκ ἴσχυ-
σας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι; γρηγορεῖτε καὶ προσ- 38
εύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε[62] εἰς πειρασμόν. τὸ μὲν
πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής." Καὶ πάλιν 39
ἀπελθὼν προσηύξατο, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. καὶ 40
ὑποστρέψας[63] εὗρεν αὐτοὺς πάλιν[64] καθεύδοντας· ἦσαν
γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν**βεβαρημένοι[65], καὶ οὐκ ᾔδεισαν
τί αὐτῷ ἀποκριθῶσι[66].

Καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον, καὶ λέγει αὐτοῖς, "Καθεύ- 41
δετε τὸ[67] λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε. ἀπέχει· ἦλθεν ἡ
ὥρα· ἰδού, παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς
χεῖρας τῶν ἁμαρτωλῶν. ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδού, ὁ 42
παραδιδούς με ἤγγικε†."

Καὶ εὐθέως[68], ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, παραγίνεται[69] 43
Ἰούδας[70], εἷς ὢν[71] τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος
πολὺς[72] μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, παρὰ τῶν ἀρχιε-
ρέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν‡ πρεσβυτέρων.
δεδώκει δὲ ὁ παραδιδοὺς[73] αὐτὸν σύσ§σημον αὐτοῖς, 44
λέγων, "Ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρατήσατε
αὐτόν, καὶ ἀπαγάγετε[74] ἀσφαλῶς." Καὶ ἐλθών, εὐ- 45

* προσεύξομαι Tr *marg.* [57] —τὸν LTTr. [58] μετ' αὐτοῦ LTTr.
[59] προσελθὼν Tr. [60] ἔπιπτεν TTr *marg.* [61] τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ LTTr.
[62] ἔλθητε T. [63] πάλιν ἐλθὼν L, *at* ἐλθὼν Tr, [πάλιν] ἐλθὼν Tr *marg.*
[64] —πάλιν LTr. ** αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ T. [65] καταβαρυνόμενοι LTTr.
[66] ἀποκριθῶσιν αὐτῷ LTTr. [67] —τὸ LTr. † ἤγγισεν T. [68] εὐθὺς
LTTr. [69] +ὁ LTr. [70] +ὁ Ἰσκαριώτης LT[Tr]. [71] —ὢν LTTr.
[72] —πολὺς TTr[LTr *marg.*]. ‡ —τῶν T. [73] παραδοὺς L *marg.*
§ σύν- T. [74] ἀπάγετε LTTr.

θέως[75] προσελθὼν αὐτῷ λέγει, "Ῥαββί, ῥαββί[76]·" καὶ
46 κατεφίλησεν αὐτόν. Οἱ δὲ ἐπέβαλον[77] ἐπ' αὐτὸν τὰς
χεῖρας αὐτῶν[78], καὶ ἐκράτησαν αὐτόν.
47 Εἷς δέ τις[79] τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν
μάχαιραν ἔπαισε τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ
48 ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον[80]. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς
εἶπεν αὐτοῖς, "Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθετε[81] μετὰ μαχαι-
49 ρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; καθ' ἡμέραν ἤμην
πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ[82]
50 με· ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί." Καὶ ἀφέν-
51 τες αὐτὸν πάντες ἔφυγον[83]. Καὶ εἷς τις νεανίσκος[84]
ἠκολούθει[85] αὐτῷ, περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμ-
52 νοῦ. καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν οἱ νεανίσκοι[86]· ὁ δὲ κατα-
λιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ' αὐτῶν[87].
53 ΚΑΙ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα·
καὶ συνέρχονται αὐτῷ* πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
54 πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς[88]. Καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ
μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν
τοῦ ἀρχιερέως· καὶ ἦν συγ†καθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρ-
55 ετῶν, καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ[89] φῶς. Οἱ δὲ ἀρ-
χιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ
Ἰησοῦ μαρτυρίαν, εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν· καὶ οὐχ
56 εὕρισκον[90]. πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ,
57 καὶ ἴσαι[91] αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. καί τινες ἀνα-
58 στάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, λέγοντες, "Ὅτι
ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος, Ὅτι ἐγὼ καταλύσω
τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν
59 ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω." Καὶ
60 οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. Καὶ ἀναστὰς
ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ[92] μέσον ἐπηρώτησε τὸν Ἰησοῦν,
λέγων, "Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν;‡ τί οὗτοί σου κατα-

[75] εὐθὺς LTTr. [76] Ῥαββί *semel* LTr, Ῥαββεί *semel* T.
[77] ἐπέβαλαν T. [78] τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτὸν L, τὰς χεῖρας αὐτῷ TTr.
[79] —τις LTr. [80] ὠτάριον LTTr. [81] ἐξήλθατε LTTr.
[82] ἐκρατεῖτε Tr *marg.* [83] ἔφυγον πάντες TTr. [84] νεανίσκος τις LTr.
[85] συνηκολούθει LTTr [86] —οἱ νεανίσκοι LTTr. [87] —ἀπ' αὐτῶν TTr[LTr *marg.*]. * —αὐτῷ T[Tr *marg.*]. [88] γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι L. † συν- T. [89] —τὸ F. [90] ηὕρισκον LTr.
[91] ἶσαι SETr. [92] —τὸ LTTr. ‡ —; LT.

μαρτυροῦσιν;" Ὁ δὲ ἐσιώπα, καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο[93]. 61
Πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῷ,
"Σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ;" Ὁ δὲ 62
Ἰησοῦς εἶπεν, "Ἐγώ εἰμι. καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν[94] τῆς δυνάμεως, καὶ
ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ." Ὁ δὲ 63
ἀρχιερεὺς διαρρήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει, "Τί
ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; ἠκούσατε τῆς βλασ- 64
φημίας[95]· τί ὑμῖν φαίνεται;" Οἱ δὲ πάντες κατέκρι-
ναν αὐτὸν εἶναι ἔνοχον[96] θανάτου. Καὶ ἤρξαντό τινες 65
ἐμπτύειν αὐτῷ, καὶ περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐ-
τοῦ[97], καὶ κολαφίζειν* αὐτόν, καὶ λέγειν αὐτῷ, "Προ-
φήτευσον·" καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔβαλ-
λον[98].

Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου ἐν τῇ αὐλῇ κάτω[99], ἔρχεται 66
μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἰδοῦσα τὸν 67
Πέτρον θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει, "Καὶ
σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ Ἰησοῦ ἦσθα[10]." Ὁ δὲ 68
ἠρνήσατο, λέγων, "Οὐκ[11] οἶδα, οὐδὲ[12] ἐπίσταμαι τί
σὺ[13] λέγεις[14]." Καὶ [l] ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον·
καὶ [m] ἀλέκτωρ ἐφώνησε[15]. Καὶ ἡ [n] παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν 69
πάλιν ἤρξατο λέγειν[16] τοῖς παρεστηκόσιν[17], "Ὅτι
οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστιν." Ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο. Καὶ 70
μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ,
"Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ, καὶ ἡ
λαλιά σου ὁμοιάζει[107]." Ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν 71
καὶ ὀμνύειν[108], "Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον,
ὃν λέγετε." Καὶ[109] ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησε. 72
Καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος οὗ[110] εἶπεν

93 οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδὲν TTr. 94 ἐκ δεξιῶν καθήμενον L (*non marg.*) TTr. 95 τὴν βλασφημίαν L. 96 ἔνοχον εἶναι TTr. 97 αὐτοῦ τὸ πρόσωπον TTr. * κολαφίζεν *errore* T. 98 ἔλαβον LTTr. 99 κάτω ἐν τῇ αὐλῇ TTr. 100 ἦσθα τοῦ Ἰησοῦ LTTr. 101 οὔτε L (*non marg.*) TTr. 102 οὔτε L (*non marg.*) TTr. 103 σὺ τί LTTr. 104 [καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν] L. 105 ἤρξατο πάλιν T, *at* εἶπεν *pro* πάλ. ἤρξ. λέγ. Tr *marg.* 106 παρεστῶσιν TTr. 107 —καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει LTTr. 108 ὀμνύναι LTTr. 109 +εὐθὺς LTTr [Tr *marg.*]. 110 τὸ ῥῆμα ὡς LTTr.

αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δίς[111],
ἀπαρνήσῃ με τρίς[112]." καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιε.

15 ΚΑΙ εὐθέως[1] ἐπὶ τὸ[2] πρωῒ συμβούλιον ποιήσαντες[*]
οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ[†] γραμματέων,
καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, δήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπή-
2 νεγκαν καὶ παρέδωκαν τῷ[3] Πιλάτῳ[‡]. καὶ ἐπηρώτησεν
αὐτὸν ὁ Πιλάτος[§], "Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;"
3 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ[4], "Σὺ λέγεις." Καὶ
4 κατηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά· ὁ δὲ Πιλάτος[§]
πάλιν ἐπηρώτησεν[5] αὐτόν, λέγων[||], "Οὐκ ἀποκρίνῃ
5 οὐδέν; ἴδε, πόσα σου καταμαρτυροῦσιν[6]." Ὁ δὲ
Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν
Πιλάτον[¶].

6 Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἕνα δέσμιον, ὅν-
7 περ ᾐτοῦντο[**]. ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ
τῶν συστασιαστῶν[7] δεδεμένος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει
8 φόνον πεποιήκεισαν. καὶ ἀναβοήσας[18] ὁ ὄχλος ἤρξατο
9 αἰτεῖσθαι, καθὼς ἀεὶ[19] ἐποίει αὐτοῖς. ὁ δὲ Πιλάτος[9]
ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων, "Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν
10 βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;" Ἐγίνωσκε γὰρ ὅτι διὰ
11 φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς[20]. οἱ δὲ
ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον, ἵνα μᾶλλον τὸν Βαρ-
12 αββᾶν ἀπολύσῃ αυτοῖς· ὁ δὲ Πιλάτος[§] ἀποκριθεὶς
πάλιν[9] εἶπεν[‡‡] αὐτοῖς, "Τί οὖν θέλετε[10] ποιήσω ὃν λέ-
13 γετε[11][12] βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;" Οἱ δὲ πάλιν ἔκρα-
14 ξαν[13], "Σταύρωσον αὐτόν." Ὁ δὲ Πιλάτος[§] ἔλεγεν
αὐτοῖς, "Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν[14];" Οἱ δὲ περισσο-
15 τέρως[15] ἔκραξαν[16], "Σταύρωσον αὐτόν." Ὁ δὲ Πιλά-
τος[§] βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι[§§], ἀπέ-
λυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· καὶ παρέδωκε τὸν
Ἰησοῦν, φραγελλώσας, ἵνα σταυρωθῇ.

111 δὶς φωνῆσαι LTr (*non marg.*). 112 τρίς με ἀπαρνήσῃ LTTr. 1 εὐθὺς TTr. 2 —ἐπὶ τὸ LTTr. * ἑτοιμάσαντες T. † +τῶν T. 3 —τῷ LTTr. ‡ Πειλάτῳ T. § Πειλᾶτος T. 4 αὐτῷ λέγει TTr. 5 ἐπηρώτα L *marg.* TTr (*non marg.*). || —λέγων T. 6 κατηγοροῦσιν LTTr. ¶ Πειλᾶτον T. ** ὃν παρῃτοῦντο TTr *marg.* 7 στασιαστῶν LTTr. 8 ἀναβὰς LTTr (*non marg.*). †† —ἀεὶ T. 9 πάλιν ἀποκριθεὶς LTTr. ‡‡ ἔλεγεν TTr. 10 [θέλετε] Tr. 11 —ὃν λέγετε LTr[Tr *marg.*]. 12 +τὸν LTTr. 13 +λέγοντες L. 14 ἐποίησεν κακόν TTr (*non marg.*). 15 περισσῶς LTTr. 16 ἔκραζον LTTr *marg.* §§ ποιῆσαι τὸ ἱκανὸν τῷ ὄχλῳ T.

16 [a]Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς [b]αὐλῆς,
ὅ ἐστι πραιτώριον, καὶ [1]**συγκαλοῦσιν** ὅλην τὴν σπεῖ-
17 ραν, καὶ **ἐνδύουσιν**[2] αὐτὸν πορφύραν, καὶ περιτι-
18 θέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον, καὶ
ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν, "Χαῖρε, **βασιλεῦ**[3] τῶν
19 Ἰουδαίων·" καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ,
καὶ [c]ἐνέπτυον αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύ-
20 νουν αὐτῷ. Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν
τὴν πορφύραν, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια **τὰ
ἴδια**[4]· καὶ **ἐξάγουσιν**[5] αὐτόν, ἵνα **σταυρώσωσιν**[6] **αὐτόν**[7].
21 καὶ [d]ἀγγαρεύουσι παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον,
ἐρχόμενον **ἀπ'**[8] ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ
[e]Ῥούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.
22 [f]ΚΑΙ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ [g]**Γολγοθᾶ**[9] τόπον, ὅ ἐστι
23 **μεθερμηνευόμενον**[10], [gh]Κρανίου τόπος[11]. Καὶ ἐδίδουν αὐτῷ
24 **πιεῖν**[12] [i]ἐσμυρνισμένον οἶνον· ὁ[13] δὲ οὐκ ἔλαβε. Καὶ
σταυρώσαντες αὐτόν[14], **διεμέριζον**[15] τὰ ἱμάτια αὐτοῦ,
25 βάλλοντες κλῆρον ἐπ' αὐτά, τίς τί ἄρῃ. [k]ἦν δὲ ὥρα
26 τρίτη, καὶ **ἐσταύρωσαν**[16] αὐτόν. Καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ
τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη, "Ὁ βασιλεὺς τῶν
27 Ἰουδαίων." Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσι δύο λῃστάς,
28 ἕνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ. **καὶ ἐπλη-
ρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, 'Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη.'**[17]
29 Καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτόν, κινοῦν-
τες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες, "[l]**Οὐά**[18], ὁ κατα-
λύων τὸν ναόν, καὶ **ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν**[19],
30 σῶσον σεαυτόν, **καὶ κατάβα**[20] ἀπὸ τοῦ σταυροῦ."
31 Ὁμοίως **δὲ**[21] καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλή-
λους μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον, "Ἄλλους ἔσωσεν,
32 ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι.[22] ὁ Χριστὸς ὁ βασιλεὺς
τοῦ[23] Ἰσραὴλ[24] καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα

[1] συν- TWH. [2] ἐνδιδύσκουσιν LTTrWH. [3] ὁ βασιλεὺς Tr *marg.* [4] αὐτοῦ LWHR, *at* τὰ ἴδια ἱμάτια αὐτοῦ T. [5] ἄγουσιν L. [6] σταυρώσουσιν LTTr. [7] —αὐτόν T. [8] ἀπὸ LTr. [9] τὸν Γολγοθᾶν T, τὸν Γολγοθὰν WH, [τὸν] Γολγοθὰ Tr. [10] μεθερμηνευόμενος Tr *marg.* WH (*non marg.*). [11] Τόπος WH. [12] —πιεῖν TTrWHR. [13] ὃς TTr (*non marg.*) WH. [14] σταυροῦσιν αὐτόν, καὶ TTrWHR. [15] διαμερίζονται LTTrWHR. [16] ἐφύλασσον WH *marg.* [17] *v.* 28 *deest in* TWH.R (*non marg.*), *uncinis includit* Tr. [18] Οὐᾶ T. [19] οἰκοδομῶν (+ἐν [WH]R) τρισὶν ἡμέραις LTTrWHR. [20] καταβὰς LTTrWHR. [21] —δὲ LTTrWHR. [22] σῶσαι; R *marg.* [23] —τοῦ LTTr[Tr *marg.*] WH. [24] . L (Ἰσραὴλ S).

ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν[35]." Καὶ οἱ συνεσταυρωμέ-
33 νοι[36] αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν. Γενομένης δὲ[37] ὥρας ἕκτης,
σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐννάτης[38].
34 καὶ τῇ ὥρᾳ τῇ ἐννάτῃ[39] ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ με-
γάλῃ, λέγων[40], "Ἐλωΐ, Ἐλωΐ[41], λαμμᾶ[42] σαβαχθανί[43];"
ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, "Ὁ Θεός μου, ὁ Θεός
35 μου, εἰς τί με ἐγκατέλιπες[44];" Καί τινες τῶν παρεστη-
κότων* ἀκούσαντες ἔλεγον, "Ἰδού[45], Ἠλίαν† φωνεῖ."
36 Δραμὼν δὲ εἷς[46], καὶ[47] γεμίσας σπόγγον ὄξους, περι-
θείς τε[48] καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν, λέγων, "Ἄφετε,
ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας‡ καθελεῖν αὐτόν."
37 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσε.
38 καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀπὸ[49]
39 ἄνωθεν ἕως κάτω. Ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστη-
κὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ, ὅτι οὕτω§ κράξας[50] ἐξέπνευσεν,
εἶπεν, "Ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος[51] υἱὸς ἦν Θεοῦ**."
40 Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν
αἷς ἦν[52] καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ Μαρία ἡ[53]
τοῦ[54] Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ Ἰωσῆ[55] μήτηρ, καὶ
41 Σαλώμη, αἳ καί[56], ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἠκολούθουν
αὐτῷ, καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ
συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα.
42 Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρασκευή, ὅ
43 ἐστι προσάββατον[57], ἦλθεν[58] Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας,
εὐσχήμων βουλευτής, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος
τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς[59]
44 Πιλάτον‖, καὶ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ὁ δὲ
Πιλάτος ἐθαύμασεν¶ εἰ ἤδη τέθνηκε· καὶ προσκαλε-
σάμενος τὸν κεντυρίωνα, ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι[60]

[35] +αὐτῷ L. [36] +σὺν LT. [37] καὶ γενομένης LTTr. [38] ἐνάτης LTTr. [39] τῇ ἐνάτῃ ὥρᾳ LTTr (*non marg.*). [40] –λέγων TTr. [41] Ἐλωῒ ἐλωΐ LT. [42] λεμὰ LT, λαμὰ Tr. [43] σαβαχθανεί TTr. [44] ἐγκατέλιπές με L (*non marg.*) TTr. * παρεστώτων T. [45] Ἴδε TTr. † Ἠλείαν T. [46] τις TTr. [47] –καὶ L[Tr]. [48] –τε LTTr. ‡ Ἠλείας T. [49] ἀπ' LTr. § οὕτως BE. [50] –κράξας T[Tr]. [51] οὗτος ὁ ἄνθρωπος LTTr. ** Θεοῦ ἦν Tr *marg.* [52] –ἦν T[Tr], *at* [ἦν καὶ] Tr *marg.* [53] [ἡ] Tr. [54] –τοῦ LTTr. [55] Ἰωσῆτος LTTr. [56] –καὶ LT[Tr], *at* [αἳ] καὶ Tr *marg.* [57] πρὸς σάββατον LTr, *at* πρὸ σάβ. (*sic*) Tr *marg.* [58] ἐλθὼν LTTr. [59] +τὸν TTr. ‖ Πειλᾶτον T. ¶ Πειλᾶτος ἐθαύμαζεν T. [60] ἤδη LTr (*non marg.*).

ἀπέθανε· καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος, ἐδωρήσατο 45
τὸ σῶμα[61] τῷ Ἰωσήφ. καὶ ἀγοράσας σινδόνα, καὶ[62] 46
καθελὼν αὐτόν, ἐνείλησε τῇ σινδόνι, καὶ κατέθηκεν[63]
αὐτὸν ἐν μνημείῳ*, ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας·
καὶ προσεκύλισε λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου.
ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία Ἰωσῆ[64] ἐθεώ- 47
ρουν ποῦ τίθεται[65].

ΚΑΙ διαγενομένου τοῦ σαββάτου, Μαρία ἡ Μαγ- 16
δαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ[1] Ἰακώβου καὶ Σαλώμη
ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν.
καὶ λίαν πρωῒ τῆς μιᾶς[2] σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ 2
μνημεῖον†, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. καὶ ἔλεγον πρὸς 3
ἑαυτάς, "Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ[3] τῆς θύρας
τοῦ μνημείου;" Καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι 4
ἀποκεκύλισται[4] ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. καὶ 5
εἰσελθοῦσαι[5] εἰς τὸ μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον καθή-
μενον ἐν τοῖς δεξιοῖς, περιβεβλημένον στολὴν λευκήν·
καὶ ἐξεθαμβήθησαν. ὁ δὲ λέγει αὐταῖς, "Μὴ ἐκθαμ- 6
βεῖσθε. Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυ-
ρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε, ὁ τόπος ὅπου
ἔθηκαν αὐτόν. ἀλλ'[7] ὑπάγετε, εἴπατε τοῖς μαθηταῖς 7
αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ, ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλι-
λαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν." Καὶ 8
ἐξελθοῦσαι ταχὺ[8] ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχε δὲ[9]
αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν[10] εἶπον,
ἐφοβοῦντο γάρ[11].

[12]Ἀναστὰς δὲ πρωῒ πρώτῃ σαββάτου ἐφάνη πρῶ- 9
τον Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ, ἀφ'[13] ἧς ἐκβεβλήκει ἑπτὰ
δαιμόνια. ἐκείνη[14] πορευθεῖσα ἀπήγγειλε τοῖς μετ' 10
αὐτοῦ γενομένοις, πενθοῦσι καὶ κλαίουσι. κἀκεῖνοι 11
ἀκούσαντες ὅτι ζῇ καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς ἠπίστησαν·
Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανε- 12

[61] πτῶμα LTTr. [62] —καὶ LTTr. [63] ἔθηκεν LTr. * μνήματι T. [64] ἡ Ἰωσῆτος LTTr. [65] τέθειται LTTr. [1] —τοῦ T[Tr]. [2] μιᾷ τῶν LTr, τῇ μιᾷ τῶν T, [τῇ] μιᾷ [τῶν] Tr *marg.* † μνῆμα T. [3] ἀπὸ LTr (*non marg.*). [4] ἀνακεκύλισται TTr. [5] ἐλθοῦσαι Tr *marg.* [7] ἀλλὰ LTTr. [8] —ταχὺ LTTr. [9] γὰρ LTTr. [10] —οὐδὲν L, *errore credo.* [11] +κατὰ Μάρκον Tr. [12] *vv.* 9—20 *non Marci esse censet* T. [13] παρ' LTr (*non marg.*). [14] + δὲ L.

13 ρώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ, πορευομένοις εἰς ἀγρόν. κἀκεῖ-
νοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκεί-
14 νοις ἐπίστευσαν. Ὕστερον[15] ἀνακειμένοις αὐτοῖς
τοῖς ἕνδεκα ἐφανερώθη, καὶ ὠνείδισε τὴν ἀπιστίαν
αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν
15 ἐγηγερμένον[16] οὐκ ἐπίστευσαν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς,
"Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, κηρύξατε τὸ
16 εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. ὁ πιστεύσας καὶ βαπτι-
σθεὶς σωθήσεται· ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται.
17 σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασι **ταῦτα παρακολουθήσει**[17]·
ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι· γλώσσαις
18 λαλήσουσι **καιναῖς**[18]· [19]ὄφεις ἀροῦσι· κἂν θανάσιμόν
τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς **βλάψει**[20]· ἐπὶ ἀρρώστους
χεῖρας ἐπιθήσουσι, καὶ καλῶς ἕξουσιν*."
19 Ὁ μὲν οὖν† Κύριος[21], μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς,
ἀνελήφθη[22] εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν
20 τοῦ Θεοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ,
τοῦ Κυρίου συνεργοῦντος, καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος
διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων. Ἀμήν[23]. [24]

ΤΟ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ[1].

---

1 ἘΠΕΙΔΗΠΕΡ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι
διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγ-
2 μάτων, καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται
3 καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, ἔδοξε κἀμοί,
παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς, καθεξῆς

[15] +δὲ LTr[Tr *marg.*]. [16] +ἐκ νεκρῶν L[Tr *marg.*]. [17] παρακολουθήσει ταῦτα L, ἀκολουθήσει ταῦτα Tr. [18] –καιναῖς Tr[Tr *marg.*]. [19] +καὶ ἐν ταῖς χερσὶν Tr[Tr *marg.*]. [20] βλάψῃ LTr[T]. * ἕξουσι T. † [οὖν] Tr *marg.* [21] +Ἰησοῦς LTr[Tr *marg.*]. [22] ἀνελήμφθη LTr[T]. [23] –Ἀμήν BELTr[T]. [24] +Τὸ κατὰ Μάρκον εὐαγγέλιον ἐγράφη ἐν στίχοις ͵αφϛ, κεφαλαίοις σλϛ' S (*qui nihil habet ad fin. Matthæi*) *at* +Κατὰ Μάρκον Tr *iterum.* [1] Εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν LTr, Κατὰ Λουκᾶν T, –ἅγιον B.

σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν 4
κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.
ʼΕΓΕΝΕΤΟ ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ[2] βασιλέως 5
τῆς Ἰουδαίας ἱερεύς τις ὀνόματι Ζαχαρίας, ἐξ ἐφημε-
ρίας Ἀβιά· καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ[3] ἐκ τῶν θυγατέρων
Ἀαρών, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. ἦσαν δὲ 6
δίκαιοι ἀμφότεροι ἐνώπιον* τοῦ Θεοῦ, πορευόμενοι ἐν
πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ Κυρίου
ἄμεμπτοι. καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἡ Ἐλι- 7
σάβετ ἦν[4] στεῖρα, καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν
ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερα- 8
τεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἔναντι†
τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας, ἔλαχε τοῦ θυ- 9
μιάσαι[5] εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου· καὶ πᾶν 10
τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἦν[6] προσευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ
τοῦ θυμιάματος. ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου, 11
ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος·
καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδών, καὶ φόβος ἐπέπεσεν 12
ἐπʼ αὐτόν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος, "Μὴ 13
φοβοῦ, Ζαχαρία· διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ
ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέ-
σεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην‡. καὶ ἔσται χαρά σοι 14
καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γεννήσει[7] αὐτοῦ
χαρήσονται. ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον τοῦ[8] Κυρίου· 15
καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ, καὶ Πνεύματος
Ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ.
καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ Κύ- 16
ριον τὸν Θεὸν αὐτῶν· καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον 17
αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλίου[9], ἐπιστρέψαι
καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει
δικαίων, ἑτοιμάσαι Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον."
Καὶ εἶπε Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον, "Κατὰ τί 18
γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή

[2] —τοῦ TTr. [3] γυνὴ αὐτῷ L (*non marg.*) TTr. * ἐναντίον TTr. [4] ἦν (+ἡ T[Tr]) Ἐλισάβετ LTTr. † ἐναντίον Tr *marg.* [5] θυμιᾶσαι LTTr. [6] ἦν τοῦ λαοῦ LTTr. ‡ Ἰωάνην Tr. [7] γενέσει LTTr. [8] —τοῦ T[Tr]. [9] Ἡλίου SE, Ἡλεία TTr *marg.*

19 μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς." Καὶ ἀπο-
κριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, "Ἐγώ εἰμι Γαβριὴλ ὁ
παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· καὶ ἀπεστάλην λαλῆ-
20 σαι πρός σε, καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. καὶ ἰδού,
ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι, ἄχρι ἧς ἡμέ-
ρας γένηται ταῦτα· ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς
λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν
21 αὐτῶν." Καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν·
καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν **αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ***.
22 ἐξελθὼν δὲ οὐκ **ἠδύνατο**[11] λαλῆσαι αὐτοῖς· καὶ ἐπέ-
γνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς
23 ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενε κωφός. καὶ ἐγένετο
ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ,
24 ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Μετὰ δὲ ταύτας τὰς
ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ
25 περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα, "Ὅτι
οὕτω μοι πεποίηκεν **ὁ**[12] Κύριος ἐν ἡμέραις, αἷς ἐπεῖδεν
ἀφελεῖν **τὸ**[14] ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις."

26 ἘΝ δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος
Γαβριὴλ **ὑπὸ**[15] τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ᾗ
27 ὄνομα **Ναζαρέτ**[16], πρὸς παρθένον **μεμνηστευμένην**[17]
ἀνδρί, ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου **Δαβὶδ**[18]· καὶ τὸ
28 ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. **καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγε-
λος**[19] πρὸς αὐτὴν εἶπε, "Χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ
29 Κύριος μετὰ σοῦ, **εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν**[20]." Ἡ δὲ
ἰδοῦσα[21] **διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ**[22], καὶ διελογί-
30 ζετο ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. Καὶ εἶπεν ὁ
ἄγγελος **αὐτῇ**[23], "Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὗρες γὰρ
31 χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. καὶ ἰδού, **συλλήψῃ**[24] ἐν γαστρί,
καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.
32 οὗτος ἔσται μέγας, καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται·
καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον **Δαβὶδ**[18]

* ἐν τῷ ναῷ αὐτὸν Tr *marg.* [11] ἐδύνατο LTTr. [12] –ὁ LTTr. [14] –τὸ TTr. [15] ἀπὸ TTr. [16] Ναζαρέθ ELTTr *marg.* [17] ἐμνηστευμένην LTTr. [18] Δαυείδ LTTr. [19] [ὁ ἄγγελος] Tr, ὁ ἄγγελος *post* αὐτὴν *ponit* T. [20] –εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν T[Tr]Tr *marg.* [21] –ἰδοῦσα TTr. [22] ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη TTr. [23] πρὸς αὐτὴν L *marg.* [24] συλλήμψῃ LTTr.

τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον 33
Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ
ἔσται τέλος.” Εἶπε δὲ Μαριὰμ πρὸς τὸν ἄγγελον, 34
“Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω;” Καὶ 35
ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ, “Πνεῦμα Ἅγιον
ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει
σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον[25] ἅγιον κληθήσεται Υἱὸς
Θεοῦ. καὶ ἰδού, Ἐλισάβετ ἡ **συγγενής**[26] σου, καὶ 36
αὐτὴ **συνειληφυῖα*** υἱὸν ἐν **γήρᾳ**[27] αὐτῆς· καὶ οὗτος
μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ· ὅτι οὐκ 37
ἀδυνατήσει παρὰ **τῷ Θεῷ**[28] πᾶν ῥῆμα.” Εἶπε δὲ 38
Μαριάμ, “Ἰδού, ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ
τὸ ῥῆμά σου.” Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ᾽ αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

Ἀναστᾶσα δὲ **Μαριὰμ**[29] ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις 39
ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς, εἰς πόλιν
Ἰούδα, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου, καὶ 40
ἠσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ. καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἡ 41
Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας[30], ἐσκίρτησε τὸ
βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ ἐπλήσθη Πνεύματος
Ἁγίου ἡ Ἐλισάβετ, καὶ ἀνεφώνησε **φωνῇ**[31] μεγάλῃ, 42
καὶ εἶπεν, “Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί, καὶ εὐλογη-
μένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. καὶ πόθεν μοι 43
τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου **πρός με**[32];
ἰδοὺ γάρ, ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς 44
τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος
ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα, ὅτι 45
ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυ-
ρίου.”

Καὶ εἶπε Μαριάμ, “Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν 46
Κύριον, καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ 47
τῷ σωτῆρί μου· ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν 48
τῆς δούλης αὐτοῦ. ἰδοὺ γάρ, ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί
με πᾶσαι αἱ γενεαί· ὅτι ἐποίησέ μοι **μεγαλεῖα**[33] ὁ 49

[25] + [ἐκ σοῦ] L. [26] συγγενίς LT. * συνείληφεν Tr (*non marg.*).
[27] γήρει LTTr. [28] τοῦ θεοῦ L *marg.* TTr. [29] Μαρία L *marg.*
[30] τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἡ Ἐλισάβετ LTTr. [31] κραυγῇ TTr (*non marg.*). [32] πρὸς ἐμέ T. [33] μεγάλα LTTr.

50 δυνατός, καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ τὸ* ἔλεος
αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν[34] τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.
51 ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ· διεσκόρπισεν
52 ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν. καθεῖλε δυνά-
53 στας ἀπὸ θρόνων, καὶ ὕψωσε ταπεινούς. πεινῶντας
ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κε-
54 νούς. ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι
55 ἐλέους, καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,
τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα."
56 Ἔμεινε δὲ Μαριὰμ σὺν αὐτῇ ὡσεὶ[35] μῆνας τρεῖς· καὶ
ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.
57 Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν
58 αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν· καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι
καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς, ὅτι ἐμεγάλυνε Κύριος τὸ
59 ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. Καὶ
ἐγένετο ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ[36], ἦλθον περιτεμεῖν τὸ
παιδίον· καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πα-
60 τρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν. καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ
αὐτοῦ εἶπεν, "Οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης†."
61 Καὶ εἶπον[37] πρὸς αὐτήν, "Ὅτι οὐδείς ἐστιν ἐν τῇ
συγγενείᾳ[38] σου, ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ."
62 Ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, τὸ τί ἂν θέλοι κα-
63 λεῖσθαι αὐτόν[39]. καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψε, λέ-
γων, "Ἰωάννης† ἐστὶ τὸ‡ ὄνομα αὐτοῦ·" καὶ ἐθαύ-
64 μασαν πάντες. Ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παρα-
χρῆμα καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν
65 Θεόν. Καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοι-
κοῦντας αὐτούς· καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρεινῇ τῆς Ἰουδαίας
66 διελαλεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα· καὶ ἔθεντο
πάντες οἱ ἀκούσαντες§ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες,
"Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται;" Καὶ[40] χεὶρ Κυρίου
67 ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλή-
σθη Πνεύματος Ἁγίου, καὶ προεφήτευσε[41], λέγων,

* — τὸ B. [34] καὶ γενεὰς TTr. [35] ὡς LTTr. [36] ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ LTTr. † Ἰωάνης Tr. [37] εἶπαν TTr. [38] ἐκ τῆς συγγενείας LTTr. [39] αὐτὸ LTTr. ‡ — τὸ Tr. § ἀκούοντες Tr *marg.* [40] + γὰρ LTTr. [41] ἐπροφήτευσεν LTTr.

"Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, ὅτι ἐπε- 68
σκέψατο καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ· καὶ 69
ἤγειρε κέρας σωτηρίας ἡμῖν, ἐν τῷ[42] οἴκῳ Δαβὶδ[43]
τοῦ[44] παιδὸς αὐτοῦ· (καθὼς ἐλάλησε διὰ στόματος 70
τῶν ἁγίων τῶν* ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ·) σωτη- 71
ρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν
μισούντων ἡμᾶς· ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων 72
ἡμῶν, καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ, ὅρκον 73
ὃν ὤμοσε πρὸς Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦ-
ναι ἡμῖν, ἀφόβως, ἐκ χειρὸς τῶν[45] ἐχθρῶν ἡμῶν[46] 74
ῥυσθέντας, λατρεύειν αὐτῷ ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιο- 75
σύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας[47] τῆς ζωῆς[48]
ἡμῶν. Καὶ σύ[49], παιδίον, προφήτης ὑψίστου κλη- 76
θήσῃ· προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου Κυρίου, ἑτοι-
μάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ· τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ 77
λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν[50], διὰ σπλάγχνα 78
ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπεσκέψατο[51] ἡμᾶς ἀνατολὴ
ἐξ ὕψους, ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου 79
καθημένοις· τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς
ὁδὸν εἰρήνης." Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανε καὶ ἐκραται- 80
οῦτο πνεύματι· καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις, ἕως ἡμέρας
ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.

ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλθε **2**
δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου, ἀπογράφεσθαι
πᾶσαν τὴν οἰκουμένην· αὕτη ἡ[1] ἀπογραφὴ πρώτη 2
ἐγένετο† ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου[2]. καὶ 3
ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν
ἰδίαν[3] πόλιν. Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς Γαλι- 4
λαίας, ἐκ πόλεως Ναζαρέτ[4], εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς
πόλιν Δαβίδ[5], ἥτις καλεῖται Βηθλεέμ, διὰ τὸ εἶναι
αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβίδ[5], ἀπογράψασθαι[6] 5
σὺν Μαριὰμ τῇ μεμνηστευμένῃ[7] αὐτῷ γυναικί[8], οὔσῃ

42 —τῷ LTTr. 43 Δαυεὶδ LTTr. 44 —τοῦ LTTr. * —τῶν TTr. 45 —τῶν LTTr. 46 —ἡμῶν TTr[LTr *marg.*]. 47 πάσαις ταῖς ἡμέραις L *marg.* Tr *marg.* 48 —τῆς ζωῆς LTTr. 49 +δὲ TTr. 50 ἡμῶν Tr *marg.* 51 ἐπισκέψεται Tr *marg.* 1 —ἡ LTTr. † ἐγένετο πρώτη T. 2 Κυρίνου L, Κυρείνου Tr *marg.* 3 ἑαυτοῦ LTTr (*non marg.*). 4 Ναζαρὰθ L, Ναζαρὲθ ETTr *marg.* 5 Δαυεὶδ LTTr. 6 ἀπογράφεσθαι L. 7 ἐμνηστευμένῃ LTTr. 8 —γυναικί LTTr.

6 ἐγκύῳ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλή-
7 σθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν· καὶ ἔτεκε τὸν
υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτόν,
καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ[9] φάτνῃ· διότι οὐκ ἦν
αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.

8 Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυ-
λοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ
9 τὴν ποίμνην αὐτῶν. καὶ ἰδού*, ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη
αὐτοῖς, καὶ δόξα Κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς· καὶ
10 ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγε-
λος, "Μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γάρ, εὐαγγελίζομαι ὑμῖν
11 χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ· ὅτι ἐτέχθη
ὑμῖν σήμερον σωτήρ, ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος, ἐν
12 πόλει Δαβίδ[5]. καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ** σημεῖον· εὑρήσετε
βρέφος ἐσπαργανωμένον, [10]κείμενον† ἐν τῇ[11] φάτνῃ."
13 Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρα-
τιᾶς οὐρανίου‡, αἰνούντων τὸν Θεόν, καὶ λεγόντων,
14 "Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη· ἐν ἀν-
15 θρώποις εὐδοκία[12]." Καὶ ἐγένετο, ὡς ἀπῆλθον ἀπ'
αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, καὶ οἱ ἄνθρωποι[13]
οἱ ποιμένες εἶπον[14] πρὸς ἀλλήλους, "Διέλθωμεν δὴ
ἕως Βηθλεέμ, καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονός,
16 ὃ ὁ Κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν." Καὶ ἦλθον[15] σπεύ-
σαντες, καὶ ἀνεῦρον[16] τήν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσήφ,
17 καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. ἰδόντες δὲ
διεγνώρισαν[17] περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐ-
18 τοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. καὶ πάντες οἱ ἀκού-
σαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν
19 ποιμένων πρὸς αὐτούς. ἡ δὲ Μαριὰμ[18] πάντα συνε-
τήρει τὰ ῥήματα ταῦτα, συμ§βάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ
20 αὐτῆς. καὶ ἐπέστρεψαν[19] οἱ ποιμένες, δοξάζοντες καὶ
αἰνοῦντες τὸν Θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον[20],
καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

[9] —τῇ LTTr. * —ἰδού T[Tr]. ** [τὸ] Tr *marg.* [10] +καὶ [L]Tr. † —κείμενον T. [11] —τῇ LTTr. ‡ οὐρανοῦ Tr (*non marg.*). [12] εὐδοκίας LTTr (*non marg.*). [13] —καὶ οἱ ἄνθρωποι T[LTr]. [14] ἐλάλουν L *marg.* T. [15] ἦλθαν TTr. [16] ἀνεῦραν TTr. [17] ἐγνώρισαν LTTr. [18] Μαρία LTTr. § συν- T. [19] ὑπέστρεψαν LTTr. [20] ἴδον T.

ΚΑΙ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτε- 21
μεῖν **τὸ παιδίον**[21], καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς,
τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ **συλληφθῆναι**[22]
αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

ΚΑΙ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ 22
αὐτῶν[23], κατὰ τὸν νόμον **Μωσέως**[24], ἀνήγαγον αὐτὸν
εἰς Ἱεροσόλυμα, παραστῆσαι τῷ Κυρίῳ, καθὼς 23
γέγραπται ἐν[26] νόμῳ Κυρίου, 'Ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοῖ-
γον μήτραν ἅγιον τῷ Κυρίῳ κληθήσεται·' καὶ τοῦ 24
δοῦναι θυσίαν, κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν[27] νόμῳ Κυρίου,
'Ζεῦγος τρυγόνων ἢ δύο **νεοσσοὺς**[28] περιστερῶν.'

Καὶ ἰδού, **ἦν ἄνθρωπος**[29] ἐν Ἱερουσαλήμ, ᾧ ὄνομα 25
Συμεών*, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής,
προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ Πνεῦμα
Ἅγιον ἦν[30] ἐπ' αὐτόν· καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον 26
ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον
πρὶν ἢ† ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου. Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ 27
Πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς
γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν, τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ
τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἐδέ- 28
ξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας **αὐτοῦ**[31], καὶ εὐλόγησε
τὸν Θεόν, καὶ εἶπε, "Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, 29
δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου, ἐν εἰρήνῃ· ὅτι εἶδον οἱ 30
ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, ὃ ἡτοίμασας κατὰ 31
πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν· φῶς εἰς ἀποκάλυψιν 32
ἐθνῶν, καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ." Καὶ ἦν[32] 33
Ἰωσὴφ[33] καὶ ἡ μήτηρ **αὐτοῦ**‡ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς
λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συ- 34
μεών, καὶ εἶπε πρὸς Μαριὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ,
"Ἰδού, οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολ-
λῶν ἐν τῷ Ἰσραήλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον·
(καὶ σοῦ **δὲ**[34] αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία·) 35

[21] αὐτόν LTTr. [22] συλλημφθῆναι LTTr. [23] αὐτῆς BE. [24] Μωυσέως LTTr. [26] +τῷ L. [27] +τῷ LTTr. [28] νοσσοὺς T. [29] ἄνθρωπος ἦν L *marg.* TTr *marg.* * Σιμεών B. [30] ἦν ἅγιον LTTr. † ἢ ὂν T, ἂν Tr, ἢ *seu* [ἢ] ἂν Tr *marg.* [31] – αὐτοῦ T[LTr]. [32] +ὁ LTTr. [33] πατὴρ αὐτοῦ TTr. ‡ – αὐτοῦ Tr. [34] [δὲ] LTr.

ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλο-
γισμοί."
36 Καὶ ἦν Ἄννα προφῆτις, θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ
φυλῆς Ἀσήρ· αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς,
ζήσασα ἔτη μετὰ ἀνδρὸς[35] ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας
37 αὐτῆς· καὶ αὕτη[36] χήρα ὡς[37] ἐτῶν ὀγδοηκοντατεσ-
σάρων*, ἣ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ** τοῦ ἱεροῦ, νηστείαις
38 καὶ δεήσεσι λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν· καὶ
αὕτη[38] αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα ἀνθωμολογεῖτο τῷ
Κυρίῳ[39], καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσι τοῖς προσδεχο-
39 μένοις λύτρωσιν ἐν[40] Ἱερουσαλήμ. Καὶ ὡς ἐτέλεσαν
ἅπαντα† τὰ‡ κατὰ τὸν νόμον Κυρίου, ὑπέστρεψαν§ εἰς
40 τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν[41] Ναζαρέτ[42]. Τὸ
δὲ παιδίον ηὔξανε, καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι[43], πλη-
ρούμενον σοφίας[44]· καὶ χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.
41 ΚΑΙ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς
42 Ἱερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. καὶ ὅτε ἐγένετο
ἐτῶν δώδεκα, ἀναβάντων[45] αὐτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα[46]
43 κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς, καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέ-
ρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτούς, ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ
παῖς ἐν Ἱερουσαλήμ· καὶ οὐκ ἔγνω Ἰωσὴφ καὶ ἡ
44 μήτηρ[47] αὐτοῦ. νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ συνοδίᾳ
εἶναι[48], ἦλθον ἡμέρας ὁδόν, καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν
45 τοῖς συγγενέσι καὶ ἐν[49] τοῖς γνωστοῖς· καὶ μὴ εὑ-
ρόντες αὐτόν[50], ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, ζητοῦν-
46 τες[51] αὐτόν. Καὶ ἐγένετο μεθ'[52] ἡμέρας τρεῖς, εὗρον
αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκά-
λων, καὶ ἀκούοντα αὐτῶν, καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς.
47 ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ, ἐπὶ τῇ συν-
48 έσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. Καὶ ἰδόντες
αὐτόν, ἐξεπλάγησαν· καὶ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ

[35] μετὰ ἀνδρὸς ἔτη LTTr, *at* ἔτη ἑπτὰ μετὰ ἀνδρὸς Tr *marg.* [36] αὐτὴ TTr. [37] ἕως LTTr. * ὀγδοήκοντα τεσσάρων BELTTr. ** — ἀπὸ TTr. [38] — αὕτη LTTr. [39] θεῷ L (*non marg.*) TTr. [40] — ἐν LTTr. † πάντα TTr. ‡ — τὰ T. § ἐπέστρεψαν TTr *marg.* [41] πόλιν ἑαυτῶν LTTr. [42] Ναζαρέθ ETTr (*non marg.*). [43] — πνεύματι LTTr. [44] σοφίᾳ L *marg.* Tr (*non marg.*). [45] ἀναβαινόντων LTTr. [46] — εἰς Ἱεροσόλυμα T[Tr]Tr *marg.* [47] ἔγνωσαν οἱ γονεῖς L (*non marg.*) TTr. [48] εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ LTTr. [49] — ἐν LTTr. [50] — αὐτόν TTr[L]. [51] ἀναζητοῦντες L (*non marg.*) TTr. [52] μετὰ TTr.

εἶπε[53], "Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδού, ὁ
πατήρ σου κἀγὼ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε." Καὶ 49
εἶπε πρὸς αὐτούς, "Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδειτε
ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με;" Καὶ 50
αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. Καὶ 51
κατέβη μετ' αὐτῶν, καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέτ[54]· καὶ ἦν
ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει
πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα[55] ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. καὶ 52
Ἰησοῦς προέκοπτε* σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ†, καὶ χάριτι
παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

3 ΕΝ ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβε-
ρίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου‡ τῆς
Ἰουδαίας, καὶ τετραρχοῦντος§ τῆς Γαλιλαίας Ἡρώ-
δου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχοῦντος§
τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσα-
νίου τῆς Ἀβιληνῆς τετραρχοῦντος§, ἐπ' ἀρχιερέων[1] 2
Ἄννα καὶ Καϊάφα[2], ἐγένετο ῥῆμα Θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην‖
τὸν τοῦ[3] Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ· καὶ ἦλθεν εἰς 3
πᾶσαν τὴν[4] περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου, κηρύσσων
βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· ὡς γέ- 4
γραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἡσαΐου[5] τοῦ προφήτου,
λέγοντος[6], 'Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἑτοιμάσατε
τὴν ὁδὸν Κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.
πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται, καὶ πᾶν ὄρος καὶ βου- 5
νὸς ταπεινωθήσεται· καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν[7],
καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας. καὶ ὄψεται πᾶσα 6
σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ.' Ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐκ- 7
πορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ, "Γεν-
νήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς
μελλούσης ὀργῆς; ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους¶ 8
τῆς μετανοίας· καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς,
Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι
δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα

[53] εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ LTTr. [54] Ναζαρέθ ETTr (*non marg.*). [55] τὰ ῥήματα πάντα [ταῦτα] L, *at* —ταῦτα *tantum* T[Tr *marg.*]. * +ἐν τῇ T. † ἡλικίᾳ καὶ σοφίᾳ Tr (*non marg.*). ‡ Πειλάτου T. § τετρααρχοῦντος T. [1] ἐπὶ ἀρχιερέως LTTr. [2] Καΐφα L. ‖ Ἰωάνην Tr. [3] —τοῦ LTTr. [4] —τὴν LTr. [5] Ἠσαΐου L. [6] —λέγοντος LTTr. [7] εὐθείας LTTr. ¶ ἀξίους καρποὺς Tr *marg.*

9 τῷ Ἀβραάμ. ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν
δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν
καλὸν[8] ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται."
10 Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι, λέγοντες, "Τί οὖν
11 ποιήσομεν[9]; Ἀποκριθεὶς δὲ λέγει[10] αὐτοῖς, "Ὁ ἔχων
δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι· καὶ ὁ ἔχων
12 βρώματα ὁμοίως ποιείτω." Ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι
βαπτισθῆναι, καὶ εἶπον[11] πρὸς αὐτόν, "Διδάσκαλε,
13 τί ποιήσομεν[12];" Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, "Μηδὲν
14 πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε." Ἐ-
πηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι, λέγοντες, "Καὶ
ἡμεῖς τί ποιήσομεν[13];" Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς[14], "Μη-
δένα διασείσητε, μηδὲ* συκοφαντήσητε· καὶ ἀρκεῖσθε
τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν."
15 Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογιζομένων
πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου†,
16 μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστός, ἀπεκρίνατο ὁ Ἰωάννης‡
ἅπασι λέγων§, "Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς[15]·
ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς
λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς
17 ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ πυρί· οὗ τὸ
πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ[16] τὴν ἅλωνα
αὐτοῦ· καὶ συνάξει‖ τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην
αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ."
18 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο
19 τὸν λαόν. Ὁ δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης¶, ἐλεγχόμενος
ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρωδιάδος τῆς γυναικὸς Φιλίππου[17]
τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησε
20 πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, προσέθηκε καὶ[18] τοῦτο ἐπὶ πᾶσι,
καὶ**κατέκλεισε τὸν Ἰωάννην†† ἐν τῇ[19] φυλακῇ.
21 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαόν,
καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου, ἀνεῳ-

[8] [καλὸν] L. [9] ποιήσωμεν LTTr. [10] ἔλεγεν LTTr. [11] εἶπαν LTTr. [12] ποιήσωμεν LTTr. [13] τί ποιήσομεν (ποιήσωμεν TTr *marg.*) καὶ ἡμεῖς L (*non marg.*) TTr. [14] εἶπεν αὐτοῖς LTr. * μηδένα T. † Ἰωάνου Tr. ‡ Ἰωάνης Tr. § λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάννης TTr *marg.* [15] +εἰς μετάνοιαν L. [16] διακαθᾶραι L *marg.* TTr *marg.* ‖ συναγαγεῖν T. ¶ τετραάρχης T. [17] —Φιλίππου LTTr. [18] [καὶ] L. ** —καὶ T[Tr *marg.*]. †† Ἰωάνην Tr. [19] —τῇ LTTr.

χθῆναι τὸν οὐρανόν, καὶ καταβῆναι τὸ Πνεῦμα τὸ 22
Ἅγιον σωματικῷ εἴδει ὡσεὶ[20] περιστερὰν ἐπ᾽ αὐτόν,
καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι, λέγουσαν[21], "Σὺ εἶ
ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ ηὐδόκησα[22]." Καὶ 23
αὐτὸς ἦν ὁ* Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος[23],
ὤν, ὡς ἐνομίζετο, υἱὸς[24] Ἰωσήφ, τοῦ Ἡλί[26], τοῦ 24
Ματθάτ[27], τοῦ Λευΐ[28], τοῦ Μελχί[29], τοῦ Ἰαννά[30], τοῦ
Ἰωσήφ, τοῦ Ματταθίου†, τοῦ Ἀμώς, τοῦ Ναούμ, τοῦ 25
Ἐσλί[31], τοῦ Ναγγαί, τοῦ Μαάθ, τοῦ Ματταθίου‡, τοῦ 26
Σεμεΐ[32], τοῦ Ἰωσὴφ[33], τοῦ Ἰούδα[34], τοῦ Ἰωαννᾶ[35], τοῦ 27
Ῥησά, τοῦ Ζοροβάβελ, τοῦ Σαλαθιήλ, τοῦ Νηρί[36],
τοῦ Μελχί[37], τοῦ Ἀδδί[38], τοῦ Κωσάμ, τοῦ Ἐλμω- 28
δάμ[39], τοῦ Ἤρ[40], τοῦ Ἰωσή[41], τοῦ Ἐλιέζερ, τοῦ 29
Ἰωρείμ, τοῦ Ματθάτ[42], τοῦ Λευΐ[43], τοῦ Συμεών, τοῦ 30
Ἰούδα, τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ Ἰωνάν[44], τοῦ Ἐλιακείμ, τοῦ 31
Μελεᾶ[45], τοῦ Μαϊνάν[46], τοῦ Ματταθά, τοῦ Ναθάν[47],
τοῦ Δαβίδ[48], τοῦ Ἰεσσαί, τοῦ Ὠβήδ[49], τοῦ Βοόζ[50], 32
τοῦ Σαλμών[51], τοῦ Ναασσών, τοῦ Ἀμιναδάβ, τοῦ 33
Ἀράμ[52], τοῦ Ἐσρώμ[53], τοῦ Φαρές, τοῦ Ἰούδα, τοῦ 34
Ἰακώβ, τοῦ Ἰσαάκ, τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Θάρα, τοῦ
Ναχώρ, τοῦ Σαρούχ[54], τοῦ Ῥαγαῦ, τοῦ Φαλέκ[55], τοῦ 35
Ἔβερ‡, τοῦ Σαλά, τοῦ Καϊνάν[56], τοῦ Ἀρφαξάδ, τοῦ 36
Σήμ, τοῦ Νῶε, τοῦ Λάμεχ, τοῦ Μαθουσάλα, τοῦ 37
Ἐνώχ, τοῦ Ἰαρέδ[57], τοῦ Μαλελεήλ, τοῦ Καϊνάν[58], τοῦ 38
Ἐνώς, τοῦ Σήθ, τοῦ Ἀδάμ, τοῦ Θεοῦ.

ἸΗΣΟΥΣ δὲ Πνεύματος Ἁγίου πλήρης[1] ὑπέστρε- 4

[20] ὡς LTTr. [21] —λέγουσαν LTTr. [22] εὐδόκησα LTTr. * —ὁ TTr. [23] ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα L *marg.* TTr. [24] ὢν υἱός, ὡς ἐνομίζετο LTTr. [26] Ἡλὶ E, Ἡλεί TTr. [27] Μαθθάθ T. [28] Λευεί TTr. [29] Μελχεί TTr. [30] Ἰανναί LTTr. † Μαθθαθίου Tr. [31] Ἐσλεί TTr. ‡ Ματαθίου Tr *marg.* [32] Σεμεΐν L *marg.*, Σεμεείν TTr. [33] Ἰωσήχ L *marg.* TTr. [34] Ἰωδά TTr. [35] Ἰωανάν LTTr. [36] Νηρεί TTr. [37] Μελχεί TTr. [38] Ἀδδεί TTr. [39] Ἑλμαδάμ L, Ἐλμαδάμ TTr. [40] Ἧρ L. [41] Ἰησοῦ LTTr. [42] Μαθθάθ T, Μαθθάτ Tr. [43] Λευεί TTr. [44] Ἰωνάμ TTr. [45] Μελεά TTr. [46] [τοῦ Μεννᾶ] L, τοῦ Μεννά TTr. [47] Ναθάμ L *marg.* T. [48] Δαυείδ LTTr. [49] Ἰωβήδ LTTr. [50] Βοός LTTr. [51] Σαλά TTr *marg.* [52] Ἀδμείν, τοῦ Ἀρνεί (*loco* Ἀράμ) T, *at* Ἀρνεί *tantum* Tr *marg.* [53] Ἐσρών BEL (*non marg.*) Tr *marg.* [54] Σερούχ LTTr. [55] Φάλεγ L *marg.*, Φάλεκ L *text.* Tr. ‡ Ἔβερ Tr. [56] Καινάμ TTr *marg.* [57] Ἰάρεθ L, Ἰάρετ T. [58] Μελελεήλ, τοῦ Καϊνάμ T. [1] πλήρης Πνεύματος ἁγίου LTTr.

ψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου· καὶ ἤγετο ἐν τῷ Πνεύματι
2 εἰς τὴν ἔρημον[2] ἡμέρας τεσσαράκοντα[3] πειραζόμενος
ὑπὸ τοῦ διαβόλου. καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς
ἡμέραις ἐκείναις· καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν, ὕστε-
3 ρον[4] ἐπείνασε. καὶ εἶπεν[5] αὐτῷ ὁ διάβολος, "Εἰ υἱὸς
εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος."
4 Καὶ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν[6], λέγων[7], "Γέγραπ-
ται, 'Ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος,
5 ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι Θεοῦ[8].'" Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν
ὁ διάβολος[9] εἰς ὄρος ὑψηλὸν[10] ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς
6 βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου· καὶ
εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, "Σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν
ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν· ὅτι ἐμοὶ πα-
7 ραδέδοται, καὶ ᾧ ἐὰν[11] θέλω δίδωμι αὐτήν· σὺ οὖν
ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιόν μου[12], ἔσται σου πάντα[13]."
8 Καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ εἶπεν[14] ὁ Ἰησοῦς, "Ὕπαγε
ὀπίσω μου, Σατανᾶ[15]· γέγραπται γάρ[16], 'Προσκυνή-
σεις Κύριον τὸν Θεόν σου[17], καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύ-
9 σεις.'" Καὶ ἤγαγεν[18] αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ
ἔστησεν αὐτὸν[19] ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ
εἶπεν αὐτῷ, "Εἰ ὁ[20] υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν
10 ἐντεῦθεν κάτω· γέγραπται γάρ, 'Ὅτι τοῖς ἀγγέλοις
11 αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, τοῦ διαφυλάξαι σε· καὶ
ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς
12 λίθον τὸν πόδα σου.'" Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν ⸢αὐτῷ
ὁ Ἰησοῦς*, "Ὅτι εἴρηται, 'Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον
13 τὸν Θεόν σου.'" Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν
ὁ διάβολος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.
14 ΚΑΙ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ
Πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ φήμη ἐξῆλθε

[2] ἐν τῇ ἐρήμῳ L (*non marg.*) TTr. [3] τεσσερράκοντα TTr. [4] —ὕστερον LTTr. [5] εἶπεν δὲ LTTr. [6] πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς LTTr. [7] —λέγων TTr. [8] —ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι Θεοῦ T[Tr]. [9] —ὁ διάβολος TTr. [10] —εἰς ὄρος ὑψηλὸν TTr[L]. [11] ἂν LTr. [12] ἐμοῦ LTTr. [13] πᾶσα LTTr. [14] εἶπεν αὐτῷ LTTr *marg.* (*post* Ἰησοῦς *ponit* T). [15] —ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ TTr[L]. [16] —γὰρ LTTr. [17] Κύριον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις L (*non marg.*) Tr. [18] ἤγαγεν δὲ TTr (*non marg.*). [19] —αὐτὸν T[Tr]. [20] —ὁ LTTr.
* ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Tr *marg.*

καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς ἐδί- 15
δασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ
πάντων. καὶ ἦλθεν εἰς τὴν[21] Ναζαρέτ[22], οὗ ἦν τε- 16
θραμμένος*· καὶ εἰσῆλθε κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ, ἐν τῇ
ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, εἰς τὴν συναγωγήν, καὶ ἀνέστη
ἀναγνῶναι. καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον Ἡσαΐου τοῦ 17
προφήτου[23]· καὶ ἀναπτύξας[24] τὸ βιβλίον, εὗρε τὸν†
τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον, 'Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ· 18
οὗ ἕνεκεν[25] ἔχρισέ με εὐαγγελίζεσθαι[26] πτωχοῖς, ἀπέ-
σταλκέ με ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρ-
δίαν[27]· κηρύξαι[28] αἰχμαλώτοις ἄφεσιν, καὶ τυφλοῖς
ἀνάβλεψιν· ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει·
κηρύξαι[28] ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτόν.' Καὶ πτύξας τὸ 19, 20
βιβλίον, ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ, ἐκάθισε· καὶ πάντων
ἐν τῇ συναγωγῇ‡ οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν[29] ἀτενίζοντες αὐτῷ.
Ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐτούς, "Ὅτι σήμερον πε- 21
πλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν." Καὶ 22
πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς
λόγοις τῆς χάριτος, τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στό-
ματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον, "Οὐχ[30] οὗτός ἐστιν ὁ§ υἱὸς
Ἰωσήφ[31];" Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, "Πάντως ἐρεῖτέ 23
μοι τὴν παραβολὴν ταύτην, Ἰατρέ, θεράπευσον
σεαυτόν· ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα ἐν τῇ Καπερ-
ναούμ[32], ποίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου."

Εἶπε δέ, "Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς προφήτης 24
δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ‖. ἐπ' ἀληθείας δὲ 25
λέγω ὑμῖν, ¶πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις
Ἡλίου[33] ἐν τῷ Ἰσραήλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ[34]
ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ
πᾶσαν τὴν γῆν· καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη 26
Ἠλίας[33], εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα** τῆς Σιδῶνος[35] πρὸς γυ-

[21] – τὴν LTTr. [22] Ναζαρά T, Ναζαρέθ ETr *marg.* * ἀνατεθραμμένος T. [23] τοῦ προφήτου Ἡσαΐου (Ἡσ. L) L (*non marg.*) TTr. [24] ἀνοίξας LTr. † – τὸν T. [25] εἵνεκεν LTTr. [26] εὐαγγελίσασθαι LTTr. [27] – ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν TTr[L]. [28] κηρῦξαι LT. [29] ἦσαν οἱ ὀφθαλμοὶ L, *at* ‡ οἱ ὀφθ. ἐν τῇ συν. ἦσαν TTr (*non marg.*). [30] οὐχὶ LTTr. § [ὁ] Tr. [31] ὁ (– ὁ TTr *marg.*) υἱός ἐστιν Ἰωσὴφ οὗτος L *marg.* TTr *marg.* [32] εἰς τὴν (– τὴν LTr) Καφαρναούμ LTTr. ‖ ἑαυτοῦ T. ¶ + ὅτι T. [33] Ἠλίου *et* Ἠλίας SE, Ἡλείου *et* Ἡλείας T. [34] – ἐπὶ LTr. ** Σά-[illegible] Tr *marg.* [35] Σιδωνίας LTTr.

27 ναῖκα χήραν. καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐπὶ Ἐλισ-
σαίου τοῦ προφήτου ἐν τῷ Ἰσραήλ[36]· καὶ οὐδεὶς αὐτῶν
28 ἐκαθαρίσθη, εἰ μὴ Νεεμὰν[38] ὁ Σύρος." Καὶ ἐπλή-
σθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ, ἀκούοντες
29 ταῦτα, καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς
πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως τῆς[39] ὀφρύος τοῦ
ὄρους, ἐφ' οὗ ἡ πόλις αὐτῶν ᾠκοδόμητο[40], εἰς τὸ[41]
30 κατακρημνίσαι αὐτόν· αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου
αὐτῶν ἐπορεύετο.
31 ΚΑΙ κατῆλθεν εἰς Καπερναοὺμ[42] πόλιν τῆς Γαλι-
32 λαίας· καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασι. καὶ
ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ
33 ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρω-
πος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξε
34 φωνῇ μεγάλῃ, λέγων[43], "Ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ
Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ
35 ἅγιος τοῦ Θεοῦ." Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
λέγων, "Φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἐξ[44] αὐτοῦ." Καὶ
ῥίψαν[45] αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον ἐξῆλθεν
36 ἀπ' αὐτοῦ, μηδὲν βλάψαν αὐτόν. καὶ ἐγένετο θάμβος
ἐπὶ πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγον-
τες, "Τίς ὁ λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει
ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασι, καὶ ἐξέρχον-
37 ται;" Καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα
τόπον τῆς περιχώρου.
38 Ἀναστὰς δὲ ἐκ[47] τῆς συναγωγῆς, εἰσῆλθεν εἰς τὴν
οἰκίαν Σίμωνος· ἡ[48] πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συν-
εχομένη πυρετῷ μεγάλῳ· καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ
39 αὐτῆς. καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς, ἐπετίμησε τῷ πυ-
ρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν· παραχρῆμα δὲ[49] ἀναστᾶσα
διηκόνει αὐτοῖς.
40 Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου, πάντες* ὅσοι εἶχον ἀσθε-

[36] ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἐπὶ Ἐλισαίου (Ἐλισαίου Tr) τοῦ προφήτου LTTr. [38] Ναιμὰν LTTr. [39] —τῆς TTr. [40] ᾠκοδόμητο αὐτῶν TTr. [41] ὥστε LTTr. [42] Καφαρναοὺμ LTTr. [43] —λέγων T[Tr]. [44] ἀπ' LTTr (*non marg.*). [45] ῥῖψαν LT. [47] ἀπὸ TTr. [48] —ἡ LTTr. [49] καὶ παραχρῆμα L *marg.* Tr *marg.* * ἅπαντες Tr *marg.*

νοῦντας νόσοις ποικίλαις ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν·
ὁ δὲ ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας **ἐπιθεὶς**[50] **ἐθεράπευ-
σεν**[*] αὐτούς. **ἐξήρχετο**[†] δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, 41
κράζοντα[51] καὶ λέγοντα, "Ὅτι σὺ εἶ **ὁ Χριστὸς**[52] ὁ
υἱὸς τοῦ Θεοῦ." Καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἴα αὐτὰ λαλεῖν,
ὅτι ᾔδεισαν τὸν Χριστὸν αὐτὸν εἶναι. Γενομένης δὲ 42
ἡμέρας ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον, καὶ οἱ
ὄχλοι **ἐζήτουν**[53] αὐτόν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ, καὶ κατ-
εῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. ὁ δὲ 43
εἶπε πρὸς αὐτούς, "Ὅτι καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν
εὐαγγελίσασθαί **με δεῖ**[54] τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ·
ὅτι **εἰς**[55] **τοῦτο ἀπέσταλμαι**[56]." Καὶ ἦν κηρύσσων **ἐν** 44
ταῖς συναγωγαῖς[57] τῆς **Γαλιλαίας**[58].

ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ 5
τοῦ[1] ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἑστὼς
παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ· καὶ **εἶδε**[2] **δύο πλοῖα**[3] 2
ἑστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ **ἁλιεῖς**[‡] **ἀποβάντες ἀπ'
αὐτῶν**[4] **ἀπέπλυναν**[5] τὰ δίκτυα. ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν 3
πλοίων, ὃ ἦν **τοῦ**[6] Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς
γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον· **καὶ καθίσας**[7] **ἐδίδασκεν ἐκ
τοῦ πλοίου**[§] τοὺς ὄχλους. Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, 4
εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα, "Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος,
καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν." Καὶ 5
ἀποκριθεὶς **ὁ**[8] Σίμων εἶπεν **αὐτῷ**[‖], "Ἐπιστάτα, δι'
ὅλης **τῆς**[9] νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ
δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω **τὸ δίκτυον**[10]." Καὶ τοῦτο 6
ποιήσαντες, συνέκλεισαν **ἰχθύων πλῆθος**[11] πολύ· **διερ-
ρήγνυτο**[12] δὲ **τὸ δίκτυον**[10] αὐτῶν, καὶ κατένευσαν τοῖς 7
μετόχοις **τοῖς**[13] ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας
συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ **ἦλθον**[¶], καὶ ἔπλησαν ἀμ-

[50] ἐπιτιθεὶς L (*non marg.*) TTr (*non marg.*). * ἐθεράπευεν TTr (*non marg.*). † ἐξήρχοντο TTr *marg.* [51] κραυγάζοντα LTTr *marg.* [52] — ὁ Χριστὸς LTTr. [53] ἐπεζήτουν LTTr. [54] δεῖ με LTTr *marg.* [55] ἐπὶ LTTr (*non marg.*). [56] ἀπεστάλην LTTr. [57] εἰς τὰς συναγωγὰς TTr (*non marg.*). [58] Ἰουδαίας Tr *marg.* [1] καὶ L *marg.* TTr (*non marg.*). [2] ἴδεν T. [3] πλοιάρια δύο L *marg.*, δύο πλοιάρια TTr *marg.* ‡ ἁλεεῖς T. [4] ἀπ' αὐτῶν ἀποβάντες TTr, ἀποβάντες [ἀπ' αὐτῶν] Tr *marg.* [5] ἔπλυνον LTr, ἔπλυναν T. [6] — τοῦ LTTr. [7] καθίσας δὲ L *marg.* TTr *marg.* § ἐν τῷ πλοίῳ ἐδίδασκεν T. [8] — ὁ TTr. ‖ — αὐτῷ T. [9] — τῆς LTTr. [10] τὰ δίκτυα L *marg.* TTr (*non marg.*). [11] πλῆθος ἰχθύων TTr. [12] διερήγνυτο L, *at* διερρήσσετο (διερή. TTr) δὲ τὰ δίκτυα αὐτῶν L *marg.* TTr. [13] — τοῖς TTr[L]. ¶ ἦλθον T.

8 φότερα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. ἰδὼν δὲ
Σίμων Πέτρος προσέπεσε τοῖς γόνασι τοῦ[14] Ἰησοῦ,
λέγων, "Ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι,
9 Κύριε." Θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας
τοὺς σὺν αὐτῷ, ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ᾗ* συνέ-
10 λαβον· ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην†, υἱοὺς
Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. Καὶ εἶπε
πρὸς τὸν Σίμωνα ὁ[15] Ἰησοῦς, "Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ
11 νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν." Καὶ καταγαγόντες τὰ
πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἅπαντα[16], ἠκολούθησαν
αὐτῷ.

12 ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πό-
λεων, καὶ ἰδού, ἀνὴρ πλήρης λέπρας· καὶ ἰδὼν‡ τὸν
Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ἐδεήθη αὐτοῦ, λέγων,
13 "Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι." Καὶ
ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ, εἰπών[17], "Θέλω,
καθαρίσθητι." Καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ'
14 αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν·
"ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ προσ-
ένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, καθὼς προσέταξε
15 Μωσῆς[18], εἰς μαρτύριον αὐτοῖς." Διήρχετο δὲ μᾶλ-
λον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ· καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολ-
λοὶ ἀκούειν, καὶ θεραπεύεσθαι ὑπ' αὐτοῦ[19] ἀπὸ τῶν
16 ἀσθενειῶν αὐτῶν· αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς
ἐρήμοις, καὶ προσευχόμενος.

17 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἦν
διδάσκων· καὶ ἦσαν καθήμενοι [20]Φαρισαῖοι καὶ νομο-
διδάσκαλοι, οἳ ἦσαν ἐληλυθότες[21] ἐκ πάσης κώμης τῆς
Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ· καὶ δύνα-
18 μις Κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς§. καὶ ἰδού, ἄνδρες
φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος,
καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι ἐνώπιον
19 αὐτοῦ· καὶ μὴ εὑρόντες διὰ[22] ποίας εἰσενέγκωσιν

[14] γόνασιν (–τοῦ) LTTr. * ὧν Tr. † Ἰωάνην Tr. [15] [ὁ] Tr. [16] πάντα LTTr. ‡ ἰδὼν δὲ TTr *marg.* [17] λέγων LTr. [18] Μωυσῆς LTTr. [19] –ὑπ' αὐτοῦ LTTr. [20] +οἱ L. [21] συνεληλυθότες L (*non marg.*). § αὐτόν TTr *marg.* [22] –διὰ LTTr.

αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα, διὰ
τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ
μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν 20
αὐτῶν, εἶπεν αὐτῷ[23], "Ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ
ἁμαρτίαι σου." Καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμ- 21
ματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, λέγοντες, "Τίς ἐστιν οὗτος
ὃς λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται **ἀφιέναι ἁμαρτίας**[24],
εἰ μὴ μόνος ὁ Θεός;" Ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς 22
διαλογισμοὺς αὐτῶν **ἀποκριθεὶς**[25] εἶπε πρὸς αὐτούς,
"Τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί ἐστιν 23
εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου,
ἢ εἰπεῖν, **Ἔγειραι**[26] καὶ περιπάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι 24
ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου[27] ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέ-
ναι ἁμαρτίας," εἶπε τῷ **παραλελυμένῳ**[29], "Σοὶ λέγω,
ἔγειραι[30], καὶ ἄρας τὸ κλινίδιόν σου, πορεύου εἰς τὸν
οἶκόν σου." Καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, 25
ἄρας ἐφ' **ᾧ**[31] κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ,
δοξάζων τὸν Θεόν. καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας, 26
καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου, λέ-
γοντες, "Ὅτι εἴδομεν παράδοξα σήμερον."

Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθε, καὶ **ἐθεάσατο**[33] τελώνην, 27
ὀνόματι **Λευΐν**[34], καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν
αὐτῷ, "Ἀκολούθει μοι." Καὶ καταλιπὼν **ἅπαντα**[35], 28
ἀναστὰς **ἠκολούθησεν**[36] αὐτῷ. Καὶ ἐποίησε δοχὴν 29
μεγάλην **ὁ**[37] **Λευῒς**[38] αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν
ὄχλος τελωνῶν πολύς[39], καὶ ἄλλων οἳ ἦσαν μετ' αὐτῶν
κατακείμενοι. καὶ ἐγόγγυζον **οἱ γραμματεῖς αὐτῶν καὶ** 30
οἱ Φαρισαῖοι[40] πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγοντες,
"Διατί μετὰ[41] τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ
πίνετε;" Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτούς, 31

[23] — αὐτῷ LTTr. [24] ἁμαρτίας ἀφεῖναι L (*non marg.*) TTr. [25] — ἀποκριθεὶς L[Tr]. [26] Ἔγειρε LTTr. [27] ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐξουσίαν ἔχει L *marg.* TTr. [29] παραλυτικῷ L. [30] ἔγειρε LTTr. [31] ὃ TTr. [33] εἶδεν L *marg.* [34] Λευείν TTr. [35] πάντα LTTr. [26] ἠκολούθει L (*non marg.*) TTr. [37] — ὁ LTTr. [38] Λευεὶς TTr. [39] πολὺς τελωνῶν LTTr. [40] Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν LTTr, *at* [αὐτῶν] Tr. [41] + τῶν LTTr.

“Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, ἀλλ'[43] οἱ
32 κακῶς ἔχοντες. οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ
33 ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.” Οἱ δὲ εἶπον[44] πρὸς αὐτόν,
“Διατί[45] οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου* νηστεύουσι πυκνά, καὶ
δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων· οἱ
34 δὲ σοὶ ἐσθίουσι καὶ πίνουσιν;” Ὁ δὲ† εἶπε πρὸς αὐ-
τούς, “Μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ
35 ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστι, ποιῆσαι νηστεύειν‡; ἐλεύ-
σονται δὲ ἡμέραι, καὶ[46] ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ
νυμφίος, τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.”
36 Ἔλεγε δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτούς, “Ὅτι οὐδεὶς
ἐπίβλημα [47]ἱματίου καινοῦ [48]ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον
παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίζει[49], καὶ τῷ
παλαιῷ οὐ συμφωνεῖ[50] [51]ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ.
37 καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ
δὲ μήγε, ῥήξει[52] ὁ νέος οἶνος[53] τοὺς ἀσκούς, καὶ αὐτὸς
38 ἐκχυθήσεται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον
νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον, καὶ ἀμφότεροι συν-
39 τηροῦνται[54]. καὶ οὐδεὶς πιὼν παλαιὸν εὐθέως[55] θέλει
νέον· λέγει γάρ, Ὁ παλαιὸς χρηστότερός[56] ἐστιν.”
6 ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ[1] διαπο-
ρεύεσθαι αὐτὸν διὰ τῶν[2] σπορίμων· καὶ ἔτιλλον οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχυας, καὶ ἤσθιον§, ψώχοντες
2 ταῖς χερσί[3]. τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον αὐτοῖς[4],
“Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν[5] τοῖς σάββασι;”
3 Καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς[6], “Οὐδὲ
τοῦτο ἀνέγνωτε, ὃ ἐποίησε Δαβίδ[7], ὁπότε[8] ἐπείνασεν
4 αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες[9]; ὡς[10] εἰσῆλθεν εἰς τὸν
οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως
ἔλαβε, καὶ[11] ἔφαγε, καὶ ἔδωκε καὶ[12] τοῖς μετ' αὐτοῦ,

[43] ἀλλὰ LTTr. [44] εἶπαν LTTr. [45] —Διατί T[Tr]. * Ἰωάνου Tr. † +Ἰησοῦς TTr. ‡ νηστεῦσαι TTr (*non marg.*). [46] [καὶ] L. [47] +ἀπὸ TTr[L]. [48] +σχίσας TTr. [49] σχίσει L (*non marg.*) TTr (*non marg.*). [50] συμφωνήσει LTTr (*non marg.*). [51] +τὸ TTr. [52] ῥήσσει L *marg.* [53] ὁ οἶνος ὁ νέος LTTr. [54] —καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται T[Tr]. [55] —εὐθέως TTr[Tr *marg.*]. [56] χρηστός TTr (*non marg.*). [1] —δευτεροπρώτῳ Tr[LTr *marg.*]. [2] —τῶν LTTr. § καὶ ἤσθιον τοὺς στάχυας Tr (*non marg.*). [3] +[ν αὐτῶν] L. [4] —αὐτοῖς TTr[L]. [5] —ποιεῖν ἐν LTr, —ἐν T. [6] ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς LTr *marg.*, ὁ Ἰησ. πρὸς αὐτ. εἶπ. T. [7] Δαυείδ LTTr. [8] ὅτε LTr. [9] —ὄντες LTr[Tr *marg.*]. [10] πῶς L (*non marg.*). [ὡς] Tr. [11] λαβὼν LTr. [12] —καὶ LTr.

οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς;"
Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, "Ὅτι* κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ 5
ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου."
Ἐγένετο δὲ καὶ[13] ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν 6
αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν ἐκεῖ
ἄνθρωπος[14], καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά. παρε- 7
τήρουν[15] δὲ αὐτὸν[16] οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, εἰ
ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύσει[17]· ἵνα εὕρωσι κατηγορίαν†
αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ ᾔδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, καὶ 8
εἶπε[18] τῷ ἀνθρώπῳ[19] τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα,
"Ἔγειραι[20], καὶ στῆθι εἰς τὸ μέσον." Ὁ δὲ[21] ἀνα-
στὰς ἔστη. Εἶπεν οὖν[22] ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς, 9
"Ἐπερωτήσω[23] ὑμᾶς, τί[24] ἔξεστι τοῖς σάββασιν[25],
ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀπο-
λέσαι;" Καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτούς, εἶπε τῷ 10
ἀνθρώπῳ[26], "Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου." Ὁ δὲ ἐποίη-
σεν οὕτω[27]. καὶ ἀποκατεστάθη[28] ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς[29]
ὡς ἡ ἄλλη[30]. αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας· καὶ διε- 11
λάλουν πρὸς ἀλλήλους, τί ἂν ποιήσειαν[31] τῷ Ἰησοῦ.
Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐξῆλθεν‡ εἰς 12
τὸ ὄρος προσεύξασθαι· καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ
προσευχῇ τοῦ Θεοῦ. καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσε- 13
φώνησε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ᾽
αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασε, Σίμωνα 14
ὃν καὶ ὠνόμασε Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ, [32]Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην§, [32]Φίλιππον καὶ Βαρ-
θολομαῖον, [32]Ματθαῖον[33] καὶ Θωμᾶν, [34]Ἰάκωβον τὸν 15
τοῦ[35] Ἀλφαίου καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον Ζηλω-
τήν, [32]Ἰούδαν Ἰακώβου, καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην[36], ὃς 16
καὶ[37] ἐγένετο προδότης· καὶ καταβὰς μετ᾽ αὐτῶν, 17

* [ὅτι] Tr. [13] – καὶ LTTr. [14] ἄνθρωπος ἐκεῖ TTr. [15] παρετηροῦντο LTTr. [16] – αὐτὸν LTTr. [17] θεραπεύει LTTr. † κατηγορεῖν TTr (*non marg.*). [18] εἶπεν δὲ L *marg.* TTr. [19] ἀνδρὶ TTr. [20] Ἔγειρε LTTr. [21] καὶ LTTr. [22] δὲ LTTr. [23] Ἐπερωτῶ TTr. [24] εἰ LTTr (*at* ὑμᾶς τί· E). [25] τῷ σαββάτῳ L (*non marg.*) TTr. [26] εἶπεν αὐτῷ LTTr. [27] – οὕτω TTr. [28] ἀπεκατεστάθη LTTr. [29] – ὑγιὴς LTTr. [30] – ὡς ἡ ἄλλη T[LTr]. [31] ποιήσαιεν LTTr. ‡ ἐξελθεῖν αὐτὸν TTr. [32] + καὶ LTTr[Tr *marg.*]. § Ἰωάνην Tr. [33] Μαθθαῖον LTTr. [34] + καὶ T. [35] – τὸν τοῦ TTr. [36] Ἰσκαριώθ LTTr. [37] – καὶ LT[Tr].

ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος* μαθητῶν αὐτοῦ,
καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας
καὶ Ἱερουσαλήμ, καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶ-
νος, οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ, καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν
18 νόσων αὐτῶν, καὶ οἱ ὀχλούμενοι[38] ὑπὸ[39] πνευμάτων
19 ἀκαθάρτων, καὶ[40] ἐθεραπεύοντο. καὶ πᾶς ὁ ὄχλος
ἐζήτει[41] ἅπτεσθαι αὐτοῦ· ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ
ἐξήρχετο, καὶ ἰᾶτο πάντας.
20 Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς
μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγε, "Μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι
21 ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. μακάριοι οἱ
πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε. μακάριοι οἱ κλαί-
22 οντες νῦν, ὅτι γελάσετε. μακάριοί ἐστε, ὅταν μισή-
σωσιν[42] ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν
ὑμᾶς, καὶ ὀνειδίσωσι, καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν
23 ὡς πονηρόν, ἕνεκα[43] τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. χαίρετε[44]
ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γάρ, ὁ
μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ ταῦτα[45] γὰρ
24 ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. Πλὴν
οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλη-
25 σιν ὑμῶν. οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι†, ὅτι πεινά-
σετε. οὐαὶ ὑμῖν[46], οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενθήσετε
26 καὶ κλαύσετε. οὐαὶ ὑμῖν[47], ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι‡
πάντες§ οἱ ἄνθρωποι· κατὰ ταῦτα[45] γὰρ ἐποίουν τοῖς
ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.
27 "Ἀλλ'[43] ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν, Ἀγαπᾶτε τοὺς
ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς,
28 εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμῖν[49], καὶ[50] προσεύ-
29 χεσθε ὑπὲρ[51] τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. τῷ τύπτοντί σε
ἐπὶ‖ τὴν σιαγόνα, πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην· καὶ ἀπὸ τοῦ
αἴροντός σου τὸ ἱμάτιον, καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύ-
30 σῃς. παντὶ δὲ τῷ[52] αἰτοῦντί σε, δίδου· καὶ ἀπὸ τοῦ

* +πολὺς T. [38] ἐνοχλούμενοι TTr. [39] ἀπὸ LTTr. [40] —καὶ LTTr. [41] ἐζήτουν L *marg.* TTr (*non marg.*). [42] μισήσουσιν L *marg.* [43] ἕνεκεν L. [44] χάρητε LTTr. [45] τὰ αὐτὰ LTTr, ταὐτὰ L *marg.* † +νῦν T[Tr]. [46] —ὑμῖν TTr. [47] —ὑμῖν LTTr. ‡ εἴπωσιν ὑμᾶς T. § [πάντες] Tr *marg.* [48] Ἀλλὰ LTTr. [49] ὑμᾶς L (*non marg.*) TTr. [50] —καὶ LTTr. [51] περὶ TTr *marg.* ‖ εἰς T. [52] —δὲ τῷ T[L], *at* [δὲ] τῷ Tr, [δὲ τῷ] Tr *marg.*

αἴροντος τὰ σά, μὴ ἀπαίτει. καὶ καθὼς θέλετε ἵνα 31
ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς[53] ποιεῖτε αὐτοῖς
ὁμοίως. καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία 32
ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγα-
πῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι. καὶ[54] ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς 33
ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί[55]; καὶ
γὰρ* οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσι. καὶ ἐὰν δανεί- 34
ζητε[56] παρ' ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν[57], ποία ὑμῖν χάρις
ἐστί; καὶ γὰρ[58] οἱ[59] ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανεί-
ζουσιν[60], ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα[61]. πλὴν ἀγαπᾶτε 35
τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καὶ ἀγαθοποιεῖτε, καὶ δανείζετε[62]
μηδὲν† ἀπελπίζοντες[63]· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πο-
λύς[64], καὶ ἔσεσθε υἱοὶ τοῦ[65] ὑψίστου· ὅτι αὐτὸς χρη-
στός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς. γίνεσθε 36
οὖν[66] οἰκτίρμονες, καθὼς καὶ[67] ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρ-
μων ἐστί. καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ[68] μὴ κριθῆτε.[69] μὴ 37
καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε‡. ἀπολύετε,
καὶ ἀπολυθήσεσθε· δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέ- 38
τρον καλόν, πεπιεσμένον καὶ[70] σεσαλευμένον καὶ[70]
ὑπερεκχυνόμενον[71] δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν. τῷ
γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾧ[72] μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται[73] ὑμῖν."
Εἶπε δὲ[74] παραβολὴν αὐτοῖς, "Μήτι δύναται τυφ- 39
λὸς τυφλὸν ὁδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον
πεσοῦνται[75]; οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον 40
αὐτοῦ[76]· κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος
αὐτοῦ. τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ 41
τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφ-
θαλμῷ οὐ κατανοεῖς; ἢ[77] πῶς δύνασαι λέγειν τῷ 42
ἀδελφῷ σου, Ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν

[53] [καὶ ὑμεῖς] LTr *marg.* [54] +γὰρ T. [55] ἐστὶν χάρις L. * −γὰρ T[Tr *marg.*]. [56] δανείσητε LTr *marg.*, δανείζετε L *marg.* Tr, δανίσητε T. [57] λαβεῖν TTr, [ἀπο]λαβεῖν Tr *marg.* [58] −γὰρ T[Tr]. [59] −οἱ LTTr. [60] δανίζουσιν T. [61] ἶσα SBETr. [62] δανίζετε T. † μηδένα T. [63] ἀφελπίζοντες L. [64] +[ἐν τοῖς οὐρανοῖς] L. [65] −τοῦ LTTr. [66] −οὖν LTTr. [67] −καὶ T[LTr]. [68] ἵνα L (*non marg.*). [69] +καὶ T[Tr *marg.*]. ‡ δικασθῆτε Tr *marg.* [70] −καὶ LTTr. [71] ὑπερεκχυννόμενον LTTr. [72] ᾧ γὰρ μέτρῳ L (*non marg.*) TTr. [73] μετρηθήσεται L *marg.* [74] +καὶ LTTr. [75] ἐμπεσοῦνται L (*non marg.*) TTr. [76] −αὐτοῦ LTTr. [77] −ἢ T[Tr].

τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου
δοκὸν οὐ βλέπων; ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν
δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις
ἐκβαλεῖν[78] τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελ-
43 φοῦ σου. οὐ γάρ ἐστι δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν
σαπρόν· οὐδὲ[79] δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν.
44 ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται·
οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσι σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου
45 **τρυγῶσι σταφυλήν**[80]. ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγα-
θοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας **αὐτοῦ***[*] προφέρει τὸ ἀγαθόν·
καὶ ὁ πονηρὸς **ἄνθρωπος**[81] ἐκ τοῦ πονηροῦ **θησαυροῦ**
τῆς καρδίας αὐτοῦ[82] προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ
τοῦ[83] περισσεύματος **τῆς**[84] καρδίας **λαλεῖ τὸ στόμα**
αὐτοῦ[85].
46 “Τί δέ με καλεῖτε, Κύριε, Κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ
47 λέγω; πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρός με καὶ ἀκούων μου τῶν
λόγων καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν
48 ὅμοιος. ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν,
ὃς ἔσκαψε καὶ ἐβάθυνε, καὶ ἔθηκε θεμέλιον ἐπὶ τὴν
πέτραν· **πλημμύρας**[†] δὲ γενομένης, **προσέρρηξεν**[86] ὁ
ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσε σαλεῦσαι
49 αὐτήν· **τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν.**[87] ὁ δὲ ἀκούσας
καὶ μὴ ποιήσας ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ **οἰκοδομήσαντι**[88]
οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου· ᾗ **προσέρρηξεν**[86]
ὁ ποταμός, καὶ **εὐθέως ἔπεσε**[89], καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα
τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.”
7 ᾿ΕΠΕΙ **δὲ**[1] ἐπλήρωσε πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ
εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς **Καπερναούμ**[2].
2 ῾Εκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων ἤμελλε
3 τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ
᾿Ιησοῦ, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν

[78] ἐκβαλεῖν *transferunt* TTr *marg. ad fin. vers.* [79] +πάλιν T[LTr]. [80] σταφυλὴν τρυγῶσιν TTr. * −αὐτοῦ T[Tr *marg.*]. [81] −ἄνθρωπος TTr[L]. [82] −θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ TTr[L]. [83] −τοῦ LTTr. [84] −τῆς LTTr. [85] τὸ στόμα αὐτοῦ λαλεῖ L. † πλημμύρης TTr. [86] προσέρηξεν TTr. [87] διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομεῖ(-ῆ- T)σθαι αὐτήν TTr. [88] οἰκοδομοῦντι L. [89] εὐθὺς συνέπεσεν TTr. [1] ᾿Επειδὴ LTTr (*non marg.*). [2] Καφαρναούμ LTTr.

Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτόν, ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν
δοῦλον αὐτοῦ. οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν 4
παρεκάλουν* αὐτὸν σπουδαίως, λέγοντες, "Ὅτι ἄξιός
ἐστιν ᾧ παρέξει[3] τοῦτο· ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, 5
καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ᾠκοδόμησεν ἡμῖν." Ὁ δὲ 6
Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακ-
ρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ† τῆς οἰκίας, ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν‡ ὁ
ἑκατόνταρχος φίλους[4], λέγων αὐτῷ§, "Κύριε, μὴ σκύλ-
λου· οὐ γάρ εἰμι ἱκανὸς[5] ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου
εἰσέλθῃς· διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρός σε ἐλθεῖν· 7
ἀλλὰ εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται[6] ὁ παῖς μου. καὶ γὰρ 8
ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων
ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ, Πορεύθητι,
καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, Ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ
τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ." Ἀκούσας 9
δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν· καὶ στραφεὶς
τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπε, "Λέγω ὑμῖν, οὐδὲ
ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον." Καὶ ὑπο- 10
στρέψαντες οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον[7] εὗρον τὸν
ἀσθενοῦντα[8] δοῦλον ὑγιαίνοντα.

ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῇ[9] ἑξῆς, ἐπορεύετο** εἰς πόλιν κα- 11
λουμένην Ναΐν· καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ†† οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ ἱκανοί[10], καὶ ὄχλος πολύς. ὡς δὲ ἤγγισε τῇ 12
πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδού, ἐξεκομίζετο τεθνηκώς[11],
υἱὸς μονογενὴς[12] τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὕτη ἦν χήρα[13].
καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς[14] σὺν αὐτῇ. καὶ ἰδὼν 13
αὐτὴν ὁ Κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ‖, καὶ εἶπεν
αὐτῇ, "Μὴ κλαῖε." Καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς 14
σοροῦ· οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν· καὶ εἶπε, "Νεα-
νίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι." Καὶ ἀνεκάθισεν[15] ὁ νε- 15
κρός, καὶ ἤρξατο λαλεῖν· καὶ ἔδωκεν[16] αὐτὸν τῇ μητρὶ

* ἠρώτων T. [3] παρέξῃ LTTr. † —ἀπὸ T. ‡ —πρὸς αὐτὸν T. [4] φίλους ὁ ἑκατόνταρχος [-τοντάρχης T] L *marg.* TTr. § —αὐτῷ T. [5] ἱκανός εἰμι L *marg.* TTr (*non marg.*). [6] ἰαθήτω TTr (*non marg.*). [7] εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες LTTr. [8] —ἀσθενοῦντα LTTr [Tr *marg.*]. [9] τῷ L *marg.* Tr (*non marg.*). ** ἐπορεύθη TTr *marg.* †† [αὐτῷ] Tr *marg.* [10] —ἱκανοί Tr[LTr *marg.*]. [11] [τεθνηκὼς] L. [12] μονογενὴς υἱὸς L *marg.* TTr. [13] αὐτῇ χήρᾳ B, —ἦν BE[Tr *marg.*]. [14] +ἦν ET[Tr]. ‖ αὐτὴν T. [15] ἐκάθισεν L *marg.* [16] ἀπέδωκεν L *marg.*

16 αὐτοῦ. ἔλαβε δὲ φόβος ἅπαντας*, καὶ ἐδόξαζον τὸν
Θεόν, λέγοντες, "Ὅτι προφήτης μέγας ἐγήγερται[17] ἐν
ἡμῖν," καὶ "Ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐ-
17 τοῦ." Καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ
περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐν[18] πάσῃ τῇ περιχώρῳ.
18 ΚΑΙ ἀπήγγειλαν Ἰωάννῃ[19] οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ
19 πάντων τούτων. καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης† ἔπεμψε πρὸς τὸν
Ἰησοῦν[20], λέγων, "Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον‡ προσ-
20 δοκῶμεν;" Παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες
εἶπον[21], "Ἰωάννης† ὁ Βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡμᾶς
πρός σε, λέγων, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον**προσδο-
21 κῶμεν;" Ἐν αὐτῇ[22] δὲ[23] τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσε πολλοὺς
ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν,
22 καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο τὸ[24] βλέπειν. καὶ
ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς[25] εἶπεν αὐτοῖς, "Πορευθέντες
ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ[19] ἃ εἴδετε καὶ ἠκούσατε· ὅτι[26]
τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ
καθαρίζονται,†† κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται,
23 πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· καὶ μακάριός ἐστιν, ὃς ἐὰν
24 μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί." Ἀπελθόντων δὲ τῶν
ἀγγέλων Ἰωάννου§, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους
περὶ Ἰωάννου§, "Τί ἐξεληλύθατε[27] εἰς τὴν ἔρημον θεά-
25 σασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ἀλλὰ
τί ἐξεληλύθατε[27] ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις
ἠμφιεσμένον; ἰδού, οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ
26 ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. ἀλλὰ τί ἐξελη-
λύθατε[27] ἰδεῖν; προφήτην; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ πε-
27 ρισσότερον προφήτου. οὗτός ἐστι περὶ οὗ γέγραπται,
'Ἰδού, ἐγὼ[23] ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσ-
ώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσ-
28 θέν σου.' Λέγω γὰρ‖ ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς

* πάντας Tr. [17] ἠγέρθη LTTr. [18] — ἐν T[LTr]. [19] Ἰωάννει T, Ἰωάνει Tr. † Ἰωάνης Tr. [20] κύριον L *marg.* TTr. ‡ ἕτερον Tr (*non marg.*). [21] εἶπαν LTTr. ** ἕτερον Tr *marg.* [22] ἐκείνῃ L *marg.* TTr. [23] — δὲ LTTr[Tr *marg.*]. [24] — τὸ LTTr. [25] — ὁ Ἰησοῦς TTr[L]. [26] — ὅτι L[Tr]. †† +[καὶ] Tr *marg.* § Ἰωάνου Tr. [27] ἐξήλθατε LTr. [23] — ἐγὼ LTTr. ‖ — γὰρ TTr.

γυναικῶν προφήτης[29] Ἰωάννου* τοῦ Βαπτιστοῦ[30] οὐδείς
ἐστιν. ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ
μείζων αὐτοῦ ἐστι." Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ 29
οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν Θεόν, βαπτισθέντες τὸ
βάπτισμα Ἰωάννου*· οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ 30
τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπ-
τισθέντες ὑπ' αὐτοῦ. εἶπε δὲ ὁ Κύριος[31], "Τίνι οὖν 31
ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης; καὶ τίνι
εἰσὶν ὅμοιοι; ὅμοιοί εἰσι παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ 32
καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις, καὶ λέγου-
σιν[32], Ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρη-
νήσαμεν ὑμῖν†, καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. ἐλήλυθε γὰρ 33
Ἰωάννης‡ ὁ Βαπτιστὴς μήτε§ ἄρτον ἐσθίων[33] μήτε[34]
οἶνον πίνων[35], καὶ λέγετε, Δαιμόνιον ἔχει. ἐλήλυθεν 34
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε,
Ἰδού, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος[36]
καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν 35
τέκνων αὐτῆς πάντων[37]."

Ἠρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων, ἵνα φάγῃ 36
μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν[38] τοῦ Φαρι-
σαίου ἀνεκλίθη[39]. Καὶ ἰδού, γυνὴ ἐν τῇ πόλει, ἥτις 37
ἦν[40] ἁμαρτωλός, [41]ἐπιγνοῦσα ὅτι ἀνάκειται[42] ἐν τῇ οἰκίᾳ
τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου, καὶ 38
στᾶσα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὀπίσω[43] κλαίουσα,
ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσι[44], καὶ
ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσε‖, καὶ κατ-
εφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἤλειφε τῷ μύρῳ. ἰδὼν 39
δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ
λέγων, "Οὗτος, εἰ ἦν¶ προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς
καὶ ποταπὴ ἡ γυνή, ἥτις ἅπτεται αὐτοῦ· ὅτι ἁμαρ-
τωλός ἐστι."

29 —προφήτης L[Tr]. * Ἰωάνου Tr. 30 —τοῦ Βαπτιστοῦ TTr. 31 —εἶπε δὲ ὁ Κύριος LTTr. 32 λέγοντες TTr. † —ὑμῖν TTr. ‡ Ἰωάνης Tr. § μὴ T. 33 ἔσθων (ἐσθίων T) ἄρτον LTTr. 34 μηδὲ T. 35 πίνων οἶνον LTTr. 36 φίλος τελωνῶν LTTr. 37 πάντων τῶν τέκνων αὐτῆς LTr, *at* τῶν τέκνων αὐτῆς [πάντων] Tr *marg.* 38 τὸν οἶκον LTTr. 39 κατεκλίθη LTTr. 40 ἥτις ἦν ἐν τῇ πόλει L (*non marg.*) TTr. 41 + καὶ LTTr. 42 κατάκειται LTTr. 43 ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ LTTr. 44 τοῖς δάκρυσιν *transferunt* LTTr *in locum ante* ἤρξατο. ‖ ἐξέμαξεν T. ¶ +[ὁ] Tr *marg.*

40 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν, "Σί-
μων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν." Ὁ δέ φησι, "Διδάσκαλε,
41 εἰπέ[45]." "Δύο χρεωφειλέται[46] ἦσαν δανειστῇ[47] τινι· ὁ
εἷς ὤφειλε δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντή-
42 κοντα. μὴ ἐχόντων δὲ[48] αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις
ἐχαρίσατο. τίς οὖν αὐτῶν*, εἰπέ[49], πλεῖον αὐτὸν ἀγα-
43 πήσει[50];" Ἀποκριθεὶς δὲ[51] ὁ** Σίμων εἶπεν, "Ὑπολαμ-
βάνω ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο." Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ,
44 "Ὀρθῶς ἔκρινας." Καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα,
τῷ Σίμωνι ἔφη, "Βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα;
εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ ἐπὶ τοὺς πόδας
μου[52] οὐκ ἔδωκας. αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέ μου
τοὺς πόδας, καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς[53] αὐτῆς
45 ἐξέμαξε. φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δέ, ἀφ' ἧς
εἰσῆλθον, οὐ διέλιπε† καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας[54].
46 ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ
47 ἤλειψέ μου τοὺς πόδας[55]. οὗ χάριν, λέγω σοι, ἀφέων-
ται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς[56] αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησε πολύ·
48 ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ." Εἶπε δὲ αὐτῇ,
49 "Ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι." Καὶ ἤρξαντο οἱ
συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, "Τίς οὗτός ἐστιν[57]
50 ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν;" Εἶπε δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα,
"Ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς εἰρήνην."

8 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς, καὶ αὐτὸς διώδευε κατὰ
πόλιν καὶ κώμην, κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν
2 βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, καὶ
γυναῖκές τινες αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμά-
των πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ καλουμένη
3 Μαγδαληνή, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύθει, καὶ
Ἰωάννα‡ γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου, καὶ Σου-
σάννα, καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν αὐτῷ[1]
ἀπὸ[2] τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

[45] Διδάσκαλε εἰπέ, φησίν TTr. [46] χρεοφειλέται LTTr. [47] δανιστῇ T. [48] —δὲ TTr[L]. * [αὐτῶν] Tr *marg.* [49] —εἰπέ LTTr. [50] ἀγαπήσει αὐτόν LTTr. [51] —δὲ TTr[L]. ** —ὁ T[Tr]. [52] μου ἐπὶ τοὺς πόδας T, μοι ἐπὶ πόδας Tr. [53] —τῆς κεφαλῆς LTTr. † διέλειπεν T. [54] τοὺς πόδας μου L. [55] τοὺς πόδας μου LTr. [56] αὐτῇ αἱ ἁμαρτίαι L, αὐτῆς αἱ ἁμ. T. [57] ἐστιν οὗτος L. ‡ Ἰωάνα Tr.
[1] αὐτοῖς TTr. [2] ἐκ LTTr.

Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ, καὶ τῶν κατὰ πόλιν 4
ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτόν, εἶπε διὰ παραβολῆς,
"Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον αὐτοῦ· 5
καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτόν, ὃ* μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν,
καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατ-
έφαγεν αὐτό. καὶ ἕτερον ἔπεσεν[3] ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ 6
φυὲν ἐξηράνθη, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. καὶ ἕτερον 7
ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ [4]συμφυεῖσαι αἱ
ἄκανθαι ἀπέπνιξαν αὐτό. καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ[5] τὴν 8
γῆν τὴν ἀγαθήν, καὶ φυὲν ἐποίησε καρπὸν ἑκατοντα-
πλασίονα." Ταῦτα λέγων ἐφώνει, "Ὁ ἔχων ὦτα
ἀκούειν ἀκουέτω." Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ 9
αὐτοῦ, λέγοντες[6], "Τίς εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη**;" Ὁ δὲ 10
εἶπεν, "Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασι-
λείας τοῦ Θεοῦ· τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα
βλέποντες μὴ βλέπωσι, καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν.
Ἔστι δὲ αὕτη ἡ παραβολή· ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος 11
τοῦ Θεοῦ· οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν εἰσὶν οἱ ἀκούοντες†, 12
εἶτα ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς
καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. οἱ δὲ 13
ἐπὶ τῆς πέτρας[7], οἳ ὅταν ἀκούσωσι, μετὰ χαρᾶς δέχον-
ται τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἳ πρὸς
καιρὸν πιστεύουσι, καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίσταν-
ται. τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί εἰσιν οἱ 14
ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ
ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι [4]συμπνίγονται, καὶ οὐ
τελεσφοροῦσι. τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν 15
οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ, ἀκούσαντες τὸν
λόγον κατέχουσι, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ.
"Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας καλύπτει αὐτὸν σκεύει, 16
ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν· ἀλλ'‡ ἐπὶ λυχνίας ἐπιτί-
θησιν[8], ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσι τὸ φῶς. οὐ 17
γάρ ἐστι κρυπτόν, ὃ οὐ φανερὸν γενήσεται· οὐδὲ
ἀπόκρυφον, ὃ οὐ γνωσθήσεται[9] καὶ εἰς φανερὸν ἔλθῃ.

* ὁ B. [3] κατέπεσεν TTr. [4] συν- T. [5] εἰς LTTr. [6] —λέγοντες LTTr.
** αὕτη εἴη ἡ παραβολή TTr *marg.* † ἀκούσαντες TTr (*non marg.*).
[7] τὴν πέτραν T. ‡ ἀλλὰ Tr. [8] τίθησιν LTTr. [9] μὴ γνωσθῇ LTTr.

18 βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὃς γὰρ ἂν[10] ἔχῃ, δοθήσεται
αὐτῷ· καὶ ὃς ἂν[11] μὴ ἔχῃ, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν, ἀρθήσε-
ται ἀπ' αὐτοῦ."

19 Παρεγένοντο* δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ† καὶ οἱ ἀδελ-
φοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ
20 τὸν ὄχλον. καὶ ἀπηγγέλη[12] αὐτῷ, λεγόντων[13]‡, "Ἡ μή-
τηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἑστήκασιν ἔξω, ἰδεῖν σε
21 θέλοντες§." Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς[14],
"Μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν, οἱ τὸν
λόγον τοῦ Θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιοῦντες αὐτόν[15]."

22 Καὶ ἐγένετο[16] ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἐνέβη
εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς
αὐτούς, "Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης·" καὶ
23 ἀνήχθησαν. πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσε. καὶ κατέ-
βη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην[17], καὶ συνεπλη-
24 ροῦντο, καὶ ἐκινδύνευον. προσελθόντες δὲ διήγειραν
αὐτόν, λέγοντες, "Ἐπιστάτα, ἐπιστάτα, ἀπολλύ-
μεθα." Ὁ δὲ ἐγερθεὶς[18] ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ
κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο
25 γαλήνη. εἶπε δὲ αὐτοῖς, "Ποῦ ἐστιν[19] ἡ πίστις
ὑμῶν;" Φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς
ἀλλήλους, "Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις
ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;"

26 ΚΑΙ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν[20],
27 ἥτις ἐστὶν ἀντιπέραν[21] τῆς Γαλιλαίας. ἐξελθόντι δὲ
αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν, ὑπήντησεν αὐτῷ‖ ἀνήρ τις¶ ἐκ τῆς
πόλεως, ὃς εἶχε** δαιμόνια ἐκ χρόνων ἱκανῶν, καὶ
ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο††, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν,
28 ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν. ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν, καὶ[22]
ἀνακράξας, προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπε,
"Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου;
29 δέομαί σου, μή με βασανίσῃς." Παρήγγελλε[23] γὰρ τῷ

[10] ἂν γὰρ TTr. [11] ἐὰν L. * Παρεγένετο TTr. † + αὐτοῦ T. [12] ἀπηγγέλη δὲ LTTr. [13] — λεγόντων LTTr. ‡ + ὅτι T. § θέλοντές σε Tr (*non marg.*). [14] αὐτοῖς L (*non marg.*). [15] — αὐτόν LTTr. [16] Ἐγένετο δὲ LTTr. [17] εἰς τὴν λίμνην ἀνέμου L *marg.* [18] διεγερθεὶς TTr (*non marg.*). [19] — ἐστιν LTTr. [20] Γερασηνῶν LTr, Γεργεσηνῶν T. [21] ἀντιπέρα LTr, ἀντίπερα T. ‖ — αὐτῷ T[Tr]. ¶ τις ἀνὴρ Tr *marg.* ** ἔχων TTr *marg.* †† , καὶ χρόνῳ ἱκανῷ οὐκ ἐνεδύσατο ἱμάτιον, TTr (*non marg.*). [22] — καὶ LTTr. [23] Παρήγγειλε BETr *marg.*

πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου·
πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεσμεῖτο*
ἁλύσεσι καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρρήσσων[24]
τὰ δεσμὰ ἠλαύνετο ὑπὸ** τοῦ δαίμονος[25] εἰς τὰς ἐρήμους.
ἐπηρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων[26], "Τί σοι 30
ἐστιν ὄνομα[27];" Ὁ δὲ εἶπε, "Λεγεών†·" ὅτι δαιμόνια
πολλὰ εἰσῆλθεν[28] εἰς αὐτόν. καὶ παρεκάλει[29] αὐτὸν ἵνα 31
μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. ἦν δὲ 32
ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν βοσκομένων[30] ἐν τῷ ὄρει·
καὶ παρεκάλουν[31] αὐτὸν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκεί-
νους εἰσελθεῖν. καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. ἐξελθόντα δὲ 33
τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλθεν[32] εἰς τοὺς
χοίρους· καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς
τὴν λίμνην, καὶ ἀπεπνίγη. ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες 34
τὸ γεγενημένον[33] ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες[35] ἀπήγγειλαν
εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν 35
τὸ γεγονός· καὶ ἦλθον[36] πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ εὗρον[37]
καθήμενον τὸν ἄνθρωπον[38] ἀφ᾽ οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει‡, ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα, παρὰ τοὺς
πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐφοβήθησαν. ἀπήγγειλαν δὲ 36
αὐτοῖς καὶ[39] οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς.
καὶ ἠρώτησαν[40] αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώ- 37
ρου τῶν Γαδαρηνῶν[41] ἀπελθεῖν ἀπ᾽ αὐτῶν, ὅτι φόβῳ
μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ[42] πλοῖον
ὑπέστρεψεν. ἐδέετο[43] δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ᾽ οὗ ἐξελη- 38
λύθει τὰ δαιμόνια[44], εἶναι σὺν αὐτῷ. ἀπέλυσε δὲ
αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς[45], λέγων, "Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν 39
σου, καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέ σοι[46] ὁ Θεός." Καὶ
ἀπῆλθε, καθ᾽ ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

* ἐδεσμεύετο TTr. [24] διαρήσσων LTTr. ** ἀπὸ Tr *marg.* [25] δαιμονίου L (*non marg.*) TTr. [26] – λέγων L. [27] ὄνομα ἐστίν LTTr. † Λεγιών TTr. [28] εἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ LTTr *marg.* [29] παρεκάλουν LTTr. [30] βοσκομένη L (*non marg.*) Tr *marg.* [31] παρεκάλεσαν LTTr. [32] εἰσῆλθον LTTr. [33] γεγονὸς LTTr. [35] – ἀπελθόντες LTTr. [36] ἦλθαν Tr. [37] εὗραν Tr. [38] τὸν ἄνθρωπον καθήμενον L *marg.* ‡ ἐξῆλθεν T. [39] – καὶ LTTr. [40] ἠρώτησεν LTr. [41] Γερασηνῶν LTr, Γεργεσηνῶν T. [42] – τὸ LTTr. [43] ἐδεεῖτο L, ἐδεῖτο Tr. [44] τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει L *marg.* Tr *marg.* [45] – ὁ Ἰησοῦς TTr[L]. [46] σοι ἐποίησεν LTTr.

40 ΈΓΕΝΕΤΟ **δὲ ἐν**[*] **τῷ ὑποστρέψαι**[47] τὸν Ἰησοῦν,
ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδο-
κῶντες αὐτόν.
41 Καὶ ἰδού, ἦλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, **καὶ αὐτὸς**[48]
ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχε, καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς
πόδας **τοῦ**[†] Ἰησοῦ, παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν
42 οἶκον αὐτοῦ· ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς
ἐτῶν δώδεκα, καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν. **Ἐν δὲ τῷ ὑπά-**
43 **γειν**[49] αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. Καὶ γυνὴ
οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἥτις **εἰς**
ἰατροὺς[50] προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον[51] οὐκ ἴσχυ-
44 σεν **ὑπ'**[52] οὐδενὸς θεραπευθῆναι, προσελθοῦσα ὄπισ-
θεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ
45 παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. καὶ
εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, "Τίς ὁ ἁψάμενός μου;" Ἀρνουμένων
δὲ πάντων, εἶπεν ὁ Πέτρος **καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ**[53], "Ἐπι-
στάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσί σε καὶ ἀποθλίβουσι, **καὶ**
46 **λέγεις, Τίς ὁ ἁψάμενός μου**[‡];" Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν,
"Ἥψατό μου τίς· ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν **ἐξελθοῦσαν**[54]
47 ἀπ' ἐμοῦ." Ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθε, τρέμουσα
ἦλθε, καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ, δι' ἣν αἰτίαν ἥψατο
αὐτοῦ ἀπήγγειλεν **αὐτῷ**[55] ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ,
48 καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, "**Θάρσει**[56],
θύγατερ[57], ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς εἰρή-
49 νην." Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχεταί τις **παρὰ**[58] τοῦ
ἀρχισυναγώγου, λέγων **αὐτῷ**[§], "Ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγά-
50 τηρ σου· **μὴ**[59] σκύλλε τὸν διδάσκαλον." Ὁ δὲ Ἰησοῦς
ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ, **λέγων**[60], "Μὴ φοβοῦ· μόνον
51 **πίστευε**[61], καὶ σωθήσεται." **Εἰσελθὼν**[62] δὲ εἰς τὴν
οἰκίαν, οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν **οὐδένα**[63], εἰ μὴ Πέτρον
καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην[64], καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς

* Ἐν δὲ Tr (*non marg.*). [47] ὑποστρέφειν L *marg.* TTr *marg.* [48] οὗτος L (*non marg.*) Tr (*non marg.*). † —τοῦ T[Tr]. [49] καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι LTr *marg.* [50] ἰατροῖς LTTr, *at ab* ἰατροῖς *usque ad* βιον *uncis includit* Tr *marg.* [51] +αὐτῆς L. [52] ἀπ' LTTr. [53] σὺν αὐτῷ LTTr, *at* καὶ οἱ σὺν αὐτῷ *uncis includit* Tr *marg.* ‡ —καὶ λέγεις *ad fin. vers.* T[Tr]. [54] ἐξεληλυθυῖαν TTr. [55] —αὐτῷ LTTr. [56] —Θάρσει LTTr. [57] Θυγάτηρ Tr. [58] ἀπὸ L. § —αὐτῷ T[Tr]. [59] μηκέτι LTTr (*non marg.*). [60] —λέγων LTTr[Tr *marg.*]. [61] πίστευσον TTr (*non marg.*). [62] ἐλθὼν LTTr. [63] τινὰ σὺν αὐτῷ LTTr. [64] Ἰωάννην (Ἰωάνην Tr) καὶ Ἰάκωβον LTTr.

καὶ τὴν μητέρα. ἔκλαιον δὲ πάντες, καὶ ἐκόπτοντο 52
αὐτήν. ὁ δὲ εἶπε, "Μὴ κλαίετε· οὐκ[65] ἀπέθανεν,
ἀλλὰ καθεύδει." Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι 53
ἀπέθανεν. αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν ἔξω πάντας, καὶ[66] κρατή- 54
σας τῆς χειρὸς αὐτῆς, ἐφώνησε, λέγων, "Ἡ παῖς
ἐγείρου[67]." Καὶ ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ 55
ἀνέστη παραχρῆμα· καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι[68] φα-
γεῖν. καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγει- 56
λεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

ΣΥΓ*ΚΑΛΕΣΑΜΕΝΟΣ δὲ τοὺς δώδεκα μαθητὰς **9**
αὐτοῦ[1], ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα
τὰ δαιμόνια, καὶ νόσους θεραπεύειν· καὶ ἀπέστειλεν 2
αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἰᾶσθαι
τοὺς ἀσθενοῦντας[2]. καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, "Μηδὲν 3
αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν· μήτε ῥάβδους[3], μήτε πήραν, μήτε
ἄρτον, μήτε ἀργύριον, μήτε ἀνὰ[4] δύο χιτῶνας ἔχειν.
καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε, καὶ ἐκεῖ- 4
θεν ἐξέρχεσθε. καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται[5] ὑμᾶς, ἐξερ- 5
χόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης καὶ[6] τὸν κονιορτὸν
ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάξατε†, εἰς μαρτύριον ἐπ'
αὐτούς." Ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας, 6
εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ.

Ἤκουσε δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης‡ τὰ γινόμενα[7] ὑπ' 7
αὐτοῦ[8] πάντα· καὶ διηπόρει, διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπό
τινων, "Ὅτι Ἰωάννης§ ἐγήγερται[9] ἐκ νεκρῶν·" ὑπό 8
τινων δέ, "Ὅτι Ἡλίας[10] ἐφάνη·" ἄλλων δέ, "Ὅτι
προφήτης εἷς[11] τῶν ἀρχαίων ἀνέστη." Καὶ εἶπεν[12] ὁ[13] 9
Ἡρώδης, "Ἰωάννην‖ ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δέ ἐστιν
οὗτος, περὶ οὗ ἐγὼ¶ ἀκούω τοιαῦτα;" Καὶ ἐζήτει ἰδεῖν
αὐτόν.

Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο 10

[65] οὐ γὰρ L (non marg.) Tr. [66] —ἐκβαλὼν ἔξω πάντας, καὶ LTTr. [67] ἔγειρε LTr. [68] δοθῆναι αὐτῇ Tr marg. * Συν- T. [1] —μαθητὰς αὐτοῦ TTr, [ἀποστόλους] Tr marg. [2] —τοὺς ἀσθενοῦντας T, at τοὺς ἀσθενεῖς L[Tr]. [3] ῥάβδον LTTr. [4] [ἀνὰ] Tr. [5] δέχωνται LTTr. [6] —καὶ Tr[L]. † ἀποτινάσσετε TTr marg. ‡ τετραάρχης T. [7] γενόμενα L marg. [8] —ὑπ' αὐτοῦ TTr[L]. § Ἰωάνης Tr. [9] ἠγέρθη LTTr. [10] Ἡλίας SE, Ἡλείας T. [11] τις T, τὶς Tr. [12] εἶπεν δὲ LTTr. [13] —ὁ LTTr. ‖ Ἰωάνην Tr. ¶ —ἐγὼ T[Tr].

αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν· καὶ παραλαβὼν αὐτούς, ὑπεχώ-
ρησε κατ' ἰδίαν εἰς τόπον ἔρημον πόλεως καλουμένης[14]
11 Βηθσαϊδά. οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες ἠκολούθησαν αὐτῷ·
καὶ δεξάμενος[15] αὐτούς, ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασι-
λείας τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς χρείαν ἔχοντας θεραπείας
12 ἰᾶτο. Ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ
οἱ δώδεκα εἶπον αὐτῷ, "Ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα
ἀπελθόντες[16] εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ τοὺς* ἀγροὺς
καταλύσωσι, καὶ εὕρωσιν ἐπισιτισμόν· ὅτι ὧδε ἐν
13 ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν." Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, "Δότε
αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν[17]." Οἱ δὲ εἶπον[18], "Οὐκ εἰσὶν
ἡμῖν πλεῖον ἢ πέντε ἄρτοι† καὶ δύο ἰχθύες[19], εἰ μήτι
πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν
14 τοῦτον βρώματα." Ἦσαν γὰρ†† ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισ-
χίλιοι. Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, "Κατα-
15 κλίνατε αὐτοὺς κλισίας[20] ἀνὰ πεντήκοντα." Καὶ
16 ἐποίησαν οὕτω, καὶ ἀνέκλιναν‡ ἅπαντας. Λαβὼν δὲ
τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας
εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησεν αὐτούς, καὶ κατέκλασε,
17 καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παρατιθέναι[21] τῷ ὄχλῳ. καὶ
ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες· καὶ ἤρθη τὸ πε-
ρισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων κόφινοι δώδεκα.
18 ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον
καταμόνας[22], συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί· καὶ ἐπηρώτη-
σεν αὐτούς, λέγων, "Τίνα με λέγουσιν οἱ ὄχλοι[23]
19 εἶναι;" Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον[24], "Ἰωάννην§ τὸν
Βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ Ἡλίαν[25]. ἄλλοι δέ, ὅτι προ-
20 φήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη." Εἶπε δὲ αὐτοῖς,
"Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι;" Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέ-
21 τρος[26] εἶπε, "Τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ." Ὁ δὲ ἐπιτι-
22 μήσας αὐτοῖς παρήγγειλε μηδενὶ εἰπεῖν[27] τοῦτο, εἰπών,
"Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ

[14] πόλιν καλουμένην TTr. [15] ἀποδεξάμενος LTTr. [16] πορευθέντες LTTr. * —τοὺς T[Tr]. [17] φαγεῖν ὑμεῖς LTTr *marg.* [18] εἶπαν LTTr. † ἄρτοι πέντε T. [19] ἰχθύες δύο LTTr. †† δὲ T. [20] +[ὡσεὶ] LTr. ‡ κατέκλιναν TTr. [21] παραθεῖναι TTr. [22] κατὰ μόνας LTTr. [23] οἱ ὄχλοι λέγουσιν TTr (*non marg.*). [24] εἶπαν LTTr. § Ἰωάνην Tr. [25] Ἠλίαν SE, Ἠλείαν T. [26] Πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς TTr. [27] λέγειν LTTr.

ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιε-
ρέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ
τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι[28]."
Ἔλεγε δὲ πρὸς πάντας, "Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου 23
ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω[29] ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν
αὐτοῦ καθ' ἡμέραν[30], καὶ ἀκολουθείτω μοι. ὃς γὰρ ἂν[31] 24
θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ'
ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος
σώσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, κερδήσας 25
τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς;
ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους[32], 26
τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν
ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων
ἀγγέλων. Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσί τινες τῶν 27
ὧδε[33] ἑστηκότων[34], οἳ οὐ μὴ γεύσονται[35] θανάτου, ἕως
ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ."
Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ ἡμέραι 28
ὀκτώ, καὶ[36] παραλαβὼν τὸν[37] Πέτρον καὶ Ἰωάννην*
καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. καὶ 29
ἐγένετο, ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτόν, τὸ εἶδος τοῦ προ-
σώπου αὐτοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς
ἐξαστράπτων. Καὶ ἰδού, ἄνδρες δύο συνελάλουν 30
αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς[38] καὶ Ἡλίας[39]· οἳ ὀφθέντες 31
ἐν δόξῃ ἔλεγον[40] τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, ἣν ἔμελλε† πλη-
ροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ 32
ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον[41]
τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶ-
τας αὐτῷ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς 33
ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν, "Ἐπι-
στάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν
σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοί, καὶ Μωσεῖ μίαν[43], καὶ μίαν
Ἡλίᾳ[39]·" μὴ εἰδὼς ὃ λέγει. ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, 34

[28] ἀναστῆναι LTTr *marg.* [29] ἔρχεσθαι, ἀρνησάσθω LTTr. [30] —καθ' ἡμέραν L. [31] ἐὰν T. [32] [λόγους] Tr *marg.* [33] αὐτοῦ TTr. [34] ἑστώτων LTr (*non marg.*). [35] γεύσωνται LTTr. [36] [καὶ] L. [37] —τὸν LTTr. * Ἰωάνην Tr. [38] Μωυσῆς LTTr. [39] Ἠλ. SE, Ἡλεί. T. [40] +[δὲ] L. † ἤμελλεν T. [41] εἶδαν T. [43] μίαν Μωυσεῖ LTTr.

ἐγένετο νεφέλη καὶ **ἐπεσκίασεν**[44] αὐτούς· ἐφοβήθησαν
35 δὲ ἐν τῷ **ἐκείνους εἰσελθεῖν**[45] εἰς τὴν νεφέλην. καὶ φωνὴ
ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, "Οὗτός ἐστιν ὁ
36 υἱός μου ὁ **ἀγαπητός**[46]· αὐτοῦ ἀκούετε." Καὶ ἐν τῷ
γενέσθαι τὴν φωνήν, εὑρέθη **ὁ**[47] Ἰησοῦς μόνος. Καὶ
αὐτοὶ ἐσίγησαν, καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις
ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν **ἑωράκασιν**[48].
37 Ἐγένετο δὲ **ἐν*** τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόντων αὐτῶν
38 ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς. Καὶ
ἰδού, ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου **ἀνεβόησε**[49], λέγων, "Διδάσκαλε, δέομαί σου, **ἐπίβλεψον**[50] ἐπὶ τὸν υἱόν μου,
39 ὅτι μονογενής **ἐστί μοι**[51]· καὶ ἰδού, πνεῦμα λαμβάνει
αὐτόν, καὶ ἐξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν
μετὰ ἀφροῦ, καὶ **μόγις**† ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ, **συντρί-**
40 **βον**[52] αὐτόν. καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου, ἵνα
41 **ἐκβάλλωσιν**[53] αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν." Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, "Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι
42 ὑμῶν; προσάγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου‡." Ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ, ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ
συνεσπάραξεν· ἐπετίμησε δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι
τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα, καὶ ἀπέδωκεν
43 αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες
ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ Θεοῦ. Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς **ἐποίησεν**[54] **ὁ** Ἰησοῦς[55], εἶπε
44 πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, "Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα
ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
45 μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων." Οἱ δὲ
ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον
ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο
46 **ἐρωτῆσαι**[56] αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου. Εἰσῆλθε
δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τό, τίς ἂν εἴη μείζων

[44] ἐπεσκίαζεν L *marg.* TTr (*non marg.*). [45] εἰσελθεῖν αὐτοὺς TTr (*non marg.*). [46] ἐκλελεγμένος L *marg.* TTr. [47] — ὁ LTTr. [48] ἑώρακαν TTr. * — ἐν T[Tr]. [49] ἐβόησεν LTTr. [50] ἐπίβλεψαι T, ἐπιβλέψαι Tr. [51] μοι ἐστιν LTTr. † μόλις Tr *marg.* [52] συντρῖβον LTTr. [53] ἐκβάλωσιν LTTr. ‡ τὸν υἱόν σου ὧδε Tr *marg.* [54] ἐποίει LTTr. [55] — ὁ Ἰησοῦς TTr. [56] ἐπερωτῆσαι L.

αὐτῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν* τὸν διαλογισμὸν τῆς 47
καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίου†, ἔστησεν αὐτὸ
παρ' ἑαυτῷ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Ὃς ἐὰν[57] δέξηται 48
τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται·
καὶ ὃς ἐὰν‡ ἐμὲ δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά
με. ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων οὗτος
ἔσται[58] μέγας."

Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ[59] Ἰωάννης§ εἶπεν, "Ἐπιστάτα, 49
εἴδομέν τινα ἐπὶ†† τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα τὰ[60]
δαιμόνια· καὶ ἐκωλύσαμεν[61] αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ
μεθ' ἡμῶν." Καὶ εἶπε[62] πρὸς αὐτὸν ὁ‖ Ἰησοῦς, "Μὴ 50
κωλύετε· ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ἡμῶν[63], ὑπὲρ ἡμῶν[63]
ἐστιν."

ΕΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας 51
τῆς ἀναλήψεως[64] αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐ-
τοῦ[65] ἐστήριξε[66] τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ. καὶ 52
ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ· καὶ πο-
ρευθέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην** Σαμαρειτῶν[67], ὥστε[68]
ἑτοιμάσαι αὐτῷ. καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ 53
πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ.
ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ¶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης§ 54
εἶπον[69], "Κύριε, θέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ[70]
τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς, ὡς καὶ Ἠλίας[10]
ἐποίησε[71];" Στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν, 55
"Οὐκ οἴδατε οἵου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ 56
ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ
σῶσαι[72]." Καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.

Ἐγένετο δὲ[73] πορευομένων αὐτῶν, ἐν τῇ ὁδῷ εἶπέ 57
τις πρὸς αὐτόν, "Ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἂν[74] ἀπέρ-
χῃ, κύριε[75]." Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Αἱ ἀλώ- 58
πεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ

* εἰδὼς TTr *marg.* † παιδίον Tr. 57 ἂν L. ‡ ἂν T. 58 ἔστιν L (*non marg.*) TTr (*non marg.*). 59 —ὁ LTr. § Ἰωάνης Tr. †† ἐν Tr *marg.* 60 —τὰ LTTr. 61 ἐκωλύομεν L *marg.* Tr *marg.* 62 εἶπεν δὲ L (*non marg.*) TTr. ‖ —ὁ T. 63 ὑμῶν LTTr. 64 ἀναλήμψεως LTTr. 65 [αὐτοῦ] LTr. 66 ἐστήρισεν TTr. ** πόλιν T. 67 Σαμαριτῶν T. 68 ὡς L *marg.* ¶ —αὐτοῦ T[Tr]. 69 εἶπαν TTr. 70 ἐκ L. 71 —ὡς καὶ Ἠλίας ἐποίησε TTr[Tr *marg.*]. 72 *Omittunt* LTTr *ab* καὶ εἶπεν *v.* 55 *usque ad* σῶσαι *v.* 56. 73 καὶ TTr. 74 ἐὰν LTr. 75 —κύριε LTTr.

κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει
59 ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ." Εἶπε δὲ πρὸς ἕτερον,
"Ἀκολούθει μοι." Ὁ δὲ εἶπε, "Κύριε*, ἐπίτρεψόν
60 μοι ἀπελθόντι πρῶτον[76] θάψαι τὸν πατέρα μου." Εἶπε
δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς[77], "Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι
τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς· σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν
61 βασιλείαν τοῦ Θεοῦ." Εἶπε δὲ καὶ ἕτερος, "Ἀκο-
λουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀπο-
62 τάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου." Εἶπε δὲ πρὸς
αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς[78], "Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν[79] τὴν χεῖρα
αὐτοῦ† ἐπ' ἄροτρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὔ-
θετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν[80] τοῦ Θεοῦ."

10 ΜΕΤΑ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ Κύριος καὶ‡ ἑτέρους
ἑβδομήκοντα[1], καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ
προσώπου αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ
2 ἔμελλεν[2] αὐτὸς ἔρχεσθαι[3]. Ἔλεγεν οὖν[4] πρὸς αὐτούς,
"Ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεή-
θητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλλῃ
3 ἐργάτας[5] εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. Ὑπάγετε· ἰδού,
4 ἐγὼ[6] ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. μὴ
βαστάζετε βαλάντιον[7], μὴ πήραν, μηδὲ§ ὑποδήματα·
5 καὶ‖ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. Εἰς ἣν δ'
ἂν οἰκίαν εἰσέρχησθε[8], πρῶτον λέγετε, Εἰρήνη τῷ
6 οἴκῳ τούτῳ. καὶ ἐὰν μὲν[9] ᾖ ἐκεῖ[10] [11] υἱὸς εἰρήνης,
ἐπαναπαύσεται¶ ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε,
7 ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε,
ἐσθίοντες[12] καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ
ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐστι[13]· μὴ μεταβαίνετε
8 ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. καὶ εἰς ἣν δ'[14] ἂν πόλιν εἰσέρ-
χησθε, καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα
9 ὑμῖν, καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ

* —Κύριε T[Tr *marg.*]. [76] πρῶτον ἀπελθεῖν L, πρῶτον ἀπελθόντι TTr. [77] —ὁ Ἰησοῦς TTr[L]. [78] ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν LTr, *at* [πρὸς αὐτὸν] ὁ Ἰησοῦς Tr *marg.* [79] ἐπιβάλλων L. † [αὐτοῦ] Tr. [80] τῇ βασιλείᾳ LTTr. ‡ [καὶ] Tr. [1] +[δύο] L. [2] ἤμελλεν LTTr. [3] εἰσέρχεσθαι L *marg.* [4] δὲ LTTr. [5] ἐκβάλῃ ἐργάτας L, ἐργάτας ἐκβάλῃ TTr (*non marg.*). [6] —ἐγὼ LTTr. [7] βαλλάντιον LTTr. § μὴ TTr (*non marg.*). ‖ —καὶ T. [8] εἰσέλθητε οἰκίαν TTr, *at* οἰκίαν εἰσέλθητε L. [9] —μὲν LTTr. [10] ἐκεῖ ᾖ L *marg.* Tr *marg.* [11] +ὁ BE. ¶ ἐπαναπαήσεται T. [12] ἔσθοντες LTTr. [13] —ἐστι LTTr. [14] δ' LTTr.

λέγετε αὐτοῖς, Ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ
Θεοῦ. εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε[15], καὶ μὴ δέχων- 10
ται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς, εἴπατε,
Καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πό- 11
λεως ὑμῶν[16] ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώ-
σκετε, ὅτι ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς[17] ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.
λέγω δὲ[18] ὑμῖν, ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ 12
ἀνεκτότερον ἔσται, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. Οὐαί σοι, 13
Χωραζίν[19], οὐαί σοι, Βηθσαϊδά[20]· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ
Σιδῶνι ἐγένοντο[21] αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν,
πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμεναι[22] μετενόη-
σαν. πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν 14
τῇ κρίσει, ἢ ὑμῖν. καὶ σύ, Καπερναούμ[23], ἡ[24] ἕως τοῦ[25] 15
οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα[24], ἕως[26] ᾅδου καταβιβασθήσῃ*. Ὁ 16
ἀκούων ὑμῶν[27] ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ
ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά
με." Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα[28] μετὰ χαρᾶς, 17
λέγοντες, "Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται
ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου." Εἶπε δὲ αὐτοῖς, "Ἐθεώ- 18
ρουν τὸν Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πε-
σόντα. ἰδού, δίδωμι[29] ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν 19
ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύ-
ναμιν τοῦ ἐχθροῦ· καὶ οὐδὲν ὑμᾶς† οὐ μὴ ἀδικήσῃ[30].
πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν 20
ὑποτάσσεται· χαίρετε δὲ μᾶλλον[31] ὅτι τὰ ὀνόματα
ὑμῶν ἐγράφη[32] ἐν τοῖς οὐρανοῖς." Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ 21
ἠγαλλιάσατο‡ τῷ πνεύματι[33] ὁ Ἰησοῦς[34], καὶ εἶπεν,
"Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, Κύριε τοῦ οὐρανοῦ
καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ
συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ναί, ὁ πα-

[15] εἰσέλθητε LTTr. [16] + εἰς τοὺς πόδας LTTr. [17] − ἐφ' ὑμᾶς LTTr. [18] − δὲ Tr[L]. [19] Χοραζίν E, Χοραζείν TTr. [20] Βηδσαϊδά L *marg.* Tr *marg.* [21] ἐγενήθησαν LTTr. [22] καθήμενοι LTTr. [23] Καφαρναούμ LTTr. [24] μὴ *et* ὑψωθήσῃ; L (*non marg.*) TTr (*non marg.*). [25] − τοῦ LTTr. [26] + τοῦ Tr. * καταβήσῃ Tr *marg* [27] ὑμῶν ἀκούων L *marg.* [28] + [δύο] L. [29] δέδωκα L *marg.* TTr. † ἡμᾶς T *errore.* [30] ἀδικήσει BELTTr. [31] − μᾶλλον LTTr. [32] ἐγ(ἐν- T)γέγραπται TTr. ‡ + ἐν T. [33] + τῷ ἁγίῳ LTTr. [34] − ὁ Ἰησοῦς LTTr.

τήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία[35] ἔμπροσθέν σου."
22 Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπε[36], "Πάντα πα-
ρεδόθη μοι[37] ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς γινώ-
σκει τίς ἐστιν ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστιν ὁ
πατήρ, εἰ μὴ ὁ υἱός, καὶ ᾧ ἐὰν[38] βούληται ὁ υἱὸς
23 ἀποκαλύψαι." Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς
κατ' ἰδίαν εἶπε, "Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέπον-
24 τες ἃ βλέπετε. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προ-
φῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε,
καὶ οὐκ εἶδον[39]· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ
ἤκουσαν."
25 Καὶ ἰδού, νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων αὐτόν,
καὶ* λέγων, "Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον
26 κληρονομήσω;" Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν, "Ἐν τῷ
27 νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις;" Ὁ δὲ ἀπο-
κριθεὶς εἶπεν, "Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου, ἐξ
ὅλης τῆς† καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου,
καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος[40] σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς δια-
νοίας[41] σου· καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν."
28 Εἶπε δὲ αὐτῷ, "Ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει,
29 καὶ ζήσῃ." Ὁ δὲ θέλων δικαιοῦν[42] ἑαυτὸν εἶπε πρὸς
30 τὸν Ἰησοῦν, "Καὶ τίς ἐστί μου πλησίον;" Ὑπολα-
βὼν δὲ†† ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, "Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν
ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχώ[43], καὶ λησταῖς περιέ-
πεσεν, οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐτόν, καὶ πληγὰς ἐπιθέν-
31 τες ἀπῆλθον, ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα[44]. κατὰ
συγκυρίαν δὲ ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ,
32 καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. ὁμοίως δὲ καὶ Λευΐ-
της[45], γενόμενος‡ κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ ἰδὼν[46]
33 ἀντιπαρῆλθε[47]. Σαμαρείτης§ δέ τις ὁδεύων ἦλθε κατ'
34 αὐτόν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν[48] ἐσπλαγχνίσθη· καὶ προσελ-

[35] εὐδοκία ἐγένετο LTr. [36] — Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπε BETr. [37] μοι παρεδόθη LTTr. [38] ἂν LTr. [39] ἴδαν T, εἶδαν Tr. * — καὶ T[Tr]. † [τῆς] Tr. [40] ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ L (*non marg.*) TTr. [41] ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ LTTr. [42] δικαιῶσαι LTTr. †† — δὲ T. [43] Ἱερειχώ T [44] — τυγχάνοντα LTTr. [45] Λευείτης TTr. ‡ — γενόμενος Tr. [46] + αὐτὸν L. [47] ἀντιπαρῆλθεν SBE. § Σαμαρίτης T. [48] — αὐτὸν T[LTr].

θῶν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον
καὶ οἶνον· ἐπιβιβάσας δὲ[49] αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος,
ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον*, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ.
καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθών[50], ἐκβαλὼν δύο δηνάρια 35
ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ†, καὶ εἶπεν αὐτῷ[51], Ἐπιμελήθητι
αὐτοῦ· καὶ ὅ τι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ
ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. Τίς οὖν[52] τούτων 36
τῶν τριῶν δοκεῖ σοι πλησίον[53] γεγονέναι τοῦ ἐμπε-
σόντος εἰς τοὺς λῃστάς;" Ὁ δὲ εἶπεν, "Ὁ ποιήσας 37
τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ." Εἶπεν οὖν[54] αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
"Πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως."
ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν‡ τῷ πορεύεσθαι αὐτούς, καὶ[55] 38
αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ τις ὀνόματι
Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον§ αὐτῆς‖. καὶ 39
τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Μαρία**, ἣ καὶ παρακαθί-
σασα[56] παρὰ[57] τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ[58] ἤκουε τὸν
λόγον αὐτοῦ. ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν 40
διακονίαν· ἐπιστᾶσα δὲ εἶπε, "Κύριε, οὐ μέλει σοι
ὅτι ἡ ἀδελφή μου μόνην με κατέλιπε[59] διακονεῖν;
εἰπὲ[60] οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται." Ἀποκρι- 41
θεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς[61], "Μάρθα, Μάρθα,
μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ[62] περὶ πολλά· ἑνὸς δέ ἐστι 42
χρεία· Μαρία δὲ¶ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις
οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ'[63] αὐτῆς."
ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσ- **11**
ευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέ τις τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, "Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύ-
χεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης[1] ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ." Εἶπε δὲ αὐτοῖς, "Ὅταν προσεύχησθε††, λέ- 2
γετε, Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς[2], ἁγιασθήτω τὸ
ὄνομά σου· ἐλθέτω[3] ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ

[49] καὶ ἐπιβιβάσας L. * πανδοκίον T. [50] –ἐξελθών LTTr. † πανδοκεῖ T. [51] –αὐτῷ TTr[L]. [52] –οὖν T[LTr]. [53] πλησίον δοκεῖ σοι TTr. [54] δὲ LTTr. ‡ Ἐν δὲ Tr (*non marg.*). [55] [καὶ] LTr § τὴν οἰκίαν TTr *marg.* ‖ –αὐτῆς T[Tr]. ** Μαριάμ T. [56] παρακαθεσθεῖσα TTr. [57] πρὸς L *marg.* TTr. [58] κυρίου L (*non marg.*) TTr (*non marg.*) [59] κατέλειπεν Tr. [60] εἰπὸν TTr *marg.* [61] κύριος L *marg.* TTr *marg.* [62] θορυβάζῃ LTTr. ¶ γὰρ TTr *marg.* [63] –ἀπ' T[LTr]. [1] Ἰωάνης Tr. †† προσεύχεσθε Tr *marg.* [2] –ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς TTr. [3] ἐλθάτω TTr.

3 θέλημά σου[4], ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς[5]. τὸν
ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέ-
4 ραν· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ
αὐτοὶ ἀφίεμεν[6] παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγ-
κῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ
5 πονηροῦ[7]." Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, "Τίς ἐξ ὑμῶν ἕξει
φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου, καὶ
6 εἴπῃ[8] αὐτῷ, Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους, ἐπειδὴ
φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρός με, καὶ οὐκ ἔχω
7 ὃ παραθήσω αὐτῷ· κἀκεῖνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ,
Μή μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ
τὰ παιδία μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ
8 δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. Λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ
οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστάς, διὰ τὸ εἶναι αὐτοῦ φίλον*,
διά γε τὴν ἀναίδειαν† αὐτοῦ, ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ
9 ὅσων χρῄζει. Κἀγὼ ὑμῖν λέγω, Αἰτεῖτε, καὶ δοθή-
σεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοι-
10 γήσεται[9] ὑμῖν. πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει· καὶ ὁ
11 ζητῶν εὑρίσκει· καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται[10]. τίνα
δὲ[11] ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον
ἐπιδώσει αὐτῷ; εἰ[12] καὶ ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν
12 ἐπιδώσει αὐτῷ[13]; ἢ καὶ ἐὰν‡ αἰτήσῃ[14] ᾠόν, μὴ†† ἐπιδώ-
13 σει αὐτῷ σκορπίον; εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχον-
τες οἴδατε ἀγαθὰ δόματα[15] διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν,
πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ[16] ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει Πνεῦμα
Ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;"

14 Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν§ κωφόν·
ἐγένετο δέ, τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος[17], ἐλάλησεν ὁ
15 κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι. τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν
εἶπον[18], "Ἐν Βεελζεβοὺλ[19] ἄρχοντι τῶν δαιμονίων
16 ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια." Ἕτεροι δὲ πειράζοντες ση-

4 —γενηθήτω τὸ θέλημά σου TTr. 5 —ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς TTr[L], —τῆς L. 6 ἀφίομεν LTTr. 7 —ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ TTr. 8 ἐρεῖ L. * φίλον αὐτοῦ TTr. † ἀναιδίαν T. 9 ἀνοιχθήσεται T. 10 ἀνοιχθήσεται LT, ἀνοίγεται Tr *marg.* 11 +ἐξ LTTr. 12 ἢ LTTr, *at* [ἄρτον...ἢ καὶ] Tr *marg.* 13 αὐτῷ ἐπιδώσει L *marg.* TTr. ‡ —ἐὰν TTr. 14 αἰτήσει ETTr. †† [μὴ] Tr *marg.* 15 δόματα ἀγαθὰ LTTr. 16 +ὑμῶν L. § [καὶ αὐτὸ ἦν] Tr, *omittit* Tr *marg.* 17 ἐκβληθέντος LTr *marg.* 18 εἶπαν Tr. 19 +τῷ LTTr.

μεῖον παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ[20]· Αὐτὸς δὲ 17
εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοήματα[21] εἶπεν αὐτοῖς, "Πᾶσα
βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα* ἐρημοῦται· καὶ
οἶκος ἐπὶ οἶκον, πίπτει. εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς ἐφ' 18
ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐ-
τοῦ; ὅτι λέγετε, ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλειν με τὰ
δαιμόνια. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ 19
δαιμόνια, οἱ[22] υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ
τοῦτο κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ[23] ἔσονται. εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ 20
Θεοῦ†ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ
βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος 21
φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶ τὰ
ὑπάρχοντα αὐτοῦ· ἐπὰν δὲ ὁ[24] ἰσχυρότερος αὐτοῦ 22
ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει,
ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκῦλα[25] αὐτοῦ διαδίδωσιν.
ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστι· καὶ ὁ μὴ συνάγων 23
μετ' ἐμοῦ σκορπίζει. Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα 24
ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων
τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ μὴ εὑρίσκον[26] λέγει,
Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ 25
ἐλθὸν εὑρίσκει[27] σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. τότε 26
πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα
πονηρότερα ἑαυτοῦ[28], καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ·
καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα
τῶν πρώτων."

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασά 27
τις γυνὴ φωνὴν[30] ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ, "Μακαρία
ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλα-
σας." Αὐτὸς δὲ εἶπε, "Μενοῦνγε‡ μακάριοι οἱ ἀκού- 28
οντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσοντες αὐτόν[31]."
Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων ἤρξατο λέγειν, "Ἡ 29
γενεὰ αὕτη[32] πονηρά ἐστι· σημεῖον ἐπιζητεῖ[33], καὶ

[20] ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ LTTr. [21] τὰ διανοήματα αὐτῶν L. * διαμερισθεῖσα ἐφ' ἑαυτὴν T. [22] —οἱ L. [23] αὐτοὶ ὑμῶν κριταὶ LTr *marg.*, αὐτοὶ κριταὶ ὑμῶν Tr, *at* αὐτοὶ κριταὶ ἔσονται ὑμῶν T. † +[ἐγὼ] Tr. [24] —ὁ LTTr. [25] σκῦλα BLT. [26] +[. τότε] LTr *marg.* [27] +[σχολάζοντα] Tr *marg.* [28] ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ ἑπτά TTr. [30] φωνὴν γυνὴ LT. ‡ —γε TTr. [31] —αὐτόν LTTr. [32] +γενεὰ LTTr. [33] ζητεῖ TTr.

σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ
30 τοῦ προφήτου[34]. καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς σημεῖον
τοῖς Νινευΐταις[35], οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
31 που τῇ γενεᾷ ταύτῃ. Βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται
ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης,
καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων
τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶντος[36], καὶ ἰδού,
32 πλεῖον Σολομῶντος[36] ὧδε. ἄνδρες Νινευΐ[37] ἀναστή-
σονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ
κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα
Ἰωνᾶ, καὶ ἰδού, πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε.

33 "Οὐδεὶς δὲ* λύχνον ἅψας εἰς κρυπτὸν[38] τίθησιν,
οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ᾽[39] ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ
34 εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος[40] βλέπωσιν. ὁ λύχνος τοῦ
σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός[41]· ὅταν οὖν[42] ὁ ὀφθαλ-
μός σου ἁπλοῦς ᾖ, καὶ[43] ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν
ἐστιν· ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτει-
35 νόν. σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν.
36 εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον τι
μέρος[44] σκοτεινόν, ἔσται φωτεινὸν ὅλον, ὡς ὅταν ὁ
λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε."

37 Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι[45], ἠρώτα[46] αὐτὸν Φαρισαῖός
τις[47] ὅπως ἀριστήσῃ παρ᾽ αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπε-
38 σεν. ὁ δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον
39 ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. εἶπε δὲ ὁ Κύριος πρὸς
αὐτόν, "Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ πο-
τηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε· τὸ δὲ ἔσωθεν
40 ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας. ἄφρονες, οὐχ ὁ
41 ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν[48] ἐποίησε; πλὴν τὰ
ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην· καὶ ἰδού, πάντα καθαρὰ
42 ὑμῖν ἐστιν. ἀλλ᾽[49] οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι
ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πήγανον καὶ πᾶν

[34] —τοῦ προφήτου LTTr. [35] τοῖς Νινευί(-εί- T)ταις σημεῖον TTr.
[36] Σολομῶνος LTTr. [37] Νινευῖται LTr, Νινευεῖται T. * —δὲ TTr.
[38] κρυπτὴν ELTTr. [39] ἀλλὰ BE. [40] φῶς LTr (*non marg.*).
[41] +σου LTTr. [42] —οὖν LTTr. [43] —καὶ L. [44] μέρος τι LTr.
[45] +αὐτὸν L. [46] ἐρωτᾷ LT, ἐρώτα Tr. [47] —τις TTr. [48] ἔσωθεν
καὶ τὸ ἔξωθεν L *marg.* Tr *marg.* [49] ἀλλὰ T.

λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην
τοῦ Θεοῦ· ταῦτα[50] ἔδει[51] ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέ-
ναι[52]. οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν 43
πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσ-
πασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς[53]. οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς 44
καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί[54], ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ
ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ[55] περιπατοῦντες ἐπάνω
οὐκ οἴδασιν." Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν λέγει 45
αὐτῷ, "Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις."
Ὁ δὲ εἶπε, "Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί, ὅτι φορτί- 46
ζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ
ἑνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορ-
τίοις. οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν 47
προφητῶν, οἱ δὲ* πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς.
ἄρα μαρτυρεῖτε[56] καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν 48
πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς,
ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε αὐτῶν τὰ μνημεῖα[57]. διὰ τοῦτο 49
καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ εἶπεν, Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς
προφήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτε-
νοῦσι καὶ ἐκ† διώξουσιν· ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάν- 50
των τῶν προφητῶν τὸ ἐκχυνόμενον[58] ἀπὸ καταβολῆς
κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, ἀπὸ τοῦ[59] αἵματος 51
Ἄβελ ἕως τοῦ[59] αἵματος Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου
μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου· ναί, λέγω
ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. Οὐαὶ 52
ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώ-
σεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθετε[60], καὶ τοὺς εἰσερχομένους
ἐκωλύσατε." Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς[61], 53
ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέ-
χειν, καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων, ἐνε- 54
δρεύοντες αὐτόν‡, καὶ[62] ζητοῦντες[63] θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ
στόματος αὐτοῦ, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ[64].

[50] +δὲ Tr[L]. [51] δεῖ L *marg.* [52] παρεῖναι LTTr. [53] +[καὶ τὰς πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις] L. [54] –γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί TTr[L]. [55] –οἱ L[Tr *marg.*]. * καὶ οἱ T. [56] μάρτυρές ἐστε TTr. [57] –αὐτῶν τὰ μνημεῖα TTr[LTr *marg.*]. † διώξουσιν [Tr]Tr *marg.* [58] ἐκχυννόμενον LTTr *marg.*, ἐκκεχυμένον Tr. [59] –τοῦ LTTr. [60] εἰσήλθατε LTTr. [61] Κἀκεῖθεν ἐξελθόντος αὐτοῦ TTr (*non marg.*). ‡ –αὐτόν T. [62] –καὶ LTTr. [63] –ζητοῦντες T[Tr]. [64] –ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ T[Tr].

12 Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου,
ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς
μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον*, "Προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ
τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων†, ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις.
2 οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστίν, ὃ οὐκ ἀποκαλυφ-
3 θήσεται, καὶ κρυπτόν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. ἀνθ' ὧν
ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται·
καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις, κη-
4 ρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων. Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς
φίλοις μου, Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων[1] τὸ
σῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσότερόν[2] τι
5 ποιῆσαι. ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβή-
θητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι ἐξουσίαν ἔχοντα[3] ἐμβα-
λεῖν εἰς τὴν γέενναν· ναί, λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβή-
6 θητε. Οὐχὶ πέντε στρουθία πωλεῖται[4] ἀσσαρίων δύο;
καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον
7 τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν
πᾶσαι ἠρίθμηνται. μὴ οὖν[5] φοβεῖσθε· πολλῶν
8 στρουθίων διαφέρετε. Λέγω δὲ ὑμῖν, Πᾶς ὃς ἂν
ὁμολογήσῃ‡ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν
9 τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώ-
πιον[6] τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν
10 ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ. καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν
υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ
Ἅγιον Πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται.
11 ὅταν δὲ προσφέρωσιν[7] ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ
τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνᾶτε[8] πῶς ἢ τί§
12 ἀπολογήσησθε, ἢ τί εἴπητε· τὸ γὰρ Ἅγιον Πνεῦμα
διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ἃ δεῖ εἰπεῖν."
13 Εἶπε δέ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου‖, "Διδάσκαλε, εἰπὲ
τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονο-
14 μίαν." Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, "Ἄνθρωπε, τίς με κατέ-

*, Πρῶτον BE. † τῶν Φαρισαίων *post* ὑπόκρισις *ponit* Tr *marg.*
[1] ἀποκτεννόντων LTTr. [2] περισσόν LTr *marg.* [3] ἔχοντα ἐξουσίαν LTTr. [4] πωλοῦνται TTr (*non marg.*). [5] — οὖν TTr[L]. ‡ ὁμολογήσει Tr *marg.* [6] ἔμπροσθεν L. [7] εἰσφέρωσιν TTr, φέρωσιν Tr *marg.* [8] μεριμνήσητε L *marg.* TTr (*non marg.*). § — ἢ τί [Tr]Tr *marg.* ‖ ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ TTr *marg.*

στησε δικαστὴν[9] ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς;" Εἶπε δὲ πρὸς 15
αὐτούς, "Ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς[10] πλεο-
νεξίας· ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ
ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ[11]." Εἶπε δὲ παρα- 16
βολὴν πρὸς αὐτούς, λέγων, "Ἀνθρώπου τινὸς πλου-
σίου εὐφόρησεν[12] ἡ χώρα· καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ, 17
λέγων, Τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς
καρπούς μου; καὶ εἶπε, Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου 18
τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω
ἐκεῖ πάντα τὰ γενήματά[13] μου* καὶ τὰ ἀγαθά μου, καὶ 19
ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου, Ψυχή, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα
εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου.
εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Θεός[14], Ἄφρων, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν 20
ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν† ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας,
τίνι ἔσται; οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ‡, καὶ μὴ εἰς 21
Θεὸν πλουτῶν."

Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ[15], "Διὰ τοῦτο 22
ὑμῖν λέγω§, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν[16], τί φάγητε·
μηδὲ τῷ σώματι[17], τί ἐνδύσησθε. ἡ[18] ψυχὴ πλεῖόν 23
ἐστι τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. Κα- 24
τανοήσατε τοὺς κόρακας, ὅτι οὐ[19] σπείρουσιν, οὐδὲ[20]
θερίζουσιν· οἷς οὐκ ἔστι ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ
ὁ Θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέ-
ρετε τῶν πετεινῶν; τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύ- 25
ναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ[21] πῆχυν ἕνα[23];
εἰ οὖν οὔτε[24] ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν 26
μεριμνᾶτε; Κατανοήσατε τὰ κρίνα, πῶς αὐξάνει· οὐ 27
κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει[25]· λέγω δὲ ὑμῖν[26], οὐδὲ Σολομὼν[27]
ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων.
εἰ δὲ τὸν χόρτον ἐν τῷ ἀγρῷ σήμερον ὄντα[28], καὶ αὔριον 28

9 κριτὴν LTTr. 10 πάσης LTTr. 11 αὐτῷ L (*non marg.*) TTr.
12 ηὐφόρησεν L. 13 τὰ γεννήματα BE, *at* τὸν σῖτον Tr (*non marg.*).
* —μου Tr (*non marg.*). 14 κύριος L *marg.* † αἰτοῦσιν Tr.
‡ αὐτῷ T. 15 [αὐτοῦ] L. § λέγω ὑμῖν Tr (*non marg.*). 16 —ὑμῶν
LTTr. 17 +[ὑμῶν] L. 18 +γὰρ [L]Tr. 19 οὔτε T. 20 οὔτε
TTr *marg.* 21 ἐπὶ τὴν ἡλικίαν προσθεῖναι Tr *marg.* 23 —ἕνα
T[Tr]Tr *marg.* 24 οὐδὲ LTTr. 25 οὔτε νήθει οὔτε ὑφαίνει T, *at*
[αὐξάνει] *tantum* Tr *marg.* 26 +[ὅτι] L. 27 Σολομῶν SBEL.
28 ἐν ἀγρῷ τὸν χόρτον ὄντα σήμερον TTr *marg.*, *at* τὸν χόρτον σήμερον
ἐν ἀγρῷ ὄντα LTr.

εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσι[29],
29 πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; Καὶ ὑμεῖς μὴ
ζητεῖτε τί φάγητε, ἢ[30] τί πίητε· καὶ μὴ μετεωρί-
30 ζεσθε. ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπι-
ζητεῖ[31]· ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρῄζετε τούτων.
31 πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ[32], καὶ ταῦτα
32 πάντα[33] προστεθήσεται ὑμῖν. μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν
ποίμνιον· ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν
33 τὴν βασιλείαν. Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν,
καὶ δότε ἐλεημοσύνην. ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλάντια[34]
μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐ-
ρανοῖς, ὅπου κλέπτης οὐκ ἐγγίζει, οὐδὲ σὴς δια-
34 φθείρει· ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ
35 ἡ καρδία ὑμῶν ἔσται. Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες[35]
36 περιεζωσμέναι, καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι· καὶ ὑμεῖς
ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν,
πότε ἀναλύσει[36] ἐκ τῶν γάμων, ἵνα, ἐλθόντος καὶ
37 κρούσαντος, εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ. μακάριοι οἱ
δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος* εὑρήσει γρηγο-
ροῦντας. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνα-
38 κλινεῖ αὐτούς, καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. καὶ
ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ, καὶ** ἐν τῇ τρίτῃ
φυλακῇ ἔλθῃ, καὶ εὕρῃ οὕτω, μακάριοί εἰσιν οἱ
39 δοῦλοι[37] ἐκεῖνοι†. τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ
οἰκοδεσπότης ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγό-
ρησεν ἄν, καὶ‡ οὐκ ἂν[38] ἀφῆκε διορυγῆναι[39] τὸν οἶκον
40 αὐτοῦ. καὶ ὑμεῖς οὖν[40] γίνεσθε ἕτοιμοι· ὅτι ᾗ ὥρᾳ
41 οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται." Εἶπε δὲ
αὐτῷ[41] ὁ Πέτρος, "Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν
42 ταύτην λέγεις, ἢ καὶ πρὸς πάντας;" Εἶπε δὲ§ ὁ Κύ-
ριος, "Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος καὶ[42] φρόνι-
μος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐ-

[29] ἀμφιάζει L, ἀμφιέζει TTr. [30] καὶ TTr. [31] ἐπιζητοῦσιν TTr. [32] αὐτοῦ L (*non marg.*) TTr. [33] —πάντα TTr[L]. [34] βαλλάντια LTTr. [35] αἱ ὀσφύες ὑμῶν L. [36] ἀναλύσῃ LTTr. * ὁ κύριος ἐλθὼν Tr *marg.* ** κἂν ἐν τῇ δευτέρᾳ κἂν TTr, *at* καὶ ἐὰν [ἔλθῃ] ἐν τῇ δευτέρᾳ [φυλακῇ] καὶ Tr *marg.* [37] —οἱ δοῦλοι T[Tr]. † —ἐκεῖνοι T. ‡ —ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ T[Tr *marg.*]. [38] —ἂν Tr (*non marg.*). [39] διορυχθῆναι TTr *marg.* [40] —οὖν LTTr. [41] —αὐτῷ LTr. § Καὶ εἶπεν TTr (*non marg.*). [42] ὁ L (*non marg.*) TTr.

τοῦ, τοῦ[43] διδόναι ἐν καιρῷ τὸ*σιτομέτριον; μακάριος 43
ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει
ποιοῦντα οὕτως. ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι 44
τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ[44] καταστήσει αὐτόν. Ἐὰν δὲ 45
εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρονίζει ὁ
κύριός μου ἔρχεσθαι· καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς παῖ-
δας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ με-
θύσκεσθαι· ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν 46
ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει·
καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν
ἀπίστων θήσει. Ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ 47
θέλημα τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ[45], καὶ μὴ ἑτοιμάσας μηδὲ†
ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ, δαρήσεται πολλάς·
ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται 48
ὀλίγας. παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολύ, πολὺ ζητηθήσεται
παρ' αὐτοῦ· καὶ ᾧ παρέθεντο πολύ, περισσότερον
αἰτήσουσιν αὐτόν. Πῦρ ἦλθον βαλεῖν εἰς[46] τὴν γῆν, 49
καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη; βάπτισμα δὲ ἔχω βαπ- 50
τισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως οὗ[47] τελεσθῇ; δο- 51
κεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ;
οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἢ διαμερισμόν. ἔσονται γὰρ 52
ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν οἴκῳ ἑνὶ[48] διαμεμερισμένοι,
τρεῖς ἐπὶ δυσί, καὶ δύο ἐπὶ τρισί. διαμερισθήσεται[49] 53
πατὴρ ἐφ'[50] υἱῷ, καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί· μήτηρ ἐπὶ
θυγατρί[51], καὶ θυγάτηρ ἐπὶ μητρί[52]· πενθερὰ ἐπὶ τὴν
νύμφην αὐτῆς‡, καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθερὰν αὐτῆς§."

Ἔλεγε δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις, "Ὅταν ἴδητε τὴν[53] νε- 54
φέλην ἀνατέλλουσαν ἀπὸ‖ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε,[54]
Ὄμβρος ἔρχεται· καὶ γίνεται οὕτω. καὶ ὅταν νότον 55
πνέοντα, λέγετε, Ὅτι καύσων ἔσται· καὶ γίνεται.
ὑποκριταί, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ** 56
οἴδατε δοκιμάζειν· τὸν δὲ καιρὸν τοῦτον πῶς οὐ δο-
κιμάζετε††; τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δί- 57

43 —τοῦ L[Tr]. * —τὸ Tr[Tr *marg.*]. 44 αὐτῷ L *marg.* Tr *marg.* 45 αὐτοῦ LTTr. † ἢ T, *at* [ἢ ποιήσας] Tr *marg.* 46 ἐπὶ LTTr. 47 ὅτου LTTr. 48 ἑνὶ οἴκῳ L (*non marg.*) TTr (*non marg.*). 49 *Jungunt* LTTr τρισὶν διαμερισθήσονται.. 50 ἐπὶ TTr. 51 θυγατέρα LTTr. 52 τὴν μητέρα LT(—τὴν T)Tr. ‡ —αὐτῆς T. § —αὐτῆς TTr. 53 —τὴν LTTr. ‖ ἐπὶ TTr *marg.* 54 +ὅτι TTr[L]. ** τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς Tr *marg.* †† οὐκ οἴδατε δοκιμάζειν Tr (*non marg.*).

58 καιον; ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ'
ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ'
αὐτοῦ· μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτήν, καὶ ὁ
κριτής σε **παραδῷ**[55] τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε
59 **βάλλῃ**[56] εἰς φυλακήν. λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖ-
θεν, ἕως οὗ[*] καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς."

13 ΠΑΡΗΣΑΝ δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλ-
λοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων, ὧν τὸ αἷμα Πιλά-
2 **τος**[†] ἔμιξε μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. καὶ ἀποκριθεὶς
ὁ Ἰησοῦς[1] εἶπεν αὐτοῖς, "Δοκεῖτε, ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι
οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγέ-
3 νοντο, ὅτι **τοιαῦτα**[‡] πεπόνθασιν; οὐχί, λέγω ὑμῖν·
ἀλλ' ἐὰν μὴ **μετανοῆτε**[2], πάντες **ὡσαύτως**[3] ἀπολεῖσθε.
4 ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα **καὶ**[4] ὀκτώ, ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος
ἐν τῷ Σιλωάμ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε, ὅτι
οὗτοι[5] ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας[6] ἀνθρώπους
5 τοὺς κατοικοῦντας ἐν[§] Ἱερουσαλήμ; οὐχί, λέγω ὑμῖν·
ἀλλ' ἐὰν μὴ **μετανοῆτε**[7], πάντες **ὁμοίως**[8] ἀπολεῖσθε."
6 Ἔλεγε δὲ ταύτην τὴν παραβολήν· "Συκῆν εἶχέ τις ἐν
τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένην[9]· καὶ ἦλθε **καρπὸν**
7 **ζητῶν**[10] ἐν αὐτῇ, καὶ οὐχ εὗρεν. εἶπε δὲ πρὸς τὸν
ἀμπελουργόν, Ἰδού, τρία ἔτη[‖] ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν
ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ, καὶ οὐχ εὑρίσκω· ἔκκοψον[11] αὐτήν·
8 ἱνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει
αὐτῷ, Κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως
9 ὅτου σκάψω περὶ αὐτήν, καὶ βάλω **κοπρίαν**[12]· κἂν
μὲν ποιήσῃ καρπόν· εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον[**] ἐκκό-
ψεις αὐτήν."
10 Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν[¶] τοῖς
11 σάββασι· καὶ ἰδού, γυνὴ **ἦν**[13] πνεῦμα ἔχουσα ἀσθε-
νείας ἔτη δέκα **καὶ**[14] ὀκτώ, καὶ ἦν συγ[††]κύπτουσα, καὶ

55 παραδώσει LTTr. 56 βαλεῖ LTTr. * —οὗ TTr. † Πειλᾶ-
τος T. 1 —ὁ Ἰησοῦς TTr[LTr *marg.*]. ‡ ταῦτα TTr (*non marg.*).
2 μετανοήσητε L (*non marg.*) Tr (*non marg.*). 3 ὁμοίως LTTr.
4 —καὶ T[LTr]. 5 αὐτοὶ LTTr. 6 +τοὺς LTTr. § —ἐν Tr.
7 μετανοήσητε LTTr. 8 ὡσαύτως TTr (*non marg.*). 9 πεφυτευ-
μένην ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ LTTr. 10 ζητῶν καρπὸν LTTr. ‖ +ἀφ'
οὗ TTr. 11 +οὖν L. 12 κόπρια ELTTr. ** εἰς τὸ μέλλον
(, Tr) εἰ δὲ μή γε TTr (*non marg.*). ¶ [ἐν] Tr *marg.* 13 —ἦν
LTTr. 14 —καὶ T[LTr]. †† συν- T.

μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. ἰδὼν δὲ 12
αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησε, καὶ εἶπεν αὐτῇ, "Γύ-
ναι, ἀπολέλυσαι[15] τῆς ἀσθενείας σου." Καὶ ἐπέθηκεν 13
αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη[16], καὶ
ἐδόξαζε τὸν Θεόν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, 14
ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς,
ἔλεγε τῷ ὄχλῳ, "[17]Ἓξ ἡμέραι εἰσίν, ἐν αἷς δεῖ ἐργά-
ζεσθαι· ἐν ταύταις[18] οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε, καὶ
μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου." Ἀπεκρίθη οὖν[19] αὐτῷ 15
ὁ Κύριος, καὶ εἶπεν, "Ὑποκριτά[20], ἕκαστος ὑμῶν τῷ
σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ
τῆς φάτνης, καὶ ἀπαγαγὼν* ποτίζει; ταύτην δέ, 16
θυγατέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν ἔδησεν ὁ Σατανᾶς,
ἰδού, δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ
δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου;" Καὶ 17
ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ, κατῃσχύνοντο πάντες οἱ ἀν-
τικείμενοι αὐτῷ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσι
τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

Ἔλεγε δέ[21], "Τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ 18
Θεοῦ; καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν; Ὁμοία ἐστὶ κόκκῳ 19
σινάπεως, ὃν[22] λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον
ἑαυτοῦ· καὶ ηὔξησε, καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα[23],
καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς
κλάδοις αὐτοῦ." Καὶ πάλιν εἶπε, "Τίνι ὁμοιώσω 20
τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ; ὁμοία ἐστὶ ζύμῃ, ἣν λα- 21
βοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν[24] εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως
οὗ ἐζυμώθη ὅλον."

ΚΑΙ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσ- 22
κων, καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱερουσαλήμ[25]. εἶπε 23
δέ τις αὐτῷ, "Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι;" Ὁ
δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, "Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ 24
τῆς στενῆς πύλης[26]· ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητή-
σουσιν εἰσελθεῖν, καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. Ἀφ' οὗ ἂν 25

15 +ἀπὸ LT. 16 ἀνορθώθη LTTr. 17 +ὅτι T[Tr *marg*.]. 18 αὐταῖς LTTr. 19 δὲ LTTr. 20 Ὑποκριταί LTTr. * ἀπάγων Tr *marg*. 21 Ἔλεγεν οὖν L *marg*. TTr (*non marg*.). 22 ὃ BE. 23 —μέγα T[LTr]. 24 ἔκρυψεν TTr. 25 Ἱεροσόλυμα L *marg* T. 26 θύρας L (*non marg*.) TTr.

ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης, καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν,
καὶ ἄρξησθε ἔξω ἑστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν,
λέγοντες, Κύριε, Κύριε[27], ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκρι-
26 θεὶς ἐρεῖ ὑμῖν, Οὐκ οἶδα ὑμᾶς, πόθεν ἐστέ· τότε
ἄρξεσθε* λέγειν, Ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν,
27 καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας. καὶ ἐρεῖ,
Λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς[28], πόθεν ἐστέ· ἀπόστητε
28 ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ[29] ἐργάται τῆς[30] ἀδικίας. ἐκεῖ
ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν
ὄψησθε** Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ καὶ πάντας
τοὺς προφήτας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ὑμᾶς δὲ
29 ἐκβαλλομένους ἔξω· καὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ
δυσμῶν, καὶ ἀπὸ[31] βορρᾶ καὶ νότου, καὶ ἀνακλιθή-
30 σονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. καὶ ἰδού, εἰσὶν
ἔσχατοι οἳ ἔσονται πρῶτοι, καί εἰσι πρῶτοι οἳ ἔσον-
ται ἔσχατοι."

31 Ἐν αὐτῇ† τῇ ἡμέρᾳ[32] προσῆλθόν†† τινες Φαρισαῖοι,
λέγοντες αὐτῷ, "Ἔξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι
32 Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι." Καὶ εἶπεν αὐτοῖς,
"Πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ, Ἰδού, ἐκ-
βάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἐπιτελῶ[33] σήμερον καὶ
33 αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ[34] τελειοῦμαι. πλὴν δεῖ με
σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι· ὅτι
οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἱερουσα-
34 λήμ. Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα
τοὺς προφήτας, καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμέ-
νους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ
τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις‡ τὴν[35] ἑαυτῆς νοσσιὰν[36]
35 ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε. ἰδού, ἀφίεται
ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος[37]· ἀμὴν δὲ λέγω[38] ὑμῖν, ὅτι[39]
οὐ μή με ἴδητε[40] ἕως ἂν[41] ἥξῃ[42], ὅτε[43] εἴπητε, Εὐλογη-
μένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου."

[27] — Κύριε TTr[L]. * ἄρξησθε Tr *marg.* [28] — ὑμᾶς Tr[L]. [29] — οἱ TTr. [30] — τῆς LTTr. ** ὄψεσθε TTr (*non marg.*). [31] — ἀπὸ T[LTr]. † ταύτῃ Tr *marg.* [32] ὥρᾳ TTr *marg.* †† προσῆλθάν TTr. [33] ἀποτελῶ LTTr. [34] + [ἡμέρᾳ] LTr *marg.* ‡ ὄρνιξ T. [35] τὰ L (*non marg.*). [36] νοσσία L (*non marg.*). [37] — ἔρημος LTTr. [38] λέγω δὲ (— δὲ T) LTTr. [39] — ὅτι Tr[L]. [40] ἴδητέ με LTTr. [41] — ἂν TTr. [42] ἥξει LT[Tr]. [43] [ὅτε] Tr.

ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος 14
τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρ-
τον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. καὶ ἰδού, 2
ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ· καὶ 3
ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ
Φαρισαίους, λέγων[1], "Εἰ[2] ἔξεστι τῷ σαββάτῳ θερα-
πεύειν[3] [4];" Οἱ δὲ ἡσύχασαν. καὶ ἐπιλαβόμενος ἰά- 4
σατο αὐτόν, καὶ ἀπέλυσε. καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς 5
εἶπε[5], "Τίνος ὑμῶν ὄνος[6] ἢ βοῦς εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖται[7],
καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν ἐν[8] τῇ* ἡμέρᾳ τοῦ
σαββάτου;" Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ† 6
πρὸς ταῦτα.

Ἔλεγε δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολήν, 7
ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων
πρὸς αὐτούς, "Ὅταν κληθῇς ὑπό τινος εἰς γάμους, 8
μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν· μήποτε ἐντι-
μότερός σου ᾖ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἐλθὼν 9
ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι, Δὸς τούτῳ τόπον·
καὶ τότε ἄρξῃ μετ'[9] αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατ-
έχειν. ἀλλ' ὅταν κληθῇς, πορευθεὶς ἀνάπεσον[10] εἰς 10
τὸν ἔσχατον τόπον· ἵνα, ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς σε,
εἴπῃ[11] σοι, Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται
σοι δόξα ἐνώπιον[12] τῶν συνανακειμένων σοί. ὅτι 11
πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται· καὶ ὁ ταπεινῶν
ἑαυτὸν ὑψωθήσεται."

Ἔλεγε δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτόν, "Ὅταν ποιῇς 12
ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου, μηδὲ
τοὺς ἀδελφούς σου, μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου, μηδὲ
γείτονας πλουσίους· μήποτε καὶ αὐτοί σε ἀντικαλέ-
σωσι[13], καὶ γένηταί σοι ἀνταπόδομα[14]. ἀλλ' ὅταν 13
ποιῇς δοχήν, κάλει πτωχούς, ἀναπήρους[15], χωλούς,
τυφλούς· καὶ μακάριος ἔσῃ· ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀντα- 14

1 [λέγων] L. 2 —Εἰ TTr. 3 θεραπεῦσαι LTTr. 4 +ἢ οὔ TTr[L]. 5 εἶπεν πρὸς αὐτούς LTr *marg.*, —ἀποκριθεὶς *tantum* Tr. 6 υἱὸς LTTr. 7 πεσεῖται LTTr. 8 —ἐν Tr[L]. * —τῇ T. † —αὐτῷ TTr. 9 μετὰ LTTr. 10 ἀνάπεσε LTTr. 11 ἐρεῖ TTr (*non marg.*). 12 + πάντων LTTr. 13 ἀντικαλέσωσίν σε L (*non marg.*) TTr. 14 ἀνταπόδομά σοι TTr. 15 ἀναπείρους LTr.

ποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται γάρ* σοι ἐν τῇ ἀνα-
στάσει τῶν δικαίων."
15 Ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν
αὐτῷ, "Μακάριος, ὃς† φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ
16 τοῦ Θεοῦ." Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, "Ἄνθρωπός τις ἐποί-
17 ησε[16] δεῖπνον μέγα[17], καὶ ἐκάλεσε πολλούς· καὶ ἀπέ-
στειλε τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν
τοῖς κεκλημένοις, Ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη ἕτοιμά ἐστι†† πάν-
18 τα[18]. Καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς παραιτεῖσθαι πάντες[19].[20]
ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ, Ἀγρὸν ἠγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγ-
κην[21] ἐξελθεῖν‡ καὶ[22] ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με
19 παρῃτημένον. καὶ ἕτερος εἶπε, Ζεύγη βοῶν ἠγόρασα
πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε
20 με παρῃτημένον. καὶ ἕτερος εἶπε, Γυναῖκα ἔγημα,
21 καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. καὶ παραγενόμενος
ὁ δοῦλος ἐκεῖνος[23] ἀπήγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα.
Τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπε τῷ δούλῳ αὐτοῦ,
Ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πό-
λεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους[24] καὶ χωλοὺς
22 καὶ τυφλοὺς[25] εἰσάγαγε ὧδε. Καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος,
23 Κύριε, γέγονεν ὡς§ ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστί. Καὶ
εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον, Ἔξελθε εἰς τὰς
ὁδοὺς καὶ φραγμούς, καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα
24 γεμισθῇ ὁ οἶκός μου[26]. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς
τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεταί μου
τοῦ δείπνου."
25 Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ στρα-
26 φεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς, "Εἴτις ἔρχεται πρός με, καὶ
οὐ μισεῖ τὸν πατέρα ἑαυτοῦ[27], καὶ τὴν μητέρα, καὶ
τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τοὺς ἀδελφούς, καὶ
τὰς ἀδελφάς, ἔτι δὲ[28] καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, οὐ δύ-
27 ναταί μου μαθητὴς εἶναι[29]. καὶ‖ ὅστις οὐ βαστάζει

* δὲ T. † ὅστις TTr, ὅσ[τις] Tr *marg.* [16] ἐποίει TTr (*non marg.*). [17] μέγαν L. †† εἰσιν T. [18] —πάντα T[LTr]. [19] πάντες παραιτεῖσθαι LTTr. [20] +[καὶ] L. [21] ἀνάγκην ἔχω L. ‡ ἐξελθὼν TTr (*non marg.*). [22] —καὶ TTr. [23] —ἐκεῖνος LTTr. [24] ἀναπείρους LTr. [25] τυφλοὺς καὶ χωλοὺς LTTr. § ὃ TTr (*non marg.*). [26] μου ὁ οἶκος TTr. [27] αὐτοῦ LTTr. [28] τε L (*non marg.*) Tr. [29] εἶναί μου μαθητής TTr (*non marg.*). ‖ —καὶ T.

τὸν σταυρὸν αὐτοῦ[30], καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ
δύναταί μου εἶναι[31] μαθητής. τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν, θέλων 28
πύργον οἰκοδομῆσαι, οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει
τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει τὰ[32] πρὸς[33] ἀπαρτισμόν; ἵνα 29
μήποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον, καὶ μὴ ἰσχύοντος
ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται ἐμπαίζειν
αὐτῷ[34], λέγοντες, Ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο 30
οἰκοδομεῖν, καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. Ἢ τίς βα- 31
σιλεὺς πορευόμενος συμβαλεῖν ἑτέρῳ βασιλεῖ[35] εἰς πό-
λεμον οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλεύεται[36] εἰ δυνατός
ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ἀπαντῆσαι[37] τῷ μετὰ εἴκοσι
χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ᾽ αὐτόν; εἰ δὲ μήγε, ἔτι αὐτοῦ 32
πόρρω ὄντος, πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς
εἰρήνην. οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν, ὃς οὐκ ἀποτάσ- 33
σεται πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ δύναταί μου
εἶναι[38] μαθητής. Καλὸν[39] τὸ ἅλας*· ἐὰν δὲ[40] τὸ ἅλας* 34
μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται; οὔτε εἰς γῆν, οὔτε 35
εἰς κοπρίαν εὔθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. Ὁ
ἔχων ὦτα ἀκούειν † ἀκουέτω."

ἮΣΑΝ δὲ ἐγγίζοντες αὐτῷ[1] πάντες οἱ τελῶναι καὶ 15
οἱ ἁμαρτωλοί, ἀκούειν αὐτοῦ. καὶ διεγόγγυζον οἱ[2] 2
Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, λέγοντες, "Ὅτι οὗτος
ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται, καὶ συνεσθίει αὐτοῖς."
Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην, λέγων, 3
"Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα, καὶ 4
ἀπολέσας ‡ ἓν ἐξ αὐτῶν[3], οὐ καταλείπει τὰ ἐννενηκον-
ταεννέα[4] ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολω-
λός, ἕως εὕρῃ αὐτό; καὶ εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς 5
ὤμους ἑαυτοῦ§ χαίρων, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον, συγ‖- 6
καλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς,
Συγ‖χάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπο-
λωλός. λέγω ὑμῖν, ὅτι οὕτω χαρὰ ἔσται¶ ἐν τῷ 7

[30] ἑαυτοῦ LTTr *marg.* [31] εἶναί μου L *marg.* TTr. [32] —τὰ TTr. [33] εἰς LTTr. [34] αὐτῷ ἐμπαίζειν LTTr. [35] ἑτέρῳ βασιλεῖ συμβαλεῖν LTTr. [36] βουλεύσεται L *marg.* T. [37] ὑπαντῆσαι LTTr. [38] εἶναί μου LTTr. [39] +οὖν T[Tr]. * ἅλα T. [40] +καὶ LTTr. † —ἀκούειν T *errore.* [1] αὐτῷ ἐγγίζοντες LTTr (*non marg.*). [2] +τε LTTr. ‡ ἀπολέσῃ Tr (*non marg.*). [3] ἐξ αὐτῶν ἓν TTr (*non marg.*). [4] ἐνενήκοντα ἐννέα LTTr. § αὐτοῦ TTr. ‖ συν- T, *at* συγκαλεῖται Tr *marg.* ¶ ἔσται *transferunt* TTr *marg. in locum post* οὐρανῷ.

οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ ἐννενη-
κονταεννέα[4] δικαίοις, οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσι μετα-
8 νοίας. *Ἢ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπο-
λέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον, καὶ σαροῖ
9 τὴν οἰκίαν, καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς, ἕως ὅτου* εὕρῃ; καὶ
εὑροῦσα **συγκαλεῖται**[5] τὰς φίλας καὶ **τὰς**[6] γείτονας,
λέγουσα, **Συγ**†χάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν
10 ἀπώλεσα. οὕτω, λέγω ὑμῖν, **χαρὰ γίνεται**[7] ἐνώπιον
τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετα-
νοοῦντι."
11, 12 Εἶπε δέ, "Ἄνθρωπός τις εἶχε δύο υἱούς· **καὶ** εἶπεν
ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί, Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπι-
βάλλον μέρος τῆς οὐσίας. **καὶ**[8] διεῖλεν αὐτοῖς τὸν
13 βίον. καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν **ἅπαντα**[9]
ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν, καὶ
ἐκεῖ διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ζῶν ἀσώτως.
14 δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα, ἐγένετο λιμὸς **ἰσχυ-
ρὸς**[10] κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο
15 ὑστερεῖσθαι. καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἑνὶ τῶν πολι-
τῶν τῆς χώρας ἐκείνης· καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς
16 ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους. καὶ ἐπεθύμει **γεμίσαι
τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ**‡ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ
17 χοῖροι· καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλ-
θὼν **εἶπε**[11], Πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου **περισσεύ-
18 ουσιν**[12] ἄρτων, ἐγὼ δὲ[13] λιμῷ[14] ἀπόλλυμαι; ἀναστὰς
πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ,
Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου·
19 **καὶ**[15] οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν
20 με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς
τὸν πατέρα **ἑαυτοῦ**[16]. *Ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχον-
τος, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐσπλαγχνίσθη,
καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ
21 κατεφίλησεν αὐτόν. εἶπε δὲ **αὐτῷ ὁ υἱός**§, Πάτερ,

* οὗ Tr. [5] συνκαλεῖ T, συγκαλεῖ Tr *marg.* [6] −τὰς LTTr. † συν- T. [7] γίνεται χαρὰ TTr. [8] ὁ δὲ LTr. [9] πάντα LTr. [10] ἰσχυρὰ LTTr. ‡ χορτασθῆναι ἐκ Tr *marg.* [11] ἔφη TTr *marg.* [12] περισσεύονται Tr (*non marg.*). [13] +ὧδε Tr. [14] +ὧδε LT[Tr *marg.*]. [15] −καὶ LTTr. [16] αὐτοῦ LTTr (*non marg.*). § ὁ υἱὸς αὐτῷ Tr *marg.*

ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ[19]
οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. Εἶπε δὲ ὁ 22
πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ[20], Ἐξενέγκατε τὴν[21]
στολὴν τὴν πρώτην, καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε
δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ὑποδήματα εἰς
τοὺς πόδας· καὶ ἐνέγκαντες[22] τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν 23
θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν· ὅτι οὗτος ὁ υἱός 24
μου νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησε· καὶ ἀπολωλὼς ἦν[23], καὶ
εὑρέθη. Καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. Ἦν δὲ ὁ υἱὸς 25
αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος
ἤγγισε[24] τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε συμφωνίας καὶ χορῶν· καὶ 26
προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων αὐτοῦ[25], ἐπυνθάν-
ετο τί[26] εἴη ταῦτα. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι ὁ ἀδελφός 27
σου ἥκει· καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν
σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. Ὠργίσθη 28
δέ, καὶ οὐκ ἤθελεν[27] εἰσελθεῖν. ὁ οὖν[28] πατὴρ αὐτοῦ
ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ 29
πατρί[29], Ἰδού, τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι, καὶ οὐδέ-
ποτε ἐντολήν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδω-
κας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ. ὅτε 30
δὲ ὁ υἱός σου οὗτος ὁ καταφαγών σου τὸν βίον
μετὰ[30] πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν
σιτευτόν[31]. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' 31
ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά ἐστιν. εὐφρανθῆναι 32
δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς
ἦν, καὶ ἀνέζησε[32]· καὶ* ἀπολωλὼς ἦν[33], καὶ εὑρέθη."

ΕΛΕΓΕ δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ[1], "Ἄν- 16
θρωπός τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχεν οἰκονόμον· καὶ
οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα
αὐτοῦ. καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ, Τί τοῦτο 2
ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας
σου· οὐ γὰρ δυνήσῃ† ἔτι οἰκονομεῖν. Εἶπε δὲ ἐν 3

19 — καὶ LTTr. 20 + Ταχὺ L[Tr]. 21 — τὴν LTTr. 22 φέρετε TTr (*non marg.*). 23 ἦν ἀπολωλὼς LTTr. 24 ἤγγιζεν L *marg.* 25 — αὐτοῦ BELTTr. 26 + ἂν Tr[L]. 27 ἠθέλησεν L *marg.* 28 δὲ LTTr. 29 + αὐτοῦ LTr. 30 + τῶν LTr. 31 σιτευτὸν μόσχον TTr. 32 ἔζησεν TTr. * — καὶ T. 33 — ἦν LTTr. 1 — αὐτοῦ TTr. † δύνῃ TTr (*non marg.*).

ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος, Τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου
ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ᾽ ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ
4 ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα,
ὅταν μετασταθῶ[2] τῆς οἰκονομίας, δέξωνταί με εἰς
5 τοὺς οἴκους αὐτῶν[3]. Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκα-
στον τῶν χρεωφειλετῶν[4] τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ*, ἔλεγε τῷ
6 πρώτῳ, Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; Ὁ δὲ εἶπεν,
Ἑκατὸν βάτους ἐλαίου. Καὶ[5] εἶπεν αὐτῷ, Δέξαι
σου τὸ γράμμα[6], καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεντή-
7 κοντα. Ἔπειτα ἑτέρῳ εἶπε, Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις;
Ὁ δὲ εἶπεν, Ἑκατὸν κόρους σίτου. Καὶ[7] λέγει αὐτῷ,
Δέξαι σου τὸ γράμμα[6], καὶ γράψον ὀγδοήκοντα.
8 Καὶ ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας,
ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου
φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν
9 γενεὰν τὴν** ἑαυτῶν εἰσι. Κἀγὼ[8] ὑμῖν λέγω, Ποιήσατε
ἑαυτοῖς[9] φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα, ὅταν
ἐκλίπητε[10], δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς[11].
10 Ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστι,
καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν.
11 εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ
12 ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει; καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ
πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει†;
13 Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ
γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ
ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ
δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ."
14 Ἤκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ‡ οἱ Φαρισαῖοι φιλάρ-
15 γυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. καὶ
εἶπεν αὐτοῖς, "Ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς
ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ Θεὸς γινώσκει τὰς καρ-
δίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα
16 ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐστιν[12]. Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται

[2] + ἐκ TTr[L]. [3] ἑαυτῶν TTr (*non marg.*). [4] χρεοφειλετῶν LTTr. * αὐτοῦ Tr *marg.* [5] ὁ δὲ LTTr. [6] τὰ γράμματα L (*non marg.*) TTr. [7] — Καὶ LTTr. ** — τὴν B. [8] Καὶ ἐγὼ TTr. [9] ἑαυτοῖς ποιήσατε TTr *marg.* [10] ἐκλίπῃ L (*non marg.*) TTr. [11] + [αὐτῶν] L. † δώσει ὑμῖν TTr. ‡ — καὶ TTr. [12] — ἐστιν LTTr.

ἕως[13] Ἰωάννου*· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εὐ-
αγγελίζεται, καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. Εὐκοπώ- 17
τερον δέ ἐστι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν,
ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν. Πᾶς ὁ ἀπολύων 18
τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἑτέραν μοιχεύει· καὶ
πᾶς[14] ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοιχεύει.
Ἄνθρωπος δέ† τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο 19
πορφύραν καὶ βύσσον, εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν
λαμπρῶς. πτωχὸς δέ τις ἦν[15] ὀνόματι Λάζαρος, ὃς[16] 20
ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ ἡλκωμένος[17] καὶ 21
ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν[18] πιπτόν-
των ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ
κύνες ἐρχόμενοι ἀπέλειχον[19] τὰ ἕλκη αὐτοῦ. ἐγένετο 22
δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχόν, καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν
ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ[20] Ἀβραάμ·
ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος, καὶ ἐτάφη. καὶ ἐν τῷ 23
ᾅδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βα-
σάνοις, ὁρᾷ τὸν[21] Ἀβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ Λά-
ζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ· καὶ αὐτὸς φωνήσας 24
εἶπε, Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον Λά-
ζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ
ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου· ὅτι ὀδυνῶ-
μαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. Εἶπε δὲ Ἀβραάμ, Τέκνον, 25
μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες σὺ[22] τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ
ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὅδε[23]
παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. καὶ ἐπὶ[24] πᾶσι τού- 26
τοις, μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται,
ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἐντεῦθεν[25] πρὸς ὑμᾶς, μὴ
δύνωνται, μηδὲ οἱ[26] ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν.
Εἶπε δέ, Ἐρωτῶ οὖν σε[27], πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν 27
εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου, ἔχω γὰρ πέντε ἀδελ- 28
φούς· ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ

13 μέχρι TTr. * Ἰωάνου Tr. 14 —πᾶς LTTr. † [δὲ] Tr *marg.* 15 —ἦν TTr[L]. 16 —ὃς TTr[L]. 17 εἱλκωμένος LTTr. 18 —ψιχίων τῶν T[L], [τῶν ψιχίων] τῶν Tr. 19 ἐπέλειχον LTTr. 20 —τοῦ LTTr. 21 —τὸν LTTr. 22 —σὺ TTr. 23 ὧδε LTTr. 24 ἐν L *marg.* TTr *marg.* 25 ἔνθεν LTTr. 26 —οἱ L. 27 σε οὖν LTr.

29 ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου· λέγει[28]
αὐτῷ[*] Ἀβραάμ, Ἔχουσι Μωσέα[29] καὶ τοὺς προφήτας·
30 ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. Ὁ δὲ εἶπεν, Οὐχί, πάτερ
Ἀβραάμ· ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς
31 αὐτούς, μετανοήσουσιν. Εἶπε δὲ αὐτῷ, Εἰ Μωσέως[30]
καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδέ[31], ἐάν τις ἐκ
νεκρῶν ἀναστῇ, πεισθήσονται."

17 ΕΙΠΕ δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς[1], "Ἀνένδεκτόν ἐστι
τοῦ[2] μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα[3]· οὐαὶ δὲ[4] δι' οὗ ἔρχεται.
2 λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ μύλος ὀνικὸς[5] περίκειται περὶ τὸν
τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ
3 ἵνα σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων[6]. προσέχετε
ἑαυτοῖς. ἐὰν δὲ[7] ἁμάρτῃ εἰς σὲ[8] ὁ ἀδελφός σου, ἐπι-
4 τίμησον αὐτῷ· καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ. καὶ
ἐὰν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἁμάρτῃ[9] εἰς σέ, καὶ[10] ἑπτάκις
τῆς ἡμέρας[11] ἐπιστρέψῃ ἐπὶ σέ[12], λέγων, Μετανοῶ,
ἀφήσεις αὐτῷ."
5 Καὶ εἶπον[13] οἱ ἀπόστολοι τῷ Κυρίῳ, "Πρόσθες
6 ἡμῖν πίστιν." Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, "Εἰ εἴχετε[14] πίστιν,
ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ,
Ἐκριζώθητι, καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ
7 ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν. Τίς δὲ ἐξ[†] ὑμῶν δοῦλον ἔχων
ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ
8 ἀγροῦ ἐρεῖ,[15] Εὐθέως παρελθὼν ἀνάπεσαι[17]· ἀλλ'
οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ, Ἑτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζω-
σάμενος διακόνει μοι, ἕως φάγω καὶ πίω· καὶ μετὰ
9 ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; Μὴ χάριν ἔχει[18] τῷ
δούλῳ ἐκείνῳ[19], ὅτι ἐποίησε τὰ διαταχθέντα αὐτῷ[20];
10 οὐ δοκῶ[21]. οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ

[28] +δὲ LTTr. [*] –αὐτῷ T (*ita vult*) [Tr]. [29] Μωυσέα LTTr. [30] Μωυσέως LTTr. [31] οὐδ' LTr. [1] +αὐτοῦ LTTr. [2] –τοῦ E. [3] τὰ σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν TTr. [4] πλὴν οὐαὶ LTr (*non marg.*). [5] λίθος μυλικὸς LTTr. [6] τῶν μικρῶν τούτων ἕνα TTr (*non marg.*). [7] –δὲ LTTr. [8] –εἰς σὲ LTTr. [9] ἁμαρτήσῃ LTTr. [10] +[ἐὰν] L. [11] –τῆς ἡμέρας LTTr. [12] πρός σε LTTr. [13] εἶπαν LTTr. [14] ἔχετε TTr. [†] [ἐξ] Tr. [15] +αὐτῷ TTr[L]. [17] ἀνάπεσε LTTr. [18] ἔχει χάριν L (*non marg.*) TTr. [19] –ἐκείνῳ LTTr. [20] –αὐτῷ LTTr. [21] –οὐ δοκῶ TTr[LTr *marg.*].

διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε, "Ὅτι[22] δοῦλοι ἀχρεῖοί
ἐσμεν· ὅτι[23] ὃ ὠφείλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν."

ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν* εἰς Ἱερου- 11
σαλήμ, καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσου[24] Σαμαρείας†
καὶ Γαλιλαίας. καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἴς τινα 12
κώμην, ἀπήντησαν†† αὐτῷ[25] δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἳ
ἔστησαν πόρρωθεν· καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνήν, λέγοντες, 13
"Ἰησοῦ, ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς." Καὶ ἰδὼν εἶπεν 14
αὐτοῖς, "Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱε-
ρεῦσι." Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτούς, ἐκαθαρί-
σθησαν. εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψε, 15
μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν· καὶ ἔπεσεν 16
ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, εὐχαριστῶν
αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρείτης‡. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ 17
Ἰησοῦς εἶπεν, "Οὐχὶ[26] οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ
δὲ[27] ἐννέα ποῦ; οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦ- 18
ναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος;" Καὶ 19
εἶπεν αὐτῷ, "Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέ-
σωκέ σε."

Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων, πότε ἔρχεται 20
ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς, καὶ εἶπεν,
"Οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μετὰ παρατηρή-
σεως· οὐδὲ ἐροῦσιν, Ἰδοὺ ὧδε, ἤ, ἰδοὺ[28] ἐκεῖ. ἰδοὺ 21
γάρ, ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν." Εἶπε 22
δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς[29], "Ἐλεύσονται ἡμέραι, ὅτε
ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώ-
που ἰδεῖν, καὶ οὐκ ὄψεσθε. καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν, Ἰδοὺ 23
ὧδε, ἤ, ἰδοὺ ἐκεῖ[30]· μὴ ἀπέλθητε, μηδὲ διώξητε. ὥσπερ 24
γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἡ§ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπ'[31] οὐρανὸν
εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται καὶ[32] ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ[33]. πρῶτον δὲ δεῖ 25
αὐτὸν πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς
γενεᾶς ταύτης. καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις 26

[22] –Ὅτι L. [23] –ὅτι LTTr. * –αὐτὸν T[Tr]. [24] μέσον LTTr. † Σαμαρίας T. †† ὑπήντησαν T. [25] –αὐτῷ L[Tr]. ‡ Σαμαρίτης T. [26] Οὐχ LTr. [27] –δὲ LT[Tr]. [28] –ἰδοὺ T[Tr *marg.*]. [29] + αὐτοῦ L. [30] ἐκεῖ, ἰδοὺ ὧδε TTr. § –ἡ T[Tr]. [31] ὑπὸ τὸν LTTr. [32] –καὶ TTr[L]. [33] –ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ L[Tr *marg.*].

τοῦ[34] Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ[35] υἱοῦ
27 τοῦ ἀνθρώπου. ἤσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ἐξεγαμίζον-
το[36], ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν,
καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμός, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας[37].
28 ὁμοίως καὶ ὡς* ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λώτ· ἤσθιον,
29 ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ᾠκοδόμουν· ᾗ
δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθε Λὼτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξε πῦρ καὶ
30 θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας[37]· κατὰ
ταῦτα[38] ἔσται ᾗ ἡμέρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκα-
31 λύπτεται. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ
δώματος, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ κατα-
βάτω ἆραι αὐτά· καὶ ὁ ἐν τῷ[39] ἀγρῷ ὁμοίως μὴ
32 ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. μνημονεύετε τῆς γυναι-
33 κὸς Λώτ. ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι[40],
ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὃς ἐὰν† ἀπολέσῃ‡ αὐτὴν[41], ζωογο-
34 νήσει αὐτήν. λέγω ὑμῖν, ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο
ἐπὶ κλίνης μιᾶς[42]· ὁ[43] εἷς παραληφθήσεται[44], καὶ ὁ ἕτε-
35 ρος ἀφεθήσεται. δύο ἔσονται[45] ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ
αὐτό· [46]μία παραληφθήσεται[44], καὶ ἡ[47] ἑτέρα ἀφεθή-
37 σεται." [48]Καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ, "Ποῦ,
κύριε;" Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ
συναχθήσονται[49] οἱ ἀετοί[50]."

18 ἜΛΕΓΕ δὲ καὶ[1] παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν
2 πάντοτε προσεύχεσθαι[2], καὶ μὴ ἐκκακεῖν[3], λέγων,
"Κριτής τις ἦν ἔν τινι πόλει, τὸν Θεὸν μὴ φοβού-
3 μενος, καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος. χήρα δὲ[4] ἦν
ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτόν, λέγουσα,
4 Ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. Καὶ οὐκ
ἠθέλησεν[5] ἐπὶ χρόνον· μετὰ δὲ ταῦτα[6] εἶπεν ἐν ἑαυτῷ,
Εἰ καὶ τὸν Θεὸν οὐ φοβοῦμαι, καὶ ἄνθρωπον οὐκ[7] ἐν-

34 –τοῦ LTTr. 35 –τοῦ E. 36 ἐγαμίζοντο LTTr. 37 πάντας LTr. * καθὼς TTr. 38 ταὐτὰ L, τὰ αὐτὰ TTr. 39 –τῷ TTr. 40 περιποιήσασθαι TTr. † ἂν Tr. ‡ ἀπολέσει T. 41 –αὐτήν TTr[L]. 42 [μιᾶς] L. 43 –ὁ LTTr. 44 παραλημφθήσεται LTTr. 45 ἔσονται δύο LTTr (*non marg.*). 46 +ἡ ELT[Tr]. 47 ἡ δὲ TTr. 48 +*v.* 36. Δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ, ὁ εἷς παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται BE. 49 +[καὶ] L, *at* 50 καὶ οἱ ἀετοὶ ἐπισυναχθήσονται TTr.
1 –καὶ LT[Tr]. 2 +αὐτοὺς LTTr. 3 ἐγκακεῖν LTr, ἐνκακεῖν T.
4 +τις E. 5 ἤθελεν LTTr. 6 ταῦτα δὲ Tr. 7 οὐδὲ ἄνθρωπον LTTr.

τρέπομαι· διά γε τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν 5
ταύτην, ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη
ὑπωπιάζῃ με." Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, "Ἀκούσατε τί ὁ 6
κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει· ὁ δὲ Θεὸς οὐ μὴ ποιήσει[8] 7
τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βοώντων πρὸς
αὐτὸν[9] ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ μακροθυμῶν[10] ἐπ' αὐ-
τοῖς; λέγω ὑμῖν, ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν 8
ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἆρα
εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;"

Εἶπε δὲ καὶ[11] πρός τινας τοὺς πεποιθότας ἐφ' 9
ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦντας* τοὺς λοι-
πούς, τὴν παραβολὴν ταύτην· "Ἄνθρωποι δύο ἀνέ- 10
βησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι· ὁ[12] εἷς Φαρισαῖος,
καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς 11
ἑαυτὸν ταῦτα[13] προσηύχετο, Ὁ Θεός, εὐχαριστῶ σοι,
ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ[14] οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρ-
παγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης[15].
νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ† πάντα ὅσα 12
κτῶμαι. Καὶ ὁ[16] τελώνης μακρόθεν ἑστὼς οὐκ ἤθε- 13
λεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι[17].
ἀλλ' ἔτυπτεν εἰς[18] τὸ στῆθος αὐτοῦ‡, λέγων, Ὁ Θεός,
ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. Λέγω ὑμῖν[19], κατέβη 14
οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἢ ἐκεῖνος[20].
ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται· ὁ δὲ[21] ταπει-
νῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται."

Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῶν 15
ἅπτηται· ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμησαν[22] αὐτοῖς.
ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτὰ εἶπεν[23], "Ἄφετε 16
τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά.
τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. ἀμὴν 17
λέγω ὑμῖν, ὃς ἐὰν[24] μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ
Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν."

[8] ποιήσῃ LTTr. [9] αὐτῷ TTr. [10] μακροθυμεῖ LTTr. [11] [καὶ] L. * ἐξουθενοῦντες Tr *marg.* [12] – ὁ LTr. [13] ταῦτα πρὸς ἑαυτὸν L *marg.* Tr (*non marg.*), *at* – πρὸς ἑαυτὸν T. [14] ὡς LTr. [15] ὁ τελώνης οὗτος L *marg.* † ἀποδεκατεύω T. [16] ὁ δὲ L *marg.* TTr *marg.* [17] ἐπᾶραι εἰς τὸν οὐρανόν L *marg.* TTr. [18] – εἰς LTTr. ‡ ἑαυτοῦ Tr. [19] + [ὅτι] L. [20] παρ' ἐκεῖνον LTr, ἢ γὰρ ἐκεῖνος TTr *marg.* [21] καὶ ὁ L. [22] ἐπετίμων LTTr. [23] προσεκαλέσατο (+ αὐτὰ TTr) λέγων L *marg.* TTr (*non marg.*). [24] ἂν LTTr.

18 Καὶ ἐπηρώτησέ τις αὐτὸν ἄρχων, λέγων, "Διδάσ-
καλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομή-
19 σω;" Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Τί με λέγεις
20 ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἷς, ὁ* Θεός. τὰς
ἐντολὰς οἶδας, Μὴ μοιχεύσῃς· μὴ φονεύσῃς· μὴ
κλέψῃς· μὴ ψευδομαρτυρήσῃς· τίμα τὸν πατέρα σου
21 καὶ τὴν μητέρα σου[25]." Ὁ δὲ εἶπε, "Ταῦτα πάντα
22 ἐφυλαξάμην[26] ἐκ νεότητός μου[27]." Ἀκούσας δὲ ταῦτα[28]
ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, "Ἔτι ἕν σοι λείπει· πάντα
ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ διάδος[29] πτωχοῖς, καὶ ἕξεις
θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ[30]· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι."
23 Ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περίλυπος ἐγένετο[31]· ἦν γὰρ
24 πλούσιος σφόδρα. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς περί-
λυπον γενόμενον[32] εἶπε, "Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρή-
ματα ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ
25 Θεοῦ[33]. Εὐκοπώτερον γάρ ἐστι, κάμηλον διὰ τρυμα-
λιᾶς ῥαφίδος[34] εἰσελθεῖν[35], ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασι-
26 λείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν." Εἶπον† δὲ οἱ ἀκούσαντες,
27 "Καὶ τίς δύναται σωθῆναι;" Ὁ δὲ εἶπε, "Τὰ ἀδύ-
νατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατά ἐστι παρὰ τῷ Θεῷ[36]."
28 Εἶπε δὲ ὁ[37] Πέτρος, "Ἰδού, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα,
29 καὶ[38] ἠκολουθήσαμέν σοι." Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς,
"Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι‡ οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰ-
κίαν, ἢ γονεῖς, ἢ ἀδελφούς, ἢ γυναῖκα[39], ἢ τέκνα, ἕνεκεν§
30 τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὃς οὐ[40] μὴ ἀπολάβῃ[41] πολ-
λαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ
ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον."
31 ΠΑΡΑΛΑΒΩΝ δὲ τοὺς δώδεκα, εἶπε πρὸς αὐ-
τούς, "Ἰδού, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα[42], καὶ τε-
λεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν
32 τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου. παραδοθήσεται γὰρ τοῖς

* −ὁ T. [25] −σου LTr. [26] ἐφύλαξα LTTr (*non marg.*). [27] −μου T[Tr]. [28] −ταῦτα LTTr. [29] δὸς L. [30] τοῖς (−τοῖς T) οὐρανοῖς L (*non marg.*) TTr (*non marg.*). [31] ἐγενήθη TTr. [32] −περίλυπον γενόμενον T[Tr]. [33] εἰς τὴν βασίλειαν τοῦ θεοῦ εἰσπορεύονται TTr (*non marg.*). [34] τρήματος βελόνης LTTr. [35] διελθεῖν LTr *marg.* † εἶπαν T. [36] παρὰ (+τῷ T[Tr]) θεῷ ἐστίν LTTr, *at* ἐστιν παρὰ θεῷ L *marg.* [37] −ὁ T. [38] ἀφέντες τὰ ἴδια LTTr. ‡ −ὅτι T. [39] ἢ γυναῖκα ἢ ἀδελφοὺς ἢ γονεῖς TTr *marg.* § εἵνεκεν T. [40] οὐχὶ T. [41] λάβῃ L (*non marg.*) Tr *marg.* [42] Ἱερουσαλήμ TTr.

ἔθνεσι, καὶ ἐμπαιχθήσεται, καὶ ὑβρισθήσεται, καὶ
ἐμπτυσθήσεται, καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν 33
αὐτόν· καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται." Καὶ 34
αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο
κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγό-
μενα.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἱεριχὼ[43], 35
τυφλός τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν[44]·
ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου, ἐπυνθάνετο τί[45] 36
εἴη τοῦτο. ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ, "Ὅτι Ἰησοῦς ὁ 37
Ναζωραῖος παρέρχεται." Καὶ ἐβόησε, λέγων, "Ἰη- 38
σοῦ, υἱὲ Δαβὶδ[46], ἐλέησόν με." Καὶ οἱ προάγοντες[47] 39
ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα σιωπήσῃ[48]· αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλ-
λον ἔκραζεν, "Υἱὲ Δαβὶδ[46], ἐλέησόν με." Σταθεὶς 40
δὲ ὁ[49] Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν·
ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν, λέγων[50], 41
"Τί σοι θέλεις ποιήσω;" Ὁ δὲ εἶπε, "Κύριε, ἵνα
ἀναβλέψω." Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, "Ἀνάβλε- 42
ψον· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε." Καὶ παραχρῆμα 43
ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν Θεόν·
καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ Θεῷ.

ΚΑΙ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱεριχώ[1]· καὶ ἰδού, 19
ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν 2
ἀρχιτελώνης, καὶ οὗτος ἦν[2] πλούσιος· καὶ ἐζήτει ἰδεῖν 3
τὸν Ἰησοῦν, τίς ἐστι, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχ-
λου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. καὶ προδραμὼν* ἔμ- 4
προσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομωραίαν[3], ἵνα ἴδῃ αὐτόν· ὅτι
δι'[4] ἐκείνης ἤμελλε διέρχεσθαι. καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ 5
τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν αὐτόν, καὶ†
εἶπε πρὸς αὐτόν, "Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σή-
μερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι." Καὶ 6
σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. καὶ 7
ἰδόντες ἅπαντες[5] διεγόγγυζον, λέγοντες, "Ὅτι παρὰ

[43] Ἱερειχώ T. [44] ἐπαιτῶν LTTr. [45] +[ἂν] LTr. [46] Δαυείδ LTTr. [47] παράγοντες L *marg.* [48] σιγήσῃ LTTr. [49] —ὁ [Tr]. [50] —λέγων T[Tr]. [1] Ἱερειχώ T. [2] αὐτὸς (+[ἦν] L) LTr, ἦν (—οὗτος) T, [οὗτος] ἦν Tr *marg.* * +εἰς τὸ T. [3] συκομορέαν ETTr, συκομωρέαν L. [4] —δι' LTTr. † —εἶδεν αὐτόν, καὶ TTr[Tr *marg.*]. [5] πάντες LTTr.

8 ἁμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθε καταλῦσαι." Σταθεὶς δὲ
Ζακχαῖος εἶπε πρὸς τὸν Κύριον, "Ἰδού, τὰ ἡμίση[6]
τῶν ὑπαρχόντων μου[7], κύριε, δίδωμι τοῖς πτωχοῖς[8]· καὶ
εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν."
9 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, "Ὅτι σήμερον σωτη-
ρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς
10 Ἀβραάμ ἐστιν*. ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζη-
τῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός."
11 ἈΚΟΥΟΝΤΩΝ δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς εἶπε
παραβολήν, διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτὸν εἶναι Ἱερουσαλὴμ[9],
καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία
12 τοῦ Θεοῦ ἀναφαίνεσθαι· εἶπεν οὖν, "Ἄνθρωπός τις
εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακράν, λαβεῖν ἑαυτῷ
13 βασιλείαν, καὶ ὑποστρέψαι. καλέσας δὲ δέκα δού-
λους ἑαυτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς, καὶ εἶπε πρὸς
14 αὐτούς, Πραγματεύσασθε ἕως[10] ἔρχομαι. Οἱ δὲ πο-
λῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσ-
βείαν ὀπίσω αὐτοῦ, λέγοντες, Οὐ θέλομεν τοῦτον
15 βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελ-
θεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν, καὶ εἶπε φωνη-
θῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους, οἷς ἔδωκε[11] τὸ
16 ἀργύριον, ἵνα γνῷ[12] τίς τί διεπραγματεύσατο†. παρε-
γένετο δὲ ὁ πρῶτος, λέγων, Κύριε, ἡ μνᾶ σου προσ-
17 ειργάσατο δέκα[13] μνᾶς. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Εὖ[14], ἀγαθὲ
δοῦλε· ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν
18 ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων. Καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος,
19 λέγων, Κύριε, ἡ μνᾶ σου[15] ἐποίησε πέντε μνᾶς. Εἶπε
δὲ καὶ τούτῳ, Καὶ σὺ γίνου ἐπάνω[16] πέντε πόλεων.
20 Καὶ[17] ἕτερος ἦλθε, λέγων, Κύριε, ἰδού, ἡ μνᾶ σου,
21 ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ· ἐφοβούμην γάρ
σε, ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ· αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας,
22 καὶ θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρας. Λέγει δὲ[18] αὐτῷ, Ἐκ

[6] ἡμίσεα L, ἡμίσειά TTr. [7] μου τῶν ὑπαρχόντων TTr. [8] τοῖς πτωχοῖς δίδωμι TTr (*non marg.*). * −ἐστιν T. [9] εἶναι αὐτὸν Ἱερουσαλὴμ L, *at* εἶναι Ἱερουσαλὴμ αὐτὸν TTr. [10] ἐν ᾧ LTTr. [11] δεδώκει L (*non marg.*) TTr. [12] γνοῖ LTTr. † τί διεπραγματεύσαντο Tr. [13] δέκα προσηργάσατο LTTr (προσειργ. Tr). [14] εὖγε LTTr. [15] ἡ μνᾶ σου, κύριε TTr. [16] ἐπάνω γίνου TTr *marg.* [17] +ὁ LTTr. [18] −δὲ TTr.

τοῦ στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε. ᾔδεις
ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρός εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα,
καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔσπειρα·* καὶ διατί οὐκ ἔδωκας τὸ 23
ἀργύριόν μου[19] ἐπὶ τὴν[20] τράπεζαν, καὶ ἐγὼ[21] ἐλθὼν
σὺν τόκῳ ἂν ἔπραξα αὐτό[22]; Καὶ τοῖς παρεστῶσιν 24
εἶπεν, "Ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν, καὶ δότε τῷ τὰς
δέκα μνᾶς ἔχοντι. (Καὶ εἶπον[23] αὐτῷ, Κύριε, ἔχει 25
δέκα μνᾶς.) Λέγω γὰρ[24] ὑμῖν, ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι 26
δοθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει ἀρ-
θήσεται ἀπ' αὐτοῦ[25]. Πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου ἐκεί- 27
νους[26], τοὺς μὴ θελήσαντάς† με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐ-
τούς, ἀγάγετε ὧδε, καὶ κατασφάξατε[27] ἔμπροσθέν
μου." Καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἐπορεύετο ἔμπροσθεν, ἀνα- 28
βαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα.

ΚΑΙ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθφαγὴ[28] καὶ Βη- 29
θανίαν‡ πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον ἐλαιῶν[29], ἀπέ-
στειλε δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ[30], εἰπών[31], "Ὑπάγετε 30
εἰς τὴν κατέναντι κώμην· ἐν ᾗ εἰσπορευόμενοι εὑρή-
σετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώ-
πων ἐκάθισε· [32]λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. καὶ ἐάν τις 31
ὑμᾶς ἐρωτᾷ, Διατί λύετε; οὕτως ἐρεῖτε αὐτῷ[33], "Ὅτι
ὁ Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει." Ἀπελθόντες δὲ οἱ 32
ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς· λυόντων δὲ 33
αὐτῶν τὸν πῶλον, εἶπον[34] οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐ-
τούς, "Τί λύετε τὸν πῶλον;" Οἱ δὲ εἶπον[34], "[35]Ὁ 34
Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει." Καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς 35
τὸν Ἰησοῦν· καὶ ἐπιρρίψαντες[36] ἑαυτῶν[37] τὰ ἱμάτια
ἐπὶ τὸν πῶλον, ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. πορευο- 36
μένου δὲ αὐτοῦ, ὑπεστρώννυον τὰ ἱμάτια αὐτῶν§ ἐν
τῇ ὁδῷ. Ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ κατα- 37
βάσει τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, ἤρξαντο‖ ἅπαν τὸ
πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν Θεὸν

* ; T. [19] μου τὸ ἀργύριον LTTr. [20] – τὴν LTTr. [21] κἀγὼ LTTr. [22] αὐτὸ ἔπραξα LTTr. [23] εἶπαν LTTr. [24] – γὰρ T[LTr]. [25] – ἀπ' αὐτοῦ T[LTr *marg.*]. [26] τούτους TTr (*non marg.*). † θέλοντας Tr *marg.* [27] + αὐτοὺς TTr[Tr *marg.*]. [28] Βηθφαγῆ L. ‡ Βηθανία Tr *marg.* [29] ἐλαιών LTTr. [30] – αὐτοῦ T[Tr]. [31] λέγων LTr. [32] + καὶ TTr[Tr *marg.*]. [33] – αὐτῷ TTr[L]. [34] εἶπαν LTTr. [35] + ὅτι LTTr. [36] ἐπιρίψαντες LTTr. [37] αὐτῶν LTTr. § ἑαυτῶν Tr. ‖ ἤρξατο Tr *marg.*

38 φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν[38] ὧν εἶδον δυνάμεων, λέ-
γοντες, "Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος* βασιλεὺς ἐν ὀνό-
ματι Κυρίου· εἰρήνη ἐν οὐρανῷ[39], καὶ δόξα ἐν ὑψί-
39 στοις." Καί τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου
εἶπον[40] πρὸς αὐτόν, "Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς
40 μαθηταῖς σου." Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς[41], "Λέ-
γω ὑμῖν, ὅτι†, ἐὰν οὗτοι σιωπήσωσιν[42], οἱ λίθοι κεκρά-
41 ξονται[43]." Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν
42 ἐπ' αὐτῇ[44], λέγων, "Ὅτι εἰ ἔγνως καὶ σύ, καί γε[45] ἐν
τῇ ἡμέρᾳ σου[46] ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην σου[47]· νῦν δὲ
43 ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου· ὅτι ἥξουσιν ἡμέραι ἐπὶ
σέ, καὶ περιβαλοῦσιν[48] οἱ ἐχθροί σου χάρακά σοι, καὶ
44 περικυκλώσουσί σε, καὶ συνέξουσί σε πάντοθεν, καὶ
ἐδαφιοῦσί σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφή-
σουσιν ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ[49]· ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνως
τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου."
45 Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερόν, ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς
46 πωλοῦντας ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας[50], λέγων αὐτοῖς,
"Γέγραπται, '[51]Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς ἐστίν[52].'
ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν."
47 Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ
δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπο-
48 λέσαι, καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ· καὶ οὐχ εὕρισκον[53]
τὸ τί ποιήσωσιν, ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο‡ αὐτοῦ
ἀκούων.

20 ΚΑΙ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων[1], διδάσ-
κοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομέ-
νου, ἐπέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς[2] καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν
2 τοῖς πρεσβυτέροις, καὶ εἶπον[3] πρὸς αὐτόν, λέγοντες[4],
"Εἰπὲ[5] ἡμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς

[38] πάντων LTr. * —ἐρχόμενος T. [39] ἐν οὐρανῷ εἰρήνη TTr (*non marg.*). [40] εἶπαν LTTr. [41] —αὐτοῖς T[Tr]. † [ὅτι] Tr. [42] σιωπήσουσιν LTTr. [43] κράξουσιν TTr (*non marg.*). [44] αὐτὴν LTTr. [45] —καί γε Tr[L], *at* [καί γε] ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ σὺ Tr *marg.* [46] —σου LTr. [47] [σου] LTr. [48] παρεμβαλοῦσιν L *marg.* T. [49] λίθον ἐπὶ λίθῳ (λίθον TTr) ἐν σοί LTTr. [50] —ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας TTr. [51] +ὅτι L (*non marg.*) Tr *marg.* [52] καὶ ἔσται ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς L *marg.* TTr (*non marg.*). [53] ηὕρισκον LTr. ‡ ἐξεκρέμετο T. [1] —ἐκείνων LTTr. [2] ἱερεῖς T. [3] εἶπαν TTr. [4] λέγοντες πρὸς αὐτόν LT, *at* —λέγοντες Tr, [λέγοντες] πρὸς αὐτόν Tr *marg.* [5] Εἰπὸν TTr.

ἐστιν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην;" Ἀποκριθεὶς 3
δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, "Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ ἕνα[6]
λόγον, καὶ εἴπατέ μοι· Τὸ βάπτισμα[*] Ἰωάννου[†] ἐξ 4
οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων;" Οἱ δὲ συνελογίσαντο[7] 5
πρὸς ἑαυτούς, λέγοντες, "Ὅτι ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐ-
ρανοῦ, ἐρεῖ[8], Διατί οὖν[10] οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἐὰν 6
δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, πᾶς ὁ λαὸς[11] καταλιθάσει
ἡμᾶς· πεπεισμένος γάρ ἐστιν Ἰωάννην[‡] προφήτην
εἶναι." Καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. καὶ ὁ 7,8
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ
ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ."

Ἤρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν[12] τὴν παραβολὴν 9
ταύτην· "Ἄνθρωπός τις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα[13], καὶ
ἐξέδοτο[14] αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησε χρόνους ἱκα-
νούς. καὶ ἐν[15] καιρῷ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς 10
δοῦλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος δῶσιν[16]
αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ δείραντες αὐτὸν ἐξαπέστειλαν§
κενόν. καὶ προσέθετο πέμψαι ἕτερον[17] δοῦλον· οἱ δὲ 11
κἀκεῖνον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν
κενόν. καὶ προσέθετο πέμψαι τρίτον[18]· οἱ δὲ καὶ 12
τοῦτον[19] τραυματίσαντες ἐξέβαλον. εἶπε δὲ ὁ κύριος 13
τοῦ ἀμπελῶνος, Τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου
τὸν ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον ἰδόντες[20] ἐντραπήσονται.
Ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο[21] πρὸς 14
ἑαυτούς[22], λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦ-
τε[23], ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται[24] ἡ κλη-
ρονομία. Καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, 15
ἀπέκτειναν. Τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ
ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς 16
τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις." Ἀκού-
σαντες δὲ[25] εἶπον[26], "Μὴ γένοιτο." Ὁ δὲ ἐμβλέψας 17

[6] – ἕνα LTTr. [*] + τὸ T. [†] Ἰωάνου Tr. [7] συνελογίζοντο L. [8] + ἡμῖν L. [10] – οὖν TTr[L]. [11] ὁ λαὸς ἅπας L *marg.* TTr (*non marg.*). [‡] Ἰωάνην Tr. [12] λέγειν πρὸς τὸν λαὸν L. [13] – τις LTTr, *at* Ἀμπελῶνα ἐφύτευσεν ἄνθρωπος L. [14] ἐξέδετο T. [15] – ἐν LTTr. [16] δώσουσιν LTTr. § ἐξαπέστειλαν αὐτὸν δείραντες TTr *marg.* [17] ἕτερον πέμψαι LTTr (*non marg.*). [18] τρίτον πέμψαι LTTr (*non marg.*). [19] κἀκεῖνον L. [20] – ἰδόντες LTTr[Tr *marg.*]. [21] διελογίσαντο L. [22] ἀλλήλους TTr. [23] – δεῦτε LTTr. [24] ἔσται L *marg.* [25] οἱ δὲ ἀκούσαντες L (*non marg.*). [26] εἶπαν LTTr.

αὐτοῖς εἶπε, "Τί οὖν ἐστι τὸ γεγραμμένον τοῦτο,
'Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγε-
18 νήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας;' Πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον
τὸν λίθον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικ-
19 μήσει αὐτόν." Καὶ ἐζήτησαν[27] οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
γραμματεῖς[28] ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ
τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν· ἔγνωσαν γὰρ
ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπε[29].
20 Καὶ παρατηρήσαντες * ἀπέστειλαν ἐγ ** καθέτους, ὑπο-
κρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται
αὐτοῦ λόγου †, εἰς τὸ[30] παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ
21 τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν,
λέγοντες, "Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις καὶ
διδάσκεις, καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ'
22 ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις. ἔξεστιν
23 ἡμῖν[31] Καίσαρι φόρον δοῦναι, ἢ οὔ;" Κατανοήσας
δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν, εἶπε πρὸς αὐτούς, "Τί με
24 πειράζετε[32]; ἐπιδείξατέ[33] μοι δηνάριον[34]· τίνος ἔχει
εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν;" Ἀποκριθέντες ‡ δὲ εἶπον[35],
25 "Καίσαρος." Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς[36], "Ἀπόδοτε τοί-
νυν[37] τὰ Καίσαρος[38] Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ
26 Θεῷ." Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ § ῥήματος
ἐναντίον τοῦ λαοῦ· καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρί-
σει αὐτοῦ, ἐσίγησαν.
27 Προσελθόντες δέ τινες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ ἀντι-
λέγοντες[39] ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτόν,
28 λέγοντες, "Διδάσκαλε, Μωσῆς[40] ἔγραψεν ἡμῖν, ἐάν
τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος
ἄτεκνος ἀποθάνῃ[41], ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν
γυναῖκα, καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.
29 ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖ-

[27] ἐζήτουν L (*non marg.*) Tr *marg.* [28] γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς LTTr (*non marg.*). [29] εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην LTTr. * ἀποχωρήσαντες Tr *marg.* ** ἐν- T. † λόγον Tr. [30] ὥστε LTTr. [31] ἡμᾶς TTr. [32] −Τί με πειράζετε TTr [Tr *marg.*]. [33] δείξατε LTTr. [34] +[οἱ δὲ ἔδειξαν. καὶ εἶπεν] L. ‡ οἱ TTr *marg.* [35] εἶπαν TTr. [36] πρὸς αὐτούς TTr. [37] Τοίνυν ἀπόδοτε TTr. [38] +τῷ Tr. § τοῦ Tr *marg.* [39] λέγοντες L *marg.* Tr. [40] Μωυσῆς LTTr. [41] ᾖ L (*non marg.*) TTr.

κα ἀπέθανεν ἄτεκνος· καὶ ἔλαβεν[42] ὁ δεύτερος τὴν 30
γυναῖκα, καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος[43]. καὶ ὁ τρίτος 31
ἔλαβεν αὐτήν[44]· ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ[45] οὐ κατέ-
λιπον τέκνα, καὶ ἀπέθανον· ὕστερον δὲ πάντων[47] 32
ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή[48]. ἐν τῇ οὖν[49] ἀναστάσει, τίνος 33
αὐτῶν γίνεται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυ-
ναῖκα." Καὶ ἀποκριθεὶς[50] εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Οἱ 34
υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσι καὶ ἐκγαμίσκονται[51].
οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ 35
τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε
ἐκγαμίσκονται[52]. οὔτε[53] γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται· 36
ἰσάγγελοι γάρ εἰσι, καὶ υἱοί εἰσι τοῦ[54] Θεοῦ, τῆς
ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες. Ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί, 37
καὶ Μωσῆς[40] ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέγει Κύ-
ριον τὸν Θεὸν Ἀβραὰμ καὶ τὸν[55] Θεὸν Ἰσαὰκ καὶ
τὸν[55] Θεὸν Ἰακώβ. Θεὸς δὲ οὐκ ἔστι νεκρῶν, ἀλλὰ 38
ζώντων. πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν." Ἀποκριθέντες 39
δέ τινες τῶν γραμματέων εἶπον[56], "Διδάσκαλε, καλῶς
εἶπας." Οὐκ ἔτι[57] δὲ[58] ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν 40
οὐδέν.

Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, "Πῶς λέγουσι τὸν Χριστὸν 41
υἱὸν Δαβὶδ[59] εἶναι[60]; καὶ αὐτὸς* Δαβὶδ[59] λέγει ἐν βίβ- 42
λῳ[61] ψαλμῶν, 'Εἶπεν ὁ[62] Κύριος τῷ κυρίῳ μου,
Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου 43
ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.' Δαβὶδ[59] οὖν κύριον αὐ- 44
τὸν[63] καλεῖ, καὶ πῶς υἱὸς αὐτοῦ[64] ἐστιν;" Ἀκούοντος 45
δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ[65],
"Προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων 46
περιπατεῖν ἐν στολαῖς, καὶ φιλούντων ἀσπασμοὺς ἐν
ταῖς ἀγοραῖς, καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγω-

[42] —ἔλαβεν TTr[Tr marg.]. [43] —τὴν γυναῖκα ad fin. vers. TTr [Tr marg.]. [44] +[ὡσαύτως] L. [45] + καὶ E. [47] —δὲ πάντων LTTr. [48] καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν TTr (non marg.). [49] ἡ γυνὴ οὖν ἐν τῇ TTr marg. [50] —ἀποκριθεὶς LTTr. [51] γαμίσκονται LTTr. [52] γαμίζονται LTTr. [53] οὐδὲ LTr. [54] —τοῦ TTr. [55] —τὸν LTTr. [56] εἶπαν LTTr. [57] Οὐκέτι LTTr. [58] γὰρ TTr (non marg.). [59] Δαυεὶδ LTTr. [60] εἶναι Δαυεὶδ υἱόν; TTr marg. * αὐτὸς γὰρ TTr marg. [61] +τῶν L. [62] —ὁ LTr. [63] αὐτὸν κύριον Tr. [64] αὐτοῦ υἱός TTr. [65] —αὐτοῦ TTr.

47 γαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις· **οἱ κατεσθί-**
ουσι[66] τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ[67]
προσεύχονται[68]. οὗτοι **λήψονται**[69] περισσότερον κρί-
μα[70]."

21 ᾿ΑΝΑΒΛΕΨΑΣ δὲ εἶδε τοὺς βάλλοντας **τὰ δῶρα**
2 **αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον**[1] πλουσίους· εἶδε δὲ **καί**
τινα[2] χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ **δύο λεπτά**[3],
3 καὶ εἶπεν, "᾿Αληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα **ἡ πτωχὴ**
4 **αὕτη**[4] **πλεῖον**[5] πάντων ἔβαλεν· **ἅπαντες**[6] γὰρ οὗτοι ἐκ
τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα **τοῦ**
Θεοῦ[7], αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς **ἅπαντα**[8]
τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλε."

5 ΚΑΙ τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις
6 καλοῖς καὶ **ἀναθήμασι**[9] κεκόσμηται, εἶπε, "Ταῦτα ἃ
θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται
7 λίθος ἐπὶ λίθῳ[10], ὃς οὐ καταλυθήσεται." ᾿Επηρώ-
τησαν δὲ αὐτόν, λέγοντες, "Διδάσκαλε, πότε οὖν
ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον, ὅταν μέλλῃ ταῦτα
γίνεσθαι;"

8 ῾Ο δὲ εἶπε, "Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ
ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, **῞Οτι**[11]
ἐγώ εἰμι· καί, ῾Ο καιρὸς ἤγγικε. μὴ **οὖν**[12] πορευ-
9 θῆτε ὀπίσω αὐτῶν. ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ
ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι
10 πρῶτον, ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος." Τότε ἔλεγεν
αὐτοῖς, "᾿Εγερθήσεται ἔθνος **ἐπὶ**[14] ἔθνος, καὶ βασι-
11 λεία ἐπὶ βασιλείαν· σεισμοί τε μεγάλοι **κατὰ τόπους**
καὶ[15] **λιμοὶ καὶ λοιμοὶ**[16] ἔσονται, **φόβητρά**[17] **τε καὶ**
12 **σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ**[18] μεγάλα ἔσται. Πρὸ δὲ τούτων
ἁπάντων[19] ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν,

[66] οἱ κατεσθίοντες L. [67] μακρᾷ S. [68] προσευχόμενοι L. [69] λήμψονται LTTr. [70] κρῖμα L. [1] εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα αὐτῶν TTr (*non marg.*). [2] [καί] τινα L, τινα TTr. [3] λεπτὰ δύο L *marg.* Tr. [4] αὕτη ἡ πτωχὴ L (*non marg.*) Tr (*non marg.*). [5] πλείω LT. [6] πάντες LTr *marg.* [7] —τοῦ Θεοῦ T[Tr]. [8] πάντα LTr. [9] ἀναθέμασιν LT. [10] +ὧδε L. [11] —ὅτι T[LTr]. [12] —οὖν LTTr. [14] ἐπ' LTTr. [15] καὶ κατὰ τόπους TTr (*non marg.*). [16] λοιμοὶ καὶ λιμοὶ LTr (*non marg.*). [17] φόβηθρά LTr. [18] ἀπ' οὐρανοῦ σημεῖα L. [19] πάντων LTTr.

καὶ διώξουσι, παραδιδόντες εἰς* συναγωγὰς καὶ φυλα-
κάς, ἀγομένους[20] ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας, ἕνεκεν
τοῦ ὀνόματός μου. ἀποβήσεται δὲ† ὑμῖν εἰς μαρτύ- 13
ριον· θέσθε[21] οὖν εἰς τὰς καρδίας[22] ὑμῶν, μὴ προμε- 14
λετᾷν ἀπολογηθῆναι· ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα 15
καὶ σοφίαν, ᾗ οὐ δυνήσονται ἀντειπεῖν οὐδὲ ἀντιστῆ-
ναι[23] πάντες[24] οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. παραδοθήσεσθε 16
δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ
φίλων, καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν· καὶ ἔσεσθε μι- 17
σούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· καὶ θρὶξ 18
ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται. ἐν τῇ ὑπο- 19
μονῇ ὑμῶν κτήσασθε[26] τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Ὅταν δὲ 20
ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων τὴν[27] Ἱερουσα-
λήμ, τότε γνῶτε‡ ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς.
τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· καὶ 21
οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρείτωσαν· καὶ οἱ ἐν ταῖς
χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν. ὅτι ἡμέραι 22
ἐκδικήσεως αὗταί εἰσι, τοῦ πληρωθῆναι[28] πάντα τὰ
γεγραμμένα. οὐαὶ δὲ[29] ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ 23
ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται
γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὀργὴ ἐν[30] τῷ
λαῷ τούτῳ. καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρας§, καὶ 24
αἰχμαλωτισθήσονται εἰς πάντα τὰ ἔθνη[31]· καὶ Ἱερου-
σαλὴμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι[32] [33] πλη-
ρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν. Καὶ ἔσται[34] σημεῖα ἐν ἡλίῳ 25
καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ
ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ, ἠχούσης[35] θαλάσσης καὶ σάλου,
ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας 26
τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις
τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. καὶ τότε ὄψονται τὸν 27
υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ[36] μετὰ δυνά-
μεως καὶ δόξης πολλῆς.

* + τὰς TTr. [20] ἀπαγομένους TTr. † − δὲ T[Tr]. [21] θέτε LTTr. [22] ἐν ταῖς καρδίαις LTTr. [23] ἀντιστῆναι οὐδὲ (*at* ἢ T) ἀντειπεῖν LT, ἀντιστῆναι [ἢ ἀντειπεῖν] Tr, [ἀντειπεῖν ἢ] ἀντιστῆναι Tr *marg.* [24] ἅπαντες TTr. [26] κτήσεσθε LTr. [27] − τὴν LTTr. ‡ γνώσεσθε Tr *marg.* [28] πλησθῆναι LTTr. [29] − δὲ LTTr. [30] − ἐν LTTr. § μαχαίρης TTr. [31] τὰ ἔθνη πάντα L (*non marg.*) TTr (*non marg.*). [32] ἄρχις L. [33] + οὗ LTTr. [34] ἔσονται LTTr. [35] ἤχους LTTr. [36] νεφέλαις L *marg.*

28 "Ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι, ἀνακύψατε καὶ
ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν· διότι ἐγγίζει ἡ ἀπο-
λύτρωσις ὑμῶν."
29 Καὶ εἶπε παραβολὴν αὐτοῖς, "Ἴδετε τὴν συκῆν
30 καὶ πάντα τὰ δένδρα. ὅταν προβάλωσιν ἤδη, βλέ-
ποντες ἀφ' ἑαυτῶν γινώσκετε ὅτι ἤδη* ἐγγὺς τὸ θέρος
31 ἐστίν. οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα,
γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.
32 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη,
33 ἕως ἂν πάντα γένηται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ **παρελεύ-**
34 **σονται**[37], οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ **παρέλθωσι**[38]. Προσ-
έχετε δὲ ἑαυτοῖς, μήποτε **βαρυνθῶσιν**[39] **ὑμῶν αἱ καρ-**
δίαι[40] ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς,
35 καὶ **αἰφνίδιος ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστῇ**[41] ἡ ἡμέρα ἐκείνη· ὡς
παγὶς **γὰρ ἐπελεύσεται**[42] ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους
36 ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. ἀγρυπνεῖτε **οὖν**[43] ἐν
παντὶ καιρῷ δεόμενοι, ἵνα **καταξιωθῆτε**† ἐκφυγεῖν
ταῦτα πάντα[44] τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι
ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου."
37 Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας **ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων**[45]· τὰς δὲ
νύκτας ἐξερχόμενος ηὐλίζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλού-
38 μενον Ἐλαιῶν[46]. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὤρθριζε πρὸς αὐ-
τὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

22 ἬΓΓΙΖΕ δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων, ἡ λεγομένη
2 πάσχα· καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς,
τό, πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν.
3 Εἰσῆλθε δὲ **ὁ**[1] Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν **ἐπικαλού-**
μενον[2] Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα·
4 καὶ ἀπελθὼν συνελάλησε τοῖς ἀρχιερεῦσι[3] καὶ **τοῖς**[4]
5 στρατηγοῖς, τό, πῶς **αὐτὸν παραδῷ αὐτοῖς**[5]. καὶ ἐχά-

* [ἤδη] Tr *marg.* [37] παρελεύσεται L *marg.* [38] παρελεύσονται LTTr. [39] βαρηθῶσιν LTTr. [40] αἱ καρδίαι ὑμῶν LTr (*non marg.*). [41] ἐπιστῇ ἐφ' ὑμᾶς αἰφνίδιος L *marg.* TTr, *at* αἰφνίδιος ἐπιστῇ ἐφ' ὑμᾶς L. [42] · ἐπεισελεύσεται γὰρ L (*non marg.*) TTr, *at* γὰρ ἐπεισελεύσεται L *marg.*, *at* · ὡς παγὶς γὰρ ἐπ[εισ]ελεύσεται Tr *marg.* [43] δὲ L (*non marg.*) TTr (*non marg.*). † κατισχύσητε TTr (*non marg.*). [44] πάντα ταῦτα L *marg.* [45] διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ L *marg.* Tr (*non marg.*). [46] ἐλαιών LTTr. [1] — ὁ LTTr. [2] καλούμενον TTr. [3] + καὶ τοῖς γραμματεῦσιν L. [4] — τοῖς TTr. [5] αὐτοῖς παραδῷ αὐτόν L (*non marg.*) TTr (*non marg.*).

ρησαν, καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι· **καὶ** 6
ἐξωμολόγησε[6], καὶ ἐζήτει εὐκαιρίαν **τοῦ παραδοῦναι**[7]
αὐτὸν **αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου**[8].

Ἦλθε δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, **ἐν*** ᾗ ἔδει θύεσθαι 7
τὸ πάσχα· καὶ ἀπέστειλε Πέτρον καὶ **Ἰωάννην**†, εἰ- 8
πών, “Πορευθέντες ἑτοιμάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα, ἵνα
φάγωμεν.” Οἱ δὲ **εἶπον**[9] αὐτῷ, “Ποῦ θέλεις ἑτοιμά- 9
σωμεν[10]; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, “Ἰδού, εἰσελθόντων 10
ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν, συναντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον
ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν
οἰκίαν **οὗ**[11] εἰσπορεύεται· καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ 11
τῆς οἰκίας, Λέγει σοι ὁ διδάσκαλος, Ποῦ ἐστι τὸ
κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου
φάγω; Κἀκεῖνος ὑμῖν δείξει **ἀνώγεον**[12] μέγα ἐστρω- 12
μένον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε.” Ἀπελθόντες δὲ εὗρον κα- 13
θὼς **εἴρηκεν**[13] αὐτοῖς· καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσε, καὶ οἱ **δώδεκα**[14] 14
ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, “Ἐπι- 15
θυμίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ᾽
ὑμῶν, πρὸ τοῦ με παθεῖν· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι **οὐ**- 16
κέτι[15] οὐ μὴ φάγω **ἐξ αὐτοῦ**[16], ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν
τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.” ††Καὶ δεξάμενος[17] ποτήριον, 17
εὐχαριστήσας εἶπε, “Λάβετε τοῦτο, καὶ διαμερίσατε
ἑαυτοῖς[18]· λέγω γὰρ ὑμῖν, **ὅτι**[19] οὐ μὴ πίω‡ ἀπὸ τοῦ 18
γεννήματος[20] τῆς ἀμπέλου, ἕως **ὅτου**§ ἡ βασιλεία τοῦ
Θεοῦ ἔλθῃ.” Καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαριστήσας ἔκλα- 19
σε, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, “Τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά
μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς **τὴν**‖
ἐμὴν ἀνάμνησιν.” **Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον**[21] μετὰ 20
τὸ δειπνῆσαι, λέγων, “Τοῦτο τὸ ποτήριον, ἡ καινὴ
διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν **ἐκχυνό**-

[6] — *καὶ ἐξωμολόγησε* L. [7] *ἵνα παραδῷ* L *marg.* [8] *ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς* L (*non marg.*) TTr (*non marg.*). * — *ἐν* Tr. † *Ἰωάνην* Tr. [9] *εἶπαν* LTTr. [10] +[*σοι*] L. [11] *εἰς ἣν* LTTr. [12] *ἀνάγαιον* LTTr. [13] *εἰρήκει* L (*non marg.*) TTr. [14] — *δώδεκα* LTTr. [15] [*οὐκέτι*] LTr. [16] *αὐτὸ* LTTr. †† *ver.* 17 *et* 18 *forsitan post ver.* 19. *et postea om. ver.* 20 Tr *marg.* [17] + *τὸ* L. [18] *εἰς ἑαυτούς* LTTr. [19] — *ὅτι* Tr. ‡ + *ἀπὸ τοῦ νῦν* T[Tr]. [20] *γενήματος* LTTr. § *οὗ* Tr. ‖ — *τὴν* T *errore.* [21] *καὶ τὸ ποτήριον ὡσαύτως* TTr (*non marg.*).

21 **μενον**[22]. Πλὴν ἰδού, ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με
22 μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης. **καὶ ὁ μὲν υἱὸς**[23] τοῦ
ἀνθρώπου **πορεύεται κατὰ τὸ ὡρισμένον**[24]· πλὴν οὐαὶ
23 τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ παραδίδοται." Καὶ αὐτοὶ
ἤρξαντο [25]**συζητεῖν** πρὸς ἑαυτούς, τό, τίς ἄρα εἴη ἐξ
24 αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν. Ἐγένετο δὲ καὶ
φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τό, τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων.
25 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύ-
ουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται
26 καλοῦνται. ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλ' ὁ μείζων ἐν
ὑμῖν **γενέσθω*** ὡς ὁ νεώτερος· καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ
27 διακονῶν. τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος, ἢ ὁ διακο-
νῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δέ **εἰμι ἐν μέσῳ ὑμῶν**†
28 ὡς ὁ διακονῶν. Ὑμεῖς δέ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες
29 μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου· κἀγὼ διατίθεμαι
ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου, βασιλείαν,
30 ἵνα **ἐσθίητε**[26] καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ
βασιλείᾳ μου, καὶ **καθίσησθε**[27] ἐπὶ θρόνων, **κρίνοντες**
31 **τὰς δώδεκα φυλὰς**‡ τοῦ Ἰσραήλ." Εἶπε **δὲ ὁ Κύριος**[28],
"Σίμων, Σίμων, ἰδού, ὁ Σατανᾶς ἐξῃτήσατο ὑμᾶς,
32 τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον· ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ
σοῦ, ἵνα μὴ **ἐκλείπῃ**[29] ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτε
33 ἐπιστρέψας **στήριξον**[30] τοὺς ἀδελφούς σου." **Ὁ δὲ**
εἶπεν[31] αὐτῷ, "Κύριε, μετὰ σοῦ ἕτοιμός εἰμι καὶ εἰς
34 φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι." Ὁ δὲ εἶπε,
"Λέγω σοι, Πέτρε, οὐ **μὴ**[32] φωνήσει σήμερον ἀλέκ-
35 τωρ, **πρὶν ἢ**[33] **τρὶς ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με**[34]." Καὶ
εἶπεν αὐτοῖς, "Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ **βαλαν-**
τίου[35] καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μή τινος ὑστερή-
36 σατε;" Οἱ δὲ **εἶπον**[36], "**Οὐδενός**[37]." **Εἶπεν οὖν**§ αὐ-
τοῖς, "Ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων **βαλάντιον**[38] ἀράτω, ὁμοίως

[22] ἐκχυννόμενον LTTr. [23] ὅτι ὁ υἱὸς μὲν TTr, *al* καὶ ὁ υἱὸς μὲν L *marg.* Tr *marg.* [24] κατὰ τὸ ὡρισμένον πορεύεται LTTr. [25] συν- LTTr. * γινέσθω TTr. † ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμί TTr. [26] ἔσθητε LTTr. [27] καθίσεσθε L, καθήσεσθε TTr, κάθησθε Tr *marg.* ‡ τὰς δώδεκα φυλὰς κρίνοντες Tr *marg.* [28] — Εἶπε δὲ ὁ κύριος T[Tr]. [29] ἐκλίπῃ LTTr. [30] στήρισον LTTr. [31] εἶπεν δὲ αὐτῷ L *marg.* [32] — μὴ TTr. [33] ἕως LTTr. [34] με ἀπαρνήσῃ εἰδέναι LTr. [35] βαλλαντίου LTTr. [36] εἶπαν LTTr. [37] Οὐθενός TTr. § ὁ δὲ εἶπεν T, εἶπεν δὲ Tr (*non marg.*). [38] βαλλάντιον LTTr.

καὶ πήραν· καὶ ὁ μὴ ἔχων πωλησάτω τὸ ἱμάτιον
αὐτοῦ, καὶ ἀγορασάτω μάχαιραν. λέγω γὰρ ὑμῖν, 37
ὅτι ἔτι[39] τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν
ἐμοί, **τό**[40], 'Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη·' καὶ **γὰρ**[41]
τὰ* περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει." Οἱ δὲ **εἶπον**[42], "Κύριε, 38
ἰδού, μάχαιραι ὧδε δύο." Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Ἱκα-
νόν ἐστι."

ΚΑΙ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος 39
τῶν Ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ[43]. γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου, εἶπεν αὐτοῖς, 40
"Προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν." Καὶ 41
αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολήν, καὶ
θεὶς τὰ γόνατα προσηύχετο, λέγων, "Πάτερ, εἰ βού- 42
λει **παρενεγκεῖν**[44] **τὸ ποτήριον τοῦτο**[45] ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν
μὴ τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ σὸν **γενέσθω**[46]." Ὤφθη 43
δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ'[47] **οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. καὶ** 44
γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ, ἐκτενέστερον προσηύχετο. ἐγένετο
δὲ† **ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες**‡
ἐπὶ τὴν γῆν[48]. Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, 45
ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητάς[49], εὗρεν **αὐτοὺς κοιμωμέν-**
ους[50] ἀπὸ τῆς λύπης, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Τί καθεύ- 46
δετε; ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε
εἰς πειρασμόν."

Ἔτι δὲ[51] αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδού, ὄχλος, καὶ ὁ λεγό- 47
μενος Ἰούδας, εἷς τῶν δώδεκα, προήρχετο **αὐτῶν**[52],
καὶ ἤγγισε τῷ Ἰησοῦ φιλῆσαι αὐτόν. **ὁ δὲ Ἰησοῦς**[53] 48
εἶπεν αὐτῷ, "Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-
που παραδίδως;" Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσό- 49
μενον **εἶπον**[54] **αὐτῷ**[55], "Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μα-
χαίρᾳ[56];" Καὶ ἐπάταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν **τὸν δοῦλον** 50
τοῦ ἀρχιερέως[57], καὶ ἀφεῖλεν **αὐτοῦ τὸ οὖς**[58] τὸ δεξιόν,

[39] —ἔτι LTTr. [40] ὅτι L. [41] [γὰρ] LTr. * τὸ TTr. [42] εἶπαν LTTr. [43] —αὐτοῦ TTr. [44] παρένεγκε LTr, παρενέγκαι T. [45] τοῦτο τὸ ποτήριον TTr. [46] γινέσθω TTr. [47] ἀπὸ τοῦ LTr. † καὶ ἐγένετο T. ‡ καταβαίνοντος T. [48] *vv.* 43, 44, *uncinis includit* L (ἱδρῶς Tr, *etiam* ἐπὶ τῆς γῆς Tr *marg.*). [49] +αὐτοῦ E. [50] κοιμωμένους αὐτοὺς TTr. [51] —δὲ LTTr. [52] αὐτούς LTTr. [53] Ἰησοῦς δὲ TTr. [54] εἶπαν LTTr. [55] —αὐτῷ TTr. [56] μαχαίρῃ TTr. [57] τοῦ ἀρχιερέως τὸν δοῦλον TTr (*non marg.*). [58] τὸ οὖς αὐτοῦ LTTr.

51 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, "Ἐᾶτε ἕως τούτου."
Καὶ ἁψάμενος τοῦ ὠτίου **αὐτοῦ**[59], ἰάσατο αὐτόν.
52 Εἶπε δὲ **ὁ**[60] Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους **ἐπ'***
αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσ-
βυτέρους, "Ὡς ἐπὶ λῃστὴν **ἐξεληλύθατε**[61] μετὰ μα-
53 χαιρῶν καὶ ξύλων; καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν
ἐν τῷ ἱερῷ, οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ. **ἀλλ'**[62]
αὕτη ὑμῶν ἐστιν[63] ἡ ὥρα, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους."
54 ΣΥΛΛΑΒΟΝΤΕΣ δὲ αὐτὸν ἤγαγον, **καὶ εἰσήγα-
γον**† **αὐτὸν**[64] **εἰς τὸν οἶκον**[65] τοῦ ἀρχιερέως· ὁ δὲ Πέτ-
55 ρος ἠκολούθει μακρόθεν. **ἁψάντων**[66] δὲ πῦρ ἐν μέσῳ
τῆς αὐλῆς, καὶ **συγκαθισάντων**[67] **αὐτῶν**[68], ἐκάθητο ὁ
56 Πέτρος **ἐν μέσῳ**[69] αὐτῶν. ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη
τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς, καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ,
57 εἶπε, "Καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν." Ὁ δὲ ἠρνήσατο
58 **αὐτόν**[70], λέγων, "**Γύναι, οὐκ οἶδα αὐτόν**[71]." Καὶ μετὰ
βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν ἔφη, "Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν
εἶ." Ὁ δὲ Πέτρος **εἶπεν**[72], "Ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί."
59 Καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, ἄλλος τις διϊσχυρί-
ζετο, λέγων, "Ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ
60 ἦν· καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν." Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος,
"Ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις." Καὶ παραχρῆμα,
61 ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐφώνησεν **ὁ**[73] ἀλέκτωρ· καὶ
στραφεὶς ὁ Κύριος ἐνέβλεψε τῷ Πέτρῳ· καὶ ὑπε-
μνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ **λόγου**‡ τοῦ Κυρίου, ὡς εἶπεν
αὐτῷ, "Ὅτι, πρὶν§ ἀλέκτορα φωνῆσαι[74], ἀπαρνήσῃ
62 με τρίς." Καὶ ἐξελθὼν ἔξω **ὁ Πέτρος**‖ ἔκλαυσε
πικρῶς.
63 Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες **τὸν Ἰησοῦν**[75] ἐνέπαι-
64 ζον αὐτῷ, δέροντες· καὶ περικαλύψαντες αὐτόν, **ἔτυπ-
τον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, καὶ**[76] ἐπηρώτων **αὐτόν**[77], λέ-

[59] –αὐτοῦ TTr. [60] –ὁ LTTr. * πρὸς T. [61] ἐξήλθατε LTr. [62] ἀλλὰ Tr. [63] ἐστὶν ὑμῶν LTTr. † [καὶ εἰσήγαγον] Tr *marg.* [64] –αὐτὸν LTTr. [65] τὴν οἰκίαν TTr. [66] περιαψάντων TTr (*non marg.*). [67] περικαθισάντων L (*non marg.*), συνκαθισάντων T. [68] –αὐτῶν LTTr. [69] μέσος TTr. [70] –αὐτὸν LTr. [71] Οὐκ οἶδα αὐτόν, γύναι TTr (*non marg.*). [72] ἔφη TTr. [73] –ὁ LTTr. ‡ ῥήματος Tr *marg.* § +[ἢ] Tr *marg.* [74] +σήμερον TTr. ‖ –ὁ Πέτρος TTr. [75] αὐτὸν LTTr. [76] –ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, καὶ TTr[L]. [77] –αὐτόν TTr.

γοντες, "Προφήτευσον, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε;"
Καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν. 65
Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον 66
τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς, καὶ **ἀνήγαγον***
αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον **ἑαυτῶν**†, λέγοντες, "Εἰ σὺ εἶ 67
ὁ Χριστός, **εἰπὲ**[78] ἡμῖν." Εἶπε δὲ αὐτοῖς, "Ἐὰν ὑμῖν
εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε· ἐὰν δὲ **καὶ**[79] ἐρωτήσω, οὐ 68
μὴ ἀποκριθῆτέ **μοι, ἢ ἀπολύσητε**[80]. ἀπὸ τοῦ νῦν 69
[81]ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν
τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ." **Εἶπον**[82] δὲ πάντες, "Σὺ 70
οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ;" Ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη,
"Ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐγώ εἰμι." Οἱ δὲ **εἶπον**[83], "Τί 71
ἔτι **χρείαν ἔχομεν μαρτυρίας**[84]; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν
ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ."

ΚΑΙ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν, **ἤγαγεν**[1] 23
αὐτὸν ἐπὶ τὸν **Πιλάτον**‡. ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐ- 2
τοῦ, λέγοντες, "Τοῦτον **εὕρομεν**[2] διαστρέφοντα τὸ
ἔθνος[3], καὶ κωλύοντα **Καίσαρι φόρους**[4] διδόναι, [5]λέ-
γοντα **ἑαυτὸν****Χριστὸν βασιλέα εἶναι." Ὁ δὲ **Πιλά-** 3
τος§ **ἐπηρώτησεν**[6] αὐτόν, λέγων, "Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς
τῶν Ἰουδαίων;" Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη, "Σὺ
λέγεις." Ὁ δὲ **Πιλάτος**§ εἶπε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς 4
καὶ τοὺς ὄχλους, "Οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀν-
θρώπῳ τούτῳ."
Οἱ δὲ ἐπίσχυον, λέγοντες, "Ὅτι ἀνασείει τὸν 5
λαόν, διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ‖ἀρξάμενος
ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε." **Πιλάτος**§ δὲ ἀκούσας 6
Γαλιλαίαν¶ ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός
ἐστι· καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου 7
ἐστίν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς[7] Ἡρώδην, ὄντα καὶ
αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. ὁ 8
δὲ Ἡρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ

* ἀπήγαγον TTr. † αὐτῶν TTr. [78] εἰπὸν TTr. [79] —καὶ LTTr. [80] —μοι ἢ ἀπολύσητε T[Tr]. [81] +δὲ LTTr. [82] εἶπαν TTr. [83] εἶπαν LTTr. [84] ἔχομεν μαρτυρίας χρείαν TTr. [1] ἤγαγον LTTr. ‡ Πειλᾶτον T. [2] εὕραμεν TTr. [3] +ἡμῶν LTTr. [4] φόρους Καίσαρι LTTr. [5] +καὶ TTr[L]. ** αὐτὸν Tr *marg.* § Πειλᾶτος T. [6] ἠρώτησεν TTr. ‖ +καὶ TTr. ¶ —Γαλιλαίαν T[Tr *marg.*]. [7] +τὸν L.

θέλων ἐξ ἱκανοῦ[8] ἰδεῖν αὐτόν, διὰ τὸ ἀκούειν πολλὰ[9]
περὶ αὐτοῦ· καὶ ἤλπιζέ τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ
9 γινόμενον. ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς·
10 αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. εἱστήκεισαν δὲ οἱ
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, εὐτόνως κατηγοροῦντες
11 αὐτοῦ. ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν* ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς
στρατεύμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν αὐ-
τὸν[10] ἐσθῆτα[11] λαμπράν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πι-
12 λάτῳ†. ἐγένοντο δὲ φίλοι ὅ τε Πιλάτος‡ καὶ ὁ Ἡρώδης[12]
ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ
13 ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς§. Πιλάτος‡ δὲ συγ¶καλε-
σάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν
14 λαόν, εἶπε πρὸς αὐτούς, "Προσηνέγκατέ μοι τὸν
ἄνθρωπον τοῦτον, ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν· καὶ
ἰδού, ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐδὲν** εὗρον ἐν τῷ
ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον, ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ·
15 ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης· ἀνέπεμψα†† γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν‡‡,
καὶ ἰδού, οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶ πεπραγμένον
16, 17 αὐτῷ. παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω." Ἀνάγκην
18 δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἑορτὴν ἕνα[13]. ἀνέκραξαν[14]
δὲ [15]παμπληθεί, λέγοντες, "Αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον
19 δὲ ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν·" ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ
γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον βεβλημένος εἰς φυ-
20 λακήν[17]. Πάλιν οὖν[18] ὁ Πιλάτος‡ προσεφώνησε[19],
21 θέλων ἀπολῦσαι τὸν Ἰησοῦν. οἱ δὲ ἐπεφώνουν, λέ-
22 γοντες, "Σταύρωσον, σταύρωσον[20] αὐτόν." Ὁ δὲ
τρίτον εἶπε πρὸς αὐτούς, "Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν
οὗτος; οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ· παιδεύ-
23 σας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω." Οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς
μεγάλαις, αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι· καὶ κατ-
24 ίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων[21]. Ὁ δὲ[22]

[8] ἐξ ἱκανῶν χρόνων θέλων LTTr. [9] —πολλὰ TTr. * +καὶ T. [10] —αὐτὸν T[LTr]. [11] ἐσθῆτα E. † Πειλάτῳ T. ‡ Πειλᾶτος T. [12] Ἡρώδης καὶ ὁ Πιλᾶτος L *marg.* TTr. § αὐτούς TTr. ¶ συν- T. ** οὐθὲν TTr. †† ἀνέπεμψεν TTr *marg.* ‡‡ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς TTr *marg.* [13] *Deest v.* 17 *in* TTr., *uncinis includit* L, *post ver.* 19 *ponit* [Tr *marg.*]. [14] ἀνέκραγον TTr (*non marg.*). [15] παν- T. [17] βληθεὶς (βεβλημένος Tr *marg.*) ἐν τῇ φυλακῇ TTr. [18] δὲ LTTr. [19] προσεφώνησεν αὐτοῖς L. [20] Σταύρου, σταύρου LTTr. [21] —καὶ τῶν ἀρχιερέων TTr *marg.* [LTr]. [22] καὶ LTTr.

Πιλάτος* ἐπέκρινε γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν· ἀπέ- 25
λυσε δὲ **αὐτοῖς**[23] τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλη-
μένον εἰς **τὴν**[24] φυλακήν, ὃν ἠτοῦντο· τὸν δὲ Ἰησοῦν
παρέδωκε τῷ θελήματι αὐτῶν.

Καὶ ὡς **ἀπήγαγον****αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι **Σίμωνός** 26
τινος Κυρηναίου τοῦ ἐρχομένου[25] **ἀπ'**[26] ἀγροῦ, ἐπέθηκαν
αὐτῷ τὸν σταυρόν, φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ. Ἠκο- 27
λούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ, καὶ γυναι-
κῶν, αἳ **καὶ**[27] ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. στρα- 28
φεὶς δὲ πρὸς αὐτὰς **ὁ**[28] Ἰησοῦς εἶπε, "Θυγατέρες
Ἱερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ, πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς
κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν. ὅτι ἰδού, ἔρχονται 29
ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσι, Μακάριαι αἱ στεῖραι, καὶ†κοι-
λίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἳ οὐκ **ἐθήλασαν**[29].
τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσι, **Πέσετε**[30] ἐφ' ἡμᾶς· 30
καὶ τοῖς βουνοῖς, Καλύψατε ἡμᾶς. ὅτι, εἰ ἐν **τῷ**‡ 31
ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται;
Ἤγοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακοῦργοι σὺν αὐτῷ 32
ἀναιρεθῆναι.

Καὶ ὅτε **ἀπῆλθον**[31] ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον 33
Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτόν, καὶ τοὺς κακούρ-
γους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ§ ἀριστερῶν. [32]**ὁ δὲ** 34
Ἰησοῦς ἔλεγε, "Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασι τί
ποιοῦσι." Διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἔβα-
λον **κλῆρον**[33]. καὶ εἱστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. Ἐξεμυ- 35
κτήριζον δὲ **καὶ**[34] οἱ ἄρχοντες **σὺν αὐτοῖς**[35], λέγοντες,
"Ἄλλους ἔσωσε, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ
Χριστός, **ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτός**[36]." **Ἐνέπαιζον**¶ δὲ αὐτῷ 36
καὶ οἱ στρατιῶται, προσερχόμενοι **καὶ**[37] ὄξος προσ-
φέροντες αὐτῷ, καὶ λέγοντες, "**Εἰ**[38] σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς 37
τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν." Ἦν δὲ καὶ ἐπιγρα- 38

* Πειλᾶτος T. [23] —αὐτοῖς TTr[L]. [24] —τὴν LTTr. ** ἀπῆγον Tr *marg.* [25] Σίμωνά τινα Κυρηναῖον ἐρχόμενον LTTr. [26] ἀπὸ L. [27] —καὶ LTTr. [28] —ὁ TTr. † +αἱ TTr. [29] ἔθρεψαν LTTr. [30] Πέσατε TTr. ‡ [τῷ] Tr. [31] ἦλθον LTr. § —ἐξ T *errore.* [32] *Ab initio v.* 34 *usque ad* ποιοῦσιν *uncinis includit* L. [33] κλήρους L *marg.* TTr *marg.* [34] —καὶ LT. [35] —σὺν αὐτοῖς TTr[L]. [36] ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ Θεοῦ L *marg.*, τοῦ Θεοῦ ὁ ἐκλεκτός TTr *marg.* ¶ ἐνέπαιξαν TTr *marg.* [37] —καὶ TTr[L]. [38] [Εἰ] L.

φὴ γεγραμμένη[39] **ἐπ᾽** αὐτῷ **γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ**
Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἑβραϊκοῖς[40], “**Οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς**
τῶν Ἰουδαίων[41].”

39 Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει
αὐτόν, **λέγων**[42], “**Εἰ**[43] σὺ εἶ ὁ Χριστός, σῶσον σεαυ-
40 τὸν καὶ ἡμᾶς.” Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος **ἐπετίμα**
αὐτῷ, λέγων[44], “Οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν Θεόν, ὅτι ἐν τῷ
41 αὐτῷ κρίματι εἶ; καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως· ἄξια γὰρ
ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτο-
42 πον ἔπραξε.” Καὶ ἔλεγε **τῷ**[45] Ἰησοῦ, “Μνήσθητί
43 μου, **Κύριε**[46], ὅταν ἔλθῃς **ἐν τῇ βασιλείᾳ**[47] σου.” Καὶ
εἶπεν αὐτῷ **ὁ Ἰησοῦς**[48], “Ἀμὴν **λέγω σοι**[49], σήμερον
μετ᾽ ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.”

44 **Ἦν δὲ**[50] ὡσεὶ ὥρα ἕκτη, καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ᾽
45 ὅλην τὴν γῆν, ἕως ὥρας **ἐννάτης**[51]. **καὶ ἐσκοτίσθη ὁ**
ἥλιος, καὶ ἐσχίσθη * τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον·
46 καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπε, “Πάτερ,
εἰς χεῖράς σου **παραθήσομαι**[52] τὸ πνεῦμά μου.” Καὶ
47 **ταῦτα**[53] εἰπὼν ἐξέπνευσεν. Ἰδὼν δὲ ὁ **ἑκατόνταρχος**†
τὸ γενόμενον **ἐδόξασε**[54] τὸν Θεόν, λέγων, “Ὄντως ὁ
48 ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν.” Καὶ πάντες οἱ [55]**συμ-**
παραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, **θεω-**
ροῦντες[56] τὰ γενόμενα, τύπτοντες **ἑαυτῶν**[57] τὰ στήθη
49 ὑπέστρεφον. εἱστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ **αὐ-**
τοῦ[58] [59]μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ **συνακολουθήσασαι**[60]
αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρῶσαι ταῦτα.

50 ΚΑΙ ἰδού, ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσήφ, βουλευτὴς ὑπάρ-
51 χων, ‡ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, (οὗτος οὐκ ἦν **συγκα-**

[39] –γεγραμμένη T, *at* ἐπιγεγραμμένη L[Tr]. [40] –γράμμασιν *usque ad* Ἑβραϊκοῖς TTr[LTr *marg.*]. [41] ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων οὗτος L (*non marg.*) TTr (*non marg.*), ([οὗτος] L), *at* [οὗτός ἐστιν] ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων L *marg.*. [42] –λέγων T[Tr]. [43] Οὐχὶ...; L *marg.* TTr. [44] ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη TTr. [45] –τῷ (Ἰησοῦ *cum sequent.*) TTr. [46] –Κύριε TTr[L], *at* [Κύριε] μνήσθητί μου L *marg.* [47] εἰς τὴν βασιλείαν L *marg.* Tr *marg.* [48] –ὁ Ἰησοῦς T[Tr]. [49] σοι λέγω TTr. [50] Καὶ ἦν ἤδη L (*non marg.*) TTr ([ἤδη] Tr). [51] ἐνάτης LTTr. * τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος· ἐσχίσθη δὲ T. [52] παρατίθεμαι LTTr. [53] καὶ τοῦτο L (*non marg.*) Tr *marg.*, τοῦτο δὲ L *marg.* TTr. † ἑκατοντάρχης TTr. [54] ἐδόξαζεν L (*non marg.*) TTr (*non marg.*). [55] συν- T. [56] θεωρήσαντες L (*non marg.*) TTr. [57] –ἑαυτῶν TTr. [58] αὐτῷ LTTr. [59] +ἀπὸ LT[Tr *marg.*]. [60] συνακολουθοῦσαι TTr. ‡ +καὶ T.

τατεθειμένος[61] τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν,) ἀπὸ
Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς **καὶ**[62] προσε-
δέχετο **καὶ αὐτὸς**[63] τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, οὗτος 52
προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ* ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.
καὶ καθελὼν **αὐτὸ**[64] ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ 53
ἔθηκεν **αὐτὸ**[65] ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν **οὐδέπω**
οὐδεὶς[66] κείμενος. καὶ ἡμέρα ἦν **παρασκευή**[67], **καὶ** 54
σάββατον ἐπέφωσκε.

Κατακολουθήσασαι δὲ **καὶ**[69] [70]γυναῖκες, αἵτινες 55
ἦσαν συνεληλυθυῖαι **αὐτῷ**† ἐκ τῆς Γαλιλαίας‡, ἐθεά-
σαντο τὸ μνημεῖον, καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ.
ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα· καὶ 56
τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν, τῇ **24**
δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου **βαθέος**[1], **ἦλθον ἐπὶ τὸ**
μνῆμα§, φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα, **καί τινες**
σὺν αὐταῖς[2].

ΕΥΡΟΝ δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ 2
μνημείου, **καὶ εἰσελθοῦσαι**[3] οὐχ εὗρον τὸ σῶμα **τοῦ** 3
κυρίου[4] Ἰησοῦ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ **διαπορεῖσθαι**[5] αὐτὰς 4
περὶ τούτου, καὶ ἰδού, **δύο ἄνδρες**[6] ἐπέστησαν αὐταῖς¶
ἐν ἐσθήσεσιν[7] **ἀστραπτούσαις**[8]. ἐμφόβων δὲ γενομέ- 5
νων αὐτῶν, καὶ κλινουσῶν **τὸ πρόσωπον**[9] εἰς τὴν γῆν,
εἶπον[10] πρὸς αὐτάς, "Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν
νεκρῶν; οὐκ ἔστιν ὧδε, **ἀλλ'**[11] ἠγέρθη· μνήσθητε 6
ὡς[12] ἐλάλησεν ὑμῖν, ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, λέγων, 7
Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου[13] παραδοθῆναι εἰς χεῖ-
ρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν, καὶ σταυρωθῆναι, καὶ τῇ
τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι." Καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥη- 8
μάτων αὐτοῦ· καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου, 9

[61] συνκατατιθέμενος T, *at* συγκατατιθέμενος L *marg.* Tr *marg.* [62] —καὶ LTTr. [63] —καὶ αὐτὸς LTTr. * Πειλάτῳ T. [64] —αὐτὸ LTTr. [65] αὐτὸν L (*non marg.*) TTr. [66] οὐδεὶς οὔπω LTr, οὐδεὶς οὐδέπω T. [67] παρασκευῆς LTTr. [69] —καὶ LTTr. [70] +αἱ LTr, *at* δύο Tr *marg.* † —αὐτῷ T[Tr]. +αὐτῷ T[Tr *marg.*]. [1] βαθέως LTTr. § ἐπὶ τὸ μνῆμα ἦλθον T, ἐπὶ τὸ μν. ἦλθαν Tr *marg.* [2] —καί τινες σὺν αὐταῖς LTTr. [3] εἰσελθοῦσαι δὲ LTTr. [4] [τοῦ κυρίου] Tr *marg.* [5] ἀπορεῖσθαι LTTr. [6] ἄνδρες δύο LTTr. ¶ αὐτοῖς T *errore.* [7] ἐσθήσεσιν E, ἐσθῆτι LTTr. [8] ἀστραπτούσῃ LTTr. [9] τὰ πρόσωπα TTr. [10] εἶπαν LTTr. [11] ἀλλὰ TTr. [12] ὅσα L *marg.* [13] τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ TTr.

ἀπήγγειλαν **ταῦτα πάντα**[14] τοῖς ἕνδεκα καὶ πᾶσι τοῖς
10 λοιποῖς. **ἦσαν δὲ**[15] ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ **Ἰωάννα***
καὶ Μαρία [16]Ἰακώβου, καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς,
11 **αἳ**[17] ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. Καὶ ἐφά-
νησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα **αὐτῶν**[18],
12 καὶ ἠπίστουν αὐταῖς. [19]**ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν
ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια κεί-
μενα† μόνα· καὶ ἀπῆλθε πρὸς ἑαυτὸν‡ θαυμάζων τὸ
γεγονός.**
13 Καὶ ἰδού, δύο ἐξ αὐτῶν **ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ
τῇ ἡμέρᾳ**§ εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἑξήκοντα
14 ἀπὸ Ἱερουσαλήμ, ᾗ ὄνομα Ἐμμαούς· καὶ αὐτοὶ
ὡμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβη-
15 κότων τούτων. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ
[20]**συζητεῖν**, καὶ αὐτὸς **ὁ**[21] Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπο-
16 ρεύετο αὐτοῖς· οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ
17 μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, "Τίνες
οἱ λόγοι οὗτοι, οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους
18 περιπατοῦντες, **καί ἐστε σκυθρωποί**;‖" Ἀποκριθεὶς
δὲ **ὁ**[22] **εἷς**[23], **ᾧ ὄνομα**[24] Κλεόπας, εἶπε πρὸς αὐτόν,
"Σὺ μόνος παροικεῖς **ἐν**[25] Ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνως
19 τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις;" Καὶ
εἶπεν αὐτοῖς, "Ποῖα;" Οἱ δὲ **εἶπον**[26] αὐτῷ, "Τὰ περὶ
Ἰησοῦ τοῦ **Ναζωραίου**[27], ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης,
δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ[28] λόγῳ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ
20 παντὸς τοῦ λαοῦ· ὅπως τε **παρέδωκαν αὐτὸν**[29] οἱ ἀρ-
χιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς **κρίμα**[30] θανάτου,
21 καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν· ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐ-
τός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ. ἀλλά
γε[31] σὺν πᾶσι τούτοις τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει
22 **σήμερον**¶, ἀφ᾽ οὗ ταῦτα ἐγένετο. ἀλλὰ καὶ γυναῖκές

[14] *πάντα ταῦτα* T. [15] [*ἦσαν δὲ*] Tr. * *Ἰωάνα* Tr. [16] +*ἡ* LTTr. [17] —*αἱ* LTTr. [18] *ταῦτα* LTTr. [19] *v. 12 deest in* T, *uncinis includunt* LTr. † —*κείμενα* Tr. ‡ *αὐτὸν* Tr. § *ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἦσαν πορευόμενοι* TTr *marg.* [20] *συν-* LTTr. [21] —*ὁ* TTr. ‖ *; καὶ ἐστάθησαν σκυθρωποί·* TTr (*non marg.*). [22] —*ὁ* LTTr. [23] +[*ἐξ αὐτῶν*] L. [24] *ὀνόματι* L *marg.* Tr. [25] —*ἐν* TTr. [26] *εἶπαν* TTr. [27] *Ναζαρηνοῦ* L *marg.* TTr (*non marg.*). [28] +[*ἐν*] L. [29] *αὐτὸν παρέδωκαν* L. [30] *κρῖμα* L. [31] +*καὶ* LTTr. ¶ —*σήμερον* T[Tr].

τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι **ὄρθριαι**[33]
ἐπὶ τὸ μνημεῖον· καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ, 23
ἦλθον, λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι,
οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν 24
ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὗρον οὕτω καθὼς **καὶ**[35] αἱ
γυναῖκες εἶπον· αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον." Καὶ αὐτὸς 25
εἶπε πρὸς αὐτούς, "Ὦ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρ-
δίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆ-
ται· οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστόν, καὶ εἰσελ- 26
θεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; Καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ **Μω- 27**
σέως[36] καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν, **διηρμήνευεν**[37]
αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ **ἑαυτοῦ**[38].
Καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο· καὶ 28
αὐτὸς **προσεποιεῖτο**[39] **πορρωτέρω**[40] πορεύεσθαι. καὶ 29
παρεβιάσαντο αὐτόν, λέγοντες, "Μεῖνον μεθ' ἡμῶν,
ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστί, καὶ κέκλικεν[41] ἡ ἡμέρα." Καὶ
εἰσῆλθε τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ 30
κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν, λαβὼν τὸν ἄρτον
εὐλόγησε[42], καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς. αὐτῶν δὲ 31
διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν·
καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. Καὶ **εἶπον**[43] 32
πρὸς ἀλλήλους, "Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν
ἐν ἡμῖν*, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, **καὶ**[44] ὡς διήνοι-
γεν ἡμῖν τὰς γραφάς;" Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ 33
ὥρᾳ, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ εὗρον **συνη-**
θροισμένους[45] τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, λέ- 34
γοντας, "Ὅτι **ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως**[46], καὶ ὤφθη
Σίμωνι." Καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ 35
ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων, αὐτὸς **ὁ Ἰησοῦς**[47] 36
ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν, **καὶ λέγει αὐτοῖς**, "Εἰρήνη

33 ὀρθριναὶ LTTr. 35 —καὶ LTr. 36 Μωυσέως LTTr. 37 διερμήνευεν LTr *marg.*, διερμήνευσεν TTr. 38 αὑτοῦ E, αὐτοῦ LTr. 39 προσεποιήσατο L (*non marg.*) TTr. 40 πορρώτερον LTr. 41 +ἤδη TTr[LTr *marg.*]. 42 ηὐλόγησεν L. 43 εἶπαν TTr. * [ἐν ἡμῖν] Tr. 44 —καὶ LTTr. 45 ἠθροισμένους LTTr. 46 ὄντως ἠγέρθη ὁ Κύριος LTTr. 47 —ὁ Ἰησοῦς LTTr.

37 ὑμῖν[48]."[49] Πτοηθέντες* δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι
38 ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Τί
τεταραγμένοι ἐστέ; καὶ διατί† διαλογισμοὶ ἀναβαί-
39 νουσιν ἐν ταῖς καρδίαις[50] ὑμῶν; ἴδετε τὰς χεῖράς μου
καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι αὐτὸς ἐγώ εἰμι[51]· ψηλαφή-
σατέ με καὶ ἴδετε· ὅτι πνεῦμα σάρκα‡ καὶ ὀστέα οὐκ
40 ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα." Καὶ τοῦτο εἰπὼν
41 ἐπέδειξεν[52] αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας[53]. ἔτι δὲ
ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόντων[54],
42 εἶπεν αὐτοῖς, "Ἔχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε;" Οἱ δὲ
ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος, καὶ ἀπὸ μελισ-
43 σίου κηρίου[55]. καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν.
44 Εἶπε δὲ αὐτοῖς[56], "Οὗτοι οἱ λόγοι[57], οὓς ἐλάλησα
πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι
πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως[58] καὶ§ προ-
45 φήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ." Τότε διήνοιξεν
46 αὐτῶν τὸν νοῦν, τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς· καὶ εἶπεν
αὐτοῖς, "Ὅτι οὕτω γέγραπται, καὶ οὕτως ἔδει[59] παθεῖν
τὸν Χριστόν, καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ
47 ἡμέρᾳ, καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετά-
νοιαν καὶ‖ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξά-
48 μενον[60] ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. ὑμεῖς δέ ἐστε[61] μάρτυρες
49 τούτων. καὶ ἰδού, ἐγὼ¶ ἀποστέλλω[62] τὴν ἐπαγγελίαν
τοῦ πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ
πόλει Ἱερουσαλήμ[63], ἕως οὗ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ
ὕψους[64]."

50 Ἐξήγαγε δὲ αὐτοὺς ἔξω[65] ἕως εἰς[66] Βηθανίαν· καὶ
51 ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ, εὐλόγησεν αὐτούς. καὶ
ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτούς, διέστη ἀπ'

[48] − *καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἰρήνη ὑμῖν* T. [49] + [*ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε*] L. * *θροηθέντες* Tr *marg.* † [*διὰ*]*τί* Tr *marg.* [50] *τῇ καρδίᾳ* L (*non marg.*) TTr. [51] ἐγώ εἰμι αὐτός L (*non marg.*) TTr. ‡ *σάρκας* T. [52] ἔδειξεν LTr. [53] *v.* 40 *deest in* T, *uncinis includit* Tr. [54] *καὶ θαυμαζόντων ἀπὸ τῆς χαρᾶς* L. [55] − *καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου* LT[Tr]. [56] *πρὸς αὐτούς* L *marg.* TTr. [57] + *μου* TTr[L]. [58] Μωυσέως LTTr. § + [*τοῖς*] Tr. [59] − *καὶ οὕτως ἔδει* TTr[L]. ‖ εἰς T. [60] *ἀρξαμένων* L *marg.*, *ἀρξάμενοι* TTr. [61] − *δέ ἐστε* T, [*ἐστε*] Tr. ¶ *κἀγὼ* T. [62] *ἐξαποστέλλω* TTr. [63] − Ἱερουσαλήμ LTTr. [64] *ἐξ ὕψους δύναμιν* TTr (*non marg.*). [65] − *ἔξω* TTr[L] [66] *πρὸς* L (*non marg.*) TTr.

αὐτῶν, **καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν**[67]. καὶ αὐτοὶ 52
προσκυνήσαντες αὐτὸν[68], ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ
μετὰ χαρᾶς μεγάλης· καὶ ἦσαν διαπαντὸς* ἐν τῷ 53
ἱερῷ, **αἰνοῦντες καὶ**† **εὐλογοῦντες**[69] τὸν Θεόν. **Ἀμήν**[70].[71]

ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

ΑΓΙΟΝ[1] ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ[2].

ἘΝ ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν 1
Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς 2
τὸν Θεόν. Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ 3
ἐγένετο οὐδὲ ἕν, ὃ γέγονεν[3]. ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν[4], καὶ ἡ 4
ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ 5
σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.
Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ, ὄνο- 6
μα αὐτῷ **Ἰωάννης**†. οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα 7
μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσι
δι' αὐτοῦ. οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρ- 8
τυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ 9
φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.
ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ 10
ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ 11
ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. ὅσοι δὲ **ἔλαβον**[5] αὐτόν, 12
ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς
πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ· οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων, 13
οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκός, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀν-
δρός, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν.
Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν 14
ἡμῖν, (καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς

[67] —καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν T. [68] —προσκυνήσαντες αὐτόν T. * διὰ παντὸς L. † [αἰνοῦντες καὶ] Tr, —αἰνοῦντες καὶ seu —καὶ εὐλογοῦντες Tr *marg.* [69] —καὶ εὐλογοῦντες T. [70] —Ἀμήν TTr[L]. [71] +Τὸ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγέλιον ἐγράφη ἐν στίχοις β,χος, κεφαλαίοις τμβ S. +κατὰ Λουκᾶν Tr. [1] —Ἅγιον BE. [2] Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην LTr (Ἰωάνην Tr), Κατὰ Ἰωάννην T. [3] . Ὃ γέγονεν, LTr(Tr *sine* ,). [4] ἐστιν L (*non marg.*) TTr *marg.* † Ἰωάνης Tr. [5] ἔλαβαν Tr.

μονογενοῦς παρὰ πατρός,) πλήρης χάριτος καὶ ἀλη-
θείας.
15 **Ἰωάννης*** *μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ, καὶ κέκραγε λέγων,*
“Οὗτος ἦν ὃν εἶπον, “Ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος,
16 *ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν.”* **Καὶ**[6]
ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν
17 *καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος· ὅτι ὁ νόμος διὰ* **Μωσέως**[7]
ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ
18 *ἐγένετο. Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε·* **ὁ**† *μονογενὴς*
υἱός[8], *ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρός, ἐκεῖνος ἐξη-*
19 *γήσατο. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ* **Ἰωάννου**‡,
ὅτε ἀπέστειλαν[9] *οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς*
καὶ **Λευΐτας**[10], *ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν, “Σὺ τίς εἶ;”*
20 *Καὶ ὡμολόγησε, καὶ οὐκ ἠρνήσατο· καὶ ὡμολόγη-*
21 *σεν, “Ὅτι* **οὐκ εἰμὶ ἐγὼ**[11] *ὁ Χριστός.” Καὶ ἠρώτησαν*
αὐτόν, “Τί οὖν; **Ἠλίας**[12] **εἶ σύ**§*;” Καὶ*‖ *λέγει, “Οὐκ*
εἰμί.” “Ὁ προφήτης εἶ σύ;” Καὶ ἀπεκρίθη, “Οὔ.”
22 **Εἶπον**[13] **οὖν**[14] *αὐτῷ, “Τίς εἶ; ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν*
23 *τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ;” Ἔφη,*
“Ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ‘Εὐθύνατε τὴν
ὁδὸν Κυρίου·’ καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας[15] *ὁ προφήτης.”*
24, 25 *Καὶ* **οἱ**¶ *ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων· καὶ*
ἠρώτησαν αὐτόν, καὶ **εἶπον**[16] *αὐτῷ, “Τί οὖν βαπτί-*
ζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστός, **οὔτε**[17] **Ἠλίας**[12], **οὔτε**[17] *ὁ*
26 *προφήτης;” Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ* **Ἰωάννης*** *λέγων,*
“Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος **δὲ**[18] *ὑμῶν* **ἕστηκεν**[19],
27 *ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε.* **αὐτός ἐστιν**[20] **ὁ**** *ὀπίσω μου ἐρ-*
χόμενος, **ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν**[21]*· οὗ* **ἐγὼ**[22] *οὐκ*
εἰμὶ[23] *ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδή-*
28 *ματος.” Ταῦτα ἐν* **Βηθαβαρᾶ**[24] *ἐγένετο πέραν τοῦ*
Ἰορδάνου, ὅπου ἦν[25] **Ἰωάννης*** *βαπτίζων.*

* Ἰωάνης Tr. [6] ὅτι L (*non marg.*) TTr. [7] Μωυσέως LTTr. † —ὁ Tr. [8] θεὸς L *marg.* Tr. ‡ Ἰωάνου Tr. [9] +πρὸς αὐτὸν LTr. [10] Λευείτας TTr. [11] ἐγὼ οὐκ εἰμὶ LTTr. [12] Ἠλίας SE, Ἡλείας T. § Ἡλείας εἶ (—σύ) T, σὺ Ἡλίας εἶ Tr. ‖ —Καὶ T. [13] εἶπαν LTTr. [14] —οὖν L. [15] Ἠσαΐας L. ¶ —οἱ TTr. [16] εἶπαν LTTr. [17] οὐδὲ LTTr. [18] —δὲ TTr. [19] στήκει L *marg.* TTr (*non marg.*). [20] —αὐτός ἐστιν TTr[L]. ** [ὁ] Tr. [21] —ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν TTr[L]. [22] —ἐγὼ TTr[L]. [23] +ἐγὼ T[Tr]. [24] Βηθαβαρᾷ E, Βηθανίᾳ LTTr. [25] +ὁ LTTr.

Τῇ ἐπαύριον βλέπει **ὁ Ἰωάννης**[26] τὸν Ἰησοῦν ἐρ- 29
χόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει, "Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ
Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. οὗτός 30
ἐστι **περὶ**[27] οὗ ἐγὼ εἶπον, Ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνήρ,
ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. κἀγὼ 31
οὐκ ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραήλ, διὰ
τοῦτο **ἦλθον ἐγὼ**[28] ἐν **τῷ**[29] ὕδατι βαπτίζων." Καὶ 32
ἐμαρτύρησεν **Ἰωάννης***\ λέγων, "Ὅτι τεθέαμαι τὸ
Πνεῦμα καταβαῖνον **ὡσεὶ**[30] περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ,
καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ' 33
ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν,
Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον
ἐπ' αὐτόν, **οὗτός**[31] ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν Πνεύματι
Ἁγίῳ. κἀγὼ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός 34
ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ."

Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἱστήκει **ὁ**[32] **Ἰωάννης***, καὶ ἐκ 35
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ 36
περιπατοῦντι, λέγει, "Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ[33]." **Καὶ**† 37
ἤκουσαν **αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ**[34] λαλοῦντος, καὶ ἠκο-
λούθησαν τῷ Ἰησοῦ. στραφεὶς **δὲ**‡ ὁ Ἰησοῦς, καὶ 38
θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς, "Τί 39
ζητεῖτε;" Οἱ δὲ **εἶπον**[35] αὐτῷ, "**Ῥαββί**[36]," (ὃ λέγεται
ἑρμηνευόμενον[37], Διδάσκαλε,) "ποῦ μένεις;" Λέγει 40
αὐτοῖς, "Ἔρχεσθε καὶ **ἴδετε**[38]." **Ἦλθον**[39] [40]καὶ **εἶδον**[41]
ποῦ μένει· καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκεί-
νην· ὥρα **δὲ**[42] ἦν ὡς δεκάτη. Ἦν[43] Ἀνδρέας ὁ ἀδελ- 41
φὸς Σίμωνος Πέτρου, εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων
παρὰ **Ἰωάννου**§, καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. εὑρίσκει 42
οὗτος **πρῶτος**[44] τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα, καὶ
λέγει αὐτῷ, "Εὑρήκαμεν τὸν Μεσσίαν," (ὅ ἐστι μεθ-
ερμηνευόμενον, **ὁ**[45] Χριστός·) **καὶ**[46] ἤγαγεν αὐτὸν 43

[26] — ὁ Ἰωάννης LTTr. [27] (ν) ὑπὲρ LTTr. [28] ἐγὼ ἦλθον L *marg.* [29] — τῷ LTTr. * Ἰωάνης Tr. [30] ὡς LTTr. [31] *αὐτός* L *marg.* [32] — ὁ LTr. [33] + [*ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου*] L. † — Καὶ T. [34] οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ L *marg.* T, οἱ δύο αὐτοῦ μαθηταὶ Tr *marg.* ‡ — δὲ T. [35] εἶπαν LTTr. [36] Ῥαββεί T. [37] *μεθερμηνευόμενον* LTr. [38] *ὄψεσθε* TTr. [39] *ἦλθαν* TTr. [40] + οὖν TTr[L]. [41] εἶδαν LTTr. [42] — δὲ LTTr. [43] + [δὲ] L. § Ἰωάνου Tr. [44] πρῶτον LTr. [45] — ὁ LTTr. [46] — καὶ TTr[L].

πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψας δὲ[47] αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς
εἶπε, "Σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς **Ἰωνᾶ**[48]· σὺ κληθήσῃ Κη-
φᾶς·" ὃ ἑρμηνεύεται Πέτρος.
44 Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ὁ **Ἰησοῦς**[49] ἐξελθεῖν εἰς τὴν
Γαλιλαίαν· καὶ εὑρίσκει Φίλιππον, καὶ λέγει αὐτῷ[50],
45 "Ἀκολούθει μοι." Ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθ-
46 σαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. Εὑρίσ-
κει Φίλιππος τὸν Ναθαναήλ, καὶ λέγει αὐτῷ, "Ὃν
ἔγραψε **Μωσῆς**[51] ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται, εὑρή-
καμεν, Ἰησοῦν **τὸν**[52] υἱὸν τοῦ Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ **Ναζα-**
47 **ρέτ**.[53]" **Καὶ*** εἶπεν αὐτῷ Ναθαναήλ, "Ἐκ **Ναζαρὲτ**[53]
δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι;" Λέγει αὐτῷ[54] Φίλιππος,
48 "Ἔρχου καὶ ἴδε." Εἶδεν **ὁ**[55] Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ
ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ, "Ἴδε
49 ἀληθῶς **Ἰσραηλίτης**[56], ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι." Λέγει
αὐτῷ Ναθαναήλ, "Πόθεν με γινώσκεις;" Ἀπεκρίθη
ὁ[57] Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, "Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον
50 φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν, εἶδόν σε." Ἀπε-
κρίθη[58] Ναθαναὴλ **καὶ λέγει**[59] **αὐτῷ**[60], "Ῥαββί[61], σὺ εἶ
ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ **βασιλεὺς**[62] τοῦ Ἰσραήλ."
51 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, "Ὅτι εἶπόν σοι,
[63]Εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; μείζω τού-
52 των **ὄψει**[64]." Καὶ λέγει αὐτῷ, "Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, **ἀπ' ἄρτι**[65] ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα, καὶ
τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαί-
νοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου."
2 ΚΑΙ **τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ**[1] γάμος ἐγένετο ἐν **Κανᾷ**[2]
τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ.
2 ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς
3 τὸν γάμον. καὶ **ὑστερήσαντος οἴνου**, †λέγει ἡ μήτηρ
4 τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν, "**Οἶνον οὐκ ἔχουσι**‡." [3]Λέγει

[47] –δὲ TTr. [48] Ἰωάνου L (*non marg.*) Tr (*non marg.*), Ἰωάννου T. [49] –ὁ Ἰησοῦς LTTr. [50] +ὁ Ἰησοῦς LTTr. [51] Μωυσῆς LTTr. [52] –τὸν LT[Tr]. [53] Ναζαρέθ BE. * –Καὶ T. [54] +ὁ LTr. [55] –ὁ LTTr. [56] Ἰσραηλείτης TTr. [57] –ὁ LTTr. [58] +αὐτῷ TTr[L]. [59] –*καὶ λέγει* TTr[L]. [60] –*αὐτῷ* LTTr. [61] Ῥαββεί T. [62] ὁ βασιλεὺς εἶ L, *βασιλεὺς εἶ* TTr. [63] +ὅτι LTTr. [64] ὄψῃ LTTr. [65] –ἀπ' ἄρτι LTTr. [1] *τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ* L *marg.* Tr. [2] Κανᾶ BELTTr. † *οἶνον οὐκ εἶχον, ὅτι συνετελέσθη ὁ οἶνος τοῦ γάμου. εἶτα* T. ‡ οἶνος οὐκ ἔστιν T. [3] +*καὶ* Tr[L].

αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, "Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; οὔπω ἥκει
ἡ ὥρα μου." Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις, 5
"Ὅ τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε." Ἦσαν δὲ ἐκεῖ 6
ὑδρίαι λίθιναι[4] ἓξ **κείμεναι**[5] κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν
Ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς. λέ- 7
γει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος."
Καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω. Καὶ λέγει αὐτοῖς, 8
"Ἀντλήσατε νῦν, καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ."
Καὶ[6] ἤνεγκαν. ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ 9
ὕδωρ οἶνον γεγενημένον, καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν·
(οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ·)
φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος, καὶ λέγει αὐτῷ, 10
"Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ
ὅταν μεθυσθῶσι, **τότε**[7] τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας
τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι." Ταύτην ἐποίησε **τὴν**[8] 11
ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν **Κανᾷ**[2] τῆς Γαλι-
λαίας, καὶ ἐφανέρωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ ἐπίστευ-
σαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

ΜΕΤΑ τοῦτο κατέβη εἰς **Καπερναούμ**[9], αὐτὸς καὶ 12
ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ **αὐτοῦ**[10], καὶ οἱ μαθη-
ταὶ αὐτοῦ· καὶ ἐκεῖ **ἔμειναν**[11] οὐ πολλὰς ἡμέρας.
Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη 13
εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ 14
τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστεράς,
καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους. καὶ ποιήσας φρα- 15
γέλλιον ἐκ σχοινίων, πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ,
τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας. καὶ τῶν κολλυβιστῶν
ἐξέχεε τὸ κέρμα[12], καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψε· καὶ 16
τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν, "Ἄρατε ταῦτα
ἐντεῦθεν· [13]μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου
οἶκον ἐμπορίου." Ἐμνήσθησαν **δὲ**[14] οἱ μαθηταὶ αὐ- 17
τοῦ, ὅτι γεγραμμένον ἐστίν, "Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου

4 λίθιναι ὑδρίαι L (*non marg.*) TTr. 5 κείμεναι *transferunt* TTr *in locum post* Ἰουδαίων. 6 οἱ δὲ L *marg.* TTr. 7 — τότε T[LTr]. 8 (ν) — τὴν LTTr. 9 Καφαρναούμ LTTr. 10 — αὐτοῦ Tr[L]. 11 ἔμειναν L *marg.* 12 τὰ κέρματα L *marg.* Tr. 13 + [καὶ] L. 14 — δὲ TTr[L].

18 σου **κατέφαγέ**[15] με.' Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι
καὶ **εἶπον**[16] αὐτῷ, "Τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι
19 ταῦτα ποιεῖς;" Ἀπεκρίθη ὁ[17] Ἰησοῦς καὶ εἶπεν
αὐτοῖς, "Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν* τρισὶν ἡμέ-
20 ραις ἐγερῶ αὐτόν." **Εἶπον**[18] οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, "**Τεσ-
σαράκοντα**[19] καὶ ἓξ ἔτεσιν **ᾠκοδομήθη**† ὁ ναὸς οὗτος,
21 καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν;" Ἐκεῖνος δὲ
22 ἔλεγε περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. ὅτε οὖν
ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι
τοῦτο ἔλεγεν **αὐτοῖς**[20]· καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ, καὶ
23 τῷ λόγῳ **ᾧ**[21] εἶπεν ὁ Ἰησοῦς. ὡς δὲ ἦν ἐν[22] Ἱεροσο-
λύμοις ἐν τῷ πάσχα, ἐν[23] τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευ-
σαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα
24 ἃ ἐποίει. αὐτὸς δὲ ὁ[24] Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν **ἑαυτὸν**[25]
25 αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας· καὶ ὅτι οὐ
χρείαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ **τοῦ**[26] ἀνθρώπου·
αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκε τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.
3 ἮΝ δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος
2 ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων. οὗτος ἦλθε πρὸς
τὸν Ἰησοῦν[1] νυκτός, καὶ εἶπεν αὐτῷ, "Ῥαββί[2], οἴδαμεν
ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ **ταῦ-
τα τὰ σημεῖα δύναται**[3] ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ᾖ ὁ
3 Θεὸς μετ' αὐτοῦ." Ἀπεκρίθη ὁ[4] Ἰησοῦς καὶ εἶπεν
αὐτῷ, "Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ
ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ."
4 Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ‡ Νικόδημος, "Πῶς δύναται ἄν-
θρωπος γεννηθῆναι γέρων ὤν; μὴ δύναται εἰς τὴν
κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ
5 γεννηθῆναι;" Ἀπεκρίθη ὁ§ Ἰησοῦς, "Ἀμὴν ἀμὴν
λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύ-
ματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν **τοῦ
6 Θεοῦ**‖. τὸ **γεγεννημένον**[5] ἐκ τῆς σαρκός, σάρξ ἐστι·

[15] καταφάγεταί LTTr. [16] εἶπαν LTTr. [17] — ὁ LTTr. * [ἐν] Tr. [18] εἶπαν LTTr. [19] Τεσσεράκοντα TTr. † οἰκοδομήθη T. [20] — αὐτοῖς LTTr. [21] ὃν LTTr. [22] + τοῖς LTTr. [23] [ἐν] LTr. [24] — ὁ LTTr. [25] αὐτὸν LTTr. [26] — τοῦ L. [1] αὐτὸν LTTr. [2] Ῥαββεί T. [3] δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα LTTr. [4] — ὁ LTTr. ‡ — ὁ Tr. § — ὁ LT[Tr]. ‖ τῶν οὐρανῶν T. [5] γεγενημένον E.

καὶ τὸ **γεγεννημένον**[5] ἐκ τοῦ πνεύματος, πνεῦμά ἐστι.
μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπόν σοι, Δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι 7
ἄνωθεν. τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν 8
αὐτοῦ ἀκούεις, **ἀλλ'*** οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται **καὶ**[6]
ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ
πνεύματος." Ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ, 9
"Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι;" Ἀπεκρίθη **ὁ**[7] Ἰη- 10
σοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, "Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσ-
ραήλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, 11
ὅτι ὃ οἴδαμεν λαλοῦμεν, καὶ ὃ ἑωράκαμεν μαρτυροῦ-
μεν· καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. εἰ τὰ 12
ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς, ἐὰν εἴπω
ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύσετε; καὶ οὐδεὶς ἀναβέ- 13
βηκεν εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατα-
βάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ 14
καθὼς **Μωσῆς**[8] ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως
ὑψωθῆναι δεῖ[9] τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου· ἵνα πᾶς ὁ 15
πιστεύων **εἰς αὐτὸν**[10] **μὴ ἀπόληται, ἀλλ'**[11] ἔχῃ ζωὴν
αἰώνιον. οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, 16
ὥστε τὸν υἱὸν **αὐτοῦ**† τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ
πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, **ἀλλ'*** ἔχῃ ζωὴν
αἰώνιον. οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν **αὐτοῦ**‡ 17
εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ
ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνε- 18
ται· ὁ **δὲ**[12] μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίσ-
τευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.
αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν 19
κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκό-
τος, ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ **πονηρὰ αὐτῶν**[13] τὰ ἔργα. πᾶς 20
γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων, μισεῖ τὸ φῶς, καὶ οὐκ ἔρχε-
ται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ὁ 21
δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν, ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα
φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν Θεῷ ἐστιν εἰργασ-
μένα."

* ἀλλὰ Tr. [6] ἢ L. [7] — ὁ LTTr. [8] Μωυσῆς LTTr. [9] δεῖ ὑψωθῆναι L *marg.* [10] ἐπ' αὐτὸν L (*text.*), ἐν αὐτῷ L *marg.* TTr. [11] — μὴ ἀπόληται ἀλλ' TTr[L]. † — αὐτοῦ T. ‡ — αὐτοῦ T[Tr]. [12] — δὲ T[LTr]. [13] αὐτῶν πονηρὰ LTTr.

22 Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐ-
τοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν. καὶ ἐκεῖ διέτριβε μετ'
23 αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. ἦν δὲ καὶ **Ἰωάννης*** βαπτίζων
ἐν Αἰνὼν ἐγγὺς τοῦ Σαλείμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν
24 ἐκεῖ· καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο. οὔπω γὰρ
25 ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ† **Ἰωάννης***. Ἐγέ-
νετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν **Ἰωάννου‡** μετὰ
26 **Ἰουδαίων**[14] περὶ καθαρισμοῦ· καὶ **ἦλθον**[15] πρὸς τὸν
Ἰωάννην§ καὶ **εἶπον**[16] αὐτῷ, "**Ῥαββί**[17], ὃς ἦν μετὰ σοῦ
πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος
27 βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν." Ἀπε-
κρίθη **Ἰωάννης*** καὶ εἶπεν, "Οὐ δύναται ἄνθρωπος
λαμβάνειν οὐδέν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ
28 οὐρανοῦ. αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον, **Οὐκ
εἰμὶ ἐγὼ**[18] ὁ Χριστός, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ
29 ἔμπροσθεν ἐκείνου. ὁ ἔχων τὴν νύμφην, νυμφίος
ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ἑστηκὼς καὶ
ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμ-
30 φίου. αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. ἐκεῖνον
31 δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. ὁ ἄνωθεν ἐρχό-
μενος, ἐπάνω πάντων ἐστίν. ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς, ἐκ
τῆς γῆς ἐστι, καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρα-
32 νοῦ ἐρχόμενος, **ἐπάνω πάντων ἐστί**||, **καὶ**[19] ὃ ἑώρακε
καὶ ἤκουσε, **τοῦτο**¶ μαρτυρεῖ· καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐ-
33 τοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν,
34 ἐσφράγισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθής ἐστιν. ὃν γὰρ ἀπέ-
στειλεν ὁ Θεός, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ
35 ἐκ μέτρου δίδωσιν **ὁ Θεὸς**[20] τὸ Πνεῦμα. ὁ πατὴρ
ἀγαπᾷ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐ-
36 τοῦ. ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ
δὲ**ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωήν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ
τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν."

4 ὩΣ οὖν ἔγνω ὁ **Κύριος**††, ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι,
ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ‡‡

* Ἰωάνης Tr. † – ὁ T[Tr]. ‡ Ἰωάνου Tr. [14] Ἰουδαίου LTTr. [15] ἦλθαν Tr. § Ἰωάνην Tr. [16] εἶπαν Tr. [17] Ῥαββεί T. [18] Ἐγὼ οὐκ εἰμὶ L (*non marg.*). || – ἐπάνω πάντων ἐστί, T. [19] – καὶ TTr[L]. ¶ – τοῦτο T. [20] – ὁ Θεὸς TTr *marg.* [LTr]. ** – δὲ T. †† Ἰησοῦς TTr *marg.* ‡‡ – ἢ Tr *marg.*

Ἰωάννης* (καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν, 2
ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·) ἀφῆκε τὴν Ἰουδαίαν, καὶ 3
ἀπῆλθε πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ἔδει δὲ αὐτὸν διέρ- 4
χεσθαι διὰ τῆς **Σαμαρείας**[1]. ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν 5
τῆς **Σαμαρείας**[1] λεγομένην **Συχάρ**[2], πλησίον τοῦ χω-
ρίου **ὃ**[3] ἔδωκεν Ἰακὼβ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ἦν δὲ 6
ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακὼς ἐκ
τῆς ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. ὥρα
ἦν **ὡσεὶ**[4] ἕκτη. Ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς **Σαμαρείας**[1] ἀν- 7
τλῆσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, "Δός μοι **πιεῖν**[5]".
οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, 8
ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσι. Λέγει **οὖν**† αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ 9
Σαμαρεῖτις‡, "Πῶς σὺ Ἰουδαῖος **ὢν** παρ' ἐμοῦ **πιεῖν**[6]
αἰτεῖς, οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος[7];" **οὐ γὰρ συγ-
χρῶνται Ἰουδαῖοι** Σαμαρείταις[8]. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς 10
καὶ εἶπεν αὐτῇ, "Εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ
τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι, Δός μοι **πιεῖν**[9], σὺ ἂν ᾔτησας
αὐτόν, καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν." Λέγει αὐτῷ 11
ἡ γυνή, "Κύριε, οὔτε ἄντλημα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ
ἐστὶ βαθύ· πόθεν **οὖν**† ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; μὴ σὺ 12
μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν
τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιε, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ,
καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ;" Ἀπεκρίθη **ὁ**[10] Ἰησοῦς καὶ 13
εἶπεν αὐτῇ, "Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου,
διψήσει πάλιν· ὃς δ' ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ 14
δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ **διψήσῃ**[11] **εἰς τὸν αἰῶνα· ἀλλὰ τὸ
ὕδωρ ὃ**§ **δώσω αὐτῷ**[12], γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος
ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον." Λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ 15
γυνή, "Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ,
μηδὲ **ἔρχωμαι**[13] ἐνθάδε ἀντλεῖν." Λέγει αὐτῇ **ὁ**[14] 16
Ἰησοῦς[15], "Ὕπαγε, φώνησον **τὸν ἄνδρα σου**‖, καὶ
ἐλθὲ ἐνθάδε." Ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν[16], "Οὐκ 17

* Ἰωάνης Tr. [1] Σαμαρίας T. [2] Σιχάρ E. [3] οὗ LTr *marg.* [4] ὡς LTTr. [5] πεῖν TTr. † — οὖν T. ‡ Σαμαρῖτις T. [6] πῖν L, πεῖν TTr. [7] γυναικὸς Σαμαρεί(-ί- T)τιδος οὔσης LTTr. [8] — οὐ γὰρ *ad fin. vers.* T. [9] πεῖν TTr. [10] — ὁ LTTr. [11] διψήσει LTTr. § + ἐγὼ T. [12] *ab* οὐ μὴ *usque ad* δώσω αὐτῷ *uncinis includit* L. [13] διέρχωμαι T, ἔρχομαι Tr, *at* διέρχ. *seu* ἔρχωμαι Tr *marg.* [14] — ὁ LT. [15] — Ἰησοῦς T[L], [ὁ Ἰησοῦς] Tr. ‖ σοῦ τὸν ἄνδρα Tr *marg.* [16] + [αὐτῷ] L.

ἔχω ἄνδρα*." Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, "Καλῶς **εἶπας**†,
18 Ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω[18]· πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες· καὶ
νῦν ὃν ἔχεις, οὐκ ἔστι σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἴρη-
19 κας. Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή, "Κύριε, θεωρῶ ὅτι προ-
20 φήτης εἶ σύ. οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν **τούτῳ τῷ ὄρει**[19]
προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν Ἱεροσολύ-
21 μοις ἐστὶν ὁ τόπος, ὅπου **δεῖ προσκυνεῖν**[20]." Λέγει
αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, "**Γύναι, πίστευσόν μοι**[21], ὅτι ἔρχεται
ὥρα, ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύ-
22 μοις προσκυνήσετε τῷ πατρί. ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ
οὐκ οἴδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν· ὅτι ἡ
23 σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. **ἀλλ'**[22] ἔρχεται ὥρα
καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσ-
κυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ
γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας
24 αὐτόν. Πνεῦμα ὁ Θεός· καὶ τοὺς προσκυνοῦντας
αὐτόν‡, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ **δεῖ προσκυνεῖν**§."
25 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή, "Οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται·"
(ὁ λεγόμενος Χριστός·) "ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγ-
26 γελεῖ ἡμῖν **πάντα**[23]." Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, "Ἐγώ
27 εἰμι, ὁ λαλῶν σοι." Καὶ ἐπὶ τούτῳ **ἦλθον**[24] οἱ μαθη-
ταὶ αὐτοῦ, καὶ **ἐθαύμασαν**[25] ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει·
οὐδεὶς μέντοι εἶπε, "Τί ζητεῖς;" ἤ, "Τί λαλεῖς μετ'
αὐτῆς;"
28 Ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνή, καὶ ἀπῆλ-
29 θεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις, "Δεῦτε,
ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα **ὅσα**‖ ἐποίησα·
30 μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός;" [26]Ἐξῆλθον **οὖν**[27] ἐκ
τῆς πόλεως, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν.
31 Ἐν **δὲ**[28] τῷ μεταξὺ ἠρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταί, λέ-
32 γοντες, "**Ῥαββί**[29], φάγε." Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Ἐγὼ
33 βρῶσιν ἔχω φαγεῖν, ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε." Ἔλεγον

* ἄνδρα οὐκ ἔχω T. † εἶπες T. [18] ἔχεις L *marg.* [19] τῷ ὄρει τούτῳ L (*non marg.*) TTr. [20] προσκυνεῖν δεῖ LTTr. [21] Πίστευέ μοι γύναι L *marg.* TTr, *at* Γύναι πίστευέ μοι L *text.* [22] ἀλλὰ LTTr. ‡ – αὐτὸν T. § προσκυνεῖν δεῖ T. [23] ἅπαντα TTr. [24] ἦλθαν TTr. [25] ἐθαύμαζον LTTr. ‖ ἃ TTr *marg.* [26] + [καὶ] L. [27] – οὖν LTTr. [28] – δὲ TTr[L]. [29] Ῥαββεί T.

οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους, "Μήτις ἤνεγκεν
αὐτῷ φαγεῖν;" Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Ἐμὸν 34
βρῶμά ἐστιν, ἵνα **ποιῶ**[30] τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός
με, καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. οὐχ ὑμεῖς λέγετε, 35
ὅτι ἔτι **τετράμηνόν**[31] ἐστι, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται;
ἰδού, λέγω ὑμῖν, Ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν,
καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαί εἰσι πρὸς θε-
ρισμὸν ἤδη[32]. **καὶ**[33] ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει, καὶ 36
συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον· ἵνα **καὶ*** ὁ σπείρων
ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος 37
ἐστὶν **ὁ**† ἀληθινός, ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων, καὶ
ἄλλος ὁ θερίζων. ἐγὼ **ἀπέστειλα**‡ ὑμᾶς θερίζειν ὃ 38
οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασι, καὶ ὑμεῖς
εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε." Ἐκ δὲ τῆς 39
πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν
Σαμαρειτῶν§, διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρού-
σης, "Ὅτι εἶπέ μοι πάντα **ὅσα**‖ ἐποίησα." Ὡς **οὖν** 40
ἦλθον** πρὸς αὐτὸν οἱ **Σαμαρεῖται**¶, ἠρώτων αὐτὸν μεῖ-
ναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. καὶ 41
πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, τῇ 42
τε γυναικὶ ἔλεγον, "**Ὅτι**[34] **οὐκέτι**†† διὰ τὴν **σὴν λα-
λιὰν**‡‡ πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἴδαμεν
ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, **ὁ
Χριστός**[35]."

Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, **καὶ** 43
ἀπῆλθεν[36] εἰς τὴν Γαλιλαίαν. αὐτὸς γὰρ **ὁ**[37] Ἰησοῦς 44
ἐμαρτύρησεν, ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν
οὐκ ἔχει. Ὅτε§§ οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέ- 45
ξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες **ἃ**[38] ἐποί-
ησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ
ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν.

Ἦλθεν οὖν **ὁ Ἰησοῦς**[39] πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ τῆς 46
Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. **καὶ ἦν τις**‖‖

[30] ποιήσω LTr. [31] τετράμηνός LTTr. [32] .ἤδη TTr *marg.* [33] —καὶ TTr[L]. * —καὶ Tr. † —ὁ BTTr. ‡ ἀπέσταλκα T. § Σαμαριτῶν T. ‖ ἃ TTr (*non marg.*). ** ἦλθον οὖν Tr *marg.* ¶ Σαμαρῖται T. [34] [ὅτι] L. †† οὐκ ἔτι S. ‡‡ λαλιάν σου Tr *marg.* [35] —ὁ Χριστός LTTr. [36] —καὶ ἀπῆλθεν TTr[L]. [37] —ὁ LTTr. [38] ὅσα LTr. [39] —ὁ Ἰησοῦς LTTr. ‖‖ Ἦν δέ τις T.

47 βασιλικός, οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν **Καπερναούμ**[40]. οὗτος
ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἥκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν
Γαλιλαίαν, ἀπῆλθε πρὸς αὐτόν, καὶ ἠρώτα **αὐτὸν**[41]
ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν· ἤμελλε γὰρ
48 ἀποθνήσκειν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν, "Ἐὰν
μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε."
49 Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός, "Κύριε, κατάβηθι
50 πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου." Λέγει αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦς, "Πορεύου· ὁ υἱός σου ζῇ." **Καὶ**[42] ἐπίστευ-
σεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ᾧ[43] εἶπεν αὐτῷ [44] Ἰησοῦς,
51 καὶ ἐπορεύετο. ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ
δοῦλοι **αὐτοῦ*** **ἀπήντησαν**[45] αὐτῷ, **καὶ ἀπήγγειλαν†** **λέ-**
52 **γοντες‡**, "Ὅτι ὁ παῖς **σου**[46] ζῇ." Ἐπύθετο **οὖν παρ'**
αὐτῶν τὴν ὥραν[47] ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχε· **καὶ εἶπον**[48]
αὐτῷ, "Ὅτι **χθὲς**[49] ὥραν ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ
53 πυρετός." Ἔγνω οὖν ὁ πατήρ, ὅτι **ἐν**§ ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ,
ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "**Ὅτι**[50] ὁ υἱός σου ζῇ."
54 Καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. τοῦτο‖
πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐλθὼν
ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

5 ΜΕΤΑ ταῦτα ἦν¶ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη
2 **ὁ**[1] Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς Ἱερο-
σολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα**, ἡ **ἐπιλε-**
γομένη†† Ἑβραϊστὶ **Βηθεσδά**[2], πέντε στοὰς ἔχουσα.
3 ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος **πολὺ**[3] τῶν ἀσθενούντων,
τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, [4]**ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος**
4 **κίνησιν. ἄγγελος γὰρ**[5] **κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ**
κολυμβήθρᾳ, καὶ ἐτάρασσε τὸ[6] **ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμ-**
βὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος, ὑγιὴς ἐγίνετο, ᾧ
5 **δήποτε**[7] **κατείχετο νοσήματι.** Ἦν δέ τις ἄνθρωπος
6 **ἐκεῖ τριακονταοκτὼ**[8] ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ[9]. τοῦτον

[40] Καφαρναούμ LTTr. [41] —αὐτὸν TTr[L]. [42] —Καὶ T[LTr]. [43] ὃν LTTr. [44] +ὁ LTTr. * —αὐτοῦ T. [45] ὑπήντησαν LTTr. † καὶ ἤγγειλαν T, [καὶ ἀπήγγειλαν] Tr. ‡ —λέγοντες T. [46] αὐτοῦ LTTr. [47] τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν LTTr. [48] εἶπον οὖν TTr (*non marg.*). [49] ἐχθὲς LTTr. § —ἐν T[Tr]. [50] —Ὅτι LTTr. ‖ +δὲ Tr[Tr *marg.*]. ¶ +ἡ T. [1] —ὁ LTTr. ** *qu.* κολυμβήθρᾳ Tr *marg.* †† τὸ λεγόμενον T. [2] Βηθσαϊδά L *marg.*, Βηθζαθά T. [3] —πολὺ TTr[L]. [4] *ab* ἐκδεχομένων *v.* 3 *usque ad fin. v.* 4 *omittunt* TTr. [5] +[κυρίου] L. [6] ἐταράσσετο τὸ L *marg.* [7] ῥιωδηποτοῦν L. [8] τριάκοντα καὶ (—καὶ Tr[LTr *marg.*]) ὀκτὼ LTTr. [9] +αὐτοῦ TTr[L].

ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν
ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ, "Θέλεις ὑγιὴς γενέσ-
θαι;" ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν, "Κύριε, ἄνθρωπον 7
οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, **βάλλῃ**[10] με εἰς
τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος **πρὸ***
ἐμοῦ καταβαίνει." Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "**Ἔγει-** 8
ραι[11], [12]ἆρον τὸν **κράββατόν**[13] σου, καὶ περιπάτει."
Καὶ **εὐθέως**† ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρε τὸν 9
κράββατον[13] αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει. ἦν δὲ σάββατον
ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ 10
τεθεραπευμένῳ, "Σάββατόν ἐστιν· [14]οὐκ ἔξεστί σοι
ἆραι τὸν [13]**κράββατον**[15]." [16] Ἀπεκρίθη αὐτοῖς, "Ὁ 11
ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, Ἆρον τὸν **κράβ-**
βατόν[13] σου, καὶ περιπάτει." Ἠρώτησαν **οὖν**[17] αὐ- 12
τόν, "Τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών σοι, Ἆρον τὸν
κράββατόν[13] **σου**[18], καὶ περιπάτει;" Ὁ δὲ **ἰαθεὶς**[19] οὐκ 13
ᾔδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν, ὄχλου ὄντος
ἐν τῷ τόπῳ. Μετὰ ταῦτα εὑρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς 14
ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, "Ἴδε ὑγιὴς γέγονας·
μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν **τί σοι**[20] γένηταί."
[21]Ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ **ἀνήγγειλε**[22] τοῖς Ἰου- 15
δαίοις, ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ.

Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον **τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι**[23], 16
καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι[24], ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν
σαββάτῳ. ὁ δὲ **Ἰησοῦς**‡ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, "Ὁ 17
πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι."
Διὰ τοῦτο **οὖν**§ μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι 18
ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλὰ
καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν Θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν
τῷ Θεῷ. ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ **εἶπεν**‖ αὐτοῖς, 19
"Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν

[10] βάλῃ LTTr. * πρὸς S. [11] Ἔγειρε LTTr. [12] +[καὶ] L. [13] κράβαττον LTTr. † –εὐθέως T. [14] +καὶ T[LTr]. [15] +σου L. [16] +ὃς δὲ LTr. [17] –οὖν TTr *marg.* [LTr]. [18] –τὸν κράββατόν σου T[Tr]. [19] ἀσθενῶν T. [20] σοί τι LTTr. [21] +[καὶ] L. [22] εἶπεν L *marg.* T. [23] οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν L (*non marg.*) TTr. [24] –καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι TTr[L]. ‡ –Ἰησοῦς T. § –οὖν T. ‖ ἔλεγεν TTr *marg.*

ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδέν, **ἐὰν*** *μή τι βλέπῃ τὸν πατέρα*
ποιοῦντα· ἃ γὰρ **ἂν ἐκεῖνος ποιῇ**[25], *ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς*
20 **ὁμοίως ποιεῖ**†. *ὁ γὰρ πατὴρ* **φιλεῖ**[26] *τὸν υἱόν, καὶ*
πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ· καὶ μείζονα
21 *τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς* **θαυμάζητε**‡. *ὥσ-*
περ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ,
22 *οὕτω καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ. οὐδὲ γὰρ ὁ*
πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε
23 *τῷ υἱῷ· ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱόν, καθὼς τιμῶσι*
τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱόν, οὐ τιμᾷ τὸν πα-
24 *τέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,*
ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων, καὶ πιστεύων τῷ πέμ-
ψαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρ-
χεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν
25 *ζωήν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ*
νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ νεκροὶ **ἀκούσονται**§ *τῆς φωνῆς τοῦ*
26 *υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούσαντες* **ζήσονται**[27]. *ὥσπερ*
γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως **ἔδωκε καὶ τῷ**
27 **υἱῷ**[28] *ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ· καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ*
28 **καὶ**[29] *κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστί. μὴ*
θαυμάζετε τοῦτο· ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ᾗ πάντες οἱ ἐν
29 *τοῖς μνημείοις* **ἀκούσονται**§ *τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ*
ἐκπορεύσονται, οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστα-
σιν ζωῆς· οἱ **δὲ**[30] *τὰ φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν*
30 *κρίσεως. οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐδέν.*
καθὼς ἀκούω, κρίνω· καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία
ἐστίν· ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ
31 *θέλημα τοῦ πέμψαντός με* **πατρός**[31]. *Ἐὰν ἐγὼ μαρ-*
τυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀλη-
32 *θής. ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ* **οἶδα**‖
ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ.
33 “*Ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς* **Ἰωάννην**¶, *καὶ μεμαρ-*
34 *τύρηκε τῇ ἀληθείᾳ· ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν*

* ἂν T. [25] ἐκεῖνος ποιεῖ L *marg.*, at [ἂν] *tantum* Tr. † ποιεῖ ὁμοίως T. [26] ἀγαπᾷ L *marg.* ‡ θαυμάζετε T. § ἀκούσουσιν TTr. [27] ζήσουσιν LTTr. [28] καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκεν L *marg.* TTr (*non marg.*). [29] —καὶ LTTr. [30] —δὲ T[LTr]. [31] —πατρός LTTr. ‖ οἴδατε T. ¶ Ἰωάνην Tr.

μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς
σωθῆτε. ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαί- 35
νων, ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε **ἀγαλλιασθῆναι**[32] πρὸς ὥραν
ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν **μείζω**[33] 36
τοῦ **Ἰωάννου***· τὰ γὰρ ἔργα ἃ **ἔδωκέ**[34] μοι ὁ πατὴρ
ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ **ἐγὼ**[35] ποιῶ, μαρ-
τυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκε· καὶ ὁ 37
πέμψας με πατήρ, **αὐτὸς**[36] μεμαρτύρηκε περὶ ἐμοῦ.
οὔτε φωνὴν αὐτοῦ **ἀκηκόατε πώποτε**[37], οὔτε εἶδος αὐ-
τοῦ ἑωράκατε. καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε **μέ- 38
νοντα ἐν ὑμῖν**[38], ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ
ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. **Ἐρευνᾶτε**[39] τὰς γραφάς, ὅτι 39
ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν, καὶ ἐκεῖ-
ναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ· καὶ οὐ θέλετε 40
ἐλθεῖν πρός με, ἵνα ζωὴν ἔχητε. Δόξαν παρὰ ἀν- 41
θρώπων οὐ λαμβάνω· **ἀλλ'**[40] ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι **τὴν** 42
ἀγάπην τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔχετε† ἐν ἑαυτοῖς. ἐγὼ ἐλή- 43
λυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, καὶ οὐ λαμβά-
νετέ με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ,
ἐκεῖνον **λήψεσθε**[41]. πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, 44
δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν
τὴν παρὰ τοῦ μόνου **Θεοῦ**[42] οὐ ζητεῖτε; μὴ δοκεῖτε 45
ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν
ὁ κατηγορῶν ὑμῶν, **Μωσῆς**[43], εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε.
εἰ γὰρ ἐπιστεύετε **Μωσῇ**[44], ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ 46
γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμ- 47
μασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασι **πιστεύ-
σετε**‡;"

ΜΕΤΑ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θα- **6**
λάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος· **καὶ ἠκολού-** 2
θει[1] αὐτῷ ὄχλος πολύς, ὅτι **ἑώρων**[2] **αὐτοῦ**[3] τὰ σημεῖα
ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. ἀνῆλθε δὲ εἰς τὸ ὄρος 3

[32] ἀγαλλιαθῆναι LTTr (*non marg.*), *at* πρὸς ὥραν ἀγαλλιαθῆναι L *marg.* [33] μείζων LTr. * Ἰωάνου Tr. [34] δέδωκέν TTr. [35] —ἐγὼ LTTr. [36] ἐκεῖνος L *marg.* TTr (*non marg.*). [37] πώποτε ἀκηκόατε LTTr. [38] ἐν ὑμῖν μένοντα L *marg.* TTr (*non marg.*). [39] ἐραυνᾶτε TTr. [40] ἀλλὰ LTTr. † οὐκ ἔχετε τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ T. [41] λήμψεσθε LTTr. [42] [Θεοῦ] LTr *marg.* [43] Μωυσῆς LTTr. [44] Μωυσεῖ LTTr. ‡ πιστεύετε *seu* πιστεύσητε Tr *marg.* [1] ἠκολούθει δὲ LTTr. [2] ἐθεώρουν LTr. [3] —αὐτοῦ LTTr.

ὁ[4] Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο* μετὰ τῶν μαθητῶν αὐ-
4 τοῦ. ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων.
5 ἐπάρας οὖν ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμούς[5], καὶ θεασά-
μενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτόν, λέγει
πρὸς τὸν[6] Φίλιππον, "Πόθεν ἀγοράσομεν[7] ἄρτους,
6 ἵνα φάγωσιν οὗτοι;" Τοῦτο δὲ ἔλεγε πειράζων αὐ-
7 τόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλε ποιεῖν. ἀπεκρίθη[8]
αὐτῷ† Φίλιππος, "Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ
ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος αὐτῶν[9] βραχύ τι[10]
8 λάβῃ." Λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,
9 Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, "Ἔστι παιδά-
ριον ἓν[11] ὧδε, ὃ[12] ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο
10 ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους;" Εἶπε
δὲ[13] ὁ Ἰησοῦς, "Ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπε-
σεῖν." ἦν δὲ χόρτος πολὺς[14] ἐν τῷ τόπῳ. ἀνέπεσον[15]
οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡσεὶ‡ πεντακισχίλιοι.
11 ἔλαβε δὲ[16] τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς, καὶ εὐχαριστήσας
διέδωκε§ τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ[17] τοῖς ἀνακειμέ-
12 νοις· ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. ὡς
δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, "Συν-
αγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι
13 ἀπόληται." Συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα
κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κρι-
14 θίνων, ἃ ἐπερίσσευσε[18] τοῖς βεβρωκόσιν. οἱ οὖν ἄν-
θρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησε σημεῖον[19] ὁ Ἰησοῦς[20], ἔλεγον,
"Ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος
15 εἰς τὸν κόσμον‖." Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν
ἔρχεσθαι καὶ ἁρπάζειν αὐτόν, ἵνα ποιήσωσιν αὐτὸν[21]
βασιλέα, ἀνεχώρησε¶ πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.
16 Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
17 ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καὶ ἐμβάντες εἰς τὸ** πλοῖον, ἤρ-

[4] – ὁ LTTr. * ἐκαθέζετο T. [5] τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς LTTr.
[6] – τὸν LTTr. [7] ἀγοράσωμεν BLTTr. [8] ἀποκρίνεται T. † + ὁ T.
[9] – αὐτῶν LTTr. [10] – τι Tr[LTr *marg.*]. [11] – ἓν TTr[L]. [12] ὃς LTTr.
[13] – δὲ TTr[L]. [14] πολὺς χόρτος L *marg.* [15] ἀνέπεσαν LTTr.
‡ ὡς TTr. [16] + (ν) οὖν LTTr. § εὐχαρίστησεν καὶ ἔδωκεν T.
[17] – τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ LTTr. [18] ἐπερίσσευσαν LTTr.
[19] ἃ ἐποίησεν σημεῖα L *marg.* Tr *marg.* [20] – ὁ Ἰησοῦς TTr. ‖ εἰς
τὸν κόσμον ἐρχόμενος T. [21] – αὐτὸν LTTr. ¶ φεύγει T. ** – τὸ TTr.

χοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς **Καπερναούμ**[22]. καὶ
σκοτία ἤδη ἐγεγόνει[*], καὶ **οὐκ**[23] ἐληλύθει **πρὸς αὐτοὺς**
ὁ Ἰησοῦς[†], ἥ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος 18
διηγείρετο[24]. ἐληλακότες οὖν **ὡς**[25] **σταδίους**[††] εἰκοσι- 19
πέντε[26] ἢ τριάκοντα, θεωροῦσι τὸν Ἰησοῦν περιπα-
τοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου
γινόμενον· καὶ ἐφοβήθησαν. ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, 20
"Ἐγώ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε." Ἤθελον οὖν λαβεῖν 21
αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως **τὸ πλοῖον ἐγένετο**[27]
ἐπὶ **τῆς γῆς**[‡] εἰς ἣν ὑπῆγον.

Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέραν τῆς θαλάσ- 22
σης, **ἰδὼν**[28] ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἓν
ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ[29], καὶ ὅτι οὐ
συνεισῆλθε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ
πλοιάριον[30], ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον,
ἄλλα **δὲ**[§] **ἦλθε**[‖] **πλοιάρια**[31] ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ 23
τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον, εὐχαριστήσαντος τοῦ
Κυρίου· ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν 24
ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν **καὶ**[32] αὐτοὶ εἰς
τὰ **πλοῖα**[33], καὶ ἦλθον εἰς **Καπερναούμ**[22], ζητοῦντες
τὸν Ἰησοῦν. καὶ εὑρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσ- 25
σης, εἶπον αὐτῷ, "**Ῥαββί**[34], πότε ὧδε γέγονας;"
Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, "Ἀμὴν ἀμὴν 26
λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα, ἀλλ'
ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. ἐργά- 27
ζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν
βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου **ὑμῖν δώσει**[¶]· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ
ἐσφράγισεν ὁ Θεός." Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν, "Τί 28
ποιοῦμεν[35], ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ;" Ἀπε- 29
κρίθη **ὁ**[36] Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Τοῦτό ἐστι τὸ
ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἵνα **πιστεύσητε**[**] εἰς ὃν ἀπέστειλεν

[22] Καφαρναούμ LTTr. [*] κατέλαβεν δὲ αὐτοὺς ἡ σκοτία T. [23] οὔπω L (*non marg.*) TTr. [†] Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς T. [24] διεγείρετο Tr. [25] ὡσεὶ L. [††] στάδια T. [26] εἴκοσι πέντε LTTr. [27] ἐγένετο τὸ πλοῖον LTTr. [‡] τὴν γῆν T. [28] εἶδον LTTr. [29] —ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ LTTr. [30] πλοῖον LTTr. [§] —δὲ TTr. [‖] ἦλθον T. [31] πλοῖα LTr *marg.* [32] —καὶ LTTr. [33] πλοιάρια LTTr. [34] Ῥαββεί T. [¶] δίδωσιν ὑμῖν T. [35] ποιῶμεν BELTTr. [36] —ὁ T. [**] πιστεύητε TTr.

30 ἐκεῖνος." Εἶπον οὖν αὐτῷ, "Τί οὖν ποιεῖς σὺ ση-
μεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; τί ἐργάζῃ;
31 οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ,
καθώς ἐστι γεγραμμένον, Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδω-
32 κεν αὐτοῖς φαγεῖν." Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
"Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐ **Μωσῆς**[37] **δέδωκεν**[38] ὑμῖν
τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἀλλ' ὁ πατήρ μου δί-
δωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν.
33 ὁ γὰρ ἄρτος* τοῦ Θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ
34 οὐρανοῦ, καὶ **ζωὴν διδοὺς**[39] τῷ κόσμῳ." Εἶπον οὖν
πρὸς αὐτόν, "Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον
35 τοῦτον." Εἶπε **δὲ**[40] αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Ἐγώ εἰμι ὁ
ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρός **με**†, οὐ μὴ **πεινά-
σῃ**[41]· καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ μὴ **διψήσῃ**[42] πώ-
36 ποτε. ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἑωράκατέ **με**[43], καὶ οὐ
37 πιστεύετε. πᾶν ὃ δίδωσί μοι ὁ πατήρ, πρὸς ἐμὲ
ἥξει· καὶ τὸν ἐρχόμενον πρός **με**‡ οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω·
38 ὅτι καταβέβηκα **ἐκ**[44] τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα **ποιῶ**§ τὸ
θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με.
39 τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με **πατρός**[45],
ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ
40 ἀναστήσω αὐτὸ **ἐν**‖ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. τοῦτο **δὲ**[46]
ἐστι τὸ θέλημα τοῦ **πέμψαντός με**[47], ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν
τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτόν, ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον,
καὶ ἀναστήσω αὐτὸν **ἐγὼ**[48] [49]τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ."
41 Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν,
42 "Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ." καὶ
ἔλεγον, "**Οὐχ**¶ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ,
οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶς
οὖν[50] λέγει **οὗτος**[51], Ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέ-
43 βηκα;" Ἀπεκρίθη **οὖν**[52] **ὁ**[53] Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐ-
44 τοῖς, "Μὴ γογγύζετε **μετ'**** ἀλλήλων. οὐδεὶς δύναται

[37] Μωυσῆς LTTr. [38] ἔδωκεν LTr. * + ὁ T. [39] διδοὺς ζωὴν L *marg.* [40] οὖν L, — δὲ Tr[L]. † ἐμὲ TTr (*non marg.*). [41] πεινάσει LTr *marg.* [42] διψήσει LTTr. [43] — με T[L]. ‡ ἐμὲ T. [44] ἀπὸ LTTr. § ποιήσω T. [45] — πατρός LTTr. ‖ — ἐν Tr. [46] γάρ LTTr. [47] πατρός μου L (*non marg.*) TTr. [48] [ἐγὼ] L. [49] + ἐν LT. ¶ Οὐχὶ Tr (*non marg.*). [50] νῦν TTr (*non marg.*). [51] — οὗτος Tr[L]. [52] — οὖν TTr [L]. [53] — ὁ TTr. ** μετὰ Tr.

ἐλθεῖν πρός **με**[54], ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με
ἑλκύσῃ αὐτόν, **καὶ ἐγὼ**[55] ἀναστήσω αὐτὸν[56] τῇ ἐσχάτῃ
ἡμέρᾳ· ἔστι γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις, ‘Καὶ 45
ἔσονται πάντες διδακτοὶ **τοῦ**[57] Θεοῦ.’ Πᾶς **οὖν**[58] ὁ
ἀκούσας παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθών, ἔρχεται πρός
με[59]· οὐχ ὅτι τὸν πατέρα **τις ἑώρακεν**[60], εἰ μὴ ὁ ὢν 46
παρὰ τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἑώρακε τὸν **πατέρα***. ἀμὴν 47
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων **εἰς ἐμέ**[61], ἔχει ζωὴν
αἰώνιον. ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. οἱ πατέρες 48, 49
ὑμῶν ἔφαγον **τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ**[62], καὶ ἀπέθανον·
οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, 50
ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ **ἀποθάνῃ****. ἐγώ εἰμι ὁ 51
ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐάν τις
φάγῃ ἐκ **τούτου τοῦ**† ἄρτου, **ζήσεται**‡ εἰς τὸν αἰῶνα.
καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σάρξ μου ἐστίν§, **ἣν
ἐγὼ δώσω**[63] ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.” Ἐμάχοντο 52
οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι[64] λέγοντες, “Πῶς δύ-
ναται **οὗτος ἡμῖν**‖ δοῦναι τὴν σάρκα[65] φαγεῖν;” Εἶπεν 53
οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, “Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν
μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ
πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. ὁ 54
τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἔχει
ζωὴν αἰώνιον, **καὶ ἐγὼ**[66] ἀναστήσω αὐτὸν[67] τῇ ἐσχάτῃ
ἡμέρᾳ. ἡ γὰρ σάρξ μου **ἀληθῶς**[68] ἐστι βρῶσις, καὶ 55
τὸ αἷμά μου **ἀληθῶς**[68] ἐστι πόσις. ὁ τρώγων μου 56
τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει,
κἀγὼ ἐν αὐτῷ. καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατήρ 57
κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα· καὶ ὁ τρώγων με, κἀκεῖνος
ζήσεται[69] δι᾽ ἐμέ. οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ **ἐκ τοῦ**[70] 58
οὐρανοῦ καταβάς· οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες
ὑμῶν[71] **τὸ μάννα**[72], καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον

[54] ἐμὲ Tr (*non marg.*). [55] κἀγὼ LTTr. [56] + ἐν LTTr. [57] — τοῦ LTTr. [58] — οὖν LTTr. [59] ἐμέ TTr (*non marg.*). [60] ἑώρακέν τις LTTr. * Θεόν T. [61] — εἰς ἐμέ T[Tr]. [62] ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα L (*non marg.*) TTr. ** ἀποθνήσκῃ Tr *marg.* † τοῦ ἐμοῦ T. ‡ ζήσει T. § *Transfert* T ἡ σάρξ μου ἐστίν *ad fin. vers.* [63] — ἣν ἐγὼ δώσω LTTr. [64] οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἀλλήλους L (*non marg.*) Tr *marg.* ‖ ἡμῖν οὗτος T. [65] + αὐτοῦ L[Tr *marg.*]. [66] κἀγὼ LTTr. [67] + [ἐν] L. [68] ἀληθής LTTr. [69] ζήσει LTTr. [70] ἐξ LTTr. [71] — ὑμῶν LTTr. [72] — τὸ μάννα TTr.

59 τὸν ἄρτον, ζήσεται[73] εἰς τὸν αἰῶνα." Ταῦτα εἶπεν
ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν Καπερναούμ[74].
60 Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ
εἶπον, "Σκληρός ἐστιν οὗτος ὁ λόγος[75]· τίς δύναται
61 αὐτοῦ ἀκούειν;" Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ, ὅτι
γογγύζουσι περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν
62 αὐτοῖς, "Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; ἐὰν οὖν θεωρῆτε
τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ
63 πρότερον; τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ
οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν· τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ[76] ὑμῖν,
64 πνεῦμά ἐστι καὶ ζωή ἐστιν. ἀλλ'* εἰσὶν ἐξ ὑμῶν
τινες οἳ οὐ πιστεύουσιν." Ἤιδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ
Ἰησοῦς, τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες, καὶ τίς ἐστιν
65 ὁ παραδώσων αὐτόν. Καὶ ἔλεγε, "Διὰ τοῦτο εἴρηκα
ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με†, ἐὰν μὴ ᾖ
66 δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός μου[77]." Ἐκ τούτου‡
πολλοὶ ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ[78] εἰς τὰ ὀπίσω,
67 καὶ οὐκ ἔτι[79] μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. εἶπεν οὖν
ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα, "Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπά-
68 γειν;" Ἀπεκρίθη οὖν[80] αὐτῷ Σίμων Πέτρος, "Κύριε,
πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις·
69 καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν, καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ
70 ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς[81] τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος[82]." Ἀπε-
κρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς[83], "Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώ-
δεκα ἐξελεξάμην, καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν;"
71 Ἔλεγε δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτην[84]· οὗτος
γὰρ ἤμελλεν[85] αὐτὸν παραδιδόναι[86], εἷς ὢν[87] ἐκ τῶν
δώδεκα.

7 ΚΑΙ§ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα[1] ἐν τῇ Γαλι-
λαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι
2 ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. Ἦν δὲ ἐγγὺς

[73] ζήσει TTr. [74] Καφαρναούμ LTTr. [75] ὁ λόγος οὗτος LTTr. [76] λελάληκα LTTr. * ἀλλὰ Tr. † ἐμέ T. [77] —μου LTTr. ‡ +οὖν T. [78] ἐκ (—ἐκ T[L]) τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον LTTr. [79] οὐκέτι BELTTr. [80] —οὖν LTTr. [81] ὁ ἅγιος LTTr. [82] —τοῦ ζῶντος LTTr. [83] —ὁ Ἰησοῦς T *mero errore*. [84] Ἰσκαριώτου LTTr. [85] ἔμελλεν LTTr. [86] παραδιδόναι αὐτόν LTr. [87] —ὢν LTr. § —Καὶ T. [1] μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ ([ὁ]Tr) Ἰησοῦς LTTr.

ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία. εἶπον οὖν 3
πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, "Μετάβηθι ἐντεῦθεν,
καὶ ὕπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου
θεωρήσωσι[2] **τὰ ἔργα σου**[3] ἃ ποιεῖς· οὐδεὶς γὰρ **ἐν** 4
κρυπτῷ τι[4] ποιεῖ, καὶ ζητεῖ **αὐτὸς**[5] ἐν παρρησίᾳ εἶναι.
εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ."
Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. 5
Λέγει **οὖν*** αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω 6
πάρεστιν· ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν
ἕτοιμος. οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς· ἐμὲ δὲ 7
μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα
αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν 8
ταύτην[6]· ἐγὼ **οὔπω**[7] ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην,
ὅτι ὁ **καιρὸς ὁ ἐμὸς**[8] οὔπω πεπλήρωται." Ταῦτα **δὲ**[9] 9
εἰπὼν αὐτοῖς[10], ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, **τότε καὶ αὐτὸς** 10
ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτήν[11], οὐ φανερῶς, **ἀλλ'**[12] **ὡς**† ἐν
κρυπτῷ. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ 11
ἑορτῇ, καὶ ἔλεγον, "Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος;" Καὶ γογ- 12
γυσμὸς **πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν**[13] ἐν **τοῖς ὄχλοις**‡. οἱ μὲν
ἔλεγον, "Ὅτι ἀγαθός ἐστιν·" ἄλλοι **δὲ**[14] ἔλεγον,
"Οὔ· ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον." Οὐδεὶς μέντοι 13
παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ, διὰ τὸν φόβον τῶν
Ἰουδαίων.

Ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης, ἀνέβη ὁ[15] Ἰησοῦς 14
εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐδίδασκε. **καὶ ἐθαύμαζον**[16] οἱ Ἰου- 15
δαῖοι λέγοντες, "Πῶς οὗτος γράμματα οἶδε, μὴ με-
μαθηκώς;" Ἀπεκρίθη[17] αὐτοῖς ὁ§ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, 16
"Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμή, ἀλλὰ τοῦ πέμψαν-
τός με· ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώ- 17
σεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ **τοῦ**‖ Θεοῦ ἐστιν,
ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ. ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ λαλῶν, 18

[2] θεωρήσουσιν TTr. [3] σου τὰ ἔργα L. [4] τι ἐν κρυπτῷ LTTr. [5] αὐτὸ LTr *marg.* * – οὖν T. [6] – ταύτην LTTr. [7] οὐκ TTr. [8] ἐμὸς καιρὸς LTTr. [9] – δὲ TTr. [10] αὐτὸς TTr *marg.* [11] εἰς τὴν ἑορτήν, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη LTTr. [12] ἀλλὰ LTr. † – ὡς T. [13] περὶ αὐτοῦ ἦν πολὺς LTr, ἦν περὶ αὐτοῦ πολὺς T. ‡ τῷ ὄχλῳ T. [14] – δὲ T[Tr *marg.*]. [15] – ὁ LTTr. [16] ἐθαύμαζον οὖν LTTr. [17] + οὖν LTTr. § – ὁ TTr. ‖ – τοῦ T.

τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν
τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος ἀληθής ἐστι, καὶ ἀδικία
19 ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. οὐ **Μωσῆς**[18] **δέδωκεν**[19] ὑμῖν τὸν
νόμον, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον; τί με
20 ζητεῖτε ἀποκτεῖναι;" Ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος **καὶ εἶπε**[20],
21 "Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι;" Ἀπε-
κρίθη **ὁ**[21] Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Ἓν ἔργον
22 ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε. **διὰ τοῦτο*** **Μωσῆς**[22]
δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομήν, οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ **Μω-
σέως**[23] ἐστίν, ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων· καὶ **ἐν**[24] σαβ-
23 βάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον. εἰ περιτομὴν λαμβά-
νει** ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος†
Μωσέως[23], ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ
24 ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ
25 τὴν δικαίαν κρίσιν **κρίνατε**[25]." Ἔλεγον οὖν τινες ἐκ
τῶν Ἱεροσολυμιτῶν[26], "Οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν
26 ἀποκτεῖναι; καὶ ἴδε παρρησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ
λέγουσι. μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες, ὅτι
27 οὗτός ἐστιν **ἀληθῶς**[27] ὁ Χριστός; ἀλλὰ τοῦτον οἴ-
δαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχηται[28],
28 οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν." Ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ
ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων, "Κἀμὲ οἴδατε,
καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλή-
λυθα, ἀλλ' ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς
29 οὐκ οἴδατε· ἐγὼ **δὲ**[29] οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι,
30 κἀκεῖνός με **ἀπέστειλεν**‡." Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιά-
σαι· καὶ οὐδεὶς **ἐπέβαλεν**[30] ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι
31 οὔπω **ἐληλύθει**†† ἡ ὥρα αὐτοῦ. **Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ
ὄχλου**[31] ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, καὶ ἔλεγον, "**Ὅτι**[32] ὁ
Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, **μήτι**[33] πλείονα σημεῖα **τούτων**[34]
32 ποιήσει ὧν οὗτος **ἐποίησεν**§;" Ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι
τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ **ταῦτα**¶· καὶ ἀπέ-

[18] Μωυσῆς LTTr. [19] ἔδωκεν LTr. [20] —καὶ εἶπε LTTr. [21] —ὁ TTr. * ὁ T (*Jungunt* LTr *marg.* θαυμάζετε διὰ τοῦτο.). [22] Μωυσῆς LTTr. [23] Μωυσέως LTTr. [24] [ἐν] L. ** +[ὁ] Tr *marg.* † +ὁ T. [25] κρίνετε LTr. [26] Ἱεροσολυμειτῶν T. [27] —ἀληθῶς LTTr. [28] ἔρχεται E. [29] —δὲ LTTr. ‡ ἀπέσταλκεν T. [30] ἔβαλεν L *marg.* †† ἐλήλυθεν Tr *marg.* [31] Ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ LTr, *at* Πολλοὶ δὲ ἐπίστευσαν ἐκ τοῦ ὄχλου T. [32] —Ὅτι LTTr. [33] μὴ LTTr. [34] —τούτων LTTr. § ποιεῖ T. ¶ [ταῦτα] Tr *marg.*

στειλαν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ **ἀρχιερεῖς**[35] **ὑπηρέτας**[36], ἵνα
πιάσωσιν αὐτόν. εἶπεν οὖν **αὐτοῖς**[37] ὁ Ἰησοῦς, "Ἔτι 33
μικρὸν χρόνον[38] μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν
πέμψαντά με. ζητήσετέ με, καὶ οὐχ **εὑρήσετε**[39]· καὶ 34
ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν." Εἶπον οὖν 35
οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς, "Ποῦ **οὗτος μέλλει**[40] πο-
ρεύεσθαι, ὅτι **ἡμεῖς*** οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς
τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι,
καὶ διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας; τίς ἐστιν **οὗτος ὁ** 36
λόγος[41] ὃν εἶπε, Ζητήσετέ με, καὶ οὐχ **εὑρήσετε**[42]·
καί, Ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;"
Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς 37
εἱστήκει ὁ Ἰησοῦς, καὶ **ἔκραξε**† λέγων, "Ἐάν τις
διψᾷ, ἐρχέσθω **πρός με**‡ καὶ πινέτω· ὁ πιστεύων εἰς 38
ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας
αὐτοῦ ῥεύσουσιν[43] ὕδατος ζῶντος." Τοῦτο δὲ εἶπε 39
περὶ τοῦ Πνεύματος **οὗ**§ **ἔμελλον**[44] λαμβάνειν οἱ **πισ-
τεύοντες**[45] εἰς αὐτόν· οὔπω γὰρ ἦν Πνεῦμα **Ἅγιον**[46] [47],
ὅτι **ὁ**[48] Ἰησοῦς **οὐδέπω**[49] ἐδοξάσθη. **πολλοὶ οὖν ἐκ** 40
τοῦ ὄχλου[50] ἀκούσαντες **τὸν λόγον**[51] [52], ἔλεγον, "Οὗ-
τός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης." **Ἄλλοι**[53] ἔλεγον, 41
‖ "Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός." **Ἄλλοι**[54] **δὲ**¶ ἔλεγον, "Μὴ
γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς ἔρχεται; **οὐχὶ**[55] ἡ 42
γραφὴ εἶπεν, ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος **Δαβὶδ**[56], καὶ ἀπὸ
Βηθλεέμ, τῆς κώμης ὅπου ἦν **Δαβίδ**[56], **ὁ Χριστὸς ἔρ-
χεται**[57];" Σχίσμα οὖν **ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο**[58] δι' αὐτόν. 43
τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς 44
ἐπέβαλεν[59] ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας. ἦλθον οὖν οἱ ὑπη- 45
ρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους· καὶ εἶπον
αὐτοῖς ἐκεῖνοι, "Διατί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν;" Ἀπε- 46

[35] ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι LTTr. [36] ὑπηρέτας *post* ἀπέστειλαν T. [37] —αὐτοῖς LTTr. [38] χρόνον μικρὸν LTTr. [39] +με L[Tr *marg.*]. [40] μέλλει οὗτος T. * —ἡμεῖς T. [41] ὁ λόγος οὗτος LTTr. [42] +με L [Tr *marg.*]. † ἔκραζεν T. ‡ —πρός με T. [43] ῥεύσουσι E. § ὃ Tr *marg.* [44] ἤμελλον T. [45] πιστεύσαντες LTr. [46] —Ἅγιον LT[Tr]. [47] +δεδομένον L. [48] —ὁ LTTr. [49] οὔπω LTTr. [50] ἐκ τοῦ ὄχλου οὖν LTTr. [51] τῶν λόγων LTTr. [52] +τούτων LTTr. [53] +[δὲ] L. ‖ +[ὅτι] Tr *marg.* [54] οἱ LTr. ¶ —δὲ T. [55] οὐχ LTr. [56] Δαυεὶδ LTTr. [57] ἔρχεται ὁ Χριστὸς LTr. [58] ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ LTTr. [59] ἔβαλεν LT(*errore*)Tr.

κρίθησαν οἱ ὑπηρέται, "Οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν[60]
47 ἄνθρωπος, ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος[61]." Ἀπεκρίθησαν
οὖν[62] αὐτοῖς* οἱ Φαρισαῖοι, "Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλά-
48 νησθε; μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐ-
49 τόν, ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; ἀλλ'[63] ὁ ὄχλος οὗτος ὁ
50 μὴ γινώσκων τὸν νόμον, ἐπικατάρατοί[64], εἰσι." Λέ-
γει Νικόδημος πρὸς αὐτούς, ὁ ἐλθὼν νυκτὸς[65] πρὸς
51 αὐτόν†[66], εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν, "Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει
τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρότερον[67],
52 καὶ γνῷ τί ποιεῖ;" Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον[68] αὐτῷ,
"Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ἐρεύνησον[69] καὶ
ἴδε, ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας[70] οὐκ ἐγήγερται[71]."
53 [72]Καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.
8 ΙΗΣΟΥΣ δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν·
2 ὄρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ
λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς.
3 ἄγουσι δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν
γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ κατειλημμένην, καὶ στήσαντες αὐτὴν
4 ἐν μέσῳ, λέγουσιν αὐτῷ, "Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ
5 κατελήφθη[1] ἐπαυτοφώρῳ μοιχευομένη. ἐν δὲ τῷ νόμῳ
Μωσῆς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι·
6 σὺ οὖν τί λέγεις;" Τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν,
ἵνα ἔχωσι κατηγορεῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας,
7 τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν· ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρω-
τῶντες αὐτόν, ἀνακύψας εἶπε πρὸς αὐτούς, "Ὁ ἀναμάρ-
8 τητος ὑμῶν, πρῶτος τὸν λίθον ἐπ' αὐτῇ βαλέτω." καὶ
9 πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. οἱ δέ, ἀκού-
σαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, ἐξήρχοντο
εἷς καθεῖς[2], ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν
ἐσχάτων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ
10 ἐν μέσῳ ἑστῶσα. ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ μηδένα

60 ἐλάλησεν οὕτως LTTr. 61 —ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος L[Tr], at + λαλεῖ post οὗτος T. 62 —οὖν T. * [αὐτοῖς] Tr. 63 ἀλλὰ LTTr. 64 ἐπάρατοί LTTr. 65 —νυκτὸς LTr. † —ὁ ἐλθὼν νυκτὸς πρὸς αὐτόν T. 66 +πρότερον LTr. 67 πρῶτον παρ' αὐτοῦ LTTr. 68 εἶπαν LTTr. 69 ἐραύνησον TTr. 70 ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης LTr. 71 ἐγείρεται LTTr. 72 *a cap.* vii. *v.* 53 *usque ad cap.* viii. *v.* 11 *in textu prorsus omittunt* LTTr, *at in notis criticis textum Stephani e codicibus emendant.* 1 κατειλήφθη SBE. 2 καθ' εἷς BET.

θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικός, εἶπεν αὐτῇ· "Ἡ γυνή,
ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου; οὐδείς σε κατέ-
κρινεν;" Ἡ δὲ εἶπεν, "Οὐδείς, κύριε." Εἶπε δὲ αὐτῇ 11
ὁ Ἰησοῦς, "Οὐδὲ ἐγώ σε κατακρίνω· πορεύου καὶ μηκέτι
ἁμάρτανε."

Πάλιν οὖν ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς ἐλάλησε[3] λέγων, "Ἐγώ 12
εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν **ἐμοί**[4], οὐ μὴ
περιπατήσει[5] ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἕξει τὸ φῶς τῆς
ζωῆς." Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι, "Σὺ περὶ 13
σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀλη-
θής." Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Κἂν 14
ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, **ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία
μου**[6]· ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον, καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς
δὲ*οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι, **καὶ**[7] ποῦ ὑπάγω. ὑμεῖς 15
κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε· ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. καὶ 16
ἐὰν κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ **ἀληθής**[8] ἐστιν· ὅτι
μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με **πατήρ†**.
καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ **γέγραπται‡**, ὅτι δύο 17
ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν. ἐγώ εἰμι ὁ 18
μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ
πέμψας με πατήρ." Ἔλεγον οὖν αὐτῷ, "Ποῦ ἐστιν 19
ὁ πατήρ σου;" Ἀπεκρίθη ὁ[9] Ἰησοῦς, "Οὔτε ἐμὲ
οἴδατε, οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν
πατέρα μου ᾔδειτε ἄν[10]." Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλη- 20
σεν ὁ Ἰησοῦς[11] ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ, διδάσκων ἐν τῷ
ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν, ὅτι οὔπω ἐληλύθει
ἡ ὥρα αὐτοῦ.

Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς[11], "Ἐγὼ ὑπά- 21
γω, καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀπο-
θανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε
ἐλθεῖν." Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, "Μήτι ἀπο- 22
κτενεῖ ἑαυτόν, ὅτι λέγει, "Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς
οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;" Καὶ **εἶπεν**[12] αὐτοῖς, "Ὑμεῖς ἐκ 23

[3] αὐτοῖς ἐλάλησεν ὁ ([ὁ] Tr) Ἰησοῦς LTTr. [4] μοι LTTr. [5] περιπατήσῃ LTTr. [6] ἡ μαρτυρία μου ἀληθής ἐστιν L *marg.* Tr *marg.* * — δὲ T. [7] ἢ TTr. [8] ἀληθινή LTTr. † — πατήρ T. ‡ γεγραμμένον ἐστὶν T. [9] — ὁ LTTr. [10] ἂν ᾔδειτε LTTr. [11] — ὁ Ἰησοῦς LTTr. [12] ἔλεγεν LTTr.

τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τοῦ
κόσμου τούτου[13] ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου
24 τούτου. εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς
ἁμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγώ
25 εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν." Ἔλε-
γον οὖν αὐτῷ, "Σὺ τίς εἶ;" Καὶ[14] εἶπεν αὐτοῖς ὁ*
26 Ἰησοῦς, "Τὴν ἀρχὴν ὅ τι[15] καὶ λαλῶ ὑμῖν. πολλὰ
ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας
με ἀληθής ἐστι, κἀγὼ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ, ταῦτα
27 λέγω[16] εἰς τὸν κόσμον." Οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πα-
28 τέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς[17] ὁ Ἰησοῦς,
"Ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώ-
σεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι· καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν,
ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέ με ὁ πατήρ μου[18], ταῦτα λαλῶ.
29 καὶ ὁ πέμψας με, μετ' ἐμοῦ ἐστιν· οὐκ ἀφῆκέ με
μόνον ὁ πατήρ[19], ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάν-
30 τοτε." Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν
εἰς αὐτόν.
31 Ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας
αὐτῷ Ἰουδαίους, "Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ
32 τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί μου ἐστέ· καὶ γνώσεσθε
τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς."
33 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ[20], "Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ
οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις, Ὅτι
34 ἐλεύθεροι γενήσεσθε;" Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ[21] Ἰησοῦς,
"Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρ-
35 τίαν, δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας. ὁ δὲ δοῦλος οὐ
μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν
36 αἰῶνα. ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύ-
37 θεροι ἔσεσθε. οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε·
ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ
38 χωρεῖ ἐν ὑμῖν. ἐγὼ ὃ[22] ἑώρακα παρὰ τῷ πατρί μου[23],
λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ὃ ἑωράκατε[24] παρὰ τῷ πατρὶ[25]

[13] τούτου τοῦ κόσμου LTr. [14] —Καὶ LTTr. * [ὁ] Tr. [15] ὅτι S. [16] λαλῶ LTTr. [17] —αὐτοῖς LTTr, *at* [αὐτοῖς] Tr *marg.* [18] —μου LTTr. [19] —ὁ πατήρ LTTr. [20] πρὸς αὐτόν LTTr. [21] —ὁ L[Tr]. [22] ἃ ἐγὼ LT (*ita vult*) Tr, ἐγὼ ἃ Tr *marg.* [23] —μου LTTr. [24] ἃ ἠκούσατε LTTr. [25] τοῦ πατρὸς LTTr.

ὑμῶν[26], ποιεῖτε." Ἀπεκρίθησαν καὶ **εἶπον**[27] αὐτῷ, 39
"Ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστι." Λέγει αὐτοῖς ὁ*
Ἰησοῦς, "Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραὰμ **ἦτε**[28], τὰ ἔργα τοῦ
Ἀβραὰμ ἐποιεῖτε **ἄν**[29]. νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀπο- 40
κτεῖναι, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα,
ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ Θεοῦ· τοῦτο Ἀβραὰμ οὐκ
ἐποίησεν. ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν." 41
Εἶπον† **οὖν**[30] αὐτῷ, "Ἡμεῖς ἐκ πορνείας **οὐ γεγεννή-
μεθα**[31]· ἕνα πατέρα ἔχομεν, τὸν Θεόν." Εἶπεν **οὖν**[32] 42
αὐτοῖς **ὁ**[33] Ἰησοῦς, "Εἰ ὁ Θεὸς[34] πατὴρ ὑμῶν ἦν,
ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον καὶ
ἥκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός
με ἀπέστειλε. διατί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώ- 43
σκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν.
ὑμεῖς ἐκ[35] πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστέ, καὶ τὰς ἐπι- 44
θυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀν-
θρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ **οὐχ**‡
ἕστηκεν· ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ
τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ· ὅτι ψεύστης ἐστὶ καὶ
ὁ πατὴρ αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω[36], 45
οὐ πιστεύετέ μοι. τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ 46
ἁμαρτίας; εἰ **δὲ**[37] ἀλήθειαν λέγω, διατί ὑμεῖς οὐ
πιστεύετέ μοι; ὁ ὢν ἐκ τοῦ Θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ 47
Θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ
τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐστέ." Ἀπεκρίθησαν **οὖν**[38] οἱ Ἰουδαῖοι 48
καὶ **εἶπον**[39] αὐτῷ, "Οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς, ὅτι
Σαμαρείτης§ εἶ σύ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις;" Ἀπεκρίθη 49
Ἰησοῦς, "Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν
πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ με. ἐγὼ δὲ οὐ 50
ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων.
ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις **τὸν λόγον τὸν ἐμὸν**[40] 51
τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα."

26 —ὑμῶν LTTr. 27 εἶπαν LTTr. * [ὁ] Tr. 28 ἐστε LTTr. 29 —ἂν TTr. † εἶπαν T. 30 —οὖν LTTr. 31 οὐκ ἐγεννήθημεν LTr. 32 —οὖν LTTr. 33 —ὁ L[Tr]. 34 +ὁ L. 35 +τοῦ LTTr. ‡ οὐκ T. 36 +[ὑμῖν] L. 37 —δὲ LTTr. 38 —οὖν LTTr. 39 εἶπαν LTTr. § Σαμαρίτης T. 40 ἐμὸν λόγον LTTr.

52 **Εἶπον*** **οὖν**[41] αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, "Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι
δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανε καὶ οἱ προφῆται,
καὶ σὺ λέγεις, Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ
53 μὴ γεύσεται[42] θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα. μὴ σὺ μείζων
εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις ἀπέθανε; καὶ
οἱ προφῆται ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν **σὺ**[43] ποιεῖς;"
54 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, "Ἐὰν ἐγὼ **δοξάζω**[44] ἐμαυτόν, ἡ
δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἔστιν ὁ πατήρ μου ὁ δοξάζων
55 με, ὃν ὑμεῖς λέγετε, ὅτι Θεὸς **ὑμῶν**[45] ἐστι, καὶ οὐκ
ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν· **καὶ ἐὰν**[46] εἴπω
ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος **ὑμῶν**[47], ψεύστης·
ἀλλ'[48] οἶδα αὐτόν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ.
56 Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα **ἴδῃ**† τὴν
57 ἡμέραν τὴν ἐμήν· καὶ εἶδε καὶ ἐχάρη." **Εἶπον*** οὖν
οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν, "Πεντήκοντα ἔτη οὔπω
58 ἔχεις, καὶ Ἀβραὰμ **ἑώρακας**††;" Εἶπεν αὐτοῖς **ὁ**[49] Ἰη-
σοῦς, "Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γε-
59 νέσθαι, ἐγώ εἰμι." Ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν
ἐπ' αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ
ἱεροῦ, [50]**διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν· καὶ παρῆγεν οὕτω**[51].
9 Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς.
2 καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες,
"**Ῥαββί**[2], τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα
3 τυφλὸς γεννηθῇ;" Ἀπεκρίθη **ὁ**[3] Ἰησοῦς, "Οὔτε οὗ-
τος ἥμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ· ἀλλ' ἵνα φανε-
4 ρωθῇ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. **ἐμὲ**‡ δεῖ ἐργάζεσθαι
τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός **με**§ **ἕως**‖ ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται
5 νύξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. ὅταν ἐν τῷ
6 κόσμῳ ὦ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου." Ταῦτα εἰπών,
ἔπτυσε χαμαί, καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος,
καὶ ἐπέχρισε[4] τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς **τοῦ**
7 **τυφλοῦ**[5], καὶ εἶπεν αὐτῷ, "Ὕπαγε **νίψαι**[6] εἰς τὴν

* Εἶπαν T. [41] —οὖν LTTr. [42] γεύσηται LTTr. [43] —σὺ LTTr. [44] δοξάσω L (*non marg.*) TTr. [45] ἡμῶν TTr (*non marg.*). [46] κἂν LTTr. [47] ὑμῖν LTr (*non marg.*). [48] ἀλλὰ LTTr. † εἴδῃ T. †† ἑώρακες Tr *marg.* [49] —ὁ TTr. [50] —διελθὼν *ad fin. capitis* LTTr. [51] οὕτως BE. [2] Ῥαββεί T. [3] —ὁ LTTr. ‡ ἡμᾶς TTr (*non marg.*). § ἡμᾶς T. ‖ ὡς Tr *marg.* [4] +(ν)αὐτοῦ LTTr, *at* ἐπέθηκεν [αὐτοῦ] Tr *marg.* [5] —τοῦ τυφλοῦ TTr[L]. [6] [νίψαι] L.

κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ," ὃ ἑρμηνεύεται, ἀπεσταλ-
μένος. ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθε βλέπων.
Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρό- 8
τερον ὅτι **τυφλὸς**[7] ἦν, ἔλεγον, "Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ
καθήμενος καὶ προσαιτῶν;" Ἄλλοι ἔλεγον, "Ὅτι 9
οὗτός ἐστιν·" ἄλλοι **δέ**[8], "Ὅτι[9] ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν."
Ἐκεῖνος[10] ἔλεγεν, "Ὅτι ἐγώ εἰμι." Ἔλεγον οὖν 10
αὐτῷ, "Πῶς[11] **ἀνεῴχθησάν**[12] **σου**[13] οἱ ὀφθαλμοί;"
Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος **καὶ εἶπεν**[14], "*Ἄνθρωπος* λεγόμενος 11
Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησε, καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφ-
θαλμούς, καὶ εἶπέ μοι,[15] Ὕπαγε εἰς **τὴν κολυμβήθραν
τοῦ**[16] Σιλωάμ, καὶ νίψαι. ἀπελθὼν **δὲ**[17] καὶ νιψά-
μενος, ἀνέβλεψα." † **Εἶπον**[19] **οὖν**[20] αὐτῷ, "Ποῦ ἐστιν 12
ἐκεῖνος;" Λέγει, "Οὐκ οἶδα."
Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τόν ποτε 13
τυφλόν. ἦν δὲ σάββατον, **ὅτε**[21] τὸν πηλὸν ἐποίησεν 14
ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. πάλιν 15
οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι, πῶς ἀνέβλεψεν.
ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Πηλὸν ἐπέθηκεν **ἐπὶ τοὺς ὀφθαλ-
μούς μου**[22], καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω." Ἔλεγον οὖν 16
ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές, "**Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι
παρὰ τοῦ Θεοῦ**[23], ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ." Ἄλλοι††
ἔλεγον, "Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα
σημεῖα ποιεῖν;" Καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. Λέ- 17
γουσι[24] τῷ τυφλῷ πάλιν, "**Σὺ τί**‡ λέγεις περὶ αὐτοῦ,
ὅτι **ἤνοιξέ**§ σου τοὺς ὀφθαλμούς;" Ὁ δὲ εἶπεν, "Ὅτι
προφήτης ἐστίν." Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι 18
περὶ αὐτοῦ, ὅτι **τυφλὸς ἦν**[25] καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου
ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος, καὶ 19

7 προσαίτης LTTr. 8 —δὲ TTr (*non marg.*)[L]. 9 ἔλεγον Οὐχί, ἀλλ' (ἀλλὰ T) TTr (*non marg.*), ἔλεγον [Οὐχί, ἀλλ'] L *text.*, ἔλεγον [ὅτι] L *marg.* 10 +δὲ L. 11 +οὖν T[L]. 12 ἠνεῴχθησαν LTTr. 13 σοι BEL *marg.* 14 —καὶ εἶπεν TTr[L]. * +ὁ TTr. 15 +ὅτι TTr. 16 τὸν LTTr. 17 οὖν LTTr. † +[καὶ] Tr (*non marg.*). 19 εἶπαν LTTr. 20 —οὖν LTTr, [οὖν] Tr *marg.* 21 ἐν ᾗ ἡμέρᾳ LTTr. 22 μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς LTTr. 23 Οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ Θεοῦ ὁ ἄνθρωπος L *text.* TTr, at L *marg.* Tr *marg.* Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστιν παρὰ Θεοῦ. †† +[δὲ] Tr *marg.* 24 +(ν) οὖν LTTr. ‡ Τί σὺ Tr. § ἠνέῳξέν Tr. 25 ἦν τυφλὸς L *marg.* TTr (*non marg.*).

ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες, "Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς
ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς
20 οὖν ἄρτι **βλέπει**[26];" Ἀπεκρίθησαν[27] **αὐτοῖς**[28] οἱ γονεῖς
αὐτοῦ καὶ **εἶπον**[29], "Οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς
21 ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη· πῶς δὲ νῦν βλέπει,
οὐκ οἴδαμεν· ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς,
ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν· **αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει· αὐτὸν ἐρωτή-**
22 **σατε**[30], αὐτὸς περὶ **αὐτοῦ*** λαλήσει." Ταῦτα **εἶπον** οἱ
γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· ἤδη
γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα ἐάν τις αὐτὸν
23 ὁμολογήσῃ Χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. διὰ
τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ **εἶπον**[31], "Ὅτι ἡλικίαν ἔχει,
24 αὐτὸν **ἐρωτήσατε**†." Ἐφώνησαν **οὖν ἐκ δευτέρου τὸν
ἄνθρωπον**[32] ὃς ἦν τυφλός, καὶ **εἶπον**[33] αὐτῷ, "Δὸς
δόξαν τῷ Θεῷ· ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι **ὁ ἄνθρωπος οὗτος**[34]
25 ἁμαρτωλός ἐστιν." Ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος **καὶ εἶπεν**[35],
"Εἰ ἁμαρτωλός ἐστιν, οὐκ οἶδα· ἓν οἶδα, ὅτι τυφλὸς
26 **ὢν**††, ἄρτι βλέπω." Εἶπον **δὲ**[36] αὐτῷ **πάλιν**[37], "Τί
ἐποίησέ σοι; πῶς ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς;"
27 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς, "Εἶπον ὑμῖν ἤδη, καὶ οὐκ ἠκού-
σατε· τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε
28 αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι;" ‡Ἐλοιδόρησαν **οὖν**[38] αὐτόν,
καὶ **εἶπον**§, "Σὺ **εἶ μαθητὴς**[39] ἐκείνου· ἡμεῖς δὲ τοῦ
29 **Μωσέως**[40] ἐσμὲν μαθηταί. ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι **Μωσῇ**[41]
λελάληκεν ὁ Θεός· τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν
30 ἐστίν." Ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς,
"Ἐν **γὰρ τούτῳ**[42] [43]θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ
οἴδατε πόθεν ἐστί, καὶ **ἀνέῳξέ**[44] μου τοὺς ὀφθαλμούς.
31 οἴδαμεν **δὲ**[45] ὅτι **ἁμαρτωλῶν ὁ Θεὸς**[46] οὐκ ἀκούει· ἀλλ'
ἐάν τις θεοσεβὴς ᾖ, καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ,

[26] *βλέπει ἄρτι* L (*non marg.*) TTr. [27] +*οὖν* LT. [28] −*αὐτοῖς* TTr[L]. [29] *εἶπαν* TTr. [30] *αὐτὸν ἐρωτήσατε, αὐτὸς* (−*αὐτὸς* TTr) *ἡλικίαν ἔχει* LTTr. * *ἑαυτοῦ* TTr (*non marg.*). [31] *εἶπαν* LTTr. † *ἐπερωτήσατε* T. [32] *τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου* L (*non marg.*) TTr. [33] *εἶπαν* LTTr. [34] *οὗτος ὁ ἄνθρωπος* LTr *marg.* [35] −*καὶ εἶπεν* LTTr. †† *ἤμην καὶ* Tr *marg.* [36] *οὖν* LTTr. [37] −*πάλιν* LTTr, [*πάλιν*] Tr *marg.* ‡ +*οἱ δὲ* Tr, +[*καὶ*] Tr *marg.* [38] −*οὖν* LTTr. § *εἶπαν* T. [39] *μαθητὴς εἶ* LTTr. [40] *Μωυσέως* LTTr. [41] *Μωυσεῖ* LTTr. [42] *τούτῳ γὰρ* TTr. [43] +*τὸ* TTr. [44] *ἤνοιξεν* L(-*ξε*)TTr. [45] −*δὲ* LTTr. [46] *ὁ Θεὸς ἁμαρτωλῶν* L (*non marg.*) Tr.

τούτου ἀκούει. ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη, ὅτι 32
ἤνοιξέ* τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου. εἰ μὴ 33
ἦν οὗτος παρὰ Θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν."
Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον[47] αὐτῷ, "Ἐν ἁμαρτίαις σὺ 34
ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς;" Καὶ ἐξέ-
βαλον αὐτὸν ἔξω. Ἤκουσεν ὁ† Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον 35
αὐτὸν ἔξω· καὶ εὑρὼν αὐτόν, εἶπεν αὐτῷ‡, "Σὺ πισ-
τεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ§;" Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος 36
καὶ εἶπε[48], "[49]Τίς ἐστι,** Κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐ-
τόν;" Εἶπε δὲ[50] αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Καὶ ἑώρακας[51] 37
αὐτόν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ, ἐκεῖνός ἐστιν." Ὁ δὲ 38
ἔφη, "Πιστεύω, Κύριε·" καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ.
καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, "Εἰς κρίμα[52] ἐγὼ εἰς τὸν κόσ- 39
μον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι,
καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται." Καὶ[53] ἤκουσαν 40
ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα‖ οἱ ὄντες μετ' αὐτοῦ[54], καὶ
εἶπον¶ αὐτῷ, "Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοί ἐσμεν;" Εἶπεν 41
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἴχετε
ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε, Ὅτι βλέπομεν· ἡ οὖν[55]
ἁμαρτία ὑμῶν μένει.

"ἈΜΗΝ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος **10**
διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων, ἀλλὰ
ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶ καὶ
λῃστής· ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας, ποιμήν 2
ἐστι τῶν προβάτων. τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ 3
τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια
πρόβατα καλεῖ[1] κατ' ὄνομα, καὶ ἐξάγει αὐτά. καὶ[2] 4
ὅταν τὰ ἴδια πρόβατα[3] ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν
πορεύεται· καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι
οἴδασι τὴν φωνὴν αὐτοῦ. ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκο- 5
λουθήσωσιν[4], ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ· ὅτι οὐκ
οἴδασι τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν." Ταύτην τὴν 6

* ἠνεωξέν Tr. [47] εἶπαν LTTr. † — ὁ T[Tr]. ‡ — αὐτῷ T[Tr]. § ἀνθρώπου T. [48] — καὶ εἶπε LTr *marg.* [49] + Καὶ TTr. ** + ἔφη Tr *marg.* [50] (εἶπεν) — δὲ LTTr. [51] ἑώρακας Tr. [52] κρῖμα SBL. [53] — Καὶ TTr. ‖ — ταῦτα T. [54] μετ' αὐτοῦ ὄντες LTTr. ¶ εἶπαν T. [55] — οὖν TTr[L], at αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν μένουσιν Tr *marg.* [1] φωνεῖ LTTr. [2] — καὶ TTr, [καὶ] Tr *marg.* [3] πάντα LTTr. [4] ἀκολουθησουσιν LTTr.

παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ
ἔγνωσαν τίνα ἦν* ἃ ἐλάλει αὐτοῖς.
7 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς[5] ὁ Ἰησοῦς, "Ἀμὴν ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ὅτι[6] ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων.
8 πάντες ὅσοι πρὸ ἐμοῦ ἦλθον[7], κλέπται εἰσὶ καὶ λῃσ-
9 ταί· ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. ἐγώ
εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται,
καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὑρήσει.
10 ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ
καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσι, καὶ περισ-
11 σὸν ἔχωσιν. Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· ὁ ποιμὴν
ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβά-
12 των. ὁ μισθωτὸς δέ†, καὶ οὐκ ὢν ποιμήν, οὗ οὐκ
εἰσὶ[8] τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον,
καὶ ἀφίησι τὰ πρόβατα, καὶ φεύγει· καὶ ὁ λύκος
13 ἁρπάζει αὐτά, καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα. ὁ δὲ μισ-
θωτὸς φεύγει[9], ὅτι μισθωτός ἐστι, καὶ οὐ μέλει αὐτῷ
14 περὶ τῶν προβάτων. ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός·
καὶ γινώσκω τὰ ἐμά, καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν[10].
15 καθὼς γινώσκει με ὁ πατήρ, κἀγὼ γινώσκω τὸν πα-
τέρα· καὶ τὴν ψυχήν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβά-
16 των. καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς
αὐλῆς ταύτης· κἀκεῖνά με δεῖ[11] ἀγαγεῖν, καὶ τῆς
φωνῆς μου ἀκούσουσι· καὶ γενήσεται‡ μία ποίμνη,
17 εἷς ποιμήν. διὰ τοῦτο ὁ πατήρ με[12] ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ
τίθημι τὴν ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν.
18 οὐδεὶς αἴρει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν
ἀπ' ἐμαυτοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξου-
σίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολὴν
19 ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου." Σχίσμα οὖν[13] πάλιν
ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους.
20 ἔλεγον δὲ§ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, "Δαιμόνιον ἔχει καὶ
21 μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε;" Ἄλλοι ἔλεγον, "Ταῦτα

* ἣ Tr. [5] —πάλιν αὐτοῖς T. [6] —ὅτι Tr[L]. [7] ἦλθον πρὸ ἐμοῦ LTr, —πρὸ ἐμοῦ T. † —δὲ T[Tr], at [δὲ] μισθωτὸς Tr *marg.* [8] ἔστιν LTTr. [9] —τὰ πρόβατα. ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει TTr[LTr *marg.*]. [10] γινώσκουσίν με τὰ ἐμά LT(-σι)Tr. [11] δεῖ με LTTr. ‡ γενήσονται Tr. [12] με ὁ πατὴρ LTTr. [13] —οὖν LTTr. § οὖν T.

τὰ ῥήματα οὐκ ἔστι δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον
δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοίγειν[14];"
'ΕΓΕΝΕΤΟ δὲ* τὰ [15] ἐγκαίνια ἐν τοῖς** Ἱεροσολύ- 22
μοις, καὶ[16] χειμὼν ἦν· καὶ περιεπάτει ὁ† Ἰησοῦς ἐν 23
τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ τοῦ Σολομῶντος[17]. ||||ἐκύκλωσαν 24
οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἔλεγον αὐτῷ, "Ἕως πότε
τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὲ§§
ἡμῖν παρρησίᾳ." Ἀπεκρίθη αὐτοῖς†† ὁ† Ἰησοῦς, "Εἶ- 25
πον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε. τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν
τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ
ἐμοῦ· ἀλλ'[18] ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· οὐ γάρ[19] ἐστε ἐκ 26
τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, καθὼς εἶπον ὑμῖν[20]. τὰ 27
πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει‡, κἀγὼ γι-
νώσκω αὐτά· καὶ ἀκολουθοῦσί μοι, κἀγὼ ζωὴν αἰώ- 28
νιον δίδωμι αὐτοῖς§· καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν
αἰῶνα, καὶ οὐχ ἁρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου.
ὁ πατήρ μου|| ὃς¶ δέδωκέ μοι, μείζων πάντων[21] ἐστί· 29
καὶ οὐδεὶς δύναται ἁρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πα-
τρός μου[22]. ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν." Ἐβάστα- 30, 31
σαν οὖν‡‡ πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα λιθάσωσιν
αὐτόν. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Πολλὰ καλὰ 32
ἔργα[23] ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρός μου[24]· διὰ ποῖον
αὐτῶν ἔργον λιθάζετέ με[25];" Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ 33
Ἰουδαῖοι λέγοντες[26], "Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζο-
μέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρω-
πος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν Θεόν." Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ¶¶ 34
Ἰησοῦς, "Οὐκ ἔστι γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν,
'[27]Ἐγὼ εἶπα[28], θεοί ἐστε;' Εἰ ἐκείνους εἶπε θεούς, 35
πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο[29], καὶ οὐ δύναται
λυθῆναι ἡ γραφή· ὃν ὁ πατὴρ ἡγίασε καὶ ἀπέστει- 36
λεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε, Ὅτι βλασφημεῖς,

[14] ἀνοῖξαι TTr. * τότε Tr *marg.* [15] ἐν- T. ** —τοῖς T (*ita vult*). [16] —καὶ TTr. † [ὁ] Tr. [17] Σολομῶνος LTTr (τοῦ Σ. Tr). |||| ἐκύκλευσαν Tr *marg.* §§ εἰπὸν T. †† —αὐτοῖς T. [18] ἀλλὰ LTTr. [19] ὅτι οὐκ L *marg.* TTr (*non marg.*). [20] —καθὼς εἶπον ὑμῖν TTr[LTr *marg.*]. ‡ ἀκούουσιν TTr. § δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον TTr (*non marg.*). || —μου T. ¶ ὃ TTr. [21] πάντων μεῖζόν TTr. [22] —μου T[Tr]. ‡‡ —οὖν T[Tr]. [23] ἔργα καλὰ LT. [24] —μου T[LTr]. [25] με (ἐμὲ TTr) λιθάζετε L *marg.* TTr. [26] —λέγοντες LTTr. ¶¶ [ὁ] Tr. [27] +ὅτι LTTr. [28] εἶπον L. [29] ἐγένετο τοῦ Θεοῦ T.

37 ὅτι εἶπον, Υἱὸς τοῦ* Θεοῦ εἰμι; εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα
38 τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετέ μοι· εἰ δὲ ποιῶ, κἂν
ἐμοὶ μὴ **πιστεύητε**[30], τοῖς ἔργοις **πιστεύσατε**[31]· ἵνα
γνῶτε καὶ **πιστεύσητε**[32], ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατήρ, κἀγὼ
39 ἐν **αὐτῷ**[33]." Ἐζήτουν **οὖν**† **πάλιν**[34] αὐτὸν πιάσαι· καὶ
ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.
40 ΚΑΙ ἀπῆλθε πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, εἰς τὸν
τόπον ὅπου ἦν **Ἰωάννης**‡ τὸ πρῶτον βαπτίζων· καὶ
41 **ἔμεινεν**[35] ἐκεῖ. καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν, καὶ
ἔλεγον, "Ὅτι **Ἰωάννης**‡ μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν·
πάντα δὲ ὅσα εἶπεν **Ἰωάννης**‡ περὶ τούτου, ἀληθῆ
42 ἦν." Καὶ **ἐπίστευσαν πολλοὶ**[36] **ἐκεῖ εἰς αὐτόν**[37].
11 ἮΝ δέ τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ
τῆς κώμης§ Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς.
2 ἦν δὲ **Μαρία**‖ ἡ ἀλείψασα τὸν Κύριον μύρῳ, καὶ ἐκ-
μάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν αὐτῆς, ἧς ὁ
3 ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει. ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελ-
φαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι, "Κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς
4 ἀσθενεῖ." Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, "Αὕτη ἡ
ἀσθένεια οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς
δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι'
5 αὐτῆς." Ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν
6 ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον. ὡς οὖν ἤκουσεν
ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο
7 ἡμέρας. Ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς[1],
8 "Ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν." Λέγουσιν αὐτῷ
οἱ μαθηταί, "**Ῥαββί**[2], νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ
9 Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ;" Ἀπεκρίθη ὁ[3]
Ἰησοῦς, "Οὐχὶ δώδεκά **εἰσιν ὧραι**[4] τῆς ἡμέρας; ἐάν
τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ
10 φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει· ἐὰν δέ τις περι-
πατῇ ἐν τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν
11 ἐν αὐτῷ." Ταῦτα εἶπε, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς,

* —τοῦ T. [30] *πιστεύετε* T. [31] *πιστεύετε* LTTr. [32] *γινώσκητε* LTTr. [33] *τῷ πατρί* L (*non marg.*) TTr. † [*οὖν*] Tr. [34] —*πάλιν* T. ‡ Ἰωάνης Tr. [35] *ἔμενεν* LTr *marg.* [36] *πολλοὶ ἐπίστευσαν* LTTr. [37] *εἰς αὐτὸν ἐκεῖ* LTTr. § +*τῆς* T. ‖ Μαριάμ Tr. [1] +[*αὐτοῦ*] L. [2] Ῥαββεί T. [3] —ὁ LTTr. [4] *ὧραί εἰσιν* LTTr.

"Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύο-
μαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν." Εἶπον οὖν[5] οἱ μαθηταὶ 12
αὐτοῦ[7], "Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται." Εἰρήκει 13
δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ
ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει.
τότε **οὖν**[8] εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ, "Λάζαρος 14
ἀπέθανε· καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι 15
οὐκ ἤμην ἐκεῖ· **ἀλλ'**[9] ἄγωμεν πρὸς αὐτόν." Εἶπεν 16
οὖν Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, τοῖς [10]**συμμαθη-
ταῖς**, "Ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν **μετ'**
αὐτοῦ."

Ἐλθὼν[11] οὖν ὁ Ἰησοῦς[12] εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας 17
ἡμέρας ἤδη[13] ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. ἦν δὲ **ἡ***Βηθανία 18
ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων, ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε·
καὶ πολλοὶ[14] ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς **τὰς** 19
περὶ[15] Μάρθαν καὶ **Μαρίαν**[16], ἵνα παραμυθήσωνται
αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ **αὐτῶν**[17]. ἡ οὖν Μάρθα ὡς 20
ἤκουσεν ὅτι ὁ[18] Ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ·
Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. εἶπεν οὖν **ἡ**[19] 21
Μάρθα πρὸς **τὸν**† Ἰησοῦν, "**Κύριε**‡, εἰ ἦς ὧδε, **ὁ ἀδελ-
φός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει**[20]. **ἀλλὰ**[21] καὶ νῦν οἶδα ὅτι 22
ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν Θεόν, δώσει σοι ὁ Θεός." Λέγει 23
αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, "Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου."
Λέγει αὐτῷ[22] Μάρθα, "Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται, ἐν τῇ 24
ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ." Εἶπεν αὐτῇ ὁ 25
Ἰησοῦς, "Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή. ὁ
πιστεύων εἰς ἐμέ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται· καὶ πᾶς ὁ 26
ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν
αἰῶνα. πιστεύεις τοῦτο;" Λέγει αὐτῷ, "Ναί, Κύριε· 27
ἐγὼ πεπίστευκα, ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ
Θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος." Καὶ **ταῦτα**[23] 28

[5] + αὐτῷ LT. [7] – αὐτοῦ LT, *at* αὐτῷ Tr. [8] [οὖν] L. [9] ἀλλὰ LTTr. [10] συν- T. [11] Ἦλθεν LTr *marg.* [12] +καὶ LTr *marg.* [13] ἤδη ἡμέρας L *marg.* Tr (*non marg.*), *at* – ἤδη T. * – ἡ T. [14] πολλοὶ δὲ LTTr. [15] τὴν LTr. [16] Μαριάμ LTTr. [17] – αὐτῶν TTr. [18] – ὁ LTTr. [19] – ἡ L. † – τὸν T[Tr]. ‡ [Κύριε] Tr *marg.* [20] οὐκ ἂν ἀπέθανεν (ἐτεθνήκει Tr *marg.*) ὁ ἀδελφός μου LTTr. [21] – ἀλλὰ TTr[LTr *marg.*]. [22] + ἡ LTTr. [23] τοῦτο TTr.

εἰποῦσα ἀπῆλθε, καὶ ἐφώνησε **Μαρίαν**[24] τὴν ἀδελ-
φὴν αὐτῆς λάθρα[25], **εἰποῦσα***, "Ὁ διδάσκαλος πάρ-
29 εστι καὶ φωνεῖ σε." Ἐκείνη† ὡς ἤκουσεν, **ἐγείρεται**[26]
30 ταχὺ καὶ **ἔρχεται**[27] πρὸς αὐτόν. οὔπω δὲ ἐληλύθει
ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν[28] ἐν τῷ τόπῳ ὅπου
31 ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες
μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν,
ἰδόντες τὴν **Μαρίαν**[29] ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν,
ἠκολούθησαν αὐτῇ, **λέγοντες**‡, "Ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ
32 μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ." Ἡ οὖν **Μαρία**[30] ὡς
ἦλθεν ὅπου ἦν ὁ[31] Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτόν, ἔπεσεν **εἰς
τοὺς πόδας αὐτοῦ**[32], λέγουσα αὐτῷ, "Κύριε, εἰ ἦς
33 ὧδε, οὐκ ἂν **ἀπέθανέ μου**[33] ὁ ἀδελφός." Ἰησοῦς οὖν
ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν, καὶ τοὺς συνελθόντας
αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύ-
34 ματι, καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, καὶ εἶπε, "Ποῦ τεθεί-
κατε αὐτόν;" Λέγουσιν αὐτῷ, "Κύριε, ἔρχου καὶ
35, 36 ἴδε." Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι,
37 "Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν." Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον,
"Οὐκ **ἠδύνατο**[35] οὗτος ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς
τοῦ τυφλοῦ, ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ;"
38 Ἰησοῦς οὖν πάλιν **ἐμβριμώμενος**[36] ἐν ἑαυτῷ, ἔρχεται
εἰς τὸ μνημεῖον. ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο
39 ἐπ' αὐτῷ. λέγει ὁ[37] Ἰησοῦς, "Ἄρατε τὸν λίθον."
Λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ **τεθνηκότος**[38] Μάρθα, "Κύ-
40 ριε, ἤδη ὄζει· τεταρταῖος γάρ ἐστι." Λέγει αὐτῇ ὁ
Ἰησοῦς, "Οὐκ εἶπόν σοι, ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς, **ὄψει**[39]
41 τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ;" Ἦραν οὖν τὸν λίθον, **οὗ ἦν ὁ
τεθνηκὼς κείμενος**[40]. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦρε τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς ἄνω, καὶ εἶπε, "Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι
42 ἤκουσάς μου. ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις·

[24] Μαριὰμ LTTr. [25] λάθρᾳ L. * εἴπασα Tr. † +δὲ Tr[Tr *marg.*]. [26] ἠγέρθη LTr. [27] ἤρχετο L *marg.* Tr. [28] +ἔτι LTr[Tr *marg.*]. [29] Μαριὰμ LTTr. ‡ δόξαντες TTr. [30] Μαριὰμ TTr. [31] − ὁ LTTr. [32] αὐτοῦ πρὸς τοὺς πόδας TTr. [33] μου ἀπέθανεν TTr. [35] ἐδύνατο LTTr. [36] ἐμβριμησάμενος L *marg.*, ἐμβριμούμενος T. [37] − ὁ L[Tr]. [38] τετελευτηκότος LT, τελευτηκότος Tr, *errore, ut videtur.* [39] ὄψῃ LTTr. [40] − οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κείμενος LTTr.

ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πισ-
τεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας." Καὶ ταῦτα εἰπών, 43
φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασε, "Λάζαρε, δεῦρο ἔξω." Καὶ[41] 44
ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκώς, δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς
χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδ-
ετο. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς[42], "Λύσατε αὐτόν, καὶ
ἄφετε[43] ὑπάγειν."

Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων οἱ ἐλθόντες πρὸς 45
τὴν Μαρίαν[44], καὶ θεασάμενοι ἃ* ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς[45],
ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον 46
πρὸς τοὺς Φαρισαίους, καὶ εἶπον† αὐτοῖς ἃ[46] ἐποίησεν
ὁ[47] Ἰησοῦς. συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ 47
Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον, "Τί ποιοῦμεν; ὅτι
οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ σημεῖα ποιεῖ[48]. ἐὰν ἀφῶ- 48
μεν αὐτὸν οὕτω, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν· καὶ
ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν
τόπον καὶ τὸ ἔθνος." Εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, 49
ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς,
"Ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν· οὐδὲ διαλογίζεσθε[49], ὅτι 50
συμφέρει ἡμῖν[50], ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ
τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται." Τοῦτο 51
δὲ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ
ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, προεφήτευσεν[51] ὅτι ἔμελλεν[52] ὁ[53] Ἰη-
σοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, καὶ οὐχ ὑπὲρ 52
τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ᾽ ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ
τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἕν. ἀπ᾽ ἐκείνης 53
οὖν τῆς ἡμέρας συνεβουλεύσαντο[54] ἵνα ἀποκτείνωσιν
αὐτόν. Ἰησοῦς οὖν‡ οὐκ ἔτι[55] παρρησίᾳ περιεπάτει 54
ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν
χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραὶμ[56] λεγομένην
πόλιν, κἀκεῖ διέτριβε§ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ[57]. ἦν 55
δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἀνέβησαν

[41] —Καὶ TTr. [42] [ὁ] Ἰησοῦς αὐτοῖς Tr *marg.* [43] +αὐτὸν T[Tr].
[44] Μαριὰμ LTTr. * ὃ Tr (*non marg.*). [45] —ὁ Ἰησοῦς LTTr.
† εἶπαν T. [46] ὃ L (*non marg.*) Tr *marg.* [47] —ὁ LTTr. [48] ποιεῖ
σημεῖα LTTr. [49] λογίζεσθε LTTr. [50] ὑμῖν TTr (*non marg.*).
[51] ἐπροφήτευσεν LTTr. [52] ἤμελλεν LTTr. [53] —ὁ LTTr. [54] ἐβου-
λεύσαντο LTTr (*non marg.*). ‡ ὁ οὖν Ἰησοῦς Tr. [55] οὐκέτι LTTr.
[56] Εφραὶμ LT. § ἔμεινεν Tr (*non marg.*). [57] —αὐτοῦ TTr.

πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ
56 πάσχα, ἵνα ἁγνίσωσιν ἑαυτούς. ἐζήτουν οὖν τὸν
Ἰησοῦν, καὶ **ἔλεγον*** μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἑστη-
κότες, "Τί δοκεῖ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν
57 ἑορτήν;" Δεδώκεισαν δὲ **καὶ**[58] οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
Φαρισαῖοι **ἐντολήν**[59], ἵνα ἐάν τις γνῷ ποῦ ἐστι, μη-
νύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

12 Ὁ ΟΥΝ Ἰησοῦς πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα
ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος **ὁ τεθνηκώς**[1], ὃν
2 ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν[2]. ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ,
καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει· ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν[3] τῶν
3 **συνανακειμένων**[4] αὐτῷ. Ἡ οὖν **Μαρία**† λαβοῦσα λίτ-
ραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου, ἤλειψε τοὺς
πόδας **τοῦ**‡ Ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριξὶν αὐτῆς
τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία **ἐπληρώθη**** ἐκ τῆς
4 ὀσμῆς τοῦ μύρου. λέγει **οὖν**§ **εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν**
αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης[5], ὁ μέλλων αὐτὸν
5 παραδιδόναι, "Διατί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη
6 τριακοσίων δηναρίων, καὶ ἐδόθη πτωχοῖς;" Εἶπε δὲ
τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ'††
ὅτι κλέπτης ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον **εἶχε, καὶ**‖ τὰ
7 βαλλόμενα ἐβάσταζεν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς, "Ἄφες
αὐτήν·[6] εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου **τετή-**
8 **ρηκεν**[7] αὐτό. τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ'
ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε."

9 Ἔγνω οὖν¶ ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ
ἐστι· καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα
καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν.
10 ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς, ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον
11 ἀποκτείνωσιν· ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν
Ἰουδαίων, καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

12 Τῇ ἐπαύριον‡‡ ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν,
ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς[8] εἰς Ἱεροσόλυμα,

* ἔλεγαν T. [58] —καὶ LTTr. [19] ἐντολὰς TTr (*non marg.*). [1] —ὁ τεθνηκὼς T[LTr]. [2] +ὁ Ἰησοῦς LTr, +Ἰησοῦς T. [3] +ἐκ T[Tr *marg.*]. [4] ἀνακειμένων σὺν LTTr. † Μαριὰμ Tr. ‡ [τοῦ] Tr. ** ἐπλήσθη Tr *marg.* § δὲ T. [5] Ἰούδας ὁ (Σίμωνος *pro* ὁ Tr *marg.*) Ἰσκαριώτης εἷς ἐκ (—ἐκ Tr) τῶν μαθητῶν αὐτοῦ TTr. †† ἀλλὰ B. ‖ ἔχων TTr. [6] +ἵνα LTTr. [7] τηρήσῃ LTTr. ¶ +ὁ T[Tr *marg.*]. ‡‡ +[ὁ] Tr *marg.* [8] —ὁ LTTr, *at* Ἰησοῦς ἔρχεται L *marg.*

ἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοινίκων, καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάν- 13
τησιν αὐτῷ, καὶ **ἔκραζον**[9], [10] "'Ωσαννά[11]· εὐλογημένος
ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, [12]ὁ βασιλεὺς τοῦ
'Ισραήλ*." Εὑρὼν δὲ ὁ 'Ιησοῦς ὀνάριον, ἐκάθισεν ἐπ' 14
αὐτό, καθώς ἐστι γεγραμμένον, 'Μὴ φοβοῦ, **θύγα**- 15
τερ[13] Σιών· ἰδού, ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται, καθήμενος
ἐπὶ πῶλον ὄνου.' ταῦτα **δὲ**[14] οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθη- 16
ταὶ **αὐτοῦ****τὸ πρῶτον· ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη **ὁ**[15] 'Ιησοῦς,
τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμ-
μένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. ἐμαρτύρει οὖν ὁ 17
ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ, **ὅτε**[16] τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν
ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· διὰ 18
τοῦτο **καὶ**† ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι **ἤκουσε**[17]
τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. οἱ οὖν Φαρι- 19
σαῖοι **εἶπον**[18] πρὸς ἑαυτούς, "Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ
ὠφελεῖτε οὐδέν; ἴδε ὁ κόσμος††ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλ-
θεν."

"Ησαν δέ **τινες "Ελληνες**[19] ἐκ τῶν ἀναβαινόντων, 20
ἵνα **προσκυνήσωσιν**[20] ἐν τῇ ἑορτῇ· οὗτοι οὖν προσῆλ- 21
θον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ
ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες, "Κύριε, θέλομεν τὸν 'Ιη-
σοῦν ἰδεῖν." "Ἔρχεται ‡Φίλιππος καὶ λέγει τῷ 'Αν- 22
δρέᾳ· **καὶ πάλιν**[21] 'Ανδρέας καὶ Φίλιππος[22] λέγουσι
τῷ 'Ιησοῦ. ὁ δὲ 'Ιησοῦς **ἀπεκρίνατο**§ αὐτοῖς λέγων, 23
"'Ελήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
που. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ 24
σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μέ-
νει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. ὁ φιλῶν 25
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ **ἀπολέσει**‖ αὐτήν· καὶ ὁ μισῶν τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἰς ζωὴν αἰώνιον
φυλάξει αὐτήν. ἐὰν ἐμοὶ **διακονῇ τις**[23], ἐμοὶ ἀκο- 26
λουθείτω· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ

9 ἐκραύγαζον LTTr. 10 +[λέγοντες] L. 11 'Ωσαννά LT. 12 +καὶ TTr[Tr *marg.*]. * Ιραήλ B. 13 θυγάτηρ LTTr. 14 –δὲ TTr[L]. ** αὐτοῦ *post* ἔγνωσαν *ponit* T. 15 –ὁ TTr. 16 ὅτι BELTTr *marg.* † –καὶ Tr, *at* [καὶ] Tr *marg.* 17 ἤκουσαν LTTr. 18 εἶπαν TTr. †† +[ὅλος] Tr *marg.* 19 Ἕλληνές τινες L (*non marg.*) TTr. 20 προσκυνήσουσιν LTr. ‡ +ὁ Tr. 21 ἔρχεται LTTr (*non marg.*). 22 +καὶ LTTr (*non marg.*). § ἀποκρίνεται TTr (*non marg.*). ‖ ἀπολλύει TTr (*non marg.*). 23 τις διακονῇ LTTr.

ἐμὸς ἔσται· **καὶ**[24] ἐάν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν
ὁ πατήρ.
27 "Νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται· καὶ τί εἴπω; Πά-
τερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης*. ἀλλὰ διὰ τοῦτο
28 ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. Πάτερ, δόξασόν σου τὸ
ὄνομα." Ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, "Καὶ
29 ἐδόξασα, καὶ πάλιν δοξάσω." Ὁ **οὖν**[25] ὄχλος ὁ
ἑστὼς[26] **καὶ**† ἀκούσας ἔλεγε βροντὴν γεγονέναι. ἄλ-
30 λοι ἔλεγον, "Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν." **Ἀπεκρίθη**‡
ὁ[27] Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, "Οὐ δι' ἐμὲ **αὕτη ἡ φωνὴ**[28]
31 γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου
τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθή-
32 σεται ἔξω· κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας
33 **ἑλκύσω**[29] πρὸς ἐμαυτόν." Τοῦτο δὲ ἔλεγε, σημαίνων
34 ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. ἀπεκρίθη§ αὐτῷ
ὁ ὄχλος, "Ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ
Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ πῶς **σὺ λέγεις**[30],
Ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστιν
35 οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου;" Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ
Ἰησοῦς, "Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς **μεθ' ὑμῶν**[31]
ἐστι. περιπατεῖτε **ἕως**[32] τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία
ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ
36 οἶδε ποῦ ὑπάγει. **ἕως**[32] τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς
τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε." Ταῦτα ἐλάλησεν
ὁ[33] Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν.
37 Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσ-
38 θεν αὐτῶν, οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν· ἵνα ὁ λόγος
Ἡσαΐου[34] τοῦ προφήτου πληρωθῇ, ὃν εἶπε, 'Κύριε,
τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίων Κυρίου
39 τίνι ἀπεκαλύφθη;' Διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πισ-
40 τεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν **Ἡσαΐας**[34], 'Τετύφλωκεν αὐ-
τῶν τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ **πεπώρωκεν**[35] αὐτῶν τὴν
καρδίαν· ἵνα μὴ ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ νοήσωσι

[24] –καὶ LTTr. * ταύτης; LTr. [25] [οὖν] LTr. [26] ἑστηκὼς L. † –καὶ T. ‡ καὶ εἶπεν Tr *marg.* [27] –ὁ TTr. [28] ἡ φωνὴ αὕτη LTTr. [29] ἑλκύσω E. § +οὖν T[Tr *marg.*]. [30] λέγεις σύ TTr (*non marg.*). [31] ἐν ὑμῖν LTTr. [32] ὡς LTTr. [33] –ὁ LTTr. [34] Ἠσ. L. [35] ἐπώρωσεν TTr.

τῇ καρδίᾳ καὶ ἐπιστραφῶσι[36], καὶ ἰάσωμαι[37] αὐτούς.'
Ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας[34], ὅτε[38] εἶδε τὴν δόξαν αὐτοῦ, 41
καὶ ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ· ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν 42
ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ἀλλὰ διὰ
τοὺς Φαρισαίους οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνά-
γωγοι γένωνται. ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀν- 43
θρώπων μᾶλλον ἤπερ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.
Ἰησοῦς δὲ ἔκραξε καὶ εἶπεν, "Ὁ πιστεύων εἰς 44
ἐμέ, οὐ πιστεύει εἰς ἐμέ, ἀλλ'[39] εἰς τὸν πέμψαντά με·
καὶ ὁ θεωρῶν ἐμέ, θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. ἐγὼ 45, 46
φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων
εἰς ἐμέ, ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. καὶ ἐάν τις μου 47
ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ πιστεύσῃ[40], ἐγὼ οὐ
κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον,
ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ 48
λαμβάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν·
ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν ἐν* τῇ
ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ὅτι ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα· 49
ἀλλ' ὁ πέμψας με πατήρ, αὐτός μοι ἐντολὴν ἔδωκε[41],
τί εἴπω καὶ τί λαλήσω· καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ 50
ζωὴ αἰώνιός ἐστιν. ἃ οὖν λαλῶ ἐγώ[42], καθὼς εἴρηκέ
μοι ὁ πατήρ, οὕτω λαλῶ."
ΠΡΟ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα, εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς **13**
ὅτι ἐλήλυθεν[1] αὐτοῦ ἡ ὥρα, ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσ-
μου τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους
τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. καὶ 2
δείπνου γενομένου[2], τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος
εἰς τὴν καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου, ἵνα αὐτὸν
παραδῷ[3], εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς[4], ὅτι πάντα δέδωκεν† αὐτῷ ὁ 3
πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθε καὶ
πρὸς τὸν Θεὸν ὑπάγει, ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου, καὶ 4
τίθησι τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυ-

[36] στραφῶσιν LTTr. [37] ἰάσομαι L (*non marg.*) TTr. [38] ὅτι LTTr (*non marg.*). [39] ἀλλὰ LTTr. [40] φυλάξῃ LTTr. * –ἐν *errore* T. [41] δέδωκεν LTTr. [42] ἐγὼ λαλῶ LTTr. [1] ἦλθεν LTTr. [2] γινομένου TTr. [3] ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης L *marg.* TTr: L *text. cum recept.*, *sed legit* παραδοῖ αὐτόν. [4] –ὁ Ἰησους TTr[L]. † ἔδωκεν TTr.

5 τόν· εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο
νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν, καὶ ἐκμάσσειν τῷ
6 λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένος. ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα
Πέτρον· **καὶ**[5] λέγει αὐτῷ **ἐκεῖνος**[6], "Κύριε, σύ μου
7 νίπτεις τοὺς πόδας;" Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν
αὐτῷ, "Ὃ ἐγὼ ποιῶ, σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ
8 μετὰ ταῦτα." Λέγει αὐτῷ Πέτρος, "Οὐ μὴ νίψῃς
τοὺς πόδας μου[7] εἰς τὸν αἰῶνα." Ἀπεκρίθη **αὐτῷ ὁ**
Ἰησοῦς[8], "Ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ'
9 ἐμοῦ." Λέγει αὐτῷ **Σίμων Πέτρος***, "Κύριε, μὴ τοὺς
πόδας μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κε-
10 φαλήν." Λέγει αὐτῷ **ὁ**[9] Ἰησοῦς, "Ὁ λελουμένος
οὐ χρείαν ἔχει[10] **ἢ**[11] **τοὺς πόδας****νίψασθαι, ἀλλ' ἔστι
καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθαροί ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ
11 πάντες." Ἤιδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ
τοῦτο εἶπεν, "[12]Οὐχὶ πάντες καθαροί ἐστε."
12 Ὅτε οὖν ἔνιψε τοὺς πόδας αὐτῶν, **καὶ**[13] ἔλαβε τὰ
ἱμάτια αὐτοῦ, [14]**ἀναπεσὼν**[15] πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς, "Γι-
13 νώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν; ὑμεῖς φωνεῖτέ με, Ὁ
διδάσκαλος, καὶ ὁ κύριος· καὶ καλῶς λέγετε, εἰμὶ
14 γάρ. εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ κύριος
καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπ-
15 τειν τοὺς πόδας. ὑπόδειγμα γὰρ **ἔδωκα**† ὑμῖν, ἵνα
16 καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. ἀμὴν
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου
αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν.
17 εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιῆτε αὐτά.
18 οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ[16] οἶδα **οὓς**†† ἐξελεξά-
μην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, 'Ὁ τρώγων **μετ'**
ἐμοῦ‡ τὸν ἄρτον, **ἐπῆρεν**‡‡ ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ.'
19 ἀπ' ἄρτι§ λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα **ὅταν γέ-**
20 **νηται, πιστεύσητε**[17] ὅτι ἐγώ εἰμι. ἀμὴν ἀμὴν λέγω

[5] −καὶ TTr. [6] −ἐκεῖνος LTTr *marg*.[Tr]. [7] μου τοὺς πόδας L (*non marg*.) TTr. [8] Ἰησοῦς αὐτῷ LTTr. * Πέτρος Σίμων Tr *marg*. [9] −ὁ T[Tr]. [10] οὐκ ἔχει χρείαν LTTr. [11] εἰ μὴ LTr. ** −ἢ τοὺς πόδας T. [12] +ὅτι LTTr. [13] −καὶ L[Tr *marg*.]. [14] +καὶ LTTr. [15] ἀνέπεσεν TTr. † δέδωκα T. [16] +[γὰρ] L. †† τίνας TTr (*non marg*.). ‡ μου Tr (*non marg*.). ‡‡ ἐπῆρκεν T. § ἀπάρτι T. [17] πιστεύσητε (πιστεύητε Tr) ὅταν γένηται L *marg*. TTr (*non marg*.).

ὑμῖν, Ὁ λαμβάνων ἐάν[18] τινα πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει·
ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν πέμψαντά με."

Ταῦτα εἰπὼν ὁ[19] Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι, 21
καὶ ἐμαρτύρησε καὶ εἶπεν, "Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με." Ἔβλεπον οὖν[20] εἰς 22
ἀλλήλους οἱ μαθηταί, ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει.
ἦν δὲ[21] ἀνακείμενος εἷς[22] τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ 23
κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς· νεύει οὖν 24
τούτῳ Σίμων Πέτρος πυθέσθαι τίς ἂν εἴη[23] περὶ οὗ
λέγει. ἐπιπεσὼν[24] δὲ[25] ἐκεῖνος[26] ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ 25
Ἰησοῦ, λέγει αὐτῷ, "Κύριε, τίς ἐστιν;" Ἀποκρί- 26
νεται[27] ὁ[28] Ἰησοῦς, "Ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ βάψας[29]
τὸ ψωμίον ἐπιδώσω[30]." Καὶ ἐμβάψας[31] τὸ ψωμίον,
[32]δίδωσιν Ἰούδᾳ Σίμωνος Ἰσκαριώτῃ[33]. καὶ μετὰ τὸ 27
ψωμίον, τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ Σατανᾶς. λέγει
οὖν αὐτῷ ὁ[34] Ἰησοῦς, "Ὃ ποιεῖς, ποίησον τάχιον."
Τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν 28
αὐτῷ. τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶ- 29
χεν ὁ[35] Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ[36] Ἰησοῦς, "Ἀγόρα-
σον ὧν χρείαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν·" ἢ τοῖς πτω-
χοῖς ἵνα τι δῷ. λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος, εὐ- 30
θέως ἐξῆλθεν[37]· ἦν δὲ νὺξ ὅτε [38] ἐξῆλθε.

Λέγει ὁ [39]Ἰησοῦς, "Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ 31
ἀνθρώπου, καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. εἰ ὁ Θεὸς 32
ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ[40], καὶ ὁ Θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν
ἑαυτῷ*, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. Τεκνία, ἔτι μικρὸν 33
μεθ' ὑμῶν εἰμι. ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς
Ἰουδαίοις, Ὅτι ὅπου ὑπάγω ἐγώ[41], ὑμεῖς οὐ δύνασθε
ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. ἐντολὴν καινὴν δίδωμι 34
ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς,

[18] ἂν LTTr. [19] — ὁ TTr. [20] — οὖν T[Tr]. [21] — δὲ TTr. [22] + ἐκ LTTr. [23] καὶ λέγει αὐτῷ Εἰπὲ τίς ἐστιν LTTr. [24] ἀναπεσὼν LTr. [25] οὖν T[Tr marg.], — δὲ Tr. [26] + οὕτως T[Tr]. [27] + οὖν [LTr marg.]. [28] — ὁ [Tr]. [29] ἐμβάψας L, βάψω TTr. [30] καὶ δώσω αὐτῷ TTr. [31] βάψας οὖν L marg. TTr. [32] + λαμβάνει καὶ TTr [Tr marg.]. [33] Ἰσκαριώτου TTr. [34] — ὁ TTr. [35] — ὁ LTTr. [36] — ὁ T[Tr]. [37] ἐξῆλθεν εὐθύς L (non marg.) TTr. [38] + οὖν BELTTr (ὅτε οὖν ἐξῆλθεν cum v. 31 conjuncto). [39] — ὁ TTr. [40] [εἰ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ] LTr. * αὐτῷ TTr (non marg.). [41] ἐγὼ ὑπάγω LTTr.

35 ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. ἐν τούτῳ γνώσον-
ται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε
36 ἐν ἀλλήλοις." Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, "Κύριε,
ποῦ ὑπάγεις;" ἀπεκρίθη **αὐτῷ** ὁ[42] Ἰησοῦς, "Ὅπου
*ὑπάγω, οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι· **ὕστερον δὲ**
37 **ἀκολουθήσεις μοι**[43]. Λέγει αὐτῷ ὁ[44] Πέτρος, "Κύριε,
διατί οὐ δύναμαί σοι **ἀκολουθῆσαι**† ἄρτι; τὴν ψυχήν
38 μου ὑπὲρ σοῦ θήσω." **Ἀπεκρίθη αὐτῷ** ὁ[45] Ἰησοῦς,
"Τὴν ψυχήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν ἀμὴν
λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ **φωνήσει**[46] ἕως οὗ **ἀπαρ-
νήσῃ**[47] με τρίς.

14 "Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς
2 τὸν Θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ
πατρός μου μοναὶ πολλαί εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν
3 ὑμῖν· [1]πορεύομαι ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν. καὶ ἐὰν
πορευθῶ **καὶ**[2] ἑτοιμάσω **ὑμῖν τόπον**‡, πάλιν ἔρχομαι
καὶ **παραλήψομαι**[3] ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν· ἵνα ὅπου **εἰμὶ**
4 **ἐγώ****, καὶ ὑμεῖς ἦτε. καὶ ὅπου **ἐγὼ**[4] ὑπάγω οἴδατε,
5 **καὶ**[5] τὴν ὁδὸν **οἴδατε**[6]." Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς, "Κύριε,
οὐκ οἴδαμεν ποῦ ὑπάγεις· **καὶ**[7] πῶς **δυνάμεθα τὴν**
6 **ὁδὸν εἰδέναι**[8];" Λέγει αὐτῷ ὁ[9] Ἰησοῦς, "Ἐγώ εἰμι ἡ
ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς
7 τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. εἰ **ἐγνώκειτέ με**§, καὶ τὸν
πατέρα μου **ἐγνώκειτε ἄν**‖· **καὶ**[10] ἀπ' ἄρτι¶ γινώσκετε
8 αὐτόν, καὶ ἑωράκατε **αὐτόν**[11]." Λέγει αὐτῷ Φίλιππος,
"Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν."
9 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "**Τοσοῦτον χρόνον**[13] μεθ'
ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με Φίλιππε; ὁ ἑωρακὼς
ἐμέ, ἑώρακε τὸν πατέρα· **καὶ**[14] πῶς σὺ λέγεις, Δεῖξον
10 ἡμῖν τὸν πατέρα; οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί,
καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστι; τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ **λαλῶ**[15]

[42] − αὐτῷ ὁ LTTr. * + ἐγὼ T. [43] ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον LTTr. [44] − ὁ LTTr. † ἀκολουθεῖν Tr. [45] ἀποκρίνεται LTTr. [46] φωνήσῃ LTTr. [47] ἀρνήσῃ L (*non marg.*) TTr. [1] + ὅτι LTTr. [2] − καὶ L[Tr *marg.*]. ‡ τόπον ὑμῖν TTr (*non marg.*). [3] παραλήμψομαι LTTr. ** [ἐγὼ] Tr *marg.* [4] [ἐγὼ] L. [5] − καὶ TTr [LTr *marg.*]. [6] − οἴδατε TTr[LTr *marg.*]. [7] − καὶ L (*non marg.*) Tr. [8] οἴδαμεν τὴν ὁδόν L (*non marg.*) TTr (*non marg.*). [9] − ὁ T. § ἐγνώκατε ἐμέ T. ‖ γνώσεσθε T, ἂν ᾔδειτε Tr. [10] − καὶ Tr[LTr *marg.*]. ¶ ἀπάρτι T. [11] [αὐτόν] LTr. [13] τοσούτῳ χρόνῳ LTTr *marg.* [14] − καὶ LT[Tr]. [15] λέγω TTr (*non marg.*).

ὑμῖν, ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατὴρ ὁ[16] ἐν ἐμοὶ
μένων, **αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα**[17] [18]. πιστεύετέ μοι ὅτι 11
ἐγὼ ἐν τῷ πατρί, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί[19]· εἰ δὲ μή,
διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετέ **μοι**[20]. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω 12
ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, κἀ-
κεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει· ὅτι
ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα **μου**[21] πορεύομαι. καὶ ὅ τι ἂν 13
αἰτήσητε* ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω· ἵνα
δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ. ἐάν τι αἰτήσητε[22] ἐν 14
τῷ ὀνόματί μου, **ἐγὼ**[23] ποιήσω.

"Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς **τηρή-** 15
σατε†. **καὶ ἐγὼ**[24] ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον 16
παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα **μένῃ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν**
αἰῶνα[25], τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ 17
δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτό, οὐδὲ γινώσκει
αὐτό[26]· ὑμεῖς **δὲ**[27] γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν
μένει, καὶ ἐν ὑμῖν **ἔσται**[28]. οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφα- 18
νούς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος 19
με οὐκ ἔτι[29] θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με· ὅτι ἐγὼ
ζῶ, καὶ ὑμεῖς **ζήσεσθε**[30]. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ **γνώ-** 20
σεσθε ὑμεῖς[31] ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί μου, καὶ ὑμεῖς ἐν
ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν· ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ 21
τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγα-
πῶν με, ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου· **καὶ**
ἐγὼ[32] ἀγαπήσω αὐτόν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν."
Λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης, "Κύριε, [33]τί 22
γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτόν, καὶ
οὐχὶ τῷ κόσμῳ;" Ἀπεκρίθη ὁ[34] Ἰησοῦς καὶ εἶπεν 23
αὐτῷ, "Ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει,
καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν
ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ **ποιήσομεν**[35]. ὁ μὴ 24

[16] – ὁ [LTr]. [17] ποιεῖ τὰ ἔργα αὐτοῦ TTr. [18] + [αὐτοῦ] L. [19] + ἐστιν E. [20] – μοι T[Tr]. [21] – μου LTTr. * αἰτῆτε Tr *marg.* [22] + με T[LTr *marg.*]. [23] τοῦτο L *marg.* Tr *marg.* † τηρήσετε TTr (*non marg.*). [24] κἀγὼ LTTr. [25] μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα ᾖ L, μεθ' ὑμῶν ᾖ εἰς τὸν αἰῶνα T, ᾖ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα Tr. [26] [αὐτό] L. [27] – δὲ T[LTr]. [28] ἐστίν LTr. [29] οὐκέτι LT. [30] ζήσετε TTr. [31] [ὑμεῖς] γνώσεσθε L, ὑμεῖς γνώσεσθε Tr. [32] Κἀγὼ LTTr. [33] + καὶ T. [34] – ὁ LTTr. [35] ποιησόμεθα LTTr.

ἀγαπῶν με, τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος
ὃν ἀκούετε, οὐκ ἔστιν ἐμός, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με
πατρός.
25,26 “Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων· ὁ δὲ
παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ πα-
τὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα,
27 καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν. εἰρήνην
ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ κα-
θὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν· μὴ ταρασ-
28 σέσθω ὑμῶν ἡ καρδία, μηδὲ δειλιάτω. ἠκούσατε ὅτι
ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ
ἠγαπᾶτέ με, ἐχάρητε ἂν ὅτι **εἶπον**[36], Πορεύομαι πρὸς
29 τὸν πατέρα· ὅτι ὁ πατήρ **μου**[37] μείζων μου ἐστί. καὶ
νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι· ἵνα ὅταν γένηται,
πιστεύσητε.
30 “Οὐκ ἔτι[38] πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται
γὰρ ὁ τοῦ κόσμου **τούτου**[39] ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ
31 ἔχει οὐδέν· ἀλλ' ἵνα γνῷ ὁ κόσμος, ὅτι ἀγαπῶ τὸν
πατέρα, **καὶ**[40] καθὼς **ἐνετείλατό**[41] μοι ὁ πατήρ, οὕτω
ποιῶ·[42] ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.
15 “ΕΓΩ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ
2 μου ὁ γεωργός ἐστι. πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον
καρπόν, αἴρει αὐτό· καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθ-
3 αίρει αὐτό, ἵνα **πλείονα καρπὸν**[1] φέρῃ. ἤδη ὑμεῖς
καθαροί ἐστε, διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν.
4 μείνατε ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα οὐ
δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ **μείνῃ**[2] ἐν
τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ **μεί-**
5 **νητε**[3]. ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ
μένων ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν
πολύν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν.
6 ἐὰν μή τις **μείνῃ**[4] ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα,
καὶ ἐξηράνθη, καὶ συνάγουσιν **αὐτὰ*** καὶ **εἰς**[5] πῦρ

36 —εἶπον, LTTr. 37 —μου TTr[L]. 38 οὐκέτι LT. 39 —τούτου LTTr. 40 [καὶ] L. 41 ἐντολὴν ἔδωκέν LTr. 42 , *pro* · Tr *marg.* 1 καρπὸν πλείονα LTTr. 2 μένῃ L *marg.* T. 3 μένητε LTTr (*non marg.*). 4 μένῃ LTTr. * αὐτὸ TTr *marg.* 5 +τὸ TTr.

βάλλουσι, καὶ καίεται. ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοί, καὶ τὰ 7
ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν[6] θέλητε αἰτήσεσθε[7],
καὶ γενήσεται ὑμῖν. ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ 8
μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε· καὶ γενήσεσθε[8] ἐμοὶ
μαθηταί. Καθὼς ἠγάπησέ με ὁ πατήρ, κἀγὼ ἠγά- 9
πησα ὑμᾶς[9]· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. ἐὰν τὰς 10
ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου·
καθὼς ἐγὼ* τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρός[10] μου[11] τετήρηκα,
καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, 11
ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνῃ[12], καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν
πληρωθῇ. αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμή, ἵνα ἀγαπᾶτε 12
ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. μείζονα ταύτης 13
ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις† τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ
ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. ὑμεῖς φίλοι μου ἐστέ, ἐὰν 14
ποιῆτε ὅσα[13] ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. οὐκέτι ὑμᾶς 15
λέγω[14] δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδε τί ποιεῖ αὐτοῦ
ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ
ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου, ἐγνώρισα ὑμῖν. οὐχ 16
ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ᾽ ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς,
καὶ ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέ-
ρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ· ἵνα ὅ τι ἂν αἰτήσητε‡
τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δῷ§ ὑμῖν. ταῦτα 17
ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Εἰ ὁ 18
κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν[15]
μεμίσηκεν. εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν 19
τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ,
ἀλλ᾽ ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ
τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. μνημονεύετε τοῦ λό- 20
γου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων
τοῦ κυρίου αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξου-
σιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον
τηρήσουσιν. ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν ὑμῖν[16] 21
διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἴδασι τὸν πέμψαντά με.

[6] ἂν L. [7] αἰτήσασθε LTTr. [8] γένησθε LTr. [9] ὑμᾶς ἠγάπησα L (*non marg.*) Tr. * κἀγὼ T. [10] τοῦ πατρὸς (+μου T) τὰς ἐντολὰς L *marg.* TTr *marg.* [11] –μου L. [12] ᾖ LTTr. † –τις T. [13] ἃ LTTr, ὃ Tr *marg.* [14] λέγω ὑμᾶς LTTr. ‡ αἰτῆτε Tr *marg.* § δώῃ Tr *marg.* [15] –ὑμῶν T. [16] εἰς ὑμᾶς L (*non marg.*) TTr.

22 εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἴ-
χον[17]· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρ-
23 τίας αὐτῶν. ὁ ἐμὲ μισῶν, καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ.
24 εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς, ἃ οὐδεὶς ἄλλος
πεποίηκεν[18], ἁμαρτίαν οὐκ εἴχον[19]· νῦν δὲ καὶ ἑωρά-
κασι, καὶ μεμισήκασι καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου·
25 ἀλλ᾽ ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ
26 αὐτῶν[21], ‘Ὅτι ἐμίσησάν με δωρεάν.’ Ὅταν δὲ* ἔλθῃ
ὁ παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρός,
τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπο-
27 ρεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ· καὶ ὑμεῖς δὲ
μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ᾽ ἀρχῆς μετ᾽ ἐμοῦ ἐστε.
16 “Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε.
2 ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ᾽ ἔρχεται ὥρα,
ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς, δόξῃ λατρείαν προσφέ-
3 ρειν τῷ Θεῷ. καὶ ταῦτα ποιήσουσιν ὑμῖν[1], ὅτι οὐκ
4 ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ. ἀλλὰ ταῦτα λελά-
ληκα ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα[2], μνημονεύητε αὐ-
τῶν†, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς
5 οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ᾽ ὑμῶν ἤμην. νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς
τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με,
6 Ποῦ ὑπάγεις; ἀλλ᾽ ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ
7 λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. ἀλλ᾽ ἐγὼ τὴν
ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν, συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω.
ἐὰν γὰρ[3] μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται‡
πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς
8 ὑμᾶς· καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ
ἁμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως.
9, 10 περὶ ἁμαρτίας μέν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· περὶ
δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα μου[4] ὑπάγω,
11 καὶ οὐκ ἔτι[5] θεωρεῖτέ με· περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ
ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται.
12 “Ἔτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν[6], ἀλλ᾽ οὐ δύνασθε

[17] εἴχοσαν LTTr. [18] ἐποίησεν LTTr. [19] εἴχοσαν LTTr.
[21] ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν γεγραμμένος LTTr. * —δὲ T[Tr]. [1] —ὑμῖν LTTr. [2] +αὐτῶν LTr. † [αὐτῶν] Tr. [3] +ἐγὼ L. ‡ οὐ μὴ ἔλθῃ Tr (*non marg.*). [4] —μου TTr. [5] οὐκέτι LT. [6] ὑμῖν λέγειν L *marg.* TTr (*non marg.*).

βαστάζειν ἄρτι· ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα 13
τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς **εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν**[7]·
οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα **ἂν**[8] **ἀκούσῃ**[9]
λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ἐκεῖνος 14
ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ **λήψεται**[10], καὶ ἀναγ-
γελεῖ ὑμῖν. πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατήρ, ἐμά ἐστι· διὰ 15
τοῦτο εἶπον, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ **λήψεται**[11], καὶ ἀναγ-
γελεῖ ὑμῖν. Μικρὸν καὶ **οὐ**[12] θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν 16
μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με, **ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέ-
ρα**[13]." Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλ- 17
λήλους, "Τί ἐστι τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν, Μικρὸν καὶ οὐ
θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; καί,
Ὅτι **ἐγὼ**[15] ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα;" Ἔλεγον οὖν, 18
"**Τοῦτο τί ἐστιν**[16] ὃ λέγει, **τὸ***μικρόν; οὐκ οἴδαμεν τί
λαλεῖ." Ἔγνω **οὖν ὁ**[17] Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρω- 19
τᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ'
ἀλλήλων, ὅτι εἶπον, Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ
πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 20
ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος χα-
ρήσεται· ὑμεῖς **δὲ**[18] λυπηθήσεσθε, **ἀλλ'**[19] ἡ λύπη
ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ, 21
λύπην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεν-
νήσῃ τὸ παιδίον, **οὐκ ἔτι**[20] μνημονεύει τῆς θλίψεως,
διὰ τὴν χαράν, ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσ-
μον. καὶ ὑμεῖς οὖν **λύπην μὲν νῦν**[21] **ἔχετε**[22]· πάλιν δὲ 22
ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν
χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς **αἴρει**[23] ἀφ' ὑμῶν. καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ 23
ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, **ὅτι**[24] **ὅσα ἂν**[25] αἰτήσητε τὸν πατέρα **ἐν τῷ ὀνό-
ματί μου, δώσει ὑμῖν**[26]. ἕως ἄρτι οὐκ ᾐτήσατε οὐδὲν 24

[7] εἰς τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν LTr, ἐν τῇ ἀληθείᾳ πάσῃ T. [8] —ἂν LTTr. [9] ἀκούει T, ἀκούσει Tr. [10] λήμψεται LTTr. [11] λαμβάνει L *text.* TTr, λήμψεται L *marg.* [12] οὐκέτι L (*non marg.*) T, οὐκ ἔτι Tr. [13] —ὅτι ἐγὼ *ad fin. vers.* TTr, [ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα] L. [15] —ἐγὼ LTTr. [16] Τί ἐστιν τοῦτο LTr (*non marg.*). * —τὸ Tr. [17] —οὖν ὁ TTr. [18] —δὲ LTTr. [19] ἀλλὰ Tr. [20] οὐκέτι LT. [21] νῦν μὲν λύπην LTTr. [22] ἕξετε L (*non marg.*). [23] ἀρεῖ L (*non marg.*) Tr (*non marg.*). [24] —ὅτι TTr[L]. [25] ἄν τι L *text.* TTr, ὅ τι ἂν L *marg.* [26] δώσει ὑμῖν ἐν τῷ ὀνόματί μου TTr.

ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε, καὶ λήψεσθε[27], ἵνα ἡ
25 χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη. ταῦτα ἐν παροιμίαις
λελάληκα ὑμῖν· ἀλλ'[28] ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκ ἔτι[29] ἐν
παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρρησίᾳ περὶ τοῦ
26 πατρὸς ἀναγγελῶ[30] ὑμῖν. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ
ὀνόματί μου αἰτήσεσθε· καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ
27 ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν· αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ
φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε, καὶ πεπισ-
28 τεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ[31] Θεοῦ* ἐξῆλθον. ἐξῆλθον
παρὰ[32] τοῦ πατρός, καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον·
πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον, καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν
πατέρα."
29 Λέγουσιν αὐτῷ[33] οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, "Ἴδε νῦν
[34]παρρησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις.
30 νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶδας πάντα, καὶ οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα
τίς σε ἐρωτᾷ. ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ
31 ἐξῆλθες." Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ[35] Ἰησοῦς, "Ἄρτι
32 πιστεύετε; ἰδού, ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν[36] ἐλήλυθεν,
ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἐμὲ[37] μόνον
ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ
33 ἐστι. ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην
ἔχητε. ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν[38] ἕξετε[39]· ἀλλὰ θαρσεῖτε,
ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον."

17 ΤΑΥΤΑ ἐλάλησεν ὁ† Ἰησοῦς, καὶ ἐπῆρε[1] τοὺς ὀφ-
θαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ[2] εἶπε, "Πάτερ,
ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα καὶ[3] ὁ
2 υἱός σου[4] δοξάσῃ σε· καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν
πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσῃ[5] αὐ-
3 τοῖς ζωὴν αἰώνιον. αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωή, ἵνα
γινώσκωσι[6] σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν, καὶ ὃν
4 ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. ἐγώ σε ἐδόξασα ἐπὶ
τῆς γῆς· τὸ ἔργον ἐτελείωσα[7] ὃ δέδωκάς μοι ἵνα

[27] λήμψεσθε LTTr. [28] —ἀλλ' TTr[L]. [29] οὐκέτι LT. [30] ἀπαγγελῶ LTTr. [31] —τοῦ L. * πατρὸς Tr (*non marg.*). [32] ἐκ L (*non marg.*) TTr. [33] —αὐτῷ TTr[L]. [34] +ἐν LTTr. [35] —ὁ TTr. [36] —νῦν LTTr. [37] κἀμὲ TTr. [38] θλῖψιν LTr. [39] ἔχετε TTr, ἕξετε S. † —ὁ T. [1] ἐπάρας L (*non marg.*) TTr. [2] —καὶ L (*non marg.*) TTr. [3] —καὶ LTTr. [4] —σου TTr. [5] δώσει Tr *marg.* [6] γινώσκουσιν TTr (*non marg.*). [7] τελειώσας LTTr (*non marg.*).

ποιήσω· καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυ- 5
τῷ, τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ
σοί. Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς 6
δέδωκάς[8] μοι ἐκ τοῦ κόσμου· σοὶ ἦσαν, **καὶ ἐμοὶ**[9] αὐ-
τοὺς **δέδωκας**[10]· καὶ τὸν λόγον σου **τετηρήκασι**[11]. νῦν 7
ἔγνωκαν* ὅτι πάντα ὅσα **δέδωκάς**[12] μοι, παρὰ σοῦ
ἐστιν[13]· ὅτι τὰ ῥήματα ἃ **δέδωκάς**[14] μοι, δέδωκα αὐ- 8
τοῖς· καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, **καὶ ἔγνωσαν**[15] ἀληθῶς, ὅτι
παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέ-
στειλας. ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου 9
ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοί εἰσι. καὶ 10
τὰ ἐμὰ πάντα σά ἐστι, καὶ τὰ σὰ ἐμά· καὶ δεδόξασ-
μαι ἐν αὐτοῖς. καὶ οὐκ ἔτι[16] εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ 11
οὗτοι† ἐν τῷ κόσμῳ εἰσί, **καὶ ἐγὼ**[17] πρός σε ἔρχομαι.
πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, **οὓς**[18]
δέδωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἕν, καθὼς[19] ἡμεῖς. ὅτε ἤμην 12
μετ' αὐτῶν **ἐν τῷ κόσμῳ**[20], ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ
ὀνόματί σου· **οὓς**[21] δέδωκάς μοι[22] ἐφύλαξα, καὶ οὐ-
δεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας,
ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. νῦν δὲ πρός σε ἔρχομαι, 13
καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν
τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν **αὐτοῖς**‡ ἐγὼ δέδωκα αὐ- 14
τοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτούς,
ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ
τοῦ κόσμου. οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ 15
κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ.
ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσί, καθὼς ἐγὼ **ἐκ τοῦ κόσμου** 16
οὐκ εἰμί[23]. ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ **σου**[24]· ὁ 17
λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστι. καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας 18
εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσ-
μον· καὶ ὑπὲρ αὐτῶν **ἐγὼ**[25] ἁγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα **καὶ** 19
αὐτοὶ ὦσιν[26] ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. Οὐ περὶ τού- 20

[8] ἔδωκας LTTr. [9] κἀμοὶ Tr. [10] ἔδωκας LTTr (*non marg.*). [11] τετήρηκαν LTTr. * ἔγνωκα Tr *marg.* [12] ἔδωκας L, ἔδωκας *seu* -κες Tr *marg.* [13] εἰσίν TTr. [14] ἔδωκας LTTr, ἔδωκες Tr *marg.* [15] [καὶ ἔγνωσαν] L. [16] οὐκέτι LT. † αὐτοὶ T. [17] κἀγὼ LTTr. [18] ᾧ LTTr. [19] + καὶ Tr. [20] — ἐν τῷ κόσμῳ LTTr. [21] (*om.* ·) ᾧ TTr. [22] + καὶ TTr[L]. ‡ ἑαυτοῖς TTr. [23] οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου LTTr. [24] — σου LTTr. [25] — ἐγὼ T[L]. [26] ὦσιν καὶ αὐτοὶ LTTr.

των δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευσόν-
21 των[27] διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ· ἵνα πάντες ἓν
ὦσι· καθὼς σύ, πάτερ[28], ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα
καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν[29] ὦσιν· ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ*
22 ὅτι σύ με ἀπέστειλας. καὶ ἐγὼ[30] τὴν δόξαν ἣν δέδω-
κάς[31] μοι, δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὦσιν ἕν, καθὼς ἡμεῖς
23 ἕν ἐσμεν[32]· ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὦσι
τετελειωμένοι εἰς ἕν, καὶ[33] ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι
σύ με ἀπέστειλας, καὶ ἠγάπησας αὐτούς, καθὼς ἐμὲ
24 ἠγάπησας. Πάτερ[34], οὓς[35] δέδωκάς[36] μοι, θέλω ἵνα
ὅπου εἰμὶ ἐγώ, κἀκεῖνοι ὦσι μετ' ἐμοῦ· ἵνα θεωρῶσι
τὴν δόξαν τὴν ἐμήν, ἣν ἔδωκάς[37] μοι, ὅτι ἠγάπησάς
25 με πρὸ καταβολῆς κόσμου. Πάτερ[38] δίκαιε, καὶ ὁ
κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνων, καὶ οὗτοι
26 ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας· καὶ ἐγνώρισα αὐ-
τοῖς τὸ ὄνομά σου, καὶ γνωρίσω· ἵνα ἡ ἀγάπη, ἣν
ἠγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς ᾖ, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς."

18 ΤΑΥΤΑ εἰπὼν ὁ[1] Ἰησοῦς ἐξῆλθε σὺν τοῖς μαθη-
ταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου τῶν Κέδρων[2], ὅπου
ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ
2 αὐτοῦ. ᾔδει δὲ καὶ Ἰούδας, ὁ παραδιδοὺς αὐτόν,
τὸν τόπον· ὅτι πολλάκις συνήχθη ὁ[3] Ἰησοῦς ἐκεῖ
3 μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν
σπεῖραν, καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ[4] Φαρισαίων ὑπη-
ρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ
4 ὅπλων. Ἰησοῦς οὖν† εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ'
5 αὐτόν, ἐξελθὼν εἶπεν[5] αὐτοῖς, "Τίνα ζητεῖτε;" Ἀπε-
κρίθησαν αὐτῷ, "Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον." Λέγει
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Ἐγώ εἰμι[6]." Εἱστήκει δὲ καὶ
6 Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν μετ' αὐτῶν. Ὡς οὖν
εἶπεν αὐτοῖς, "Ὅτι[7] ἐγώ εἰμι," ἀπῆλθον[8] εἰς τὰ

[27] πιστευόντων LTTr. [28] πατὴρ TTr. [29] —ἓν TTr[L]. * πιστεύῃ TTr (*non marg.*). [30] κἀγὼ LTTr. [31] ἔδωκας LTr *marg.* [32] —ἐσμεν TTr. [33] —καὶ LTTr. [34] πατήρ LTTr. [35] ὃ TTr (*non marg.*). [36] ἔδωκας L. [37] δέδωκας LTTr (*non marg.*). [38] πατὴρ LTTr. [1] —ὁ TTr. [2] τῶν κέδρων S, τοῦ Κεδρών LTr *marg.*, τοῦ κέδρου T. [3] —ὁ TTr. [4] +τῶν LTr; +ἐκ τῶν T. † δὲ Tr (*non marg.*). [5] ἐξῆλθεν καὶ λέγει LTTr. [6] —ὁ T, —ὁ Ἰησοῦς Tr, *at* Ἐγώ εἰμι ὁ Ἰησοῦς L *marg.* [7] —Ὅτι LTTr. [8] ἀπῆλθαν LTTr.

ὀπίσω, καὶ ἔπεσον[9] χαμαί. πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπηρώ- 7
τησε[10], "Τίνα ζητεῖτε;" Οἱ δὲ εἶπον, "Ἰησοῦν τὸν
Ναζωραῖον." Ἀπεκρίθη ὁ[11] Ἰησοῦς, "Εἶπον ὑμῖν, 8
ὅτι ἐγώ εἰμι. εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπά-
γειν·" ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν, '"Οτι οὓς 9
δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα.' Σίμων 10
οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν, εἵλκυσεν αὐτήν, καὶ
ἔπαισε τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον, καὶ ἀπέκοψεν αὐ-
τοῦ τὸ ὠτίον[12] τὸ δεξιόν. ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ
Μάλχος. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, "Βάλε 11
τὴν μάχαιράν σου[13] εἰς τὴν θήκην. τὸ ποτήριον ὃ
δέδωκέ μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πίω αὐτό;"

Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται 12
τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔδησαν
αὐτόν, καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν[14] πρὸς Ἄνναν πρῶτον· 13
ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ
ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύσας 14
τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἀπολέσ-
θαι[15] ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σί- 15
μων Πέτρος, καὶ ὁ[16] ἄλλος μαθητής. ὁ δὲ μαθητὴς
ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς[17] τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ συνεισῆλθε τῷ
Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως· ὁ δὲ Πέτρος 16
εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς
ὁ ἄλλος ὃς ἦν[18] γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ[19], καὶ εἶπε τῇ
θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγε τὸν Πέτρον. λέγει οὖν ἡ 17
παιδίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ[20], "Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν
μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;" Λέγει ἐκεῖνος,
"Οὐκ εἰμί." Εἱστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπη- 18
ρέται ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψῦχος[21] ἦν, καὶ
ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος[22] ἑστὼς
καὶ θερμαινόμενος. Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησε τὸν 19

[9] ἔπεσαν LTTr. [10] ἐπηρώτησεν αὐτούς LTr. [11] – ὁ LTTr. [12] ὠτάριον TTr. [13] –σου LTTr. [14] ἤγαγον [αὐτὸν] L, ἤγαγον TTr. [15] ἀποθανεῖν LTTr. [16] – ὁ LT[Tr]. [17] γνωστὸς ἦν L *marg.* [18] ὁ TTr. [19] τοῦ ἀρχιερέως TTr. [20] τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός L (*non marg.*) TTr. [21] ψῦχος LT. [22] καὶ ὁ Πέτρος μετ' αὐτῶν L (*non marg.*) TTr.

Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς διδα-
20 χῆς αὐτοῦ. ἀπεκρίθη **αὐτῷ**[23] ὁ[24] Ἰησοῦς, "Ἐγὼ παρ-
ρησίᾳ ἐλάλησα[25] τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα
ἐν τῇ[26] συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου **πάντοτε**[27] οἱ
Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν.
21 Τί με **ἐπερωτᾷς**; **ἐπερώτησον**[28] τοὺς ἀκηκοότας, τί
ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ."
22 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἷς **τῶν ὑπηρετῶν παρεστη-
κὼς**[29] ἔδωκε ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ, εἰπών, "Οὕτως ἀπο-
23 κρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ;" Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ[30] Ἰησοῦς,
"Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ·
24 εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις;" Ἀπέστειλεν[31] αὐτὸν ὁ
Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα.
25 Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος·
εἶπον οὖν αὐτῷ, "Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ
εἶ;" Ἠρνήσατο ἐκεῖνος, καὶ εἶπεν, "Οὐκ εἰμί."
26 Λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενὴς
ὢν οὗ ἀπέκοψε Πέτρος τὸ ὠτίον, "Οὐκ ἐγώ σε εἶδον
27 ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ;" Πάλιν οὖν ἠρνήσατο ὁ[32]
Πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.
28 ἌΓΟΥΣΙΝ οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς
τὸ πραιτώριον. ἦν δὲ **πρωΐα**[33], καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλ-
θον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, **ἀλλ' ἵνα**[34]
29 φάγωσι τὸ πάσχα. ἐξῆλθεν οὖν ὁ **Πιλάτος***[35] πρὸς
αὐτούς, καὶ **εἶπε**[36], "Τίνα κατηγορίαν φέρετε **κατὰ**†
30 τοῦ ἀνθρώπου τούτου;" Ἀπεκρίθησαν καὶ **εἶπον**[37]
αὐτῷ, "Εἰ μὴ ἦν οὗτος **κακοποιός**[38], οὐκ ἄν σοι παρ-
31 εδώκαμεν αὐτόν." Εἶπεν **οὖν**[39] αὐτοῖς ὁ[40] **Πιλάτος***,
"Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν
κρίνατε **αὐτόν**‡." Εἶπον **οὖν**[41] αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι,
32 "Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα·" ἵνα ὁ λόγος

[23] [αὐτῷ] L. [24] —ὁ TTr. [25] λελάληκα LTTr. [26] —τῇ LTTr. [27] πάντοθεν BE, πάντες LTTr. [28] ἐρωτᾷς; ἐρώτησον LTTr. [29] παρεστηκὼς τῶν ὑπηρετῶν LTTr, *al* τῶν παρεστώτων ὑπηρετῶν L *marg.* Tr *marg.* [30] —ὁ LTTr. [31] +οὖν BELT[Tr]. [32] —ὁ LTTr. [33] πρωΐ LTTr. [34] ἀλλὰ LTTr. * Πειλᾶτος T. [35] +ἔξω LTTr. [36] φησίν TTr. † —κατὰ T. [37] εἶπαν LTTr. [38] κακὸν ποιῶν L *marg.* TTr. [39] [οὖν] L. [40] —ὁ Tr. ‡ —αὐτόν T. [41] —οὖν LTr.

τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ, ὃν εἶπε σημαίνων ποίῳ θανά-
τῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. Εἰσῆλθεν οὖν **εἰς τὸ πραι-** 33
τώριον πάλιν[42] ὁ **Πιλάτος***, καὶ ἐφώνησε τὸν Ἰησοῦν,
καὶ εἶπεν αὐτῷ, "Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;"
Ἀπεκρίθη **αὐτῷ ὁ**[43] Ἰησοῦς, "**Ἀφ' ἑαυτοῦ**[44] σὺ τοῦτο 34
λέγεις, ἢ ἄλλοι **σοι εἶπον**† περὶ ἐμοῦ;" Ἀπεκρίθη ὁ 35
Πιλάτος*, "Μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ
σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίη-
σας;" Ἀπεκρίθη **ὁ**[45] Ἰησοῦς, "Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ 36
οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου
τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμή, οἱ ὑπηρέται **ἂν οἱ ἐμοὶ**
ἠγωνίζοντο‡, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ
ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν." Εἶπεν οὖν 37
αὐτῷ ὁ **Πιλάτος***, "Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ;" Ἀπε-
κρίθη ὁ Ἰησοῦς, "Σὺ λέγεις ὅτι βασιλεύς εἰμι
ἐγώ[46]. **ἐγὼ**[47] εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλή-
λυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ.
πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας, ἀκούει μου τῆς φωνῆς."
Λέγει αὐτῷ ὁ **Πιλάτος***, "Τί ἐστιν ἀλήθεια;" Καὶ 38
τοῦτο εἰπών, πάλιν ἐξῆλθε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους,
καὶ λέγει αὐτοῖς, "Ἐγὼ οὐδεμίαν **αἰτίαν εὑρίσκω ἐν**
αὐτῷ[48]. ἔστι δὲ συνήθεια ὑμῖν, ἵνα ἕνα **ὑμῖν ἀπο-** 39
λύσω[49] ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν **ὑμῖν ἀπολύσω**[49]
τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;" Ἐκραύγασαν οὖν πά- 40
λιν **πάντες**[50], λέγοντες, "Μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαρ-
αββᾶν·" ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς λῃστής. Τότε οὖν **19**
ἔλαβεν ὁ **Πιλάτος*** τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐμαστίγωσε.
καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, 2
ἐπέθηκαν αὐτοῦ **τῇ κεφαλῇ**[1], καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν
περιέβαλον αὐτόν[2], καὶ ἔλεγον, "Χαῖρε, ὁ βασι- 3
λεὺς τῶν Ἰουδαίων·" καὶ **ἐδίδουν**[3] αὐτῷ ῥαπίσματα.
[4]Ἐξῆλθεν **οὖν**[5] πάλιν **ἔξω ὁ Πιλάτος**§, καὶ λέγει αὐ- 4

[42] πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον LTr. * Πειλᾶτος T. [43] —αὐτῷ ὁ LTTr. [44] ἀπὸ σεαυτοῦ LTr. † εἶπον σοι (*sic*) Tr. [45] —ὁ LTTr. ‡ οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο ἂν Tr. [46] —ἐγώ TTr, [ἐγώ.] Tr *marg.* [47] [ἐγὼ] L. [48] εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν LTTr. [49] ἀπολύσω ὑμῖν LTTr. [50] —πάντες T. [1] ἐπὶ τὴν κεφαλὴν L *marg.* [2] +καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν LTTr. [3] ἐδίδοσαν LTTr. [4] +καὶ LTr. [5] —οὖν LTTr. § ὁ Πειλᾶτος ἔξω T.

τοῖς, "Ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι ἐν
5 αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω[6]." Ἐξῆλθεν οὖν ὁ*
Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον, καὶ τὸ
πορφυροῦν ἱμάτιον. καὶ λέγει αὐτοῖς, "Ἴδε† ὁ ἄν-
6 θρωπος." Ὅτε οὖν εἶδον[7] αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
ὑπηρέται, ἐκραύγασαν λέγοντες‡, "Σταύρωσον, σταύ-
ρωσον[8]." Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος§, "Λάβετε αὐτὸν
ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ οὐχ εὑρίσκω ἐν αὐ-
7 τῷ αἰτίαν." Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ‖ οἱ Ἰουδαῖοι, "Ἡμεῖς
νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν[9] ὀφείλει
ἀποθανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν υἱὸν Θεοῦ[10] ἐποίησεν."
8 Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος§ τοῦτον τὸν λόγον,
9 μᾶλλον ἐφοβήθη, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον
πάλιν, καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ, "Πόθεν εἶ σύ;" Ὁ δὲ
10 Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. λέγει οὖν[11]
αὐτῷ ὁ Πιλάτος§, "Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι
ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπο-
11 λῦσαί σε[12];" Ἀπεκρίθη[13] ὁ[14] Ἰησοῦς, "Οὐκ εἶχες¶
ἐξουσίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ[15], εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον[16]
ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς[17] μέ σοι μείζονα
12 ἁμαρτίαν ἔχει." Ἐκ τούτου ἐζήτει ὁ Πιλάτος[18] ἀπο-
λῦσαι αὐτόν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἔκραζον[19] λέγοντες,
"Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος.
πᾶς ὁ βασιλέα αὐτὸν[20] ποιῶν, ἀντιλέγει τῷ Καί-
13 σαρι." Ὁ οὖν Πιλάτος§ ἀκούσας τοῦτον τὸν λόγον[21],
ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ[22] βή-
ματος, εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ
14 δὲ Γαββαθᾶ· ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα
δὲ ὡσεὶ[23] ἕκτη· καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις, "Ἴδε ὁ
15 βασιλεὺς ὑμῶν." Οἱ δὲ ἐκραύγασαν[24], "Ἆρον, ἆρον,

[6] οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ LTr, αἰτίαν οὐχ εὑρίσκω T. * [ὁ] Tr. † Ἰδοὺ TTr. [7] ἴδον T. ‡ −λέγοντες T. [8] +αὐτόν L[Tr *marg.*]. ‖ −αὐτῷ T. [9] −ἡμῶν LTTr. [10] υἱὸν Θεοῦ ἑαυτὸν LTTr, ἑαυτὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ BE. [11] −οὖν T. [12] ἀπολῦσαί σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε LTTr (*non marg.*). [13] +αὐτῷ Tr[L]. [14] −ὁ LTTr. ¶ ἔχεις T. [15] κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν LTTr. [16] δεδομένον σοι LTTr. [17] παραδούς LTTr *marg.* [18] ὁ Πιλᾶτος (Πειλᾶτος T) ἐζήτει LTTr. [19] ἐκραύγαζον LTTr *marg.*, ἐκραύγασαν Tr. [20] ἑαυτὸν LTTr. [21] τῶν λόγων τούτων LTTr. [22] −τοῦ LTTr. [23] ἦν ὡς LTTr. [24] ἐκραύγασαν οὖν ἐκεῖνοι L *marg.* TTr.

σταύρωσον αὐτόν." Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος*, "Τὸν
βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω;" Ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιε-
ρεῖς, "Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα." Τότε 16
οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς, ἵνα σταυρωθῇ.

Παρέλαβον **δὲ**[25] τὸν Ἰησοῦν **καὶ ἀπήγαγον**[26]· καὶ 17
βαστάζων **τὸν σταυρὸν αὐτοῦ**[27], ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγό-
μενον Κρανίου τόπον, **ὃς**[28] λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολ-
γοθᾶ· ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλ- 18
λους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰη-
σοῦν. Ἔγραψε δὲ καὶ τίτλον ὁ **Πιλάτος***, καὶ ἔθηκεν 19
ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον, "Ἰησοῦς ὁ
Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων." Τοῦτον οὖν 20
τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι
ἐγγὺς ἦν **τῆς πόλεως ὁ τόπος**[29], ὅπου ἐσταυρώθη ὁ
Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστί, **Ἑλληνιστί,
Ῥωμαϊστί**[30]. ἔλεγον οὖν τῷ **Πιλάτῳ**† οἱ ἀρχιερεῖς τῶν 21
Ἰουδαίων, "Μὴ γράφε, Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων·
ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπε, Βασιλεύς **εἰμι τῶν Ἰουδαίων**‡."
Ἀπεκρίθη ὁ **Πιλάτος***, "Ὃ γέγραφα, γέγραφα." 22
Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, 23
ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐποίησαν **τέσσαρα**§
μέρη, ἑκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα.
ἦν δὲ ὁ χιτὼν **ἄρραφος**[31], ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι'
ὅλου. **εἶπον**[32] οὖν πρὸς ἀλλήλους, "Μὴ σχίσωμεν 24
αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται·" ἵνα
ἡ γραφὴ πληρωθῇ **ἡ λέγουσα**[33], 'Διεμερίσαντο τὰ
ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβα-
λον κλῆρον.'

Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν· εἱστή- 25
κεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ
αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, **Μαρία**‖ ἡ
τοῦ Κλωπᾶ, καὶ **Μαρία**‖ ἡ Μαγδαληνή. Ἰησοῦς 26
οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα, καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα

* Πειλᾶτος T. [25] οὖν LTTr. [26] —καὶ ἀπήγαγον LTTr. [27] αὐτῷ (ἑαυτῷ T) τὸν σταυρὸν LTTr. [28] ὃ LTTr. [29] ὁ τόπος τῆς πόλεως LTTr. [30] Ῥωμαϊστί, Ἑλληνιστί TTr. † Πειλάτῳ T. ‡ τῶν Ἰουδαίων εἰμί Tr. § τέσσερα TTr. [31] ἄραφος TTr. [32] εἶπαν T. [33] —ἡ λέγουσα LT. ‖ Μαριὰμ T.

ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ **αὐτοῦ**[34], "Γύναι, **ἰδοὺ**[35] ὁ
27 υἱός σου." Εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ, "'**Ἰδοὺ**[35] ἡ μήτηρ
σου." Καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν **αὐτὴν ὁ**
28 **μαθητὴς**[36] εἰς τὰ ἴδια. Μετὰ τοῦτο **εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς**[37]
ὅτι πάντα ἤδη[38] τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφή,
29 λέγει, "Διψῶ." Σκεῦος **οὖν**[39] ἔκειτο ὄξους μεστόν·
οἱ δέ, πλήσαντες σπόγγον ὄξους, καὶ ὑσσώπῳ[40] περι-
30 θέντες, προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. ὅτε οὖν
ἔλαβε τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς*, εἶπε, "Τετέλεσται·" καὶ
κλίνας τὴν κεφαλήν, παρέδωκε τὸ πνεῦμα.
31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ
τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, **ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν**†· ἦν
γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα **ἐκείνου**[41] τοῦ σαββάτου· ἠρώ-
τησαν τὸν Πιλάτον, ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέ-
32 λη, καὶ ἀρθῶσιν. ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ
μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ
33 [42]**συσταυρωθέντος** αὐτῷ· ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόν-
τες, ὡς εἶδον **αὐτὸν ἤδη**[43] τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν
34 αὐτοῦ τὰ σκέλη· ἀλλ' εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ
αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε, καὶ **εὐθὺς ἐξῆλθεν**[44] αἷμα καὶ
35 ὕδωρ. καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ
αὐτοῦ ἐστιν ἡ μαρτυρία, **κἀκεῖνος**[45] οἶδεν ὅτι ἀληθῆ
36 λέγει, ἵνα[46] ὑμεῖς **πιστεύσητε**‡. ἐγένετο γὰρ ταῦτα,
ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, 'Ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται
37 αὐτοῦ.' Καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει, 'Ὄψονται
εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.'
38 ΜΕΤΑ δὲ ταῦτα ἠρώτησε τὸν **Πιλάτον**[47] **ὁ**[48] Ἰω-
σὴφ **ὁ**[49] ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ,
κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα
ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ **Πιλάτος**§.
39 **ἦλθεν οὖν καὶ ἦρε τὸ σῶμα**‖ **τοῦ Ἰησοῦ**[50]. ἦλθε δὲ

[34] −αὐτοῦ TTr[L]. [35] ἴδε LTTr. [36] ὁ μαθητὴς αὐτὴν Tr. [37] Ἰησοῦς εἰδὼς L *marg.* [38] ἤδη πάντα LTTr. [39] −οὖν LTTr. [40] σπόγγον οὖν μεστὸν τοῦ (−τοῦ T) ὄξους ὑσώπῳ (ὑσσ. TTr) LTTr. * −ὁ Ἰησοῦς T, [ὁ] Ἰησοῦς Tr. † ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν *in locum ante* ἵνα μὴ *transferunt* TTr. [41] ἐκείνη E. [42] συν- LTTr. [43] ἤδη αὐτὸν TTr (*non marg.*). [44] ἐξῆλθεν εὐθὺς L *marg.* TTr (*non marg.*). [45] καὶ ἐκεῖνος LTr. [46] +καὶ LTTr. ‡ πιστεύητε TTr *marg.* (Tr *text. errore, ut videtur*). [47] Πειλᾶτον T. [48] −ὁ LTTr. [49] −ὁ LTr. § Πειλᾶτος T, ‖ ἦλθον οὖν καὶ ἦραν αὐτὸν (−τοῦ Ἰησοῦ) T, [50] αὐτοῦ LTr.

καὶ Νικόδημος ὁ ἐλθὼν πρὸς **τὸν Ἰησοῦν**[51] νυκτὸς τὸ
πρῶτον, φέρων μίγμα[52] σμύρνης καὶ ἀλόης **ὡσεὶ**[53]
λίτρας ἑκατόν. ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, 40
καὶ ἔδησαν αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων,
καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. ἦν δὲ 41
ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ἐσταυρώθη, κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ
μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη. ἐκεῖ οὖν 42
διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ
μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

ΤΗι δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων **Μαρία*** ἡ Μαγδαληνὴ **20**
ἔρχεται πρωΐ, σκοτίας ἔτι οὔσης, εἰς τὸ μνημεῖον·
καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου.
τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ 2
πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ
λέγει αὐτοῖς, "Ἦραν τὸν Κύριον ἐκ τοῦ μνημείου,
καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν." Ἐξῆλθεν οὖν 3
ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητής, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ
μνημεῖον. ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· **καὶ ὁ**[1] ἄλλος 4
μαθητὴς προέδραμε τάχιον τοῦ Πέτρου, καὶ ἦλθε
πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει **κεί-** 5
μενα τὰ ὀθόνια[2], οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. ἔρχεται οὖν 6
†Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ
μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, καὶ τὸ σου- 7
δάριον ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν
ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα
τόπον. τότε οὖν εἰσῆλθε καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ 8
ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδε, καὶ ἐπίσ-
τευσεν· οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφήν, ὅτι δεῖ 9
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. ἀπῆλθον οὖν πάλιν 10
πρὸς **ἑαυτοὺς**[3] οἱ μαθηταί. **Μαρία*** δὲ εἱστήκει πρὸς 11
τὸ μνημεῖον[4] κλαίουσα **ἔξω**[5]. ὡς οὖν ἔκλαιε, παρέ-
κυψεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν 12
λευκοῖς καθεζομένους, ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ, καὶ ἕνα

[51] *αὐτὸν* LTTr (*non marg.*). [52] *μῖγμα* LT. [53] *ὡς* LTTr. * Μαριὰμ T. [1] ὁ δὲ L. [2] *τὰ ὀθόνια κείμενα* L (*non marg.*). † +*καὶ* Tr[Tr *marg.*]. [3] *αὐτοὺς* TTr. [4] *τῷ μνημείῳ* LTTr. [5] –*ἔξω* L, *at ἔξω κλαίουσα* TTr.

πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.
13 **καὶ*** λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι, "Γύναι, τί κλαίεις;"
Λέγει αὐτοῖς, "Ὅτι ἦραν τὸν Κύριόν μου, καὶ οὐκ
14 οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν." **Καὶ**[6] ταῦτα εἰποῦσα ἐστρά-
φη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἑστῶτα·
15 καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ὁ[7] Ἰησοῦς ἐστι. λέγει αὐτῇ ὁ[7]
Ἰησοῦς, "Γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς;" Ἐκείνη
δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστι, λέγει αὐτῷ, "Κύριε,
εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ **αὐτὸν ἔθηκας**[8]·
16 κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ." Λέγει αὐτῇ ὁ[9] Ἰησοῦς, "**Μα-
ρία**[10]." Στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ[11], "Ῥαβ-
17 βουνί·" ὃ λέγεται, διδάσκαλε. λέγει αὐτῇ ὁ[12]
Ἰησοῦς, "Μή **μου ἅπτου**†, οὔπω γὰρ ἀναβέβηκα
πρὸς τὸν πατέρα **μου**[13]· πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελ-
φούς μου, καὶ εἰπὲ αὐτοῖς, Ἀναβαίνω πρὸς τὸν πα-
τέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ Θεόν μου καὶ Θεὸν
18 ὑμῶν." Ἔρχεται **Μαρία**[14] ἡ Μαγδαληνὴ **ἀπαγγέλ-
λουσα**[15] τοῖς μαθηταῖς, ὅτι **ἑώρακε**[16] τὸν Κύριον, καὶ
ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.
19 Οὔσης οὖν ὀψίας, τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ **τῶν**[17]
σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, ὅπου ἦσαν
οἱ μαθηταὶ **συνηγμένοι**[18], διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰου-
δαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ
20 λέγει αὐτοῖς, "Εἰρήνη ὑμῖν." Καὶ τοῦτο εἰπὼν
ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ[20].
21 ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον. εἶπεν
οὖν αὐτοῖς **ὁ Ἰησοῦς**[21] πάλιν, "Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς
22 ἀπέσταλκέ με ὁ πατήρ, κἀγὼ **πέμπω**‡ ὑμᾶς." Καὶ
τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς, "Λάβετε
23 Πνεῦμα Ἅγιον. **ἄν**[22] **τινων**[23] ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας,
ἀφίενται[24] αὐτοῖς· **ἄν**[22] **τινων**[23] κρατῆτε, κεκράτην-
24 ται." Θωμᾶς δέ, **εἷς ἐκ** τῶν δώδεκα ὁ λεγόμενος

* – *καὶ* T. [6] – Καὶ LTTr. [7] – ὁ LTTr. [8] *ἔθηκας αὐτόν* LTTr. [9] – ὁ LTTr. [10] Μαριάμ TTr. [11] + Ἑβραϊστί TTr[L]. [12] – ὁ LTTr. † *ἅπτου μου* Tr *marg.* [13] – *μου* TTr[LTr *marg.*]. [14] Μαριὰμ TTr. [15] *ἀγγέλλουσα* LTTr. [16] *ἑώρωκα* L *marg.* TTr (*non marg.*). [17] – *τῶν* LTTr. [18] – *συνηγμένοι* LTTr. [20] *καὶ* (– *καὶ* T) *τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῖς* LTTr, *at* Tr *marg.* *ἔδειξεν* [*αὐτοῖς*] *καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ.* [21] – ὁ Ἰησοῦς TTr. ‡ *ἀποστέλλω* Tr *marg.* [22] *ἐὰν* L. [23] *τινος* L *marg.* [24] *ἀφέωνται* L (*non marg.*) TTr.

Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν ὁ[25] Ἰησοῦς.
ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί, "Ἑωράκαμεν 25
τὸν Κύριον." Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν
ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω
τὸν δάκτυλόν μου[26] εἰς τὸν **τύπον**[27] τῶν ἥλων, καὶ
βάλω **τὴν χεῖρά μου**[28] εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ
πιστεύσω." Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω 26
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. ἔρχεται
ὁ Ἰησοῦς, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ
μέσον καὶ εἶπεν, "Εἰρήνη ὑμῖν." Εἶτα λέγει τῷ 27
Θωμᾷ, "Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς
χεῖράς μου· καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς
τὴν πλευράν μου· καὶ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πισ-
τός." **Καὶ**[29] ἀπεκρίθη ὁ[30] Θωμᾶς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, 28
"Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου." Λέγει αὐτῷ ὁ* 29
Ἰησοῦς, "Ὅτι ἑώρακάς με, **Θωμᾶ**[31], πεπίστευκας·
μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες, καὶ πιστεύσαντες."

Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰη- 30
σοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν **αὐτοῦ**[32], ἃ οὐκ ἔστι γε-
γραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. ταῦτα δὲ γέγραπται, 31
ἵνα **πιστεύσητε**† ὅτι ὁ[33] Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστὸς ὁ
υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν[34] ἔχητε ἐν
τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

ΜΕΤΑ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ[1] Ἰησοῦς 21
τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος·
ἐφανέρωσε δὲ οὕτως· ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος, 2
καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος, καὶ Ναθαναὴλ‡ ὁ
ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ **τοῦ**§ Ζεβεδαίου, καὶ
ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. λέγει αὐτοῖς Σί- 3
μων Πέτρος, "Ὑπάγω ἁλιεύειν." Λέγουσιν αὐτῷ,
"Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί." [2]Ἐξῆλθον καὶ
ἀνέβησαν[3] εἰς τὸ πλοῖον **εὐθύς**[4], καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ

[25] — ὁ LTTr. [26] μου τὸν δάκτυλον T. [27] τόπον LTTr *marg.* [28] μου τὴν χεῖρα TTr. [29] — Καὶ LTTr. [30] — ὁ LTTr. * [ὁ] Tr. [31] — Θωμᾶ LTTr. [32] — αὐτοῦ LTTr. † πιστεύητε TTr *marg.* [33] — ὁ LTTr. [34] + [αἰώνιον] L. [1] — ὁ TTr. ‡ Ναθανὴλ *errore* S. § υἱοὶ Tr *marg.* [2] + [καὶ] L. [3] ἐνέβησαν LTTr. [4] — εὐθύς LTTr.

4 ἐπίασαν οὐδέν. πρωΐας δὲ ἤδη γενομένης[5] ἔστη ὁ[6]
Ἰησοῦς εἰς[7] τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ᾔδεισαν* οἱ
5 μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστι. λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰη-
σοῦς[8], "Παιδία, μή τι προσφάγιον ἔχετε;" Ἀπε-
6 κρίθησαν αὐτῷ, "Οὔ." Ὁ δὲ εἶπεν** αὐτοῖς, "Βάλετε
εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὑρή-
σετε." Ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκ ἔτι[9] αὐτὸ ἑλκῦσαι[10] ἴσ-
7 χυσαν[11] ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. λέγει οὖν ὁ
μαθητὴς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ,
"Ὁ Κύριός ἐστι." Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι
ὁ Κύριός ἐστι, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο· ἦν γὰρ
8 γυμνός· καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. οἱ
δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον· οὐ γὰρ ἦσαν
μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλ'[12] ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσ-
9 ίων, σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. Ὡς οὖν
ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν[13] ἀνθρακιὰν κειμέ-
10 νην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον. λέγει αὐ-
τοῖς ὁ† Ἰησοῦς, "Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν
11 ἐπιάσατε νῦν." Ἀνέβη‡ Σίμων Πέτρος, καὶ εἵλκυσε
τὸ δίκτυον ἐπὶ τῆς γῆς[14], μεστὸν ἰχθύων μεγάλων[15]
ἑκατὸν πεντηκοντατριῶν[16]· καὶ τοσούτων ὄντων, οὐκ
ἐσχίσθη τὸ δίκτυον.

12 Λέγει αὐτοῖς ὁ† Ἰησοῦς, Δεῦτε ἀριστήσατε. οὐδεὶς
δὲ[17] ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν, "Σὺ τίς
13 εἶ;" εἰδότες ὅτι ὁ Κύριός§ ἐστιν· ἔρχεται οὖν ὁ[18] Ἰη-
σοῦς, καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς,
14 καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανε-
ρώθη ὁ[19] Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ[20] ἐγερθεὶς ἐκ
νεκρῶν.

15 Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ
Ἰησοῦς, "Σίμων Ἰωνᾶ[21], ἀγαπᾷς με πλεῖον[22] τού-
των;" Λέγει αὐτῷ, "Ναὶ Κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ

[5] γινομένης TTr (*non marg.*). [6] — ὁ LTTr. [7] ἐπὶ LTTr *marg.*
* ἔγνωσαν Tr *marg.* [8] [ὁ Ἰησοῦς] L, Ἰησοῦς T, [ὁ] Ἰησοῦς Tr.
** λέγει T. [9] οὐκέτι LT. [10] ἑλκύσαι BELT. [11] ἴσχυον LTTr.
[12] ἀλλὰ TTr. [13] εἶδαν L *marg.* † [ὁ] Tr. ‡ + οὖν Tr[Tr *marg.*].
[14] εἰς τὴν γῆν LTTr. [15] μεγάλων ἰχθύων L (*non marg.*) Tr *marg.*
[16] πεντήκοντα τριῶν LTTr. [17] [δὲ] Tr. § Χριστός *errore* B. [18] — οὖν
ὁ LTTr. [19] — ὁ LTTr. [20] — αὐτοῦ LTTr. [21] Ἰωάνου LTr,
Ἰωάννου T. [22] πλέον LTTr.

σε." Λέγει αὐτῷ, "Βόσκε τὰ ἀρνία μου." **Λέγει** 16
αὐτῷ πάλιν[23] δεύτερον, "Σίμων **Ἰωνᾶ**[21], ἀγαπᾷς με;"
Λέγει αὐτῷ, "Ναὶ Κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε."
Λέγει αὐτῷ, "Ποίμαινε τὰ **πρόβατά**[24] μου." Λέγει 17
αὐτῷ τὸ τρίτον, "Σίμων **Ἰωνᾶ**[21], φιλεῖς με;" Ἐλυ-
πήθη ὁ Πέτρος, ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον, "φιλεῖς
με;" **καὶ**[25] **εἶπεν**[26] αὐτῷ, "Κύριε, **σὺ πάντα**[27] οἶδας·
σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε." Λέγει αὐτῷ ὁ[28] **Ἰησοῦς***,
"Βόσκε τὰ **πρόβατά**[29] μου. ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, 18
ὅτε ἦς νεώτερος ἐζώννυες σεαυτόν, καὶ περιεπάτεις
ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς
σου, καὶ ἄλλος **σε ζώσει**†, καὶ οἴσει[30] ὅπου οὐ θέ-
λεις." Τοῦτο δὲ εἶπε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξά- 19
σει τὸν Θεόν. καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ, "Ἀκο-
λούθει μοι." Ἐπιστραφεὶς **δὲ**[31] ὁ Πέτρος βλέπει 20
τὸν μαθητήν, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, ἀκολουθοῦντα, ὃς
καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ καὶ
εἶπε, "Κύριε, τίς ἐστιν ὁ παραδιδούς σε;" Τοῦτον[32] 21
ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ, "Κύριε, οὗτος δὲ
τί;" Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Ἐὰν αὐτὸν θέλω μέ- 22
νειν ἕως ἔρχομαι, τί πρός σε; σὺ **ἀκολούθει μοι**[33]."
Ἐξῆλθεν οὖν **ὁ λόγος οὗτος**[34] εἰς τοὺς ἀδελφούς, 23
"Ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει·" **καὶ οὐκ
εἶπεν**[35] αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει· ἀλλ',
"Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, **τί πρός σε;**‡"

ΟΥΤΟΣ ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τού- 24
των, καὶ [36]γράψας ταῦτα· καὶ οἴδαμεν ὅτι ἀληθής
ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ[37]. §**ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ** 25
ὅσα[38] **ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ'
ἕν, οὐδὲ**[39] **αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι**[40] **τὰ γρα-
φόμενα βιβλία. Ἀμήν**[41]. [42]

[23] πάλιν λέγει αὐτῷ L *marg.* [24] προβάτιά TTr *marg.* [25] [καὶ] L. [26] λέγει L *marg.* TTr *marg.* [27] πάντα σὺ LTTr. [28] —ὁ LTTr. * —Ἰησοῦς T[Tr]. [29] προβάτιά TTr. † ζώσει σε Tr (*non marg.*). [30] +[σε] L. [31] —δὲ LTTr. [32] +οὖν LTTr. [33] μοι ἀκολούθει LTTr. [34] οὗτος ὁ λόγος LTTr. [35] οὐκ εἶπεν δὲ L *marg.* Tr (*non marg.*). ‡ —τί πρός σε; T. [36] +ὁ LTr. [37] αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἐστίν TTr. § *Vers.* 25 *prorsus omittit* T. [38] ἃ LTr. [39] οὐδ' LTr. [40] χωρήσειν Tr. [41] —Ἀμήν LTTr. [42] *Subscriptio deest in* S. *fin.*+Κατὰ Ἰωάνην Tr.

ΠΡΑΞΕΙΣ

ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ[1] ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ*.

---

1 ΤΟΝ μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάν-
των ὦ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ[2] Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ
2 διδάσκειν, ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστό-
λοις διὰ Πνεύματος Ἁγίου, οὓς ἐξελέξατο, **ἀνελή-**
3 **φθη**[3]. οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ πα-
θεῖν αὐτόν, ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι᾽ ἡμερῶν **τεσ-**
σαράκοντα[4] ὀπτανόμενος αὐτοῖς, καὶ λέγων τὰ περὶ
4 τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. καὶ συναλιζόμενος παρήγ-
γειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι,
ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός, "ἣν
5 ἠκούσατέ μου· ὅτι Ἰωάννης† μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι,
ὑμεῖς δὲ **βαπτισθήσεσθε ἐν** Πνεύματι[5] Ἁγίῳ, οὐ μετὰ
6 πολλὰς ταύτας ἡμέρας." Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες
ἐπηρώτων[6] αὐτὸν λέγοντες, "Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ
τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ;"
7 Εἶπε **δὲ**‡ πρὸς αὐτούς, "Οὐχ ὑμῶν ἐστι γνῶναι χρό-
νους ἢ καιροὺς οὓς ὁ Πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξου-
8 σίᾳ· ἀλλὰ **λήψεσθε**[7] δύναμιν, ἐπελθόντος τοῦ Ἁγίου
Πνεύματος ἐφ᾽ ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ **μοι**[8] μάρτυρες ἔν τε
Ἱερουσαλὴμ καὶ **ἐν**[9] πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ **Σαμαρείᾳ**§
9 καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς." Καὶ ταῦτα εἰπών, βλε-
πόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν
10 ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν
εἰς τὸν οὐρανόν, πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες
11 δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν **ἐσθῆτι λευκῇ**[10], οἳ καὶ
εἶπον[11] "Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε **ἐμβλέποντες**‖
εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ **ἀναληφθεὶς**[12] ἀφ᾽

1 – τῶν ἁγίων LTTr. * – ἀποστόλων T. 2 – ὁ LTr. 3 ἀνελήμφθη LTTr. 4 τεσσεράκοντα LTTr. † Ἰωάνης Tr. 5 ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε LTTr. 6 ἠρώτων LTTr. ‡ – δὲ TTr. 7 λήμψεσθε LTTr. 8 μου LTTr. 9 – ἐν L[Tr]. § Σαμαρίᾳ T. 10 ἐσθήσεσι λευκαῖς LTTr. 11 εἶπαν LTTr. ‖ βλέποντες TTr. 12 ἀναλημφθεὶς LTTr.

ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον
ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν."
Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ 12
καλουμένου Ἐλαιῶνος, ὅ ἐστιν ἐγγὺς Ἱερουσαλήμ,
σαββάτου ἔχον ὁδόν.

Καὶ ὅτε εἰσῆλθον, **ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῷον**[13] οὗ 13
ἦσαν καταμένοντες, ὅ τε Πέτρος καὶ **Ἰάκωβος καὶ**
Ἰωάννης[14] καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρ-
θολομαῖος καὶ **Ματθαῖος**[15], Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ
Σίμων ὁ Ζηλωτής, καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. οὗτοι 14
πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσ-
ευχῇ **καὶ τῇ δεήσει**[16], σὺν γυναιξὶ καὶ Μαρίᾳ[17] τῇ
μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ **σὺν**[18] τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

ΚΑΙ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν 15
μέσῳ τῶν **μαθητῶν**[19] εἶπεν· ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων
ἐπιτοαυτὸ[20] **ὡς*** ἑκατὸν εἴκοσιν†· "Ἄνδρες ἀδελφοί, 16
ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν **ταύτην**[21], ἣν προεῖπε
τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὰ στόματος **Δαβίδ**[22], περὶ
Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσι **τὸν**[23]
Ἰησοῦν· ὅτι κατηριθμημένος ἦν **σὺν**[24] ἡμῖν, καὶ ἔλαχε 17
τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης. Οὗτος μὲν οὖν 18
ἐκτήσατο χωρίον ἐκ **τοῦ**[25] μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ
πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησε μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα
τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ,‡ καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς 19
κατοικοῦσιν Ἱερουσαλήμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον
ἐκεῖνο τῇ **ἰδίᾳ**§ διαλέκτῳ αὐτῶν **Ἀκελδαμά**[26], τουτ-
έστι[27] χωρίον αἵματος. γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ 20
Ψαλμῶν, 'Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος, καὶ μὴ
ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ.' Καί 'τὴν ἐπισκοπὴν αὐ-
τοῦ **λάβοι**[28] ἕτερος.' Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν 21
ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ **ἐν**[29] ᾧ εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν
ἐφ' ἡμᾶς ὁ κύριος Ἰησοῦς, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπ- 22

[13] εἰς τὸ ὑπερῷον ἀνέβησαν LTTr. [14] Ἰωάννης (Ἰωάνης Tr) καὶ Ἰάκωβος LTTr. [15] Μαθθαῖος LTTr. [16] —καὶ τῇ δεήσει LTTr. [17] Μαριὰμ TTr. [18] —σὺν LT[Tr]. [19] ἀδελφῶν LTTr. [20] ἐπὶ τὸ αὐτὸ BELTTr. * ὡσεὶ T. † εἴκοσι T. [21] —ταύτην LTTr. [22] Δαυείδ LTTr. [23] —τὸν LTTr. [24] ἐν LTTr. [25] —τοῦ LTTr. ‡ +ὃ T. § [ἰδίᾳ] Tr. [26] Ἀκελδαμάχ L, Ἀχελδαμάχ TTr. [27] τοῦτ' ἔστιν TTr. [28] λαβέτω LTTr. [29] —ἐν LTTr.

τίσματος Ἰωάννου* ἕως† τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήφθη[30] ἀφ᾽
ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ γενέσθαι σὺν
23 ἡμῖν[31] ἕνα τούτων." Καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσὴφ τὸν
καλούμενον Βαρσαβᾶν[32], ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, καὶ
24 Ματθίαν[33]. καὶ προσευξάμενοι εἶπον[34], "Σὺ Κύριε
καρδιογνῶστα πάντων, ἀνάδειξον ἐκ τούτων τῶν δύο
25 ἕνα ὃν ἐξελέξω[35] λαβεῖν τὸν κλῆρον[36] τῆς διακονίας
ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἐξ[37] ἧς παρέβη Ἰούδας, πο-
26 ρευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον." Καὶ ἔδωκαν κλή-
ρους αὐτῶν[38], καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Ματθίαν[39], καὶ
[40]συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀποστόλων.

2 ΚΑΙ ἐν τῷ [1]συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς Πεν-
2 τηκοστῆς, ἦσαν ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν[2] ἐπιτοαυτό[3]. καὶ
ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης
πνοῆς βιαίας, καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ
3 ἦσαν καθήμενοι[4]· καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι
γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, ἐκάθισέ τε[5] ἐφ᾽ ἕνα ἕκαστον
4 αὐτῶν, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες[6] Πνεύματος Ἁγίου,
καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ
5 Πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι[7]. Ἦσαν δὲ ἐν‡
Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι ἄνδρες εὐλαβεῖς
6 ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. γενομένης
δὲ τῆς φωνῆς ταύτης, συνῆλθε τὸ πλῆθος καὶ συνε-
χύθη· ὅτι ἤκουον εἷς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λα-
7 λούντων αὐτῶν. ἐξίσταντο δὲ πάντες[8] καὶ ἐθαύμαζον,
λέγοντες πρὸς ἀλλήλους[9], "Οὐκ[10] ἰδοὺ πάντες[11] οὗτοί
8 εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκού-
ομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγεννήθη-
9 μεν, Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἐλαμῖται[12], καὶ οἱ κατοι-
κοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καπ-

* Ἰωάνου Tr. † ἄχρι T. 30 ἀνελήμφθη LTTr. 31 σὺν ἡμῖν γενέσθαι LTTr. 32 Βαρσαββᾶν LTTr. 33 Μαθθίαν TTr. 34 εἶπαν LTTr. 35 ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα LTTr, *at* ὃν ἕνα *tantum pro* ἕνα ὃν B. 36 τόπον LTTr. 37 ἀφ᾽ LTTr. 38 αὐτοῖς LTTr. 39 Μαθθίαν TTr. 40 συν- T. 1 συν- T. 2 πάντες ὁμοῦ LTTr. 3 ἐπὶ τὸ αὐτὸ BELTTr. 4 καθεζόμενοι L. 5 καὶ ἐκάθισεν LTTr. 6 πάντες LTTr. 7 ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς LTTr. ‡ εἰς T. 8 —πάντες L[Tr]. 9 —πρὸς ἀλλήλους LTTr. 10 Οὐχ LT, Οὐχὶ Tr. 11 ἅπαντες LT. 12 Ἐλαμεῖται T.

παδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, Φρυγίαν τε καὶ 10
Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς
κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, Ἰου-
δαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, Κρῆτες καὶ Ἄραβες ἀκού- 11
ομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ
μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ." Ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διη- 12
πόρουν[13], ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες, "Τί **ἂν θέλοι**[14]
τοῦτο εἶναι;" Ἕτεροι δὲ **χλευάζοντες**[15] ἔλεγον, "Ὅτι 13
γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσί."

Σταθεὶς δὲ[16] Πέτρος σὺν τοῖς ἕνδεκα, ἐπῆρε τὴν 14
φωνὴν αὐτοῦ, καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς, "Ἄνδρες
Ἰουδαῖοι, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ **ἅπαντες**[17],
τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥή-
ματά μου. οὐ γὰρ ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι 15
μεθύουσιν· ἔστι γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας· ἀλλὰ 16
τοῦτό ἐστι τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ,
'Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ Θεός, 17
ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ
προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν·
καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσ-
βύτεροι ὑμῶν **ἐνύπνια**[20] ἐνυπνιασθήσονται. καί γε 18
ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου, ἐν
ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου,
καὶ προφητεύσουσι. καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ 19
ἄνω, καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἷμα καὶ πῦρ καὶ
ἀτμίδα καπνοῦ. ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκό- 20
τος, καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα, πρὶν **ἢ**[21] ἐλθεῖν **τὴν**[22]
ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην **καὶ ἐπιφανῆ***. καὶ ἔσται, 21
πᾶς ὃς **ἂν**[23] ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου, σωθήσε-
ται.' Ἄνδρες **Ἰσραηλῖται**[24], ἀκούσατε τοὺς λόγους 22
τούτους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα **ἀπὸ τοῦ
Θεοῦ ἀποδεδειγμένον**[25] εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέρασι
καὶ σημείοις, οἷς ἐποίησε δι' αὐτοῦ ὁ Θεὸς ἐν μέσῳ

[13] διηπορoῦντο TTr. [14] θέλει LTTr. [15] διαχλευάζοντες LTTr.
[16] +ὁ LTTr. [17] πάντες LTTr. [20] ἐνυπνίοις LTTr.
[21] —ἢ LTTr. [22] —τὴν LTTr. * —καὶ ἐπιφανῆ T. [23] ἐὰν Tr.
[24] Ἰσραηλεῖται T. [25] ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ L *marg.* TTr.

23 ὑμῶν, καθὼς **καὶ**[26] αὐτοὶ οἴδατε, τοῦτον τῇ ὡρισμένῃ
βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ Θεοῦ ἔκδοτον **λαβόντες**[27],
24 διὰ **χειρῶν**[28] ἀνόμων προσπήξαντες **ἀνείλετε**[29]· ὃν ὁ
Θεὸς ἀνέστησε, λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ **θανάτου***,
καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ.
25 **Δαβὶδ**[30] γὰρ λέγει εἰς αὐτόν, 'Προωρώμην[31] τὸν Κύ-
ριον† ἐνώπιόν μου διὰ παντός‡· ὅτι ἐκ δεξιῶν μου
26 ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ· διὰ τοῦτο **εὐφράνθη**[32] **ἡ καρ-
δία μου**[33], καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου· ἔτι δὲ
27 καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει **ἐπ'**[34] ἐλπίδι· ὅτι οὐκ
ἐγ§καταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς **ᾅδου**[35], οὐδὲ δώσεις
28 τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς
ζωῆς· πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώ-
29 που σου.' Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρ-
ρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου **Δαβίδ**[30], ὅτι
καὶ ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἐστιν
30 ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. προφήτης οὖν
ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ Θεός,
ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ **τὸ κατὰ σάρκα ἀναστή-
σειν τὸν Χριστόν**[36], καθίσαι ἐπὶ **τοῦ θρόνου**[37] αὐτοῦ,
31 προϊδὼν ἐλάλησε περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ,
ὅτι **οὐ κατελείφθη**[38] **ἡ ψυχὴ αὐτοῦ**[39] εἰς **ᾅδου**[40], **οὐδὲ**[41]
32 ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδε διαφθοράν. τοῦτον τὸν Ἰησοῦν
ἀνέστησεν ὁ Θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες.
33 τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ Θεοῦ ὑψωθείς, τήν τε ἐπαγγελίαν
τοῦ **Ἁγίου Πνεύματος**[42] λαβὼν παρὰ τοῦ πατρός,
34 ἐξέχεε τοῦτο ὃ **νῦν**[43] ὑμεῖς[44] βλέπετε καὶ ἀκούετε. οὐ
γὰρ **Δαβὶδ**[30] ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς, λέγει δὲ αὐτός,
'Εἶπεν **ὁ**‖ Κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν
35 μου· ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν
36 ποδῶν σου.' Ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς[45] οἶκος

[26] –*καὶ* LTTr. [27] –*λαβόντες* LTTr. [28] *χειρὸς* LTTr.
[29] *ἀνείλατε* LTTr. * *ᾅδου* Tr *marg.* [30] *Δαυεὶδ* LTTr. [31] *Προορώμην* LTTr. † (-*όν*) + *μου* T. ‡ *διαπαντός* T. [32] *ηὐφράνθη* LTTr.
[33] *μου ἡ καρδία* TTr. [34] *ἐφ'* LTTr (*ἐλπίδι* T). § *ἐν-* T. [35] *ᾅδην* LTTr.
[36] –*τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν Χριστόν* LTTr. [37] *τὸν θρόνον* LTTr. [38] *οὔτε ἐγ*(*ἐν-* T)*κατελείφθη* LTTr. [39] –*ἡ ψυχὴ αὐτοῦ* LTTr.
[40] *ᾅδην* T. [41] *οὔτε* LTTr. [42] *πνεύματος τοῦ ἁγίου* LTTr. [43] –*νῦν* LTTr. [44] + *καὶ* T [Tr *marg.*]. ‖ –*ὁ* TTr. [45] + *ὁ* L.

Ἰσραήλ, ὅτι **καὶ**[46] κύριον **καὶ Χριστὸν αὐτὸν**[47] ὁ Θεὸς
ἐποίησε[48], τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώ-
σατε."

Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν **τῇ καρδίᾳ**[49], εἶπόν τε 37
πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους, "Τί
ποιήσομεν*, ἄνδρες ἀδελφοί;" Πέτρος δὲ **ἔφη**[50] πρὸς 38
αὐτούς, "Μετανοήσατε,† καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος
ὑμῶν **ἐπὶ**[51] τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν[52]
ἁμαρτιῶν[53]· καὶ **λήψεσθε**[54] τὴν δωρεὰν τοῦ Ἁγίου
Πνεύματος. ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς 39
τέκνοις ὑμῶν, καὶ πᾶσι τοῖς εἰς μακράν, **ὅσους**[55] ἂν
προσκαλέσηται κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν." Ἑτέροις τε 40
λόγοις πλείοσι **διεμαρτύρετο**[56] καὶ παρεκάλει[57] λέγων,
"Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης."
Οἱ μὲν οὖν **ἀσμένως**[58] ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ 41
ἐβαπτίσθησαν· καὶ προσετέθησαν[59] τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι.

Ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες[60] τῇ διδαχῇ τῶν ἀπο- 42
στόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ **καὶ**[61] τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου
καὶ ταῖς προσευχαῖς. **ἐγένετο**[62] δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος, 43
πολλά **τε**‡ τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων
ἐγίνετο§. πάντες δὲ οἱ **πιστεύοντες**‖ ἦσαν ἐπιτοαυτό[63], 44
καὶ εἶχον ἅπαντα κοινά, καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς 45
ὑπάρξεις ἐπίπρασκον, καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσι,
καθότι ἄν τις χρείαν εἶχε· καθ' ἡμέραν τε προσκαρ- 46
τεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ'
οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει
καὶ ἀφελότητι καρδίας, αἰνοῦντες τὸν Θεὸν καὶ 47
ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. Ὁ δὲ Κύριος
προσετίθει τοὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν **τῇ ἐκ-
κλησίᾳ**[64].

[46] –καὶ BE. [47] αὐτὸν καὶ Χριστὸν LTTr. [48] ἐποίησεν ὁ θεός TTr *marg.* [49] τὴν καρδίαν LTTr. * ποιήσωμεν TTr. [50] –ἔφη LTTr. † +φησίν, T. [51] ἐν LTr. [52] +τῶν LTTr. [53] +ὑμῶν LTTr. [54] λήμψεσθε LTTr. [55] οὓς L. [56] διεμαρτύρατο LTTr. [57] +αὐτοὺς LTTr. [58] –ἀσμένως LTTr. [59] +ἐν LTTr. [60] +[ἐν] L. [61] –καὶ LTTr. [62] ἐγίνετο LTTr. ‡ δὲ TTr *marg.*, Tr *marg. transfert* ἐγίνετο *in locum ante* διὰ τῶν ἀπ. § +ἐν Ἱερουσαλήμ, φόβος τε ἦν μέγας ἐπὶ πάντας. καὶ T. ‖ πιστεύσαντες T. [63] ἐπὶ τὸ αὐτὸ BELTTr. [64] –τῇ ἐκκλησίᾳ LTTr (*jungentes* ἐπὶ τὸ αὐτό *cum cap.* II).

3 'ΕΠΙΤΟΑΥΤΟ[1] δὲ Πέτρος[2] καὶ **Ἰωάννης*** ἀνέβαι-
νον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν
2 ἐννάτην[3]. καί τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐ-
τοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο· ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν
πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην Ὡραίαν,
τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων
3 εἰς τὸ ἱερόν. ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ **Ἰωάννην**† μέλλον-
τας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερόν, ἠρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν.
4 ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ **Ἰωάννῃ**‡, εἶπε,
5 "Βλέψον εἰς ἡμᾶς." Ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς, προσδο-
6 κῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. εἶπε δὲ Πέτρος, "Ἀρ-
γύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω,
τοῦτό σοι δίδωμι. ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ
7 τοῦ Ναζωραίου, **ἔγειραι**[4] **καὶ**§ περιπάτει." Καὶ πιάσας
αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρε[5]· παραχρῆμα δὲ ἐστε-
8 ρεώθησαν **αὐτοῦ αἱ βάσεις**[6] καὶ τὰ **σφυρά**‖, καὶ ἐξαλ-
λόμενος ἔστη καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθε σὺν αὐτοῖς
εἰς τὸ ἱερόν, περιπατῶν καὶ ἁλλόμενος **καὶ**[7] αἰνῶν
9 τὸν Θεόν. καὶ εἶδεν **αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς**[8] περιπατοῦντα
10 καὶ αἰνοῦντα τὸν Θεόν· ἐπεγίνωσκόν **τε**[9] αὐτὸν ὅτι
οὗτος[10] ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ
τῇ Ὡραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ· καὶ ἐπλήσθησαν θάμ-
βους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.
11 Κρατοῦντος δὲ **τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ**[11] τὸν Πέτρον
καὶ[12] **Ἰωάννην**†, συνέδραμε **πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς**[13]
ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ **Σολομῶντος**[14], ἔκθαμβοι.
12 ἰδὼν δὲ[15] Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν, "Ἄν-
δρες **Ἰσραηλῖται**[16], τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν
τί ἀτενίζετε, ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσι
13 τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ[17] Ἰσαὰκ
καὶ[17] Ἰακώβ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασε τὸν

[1] Ἐπὶ τὸ αὐτὸ BE. [2] *Incipit cap.* III. Πέτρος δὲ *in* LTTr. * Ἰωάνης Tr. [3] ἐνάτην LTTr. † Ἰωάνην Tr. ‡ Ἰωάνῃ Tr. [4] ἔγειρε LTr *text.*, —ἔγειραι T[Tr *marg.*]. § —καὶ T[Tr *marg.*]. [5] +(ν)αὐτόν LTTr. [6] αἱ βάσεις αὐτοῦ LTTr. ‖ σφυδρά T. [7] [καὶ] L. [8] πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν LTTr. [9] δὲ LTTr. [10] αὐτὸς LT. [11] αὐτοῦ LTTr. [12] +τὸν LTTr. [13] πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς LTTr. [14] Σολομῶνος Tr. [15] +ὁ LTTr. [16] Ἰσραηλεῖται T. [17] +θεὸς L, +ὁ θεὸς T.

παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν· ὃν ὑμεῖς[18] παρεδώκατε, καὶ
ἠρνήσασθε **αὐτὸν**[19] κατὰ πρόσωπον Πιλάτου*, κρίναν-
τος ἐκείνου ἀπολύειν. ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον 14
ἠρνήσασθε, καὶ ᾐτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι
ὑμῖν, τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε· ὃν ὁ 15
Θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν.
καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, τοῦτον ὃν 16
θεωρεῖτε καὶ οἴδατε, ἐστερέωσε[20] τὸ ὄνομα αὐτοῦ·
καὶ ἡ πίστις ἡ δι᾽ αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὁλοκλη-
ρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν. καὶ νῦν, ἀδελ- 17
φοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ
ἄρχοντες ὑμῶν· ὁ δὲ Θεὸς ἃ προκατήγγειλε διὰ 18
στόματος πάντων τῶν προφητῶν **αὐτοῦ παθεῖν τὸν
Χριστόν**[21], ἐπλήρωσεν οὕτω. μετανοήσατε οὖν καὶ 19
ἐπιστρέψατε, **εἰς**† τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρ-
τίας, ὅπως ἂν ἔλθωσι καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώ-
που τοῦ Κυρίου, καὶ ἀποστείλῃ τὸν **προκεκηρυγμένον**[22] 20
ὑμῖν Ἰησοῦν Χριστόν[23], ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι 21
ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων, ὧν ἐλάλησεν
ὁ Θεὸς διὰ στόματος **πάντων**[24] ἁγίων **αὐτοῦ προφητῶν
ἀπ᾽ αἰῶνος**[25]. **Μωσῆς**[26] μὲν **γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας**[27] 22
εἶπεν, Ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος ὁ
Θεὸς **ὑμῶν**‡ ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ· αὐτοῦ
ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς.
ἔσται δέ, πᾶσα ψυχή, ἥτις **ἂν**[28] μὴ ἀκούσῃ τοῦ προ- 23
φήτου ἐκείνου, **ἐξολοθρευθήσεται**[29] ἐκ τοῦ λαοῦ. Καὶ 24
πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν κα-
θεξῆς, ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ **προκατήγγειλαν**[30] τὰς ἡμέ-
ρας ταύτας. ὑμεῖς ἐστε[31] υἱοὶ τῶν προφητῶν, καὶ 25
τῆς διαθήκης ἧς **διέθετο ὁ Θεὸς**[32] πρὸς τοὺς πατέρας
ἡμῶν§, λέγων πρὸς Ἀβραάμ, Καὶ[33] τῷ σπέρματί

[18] +*μὲν* LTTr. [19] −*αὐτὸν* LT[Tr]. * Πειλάτου T. [20] ·*τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ* L. [21] *παθεῖν τὸν Χριστὸν αὐτοῦ* LTTr. † *πρὸς* T. [22] *προκεχειρισμένον* LTTr. [23] Χριστὸν Ἰησοῦν L (*non marg.*) TTr (*non marg.*). [24] *τῶν* LTTr. [25] *ἀπ᾽ αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν* LTTr. [26] Μωυσῆς LTTr. [27] −*γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας* LTTr. ‡ *ἡμῶν* T. [28] *ἐὰν* T. [29] *ἐξολεθρευθήσεται* LTTr. [30] *κατήγγειλαν* LTTr. [31] +*οἱ* LTTr. [32] *ὁ θεὸς διέθετο* LTr *marg.* § *ὑμῶν* Tr (*non marg.*). [33] +*ἐν* LTTr.

σου ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς.'
26 Ὑμῖν πρῶτον ὁ Θεὸς **ἀναστήσας**[34] τὸν παῖδα αὐτοῦ
Ἰησοῦν[35], ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς, ἐν τῷ
ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν **ὑμῶν**[36]."

4 ΛΑΛΟΥΝΤΩΝ δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαόν, ἐπέστη-
σαν αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ
2 οἱ Σαδδουκαῖοι, διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐ-
τοὺς τὸν λαόν, καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν
3 ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν· καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς
χεῖρας, καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν
4 γὰρ ἑσπέρα ἤδη. πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν
λόγον ἐπίστευσαν· καὶ ἐγενήθη **ὁ**[1] ἀριθμὸς τῶν
5 ἀνδρῶν **ὡσεὶ**[2] χιλιάδες πέντε. Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν
αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ[3] πρεσ-
6 βυτέρους καὶ[3] γραμματεῖς **εἰς**[4] Ἱερουσαλήμ, καὶ **Ἄν-
ναν τὸν ἀρχιερέα καὶ Καϊάφαν καὶ Ἰωάννην καὶ Ἀλέξ-
7 ανδρον**[5], καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ. καὶ
στήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ ἐπυνθάνοντο, "Ἐν
ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι **ἐποιήσατε τοῦτο**[6]
8 ὑμεῖς;" Τότε Πέτρος πλησθεὶς Πνεύματος Ἁγίου
εἶπε πρὸς αὐτούς, "Ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύ-
9 τεροι **τοῦ Ἰσραήλ**[7], εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα
ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος **σέ-
10 σωσται***. γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ
λαῷ Ἰσραήλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ
Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν
ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν
11 ὑγιής. οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν
τῶν **οἰκοδομούντων**[8], ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας.
12 καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία· **οὔτε**[9] γὰρ
ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν
ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς."
13 Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ

[34] *ἀναστήσας ὁ Θεὸς* TTr *marg.* [35] – Ἰησοῦν LTTr. [36] *αὐτῶν* LTr. [1] – ὁ LT[Tr]. [2] – *ὡσεὶ* T, *at* [ὡς] LTr. [3] + τοὺς LTTr. [4] *ἐν* LTr. [5] *Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀλέξανδρος* LTTr. [6] *τοῦτο ἐποιήσατε* T. [7] – *τοῦ Ἰσραὴλ* LTTr. * *σέσωται* T. [8] *οἰκοδόμων* LTTr. [9] *οὐδὲ* LTTr.

'**Ιωάννου***, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμ-
ματοί εἰσι καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε
αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ 'Ιησοῦ ἦσαν· τὸν **δὲ**[10] ἄνθρωπον 14
βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἑστῶτα τὸν τεθεραπευμένον,
οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω 15
τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν, **συνέβαλον**[11] πρὸς ἀλλήλους,
λέγοντες, "Τί **ποιήσομεν**† τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; 16
ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονε δι' αὐτῶν, πᾶσι
τοῖς κατοικοῦσιν 'Ιερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνά-
μεθα **ἀρνήσασθαι**[12]· ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανε- 17
μηθῇ εἰς τὸν λαόν, **ἀπειλῇ**[13] ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς
μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώ-
πων." Καὶ καλέσαντες αὐτούς, παρήγγειλαν **αὐτοῖς**[14] 18
τὸ[15] καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ
ὀνόματι τοῦ 'Ιησοῦ. ὁ δὲ Πέτρος καὶ '**Ιωάννης**‡ ἀπο- 19
κριθέντες **πρὸς αὐτοὺς εἶπον**[16], "Εἰ δίκαιόν ἐστιν
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ,
κρίνατε. οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς, ἃ **εἴδομεν**[17] καὶ 20
ἠκούσαμεν, μὴ λαλεῖν." Οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι 21
ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν εὑρίσκοντες τὸ πῶς κολά-
σωνται αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον
τὸν Θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι. ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων 22
τεσσαράκοντα[18] ὁ ἄνθρωπος ἐφ' ὃν **ἐγεγόνει**[19] τὸ ση-
μεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.

'Απολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους, καὶ 23
ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
πρεσβύτεροι **εἶπον**[20]. οἱ δὲ ἀκούσαντες, ὁμοθυμαδὸν 24
ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ **εἶπον**[20], "Δέσποτα,
σὺ **ὁ Θεὸς**[21] ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ
τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, **ὁ διὰ στό-** 25
ματος[22] **Δαβὶδ**[23] **τοῦ**[24] παιδός σου εἰπών, 'Ινατί ἐφρύ-
αξαν ἔθνη, καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; παρέστησαν 26

* 'Ιωάνου Tr. [10] τε LTTr. [11] συνέβαλλον LTTr. † ποιήσωμεν TTr. [12] ἀρνεῖσθαι LTTr. [13] —ἀπειλῇ LTTr. [14] —αὐτοῖς LTTr. [15] —τὸ LT. ‡ 'Ιωάνης Tr. [16] εἶπον (εἶπαν Tr) πρὸς αὐτούς LTTr. [17] εἴδαμεν LTTr. [18] τεσσεράκοντα TTr. [19] γεγόνει LTTr. [20] εἶπαν LTTr. [21] —ὁ Θεὸς LTTr. [22] ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου στόματος LTTr. [23] Δαυεὶδ LTTr. [24] —τοῦ LTTr.

οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν
ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ Κυρίου, καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ
27 αὐτοῦ.' Συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας[25] ἐπὶ τὸν
ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρώδης τε
καὶ Πόντιος Πιλάτος*, σὺν ἔθνεσι καὶ λαοῖς Ἰσραήλ,
28 ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ σου καὶ ἡ βουλή σου[26] προώρισε
29 γενέσθαι. καὶ τὰ νῦν, Κύριε, ἔπιδε[27] ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς
αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρησίας
30 πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου, ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου[28]
ἐκτείνειν σε εἰς ἴασιν, καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνε-
σθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδός σου Ἰησοῦ."
31 Καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν
συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος
Ἁγίου[30], καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μετὰ
παρρησίας.

32 ΤΟΥ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ[31] καρδία
καὶ ἡ[31] ψυχὴ μία· καὶ οὐδὲ† εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων
αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα[32]
33 κοινά. καὶ μεγάλῃ δυνάμει[33] ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον
οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ[34],
34 χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. οὐδὲ γὰρ
ἐνδεής τις ὑπῆρχεν[35] ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες
χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς
35 τιμὰς τῶν πιπρασκομένων, καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς
πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδοτο[36] δὲ ἑκάστῳ καθότι
ἄν τις χρείαν εἶχεν.

36 Ἰωσῆς[37] δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας ὑπὸ[38] τῶν
ἀποστόλων, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, υἱὸς παρα-
37 κλήσεως, Λευΐτης[39], Κύπριος τῷ γένει, ὑπάρχοντος
αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκε τὸ χρῆμα, καὶ ἔθηκε
5 παρὰ[40] τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων. Ἀνὴρ δέ τις

[25] + ἐν τῇ πόλει ταύτῃ LTTr. * Πειλᾶτος T. [26] − σου L[Tr].
[27] ἔφιδε L. [28] − σου LTr. [30] τοῦ ἁγίου πνεύματος LTTr.
[31] − ἡ LTTr. † οὐδ' BE. [32] πάντα LTr *marg.* [33] δυνάμει μεγάλῃ LTTr. [34] τοῦ κυρίου Ἰησοῦ [χριστοῦ] τῆς ἀναστάσεως L, τῆς ἀναστ. Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου T. [35] ἦν LTTr. [36] διεδίδετο LTTr. [37] Ἰωσὴφ LTTr. [38] ἀπὸ LTTr. [39] Λευείτης T. [40] πρὸς T.

'Ανανίας ὀνόματι[1], σὺν Σαπφείρῃ[2] τῇ γυναικὶ αὐτοῦ,
ἐπώλησε κτῆμα, καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, 2
συνειδυίας[3] καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ[4], καὶ ἐνέγκας
μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν.
εἶπε δὲ[5] Πέτρος, "'Ανανία, διατί ἐπλήρωσεν ὁ Σα- 3
τανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ Πνεῦμα
τὸ Ἅγιον, καὶ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ
χωρίου; οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενε, καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ 4
ἐξουσίᾳ ὑπῆρχε; τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ
πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ
Θεῷ." 'Ακούων δὲ[7] 'Ανανίας τοὺς λόγους τούτους, 5
πεσὼν ἐξέψυξε· καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας
τοὺς ἀκούοντας ταῦτα[8]. ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι 6
συνέστειλαν αὐτόν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν. 'Εγέ- 7
νετο δὲ ὡς ὡρῶν τριῶν διάστημα, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ
μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονὸς εἰσῆλθεν. ἀπεκρίθη δὲ αὐτῇ[10] 8
ὁ[11] Πέτρος, "Εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέ-
δοσθε;" Ἡ δὲ εἶπε, "Ναί, τοσούτου." Ὁ δὲ 9
Πέτρος εἶπε[12] πρὸς αὐτήν, "Τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν
πειράσαι τὸ πνεῦμα Κυρίου; ἰδού, οἱ πόδες τῶν
θαψάντων τὸν ἄνδρα σου, ἐπὶ τῇ θύρᾳ, καὶ ἐξοί-
σουσί σε." Ἔπεσε δὲ παραχρῆμα παρὰ[13] τοὺς πόδας 10
αὐτοῦ, καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι
εὗρον[14] αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς
τὸν ἄνδρα αὐτῆς. καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' 11
ὅλην τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας
ταῦτα.

Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγένετο[15] ση- 12
μεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ λαῷ πολλά[16]· καὶ ἦσαν ὁμοθυ-
μαδὸν ἅπαντες[17] ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶντος[18]· τῶν δὲ 13
λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμε-
γάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός· μᾶλλον δὲ προσετίθεντο 14

[1] ὀνόματι 'Ανανίας LTr *marg.* [2] Σαπφείρᾳ LTr. [3] συνειδυίης LTTr. [4] – αὐτοῦ LTTr. [5] + ὁ LTTr. [7] + ὁ LTTr. [8] – ταῦτα LTTr. [10] πρὸς αὐτὴν LTTr. [11] – ὁ LTTr. [12] – εἶπε LTTr. [13] πρὸς LTTr. [14] εὗραν Tr. [15] ἐγίνετο BELTTr. [16] πολλὰ ἐν τῷ λαῷ LTTr. [17] πάντες LTr. [18] Σολομῶνος Tr.

πιστεύοντες τῷ Κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναι-
15 κῶν· ὥστε κατὰ[19] τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθε-
νεῖς, καὶ τιθέναι ἐπὶ κλινῶν[20] καὶ κραββάτων[21], ἵνα
ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ σκιὰ ἐπισκιάσῃ* τινὶ αὐτῶν.
16 συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων εἰς[22]
Ἱερουσαλήμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους
ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο
ἅπαντες.
17 Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ,
ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων, ἐπλήσθησαν ζή-
18 λου, καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας αὐτῶν[23] ἐπὶ τοὺς
ἀποστόλους, καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ.
19 ἄγγελος δὲ Κυρίου διὰ τῆς[24] νυκτὸς ἤνοιξε[25] τὰς θύρας
20 τῆς φυλακῆς, ἐξαγαγών τε αὐτοὺς εἶπε, "Πορεύεσθε,
καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ
21 ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης." Ἀκούσαντες δὲ εἰσῆλθον
ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐδίδασκον. παρα-
γενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, συνεκάλ-
εσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν
υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον,
22 ἀχθῆναι αὐτούς. οἱ δὲ ὑπηρέται παραγενόμενοι[26] οὐχ
εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ· ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγ-
23 γειλαν, λέγοντες, "Ὅτι τὸ μὲν[27] δεσμωτήριον εὕρο-
μεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ, καὶ τοὺς φύ-
λακας ἔξω[28] ἑστῶτας πρὸ[29] τῶν θυρῶν· ἀνοίξαντες
24 δέ, ἔσω οὐδένα εὕρομεν." Ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λό-
γους τούτους ὅ τε ἱερεὺς καὶ ὁ[30] στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ
καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο
25 τοῦτο. παραγενόμενος δέ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς
λέγων[31], "Ὅτι ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυ-
λακῇ, εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν
26 λαόν." Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέ-
ταις, ἤγαγεν† αὐτούς, οὐ μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ

[19] καὶ εἰς LTTr. [20] κλιναρίων LTTr. [21] κραβάττων LTTr. * ἐπισκιάσει Tr (*non marg.*). [22] —εἰς LTTr ([εἰς] Tr. *marg.*). [23] —αὐτῶν LTTr. [24] —τῆς LTTr. [25] ἀνοίξας T. [26] παραγενόμενοι ὑπηρέται LTTr. [27] —μὲν LTTr. [28] —ἔξω LTTr. [29] ἐπὶ LTTr. [30] —ἱερεὺς καὶ ὁ LTTr. [31] —λέγων LTTr. † ἦγεν TTr *marg.*

τὸν λαόν, ἵνα[32] μὴ λιθασθῶσιν. ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς 27
ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ
ἀρχιερεύς, λέγων, "Οὐ[33] παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν 28
ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ[34]; καὶ ἰδοὺ
πεπληρώκατε τὴν Ἱερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν,
καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀν-
θρώπου τούτου." Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ[35] Πέτρος καὶ οἱ 29
ἀπόστολοι εἶπον[36], "Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ
ἀνθρώποις. ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰη- 30
σοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου·
τοῦτον ὁ Θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσε τῇ δεξιᾷ 31
αὐτοῦ, *δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν
ἁμαρτιῶν. καὶ ἡμεῖς **ἐσμεν αὐτοῦ μάρτυρες**[37] τῶν ῥη- 32
μάτων τούτων, καὶ τὸ Πνεῦμα **δὲ**[38] τὸ Ἅγιον, ὃ
ἔδωκεν ὁ Θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ."

Οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο, καὶ **ἐβουλεύοντο**[39] 33
ἀνελεῖν αὐτούς. ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φα- 34
ρισαῖος, ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος τίμιος
παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω βραχύ **τι τοὺς ἀποστό-
λους**[40] ποιῆσαι, εἶπέ τε πρὸς αὐτούς, "Ἄνδρες Ἰσ- 35
ραηλῖται[41], προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις
τούτοις τί μέλλετε πράσσειν. πρὸ γὰρ τούτων τῶν 36
ἡμερῶν ἀνέστη Θευδᾶς, λέγων εἶναί τινα ἑαυτόν, ᾧ
προσεκολλήθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ[42] τετρακοσίων· ὃς
ἀνῃρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ, διελύ-
θησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. μετὰ τοῦτον ἀνέστη 37
Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος, ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς,
καὶ ἀπέστησε λαὸν **ἱκανὸν**[43] ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος
ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διεσκορ-
πίσθησαν. καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ 38
τῶν ἀνθρώπων τούτων, καὶ **ἐάσατε**[44] αὐτούς· ὅτι ἐὰν
ᾖ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο,
καταλυθήσεται· **εἰ δὲ ἐκ Θεοῦ ἐστιν, οὐ δύνασθε**[45] 39

[32] –ἵνα LT(*ita vult*)Tr. [33] –Οὐ LTTr ([Οὐ] Tr *marg.*). [34] ; LTTr. [35] –ὁ LTTr. [36] εἶπαν LTTr. * +τοῦ T. [37] ἐν αὐτῷ μάρτυρές ἐσμεν L, ἐσμὲν ἐν αὐτῷ μάρτυρες Tr *marg.*, –αὐτοῦ TTr. [38] –δὲ LTTr. [39] ἐβούλοντο LTr (*non marg.*). [40] τοὺς ἀνθρώπους LTTr. [41] Ἰσραηλεῖται T. [42] προσεκλίθη ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς LTTr. [43] –ἱκανὸν LTTr. [44] ἄφετε LTTr. [45] δυνήσεσθε LTTr.

καταλῦσαι αὐτό[46], μήποτε καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε."
40 Ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ· καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς
ἀποστόλους, δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ
41 τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν **αὐτούς**[47]. Οἱ
μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ
συνεδρίου, ὅτι **ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ κατηξιώθησαν**[48]
42 ἀτιμασθῆναι· πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ᾽
οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι
Ἰησοῦν τὸν Χριστόν[49].
6 ἘΝ δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν
μαθητῶν, ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς
τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ
2 τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. προσκαλεσάμενοι
δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν, **εἶπον**[1], "Οὐκ
ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς, καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ
3 Θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις. ἐπισκέψασθε **οὖν**[2], **ἀδελ-
φοί**[3], ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτά, πλήρεις
Πνεύματος **Ἁγίου**[4] καὶ σοφίας, οὓς **καταστήσομεν**[5]
4 ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης· ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ
5 τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν." Καὶ
ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους· καὶ
ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα **πλήρη**[6] πίστεως καὶ
Πνεύματος Ἁγίου, καὶ Φίλιππον, καὶ Πρόχορον καὶ
Νικάνορα, καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν, καὶ Νικόλαον
6 προσήλυτον Ἀντιοχέα, οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν
ἀποστόλων· καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς
7 χεῖρας. καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ηὔξανε, καὶ ἐπληθύ-
νετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφό-
δρα; πολύς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.
8 ΣΤΕΦΑΝΟΣ δὲ πλήρης **πίστεως**[7] καὶ δυνάμεως
9 ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. ἀνέσ-
τησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς **τῆς λεγομένης***
Λιβερτίνων, καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλεξανδρέων, καὶ

[46] αὐτούς LTTr. [47] – αὐτούς TTr. [48] κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος (– αὐτοῦ) LTTr. [49] τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν LTTr.
[1] εἶπαν LTTr. [2] δή L, δέ TTr. *marg.* [3] – ἀδελφοί L.
[4] – Ἁγίου LTTr. [5] καταστήσωμεν E. [6] πλήρει B, πλήρης L.
[7] χάριτος LTTr. * τῶν λεγομένων T.

τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας[8], [9]συζητοῦντες τῷ Στε-
φάνῳ· καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ 10
πνεύματι ᾧ ἐλάλει. τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας, 11
"Ὅτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάσ-
φημα εἰς Μωσῆν[10] καὶ τὸν Θεόν." Συνεκίνησάν τε 12
τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμ-
ματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτόν, καὶ ἤγα-
γον εἰς τὸ συνέδριον, ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς 13
λέγοντας, "Ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται ῥήματα
βλάσφημα λαλῶν[11] κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου τού-
του[12] καὶ τοῦ νόμου. ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος, 14
Ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τό-
πον τοῦτον, καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν
Μωϋσῆς." Καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν ἅπαντες[14] οἱ 15
καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ, εἶδον[15] τὸ πρόσωπον
αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.

Εἶπε δὲ ὁ ἀρχιερεύς, "Εἰ ἄρα[1] ταῦτα οὕτως ἔχει;" 7
Ὁ δὲ ἔφη, "Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε. 2
ὁ Θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν* Ἀβραὰμ
ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν
ἐν Χαῤῥάν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, 'Ἔξελθε ἐκ τῆς 3
γῆς σου καὶ ἐκ[2] τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς[3]
γῆν ἣν ἄν σοι δείξω.' Τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλ- 4
δαίων, κατῴκησεν ἐν Χαῤῥάν· κἀκεῖθεν μετὰ τὸ
ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ, μετῴκισεν αὐτὸν εἰς
τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε· καὶ οὐκ 5
ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ, οὐδὲ βῆμα ποδός·
καὶ ἐπηγγείλατο αὐτῷ δοῦναι[4] εἰς κατάσχεσιν αὐτήν,
καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ
τέκνου. ἐλάλησε δὲ οὕτως ὁ Θεός, 'Ὅτι ἔσται τὸ 6
σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώ-
σουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν, ἔτη τετρακόσια. καὶ 7
τὸ ἔθνος, ᾧ ἐὰν[5] δουλεύσωσι[6], κρινῶ ἐγώ,' εἶπεν ὁ

[8] –καὶ Ἀσίας L [Tr *marg.*]. [9] συν- LTTr. [10] Μωυσῆν LTTr.
[11] λαλῶν ῥήματα TTr, *at* –βλάσφημα *tantum* L. [12] –τούτου LTTr. [14] πάντες LTTr. [15] εἶδαν Tr. [1] –ἄρα LTTr. * ὑμῶν B.
[2] –ἐκ Tr[L]. [3] +τὴν LTTr. [4] δοῦναι αὐτῷ LTTr. [5] ἂν LTr.
[6] δουλεύσουσιν TTr (*non marg.*).

Θεός[7]· ‘καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται, καὶ λατρεύ-
8 σουσί μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.’ Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ
διαθήκην περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ,
καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ· καὶ **ὁ**[8]
Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, καὶ **ὁ**[8] Ἰακὼβ τοὺς δώδεκα πα-
9 τριάρχας. καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσὴφ
ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ,
10 καὶ **ἐξείλετο**[9] αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ
ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν **ἐναντίον*** Φαραὼ βα-
σιλέως Αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον
11 ἐπ' Αἴγυπτον καὶ† ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. ἦλθε δὲ
λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν **γῆν Αἰγύπτου**[10] καὶ Χαναάν, καὶ
θλίψις[11] μεγάλη· καὶ οὐχ **εὕρισκον**‡ χορτάσματα οἱ
12 πατέρες ἡμῶν. ἀκούσας δὲ Ἰακὼβ ὄντα **σῖτα ἐν Αἰ-
γύπτῳ**[12], ἐξαπέστειλε τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον·
13 καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ **ἀνεγνωρίσθη**§ Ἰωσὴφ τοῖς ἀδελ-
φοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ γένος
14 **τοῦ**[13] **Ἰωσήφ**‖. ἀποστείλας δὲ Ἰωσὴφ μετεκαλέσατο
τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰακώβ[14], καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν
15 **αὐτοῦ**[15], ἐν ψυχαῖς ἑβδομήκοντα πέντε[16]. **κατέβη δὲ**[17]
Ἰακὼβ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ
16 πατέρες ἡμῶν· καὶ μετετέθησαν εἰς Συχέμ, καὶ ἐτέ-
θησαν ἐν τῷ μνήματι **ὃ**[19] ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς
ἀργυρίου, παρὰ τῶν υἱῶν **Ἐμμὸρ**[20] **τοῦ** [21] Συχέμ.
17 Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς **ὤμο-
σεν**[22] ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ηὔξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπλη-
18 θύνθη ἐν Αἰγύπτῳ, **ἄχρις**[23] οὗ ἀνέστη βασιλεὺς
19 **ἕτερος**[24], ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ. οὗτος κατασο-
φισάμενος τὸ γένος ἡμῶν, ἐκάκωσε τοὺς πατέρας
ἡμῶν[25], τοῦ ποιεῖν **ἔκθετα τὰ βρέφη**[26] αὐτῶν, εἰς τὸ μὴ
20 ζωογονεῖσθαι. Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη** **Μωσῆς**[27], καὶ

[7] ὁ Θεὸς εἶπεν LTTr. [8] — ὁ LTTr. [9] ἐξείλατο LTTr. * ἔναντι T. † + ἐφ' T. [10] Αἴγυπτον LTTr. [11] θλῖψις LTr. ‡ ηὕρισκον Tr. [12] σιτία εἰς Αἴγυπτον LTTr. § ἐγνωρίσθη Tr (*non marg.*). [13] — τοῦ LTTr. ‖ αὐτοῦ TTr. *marg.* [14] Ἰακὼβ τὸν πατέρα αὐτοῦ LTTr. [15] — αὐτοῦ LTTr. [16] ἑβδομηκονταπέντε E. [17] καὶ κατέβη LTTr ([καὶ] Tr *marg.*). [19] ᾧ LTTr. [20] Ἐμμῶρ LTTr. [21] ἐν TTr, τοῦ ἐν L. [22] ὡμολόγησεν LTTr. [23] ἄχρι LTTr. [24] + ἐπ' Αἴγυπτον LTTr. [25] — ἡμῶν LTTr. [26] τὰ βρέφη ἔκθετα LTTr. ** ἐγεννήσθη B. [27] Μωυσῆς LTTr.

ἦν ἀστεῖος τῷ Θεῷ· ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ
οἴκῳ τοῦ πατρὸς **αὐτοῦ**[28]. **ἐκτεθέντα δὲ αὐτόν**[29], ἀνεί- 21
λετο[30] αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραώ, καὶ ἀνεθρέψατο
αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν. καὶ ἐπαιδεύθη **Μωσῆς**[27] [31] 22
πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων· ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις
καὶ **ἐν**[32] ἔργοις[33]. Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ **τεσσαρα-** 23
κονταετὴς[34] χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ
ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς Ἰσ-
ραήλ. καὶ ἰδών τινα ἀδικούμενον, ἠμύνατο καὶ 24
ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ, πατάξας τὸν
Αἰγύπτιον. ἐνόμιζε δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς **αὐ-** 25
τοῦ[35], ὅτι ὁ Θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν **αὐτοῖς**
σωτηρίαν[36]· οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. τῇ **τε**[37] ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ 26
ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ **συνήλασεν**[38] αὐτοὺς εἰς
εἰρήνην, εἰπών, ‘Ἄνδρες, ἀδελφοί ἐστε **ὑμεῖς**[39]· ἱνατί
ἀδικεῖτε ἀλλήλους;’ Ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον 27
ἀπώσατο αὐτόν, εἰπών, ‘Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα
καὶ δικαστὴν ἐφ’ **ἡμᾶς**[40]; μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, 28
ὃν τρόπον ἀνεῖλες **χθὲς**[41] τὸν Αἰγύπτιον;’ Ἔφυγε δὲ 29
Μωσῆς[27] ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν
γῇ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο. Καὶ πληρω- 30
θέντων **ἐτῶν τεσσαράκοντα**[42], ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ
τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγελος **Κυρίου**[43] ἐν φλογὶ πυρὸς
βάτου. ὁ δὲ **Μωσῆς**[27] ἰδὼν **ἐθαύμασε**[45] τὸ ὅραμα· 31
προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο φωνὴ
Κυρίου **πρὸς αὐτόν**[46], ‘Ἐγὼ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σου, 32
ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ **ὁ Θεὸς**[47] Ἰσαὰκ καὶ **ὁ Θεὸς**[47]
Ἰακώβ.’ Ἔντρομος δὲ γενόμενος **Μωσῆς**[27] οὐκ ἐτόλμα
κατανοῆσαι. εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Κύριος, ‘Λῦσον τὸ ὑπό- 33
δημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος **ἐν**[48] ᾧ ἕστηκας,
γῆ ἁγία ἐστίν. ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ 34

28 — αὐτοῦ LTTr. 29 ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ LTTr. 30 ἀνείλατο LTTr. 31 + ἐν TTr. 32 — ἐν LTTr. 33 + αὐτοῦ LTTr. 34 τεσσερακονταέτης TTr (-ετής Tr). 35 — αὐτοῦ LTTr. 36 σωτηρίαν αὐτοῖς LTTr. 37 δὲ BE. 38 συνήλλασσεν LTTr. 39 — ὑμεῖς LTTr. 40 ἡμῶν LTTr. 41 ἐχθὲς LTTr. 42 τεσσεράκοντα TTr. 43 — κυρίου LTTr. 45 ἐθαύμαζεν T. 46 — πρὸς αὐτόν LTTr. 47 — ὁ Θεὸς LTTr. 48 ἐφ’ LTTr.

μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ **αὐτῶν**[49]
ἤκουσα· καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτούς· καὶ νῦν
35 δεῦρο, **ἀποστελῶ**[50] σε εἰς Αἴγυπτον.' Τοῦτον τὸν
Μωϋσῆν ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες, 'Τίς σε κατέστησεν
ἄρχοντα καὶ δικαστήν;' τοῦτον ὁ Θεὸς[51] ἄρχοντα καὶ
λυτρωτὴν **ἀπέστειλεν ἐν**[52] χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος
36 αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. οὗτος ἐξήγαγεν αὐτούς, ποιήσας
τέρατα καὶ σημεῖα ἐν **γῇ**[53] **Αἰγύπτου**[54] καὶ ἐν ἐρυθρᾷ
37 θαλάσσῃ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη **τεσσαράκοντα**[42]. Οὗ-
τός ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὁ **εἰπὼν**[55] τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ,
'Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει **Κύριος**[56] ὁ Θεὸς **ὑμῶν**[57]
ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· **αὐτοῦ ἀκούσεσθε**[58].'
38 Οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ
ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ
ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια
39 ζῶντα δοῦναι ἡμῖν. ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσ-
θαι οἱ πατέρες ἡμῶν, **ἀλλ'**[59] ἀπώσαντο, καὶ ἐστρά-
40 φησαν[60] ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, εἰπόντες
τῷ Ἀαρών, 'Ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἳ προπορεύσονται
ἡμῶν· ὁ γὰρ **Μωσῆς**[27] οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ
41 γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἴδαμεν τί **γέγονεν**[62] αὐτῷ.' Καὶ
ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἀνήγα-
γον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔρ-
42 γοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. Ἔστρεψε δὲ ὁ Θεός, καὶ
παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐ-
ρανοῦ· καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν,
'Μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι ἔτη **τεσ-**
43 **σαράκοντα**[42] ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραήλ; καὶ ἀνελά-
βετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολόχ, καὶ τὸ ἄστρον τοῦ
θεοῦ **ὑμῶν**[63] **'Ρεμφάν**[64], τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε
προσκυνεῖν αὐτοῖς· καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βα-
44 βυλῶνος.' Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν **ἐν**[65] τοῖς

[49] αὐτοῦ LTr (*non marg.*). [50] ἀποστείλω LTTr. [51] +καὶ LT[Tr]. [52] ἀπέσταλκεν σὺν LTTr. [53] τῇ LTr (*non marg.*). [54] Αἰγύπτῳ LTTr. [55] εἴπας LTTr. [56] –κύριος LTTr. [57] –ὑμῶν LTTr. [58] –αὐτοῦ ἀκούσεσθε LTTr. [59] ἀλλὰ LTTr. [60] +ἐν LTTr. [62] ἐγένετο LTTr (*non marg.*). [63] –ὑμῶν LTTr. [64] 'Ρεφάν LTr, 'Ρομφάν T. [65] –ἐν LTTr.

πατράσιν ἡμῶν ἐν† τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ
λαλῶν τῷ Μωσῇ[66], ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον
ὃν ἑωράκει· ἣν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέ- 45
ρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν,
ὧν ἔξωσεν[67] ὁ Θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων
ἡμῶν, ἕως τῶν ἡμερῶν Δαβίδ[68]· ὃς εὗρε χάριν ἐνώ- 46
πιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ᾐτήσατο εὑρεῖν σκήνωμα τῷ
Θεῷ[69] Ἰακώβ. Σολομῶν* δὲ ᾠκοδόμησεν† αὐτῷ οἶκον. 47
Ἀλλ᾽ οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις ναοῖς[70] κατοι- 48
κεῖ, καθὼς ὁ προφήτης λέγει, ‘Ὁ οὐρανός μοι 49
θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου· ποῖον
οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι; λέγει Κύριος· ἢ τίς τόπος
τῆς καταπαύσεώς μου; οὐχὶ ἡ χείρ μου ἐποίησε 50
ταῦτα πάντα;’ Σκληροτράχηλοι, καὶ ἀπερίτμη- 51
τοι τῇ καρδίᾳ[72] καὶ τοῖς ὠσίν, ὑμεῖς ἀεὶ τῷ Πνεύματι
τῷ Ἁγίῳ ἀντιπίπτετε, ὡς[73] οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς.
τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ 52
ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως
τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς γεγέν-
ησθε[74]· οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγ- 53
γέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε.”

Ἀκούοντες δὲ ταῦτα, διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐ- 54
τῶν, καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ᾽ αὐτόν. Ὑπάρχων 55
δὲ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρα-
νόν, εἶδε δόξαν Θεοῦ, καὶ Ἰησοῦν ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ
Θεοῦ, καὶ εἶπεν, “Ἰδού, θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεῳγμέ- 56
νους[75], καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα
τοῦ Θεοῦ.” Κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ, συνέσχον τὰ 57
ὦτα αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ᾽ αὐτόν· καὶ 58
ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως, ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ
μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ τοὺς πό-
δας νεανίου καλουμένου Σαύλου, καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν 59

† *ἐν transfert* S *in locum post* διαδεξάμενοι. [66] Μωυσῇ LTTr. [67] ἐξῶσεν L, ἐξέωσεν T. [68] Δαυείδ LTTr. [69] οἴκῳ LTTr *marg.* * Σαλωμὼν T. † οἰκοδόμησεν Tr. [70] — ναοῖς LTTr. [72] καρδίαις LTTr. [73] καθὼς L. [74] ἐγένεσθε LTTr. [75] διηνοιγμένους LTTr.

Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα, "Κύριε Ἰη-
60 σοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου." Θεὶς δὲ τὰ γόνατα,
ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ, "Κύριε, μὴ στήσῃς αὐτοῖς
τὴν ἁμαρτίαν ταύτην[77]." Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη.
8 Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ. Ἐγέ-
νετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν
ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες **τε**[1] διε-
σπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ **Σαμα-**
2 **ρείας***, πλὴν τῶν ἀποστόλων. συνεκόμισαν δὲ τὸν
Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς, καὶ **ἐποιήσαντο**[2] κοπετὸν
3 μέγαν ἐπ᾽ αὐτῷ. Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλη-
σίαν, κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε
4 ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς φυλακήν. οἱ
μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον, εὐαγγελιζόμενοι τὸν
λόγον.
5 ΦΙΛΙΠΠΟΣ δὲ κατελθὼν εἰς[3] πόλιν τῆς **Σαμα-**
6 **ρείας***, ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν Χριστόν. προσεῖχόν
τε[4] οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου
ὁμοθυμαδόν, ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ
7 σημεῖα ἃ ἐποίει. **πολλῶν**[5] γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύ-
ματα ἀκάθαρτα, βοῶντα **μεγάλῃ φωνῇ ἐξήρχετο**[6]· πολ-
λοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν.
8, 9 **καὶ ἐγένετο χαρὰ μεγάλη**[7] ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἀνὴρ
δέ τις ὀνόματι Σίμων προϋπῆρχεν ἐν τῇ πόλει μα-
γεύων καὶ **ἐξιστῶν**[8] τὸ ἔθνος τῆς **Σαμαρείας***, λέγων
10 εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν· ᾧ προσεῖχον πάντες ἀπὸ
μικροῦ ἕως μεγάλου, λέγοντες, "Οὗτός ἐστιν ἡ δύ-
11 ναμις τοῦ Θεοῦ ἡ[10] μεγάλη." Προσεῖχον δὲ αὐτῷ,
διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς **μαγείαις**[11] ἐξεστακέναι αὐ-
12 τούς. Ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζο-
μένῳ **τὰ**[12] περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ
ὀνόματος **τοῦ**[13] Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες
13 τε καὶ γυναῖκες. ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσε,

[77] ταύτην τὴν ἁμαρτίαν LTr. [1] δὲ LTr, —τε T. * Σαμαρίας T. [2] ἐποίησαν LTTr. [3] +τὴν LT. [4] δὲ LTTr. [5] πολλοὶ LTTr. [6] φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχοντο LTTr. [7] ἐγένετο δὲ πολλὴ χαρὰ LTTr. [8] ἐξιστάνων LTTr. [10] +καλουμένη LTTr. [11] μαγίαις T. [12] —τὰ LTTr. [13] —τοῦ LTTr.

καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ· θεω-
ρῶν τε σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινομένας, ἐξίσ-
τατο. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστο- 14
λοι, ὅτι δέδεκται ἡ **Σαμάρεια**[14] τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ,
ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς **τὸν**[15] Πέτρον καὶ **Ἰωάννην***·
οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν, ὅπως 15
λάβωσι Πνεῦμα Ἅγιον. **οὔπω**[16] γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ 16
αὐτῶν ἐπιπεπτωκός, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρ-
χον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. τότε **ἐπετίθουν**[17] 17
τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάμβανον Πνεῦμα
Ἅγιον. **Θεασάμενος**[18] δὲ ὁ Σίμων, ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέ- 18
σεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ Πνεῦμα
τὸ Ἅγιον[19], προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα, λέγων, 19
"Δότε κἀμοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ᾧ **ἂν**[20] ἐπιθῶ
τὰς χεῖρας, λαμβάνῃ Πνεῦμα Ἅγιον." Πέτρος δὲ 20
εἶπε πρὸς αὐτόν, "Τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἴη εἰς
ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρη-
μάτων κτᾶσθαι. οὐκ ἔστι σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν 21
τῷ λόγῳ τούτῳ. ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα
ἐνώπιον[21] τοῦ Θεοῦ. μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας 22
σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ **Θεοῦ**[22], εἰ ἄρα ἀφεθή-
σεταί σοι ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου. εἰς γὰρ χολὴν 23
πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὁρῶ σε ὄντα." Ἀπο- 24
κριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπε, "Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ
πρὸς τὸν Κύριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν
εἰρήκατε."

Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν 25
λόγον τοῦ Κυρίου, **ὑπέστρεψαν**[23] εἰς **Ἱερουσαλήμ**[24], πολ-
λάς τε κώμας τῶν **Σαμαρειτῶν**† **εὐηγγελίσαντο**[25].

Ἄγγελος δὲ Κυρίου ἐλάλησε πρὸς Φίλιππον, λέ- 26
γων, "Ἀνάστηθι καὶ **πορεύου**[26] κατὰ μεσημβρίαν,
ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ

[14] Σαμαρία T. [15] – τὸν LTTr. * Ἰωάνην Tr. [16] οὐδέπω LTTr. [17] ἐπετίθεσαν LTTr. [18] ἰδὼν LTTr. [19] – τὸ Ἅγιον LT[Tr]. [20] ἐὰν BELTTr. [21] ἔναντι LTTr. [22] κυρίου LTTr. [23] ὑπέστρεφον LTTr. [24] Ἱεροσόλυμα LTTr. † Σαμαριτῶν T. [25] εὐηγγελίζοντο LTTr. [26] πορεύθητι L.

27 εἰς Γάζαν·" αὕτη ἐστὶν ἔρημος. καὶ ἀναστὰς ἐπο-
ρεύθη· καὶ ἰδού, ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦχος δυνάστης
Κανδάκης **τῆς**[27] βασιλίσσης Αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ
πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, **ὃς**[28] ἐληλύθει προσκυνήσων
28 εἰς Ἱερουσαλήμ, ἦν **τε*** ὑποστρέφων καὶ καθήμενος
ἐπὶ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ, **καὶ ἀνεγίνωσκε**[29] τὸν προφή-
29 την **Ἠσαΐαν**[30]. εἶπε δὲ τὸ Πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ,
30 "Πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἅρματι τούτῳ." Προσ-
δραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκον-
τος **τὸν προφήτην Ἠσαΐαν**[31], καὶ εἶπεν, "Ἆρά γε
31 γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις;" Ὁ δὲ εἶπε, "Πῶς γὰρ
ἂν δυναίμην, ἐὰν μή τις **ὁδηγήσῃ**[32] με;" Παρεκάλεσέ
32 τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. ἡ δὲ
περιοχὴ τῆς γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσκεν, ἦν αὕτη, 'Ὡς
πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον
τοῦ **κείροντος**[33] αὐτὸν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ
33 στόμα αὐτοῦ. ἐν τῇ ταπεινώσει **αὐτοῦ**[34] ἡ κρίσις
αὐτοῦ ἤρθη, τὴν **δὲ**[35] γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται;
34 ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ.' Ἀποκριθεὶς
δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπε, "Δέομαί σου, περὶ
τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο; περὶ ἑαυτοῦ, ἢ περὶ
35 ἑτέρου τινός;" Ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα
αὐτοῦ, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης, εὐηγ-
36 γελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ
τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπί τι ὕδωρ· καί φησιν ὁ εὐνοῦχος,
37 "Ἰδοὺ ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι;" **Εἶπε δὲ ὁ
Φίλιππος, "Εἰ πιστεύεις ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, ἔξεστιν."
Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε, "Πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ
38 εἶναι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν**[36]." Καὶ ἐκέλευσε στῆναι
τὸ ἅρμα· καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὅ
τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος· καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν.
39 ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, Πνεῦμα Κυρίου ἥρ-
πασε τὸν Φίλιππον· καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ

[27] —τῆς LTTr. [28] —ὃς LTTr. * δὲ Tr *marg.* [29] ἀνεγίνωσκέν τε L, —καὶ T [Tr]. [30] Ἠσαΐαν L. [31] Ἠσαΐαν (Ἠσ. L) τὸν προφήτην LTTr. [32] ὁδηγήσει TTr. [33] κείραντος T. [34] —αὐτοῦ LTTr. [35] —δὲ LTTr. [36] *Deest v.* 37 *in* LTTr.

εὐνοῦχος, ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων.
Φίλιππος δὲ εὑρέθη εἰς Ἄζωτον· καὶ διερχόμενος 40
εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας, ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐ-
τὸν* εἰς Καισάρειαν†.

Ὁ ΔΕ Σαῦλος ἔτι [1]ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου 9
εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ,
ᾐτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς 2
τὰς συναγωγάς, ὅπως ἐάν‡ τινας εὕρῃ τῆς ὁδοῦ ὄντας§
ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερου-
σαλήμ. ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι, ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν 3
τῇ Δαμασκῷ, καὶ ἐξαίφνης[2] περιήστραψεν αὐτὸν[3] φῶς
ἀπὸ[4] τοῦ οὐρανοῦ· καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, ἤκουσε 4
φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ, "Σαούλ, Σαούλ, τί με διώ-
κεις;" Εἶπε δέ, "Τίς εἶ, Κύριε;" Ὁ δὲ Κύριος εἶπεν[5], 5
"Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς[6] ὃν σὺ διώκεις· σκληρόν σοι
πρὸς κέντρα λακτίζειν." Τρέμων τε καὶ θαμβῶν εἶπε, 6
"Κύριε, τί με θέλεις ποιῆσαι;" Καὶ ὁ Κύριος πρὸς
αὐτόν[7], "[8]Ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ
λαληθήσεταί σοι τί[9] σε δεῖ ποιεῖν." Οἱ δὲ ἄνδρες 7
οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἱστήκεισαν ἐννεοί[10], ἀκούοντες
μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες. ἠγέρθη δὲ 8
ὁ[11] Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς· ἀνεῳγμένων[12] δὲ τῶν ὀφ-
θαλμῶν αὐτοῦ, οὐδένα[13] ἔβλεπε, χειραγωγοῦντες δὲ
αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν. καὶ ἦν ἡμέρας 9
τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν.

Ἦν δέ τις μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας, 10
καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος ἐν ὁράματι[14], "Ἀνα-
νία." Ὁ δὲ εἶπεν, "Ἰδοὺ ἐγώ, Κύριε." Ὁ δὲ Κύριος 11
πρὸς αὐτόν, "Ἀναστὰς[15] πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν
καλουμένην Εὐθεῖαν, καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα
Σαῦλον ὀνόματι, Ταρσέα. ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται,

* —αὐτὸν T *errore.* † Καισαρίαν T. [1] ἐν- T. ‡ ἂν T. § ὄντας τῆς ὁδοῦ TTr *marg.* [2] ἐξαίφνης τε LTTr. [3] περιέστραψεν αὐτὸν E, αὐτὸν περιέστραψεν L, αὐτὸν περιήστραψεν TTr. [4] ἐκ LTTr. [5] —κύριος εἶπεν LTTr. [6] + [ὁ Ναζωραῖος] L. [7] *Desunt omnia in* LTTr *a v.* 5 σκληρόν *usque ad v.* 6 πρὸς αὐτόν. [8] +ἀλλὰ LTTr. [9] ὅ τι LTTr. [10] ἐνεοί LTTr. [11] —ὁ LTTr. [12] ἠνεῳγμένων L, ἠνοιγμένων T. [13] οὐδὲν LTTr. [14] ἐν ὁράματι ὁ κύριος LTTr. [15] Ἀνάστα L.

12 καὶ **εἶδεν ἐν ὁράματι**[16] ἄνδρα **ὀνόματι Ἀνανίαν**[17] εἰσελ-
θόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ **χεῖρα**[18], ὅπως ἀναβλέψῃ."
13 Ἀπεκρίθη δὲ ὁ[19] Ἀνανίας, "Κύριε, **ἀκήκοα**[20] ἀπὸ
πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ **ἐποίησε**
14 **τοῖς ἁγίοις σου**[21] ἐν Ἱερουσαλήμ· καὶ ὧδε ἔχει ἐξου-
σίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων, δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικα-
15 λουμένους τὸ ὄνομά σου." Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ
Κύριος, "Πορεύου, ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς **μοι ἐστὶν**[22]
οὗτος, τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον [23]ἐθνῶν[24]
16 καὶ βασιλέων, υἱῶν τε Ἰσραήλ. ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω
αὐτῷ, ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν."
17 Ἀπῆλθε δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν,
καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπε, "Σαοὺλ ἀδελ-
φέ, ὁ Κύριος ἀπέσταλκέ με, Ἰησοῦς ὁ ὀφθείς σοι
ἐν τῇ ὁδῷ ᾗ ἤρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῇς
18 Πνεύματος Ἁγίου." Καὶ εὐθέως **ἀπέπεσον ἀπὸ τῶν
ὀφθαλμῶν αὐτοῦ**[25] **ὡσεὶ**[26] λεπίδες, ἀνέβλεψέ τε **παρα-
19 χρῆμα**[27], καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη, καὶ λαβὼν τροφὴν
ἐνίσχυσεν*· Ἐγένετο δὲ **ὁ Σαῦλος**[28] μετὰ τῶν ἐν
20 Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς· καὶ εὐθέως ἐν ταῖς
συναγωγαῖς ἐκήρυσσε τὸν **Χριστόν**[29], ὅτι οὗτός ἐστιν
21 ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες
καὶ ἔλεγον, "Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας **ἐν**[30] Ἱερου-
σαλὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὧδε
εἰς τοῦτο ἐληλύθει ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγῃ
22 ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς;" Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυνα-
μοῦτο, καὶ **συνέχυνε τοὺς**[31] Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦν-
τας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ
23 Χριστός. ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναί, συνε-
24 βουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν· ἐγνώσθη
δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. **παρετήρουν τε**[32]

[16] —ἐν ὁράματι LTTr *marg.*, *at in textu* ἄνδρα [ἐν ὁράματι]. [17] Ἀνανίαν ὀνόματι LTTr. [18] τὰς χεῖρας L, χεῖρας TTr. [19] —ὁ LTTr. [20] ἤκουσα LTTr. [21] τοῖς ἁγίοις σου ἐποίησεν LTTr. [22] ἐστίν μοι LTTr. [23] +τῶν L. [24] +τε LTTr. [25] ἀπέπεσαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν LTTr. [26] ὡς LTTr. [27] —παραχρῆμα LTTr. * ἐνισχύθη Tr *marg.* [28] —ὁ Σαῦλος LTTr. [29] Ἰησοῦν LTTr. [30] εἰς T. [31] συνέχυννεν T. [32] παρετηροῦντο δὲ καὶ LTTr.

τὰς* πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτός, ὅπως αὐτὸν ἀνέ-
λωσι· λαβόντες δὲ **αὐτὸν οἱ μαθηταὶ**[33] νυκτός, κα- 25
θῆκαν διὰ τοῦ τείχους[34] [35], χαλάσαντες ἐν σπυρίδι.
Παραγενόμενος **δὲ ὁ Σαῦλος**[36] **εἰς**[37] Ἱερουσαλήμ, 26
ἐπειρᾶτο[38] κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες
ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶ μαθητής.
Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτόν, ἤγαγε πρὸς τοὺς 27
ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ
εἶδε τὸν Κύριον, καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν
Δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι **τοῦ**[39] Ἰη-
σοῦ. καὶ ἦν μετ᾽ αὐτῶν εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπο- 28
ρευόμενος **ἐν**[40] Ἱερουσαλήμ, **καὶ**[41] παρρησιαζόμενος 29
ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου **Ἰησοῦ**[42], ἐλάλει τε καὶ
συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ ἐπεχείρουν
αὐτὸν ἀνελεῖν[43]. ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον 30
αὐτὸν εἰς **Καισάρειαν**†, καὶ ἐξαπέστειλαν **αὐτὸν**[44] εἰς
Ταρσόν. **Αἱ**[45] μὲν οὖν **ἐκκλησίαι**[45] καθ᾽ ὅλης τῆς 31
Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ **Σαμαρείας**‡ **εἶχον**[45] εἰρή-
νην, **οἰκοδομούμεναι**[45] καὶ **πορευόμεναι**[45] τῷ φόβῳ τοῦ
Κυρίου, καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος
ἐπληθύνοντο[45].

ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων, 32
κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας
Λύδδαν[46]. εὗρε δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα **Αἰνέαν ὀνό-** 33
ματι[47], ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ **κραββάτῳ**[48],
ὃς ἦν παραλελυμένος. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος, 34
"Αἰνέα, ἰᾶταί σε Ἰησοῦς **ὁ**[49] Χριστός· ἀνάστηθι
καὶ στρῶσον σεαυτῷ." Καὶ εὐθέως ἀνέστη· καὶ 35
εἶδον[50] αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες **Λύδδαν**[51] καὶ
τὸν **Σαρωνᾶν**[52], οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν Κύριον.

* τὰ S *errore*. [33] οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ LTTr. [34] διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν LTTr. [35] +αὐτὸν LTTr. [36] —ὁ Σαῦλος LTTr. [37] ἐν L. [38] ἐπείραζεν LTTr. [39] —τοῦ LTTr. [40] εἰς LTTr. [41] —καὶ LTTr. [42] —Ἰησοῦ LTTr. [43] ἀνελεῖν αὐτόν LTTr. † Καισαρίαν T. [44] —αὐτὸν L. [45] Ἡ..ἐκκλησία..εἶχεν..οἰκοδομουμένη..πορευομένη..ἐπληθύνετο LTTr. ‡ Σαμαρίας T. [46] Λύδδα LTTr. [47] ὀνόματι Αἰνέαν LTTr. [48] κραβάττου LTTr. [49] —ὁ LTTr. [50] εἶδαν LTTr. [51] Λύδδα LTTr. [52] Σάρωνα BET, Σαρῶνα L, Σαρωνᾶ Tr.

36 Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθά,
ἣ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης
37 ἀγαθῶν ἔργων[53] καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει· ἐγένετο
δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀπο-
θανεῖν· λούσαντες δὲ αὐτὴν ἔθηκαν* ἐν[54] ὑπερῴῳ.
38 ἐγγὺς δὲ οὔσης Λύδδης[55] τῇ Ἰόππῃ, οἱ μαθηταὶ
ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν
δύο ἄνδρας πρὸς αὐτόν, παρακαλοῦντες μὴ ὀκνῆσαι[56]
39 διελθεῖν ἕως αὐτῶν[57]. ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν
αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον,
καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι
καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια ὅσα ἐποίει
40 μετ᾽ αὐτῶν οὖσα ἡ Δορκάς. ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάν-
τας ὁ Πέτρος, [58]θεὶς τὰ γόνατα προσηύξατο· καὶ
ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα, εἶπε, "Ταβιθά, ἀνά-
στηθι." Ἡ δὲ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς· καὶ
41 ἰδοῦσα τὸν Πέτρον, ἀνεκάθισε. δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα,
ἀνέστησεν αὐτήν· φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς
42 χήρας, παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. γνωστὸν δὲ ἐγέ-
νετο καθ᾽ ὅλης τῆς† Ἰόππης, καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν[59]
43 ἐπὶ τὸν Κύριον· ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι
αὐτὸν[60] ἐν Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

10 ἈΝΗΡ δέ τις ἦν[1] ἐν Καισαρείᾳ‡ ὀνόματι Κορνή-
λιος, ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰτα-
2 λικῆς, εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν σὺν παντὶ
τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν τε[2] ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ
3 λαῷ, καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ διαπαντός[3]· εἶδεν ἐν
ὁράματι φανερῶς, ὡσεὶ[4] ὥραν ἐννάτην[5] τῆς ἡμέρας,
ἄγγελον τοῦ Θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτόν, καὶ εἰ-
4 πόντα αὐτῷ, "Κορνήλιε." Ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ
ἔμφοβος γενόμενος εἶπε, "Τί ἐστι, Κύριε;" εἶπε
δὲ αὐτῷ, "Αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι
σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἐνώπιον[6] τοῦ Θεοῦ.

[53] ἔργων ἀγαθῶν LTr. * ἔθηκαν αὐτὴν TTr. [54] +τῷ L. [55] Λύδδας TTr. [56] ὀκνήσῃς LTTr. [57] ἡμῶν LTTr. [58] +καὶ LTTr. † [τῆς] Tr. [59] ἐπίστευσαν πολλοὶ LTTr. [60] αὐτὸν ([αὐτὸν] Tr) ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι LTr, −αὐτὸν T. [1] −ἦν LTTr. ‡ Καισαρίᾳ T. [2] −τε LTTr. [3] διὰ παντός LTr. [4] +περὶ LTTr. [5] ἐνάτην LTTr. [6] ἔμπροσθεν LTTr.

καὶ νῦν πέμψον **εἰς Ἰόππην ἄνδρας**[7], καὶ μετάπεμψαι 5
Σίμωνα[8] ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται 6
παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ, ᾧ ἐστιν οἰκία παρὰ θά-
λασσαν· **οὗτος λαλήσει σοι τί σε δεῖ ποιεῖν**[9]." Ὡς 7
δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν **τῷ Κορνηλίῳ**[10],
φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν **αὐτοῦ**[11], καὶ στρατιώτην
εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ, καὶ ἐξηγησά- 8
μενος **αὐτοῖς ἅπαντα**[12], ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν
Ἰόππην. Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁδοιπορούντων **ἐκείνων*** καὶ 9
τῇ πόλει ἐγγιζόντων, ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα
προσεύξασθαι, περὶ ὥραν ἕκτην. ἐγένετο δὲ πρόσ- 10
πεινος, καὶ ἤθελε γεύσασθαι· παρασκευαζόντων δὲ
ἐκείνων[13], **ἐπέπεσεν**[14] ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις καὶ θεωρεῖ 11
τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον, καὶ καταβαῖνον **ἐπ' αὐτὸν**[15]
σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς
δεδεμένον, καὶ[16] καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς· ἐν ᾧ ὑπῆρχε 12
πάντα τὰ τετράποδα **τῆς γῆς**[17] **καὶ τὰ θηρία**[18] καὶ **τὰ**[19]
ἑρπετὰ καὶ **τὰ**[19] πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἐγένετο 13
φωνὴ πρὸς αὐτόν, "Ἀναστάς, Πέτρε, θῦσον καὶ
φάγε." Ὁ δὲ Πέτρος εἶπε, "Μηδαμῶς, Κύριε· 14
ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν ἢ[20] ἀκάθαρτον."
Καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν, "Ἃ ὁ 15
Θεὸς **ἐκαθάρισε**[21], σὺ μὴ κοίνου." Τοῦτο δὲ ἐγένετο 16
ἐπὶ τρίς· καὶ **πάλιν ἀνελήφθη**[22] τὸ σκεῦος εἰς τὸν
οὐρανόν.

Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος, τί ἂν εἴη τὸ 17
ὅραμα ὃ εἶδε, **καὶ**[23] ἰδού, οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι
ἀπὸ† τοῦ Κορνηλίου, διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν[24]
Σίμωνος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα· καὶ φωνή- 18
σαντες ἐπυνθάνοντο, εἰ Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος Πέ-
τρος ἐνθάδε ξενίζεται. Τοῦ δὲ Πέτρου **ἐνθυμουμένου**[25] 19

7 ἄνδρας εἰς Ἰόππην LTTr. 8 +τινα LTTr, *at* [τινα] Tr *marg.*
9 —οὗτος *ad fin. vers.* LTTr. 10 αὐτῷ LTTr. 11 —αὐτοῦ LTTr.
12 ἅπαντα αὐτοῖς LTTr. * αὐτῶν TTr *marg.* 13 αὐτῶν LTTr.
14 ἐγένετο LTTr. 15 —ἐπ' αὐτὸν LTTr. 16 —δεδεμένον καὶ LTTr.
17 τῆς γῆς *post* ἑρπετὰ *ponunt* LTTr. 18 —καὶ τὰ θηρία LTTr.
19 —τὰ LTTr. 20 καὶ LTTr. 21 ἐκαθέρισεν Tr. 22 εὐθὺς
ἀνελήμφθη LTTr. 23 —καὶ LTTr, [καὶ] Tr *marg.* † ὑπὸ TTr
marg. 24 +τοῦ LTTr. 25 διενθυμουμένου LTTr.

περὶ τοῦ ὁράματος, εἶπεν **αὐτῷ τὸ Πνεῦμα**[26], "Ἰδού,
20 ἄνδρες **τρεῖς**[27] **ζητοῦσί*** σε· ἀλλὰ ἀναστὰς κατάβηθι,
καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς, μηδὲν διακρινόμενος· **διότι**[28]
21 ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς." Καταβὰς δὲ Πέτρος πρὸς
τοὺς ἄνδρας **τοὺς ἀπεσταλμένους ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου**
πρὸς αὐτόν[29], εἶπεν, "Ἰδού, ἐγώ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς
22 ἡ αἰτία δι' ἣν πάρεστε;" οἱ δὲ **εἶπον**[30], "Κορνήλιος
ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν
Θεόν, μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν
Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου, μετα-
πέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀκοῦσαι
23 ῥήματα παρὰ σοῦ." Εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς
ἐξένισε. Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁ **Πέτρος**[31] ἐξῆλθε σὺν
αὐτοῖς, καί τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ **τῆς**[32] Ἰόππης
24 συνῆλθον αὐτῷ. **καὶ τῇ**[33] ἐπαύριον **εἰσῆλθον**[34] εἰς
τὴν **Καισάρειαν**†· ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν
αὐτούς, [35]**συγκαλεσάμενος** τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ
τοὺς ἀναγκαίους φίλους.
25 Ὡς δὲ ἐγένετο[36] εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντή-
σας αὐτῷ ὁ Κορνήλιος, πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας
26 προσεκύνησεν. ὁ δὲ Πέτρος **αὐτὸν ἤγειρε**[37] λέγων,
27 "Ἀνάστηθι· **κἀγὼ**‡ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι." Καὶ
συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθε, καὶ εὑρίσκει συνεληλυ-
28 θότας πολλούς, ἔφη τε πρὸς αὐτούς, "Ὑμεῖς ἐπί-
στασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι
ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ· **καὶ ἐμοὶ**[38] **ὁ Θεὸς ἔδειξε**[39]
29 μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον· διὸ
καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμφθείς. πυνθάνομαι
30 οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ με;" Καὶ ὁ Κορνή-
λιος ἔφη, "Ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς
ὥρας ἤμην **νηστεύων, καὶ**[40] τὴν **ἐννάτην**[41] **ὥραν**[42] προσ-

[26] τὸ πνεῦμα αὐτῷ LTTr. [27] –τρεῖς T[Tr *marg.*]. * ζητοῦντές TTr *marg.* [28] ὅτι LTTr. [29] –τοὺς ἀπεσταλμένους ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου πρὸς αὐτόν LTTr. [30] εἶπαν LTTr. [31] ἀναστὰς LTTr. [32] –τῆς LTTr. [33] τῇ δὲ LTTr. [34] εἰσῆλθεν LTr, εἰσῆλθαν TTr *marg.* † Καισαρίαν T. [35] συν- T. [36] +τοῦ LTTr. [37] ἤγειρεν αὐτὸν LTTr. ‡ καὶ ἐγὼ TTr. [38] κἀμοὶ LTTr. [39] ἔδειξεν ὁ Θεὸς TTr *marg.* [40] –νηστεύων καὶ LTTr. [41] ἐνάτην LTTr. [42] –ὥραν LTTr.

εὐχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου· καὶ ἰδού, ἀνὴρ ἔστη
ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, καί φησι, 'Κορνή- 31
λιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχή, καὶ αἱ ἐλεημοσύ-
ναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. πέμψον 32
οὖν εἰς Ἰόππην, καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικα-
λεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος
βυρσέως παρὰ θάλασσαν· **ὃς παραγενόμενος λαλήσει
σοι**[43].' Ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρός σε· σύ τε καλῶς 33
ἐποίησας παραγενόμενος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώ-
πιον **τοῦ Θεοῦ*** πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστε-
ταγμένα σοι **ὑπὸ τοῦ Θεοῦ**[44]."

Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν, "Ἐπ' ἀλη- 34
θείας καταλαμβάνομαι, ὅτι οὐκ ἔστι **προσωπολήπτης**[45]
ὁ Θεός, ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ 35
ἐργαζόμενος δικαιοσύνην, δεκτὸς αὐτῷ ἐστι. τὸν 36
λόγον **ὃν**[46] ἀπέστειλε τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ, εὐαγγελι-
ζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, (οὗτός ἐστι πάν-
των Κύριος·) ὑμεῖς οἴδατε, τὸ γενόμενον ῥῆμα καθ' 37
ὅλης τῆς Ἰουδαίας, **ἀρξάμενον**[47] [48]ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας,
μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν **Ἰωάννης**†· Ἰησοῦν τὸν 38
ἀπὸ **Ναζαρέτ**[49], ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ Θεὸς Πνεύματι
Ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος
πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβό-
λου, ὅτι ὁ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ· καὶ ἡμεῖς **ἐσμεν**[50] 39
μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν
Ἰουδαίων καὶ **ἐν**[51] Ἱερουσαλήμ· ὃν **ἀνεῖλον**[52] κρεμά-
σαντες ἐπὶ ξύλου. τοῦτον ὁ Θεὸς ἤγειρε‡ τῇ τρίτῃ 40
ἡμέρᾳ, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι· οὐ παντὶ 41
τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχειροτονημένοις
ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνε-
πίομεν αὐτῷ, μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν·
καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι[53] τῷ λαῷ, καὶ διαμαρ- 42
τύρασθαι, ὅτι **αὐτός**[54] ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ

[43] —ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι LTTr (*habet inter* [ ] Tr *marg.*). * σου Tr *marg.* [44] ἀπὸ τοῦ κυρίου L, ὑπὸ τοῦ κυρίου TTr. [45] προσωπολήμπτης LTTr. [46] —ὃν L[Tr]. [47] ἀρξάμενος L *marg.* TTr. [48] +[γὰρ] L. † *Ἰωάνης Tr.* [49] *Ναζαρέθ* ELTTr. [50] —ἐσ-μεν LTTr. [51] —ἐν Tr, [ἐν] LTr *marg.* [52] *καὶ ἀνεῖλαν* LTTr. ‡ +ἐν T. [53] *κηρῦξαι* LT. [54] οὗτός L (*non marg.*).

43 Θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν. τούτῳ πάντες οἱ
προφῆται μαρτυροῦσιν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ
τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐ-
44 τόν." Ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα,
ἐπέπεσε[55] τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς
45 ἀκούοντας τὸν λόγον. καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτο-
μῆς πιστοὶ ὅσοι[56] συνῆλθον[57] τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ
τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος[58] ἐκκέχυται·
46 ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις, καὶ μεγα-
λυνόντων τὸν Θεόν. τότε ἀπεκρίθη ὁ[59] Πέτρος,
47 "Μήτι τὸ ὕδωρ κωλῦσαι δύναταί[60] τις τοῦ μὴ βαπ-
τισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔλα-
48 βον καθὼς[61] καὶ ἡμεῖς;" προσέταξέ τε* αὐτοὺς† βαπ-
τισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου[62]. τότε ἠρώτησαν
αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

11 ἬΚΟΥΣΑΝ δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ
ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν, ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο
2 τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. καὶ ὅτε[1] ἀνέβη Πέτρος εἰς
Ἱεροσόλυμα[2], διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περι-
3 τομῆς, λέγοντες, "Ὅτι πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν
4 ἔχοντας εἰσῆλθες[3], καὶ συνέφαγες‡ αὐτοῖς." Ἀρ-
ξάμενος δὲ ὁ[4] Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς
5 λέγων, "Ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευ-
χόμενος, καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὅραμα, καταβαῖνον
σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς
καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρις[5] ἐμοῦ.
6 εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ τετρά-
ποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ
7 πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. ἤκουσα δὲ[6] φωνῆς λεγούσης
8 μοι, 'Ἀναστάς, Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε.' εἶπον δέ,
'Μηδαμῶς, Κύριε· ὅτι πᾶν[7] κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέ-
9 ποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου.' ἀπεκρίθη δέ μοι[8]

[55] ἔπεσε (*sic*) L. [56] οἳ L. [57] συνῆλθαν TTr. [58] πνεύματος τοῦ ἁγίου LTr *marg.* [59] — ὁ LTTr. [60] δύναται κωλῦσαί LTTr. [61] ὡς LTTr. * δὲ TTr. † αὐτοῖς T. [62] ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι LTTr. [1] ὅτε δὲ LTTr. [2] Ἱερουσαλήμ LTTr. [3] εἰσῆλθες *transferunt* LTTr *in locum post* Ὅτι (εἰσῆλθεν Tr *text.*, εἰσῆλθες *marg.*). ‡ συνέφαγεν Tr (*non marg.*). [4] — ὁ LTTr. [5] ἄχρι LTTr. [6] + καὶ LTTr. [7] — πᾶν LTTr. [8] — μοι LTTr.

φωνὴ ἐκ δευτέρου* ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, "Ἃ ὁ Θεὸς **ἐκαθά-**
ρισε[9], σὺ μὴ κοίνου.' τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ 10
πάλιν ἀνεσπάσθη[10] ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ ἰδού, 11
ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ
ἤμην[11], ἀπεσταλμένοι ἀπὸ **Καισαρείας**† πρός με. εἶπε 12
δέ **μοι τὸ πνεῦμα**[12] συνελθεῖν αὐτοῖς, μηδὲν **διακρινό-**
μενον[13]. ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἓξ ἀδελφοὶ οὗτοι,
καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός, ἀπήγγειλέ 13
τε[14] ἡμῖν πῶς εἶδε τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ
σταθέντα καὶ εἰπόντα **αὐτῷ**[15], 'Ἀπόστειλον εἰς Ἰόπ-
πην **ἄνδρας**[16], καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα τὸν ἐπικαλού-
μενον Πέτρον, ὃς λαλήσει ῥήματα πρός σε, ἐν οἷς 14
σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου.' ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί 15
με λαλεῖν, ἐπέπεσε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπ' αὐτούς,
ὥσπερ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥή- 16
ματος[17] Κυρίου, ὡς ἔλεγεν, '**Ἰωάννης**‡ μὲν ἐβάπτισεν
ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ.'
Εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς ὡς καὶ 17
ἡμῖν, πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν,
ἐγὼ **δὲ**[18] τίς ἤμην δυνατὸς κωλῦσαι τὸν Θεόν;" Ἀκού- 18
σαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν, καὶ **ἐδόξαζον**[19] τὸν Θεόν,
λέγοντες, "**Ἄραγε**[20] καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ Θεὸς τὴν
μετάνοιαν **ἔδωκεν εἰς ζωήν**[21]."

ΟἹ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς 19
γενομένης ἐπὶ **Στεφάνῳ**[22], διῆλθον ἕως Φοινίκης καὶ
Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον
εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες 20
Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες **εἰσελθόντες**[23] εἰς Ἀν-
τιόχειαν, ἐλάλουν[24] πρὸς τοὺς **Ἑλληνιστὰς**[25] εὐαγγε-
λιζόμενοι τὸν Κύριον Ἰησοῦν. καὶ ἦν χεὶρ Κυρίου 21
μετ' αὐτῶν· πολύς τε ἀριθμὸς[26] πιστεύσας ἐπέστρεψεν

* ἐκ δευτέρου φωνὴ Tr *marg.* [9] ἐκαθέρισεν Tr. [10] ἀνεσπάσθη πάλιν LTTr. [11] ἦμεν LTTr (*non marg.*). † Καισαρίας T. [12] τὸ πνεῦμά μοι LTTr. [13] διακρίναντα LTTr. [14] δὲ LTTr. [15] —αὐτῷ LTTr. [16] —ἄνδρας LTTr. [17] +τοῦ LTTr. ‡ Ἰωάνης Tr. [18] —δὲ LTTr. [19] ἐδόξασαν LTTr. [20] Ἄρα LTTr. [21] εἰς ζωὴν ἔδωκεν LTTr. [22] Στεφάνου LTr *marg.* [23] ἐλθόντες LTTr. [24] +καὶ LTTr. [25] Ἕλληνας LTTr. [26] +ὁ LTTr.

22 ἐπὶ τὸν Κύριον. Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς
ἐκκλησίας τῆς* ἐν Ἱεροσολύμοις[27] περὶ αὐτῶν· καὶ
ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν **διελθεῖν**[28] ἕως Ἀντιοχείας.
23 ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν[29] τοῦ Θεοῦ
ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρ-
24 δίας προσμένειν τῷ Κυρίῳ· ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ
πλήρης Πνεύματος Ἁγίου καὶ πίστεως. καὶ προσε-
25 τέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ Κυρίῳ. Ἐξῆλθε δὲ εἰς Ταρσὸν
26 **ὁ Βαρνάβας**[30] ἀναζητῆσαι Σαῦλον, καὶ εὑρὼν **αὐτὸν**[31]
ἤγαγεν **αὐτὸν**[31] εἰς Ἀντιόχειαν. ἐγένετο δὲ **αὐτοὺς**[32]
ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ διδάξαι
ὄχλον ἱκανόν, χρηματίσαι τε **πρῶτον**† ἐν Ἀντιοχείᾳ
27 τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς. Ἐν ταύταις δὲ ταῖς
ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων προφῆται εἰς
28 Ἀντιόχειαν. ἀναστὰς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγα-
βος, **ἐσήμανε**[33] διὰ τοῦ Πνεύματος, λιμὸν **μέγαν**[34]
μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ᾿ ὅλην τὴν οἰκουμένην· **ὅστις**[35]
29 **καὶ**[36] ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου **Καίσαρος**[37]. τῶν δὲ
μαθητῶν καθὼς **ηὐπορεῖτό**[38] τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐ-
τῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ
30 Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· ὃ καὶ ἐποίησαν, ἀποστείλαντες
πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρνάβα καὶ
Σαύλου.

12 ΚΑΤ᾿ ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν **Ἡρώδης ὁ
βασιλεὺς**‡ τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς
2 ἐκκλησίας. ἀνεῖλε δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν **Ἰωάννου**§
3 **μαχαίρᾳ**[1]. **καὶ ἰδὼν**[2] ὅτι ἀρεστόν ἐστι τοῖς Ἰουδαίοις,
προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον· ἦσαν δὲ[3] ἡμέραι
4 τῶν ἀζύμων· ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακήν, παρα-
δοὺς τέσσαρσι τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν
αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν
5 τῷ λαῷ. ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ·

* + οὔσης TTr ([οὔσης] Tr *marg.*). [27] Ἱερουσαλὴμ LTTr. [28] — διελθεῖν LTTr. [29] + τὴν LTTr. [30] — ὁ Βαρνάβας LTTr. [31] — αὐτὸν LTTr. [32] αὐτοῖς καὶ LTTr. † πρώτως TTr. [33] ἐσήμαινεν L. [34] μεγάλην LTTr. [35] ἥτις LTTr. [36] — καὶ LTTr. [37] — Καίσαρος LTTr. [38] εὐπορεῖτό LTTr. ‡ ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης T. § Ἰωάνου Tr. [1] μαχαίρῃ TTr. [2] ἰδὼν δὲ LTTr. [3] + αἱ L [Tr *marg.*].

προσευχὴ δὲ ἦν **ἐκτενὴς**[4] γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας
πρὸς τὸν Θεὸν **ὑπὲρ**[5] αὐτοῦ.
Ὅτε δὲ ἔμελλεν[6] **αὐτὸν προάγειν**[7] ὁ Ἡρώδης, τῇ 6
νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο
στρατιωτῶν, δεδεμένος ἀλύσεσι δυσί, φύλακές τε πρὸ
τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακήν. καὶ ἰδού, ἄγγελος 7
Κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι·
πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου, ἤγειρεν αὐτὸν
λέγων, "Ἀνάστα ἐν τάχει." Καὶ **ἐξέπεσον**[8] αὐτοῦ αἱ
ἁλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. εἶπέ **τε**[9] ὁ ἄγγελος πρὸς 8
αὐτόν, "**Περίζωσαι**[10], καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά
σου." Ἐποίησε δὲ οὕτω. καὶ λέγει αὐτῷ, "Περι-
βαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου, καὶ ἀκολούθει μοι." Καὶ 9
ἐξελθὼν ἠκολούθει **αὐτῷ**[11]· καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθές
ἐστι τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ ὅραμα
βλέπειν. διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέ- 10
ραν, **ἦλθον**[13] ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν, τὴν φέρου-
σαν εἰς τὴν πόλιν, ἥτις αὐτομάτη **ἠνοίχθη**[14] αὐτοῖς·
καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως
ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ὁ Πέτρος **γενόμενος** 11
ἐν ἑαυτῷ[15], εἶπε, "Νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλε
Κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ **ἐξείλετό**[16] με ἐκ χειρὸς
Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν
Ἰουδαίων." συνιδών τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν[17] Μαρίας 12
τῆς μητρὸς **Ἰωάννου*** τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου, οὗ
ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι.
Κρούσαντος δὲ **τοῦ Πέτρου**[18] τὴν θύραν τοῦ πυλῶ- 13
νος, προσῆλθε παιδίσκη ὑπακοῦσαι, ὀνόματι Ῥόδη·
καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου, ἀπὸ τῆς χαρᾶς 14
οὐκ ἤνοιξε τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν
ἑστάναι[19] τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. οἱ δὲ πρὸς 15
αὐτὴν **εἶπον**[20], "Μαίνῃ." Ἡ δὲ διϊσχυρίζετο οὕτως

[4] ἐκτενῶς LTTr. [5] περὶ LTTr. [6] ἤμελλεν TTr. [7] προαγαγεῖν (προάγειν Tr) αὐτὸν LTTr. [8] ἐξέπεσαν LTTr. [9] δὲ LTr. [10] Ζῶσαι LTTr. [11] —αὐτῷ LTTr. [13] ἦλθαν LTTr. [14] ἠνοίγη LTTr. [15] ἐν ἑαυτῷ γενόμενος LTTr. [16] ἐξείλατό LTTr. [17] +τῆς LTTr. * Ἰωάνου Tr. [18] αὐτοῦ LTTr. [19] ἑστᾶναι SBETr. [20] εἶπαν LTTr.

16 ἔχειν. οἱ δ' ἔλεγον[21], "Ὁ ἄγγελος αὐτοῦ ἐστιν[22]." Ὁ
δὲ Πέτρος ἐπέμενε κρούων· ἀνοίξαντες δὲ εἶδον[23]
17 αὐτόν, καὶ ἐξέστησαν. κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ
σιγᾷν, διηγήσατο αὐτοῖς[24] πῶς ὁ Κύριος αὐτὸν ἐξή-
γαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς. εἶπε δέ[25], "Ἀπαγγείλατε
Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα." Καὶ ἐξελθὼν
18 ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον. Γενομένης δὲ ἡμέρας, ἦν
τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ
19 Πέτρος ἐγένετο. Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ
μὴ εὑρών, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας, ἐκέλευσεν ἀπαχ-
θῆναι· καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν[26]
20 Καισάρειαν* διέτριβεν. Ἦν δὲ ὁ Ἡρώδης[27] θυμομαχῶν
Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν δὲ παρῆσαν πρὸς
αὐτόν, καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος
τοῦ βασιλέως, ᾐτοῦντο εἰρήνην, διὰ τὸ τρέφεσθαι
αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς.
21 Τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα
βασιλικήν, καὶ[28] καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐδημηγό-
22 ρει πρὸς αὐτούς. ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει, "Θεοῦ φωνὴ
23 καὶ οὐκ ἀνθρώπου." παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν
ἄγγελος Κυρίου, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκε τὴν[29] δόξαν τῷ
24 Θεῷ· καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος, ἐξέψυξεν. Ὁ δὲ
25 λόγος τοῦ Θεοῦ ηὔξανε καὶ ἐπληθύνετο. Βαρνάβας
δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ Ἱερουσαλήμ, πληρώ-
σαντες τὴν διακονίαν [30]συμπαραλαβόντες καὶ[31] Ἰωάν-
νην† τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον.

13 ἮΣΑΝ δέ τινες[1] ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν
ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι, ὅ τε Βαρνάβας
καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ
Κυρηναῖος, Μαναήν τε Ἡρώδου τοῦ τετράρχου‡ σύν-
2 τροφος, καὶ Σαῦλος. λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ
Κυρίῳ καὶ νηστευόντων, εἶπε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον,
"Ἀφορίσατε δή μοι τόν τε[2] Βαρνάβαν καὶ τὸν[3]

[21] δὲ εἶπαν L, δὲ ἔλεγον TTr. [22] ἐστιν αὐτοῦ LTTr. [23] εἶδαν LTTr. [24] —αὐτοῖς T[Tr]. [25] τε LTTr. [26] —τὴν LT(*ita vult*)Tr. * Καισαρίαν T. [27] —ὁ Ἡρώδης LTTr. [28] —καὶ T[LTr]. [29] —τὴν L. [30] συν- T. [31] —καὶ LTTr. † Ἰωάνην Tr. [1] —τινες LTTr. ‡ τετραάρχου T. [2] —τε LTTr. [3] —τὸν LTTr.

Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς." Τότε 3
νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι, καὶ ἐπιθέντες τὰς
χεῖρας αὐτοῖς, ἀπέλυσαν. Οὗτοι[4] μὲν οὖν ἐκπεμφ- 4
θέντες ὑπὸ τοῦ **Πνεύματος τοῦ Ἁγίου**[5], κατῆλθον εἰς
τὴν[6] Σελεύκειαν*, ἐκεῖθέν τε ἀπέπλευσαν εἰς τὴν[6]
Κύπρον. καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμῖνι, κατήγγελλον τὸν 5
λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων·
εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην† ὑπηρέτην. διελθόντες δὲ[7] τὴν 6
νῆσον ἄχρι Πάφου, εὗρόν[8] τινα μάγον ψευδοπροφή-
την Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα **Βαριησοῦς**‡, ὃς ἦν σὺν τῷ 7
ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ· οὗτος
προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον, ἐπεζήτησεν
ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς 8
Ἐλύμας, ὁ μάγος· οὕτω γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα
αὐτοῦ· ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς
πίστεως. Σαῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος, πλησθεὶς Πνεύ- 9
ματος Ἁγίου, **καὶ**[9] ἀτενίσας εἰς αὐτὸν εἶπεν, "Ὦ 10
πλήρης παντὸς δόλου καὶ πάσης ῥᾳδιουργίας, υἱὲ
διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ δια-
στρέφων τὰς ὁδοὺς Κυρίου τὰς εὐθείας; καὶ νῦν ἰδού, 11
χεὶρ **τοῦ**[10] Κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔσῃ τυφλός, μὴ βλέπων
τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ." Παραχρῆμα **δὲ**†† **ἐπέπεσεν**[11]
ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἐζήτει
χειραγωγούς. τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονὸς 12
ἐπίστευσεν, **ἐκπλησσόμενος**§ ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ Κυ-
ρίου.

Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ **τὸν**[12] 13
Παῦλον, ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας. Ἰωάν-
νης‖ δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν, ὑπέστρεψεν εἰς Ἱερο-
σόλυμα. αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης, 14
παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν **τῆς Πισιδίας**[13], καὶ **εἰσ-
ελθόντες**¶ εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαβ-
βάτων, ἐκάθισαν. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ 15

[4] αὐτοὶ LTTr. [5] ἁγίου πνεύματος LTTr. [6] —τὴν LTTr. * Σελευκίαν T. † Ἰωάνην Tr. [7] +ὅλην LTTr. [8] +ἄνδρα LTTr. ‡ Βαριησοῦ T. [9] —καὶ LTTr. [10] —τοῦ LTTr. †† τε T. [11] ἔπεσεν LTTr. § ἐκπληττόμενος Tr. [12] —τὸν LTTr. ‖ Ἰωάνης Tr. [13] τὴν Πισιδίαν LTTr. ¶ ἐλθόντες TTr (*non marg.*).

νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνά-
γωγοι πρὸς αὐτούς, λέγοντες, "Ἄνδρες ἀδελφοί, εἰ[14]
ἔστι λόγος ἐν ὑμῖν[15] παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν,
16 λέγετε." Ἀναστὰς δὲ Παῦλος, καὶ κατασείσας τῇ
χειρί, εἶπεν, "Ἄνδρες Ἰσραηλῖται[16], καὶ οἱ φοβού-
17 μενοι τὸν Θεόν, ἀκούσατε. ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου
Ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν· καὶ τὸν
λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ[18], καὶ
μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς·
18 καὶ ὡς τεσσαρακονταετῆ[19] χρόνον ἐτροποφόρησεν[20] αὐ-
19 τοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ· καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ
Χαναάν, κατεκληροδότησεν[21] αὐτοῖς* τὴν γῆν αὐτῶν.
20 καὶ μετὰ ταῦτα, ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα[22],
21 ἔδωκε κριτὰς ἕως Σαμουὴλ τοῦ† προφήτου· κἀκεῖθεν
ᾐτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς τὸν
Σαοὺλ υἱὸν Κίς[23], ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμίν[24], ἔτη
22 τεσσαράκοντα[25]· καὶ μεταστήσας αὐτόν, ἤγειρεν αὐ-
τοῖς τὸν Δαβὶδ[26] εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπε μαρτυρήσας,
'Εὗρον Δαβὶδ[27] τὸν τοῦ Ἰεσσαί, ἄνδρα κατὰ τὴν
καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου.'
23 Τούτου†† ὁ Θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν
24 ἤγειρε[28] τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν, προκηρύξαντος
Ἰωάννου‡ πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπ-
25 τισμα μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ. ὡς δὲ
ἐπλήρου ὁ[29] Ἰωάννης§ τὸν δρόμον, ἔλεγε, 'Τίνα με[30]
ὑπονοεῖτε εἶναι; οὐκ εἰμὶ ἐγώ, ἀλλ' ἰδού, ἔρχεται
μετ' ἐμέ, οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν
26 λῦσαι.' Ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους Ἀβραάμ, καὶ
οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν Θεόν, ὑμῖν‖ ὁ λόγος τῆς
27 σωτηρίας ταύτης ἀπεστάλη[31]. οἱ γὰρ κατοικοῦντες
ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν, τοῦτον ἀγ-

[14] + τις LTTr. [15] (ν)ἐν ὑμῖν λόγος LTTr. [16] Ἰσραηλεῖται T. [18] Αἰγύπτου LTr. [19] τεσσερακονταέτη TTr (-ετῆ Tr). [20] ἐτροφοφόρησεν LTTr marg. [21] κατεκληρονόμησεν LTTr. * − αὐτοῖς TTr. [22] ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα, (. T, · Tr) καὶ μετὰ ταῦτα LTTr. † − τοῦ TTr. [23] Κείς LTTr. [24] Βενιαμείν LTTr. [25] τεσσεράκοντα TTr. [26] τὸν Δαυεὶδ αὐτοῖς LTTr. [27] Δαυεὶδ LTTr. †† Τοῦτον B. [28] ἤγαγεν LTTr. ‡ Ἰωάνου Tr. [29] − ὁ LT(ita vult)Tr. § Ἰωάνης Tr. [30] Τί ἐμὲ LTTr. ‖ ἡμῖν TTr marg. [31] ἐξαπεστάλη LTTr.

νοήσαντες, καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ
πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες ἐπλή-
ρωσαν· καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες, ᾐτή- 28
σαντο Πιλάτον* ἀναιρεθῆναι αὐτόν. ὡς δὲ ἐτέλεσαν 29
ἅπαντα[32] τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ
τοῦ ξύλου, ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. ὁ δὲ Θεὸς ἤγειρεν 30
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, ὃς ὤφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς 31
συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσα-
λήμ, οἵτινές[33] εἰσι μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν.
καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέ- 32
ρας ἐπαγγελίαν γενομένην, ὅτι ταύτην ὁ Θεὸς ἐκ-
πεπλήρωκε τοῖς τέκνοις αὐτῶν ἡμῖν[34], ἀναστήσας Ἰη-
σοῦν· ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ τῷ δευτέρῳ[35] γέγραπται, 33
'Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε.' Ὅτι 34
δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, μηκέτι μέλλοντα
ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως εἴρηκεν, 'Ὅτι
δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαβὶδ[27] τὰ πιστά.' διὸ[36] καὶ ἐν 35
ἑτέρῳ λέγει, 'Οὐ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφ-
θοράν.' Δαβὶδ[27] μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ 36
τοῦ Θεοῦ βουλῇ ἐκοιμήθη, καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς
πατέρας αὐτοῦ, καὶ εἶδε διαφθοράν. ὃν δὲ ὁ Θεὸς 37
ἤγειρεν, οὐκ εἶδε διαφθοράν. Γνωστὸν οὖν ἔστω 38
ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις
ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται· καὶ[37] ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ 39
ἠδυνήθητε ἐν τῷ[38] νόμῳ Μωσέως[39] δικαιωθῆναι, ἐν
τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται. βλέπετε οὖν μὴ 40
ἐπέλθῃ ἐφ' ὑμᾶς[40] τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις,
'Ἴδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε καὶ ἀφα- 41
νίσθητε· ὅτι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι[41] ἐν ταῖς ἡμέραις
ὑμῶν, ἔργον ᾧ[42] οὐ μὴ πιστεύσητε, ἐάν τις ἐκδιηγῆ-
ται ὑμῖν.'

Ἐξιόντων δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων[43], 42
παρεκάλουν τὰ ἔθνη[44] εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαλη-

* Πειλᾶτον T, Πιλᾶτον Tr *passim*. [32] πάντα LTTr. [33] +νῦν LTTr ([νῦν] Tr *marg.*). [34] ἡμῶν LTTr. [35] τῷ πρώτῳ ψαλμῷ γέγ. TTr, *at* τῷ ψαλμῷ γέγραπται τῷ πρώτῳ L. [36] διότι LTTr. [37] −καὶ LT[Tr]. [38] −τῷ LTTr. [39] Μωυσέως LTTr. [40] −ἐφ' ὑμᾶς LTTr ([ἐφ' ὑμᾶς] T *marg.*). [41] ἐργάζομαι ἐγὼ LTTr. [42] ὃ LTTr. [43] αὐτῶν LTTr. [44] −τὰ ἔθνη LTTr.

43 θῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα. λυθείσης δὲ τῆς
συναγωγῆς, ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ
τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρ-
νάβᾳ· οἵτινες προσλαλοῦντες αὐτοῖς, ἔπειθον αὐ-
τοὺς ἐπιμένειν[46] τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ.
44 Τῷ δὲ ἐρχομένῳ[48] σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ
45 πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ[49]. ἰδόν-
τες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους, ἐπλήσθησαν ζήλου,
καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ τοῦ[50] Παύλου λεγομένοις[51],
46 ἀντιλέγοντες καὶ[52] βλασφημοῦντες. παρρησιασάμε-
νοι δὲ[53] ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας εἶπον[54], "Ὑμῖν
ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ
Θεοῦ· ἐπειδὴ δὲ[55] ἀπωθεῖσθε αὐτόν, καὶ οὐκ ἀξίους
κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα
47 εἰς τὰ ἔθνη. οὕτω γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ Κύριος,
'Τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναί σε εἰς σωτη-
48 ρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.'" Ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη
ἔχαιρον, καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ Κυρίου*, καὶ
ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.
49 διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου δι'† ὅλης τῆς χώρας.
50 οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας
καὶ[56] τὰς εὐσχήμονας καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως,
καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ τὸν[57]
Βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐ-
51 τῶν. οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν
52 αὐτῶν[58] ἐπ' αὐτούς, ἦλθον εἰς Ἰκόνιον. οἱ δὲ[59] μαθη-
ταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ Πνεύματος Ἁγίου.

14 ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν Ἰκονίῳ, κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν
αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων, καὶ λαλῆ-
σαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλή-
2 νων πολὺ πλῆθος. οἱ δὲ ἀπειθοῦντες[1] Ἰουδαῖοι ἐπή-
γειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν

[46] προσμένειν LTTr. [48] ἐχομένῳ L. [49] κυρίου LTTr (non *marg.*). [50] — τοῦ LTTr. [51] λαλουμένοις LTTr. [52] — ἀντιλέγοντες καὶ LTr. [53] τε LTTr. [54] εἶπαν LTTr. [55] — δὲ LTTr. * Θεοῦ Tr *marg.* † καθ' T. [56] — καὶ LTTr. [57] — τὸν LTTr. [58] — αὐτῶν LTTr. [59] τε LTr. [1] ἀπειθήσαντες LTTr.

ἀδελφῶν. ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν παρρη- 3
σιαζόμενοι ἐπὶ τῷ Κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι* τῷ λόγῳ
τῆς χάριτος αὐτοῦ, **καὶ**[2] **διδόντι**† σημεῖα καὶ τέρατα
γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. ἐσχίσθη δὲ τὸ 4
πλῆθος τῆς πόλεως· καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰου-
δαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. Ὡς δὲ ἐγένετο 5
ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν
αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς, συνιδόντες 6
κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας, [3]Λύστραν
καὶ Δέρβην, καὶ τὴν περίχωρον, κἀκεῖ **ἦσαν εὐαγγε-** 7
λιζόμενοι[4].

Καί τις ἀνὴρ **ἐν Λύστροις ἀδύνατος**‡ τοῖς ποσὶν 8
ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ **ὑπάρχων**[5],
ὃς οὐδέποτε **περιπεπατήκει**[6]. οὗτος **ἤκουε**[7] τοῦ Παύ- 9
λου λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ, καὶ ἰδὼν ὅτι
πίστιν ἔχει[8] τοῦ σωθῆναι, εἶπε μεγάλῃ **τῇ**[9] φωνῇ, 10
«[10]Ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός.» Καὶ
ἥλλετο[11] καὶ περιεπάτει. Οἱ **δὲ**[12] ὄχλοι ἰδόντες ὃ 11
ἐποίησεν **ὁ**[13] Παῦλος, ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυ-
καονιστὶ λέγοντες, «Οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις
κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς·» ἐκάλουν τε τὸν **μὲν**[14] Βαρ- 12
νάβαν, Δία· τὸν δὲ Παῦλον, Ἑρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς
ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. **ὁ δὲ**[16] ἱερεὺς τοῦ Διὸς 13
τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως **αὐτῶν**[17], ταύρους καὶ στέμ-
ματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις
ἤθελε θύειν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνά- 14
βας καὶ Παῦλος, διαρρήξαντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν
εἰσεπήδησαν[18] εἰς τὸν ὄχλον, κράζοντες καὶ λέγοντες, 15
«Ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς
ἐσμεν ὑμῖν[19] ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ
τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ **τὸν**[20] Θεὸν **τὸν**[20]

* + ἐπὶ T. [2] − καὶ LTTr. † διδόντος T. [3] + εἰς L. [4] εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν LTTr. ‡ ἀδύνατος ἐν Λύστροις T *secundis curis.* [5] − ὑπάρχων LTTr. [6] περιεπεπατήκει E, περιεπάτησεν LTTr. [7] ἤκουσεν LTTr. [8] ἔχει πίστιν LTTr. [9] − τῇ LTTr. [10] + Σοὶ λέγω ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ L. [11] ἥλατο LTTr. [12] τε LTTr *marg.* [13] − ὁ LTTr. [14] − μὲν LTTr. [16] ὅ τε LTTr. [17] − αὐτῶν LTTr. [18] ἐξεπήδησαν LTTr. [19] ὑμῖν ἐσμὲν L *marg.* [20] − τὸν LTTr.

ζῶντα, ὃς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν
16 θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· ὃς ἐν ταῖς παρ-
ῳχημέναις γενεαῖς εἴασε πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι
17 ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· καί τοι γε[21] οὐκ ἀμάρτυρον **ἑαυτὸν**[22]
ἀφῆκεν ἀγαθοποιῶν[23], οὐρανόθεν **ἡμῖν**[24] ὑετοὺς διδοὺς
καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ
18 εὐφροσύνης τὰς καρδίας **ἡμῶν**[25]." Καὶ ταῦτα λέ-
γοντες, μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν
αὐτοῖς.
19 **Ἐπῆλθον**[26] δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰου-
δαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους, καὶ λιθάσαντες
τὸν Παῦλον, ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, **νομίσαντες**[27]
20 **αὐτὸν τεθνάναι**[28]. κυκλωσάντων δὲ **αὐτὸν τῶν μαθη-
τῶν**[29], ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν· καὶ τῇ
21 ἐπαύριον ἐξῆλθε σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην. **εὐ-
αγγελισάμενοί**[30] τε τὴν πόλιν ἐκείνην, καὶ μαθητεύ-
σαντες ἱκανούς, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν καὶ[31]
22 Ἰκόνιον καὶ[31] Ἀντιόχειαν· ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυ-
χὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίσ-
τει, καὶ "ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελ-
23 θεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ." χειροτονήσαντες
δὲ αὐτοῖς **πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν**[32], προσευξά-
μενοι μετὰ νηστειῶν, παρέθεντο αὐτοὺς τῷ Κυρίῳ εἰς
24 ὃν πεπιστεύκεισαν. καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν,
25 ἦλθον εἰς[33] Παμφυλίαν· καὶ λαλήσαντες **ἐν Πέργῃ***
26 τὸν λόγον, κατέβησαν εἰς **Ἀττάλειαν**[34]· κἀκεῖθεν
ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδο-
μένοι τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν.
27 παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν,
ἀνήγγειλαν[35] ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς μετ' αὐτῶν, καὶ
28 ὅτι ἤνοιξε τοῖς ἔθνεσι θύραν πίστεως. διέτριβον δὲ
ἐκεῖ[36] χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

[21] —γε LTTr. [22] αὑτὸν LTTr. [23] ἀγαθουργῶν LTTr. [24] ὑμῖν LT[Tr]. [25] ὑμῶν LTTr. [26] ἐπῆλθαν LTTr. [27] *νομίζοντες* LTTr. [28] *τεθνηκέναι* LTTr. [29] *τῶν μαθητῶν αὐτὸν* LTTr. [30] εὐαγγελιζόμενοί LTTr *marg.* [31] +εἰς LTTr. [32] *κατ' ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους* LTTr. [33] +*τὴν* TTr. * εἰς τὴν Πέργην T. [34] Ἀτταλίαν T. [35] ἀνήγγελλον LTTr. [36] —ἐκεῖ LTTr.

ΚΑΙ τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, ἐδίδασ- 15
κον τοὺς ἀδελφούς, "Ὅτι ἐὰν μὴ **περιτέμνησθε**[1] τῷ
ἔθει[2] Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι." Γενομένης 2
οὖν[3] στάσεως καὶ **συζητήσεως**[4] οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ
καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτούς, ἔταξαν ἀναβαίνειν
Παῦλον καὶ Βαρνάβαν καί τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν
πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερου-
σαλήμ, περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. οἱ μὲν οὖν 3
προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, διήρχοντο τὴν[5]
Φοινίκην καὶ **Σαμάρειαν***, ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστρο-
φὴν τῶν ἐθνῶν· καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσι
τοῖς ἀδελφοῖς. παραγενόμενοι δὲ εἰς **Ἱερουσαλήμ**†, 4
ἀπεδέχθησαν[6] ὑπὸ[7] τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων
καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ Θεὸς
ἐποίησε μετ' αὐτῶν. ἐξανέστησαν δέ τινες τῶν ἀπὸ 5
τῆς αἱρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες,
"Ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτούς, παραγγέλλειν τε τηρεῖν
τὸν νόμον Μωϋσέως."

Συνήχθησαν **δὲ**[8] οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι 6
ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. πολλῆς δὲ [9]**συζητήσεως** 7
γενομένης, ἀναστὰς Πέτρος εἶπε πρὸς αὐτούς, "Ἄν-
δρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ' ἡμερῶν
ἀρχαίων **ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο**[10] διὰ τοῦ στόματός
μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου, καὶ
πιστεῦσαι. καὶ ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ἐμαρτύρησεν 8
αὐτοῖς, δοὺς **αὐτοῖς**[11] τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καθὼς καὶ
ἡμῖν· καὶ **οὐδὲν**[12] διέκρινε μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, 9
τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. νῦν οὖν τί 10
πειράζετε τὸν Θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχη-
λον τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε
ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος[13] 11
Κυρίου Ἰησοῦ **Χριστοῦ**[14] πιστεύομεν σωθῆναι, καθ'
ὃν τρόπον κἀκεῖνοι." Ἐσίγησε δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, 12

[1] περιτμηθῆτε LTTr. [2] +τῷ LTTr. [3] δὲ TTr. [4] ζητήσεως LTTr. [5] +τε LTTr. * Σαμαρίαν T. † Ἱεροσόλυμα Tr (*non marg.*). [6] παρεδέχθησαν LTTr. [7] ἀπὸ Tr (*non marg.*). [8] τε Tr (*non marg.*). [9] συν- LTr *marg.*, ζητήσεως TTr *text*. [10] ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ Θεὸς LTTr. [11] —αὐτοῖς TTr. [12] οὐθὲν TTr. [13] +τοῦ LTTr. [14] —Χριστοῦ TTr.

καὶ ἤκουον Βαρνάβα καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα
ἐποίησεν ὁ Θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσι δι᾽
13 αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτούς, ἀπεκρίθη
Ἰάκωβος λέγων, "Ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου.
14 Συμεὼν ἐξηγήσατο, καθὼς πρῶτον, ὁ Θεὸς ἐπεσκέ-
ψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν **ἐπὶ**[15] τῷ ὀνόματι αὐτοῦ·
15 καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν,
16 καθὼς γέγραπται, 'Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀνοι-
κοδομήσω τὴν σκηνὴν **Δαβὶδ**[16] τὴν πεπτωκυῖαν· καὶ
τὰ κατεσκαμμένα* αὐτῆς ἀνοικοδομήσω, καὶ ἀνορθώσω
17 αὐτήν· ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν
ἀνθρώπων τὸν Κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη, ἐφ᾽ οὓς
ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ᾽ αὐτούς· λέγει Κύριος
18 **ὁ**[17] ποιῶν ταῦτα **πάντα**[18].' **Γνωστὰ**[19] ἀπ᾽ αἰῶνός **ἐστι**
19 **τῷ Θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ**[20]. διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ
παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ
20 τὸν Θεόν· ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι
ἀπὸ[21] τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πορνείας
21 καὶ **τοῦ**[22] πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος. **Μωσῆς**[23] γὰρ ἐκ
γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν
ἔχει ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγι-
νωσκόμενος."

22 Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις
σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν
πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρ-
νάβᾳ, Ἰούδαν τὸν **ἐπικαλούμενον Βαρσαβᾶν**[24], καὶ
23 Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, γρά-
ψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν **τάδε**[25], "Οἱ ἀπόστολοι καὶ
οἱ πρεσβύτεροι **καὶ οἱ**[26] ἀδελφοί, τοῖς κατὰ τὴν Ἀν-
τιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ
24 ἐθνῶν, χαίρειν. Ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ
ἡμῶν **ἐξελθόντες**† ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις, ἀνασκευά-
ζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν, **λέγοντες περιτέμνεσθαι καὶ**

15 —ἐπὶ LTTr. 16 Δαυεὶδ LTTr. * κατεστρα(-ε- Tr)μμένα TTr. 17 —ὁ LTTr. 18 —πάντα LTTr. 19 γνωστὸν L. 20 —ἐστι *ad fin. vers.* TTr, *at* L *habet* τῷ κυρίῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ. 21 —ἀπὸ LTTr. 22 —τοῦ LTr. 23 Μωυσῆς LTTr. 24 καλούμενον βαρσαββᾶν LTTr. 25 —τάδε LTTr. 26 —καὶ οἱ LTTr. † [ἐξελθόντες] Tr *marg.*

τηρεῖν τὸν νόμον[27], οἷς οὐ διεστειλάμεθα· ἔδοξεν ἡμῖν 25
γενομένοις ὁμοθυμαδόν, ἐκλεξαμένους[28] ἄνδρας πέμψαι
πρὸς ὑμᾶς, σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβᾳ καὶ
Παύλῳ, ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν 26
ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σίλαν, καὶ αὐτοὺς 27
διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. ἔδοξε γὰρ τῷ 28
Ἁγίῳ Πνεύματι* καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι
ὑμῖν βάρος, πλὴν τῶν ἐπάναγκες τούτων[29], ἀπέχεσθαι 29
εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτοῦ[30] καὶ πορνείας·
ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτούς, εὖ πράξετε. ἔρρωσθε."
Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες ἦλθον[31] εἰς Ἀντιόχειαν· 30
καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος, ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστο-
λήν. ἀναγνόντες δέ, ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. 31
Ἰούδας τε[32] καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προφῆται ὄντες, 32
διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς, καὶ
ἐπεστήριξαν. Ποιήσαντες δὲ χρόνον, ἀπελύθησαν 33
μετ᾽ εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστό-
λους[34]. ἔδοξε δὲ τῷ Σίλᾳ ἐπιμεῖναι αὐτοῦ[35]. Παῦλος 34,
δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδάσκον-
τες καὶ εὐαγγελιζόμενοι, μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν,
τὸν λόγον τοῦ Κυρίου.

ΜΕΤΑ δέ τινας ἡμέρας εἶπε Παῦλος πρὸς Βαρ- 36
νάβαν[36], "Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς
ἀδελφοὺς ἡμῶν[37] κατὰ πᾶσαν πόλιν[38], ἐν αἷς κατηγ-
γείλαμεν τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, πῶς ἔχουσι." Βαρ- 37
νάβας δὲ ἐβουλεύσατο[39] [40]συμπαραλαβεῖν τὸν[41] Ἰωάν-
νην† τὸν καλούμενον Μάρκον· Παῦλος δὲ ἠξίου, τὸν 38
ἀποστάντα ἀπ᾽ αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας, καὶ μὴ συν-
ελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ συμπαραλαβεῖν[42]
τοῦτον. ἐγένετο οὖν[43] παροξυσμός, ὥστε ἀποχωρισ- 39

[27] —λέγοντες περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον LTTr. [28] ἐκλεξαμένοις LTr. * Πνεύματι τῷ ἁγίῳ TTr. [29] τούτων τῶν ἐπάναγκες LTTr. [30] πνικτῶν LTTr. [31] κατῆλθον LTTr. [32] δὲ BE. [34] ἀποστείλαντας αὐτούς LTTr. [35] v. 34 *deest in* LTTr. [36] πρὸς Βαρνάβαν Παῦλος LTTr. [37] —ἡμῶν LTTr. [38] πόλιν πᾶσαν LTTr. [39] ἐβούλετο LTTr. [40] συν- T. [41] καὶ L, καὶ τὸν TTr. † Ἰωάνην Tr. [42] συμ(συν- T)παραλαμβάνειν LTTr. [43] δὲ LTTr.

θῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, τόν τε Βαρνάβαν παρα-
40 λαβόντα τὸν Μάρκον ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον· Παῦ-
λος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθε, παραδοθεὶς τῇ
41 χάριτι τοῦ Θεοῦ[44] ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. διήρχετο δὲ
τὴν Συρίαν καὶ[45] Κιλικίαν, ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλη-
16 σίας. Κατήντησε δὲ[1] εἰς Δέρβην καὶ [2]Λύστραν·
καὶ ἰδού, μαθητής τις ἦν ἐκεῖ, ὀνόματι Τιμόθεος,
υἱὸς γυναικός τινος[3] Ἰουδαίας πιστῆς, πατρὸς δὲ
2 Ἕλληνος· ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ
3 Ἰκονίῳ ἀδελφῶν. τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν
αὐτῷ ἐξελθεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτόν, διὰ
τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις·
ᾔδεισαν γὰρ ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὅτι Ἕλλην[4]
4 ὑπῆρχεν. ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, παρεδί-
δουν[5] αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα
ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν[6] πρεσβυτέρων* τῶν ἐν
5 Ἱερουσαλὴμ[7]. αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ
πίστει, καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν.
6 Διελθόντες[8] δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ τὴν[9] Γαλατικὴν
χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος λα-
7 λῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἐλθόντες[10] κατὰ τὴν
Μυσίαν ἐπείραζον κατὰ[11] τὴν Βιθυνίαν πορεύεσθαι[12]·
8 καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα[13]. παρελθόντες δὲ
9 τὴν Μυσίαν, κατέβησαν εἰς Τρωάδα. καὶ ὅραμα
διὰ τῆς[14] νυκτὸς ὤφθη τῷ Παύλῳ[15]· Ἀνήρ τις ἦν
Μακεδὼν[16] ἑστώς, [17]παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων,
10 "Διαβὰς εἰς Μακεδονίαν, βοήθησον ἡμῖν." Ὡς δὲ
τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς
τὴν[18] Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται
11 ἡμᾶς ὁ Κύριος[20] εὐαγγελίσασθαι αὐτούς. Ἀναχθέν-
τες οὖν[21] ἀπὸ τῆς[22] Τρωάδος, εὐθυδρομήσαμεν εἰς

[44] κυρίου LTTr. [45] +τὴν L. [1] +καὶ L[Tr]. [2] +εἰς LTTr. [3] −τινος LTTr. [4] πάντες (ἅπαντες Tr) ὅτι Ἕλλην ὁ πατὴρ αὐτοῦ LTr. [5] παρεδίδοσαν LTTr. [6] −τῶν LTTr. * πρεσβυπέρων E. [7] Ἱεροσολύμοις LTTr. [8] διῆλθον LTTr. [9] −τὴν LTTr. [10] +δὲ LTTr. [11] εἰς LTTr. [12] πορευθῆναι LTTr. [13] +Ἰησοῦ LTTr. [14] −τῆς LTTr. [15] τῷ Παύλῳ ὤφθη TTr (non marg.). [16] Μακεδών τις ἦν LTTr. [17] +καὶ LTTr. [18] −τὴν LTTr. [20] Θεὸς LTTr. [21] δὲ TTr marg. [22] −τῆς LTTr.

Σαμοθρᾴκην‖, τῇ τε[23] ἐπιούσῃ εἰς Νεάπολιν*, ἐκεῖθέν 12
τε[24] εἰς Φιλίππους, ἥτις ἐστὶ πρώτη τῆς μερίδος
τῆς[25] Μακεδονίας πόλις, κολωνία.
Ἦμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας
τινάς, τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω 13
τῆς πόλεως[28] παρὰ ποταμόν, οὗ ἐνομίζετο προσευχὴ[29]
εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις
γυναιξί. Καί τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυρόπω- 14
λις πόλεως Θυατείρων, σεβομένη τὸν Θεόν, ἤκουεν,
ἧς ὁ Κύριος διήνοιξε τὴν καρδίαν, προσέχειν τοῖς
λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ† Παύλου. ὡς δὲ ἐβαπτίσθη, 15
καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσε λέγουσα, "Εἰ κεκρί-
κατέ με πιστὴν τῷ Κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν
οἶκόν μου, μείνατε[30]." καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς. Ἐγέ- 16
νετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς[31] προσευχήν, παιδίσ-
κην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα Πύθωνος[32] ἀπαντῆσαι[33]
ἡμῖν, ἥτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχε τοῖς κυρίοις
αὐτῆς, μαντευομένη. αὕτη κατακολουθήσασα[34] τῷ 17
Παύλῳ καὶ ἡμῖν, ἔκραζε λέγουσα, "Οὗτοι οἱ ἄνθρω-
ποι δοῦλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες κα-
ταγγέλλουσιν ἡμῖν[35] ὁδὸν σωτηρίας." Τοῦτο δὲ 18
ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας· διαπονηθεὶς δὲ ὁ‡ Παῦ-
λος, καὶ ἐπιστρέψας, τῷ πνεύματι εἶπε, "Παραγ-
γέλλω σοι ἐν τῷ[36] ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξελθεῖν
ἀπ' αὐτῆς." Καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. Ἰδόντες 19
δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς, ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργα-
σίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν
Σίλαν, εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας·
καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς, εἶπον[38], 20
"Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πό-
λιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες· καὶ καταγγέλλουσιν ἔθη 21
ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν, Ῥω-

‖ Σαμοθράκην BE. [23] δὲ LTTr. * Νέαν πόλιν TTr. [24] κἀκεῖθεν LTTr. [25] —τῆς LTTr. [28] πύλης LTTr. [29] ἐνομίζομεν προσευχὴν LTTr. † —τοῦ TTr. [30] μένετε LTTr. [31] +τὴν LTTr. [32] πύθωνα LTTr. [33] ὑπαντῆσαι TTr. [34] κατακολουθοῦσα TTr. [35] ὑμῖν ETTr. ‡ —ὁ TTr. [36] —τῷ LTTr. [38] εἶπαν LTTr.

22 μαίοις οὖσι." Καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ᾿ αὐτῶν,
καὶ οἱ στρατηγοὶ **περιρρήξαντες**[39] αὐτῶν τὰ ἱμάτια,
23 ἐκέλευον ῥαβδίζειν· πολλάς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς
πληγάς, ἔβαλον εἰς φυλακήν, παραγγείλαντες τῷ
24 δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς· ὃς παραγ-
γελίαν **τοιαύτην εἰληφώς**[40], ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν
ἐσωτέραν φυλακήν, καὶ τοὺς πόδας **αὐτῶν ἠσφαλί-**
25 **σατο**[41] εἰς τὸ ξύλον. Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦ-
λος καὶ Σίλας προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν Θεόν·
26 ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι. ἄφνω δὲ σεισμὸς
ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ
δεσμωτηρίου· **ἀνεῴχθησάν**[42] **τε**[43] παραχρῆμα αἱ θύραι
27 πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη. ἔξυπνος δὲ
γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ, καὶ ἰδὼν ἀνεῳγμένας τὰς
θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος[44] μάχαιραν, **ἔμελ-
λεν**[45] ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς
28 δεσμίους. ἐφώνησε δὲ **φωνῇ μεγάλῃ ὁ Παῦλος**[46] λέ-
γων, "Μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν· ἅπαντες γάρ
29 ἐσμεν ἐνθάδε." Αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησε, καὶ
ἔντρομος γενόμενος προσέπεσε τῷ Παύλῳ καὶ **τῷ**[47]
30 Σίλᾳ· καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω, ἔφη, "Κύριοι,
31 τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ;" Οἱ δὲ **εἶπον**[48], "Πίστευ-
σον ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν **Χριστόν**[49], καὶ σωθήσῃ
32 σὺ καὶ ὁ οἶκός σου." Καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν
λόγον τοῦ Κυρίου, **καὶ**[50] πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.
33 καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς
ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ
34 οἱ αὐτοῦ **πάντες*** παραχρῆμα· ἀναγαγών τε αὐτοὺς
εἰς τὸν οἶκον **αὐτοῦ**[51] παρέθηκε τράπεζαν, καὶ ἠγαλ-
λιάσατο **πανοικὶ**[52] πεπιστευκὼς τῷ Θεῷ.
35 Ἡμέρας δὲ γενομένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ
τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες, "Ἀπόλυσον τοὺς ἀν-

[39] περιρήξαντες LTTr. [40] λαβὼν LTTr. [41] ἠσφαλίσατο αὐτῶν LTTr. [42] ἠνεῴχθησαν LTr, ἠνοίχθησαν T. [43] δὲ LTTr. [44] + τὴν LTr. [45] ἤμελλεν LTTr. [46] Παῦλος φωνῇ μεγάλῃ LTr *marg.*, φωνῇ μεγάλῃ Παῦλος TTr *text.* [47] — τῷ LTr. [48] εἶπαν LTTr. [49] — Χριστόν LTTr. [50] σὺν LTTr. * ἅπαντες TTr *marg.* [51] — αὐτοῦ LT[Tr]. [52] πανοικεὶ T.

θρώπους ἐκείνους." Ἀπήγγειλε δὲ ὁ δεσμοφύλαξ 36
τοὺς λόγους **τούτους**[53] πρὸς τὸν Παῦλον, "Ὅτι ἀπεσ-
τάλκασιν[54] οἱ στρατηγοί, ἵνα ἀπολυθῆτε· νῦν οὖν
ἐξελθόντες, πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ." Ὁ δὲ Παῦλος 37
ἔφη πρὸς αὐτούς, "Δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ, ἀκατα-
κρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, **ἔβαλον**[55]
εἰς φυλακήν, καὶ νῦν λάθρα[56] ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν;
οὐ γάρ· ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν."
Ἀνήγγειλαν[57] **δὲ*** τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδοῦχοι τὰ 38
ῥήματα ταῦτα· **καὶ ἐφοβήθησαν**[58] ἀκούσαντες ὅτι
Ῥωμαῖοί εἰσι, καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ 39
ἐξαγαγόντες ἠρώτων **ἐξελθεῖν**[59] τῆς πόλεως. ἐξελθόν- 40
τες δὲ **ἐκ**† τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον **εἰς**[60] τὴν Λυδίαν·
καὶ ἰδόντες **τοὺς ἀδελφούς, παρεκάλεσαν αὐτούς**[61], καὶ
ἐξῆλθον[62].

ΔΙΟΔΕΥΣΑΝΤΕΣ δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ[1] 17
Ἀπολλωνίαν, ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν ἡ[2]
συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ 2
Παύλῳ εἰσῆλθε πρὸς αὐτούς. καὶ ἐπὶ σάββατα τρία
διελέγετο[3] αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, διανοίγων καὶ 3
παρατιθέμενος, ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ
ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ "ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ[4] Χρισ-
τὸς Ἰησοῦς, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν." Καί τινες 4
ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν, καὶ προσεκληρώθησαν τῷ
Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ, τῶν τε σεβομένων[5] Ἑλλήνων
πολὺ πλῆθος[6], γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι.
ζηλώσαντες δὲ οἱ **ἀπειθοῦντες**[7] Ἰουδαῖοι, καὶ προσλα- 5
βόμενοι τῶν ἀγοραίων **τινὰς ἄνδρας**[8] πονηρούς, καὶ
ὀχλοποιήσαντες, ἐθορύβουν τὴν πόλιν· **ἐπιστάντες
τε**[9] τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος, ἐζήτουν αὐτοὺς **ἀγαγεῖν**[10] εἰς
τὸν δῆμον· μὴ εὑρόντες δὲ αὐτούς, ἔσυρον **τὸν**[11] 6

[53] —τούτους LTr. [54] ἀπέσταλκαν LTTr. [55] ἔβαλαν LTTr. [56] λάθρᾳ L. [57] ἀπήγγειλαν LTTr. * τε T. [58] ἐφοβήθησαν δὲ LTTr. [59] ἀπελθεῖν ἀπὸ LTTr. † ἀπὸ T. [60] πρὸς LTTr. [61] παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς LTTr. [62] ἐξῆλθαν TTr. [1] +τὴν LTTr. [2] —ἡ LTTr. [3] διελέξατο LTTr. [4] —ὁ LTTr. [5] +καὶ L[Tr marg.]. [6] πλῆθος πολύ LTTr. [7] —ἀπειθοῦντες LTTr. [8] ἄνδρας τινὰς LTr. [9] καὶ ἐπιστάντες LTTr. [10] προαγαγεῖν LTTr. [11] —τὸν LTTr.

Ἰάσονα καί τινας ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας,
βοῶντες, "Ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες,
7 οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεισιν, οὓς ὑποδέδεκται Ἰάσων·
καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος
πράττουσι[12], βασιλέα λέγοντες ἕτερον[13] εἶναι, Ἰη-
8 σοῦν." Ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρ-
9 χας ἀκούοντας ταῦτα· καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ
τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν, ἀπέλυσαν αὐτούς.
10 Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ τῆς[14] νυκτὸς ἐξέπεμψαν
τόν τε Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέροιαν· οἵτινες
παραγενόμενοι, εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων
11 ἀπῄεσαν. οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσ-
σαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης
προθυμίας, τὸ[16] καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γρα-
12 φάς, εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν
ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐ-
13 σχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ
ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι, ὅτι καὶ ἐν τῇ
Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ
14 Θεοῦ, ἦλθον κἀκεῖ σαλεύοντες[17] τοὺς ὄχλους. εὐ-
θέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ
πορεύεσθαι ὡς[18] ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμενον δὲ[19] ὅ
15 τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. Οἱ δὲ καθιστῶντες[20]
τὸν Παῦλον, ἤγαγον αὐτὸν[21] ἕως Ἀθηνῶν· καὶ λα-
βόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν Σίλαν καὶ* Τιμόθεον, ἵνα
ὡς τάχιστα ἔλθωσι πρὸς αὐτόν, ἐξῄεσαν.
16 Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ
Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, θεω-
17 ροῦντι[22] κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν. διελέγετο μὲν
οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβο-
μένοις, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς
18 τοὺς παρατυγχάνοντας. τινὲς δὲ[23] τῶν Ἐπικουρείων†

[12] πράσσουσιν LTTr. [13] ἕτερον λέγοντες LTTr. [14] —τῆς LTTr.
[16] —τὸ LTTr *text.*, [τὸ] Tr *marg.* [17] +καὶ ταράσσοντες LTTr.
[18] ἕως LTTr. [19] ὑπέμεινέν(-αν TTr) τε LTTr. [20] καθιστάνοντες
LTTr. [21] —αὐτὸν LTTr. * +τὸν TTr. [22] θεωροῦντος LTTr.
[23] +καὶ LTTr. † Ἐπικουρίων T.

καὶ τῶν* Στωϊκῶν[24] φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ·
καί τινες ἔλεγον, "Τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος
λέγειν;" Οἱ δέ, "Ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγε-
λεὺς εἶναι·" ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν
αὐτοῖς εὐηγγελίζετο[25]. ἐπιλαβόμενοί **τε**† αὐτοῦ, ἐπὶ 19
τὸν **Ἄρειον**‡ πάγον ἤγαγον λέγοντες, "Δυνάμεθα
γνῶναι, τίς ἡ καινὴ αὕτη ἡ[26] ὑπὸ σοῦ λαλουμένη
διδαχή; ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς 20
ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γνῶναι, τί ἂν **θέλοι**[27] ταῦτα
εἶναι." Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες 21
ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον **εὐκαίρουν**[28], ἢ λέγειν τι **καὶ**[29]
ἀκούειν[30] καινότερον.

Σταθεὶς δὲ **ὁ**[31] Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ **Ἀρείου**§ πά- 22
γου, ἔφη, "Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισι-
δαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ. διερχόμενος γὰρ καὶ 23
ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν, εὗρον καὶ βωμὸν
ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο, 'Ἀγνώστῳ Θεῷ.' **ὃν**[32] οὖν ἀγνο-
οῦντες εὐσεβεῖτε, **τοῦτον**[33] ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. ὁ 24
Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ,
οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς **κύριος ὑπάρχων**[34], οὐκ ἐν
χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν **ἀν**- 25
θρώπων[35] θεραπεύεται προσδεόμενός τινος, αὐτὸς δι-
δοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν **κατὰ**[36] πάντα· ἐποίησέ 26
τε ἐξ ἑνὸς **αἵματος**[37] πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων, κατοικεῖν
ἐπὶ **πᾶν τὸ πρόσωπον**[38] τῆς γῆς, ὁρίσας **προτεταγ-
μένους**[39] καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας
αὐτῶν· ζητεῖν τὸν **Κύριον**[40], εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν 27
αὐτὸν **καὶ**[41] εὕροιεν, **καίτοιγε**[42] οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς
ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ 28
κινούμεθα καί ἐσμεν· ὡς καί τινες τῶν καθ' ὑμᾶς
ποιητῶν εἰρήκασι, 'Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν.' Γέ- 29

* —τῶν LTTr. [24] Στοϊκῶν LT. [25] εὐηγγελίζετο αὐτοῖς L, *al* —αὐτοῖς TTr. † δὲ Tr (*non marg.*). ‡ Ἄριον T. [26] —ἡ L[Tr]. [27] τίνα θέλει LTTr. [28] ηὐκαίρουν LTTr. [29] ἢ LTTr. [30] +τι LT[Tr]. [31] —ὁ LTTr. § Ἀρίου T. [32] ὃ LTTr. [33] τοῦτο LTTr. [34] ὑπάρχων κύριος LTTr. [35] ἀνθρωπίνων LTTr. [36] καὶ τὰ BELTTr. [37] —αἵματος LTTr. [38] παντὸς προσώπου LTTr. [39] πρὸς τεταγμένους L, προστεταγμένους TTr. [40] θεόν LTTr. [41] ἢ LTr *marg.* [42] καί γε LTTr.

νος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ Θεοῦ, οὐκ ὀφείλομεν νομί-
ζειν χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ
30 ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον. Τοὺς
μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ Θεός, τὰ
νῦν[43] παραγγέλλει* τοῖς ἀνθρώποις πᾶσι[44] πανταχοῦ
31 μετανοεῖν· διότι[45] ἔστησεν ἡμέραν, ἐν ᾗ μέλλει
κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ
ὥρισε, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν
32 ἐκ νεκρῶν." Ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ
μὲν ἐχλεύαζον· οἱ δὲ εἶπον[46], "Ἀκουσόμεθά σου
33 πάλιν περὶ τούτου[47]." Καὶ[48] οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλ-
34 θεν ἐκ μέσου αὐτῶν. τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες
αὐτῷ, ἐπίστευσαν· ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ[49] Ἀρεο-
παγίτης[50], καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις, καὶ ἕτεροι σὺν
αὐτοῖς.

18 ΜΕΤΑ δὲ[1] ταῦτα χωρισθεὶς ὁ Παῦλος[2] ἐκ τῶν
2 Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς Κόρινθον· καὶ εὑρών τινα Ἰου-
δαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσ-
φάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν
γυναῖκα αὐτοῦ, διὰ τὸ διατεταχέναι† Κλαύδιον χωρί-
ζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἐκ[3] τῆς Ῥώμης,
3 προσῆλθεν αὐτοῖς· καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι,
ἔμενε παρ' αὐτοῖς καὶ εἰργάζετο[4]. ἦσαν γὰρ σκηνο-
4 ποιοὶ τὴν τέχνην[5]. διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ
κατὰ πᾶν σάββατον, ἔπειθέ τε Ἰουδαίους καὶ Ἕλ-
5 ληνας. Ὡς δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὅ τε
Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο τῷ πνεύματι[6] ὁ
Παῦλος, διαμαρτυρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις[7] τὸν Χρισ-
6 τὸν Ἰησοῦν. ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασ-
φημούντων, ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια, εἶπε πρὸς αὐ-
τούς, "Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν·
καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι."

[43] *τανῦν* BE. * *ἀπαγγέλλει* TTr *marg.* [44] πάντας LTTr. [45] καθότι LTTr. [46] εἶπαν TTr. [47] *περὶ τούτου καὶ πάλιν.* LTTr. [48] – Καὶ LTTr. [49] – ὁ L[Tr]. [50] Ἀρεοπαγείτης T. [1] – *δὲ* LTTr. [2] – ὁ Παῦλος LTTr. † *τεταχέναι* TTr *marg.* [3] ἀπὸ LTTr. [4] ἠργάζετο LTr, ἠργάζοντο T. [5] τῇ τέχνῃ LTTr. [6] λόγῳ LTTr. [7] + εἶναι LTTr.

Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν[8] εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι[*] 7
Ἰούστου, σεβομένου τὸν Θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνο-
μοροῦσα τῇ συναγωγῇ. Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνά- 8
γωγος ἐπίστευσε τῷ Κυρίῳ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ·
καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ
ἐβαπτίζοντο. Εἶπε δὲ ὁ Κύριος δι' ὁράματος ἐν νυκτὶ[9] 9
τῷ Παύλῳ, "Μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιω-
πήσῃς· διότι ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐπιθή- 10
σεταί σοι τοῦ κακῶσαί σε· διότι λαός ἐστί μοι
πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ." Ἐκάθισέ τε[10] ἐνιαυτὸν 11
καὶ μῆνας ἕξ, διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ
Θεοῦ.

Γαλλίωνος δὲ ἀνθυπατεύοντος[11] τῆς Ἀχαΐας, κατεπ- 12
έστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ, καὶ
ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα λέγοντες, "Ὅτι παρὰ 13
τὸν νόμον οὗτος ἀναπείθει[12] τοὺς ἀνθρώπους σέβεσ-
θαι τὸν Θεόν." Μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν 14
τὸ στόμα, εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους,
"Εἰ μὲν οὖν[13] ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥᾳδιούργημα πονηρόν,
ὦ Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἠνεσχόμην[14] ὑμῶν· εἰ δὲ 15
ζήτημά[15] ἐστι περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου
τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· κριτὴς γὰρ[16] ἐγὼ
τούτων οὐ βούλομαι εἶναι." Καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς 16
ἀπὸ τοῦ βήματος· ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες οἱ Ἕλ- 17
ληνες[17] Σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμ-
προσθεν τοῦ βήματος· καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλ-
λίωνι ἔμελεν.

Ὁ ΔΕ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκανάς, 18
τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος, ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν,
καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, κειράμενος
τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρεαῖς[18]· εἶχε γὰρ εὐχήν. κατήν- 19
τησε[19] δὲ εἰς Ἔφεσον, κἀκείνους κατέλιπεν αὐτοῦ[20]·

[8] εἰσῆλθεν LTTr marg. [*] + Τιτίου T[Tr]. [9] ἐν νυκτὶ δι' ὁράματος LTTr. [10] δὲ LTTr. [11] ἀνθυπάτου ὄντος LTTr. [12] ἀναπείθει οὗτος LTTr. [13] — οὖν LTTr. [14] ἀνεσχόμην LTTr. [15] ζητήματά LTTr. [16] — γὰρ LTTr. [17] — οἱ Ἕλληνες LTTr. [18] ἐν Κεγ(-ν- T)χρεαῖς τὴν κεφαλήν LTTr. [19] κατήντησαν LTTr. [20] ἐκεῖ LTr marg.

αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγήν, διελέχθη[21]
20 τοῖς Ἰουδαίοις. ἐρωτώντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα
21 χρόνον μεῖναι παρ' αὐτοῖς[22], οὐκ ἐπένευσεν· ἀλλ'
ἀπετάξατο αὐτοῖς[23], εἰπών, "Δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν
τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσόλυμα[24]· πάλιν δὲ[25]
ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς, τοῦ Θεοῦ θέλοντος." Καὶ[26]
22 ἀνήχθη ἀπὸ τῆς Ἐφέσου· καὶ κατελθὼν εἰς Καισά-
ρειαν*, ἀναβὰς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν,
23 κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν. καὶ ποιήσας χρόνον τινά,
ἐξῆλθε, διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν
καὶ Φρυγίαν, ἐπιστηρίζων[27] πάντας τοὺς μαθητάς.
24 Ἰουδαῖος δέ τις Ἀπολλὼς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς
τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἔφεσον,
25 δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. οὗτος ἦν κατηχημένος
τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύματι, ἐλάλει
καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ Κυρίου[28], ἐπιστά-
26 μενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου†· οὗτός τε ἤρ-
ξατο παρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. ἀκούσαντες
δὲ αὐτοῦ Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα[29], προσελάβοντο
αὐτόν, καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν τοῦ
27 Θεοῦ ὁδόν[30]. βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν
Ἀχαΐαν, προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς
μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς παραγενόμενος
συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσι διὰ τῆς χάριτος·
28 εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγχετο δημοσίᾳ,
ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν, εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰη-
σοῦν.

19 ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλὼ εἶναι ἐν Κο-
ρίνθῳ, Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη, ἐλθεῖν‡
2 εἰς Ἔφεσον· καὶ εὑρών[1] τινας μαθητάς, εἶπε[2] πρὸς
αὐτούς, "Εἰ Πνεῦμα Ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες;"
Οἱ δὲ εἶπον[3] πρὸς αὐτόν, "Ἀλλ' οὐδὲ[4] εἰ Πνεῦμα

[21] διελέξατο LTTr. [22] –παρ' αὐτοῖς LTTr. [23] ἀλλὰ ἀποταξάμενος καὶ LTTr. [24] –Δεῖ με *usque ad* Ἱεροσόλυμα LTTr. [25] –δὲ LTTr. [26] –Καὶ LTTr. * Καισαρίαν T. [27] στηρίζων LTTr. [28] Ἰησοῦ LTTr. † Ἰωάνου Tr. [29] Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας LTTr. [30] ὁδὸν τοῦ Θεοῦ LTTr. ‡ κατελθεῖν TTr *marg.* [1] εὑρεῖν LTTr. [2] +τε LTTr. [3] –εἶπον LTTr. [4] οὐδ' LT.

Ἅγιόν ἐστιν, ἠκούσαμεν." **Εἶπέ τε*** **πρὸς αὐτούς**[5], 3
"Εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε;" Οἱ δὲ **εἶπον**[6], "Εἰς τὸ
Ἰωάννου† βάπτισμα;" Εἶπε δὲ Παῦλος, "**Ἰωάννης**‡ 4
μὲν[7] ἐβάπτισε βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων,
εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσι, τουτέ-
στιν[8] **εἰς τὸν Χριστὸν**[9] Ἰησοῦν." Ἀκούσαντες δὲ 5
ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. καὶ 6
ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου **τὰς**[10] χεῖρας, ἦλθε τὸ
Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ἐλάλουν τε γλώσσαις
καὶ προεφήτευον[11]. ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ 7
δεκαδύο[12]. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγήν, ἐπαρ- 8
ρησιάζετο, ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων
τὰ[13] περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ὡς δέ τινες ἐσ- 9
κληρύνοντο καὶ ἠπείθουν, κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν
ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστὰς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισε
τοὺς μαθητάς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ
Τυράννου **τινός**[14]. Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε 10
πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν
λόγον τοῦ Κυρίου **Ἰησοῦ**[15], Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλλη-
νας· Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας **ἐποίει ὁ Θεὸς**[16] 11
διὰ τῶν χειρῶν Παύλου, ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθε- 12
νοῦντας **ἐπιφέρεσθαι**[17] ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδά-
ρια ἢ σιμικίνθια, καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς
νόσους, τά τε πνεύματα τὰ πονηρὰ **ἐξέρχεσθαι ἀπ'
αὐτῶν**[18]. Ἐπεχείρησαν δέ τινες **ἀπὸ**[19] τῶν περιερ- 13
χομένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς
ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυ-
ρίου Ἰησοῦ, λέγοντες, "**Ὁρκίζομεν**[20] ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν
ὃν **ὁ**[21] Παῦλος κηρύσσει." Ἦσαν δέ **τινες**[22] **υἱοὶ**[23] 14
Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ **οἱ**[24] τοῦτο ποιοῦν-
τες. ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν **εἶπε**[25], 15

* ὁ δὲ εἶπεν TTr *marg.* [5] –πρὸς αὐτούς LTTr. [6] εἶπαν LTTr.
† Ἰωάνου Tr. ‡ Ἰωάνης Tr. [7] –μὲν LTTr. [8] τοῦτ' ἔστιν T.
[9] –Χριστὸν LTTr. [10] –τὰς LTTr. [11] ἐπροφήτευον LTTr. [12] δώδεκα LTTr. [13] –τὰ LTr. [14] –τινός LTTr. [15] –Ἰησοῦ LTTr.
[16] ὁ Θεὸς ἐποίει LTTr. [17] ἀποφέρεσθαι LTTr. [18] ἐκπορεύεσθαι (–ἀπ' αὐτῶν) LTTr. [19] καὶ LTTr. [20] Ὁρκίζω LTTr. [21] –ὁ LTTr.
[22] τινος LTr (*non marg.*). [23] υἱοὶ *transferunt* LTTr *in locum post* ἑπτά. [24] –οἱ LTTr. [25] +(ν) αὐτοῖς LTTr.

"Τὸν Ἰησοῦν γινώσκω, καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι·
16 ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ;" Καὶ **ἐφαλλόμενος**[26] **ἐπ' αὐτοὺς ὁ
ἄνθρωπος**[27] ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρόν, **καὶ**[28]
κατακυριεύσας **αὐτῶν**[29], ἴσχυσε κατ' αὐτῶν, ὥστε
γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου
17 ἐκείνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις
τε καὶ Ἕλλησι τοῖς κατοικοῦσι τὴν Ἔφεσον, καὶ
ἐπέπεσε[30] φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο
18 τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ· Πολλοί τε τῶν πε-
πιστευκότων ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι καὶ ἀναγ-
19 γέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ
περίεργα πραξάντων συνενέγκαντες τὰς βίβλους
κατέκαιον ἐνώπιον πάντων· καὶ συνεψήφισαν τὰς τι-
20 μὰς αὐτῶν, καὶ εὗρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε. οὕτω
κατὰ κράτος **ὁ λόγος τοῦ Κυρίου**[31] ηὔξανε καὶ ἴσχυεν.
21 ΩΣ δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ
πνεύματι, **διελθὼν**[32] τὴν Μακεδονίαν καὶ [33]Ἀχαΐαν
πορεύεσθαι εἰς **Ἱερουσαλὴμ**[34], εἰπών, "Ὅτι μετὰ τὸ
22 γενέσθαι με ἐκεῖ, δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν." "Ἀπο-
στείλας δὲ εἰς **τὴν*** Μακεδονίαν δύο τῶν διακονούν-
των αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἔραστον, αὐτὸς ἐπέσχε
23 χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν· Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν
24 ἐκεῖνον τάραχος οὐκ† ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ. Δημή-
τριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς
ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος, **παρείχετο**[35] τοῖς τεχνίταις **ἐργα-
25 σίαν οὐκ ὀλίγην**[36]· οὓς συναθροίσας, καὶ τοὺς περὶ
τὰ τοιαῦτα ἐργάτας, εἶπεν, "Ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι
26 ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία ἡμῶν[37] ἐστι. καὶ
θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου, ἀλλὰ[38]
σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος οὗτος πείσας
μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοὶ
27 οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. οὐ μόνον δὲ τοῦτο κιν-

26 ἐφαλόμενος LTTr. 27 ὁ ἄνθρωπος ἐπ' αὐτούς LTTr. 28 —καὶ LTTr. 29 ἀμφοτέρων LTTr. 30 ἔπεσεν LTr. 31 τοῦ κυρίου ὁ λόγος LTTr. 32 διελθεῖν L. 33 +τὴν L. 34 Ἱεροσόλυμα LTTr. * —τὴν T. † οὐχ L. 35 παρεῖχε L. 36 οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν LTTr. 37 ἡμῖν LTTr. 38 +καὶ L.

δυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ
καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς **Ἀρτέμιδος ἱερὸν**[39] εἰς
οὐδὲν[40] **λογισθῆναι, μέλλειν**[41] **δὲ**[42] καὶ καθαιρεῖσθαι
τὴν μεγαλειότητα[43] **αὐτῆς***, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ†
οἰκουμένη σέβεται." Ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι 28
πλήρεις θυμοῦ, ἔκραζον λέγοντες, "Μεγάλη ἡ Ἄρ-
τεμις Ἐφεσίων." Καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις **ὅλη**[44][45] συγ- 29
χύσεως· ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον,
συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας,
συνεκδήμους **τοῦ**[46] Παύλου. **τοῦ δὲ** Παύλου[47] βουλο- 30
μένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἴων αὐτὸν οἱ
μαθηταί. τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν ὄντες αὐτῷ 31
φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτόν, παρεκάλουν μὴ δοῦναι
ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον. ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι 32
ἔκραζον. ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία **συγ**‡κεχυμένη, καὶ οἱ
πλείους οὐκ ᾔδεισαν, τίνος **ἕνεκεν**[48] συνεληλύθεισαν.
ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου **προεβίβασαν**[49] Ἀλέξανδρον, **προβαλ-** 33
όντων[50] αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος
κατασείσας τὴν χεῖρα, ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δή-
μῳ. **ἐπιγνόντων**[51] δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστι, φωνὴ ἐγένετο 34
μία ἐκ πάντων, ὡς ἐπὶ ὥρας δύο **κραζόντων**§, "Με-
γάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων." Καταστείλας δὲ ὁ 35
γραμματεὺς τὸν ὄχλον, φησίν, "Ἄνδρες Ἐφέσιοι,
τίς γάρ ἐστιν **ἄνθρωπος**[52] ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφε-
σίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης **θεᾶς**[53]
Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ Διοπετοῦς; ἀναντιρρήτων οὖν 36
ὄντων τούτων, δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπ-
άρχειν, καὶ μηδὲν προπετὲς **πράττειν**[54]. ἠγάγετε γὰρ 37
τοὺς ἄνδρας τούτους, οὔτε ἱεροσύλους οὔτε βλασφη-
μοῦντας τὴν **θεὰν**[55] **ὑμῶν**[56]. εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ 38
οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται **πρός τινα λόγον ἔχουσιν**[57], ἀγο-
ραῖοι[58] ἄγονται, καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν· ἐγκαλείτωσαν

[39] ἱερὸν Ἀρτέμιδος T. [40] οὐθὲν LTTr. [41] λογισθήσεται, μέλλει L. [42] τε BELTTr. [43] τῆς μεγαλειότητος LTTr. * [αὐτῆς] Tr *marg.* † [ἡ] Tr. [44] –ὅλη LTTr. [45] +τῆς TTr. [46] –τοῦ LTTr. [47] Παύλου δὲ LTTr. ‡ συν- T. [48] ἕνεκα LTTr. [49] συνεβίβασαν LTTr. [50] προβαλλόντων BEL. [51] ἐπιγνόντες LTTr. § κράζοντες T. [52] ἀνθρώπων LTTr. [53] –θεᾶς LTTr. [54] πράσσειν LTTr. [55] Θεὸν LTTr. [56] ἡμῶν LTTr. [57] ἔχουσι (ν Tr) πρός τινα λόγον LTTr. [58] ἀγόραιοι L.

39 ἀλλήλοις. εἰ δέ τι **περὶ ἑτέρων**[59] ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ
40 ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. καὶ γὰρ κινδυνεύο-
μεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς
αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ[60] δυνησόμεθα ἀποδοῦναι
41 λόγον[61] τῆς συστροφῆς ταύτης." Καὶ ταῦτα εἰπών,
ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησίαν.

20 ΜΕΤΑ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον, **προσκαλε-
σάμενος***, ὁ Παῦλος τοὺς μαθητάς, καὶ[1] ἀσπασάμενος,
2 ἐξῆλθε **πορευθῆναι**[2] **εἰς τὴν**[3] Μακεδονίαν. διελθὼν δὲ
τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ,
3 ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα· ποιήσας τε μῆνας τρεῖς,
γενομένης **αὐτῷ ἐπιβουλῆς**[4] ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλ-
λοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο **γνώμη**† τοῦ
4 ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. συνείπετο δὲ αὐτῷ
ἄχρι τῆς Ἀσίας‡ Σώπατρος[5] Βεροιαῖος· Θεσσαλονι-
κέων δέ, Ἀρίσταρχος καὶ **Σεκοῦνδος**[6], καὶ Γάϊος Δερ-
βαῖος καὶ Τιμόθεος· Ἀσιανοὶ δέ, Τυχικὸς καὶ Τρό-
5 φιμος. οὗτοι[7] **προελθόντες**§ ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι[8].
6 ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων
ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν
Τρωάδα[9] **ἄχρις**[10] ἡμερῶν πέντε, **οὗ**‖ διετρίψαμεν ἡμέ-
7 ρας ἑπτά. Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, συνηγμένων
τῶν μαθητῶν τοῦ[11] κλάσαι ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο
αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον, παρέτεινέ τε
8 τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου· ἦσαν δὲ λαμπάδες
9 ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερῴῳ οὗ **ἦσαν**[12] συνηγμένοι. **καθήμε-
νος**[13] δέ τις νεανίας ὀνόματι Εὔτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος,
καταφερόμενος ὕπνῳ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ Παύ-
λου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἔπεσεν
10 ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω, καὶ ἤρθη νεκρός. καταβὰς
δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ, καὶ [14]**συμπεριλαβὼν**
εἶπε, "Μὴ θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ

[59] περαιτέρω LTr. [60] + οὐ TTr. [61] + περὶ LT(*ita vult*)Tr. * μεταπεμψάμενος TTr. [1] + παρακαλέσας, LTTr. [2] πορεύεσθαι LTTr. [3] — τὴν LTTr. [4] ἐπιβουλῆς αὐτῷ LTTr. † γνώμης TTr. ‡ — ἄχρι τῆς Ἀσίας TTr *marg.* (Tr text.). [5] + Πύρρου LTTr. [6] Σέκουνδος T. [7] + δὲ LTTr. § προσελθόντες Tr. [8] Τρῳάδι LT. [9] Τρῳάδα LT. [10] ἄχρι LTTr. ‖ ὅπου TTr *marg.* [11] ἡμῶν LTTr. [12] ἦμεν LTTr. [13] καθεζόμενος LTTr. [14] συν- T.

ἐστιν." Ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας[15] ἄρτον καὶ γευσάμε- 11
νος, ἐφ' ἱκανόν τε ὁμιλήσας ἄχρις[16] αὐγῆς, οὕτως
ἐξῆλθεν. ἤγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλή- 12
θησαν οὐ μετρίως. Ἡμεῖς δὲ προελθόντες* ἐπὶ τὸ 13
πλοῖον, ἀνήχθημεν εἰς[17] τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλον-
τες ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτω γὰρ ἦν διατεταγ-
μένος[18], μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. ὡς δὲ συνέβαλεν[19] 14
ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν εἰς
Μιτυλήνην· κἀκεῖθεν ἀποπλεύσαντες, τῇ ἐπιούσῃ 15
κατηντήσαμεν ἀντικρὺ[20] Χίου· τῇ δὲ ἑτέρᾳ παρεβά-
λομεν εἰς Σάμον· καὶ μείναντες ἐν Τρωγυλλίῳ, τῇ
ἐχομένῃ[21] ἤλθομεν εἰς Μίλητον. ἔκρινε[22] γὰρ ὁ Παῦ- 16
λος παραπλεῦσαι τὴν Ἔφεσον, ὅπως μὴ γένηται
αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδε γάρ, εἰ
δυνατὸν ἦν[23] αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς
γενέσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα[24].

Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἔφεσον, μετε- 17
καλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. ὡς δὲ 18
παρεγένοντο πρὸς αὐτόν[25], εἶπεν αὐτοῖς, "Ὑμεῖς
ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἧς ἐπέβην εἰς
τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενό-
μην, δουλεύων τῷ Κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύ- 19
νης καὶ πολλῶν[26] δακρύων καὶ πειρασμῶν, τῶν συμ-
βάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων· ὡς 20
οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων, τοῦ μὴ ἀναγ-
γεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ'
οἴκους, διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι 21
τὴν εἰς τὸν[27] Θεὸν μετάνοιαν, καὶ πίστιν τὴν[28] εἰς
τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν[29]. καὶ νῦν ἰδοὺ 22
ἐγὼ δεδεμένος[30] τῷ πνεύματι, πορεύομαι εἰς Ἱερουσα-
λήμ, τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντά μοι† μὴ εἰδώς, πλὴν 23

15 +τὸν LTTr. 16 ἄχρι TTr. * προσελθόντες Tr. 17 ἐπὶ LTTr. 18 διατεταγμένος ἦν LTTr. 19 συνέβαλλεν LTTr. 20 ἄντικρυς LT, ἀντικρὺς Tr. 21 τῇ δὲ ἐχομένῃ LTTr. 22 κεκρίκει LTTr. 23 εἴη LTTr. 24 Ἰερουσαλήμ T. 25 +ὁμοῦ ὄντων αὐτῶν L. 26 −πολλῶν LTTr. 27 −τὸν TTr. 28 −τὴν LTTr. 29 −Χριστόν L[Tr]. 30 δεδεμένος ἐγὼ LTTr. †ἐμοὶ T.

ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεταί[31]
24 λέγον ὅτι δεσμά με καὶ θλίψεις[32] μένουσιν. ἀλλ᾽
οὐδενὸς λόγον[33] ποιοῦμαι, οὐδὲ ἔχω[34] τὴν ψυχήν μου[35]
τιμίαν ἐμαυτῷ, ὡς τελειῶσαι τὸν δρόμον μου μετὰ
χαρᾶς[36], καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ
Κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς
25 χάριτος τοῦ Θεοῦ. καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα, ὅτι οὐκ
ἔτι[37] ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες, ἐν οἷς
26 διῆλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ[38]. διὸ*
μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ, ὅτι καθαρὸς
27 ἐγὼ[39] ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων· οὐ γὰρ ὑπεστειλά-
μην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν[40] πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ
28 Θεοῦ. προσέχετε οὖν[41] ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ,
ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους,
ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ[42], ἣν περιεποιή-
29 σατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος[43]. ἐγὼ γὰρ[44] οἶδα τοῦτο[45],
ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς
30 εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου· καὶ ἐξ ὑμῶν
αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμ-
31 μένα, τοῦ ἀποσπᾷν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν†. διὸ
γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ
ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα
32 ἕκαστον. καὶ τανῦν[46] παρατίθεμαι ὑμᾶς, ἀδελφοί[47],
τῷ Θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυνα-
μένῳ ἐποικοδομῆσαι[48] καὶ δοῦναι ὑμῖν[49] ‡κληρονομίαν
33 ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ
34 ἱματισμοῦ οὐδενὸς[50] ἐπεθύμησα· αὐτοὶ δὲ[51] γινώσκετε
ὅτι ταῖς χρείαις μου καὶ τοῖς οὖσι μετ᾽ ἐμοῦ ὑπηρέ-
35 τησαν αἱ χεῖρες αὗται. πάντα[52] ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι
οὕτω κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούν-

[31] +μοι LTTr. [32] καὶ θλίψεις με LTTr. [33] λόγου TTr. [34] —οὐδὲ ἔχω TTr, *at* ἔχω οὐδὲ ποιοῦμαι L. [35] —μου LTTr. [36] —μετὰ χαρᾶς LTTr. [37] οὐκέτι BELTTr. [38] —τοῦ Θεοῦ LTTr. * διότι TTr *marg.* [39] εἰμι LTTr. [40] ὑμῖν *transferunt* L (*non marg.*) TTr *ad finem versûs.* [41] —οὖν TTr[L]. [42] κυρίου LTTr (*non marg.*). [43] αἵματος τοῦ ἰδίου LTTr. [44] —γὰρ LTTr. [45] —τοῦτο LTTr. † ἑαυτῶν TTr (*non marg.*). [46] τὰ νῦν LTTr. [47] —ἀδελφοί LTTr. [48] οἰκοδομῆσαι LTTr. [49] —ὑμῖν LTTr. ‡ +τὴν TTr. [50] οὐθενὸς T. [51] —δὲ LTTr. [52] αὗται πάντα· L.

των, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ,
ὅτι αὐτὸς εἶπε, ‘Μακάριόν ἐστι **διδόναι μᾶλλον**[53] ἢ
λαμβάνειν.’" Καὶ ταῦτα εἰπών, θεὶς τὰ γόνατα 36
αὐτοῦ, σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο. Ἱκανὸς δὲ 37
ἐγένετο κλαυθμὸς[54] πάντων· καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν
τράχηλον τοῦ Παύλου, κατεφίλουν αὐτόν· ὀδυνώ- 38
μενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι
μέλλουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέπεμπον
δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.

ὩΣ δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας 21
ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν **Κῶν**[1],
τῇ δὲ ἑξῆς εἰς **τὴν*** Ῥόδον, κἀκεῖθεν εἰς Πάταρα. καὶ 2
εὑρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην, ἐπιβάντες
ἀνήχθημεν. **ἀναφάναντες**[2] δὲ τὴν Κύπρον, καὶ κατα- 3
λιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ
κατήχθημεν[3] εἰς Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ **ἦν τὸ πλοῖον**[4]
ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. **καὶ ἀνευρόντες**[5] τοὺς 4
μαθητάς, ἐπεμείναμεν **αὐτοῦ**[6] ἡμέρας ἑπτά· οἵτινες
τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος, μὴ **ἀναβαίνειν**[7]
εἰς Ἱερουσαλήμ[8]. ὅτε δὲ ἐγένετο **ἡμᾶς ἐξαρτίσαι**[9] τὰς 5
ἡμέρας, ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα, προπεμπόντων ἡμᾶς
πάντων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἕως ἔξω τῆς πόλεως·
καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν **προσηυξάμεθα.**
καὶ ἀσπασάμενοι[10] ἀλλήλους,[11] **ἐπέβημεν**[12] εἰς τὸ 6
πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. Ἡμεῖς 7
δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν
εἰς Πτολεμαΐδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς
ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς. τῇ δὲ ἐπαύριον 8
ἐξελθόντες **οἱ περὶ τὸν Παῦλον**[13] **ἦλθον**[14] εἰς **Καισά-
ρειαν**†· καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ
εὐαγγελιστοῦ, **τοῦ**[15] ὄντος ἐκ τῶν ἑπτά, ἐμείναμεν

[53] μᾶλλον διδόναι LTTr. [54] κλαυθμὸς ἐγένετο LTTr. [1] Κῶ LTTr.
* –τὴν L. [2] ἀναφανέντες BELTr. [3] κατήλθομεν LTTr. [4] τὸ πλοῖον
ἦν LTTr. [5] ἀνευρόντες δὲ LTTr. [6] αὐτοῖς L. [7] ἐπιβαίνειν LTTr.
[8] Ἱεροσόλυμα LTTr. [9] ἐξαρτίσαι ἡμᾶς LTr. [10] πορσευξάμενοι
ἀπησπασάμεθα LTTr. [11] +καὶ LTTr. [12] ἐνέβημεν LTr, ἀνέβημεν T.
[13] –οἱ περὶ τὸν Παῦλον LTTr. [14] ἤλθομεν ELT, ἤλθαμεν Tr.
† Καισαρίαν T. [15] –τοῦ LTTr.

9 παρ᾽ αὐτῷ. τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες **παρθένοι τέσ-**
10 **σαρες**[16] προφητεύουσαι. ἐπιμενόντων δὲ **ἡμῶν**[17] ἡμέ-
ρας πλείους κατῆλθέ τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφή-
11 της ὀνόματι Ἄγαβος· καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς, καὶ
ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, δήσας **τε**[18] **αὐτοῦ τὰς**
χεῖρας καὶ τοὺς πόδας[19] εἶπε, "Τάδε λέγει τὸ Πνεῦμα
τὸ Ἅγιον, 'Τὸν ἄνδρα οὗ ἐστιν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτω δή-
σουσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ παραδώσου-
12 σιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν.'" Ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα,
παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι, τοῦ μὴ ἀνα-
13 βαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ. [20]ἀπεκρίθη **δὲ**[21] ὁ
Παῦλος*, "Τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές
μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι, ἀλλὰ
καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἑτοίμως ἔχω ὑπὲρ τοῦ
14 ὀνόματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ." Μὴ πειθομένου δὲ
αὐτοῦ, ἡσυχάσαμεν εἰπόντες, "**Τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου**
γενέσθω[22]."

15 Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας **ἀποσκευασάμενοι**[23]
16 ἀνεβαίνομεν εἰς **Ἱερουσαλήμ**[24]. συνῆλθον δὲ καὶ τῶν
μαθητῶν ἀπὸ **Καισαρείας**† σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ᾽ ᾧ
ξενισθῶμεν, Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.

17 ΓΕΝΟΜΕΝΩΝ δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀσμέ-
18 νως **ἐδέξαντο**[25] ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. τῇ **δὲ**‡ ἐπιούσῃ εἰσῄει
ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον, πάντες τε παρε-
19 γένοντο οἱ πρεσβύτεροι. καὶ ἀσπασάμενος αὐτούς,
ἐξηγεῖτο καθ᾽ ἓν ἕκαστον ὧν ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἐν τοῖς
20 ἔθνεσι διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. οἱ δὲ ἀκούσαντες
ἐδόξαζον τὸν **Κύριον**[26]· **εἶπόν τε**[27] αὐτῷ, "Θεωρεῖς,
ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες εἰσὶν **Ἰουδαίων**[28] τῶν πεπισ-
τευκότων· καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρ-
21 χουσι. κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ, ὅτι ἀποστασίαν
διδάσκεις ἀπὸ **Μωσέως**[29] τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη **πάντας**[30]

[16] *τέσσαρες παρθένοι* LTTr. [17] —*ἡμῶν* LTTr. [18] —*τε* LTTr, —*τε αὐτοῦ* B. [19] *ἑαυτοῦ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας* LTTr. [20] +*τότε* LTTr. [21] —δὲ LTTr. * +καὶ εἶπεν T. [22] Τοῦ *κυρίου τὸ θέλημα γινέσθω* LTTr. [23] *ἐπισκευασάμενοι* LTTr. [24] Ἱεροσόλυμα LTTr. † Καισαρίας T. [25] *ἀπεδέξαντο* LTTr. ‡ *τε* T. [26] Θεόν LTTr. [27] εἰπόντες L, εἶπάν τε TTr. [28] *ἐν τοῖς* Ἰουδαίοις LTr, —Ἰουδαίων T. [29] Μωυσέως LTTr. [30] —*πάντας* L[Tr].

Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα,
μηδὲ τοῖς ἔθεσι περιπατεῖν. τί οὖν ἐστι; πάντως 22
δεῖ πλῆθος συνελθεῖν[31]· ἀκούσονται **γὰρ**[31] ὅτι ἐλήλυθας.
τοῦτο οὖν ποίησον ὅ σοι λέγομεν· εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες 23
τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ᾽ ἑαυτῶν· τούτους παρα- 24
λαβὼν ἁγνίσθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ᾽
αὐτοῖς, ἵνα **ξυρήσωνται**[32] τὴν κεφαλήν, καὶ **γνῶσι**[33]
πάντες ὅτι ὧν κατήχηνται περὶ σοῦ οὐδέν ἐστιν,
ἀλλὰ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς **τὸν νόμον φυλάσσων**[34]. περὶ 25
δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς **ἐπεστείλαμεν**[35],
κρίναντες μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτούς, εἰ μὴ[36] φυλάσ-
σεσθαι αὐτοὺς τό τε εἰδωλόθυτον καὶ **τὸ**[37] αἷμα καὶ
πνικτὸν καὶ πορνείαν." Τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν 26
τοὺς ἄνδρας, τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἁγνισθεὶς
εἰσῄει εἰς τὸ ἱερόν, διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν
ἡμερῶν τοῦ ἁγνισμοῦ, ἕως οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἑνὸς
ἑκάστου αὐτῶν ἡ προσφορά. ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ 27
ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι
θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, **συνέχεον**[38] πάντα τὸν
ὄχλον, καὶ **ἐπέβαλον**[39] **τὰς χεῖρας ἐπ᾽ αὐτόν**[40], κράζον- 28
τες, "Ἄνδρες **Ἰσραηλῖται**[41], βοηθεῖτε. οὗτός ἐστιν
ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ
τόπου τούτου πάντας **πανταχοῦ**[42] διδάσκων· ἔτι τε
καὶ Ἕλληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερόν, καὶ κεκοίνωκε
τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον." Ἦσαν γὰρ προεωρακότες 29
Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν
ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. ἐκι- 30
νήθη τε ἡ πόλις ὅλη, καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ
λαοῦ· καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου, εἷλκον αὐτὸν
ἔξω τοῦ ἱεροῦ· καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι.
ζητούντων **δὲ**[43] αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἀνέβη φάσις τῷ 31
χιλιάρχῳ τῆς σπείρης, ὅτι ὅλη **συγκέχυται**[44] Ἱερου-

[31] συνελθεῖν πλῆθος LT, *at* — δεῖ πλῆθος συνελθεῖν *et* γὰρ Tr. [32] ξυρήσονται TTr. [33] γνώσονται LTTr. [34] φυλάσσων τὸν νόμον LTTr. [35] ἀπεστείλαμεν LTr (*non marg.*). [36] — μηδὲν *usque ad* εἰ μὴ LTTr. [37] — τὸ LTTr. [38] συνέχεαν L. [39] ἐπέβαλαν TTr. [40] ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας LTTr. [41] Ἰσραηλεῖται T. [42] πανταχῇ LTr, πανταχῆ T. [43] τε LTTr. [44] συγχύννεται LTr, συνχύννεται T.

32 σαλήμ· ὃς ἐξαυτῆς **παραλαβὼν**[45] στρατιώτας καὶ
ἑκατοντάρχους[46], κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς. οἱ δὲ ἰδόν-
τες τὸν χιλίαρχον καὶ τοὺς στρατιώτας, ἐπαύσαντο
33 τύπτοντες τὸν Παῦλον. τότε ἐγγίσας ὁ χιλίαρχος
ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ ἐκέλευσε δεθῆναι ἁλύσεσι
δυσί· καὶ ἐπυνθάνετο τίς **ἂν**[47] εἴη, καὶ τί ἐστι πε-
34 ποιηκώς. ἄλλοι δὲ ἄλλο τι **ἐβόων**[48] ἐν τῷ ὄχλῳ·
μὴ **δυνάμενος δὲ**[49] γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυ-
βον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν.
35 ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμούς, συνέβη βαστά-
ζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ
36 ὄχλου. ἠκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ **κράζον**[50],
"Αἶρε αὐτόν."

37 Μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν ὁ
Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ, "Εἰ ἔξεστί μοι εἰπεῖν
τι πρός σε;" Ὁ δὲ ἔφη, "Ἑλληνιστὶ γινώσκεις;
38 οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμε-
ρῶν ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς
39 τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων;" Εἶπε δὲ ὁ
Παῦλος, "Ἐγὼ ἄνθρωπος μέν εἰμι Ἰουδαῖος Ταρ-
σεύς, τῆς Κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως πολίτης·
δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν
λαόν."

40 Ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ, ὁ Παῦλος ἑστὼς ἐπὶ τῶν
ἀναβαθμῶν κατέσεισε τῇ χειρὶ τῷ λαῷ· πολλῆς δὲ
σιγῆς γενομένης, προσεφώνησε τῇ Ἑβραΐδι δια-
22 λέκτῳ λέγων, "Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκού-
2 σατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς **νῦν**[1] ἀπολογίας." Ἀκού-
σαντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ **προσεφώνει**[2]
αὐτοῖς, μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. καί φησιν,
3 "Ἐγὼ **μέν**[3] εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν
Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει
ταύτῃ παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιήλ, πεπαιδευμένος

45 λαβὼν L. 46 ἑκατοντάρχας LTTr. 47 —ἂν LTTr. 48 ἐπε-
φώνουν LTTr. 49 δυναμένου δὲ αὐτοῦ LTTr. 50 κράζοντες LTTr.
1 νυνὶ LTTr. 2 προσφώνει Tr *marg.* 3 —μέν LTTr.

κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῴου νόμου, ζηλωτὴς ὑπάρ-
χων τοῦ Θεοῦ, καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον·
ὃς ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων 4
καὶ παραδιδοὺς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας,
ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι, καὶ πᾶν τὸ πρεσ- 5
βυτέριον· παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος πρὸς
τοὺς ἀδελφούς, εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ
τοὺς ἐκεῖσε ὄντας, δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλήμ, ἵνα
τιμωρηθῶσιν. ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγί- 6
ζοντι τῇ Δαμασκῷ περὶ μεσημβρίαν ἐξαίφνης ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ·
ἔπεσόν[4] τε εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγού- 7
σης μοι, 'Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις;' Ἐγὼ δὲ 8
ἀπεκρίθην, 'Τίς εἶ Κύριε;' Εἶπέ τε πρός με[5], 'Ἐγώ
εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὃν σὺ διώκεις.' Οἱ δὲ σὺν 9
ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο, καὶ ἔμφοβοι ἐγέ-
νοντο[6]· τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός
μοι. εἶπον δέ, 'Τί ποιήσω Κύριε;' Ὁ δὲ Κύριος 10
εἶπε πρός με, 'Ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκόν·
κἀκεῖ σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί
σοι ποιῆσαι.' Ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον* ἀπὸ τῆς δόξης 11
τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνόν-
των μοι, ἦλθον εἰς Δαμασκόν. Ἀνανίας δέ τις, 12
ἀνὴρ εὐσεβὴς[7] κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ
πάντων τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων, ἐλθὼν πρός με[8] 13
καὶ ἐπιστὰς εἶπέ μοι, 'Σαοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον.'
Κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. ὁ δὲ εἶπεν, 14
'Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γνῶ-
ναι τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον καὶ ἀκοῦ-
σαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· ὅτι ἔσῃ μάρτυς 15
αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους, ὧν ἑώρακας καὶ ἤκου-
σας. καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι καὶ 16
ἀπόλουσαι† τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ
ὄνομα τοῦ Κυρίου[9].' Ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι 17

[4] ἔπεσα LTTr. [5] ἐμέ LTTr. [6] —καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο LTTr.
* ἔβλεπον Tr *marg.* [7] εὐλαβὴς LTTr. [8] ἐμὲ LTTr. † ἀπόλυσαι T *errore.* [9] αὐτοῦ LTTr.

εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ,
18 γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει, καὶ ἰδεῖν* αὐτὸν λέγοντά
μοι, 'Σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλήμ·
διότι οὐ παραδέξονταί σου τὴν[10] μαρτυρίαν περὶ
19 ἐμοῦ.' Κἀγὼ εἶπον, 'Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται, ὅτι
ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς
20 τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ· καὶ ὅτε ἐξεχεῖτο[11] τὸ αἷμα
Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεσ-
τὼς καὶ συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ[12], καὶ φυλάσ-
21 σων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν.' Καὶ εἶπε
πρός με, 'Πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαπο-
στελῶ σε.'"

22 Ἤκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ
ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες, "Αἶρε ἀπὸ τῆς
γῆς τὸν τοιοῦτον· οὐ γὰρ καθῆκον[13] αὐτὸν ζῇν."
23 Κραυγαζόντων δὲ[14] αὐτῶν, καὶ ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια,
24 καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα, ἐκέλευσεν
αὐτὸν ὁ χιλίαρχος ἄγεσθαι[15] εἰς τὴν παρεμβολήν,
εἰπὼν[16] μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγνῷ δι'
25 ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ. ὡς δὲ προέτεινεν[17]
αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, εἶπε πρὸς τὸν ἑστῶτα ἑκατόνταρ-
χον ὁ Παῦλος, "Εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατά-
26 κριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν;" Ἀκούσας δὲ ὁ ἑκα-
τόνταρχος[18], προσελθὼν ἀπήγγειλε τῷ χιλιάρχῳ[19] λέ-
γων, "Ὅρα[20] τί μέλλεις ποιεῖν· ὁ γὰρ ἄνθρωπος
27 οὗτος Ῥωμαῖός ἐστι." Προσελθὼν δὲ ὁ χιλίαρχος
εἶπεν αὐτῷ, "Λέγε μοι, εἰ[21] σὺ Ῥωμαῖος εἶ;" Ὁ δὲ
28 ἔφη, "Ναί." Ἀπεκρίθη τε[22] ὁ χιλίαρχος, "Ἐγὼ
πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησά-
μην." Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη, "Ἐγὼ δὲ καὶ γεγέν-
29 νημαι." Εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλ-
λοντες αὐτὸν ἀνετάζειν. καὶ ὁ χιλίαρχος δὲ ἐφοβήθη,

* ἴδον T. [10] — τὴν LTTr. [11] ἐξεχύννετο LTTr. [12] — τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ LTTr. [13] καθῆκεν LTTr. [14] τε LTr. [15] ὁ χιλίαρχος εἰσάγεσθαι αὐτὸν LTTr. [16] εἴπας LTTr. [17] προέτειναν LTTr. [18] ἑκατοντάρχης LT. [19] τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν LTTr. [20] — Ὅρα . . . ; LTTr. [21] — εἰ LTTr. [22] δὲ LTTr.

ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι, καὶ ὅτι **ἦν αὐτὸν**[23]
δεδεκώς.
Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλές, 30
τὸ τί κατηγορεῖται **παρὰ**[24] τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν
αὐτὸν **ἀπὸ τῶν δεσμῶν**[25], καὶ ἐκέλευσεν **ἐλθεῖν**[26] τοὺς
ἀρχιερεῖς καὶ **ὅλον**[27] τὸ συνέδριον **αὐτῶν**[28]· καὶ κατα-
γαγὼν τὸν Παῦλον ἔστησεν εἰς αὐτούς. Ἀτενίσας 23
δὲ **ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ**[1] εἶπεν, "Ἄνδρες ἀδελφοί,
ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ Θεῷ
ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας." Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας 2
ἐπέταξε τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ, τύπτειν αὐτοῦ τὸ
στόμα. τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπε, "Τύπτειν 3
σε μέλλει ὁ Θεός, τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κάθῃ
κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις
με τύπτεσθαι;" Οἱ δὲ παρεστῶτες **εἶπον**[2], "Τὸν 4
ἀρχιερέα τοῦ Θεοῦ λοιδορεῖς;" Ἔφη τε ὁ Παῦλος, 5
"Οὐκ ᾔδειν, ἀδελφοί, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεύς· γέγραπται
γάρ,* "Ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς.""
Γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἓν μέρος ἐστὶ Σαδδου- 6
καίων, τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων, **ἔκραξεν**[3] ἐν τῷ συνε-
δρίῳ, "Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς
Φαρισαίου[4]· περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν
ἐγὼ† κρίνομαι." Τοῦτο δὲ αὐτοῦ **λαλήσαντος**[5], ἐγένετο 7
στάσις τῶν Φαρισαίων καὶ **τῶν**[6] Σαδδουκαίων, καὶ
ἐσχίσθη[7] τὸ πλῆθος. Σαδδουκαῖοι **μὲν**[8] γὰρ λέγουσι 8
μὴ εἶναι ἀνάστασιν, **μηδὲ**[9] ἄγγελον μήτε πνεῦμα·
Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσι τὰ ἀμφότερα. ἐγένετο δὲ 9
κραυγὴ μεγάλη· καὶ ἀναστάντες **οἱ**[10] **γραμματεῖς τοῦ
μέρους**[11] τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντες, "Οὐδὲν
κακὸν εὑρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ
πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος, **μὴ θεομαχῶμεν**[12]."
Πολλῆς **δὲ γενομένης στάσεως, εὐλαβηθεὶς**[13] ὁ χιλίαρ- 10

[23] αὐτὸν ἦν LTTr. [24] ὑπὸ LTTr. [25] —ἀπὸ τῶν δεσμῶν LTTr. [26] συνελθεῖν LTTr. [27] πᾶν LTTr. [28] —αὐτῶν LTTr. [1] τῷ συνεδρίῳ ὁ Παῦλος LTTr. [2] εἶπαν TTr. * +ὅτι TTr. [3] ἔκραζεν TTr (*non marg.*). [4] Φαρισαίων LTTr. † [ἐγὼ] Tr *marg.* [5] εἰπόντος LTr. [6] —τῶν LTTr. [7] +μὲν L. [8] —μὲν L[Tr]. [9] μήτε LTTr. [10] τινὲς LTTr. [11] —γραμματεῖς τοῦ μέρους L, *αἱ* τῶν γραμματέων τοῦ μέρους TTr. [12] (;) —μὴ θεομαχῶμεν LTTr. [13] στάσεως γινομένης φοβηθεὶς L, γινομένης στάσεως φοβηθεὶς T, γενομένης στάσεως φοβηθεὶς Tr.

χος μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσε
τὸ στράτευμα καταβὰν ἁρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου
αὐτῶν, ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν.
11 ΤΗ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ Κύριος εἶπε,
"Θάρσει Παῦλε[14]· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ
εἰς Ἱερουσαλήμ, οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρ-
12 τυρῆσαι." Γενομένης δὲ ἡμέρας, ποιήσαντές τινες
τῶν Ἰουδαίων συστροφήν[15], ἀνεθεμάτισαν ἑαυτούς,
λέγοντες μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀποκτεί-
13 νωσι τὸν Παῦλον· ἦσαν δὲ πλείους τεσσαράκοντα[16]
14 οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν πεποιηκότες[17]· οἵτινες
προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις
εἶπον[18], "Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτούς, μηδε-
15 νὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον. νῦν
οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ,
ὅπως αὔριον[20] αὐτὸν καταγάγῃ πρὸς[21] ὑμᾶς, ὡς μέλ-
λοντας διαγινώσκειν* ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ·
ἡμεῖς δέ, πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτόν, ἕτοιμοί ἐσμεν τοῦ
16 ἀνελεῖν αὐτόν." Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς
Παύλου τὸ ἔνεδρον[22], παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς
17 τὴν παρεμβολήν, ἀπήγγειλε τῷ Παύλῳ. προσκα-
λεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν ἑκατοντάρχων[24],
ἔφη, "Τὸν νεανίαν τοῦτον ἀπάγαγε† πρὸς τὸν χιλίαρ-
18 χον· ἔχει γάρ τι ἀπαγγεῖλαι[25] αὐτῷ." Ὁ μὲν οὖν
παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον, καί
φησιν, "Ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με
ἠρώτησε, τοῦτον τὸν νεανίαν[26] ἀγαγεῖν πρός σε,
19 ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι." Ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς
χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλίαρχος, καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν
ἐπυνθάνετο, "Τί ἐστιν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι;"
20 Εἶπε δέ, "Ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί
σε, ὅπως αὔριον εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦ-

[14] – Παῦλε LTTr. [15] συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι LTTr. [16] τεσσεράκοντα TTr. [17] ποιησάμενοι LTTr. [18] εἶπαν LTTr. [20] – αὔριον LTTr. [21] καταγάγῃ αὐτὸν εἰς LTTr. * διαγνώσκειν S. [22] τὴν ἐνέδραν BELTTr. [24] ἑκατονταρχῶν T. † ἄπαγε TTr (non marg.). [25] ἀπαγγεῖλαί τι LTr. [26] νεανίσκον LTTr.

λον[27], ὡς **μέλλοντές**[28] τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι
περὶ αὐτοῦ. σὺ οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσι 21
γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες **πλείους τεσσαράκοντα**[16],
οἵτινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε
πιεῖν ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν· καὶ νῦν **ἕτοιμοί εἰσι**[29]
προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν." Ὁ μὲν 22
οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσε τὸν **νεανίαν**[30], παραγγείλας
μηδενὶ ἐκλαλῆσαι, "ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρός **με***."
Καὶ προσκαλεσάμενος **δύο τινὰς**† τῶν ἑκατοντάρχων[24] 23
εἶπεν, "Ἑτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους, ὅπως
πορευθῶσιν ἕως **Καισαρείας**‡, καὶ ἱππεῖς ἑβδομή-
κοντα, καὶ δεξιολάβους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας
τῆς νυκτός· κτήνη τε παραστῆσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαν- 24
τες τὸν Παῦλον διασώσωσι πρὸς Φήλικα τὸν ἡγε-
μόνα·" γράψας ἐπιστολὴν **περιέχουσαν**[31] τὸν τύπον 25
τοῦτον· "Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι 26
Φήλικι χαίρειν. Τὸν ἄνδρα τοῦτον **συλληφθέντα**[32] 27
ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ'
αὐτῶν, ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι **ἐξειλόμην**[33] **αὐ-
τόν**[34], μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι. βουλόμενος **δὲ** 28
γνῶναι[35] τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγα-
γον **αὐτὸν**§ εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν· ὃν εὗρον ἐγκα- 29
λούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν
δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν **ἔγκλημα ἔχοντα**[36]. μηνυ- 30
θείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα **μέλλειν**[37]
ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων[38], **ἐξαυτῆς**[39] ἔπεμψα πρός
σε, παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγόροις λέγειν **τὰ πρὸς
αὐτὸν**[40] ἐπὶ σοῦ. **Ἔρρωσο**[41]."

Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται, κατὰ τὸ διατεταγμένον 31
αὐτοῖς, ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον διὰ **τῆς**[42]
νυκτὸς εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα. τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαν- 32
τες τοὺς ἱππεῖς **πορεύεσθαι**[43] σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν

[27] τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον LTTr. [28] μέλλων LTTr. [29] εἰσὶν ἕτοιμοι LTTr. [30] νεανίσκον LTTr. * ἐμέ TTr. † τινας δύο TTr. ‡ Καισαρίας T. [31] ἔχουσαν LTTr. [32] συλλημφθέντα LTTr. [33] ἐξειλάμην LTTr. [34] —αὐτόν LTTr. [35] τε ἐπιγνῶναι LTTr. § —αὐτὸν T[Tr]. [36] ἔχοντα ἔγκλημα LTTr. [37] —μέλλειν LTTr. [38] —ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων LTTr. [39] ἐξ αὐτῶν LTTr (*non marg.*). [40] αὐτοὺς LTTr *marg.*, *at* —τὰ *tantum* Tr *text.* [41] —Ἔρρωσο LTTr. [42] —τῆς LTTr. [43] ἀπέρχεσθαι LTTr.

33 εἰς τὴν παρεμβολήν· οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν
Καισάρειαν*, καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγε-
34 μόνι, παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ. ἀναγνοὺς
δὲ ὁ ἡγεμών[44], καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχίας†
35 ἐστί, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ Κιλικίας, "Διακούσο-
μαί σου," ἔφη, "ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παρα-
γένωνται." Ἐκέλευσέ τε αὐτὸν[45] ἐν τῷ πραιτωρίῳ
τοῦ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι[47].

24 ΜΕΤΑ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνα-
νίας μετὰ τῶν πρεσβυτέρων[1] καὶ ῥήτορος Τερτύλλου
τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύ-
2 λου. κληθέντος δὲ αὐτοῦ, ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρ-
3 τυλλος λέγων, "Πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ
σοῦ, καὶ κατορθωμάτων[2] γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ
διὰ τῆς σῆς προνοίας, πάντῃ‡ τε καὶ πανταχοῦ ἀπο-
δεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ πάσης εὐχαριστίας.
4 ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖόν σε [3]ἐγκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦ-
5 σαί σε ἡμῶν συντόμως τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. εὑρόντες
γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμόν, καὶ κινοῦντα στάσιν[4]
πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην, πρω-
6 τοστάτην τε τῆς τῶν Ναζωραίων αἱρέσεως· ὃς καὶ
τὸ ἱερὸν ἐπείρασε βεβηλῶσαι, ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν
7 καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἠθελήσαμεν κρίνειν. παρ-
ελθὼν δὲ Λυσίας ὁ χιλίαρχος μετὰ πολλῆς βίας ἐκ
8 τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀπήγαγε, κελεύσας τοὺς κατηγόρους
αὐτοῦ ἔρχεσθαι ἐπὶ σέ[5]· παρ' οὗ δυνήσῃ αὐτὸς ἀνα-
κρίνας περὶ πάντων τούτων§ ἐπιγνῶναι ὧν ἡμεῖς
9 κατηγοροῦμεν αὐτοῦ." Συνέθεντο[6] δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι,
φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν.
10 Ἀπεκρίθη δὲ[7] ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ
ἡγεμόνος λέγειν, "Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν
τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος, εὐθυμότερον[8] τὰ περὶ

* Καισαρίαν T. [44] — ὁ ἡγεμών LTTr. † ἐπαρχείας T. [45] κελεύσας LTTr. [47] + αὐτόν LTTr. [1] πρεσβυτέρων τινῶν LTTr. [2] διορθωμάτων LTTr. ‡ πάντη T. [3] ἐν- T. [4] στάσεις LTTr. [5] *Desunt omnia in* LTTr *a v.* 6 ἐκρατήσαμεν *usque ad* ἐπὶ σέ· *v.* 8. § — τούτων B. [6] συνεπέθεντο LTTr. [7] τε LTTr. [8] εὐθύμως LTTr.

ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι, δυναμένου σου **γνῶναι**[9] *ὅτι* 11
οὐ πλείους εἰσί μοι ἡμέραι **ἢ**[10] **δεκαδύο**[11], *ἀφ' ἧς*
ἀνέβην προσκυνήσων *ἐν*[12] Ἱερουσαλήμ· *καὶ οὔτε ἐν* 12
τῷ ἱερῷ εὗρόν με πρός τινα διαλεγόμενον ἢ **ἐπισύ-**
στασιν[13] *ποιοῦντα ὄχλου, οὔτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς,*
οὔτε κατὰ τὴν πόλιν· **οὔτε**[14] *παραστῆσαί* *με*[15] *δύναν-* 13
ται[16] *περὶ ὧν* **νῦν**[17] *κατηγοροῦσί μου. ὁμολογῶ δὲ* 14
τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγουσιν αἵρεσιν,
οὕτω λατρεύω τῷ πατρῴῳ Θεῷ, πιστεύων πᾶσι τοῖς
κατὰ τὸν νόμον καὶ[18] *τοῖς προφήταις γεγραμμένοις,*
ἐλπίδα ἔχων **εἰς*** *τὸν Θεόν, ἣν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσ-* 15
δέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσεσθαι **νεκρῶν**[19], *δι-*
καίων τε καὶ ἀδίκων· ἐν τούτῳ **δὲ**[20] *αὐτὸς ἀσκῶ,* 16
ἀπρόσκοπον συνείδησιν ἔχειν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ
τοὺς ἀνθρώπους διαπαντός[21]. *δι' ἐτῶν δὲ πλειόνων* 17
παρεγενόμην[22] *ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου*
καὶ προσφοράς· ἐν **οἷς**[23] *εὗρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ* 18
ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, τινὲς **δὲ**[24]
ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι, *οὓς* **δεῖ**[25] *ἐπὶ σοῦ παρεῖναι* 19
καὶ κατηγορεῖν εἴ τι ἔχοιεν πρός **με**[26]. *ἢ αὐτοὶ οὗτοι* 20
εἰπάτωσαν, *εἴ*[27] *τι εὗρον* **ἐν ἐμοὶ**[28] *ἀδίκημα, στάντος*
μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου. ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς, 21
ἧς ἔκραξα[29] **ἑστὼς ἐν αὐτοῖς**[30], "Ὅτι *περὶ ἀναστάσεως*
νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον **ὑφ'**[31] *ὑμῶν.*"
Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ ἀνεβάλετο αὐτούς[32], *ἀκ-* 22
ριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, **εἰπών**[33], "Ὅταν
Λυσίας *ὁ χιλίαρχος καταβῇ, διαγνώσομαι τὰ καθ'*
ὑμᾶς·" *διαταξάμενός* **τε**[34] *τῷ ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι* 23
τὸν Παῦλον[35], *ἔχειν τε ἄνεσιν, καὶ μηδένα κωλύειν*
τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν **ἢ προσέρχεσθαι**[36] *αὐτῷ.*

9 ἐπιγνῶναι LTTr. 10 —ἢ LTTr. 11 δώδεκα LTTr. 12 εἰς LTTr. 13 ἐπίστασιν LTTr. 14 οὐδὲ LTTr *marg.* 15 —με BELTTr. 16 +σοι LTTr. 17 νυνὶ LTTr. 18 +ἐν BEL, +τοῖς ἐν TTr. * πρὸς T. 19 —νεκρῶν LTTr. 20 καὶ LTTr. 21 διὰ παντός LTr. 22 παρεγενόμην *transferunt* LTTr *in locum post* μου. 23 αἷς LTTr. 24 —δὲ BE. 25 ἔδει BELTTr. 26 ἐμέ LTTr. 27 —εἰ LTTr. 28 —ἐν ἐμοὶ LT[Tr]. 29 ἐκέκραξα TTr. 30 ἐν αὐτοῖς ἑστώς LTTr. 31 ἐφ' LTTr. 32 ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ (Φήλιξ L *passim*) LTTr, —ὁ *tantum* B. 33 εἶπας LTTr. 34 —τε LTTr. 35 αὐτόν LTTr. 36 —ἢ προσέρχεσθαι LTTr.

24 Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς[37] παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ
σὺν Δρουσίλλῃ τῇ[38] γυναικὶ **αὐτοῦ**[39] οὔσῃ Ἰουδαίᾳ,
μετεπέμψατο τὸν Παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ
25 τῆς εἰς Χριστὸν[40] πίστεως. διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ
περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος
τοῦ μέλλοντος **ἔσεσθαι**[41], ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ
ἀπεκρίθη, "Τὸ νῦν ἔχον πορεύου· καιρὸν δὲ μεταλα-
26 βὼν μετακαλέσομαί σε·" ἅμα **δὲ**[42] καὶ ἐλπίζων, ὅτι
χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου, **ὅπως
λύσῃ αὐτόν**[43]· διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπό-
27 μενος ὡμίλει αὐτῷ. Διετίας δὲ πληρωθείσης ἔλαβε
διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· θέλων **τε χά-
ριτας**[44] καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ, κατέλιπε
τὸν Παῦλον δεδεμένον.

25 ΦΗΣΤΟΣ οὖν ἐπιβὰς τῇ **ἐπαρχίᾳ***, μετὰ τρεῖς
2 ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ **Καισαρείας**†. ἐνε-
φάνισαν **δὲ**[1] αὐτῷ **ὁ ἀρχιερεὺς**[2] καὶ οἱ πρῶτοι τῶν
Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτόν,
3 αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψηται
αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν
4 αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν. ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη,
τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον **ἐν Καισαρείᾳ**[3], ἑαυτὸν δὲ μέλ-
5 λειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι. "Οἱ οὖν **δυνατοὶ ἐν
ὑμῖν,**" **φησί**[4], "[5]συγκαταβάντες, εἴ τι ἐστὶν ἐν τῷ
6 ἀνδρὶ **τούτῳ**[6], κατηγορείτωσαν αὐτοῦ." Διατρίψας
δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας[7] πλείους[8] ἢ δέκα, καταβὰς εἰς
Καισάρειαν‡, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος,
7 ἐκέλευσε τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. παραγενομένου δὲ
αὐτοῦ, περιέστησαν[9] οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβε-
βηκότες Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα **αἰτιάματα φέρον-
8 τες κατὰ τοῦ Παύλου**[10], ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξαι, **ἀπο-**

[37] *τινας ἡμέρας* L. [38] *+ἰδίᾳ* LTTr. [39] *—αὐτοῦ* LTTr.
[40] *+Ἰησοῦν* LT[Tr *marg.*]. [41] *—ἔσεσθαι* LTTr. [42] *—δὲ* LTTr.
[43] *—ὅπως λύσῃ αὐτόν* LTTr. [44] *χάριτα* LTTr. * *ἐπαρχείῳ* T.
† *Καισαρίας* T. [1] *τε* LTTr. [2] *οἱ ἀρχιερεῖς* LTTr. [3] *εἰς Καισάρειαν* (*Καισαρίαν* T) LTTr. [4] *ἐν ὑμῖν, φησίν, δυνατοὶ* LTTr.
[5] *συν-* T. [6] *ἄτοπον* LTTr. [7] *+οὐ* LTTr. [8] *+ὀκτὼ* LTTr.
‡ *Καισαρίαν* T. [9] *+αὐτὸν* LTTr. [10] *αἰτιώματα καταφέροντες* (*—κατὰ τοῦ Παύλου*) LTTr.

λογουμένου αὐτοῦ[11], "Ὅτι οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν
Ἰουδαίων, οὔτε εἰς τὸ ἱερόν, οὔτε εἰς Καίσαρά τι
ἥμαρτον." Ὁ Φῆστος δὲ τοῖς Ἰουδαίοις θέλων[12] χάριν 9
καταθέσθαι, ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπε, "Θέλεις εἰς
Ἱεροσόλυμα ἀναβάς, ἐκεῖ περὶ τούτων κρίνεσθαι[13] ἐπ'
ἐμοῦ;" Εἶπε δὲ ὁ Παῦλος, "Ἐπὶ τοῦ βήματος Καί- 10
σαρος ἑστώς* εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους
οὐδὲν ἠδίκησα†, ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις· εἰ 11
μὲν γὰρ[14] ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ
παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδέν ἐστιν ὧν
οὗτοι κατηγοροῦσί μου, οὐδείς με δύναται αὐτοῖς
χαρίσασθαι. Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι." Τότε ὁ Φῆσ- 12
τος [15]συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου, ἀπεκρίθη,
"Καίσαρα ἐπικέκλησαι, ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ."

Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν, Ἀγρίππας ὁ βα- 13
σιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν‡,
ἀσπασόμενοι§ τὸν Φῆστον. ὡς δὲ πλείους ἡμέρας 14
διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ
κατὰ τὸν Παῦλον λέγων, "Ἀνήρ τις ἐστὶ καταλε-
λειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, περὶ οὗ, γενομένου 15
μου εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ
δίκην[16]· πρὸς οὓς ἀπεκρίθην, ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος 16
Ῥωμαίοις χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπον εἰς ἀπώλειαν[17],
πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς
κατηγόρους, τόπον τε[18] ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ
ἐγκλήματος. συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐνθάδε, ἀνα- 17
βολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος, τῇ ἑξῆς καθίσας ἐπὶ
τοῦ βήματος, ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα· περὶ 18
οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν ἐπέφερον[19]
ὧν ὑπενόουν ἐγώ[20]· ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας 19
δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐτόν, καὶ περί τινος
Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν[21].

[11] τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου LTTr. [12] θέλων τοῖς Ἰουδαίοις LTTr. [13] κριθῆναι LTTr. * ἑστὼς ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρός T. † ἠδίκηκα TTr (*non marg.*). [14] οὖν LTTr. [15] συν- T. ‡ Καισαρίαν T. § ἀσπασάμενοι TTr. [16] καταδίκην LTTr. [17] — εἰς ἀπώλειαν LTTr. [18] δὲ Tr *marg.* [19] ἔφερον LTTr. [20] ἐγὼ ὑπενόουν πονηράν LTTr *marg.* (πονηρῶν Tr *text.*). [21] ζῆν LT, *passim*.

20 ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ εἰς* τὴν περὶ τούτου[22] ζήτησιν,
ἔλεγον, εἰ βούλοιτο πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλὴμ[23],
21 κἀκεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων. τοῦ δὲ Παύλου ἐπικα-
λεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ
διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτόν, ἕως οὗ πέμψω[24]
22 αὐτὸν πρὸς Καίσαρα." Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆσ-
τον ἔφη[25], "Ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου
ἀκοῦσαι." Ὁ δέ[26], "Αὔριον," φησίν, "ἀκούσῃ
αὐτοῦ."

23 Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς
Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας, καὶ εἰσελθόντων
εἰς τὸ ἀκροατήριον, σύν τε τοῖς[27] χιλιάρχοις καὶ
ἀνδράσι τοῖς κατ' ἐξοχὴν οὖσι[28] τῆς πόλεως, καὶ
24 κελεύσαντος τοῦ Φήστου, ἤχθη ὁ Παῦλος. καί
φησιν ὁ Φῆστος, "Ἀγρίππα βασιλεῦ, καὶ πάντες
οἱ [29]συμπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον περὶ
οὗ πᾶν[30] τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἔν
τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε, ἐπιβοῶντες[31] μὴ δεῖν
25 ζῆν[21] αὐτὸν[32] μηκέτι. ἐγὼ δὲ καταλαβόμενος[33] μηδὲν
ἄξιον θανάτου αὐτὸν[34] πεπραχέναι, καὶ[35] αὐτοῦ δὲ
τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστόν, ἔκρινα πέμ-
26 πειν αὐτόν[36]. περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ
οὐκ ἔχω· διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν, καὶ μά-
λιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνα-
27 κρίσεως γενομένης σχῶ τι γράψαι[37]. ἄλογον γάρ μοι
δοκεῖ, πέμποντα δέσμιον, μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ
αἰτίας σημᾶναι."

26 ἈΓΡΙΠΠΑΣ δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη, "Ἐπι-
τρέπεταί σοι ὑπὲρ[1] σεαυτοῦ λέγειν." Τότε ὁ Παῦ-
2 λος ἀπελογεῖτο[2], ἐκτείνας τὴν χεῖρα, "Περὶ πάντων
ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα,
ἥγημαι ἐμαυτὸν μακάριον μέλλων ἀπολογεῖσθαι ἐπὶ

* — εἰς TTr. [22] τούτων LTTr. [23] Ἱεροσόλυμα LTTr. [24] ἀναπέμψω LTTr. [25] — ἔφη LTTr. [26] — Ὁ δέ LTTr. [27] — τοῖς LTTr. [28] — οὖσι LTTr. [29] συν- T. [30] ἅπαν LTTr. [31] βοῶντες LTTr. [32] αὐτὸν ζῆν (ζῆν Tr) LTTr. [33] κατελαβόμην LTTr. [34] αὐτὸν θανάτου LTTr. [35] — καὶ LTTr. [36] — αὐτὸν LTTr. [37] τί γράψω LTTr.
[1] περὶ LTTr. [2] ἀπελογεῖτο *transferunt* LTTr *in locum post* χεῖρα.

σοῦ σήμερον[3]· μάλιστα γνώστην ὄντα σε* πάντων 3
τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἐθῶν τε καὶ ζητημάτων. διὸ
δέομαί σου[4], μακροθύμως ἀκοῦσαί μου. τὴν μὲν οὖν 4
βίωσίν μου τὴν[5] ἐκ νεότητος, τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομέ-
νην ἐν τῷ ἔθνει μου ἐν[6] Ἱεροσολύμοις, ἴσασι πάντες
οἱ[7] Ἰουδαῖοι, προγινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι 5
μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἵρεσιν τῆς
ἡμετέρας θρησκείας† ἔζησα Φαρισαῖος· καὶ νῦν ἐπ' 6
ἐλπίδι τῆς πρὸς[8] τοὺς πατέρας[9] ἐπαγγελίας γενομέ-
νης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἕστηκα κρινόμενος, εἰς ἣν τὸ 7
δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν
λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος ἐγ-
καλοῦμαι, βασιλεῦ Ἀγρίππα[11], ὑπὸ τῶν[12] Ἰουδαίων[13].
τί[14] ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν, εἰ ὁ Θεὸς νεκροὺς 8
ἐγείρει; ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα 9
Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι·
ὃ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλοὺς[15] τῶν 10
ἁγίων ἐγὼ[16] φυλακαῖς κατέκλεισα, τὴν παρὰ τῶν
ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών· ἀναιρουμένων τε αὐτῶν
κατήνεγκα ψῆφον. καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς 11
πολλάκις τιμωρῶν αὐτούς, ἠνάγκαζον βλασφημεῖν·
περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς, ἐδίωκον ἕως καὶ
εἰς τὰς ἔξω πόλεις. ἐν οἷς καὶ[17] πορευόμενος εἰς τὴν 12
Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς παρὰ[18]
τῶν ἀρχιερέων, ἡμέρας μέσης, κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, 13
βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου,
περιλάμψαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους.
πάντων δὲ[19] καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν, ἤκουσα 14
φωνὴν λαλοῦσαν[20] πρός με καὶ λέγουσαν[21] τῇ Ἑβραΐδι
διαλέκτῳ, ‘Σαοὺλ, Σαούλ, τί με διώκεις; σκληρόν
σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν.’ Ἐγὼ δὲ εἶπον[22], ‘Τίς 15

[3] ἐπὶ σοῦ μέλλων σήμερον ἀπολογεῖσθαι LTTr. * σε ὄντα T. [4] –σου LTTr. [5] –τὴν Tr. [6] +τε LTTr. [7] –οἱ LTr. † θρησκίας T. [8] εἰς LTTr. [9] +ἡμῶν LTTr. [11] –βασιλεῦ Ἀγρίππα LTTr. [12] –τῶν LTTr. [13] +βασιλεῦ LTTr. [14] ; BE. [15] +τε LTTr. [16] +ἐν LTTr. [17] –καὶ LTTr. [18] –τῆς παρὰ L, –παρὰ T, [τῆς] (–παρὰ) Tr. [19] τε LTTr. [20] λέγουσαν LTTr. [21] –καὶ λέγουσαν LTTr. [22] εἶπα LTTr.

εἶ Κύριε;' Ὁ δὲ[23] εἶπεν, ''Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ
16 διώκεις. ἀλλὰ ἀνάστηθι, καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας
σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε
ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδες ὧν τε ὀφθήσομαί
17 σοι, ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ[24] τῶν ἐθνῶν,
18 εἰς οὓς **νῦν σε ἀποστέλλω**[25], ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς αὐ-
τῶν, τοῦ* ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς φῶς καὶ τῆς
ἐξουσίας τοῦ Σατανᾶ ἐπὶ τὸν Θεόν, τοῦ λαβεῖν
αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ κλῆρον ἐν τοῖς ἡγιασ-
19 μένοις, πίστει τῇ εἰς ἐμέ.' Ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα,
20 οὐκ ἐγενόμην ἀπειθὴς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ, ἀλλὰ
τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτον[26] καὶ[27] Ἱεροσολύμοις, **εἰς**[28]
πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας, καὶ τοῖς ἔθνεσιν,
ἀπαγγέλλων[29] μετανοεῖν, καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν
21 Θεόν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. ἕνεκα
τούτων με **οἱ****Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι† ἐν τῷ ἱερῷ,
22 ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι. ἐπικουρίας οὖν τυχὼν
τῆς **παρὰ**[30] τοῦ Θεοῦ, ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἕσ-
τηκα, **μαρτυρούμενος**[31] μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν
ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων
23 γίνεσθαι καὶ Μωσῆς[32], εἰ παθητὸς ὁ Χριστός, εἰ
πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγ-
24 γέλλειν τῷ[33] λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσι." Ταῦτα δὲ αὐτοῦ
ἀπολογουμένου, ὁ Φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ **ἔφη**[34],
"Μαίνῃ Παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν
25 περιτρέπει." Ὁ δέ[35], "Οὐ μαίνομαι," φησί, "κρά-
τιστε Φῆστε, **ἀλλ'**[36] ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥή-
26 ματα ἀποφθέγγομαι· ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ
βασιλεύς, πρὸς ὃν καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ· λαν-
θάνειν γὰρ αὐτόν τι τούτων οὐ πείθομαι **οὐδέν**[37]· οὐ
27 γάρ ἐστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο. πιστεύεις
βασιλεῦ Ἀγρίππα τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πισ-

[23] +Κύριος LTTr. [24] +ἐκ LTTr. [25] ἐγὼ ἀποστέλλω σε LTTr. * καὶ B. [26] +τε LTTr. [27] +ἐν L. [28] −εἰς LTTr ([εἰς] Tr *marg.*). [29] ἀπήγγελλον ELTTr. ** −οἱ TTr. † +ὄντα T. [30] ἀπὸ LTTr. [31] μαρτυρόμενος LTTr. [32] Μωυσῆς LTTr. [33] +τε LTTr. [34] φησίν LTTr. [35] +Παῦλος LTTr. [36] ἀλλὰ LTTr. [37] −οὐδέν L, at οὐθέν T[Tr].

τεύεις." Ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον **ἔφη**[38], 28
"Ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν **γενέσθαι**[39]." Ὁ 29
δὲ Παῦλος **εἶπεν**[40], "**Εὐξαίμην*** ἂν τῷ Θεῷ, καὶ ἐν
ὀλίγῳ καὶ ἐν **πολλῷ**[41] οὐ μόνον σε, ἀλλὰ καὶ πάντας
τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον, γενέσθαι τοιούτους
ὁποῖος κἀγώ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων."
Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ[42], ἀνέστη[43] ὁ βασιλεὺς καὶ 30
ὁ ἡγεμών, ἥ τε Βερνίκη, καὶ οἱ **συγ**† καθήμενοι αὐ-
τοῖς. καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους 31
λέγοντες, "Ὅτι οὐδὲν θανάτου **ἄξιον ἢ δεσμῶν**[44]‡
πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος." Ἀγρίππας δὲ τῷ Φήσ- 32
τῳ ἔφη, "Ἀπολελύσθαι **ἐδύνατο**[45] ὁ ἄνθρωπος οὗτος,
εἰ μὴ **ἐπεκέκλητο**[46] Καίσαρα."

ὩΣ δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν 27
παρεδίδουν τόν τε Παῦλον καί τινας ἑτέρους δεσμώ-
τας ἑκατοντάρχῃ, ὀνόματι Ἰουλίῳ, σπείρης Σεβασ-
τῆς. ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδραμυττηνῷ, **μέλλοντες**[1] 2
πλεῖν[2] τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους, ἀνήχθημεν,
ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνος Θεσσαλο-
νικέως. τῇ τε ἑτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα· φιλαν- 3
θρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος, ἐπέ-
τρεψε πρὸς[3] φίλους **πορευθέντα**[4] ἐπιμελείας τυχεῖν.
κἀκεῖθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον, διὰ 4
τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους. τό τε πέλαγος τὸ 5
κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες,
κατήλθομεν[5] εἰς **Μύρα**[6] τῆς Λυκίας. Κἀκεῖ εὑρὼν ὁ 6
ἑκατόνταρχος[7] πλοῖον Ἀλεξανδρῖνον[8] πλέον εἰς τὴν
Ἰταλίαν, ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. ἐν ἱκαναῖς δὲ 7
ἡμέραις βραδυπλοοῦντες, καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ
τὴν Κνίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπε-
πλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην· μόλις τε 8

[38] −ἔφη LTTr. [39] ποιῆσαι LTTr. [40] −εἶπεν LTTr. * εὐξάμην T. [41] μεγάλῳ LTTr. [42] −Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ LTTr. [43] +τε LTTr. † συν- T. [44] ἢ δεσμῶν ἄξιον LTTr. ‡ +τι T. [45] ἠδύνατο L. [46] ἐπικέκλητο L. [1] μέλλοντι LTTr. [2] +εἰς LTTr. [3] +τοὺς LTTr. [4] πορευθέντι LTTr. [5] κατήλθαμεν TTr. [6] Μύρρα LTTr. [7] ἑκατοντάρχης LTTr. [8] Ἀλεξανδρινὸν T.

παραλεγόμενοι αὐτήν, ἤλθομεν εἰς τόπον τινὰ κα-
λούμενον Καλοὺς Λιμένας, ᾧ ἐγγὺς **ἦν πόλις*** Λα-
9 σαία[9]. Ἱκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου, καὶ ὄντος
ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοός, διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν
10 ἤδη παρεληλυθέναι, παρῄνει ὁ Παῦλος λέγων αὐτοῖς,
"Ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας
οὐ μόνον τοῦ **φόρτου**[10] καὶ τοῦ πλοίου, ἀλλὰ καὶ τῶν
11 ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν." Ὁ δὲ
ἑκατόνταρχος[7] τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ **ἐπεί-
θετο μᾶλλον**[11] ἢ τοῖς ὑπὸ **τοῦ**[12] Παύλου λεγομένοις.
12 ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχει-
μασίαν, οἱ **πλείους**[13] ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι **κἀ-
κεῖθεν**[14], εἴπως δύναιντο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα
παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ
13 λίβα καὶ κατὰ χῶρον. ὑποπνεύσαντος δὲ νότου,
δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι, ἄραντες ἆσ-
14 σον[15] παρελέγοντο τὴν Κρήτην. μετ᾽ οὐ πολὺ δὲ
ἔβαλε κατ᾽ αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικός, ὁ καλούμενος
15 **Εὐροκλύδων**[16]. συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου, καὶ
μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ, ἐπιδόντες
16 ἐφερόμεθα. νησίον δέ τι ὑποδραμόντες καλούμενον
Κλαύδην[17], μόλις **ἰσχύσαμεν**[18] περικρατεῖς γενέσθαι
17 τῆς σκάφης· ἣν ἄραντες, βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑπο-
ζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν
σύρτιν[19] ἐκπέσωσι, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως
18 ἐφέροντο. Σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν, τῇ ἑξῆς
19 ἐκβολὴν ἐποιοῦντο· καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν
20 σκευὴν τοῦ πλοίου **ἐρρίψαμεν**[20]· μήτε δὲ ἡλίου, μήτε
ἄστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός
τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιῃρεῖτο **πᾶσα**
21 **ἐλπὶς**[21] τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς. πολλῆς **δὲ**[22] ἀσιτίας
ὑπαρχούσης, τότε σταθεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν

* πόλις ἦν T. [9] Ἄλασσα L, Λασέα Tr. [10] φορτίου LTTr. [11] μαλλον ἐπείθετο LTTr. [12] —τοῦ LTTr. [13] πλείονες LTTr. [14] ἐκεῖθεν LTTr. [15] Ἄσσον S, ἄσσον BE. [16] εὐρακύλων LTTr. [17] Καῦδα LTr, Κλαῦδα T. [18] ἰσχύσαμεν μόλις LTTr. [19] σῦρτιν L, Σύρτιν BET. [20] ἔρριψαν LTr, ἔριψαν T. [21] ἐλπὶς πᾶσα LTTr. [22] τε LTTr.

εἶπεν, “*Ἔδει μέν, ὦ* ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ
ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης, κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν
ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. καὶ τανῦν[23] παραινῶ ὑμᾶς 22
εὐθυμεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ
ὑμῶν, πλὴν τοῦ πλοίου. παρέστη γάρ μοι **τῇ νυκτὶ** 23
ταύτῃ[24] **ἄγγελος**[25] τοῦ Θεοῦ, οὗ εἰμι[26], ᾧ καὶ λατρεύω,
λέγων, ‘Μὴ φοβοῦ Παῦλε, Καίσαρί σε δεῖ παρα- 24
στῆναι· καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι ὁ Θεὸς πάντας τοὺς
πλέοντας μετὰ σοῦ.’ Διὸ εὐθυμεῖτε ἄνδρες· πιστεύω 25
γὰρ τῷ Θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται καθ᾽ ὃν τρόπον λελά-
ληταί μοι. εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν.” 26
Ὡς δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ ἐγένετο, διαφερο- 27
μένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς
ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν·
καὶ βολίσαντες εὗρον ὀργυιὰς εἴκοσι· βραχὺ δὲ 28
διαστήσαντες, καὶ πάλιν βολίσαντες, εὗρον ὀργυιὰς
δεκαπέντε· φοβούμενοί **τε**[27] **μήπως**[28] **εἰς**[29] τραχεῖς τό- 29
πους **ἐκπέσωσιν**[30], ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσ-
σαρας, **ηὔχοντο**[31] ἡμέραν γενέσθαι. τῶν δὲ ναυτῶν 30
ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου, καὶ χαλασάντων
τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν, προφάσει ὡς ἐκ
πρώρας[32] **μελλόντων ἀγκύρας**[33] ἐκτείνειν, εἶπεν ὁ Παῦ- 31
λος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις, “Ἐὰν
μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ
δύνασθε.” Τότε **οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν**[34] τὰ σχοινία 32
τῆς σκάφης, καὶ εἴασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν. ἄχρι δὲ 33
οὗ **ἔμελλεν ἡμέρα**[35] γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος
ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς, λέγων, “Τεσσαρεσκαι-
δεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες, ἄσιτοι δια-
τελεῖτε, **μηδὲν**[36] **προσλαβόμενοι**[37]. διὸ παρακαλῶ 34
ὑμᾶς **προσλαβεῖν**[38] τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς

* ᾧ T. [23] τὰ νῦν LTTr. [24] ταύτῃ τῇ νυκτὶ LTTr. [25] ἄγγελος *transferunt* LTTr *in locum post* λατρεύω. [26] + ἐγώ LT. [27] δὲ Tr *marg.* [28] μήπω L, μήπου TTr. [29] κατὰ LTTr. [30] ἐκπέσωμεν LTTr. [31] εὔχοντο TTr. [32] πρῴρης LT. [33] ἀγκύρας μελλόντων LTTr. [34] ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται LTTr. [35] ἡμέρα ἤμελλεν (ἔμελλεν T) LTTr. [36] μηθὲν LTTr. [37] προσλαμβανόμενοι L. [38] μεταλαβεῖν LTTr.

ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· **οὐδενὸς**[39] γὰρ ὑμῶν
35 θρὶξ **ἐκ**[40] τῆς κεφαλῆς **πεσεῖται**[41].” **Εἰπὼν**[42] δὲ ταῦτα,
καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαρίστησε τῷ Θεῷ ἐνώπιον
36 πάντων, καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν. εὔθυμοι δὲ γε-
νόμενοι πάντες καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς·
37 **ἦμεν**[43] δὲ **ἐν τῷ πλοίῳ**[44] αἱ πᾶσαι ψυχαί, διακόσιαι
38 ἑβδομηκονταέξ[45]. κορεσθέντες δὲ τροφῆς, ἐκούφιζον
τὸ πλοῖον, ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν θάλασ-
39 σαν. Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνω-
σκον· κόλπον δέ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλόν,
εἰς ὃν **ἐβουλεύσαντο**[46], εἰ δύναιντο, ἐξῶσαι τὸ πλοῖον.
40 καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες εἴων εἰς τὴν θάλασσαν,
ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων· καὶ ἐπά-
ραντες τὸν **ἀρτέμονα**[48] τῇ πνεούσῃ κατεῖχον εἰς τὸν
41 αἰγιαλόν. περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον,
ἐπώκειλαν[49] τὴν ναῦν· καὶ ἡ μὲν πρώρα[50] ἐρείσασα
ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς
42 βίας **τῶν κυμάτων**[51]. τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ
ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσι, μήτις ἐκ-
43 κολυμβήσας **διαφύγοι**[52]. ὁ δὲ **ἑκατόνταρχος**[7] βουλό-
μενος διασῶσαι τὸν Παῦλον, ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ
βουλήματος, ἐκέλευσέ τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾷν,
44 **ἀπορρίψαντας*** πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι, καὶ τοὺς
λοιπούς, οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ ἐπί τινων τῶν
ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασω-
θῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

28 ΚΑΙ διασωθέντες, τότε **ἐπέγνωσαν**[1] ὅτι Μελίτη ἡ
2 νῆσος καλεῖται. Οἱ **δὲ**[2] βάρβαροι **παρεῖχον**[3] οὐ τὴν
τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν· **ἀνάψαντες**[4] γὰρ πυράν,
προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς, διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφε-
3 στῶτα, καὶ διὰ τὸ ψύχος[5]. Συστρέψαντος δὲ τοῦ

[39] οὐθενὸς L. [40] ἀπὸ LTTr. [41] ἀπολεῖται LTTr. [42] εἴπας LTTr. [43] ἤμεθα LTTr. [44] ἐν τῷ πλοίῳ *transferunt* LTTr *in locum post* ψυχαί. [45] ἑβδομήκοντα ἕξ LTTr. [46] ἐβουλεύοντο LTTr. [48] ἀρτέμωνα LTTr. [49] ἐπέκειλαν LTTr. [50] πρῷρα LT, πρῶρα Tr. [51] —τῶν κυμάτων LTTr *marg.* ([τῶν κυμάτων] Tr *text.*). [52] διαφύγῃ LTTr. * ἀπορίψαντας T. [1] ἐπέγνωμεν LTTr. [2] τε LTTr. [3] παρεῖχαν LTTr. [4] ἅψαντες LTTr. [5] ψῦχος LT.

Παύλου φρυγάνων[6] πλῆθος, καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν
πυράν, ἔχιδνα ἐκ[7] τῆς θέρμης ἐξελθοῦσα καθῆψε τῆς
χειρὸς αὐτοῦ. ὡς δὲ εἶδον[9] οἱ βάρβαροι κρεμάμενον 4
τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἔλεγον πρὸς ἀλλή-
λους[10], "Πάντως φονεύς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν
διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν."
Ὁ μὲν οὖν ἀποτινάξας[11] τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ, ἔπαθεν 5
οὐδὲν κακόν. οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν πίμ- 6
πρασθαι* ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν· ἐπὶ πολὺ δὲ
αὐτῶν προσδοκώντων, καὶ θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον
εἰς αὐτὸν γινόμενον, μεταβαλλόμενοι[12] ἔλεγον θεὸν
αὐτὸν εἶναι[13]. Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον 7
ὑπῆρχε χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου, ὀνόματι Πο-
πλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς τρεῖς ἡμέρας φιλοφρό-
νως ἐξένισεν. ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίου 8
πυρετοῖς καὶ δυσεντερίᾳ[14] συνεχόμενον κατακεῖσθαι·
πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθών, καὶ προσευξάμενος,
ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσατο αὐτόν. τούτου οὖν[15] 9
γενομένου, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ
νήσῳ[16], προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο· οἳ καὶ πολ- 10
λαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς, καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο
τὰ πρὸς τὴν χρείαν[17].

Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ παρα- 11
κεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρίνῳ[18], παρασήμῳ
Διοσκούροις· καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας, ἐπε- 12
μείναμεν ἡμέρας τρεῖς[19]· ὅθεν περιελθόντες κατηντή- 13
σαμεν εἰς† Ῥήγιον, καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενο-
μένου νότου δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰς Ποτιόλους· οὗ 14
εὑρόντες ἀδελφούς, παρεκλήθημεν ἐπ'[20] αὐτοῖς ἐπι-
μεῖναι ἡμέρας ἑπτά· καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἤλθο-
μεν[21]. κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν, 15

[6] + τι LTTr. [7] ἀπὸ LTTr. [9] εἶδαν Tr. [10] πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον LTTr. [11] ἀποτιναξάμενος Tr *marg.* * ἐμπιπρᾶσθαι T. [12] μεταβαλόμενοι Tr. [13] αὐτὸν εἶναι θεόν LTTr. [14] δυσεντερίῳ LTTr. [15] δὲ LTTr. [16] ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας LTTr. [17] τὰς χρείας LTTr. [18] Ἀλεξανδρινῷ T. [19] ἡμέραις τρισίν L. † εἰν S *errore.* [20] παρ' LTTr. [21] ἤλθαμεν εἰς Ῥώμην LTr *marg.*, εἰς τὴν Ῥώμην ἤλθαμεν TTr.

ἐξῆλθον[22] εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρις[23] Ἀππίου Φόρου
καὶ Τριῶν Ταβερνῶν· οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος, εὐχαρι-
στήσας τῷ Θεῷ, ἔλαβε θάρσος.
16 ΟΤΕ δὲ ἤλθομεν[24] εἰς* Ῥώμην, ὁ ἑκατόνταρχος
παρέδωκε τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχῃ[25]· τῷ δὲ
Παύλῳ ἐπετράπη[26] μένειν καθ' ἑαυτόν, σὺν τῷ φυλάσ-
17 σοντι αὐτὸν στρατιώτῃ. Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας
τρεῖς [27]συγκαλέσασθαι τὸν Παῦλον[28] τοὺς ὄντας τῶν
Ἰουδαίων πρώτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν, ἔλεγε
πρὸς αὐτούς, "Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ[29] οὐδὲν ἐναντίον
ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρῴοις, δέσμιος
ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥω-
18 μαίων· οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολῦσαι,
διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί.
19 ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων, ἠναγκάσθην ἐπικαλέ-
σασθαι Καίσαρα, οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι
20 κατηγορῆσαι[30]. διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρε-
κάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι· ἕνεκεν† γὰρ
τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἅλυσιν ταύτην περί-
21 κειμαι." Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον[31], "Ἡμεῖς οὔτε
γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα[32] ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὔτε
παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλά-
22 λησέ τι περὶ σοῦ πονηρόν. ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ
ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἱρέσεως ταύ-
της γνωστόν ἐστιν ἡμῖν[33] ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται."
23 Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν, ἧκον[34] πρὸς αὐτὸν εἰς
τὴν ξενίαν πλείονες· οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυρόμενος
τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς τὰ[35] περὶ
τοῦ Ἰησοῦ, ἀπό τε τοῦ νόμου Μωσέως[36] καὶ τῶν
24 προφητῶν, ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας. καὶ οἱ μὲν ἐπεί-
25 θοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν. ἀσύμφωνοι

[22] ἦλθον L, ἦλθαν TTr. [23] ἄχρι TTr. [24] εἰσήλθομεν LT, εἰσήλθαμεν Tr. * + τὴν T. [25] — ὁ ἑκατόνταρχος usque ad στρατοπεδάρχῃ LTTr. [26] ἐπετράπη τῷ Παύλῳ LTTr. [27] συν- T. [28] αὐτὸν LTTr. [29] Ἐγώ, ἄνδρες ἀδελφοί, LTTr. [30] κατηγορεῖν LTTr. † εἵνεκεν T. [31] εἶπαν LTTr. [32] ἐδεξάμεθα περὶ σοῦ L. [33] ἡμῖν ἐστὶν LTTr. [34] ἦλθον LTTr. [35] — τὰ LTTr. [36] Μωυσέως LTTr.

δὲ* ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ
Παύλου ῥῆμα ἕν, "Ὅτι καλῶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον
ἐλάλησε διὰ Ἡσαΐου[37] τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πα-
τέρας **ἡμῶν**[38], **λέγον**[39], 'Πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν 26
τοῦτον καὶ **εἰπέ**[40], Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε·
καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε· ἐπαχύνθη 27
γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶ βαρέως
ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν·
μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκού-
σωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ
ἰάσωμαι[41] αὐτούς.' Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ὅτι τοῖς 28
ἔθνεσιν ἀπεστάλη[42] τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ, αὐτοὶ καὶ
ἀκούσονται." **Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ἀπῆλθον οἱ** 29
Ἰουδαῖοι, πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς συζήτησιν[43].

ἜΜΕΙΝΕ[44] δὲ **ὁ Παῦλος**[45] διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ 30
μισθώματι, καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευο-
μένους πρὸς αὐτόν, κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ 31
Θεοῦ, καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ **Χρι-
στοῦ**†, μετὰ πάσης παρρησίας ἀκωλύτως.‡

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ[1].

ΠΑΥΛΟΣ δοῦλος Ἰησοῦ **Χριστοῦ**[2], κλητὸς ἀπόστο- **1**
λος, ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον Θεοῦ, ὃ προεπηγ- 2
γείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἁγίαις,
περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος 3
Δαβὶδ[3] κατὰ σάρκα, τοῦ ὁρισθέντος υἱοῦ Θεοῦ ἐν 4
δυνάμει, κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης, ἐξ ἀναστάσεως

* τε T. [37] Ἡσαΐου L. [38] ὑμῶν LTTr. [39] λέγων TTr. [40] εἰπόν LTTr. [41] ἰάσομαι TTr. [42] +τοῦτο LTTr. [43] *Deest v. 29 in* LTTr. [44] Ἐνέμεινεν TTr. [45] –ὁ Παῦλος LTTr. † –Χριστοῦ T. ‡ +ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ Tr. [1] ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΑΥΛΟΥ. ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ LTr, ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ T. [2] Χριστοῦ Ἰησοῦ TTr. [3] Δαυείδ LTTr.

5 νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, δι' οὗ
ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως
6 ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐν
7 οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ· πᾶσι
τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς Θεοῦ, κλητοῖς ἁγίοις·
χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ
Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

8 Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ **ὑπὲρ**[4] πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν
9 καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ· μάρτυς γάρ μου
ἐστὶν ὁ Θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ
εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν
10 ὑμῶν ποιοῦμαι πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου
δεόμενος, εἴπως ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ θελή-
11 ματι τοῦ Θεοῦ, ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς· ἐπιποθῶ γὰρ
ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματι-
12 κόν, εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, **τοῦτο δέ ἐστι**[5], [6]**συμ-**
παρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως
13 ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ· οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελ-
φοί, ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ
ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα **καρπόν τινα**[7] σχῶ καὶ
14 ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. Ἕλλησί
τε καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης
15 εἰμί· οὕτω τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν
16 Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι. Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ
εὐαγγέλιον **τοῦ Χριστοῦ**[8]· δύναμις γὰρ Θεοῦ ἐστιν
εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε **πρῶ-**
17 **τον**[9] καὶ Ἕλληνι. δικαιοσύνη γὰρ Θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀπο-
καλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται,
"Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται."

18 ἈΠΟΚΑΛΥΠΤΕΤΑΙ γὰρ ὀργὴ Θεοῦ ἀπ' οὐρα-
νοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν
19 τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων. διότι τὸ γνω-
στὸν τοῦ Θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· ὁ **γὰρ Θεὸς**[10]

[4] περὶ LTTr. [5] τουτέστιν L *marg.* [6] συν- T. [7] τινὰ καρπὸν LTTr.
[8] – τοῦ Χριστοῦ LTTr. [9] [πρῶτον] LTr *marg.* [10] θεὸς γὰρ LTTr.

αὐτοῖς ἐφανέρωσε· τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτί- 20
σεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἥ
τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶναι
αὐτοὺς ἀναπολογήτους. διότι γνόντες τὸν Θεόν, οὐχ 21
ὡς Θεὸν ἐδόξασαν ἢ **εὐχαρίστησαν**[11], **ἀλλ'*** ἐματαιώ-
θησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη
ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία· φάσκοντες εἶναι σοφοὶ 22
ἐμωράνθησαν, καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου 23
Θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ
πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν. διὸ **καὶ**[12] 24
παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν
καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ
σώματα αὐτῶν ἐν **ἑαυτοῖς**[13]· οἵτινες μετήλλαξαν τὴν 25
ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν
καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς
ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. διὰ τοῦτο 26
παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἵ τε
γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν
εἰς τὴν παρὰ φύσιν· ὁμοίως **τε**[14] καὶ οἱ **ἄρρενες**[15] 27
ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας, ἐξεκαύ-
θησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, **ἄρσενες**† ἐν
ἄρσεσι‡ τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν
ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς
ἀπολαμβάνοντες. Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν 28
Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς
εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, πεπλη- 29
ρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, **πορνείᾳ**[16], **πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ,**
κακίᾳ[17]· μεστοὺς φθόνου, φόνου, ἔριδος, δόλου, κα-
κοηθείας· ψιθυριστάς, καταλάλους, θεοστυγεῖς, ὑβρι- 30
στάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γο-
νεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, 31
ἀσπόνδους[18], ἀνελεήμονας· οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ 32
Θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι

[11] ηὐχαρίστησαν LTTr. * ἀλλὰ Tr. [12] —καὶ LTTr. [13] αὐτοῖς LTTr. [14] δὲ LTr *marg.* [15] ἄρσενες ELTr. † ἄρρενες T. ‡ ἄρρεσιν T. [16] —πορνείᾳ LTTr. [17] *κακίᾳ πονηρίᾳ πλεονεξίᾳ* L, *πονηρίᾳ κακίᾳ πλεονεξίᾳ* T. [18] —ἀσπόνδους LTTr.

θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ **ποιοῦσιν**[19], ἀλλὰ καὶ
συνευδοκοῦσι[20] τοῖς πράσσουσι.
2 ΔΙΟ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων·
ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις·
2 τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. οἴδαμεν **δὲ**[1] ὅτι τὸ
κρῖμα[2] τοῦ Θεοῦ ἐστι κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ
3 τοιαῦτα πράσσοντας. Λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε
ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν
4 αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρῖμα[2] τοῦ Θεοῦ; ἢ τοῦ
πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ
τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρη-
5 στὸν τοῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; κατὰ δὲ τὴν
σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρί-
ζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως
6 δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ, ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ
7 τὰ ἔργα αὐτοῦ. τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγα-
θοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσι, ζωὴν
8 αἰώνιον. τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσι **μὲν**[3] τῇ
ἀληθείᾳ, πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, **θυμὸς καὶ ὀργή**[4],
9 θλίψις[5] καὶ στενοχωρία, ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου
τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον
10 καὶ Ἕλληνος· δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ
τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ
11 Ἕλληνι· οὐ γάρ ἐστι **προσωποληψία**[6] παρὰ τῷ Θεῷ.
12 ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται·
καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται,
13 οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ **τοῦ**[7] νόμου δίκαιοι παρὰ **τῷ**[8]
Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ **τοῦ**[7] νόμου δικαιωθήσονται.
14 Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ
νόμου **ποιῇ**[9], **οὗτοι**[10] νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσι
15 νόμος· οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου
γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, [11]συμμαρτυρούσης
αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν

[19] ποιοῦντες L *marg.* Tr *marg.* [20] συνευδοκοῦντες L *marg.* Tr *marg.* [1] γὰρ L *marg.* TTr *marg.* [2] κρίμα T. [3] —μὲν LTTr. [4] ὀργὴ καὶ θυμός LTTr. [5] θλῖψις LTr. [6] προσωπολημψία LTTr. [7] —τοῦ LTTr. [8] —τῷ Tr, [τῷ] LTr *marg.* [9] ποιῶσιν LTTr. [10] οἱ τοιοῦτοι L *marg.* [11] συν- T.

λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, ἐν 16
ἡμέρᾳ ὅτε[12] κρινεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων,
κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ*.

Ἴδε[13] σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ, καὶ ἐπαναπαύῃ τῷ[14] 17
νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν Θεῷ, καὶ γινώσκεις τὸ θέ- 18
λημα, καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα, κατηχούμενος
ἐκ τοῦ νόμου· πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι 19
τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, παιδευτὴν ἀφρόνων, 20
διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώ-
σεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ· ὁ οὖν διδάσκων 21
ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπ-
τειν, κλέπτεις; ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν, μοιχεύεις; 22
ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα, ἱεροσυλεῖς; ὃς ἐν νόμῳ 23
καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν Θεὸν
ἀτιμάζεις; ‘Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασ- 24
φημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι,’ καθὼς γέγραπται. Περι- 25
τομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον πράσσῃς· ἐὰν δὲ
παραβάτης νόμου ᾖς, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία
γέγονεν. ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ 26
νόμου φυλάσσῃ, οὐχὶ[15] ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς
περιτομὴν λογισθήσεται; καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως 27
ἀκροβυστία, τὸν νόμον τελοῦσα, σὲ τὸν διὰ γράμμα-
τος καὶ περιτομῆς, παραβάτην νόμου; οὐ γὰρ ὁ ἐν 28
τῷ φανερῷ Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν
σαρκὶ περιτομή· ἀλλ'[16] ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, 29
καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι·
οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ'[17] ἐκ τοῦ Θεοῦ.

Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια **3**
τῆς περιτομῆς; πολύ, κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον 2
μὲν γὰρ[1] ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. τί 3
γάρ, εἰ ἠπίστησάν τινες; μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν
πίστιν τοῦ Θεοῦ καταργήσει; μὴ γένοιτο· γινέσθω 4
δὲ ὁ Θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, καθὼς†
γέγραπται, ‘Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου,

[12] ᾗ L, *at* ἐν ᾗ ἡμέρᾳ Tr *marg.* * Χριστοῦ Ἰησοῦ TTr *marg.*
[13] Ἰδὲ E, Εἰ δὲ LTTr. [14] −τῷ LTTr. [15] οὐχ LTTr. [16] ἀλλὰ L (*non marg.*) Tr. [17] ἀλλὰ Tr. [1] −γὰρ LTr. † καθάπερ TTr.

5 **καὶ νικήσῃς**[2] ἐν τῷ κρίνεσθαί σε.' Εἰ δὲ ἡ ἀδικία
ἡμῶν Θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησι, τί ἐροῦμεν; μὴ
ἄδικος ὁ Θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; κατὰ ἄνθρω-
6 πον λέγω· μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ Θεὸς τὸν
7 κόσμον; **εἰ γὰρ*** ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ
ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι
8 κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι; καὶ μὴ καθὼς βλασ-
φημούμεθα, **καὶ**† καθώς φασί τινες ἡμᾶς λέγειν,
'Ὅτι ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά;' ὧν
τὸ κρῖμα[3] ἔνδικόν ἐστι.

9 Τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως· προῃτιασάμεθα
γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας πάντας **ὑφ'**‡ ἁμαρτίαν
10 εἶναι, καθὼς γέγραπται, 'Ὅτι οὐκ ἔστι δίκαιος οὐδὲ
11 εἷς· οὐκ ἔστιν ὁ[4] συνιῶν[5], οὐκ ἔστιν ὁ[6] **ἐκζητῶν**§ τὸν
12 Θεόν. πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα **ἠχρειώθησαν**[7]· οὐκ
13 ἔστι‖ ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός. τάφος
ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν
14 ἐδολιοῦσαν· ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν· ὧν
15 τὸ στόμα[8] ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει. ὀξεῖς οἱ πόδες
16 αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα· σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν
17 ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν.
18 οὐκ ἔστι φόβος Θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐ-
19 τῶν.' Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν
τῷ νόμῳ λαλεῖ· ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ, καὶ ὑπόδικος
20 γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ Θεῷ. διότι ἐξ ἔργων νόμου
οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ
νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.

21 Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη Θεοῦ πεφανέ-
ρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφη-
22 τῶν· δικαιοσύνη δὲ Θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ, εἰς πάντας **καὶ ἐπὶ πάντας**[9] τοὺς πιστεύοντας·
23 οὐ γάρ ἐστι διαστολή· πάντες γὰρ ἥμαρτον, καὶ
24 ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, δικαιούμενοι δω-

[2] νικήσεις L *marg.* TTr *marg.* * δὲ T. † [καὶ] Tr *marg.*
[3] κρίμα T. ‡ ὑπὸ Tr *marg.* [4] – ὁ L[Tr], (*omittit* Tr *marg.*).
[5] συνίων LTr. [6] [ὁ] LTr *marg.* § ζητῶν Tr *marg.* [7] ἠχρεώθησαν L *marg.* TTr. ‖ + ὁ T[Tr *marg.*]. [8] + [αὐτῶν] L.
[9] – καὶ ἐπὶ πάντας LTTr.

ρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι, διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃν προέθετο ὁ Θεὸς ἱλαστήριον διὰ 25
τῆς[10] πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς
δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγο-
νότων ἁμαρτημάτων, ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ, πρὸς[11] 26
ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς
τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως
Ἰησοῦ. Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. διὰ 27
ποίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου
πίστεως. λογιζόμεθα **οὖν**[13] **πίστει δικαιοῦσθαι**[14] ἄν- 28
θρωπον, χωρὶς ἔργων νόμου. ἢ Ἰουδαίων ὁ Θεὸς 29
μόνον; οὐχὶ **δὲ**[16] καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν· **ἐπεί-** 30
περ[17] εἷς ὁ Θεός, ὃς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως,
καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. νόμον οὖν καταρ- 31
γοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ νόμον
ἱστῶμεν[18].

ΤΙ οὖν ἐροῦμεν **Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὑρηκέ-** 4
ναι[1] κατὰ σάρκα; εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδι- 2
καιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ' οὐ πρὸς **τὸν**[2] Θεόν. τί 3
γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; 'Ἐπίστευσε δὲ Ἀβραὰμ τῷ
Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.' Τῷ δὲ 4
ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ
κατὰ **τὸ**[3] ὀφείλημα· τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύ- 5
οντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν **ἀσεβῆ***, λογίζεται ἡ
πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. καθάπερ καὶ **Δαβὶδ**[4] 6
λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ὁ Θεὸς λογί-
ζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων, 'Μακάριοι ὧν ἀφέ- 7
θησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρ-
τίαι. μακάριος ἀνὴρ ᾧ[5] οὐ μὴ λογίσηται Κύριος 8
ἁμαρτίαν.' Ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περι- 9
τομήν, ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γὰρ
ὅτι[6] ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην.

[10] —τῆς LTTr. [11] +τὴν LTTr. [13] γὰρ LTTr (*non marg.*).
[14] δικαιοῦσθαι πίστει LTTr. [16] —δὲ LTTr. [17] εἴ περ LTTr.
[18] ἱστάνομεν LTTr. [1] εὑρηκέναι Ἀβραὰμ τὸν προπάτορα ἡμῶν LTTr,
at [εὑρηκέναι] Tr *marg.* [2] —τὸν LTTr. [3] —τὸ LTTr. * ἀσε-
βήν T. [4] Δαυεὶδ LTTr. [5] οὗ L *marg.* TTr. [6] —ὅτι TTr[L].

10 πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἀκρο-
11 βυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ· καὶ
σημεῖον ἔλαβε περιτομῆς, σφραγῖδα τῆς δικαιοσύνης
τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ· εἰς τὸ εἶναι
αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι'[7] ἀκρο-
βυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι καὶ* αὐτοῖς τὴν[8] δικαιο-
12 σύνην· καὶ πατέρα περιτομῆς, τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς
μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσι τοῖς ἴχνεσι τῆς ἐν
τῇ[9] ἀκροβυστίᾳ πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ.
13 Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ ἢ τῷ
σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι τοῦ[10]
14 κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. εἰ γὰρ οἱ ἐκ
νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις, καὶ κατήρ-
15 γηται ἡ ἐπαγγελία· ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργά-
ζεται· οὗ γὰρ[11] οὐκ ἔστι νόμος, οὐδὲ παράβασις.
16 διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι
βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ
ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀ-
17 βραάμ, ὅς ἐστι πατὴρ πάντων ἡμῶν, (καθὼς γέγραπ-
ται, 'Ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε,') κατέ-
ναντι οὗ ἐπίστευσε Θεοῦ, τοῦ ζωοποιοῦντος τοὺς
18 νεκρούς, καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. Ὃς
παρ' ἐλπίδα ἐπ'[12] ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι
αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον,
19 'Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου·' καὶ μὴ ἀσθενήσας
τῇ πίστει, οὐ[13] κατενόησε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη[14]
νενεκρωμένον, ἑκατονταέτης που ὑπάρχων, καὶ τὴν
20 νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάῤῥας· εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν
τοῦ Θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ'[15] ἐνεδυναμώθη
21 τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ Θεῷ, καὶ πληροφορηθεὶς
22 ὅτι ὃ ἐπήγγελται, δυνατός ἐστι καὶ ποιῆσαι. διὸ
23 καὶ[16] ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Οὐκ ἐγράφη
24 δὲ δι' αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ· ἀλλὰ καὶ δι'

[7] διὰ L (*non marg.*) Tr *marg.* * —καὶ TTr. [8] εἰς L *marg.*, —τὴν T. [9] —τῇ LTTr. [10] —τοῦ LTTr. [11] δὲ LTTr. [12] ἐφ' L. [13] —οὐ LTTr. [14] —ἤδη T, [ἤδη] LTr *marg.* [15] ἀλλὰ Tr. [16] [καὶ] LTr.

ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ
τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν,
ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη 25
διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

ΔΙΚΑΙΩΘΕΝΤΕΣ οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχο- 5
μεν[1] πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν τῇ 2
πίστει[2] εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἑστήκαμεν· καὶ
καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. οὐ 3
μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα[3] ἐν ταῖς θλίψεσιν,
εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις[4] ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἡ δὲ 4
ὑπομονὴ δοκιμήν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα, ἡ δὲ ἐλπὶς 5
οὐ καταισχύνει· ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκκέχυται ἐν
ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ Πνεύματος Ἁγίου τοῦ δοθέν-
τος ἡμῖν. Ἔτι γὰρ Χριστὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, 6
[5]κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε. μόλις γὰρ ὑπὲρ 7
δικαίου τις ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα
τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν· συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ 8
ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός, ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων
ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε. πολλῷ οὖν μᾶλ- 9
λον, δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθη-
σόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. εἰ γὰρ ἐχθροὶ 10
ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ
υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησό-
μεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ 11
καυχώμενοι ἐν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς 12
τὸν κόσμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνα-
τος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος
διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον. ἄχρι γὰρ νόμου 13
ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ· ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται[9],
μὴ ὄντος νόμου· ἀλλ'[10] ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ 14

[1] ἔχωμεν L *marg.* TTr. [2] [τῇ πίστει] LTr. [3] καυχώμενοι Tr (*non marg.*). [4] θλῖψις LTr. [5] + ἔτι LTTr. [9] ἐλλογᾶτο L *marg.* [10] ἀλλὰ TTr.

Ἀδὰμ μέχρι Μωσέως[11] καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαν-
τας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως Ἀδάμ, ὅς
15 ἐστι τύπος τοῦ μέλλοντος. Ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παρά-
πτωμα, οὕτω καὶ τὸ χάρισμα. εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς
παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον ἡ
χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς
ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσ-
16 σευσε. καὶ οὐχ ὡς δι' ἑνὸς ἁμαρτήσαντος, τὸ δώρη-
μα· τὸ μὲν γὰρ κρῖμα[12] ἐξ ἑνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ
δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα.
17 εἰ γὰρ **τῷ τοῦ ἑνὸς**[13] παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασί-
λευσε διὰ τοῦ ἑνός, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισ-
σείαν τῆς χάριτος καὶ **τῆς δωρεᾶς**[14] τῆς δικαιοσύνης
λαμβάνοντες, ἐν ζωῇ βασιλεύσουσι διὰ τοῦ ἑνὸς
18 **Ἰησοῦ Χριστοῦ***. Ἄρα οὖν ὡς δι' ἑνὸς παραπτώ-
ματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα· οὕτω
καὶ δι' ἑνὸς δικαιώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς
19 δικαίωσιν ζωῆς. ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ
ἑνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί,
οὕτω καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς δίκαιοι καταστα-
20 θήσονται οἱ πολλοί. Νόμος δὲ παρεισῆλθεν, ἵνα
πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα. οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρ-
21 τία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις· ἵνα ὥσπερ ἐβασί-
λευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτω καὶ ἡ χάρις
βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, διὰ
Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

6 ΤΙ οὖν ἐροῦμεν; **ἐπιμενοῦμεν**[1] τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ
2 χάρις πλεονάσῃ; μὴ γένοιτο. οἵτινες ἀπεθάνομεν
3 τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι **ζήσομεν**[2] ἐν αὐτῇ; ἢ ἀγνοεῖτε
ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν
4 θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; συνετάφημεν οὖν αὐ-
τῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον· ἵνα ὥσπερ
ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρός,
οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν.

[11] Μωυσέως LTTr. [12] κρίμα T. [13] ἐν ἑνὶ L *marg.* [14] [τῆς δωρεᾶς] LTr *marg.* * χριστοῦ Ἰησοῦ Tr *marg.* [1] ἐπιμένωμεν LTTr. [2] ζήσωμεν L *marg.*

Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανά- 5
του αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα. τοῦτο 6
γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνε-
σταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας,
τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ. ὁ γὰρ ἀπο- 7
θανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Εἰ δὲ ἀπε- 8
θάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ [3]συζήσομεν
αὐτῷ, εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, οὐκ 9
ἔτι[4] ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκ ἔτι[5] κυριεύει.
ὃ[6] γὰρ ἀπέθανε, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ. ὃ[6] 10
δὲ ζῇ, ζῇ τῷ Θεῷ. οὕτω καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυ- 11
τοὺς νεκροὺς μὲν εἶναι[7] τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ
Θεῷ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν[8]. Μὴ οὖν 12
βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι,
εἰς τὸ ὑπακούειν αὐτῇ ἐν[9] ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ·
μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ 13
ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ ὡς[10]
ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιο-
σύνης τῷ Θεῷ. ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ 14
γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ'[11] ὑπὸ χάριν.

Τί οὖν; ἁμαρτήσομεν[12], ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον, 15
ἀλλ'[13] ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο. οὐκ οἴδατε ὅτι ᾧ 16
παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί
ἐστε ᾧ ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον, ἢ
ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; χάρις δὲ τῷ Θεῷ, ὅτι ἦτε 17
δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς
ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς. ἐλευθερωθέντες δὲ 18
ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. Ἀν- 19
θρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν.
ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ
ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτω νῦν
παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ
εἰς ἁγιασμόν. ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, 20

[3] συν- LTTr. [4] οὐκέτι ELTTr. [5] οὐκέτι LTTr. [6] ὅ E. [7] — εἶναι L, εἶναι νεκροὺς μὲν T, [εἶναι] νεκροὺς μὲν Tr. [8] — τῷ Κυρίῳ ἡμῶν LTTr. [9] — αὐτῇ ἐν LTTr. [10] ὡσεὶ LTTr. [11] ἀλλὰ LTTr. [12] ἁμαρτήσωμεν LTTr. [13] ἀλλὰ LTTr.

21 ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. τίνα οὖν καρπὸν εἴχετε
τότε,* ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε;† τὸ[14] γὰρ τέλος
22 ἐκείνων, θάνατος. νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς
ἁμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ Θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν
23 ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν· τὸ δὲ τέλος, ζωὴν αἰώνιον. τὰ γὰρ
ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας, θάνατος· τὸ δὲ χάρισμα τοῦ
Θεοῦ, ζωὴ αἰώνιος, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.
7 Ἢ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, (γινώσκουσι γὰρ νόμον
λαλῶ)· ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ'
2 ὅσον χρόνον ζῇ; ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι
ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, κατήρ-
3 γηται ἀπὸ **τοῦ νόμου**[1] τοῦ ἀνδρός. ἄρα οὖν ζῶντος
τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς χρηματίσει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ
ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ
τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα, γενομένην
4 ἀνδρὶ ἑτέρῳ. ὥστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώ-
θητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ
γενέσθαι ὑμᾶς ἑτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα
5 καρποφορήσωμεν τῷ Θεῷ. ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ
σαρκί, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου
ἐνηργεῖτο ἐν‡ τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, εἰς τὸ καρποφο-
6 ρῆσαι τῷ θανάτῳ· νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ
νόμου, **ἀποθανόντες**[2] ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δου-
λεύειν **ἡμᾶς**[3] ἐν καινότητι πνεύματος, καὶ οὐ παλαιό-
τητι γράμματος.
7 Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο·
ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων, εἰ μὴ διὰ νόμου· τήν
τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν,
8 'Οὐκ ἐπιθυμήσεις·' ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία
διὰ τῆς ἐντολῆς **κατειργάσατο**[4] ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυ-
9 μίαν. χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά· ἐγὼ δὲ ἔζων
χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ
10 ἁμαρτία ἀνέζησεν, ἐγὼ δὲ ἀπέθανον· καὶ εὑρέθη
11 μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωήν, αὕτη§ εἰς θάνατον. ἡ γὰρ

* ; LT. † · LT. 14 + μὲν L [Tr *marg.*]. 1 — τοῦ νόμου E.
‡ — ἐν B. 2 ἀποθανόντος BE. 3 [ἡμᾶς] LTr. 4 κατηργάσατο TTr.
§ αὐτὴ B.

ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπά-
τησέ με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. ὥστε ὁ μὲν νόμος 12
ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. Τὸ 13
οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ γέγονε[5] θάνατος; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ[6]
ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι
κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν
ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. Οἴδαμεν 14
γὰρ[7] ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ σαρ-
κικός[8] εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. ὃ γὰρ 15
κατεργάζομαι, οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὃ θέλω, τοῦτο
πράσσω· ἀλλ' ὃ μισῶ, τοῦτο ποιῶ. εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω, 16
τοῦτο ποιῶ, σύμ[9]φημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός. νυνὶ δὲ 17
οὐκ ἔτι[10] ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ'[11] ἡ οἰκοῦσα*
ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, 18
τουτέστιν[12] ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν
παράκειταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὐχ
εὑρίσκω[13]. οὐ γὰρ ὃ θέλω, ποιῶ ἀγαθόν· ἀλλ'† ὃ οὐ 19
θέλω κακόν, τοῦτο πράσσω. εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω ἐγώ[14], 20
τοῦτο ποιῶ, οὐκ ἔτι[10] ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ'†
ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Εὑρίσκω ἄρα τὸν νόμον 21
τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν
παράκειται. συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ κατὰ 22
τὸν ἔσω ἄνθρωπον· βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς 23
μέλεσί μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός
μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με[15] τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας
τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου. ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρω- 24
πος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου
τούτου; εὐχαριστῶ[16] τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ 25
Κυρίου ἡμῶν. ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν[17] νοῒ δου-
λεύω νόμῳ Θεοῦ· τῇ δὲ σαρκί, νόμῳ ἁμαρτίας.

Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 8
μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα[1]. ὁ 2
γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ

[5] ἐγένετο LTTr. [6] ἀλλ' L. [7] δὲ L *marg.* [8] σάρκινός LTTr.
[9] συν- T. * ἐνοικοῦσα T. [10] οὐκέτι LTTr. [11] ἀλλὰ LTTr.
[12] τοῦτ' ἔστιν T. [13] οὔ LTTr. † ἀλλὰ TTr. [14] – ἐγώ LTr
([ἐγώ] Tr *marg.*). [15] + ἐν TTr. [16] χάρις LTTr. [17] – μὲν T.
[1] – μὴ κατὰ σάρκα *ad fin. vers.* LTTr.

ἠλευθέρωσέ με[2] ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ
3 θανάτου. Τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει
διὰ τῆς σαρκός, ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν
ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέ-
4 κρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, ἵνα τὸ δικαίωμα
τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν, τοῖς μὴ κατὰ σάρκα
5 περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Οἱ γὰρ κατὰ
σάρκα ὄντες, τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν· οἱ δὲ κατὰ
6 πνεῦμα, τὰ τοῦ πνεύματος. τὸ γὰρ φρόνημα τῆς
σαρκός, θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος,
7 ζωὴ καὶ εἰρήνη. Διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκός,
ἔχθρα εἰς Θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑποτάσ-
8 σεται, οὐδὲ γὰρ δύναται· οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες, Θεῷ
9 ἀρέσαι οὐ δύνανται. Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκί,
ἀλλ'[3] ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν.
εἰ δέ τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν
10 αὐτοῦ. εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν
11 δι'[4] ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. εἰ
δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος[*] Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ
ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν[5] Χριστὸν[6] ἐκ νεκρῶν ζωοποιή-
σει καὶ[†] τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν, διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ
πνεῦμα[7] ἐν ὑμῖν.
12 ἌΡΑ οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμὲν οὐ τῇ σαρκί,
13 τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν· εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλ-
λετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ
14 σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. Ὅσοι γὰρ πνεύματι
15 Θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Θεοῦ[8]. οὐ γὰρ ἐλά-
βετε πνεῦμα δουλείας[‡] πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ'[9] ἐλά-
βετε πνεῦμα υἱοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν, "Ἀββᾶ, ὁ
16 πατήρ." Αὐτὸ τὸ πνεῦμα [10]συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύ-
17 ματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμὲν τέκνα Θεοῦ. εἰ δὲ τέκνα, καὶ
κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν Θεοῦ, [10]συγκληρονόμοι
δὲ Χριστοῦ· εἴπερ [10]συμπάσχομεν, ἵνα καὶ συνδοξ-

[2] σε L *marg.* TTr *marg.* [3] ἀλλὰ TTr. [4] διὰ LTTr. [*] +τὸν TTr. [5] —τὸν LTTr. [6] +[Ἰησοῦν] L, Χριστὸν Ἰησοῦν *ante* ζωοποιήσει *ponit* T. [†] [καὶ] Tr *marg.* [7] τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος BET. [8] υἱοί εἰσιν Θεοῦ LTTr, *at* υἱοὶ Θεοῦ εἰσίν L *marg.* Tr *marg.* [‡] δουλίας T. [9] ἀλλὰ LTTr. [10] συν- T.

ασθῶμεν. Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθή- 18
ματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν
ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. Ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία 19
τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ
ἀπεκδέχεται. τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, 20
οὐχ ἑκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐπ'[11] ἐλπίδι, 21
ὅτι* καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δου-
λείας† τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν
τέκνων τοῦ Θεοῦ. οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις 22
[10]συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν· οὐ μόνον 23
δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος
ἔχοντες[12], καὶ ἡμεῖς[13] αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν,
υἱοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώ-
ματος ἡμῶν. τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν. ἐλπὶς δὲ 24
βλεπομένη, οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὃ γὰρ βλέπει τις, τί
καὶ[14] ἐλπίζει; εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν, ἐλπίζομεν, δι' 25
ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦ- 26
μα συναντιλαμβάνεται ταῖς ἀσθενείαις[15] ἡμῶν· τὸ
γὰρ τί προσευξώμεθα καθὸ δεῖ, οὐκ οἴδαμεν, ἀλλ'[17]
αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν[18] στεναγ-
μοῖς ἀλαλήτοις· ὁ δὲ ἐρευνῶν‡ τὰς καρδίας οἶδε τί τὸ 27
φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ Θεὸν ἐντυγχάνει
ὑπὲρ ἁγίων. Οἴδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν 28
πάντα συνεργεῖ[19] εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν
κλητοῖς οὖσιν. ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισε συμ- 29
μόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι
αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· οὓς δὲ 30
προώρισε, τούτους καὶ ἐκάλεσε· καὶ οὓς ἐκάλεσε,
τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ ἐδικαίωσε, τούτους
καὶ ἐδόξασε. Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ 31
Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; ὅς γε τοῦ ἰδίου 32
υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ'[20] ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέ-
δωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν

[11] ἐφ' T. * διότι T. † δουλίας T. [12] + ἡμεῖς T[LTr]. [13] − ἡμεῖς LTTr. [14] − καὶ LTr. [15] τῇ ἀσθενείᾳ LTTr. [17] ἀλλὰ TTr. [18] − ὑπὲρ ἡμῶν LTTr. ‡ ἐραυνῶν TTr. [19] + ὁ Θεὸς L. [20] ἀλλὰ LTTr.

33 χαρίσεται; τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν Θεοῦ; Θεὸς
34 ὁ δικαιῶν· τίς ὁ κατακρίνων[21]; Χριστὸς[22] ὁ ἀποθα-
νών, μᾶλλον δὲ καὶ[23] ἐγερθείς, ὃς καὶ[24] ἔστιν ἐν δεξιᾷ
35 τοῦ Θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. τίς ἡμᾶς
χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις[25], ἢ
στενοχωρία, ἢ διωγμός, ἢ λιμός, ἢ γυμνότης, ἢ κίν-
36 δυνος, ἢ μάχαιρα; καθὼς γέγραπται, ‘Ὅτι ἕνεκά[26]
σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς
37 πρόβατα σφαγῆς.’ Ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερ-
38 νικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. πέπεισμαι γὰρ
ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωή, οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαί,
39 οὔτε δυνάμεις[27], οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα, οὔτε
ὕψωμα οὔτε βάθος, οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται
ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τῆς ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ[28] ἡμῶν.

9 ἈΛΗΘΕΙΑΝ λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι,
[1]συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν Πνεύ-
2 ματι Ἁγίῳ, ὅτι λύπη μοι ἐστὶ μεγάλη, καὶ ἀδιά-
3 λειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου· ηὐχόμην γὰρ αὐτὸς
ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι[2] ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελ-
4 φῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα· οἵτινές
εἰσιν Ἰσραηλῖται[3], ὧν ἡ υἱοθεσία καὶ ἡ δόξα, καὶ αἱ
διαθῆκαι[4] καὶ ἡ νομοθεσία, καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ
5 ἐπαγγελίαι, ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ
κατὰ σάρκα,* ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεὸς εὐλογητὸς εἰς
6 τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. Οὐχ οἷον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ
λόγος τοῦ Θεοῦ. οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραήλ, οὗτοι
7 Ἰσραήλ· οὐδ' ὅτι εἰσὶ σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες
τέκνα, ἀλλ' ‘ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα.’
8 Τουτέστιν†, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκός, ταῦτα τέκνα
τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται
9 εἰς σπέρμα. ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, ‘Κατὰ

[21] κατακρινῶν L. [22] +Ἰησοῦς T[L]. [23] –καὶ LTTr. [24] –καὶ T[L]. [25] θλῖψις LTr. [26] ἕνεκεν LTTr. [27] οὔτε δυνάμεις *in locum post* μέλλοντα *transferunt* LTTr. [28] τοῦ κυρίου L *marg.* [1] συν- T. [2] ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ LTTr. [3] Ἰσραηλεῖται T. [4] ἡ διαθήκη L (*non marg.*) Tr *marg.* * . LT. † τοῦτ' ἔστιν TTr.

τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ
υἱός.᾿ Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἑνὸς 10
κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν· μήπω 11
γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ **κα-
κόν**[5], ἵνα ἡ κατ᾿ ἐκλογὴν **τοῦ Θεοῦ πρόθεσις**[6] μένῃ,
οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ᾿ ἐκ τοῦ καλοῦντος, **ἐρρήθη**[7] αὐτῇ, 12
‛Ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι·᾿ καθὼς 13
γέγραπται, ‛Τὸν Ἰακὼβ ἠγάπησα, τὸν δὲ **Ἡσαῦ**[8]
ἐμίσησα.᾿

Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ Θεῷ; μὴ 14
γένοιτο. τῷ **γὰρ Μωσῇ**[9] λέγει, ‛Ἐλεήσω ὃν ἂν 15
ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω ὃν ἂν οἰκτείρω.᾿ Ἄρα οὖν οὐ 16
τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ **ἐλεοῦν-
τος**[10] Θεοῦ. λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραώ, ‛Ὅτι 17
εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ
τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου
ἐν πάσῃ τῇ γῇ.᾿ Ἄρα οὖν ὃν θέλει, ἐλεεῖ· ὃν δὲ 18
θέλει, σκληρύνει. Ἐρεῖς **οὖν μοι**[12], "Τί[13] ἔτι μέμ- 19
φεται; τῷ γὰρ[14] βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκε;"
Μενοῦνγε, ὦ ἄνθρωπε[15], σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος 20
τῷ Θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι, "Τί με
ἐποίησας οὕτως;" Ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς 21
τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν
εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; εἰ δὲ θέλων ὁ 22
Θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργήν, καὶ γνωρίσαι τὸ δυ-
νατὸν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκεύη
ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν· **καὶ***[*] ἵνα γνωρίσῃ 23
τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἃ
προητοίμασεν εἰς δόξαν; οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ 24
μόνον ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν· ὡς καὶ ἐν 25
τῷ **Ὡσηὲ**[16] λέγει, ‛Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου, λαόν
μου· καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην, ἠγαπημένην.᾿ ‛Καὶ 26

---

[5] φαῦλον LTTr. [6] πρόθεσις τοῦ Θεοῦ LTTr. [7] ἐρρέθη LTTr. [8] Ἠσαῦ ELT. [9] Μωσῇ γὰρ L, Μωσεῖ γὰρ L *marg.*, Μωϋσεῖ γὰρ TTr. [10] ἐλεῶντος LTTr. [12] μοι οὖν LTTr. [13] + οὖν L [Tr *marg.*]. [14] − γὰρ E. [15] ὦ ἄνθρωπε, μενοῦν γε LTTr. * [καὶ] Tr *marg.* [16] Ὡσηὲ TTr.

ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρήθη[17] αὐτοῖς[18], Οὐ λαός μου
27 ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ Θεοῦ ζῶντος.' Ἡσαΐας[19]
δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ, 'Ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸς τῶν
υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ κατά-
28 λειμμα[20] σωθήσεται· λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συν-
τέμνων ἐν δικαιοσύνῃ· ὅτι λόγον συντετμημένον[21] ποιή-
29 σει Κύριος ἐπὶ τῆς γῆς.' Καὶ καθὼς προείρηκεν
Ἡσαΐας[19], 'Εἰ μὴ Κύριος Σαβαὼθ ἐγ*κατέλιπεν ἡμῖν
σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα
30 ἂν ὡμοιώθημεν[22].' Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ
διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβε δικαιοσύνην, δικαιο-
31 σύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως· Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον
δικαιοσύνης, εἰς νόμον δικαιοσύνης[23] οὐκ ἔφθασε.
32 διατί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων νόμου[24].
33 προσέκοψαν γὰρ[25] τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος, καθὼς
γέγραπται, 'Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον προσκόμ-
ματος, καὶ πέτραν σκανδάλου· καὶ πᾶς[26] ὁ πιστεύων
ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.'

10 ἈΔΕΛΦΟΙ, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας, καὶ
ἡ δέησις ἡ[1] πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ ἐστιν[2]
2 εἰς σωτηρίαν. μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον Θεοῦ
3 ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. ἀγνοοῦντες γὰρ
τὴν τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην[3]
ζητοῦντες στῆσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑπε-
4 τάγησαν. τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην
5 παντὶ τῷ πιστεύοντι. Μωσῆς[4] γὰρ γράφει τὴν δι-
καιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ† νόμου, 'Ὅτι[5] ὁ ποιήσας αὐτὰ[6]
6 ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς[7].' Ἡ δὲ ἐκ πίστεως
δικαιοσύνη οὕτω λέγει, 'Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ[8] καρδίᾳ
σου, Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν;' τοῦτ' ἔστι
7 Χριστὸν καταγαγεῖν· 'ἤ, Τίς καταβήσεται εἰς τὴν

[17] ἐρρέθη LTTr. [18] —αὐτοῖς Tr, [αὐτοῖς] LTr *marg.* [19] Ἡσαΐας L. [20] ὑπόλειμμα LTTr. [21] —ἐν δικαιοσύνῃ· ὅτι λόγον συντετμημένον LTTr, *at in margine habet* [Tr]. * ἐν- T. [22] ὁμοιώθημεν L *marg.* [23] —δικαιοσύνης LTTr. [24] —νόμου LTTr. [25] —γὰρ LTTr. [26] —πᾶς LTTr. [1] —ἡ LTTr. [2] αὐτῶν LTTr. [3] —δικαιοσύνην LTr. [4] Μωυσῆς LTTr. † —τοῦ TTr (*non marg.*). [5] ὅτι *transferunt* L *marg.* TTr *marg. in locum post* γράφει. [6] —αὐτὰ T [LTr *marg.*]. [7] αὐτῇ LTTr. [8] —τῇ E.

ἄβυσσον;' τοῦτ' ἔστι Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν.
ἀλλὰ τί λέγει; 'Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ 8
στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου.' τοῦτ' ἔστι τὸ
ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν· ὅτι ἐὰν ὁμολογή- 9
σῃς ἐν τῷ στόματί σου Κύριον Ἰησοῦν[9], καὶ πισ-
τεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ Θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ
νεκρῶν, σωθήσῃ· καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιο- 10
σύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. Λέγει 11
γὰρ ἡ γραφή, 'Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισ-
χυνθήσεται.' Οὐ γάρ ἐστι διαστολὴ Ἰουδαίου τε 12
καὶ Ἕλληνος· ὁ γὰρ αὐτὸς Κύριος πάντων, πλου-
τῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. 'Πᾶς 13
γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα Κυρίου, σωθήσε-
ται.' Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται[10] εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευ- 14
σαν; πῶς δὲ πιστεύσουσιν[11] οὗ οὐκ ἤκουσαν; πῶς
δὲ ἀκούσουσι[12] χωρὶς κηρύσσοντος; πῶς δὲ κηρύξου- 15
σιν[13], ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσι; καθὼς γέγραπται, 'Ὡς
ὡραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην[14], τῶν
εὐαγγελιζομένων τὰ[15] ἀγαθά.' Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπή- 16
κουσαν τῷ εὐαγγελίῳ· Ἠσαΐας[16] γὰρ λέγει, 'Κύριε,
τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν;' Ἄρα ἡ πίστις ἐξ 17
ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος Θεοῦ[17]. ἀλλὰ λέγω, 18
Μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενοῦνγε 'εἰς πᾶσαν τὴν γῆν
ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς
οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν.' Ἀλλὰ λέγω, Μὴ 19
οὐκ ἔγνω Ἰσραήλ[18]; πρῶτος Μωσῆς[19] λέγει, 'Ἐγὼ
παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπὶ* ἔθνει ἀσυνέτῳ
παροργιῶ ὑμᾶς.' Ἠσαΐας[16] δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει, 20
'Εὑρέθην[20] τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανὴς ἐγενό-
μην[20] τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι.' πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ 21
λέγει, 'Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου
πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.'

9 ὅτι κύριος Ἰησοῦς L marg. Tr marg. 10 ἐπικαλέσωνται LTTr. 11 πιστεύσωσιν L (non marg.) TTr. 12 ἀκούσωσιν LTr, ἀκούσονται T. 13 κηρύξωσιν LTTr. 14 — τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην LTTr, at in margine habet [Tr]. 15 — τὰ LTr. 16 Ἠσαΐας L. 17 χριστοῦ LTTr. 18 Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω LTTr. 19 Μωϋσῆς LTTr. * ἐπ' TTr. 20 + [ἐν] LTr.

11 ΛΕΓΩ οὖν, Μὴ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐ-
τοῦ[1]; μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης[2] εἰμί,
2 ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενϊαμίν[3]. οὐκ ἀπώ-
σατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὃν προέγνω. ἢ οὐκ
οἴδατε ἐν Ἠλίᾳ[4] τί λέγει ἡ γραφή; ὡς ἐντυγχάνει
3 τῷ Θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραήλ, λέγων[5], 'Κύριε, τοὺς
προφήτας σου ἀπέκτειναν, καὶ[6] τὰ θυσιαστήριά σου
κατέσκαψαν· κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσι
4 τὴν ψυχήν μου.' Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισ-
μός; 'Κατέλιπον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας,
5 οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ.' Οὕτως οὖν καὶ
ἐν τῷ νῦν καιρῷ λεῖμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέ-
6 γονεν. εἰ δὲ χάριτι, οὐκ ἔτι[7] ἐξ ἔργων· ἐπεὶ ἡ χάρις
οὐκ ἔτι[7] γίνεται χάρις. εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκ ἔτι[7] ἐστὶ
7 χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκ ἔτι[7] ἐστὶν ἔργον[8]. Τί οὖν; ὃ
ἐπιζητεῖ Ἰσραήλ, τούτου[9] οὐκ ἐπέτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ
8 ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν, καθὼς* γέγραπ-
ται, 'Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα κατανύξεως,
ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν,'
9 ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. καὶ Δαβὶδ[10] λέγει, 'Γενη-
θήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν, καὶ
10 εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς· σκοτισ-
θήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ
11 τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς[11] [12]σύγκαμψον.' Λέγω
οὖν, μὴ ἔπταισαν, ἵνα πέσωσι; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ
τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς
12 τὸ παραζηλῶσαι αὐτούς. εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐ-
τῶν πλοῦτος κόσμου, καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος
13 ἐθνῶν, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν; Ὑμῖν
γὰρ[13] λέγω τοῖς ἔθνεσιν· ἐφ' ὅσον μέν[14] εἰμι ἐγὼ
14 ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω, εἴ πως
παραζηλώσω μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω τινὰς ἐξ
15 αὐτῶν. εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν, καταλλαγὴ κόσ-

[1] +[, ὃν προέγνω] L. [2] Ἰσραηλείτης T. [3] Βενιαμείν LTTr. [4] Ἠλίᾳ STr, Ἠλείᾳ T. [5] —λέγων LTTr. [6] —καὶ LTTr. [7] οὐκέτι LTTr. [8] —εἰ δὲ ἐξ ἔργων *ad fin. vers.* LTTr. [9] τοῦτο LTTr. * καθάπερ TTr. [10] Δαυείδ LTTr. [11] διὰ παντὸς BLTr. [12] συν- T. [13] δὲ LTTr. [14] +οὖν LT[Tr].

μου, τίς ἡ πρόσληψις[15], εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; εἰ δὲ 16
ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία,
καὶ οἱ κλάδοι. εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθη- 17
σαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς,
καὶ [12]συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης καὶ* τῆς πιότητος τῆς
ἐλαίας ἐγένου, μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ 18
κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις, ἀλλ'[16]
ἡ ῥίζα σέ. Ἐρεῖς οὖν, "Ἐξεκλάσθησαν οἱ[17] κλάδοι, 19
ἵνα ἐγὼ [18]ἐγκεντρισθῶ." Καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλά- 20
σθησαν[19], σὺ δὲ τῇ πίστει ἕστηκας. μὴ ὑψηλοφρό-
νει[20], ἀλλὰ φοβοῦ· εἰ γὰρ ὁ Θεὸς τῶν κατὰ φύσιν 21
κλάδων οὐκ ἐφείσατο, μήπως[21] οὐδέ σου φείσηται[22].
Ἴδε† οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν Θεοῦ· ἐπὶ μὲν 22
τοὺς πεσόντας, ἀποτομίαν[23]· ἐπὶ δέ σε, χρηστότητα[24],
ἐὰν ἐπιμείνῃς[25] τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκο-
πήσῃ. καὶ ἐκεῖνοι[26] δέ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσι† τῇ ἀπισ- 23
τίᾳ, [18]ἐγκεντρισθήσονται· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς
πάλιν [18]ἐγκεντρίσαι αὐτούς. εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ 24
φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίου, καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεν-
τρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ
φύσιν, [18]ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ; Οὐ γὰρ 25
θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο,
ἵνα μὴ ἦτε παρ'[27] ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρωσις ἀπὸ
μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα
τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ· καὶ οὕτω πᾶς Ἰσραὴλ σωθή- 26
σεται, καθὼς γέγραπται, "Ἥξει ἐκ Σιὼν ὁ ῥυόμενος,
καὶ[28] ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ· καὶ αὕτη 27
αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς
ἁμαρτίας αὐτῶν.' Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ 28
δι' ὑμᾶς· κατὰ δὲ τὴν ἐκλογήν, ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς
πατέρας. ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ 29
κλῆσις τοῦ Θεοῦ. Ὥσπερ γὰρ καὶ[29] ὑμεῖς ποτε[30] 30

[15] πρόσλημψις LTTr. * —καὶ T[Tr]. [16] ἀλλὰ TTr. [17] —οἱ LTTr.
[18] ἐν- T. [19] ἐκλάσθησαν LTr. [20] ὑψηλὰ φρόνει L *marg.* TTr.
[21] —μήπως LTTr. [22] φείσεται LTTr. † Ἰδὲ B. [23] ἀποτομία
LTTr. [24] χρηστότης θεοῦ LTTr. [25] ἐπιμένῃς L *marg.* TTr.
[26] κἀκεῖνοι LTTr. † ἐπιμένωσιν TTr. [27] ἐν Tr (*non marg.*).
[28] —καὶ LTTr. [29] —καὶ LTTr. [30] ποτε ὑμεῖς L *marg.*

ἠπειθήσατε τῷ Θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων
31 ἀπειθείᾳ· οὕτω καὶ οὗτοι νῦν ἠπείθησαν τῷ ὑμετέρῳ†
32 ἐλέει ἵνα καὶ αὐτοὶ[31] ἐλεηθῶσι. συνέκλεισε γὰρ ὁ
Θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν, ἵνα τοὺς πάντας
33 ἐλεήσῃ. Ὦ[32] βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως
Θεοῦ. ὡς ἀνεξερεύνητα[33] τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀν-
34 εξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυ-
35 ρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; ἢ τίς προέ-
36 δωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; ὅτι ἐξ
αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ
ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

12 ΠΑΡΑΚΑΛΩ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρ-
μῶν τοῦ Θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν
ζῶσαν, ἁγίαν, **εὐάρεστον τῷ Θεῷ***, τὴν λογικὴν λα-
2 τρείαν ὑμῶν· καὶ μὴ [1]**συσχηματίζεσθε**[2] τῷ αἰῶνι
τούτῳ, ἀλλὰ **μεταμορφοῦσθε**[3] τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς
ὑμῶν[4], εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς, τί τὸ θέλημα τοῦ
3 Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον. Λέγω
γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ ὄντι
ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ
φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἑκάστῳ ὡς ὁ Θεὸς ἐμέρισε
4 μέτρον πίστεως. Καθάπερ γὰρ ἐν ἑνὶ σώματι **μέλη**
πολλὰ[5] ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει
5 πρᾶξιν· οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ,
6 **ὁ**[6] δὲ **καθεῖς**[7] ἀλλήλων μέλη. ἔχοντες δὲ χαρίσματα
κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα· εἴτε
7 προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως· εἴτε
διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ
8 διδασκαλίᾳ· εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ
μεταδιδούς, ἐν ἁπλότητι· ὁ προϊστάμενος, ἐν σπουδῇ·
ὁ ἐλεῶν, ἐν ἱλαρότητι.

9 Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ἀποστυγοῦντες τὸ πονη-
10 ρόν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ· τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς

† ἡμετέρῳ E. [31] +νῦν T[L]. [32] Ὁ ETTr. [33] ἀνεξεραύνητα TTr. * τῷ θεῷ εὐάρεστον T. [1] συν- T. [2] συσχηματίζεσθαι LTr *marg.* [3] μεταμορφοῦσθαι LTr *marg.* [4] —ὑμῶν LTTr. [5] πολλὰ μέλη LTTr. [6] τὸ LTTr. [7] καθ' εἷς BELTTr.

ἀλλήλους φιλόστοργοι· τῇ τιμῇ ἀλλήλους προη-
γούμενοι· τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύματι ζέ- 11
οντες, τῷ καιρῷ[8] δουλεύοντες· τῇ ἐλπίδι χαίροντες, 12
τῇ θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτε-
ροῦντες· ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες, τὴν 13
φιλοξενίαν διώκοντες· εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας 14
ὑμᾶς· εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε. Χαίρειν μετὰ 15
χαιρόντων, καὶ[10] κλαίειν μετὰ κλαιόντων. τὸ αὐτὸ εἰς 16
ἀλλήλους φρονοῦντες· μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες,
ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. μὴ γίνεσθε
φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς. μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ 17
ἀποδιδόντες. προνοούμενοι καλὰ[11] ἐνώπιον πάντων[12]
ἀνθρώπων· εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων 18
ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες. μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, 19
ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται
γάρ, ‘Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύ-
ριος.’ Ἐὰν οὖν[13] πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν· 20
ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄνθρακας
πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. μὴ νικῶ 21
ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

ΠΑΣΑ ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασ- **13**
σέσθω. οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ ἀπὸ[1] Θεοῦ· αἱ
δὲ οὖσαι ἐξουσίαι[2] ὑπὸ τοῦ[3] Θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν.
ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ Θεοῦ 2
διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες, ἑαυτοῖς
κρίμα[4] λήψονται[5]. οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος 3
τῶν ἀγαθῶν ἔργων[6], ἀλλὰ τῶν κακῶν[7]. θέλεις δὲ μὴ
φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἕξεις
ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστί σοι εἰς τὸ 4
ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῆ[8]
τὴν μάχαιραν φορεῖ· Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, ἔκδι-
κος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. διὸ ἀνάγκη 5

[8] Κυρίῳ BELTTr. [10] — καὶ LTTr. [11] + [ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ] L. [12] τῶν L. [13] ἀλλὰ ἐὰν LTTr. [1] ὑπὸ LTTr. [2] — ἐξουσίαι LTTr. [3] — τοῦ LTTr. [4] κρῖμα SBELTr. [5] λήμψονται LTTr. [6] τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ LTTr. [7] τῷ κακῷ LTTr. [8] εἰκῇ L.

ὑποτάσσεσθαι[9], οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργήν, ἀλλὰ καὶ
6 διὰ τὴν συνείδησιν. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τε-
λεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ Θεοῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ τοῦτο
7 προσκαρτεροῦντες. ἀπόδοτε οὖν[10] πᾶσι τὰς ὀφειλάς·
τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον· τῷ τὸ τέλος, τὸ τέλος·
τῷ τὸν φόβον, τὸν φόβον· τῷ τὴν τιμήν, τὴν τιμήν.
8 Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾷν ἀλλήλους[11]·
9 ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, νόμον πεπλήρωκε. τὸ
γάρ, 'Οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ
ψευδομαρτυρήσεις[12], οὐκ ἐπιθυμήσεις,' καὶ εἴ τις ἑτέρα
ἐντολή, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ[13] ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ[14],
10 'Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν[15].' Ἡ
ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα
οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.
11 ΚΑΙ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς
ἤδη[16] ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν
12 ἡ σωτηρία, ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. ἡ νὺξ προέκοψεν,
ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ
13 σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα[17] τὰ ὅπλα[18] τοῦ φωτός. ὡς
ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις
καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι[19] καὶ
14 ζήλῳ*· ἀλλ'[20] ἐνδύσασθε τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χρι-
στόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπι-
θυμίας.
14 ΤΟΝ δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε,
2 μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. Ὃς μὲν πιστεύει
3 φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. ὁ
ἐσθίων, τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω· καὶ ὁ[1]
μὴ ἐσθίων, τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ Θεὸς γὰρ
4 αὐτὸν προσελάβετο. σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον
οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει. σταθή-
σεται δέ· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς[2] στῆσαι αὐτόν.

[9] προτάσσεσθαι E *errore*. [10] – οὖν LTTr. [11] ἀλλήλους ἀγαπᾶν LTTr. [12] – οὐ ψευδομαρτυρήσεις LTTr. [13] τῷ λόγῳ τούτῳ L (*non marg.*) TTr. [14] [ἐν τῷ] LTr. [15] σεαυτόν LTTr. [16] ἤδη ἡμᾶς LTr, ἤδη ὑμᾶς TTr *marg.* [17] ἐνδυσώμεθα δὲ LTTr. [18] ἔργα L *marg.* [19] ἔρισι L *marg.* Tr *marg.* * ζήλοις Tr *marg.* [20] ἀλλὰ TTr. [1] ὁ δὲ LTTr. [2] δυνατεῖ γὰρ ὁ κύριος LTTr.

Ὃς μὲν[3] κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει 5
πᾶσαν ἡμέραν. ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῒ πληροφο-
ρείσθω. ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ 6
μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ οὐ φρονεῖ[4]. [5]ὁ ἐσθίων,
Κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ Θεῷ· καὶ ὁ μὴ
ἐσθίων, Κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ Θεῷ.
οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀπο- 7
θνήσκει. ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ ζῶμεν· ἐάν τε 8
ἀποθνήσκωμεν[6], τῷ Κυρίῳ ἀποθνήσκομεν. ἐάν τε οὖν
ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν[6], τοῦ Κυρίου ἐσμέν. εἰς 9
τοῦτο γὰρ Χριστὸς καὶ[7] ἀπέθανε καὶ ἀνέστη καὶ
ἀνέζησεν[8], ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. Σὺ 10
δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξου-
θενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ παραστησό-
μεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ[9]. γέγραπται γάρ, 'Ζῶ 11
ἐγώ, λέγει Κύριος· ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ
πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται[10] τῷ Θεῷ.' Ἄρα οὖν[11] 12
ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει[12] τῷ Θεῷ[13].
Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε 13
μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ
σκάνδαλον. οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, 14
ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' ἑαυτοῦ[14]· εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι
κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν· εἰ δὲ[15] διὰ βρῶμα ὁ 15
ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκ ἔτι[16] κατὰ ἀγάπην περι-
πατεῖς. μὴ τῷ βρώματί σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ
οὗ Χριστὸς ἀπέθανε. Μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν 16
τὸ ἀγαθόν. οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ 17
βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ
χαρὰ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ· ὁ γὰρ ἐν τούτοις[17] δου- 18
λεύων τῷ[18] Χριστῷ, εὐάρεστος τῷ Θεῷ, καὶ δόκιμος[19]
τοῖς ἀνθρώποις. ἄρα[20] οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν[21], 19

[3] +γὰρ T[L]. [4] −καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ οὐ φρονεῖ LTTr. [5] +καὶ LTTr. [6] ἀποθνήσκομεν L. [7] −καὶ LTTr. [8] ἔζησεν LTTr. [9] Θεοῦ LTTr. [10] ἐξομολογήσεται πᾶσα γλῶσσα LTr (*non marg.*). [11] −οὖν LTr. [12] ἀποδώσει L (*non marg.*) Tr (*non marg.*). [13] [τῷ θεῷ] L. [14] αὐτοῦ L (*non marg.*) Tr. [15] γὰρ LTTr. [16] οὐκέτι LTTr. [17] τούτῳ LTTr. [18] −τῷ L[Tr]. [19] δοκίμοις L *marg.* [20] ἆρα L *marg.* [21] διώκομεν L *marg.* TTr *marg.*

20 καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. Μὴ ἕνεκεν
βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ. πάντα μὲν
καθαρά, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμ-
21 ματος ἐσθίοντι. καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα, μηδὲ
πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει
22 **ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ***. Σὺ πίστιν[22] ἔχεις; κατὰ
σαυτὸν[23] ἔχε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· μακάριος ὁ μὴ κρί-
23 νων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει. ὁ δὲ διακρινόμενος, ἐὰν
φάγῃ, κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὃ
15 οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν. Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς
οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν,
2 καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν· ἕκαστος **γὰρ**[1] ἡμῶν τῷ
πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν.
3 καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν, ἀλλά, καθὼς
γέγραπται, 'Οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε, **ἐπέ-**
4 **πεσον**[2] ἐπ' ἐμέ.' Ὅσα γὰρ **προεγράφη**[3], εἰς τὴν ἡμε-
τέραν διδασκαλίαν **προεγράφη**[4], ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς
καὶ[5] τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχω-
5 μεν. ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως
δῴη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ **Χριστὸν**
6 **Ἰησοῦν**†· ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε
τὸν Θεὸν καὶ πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
7 στοῦ. Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ
8 ὁ Χριστὸς προσελάβετο **ἡμᾶς**[6], εἰς δόξαν[7] Θεοῦ. λέγω
δέ, Ἰησοῦν[8] Χριστὸν διάκονον **γεγενῆσθαι**[9] περιτομῆς
ὑπὲρ ἀληθείας Θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγ-
9 γελίας τῶν πατέρων· τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξά-
σαι τὸν Θεόν, καθὼς γέγραπται, 'Διὰ τοῦτο ἐξομο-
λογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ.'
10 Καὶ πάλιν λέγει, 'Εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ
11 αὐτοῦ.' Καὶ πάλιν[10], 'Αἰνεῖτε **τὸν Κύριον πάντα τὰ**
12 **ἔθνη**[11], καὶ **ἐπαινέσατε**[12] αὐτὸν πάντες οἱ λαοί.' Καὶ

* —ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ T[Tr *marg.*]. [22] +ἣν LTTr (; *post* ἔχεις *omisso*). [23] σεαυτὸν LTTr. [1] —γὰρ LTTr. [2] ἐπέπεσαν LTTr. [3] ἐγράφη L *marg.* [4] ἐγράφη LTTr. [5] +διὰ LTTr. (*non marg.*) TTr (*non marg.*).

πάλιν Ἡσαΐας[13] λέγει, "Ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαί,
καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν, ἐπ᾽ αὐτῷ ἔθνη ἐλπι-
οῦσιν." Ὁ δὲ Θεὸς **τῆς** ἐλπίδος **πληρώσαι ὑμᾶς** 13
πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης[14] ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ
περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει Πνεύ-
ματος Ἁγίου.

ΠΕΠΕΙΣΜΑΙ δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ 14
περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί ἐστε ἀγαθωσύνης,
πεπληρωμένοι πάσης*γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλή-
λους νουθετεῖν. **τολμηρότερον**† δὲ ἔγραψα ὑμῖν, **ἀδελ-** 15
φοί[15], ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς, διὰ τὴν
χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι **ὑπὸ**‡ τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ εἶναί 16
με λειτουργὸν **Ἰησοῦ Χριστοῦ**[16] εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουρ-
γοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσ-
φορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν Πνεύ-
ματι Ἁγίῳ. ἔχω οὖν[17] καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ 17
τὰ πρὸς[18] Θεόν· οὐ γὰρ **τολμήσω**[19] **λαλεῖν τι**[20] ὧν οὐ 18
κατειργάσατο Χριστὸς δι᾽ ἐμοῦ, εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν,
λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν 19
δυνάμει πνεύματος **Θεοῦ**[22]· ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ
καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ
εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ· οὕτω δὲ **φιλοτιμούμενον**[23] 20
εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστός, ἵνα
μὴ ἐπ᾽ ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ· ἀλλά, καθὼς 21
γέγραπται, '**Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψονται**§·
καὶ οἳ οὐκ ἀκηκόασι, συνήσουσι.' Διὸ καὶ ἐνεκοπ- 22
τόμην **τὰ πολλὰ**[24] τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. νυνὶ δὲ 23
μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιπο-
θίαν δὲ ἔχων **τοῦ**[25] ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ **πολλῶν**[26]
ἐτῶν, ὡς ἐὰν[27] πορεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν, **ἐλεύσομαι** 24
πρὸς ὑμᾶς[28]· ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι

[13] Ἡσαΐας L. [14] πληροφορῆσαι ὑμᾶς ἐν πάσῃ χαρᾷ καὶ εἰρήνῃ L *marg.* * +τῆς T [Tr *marg.*]. † τολμηροτέρως Tr (*non marg.*). [15] –ἀδελφοί LTTr. ‡ ἀπὸ TTr. [16] Χριστοῦ Ἰησοῦ LTTr. [17] +τὴν LTTr. [18] +τὸν LTTr. [19] τολμῶ L *marg.* Tr *marg.* [20] τι λαλεῖν LTTr. [22] ἁγίου LTr. [23] φιλοτιμοῦμαι LTr (*non* § Ὄψονται οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ Tr *marg.* [24] πολ-

ὑμᾶς, καὶ ὑφ'[29] ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν
25 πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ. Νυνὶ δὲ πορεύομαι
26 εἰς Ἱερουσαλήμ, διακονῶν τοῖς ἁγίοις. **εὐδόκησαν***
γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσα-
σθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερου-
27 σαλήμ· **εὐδόκησαν*** γάρ, καὶ ὀφειλέται **αὐτῶν εἰσιν**[30].
εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη,
ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐ-
28 τοῖς. τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος
αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς
29 **τὴν**[31] Σπανίαν. οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς, ἐν
πληρώματι εὐλογίας **τοῦ εὐαγγελίου τοῦ**[32] Χριστοῦ
30 ἐλεύσομαι. Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης
τοῦ Πνεύματος, συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσ-
31 ευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεόν· ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ
τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ **ἵνα**[34] ἡ **διακονία**[35]
μου ἡ **εἰς**[36] Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος **γένηται τοῖς**
32 **ἁγίοις**[37]· ἵνα **ἐν χαρᾷ ἔλθω**† πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος
33 **Θεοῦ**[38], **καὶ συναναπαύσωμαι ὑμῖν**[39]. ὁ δὲ Θεὸς τῆς
εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. **ἀμήν**[40].
16 ΣΥΝΙΣΤΗΜΙ δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν **ἡμῶν**[1],
οὖσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν [2]**Κεγχρεαῖς**·
2 ἵνα **αὐτὴν προσδέξησθε**[3] ἐν Κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων,
καὶ παραστῆτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῄζῃ πράγματι·
καὶ γὰρ **αὕτη**[4] προστάτις πολλῶν ἐγενήθη, καὶ **αὐτοῦ**
3 **ἐμοῦ**[5]. Ἀσπάσασθε **Πρίσκιλλαν**[6] καὶ Ἀκύλαν τοὺς
4 συνεργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· οἵτινες ὑπὲρ τῆς
ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ
ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι
5 τῶν ἐθνῶν· καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν.

[29] ἀφ' L, ἀπὸ Tr *marg.* * ἠὐδόκησαν TTr, εὐδόκησεν Tr *marg.* [30] εἰσὶν αὐτῶν LTTr. [31] — τὴν LTTr. [32] — τοῦ εὐαγγελίου τοῦ LTTr. [34] — ἵνα LTTr. [35] δωροφορία LTr *marg.* [36] ἐν LTr *marg.* [37] τοῖς ἁγίοις γένηται LTTr. † ἐλθὼν ἐν χαρᾷ T, ἐν χαρᾷ ἐλθὼν Tr *marg.* [38] κυρίου Ἰησοῦ LTr *marg.* [39] — καὶ συναναπαύσωμαι ὑμῖν L, — καὶ TTr *marg.* [40] [ἀμήν] LTr. [1] ὑμῶν L *marg.* [2] Κεν- T. [3] προσδέξησθε αὐτὴν LTr. [4] αὐτὴ LT. [5] ἐμοῦ αὐτοῦ LTTr. [6] Πρίσκαν LTTr.

ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον* τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν
ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας[7] εἰς Χριστόν. ἀσπάσασθε Μα- 6
ριάμ[8], ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ἡμᾶς[9]. ἀσπάσασθε 7
Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου καὶ
συναιχμαλώτους μου· οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς
ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγόνασιν[10] ἐν Χριστῷ.
ἀσπάσασθε Ἀμπλίαν[11] τὸν ἀγαπητόν μου ἐν Κυρίῳ. 8
ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χρισ- 9
τῷ[12], καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. ἀσπάσασθε 10
Ἀπελλῆν τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς
ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. ἀσπάσασθε Ἡροδίωνα† τὸν 11
συγγενῆ‡ μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου,
τοὺς ὄντας ἐν Κυρίῳ. ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ 12
Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν Κυρίῳ. ἀσπάσασθε
Περσίδα τὴν ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν Κυ-
ρίῳ[13]. ἀσπάσασθε Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν Κυρίῳ, 13
καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ἀσπάσασθε Ἀσύγ§- 14
κριτον, Φλέγοντα, Ἑρμᾶν[14], Πατρόβαν, Ἑρμῆν[14], καὶ
τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. ἀσπάσασθε Φιλόλογον 15
καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα[15] καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ
Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους. ἀσ- 16
πάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἀσπάζονται
ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι[16] τοῦ Χριστοῦ.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς 17
διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα, παρὰ τὴν διδα-
χὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιοῦντας· καὶ ἐκκλίνατε‖
ἀπ' αὐτῶν. οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰη- 18
σοῦ[17] Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν
κοιλίᾳ· καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας
ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. ἡ γὰρ ὑμῶν 19
ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο· χαίρω οὖν τὸ ἐφ'
ὑμῖν[18]· θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν[19] εἶναι εἰς τὸ

* Ἐπαινετὸν ST. 7 Ἀσίας LTTr. 8 Μαρίαν LTr. 9 ὑμᾶς LTTr. 10 γέγοναν LTTr. 11 Ἀμπλιᾶτον L *marg.* Tr, Ἀμπλίατον T. 12 κυρίῳ L. † Ἡρωδίωνα LTTr. ‡ συγγενῆν Tr. 13 ἀσπάσασθε Περσίδα *ad fin. vers. uncinis includit* L. § Ἀσύν- T. 14 Ἑρμᾶν *et* Ἑρμῆν *transferunt* LTTr. 15 Ἰουνίαν, Νηρέαν L *marg.* 16 +πᾶσαι LTTr. ‖ ἐκκλίνετε TTr. 17 —Ἰησοῦ LTTr. 18 ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω LTTr. 19 —μὲν LTTr.

20 ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. ὁ δὲ Θεὸς τῆς
εἰρήνης συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν
ἐν τάχει. ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ **Χριστοῦ***
21 μεθ' ὑμῶν[20]. Ἀσπάζονται[21] ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνερ-
γός μου, καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ
22 συγγενεῖς μου. ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ
23 γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν Κυρίῳ. ἀσπάζεται ὑμᾶς
Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ **τῆς ἐκκλησίας ὅλης**[22]. ἀσπά-
ζεται ὑμᾶς Ἔραστος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ
Κούαρτος ὁ ἀδελφός.
24 **Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ**
25 **πάντων ὑμῶν. ἀμήν**[23]. Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι
κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ
Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰω-
26 νίοις σεσιγημένου, φανερωθέντος δὲ νῦν, διά τε γρα-
φῶν προφητικῶν, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ,
εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισ-
27 θέντος, μόνῳ σοφῷ Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ† ἡ
δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας[24]. ἀμήν.

Πρὸς Ῥωμαίους ἐγράφη ἀπὸ Κορίνθου, διὰ Φοίβης τῆς διακόνου τῆς ἐν Κεγχρεαῖς ἐκκλησίας[25].

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ[1].

---

1 ΠΑΥΛΟΣ **κλητὸς**[2] ἀπόστολος **Ἰησοῦ Χριστοῦ**[3],
2 διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφός, τῇ
ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ **τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ**[4], ἡγιασμένοις

* –Χριστοῦ T[Tr]. [20] +ἀμήν BE. [21] Ἀσπάζεται LTTr. [22] ὅλης τῆς ἐκκλησίας LTTr. [23] v. 24 *deest in* LTTr. † –ᾧ B. [24] +τῶν αἰώνων LT. [25] *Subscriptionem omittunt* LT, ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ Tr. [1] *Sic* BE: ἡ πρὸς τοὺς Κορινθίους ἐπιστολὴ πρώτη S, πρὸς Κορινθίους ά LTTr. [2] [κλητὸς] L. [3] Χριστοῦ Ἰησοῦ LTTr. [4] τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ *ante* κλητοῖς *ponunt* LTr (*non marg.*).

ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσι τοῖς
ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν τε[5] καὶ ἡμῶν· χάρις 3
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου
Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου* πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἐπὶ 4
τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ· ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν 5
παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, καθὼς τὸ μαρτύριον 6
τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν· ὥστε ὑμᾶς μὴ 7
ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους
τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ·
ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους ἐν 8
τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. πισ- 9
τὸς ὁ Θεός, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος 10
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέ-
γητε πάντες, καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἦτε δὲ
κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῒ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ.
ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν 11
Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσι· λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι 12
ἕκαστος ὑμῶν λέγει, "Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἐγὼ
δὲ Ἀπολλώ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστοῦ." Με- 13
μέρισται ὁ Χριστός[6]; μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ[7]
ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; εὐχα- 14
ριστῶ τῷ Θεῷ† ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ
Κρίσπον καὶ Γάϊον· ἵνα μή τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν 15
ὄνομα ἐβάπτισα[8]. ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶ- 16
κον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα.

Οὐ γὰρ ἀπέστειλέ με[9] Χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ'[10] 17
εὐαγγελίζεσθαι· οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ
ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ. ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ 18
τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστί, τοῖς δὲ σωζο-

[5] —τε LTTr. * [μου] Tr *marg.* [6] . L. [7] περὶ L (*non marg.*) Tr *marg.* † —τῷ Θεῷ T [Tr *marg.*]. [8] ἐβαπτίσθητε LTTr. [9] +[ὁ] LTr *marg.* [10] ἀλλὰ TTr.

19 μένοις ἡμῖν δύναμις Θεοῦ ἐστί. γέγραπται γάρ,
‘Ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν
20 τῶν συνετῶν ἀθετήσω.’ Ποῦ σοφός; ποῦ γραμ-
ματεύς; ποῦ [11]**συζητητὴς** τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ
ἐμώρανεν ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου **τούτου**[12];
21 Ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσ-
μος διὰ τῆς σοφίας τὸν Θεόν, εὐδόκησεν ὁ Θεὸς διὰ
τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας·
22 ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι **σημεῖον**[13] αἰτοῦσι, καὶ Ἕλληνες
23 σοφίαν ζητοῦσιν. ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν
ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, **Ἕλλησι**[14]
24 δὲ μωρίαν· αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ
Ἕλλησι Χριστὸν Θεοῦ δύναμιν καὶ Θεοῦ σοφίαν.
25 ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων
ἐστί· καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ Θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν
26 ἀνθρώπων **ἐστί***. Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν,
ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολ-
27 λοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ
κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα[16]**τοὺς σοφοὺς καταισ-
χύνῃ**[15]· **καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός**[16],
28 ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά· καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσ-
μου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ Θεός, **καὶ**[17] τὰ
29 μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ· ὅπως μὴ καυχή-
30 σηται[18] πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον **αὐτοῦ**[19]. ἐξ αὐτοῦ δὲ
ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη **ἡμῖν
σοφία**[20] ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ
31 ἀπολύτρωσις· ἵνα, καθὼς γέγραπται, ‘Ὁ καυχώ-
μενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω.’
2 Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ’
ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρ-
2 τύριον τοῦ Θεοῦ. οὐ γὰρ ἔκρινα **τοῦ**[1] **εἰδέναι τι**[2] ἐν
ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τοῦτον ἐσταυρω-

[11] συν- LTTr. [12] –τούτου LTTr. [13] σημεῖα LTTr. [14] ἔθνεσιν LTTr. * –ἐστί TTr. [15] καταισχύνῃ τοὺς σοφούς LTTr. [16] L *uncinis includit omnia ab* ἵνα *prim. ad* Θεός *secund.* [17] –καὶ LTTr. [18] καυχήσεται E. [19] τοῦ Θεοῦ LTTr. [20] σοφία ἡμῖν LTTr. [1] –τοῦ LTTr. [2] τι εἰδέναι L (*non marg.*) Tr.

μένον. **καὶ ἐγὼ**[3] ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν 3
τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς· **καὶ** ὁ λόγος μου 4
καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς **ἀνθρωπίνης**[4]
σοφίας λόγοις, **ἀλλ'*** ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ
δυνάμεως· ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώ- 5
πων, **ἀλλ'*** ἐν δυνάμει Θεοῦ.

Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις· σοφίαν δὲ 6
οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος
τούτου, τῶν καταργουμένων· ἀλλὰ λαλοῦμεν **σοφίαν** 7
Θεοῦ[5] ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώ-
ρισεν ὁ Θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν, ἣν 8
οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ
γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐσταύ-
ρωσαν· ἀλλὰ καθὼς γέγραπται, "Ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ 9
εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου
οὐκ ἀνέβη, **ἃ**[6] ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν
αὐτόν·" ἡμῖν **δὲ**[7] **ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψε**[8] διὰ τοῦ πνεύ- 10
ματος **αὐτοῦ**[9]· τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα **ἐρευνᾷ**[10], καὶ τὰ
βάθη τοῦ Θεοῦ. τίς γὰρ οἶδεν† ἀνθρώπων τὰ τοῦ 11
ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν
αὐτῷ; οὕτω καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς **οἶδεν**†[11], εἰ μὴ
τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ 12
κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ,
ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν. Ἃ 13
καὶ λαλοῦμεν, οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας
λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς Πνεύματος **Ἁγίου**[12], πνευ-
ματικοῖς πνευματικὰ [13]**συγκρίνοντες**. Ψυχικὸς δὲ ἄν- 14
θρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ·
μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστι, καὶ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι
πνευματικῶς ἀνακρίνεται. ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρί- 15
νει **μὲν**[14] πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται.
τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου, ὃς συμβιβάσει αὐτόν; 16
ἡμεῖς δὲ νοῦν **Χριστοῦ**[15] ἔχομεν.

[3] κἀγὼ LTTr. [4] —ἀνθρωπίνης LTTr. * ἀλλὰ Tr. [5] θεοῦ σοφίαν LTTr. [6] ὅσα LTr (*non marg.*). [7] γὰρ Tr *marg.* [8] ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς LTTr. [9] —αὐτοῦ LTTr. [10] ἐραυνᾷ TTr. † εἶδεν B. [11] ἔγνωκεν LTTr. [12] —Ἁγίου LTTr. [13] συν- T. [14] τὰ [LTr *marg.*], —μὲν T[Tr *text.*]. [15] κυρίου L (*non marg.*).

3 **Καὶ ἐγώ**[1], ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν ὡς
πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς **σαρκικοῖς**[2], ὡς νηπίοις ἐν Χρι-
2 στῷ. γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, **καὶ**[3] οὐ βρῶμα· οὔπω γὰρ
3 **ἠδύνασθε**[4], ἀλλ' **οὔτε**[5] **ἔτι**[6] νῦν δύνασθε· ἔτι γὰρ σαρκι-
κοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις **καὶ διχοστα-
σίαι**[8], οὐχὶ σαρκικοί ἐστε, καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπα-
4 τεῖτε; ὅταν γὰρ λέγῃ τις, "Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου,"
ἕτερος δέ, "Ἐγὼ Ἀπολλώ," **οὐχὶ σαρκικοὶ**[9] ἐστε;
5 **Τίς**[10] οὖν ἐστι **Παῦλος**[11], **τίς**[10] **δὲ**[12] **Ἀπολλώς**[11], **ἀλλ'
ἢ**[13] διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἑκάστῳ ὡς ὁ
6 Κύριος ἔδωκεν; ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλὼς ἐπότισεν,
7 **ἀλλ'**[14] ὁ Θεὸς ηὔξανεν· ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστί τι,
8 οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων Θεός. ὁ φυτεύων δὲ
καὶ ὁ ποτίζων ἕν εἰσιν· ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν
9 **λήψεται**[15] κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. Θεοῦ γάρ ἐσμεν
10 συνεργοί· Θεοῦ γεώργιον, Θεοῦ οἰκοδομή ἐστε. Κα-
τὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι, ὡς σοφὸς
ἀρχιτέκτων θεμέλιον **τέθεικα**[16], ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ·
11 ἕκαστος δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ· θεμέλιον γὰρ
ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς
12 ἐστιν **Ἰησοῦς ὁ Χριστός**[17]. εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ
τὸν θεμέλιον **τοῦτον**[18], **χρυσόν, ἄργυρον***, λίθους τι-
13 μίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, ἑκάστου τὸ ἔργον
φανερὸν γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει· ὅτι ἐν
πυρὶ ἀποκαλύπτεται· καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν
14 ἐστι, τὸ πῦρ[19] δοκιμάσει. εἴ τινος τὸ ἔργον **μένει**[20],
15 ὃ **ἐπῳκοδόμησε**[21], μισθὸν **λήψεται**[22]· εἴ τινος τὸ ἔργον
κατακαήσεται, ζημιωθήσεται· αὐτὸς δὲ σωθήσεται,
16 οὕτω[23] δὲ ὡς διὰ πυρός. Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς Θεοῦ
17 ἐστε, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ **οἰκεῖ ἐν ὑμῖν**†; εἴ τις
τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθείρει, φθερεῖ **τοῦτον**[24] ὁ Θεός·

[1] Κἀγώ LTTr. [2] σαρκίνοις LTTr. [3] – καὶ LTTr. [4] ἐδύνασθε LTTr. [5] οὐδὲ LTTr. [6] [ἔτι] L. [8] – καὶ διχοστασίαι LTTr. [9] οὐκ ἄνθρωποί LTTr. [10] τί L (*non marg.*) TTr. [11] Παῦλος *et* Ἀπολλώς *transponunt* LTTr. [12] + ἐστιν LTTr. [13] – ἀλλ' ἢ LTTr. [14] ἀλλὰ L (*non marg.*) TTr. [15] λήμψεται LTTr. [16] ἔθηκα LTTr. [17] Χριστὸς Ἰησοῦς L, – ὁ TTr. [18] – τοῦτον LTTr. * χρυσίον, ἀργύριον TTr. [19] + αὐτὸ LTTr ([αὐτὸ] Tr *marg.*). [20] μενεῖ LT. [21] ἐποικοδόμησεν TTr. [22] λήμψεται LTTr. [23] οὕτως E(LTTr). † ἐν ὑμῖν οἰκεῖ Tr marg. [24] αὐτὸν L.

ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς.
Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι 18
ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένη-
ται σοφός. ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία 19
παρὰ τῷ[25] Θεῷ ἐστι. γέγραπται γάρ, ‘‘Ὁ δρασσό-
μενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν.’ καὶ 20
πάλιν, ‘Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν
σοφῶν, ὅτι εἰσὶ μάταιοι.’ Ὥστε μηδεὶς καυχάσθω 21
ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστιν, εἴτε Παῦλος 22
εἴτε Ἀπολλὼς εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος εἴτε ζωὴ
εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα εἴτε μέλλοντα· πάντα
ὑμῶν **ἐστιν**[26]· ὑμεῖς δέ, Χριστοῦ· Χριστὸς δέ, Θεοῦ. 23
Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος, ὡς ὑπηρέτας Χρι- **4**
στοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων Θεοῦ. **ὃ δὲ**[1] λοιπόν, 2
ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ.
ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ᾽ ὑμῶν ἀνακριθῶ, 3
ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ᾽ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνα-
κρίνω. οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα· ἀλλ᾽ οὐκ ἐν 4
τούτῳ δεδικαίωμαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με, Κύριός ἐστιν.
ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ 5
Κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ
φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ
ἔπαινος γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν 6
καὶ Ἀπολλὼ* δι᾽ ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ
ὑπὲρ ὃ[2] γέγραπται **φρονεῖν**[3], ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς
φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου. τίς γάρ σε διακρίνει; 7
τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυ-
χᾶσαι ὡς μὴ λαβών; Ἤδη κεκορεσμένοι ἐστέ, ἤδη 8
ἐπλουτήσατε, χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφε-
λόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν [4]**συμβασι-
λεύσωμεν**. δοκῶ γὰρ **ὅτι**[5] ὁ Θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀπο- 9
στόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι
θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ, καὶ ἀγγέλοις καὶ

[25] –τῷ L. [26] –ἐστιν LTTr. [1] ὧδε LTTr (*jungit* L ὧδε. cum v. 1). * Ἀπολλῶν TTr. [2] ἃ LTTr. [3] –φρονεῖν LTTr. [4] συν- T. [5] –ὅτι LTTr.

10 ἀνθρώποις. ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρό-
νιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί·
11 ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας
καὶ πεινῶμεν, καὶ διψῶμεν, καὶ **γυμνητεύομεν**[6], καὶ
12 κολαφιζόμεθα, καὶ ἀστατοῦμεν, καὶ κοπιῶμεν ἐργα-
ζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσί· λοιδορούμενοι, εὐλογοῦ-
13 μεν· διωκόμενοι, ἀνεχόμεθα· **βλασφημούμενοι**[7], πα-
ρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενή-
14 θημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι. Οὐκ ἐντρέπων
ὑμᾶς γράφω ταῦτα, **ἀλλ'*** ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ
15 **νουθετῶ**†. ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν
Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ Χριστῷ
16 Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. πα-
17 ρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε. Διὰ τοῦτο
‡ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὅς ἐστι **τέκνον μου**[8] ἀγαπητὸν
καὶ πιστὸν ἐν Κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδούς
μου τὰς ἐν Χριστῷ[9], καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκ-
18 κλησίᾳ διδάσκω. Ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς
19 ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν τινες· ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς
ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν
20 λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύναμιν. οὐ
γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει.
21 τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ,
πνεύματί τε **πρᾳότητος**[10];

5 ὍΛΩΣ ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη
πορνεία, ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν **ὀνομάζεται**[1], ὥστε
2 γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν· καὶ ὑμεῖς πεφυσιω-
μένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα **ἐξαρ-**
3 **θῇ**[2] ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο **ποιήσας**[3]; ἐγὼ
μὲν γὰρ **ὡς**[4] ἀπὼν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύ-
ματι, ἤδη κέκρικα ὡς παρών, τὸν οὕτω τοῦτο κατερ-
4 γασάμενον, ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου **ἡμῶν**[5] Ἰησοῦ
Χριστοῦ[6], συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύ-

6 γυμνιτεύομεν LTTr. 7 δυσφημούμενοι TTr *marg.* * ἀλλὰ Tr.
† νουθετῶν TTr *marg.* ‡ + αὐτὸ T. 8 μου τέκνον LTTr.
9 + Ἰησοῦ LT. 10 πραΰτητος LTTr. 1 − ὀνομάζεται LTTr.
2 ἀρθῇ LTTr. 3 πράξας T. 4 − ὡς LTTr. 5 − ἡμῶν T[L].
6 − Χριστοῦ LTTr.

ματος, σὺν τῇ δυνάμει τοῦ Κυρίου **ἡμῶν**[*] Ἰησοῦ
Χριστοῦ[6], παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ εἰς 5
ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ
ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου **Ἰησοῦ**[7]. Οὐ καλὸν τὸ καύχημα 6
ὑμῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα
ζυμοῖ; ἐκκαθάρατε **οὖν**[8] τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε 7
νέον φύραμα, καθώς ἐστε ἄζυμοι· καὶ γὰρ τὸ πάσχα
ἡμῶν **ὑπὲρ ἡμῶν**[9] **ἐτύθη**[10] Χριστός. ὥστε **ἑορτάζωμεν**[11], 8
μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονη-
ρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις **εἰλικρινείας**† καὶ ἀληθείας.

Ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, μὴ συναναμίγ- 9
νυσθαι πόρνοις· **καὶ**[12] οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ 10
κόσμου τούτου, ἢ τοῖς πλεονέκταις, **ἢ**[13] ἅρπαξιν, ἢ
εἰδωλολάτραις· ἐπεὶ **ὀφείλετε**[14] ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου
ἐξελθεῖν. **νυνὶ**[15] δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσ- 11
θαι, ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος **ἢ**[16] πόρνος, ἢ
πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολάτρης, ἢ† λοίδορος, ἢ μέθυσος,
ἢ ἅρπαξ· τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. τί γάρ μοι 12
καὶ[17] τοὺς ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρί-
νετε[18]; τοὺς δὲ ἔξω ὁ Θεὸς **κρίνει**[19]. **καὶ ἐξαρεῖτε**[20] 13
τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

ΤΟΛΜΑι τις ὑμῶν, πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτε- **6**
ρον, κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν
ἁγίων[1]; [2]οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρι- 2
νοῦσι; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί
ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους 3
κρινοῦμεν; μήτι γε βιωτικά; βιωτικὰ μὲν οὖν κρι- 4
τήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλη-
σίᾳ, τούτους καθίζετε.‡ πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν **λέγω**[3]. 5
οὕτως οὐκ **ἔστιν**[4] ἐν ὑμῖν **σοφὸς οὐδὲ εἷς**[5], ὃς δυνήσε-
ται διακρῖναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ; ἀλλὰ 6
ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίσ-

* [ἡμῶν] L. 7 [ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ] L, + [χριστοῦ] Tr *marg.* 8 – οὖν LTTr. 9 – ὑπὲρ ἡμῶν LTTr. 10 ἐθύθη BE. 11 ἑορτάζομεν L *marg.* † εἰλικρινίας T. 12 – καὶ LTTr. 13 καὶ LTTr. 14 ὠφείλετε L (*non marg.*) TTr. 15 νῦν L (*non marg.*) Tr. 16 ᾖ BELTTr. † ᾖ B. 17 – καὶ LTTr. 18 , LTr. 19 κρινεῖ; L, κρινεῖ. T, κρίνει; Tr. 20 ἐξάρατε LTTr. 1 . L. 2 + ἢ LTTr. ‡ ; T. 3 λαλῶ LTr *marg.* 4 ἔνι LTTr. 5 οὐδεὶς σοφός LTTr.

7 των; *Ἤδη μὲν **οὖν*** ὅλως ἥττημα ἐν[6] ὑμῖν ἐστιν, ὅτι
κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. διατί οὐχὶ μᾶλλον
8 ἀδικεῖσθε; διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; ἀλλὰ
ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ **ταῦτα**[7] ἀδελφούς.
9 ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ἄδικοι **βασιλείαν Θεοῦ**[8] οὐ κληρονο-
μήσουσι; Μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι, οὔτε εἰδωλο-
λάτραι, οὔτε μοιχοί, οὔτε μαλακοί, οὔτε ἀρσενοκοῖ-
10 ται, οὔτε κλέπται, οὔτε πλεονέκται, **οὔτε**[9] μέθυσοι,
οὐ λοίδοροι, οὐχ ἅρπαγες, βασιλείαν Θεοῦ **οὐ**[10] κλη-
11 ρονομήσουσι. καὶ ταῦτά τινες ἦτε· **ἀλλὰ**[11] ἀπελού-
σασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, **ἀλλ'**[12] ἐδικαιώθητε ἐν τῷ
ὀνόματι τοῦ Κυρίου[13] Ἰησοῦ[14], καὶ ἐν τῷ πνεύματι
τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.
12 Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει·
πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι
13 ὑπό τινος. Τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία
τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ Θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα
καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ
14 Κυρίῳ, καὶ ὁ Κύριος τῷ σώματι· ὁ δὲ Θεὸς καὶ τὸν
Κύριον ἤγειρε, καὶ **ἡμᾶς**[15] **ἐξεγερεῖ**[16] διὰ τῆς δυνάμεως
15 αὐτοῦ. Οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη
Χριστοῦ ἐστιν; ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ,
16 ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο. ἢ οὐκ οἴδατε
ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ, ἓν σῶμά ἐστιν; 'Ἔσον-
17 ται γάρ,' **φησίν**[18], 'οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν·' ὁ δὲ κολ-
18 λώμενος τῷ Κυρίῳ, ἓν πνεῦμά ἐστι. Φεύγετε τὴν
πορνείαν. πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος,
ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων, εἰς τὸ
19 ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι τὸ σῶμα
ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν Ἁγίου Πνεύματός ἐστιν, οὗ
20 ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν; ἠγορά-
σθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ

* − οὖν T[Tr]. [6] − ἐν LTTr. [7] τοῦτο LTTr. [8] θεοῦ βασιλείαν LTTr. [9] οὐ TTr *marg.* [10] − οὐ LTTr. [11] ἀλλ' L. [12] ἀλλὰ TTr. [13] +[ἡμῶν] LTr *marg.* [14] +χριστοῦ LTTr. [15] ὑμᾶς BE. [16] ἐξεγείρει L (*non marg.*). [18] [φησιν] L.

σώματι ὑμῶν, **καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἅτινά ἐστι
τοῦ Θεοῦ**[20].

ΠΕΡΙ δὲ ὧν ἐγράψατέ **μοι**[1], καλὸν ἀνθρώπῳ γυ- 7
ναικὸς μὴ ἅπτεσθαι· διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος 2
τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον
ἄνδρα ἐχέτω. Τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν **ὀφειλομένην** 3
εὔνοιαν[2] ἀποδιδότω· ὁμοίως **δὲ**[3] καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί.
ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ * ἐξουσιάζει, **ἀλλ'**[4] ὁ 4
ἀνήρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ
ἐξουσιάζει, **ἀλλ'**[4] ἡ γυνή. μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, 5
εἰ μή τι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρόν, ἵνα **σχολά-
ζητε**[5] **τῇ νηστείᾳ καὶ**[6] τῇ προσευχῇ, καὶ πάλιν ἐπὶ
τὸ αὐτὸ **συνέρχησθε**[7], ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς
διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. Τοῦτο δὲ λέγω κατὰ [8]**συγ-** 6
γνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγήν. θέλω **γὰρ**[9] πάντας ἀν- 7
θρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν· **ἀλλ'**[10] ἕκαστος ἴδιον
χάρισμα ἔχει[11] ἐκ Θεοῦ, **ὃς**[12] μὲν οὕτως, **ὃς**[12] δὲ οὕτως.

Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν 8
αὐτοῖς **ἐστιν**[13] ἐὰν[14] μείνωσιν ὡς κἀγώ. εἰ δὲ οὐκ 9
ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· **κρεῖσσον**[15] γάρ ἐστι
γαμῆσαι† ἢ πυροῦσθαι. Τοῖς δὲ γεγαμηκόσι παραγ- 10
γέλλω, οὐκ ἐγώ, **ἀλλ'**[16] ὁ Κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀν-
δρὸς μὴ **χωρισθῆναι**[17]· ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω 11
ἄγαμος, ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω· καὶ ἄνδρα γυ-
ναῖκα μὴ ἀφιέναι. Τοῖς δὲ λοιποῖς **ἐγὼ λέγω**[18], οὐχ 12
ὁ Κύριος, εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ
αὐτὴ[19] συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐ-
τήν· καὶ γυνὴ **ἥτις**‡ ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ **αὐτὸς**[20] 13
συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω **αὐτόν**[21].
ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ 14
ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ **ἀνδρί**[22]· ἐπεὶ ἄρα

[20] —*καὶ ἐν τῷ πνεύματι ad fin. vers.* LTTr. [1] —*μοι* T[Tr]. [2] ὀφει-
λὴν LTTr. [3] [δὲ] L. * ἐκ S *errore*. [4] ἀλλὰ LTTr. [5] *σχολάσητε*
LTTr. [6] —*τῇ νηστείᾳ καὶ* LTTr. [7] ἦτε LTTr, *at συνέρχεσθε* E.
[8] *συν-* T. [9] δὲ LTTr. [10] ἀλλὰ TTr. [11] ἔχει *χάρισμα* LTTr.
[12] ὁ LTTr. [13] —*ἐστιν* LTTr. [14] +[οὕτως] L. [15] *κρεῖττον* L
(*non marg.*) TTr. † *γαμεῖν* TTr *marg.* [16] ἀλλὰ LTTr. [17] *χωρί-
ζεσθαι* L. [18] λέγω ἐγώ LTTr. [19] αὕτη LT. ‡ εἴ *τις* T. [20] οὗτος
LTTr. [21] *τὸν ἄνδρα* LTTr. [22] *ἀδελφῷ* LTTr.

τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστι, νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν.
15 Εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω. οὐ δεδούλω-
ται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐν δὲ
16 εἰρήνῃ κέκληκεν **ἡμᾶς**[23] ὁ Θεός. τί γὰρ οἶδας, γύναι,
εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυ-
17 ναῖκα σώσεις; εἰ μὴ ἑκάστῳ ὡς **ἐμέρισεν*** **ὁ Θεός**[24],
ἕκαστον ὡς κέκληκεν **ὁ Κύριος**[24], οὕτω περιπατείτω·
καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι.
18 Περιτετμημένος τις ἐκλήθη; μὴ ἐπισπάσθω. ἐν
19 ἀκροβυστίᾳ **τις ἐκλήθη**[25]; μὴ περιτεμνέσθω. ἡ περι-
τομὴ οὐδέν ἐστι, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδέν ἐστιν,
20 ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν Θεοῦ. ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει
21 ᾗ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω. Δοῦλος ἐκλήθης; μή
σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι,
22 μᾶλλον χρῆσαι. ὁ γὰρ ἐν Κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος,
ἀπελεύθερος Κυρίου ἐστίν· ὁμοίως **καὶ**[26] ὁ ἐλεύθερος
23 κληθείς, δοῦλός ἐστι Χριστοῦ. τιμῆς ἠγοράσθητε·
24 μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη,
ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μένετω παρὰ **τῷ**[27] Θεῷ.
25 Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν Κυρίου οὐκ ἔχω·
γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ Κυρίου πιστὸς
26 εἶναι. νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν
ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως
27 εἶναι. δέδεσαι γυναικί; μὴ ζήτει λύσιν. λέλυσαι
28 ἀπὸ γυναικός; μὴ ζήτει γυναῖκα. ἐὰν δὲ καὶ **γήμῃς**[28],
οὐχ ἥμαρτες· καὶ ἐὰν γήμῃ **ἡ**[29] παρθένος, οὐχ
ἥμαρτε· **θλίψιν**[30] δὲ τῇ σαρκὶ ἕξουσιν οἱ τοιοῦτοι·
29 ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί,
[31] ὁ καιρὸς συνεσταλμένος· **τὸ λοιπόν ἐστιν**[32], ἵνα καὶ
30 **οἱ**[33] ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ ἔχοντες ὦσι· καὶ οἱ
κλαίοντες, ὡς μὴ κλαίοντες· καὶ οἱ χαίροντες, ὡς
μὴ χαίροντες· καὶ οἱ ἀγοράζοντες, ὡς μὴ κατέχον-
31 τες· καὶ οἱ χρώμενοι **τῷ κόσμῳ τούτῳ**[34], ὡς μὴ κατα-

[23] ὑμᾶς T. * *μεμέρικεν* TTr (*non marg.*). [24] ὁ Θεός *et* ὁ Κύριος *transponunt* LTTr. [25] κέκληταί τις LTTr. [26] —καὶ LTTr. [27] —τῷ LTTr. [28] γαμήσῃς LTTr. [29] [ἡ] LTr. [30] θλῖψιν LTr. [31] +ὅτι BE. [32] ἐστιν· τὸ λοιπὸν LT, ἐστιν τὸ λοιπόν, Tr, *at* τὸ λοιπόν ἐστιν *cum præced.* E. [33] —οἱ E. [34] τὸν κόσμον LTTr.

χρώμενοι. παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τού-
του. Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος 32
μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, πῶς **ἀρέσει**[35] τῷ Κυρίῳ· ὁ 33
δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς **ἀρέσει**[35]
τῇ γυναικί. **Μεμέρισται**[36] ἡ γυνὴ[37] καὶ ἡ παρθένος[38]. 34
ἡ ἄγαμος* μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία **καὶ**[39] [40]
σώματι καὶ[40] πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ
τοῦ κόσμου, πῶς **ἀρέσει**[41] τῷ ἀνδρί. τοῦτο δὲ πρὸς 35
τὸ ὑμῶν αὐτῶν **συμφέρον**[42] λέγω· οὐχ ἵνα βρόχον
ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ **εὐπρόσ-
εδρον**[43] τῷ Κυρίῳ ἀπερισπάστως. Εἰ δέ τις ἀσχη- 36
μονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ᾖ ὑπέρ-
ακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιείτω,
οὐχ ἁμαρτάνει· γαμείτωσαν. ὃς δὲ ἕστηκεν **ἑδραῖος** 37
ἐν τῇ καρδίᾳ[44], μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει
περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ[45]
καρδίᾳ **αὐτοῦ**[46] **τοῦ**[47] τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον,
καλῶς **ποιεῖ**[48]. ὥστε καὶ ὁ **ἐκγαμίζων**[49] καλῶς ποιεῖ· 38
ὁ δὲ[50] μὴ **ἐκγαμίζων**[51] κρεῖσσον **ποιεῖ**[52].

Γυνὴ δέδεται **νόμῳ**[53] ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ 39
αὐτῆς· ἐὰν δὲ κοιμηθῇ ὁ ἀνὴρ **αὐτῆς**[55], ἐλευθέρα
ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν Κυρίῳ. μακα- 40
ριωτέρα δέ ἐστιν ἐὰν οὕτω μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν
γνώμην· δοκῶ **δὲ**[56] κἀγὼ πνεῦμα Θεοῦ ἔχειν.

ΠΕΡΙ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι πάντες 8
γνῶσιν ἔχομεν. ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκο-
δομεῖ. εἰ **δέ**[1] τις δοκεῖ **εἰδέναι**[2] τι, **οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκε**[3] 2
καθὼς δεῖ γνῶναι· εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, οὗτος 3
ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ. περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰ- 4
δωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἴδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ

[35] *ἀρέσῃ* LTTr. [36] *καὶ μεμέρισται. καὶ* LTr, *καὶ μεμέρισται καὶ* T. [37] *+ἡ ἄγαμος* LTr. [38] *Delent.* LTr. * *—ἡ ἄγαμος* Tr. [39] [*καὶ*] LTr. [40] *+τῷ* LTTr. [41] *ἀρέσῃ* LTTr. [42] *σύμφορον* LTTr. [43] *εὐπάρεδρον* LTTr. [44] *ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἑδραῖος* LTTr. [45] *+ἰδίᾳ* TTr. [46] *—αὐτοῦ* LTTr. [47] *—τοῦ* LTTr. [48] *ποιήσει* LTTr. [49] *γαμίζων τὴν παρθένον ἑαυτοῦ* (*ἑαυτοῦ παρθένον* T) LTTr. [50] *καὶ ὁ* LTTr. [51] *γαμίζων* LTTr. [52] *ποιήσει* LTTr (*non marg.*). [53] *—νόμῳ* LTTr. [55] *—αὐτῆς* LTTr. [56] *γὰρ* Tr *marg.* [1] *—δέ* LTTr. [2] *ἐγνωκέναι* LTTr. [3] *οὔπω ἔγνω* (*—οὐδὲν*) LTTr.

5 ὅτι οὐδεὶς Θεὸς **ἕτερος**[4] εἰ μὴ εἷς. καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶ
λεγόμενοι θεοί, εἴτε ἐν οὐρανῷ, εἴτε ἐπὶ **τῆς**[5] γῆς·
6 ὥσπερ εἰσὶ θεοὶ πολλοί, καὶ κύριοι πολλοί· **ἀλλ'**[6]
ἡμῖν εἷς Θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς
εἰς αὐτόν· καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ
7 πάντα, καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ. Ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ
γνῶσις· τινὲς δὲ τῇ **συνειδήσει**[7] **τοῦ εἰδώλου ἕως** ἄρτι[8],
ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσι, καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν
8 ἀσθενὴς οὖσα μολύνεται. Βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ **παρ-
ίστησι**[9] **τῷ** Θεῷ· οὔτε **γὰρ**[10] ἐὰν **φάγωμεν, περισ-**
9 **σεύομεν· οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα**[11]. Βλέ-
πετε δὲ μήπως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα
10 γένηται τοῖς **ἀσθενοῦσιν**[12]. ἐὰν γάρ τις ἴδῃ **σε**[13], τὸν
ἔχοντα γνῶσιν, ἐν **εἰδωλείῳ*** κατακείμενον, οὐχὶ ἡ
συνείδησις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται
11 εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; **καὶ ἀπολεῖται**[14] ὁ ἀσ-
θενῶν **ἀδελφὸς ἐπὶ τῇ σῇ γνώσει**[15], δι' ὃν Χριστὸς
12 ἀπέθανεν**. οὕτω δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφούς,
καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν, εἰς
13 Χριστὸν ἁμαρτάνετε. διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει
τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα,
ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.

9 ΟΥΚ εἰμὶ **ἀπόστολος**[1]; οὐκ εἰμὶ **ἐλεύθερος**[1]; οὐχὶ
Ἰησοῦν **Χριστὸν**[2] τὸν Κύριον ἡμῶν **ἑώρακα**†; οὐ τὸ
2 ἔργον μου ὑμεῖς‡ ἐστε ἐν Κυρίῳ; εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ
ἀπόστολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ σφραγὶς **τῆς**
3 **ἐμῆς ἀποστολῆς**[3] ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίῳ. Ἡ ἐμὴ ἀπο-
4 λογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν **αὕτη ἐστί**[4]· Μὴ οὐκ
5 ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ **πιεῖν**§; μὴ οὐκ ἔχομεν
ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοι-
ποὶ ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου, καὶ

[4] –ἕτερος LTTr. [5] –τῆς LTTr. [6] [ἀλλ'] LTr *marg.* [7] συν-ηθείᾳ LTTr. [8] ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου LTTr. [9] παραστήσει LTTr. [10] –γὰρ LTTr. [11] μὴ φάγωμεν περισσεύομεν (ὑστερούμεθα Tr), οὔτε ἐὰν φάγωμεν ὑστερούμεθα (περισσεύομεθα Tr) LTr (*non marg.*). [12] ἀσθενέσιν LTTr. [13] [σὲ] LTr *marg.* * εἰδωλίῳ T. [14] ἀπόλλυται γὰρ LTTr. [15] ἐν τῇ σῇ γνώσει, ὁ ἀδελφὸς LTTr. ** ; SB. [1] ἀπόστολος *et* ἐλεύθερος *transponunt* LTTr. [2] –Χριστὸν LTTr. † ἑόρακα T. ‡ ἡμεῖς S. [3] μου τῆς ἀποστολῆς LTTr. [4] ἐστιν αὕτη LTTr. § πεῖν T.

Κηφᾶς; ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν 6
ἐξουσίαν **τοῦ**[5] μὴ ἐργάζεσθαι; Τίς στρατεύεται ἰδίοις 7
ὀψωνίοις ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπελῶνα, καὶ **ἐκ τοῦ**
καρποῦ[6] αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ[7] τίς ποιμαίνει ποίμνην,
καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει; μὴ 8
κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ; ἢ **οὐχὶ καὶ ὁ νόμος**
ταῦτα[8] λέγει; ἐν γὰρ τῷ **Μωσέως**[9] νόμῳ γέγραπται, 9
‘Οὐ **φιμώσεις**[10] βοῦν ἀλοῶντα.’ μὴ τῶν βοῶν μέλει
τῷ Θεῷ; ἢ δι’ ἡμᾶς πάντως λέγει; δι’ ἡμᾶς γὰρ 10
ἐγράφη, ὅτι **ἐπ’ ἐλπίδι ὀφείλει**[11] ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾷν,
καὶ ὁ ἀλοῶν **τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν ἐπ’ ἐλπίδι**[12].
Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ 11
ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ **θερίσομεν**[13]; εἰ ἄλλοι τῆς 12
ἐξουσίας ὑμῶν[14] μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; Ἀλλ’
οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ· ἀλλὰ πάντα
στέγομεν, ἵνα μὴ **ἐγκοπήν τινα**[15] δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ
τοῦ Χριστοῦ. Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζό- 13
μενοι,* ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν· οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ
προσεδρεύοντες[16], τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται;
οὕτω καὶ ὁ Κύριος διέταξε τοῖς τὸ εὐαγγέλιον κατ- 14
αγγέλλουσιν, ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν. Ἐγὼ δὲ 15
οὐδενὶ ἐχρησάμην[18] τούτων· οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα,
ἵνα οὕτω γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ μοι μᾶλλον
ἀποθανεῖν, ἢ τὸ καύχημά μου **ἵνα τις**[19] **κενώσῃ**[20].
ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστι μοι καύχημα· 16
ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ **δέ**[21] μοι ἐστίν, ἐὰν
μὴ **εὐαγγελίζωμαι**[22]. εἰ γὰρ ἑκὼν τοῦτο πράσσω, 17
μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι.
τίς οὖν **μοι**[23] ἐστὶν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος 18
ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον **τοῦ Χριστοῦ**[24], εἰς τὸ

[5] – τοῦ LTTr. [6] τὸν καρπὸν LTTr. [7] – ἢ L[Tr]. [8] καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ LTTr. [9] Μωϋσέως LTTr. [10] κημώσεις TTr. [11] ὀφείλει ἐπ’ ἐλπίδι LTTr. [12] ἐπ’ ἐλπίδι τοῦ μετέχειν LTTr. [13] θερίσωμεν L *marg.* [14] ὑμῶν ἐξουσίας LTTr. [15] τινα ἐγκοπὴν (ἐκκ. T) LTTr. * + τὰ TTr. [16] παρεδρεύοντες LTTr. [18] οὐ κέχρημαι οὐδενὶ LTTr. [19] (· L) οὐδεὶς LTTr. [20] κενώσει L (*non marg.*) TTr. [21] γάρ LTTr. [22] εὐαγγελίσωμαι L (*non marg.*) Tr. [23] μου TTr (*non marg.*). [24] – τοῦ Χριστοῦ LTTr.

μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.
19 Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων, πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδού-
20 λωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω· καὶ ἐγενόμην
τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω·
τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον[25], ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον
21 κερδήσω· τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος
Θεῷ[26], ἀλλ' ἔννομος Χριστῷ[27], ἵνα **κερδήσω**[28] ἀνόμους.
22 ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν **ὡς**[29] ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσ-
θενεῖς κερδήσω. τοῖς πᾶσι γέγονα **τὰ**[30] πάντα, ἵνα
23 πάντως τινὰς σώσω. **τοῦτο**[31] δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέ-
24 λιον, ἵνα [32]**συγκοινωνὸς** αὐτοῦ γένωμαι. Οὐκ οἴδατε,
ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες, πάντες μὲν τρέχουσιν,
εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; οὕτω τρέχετε, ἵνα
25 καταλάβητε. πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος, πάντα ἐγ-
κρατεύεται· ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον
26 λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον. ἐγὼ τοίνυν οὕτω
τρέχω, ὡς οὐκ ἀδήλως· οὕτω πυκτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα
27 δέρων· **ἀλλ'**[33] ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλα-
γωγῶ[34], μήπως ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος
γένωμαι.

10 ΟΥ θέλω **δὲ**[1] ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέ-
ρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν, καὶ πάντες
2 διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον, καὶ πάντες εἰς τὸν
Μωσῆν[2] **ἐβαπτίσαντο**[3] ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσ-
3 σῃ, καὶ πάντες τὸ αὐτὸ **βρῶμα πνευματικὸν ἔφαγον**[4],
4 καὶ πάντες τὸ αὐτὸ **πόμα πνευματικὸν ἔπιον**[5]· ἔπινον
γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας· ἡ **δὲ**
5 **πέτρα**[6] ἦν ὁ Χριστός. ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν
αὐτῶν **εὐδόκησεν**[7] ὁ Θεός· κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ
6 ἐρήμῳ. Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ
μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι

[25] +, *μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον* LTTr. [26] *θεοῦ* LTTr. [27] *Χριστοῦ* LTTr. [28] *κερδάνω τοὺς* LTTr. [29] −*ὡς* TTr [LTr *marg.*]. [30] −*τὰ* LTTr. [31] *πάντα* LTTr. [32] *συν-* T. [33] *ἀλλὰ* Tr. [34] *δουλαγαγῶ* S. [1] *γὰρ* LTTr. [2] *Μωϋσῆν* LTTr. [3] *ἐβαπτίσθησαν* LTTr *marg.* [4] *πνευματικὸν ἔφαγον βρῶμα* L, *πνευματικὸν βρῶμα ἔφαγον* TTr. [5] *πνευματικὸν ἔπιον πόμα* LTTr. [6] *πέτρα δὲ* L (*non marg.*) TTr. [7] *ηὐδόκησεν* LTr.

ἐπεθύμησαν. μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθώς 7
τινες αὐτῶν· ὡς[8] γέγραπται, ‘Ἐκάθισεν ὁ λαὸς
φαγεῖν καὶ **πιεῖν***, καὶ ἀνέστησαν παίζειν.’ μηδὲ 8
πορνεύωμεν, καθώς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ
ἔπεσον[9] **ἐν**[10] μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς[11] χιλιάδες. μηδὲ 9
ἐκπειράζωμεν τὸν **Χριστόν**[12], καθὼς **καί**[13] τινες αὐτῶν
ἐπείρασαν[14], καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων **ἀπώλοντο**†. μηδὲ 10
γογγύζετε, **καθὼς**‡ **καί**[15] τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ
ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ **ὀλοθρευτοῦ**§. ταῦτα δὲ **πάντα**[16] 11
τύποι[17] **συνέβαινον**‖ ἐκείνοις· ἐγράφη δὲ πρὸς νουθε-
σίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων **κατήντησεν**[18].
ὥστε ὁ δοκῶν ἑστάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ. Πει- 12, 13
ρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς
δὲ ὁ Θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ
δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν
ἔκβασιν, τοῦ δύνασθαι **ὑμᾶς**[19] ὑπενεγκεῖν. Διόπερ, 14
ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας. ὡς 15
φρονίμοις λέγω, κρίνατε ὑμεῖς ὅ φημι. τὸ ποτήριον 16
τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία **τοῦ αἵ-
ματος τοῦ Χριστοῦ ἐστι**[20]; τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν,
οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐστιν; ὅτι 17
εἷς ἄρτος, ἓν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες
ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν. βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ 18
κατὰ σάρκα· **οὐχὶ**[22] οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας, κοινωνοὶ
τοῦ θυσιαστηρίου εἰσί; τί οὖν φημι; ὅτι **εἴδωλόν**[23] 19
τί ἐστιν; ἢ ὅτι **εἰδωλόθυτόν**[23] τί ἐστιν; ἀλλ᾽ ὅτι ἃ 20
θύει τὰ ἔθνη[24], δαιμονίοις **θύει**[25], καὶ οὐ Θεῷ· οὐ θέλω
δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. οὐ δύ- 21
νασθε ποτήριον Κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμο-
νίων· οὐ δύνασθε τραπέζης Κυρίου μετέχειν καὶ
τραπέζης δαιμονίων. ἢ παραζηλοῦμεν τὸν Κύριον; 22

[8] ὥσπερ LTTr. * πεῖν T. [9] ἔπεσαν LTTr. [10] — ἐν LTTr. [11] εἴκοσι τρεῖς L. [12] κύριον LTTr (*non marg.*). [13] — καὶ LTTr. [14] ἐξεπείρασαν L *marg.* T. † ἀπώλλυντο TTr. ‡ καθάπερ TTr (*at* γογγύζωμεν καθώς Tr *marg.*). [15] — καὶ LTTr. § ὀλοθρευτοῦ LTTr. [16] — πάντα TTr[L]. [17] τυπικῶς LTTr. ‖ συνέβαινεν TTr (*non marg.*). [18] κατήντηκεν LTTr. [19] — ὑμᾶς LTTr. [20] ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ, Tr. [22] οὐχ LTTr *marg.* [23] εἴδωλον *et* εἰδωλόθυτον *transponunt* LTTr. [24] θύουσιν (— τὰ ἔθνη) LT, *at* θύουσιν τὰ ἔθνη Tr, [τὰ ἔθνη] Tr *marg.* [25] θύουσιν (*post* θεῷ *ponunt*) LTTr.

23 μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν; Πάντα **μοι**[26] ἔξεστιν,
ἀλλ᾽ οὐ πάντα συμφέρει· πάντα **μοι**[26] ἔξεστιν, ἀλλ᾽
24 οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω,
25 ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου **ἕκαστος**[27]. Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ
πωλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν
26 συνείδησιν· τοῦ **γὰρ Κυρίου**[28] ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα
27 αὐτῆς. εἰ **δέ**[29] τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων, καὶ
θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσ-
28 θίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν. ἐὰν
δέ τις ὑμῖν εἴπῃ, "Τοῦτο **εἰδωλόθυτόν**[30] ἐστι·" μὴ
ἐσθίετε, δι᾽ ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν συνεί-
δησιν· **τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς**[31].
29 συνείδησιν δὲ λέγω, οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ
ἑτέρου. ἱνατί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ
30 ἄλλης συνειδήσεως; **εἰ δὲ**[32] ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί
31 βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ; Εἴτε οὖν
ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν
32 Θεοῦ ποιεῖτε. ἀπρόσκοποι **γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις**[33] καὶ
33 Ἕλλησι καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ· καθὼς κἀγὼ
πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ **συμφέ-**
11 **ρον**[34], ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι. μιμηταί
μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ.

2 ἘΠΑΙΝΩ δὲ ὑμᾶς, **ἀδελφοί**[1], ὅτι πάντα μου
μέμνησθε, καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις
3 κατέχετε. θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς
ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός ἐστι· κεφαλὴ δὲ γυναικός, ὁ
4 ἀνήρ· κεφαλὴ δὲ[2] Χριστοῦ, ὁ Θεός. πᾶς ἀνὴρ προσ-
ευχόμενος ἢ προφητεύων, κατὰ κεφαλῆς ἔχων, κατ-
5 αισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. πᾶσα δὲ γυνὴ προσ-
ευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτῳ τῇ κε-
φαλῇ, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν **ἑαυτῆς**[3]· ἓν γάρ
6 ἐστι καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ. εἰ γὰρ οὐ κατακα-

[26] —μοι LTTr. [27] —ἕκαστος LTTr. [28] κυρίου γὰρ LTTr. [29] —δέ LTTr. [30] ἱερόθυτον L (*non marg.*) TTr. [31] —τοῦ γὰρ Κυρίου *ad fin. vers.* LTTr. [32] —δὲ LTTr. [33] καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε LTTr. [34] σύμφορον LTTr. [1] —ἀδελφοί LTTr. [2] +τοῦ TTr[L]. [3] αὐτῆς LTTr.

λύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ
τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω. ἀνὴρ 7
μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλήν,
εἰκὼν καὶ δόξα Θεοῦ ὑπάρχων· [4]γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός
ἐστιν· οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ 8
ἐξ ἀνδρός· καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυ- 9
ναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα· διὰ τοῦτο ὀφείλει 10
ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς
ἀγγέλους. πλὴν οὔτε **ἀνὴρ χωρὶς γυναικός, οὔτε γυνὴ** 11
χωρὶς ἀνδρός[5], ἐν Κυρίῳ· ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ 12
ἀνδρός, οὕτω καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός, τὰ δὲ
πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ. ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον 13
ἐστὶ γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ Θεῷ προσεύχεσθαι;
ἢ[6] οὐδὲ **αὐτὴ ἡ φύσις**[7] διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν 14
ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστι· γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα 15
αὐτῇ ἐστιν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται
αὐτῇ· εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύ- 16
την συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ
Θεοῦ.

Τοῦτο δὲ **παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ**[9], ὅτι οὐκ εἰς τὸ 17
κρεῖττον[10], **ἀλλ᾽**[11] εἰς τὸ **ἧττον**[12] συνέρχεσθε. πρῶτον 18
μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν **τῇ**[13] ἐκκλησίᾳ, ἀκούω
σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω·
δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα[14] οἱ δόκιμοι 19
φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. συνερχομένων οὖν ὑμῶν 20
ἐπὶ τὸ αὐτό, οὐκ ἔστι Κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν·
ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ 21
φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει. μὴ γὰρ 22
οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; ἢ τῆς
ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε
τοὺς μὴ ἔχοντας; τί **ὑμῖν εἴπω**[15]; **ἐπαινέσω**[16] ὑμᾶς[17]
ἐν τούτῳ; οὐκ ἐπαινῶ. Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ 23

[4] + ἡ LTTr. [5] γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς LTTr. [6] − ἢ LTTr. [7] ἡ φύσις αὐτὴ LTTr. [9] παραγγέλλω οὐκ ἐπαινῶν LTr (*non marg.*). [10] κρεῖσσον LTTr. [11] ἀλλὰ TTr. [12] ἧσσον LTTr. [13] − τῇ LTTr. [14] + καὶ Tr[L]. [15] εἴπω ὑμῖν LTTr. [16] ἐπαινῶ L (*non marg.*) Tr *marg.* [17] , ἐν τούτῳ οὐκ BET.

τοῦ Κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ Κύριος Ἰη-
24 σοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ **παρεδίδοτο**[18], ἔλαβεν ἄρτον, καὶ
εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ εἶπε, "**Λάβετε, φάγετε**[19]·
τοῦτό μου ἐστὶ τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν **κλώμενον**[20]·
25 τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν." Ὡσαύτως
καὶ τὸ ποτήριον, μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων, "Τοῦτο
τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵ-
ματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὁσάκις **ἂν**[21] πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν
26 ἀνάμνησιν." Ὁσάκις γὰρ ἂν[21] ἐσθίητε τὸν ἄρτον
τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον **τοῦτο**[22] πίνητε, τὸν θάνα-
τον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, **ἄχρις*** οὗ **ἂν**[23] ἔλθῃ.
27 Ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον **τοῦτον**[24] ἢ[25] πίνῃ τὸ
ποτήριον τοῦ Κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώ-
28 ματος καὶ[26] αἵματος τοῦ Κυρίου. δοκιμαζέτω δὲ
ἄνθρωπος ἑαυτόν[27], καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω,
29 καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω· ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ
πίνων **ἀναξίως**[28], κρίμα[29] ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ
30 διακρίνων τὸ σῶμα **τοῦ Κυρίου**[30]. διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν
πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί.
31 εἰ **γὰρ**[31] ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα·
32 κρινόμενοι δέ, ὑπὸ[32] Κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ
33 σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. Ὥστε, ἀδελφοί μου,
συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν, ἀλλήλους ἐκδέχεσθε·
34 εἰ **δέ**[33] τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω· ἵνα μὴ εἰς κρίμα[29]
συνέρχησθε. τὰ δὲ λοιπά, ὡς ἂν ἔλθω, **διατάξομαι**[34].

12 ΠΕΡΙ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω
2 ὑμᾶς ἀγνοεῖν. οἴδατε ὅτι[1] ἔθνη ἦτε, πρὸς τὰ εἴδωλα
3 τὰ ἄφωνα, ὡς ἂν ἤγεσθε, ἀπαγόμενοι· διὸ γνωρίζω
ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι Θεοῦ λαλῶν λέγει ἀνά-
θεμα **Ἰησοῦν**[2]· καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν **Κύριον**
4 **Ἰησοῦν**[3], εἰ μὴ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. διαιρέσεις δὲ

[18] παρεδίδετο LTTr. [19] — Λάβετε, φάγετε LTTr. [20] — κλώμενον LTTr. [21] ἐὰν LTTr. [22] — τοῦτο LTTr. * ἄχρι T. [23] — ἂν LTTr. [24] — τοῦτον LTTr. [25] καὶ L *marg.* [26] + τοῦ LTTr. [27] ἑαυτὸν ἄνθρωπος L *marg.* [28] — ἀναξίως LTTr. [29] κρῖμα SBELTr. [30] — τοῦ Κυρίου LTTr. [31] δὲ LTTr. [32] + τοῦ TTr. [33] — δέ LTTr. [34] διατάξωμαι L *marg.* [1] + ὅτε TTr[L]. [2] Ἰησοῦς LTTr. [3] Κύριος Ἰησοῦς LTTr.

χαρισμάτων εἰσί, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα· καὶ διαιρέσεις 5
διακονιῶν εἰσί, καὶ ὁ αὐτὸς Κύριος· καὶ διαιρέσεις 6
ἐνεργημάτων εἰσίν, **ὁ δὲ**[4] *αὐτός* **ἐστι**[5] *Θεός, ὁ ἐνεργῶν*
τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.

Ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος 7
πρὸς τὸ συμφέρον. ᾧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος 8
δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως, κατὰ
τὸ αὐτὸ πνεῦμα· ἑτέρῳ δὲ[6] *πίστις, ἐν τῷ αὐτῷ πνεύ-* 9
ματι· ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων, ἐν τῷ **αὐτῷ**[7]
πνεύματι· ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ **δὲ**[8] 10
προφητεία, ἄλλῳ **δὲ**[8] **διακρίσεις*** *πνευμάτων, ἑτέρῳ*
δὲ† *γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ* **ἑρμηνεία**[9] *γλωσσῶν·*
πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, 11
διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βούλεται.

Καθάπερ *γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστι, καὶ μέλη ἔχει* 12
πολλά[10], *πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος* **τοῦ ἑνός**[11],
πολλὰ ὄντα, ἕν ἐστι σῶμα· οὕτω καὶ ὁ Χριστός.
καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα 13
ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦ-
λοι εἴτε ἐλεύθεροι· καὶ πάντες **εἰς**[12] *ἓν πνεῦμα ἐπο-*
τίσθημεν. Καὶ *γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος,* 14
ἀλλὰ πολλά. ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς, "Ὅτι οὐκ εἰμὶ χείρ, 15
οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος·" οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν
ἐκ τοῦ σώματος[13]. *καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς, "Ὅτι οὐκ* 16
εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος·" οὐ παρὰ
τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος[13]. *εἰ ὅλον τὸ σῶμα* 17
ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ‡ *ὄσ-*
φρησις; **νυνὶ**[14] *δὲ ὁ Θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἓν ἕκαστον* 18
αὐτῶν ἐν τῷ σώματι, καθὼς ἠθέλησεν. εἰ δὲ ἦν **τὰ**[15] 19
πάντα ἓν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; νῦν δὲ πολλὰ **μὲν**[16] 20
μέλη, ἓν δὲ σῶμα. οὐ δύναται δὲ[17] [18] *ὀφθαλμὸς εἰ-* 21
πεῖν τῇ χειρί, "Χρείαν σου οὐκ ἔχω·" ἢ πάλιν ἡ
κεφαλὴ τοῖς ποσί, "Χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω." ἀλλὰ 22

[4] **καὶ ὁ** Tr *marg.* [5] −*ἐστι* LTTr. [6] −*δὲ* TTr[L]. [7] *ἑνὶ* LTTr. [8] −*δὲ* LTr. * *διάκρισις* TTr *marg.* † −*δὲ* LTTr. [9] *διερμηνεία* L (*non marg.*). [10] *πολλὰ ἔχει* LTTr. [11] −*τοῦ ἑνός* LTTr. [12] −*εἰς* LTTr. [13] ; SBETr. ‡ −*ἡ* B. [14] *νῦν* LTr. [15] [*τὰ*] LTr. [16] [*μὲν*] LTr. [17] [*δὲ*] LTr. [18] +*ὁ* LTTr.

πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθε-
23 νέστερα ὑπάρχειν, ἀναγκαῖά ἐστι· καὶ ἃ δοκοῦμεν
ἀτιμότερα* εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισ-
σοτέραν περιτίθεμεν· καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐ-
24 σχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει· τὰ δὲ εὐσχήμονα
ἡμῶν οὐ χρείαν ἔχει. **ἀλλ᾽**[19] ὁ Θεὸς συνεκέρασε τὸ
25 σῶμα, τῷ **ὑστεροῦντι**[20] περισσοτέραν δοὺς τιμήν, ἵνα
μὴ ᾖ **σχίσμα**† ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ
26 ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη· καὶ **εἴτε**[21] πάσχει ἓν
μέλος, [22]**συμ**πάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται
27 **ἓν**‡ μέλος, [22]**συγ**χαίρει πάντα τὰ μέλη. ὑμεῖς δέ ἐστε
σῶμα Χριστοῦ, καὶ μέλη ἐκ μέρους.
28 Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον
ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκά-
λους, ἔπειτα δυνάμεις, **εἶτα**[23] χαρίσματα ἰαμάτων,
29 **ἀντιλήψεις**[24], κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. μὴ πάντες
ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδά-
30 σκαλοι; μὴ πάντες δυνάμεις; μὴ πάντες χαρίσματα
ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσι;
31 μὴ πάντες διερμηνεύουσι; Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσ-
ματα τὰ **κρείττονα**[25]· καὶ ἔτι καθ᾽ ὑπερβολὴν ὁδὸν
ὑμῖν δείκνυμι.
13 ΈΑΝ ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ
τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς
2 ἠχῶν ἢ κύμβαλον **ἀλαλάζον**[1]. **καὶ ἐὰν**[2] ἔχω προφη-
τείαν, καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν
γνῶσιν, **καὶ ἐὰν**§ ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη
3 **μεθιστάνειν**[3], ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, **οὐθέν**[4] εἰμι. **καὶ ἐὰν**[5]
ψωμίσω[6] πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, **καὶ ἐὰν**[5] παραδῶ
τὸ σῶμά μου ἵνα **καυθήσωμαι**[7], ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω,
4 **οὐδὲν**‖ ὠφελοῦμαι. Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρησ-
τεύεται· ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ· ἡ **ἀγάπη**[8] οὐ περπε-

* ἀτιμώτερα E. [19] ἀλλὰ LTTr. [20] ὑστερουμένῳ LTTr. † σχίσματα TTr *marg.* [21] εἴ τι L (*non marg.*) Tr (*non marg.*). [22] συν- T. ‡ —ἓν TTr ([ἓν] Tr *marg.*). [23] ἔπειτα LTTr. [24] ἀντιλήμψεις LTTr. [25] μείζονα LTTr. [1] ἀλαλάζων L *marg.* [2] κἂν L. § κἂν Tr (*non marg.*). [3] μεθιστάναι LTTr. [4] οὐδέν BE. [5] κἂν LTr (*primo loco* Tr). [6] ψωμίζω BE. [7] καυθήσομαι T. ‖ οὐθὲν T. [8] [ἡ ἀγαπὴ] LTr, *at*, χρηστεύεται ἡ ἀγάπη, οὐ ζηλοῖ ἡ ἀγάπη, οὐ περ. LT.

ρεύεται, οὐ φυσιοῦται, οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ* 5
ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, οὐ 6
χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, [9]συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ,
πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα 7
ὑπομένει. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει[10]. εἴτε δὲ† 8
προφητεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε γλῶσσαι, παύ-
σονται· εἴτε γνῶσις, καταργηθήσεται[11]. ἐκ μέρους 9
γὰρ γινώσκομεν, καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν· ὅταν 10
δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τότε[13] τὸ ἐκ μέρους καταργηθή-
σεται. ὅτε ἤμην νήπιος, ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος 11
ἐφρόνουν, ὡς νήπιος ἐλογιζόμην[14]· ὅτε δὲ[15] γέγονα
ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. βλέπομεν γὰρ 12
ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον
πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ
ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. νυνὶ δὲ μένει 13
πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τού-
των ἡ ἀγάπη.

ΔΙΩΚΕΤΕ τὴν ἀγάπην· ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευ- **14**
ματικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. ὁ γὰρ λαλῶν 2
γλώσσῃ, οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ τῷ[1] Θεῷ· οὐ-
δεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια· ὁ δὲ 3
προφητεύων, ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παρά-
κλησιν καὶ παραμυθίαν. ὁ λαλῶν γλώσσῃ, ἑαυτὸν 4
οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων, ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ.
Θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ 5
ἵνα προφητεύητε· μείζων γὰρ[2] ὁ προφητεύων ἢ ὁ
λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ
ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ. Νυνὶ[3] δέ, ἀδελφοί, ἐὰν 6
ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφε-
λήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει, ἢ ἐν
γνώσει, ἢ ἐν προφητείᾳ, ἢ ἐν[4] διδαχῇ; Ὅμως τὰ 7
ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλός, εἴτε κιθάρα, ἐὰν
διαστολὴν τοῖς φθόγγοις[5] μὴ δῷ, πῶς γνωσθήσεται

* τὸ μὴ Tr *marg.* [9] συν- T. [10] πίπτει LTTr. † [δὲ] Tr.
[11] γνώσεις, καταργηθήσονται L *marg.* Tr *marg.* [13] – τότε LTTr.
[14] ἐλάλουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζόμην ὡς νήπιος LTTr.
[15] – δὲ LTTr. [1] – τῷ LTTr. [2] δὲ LTTr. [3] νῦν LTTr.
[4] – ἐν T[Tr]. [5] τοῦ φθόγγου L (*non marg.*).

8 τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον; καὶ γὰρ ἐὰν
ἄδηλον **φωνὴν σάλπιγξ*** δῷ, τίς παρασκευάσεται εἰς
9 πόλεμον; οὕτω καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ
εὔσημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλού-
10 μενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες. Τοσαῦτα,
εἰ τύχοι, γένη φωνῶν **ἐστιν**[6] ἐν κόσμῳ καὶ οὐδὲν
11 **αὐτῶν**[7] ἄφωνον· ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς
φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος· καὶ ὁ λαλῶν,
12 ἐν ἐμοὶ βάρβαρος· οὕτω καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί
ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας
13 ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε. **Διόπερ**[8] ὁ λαλῶν γλώσσῃ,
14 προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. ἐὰν **γὰρ**[9] προσεύχωμαι
γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου
15 ἄκαρπός ἐστι. τί οὖν ἐστι; **προσεύξομαι**[10] τῷ πνεύ-
ματι, **προσεύξομαι**[10] δὲ καὶ τῷ νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύ-
16 ματι, ψαλῶ **δὲ**[11] καὶ **τῷ**[12] νοΐ. ἐπεὶ ἐὰν **εὐλογήσῃς**[13]
τῷ[14] πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου
πῶς ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ, ἐπειδὴ τί
17 λέγεις οὐκ οἶδε; σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς,
18 **ἀλλ'**† ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ
19 **μου**[15], πάντων ὑμῶν μᾶλλον **γλώσσαις λαλῶν**[16]· **ἀλλ'**[17]
ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους **διὰ τοῦ νοός**[18] μου
λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λό-
20 γους ἐν γλώσσῃ. Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς
φρεσίν· ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶ
21 τέλειοι γίνεσθε. ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται, "Ὅτι ἐν
ἑτερογλώσσοις, καὶ ἐν χείλεσιν **ἑτέροις**[19], λαλήσω τῷ
λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονταί μου, λέγει
22 Κύριος." Ὥστε αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν, οὐ
τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις· ἡ δὲ προφη-
23 τεία, οὐ τοῖς ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν. ἐὰν
οὖν **συνέλθῃ**[20] ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ πάντες

* σάλπιγξ φωνὴν T. [6] εἰσὶν LTTr. [7] — αὐτῶν LTTr. [8] διὸ LTTr. [9] [γὰρ] LTr. [10] προσεύξωμαι L *marg.* Tr *marg.* [11] — δὲ L[Tr]. [12] — τῷ E. [13] εὐλογῇς LTTr. [14] — τῷ LTTr. † ἀλλὰ Tr. [15] — μου LTTr. [16] γλώσσῃ (*non* Tr *marg.*) λαλῶ LTTr. [17] ἀλλὰ LTTr. [18] τῷ νοΐ LTTr. [19] ἑτέρων LTTr. [20] ἔλθῃ L (*non marg.*).

γλώσσαις λαλῶσιν[21], εἰσέλθωσι δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι,
οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε; ἐὰν δὲ πάντες προφη- 24
τεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγ-
χεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, **καὶ** 25
οὕτω[22] τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται·
καὶ οὕτω πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, προσκυνήσει τῷ Θεῷ,
ἀπαγγέλλων ὅτι ὁ **Θεὸς ὄντως**[23] ἐν ὑμῖν ἐστι.

Τί οὖν ἐστιν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος 26
ὑμῶν[24] ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, **γλῶσσαν ἔχει,**
ἀποκάλυψιν ἔχει[25], ἑρμηνείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκο-
δομὴν **γενέσθω**[26]. Εἴτε γλώσσῃ τις λαλεῖ, κατὰ δύο 27
ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος*, καὶ εἷς διερμη-
νευέτω. ἐὰν δὲ μὴ ᾖ **διερμηνευτής**[27], σιγάτω ἐν ἐκ- 28
κλησίᾳ· ἑαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ τῷ Θεῷ. Προφῆται 29
δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέ-
τωσαν· ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ 30
πρῶτος σιγάτω. δύνασθε γὰρ καθ' ἕνα πάντες προ- 31
φητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσι, καὶ πάντες παρα-
καλῶνται· καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑπο- 32
τάσσεται· οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ Θεός, **ἀλλ'**[28] 33
εἰρήνης, †ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων.
Αἱ γυναῖκες **ὑμῶν**[29] ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· 34
οὐ γὰρ **ἐπιτέτραπται**[30] αὐταῖς λαλεῖν, **ἀλλ'**[31] **ὑποτάσ-**
σεσθαι[32], καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. εἰ δέ τι μαθεῖν 35
θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν·
αἰσχρὸν γάρ ἐστι **γυναιξὶν ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν**[33]. Ἢ 36
ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθεν; ἢ εἰς ὑμᾶς
μόνους κατήντησεν; εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ 37
πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν, ὅτι **τοῦ**[34]
Κυρίου **εἰσὶν**[35] **ἐντολαί**[36]· εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, **ἀγνοείτω**[37]. 38
Ὥστε, ἀδελφοί[38], ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ 39

[21] λαλῶσιν γλώσσαις LTTr. [22] —καὶ οὕτω LTTr. [23] ὄντως ὁ θεὸς LTr, ὄντως θεὸς T. [24] —ὑμῶν LTTr. [25] ἀποκάλυψιν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει LTTr. [26] γινέσθω LTTr. * ἀναμέρος S. [27] ἑρμηνευτής LTr. [28] ἀλλὰ LTTr. † . ὡς ἐν πάσαις κ.τ.λ. *cum sequentibus jungunt* LT. [29] —ὑμῶν LTTr. [30] ἐπιτρέπεται LTTr. [31] ἀλλὰ LTTr. [32] ὑποτασσέσθωσαν LTTr. [33] γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ LTTr. [34] —τοῦ LTTr. [35] ἐστὶν LTTr. [36] ἐντολή LTr, *at* —ἐντολαί T. [37] ἀγνοεῖται LTTr *marg.* [38] +μου TTr[L].

40 λαλεῖν **γλώσσαις μὴ κωλύετε**[39]. πάντα[40] εὐσχημόνως
καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.
15 ΓΝΩΡΙΖΩ δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ
εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ
2 ἑστήκατε, δι' οὗ καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελι-
σάμην[1] ὑμῖν,* εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ[2] ἐπιστεύ-
3 σατε. Παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ παρέ-
λαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν
4 ἡμῶν†, κατὰ τὰς γραφάς· καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι
5 ἐγήγερται **τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ**[3], κατὰ τὰς γραφάς· καὶ
6 ὅτι ὤφθη Κηφᾷ, **εἶτα**† τοῖς δώδεκα. ἔπειτα ὤφθη
ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ
πλείους[4] μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ **καὶ**[5] ἐκοιμήθη-
7 σαν. ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ, **εἶτα**[6] τοῖς ἀποστόλοις
8 πᾶσιν. ἔσχατον δὲ πάντων, ὡσπερεὶ τῷ ἐκτρώματι,
9 ὤφθη κἀμοί. ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀπο-
στόλων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος,
10 διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ. χάριτι δὲ
Θεοῦ εἰμι ὅ εἰμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ
κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσότερον αὐτῶν πάντων
ἐκοπίασα· οὐκ ἐγὼ δέ, **ἀλλ'**[7] ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ **ἡ**[8]
11 σὺν ἐμοί. εἴτε οὖν ἐγώ, εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτω κηρύσσο-
12 μεν, καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε. Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσ-
σεται, ὅτι **ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται**[9], πῶς λέγουσί **τινες ἐν**
13 **ὑμῖν**[10] ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; εἰ δὲ ἀνά-
στασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται·
14 εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα[11] τὸ κήρυγμα
15 ἡμῶν, κενὴ **δὲ**[12] καὶ ἡ πίστις ὑμῶν. εὑρισκόμεθα δὲ
καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν
κατὰ τοῦ Θεοῦ ὅτι ἤγειρε τὸν Χριστόν, ὃν οὐκ ἤγει-
16 ρεν, εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται· εἰ γὰρ νεκροὶ
17 οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· εἰ δὲ Χρισ-

39 *μὴ κωλύετε* (+[*ἐν*] LTr *marg.*) *γλώσσαις* LTTr. 40 +*δὲ* LTTr.
1 *εὐαγγελισάμην* L, *forsan errore.* * *Deest, in* TTr. 2 *εἰκῇ* EL.
† *ὑμῶν* B. 3 *ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ* LTTr. † *ἔπειτα* TTr *marg.* 4 *πλείονες* LTTr. 5 −*καὶ* LTTr. 6 *ἔπειτα* L *marg.* TTr *marg.* 7 *ἀλλὰ* LTTr. 8 −*ἡ* LTTr. 9 *ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν* T *errore.* 10 *ἐν ὑμῖν τινὲς* LTTr. 11 +*καὶ* T[LTr *marg.*]. 12 −*δὲ* LTTr.

τὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν[13]· ἔτι
ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέν- 18
τες ἐν Χριστῷ, ἀπώλοντο. εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ 19
ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν Χριστῷ[14] μόνον, ἐλεεινότεροι πάν-
των ἀνθρώπων ἐσμέν. Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται 20
ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων **ἐγένετο**[15].
ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου **ὁ**[16] θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώ- 21
που ἀνάστασις νεκρῶν. ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ 22
πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτω καὶ ἐν τῷ Χριστῷ
πάντες ζωοποιηθήσονται. ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ 23
τάγματι· ἀπαρχὴ Χριστός, ἔπειτα οἱ[17] Χριστοῦ ἐν
τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ· εἶτα τὸ τέλος, ὅταν **παραδῷ**[18] 24
τὴν βασιλείαν τῷ Θεῷ καὶ πατρί, ὅταν καταργήσῃ
πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν· δεῖ 25
γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν, **ἄχρις**[19] οὗ **ἂν**[20] θῇ πάντας
τοὺς ἐχθροὺς[21] ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ἔσχατος 26
ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος. 'Πάντα' γὰρ 'ὑπέ- 27
ταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ·' ὅταν δὲ εἴπῃ **ὅτι**[22]
'πάντα ὑποτέτακται,' (δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαν-
τος αὐτῷ τὰ πάντα), ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ 28
πάντα, τότε **καὶ**[23] αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ
ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ᾖ ὁ Θεὸς **τὰ**[24] πάντα
ἐν πᾶσιν*. Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι† 29
ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται;
τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ **τῶν νεκρῶν**[25]; τί καὶ ἡμεῖς 30
κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, 31
νὴ τὴν **ἡμετέραν**[26] καύχησιν[27], ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριο- 32
μάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος,‡ εἰ νεκροὶ οὐκ
ἐγείρονται; φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀπο-
θνήσκομεν. μὴ πλανᾶσθε· 'φθείρουσιν ἤθη **χρήσθ'**[28] 33

[13] +[ἐστίν] L. [14] ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμὲν LTTr. [15] –ἐγένετο LTTr. [16] –ὁ LTTr. [17] +τοῦ LTTr. [18] παραδιδοῖ LTTr (*at* παραδιδῷ L *marg.* Tr. *marg.*). [19] ἄχρι T. [20] –ἂν LTTr. [21] +[αὐτοῦ] L. [22] [ὅτι] L. [23] –καὶ [L]Tr. [24] –τὰ LTr. * **πᾶσι** SE. † **οἱ** βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, LT, *at* οἱ βαπτιζόμενοι: ὑπὲρ τῶν νεκρῶν εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται· Tr. [25] αὐτῶν LTTr. [26] ὑμετέραν ELTTr. [27] +ἀδελφοί LTTr. ‡ ; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, LTTr. [28] χρηστὰ TTr.

34 ὁμιλίαι κακαί.' ἐκνήψατε δικαίως, καὶ μὴ ἁμαρτά-
νετε· ἀγνωσίαν γὰρ Θεοῦ τινες ἔχουσι· πρὸς ἐντρο-
πὴν ὑμῖν **λέγω**[29].
35 **Ἀλλ'**[30] ἐρεῖ τις, "Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ
36 δὲ σώματι ἔρχονται;" **ἄφρον**[31], σὺ ὃ σπείρεις, οὐ
37 ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· καὶ ὃ σπείρεις, οὐ τὸ
σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκ-
38 κον, εἰ τύχοι, σίτου ἤ τινος τῶν λοιπῶν· ὁ δὲ Θεὸς
αὐτῷ δίδωσι[32] σῶμα καθὼς ἠθέλησε, καὶ ἑκάστῳ τῶν
39 σπερμάτων **τὸ**[33] ἴδιον σῶμα. οὐ πᾶσα σάρξ, ἡ αὐτὴ
σάρξ· ἀλλὰ ἄλλη μὲν **σὰρξ**[34] ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ
σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ[35] **ἰχθύων, ἄλλη δὲ πτηνῶν**[36].
40 καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· **ἀλλ'**[37]
ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν
41 ἐπιγείων. ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης,
καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέ-
42 ρει ἐν δόξῃ. οὕτω καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν.
43 σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· σπεί-
ρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν
44 ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει· σπείρεται σῶμα
ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. [38]ἔστι σῶμα
45 ψυχικόν, **καὶ ἔστι**[39] **σῶμα**[40] πνευματικόν. οὕτω καὶ
γέγραπται, 'Ἐγένετο ὁ πρῶτος **ἄνθρωπος**[41] Ἀδὰμ εἰς
ψυχὴν ζῶσαν' ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωο-
46 ποιοῦν. ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικόν, ἀλλὰ τὸ
47 ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν. ὁ πρῶτος ἄνθρω-
πος ἐκ γῆς, χοϊκός· ὁ δεύτερος ἄνθρωπος, **ὁ Κύριος**[42]
48 ἐξ οὐρανοῦ. οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί·
καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι·
49 καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, **φορέ-
σομεν**[43] καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου.
50 Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασι-

[29] λαλῶ L (*non marg.*) TTr. [30] ἀλλὰ TTr. [31] ἄφρων LTTr. [32] δίδωσιν αὐτῷ LTTr. [33] – τὸ LTTr. [34] – σὰρξ LTTr. [35] + σὰρξ TTr[L]. [36] πτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων LTTr. [37] ἀλλὰ LTTr. [38] + εἰ LTTr. [39] ἔστιν καὶ LTTr. [40] – σῶμα LTTr. [41] [ἄνθρωπος] L. [42] – ὁ Κύριος LTTr. [43] φορέσωμεν LTTr.

λείαν Θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ **δύνανται***, οὐδὲ ἡ φθορὰ
τὴν ἀφθαρσίαν **κληρονομεῖ**[44]. ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν 51
λέγω· Πάντες **μὲν**[45] **οὐ κοιμηθησόμεθα**[46]· πάντες δὲ
ἀλλαγησόμεθα, ἐν ἀτόμῳ, ἐν **ῥιπῇ**[47] ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ 52
ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίσει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ **ἐγερ-
θήσονται**[48] ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. δεῖ 53
γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ
τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. ὅταν δὲ τὸ 54
φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν
τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος
ὁ γεγραμμένος, 'Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος.'
'Ποῦ σου, θάνατε, τὸ **κέντρον**[49]; ποῦ σου, **ᾅδη**[50], τὸ 55
νῖκος[49];' Τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου, ἡ ἁμαρτία· ἡ 56
δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας, ὁ νόμος· τῷ δὲ Θεῷ χάρις 57
τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ. Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἑδραῖοι 58
γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ
τοῦ Κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ
ἔστι κενὸς ἐν Κυρίῳ.

ΠΕΡΙ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὥσ- **16**
περ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτω
καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. κατὰ μίαν **σαββάτων**[1] ἕκαστος 2
ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθέτω, θησαυρίζων ὅ τι **ἂν**† εὐοδῶ-
ται· ἵνα μή, ὅταν ἔλθω, τότε λογίαι γίνωνται.
ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς **ἐὰν**[2] δοκιμάσητε, δι' ἐπι- 3
στολῶν‡ τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν
εἰς Ἱερουσαλήμ· ἐὰν δὲ **ᾖ ἄξιον**[3] τοῦ κἀμὲ πορεύ- 4
εσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται. Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς 5
ὑμᾶς, ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· Μακεδονίαν γὰρ
διέρχομαι· πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ, ἢ καὶ 6
παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε οὗ ἐὰν
πορεύωμαι. οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· 7
ἐλπίζω **δὲ**[4] χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ

* **δύναται** TTr (*non marg.*). [44] *κληρονομήσει* L. [45] *— μὲν* TTr[L]. [46] *κοιμηθησόμεθα, οὐ* LTr *marg.* [47] *ῥοπῇ* L *marg.* [48] *ἀναστήσονται* L. [49] *κέντρον et νῖκος transferunt* L (*non marg.*) TTr. [50] *θάνατε* LTTr. [1] *σαββάτου* LTTr. † *ἐὰν* Tr. [2] *ἂν* LTr. ‡ , SBE. [3] *ἄξιον ᾖ* LTr. [4] *γὰρ* LTTr.

8 Κύριος **ἐπιτρέπῃ**[5]. ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς
9 Πεντηκοστῆς· θύρα γάρ μοι ἀνέῳγε μεγάλη καὶ
ἐνεργής, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί.
10 Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γέ-
νηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον Κυρίου ἐργάζεται† ὡς
11 **καὶ ἐγώ**[6]. μή τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ· προπέμψατε
δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρός **με**[7]· ἐκδέχομαι γὰρ
12 αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν. Περὶ δὲ Ἀπολλὼ τοῦ
ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς
ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα
13 ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ. Γρηγο-
ρεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, [8]κραταιοῦ-
14 σθε. πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.
15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε τὴν οἰκίαν
Στεφανᾶ. ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας, καὶ εἰς
16 διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς· ἵνα καὶ ὑμεῖς
ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις, καὶ παντὶ τῷ συνερ-
17 γοῦντι καὶ κοπιῶντι. Χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ
Στεφανᾶ καὶ **Φουρτουνάτου**[9] καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ
18 **ὑμῶν**[10] ὑστέρημα **οὗτοι**[11] ἀνεπλήρωσαν· ἀνέπαυσαν
γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε οὖν
19 τοὺς τοιούτους. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς
Ἀσίας· **ἀσπάζονται**[12] ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας
καὶ **Πρίσκιλλα**[13], σὺν τῇ κατ᾽ οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ·
20 ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ἀσπάσασθε
ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.
21, 22 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου· εἴ τις οὐ φιλεῖ
τὸν Κύριον **Ἰησοῦν Χριστόν**[14], ἤτω ἀνάθεμα. μαρὰν
23 ἀθά. ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ **Χριστοῦ**[15] μεθ᾽ ὑμῶν. ἡ
ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. **ἀμήν**[16].

Πρὸς Κορινθίους πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων διὰ Στεφανᾶ, καὶ Φουρτουνάτου, καὶ Ἀχαϊκοῦ, καὶ Τιμοθέου. [17]

[5] ἐπιτρέψῃ LTTr. † ἐγάζεται S *errore.* [6] κἀγώ LTTr. [7] ἐμέ LTr. [8] +[καὶ] L. [9] Φορτουνάτου LTTr. [10] ὑμέτερον LTTr. [11] αὐτοὶ LTr *marg.* [12] ἀσπάζεται L *marg.* TTr *marg.* [13] Πρίσκα TTr. [14] –Ἰησοῦν Χριστόν LTTr. [15] –Χριστοῦ TTr. [16] –ἀμήν TTr[L]. [17] +Ἐν στίχοις $\overline{\omega o}$ S, *deest subscriptio in* LTTr.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ[1].

ΠΑΥΛΟΣ *ἀπόστολος* Ἰησοῦ Χριστοῦ[2], *διὰ θελή-* 1
ματος Θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, τῇ ἐκκλησίᾳ
τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσι
τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη 2
ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν 3
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ Θεὸς
πάσης παρακλήσεως, ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ 4
τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν
τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει, διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς
παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· ὅτι καθὼς πε- 5
ρισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτω
διὰ[3] *Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν.*
εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ 6
σωτηρίας, τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν
παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν· **εἴτε παρακαλού-**
μεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· καὶ ἡ
ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν[4]**·** *εἰδότες ὅτι* **ὥσπερ**[5] 7
κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτω καὶ τῆς παρα-
κλήσεως. Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, 8
ὑπὲρ[6] *τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης* **ἡμῖν**[7] *ἐν τῇ*
Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν **ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν**[8],
ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν· **ἀλλὰ**[9] *αὐτοὶ* 9
ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα
μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ Θεῷ

[1] *Sic* BE: *at* Ἡ πρὸς τοὺς Κορινθίους *δευτέρα* S, Πρὸς Κορινθίους B *apud* LTTr. [2] Χριστοῦ Ἰησοῦ TTr. [3] + τοῦ LTTr. [4] *καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας,* LTr, *at* TTr *marg. sic legunt post τῆς σωτηρίας prim., εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως* (*— τῆς σωτηρίας secund.*) *τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν· καὶ ἡ ἐλ. κ.τ.λ.* [5] ὡς LTTr. [6] περὶ LTTr. [7] — ἡμῖν LTTr. [8] ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρήθημεν LTTr. [9] ἀλλ' L.

10 τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς· ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου
ἐρρύσατο[10] ἡμᾶς καὶ ῥύεται[11], εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι[12]
11 καὶ ἔτι[13] ῥύσεται, συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ
ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς
ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν.
12 Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστί, τὸ μαρτύριον
τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἁπλότητι[14] καὶ εἰλι-
κρινείᾳ[15][16]Θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ, ἀλλ' ἐν χάριτι
Θεοῦ ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ
13 πρὸς ὑμᾶς. οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν, ἀλλ'[17] ἢ
ἃ ἀναγινώσκετε, ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε, ἐλπίζω δὲ ὅτι
14 καὶ[18] ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε, καθὼς καὶ ἐπέγνωτε
ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμεν, καθάπερ
καὶ ὑμεῖς ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου[19] Ἰησοῦ.
15 Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρὸς ὑμᾶς
16 ἐλθεῖν πρότερον[20], ἵνα δευτέραν χάριν* ἔχητε†· καὶ δι'
ὑμῶν διελθεῖν[21] εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακε-
δονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆ-
17 ναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. τοῦτο οὖν βουλευόμενος[22], μή
τι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἢ ἃ βουλεύομαι,
κατὰ σάρκα βουλεύομαι, ἵνα ᾖ παρ' ἐμοὶ τὸ ναὶ ναί,
18 καὶ τὸ οὒ οὔ; πιστὸς δὲ ὁ Θεός, ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ
19 πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἐγένετο[23] ναὶ καὶ οὔ· ὁ γὰρ τοῦ Θεοῦ[24]
υἱὸς Ἰησοῦς Χριστὸς[25] ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθείς,
δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο
20 ναὶ καὶ οὔ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν· ὅσαι γὰρ
ἐπαγγελίαι Θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναί, καὶ ἐν αὐτῷ[26] τὸ
21 ἀμήν, τῷ Θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν. ὁ δὲ βεβαιῶν
ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστόν, καὶ χρίσας ἡμᾶς, Θεός·
22 ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς, καὶ δοὺς τὸν ἀρραβῶνα[27]
τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

[10] ἐρύσατο Tr. [11] καὶ ῥύσεται TTr[L]. [12] [ὅτι] L (*non marg.*) Tr. [1] −ἔτι L *marg.* [14] ἁγιότητι LTTr. [15] εἰλικρινίᾳ T. [16] +τοῦ LTTr. [17] [ἀλλ'] L. [18] −καὶ LTTr. [19] +ἡμῶν T[L]. [20] πρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν LTTr. * χαρὰν Tr *marg.* † σχῆτε TTr. [21] ἀπελθεῖν L (*non marg.*). [22] βουλόμενος LTTr. [23] ἔστιν LTTr. [24] τοῦ θεοῦ γὰρ LTTr. [25] Χριστὸς Ἰησοῦς TTr *marg.* [26] διὸ καὶ δι' αὐτοῦ LTTr. [27] ἀραβῶνα LT.

Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν Θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν 23
ἐμὴν ψυχήν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἦλθον εἰς
Κόρινθον· οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, 24
ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν, τῇ γὰρ πίστει
ἑστήκατε. ἔκρινα **δὲ*** ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν 2
ἐλθεῖν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς[1]. εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, 2
καὶ τίς **ἐστιν**[2] ὁ εὐφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος
ἐξ ἐμοῦ; καὶ ἔγραψα **ὑμῖν**[3] τοῦτο αὐτό, ἵνα μὴ ἐλθὼν 3
λύπην **ἔχω**[4] ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν· πεποιθὼς ἐπὶ
πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστιν.
ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα 4
ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ
τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς
ὑμᾶς.

Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, **ἀλλ'**[5] 5
ἀπὸ μέρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ[6] πάντας ὑμᾶς. ἱκανὸν 6
τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων·
ὥστε τοὐναντίον **μᾶλλον**† ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ πα- 7
ρακαλέσαι, μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ
ὁ τοιοῦτος. διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν 8
ἀγάπην. εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν 9
δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. ᾧ δέ τι 10
χαρίζεσθε, **καὶ ἐγώ**[7]· καὶ γὰρ ἐγὼ εἴ τι **κεχάρισμαι**,
ᾧ κεχάρισμαι[8], δι' ὑμᾶς, ἐν προσώπῳ Χριστοῦ, ἵνα 11
μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ
τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρωάδα[9] εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ 12
Χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεῳγμένης ἐν Κυρίῳ, οὐκ 13
ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ μὴ εὑρεῖν με
Τίτον τὸν ἀδελφόν μου· ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς,
ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν. Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ πάν- 14
τοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ τὴν
ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν

* γαρ Tr *marg.* [1] ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν LTTr. [2] —ἐστιν LTTr. [3] —ὑμῖν LTTr. [4] σχῶ TTr. [5] ἀλλὰ LTTr. [6] , BETTr (*sic* L). † [μᾶλλον] Tr (—μᾶλλον Tr *marg.*). [7] κἀγώ LTTr. [8] ὃ κεχάρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι LTTr. [9] Τρῳάδα LT.

15 παντὶ τόπῳ. ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ Θεῷ ἐν
16 τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις· οἷς μέν,
ὀσμὴ[10] θανάτου εἰς θάνατον· οἷς δέ, ὀσμὴ[10] ζωῆς
17 εἰς ζωήν. καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός; οὐ γάρ ἐσμεν
ὡς οἱ πολλοί, καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ,
ἀλλ'* ὡς ἐξ **εἰλικρινείας†**, ἀλλ' ὡς ἐκ Θεοῦ, **κατενώπιον
τοῦ**[11] Θεοῦ, ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.

3 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς **συνιστάνειν**[1]; **εἰ**[2] μὴ χρῄ-
ζομεν, ὥς[3] **τινες**, ‡**συστατικῶν** ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς, ἢ
2 ἐξ ὑμῶν **συστατικῶν**[4]; ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε,
[5]**ἐγγεγραμμένη** ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη
3 καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων· φανερού-
μενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ'
ἡμῶν, [5]**ἐγγεγραμμένη** οὐ μέλανι, ἀλλὰ πνεύματι Θεοῦ
ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, **ἀλλ'**[6] ἐν πλαξὶ **καρδίας**[7]
4 σαρκίναις. Πεποίθησιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ
5 Χριστοῦ πρὸς τὸν Θεόν· οὐχ ὅτι ἱκανοί ἐσμεν **ἀφ'
ἑαυτῶν λογίσασθαί τι**[8], ὡς ἐξ **ἑαυτῶν**[9], ἀλλ' ἡ ἱκανό-
6 της ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ· ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακό-
νους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος, ἀλλὰ πνεύμα-
τος· τὸ γὰρ γράμμα **ἀποκτείνει**[10], τὸ δὲ πνεῦμα
7 ζωοποιεῖ. Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν **γράμμα-
σιν**[11], ἐντετυπωμένη **ἐν**[12] λίθοις, ἐγενήθη ἐν δόξῃ,
ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς
τὸ πρόσωπον **Μωσέως**[13], διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου
8 αὐτοῦ, τὴν καταργουμένην· πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ δια-
9 κονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; εἰ γὰρ **ἡ διακο-
νία**[14] τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῷ μᾶλλον περισ-
10 σεύει ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης **ἐν**[15] δόξῃ. καὶ γὰρ
οὐδὲ[16] δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέ-
11 ρει, **ἕνεκεν**[17] τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. εἰ γὰρ τὸ

[10] + ἐκ LTTr. * ἀλλὰ Tr. † εἰλικρινίας T. [11] κατέναντι (− τοῦ) LTTr. [1] συνιστᾶν LTr. [2] ἦ LTTr. [3] + [πέρ] L. ‡ συν- Tr. [4] − συστατικῶν LTTr. [5] ἐν- T. [6] ἀλλὰ BE. [7] καρδίαις LTTr. [8] λογίζεσθαί (λογίσασθαί Tr *marg.*) τι ἀφ' ἑαυτῶν LTr *marg.*, *at* ἀφ' ἑαυτῶν ἱκανοί ἐσμεν λογίσασθαί τι TTr. [9] αὐτῶν LTr. [10] ἀποκταίνει L *forsan errore*, ἀποκτέννει TTr. [11] γράμματι L (*non marg.*) Tr (*non marg.*). [12] − ἐν LTTr. [13] Μωυσέως LTTr. [14] τῇ διακονίᾳ L (*non marg.*) TTr (*non marg.*). [15] − ἐν LTTr. [16] οὐ LTTr. [17] εἵνεκεν L (*non marg.*) TTr.

καταργούμενον, διὰ δόξης, πολλῷ μᾶλλον τὸ μένον,
ἐν δόξῃ. Ἔχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα, πολλῇ 12
παρρησίᾳ χρώμεθα· καὶ οὐ καθάπερ **Μωσῆς**[18] ἐτίθει 13
κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον **ἑαυτοῦ**[19], πρὸς τὸ μὴ
ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταρ-
γουμένου· **ἀλλ'*** ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι 14
γὰρ τῆς σήμερον[20] τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώ-
σει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμε-
νον, **ὅ τι**[21] ἐν Χριστῷ καταργεῖται· ἀλλ' ἕως σή- 15
μερον, ἡνίκα **ἀναγινώσκεται**[22] **Μωσῆς**[18], κάλυμμα ἐπὶ
τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται· ἡνίκα **δ' ἂν**† ἐπιστρέψῃ 16
πρὸς Κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. Ὁ δὲ Κύ- 17
ριος τὸ πνεῦμά ἐστιν· οὗ δὲ τὸ πνεῦμα Κυρίου,
ἐκεῖ[23] ἐλευθερία. ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακεκαλυμμένῳ 18
προσώπῳ τὴν δόξαν Κυρίου κατοπτριζόμενοι, τὴν
αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν,
καθάπερ ἀπὸ Κυρίου πνεύματος. Διὰ τοῦτο ἔχον- **4**
τες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς ἠλεήθημεν, οὐκ
ἐκκακοῦμεν[1], **ἀλλ'**[2] ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύ- 2
νης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ μηδὲ δολοῦντες
τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀλη-
θείας **συνιστῶντες**[3] ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν
ἀνθρώπων, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Εἰ δὲ καὶ ἔστι κεκα- 3
λυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις
ἐστὶ κεκαλυμμένον· ἐν οἷς ὁ Θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου 4
ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ **αὐ-
γάσαι**[4] **αὐτοῖς**[5] τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου **τῆς**‡
δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ. οὐ 5
γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ **Χριστὸν Ἰησοῦν**[6]
Κύριον· ἑαυτοὺς δέ, δούλους ὑμῶν διὰ **Ἰησοῦν**[7]. ὅτι 6
ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν§ ἐκ σκότους φῶς **λάμψαι**[8], ὃς ἔλαμ-
ψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, πρὸς φωτισμὸν τῆς

[18] Μωυσῆς LTTr. [19] αὐτοῦ LTr. * ἀλλὰ Tr. [20] + ἡμέρας LTTr. [21] ὅτι LTTr. [22] ἂν ἀναγινώσκηται LTTr. † δὲ ἐὰν T, δὲ ἂν Tr. [23] − ἐκεῖ LTTr. [1] ἐγκακοῦμεν LTTr. [2] ἀλλὰ LTTr. [3] συνιστάντες LTTr. [4] καταυγάσαι L *marg.* Tr *marg.* [5] − αὐτοῖς LTTr. ‡ τὸν E. [6] Ἰησοῦν χριστὸν LTr *marg.* [7] Ἰησοῦ L *marg.* § · T (*sic* LTr). [8] λάμψει L (*non marg.*) TTr.

γνώσεως τῆς δόξης **τοῦ Θεοῦ**[9] ἐν προσώπῳ **Ἰησοῦ**[10]
Χριστοῦ.
7 Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις
σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ᾖ τοῦ Θεοῦ,
8 καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν· ἐν παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλ' οὐ στε-
νοχωρούμενοι· ἀπορούμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι·
9 διωκόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι· καταβαλ-
10 λόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι· πάντοτε τὴν νέκρω-
σιν τοῦ **Κυρίου**[11] Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες,
ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν **τῷ σώματι*** ἡμῶν φανε-
11 ρωθῇ. ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες, εἰς θάνατον παρα-
διδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ
12 φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. Ὥστε ὁ **μὲν**[12]
13 θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν· ἔχον-
τες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γε-
γραμμένον, 'Ἐπίστευσα, διὸ† ἐλάλησα,' καὶ ἡμεῖς
14 πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν· εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας
τὸν **Κύριον**‡ Ἰησοῦν, καὶ ἡμᾶς **διὰ**[13] Ἰησοῦ ἐγερεῖ,
15 καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς,
ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα, διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐ-
16 χαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Διὸ
οὐκ **ἐκκακοῦμεν**[14]· ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος
διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ **ἔσωθεν**[15] ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ
17 καὶ ἡμέρᾳ. τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως
ἡμῶν§ καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος
18 δόξης κατεργάζεται ἡμῖν, μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ
βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλε-
πόμενα, πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα, αἰώνια.
5 οἴδαμεν γάρ, ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ
σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ Θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν
2 ἀχειροποίητον, αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ γὰρ ἐν
τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρα-
3 νοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες· εἴ **γε**[1] καὶ ἐνδυσά-
4 μενοι, οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν

[9] αὐτοῦ L. [10] –Ἰησοῦ LTTr. [11] –Κυρίου LTTr. * τοῖς σώμασιν T. [12] –μὲν LTTr. † +καὶ T. ‡ [κύριον] Tr. [13] σὺν LTTr. [14] ἐγκακοῦμεν LTTr. [15] ἔσω ἡμῶν LTTr. § [ἡμῶν] Tr marg. [1] περ LTr.

τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμενοι· **ἐπειδὴ**[3] οὐ θέλο-
μεν ἐκδύσασθαι, **ἀλλ'*** ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ
τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς 5
εἰς αὐτὸ τοῦτο, Θεός, ὁ **καὶ**[4] δοὺς ἡμῖν τὸν **ἀρραβῶνα**†
τοῦ πνεύματος. θαρροῦντες οὖν πάντοτε, καὶ εἰδότες 6
ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ
Κυρίου· διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ 7
εἴδους· θαρροῦμεν δέ, καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδη- 8
μῆσαι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν
Κύριον.

Διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες, εἴτε 9
ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. τοὺς γὰρ πάντας 10
ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ
Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ **διὰ**[5] τοῦ σώμα-
τος, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθόν, εἴτε **κακόν**[6]. εἰ- 11
δότες οὖν τὸν φόβον τοῦ Κυρίου, ἀνθρώπους πείθο-
μεν, Θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς
συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι. οὐ **γὰρ**[7] πάλιν 12
ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες
ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ **ἡμῶν**[8], ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς
ἐν προσώπῳ καυχωμένους, καὶ **οὐ**[9] καρδίᾳ. εἴτε γὰρ 13
ἐξέστημεν, Θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. Ἡ γὰρ 14
ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο, 15
ὅτι **εἰ**[10] εἷς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες
ἀπέθανον· καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἵνα οἱ ζῶντες
μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθα-
νόντι καὶ ἐγερθέντι. ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα 16
οἴδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ **δὲ**[11] καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ
σάρκα Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκ **ἔτι**[12] γινώσκομεν.
ὥστε εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα 17
παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ **τὰ πάντα**[13]. Τὰ δὲ 18
πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ, τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ
διὰ **'Ιησοῦ**[14] Χριστοῦ, καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν

[3] ἐφ' ᾧ BELTTr. * ἀλλὰ Tr. [4] – καὶ LTTr. † ἀραβῶνα T. [5] ἴδια L *marg.* Tr *marg.* [6] φαῦλον TTr (*non marg.*). [7] – γὰρ LT(*ita vult*)Tr. [8] ὑμῶν L *marg.* Tr *marg.* [9] μὴ ἐν LTTr. [10] – εἰ LTTr. [11] – δὲ LTTr. [12] οὐκέτι LTTr. [13] – τὰ πάντα LTTr. [14] – 'Ιησοῦ LTTr.

19 τῆς καταλλαγῆς· ὡς ὅτι Θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον
καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ πα-
ραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος[15] ἐν ἡμῖν τὸν λόγον
20 τῆς καταλλαγῆς. Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν,
ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ
21 Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ Θεῷ· τὸν **γὰρ**[16] μὴ γνόν-
τα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα
6 ἡμεῖς **γινώμεθα**[17] δικαιοσύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ. συνερ-
γοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν
2 τοῦ Θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς· λέγει γάρ, 'Καιρῷ δεκτῷ
ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά
σοι' ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα
3 σωτηρίας· μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν,
4 ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία· ἀλλ' ἐν παντὶ **συνισ-
τῶντες**[1] ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ,
5 ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, ἐν πλη-
γαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν
6 ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, ἐν ἁγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν
μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, ἐν
7 ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει
Θεοῦ· διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν
8 καὶ ἀριστερῶν, διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφη-
9 μίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι, καὶ ἀληθεῖς· ὡς
ἀγνοούμενοι, καὶ ἐπιγινωσκόμενοι· ὡς ἀποθνήσκον-
τες, καὶ ἰδοὺ ζῶμεν· ὡς παιδευόμενοι, καὶ μὴ θα-
10 νατούμενοι· ὡς λυπούμενοι, ἀεὶ δὲ χαίροντες· ὡς
πτωχοί, πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες· ὡς μηδὲν ἔχοντες,
καὶ πάντα κατέχοντες.
11 Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγε πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ
12 καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται· οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν
ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν.
13 τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς τέκνοις λέγω, πλατύν-
14 θητε καὶ ὑμεῖς. Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπί-
στοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ; **τίς**

[15] θήμενος E. [16] —γὰρ LTTr. [17] γενώμεθα LTTr.
[1] συνιστάντες LTTr.

δὲ[2] *κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; τίς δὲ συμφώνησις* 15
Χριστῷ[3] *πρὸς* Βελίαρ[4]; *ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπί-*
*στου; τίς δὲ*****συγκατάθεσις*** *ναῷ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων;* 16
ὑμεῖς[5] *γὰρ ναὸς Θεοῦ* **ἐστε**[6] *ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ*
Θεός, ‘Ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ [7]**ἐμπεριπατήσω·**
καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί **μοι**[8] *λαός.*
διὸ **ἐξέλθετε**[9] *ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε, λέγει* 17
Κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἅπτεσθε. κἀγὼ εἰσδέξ-
ομαι ὑμᾶς, καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς 18
ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει Κύριος
παντοκράτωρ.’ Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, **7**
ἀγαπητοί, καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσ-
μοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην
ἐν φόβῳ Θεοῦ.

Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφ-
θείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. **οὐ πρὸς κατά-** 3
κρισιν[1] *λέγω· προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις*
ἡμῶν ἐστε εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ [2]**συζῆν.** *πολλή* 4
μοι παρρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ
ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύο-
μαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. Καὶ γὰρ 5
ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν, οὐδεμίαν **ἔσχηκεν**
ἄνεσιν[3] *ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ᾽ ἐν παντὶ θλιβόμενοι·*
ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. ἀλλ᾽ ὁ παρακαλῶν 6
τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐν τῇ
παρουσίᾳ Τίτου· οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, 7
ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ᾗ παρεκλήθη ἐφ᾽ ὑμῖν,
ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν
ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλ-
λον χαρῆναι. Ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπι- 8
στολῇ, οὐ μεταμέλομαι, εἰ καὶ μετεμελόμην· βλέπω
γὰρ[4] *ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη, εἰ καὶ πρὸς ὥραν ἐλύπη-*

[2] *ἢ τίς* LTTr. [3] Χριστοῦ LTTr. [4] Βελίαλ BEL. * *συν-* T.
[5] *ἡμεῖς* L (*non marg.*) TTr (*non marg.*). [6] *ἐσμὲν* L (*non marg.*) TTr (*non marg.*). [7] *ἐν-* T. [8] *μου* LTTr. [9] *ἐξέλθατε* LTTr.
[1] *πρὸς κατάκρισιν οὐ* LTTr. [2] *συν-* LTTr. [3] *ἔσχεν ἄνεσιν* LTr (*non marg.*), *ἄνεσιν ἔσχηκεν* L *marg.* [4] —*γὰρ* Tr [LTr *marg.*].

9 σεν ὑμᾶς· νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι
ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ Θεόν,
10 ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν
λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον **κατερ-
γάζεται**[5]· ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργά-
11 ζεται. ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ Θεὸν λυπη-
θῆναι **ὑμᾶς**[6], πόσην **κατειργάσατο*** [7]ὑμῖν σπουδήν,
ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον,
ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, **ἀλλ'**[8] ἐκδίκησιν; ἐν
παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἁγνοὺς εἶναι **ἐν**[9] τῷ πράγ-
12 ματι. ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ **εἵνεκεν**[10] τοῦ
ἀδικήσαντος, οὐδὲ **εἵνεκεν**[10] τοῦ ἀδικηθέντος· **ἀλλ'**†
εἵνεκεν[10] τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν **ὑμῶν**[11] τὴν
13 ὑπὲρ **ἡμῶν**[12] πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Διὰ
τοῦτο παρακεκλήμεθα ἐπὶ[13] τῇ παρακλήσει **ὑμῶν**[14]·
περισσοτέρως **δὲ**[15] μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ
Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάν-
14 των ὑμῶν· ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι,
οὐ κατῃσχύνθην· ἀλλ' ὡς **πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλή-
σαμεν ὑμῖν**[16], οὕτω καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν[17] **ἡ**‡ ἐπὶ
15 Τίτου, ἀλήθεια ἐγενήθη· καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ
περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστιν, ἀναμιμνησκομένου τὴν
πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου
16 ἐδέξασθε αὐτόν. χαίρω[18] ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν
ὑμῖν.

8 ΓΝΩΡΙΖΟΜΕΝ δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ
Θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακε-
2 δονίας· ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ περισσεία
τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν
ἐπερίσσευσεν εἰς **τὸν πλοῦτον**[1] τῆς ἁπλότητος αὐτῶν·
3 ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ **ὑπὲρ**[2] δύναμιν αὐθαί-
4 ρετοι, μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν,

[5] ἐργάζεται LTTr. [6] − ὑμᾶς LTTr. * κατήργασατο T. [7] + [ἐν] L. [8] ἀλλὰ LTTr. [9] − ἐν TTr[L]. [10] ἕνεκεν LTTr. † ἀλλὰ Tr. [11] ἡμῶν BEL *marg.* [12] ὑμῶν BE. [13] + δὲ LTTr. [14] ἡμῶν LTTr. [15] − δὲ LTTr. [16] πάντοτε ὑμῖν ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν L *marg.* [17] ὑμῶν L. ‡ − ἡ T[Tr]. [18] + οὖν E.
[1] τὸ πλοῦτος LTTr. [2] παρὰ LTTr.

τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς
τοὺς ἁγίους **δέξασθαι ἡμᾶς**[3]· καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσα- 5
μεν, **ἀλλ'**[4] ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ Κυρίῳ, καὶ
ἡμῖν διὰ θελήματος Θεοῦ· εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς 6
Τίτον, ἵνα καθὼς προενήρξατο, οὕτω καὶ ἐπιτελέσῃ
εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. Ἀλλ' ὥσπερ ἐν 7
παντὶ περισσεύετε, πίστει, καὶ λόγῳ, καὶ γνώσει,
καὶ πάσῃ σπουδῇ, καὶ τῇ **ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν***ἀγάπῃ,
ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε. οὐ κατ' 8
ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρων σπουδῆς καὶ
τὸ τῆς **ὑμετέρας**[5] ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων· γινώσ- 9
κετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσε, πλούσιος ὤν, ἵνα
ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσητε. καὶ γνώμην 10
ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες
οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προενήρ-
ξασθε ἀπὸ πέρυσι· νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτε- 11
λέσατε, ὅπως καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτω
καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν. Εἰ γὰρ ἡ προθυμία 12
πρόκειται, καθὸ **ἐὰν****ἔχῃ **τις**[6], εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ
οὐκ ἔχει. οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν **δὲ**[7] θλί- 13
ψις[8]· ἀλλ' ἐξ ἰσότητος, ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν
περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ 14
ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα·
ὅπως γένηται ἰσότης, καθὼς γέγραπται, Ὁ τὸ πολύ, 15
οὐκ ἐπλεόνασε· καὶ ὁ τὸ ὀλίγον, οὐκ ἠλαττόνησε.

Χάρις δὲ τῷ Θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν 16
ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου· ὅτι τὴν μὲν παρά- 17
κλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων, αὐθαί-
ρετος ἐξῆλθε πρὸς ὑμᾶς. Συνεπέμψαμεν δὲ **μετ'** 18
αὐτοῦ τὸν ἀδελφόν†, οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ
διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ 19
χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν,
σὺν[9] τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν,

[3] —δέξασθαι ἡμᾶς LTTr. [4] ἀλλὰ TTr. * ἐξ ἡμῶν B. [5] ἡμετέρας E. ** ἂν T. [6] —τις LTTr. [7] —δὲ LTTr. [8] θλῖψις LTr. † τὸν ἀδελφὸν μετ' αὐτοῦ T. [9] ἐν LTr.

πρὸς τὴν **αὐτοῦ**[10] τοῦ Κυρίου δόξαν, καὶ προθυμίαν
20 **ὑμῶν**[11]· στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς μωμήσηται
ἐν τῇ ἁδρότητι* ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ᾽ ἡμῶν·
21 **προνοούμενοι**[12 13] καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον Κυρίου, ἀλλὰ
22 καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. Συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς
τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς
πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιό-
23 τερον, πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. εἴτε ὑπὲρ
Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε
ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ.
24 Τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν, καὶ ἡμῶν καυ-
χήσεως ὑπὲρ ὑμῶν, εἰς αὐτοὺς **ἐνδείξασθε**[14] **καὶ**[15] εἰς
9 πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν. Περὶ μὲν γὰρ τῆς δια-
κονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισσόν μοι ἐστὶ τὸ
2 γράφειν ὑμῖν. οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν, ἣν
ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, ὅτι Ἀχαΐα παρεσ-
κεύασται ἀπὸ πέρυσι· καὶ **ὁ**† **ἐξ**[1] ὑμῶν ζῆλος ἠρέ-
3 θισε τοὺς πλείονας. ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα
μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ
μέρει τούτῳ· ἵνα καθὼς ἔλεγον, παρεσκευασμένοι
4 ἦτε, μή πως ἐὰν ἔλθωσι σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες, καὶ
εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους, καταισχυνθῶμεν
ἡμεῖς, ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς, ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ
5 **τῆς καυχήσεως**[2]. ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρα-
καλέσαι τοὺς ἀδελφούς, ἵνα προέλθωσιν **εἰς**[3] ὑμᾶς,
καὶ προκαταρτίσωσι τὴν **προκατηγγελμένην**[4] εὐλογίαν
ὑμῶν ταύτην ἑτοίμην εἶναι, οὕτως ὡς εὐλογίαν, **καὶ**‡
6 μὴ **ὥσπερ**[5] πλεονεξίαν. Τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φειδο-
μένως, φειδομένως καὶ θερίσει· καὶ ὁ σπείρων ἐπ᾽
7 εὐλογίαις, ἐπ᾽ εὐλογίαις καὶ θερίσει. ἕκαστος καθὼς
προαιρεῖται[6] τῇ καρδίᾳ· μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης·
8 ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός. **δυνατὸς**[7] δὲ ὁ Θεὸς
πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ

10 – αὐτοῦ LTr. 11 ἡμῶν LTTr. * ἀδρότητι S. 12 προνοοῦμεν LTTr. 13 + γὰρ LTTr. 14 ἐνδεικνύμενοι LTTr (non marg.). 15 – καὶ LTTr. † τὸ TTr. 1 – ἐξ LTTr. 2 – τῆς καυχήσεως LTTr. 3 πρὸς LTr. 4 προεπηγγελμένην LTTr. ‡ – καὶ T. 5 ὡς LTTr. 6 προήρηται LTTr. 7 δυνατεῖ LTTr.

πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες, περισσεύητε εἰς
πᾶν ἔργον ἀγαθόν· καθὼς γέγραπται, 'Ἐσκόρπισεν, 9
ἔδωκε τοῖς πένησιν· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς
τὸν αἰῶνα.' Ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν **σπέρμα**[8] τῷ σπείροντι 10
καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν **χορηγήσαι**[9], καὶ **πληθύναι**[10] τὸν
σπόρον ὑμῶν, καὶ **αὐξήσαι**[11] τὰ **γεννήματα**[12] τῆς δι-
καιοσύνης ὑμῶν. ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν 11
ἁπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν
τῷ[13] Θεῷ· ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ 12
μόνον ἐστὶ προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν
ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαρι-
στιῶν τῷ Θεῷ· διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης 13
δοξάζοντες τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας
ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἁπλότητι
τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας, καὶ αὐτῶν 14
δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερ-
βάλλουσαν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. χάρις **δὲ**[14] τῷ 15
Θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.

ΑΥΤΟΣ δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς **10**
πρᾳότητος[1] καὶ ἐπιεικείας τοῦ Χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσ-
ωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς
ὑμᾶς· δέομαι δέ, τὸ μὴ παρὼν θαρρῆσαι τῇ πεποι- 2
θήσει, ᾗ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπί τινας τοὺς λογι-
ζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. ἐν 3
σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες, οὐ κατὰ σάρκα στρατευ-
όμεθα (τὰ γὰρ ὅπλα τῆς **στρατείας**[2] ἡμῶν οὐ σαρ- 4
κικά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ Θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρω-
μάτων), λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα 5
ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ αἰχμα-
λωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ,
καὶ ἐν ἑτοίμῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, 6
ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ* ὑπακοή.

Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε[3]; εἴ τις πέποιθεν 7
ἑαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν **ἀφ'**†

[8] σπόρον LTr. [9] χορηγήσει LTTr. [10] πληθυνεῖ LT, πληθύνει Tr. [11] αὐξήσει LTTr. [12] γενήματα LTTr. [13] [τῷ] L. [14] — δὲ LTTr. [1] πραΰτητος LTTr. [2] στρατιᾶς T. * — ἡ B. [3] . L. † ἐφ' TTr.

ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς
8 Χριστοῦ[4]. ἐάν τε[5] γὰρ καὶ[6] περισσότερόν τι **καυχή-**
σωμαι* περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἧς ἔδωκεν ὁ Κύριος
ἡμῖν[7] εἰς οἰκοδομήν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν,
9 οὐκ αἰσχυνθήσομαι· ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν
10 ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. ὅτι αἱ **μὲν ἐπιστολαί**[8],
φησί[†], βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί· ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώ-
11 ματος ἀσθενής, καὶ ὁ λόγος **ἐξουθενημένος**[9]. τοῦτο
λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἷοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι'
ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ.
12 Οὐ γὰρ τολμῶμεν [10]**ἐγκρῖναι** ἢ [11]**συγκρῖναι** ἑαυτούς
τισι τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων, ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυ-
τοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες, καὶ [11]**συγκρίνοντες** ἑαυτοὺς
13 ἑαυτοῖς, οὐ **συνιοῦσιν**[12]. ἡμεῖς δὲ **οὐχὶ**[13] εἰς τὰ ἄμετρα
καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ
ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ Θεὸς μέτρου ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ
14 ὑμῶν. **οὐ γὰρ ὡς**[14] μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερ-
εκτείνομεν ἑαυτούς[15]· ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν
15 ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ· οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα
καυχώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες,
αὐξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν, ἐν ὑμῖν μεγαλυν-
16 θῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσείαν, εἰς τὰ
ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ
17 κανόνι εἰς τὰ ἕτοιμα καυχήσασθαι. Ὁ δὲ καυχώ-
18 μενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω· οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν **συν-**
ιστῶν[16], ἐκεῖνός ἐστι δόκιμος, **ἀλλ'**[17] ὃν ὁ Κύριος
συνίστησιν.

11 ὌΦΕΛΟΝ **ἀνείχεσθέ**[1] μου μικρὸν[2] **τῇ ἀφροσύνῃ**[3]·
2 ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς Θεοῦ ζήλῳ·
ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἁγνὴν πα-
3 ραστῆσαι τῷ Χριστῷ· φοβοῦμαι δὲ μή πως ὡς ὁ
ὄφις Εὔαν **ἐξηπάτησεν**[4] **ἐν τῇ** πανουργίᾳ αὐτοῦ, **οὕτω**[5]

[4] —Χριστοῦ LTTr. [5] —τε Tr[L]. [6] —καὶ LTTr. * καυχήσομαι T. [7] —ἡμῖν LTTr. [8] ἐπιστολαὶ μέν LTTr. † φασιν LTr *marg.* [9] ἐξουδενημένος L. [10] ἐν- T. [11] συν- T. [12] συνιᾶσιν LTTr. [13] οὐκ LTTr. [14] ὡς γὰρ L. [15] ; L. [16] συνιστάνων LTTr. [17] ἀλλὰ LTr. [1] ἠνείχεσθε E. [2] +τι BELTTr. [3] τῆς (—τῆς LTTr) ἀφροσύνης BELTTr. [4] ἐξηπάτησεν Εὔαν LTTr. [5] —οὕτω LTTr.

φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἁπλότητος[6] τῆς
εἰς **τὸν*** Χριστόν. εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον 4
Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτε-
ρον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον
ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς **ἠνείχεσθε**[7]. Λογίζομαι **γὰρ**[8] 5
μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπὲρ λίαν[9] ἀποστόλων. εἰ 6
δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει· ἀλλ' ἐν
παντὶ **φανερωθέντες**[10] ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς. ἢ ἁμαρτίαν 7
ἐποίησα, ἐμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι
δωρεὰν τὸ τοῦ Θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν;
ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα, λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν 8
ὑμῶν διακονίαν· καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερη-
θείς, οὐ κατενάρκησα **οὐδενός**[11]· τὸ γὰρ ὑστέρημά 9
μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ
Μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ **ὑμῖν ἐμαυτὸν**[12] ἐτή-
ρησα καὶ τηρήσω. ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοί, 10
ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ **σφραγίσεται**[13] εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς
κλίμασι τῆς Ἀχαΐας. διατί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; 11
ὁ Θεὸς οἶδεν· ὃ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω 12
τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμήν, ἵνα ἐν ᾧ καυ-
χῶνται, εὑρεθῶσι καθὼς καὶ ἡμεῖς. οἱ γὰρ τοιοῦτοι 13
ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι
εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ· καὶ οὐ **θαυμαστόν**[14]· αὐτὸς 14
γὰρ ὁ Σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φω-
τός· οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετα- 15
σχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης, ὧν τὸ τέλος
ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

Πάλιν λέγω, μή τίς με δόξῃ ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μή 16
γε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα **μικρόν τι κἀγὼ**[15]
καυχήσωμαι. ὃ λαλῶ, οὐ **λαλῶ κατὰ Κύριον**[16], ἀλλ' ὡς ἐν 17
ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. ἐπεὶ 18
πολλοὶ καυχῶνται κατὰ **τὴν**† σάρκα, κἀγὼ καυχήσο-
μαι. ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι ὄντες· 19

[6] + *καὶ τῆς ἁγνότητος* [LTr[Tr *marg.*]. * − *τὸν* T. [7] *ἀνέχεσθε* L, *ἀνείχεσθε* TTr. [8] *δὲ* LTr *marg.* [9] *ὑπερλίαν* BLT. [10] *φανερώσαντες* LTTr. [11] *οὐθενός* LTTr. [12] *ἐμαυτὸν ὑμῖν* LTTr. [13] *φραγήσεται* BELTTr. [14] *θαῦμα* LTTr. [15] *κἀγὼ μικρόν τι* LTTr. [16] *κατὰ κύριον λαλῶ* LTTr. † − *τὴν* TTr.

20 *ἀνέχεσθε γάρ, εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσ-*
θίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, **εἴ τις ὑμᾶς εἰς**
21 **πρόσωπον**[17] *δέρει. κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς*
ἠσθενήσαμεν[18]· *ἐν ᾧ δ' ἄν τις τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνῃ*
22 *λέγω, τολμῶ κἀγώ. Ἑβραῖοί εἰσι; κἀγώ·* **Ἰσρα-**
ηλῖταί[19] *εἰσι; κἀγώ· σπέρμα Ἀβραάμ εἰσι; κἀγώ·*
23 *διάκονοι Χριστοῦ εἰσι; παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ*
ἐγώ[20]· *ἐν κόποις περισσοτέρως,* **ἐν πληγαῖς ὑπερβαλ-**
λόντως[21], *ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν θανάτοις*
24 *πολλάκις. ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις* **τεσσαράκοντα**[22]
25 *παρὰ μίαν ἔλαβον, τρὶς* **ἐρραβδίσθην**[23], *ἅπαξ ἐλιθάσ-*
θην, τρὶς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πε-
26 *ποίηκα· ὁδοιπορίαις πολλάκις· κινδύνοις ποταμῶν,*
κινδύνοις λῃστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ
ἐθνῶν, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κιν-
27 *δύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις·* **ἐν**[24]
κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ
καὶ δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμ-
28 *νότητι· χωρὶς τῶν παρεκτός, ἡ* **ἐπισύστασίς μου**[25] *ἡ*
29 *καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. τίς*
ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ
30 *ἐγὼ πυροῦμαι; εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας*
31 *μου καυχήσομαι. Ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου*
ἡμῶν[26] *Ἰησοῦ* **Χριστοῦ**[27] *οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς*
32 *τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρ-*
χης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν **Δαμασκηνῶν**
33 **πόλιν**[28], *πιάσαι με* **θέλων**[29]· *καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαρ-*
γάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους, καὶ ἐξέφυγον τὰς
12 *χεῖρας αὐτοῦ. Καυχᾶσθαι* **δὴ οὐ συμφέρει μοι· ἐλεύ-**
σομαι γὰρ[1] *εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις Κυρίου.*
2 *οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων·*

17 *εἰς πρόσωπον ὑμᾶς* LTTr. 18 *ἠσθενήκαμεν* LTTr. 19 *Ἰσραηλεῖταί* T. 20 *ὑπερεγώ* L. 21 *ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως ante ἐν θανάτοις legunt* LTr, *at ἐν πληγαῖς περισσοτέρως, ἐν φυλακαῖς ὑπερβαλλόντως* T. 22 *τεσσεράκοντα* LTTr. 23 *ἐραβδίσθην* LTTr. 24 *– ἐν* LTTr. 25 *ἐπίστασίς μοι* LTTr. 26 *– ἡμῶν* LTTr. 27 – Χριστοῦ LTTr. 28 *πόλιν Δαμασκηνῶν* LTTr. 29 *– θέλων* LTTr. 1 *δεῖ, οὐ συμφέρον μέν, ἐλεύσομαι δὲ* (+*καὶ* L) LTTr.

εἴτε ἐν σώματι, οὐκ οἶδα· εἴτε ἐκτὸς **τοῦ**[2] σώματος,
οὐκ οἶδα· ὁ Θεὸς οἶδεν· ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον
ἕως τρίτου οὐρανοῦ. καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρω- 3
πον· εἴτε ἐν σώματι, εἴτε **ἐκτὸς**[3] τοῦ σώματος, **οὐκ**
οἶδα[4]· ὁ Θεὸς οἶδεν· ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον, 4
καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ
λαλῆσαι. ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχήσομαι· ὑπὲρ δὲ 5
ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι, εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις
μου[5]. ἐὰν γὰρ θελήσω καυχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι 6
ἄφρων· ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι δέ, μή τις εἰς
ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με, ἢ ἀκούει **τι**[6] ἐξ
ἐμοῦ.

Καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων[7] ἵνα μὴ 7
ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος
Σατᾶν[8] ἵνα με κολαφίζῃ, **ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι**[9]. [10]ὑπὲρ 8
τούτου τρὶς τὸν Κύριον παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ
ἀπ' ἐμοῦ· καὶ εἴρηκέ μοι, "Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· 9
ἡ γὰρ δύναμίς **μου**[11] ἐν ἀσθενείᾳ **τελειοῦται**[12]." ἥδιστα
οὖν μᾶλλον καυχήσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις **μου***, ἵνα
ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. διὸ 10
εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν
διωγμοῖς, **ἐν**† στενοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ· ὅταν γὰρ
ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι. Γέγονα ἄφρων **καυχώ-** 11
μενος[13]· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε. ἐγὼ γὰρ ὤφειλον ὑφ'
ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπὲρ
λίαν[14] ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν εἰμι.

Τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου **κατειργάσθη**[15] ἐν 12
ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, **ἐν**[16] σημείοις‡ καὶ τέρασι καὶ
δυνάμεσι. τί γάρ ἐστιν ὃ **ἡττήθητε**[17] ὑπὲρ τὰς λοιπὰς 13
ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα
ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην. ἰδοὺ 14
τρίτον [18]ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ κατα-

[2] **—τοῦ** L. [3] χωρὶς LTTr. [4] —οὐκ οἶδα L. [5] —*μου* LTr. [6] —*τι* LTTr. [7] + . διὸ L, *versu sexto parentheticè posito*, +διὸ Tr. [8] *σατανᾶ* LTTr. [9] —*ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι* Tr[LTr *marg.*]. [10] +[*καὶ*] L. [11] —*μου* LTTr. [12] *τελεῖται* LTTr. * [*μου*] Tr. † *καὶ* T. [13] —**καυχώμενος** LTTr. [14] *ὑπερλίαν* BLT. [15] *κατηργάσθη* T. [16] —*ἐν* LTTr ‡ +*τε* T. [17] *ἡσσώθητε* LTTr. [18] +*τοῦτο* LTTr.

ναρκήσω **ὑμῶν**[19]· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, **ἀλλ'**[20] ὑμᾶς.
οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι θησαυρίζειν,
15 **ἀλλ'*** οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις· ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπα-
νήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν·
εἰ **καὶ**[21] περισσοτέρως ὑμᾶς **ἀγαπῶν**†, **ἧττον**[22] ἀγαπῶ-
16 μαι. Ἔστω δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· **ἀλλ'**[23]
17 ὑπάρχων πανοῦργος, δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. μή τινα
ὧν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα
18 ὑμᾶς; παρεκάλεσα Τίτον, καὶ συναπέστειλα τὸν
ἀδελφόν· μή τι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ
αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχ-
νεσι;
19 **Πάλιν**[24] δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; **κατενώ-
πιον**[25] **τοῦ**[26] Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα,
20 ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. φοβοῦμαι γάρ,
μή πως ἐλθὼν οὐχ οἵους θέλω εὕρω ὑμᾶς, κἀγὼ
εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε· μή πως **ἔρεις**[27], **ζῆλοι**[28],
θυμοί, ἐριθεῖαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις,
21 ἀκαταστασίαι· μὴ πάλιν **ἐλθόντα με**[29] **ταπεινώσῃ**[30] [31] ὁ
Θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν
προημαρτηκότων, καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκα-
θαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ᾗ ἔπραξαν.
13 ΤΡΙΤΟΝ τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. ἐπὶ στόμα-
τος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα.
2 προείρηκα καὶ προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον, καὶ
ἀπὼν νῦν **γράφω**[1] τοῖς προημαρτηκόσι, καὶ τοῖς λοι-
ποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, οὐ φείσομαι.
3 ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χρισ-
τοῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν.
4 καὶ γὰρ **εἰ**[2] ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ
δυνάμεως Θεοῦ· καὶ γὰρ[3] ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν **ἐν**[4] αὐτῷ,
ἀλλὰ **ζησόμεθα**[5] σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ εἰς

[19] −ὑμῶν LTTr. [20] ἀλλὰ LTTr. * ἀλλὰ TTr. [21] −καὶ LTTr. † ἀγαπῶ.., T. [22] ἧσσον LT(*ita vult*)Tr. [23] ἀλλὰ LTTr. [24] Πάλαι LTTr. [25] κατέναντι LTTr. [26] −τοῦ LTTr. [27] ἔρις LTTr *marg.* [28] ζῆλος LTTr. [29] ἐλθόντος μου LTTr. [30] ταπεινώσει L (*non marg.*) TTr. [31] +με LTTr. [1] −γράφω LTTr. [2] −εἰ TTr[L]. [3] +καὶ BE. [4] σὺν L *marg.* Tr *marg.* [5] ζήσομεν LTTr.

ὑμᾶς. ἑαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυ- 5
τοὺς δοκιμάζετε. ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτούς, ὅτι
Ἰησοῦς Χριστὸς[6] ἐν ὑμῖν ἐστιν[7]; εἰ μή τι ἀδόκιμοί
ἐστε. ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν 6
ἀδόκιμοι. εὔχομαι[8] δὲ πρὸς τὸν Θεόν, μὴ ποιῆσαι 7
ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν,
ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκι-
μοι ὦμεν. οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, 8
ἀλλ'[9] ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς 9
ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε· τοῦτο δὲ[10] καὶ
εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. διὰ τοῦτο ταῦτα 10
ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι,
κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ἔδωκέ μοι ὁ Κύριος[11] εἰς οἰκο-
δομήν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

Λοιπόν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακα- 11
λεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε· καὶ ὁ Θεὸς
τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. Ἀσπά- 12
σασθε ἀλλήλους ἐν ἁγίῳ φιλήματι[12]. ἀσπάζονται
ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ 13
Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ
Ἁγίου Πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν[13].

Πρὸς Κορινθίους δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων τῆς Μακεδονίας, διὰ Τίτου καὶ Λουκᾶ[14].

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΓΑΛΑΤΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ[1].

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ 1
δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ

[6] Χριστὸς Ἰησοῦς L *marg.* TTr. [7] —ἐστιν TTr[L]. [8] εὐχόμεθα LTTr. [9] ἀλλὰ TTr. [10] —δὲ LTTr. [11] ὁ κύριος ἔδωκέν μοι LTTr. [12] φιλήματι ἁγίῳ L *marg.* [13] —ἀμήν. LTTr. [14] +Ἐν στίχοις φζ S, Πρὸς Κορινθίους Β' Tr. *Deest subscriptio in* LT. [1] Ἡ πρὸς Γαλάτας ἐπιστολὴ Παύλου S, Πρὸς Γαλάτας LTTr.

2 πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ οἱ σὺν
ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας·
3 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρός, καὶ Κυρίου
4 **ἡμῶν*** Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ δόντος ἑαυτὸν **ὑπὲρ**[2] τῶν
ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ **ἐνεστῶ-
τος αἰῶνος**[3] πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ
5 πατρὸς ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
ἀμήν.
6 Θαυμάζω ὅτι οὕτω ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ
καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ, εἰς ἕτερον εὐ-
7 αγγέλιον· ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μή τινές εἰσιν οἱ
ταράσσοντες ὑμᾶς, καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ
8 εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ
ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ **εὐαγγελίζηται**[4] **ὑμῖν**† παρ' ὃ εὐηγ-
9 γελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. ὡς προειρήκαμεν,
καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ'
10 ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους
πείθω ἢ τὸν Θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ
γὰρ[5] ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος **οὐκ ἂν**
ἤμην.
11 Γνωρίζω **δὲ**‡ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγ-
γελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον·
12 οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό,
οὔτε[6] ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χρισ-
13 τοῦ. Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν
τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκ-
14 κλησίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν αὐτήν· καὶ προέκοπ-
τον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας
ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτὴς ὑπάρχων
15 τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. ὅτε δὲ εὐδόκησεν
ὁ Θεὸς[7] ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου, καὶ
16 καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ ἀποκαλύψαι τὸν
υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς
ἔθνεσιν· εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι,

* *Transfert* ἡμῶν Tr *marg. in locum post* πατρός. [2] περὶ LTTr. [3] αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος LTTr. [4] εὐαγγελίσηται L *marg.* T. † — ὑμῖν T[Tr *marg.*], *seu* ὑμῖν εὐαγγ. Tr *marg.* [5] — γὰρ LTTr. ‡ γὰρ Tr. [6] οὐδὲ LTr. [7] — ὁ Θεὸς T[LTr *marg.*].

οὐδὲ **ἀνῆλθον**[8] εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ 17
ἀποστόλους, **ἀλλ'**[9] ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν
ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν. Ἔπειτα μετὰ **ἔτη τρία**[§] 18
ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι **Πέτρον**[10], καὶ
ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε· ἕτερον δὲ 19
τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελ-
φὸν τοῦ Κυρίου. ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον 20
τοῦ Θεοῦ, ὅτι οὐ ψεύδομαι. Ἔπειτα ἦλθον εἰς τὰ 21
κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας· ἤμην δὲ 22
ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰου-
δαίας ταῖς ἐν Χριστῷ· μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν, 23
"Ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶς ποτε, νῦν εὐαγγελίζεται τὴν
πίστιν ἥν ποτε ἐπόρθει." καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν 24
Θεόν. Ἔπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην **2**
εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβα, [1]**συμπαραλαβὼν** καὶ
Τίτον· ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν, καὶ ἀνεθέμην 2
αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσι, κατ'
ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσι, μή πως εἰς κενὸν τρέχω ἢ
ἔδραμον. Ἀλλ' οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὤν, 3
ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι. διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους 4
ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον κατασκοπῆσαι
τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,
ἵνα ἡμᾶς **καταδουλώσωνται**[2]· οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν 5
εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου
διαμείνῃ[3] πρὸς ὑμᾶς. Ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί 6
τι, ὁποῖοί ποτε ἦσαν οὐδέν μοι διαφέρει· πρόσωπον
*Θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει· ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες
οὐδὲν προσανέθεντο, ἀλλὰ τοὐναντίον, ἰδόντες ὅτι 7
πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας, καθὼς
Πέτρος τῆς περιτομῆς· ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς 8
ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς, ἐνήργησε **καὶ ἐμοὶ**[4] εἰς τὰ
ἔθνη· καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰά- 9
κωβος καὶ Κηφᾶς καὶ **Ἰωάννης**[†], οἱ δοκοῦντες στύλοι[5]

[8] ἀπῆλθον LTr *marg.* [9] ἀλλὰ LTTr. § τρία ἔτη T. [10] Κηφᾶν LTTr. [1] συν- T. [2] καταδουλώσουσιν LTTr. [3] διαμένῃ L *marg.* * + ὁ T. [4] κἀμοὶ LTr. † Ἰωάνης Tr. [5] στῦλοι LTTr.

εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ κοινωνίας, ἵνα
ἡμεῖς[6] εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν·
10 μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπού-
11 δασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι. Ὅτε δὲ ἦλθε Πέτρος[7]
εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι
12 κατεγνωσμένος ἦν. πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας ἀπὸ
Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον[8],
ὑπέστελλε καὶ ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς
13 ἐκ περιτομῆς. καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ
λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη
14 αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. Ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθο-
ποδοῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον
τῷ Πέτρῳ[9] ἔμπροσθεν πάντων, "Εἰ σύ, Ἰουδαῖος
ὑπάρχων, ἐθνικῶς ζῇς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς[10], τί[11] τὰ
15 ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαΐζειν;" Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι,
16 καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί, εἰδότες[12] ὅτι οὐ δικαιοῦ-
ται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως
Ἰησοῦ Χριστοῦ[13], καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν[14]
ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ,
καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου· διότι[15] οὐ δικαιωθήσεται ἐξ
17 ἔργων νόμου[16] πᾶσα σάρξ. εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆ-
ναι ἐν Χριστῷ, εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί,
18 ἆρα[17] Χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος[18]; μὴ γένοιτο. εἰ
γὰρ ἃ κατέλυσα, ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην
19 ἐμαυτὸν συνίστημι[19]. Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ
20 ἀπέθανον, ἵνα Θεῷ ζήσω. Χριστῷ συνεσταύρωμαι·
ζῶ δέ, οὐκ ἔτι[20] ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ
νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ[21],
τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ
21 ἐμοῦ. οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ
νόμου δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

[6] +[μὲν] L. [7] Κηφᾶς LTTr. [8] ἦλθεν LTr (*non marg.*). [9] Κηφᾷ LTTr. [10] *καὶ οὐχ* (οὐκ Tr) Ἰουδαϊκῶς ζῇς LTTr. [11] πῶς LTTr. [12] +*δὲ* LTTr. [13] *Χριστοῦ Ἰησοῦ* TTr (*non marg.*). [14] Ἰησοῦν χριστὸν L *marg.* [15] ὅτι LTTr. [16] ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται LTTr. [17] ἄρα L. [18] , L. [19] συνιστάνω LTTr. [20] οὐκέτι LTTr. [21] *θεοῦ καὶ χριστοῦ* LTr (*non marg.*).

3 ᾯΩ ʼΑΝΟΗΤΟΙ Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανε τῇ
ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι[1]; οἷς κατʼ ὀφθαλμοὺς ʼΙησοῦς
Χριστὸς προεγράφη ἐν ὑμῖν[2] ἐσταυρωμένος· τοῦτο 2
μόνον θέλω μαθεῖν ἀφʼ ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ
πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; οὕτως ἀνόη- 3
τοί ἐστε; ἐναρξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτε-
λεῖσθε; τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῆ[3]; εἴ γε καὶ εἰκῆ[3]. 4
ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα, καὶ ἐνεργῶν δυνά- 5
μεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως;
καθὼς ʼΑβραὰμ ἐπίστευσε τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη 6
αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πί- 7
στεως, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ[4] ʼΑβραάμ. προϊδοῦσα δὲ ἡ 8
γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ Θεός,
προευηγγελίσατο τῷ ʼΑβραάμ, ʻ Ὅτι ἐνευλογηθήσον-
ται[5] ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη.ʼ ὥστε οἱ ἐκ πίστεως, 9
εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ ʼΑβραάμ. ὅσοι γὰρ ἐξ 10
ἔργων νόμου εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσί· γέγραπται
γάρ[6], ʻʼΕπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν* πᾶσι
τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ
ποιῆσαι αὐτά.ʼ Ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται 11
παρὰ τῷ Θεῷ, δῆλον· ʻὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως
ζήσεται·ʼ ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλʼ† 12
ʻὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος[7] ζήσεται ἐν αὐτοῖς.ʼ
Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νό- 13
μου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα· γέγραπται γάρ[8],
ʻʼΕπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου·ʼ ἵνα 14
εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ ʼΑβραὰμ γένηται ἐν Χρισ-
τῷ ʼΙησοῦ‡, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λά-
βωμεν διὰ τῆς πίστεως. ʼΑδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον 15
λέγω. ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς
ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται. τῷ δὲ ʼΑβραὰμ ἐρρήθησαν[9] 16
αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ· οὐ λέγει,
ʻΚαὶ τοῖς σπέρμασιν,ʼ ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλʼ§ ὡς ἐφʼ

[1] — τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι LTTr. [2] — ἐν ὑμῖν LTTr. [3] εἰκῆ L. [4] υἱοί εἰσιν L (non marg.) TTr (non marg.). [5] εὐλογηθήσονται BE. [6] + ὅτι LTTr. * — ἐν TTr ([ἐν] Tr marg.). † ἀλλὰ TTr. [7] — ἄνθρωπος LTTr. [8] ὅτι γέγραπται LTTr. ‡ ʼΙησοῦ χριστῷ Tr (non marg.). [9] ἐρρέθησαν LTTr. § ἀλλὰ Tr.

ἑνός, 'Καὶ τῷ σπέρματί σου,' ὅς ἐστι Χριστός.
17 τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ
Θεοῦ **εἰς Χριστὸν**[10] ὁ μετὰ **ἔτη τετρακόσια καὶ τριά-
κοντα**[11] γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι
18 τὴν ἐπαγγελίαν. εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία,
οὐκ ἔτι[12] ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγ-
19 γελίας κεχάρισται ὁ Θεός. Τί οὖν ὁ νόμος; τῶν
παραβάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ
σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι' ἀγγέλων, ἐν
20 χειρὶ μεσίτου. ὁ δὲ μεσίτης ἑνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ
21 Θεὸς εἷς ἐστιν. Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν
τοῦ Θεοῦ[13]; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνά-
μενος ζωοποιῆσαι, ὄντως **ἂν ἐκ νόμου**[14] ἦν ἡ δικαιο-
22 σύνη· ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα **ὑπὸ**[15]
ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χρισ-
23 τοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσι. Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν
πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα **συγκεκλεισμένοι**[16]
24 εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι· ὥστε ὁ
νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα
25 ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν· ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως,
26 οὐκ ἔτι[12] ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. πάντες γὰρ υἱοὶ
27 Θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ὅσοι
γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε.
28 οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος, οὐδὲ Ἕλλην· οὐκ ἔνι δοῦλος, οὐδὲ
ἐλεύθερος· οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· **πάντες*** γὰρ
29 ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· εἰ δὲ ὑμεῖς Χρισ-
τοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, **καὶ**[17] **κατ'**†
4 **ἐπαγγελίαν** κληρονόμοι. Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον
ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου,
2 κύριος πάντων ὤν· ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ
3 οἰκονόμους, ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρός. οὕτω
καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ
4 κόσμου **ἦμεν**‡ δεδουλωμένοι· ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρω-

[10] —εἰς Χριστὸν LTTr. [11] τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη LTTr. [12] οὐκέτι LTTr. [13] [τοῦ Θεοῦ] L. [14] ἐκ νόμου ἂν LTr, *at* ἐκ νόμου ἦν ἂν T. [15] ὑφ' L. [16] συγ(συν- T)κλειόμενοι LTTr. * ἅπαντες TTr. [17] —καὶ LTTr. † κατὰ T. ‡ ἤμεθα TTr *marg.*

μα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ,
γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα 5
τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολά-
βωμεν. ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ 6
πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας **ὑμῶν**[1], κρά-
ζον[2], Ἀββᾶ ὁ πατήρ. ὥστε οὐκ ἔτι[3] εἶ δοῦλος, 7
ἀλλ'[4] υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος **Θεοῦ διὰ**
Χριστοῦ[5]. Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες Θεόν, ἐδου- 8
λεύσατε τοῖς **μὴ φύσει**[6] οὖσι θεοῖς· νῦν δέ, γνόντες 9
Θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ Θεοῦ, πῶς ἐπι-
στρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα,
οἷς πάλιν ἄνωθεν **δουλεύειν*** θέλετε; ἡμέρας παρα- 10
τηρεῖσθε, καὶ μῆνας, καὶ καιρούς, καὶ ἐνιαυτούς[7].
φοβοῦμαι ὑμᾶς, μή πως εἰκῇ[8] κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς. 11

Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέο- 12
μαι ὑμῶν. οὐδέν με ἠδικήσατε. οἴδατε δὲ ὅτι δι' 13
ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρό-
τερον, καὶ τὸν πειρασμόν **μου τὸν**[9] ἐν τῇ σαρκί μου 14
οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, **ἀλλ'**[4] ὡς ἄγγε-
λον Θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν· **τίς**[10] 15
οὖν **ἦν**[11] ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν
ὅτι, εἰ δυνατόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες
ἂν[12] ἐδώκατέ μοι. ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀλη- 16
θεύων ὑμῖν; Ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκ- 17
κλεῖσαι **ὑμᾶς**[13] θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. καλὸν 18
δὲ **τὸ**[14] **ζηλοῦσθαι**† ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν
τῷ παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς, **τεκνία**[15] μου, οὓς πάλιν 19
ὠδίνω, **ἄχρις**‡ οὗ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν· ἤθελον 20
δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν
μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν 21
νόμον οὐκ **ἀκούετε**[16]; γέγραπται γάρ, ὅτι Ἀβραὰμ 22

[1] ἡμῶν LTTr. [2] κρᾶζον LTTr. [3] οὐκέτι LTTr. [4] ἀλλὰ LTTr. [5] διὰ θεοῦ LTTr. [6] φύσει μὴ LTTr. * δουλεῦσαι TTr (*non marg.*). [7] ; LT. [8] εἰκῇ L. [9] ὑμῶν LTTr. [10] ποῦ LTTr. [11] — ἦν LTTr. [12] — ἂν LTTr. [13] ἡμᾶς E. [14] — τὸ LTTr. † ζηλοῦσθε Tr *marg.* [15] τέκνα L (*non marg.*) TTr. ‡ μέχρις TTr. [16] ἀναγινώσκετε L *marg.*

δύο υἱοὺς ἔσχεν· ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης, καὶ ἕνα ἐκ
23 τῆς ἐλευθέρας· **ἀλλ'*** ὁ **μὲν**[17] ἐκ τῆς παιδίσκης, κατὰ
σάρκα γεγέννηται· ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας, **διὰ τῆς**†
24 ἐπαγγελίας. ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα· αὗται γάρ
εἰσιν **αἱ**[18] δύο διαθῆκαι· μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ,
25 εἰς **δουλείαν**‡ γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν Ἄγαρ. τὸ **γὰρ**[19]
Ἄγαρ[20] Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, [21]**συστοιχεῖ**
δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ, δουλεύει **δὲ**[22] μετὰ τῶν τέκ-
26 νων αὐτῆς. ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλήμ, ἐλευθέρα ἐστίν,
27 ἥτις ἐστὶ μήτηρ **πάντων**[23] ἡμῶν· γέγραπται γάρ,
'Εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα· ῥῆξον καὶ βόη-
σον ἡ οὐκ ὠδίνουσα· ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρή-
28 μου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα.' **Ἡμεῖς**[24]
δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαάκ, ἐπαγγελίας τέκνα **ἐσμέν**[25].
29 Ἀλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκε
30 τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτω καὶ νῦν. ἀλλὰ τί λέγει ἡ
γραφή; 'Ἔκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς,
οὐ γὰρ μὴ **κληρονομήσῃ**[26] ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ
31 τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας. **Ἄρα**[27], ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν
παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.

5 ΤΗι ἐλευθερίᾳ **οὖν**[1] **ᾗ**[2] **Χριστὸς ἡμᾶς**[3] ἠλευθέρωσε,
2 στήκετε[4], καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ **δουλείας**§ ἐνέχεσθε. ἴδε[5]
ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε‖, Χρισ-
3 τὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει· μαρτύρομαι δὲ πάλιν
παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν
4 ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. κατηργήθητε ἀπὸ **τοῦ**[6]
Χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε, τῆς χάριτος
5 ἐξεπέσατε· ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα
6 δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ
οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ
7 πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη. Ἐτρέχετε καλῶς[7]·

* ἀλλὰ Tr. [17] [μὲν] LTr *marg.* † δι' Tr. [18] — αἱ LTTr.
‡ δουλίαν T. [19] δὲ L *marg.* Tr *marg.* [20] — Ἄγαρ L (*non marg.*) T[Tr]. [21] συν- T. [22] γὰρ LTTr. [23] — πάντων TTr[L]. [24] ὑμεῖς LTTr (*non marg.*). [25] ἐστέ LTTr (*non marg.*). [26] κληρονομήσει L (*non marg.*) TTr. [27] διό LTTr. [1] — οὖν LTTr. [2] — ᾗ LTTr.
[3] ἡμᾶς Χριστὸς LTTr. [4] . στήκετε οὖν LTTr. § δουλίας T.
[5] Ἰδὲ BE. ‖ περιτέμνητε B. [6] — τοῦ LTTr. [7] καλῶν L *errore*.

τίς ὑμᾶς **ἀνέκοψε**[8] **τῇ*** ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; ἡ πεισ- 8
μονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. Μικρὰ ζύμη ὅλον 9
τὸ φύραμα ζυμοῖ. ἐγὼ[9] πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ, 10
ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς
βαστάσει τὸ κρίμα[10], ὅστις **ἂν**[11] ᾖ. ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, 11
εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατ-
ήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. ὄφελον καὶ 12
ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.

Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μό- 13
νον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ
διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. Ὁ γὰρ πᾶς 14
νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ **πληροῦται**[12], ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις
τὸν πλησίον σου ὡς **ἑαυτόν**[13]. εἰ δὲ ἀλλήλους δάκ- 15
νετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ **ὑπὸ**[14] ἀλλήλων ἀνα-
λωθῆτε.

Λέγω δέ, Πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν 16
σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ 17
τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός·
ταῦτα **δὲ**[15] **ἀντίκειται ἀλλήλοις**[16], ἵνα μὴ ἃ **ἂν**[17] θέλητε,
ταῦτα ποιῆτε. εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ 18
νόμον. φανερὰ δέ ἐστι τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά 19
ἐστι **μοιχεία**[18], πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, εἰδω- 20
λολατρεία, φαρμακεία, ἔχθραι, **ἔρεις, ζῆλοι**[19], θυμοί,
ἐριθεῖαι, διχοστασίαι, αἱρέσεις, φθόνοι, **φόνοι**[20], μέ- 21
θαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· ἃ προλέγω ὑμῖν,
καθὼς **καὶ**[21] προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες
βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. ὁ δὲ καρπὸς 22
τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακρο-
θυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, **πρᾳότης**[22], ἐγ- 23
κράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστι νόμος. οἱ δὲ 24
τοῦ Χριστοῦ[23], τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς πα-
θήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. Εἰ ζῶμεν πνεύματι, 25

[8] ἐνέκοψεν LTTr. * —τῇ TTr. [9] +[δὲ] L. [10] κρῖμα SBEL. [11] ἐὰν TTr. [12] πεπλήρωται LTTr. [13] σεαυτόν LTTr. [14] ὑπ' LTTr. [15] γὰρ LTTr. [16] ἀλλήλοις ἀντίκειται LTTr. [17] [ἐὰν] L, ἐὰν TTr. [18] —μοιχεία LTTr. [19] ἔρις, ζῆλος LTTr. [20] —φόνοι T[LTr]. [21] —καὶ TTr[L]. [22] πραΰτης LTTr. [23] +Ἰησοῦ TTr[L].

26 πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. μὴ γινώμεθα κενόδοξοι,
ἀλλήλους προκαλούμενοι, **ἀλλήλοις**[24] φθονοῦντες.
6 Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ **προληφθῇ**[1] ἄνθρωπος ἔν τινι
παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν
τοιοῦτον ἐν πνεύματι **πρᾳότητος**[2], σκοπῶν σεαυτὸν μὴ
2 καὶ σὺ πειρασθῇς. ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε,
3 καὶ οὕτως **ἀναπληρώσατε**[3] τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. εἰ
γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι, μηδὲν ὤν, **ἑαυτὸν φρεναπατᾷ**[4].
4 τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς
ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἕξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτε-
5, 6 ρον· ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει. Κοι-
νωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι,
7 ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. μὴ πλανᾶσθε, Θεὸς οὐ μυκτηρί-
ζεται· ὃ γὰρ **ἐὰν**[5] σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερί-
8 σει· ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς
σαρκὸς θερίσει φθοράν· ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα,
9 ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. τὸ δὲ καλὸν
ποιοῦντες μὴ **ἐκκακῶμεν**[6]· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν,
10 μὴ ἐκλυόμενοι. ἄρα οὖν ὡς καιρὸν **ἔχομεν***, ἐργα-
ζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς
τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.
11 ἼΔΕΤΕ πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ
12 χειρί. ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι
ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα **μὴ**[7] τῷ
13 σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ **διώκωνται**[8]. οὐδὲ γὰρ οἱ **περι-
τεμνόμενοι**[9] αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν· ἀλλὰ θέλου-
σιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ
14 καυχήσωνται. ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο **καυχᾶσθαι**[10] εἰ μὴ
ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· δι'
15 οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, κἀγὼ **τῷ**[11] κόσμῳ. **ἐν
γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε**[12] περιτομή τι **ἰσχύει**[13], οὔτε

[24] ἀλλήλους L (*non marg.*) Tr *marg.* [1] προλημφθῇ LTTr. [2] πραΰτητος TTr. [3] ἀναπληρώσετε L (*non marg.*) TTr *marg.* [4] φρεναπατᾷ ἑαυτόν LTTr. [5] ἂν LTr. [6] ἐγκακῶμεν LTr, ἐνκακῶμεν T. * ἔχωμεν T. [7] μὴ *post* Χριστοῦ *ponunt* LTTr. [8] διώκονται L *marg.* T. [9] περιτετμημένοι L (*non marg.*) Tr *marg.* [10] καυχήσασθαι L *marg.* [11] —τῷ LTTr. [12] οὔτε γὰρ TTr (*non marg.*). [13] ἐστὶν LTr, ἔστιν T.

ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. καὶ ὅσοι τῷ κανόνι 16
τούτῳ **στοιχήσουσιν**[14], εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος,
καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ Θεοῦ.
Τοῦ λοιποῦ, κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ 17
γὰρ τὰ στίγματα τοῦ **Κυρίου**[15] Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί
μου βαστάζω. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ 18
Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. ἀμήν.

Πρὸς Γαλάτας ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης[16].

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΕΦΕΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ[1].

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος **Ἰησοῦ Χριστοῦ**[2] διὰ θελή- **1**
ματος Θεοῦ, τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν **ἐν Ἐφέσῳ**[3] καὶ
πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη 2
ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χρισ-
τοῦ.
Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν 3
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ
πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις [4]Χριστῷ, καθὼς ἐξε- 4
λέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι
ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγά-
πῃ[5], προορίσας ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χρισ- 5
τοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος
αὐτοῦ, εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἐν ᾗ[6] 6
ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπημένῳ· ἐν ᾧ ἔχομεν 7

[14] στοιχοῦσιν L *marg.* [15] —Κυρίου LTTr. [16] +Ἐν στίχοις σϛγ S, Πρὸς Γαλάτας Tr. *Deest subscriptio in* LT. [1] Πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολὴ Παύλου S, Πρὸς Ἐφεσίους LTTr. [2] Χριστοῦ Ἰησοῦ L (*non marg.*) TTr. [3] [ἐν Ἐφέσῳ] TTr *marg.* [4] +ἐν ELTTr. [5] , ἐν ἀγάπῃ LTTr *marg.* [6] ἧς LTTr.

τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφε-
σιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ **τὸν πλοῦτον**[7] τῆς χάρι-
8 τος αὐτοῦ· ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ
9 καὶ φρονήσει, γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θε-
λήματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέ-
10 θετο ἐν αὐτῷ· εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν
καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χρισ-
τῷ, τά **τε**[8] **ἐν**[9] τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· ἐν
11 αὐτῷ, ἐν ᾧ καὶ **ἐκληρώθημεν**[10], προορισθέντες κατὰ
πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βου-
12 λὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς
ἔπαινον **τῆς**[11] δόξης αὐτοῦ, τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ
13 Χριστῷ· ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς
ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ
καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς
14 ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, **ὅς**[12] ἐστιν ἀρραβὼν τῆς κληρο-
νομίας ἡμῶν, εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, εἰς
ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.
15 Διὰ τοῦτο κἀγὼ ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν
τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ, καὶ **τὴν ἀγάπην**[13] τὴν εἰς πάντας
16 τοὺς ἁγίους, οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν,
μνείαν **ὑμῶν**[14] ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου·
17 ἵνα ὁ Θεὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ
πατὴρ τῆς δόξης, δώῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀπο-
18 καλύψεως, ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ· πεφωτισμένους τοὺς
ὀφθαλμοὺς τῆς **διανοίας**[15] ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς
τίς ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, **καὶ**[16] τίς ὁ
πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς
19 ἁγίοις, καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως
αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν
20 τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ἣν **ἐνήργησεν**[17] ἐν τῷ
Χριστῷ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ **ἐκάθισεν**[18]* ἐν
21 δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς **ἐπουρανίοις**[19], ὑπεράνω πάσης

[7] τὸ πλοῦτος LTTr. [8] —τε LTTr. [9] ἐπὶ L (*non marg.*) TTr. [10] ἐκλήθημεν L. [11] —τῆς LTTr. [12] ὅ LTr *marg.* [13] —τὴν ἀγάπην L[Tr *marg.*]. [14] —ὑμῶν LTTr. [15] καρδίας LTTr. [16] —καὶ LTTr. [17] ἐνήργηκεν LTTr *marg.* [18] καθίσας LTTr. * +αὐτὸν T. [19] οὐρανοῖς L (*non marg.*).

ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος, καὶ
παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι
τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· καὶ πάντα ὑπέτα- 22
ξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφα-
λὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα 23
αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ[20] πάντα ἐν πᾶσι πληρου-
μένου. καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι **2**
καὶ ταῖς ἁμαρτίαις[1], ἐν αἷς ποτε περιεπατήσατε κατὰ 2
τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς
ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνερ-
γοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας· ἐν οἷς καὶ 3
ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις
τῆς σαρκὸς ἡμῶν[*], ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρ-
κὸς καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ ἦμεν[†] τέκνα φύσει[2] ὀργῆς,
ὡς καὶ οἱ λοιποί· ὁ δὲ Θεός, πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, 4
διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς,
καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι συνε- 5
ζωοποίησε[3] τῷ Χριστῷ· χάριτί ἐστε σεσωσμένοι·
καὶ συνήγειρε, καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις 6
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς 7
ἐπερχομένοις τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον[4] τῆς χάριτος
αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ᾽ ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ·
τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ τῆς[5] πίστεως· 8
καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, Θεοῦ τὸ δῶρον· οὐκ ἐξ 9
ἔργων, ἵνα μή τις καυχήσηται. αὐτοῦ γάρ ἐσμεν 10
ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις
ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ Θεός, ἵνα ἐν αὐτοῖς
περιπατήσωμεν.

Διὸ μνημονεύετε, ὅτι ὑμεῖς ποτε[6] τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, 11
οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτο-
μῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, ὅτι ἦτε ἐν[7] τῷ καιρῷ 12
ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολι-
τείας τοῦ Ἰσραήλ, καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγ-

[20] +τὰ LTTr. [1] +ὑμῶν LTTr. * ὑμῶν B. † ἤμεθα TTr. [2] φύσει τέκνα LTr marg. [3] συνεζωοποίησεν [ἐν] L. [4] τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος LTTr. [5] —τῆς LTTr. [6] ποτὲ ὑμεῖς LTTr. [7] —ἐν LTTr.

γελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες, καὶ ἄθεοι* ἐν τῷ κόσμῳ·
13 νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες μακ-
ρὰν **ἐγγὺς ἐγενήθητε**[8] ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ.
14 αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμ-
φότερα ἕν, καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας·
15 τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, τὸν νόμον τῶν ἐντο-
λῶν ἐν δόγμασι καταργήσας· ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ
ἐν **ἑαυτῷ**[9] εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην·
16 καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι
τῷ Θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν
17 αὐτῷ· καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς
18 μακρὰν καὶ[10] τοῖς ἐγγύς, ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν
προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ πνεύματι πρὸς
19 τὸν πατέρα. ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάρ-
οικοι, **ἀλλὰ**[11] [12]**συμπολῖται** τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ
20 Θεοῦ, ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀπο-
στόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ
21 **Ἰησοῦ Χριστοῦ**[13], ἐν ᾧ πᾶσα ἡ[14] οἰκοδομὴ συναρ-
22 μολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ, ἐν ᾧ
καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ
Θεοῦ ἐν πνεύματι.

3 ΤΟΥΤΟΥ χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χρισ-
2 τοῦ **Ἰησοῦ**† ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν· εἴγε ἠκούσατε
τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ τῆς δοθείσης
3 μοι εἰς ὑμᾶς, **ὅτι**[1] κατὰ ἀποκάλυψιν **ἐγνώρισέ**[2] μοι τὸ
4 μυστήριον, καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, πρὸς ὃ
δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν
5 τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ· ὃ ἐν[3] ἑτέραις γενεαῖς
οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὡς νῦν
ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προ-
6 φήταις ἐν πνεύματι· εἶναι τὰ ἔθνη [4]**συγκληρονόμα**
καὶ [5]**σύσσωμα** καὶ [4]**συμμέτοχα** τῆς ἐπαγγελίας **αὐ-**

* ἔχοντες καὶ ἄθεοι, Tr. [8] ἐγενήθητε ἐγγὺς LTTr. [9] αὐτῷ LTTr. [10] + εἰρήνην LTTr. [11] ἀλλ' (ἀλλὰ TTr) ἐστὲ LTTr. [12] συν- T. [13] Χριστοῦ Ἰησοῦ LTTr. [14] – ἡ LTTr. † – Ἰησοῦ T. [1] [ὅτι] L. [2] ἐγνωρίσθη LTTr. [3] – ἐν LTTr. [4] συν- T. [5] σύν- LTTr.

τοῦ[6] ἐν τῷ[7] Χριστῷ[8], διὰ τοῦ εὐαγγελίου, οὗ ἐγενόμην[9] 7
διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, τὴν
δοθεῖσάν[10] μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐ-
τοῦ· ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων τῶν[11] ἁγίων 8
ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη, ἐν[12] τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι
τὸν[13] ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον[14] τοῦ Χριστοῦ, καὶ 9
φωτίσαι πάντας[16] τίς ἡ κοινωνία[17] τοῦ μυστηρίου τοῦ
ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ Θεῷ τῷ τὰ
πάντα κτίσαντι διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ[18], ἵνα γνωρισθῇ 10
νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρα-
νίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ
Θεοῦ, κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων, ἣν ἐποίησεν, ἐν[19] 11
Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν 12
παρρησίαν καὶ τὴν[20] προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ
τῆς πίστεως αὐτοῦ. διὸ αἰτοῦμαι μὴ ἐκκακεῖν[21] ἐν 13
ταῖς θλίψεσί μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐστὶ δόξα ὑμῶν.
τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πα- 14
τέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ[22], ἐξ οὗ πᾶσα 15
πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, ἵνα δώῃ[23] 16
ὑμῖν κατὰ τὸν πλοῦτον[24] τῆς δόξης αὐτοῦ, δυνάμει
κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω
ἄνθρωπον, κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως 17
ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ 18
τεθεμελιωμένοι ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν
πᾶσι τοῖς ἁγίοις, τί τὸ πλάτος καὶ μῆκος καὶ βάθος
καὶ ὕψος[25], γνῶναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώ- 19
σεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν
τὸ πλήρωμα τοῦ Θεοῦ. τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα 20
ποιῆσαι ὑπὲρ ἐκ περισσοῦ[26] ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν,
κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, αὐτῷ ἡ 21

[6] —αὐτοῦ LTTr. [7] —τῷ LTTr. [8] +Ἰησοῦ LTTr. [9] ἐγενήθην LTTr. [10] τῆς δοθείσης LTTr. [11] —τῶν LTTr. [12] —ἐν LTTr. [13] τὸ LTTr. [14] πλοῦτος LTTr. [16] —πάντας T[L]. [17] οἰκονομία LTTr. [18] —διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ LTTr. [19] +τῷ LTTr. [20] —τὴν LTTr. [21] ἐγκακεῖν LTr, ἐνκακεῖν T. [22] —τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ LTTr. [23] δῷ LTTr. [24] τὸ πλοῦτος LTTr. [25] ὕψος καὶ βάθος LTr (*non marg.*). [26] ὑπερεκπερισσοῦ LTTr.

δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ[27] ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, εἰς πάσας
τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων. ἀμήν.
4 ΠΑΡΑΚΑΛΩ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ,
2 ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, μετὰ
πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πρᾳότητός[1], μετὰ μα-
3 κροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, σπουδά-
ζοντες* τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συν-
4 δέσμῳ τῆς εἰρήνης. Ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα, καθὼς
5 καὶ† ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν· εἷς
6 Κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα· εἷς Θεὸς καὶ
πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων, καὶ διὰ πάντων, καὶ
7 ἐν πᾶσιν ὑμῖν[2]. Ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ[3] χάρις
8 κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ. διὸ λέγει,
'Ἀναβὰς εἰς ὕψος ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν, καὶ[4]
9 ἔδωκε δόματα τοῖς ἀνθρώποις.' Τὸ δέ, ἀνέβη, τί
ἐστιν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη πρῶτον[5] εἰς τὰ κατώτερα
10 μέρη τῆς γῆς; ὁ καταβάς, αὐτός ἐστι καὶ ὁ ἀναβὰς
ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ
11 πάντα. καὶ αὐτὸς ἔδωκε τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς
δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποι-
12 μένας καὶ διδασκάλους, πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν
ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώμα-
13 τος τοῦ Χριστοῦ· μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες
εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ
υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας
14 τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ· ἵνα μηκέτι ὦμεν
νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέ-
μῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβείᾳ[6] τῶν ἀνθρώπων,
15 ἐν πανουργίᾳ‡ πρὸς τὴν μεθοδείαν[7] τῆς πλάνης· ἀλη-
θεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα,
16 ὅς ἐστιν ἡ κεφαλή, ὁ[8] Χριστός, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα
συναρμολογούμενον καὶ [9]συμβιβαζόμενον διὰ πάσης
ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας, κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς

[27] +καὶ LTTr. [1] πραΰτητος TTr. *(, L) ἐν ἀγάπῃ σπουδάζοντες LTr. marg. † [καὶ] Tr marg. [2] —ὑμῖν LTTr. [3] —ἡ LTr. [4] —καὶ LT. [5] —πρῶτον LTTr. [6] κυβίᾳ T. ‡ +, LTr. [7] μεθοδίαν T. [8] —ὁ LTTr. [9] συν- T.

ἑκάστου μέρους, τὴν αὔξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται
εἰς οἰκοδομὴν **ἑαυτοῦ*** ἐν ἀγάπῃ.

Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν Κυρίῳ, μηκέτι 17
ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ **λοιπὰ**[10] ἔθνη περι-
πατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν, **ἐσκοτισμένοι**[11] 18
τῇ διανοίᾳ, ὄντες† ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ
Θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν
πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν· οἵτινες ἀπηλγηκότες 19
ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκα-
θαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ· ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως 20
ἐμάθετε τὸν Χριστόν, εἴγε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν 21
αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθώς ἐστιν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ·
ἀποθέσθαι ὑμᾶς, κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφήν, 22
τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς
ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης· **ἀνανεοῦσθαι**[12] **δὲ**[13] τῷ πνεύ- 23
ματι τοῦ νοὸς ὑμῶν, καὶ **ἐνδύσασθαι**[14] τὸν καινὸν 24
ἄνθρωπον, τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ
καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.

Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκασ- 25
τος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ· ὅτι ἐσμὲν **ἀλλήλων**[15]
μέλη. ‘Ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε·’ ὁ ἥλιος 26
μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ **τῷ**[16] παροργισμῷ ὑμῶν, **μήτε**[17] δί- 27
δοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. Ὁ κλέπτων μηκέτι κλε- 28
πτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιάτω, ἐργαζόμενος **τὸ ἀγαθὸν**
ταῖς χερσίν[18], ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι.
Πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκ- 29
πορευέσθω, **ἀλλ'**[20] εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς
χρείας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκούουσι· καὶ μὴ λυπεῖτε 30
τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε
εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως.

Πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ 31
βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν, σὺν πάσῃ κακίᾳ· γί- 32

* αὐτοῦ T. [10] – λοιπὰ LTTr. [11] ἐσκοτωμένοι LTTr. † διανοίᾳ ὄντες, LTTr. [12] ἀνανεοῦσθε L *marg.* Tr *marg.* [13] [δὲ] L. [14] ἐνδύσασθε L *marg.* Tr *marg.* [15] ἀλλήλοιν SB, *forsan errore.* [16] – τῷ LTTr. [17] μηδὲ LTTr. [18] ταῖς ἰδίαις χερσὶν τὸ ἀγαθόν LTTr. [20] ἀλλὰ L (*non marg.*) TTr.

νεσθε δὲ[21] εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὔσπλαγχνοι, χαρι-
ζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ Θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρί-
5 σατο ὑμῖν[22]. Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ Θεοῦ, ὡς
2 τέκνα ἀγαπητά· καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς
καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς[1], καὶ παρέδωκεν ἑαυ-
τὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ Θεῷ εἰς
3 ὀσμὴν εὐωδίας. Πορνεία δὲ καὶ πᾶσα ἀκαθαρσία[2]
ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει
4 ἁγίοις· καὶ[3] αἰσχρότης, καὶ[4] μωρολογία ἢ εὐτρα-
πελία, τὰ οὐκ ἀνήκοντα[5], ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία.
5 τοῦτο γάρ ἐστε[6] γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος, ἢ ἀκά-
θαρτος, ἢ πλεονέκτης, ὅς[7] ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ
ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ
6 Θεοῦ. μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· διὰ
ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς
7 τῆς ἀπειθείας. μὴ οὖν γίνεσθε [8]συμμέτοχοι αὐτῶν.
8 ἦτε γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν Κυρίῳ· ὡς
9 τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε· ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύ-
ματος[9] ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀλη-
10 θείᾳ· δοκιμάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ.
11 καὶ μὴ [8]συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ
12 σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε· τὰ γὰρ κρυφῆ[10]
13 γινόμενα ὑπ᾽ αὐτῶν αἰσχρόν ἐστι καὶ λέγειν. τὰ δὲ
πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται· πᾶν
14 γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστι· διὸ λέγει, "Ἔγει-
ραι[11] ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ
15 ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός." Βλέπετε οὖν πῶς ἀκρι-
βῶς* περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ᾽ ὡς σοφοί,
16 ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί
17 εἰσι. διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέν-
18 τες[12] τί τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου[13]. καὶ μὴ μεθύσκεσθε
οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτία· ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύ-

[21] — δὲ L[Tr *marg.*]. [22] ἡμῖν L (*non marg.*) Tr *marg.* [1] ὑμᾶς TTr. [2] ἀκαθαρσία πᾶσα LTTr. [3] ἢ L. [4] ἢ LT. [5] ἃ οὐκ ἀνῆκεν LTTr. [6] ἴστε LTTr. [7] ὅ LTTr. [8] συν- T. [9] φωτὸς LTTr. [10] κρυφῇ L. [11] Ἔγειρε LTTr. * ἀκριβῶς πῶς TTr *marg.* [12] συνίετε LTTr. [13] θεοῦ L *marg.*

ματι, λαλοῦντες ἑαυτοῖς[14] ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ 19
ᾠδαῖς πνευματικαῖς[15], ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν* τῇ
καρδίᾳ[16] ὑμῶν τῷ Κυρίῳ, εὐχαριστοῦντες πάντοτε 20
ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ τῷ Θεῷ καὶ πατρί· ὑποτασσόμενοι ἀλλή- 21
λοις ἐν φόβῳ Θεοῦ[17].

Αἱ γυναῖκες, τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποτάσσεσθε[18], 22
ὡς τῷ Κυρίῳ· ὅτι ὁ[19] ἀνήρ ἐστι κεφαλὴ τῆς γυναι- 23
κός, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, καὶ[20]
αὐτός ἐστι[21] σωτὴρ τοῦ σώματος· ἀλλ᾽[22] ὥσπερ[23] ἡ 24
ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτω καὶ αἱ
γυναῖκες τοῖς ἰδίοις[24] ἀνδράσιν ἐν παντί. Οἱ ἄνδρες, 25
ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν[25], καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς
ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ
αὐτῆς· ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ, καθαρίσας τῷ λουτρῷ 26
τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν[26] ἑαυτῷ 27
ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπῖλον ἢ ῥυτίδα
ἤ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ᾽ ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος.
οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες[27] ἀγαπᾷν τὰς ἑαυτῶν 28
γυναῖκας, ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν
ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἑαυτὸν ἀγαπᾷ· οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν 29
ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλ᾽[28] ἐκτρέφει καὶ θάλπει
αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Κύριος[29] τὴν ἐκκλησίαν. ὅτι 30
μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ,
καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ[30]. ‘Ἀντὶ τούτου καταλείψει 31
ἄνθρωπος τὸν[31] πατέρα αὐτοῦ[32] καὶ τὴν[33] μητέρα, καὶ
προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα[34] αὐτοῦ†, καὶ
ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.’ Τὸ μυστήριον τοῦτο 32
μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστόν, καὶ εἰς[35] τὴν
ἐκκλησίαν. πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ᾽ ἕνα, ἕκαστος τὴν 33

[14] +[ἐν] LTr *marg.* [15] [πνευματικαῖς] L. * −ἐν T[Tr]. [16] ταῖς καρδίαις L. [17] Χριστοῦ LTTr. [18] −ὑποτάσσεσθε T, *at* ὑποτασσέσθωσαν LTr[Tr *marg.*] [19] −ὁ LTTr. [20] −καὶ LTTr. [21] −ἐστι LTTr. [22] ἀλλὰ L (*non marg.*) TTr. [23] ὡς LTTr. [24] −ἰδίοις LTTr. [25] −ἑαυτῶν LTTr. [26] αὐτὸς LTTr. [27] καὶ οἱ ἄνδρες ὀφείλουσιν L, ὀφείλουσιν καὶ οἱ ἄνδρες Tr. [28] ἀλλὰ LTTr. [29] Χριστὸς LTTr. [30] −ἐκ τῆς σαρκὸς *ad fin. vers.* LTTr [Tr *marg.*]. [31] −τὸν BLTr. [32] −αὐτοῦ LTTr. [33] −τὴν LTr [34] τῇ γυναικὶ LTTr. † −αὐτοῦ T. [35] [εἰς] L.

ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν· ἡ δὲ
γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

6 ΤΑ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν **ἐν Κυ-**
2 **ρίῳ**[1]· τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον. ‘Τίμα τὸν πατέρα
σου καὶ τὴν μητέρα’ ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν
3 ἐπαγγελίᾳ· ‘ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔσῃ μακροχρό-
4 νιος ἐπὶ τῆς γῆς.’ Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε
τὰ τέκνα ὑμῶν, **ἀλλ'**[2] ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν **παιδείᾳ*** καὶ
νουθεσίᾳ Κυρίου.

5 Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς **κυρίοις κατὰ σάρκα**[3]
μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ἐν ἁπλότητι **τῆς****καρδίας
6 ὑμῶν, ὡς τῷ Χριστῷ. μὴ κατ' **ὀφθαλμοδουλείαν†**
ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι **τοῦ**[4] Χριστοῦ,
7 ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς, μετ' εὐ-
νοίας δουλεύοντες [5]τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις·
8 εἰδότες ὅτι **ὃ ἐάν τι ἕκαστος**[6] ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο
κομιεῖται[7] παρὰ **τοῦ**[8] Κυρίου, εἴτε δοῦλος, εἴτε ἐλεύ-
9 θερος. Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς,
ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν· εἰδότες ὅτι καὶ **ὑμῶν αὐτῶν**[9]
ὁ Κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ **προσωποληψία**[10] οὐκ
ἔστι παρ' αὐτῷ.

10 **Τὸ λοιπόν**[11], **ἀδελφοί μου**[12], ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυ-
11 ρίῳ, καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. ἐνδύσασθε
τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς
12 στῆναι πρὸς τὰς **μεθοδείας**[13] τοῦ διαβόλου· ὅτι οὐκ
ἔστιν **ἡμῖν**[14] ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ
πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσ-
μοκράτορας τοῦ σκότους **τοῦ αἰῶνος**[15] τούτου, πρὸς
τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις.
13 διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα
δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ, καὶ

[1] —ἐν Κυρίῳ L[Tr]. [2] ἀλλὰ LTTr. * παιδίᾳ T *secundis curis*. [3] κατὰ σάρκα κυρίοις LTTr. ** —τῆς T. † ὀφθαλμοδουλίαν T. [4] —τοῦ LTTr. [5] +ὡς LTTr. [6] ἕκαστος ὃ ἐὰν L *text.*, *at* ἕκαστος ἐάν τι L *marg.* T, ἕκαστος ὃ ἂν Tr. [7] κομίσεται LTTr. [8] —τοῦ LTTr. [9] αὐτῶν καὶ ὑμῶν LTTr. [10] προσωπολημψία LTTr. [11] τοῦ λοιποῦ LTTr. [12] —ἀδελφοί μου LTTr. [13] μεθοδίας T. [14] ὑμῖν L (*non marg.*) Tr *marg.* [15] —τοῦ αἰῶνος LTTr.

ἅπαντα κατεργασάμενοι στῆναι. στῆτε οὖν περι- 14
ζωσάμενοι τὴν ὀσφῦν[16] ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυ-
σάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, καὶ ὑποδησά- 15
μενοι τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς
εἰρήνης· ἐπὶ[17] πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς 16
πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονη-
ροῦ τὰ[18] πεπυρωμένα σβέσαι· καὶ τὴν περικεφα- 17
λαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε*, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ
πνεύματος, ὅ ἐστι ῥῆμα Θεοῦ· διὰ πάσης προσευχῆς 18
καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύ-
ματι, καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο[19] ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ
προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων,
καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθείη[20] λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ 19
στόματός μου ἐν παρρησίᾳ, γνωρίσαι τὸ μυστήριον
τοῦ εὐαγγελίου[21], ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἁλύσει, ἵνα ἐν 20
αὐτῷ παρρησιάσωμαι, ὡς δεῖ με λαλῆσαι.
Ἵνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς[22] τὰ κατ᾽ ἐμέ, τί πράσσω, 21
πάντα ὑμῖν γνωρίσει[23] Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
καὶ πιστὸς διάκονος ἐν Κυρίῳ· ὃν ἔπεμψα πρὸς 22
ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν, καὶ
παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν. Εἰρήνη τοῖς ἀδελ- 23
φοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ
Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ χάρις μετὰ πάντων 24
τῶν ἀγαπώντων τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν
ἐν ἀφθαρσίᾳ. ἀμήν[24].

Πρὸς Ἐφεσίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ[25].

[16] ὀσφὺν LT. [17] ἐν L (*non marg.*) TTr. [18] —τὰ L[Tr]. * δέξεσθε B. [19] —τοῦτο LTTr. [20] δοθῇ LTTr. [21] [τοῦ εὐαγγελίου] L. [22] καὶ ὑμεῖς εἰδῆτε (ἴδητε L *marg.*) LTTr. [23] γνωρίσει ὑμῖν LTTr. [24] —ἀμήν LTTr. [25] + Ἐν στίχοις τιβ′ S : deest subscriptio in LT, Πρὸς Ἐφεσίους Tr.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ[1].

---

1 ΠΑΥΛΟΣ καὶ Τιμόθεος δοῦλοι **Ἰησοῦ Χριστοῦ**[2],
πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν
2 Φιλίπποις, σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις· χάρις
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου
Ἰησοῦ Χριστοῦ.
3 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ ὑμῶν,
4 πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν
5 μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος, ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ
ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον, ἀπὸ[3] πρώτης ἡμέρας ἄχρι
6 τοῦ νῦν· πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν
ὑμῖν ἔργον ἀγαθόν, ἐπιτελέσει **ἄχρις**[5] ἡμέρας **Ἰησοῦ**
7 **Χριστοῦ**[2]· καθώς ἐστι δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν
ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ
ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ[6] τῇ ἀπολογίᾳ καὶ
βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου, [7]**συγκοινωνούς** μου τῆς
8 χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. μάρτυς γάρ μου **ἐστὶν**[8]
ὁ Θεός, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις
9 **Ἰησοῦ Χριστοῦ**[9]. καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ
ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον **περισσεύῃ**[10] ἐν
10 ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, εἰς τὸ δοκιμάζειν
ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρό-
11 σκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, πεπληρωμένοι **καρπῶν**[11]
δικαιοσύνης **τῶν**[12] διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ
ἔπαινον Θεοῦ.
12 Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ
κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλή-

[1] Ἡ πρὸς τοὺς Φιλιππησίους ἐπιστολή S, Πρὸς Φιλιππησίους LTTr.
[2] Χριστοῦ Ἰησοῦ L (*non marg.*) TTr. [3] + τῆς LT(*ita vult*)Tr.
[5] ἄχρι T. [6] + ἐν TTr[L]. [7] συν- T. [8] — ἐστὶν TTr[L].
[9] Χριστοῦ Ἰησοῦ LTTr. [10] περισσεύσῃ L (*non marg.*) Tr *marg.*
[11] καρπὸν LTTr. [12] τὸν TTr[L].

λυθεν· ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν Χριστῷ 13
γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς
πᾶσι, καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν Κυρίῳ 14
πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου περισσοτέρως τολμᾷν
ἀφόβως τὸν λόγον[13] λαλεῖν. Τινὲς μὲν καὶ διὰ 15
φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χρισ-
τὸν κηρύσσουσιν. οἱ μὲν [14]**ἐξ ἐριθείας τὸν**[15] **Χριστὸν** 16
καταγγέλλουσιν οὐχ **ἁγνῶς, οἰόμενοι θλίψιν**[16] **ἐπιφέρειν**[17]
τοῖς δεσμοῖς μου· οἱ δὲ [14]**ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπο-** 17
λογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι. τί γάρ; πλὴν[18] παντὶ 18
τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγ-
γέλλεται· καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ χαρήσο-
μαι. οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτη- 19
ρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως, καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ
πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὴν ἀποκαραδο- 20
κίαν καὶ ἐλπίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι,
ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ, ὡς πάντοτε, καὶ νῦν μεγα-
λυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ
ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου.

Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν, Χριστός· καὶ τὸ ἀποθανεῖν, 21
κέρδος. εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι καρπὸς 22
ἔργου· καὶ τί αἱρήσομαι, οὐ γνωρίζω· συνέχομαι 23
γὰρ[19] ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦ-
σαι, καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι, πολλῷ[20] μᾶλλον κρεῖσ-
σον· τὸ δὲ ἐπιμένειν ἐν* τῇ σαρκί, ἀναγκαιότερον δι' 24
ὑμᾶς. Καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα, ὅτι μενῶ καὶ συμ- 25
παραμενῶ[21] πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ
χαρὰν τῆς πίστεως, ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισ- 26
σεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοί, διὰ τῆς ἐμῆς παρου-
σίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς. Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγε- 27
λίου τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ
ἰδὼν ὑμᾶς, εἴτε ἀπών, **ἀκούσω**[22] τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι
στήκετε ἐν ἑνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες

[13] + τοῦ θεοῦ LTTr. [14] *Præponunt* LTTr v. 17 ἐξ ἀγάπης... κεῖμαι *versui* 16 ἐξ ἐριθείας κ.τ.λ [15] τὸν [LTr]. [16] θλῖψιν LTr. [17] ἐγείρειν LTTr. [18] + ὅτι LTTr. [19] δὲ LTTr. [20] + γὰρ BELTTr. * — ἐν T. [21] παραμενῶ LTTr. [22] ἀκούω L (*non marg.*) TTr.

28 τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μη-
δενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων· ἥτις **αὐτοῖς μέν ἐστιν**[23]
ἔνδειξις ἀπωλείας, **ὑμῖν**[24] δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ
29 Θεοῦ· ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον
τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ
30 πάσχειν· τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον **ἴδετε**[25] ἐν
2 ἐμοί, καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί. Εἴ τις οὖν παρά-
κλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις
κοινωνία πνεύματος, εἴ **τινα**[1] σπλάγχνα καὶ οἰκτιρ-
2 μοί, πληρώσατέ μου τὴν χαράν, ἵνα τὸ αὐτὸ φρο-
νῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, [2]**σύμψυχοι**, τὸ ἓν
3 φρονοῦντες· μηδὲν **κατὰ*** ἐρίθειαν **ἢ**[3] κενοδοξίαν,
ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερ-
4 έχοντας ἑαυτῶν. μὴ τὰ ἑαυτῶν **ἕκαστος σκοπεῖτε**[4],
5 ἀλλὰ καὶ τὰ ἑτέρων **ἕκαστος**[5]. Τοῦτο **γὰρ φρονείσθω**[6]
6 ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐν μορφῇ Θεοῦ
ὑπάρχων, οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἶσα[7] Θεῷ,
7 **ἀλλ'**[8] ἑαυτὸν ἐκένωσε, μορφὴν δούλου λαβών, ἐν
8 ὁμοιώματι[9] ἀνθρώπων γενόμενος· καὶ σχήματι εὑρε-
θεὶς ὡς ἄνθρωπος, ἐταπείνωσεν ἑαυτόν, γενόμενος
9 ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. διὸ
καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ[10]
10 ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα· ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ
πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ κατα-
11 χθονίων· καὶ πᾶσα γλῶσσα **ἐξομολογήσηται**[11] ὅτι
Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ πατρός.
12 ὥστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε,
μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ νῦν πολλῷ
μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου
13 τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε· ὁ[12] Θεὸς γάρ
ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνερ-
14 γεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογ-

[23] ἐστὶν αὐτοῖς (—μὲν) LTTr. [24] ὑμῶν LTTr. [25] εἴδετε LTTr.
[1] τις LTTr. [2] συν- T. * κατ' TTr. [3] μηδὲ κατὰ LTTr.
[4] ἕκαστοι (ἕκαστος Tr *marg.*) σκοποῦντες LTTr. [5] ἕκαστοι LTTr.
[6] φρονεῖτε (—γὰρ) LTTr. [7] ἴσα LT. [8] ἀλλὰ L (*non marg.*) TTr.
[9] ὁμομιώματι L *errore.* [10] + τὸ LTTr. [11] ἐξομολογήσεται L *marg.* TTr *marg.* [12] —ὁ LTTr.

γυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, ἵνα **γένησθε**[13] ἄμεμπτοι καὶ 15
ἀκέραιοι, τέκνα Θεοῦ **ἀμώμητα**[14] **ἐν μέσῳ**[15] γενεᾶς σκο-
λιᾶς καὶ διεστραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωσ-
τῆρες ἐν κόσμῳ, λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς καύχημα 16
ἐμοὶ εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον,
οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα.

Ἀλλ'[16] εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λει- 17
τουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ [2]**συγχαίρω**
πᾶσιν ὑμῖν· τὸ δ'* αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ [2]**συγ-** 18
χαίρετέ μοι.

Ἐλπίζω δὲ ἐν **Κυρίῳ**[17] Ἰησοῦ, Τιμόθεον ταχέως 19
πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ, γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν·
οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ 20
ὑμῶν μεριμνήσει· οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦ- 21
σιν, οὐ **τὰ τοῦ**[18] **Χριστοῦ Ἰησοῦ**[19]· τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ 22
γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον, σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν
εἰς τὸ εὐαγγέλιον. τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι, 23
ὡς ἂν **ἀπίδω**[20] τὰ περὶ ἐμέ, ἐξαυτῆς· πέποιθα δὲ **ἐν** 24
Κυρίῳ, ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι. Ἀναγκαῖον 25
δὲ ἡγησάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνερ-
γὸν καὶ †συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον,
καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς·
ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς[21], καὶ ἀδημονῶν, 26
διότι ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησε. καὶ γὰρ ἠσθένησε 27
παραπλήσιον θανάτῳ· **ἀλλ'**[22] ὁ Θεὸς **αὐτὸν ἠλέησεν**[23],
οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ
λύπῃ[24] σχῶ. σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτόν, 28
ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν χαρῆτε, κἀγὼ ἀλυπότερος ὦ.
προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν Κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, 29
καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε· ὅτι διὰ τὸ ἔργον 30
τοῦ[25] **Χριστοῦ**[26] μέχρι θανάτου ἤγγισε, **παραβουλευσά-
μενος**[27] τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα
τῆς πρός με λειτουργίας.

[13] ἦτε LTr *marg.* [14] ἄμωμα LTTr. [15] μέσον LTTr. [16] ἀλλὰ LTTr. * δὲ TTr. [17] χριστῷ L. [18] —τοῦ LTTr. [19] Ἰησοῦ χριστοῦ LTr. [20] ἀφίδω LTTr. † συν- TTr. [21] +[ἰδεῖν] L. [22] ἀλλὰ LTTr. [23] ἠλέησεν αὐτόν LTTr. [24] λύπην LTTr. [25] —τοῦ LTTr. [26] Κυρίου Tr *marg.* [27] παραβολευσάμενος LTTr.

3 ΤΟ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν Κυρίῳ. τὰ
αὐτὰ γράφειν ὑμῖν, ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ
2 ἀσφαλές. βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς
3 ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν· ἡμεῖς γάρ ἐσμεν
ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι Θεῷ[1] λατρεύοντες, καὶ καυ-
χώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποι-
4 θότες, καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν καὶ ἐν σαρκί.
Εἴτις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον.
5 **περιτομὴ**[2] ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραήλ, φυλῆς **Βεν-
ιαμὶν**[3], Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος,
6 κατὰ **ζῆλον**[4] διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύ-
7 νην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος. **Ἀλλ'**[5] ἅτινα
ἦν μοι[6] κέρδη, ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν·
8 ἀλλὰ **μενοῦνγε**[7] καὶ ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ
τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως[8] Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου
μου[9], δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην· καὶ ἡγοῦμαι σκύ-
9 βαλα **εἶναι**[10], ἵνα Χριστὸν κερδήσω, καὶ εὑρεθῶ ἐν
αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ
τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ Θεοῦ δικαιοσύνην
10 ἐπὶ τῇ πίστει, τοῦ γνῶναι αὐτόν, καὶ τὴν δύναμιν
τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ, καὶ **τὴν**[11] κοινωνίαν **τῶν*** πα-
θημάτων αὐτοῦ, **συμμορφούμενος**[12] τῷ θανάτῳ αὐτοῦ,
11 εἴ πως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν **τῶν**[13] νεκρῶν·
12 οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον, ἢ ἤδη τετελείωμαι· διώκω δὲ
εἰ **καὶ**† καταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ **κατελήφθην**[14] ὑπὸ **τοῦ**[15]
13 Χριστοῦ **Ἰησοῦ**[16]. ἀδελφοί, ἐγὼ ἐμαυτὸν **οὐ**[17] λογί-
ζομαι κατειληφέναι· ἓν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθα-
14 νόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ
σκοπὸν διώκω **ἐπὶ**[18] τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως
15 τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι οὖν τέλειοι,
τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε, καὶ

[1] θεοῦ LTTr. [2] περιτομῇ LTTr. [3] Βενιαμείν LTTr. [4] ζῆλος LTTr. [5] ἀλλὰ Tr[LTr *marg.*], –ἀλλ' T. [6] μοι ἦν L (*non marg.*) Tr *marg.* [7] μὲν οὖν LTr. [8] +τοῦ L. [9] ἡμῶν L *marg.* [10] –εἶναι LTTr. [11] –τὴν LTTr. * –τῶν TTr. [12] συμ(ν T)μορφιζόμενος LTTr. [13] τὴν ἐκ LTTr. † –καὶ T. [14] κατελήμφθην LTTr. [15] –τοῦ LTTr. [16] –Ἰησοῦ LTr. [17] οὔπω L *marg.* TTr *marg.* [18] εἰς LTTr.

τοῦτο ὁ Θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει. πλὴν εἰς ὃ ἐφθά- 16
σαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν[19].
[20]Συμμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε 17
τοὺς οὕτω περιπατοῦντας, καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς.
πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν, οὓς πολλάκις ἔλεγον 18
ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ
σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ· ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ 19
Θεὸς ἡ κοιλία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν,
οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες. ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα 20
ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα
Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ὃς μετασχηματίσει τὸ 21
σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ[21]
[20]σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν
ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι ἑαυτῷ[22]
τὰ πάντα.

ὭΣΤΕ, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, 4
χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτω στήκετε ἐν Κυρίῳ,
ἀγαπητοί. Εὐωδίαν[1] παρακαλῶ, καὶ Συντύχην παρα- 2
καλῶ, τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν Κυρίῳ· καὶ[2] ἐρωτῶ καί σε, 3
σύζυγε γνήσιε[3] [4]συλλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ
εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι, μετὰ καὶ Κλήμεντος,
καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν
βίβλῳ ζωῆς.

Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. 4
τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. ὁ 5
Κύριος ἐγγύς. Μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ 6
τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ
αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς τὸν Θεόν· καὶ ἡ 7
εἰρήνη τοῦ Θεοῦ, ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, φρου-
ρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ.

Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, 8
ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα,
εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε· ἃ 9

19 —κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν LTTr. 20 συν- T. 21 —εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ LTTr. 22 αὐτῷ LTTr. 1 Εὐοδίαν BELTTr. 2 ναὶ LTTr. 3 γνήσιε σύνζυγε LTTr. 4 συν- TTr.

καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἴδετε
ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης
ἔσται μεθ' ὑμῶν.
10 Ἐχάρην δὲ ἐν Κυρίῳ μεγάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ
ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρο-
11 νεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δέ. οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω·
12 ἐγὼ γὰρ ἔμαθον, ἐν οἷς εἰμι, αὐτάρκης εἶναι. οἶδα
δὲ[5] ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν*· ἐν παντὶ
καὶ ἐν πᾶσι μεμύημαι καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾷν,
13 καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι· πάντα ἰσχύω ἐν
14 τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ[6]. πλὴν καλῶς ἐποι-
15 ήσατε, †συγκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει. οἴδατε δὲ
καὶ ὑμεῖς, Φιλιππήσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου,
ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλη-
σία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως[7],
16 εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι· ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ
17 ἅπαξ καὶ δὶς εἰς[8] τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε. οὐχ
ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλ'[9] ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν
18 τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν· ἀπέχω δὲ πάντα,
καὶ περισσεύω· πεπλήρωμαι, δεξάμενος παρὰ Ἐπα-
φροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὀσμὴν εὐωδίας, θυσίαν
19 δεκτήν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ. ὁ δὲ Θεός μου πλη-
ρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ τὸν πλοῦτον[10] αὐτοῦ
20 ἐν δόξῃ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. τῷ δὲ Θεῷ καὶ πατρὶ
ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.
21 Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
22 ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. ἀσπάζονται
ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καί-
23 σαρος οἰκίας. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν[11] Ἰησοῦ
Χριστοῦ μετὰ πάντων[12] ὑμῶν. ἀμήν[13].

Πρὸς Φιλιππησίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης δι' Ἐπαφροδίτου[14].

[5] καὶ LTTr. * περισσεύσειν B. [6] —Χριστῷ LTTr. † συν- T. [7] λήμψεως LTTr. [8] [εἰς] L. [9] ἀλλὰ LTTr. [10] τὸ πλοῦτος LTTr. [11] —ἡμῶν LTTr. [12] τοῦ πνεύματος LTTr. [13] —ἀμήν TTr[L]. [14] + Ἐν στίχοις σῃ̄ S: *deest subscriptio in* LT, Πρὸς Φιλιππησίους Tr.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ[1]

Η ΠΡΟΣ

ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ[2] ΕΠΙΣΤΟΛΗ[3].

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ[4] διὰ θελή- 1
ματος Θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, τοῖς ἐν Κολασ- 2
σαῖς[5] ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ[6]· χάρις
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου
Ἰησοῦ Χριστοῦ[7].

Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ καὶ[8] πατρὶ τοῦ Κυρίου 3
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πάντοτε περὶ[9] ὑμῶν προσευ-
χόμενοι· ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ 4
Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην τὴν[10] εἰς πάντας τοὺς ἁγίους,
διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρα- 5
νοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ
εὐαγγελίου, τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν 6
παντὶ τῷ κόσμῳ, καὶ[11] ἔστι καρποφορούμενον[12], καθὼς
καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε
τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ· καθὼς καὶ[13] ἐμάθετε 7
ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς
ἐστι πιστὸς ὑπὲρ ὑμῶν[14] διάκονος τοῦ Χριστοῦ, ὁ καὶ 8
δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι. Διὰ 9
τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παυό-
μεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι, καὶ αἰτούμενοι ἵνα
πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν
πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ, περιπατῆσαι 10
ὑμᾶς[15] ἀξίως τοῦ Κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν*· ἐν
παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι
εἰς τὴν ἐπίγνωσιν[16] τοῦ Θεοῦ· ἐν πάσῃ δυνάμει δυνα- 11

[1] – Παύλου τοῦ Ἀποστόλου S. [2] Κολοσσαεῖς BET. [3] + Παύλου S: Πρὸς Κολα(ο T)σσαεῖς *tantum* LTTr. [4] Χριστοῦ Ἰησοῦ LTTr. [5] Κολοσσαῖς BET. [6] + Ἰησοῦ L. [7] – καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ TTr[L]. [8] – καὶ L. [9] ὑπὲρ LTr. [10] ἣν ἔχετε LTTr. [11] – καὶ LTTr. [12] + καὶ αὐξανόμενον LTTr. [13] – καὶ LTTr. [14] ἡμῶν L (*non marg.*) Tr (*non marg.*). [15] – ὑμᾶς LTTr. * ἀρεσκίαν T. [16] τῇ ἐπιγνώσει LTTr.

μούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν
12 ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετὰ χαρᾶς· εὐχαρι-
στοῦντες τῷ πατρὶ τῷ[17] ἱκανώσαντι **ἡμᾶς*** εἰς τὴν
13 μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί, ὃς
ἐρρύσατο[18] ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους, καὶ
μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης
14 αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν **διὰ τοῦ αἵματος**
15 **αὐτοῦ**[19], τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν· ὅς ἐστιν εἰκὼν
τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως·
16 ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα, **τὰ**[20] ἐν τοῖς οὐρανοῖς
καὶ **τὰ**[21] ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε
θρόνοι, εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχαί, εἴτε ἐξουσίαι· τὰ
17 πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται· καὶ αὐτός ἐστι
18 πρὸ πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε· καὶ
αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας· ὅς
ἐστιν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται
19 ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων· ὅτι ἐν αὐτῷ **εὐδόκησε**[22]
20 πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι, καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκατ-
αλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ
τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, **δι' αὐτοῦ**[23], εἴτε τὰ
21 ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ ὑμᾶς ποτε
ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν
22 τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ **ἀποκατήλλαξεν**[24] ἐν
τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου[25], πα-
ραστῆσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους
23 κατενώπιον αὐτοῦ· εἴγε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθε-
μελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι, καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ
τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κη-
ρυχθέντος ἐν πάσῃ **τῇ**[26] κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν,
24 οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος. Νῦν χαίρω ἐν
τοῖς παθήμασί **μου**[27] ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ
τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ
σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, **ὅ**[28] ἐστιν ἡ ἐκ-

[17] +καλέσαντι καὶ L. * ὑμᾶς TTr *marg.* [18] ἐρύσατο TTr. [19] −διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ LTTr. [20] −τὰ LTTr. [21] −τὰ T[LTr]. [22] ηὐδόκησεν L *marg.* [23] −δι' αὐτοῦ LTr. [24] ἀποκατηλλάγητε LTr *marg.* [25] +[αὐτοῦ] L. [26] −τῇ LTTr. [27] −μου LTTr. [28] ὅς L *marg.*

κλησία· ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονο- 25
μίαν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς, πληρῶσαι
τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμ- 26
μένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, **νυνὶ**[29] δὲ
ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ· οἷς ἠθέλησεν ὁ Θεὸς 27
γνωρίσαι, **τίς ὁ**[30] πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου
τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, **ὅς**[31] ἐστι Χριστὸς ἐν ὑμῖν,
ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης· ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν, νουθε- 28
τοῦντες πάντα ἄνθρωπον, καὶ διδάσκοντες πάντα
ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα
ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ **Ἰησοῦ**[32]· εἰς ὃ καὶ 29
κοπιῶ, ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν
ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

ΘΕΛΩ γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω **περὶ**[1] 2
ὑμῶν καὶ τῶν ἐν **Λαοδικείᾳ**[*], καὶ ὅσοι οὐχ **ἑωράκασι**[2]
τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί, ἵνα παρακληθῶσιν αἱ 2
καρδίαι αὐτῶν, **συμβιβασθέντων**[3] ἐν ἀγάπῃ, καὶ εἰς
πάντα πλοῦτον[4] τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς
ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ Θεοῦ **καὶ πατρὸς καὶ
τοῦ**[5] [6]Χριστοῦ, ἐν ᾧ εἰσι πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς 3
σοφίας καὶ **τῆς**[7] γνώσεως ἀπόκρυφοι. τοῦτο **δὲ**[†] 4
λέγω, ἵνα **μή τις**[8] ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανολο-
γίᾳ· εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι 5
σὺν ὑμῖν εἰμί, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν,
καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν. ὡς 6
οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν Κύριον, ἐν
αὐτῷ περιπατεῖτε, ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι 7
ἐν αὐτῷ, καὶ βεβαιούμενοι **ἐν**[9] τῇ πίστει, καθὼς ἐδι-
δάχθητε, περισσεύοντες **ἐν αὐτῇ**[‡] ἐν εὐχαριστίᾳ.

Βλέπετε μή τις **ὑμᾶς ἔσται**[10] ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς 8
φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν
τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ

[29] νῦν L (*non marg.*) TTr. [30] τί τὸ LTTr. [31] ὅ L (*non marg.*) Tr. [32] — Ἰησοῦ LTTr. [1] ὑπὲρ LTTr. * Λαοδικίᾳ T. [2] ἑώ(ό T)ρακαν LTTr. [3] συμβιβασθέντες LTTr. [4] πᾶν τὸ (— τὸ T[Tr]) πλοῦτος LTTr. [5] — καὶ πατρὸς καὶ τοῦ LTTr. [6] +, T. [7] — τῆς LTTr † — δὲ T[Tr]. [8] μηδεὶς LTTr. [9] — ἐν LTTr. ‡ — ἐν αὐτῇ TTr ([Tr *marg.*]). [10] ἔσται ὑμᾶς L.

9 οὐ κατὰ Χριστόν· ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ
10 πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, καί ἐστε ἐν αὐτῷ
πεπληρωμένοι· ὅς[11] ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς
11 καὶ ἐξουσίας· ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχει-
ροποιήτῳ, ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος **τῶν ἁμαρ-
τιῶν**[12] τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ,
12 συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ **βαπτίσματι**[13]· ἐν ᾧ καὶ
συνηγέρθητε[14] διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ
13 τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ **τῶν*** νεκρῶν· καὶ ὑμᾶς νε-
κροὺς ὄντας **ἐν**† τοῖς παραπτώμασι καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ
τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνεζωοποίησε[15] [16] σὺν αὐτῷ, χαρι-
14 σάμενος **ἡμῖν**[17] πάντα τὰ παραπτώματα· ἐξαλείψας
τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν, ὃ ἦν
ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσ-
15 ηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ· ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρ-
χὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ,
θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.
16 Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει **ἢ**‡ ἐν πόσει,
17 ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ **νουμηνίας**[18] ἢ σαββάτων· **ἅ**[19]
ἐστι σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ.
18 μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω θέλων ἐν ταπεινοφρο-
σύνῃ καὶ **θρησκείᾳ**[20] τῶν ἀγγέλων, ἃ **μὴ**[21] **ἑώρακεν**[22]
ἐμβατεύων, **εἰκῇ**[23] φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρ-
19 κὸς αὐτοῦ, καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλήν, ἐξ οὗ πᾶν
τὸ σῶμα διὰ τῶν ἁφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγού-
μενον καὶ [24]**συμ**βιβαζόμενον, αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ
20 Θεοῦ. Εἰ **οὖν**[25] ἀπεθάνετε σὺν **τῷ**[26] Χριστῷ ἀπὸ τῶν
στοιχείων τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογ-
21 ματίζεσθε; "Μὴ ἅψῃ, μηδὲ γεύσῃ, μηδὲ θίγῃς·"
22 ἅ ἐστι πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ
23 ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων· ἅτινά
ἐστι λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν **ἐθελοθρησκείᾳ**§

[11] ὅ L (*non marg.*) Tr *marg.* [12] – τῶν ἁμαρτιῶν LTTr. [13] βαπτισμῷ L *marg.* Tr. [14] συνηγέρθημεν L *marg.* * – τῶν T. † – ἐν TTr. [15] συνεζωοποίησε SBE. [16] +(ν) ὑμᾶς LTTr. [17] ὑμῖν BEL *marg.* ‡ καὶ Tr *marg.* [18] νεομηνίας L (*non marg.*) Tr. [19] ὅ L (*non marg.*). [20] θρησκίᾳ T. [21] – μὴ TTr[L]. [22] ἑόρακεν T. [23] εἰκῇ L. [24] συν- T. [25] – οὖν LTTr. [26] – τῷ LTTr. § ἐθελοθρησκίᾳ T.

καὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ[27] ἀφειδίᾳ[28] σώματος, οὐκ ἐν
τιμῇ τινι πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός. Εἰ οὖν 3
συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χρισ-
τός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθήμενος· τὰ ἄνω 2
φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ 3
ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ·
ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν[1], τότε καὶ 4
ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν* τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, 5
πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακήν, καὶ
τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία, δι' ἃ[2] ἔρ- 6
χεται ἡ[3] ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας[4]·
ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν 7
αὐτοῖς[5]· νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀρ- 8
γήν, θυμόν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ
τοῦ στόματος ὑμῶν. Μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, 9
ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς
πράξεσιν αὐτοῦ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον, τὸν ἀνα- 10
καινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος
αὐτόν· ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος, περιτομὴ 11
καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, [6]ἐλεύ-
θερος· ἀλλὰ τὰ† πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός. Ἐν- 12
δύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ[7] Θεοῦ ἅγιοι καὶ
ἠγαπημένοι, σπλάγχνα οἰκτιρμῶν[8], χρηστότητα, τα-
πεινοφροσύνην, πρᾳότητα[9], μακροθυμίαν· ἀνεχόμενοι 13
ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρός τινα
ἔχῃ μομφήν· καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς[10] ἐχαρίσατο
ὑμῖν, οὕτω καὶ ὑμεῖς· ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγά- 14
πην, ἥτις[11] ἐστὶ σύνδεσμος τῆς τελειότητος· καὶ ἡ 15
εἰρήνη τοῦ Θεοῦ[12] βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν,
εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἑνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι
γίνεσθε. ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν 16
πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ· διδάσκοντες καὶ νουθε-

27 [καὶ] L. 28 ἀφειδείᾳ L. 1 ὑμῶν L *marg.* TTr (*non marg.*). * —ὑμῶν TTr. 2 διὸ L *marg.* 3 [ἡ] L. 4 —ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας TTr[L]. 5 τούτοις LTTr. 6 +καὶ L. † —τὰ T(*ita vult*). 7 —τοῦ L. 8 οἰκτιρμοῦ LTTr. 9 πραΰτητα LTTr. 10 κύριος LTr. 11 ὅ LTTr. 12 Χριστοῦ LTTr.

τοῦντες ἑαυτούς, ψαλμοῖς καὶ[13] ὕμνοις καὶ[13] ᾠδαῖς
πνευματικαῖς ἐν[14] χάριτι ᾄδοντες ἐν τῇ καρδίᾳ[15] ὑμῶν
17 τῷ Κυρίῳ[16]· καὶ πᾶν ὅ τι ἂν[17] ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν
ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι Κυρίου Ἰησοῦ[18], εὐχαρισ-
τοῦντες τῷ Θεῷ καὶ[19] πατρὶ δι' αὐτοῦ.
18 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἰδίοις[20] ἀνδράσιν,
19 ὡς ἀνῆκεν ἐν Κυρίῳ. Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖ-
20 κας[21], καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. Τὰ τέκνα,
ὑπακούετε τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα· τοῦτο γάρ
21 ἐστιν εὐάρεστον[22] τῷ[23] Κυρίῳ. Οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθί-
22 ζετε[24] τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. Οἱ δοῦλοι,
ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ
ἐν ὀφθαλμοδουλείαις[25] ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ'* ἐν
23 ἁπλότητι καρδίας, φοβούμενοι τὸν Θεόν[26]. καὶ πᾶν
ὅ τι[27] ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς τῷ Κυρίῳ
24 καὶ οὐκ ἀνθρώποις· εἰδότες ὅτι ἀπὸ Κυρίου ἀπο-
λήψεσθε[28] τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας· τῷ
25 γὰρ[29] Κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε. ὁ δὲ[30] ἀδικῶν κο-
μιεῖται[31] ὃ ἠδίκησε· καὶ οὐκ ἔστι προσωποληψία[32].
4 Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις
παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε Κύριον ἐν
οὐρανοῖς[1].
2 Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν
3 αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ· προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ
ἡμῶν, ἵνα ὁ Θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου,
λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ[2] καὶ δέ-
4 δεμαι, ἵνα φανερώσω αὐτό, ὡς δεῖ με λαλῆσαι.
5 Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν
6 ἐξαγοραζόμενοι. ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι,
ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ ἑκάστῳ

13 — καὶ LTTr. 14 + τῇ LTTr. 15 ταῖς καρδίαις LTTr. 16 θεῷ LTTr. 17 ἐὰν L (non marg.) Tr. 18 Ἰησοῦ χριστοῦ L. 19 — καὶ LTTr. 20 — ἰδίοις LTTr. 21 + ὑμῶν L. 22 εὐάρεστόν ἐστιν LTTr. 23 ἐν LTTr. 24 παροργίζετε L. 25 ὀφθαλμοδουλείᾳ L, ὀφθαλμοδουλίαις T. * ἀλλά Tr. 26 κύριον LTTr. 27 ὃ LTTr. 28 ἀπολήμψεσθε LTTr. 29 — γὰρ LTTr. 30 γὰρ LTTr. 31 κομίσεται L (non marg.). 32 προσωπολημψία LTTr. 1 οὐρανῷ LTTr. 2 ὃν L (non marg.) Tr marg.

ἀποκρίνεσθαι. Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν 7
Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος
καὶ σύνδουλος ἐν Κυρίῳ, ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς 8
αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῷ[3] τὰ περὶ ὑμῶν[4] καὶ παρακαλέσῃ
τὰς καρδίας ὑμῶν, σὺν Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ 9
ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν
γνωριοῦσι[5] τὰ ὧδε. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος 10
ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρ-
νάβα*, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολάς· ἐὰν ἔλθῃ πρὸς
ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν· καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος 11
Ἰοῦστος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς·** οὗτοι μόνοι συνερ-
γοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν
μοι παρηγορία. ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ 12
ὑμῶν, δοῦλος Χριστοῦ[6], πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ
ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα στῆτε† τέλειοι καὶ
πεπληρωμένοι[7] ἐν παντὶ θελήματι τοῦ Θεοῦ. μαρ- 13
τυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει **ζῆλον πολὺν**[8] ὑπὲρ ὑμῶν καὶ
τῶν ἐν **Λαοδικείᾳ**‡ καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει. ἀσπάζεται 14
ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητός, καὶ Δημᾶς. ἀσ- 15
πάσασθε τοὺς ἐν **Λαοδικείᾳ**‡ ἀδελφούς, καὶ Νυμφᾶν[9]
καὶ τὴν κατ' οἶκον **αὐτοῦ**[10] ἐκκλησίαν· καὶ ὅταν 16
ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ
ἐν τῇ Λαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ
Λαοδικείας§ ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε· καὶ εἴπατε Ἀρ- 17
χίππῳ, "Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν Κυ-
ρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς." Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ 18
χειρὶ Παύλου. μνημονεύετέ μου τῶν δεσμῶν. ἡ
χάρις μεθ' ὑμῶν. **ἀμήν**[11].

Πρὸς Κολασσαεῖς ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ καὶ Ὀνησίμου[12].

[3] *γνῶτε* LTTr. [4] *ἡμῶν* LTTr. [5] *γνωρίσουσιν* L. * *Βαρνάβᾳ* B. ** – · LT. [6] + Ἰησοῦ LTTr. † *σταθῆτε* TTr. [7] *πεπληροφορημένοι* LTTr. [8] *πολὺν πόνον* LTTr. ‡ Λαοδικίᾳ T. [9] Νύμφαν LTr *marg.* [10] *αὐτῆς* LTr *marg.*, *αὐτῶν* TTr. § Λαοδικίας T. [11] – *ἀμήν* LTTr. [12] + Ἐν στίχοις σῆ S: Κολοσσαεῖς BE: *deest subscriptio in* LT, Πρὸς Κολασσαεῖς Tr.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ[1].

---

1 ΠΑΥΛΟΣ καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος, τῇ ἐκ-
κλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν Θεῷ πατρί, καὶ Κυρίῳ
Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ
πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ[2].
2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ πάντων
ὑμῶν, μνείαν ὑμῶν[3] ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν
3 ἡμῶν, ἀδιαλείπτως μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου
τῆς πίστεως, καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς
ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν·
4 εἰδότες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ[*]Θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν
5 ὑμῶν· ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς[4]
ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει, καὶ ἐν
Πνεύματι Ἁγίῳ, καὶ ἐν[†] πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς
6 οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν ἐν[‡] ὑμῖν δι' ὑμᾶς. καὶ ὑμεῖς
μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ Κυρίου, δεξάμενοι
τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς Πνεύματος
7 Ἁγίου, ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπους[5] πᾶσι τοῖς πι-
8 στεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ[6] τῇ Ἀχαΐᾳ. ἀφ'
ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ Κυρίου οὐ μόνον ἐν
τῇ Μακεδονίᾳ καὶ[7] Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ καὶ[8] ἐν παντὶ τόπῳ
ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἐξελήλυθεν, ὥστε
9 μὴ χρείαν ἡμᾶς ἔχειν[9] λαλεῖν τι. αὐτοὶ γὰρ περὶ
ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὁποίαν εἴσοδον ἔχομεν[10] πρὸς

[1] *Sic* B(−τοῦ *et* −ἡ)E. Ἡ πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἐπιστολὴ Παύλου πρώτη S. Πρὸς Θεσσαλονικεῖς Α LTTr. [2] −ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ TTr[L]. [3] −ὑμῶν LTTr. * +τοῦ T: , ὑπὸ Θεοῦ *cum sequentibus jungunt* SBE. [4] πρὸς L. † −ἐν T[Tr]. ‡ [ἐν] Tr. [5] τύπον L (*non marg.*) TTr. [6] +ἐν LTTr. [7] +ἐν τῇ LT[Tr *marg.*]. [8] ἀλλ' L, ἀλλὰ TTr. [9] ἔχειν ἡμᾶς LTTr. [10] ἔσχομεν LTTr.

ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν Θεὸν ἀπὸ τῶν
εἰδώλων, δουλεύειν Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, καὶ ἀνα- 10
μένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν
ἐκ[11] νεκρῶν, Ἰησοῦν, τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς **ἀπὸ*** τῆς
ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν **2**
τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν· ἀλλὰ **καὶ**[1] 2
προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες, καθὼς οἴδατε, ἐν Φι-
λίπποις, ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ Θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι
πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι.
Ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης, οὐδὲ ἐξ 3
ἀκαθαρσίας, **οὔτε**[2] ἐν δόλῳ· ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσ- 4
μεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον,
οὕτω λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ
τῷ[3] Θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. Οὔτε 5
γάρ ποτε ἐν λόγῳ **κολακείας**† ἐγενήθημεν, καθὼς οἴ-
δατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας· Θεὸς μάρτυς·
οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ᾽ ὑμῶν 6
οὔτε ἀπ᾽ ἄλλων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι, ὡς Χρισ-
τοῦ ἀπόστολοι· **ἀλλ᾽**‡ ἐγενήθημεν **ἤπιοι**[4] ἐν μέσῳ 7
ὑμῶν, ὡς **ἂν**[5] τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα, οὕτως 8
ἱμειρόμενοι[6] ὑμῶν εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ
μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν
ψυχάς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν **γεγένησθε**[7]. μνημονεύετε 9
γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον·
νυκτὸς **γὰρ**[8] καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ
ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ
εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ. ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ Θεός, 10
ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πισ-
τεύουσιν ἐγενήθημεν, καθάπερ οἴδατε, ὡς ἕνα ἕκασ- 11
τον ὑμῶν, ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ, παρακαλοῦντες
ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι καὶ **μαρτυρούμενοι**[9], εἰς τὸ 12
περιπατῆσαι[10] ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Θεοῦ τοῦ **καλοῦντος**§

[11] + τῶν LTTr. * ἐκ TTr. [1] − καὶ LTTr. [2] οὐδὲ LTTr. [3] − τῷ TTr[L]. † κολακίας T. ‡ ἀλλὰ TTr. [4] νήπιοι L. [5] ἐὰν LTTr. [6] ὁμειρόμενοι LTTr. [7] ἐγενήθητε LTTr. [8] − γὰρ LTTr. [9] μαρτυρόμενοι TTr. [10] περιπατεῖν LTTr. § καλέσαντος Tr *marg.*

13 ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν. [11]Διὰ
τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ ἀδιαλείπτως,
ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ Θεοῦ,
ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ ,καθώς **ἐστιν
ἀληθῶς***, λόγον Θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς
14 πιστεύουσιν. ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί,
τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι **ταῦτα**[12] ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ
τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν
15 Ἰουδαίων, τῶν καὶ τὸν Κύριον ἀποκτεινάντων Ἰη-
σοῦν καὶ τοὺς **ἰδίους**[13] προφήτας, καὶ **ὑμᾶς**[14] ἐκδιωξάν-
των, καὶ Θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις
16 ἐναντίων, κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσι λαλῆσαι ἵνα
σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας
πάντοτε· **ἔφθασε**[15] δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.
17 Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες[16] ἀφ' ὑμῶν
πρὸς καιρὸν ὥρας, προσώπῳ οὐ καρδίᾳ, περισσοτέ-
ρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολ-
18 λῇ ἐπιθυμίᾳ. **διὸ**[17] ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς,
ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἅπαξ καὶ δίς, καὶ ἐνέκοψεν
19 ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς. τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς ἢ χαρὰ ἢ
στέφανος καυχήσεως; ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς, ἔμπροσθεν
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ **Χριστοῦ**[18] ἐν τῇ αὐτοῦ
20 παρουσίᾳ; ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρά.
3 Διὸ μηκέτι στέγοντες, **εὐδοκήσαμεν**† καταλειφθῆναι
2 ἐν Ἀθήναις μόνοι, καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον τὸν
ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ **διάκονον**[1] τοῦ Θεοῦ **καὶ συνεργὸν
ἡμῶν**[2] ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι
ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι **ὑμᾶς**[3] **περὶ**[4] τῆς πίστεως ὑμῶν,
3 **τῷ**[5] **μηδένα σαίνεσθαι**[6] ἐν ταῖς θλίψεσι ταύταις· αὐτοὶ
4 γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα· καὶ γὰρ ὅτε πρὸς
ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλί-

[11] + Καὶ LTTr. * *ἀληθῶς ἐστιν* Tr *marg.* [12] *τὰ αὐτὰ* L (*non marg.*) TTr, *ταυτὰ* BE. [13] —*ἰδίους* LTTr. [14] *ἡμᾶς* BELTTr. [15] *ἔφθακεν* L (*non marg.*). [16] *ἀποφανισθέντες* E. [17] *διότι* LTTr. [18] —*Χριστοῦ* LTTr. † *ηὐδοκήσαμεν* TTr. [1] *συνεργὸν* L (*non marg.*). [2] —*καὶ συνεργὸν ἡμῶν* LTTr. [3] —*ὑμᾶς* LTTr. [4] *ὑπὲρ* LTTr. [5] *τὸ* LTTr. [6] *μηδὲν ἀσαίνεσθαι* L.

βεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε· διὰ τοῦτο 5
κἀγὼ μηκέτι στέγων, ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίσ-
τιν ὑμῶν, μή πως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων, καὶ
εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν. ἄρτι δὲ ἐλθόντος 6
Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν, καὶ εὐαγγελισαμένου
ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε
μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς
ἰδεῖν, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς, διὰ τοῦτο παρεκλή- 7
θημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν, ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει καὶ
ἀνάγκῃ[7] ἡμῶν, διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως· ὅτι νῦν ζῶμεν, 8
ἐὰν ὑμεῖς στήκητε[8] ἐν Κυρίῳ. τίνα γὰρ εὐχαριστίαν 9
δυνάμεθα τῷ Θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν, ἐπὶ πάσῃ
τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ
ἡμῶν, νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ[9] δεόμενοι 10
εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ
ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν; Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς 11
καὶ πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χρισ-
τός[10], κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς· ὑμᾶς 12
δὲ ὁ Κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ
εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς
ὑμᾶς, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους 13
ἐν ἁγιωσύνῃ, ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν,
ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ[11]
μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ[12].

ΤΟ[1] λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ 4
παρακαλοῦμεν ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ[2] καθὼς παρελάβετε
παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν
Θεῷ[3], ἵνα περισσεύητε μᾶλλον· οἴδατε γὰρ τίνας 2
παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.
τοῦτο γάρ ἐστι[4] θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν, 3
ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας· εἰδέναι ἕκαστον[5] 4
ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ
τιμῇ, μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας, καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη 5

[7] ἀνάγκῃ καὶ θλίψει LTTr. [8] στήκετε BTTr (*non marg.*). [9] ὑπερεκπερισσοῦ LTTr. [10] – Χριστός LTTr. [11] – Χριστοῦ LTTr. [12] + ἀμήν. T[L]. [1] – Τὸ LTTr. [2] + ἵνα LTTr. [3] + καθὼς καὶ περιπατεῖτε LTTr. [4] + [τὸ] L. [5] ἕκαστος L *marg.*

6 τὰ μὴ εἰδότα τὸν Θεόν· τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ
πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ·
διότι ἔκδικος ὁ[6] Κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς
7 καὶ προείπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. οὐ γὰρ
ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ, **ἀλλ'**[7] ἐν
8 ἁγιασμῷ. τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν, οὐκ ἄνθρωπον ἀθε-
τεῖ, ἀλλὰ τὸν Θεὸν τὸν **καὶ**[8] **δόντα**[9] **τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ**[10]
τὸ Ἅγιον εἰς **ἡμᾶς**[11].

9 Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρείαν **ἔχετε**[12] γρά-
φειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ
10 ἀγαπᾷν ἀλλήλους· καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας
τοὺς ἀδελφοὺς **τοὺς**[13] ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. παρα-
καλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον,
11 καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν, καὶ πράσσειν τὰ ἴδια,
καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς **ἰδίαις**[14] χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν
12 παρηγγείλαμεν· ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως πρὸς
τοὺς ἔξω, καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε.

13 ΟΥ **θέλω**[15] δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν
κεκοιμημένων[16], ἵνα μὴ **λυπῆσθε**[17], καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ
14 οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰη-
σοῦς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτω **καὶ ὁ Θεὸς*** τοὺς
15 κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. τοῦτο
γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ Κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ
ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ
16 Κυρίου, οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας· ὅτι
αὐτὸς ὁ Κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου,
καὶ ἐν σάλπιγγι Θεοῦ καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ
17 οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον· ἔπειτα
ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι, ἅμα σὺν αὐτοῖς
ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυ-
ρίου εἰς ἀέρα, καὶ οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσό-
18 μεθα. ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις
τούτοις.

[6] – ὁ LTTr. [7] ἀλλὰ TTr. [8] – καὶ LTr. [9] διδόντα L (*non marg.*) TTr. [10] αὐτοῦ τὸ πνεῦμα L. [11] ὑμᾶς LTTr. [12] ἔχομεν L, ἔχομεν s. εἴχομεν Tr *marg.* [13] – τοὺς LT[Tr]. [14] – ἰδίαις LTTr. [15] θέλομεν LTTr. [16] κοιμωμένων LTTr. [17] λυπεῖσθε L *marg.* * ὁ θεὸς καὶ Tr *marg.*

Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, 5
οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι· αὐτοὶ γὰρ ἀκρι- 2
βῶς οἴδατε ὅτι ἡ[1] ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ
οὕτως ἔρχεται· ὅταν γὰρ[2] λέγωσιν, "Εἰρήνη καὶ 3
ἀσφάλεια," τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς **ἐφίσταται*** ὄλεθρος,
ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκ-
φύγωσιν. ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, 4
ἵνα **ἡ ἡμέρα ὑμᾶς**[3] ὡς **κλέπτης**[4] καταλάβῃ· πάντες[5] 5
ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας· οὐκ ἐσμὲν
νυκτὸς οὐδὲ σκότους. Ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ὡς 6
καὶ[6] οἱ λοιποί, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. οἱ 7
γὰρ καθεύδοντες, νυκτὸς καθεύδουσι· καὶ οἱ μεθυ-
σκόμενοι, νυκτὸς μεθύουσιν†· ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες, 8
νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης,
καὶ περικεφαλαίαν, ἐλπίδα σωτηρίας· ὅτι οὐκ ἔθετο 9
ἡμᾶς ὁ Θεὸς εἰς ὀργήν, **ἀλλ'**[7] εἰς περιποίησιν σωτη-
ρίας, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ 10
ἀποθανόντος **ὑπὲρ**‡ ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν, εἴτε
καθεύδωμεν, ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. διὸ παρακα- 11
λεῖτε ἀλλήλους, καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς
καὶ ποιεῖτε.

ἘΡΩΤΩΜΕΝ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς 12
κοπιῶντας ἐν ὑμῖν**, καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν Κυ-
ρίῳ, καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς, καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς 13
ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ[8] ἐν ἀγάπῃ, διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. εἰ-
ρηνεύετε ἐν **ἑαυτοῖς**§. Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελ- 14
φοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς
ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε
πρὸς πάντας. ὁρᾶτε μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινὶ 15
ἀποδῷ‖· ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε **καὶ**[9] εἰς
ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. πάντοτε χαίρετε. ἀδιαλεί- 16, 17
πτως προσεύχεσθε. ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο 18
γὰρ[10] θέλημα Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. τὸ 19

[1] —ἡ LTTr. [2] —γὰρ TTr, δὲ Tr *marg.* [L]. * ἐπίσταται TTr.
[3] ὑμᾶς ἡ ἡμέρα LTr *marg.* [4] κλέπτας L. [5] +γὰρ LTTr.
[6] —καὶ LTTr. † μεθύουσι SB. [7] ἀλλὰ TTr. ‡ περὶ TTr.
** ἡμῖν B. [8] ὑπερεκπερισσῶς LTTr. § αὐτοῖς TTr. ‖ ἀποδοῖ T.
[9] —καὶ LTTr. [10] +ἐστιν L.

20 πνεῦμα μὴ σβέννυτε[11]. προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε.
21, 22 πάντα[12] δοκιμάζετε· τὸ καλὸν κατέχετε. ἀπὸ παν-
23 τὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε. Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς
τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς· καὶ ὁλόκληρον
ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως
ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
24 τηρηθείη. πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.
25, 26 Ἀδελφοί, προσεύχεσθε[13] περὶ ἡμῶν. ἀσπάσασθε
27 τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλήματι ἁγίῳ. **ὁρκίζω**[14]
ὑμᾶς τὸν Κύριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσι
28 τοῖς **ἁγίοις**[15] ἀδελφοῖς· ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. **ἀμήν**[16].

Πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν[17].

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ[1].

---

1 ΠΑΥΛΟΣ καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος, τῇ ἐκκλη-
σίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν Θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ Κυρίῳ
2 Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ
πατρὸς **ἡμῶν**[2] καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
3 Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ
ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει
ἡ πίστις ὑμῶν, καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου
4 πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους· ὥστε **ἡμᾶς αὐτοὺς*** ἐν
ὑμῖν **καυχᾶσθαι**[3] ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ

[11] ζβέννυτε T. [12] +δὲ LTTr. [13] +[καὶ] LTr *marg.*
[14] ἐνορκίζω LTTr. [15] −ἁγίοις LTTr ([ἁγίοις] Tr *marg.*). [16] −ἀμήν LTTr. [17] +Ἐν στίχοις ρξγ S: *subscriptio deest in* LT, Πρὸς Θεσσαλονικεῖς Α Tr. [1] −Παύλου τοῦ ἀποστόλου S: *at* Πρὸς Θεσσαλονικεῖς Β *tantum* LTTr. [2] −ἡμῶν [LTr]. * αὐτοὺς ἡμᾶς TTr, [3] ἐγκαυχᾶσθαι (ἐν- T) LTTr.

τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς διω-
γμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε, ἔνδει- 5
γμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ καταξιω-
θῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ
πάσχετε· εἴπερ δίκαιον παρὰ Θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς 6
θλίβουσιν ὑμᾶς θλίψιν[4], καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις 7
ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ Κυρίου
Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ,
ἐν **πυρὶ φλογός**[5], διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι 8
Θεόν, καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσι τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ **Χριστοῦ**[6]· οἵτινες δίκην τίσου- 9
σιν, **ὄλεθρον**[7] αἰώνιον, ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου,
καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ὅταν ἔλθῃ 10
ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆναι
ἐν πᾶσι τοῖς **πιστεύουσιν**[8], ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύ-
ριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. εἰς ὃ καὶ 11
προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ
τῆς κλήσεως ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ πληρώσῃ πᾶσαν
εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνά-
μει· ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν 12
Ἰησοῦ **Χριστοῦ**[6] ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ
τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χρισ-
τοῦ.

ἘΡΩΤΩΜΕΝ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρου- 2
σίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμῶν
ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν, εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευ- 2
θῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοός, **μήτε**[1] θροεῖσθαι, μήτε
διὰ πνεύματος, μήτε διὰ λόγου, μήτε δι' ἐπιστολῆς
ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ **Χριστοῦ**[2].
Μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι 3
ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῇ
ὁ ἄνθρωπος τῆς **ἁμαρτίας***, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ὁ 4
ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα† λεγόμε-
νον Θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ

[4] θλῖψιν LTr. [5] φλογὶ πυρὸς L (*non marg.*) Tr (*non marg.*). [6] —*Χριστοῦ* TTr[L]. [7] *ὀλέθριον* L (*non marg.*). [8] *πιστεύσασιν* LTTr. [1] *μηδὲ* LTTr. [2] *κυρίου* LTTr. * *ἀνομίας* TTr (*non marg.*). † *πᾶν τὸ* B.

Θεοῦ ὡς Θεὸν[3] καθίσαι, **ἀποδεικνύντα**[4] ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶ
5 Θεός. οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὢν πρὸς ὑμᾶς, ταῦτα
6 ἔλεγον ὑμῖν; καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε εἰς τὸ
7 ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ **ἑαυτοῦ*** καιρῷ. τὸ γὰρ
μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας, μόνον ὁ
8 κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου γένηται· καὶ τότε ἀπο-
καλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ Κύριος[5] **ἀναλώσει**[6]
τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ καταργήσει
9 τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ· οὗ ἐστιν ἡ
παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνά-
10 μει καὶ σημείοις καὶ τέρασι ψεύδους, καὶ ἐν πάσῃ
ἀπάτῃ **τῆς**[7] ἀδικίας **ἐν**[8] τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν
τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆ-
11 ναι αὐτούς· καὶ διὰ τοῦτο **πέμψει**[9] αὐτοῖς ὁ Θεὸς
ἐνέργειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει·
12 ἵνα κριθῶσι **πάντες**[10] οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ,
13 **ἀλλ'**† εὐδοκήσαντες **ἐν**[11] τῇ ἀδικίᾳ. Ἡμεῖς δὲ ὀφεί-
λομεν εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελ-
φοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ Κυρίου, ὅτι **εἵλετο**[12] ὑμᾶς ὁ Θεὸς
ἀπ' ἀρχῆς[13] εἰς σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος καὶ
14 πίστει ἀληθείας, εἰς ὃ‡ ἐκάλεσεν **ὑμᾶς**[14] διὰ τοῦ εὐαγ-
γελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ Κυρίου ἡμῶν
15 Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ
κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ
16 λόγου εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν. αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος
ἡμῶν Ἰησοῦς[15] Χριστός, καὶ ὁ[16] Θεὸς **καὶ**[17] πατὴρ
ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς καὶ δοὺς παράκλησιν αἰω-
17 νίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, παρακαλέσαι
ὑμῶν τὰς καρδίας, καὶ στηρίξαι **ὑμᾶς**[18] ἐν παντὶ
λόγῳ καὶ ἔργῳ[19] ἀγαθῷ.

3 ΤΟ λοιπόν, προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν,
ἵνα ὁ λόγος τοῦ Κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζηται καθὼς

[3] —ὡς Θεὸν LTTr. [4] ἀποδειγνύοντα L *marg.* * αὐτοῦ TTr. [5] +Ἰησοῦς LTTr. [6] ἀνελεῖ LTTr. [7] —τῆς LTTr. [8] —ἐν LTTr. [9] πέμπει LTTr, πέμψῃ B. [10] (ν) ἅπαντες L *marg.* TTr. † ἀλλὰ TTr. [11] —ἐν TTr[L]. [12] εἵλατο LTTr. [13] ἀπαρχὴν L. ‡ +καὶ T. [14] ἡμᾶς L. [15] +ὁ L. [16] —ὁ Tr (*non marg.*) [L]. [17] ὁ L (*non marg.*) TTr. [18] —ὑμᾶς LTTr. [19] ἔργῳ καὶ λόγῳ LTTr.

καὶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων 2
καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις.
πιστὸς δέ ἐστιν* ὁ **Κύριος**[1], ὃς στηρίξει ὑμᾶς καὶ φυ- 3
λάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. πεποίθαμεν δὲ ἐν Κυρίῳ 4
ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγγέλλομεν **ὑμῖν**[2], **καὶ**[3] ποιεῖτε
καὶ ποιήσετε. ὁ δὲ Κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς 5
καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς[4] ὑπομονὴν
τοῦ Χριστοῦ.

Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ 6
Κυρίου **ἡμῶν**[5] Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ
παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος, καὶ μὴ
κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν **παρέλαβε**[6] παρ' ἡμῶν. αὐτοὶ 7
γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς· ὅτι οὐκ ἠτακ-
τήσαμεν ἐν ὑμῖν, οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά 8
τινος, **ἀλλ'**† ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, **νύκτα καὶ ἡμέραν**[7]
ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν·
οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον 9
δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. καὶ γὰρ ὅτε 10
ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ
τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. ἀκούομεν 11
γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν
ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους. τοῖς δὲ τοι- 12
ούτοις παραγγέλλομεν, καὶ παρακαλοῦμεν **διὰ τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ**[8], ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργα-
ζόμενοι, τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. ὑμεῖς δέ, ἀδελ- 13
φοί, μὴ **ἐκκακήσητε**[9] καλοποιοῦντες. εἰ δέ τις οὐχ 14
ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον
σημειοῦσθε, **καὶ**[10] μὴ **συναναμίγνυσθε**[11] αὐτῷ, ἵνα ἐν-
τραπῇ· καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε 15
ὡς ἀδελφόν. αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος τῆς εἰρήνης δῴη 16
ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς‡ ἐν παντὶ **τρόπῳ**[12]. ὁ
Κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.

* ἐστι S. [1] θεός L. [2] – ὑμῖν TTr. [3] – καὶ T[Tr], *al* [ὑμῖν καὶ ἐποιήσατε καὶ] ποιεῖτε L. [4] + τὴν LTTr. [5] – ἡμῶν [LTr *marg.*]. [6] παρελάβετε LTr *text.*, παρελάβοσαν L *marg.* TTr *marg.* † ἀλλὰ Tr. [7] νυκτὸς καὶ ἡμέρας L (*non marg.*) TTr. [8] ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ LTTr. [9] ἐγκακήσητε LTTr. [10] – , καὶ LTr, *al* · *pro* , καὶ T. [11] συναναμίγνυσθαι LTr. ‡ διαπαντὸς T. [12] τόπῳ L.

17 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὅ ἐστι. ση-
18 μεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτω γράφω. ἡ χάρις
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων
ὑμῶν. ἀμήν[13].

Πρὸς Θεσσαλονικεῖς δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν[14].

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΤΙΜΟΘΕΟΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ[1].

---

1 ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ[2], κατ' ἐπι-
ταγὴν Θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν, καὶ Κυρίου[3] Ἰησοῦ Χρι-
2 στοῦ[4] τῆς ἐλπίδος ἡμῶν, Τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ ἐν
πίστει· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν[5]
καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.
3 Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πο-
ρευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶ μὴ
4 ἑτεροδιδασκαλεῖν, μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλο-
γίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ζητήσεις* παρέχουσι μᾶλλον
5 ἢ οἰκονομίαν[6] Θεοῦ τὴν ἐν πίστει· †τὸ δὲ τέλος τῆς
παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ
6 συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου· ὧν
τινες ἀστοχήσαντες, ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν,
7 θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἃ
8 λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται· οἴδαμεν
δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται[7],
9 εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ
καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις

[13] – ἀμήν TTr. [14] +'Εν στίχοις ρς S: *deest subscriptio in* LT, Πρὸς Θεσσαλονικεῖς B Tr. [1] – Παύλου τοῦ ἀποστόλου S: – τοῦ *et* ἡ B. Πρὸς Τιμόθεον A *tantum* LTTr, *hoc loco interpositâ ad Hebræos Epistolâ.* [2] Χριστοῦ Ἰησοῦ TTr. [3] – Κυρίου LTTr. [4] Χριστοῦ Ἰησοῦ LTTr. [5] – ἡμῶν LTTr. * ἐκζητήσεις TTr. [6] οἰκοδομίαν BE. † (L. [7] χρήσηται L.

καὶ βεβήλοις, **πατραλῴαις**[8] **καὶ μητραλῴαις**[9], ἀνδρο-
φόνοις, πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύ- 10
σταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ διδα-
σκαλίᾳ ἀντίκειται, κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης 11
τοῦ μακαρίου Θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ. **καὶ**[10] χάριν 12
ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ
ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο, θέμενος εἰς διακονίαν,
τὸν[11] πρότερον ὄντα[12] βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ 13
ὑβριστήν· **ἀλλ'**[13] ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν
ἀπιστίᾳ· ὑπερεπλεόνασε δὲ ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν 14
μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χρι- 15
στὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶ-
σαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, 16
ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξηται **Ἰησοῦς Χριστὸς**[14] τὴν
πᾶσαν[15] μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόν-
των πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. τῷ δὲ 17
βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ, ἀοράτῳ, μόνῳ **σοφῷ**[16]
Θεῷ, τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
ἀμήν.* ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, 18
τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπί σε προ-
φητείας, ἵνα **στρατεύῃ**† ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρα-
τείαν, ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἥν τινες 19
ἀπωσάμενοι, περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν· ὧν ἐστιν 20
Ὑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ Σατανᾷ,
ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν.

ΠΑΡΑΚΑΛΩ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεή- **2**
σεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ πάν-
των ἀνθρώπων, ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν 2
ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διά-
γωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. **τοῦτο γὰρ**[1] 3
καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν
Θεοῦ, ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς 4
ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. εἷς γὰρ Θεός, εἷς καὶ 5

[8] πατρολῴαις LTTr. [9] μητρολῴαις LTTr. [10] —καὶ LTTr. [11] τὸ LTTr. [12] + με L. [13] ἀλλὰ LTTr. [14] Χριστὸς Ἰησοῦς LTr. [15] ἅπασαν LTTr. [16] —σοφῷ LTTr. *) *pro* . L. † στρατεύσῃ TTr (*non marg.*). [1] —γὰρ LTTr ([γὰρ] Tr *marg.*).

μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰη-
6 σοῦς, ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ
7 **μαρτύριον**[2] καιροῖς ἰδίοις, εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ[3]
καὶ ἀπόστολος· ἀλήθειαν λέγω **ἐν Χριστῷ**[4], οὐ ψεύ-
δομαι· διδάσκαλος ἐθνῶν, ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ.
8 Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ
τόπῳ, ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ
9 διαλογισμοῦ· ὡσαύτως **καὶ**[6] **τὰς**[7] γυναῖκας ἐν κατα-
στολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν
ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν, ἢ[8] **χρυσῷ**[9], ἢ μαργαρίταις,
10 ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, ἀλλ' ὃ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγ-
11 γελλομέναις θεοσέβειαν, δι' ἔργων ἀγαθῶν. Γυνὴ
12 ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ. **γυναικὶ δὲ
διδάσκειν**[10] οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρός,
13 **ἀλλ'**[11] εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη,
14 εἶτα Εὖα[12]. καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη· ἡ δὲ γυνὴ
15 **ἀπατηθεῖσα**[13] ἐν παραβάσει γέγονε· σωθήσεται δὲ
διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ
καὶ ἁγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

3 ΠΙΣΤΟΣ ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται,
2 καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον **ἀνε-
πίληπτον**[1] εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, **νηφάλεον**[2],
3 σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν· μὴ πάρ-
οινον, μὴ πλήκτην, **μὴ αἰσχροκερδῆ**[3], **ἀλλ'**[4] ἐπιεικῆ,
4 ἄμαχον, ἀφιλάργυρον· τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊ-
στάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης
5 σεμνότητος· εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι
6 οὐκ οἶδε, πῶς ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπιμελήσεται; μὴ
νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα[5] ἐμπέσῃ τοῦ
7 διαβόλου. δεῖ δὲ **αὐτὸν**[6] καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν
ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ καὶ
8 παγίδα τοῦ διαβόλου. Διακόνους ὡσαύτως σεμ-

[2] —τὸ μαρτύριον L. [3] κῆρυξ L. [4] —ἐν Χριστῷ LTTr. [6] —καὶ LT(*ita vult*)[Tr]. [7] —τὰς LTTr. [8] καὶ LTTr. [9] χρυσίῳ L. [10] διδάσκειν δὲ γυναικὶ LTTr. [11] ἀλλὰ LTr. [12] Εὔα S, Εὕα LT. [13] ἐξαπατηθεῖσα LTTr. [1] ἀνεπίλημπτον LTTr. [2] νηφάλιον ELTTr, νηφάλαιον B. [3] —μὴ αἰσχροκερδῆ LTTr. [4] ἀλλὰ LTTr. [5] κρῖμα SBELTr. [6] —αὐτὸν LTTr.

νούς, μὴ διλόγους, μὴ οἴνῳ πολλῷ προσέχοντας, μὴ
αἰσχροκερδεῖς, ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως 9
ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθω- 10
σαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν, ἀνέγκλητοι ὄντες.
γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους, **νηφαλέους**[7], 11
πιστὰς ἐν πᾶσι. διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς 12
ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων
οἴκων. οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες, βαθμὸν ἑαυ- 13
τοῖς καλὸν περιποιοῦνται, καὶ πολλὴν παρρησίαν
ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
Ταῦτά σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν πρός σε **τάχιον**[8]· 14
ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ ἀνα- 15
στρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος, στύλος[9]
καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας. καὶ ὁμολογουμένως μέγα 16
ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον· **Θεὸς**[10] ἐφανερώθη ἐν
σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη
ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, **ἀνελήφθη**[11] ἐν δόξῃ.
ΤΟ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει, ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς 4
ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύ-
μασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων ἐν ὑποκρίσει 2
ψευδολόγων, **κεκαυτηριασμένων*** τὴν ἰδίαν συνείδησιν,
κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ Θεὸς 3
ἔκτισεν εἰς μετάληψιν[1] μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς
καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. ὅτι πᾶν κτίσμα Θεοῦ 4
καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον, μετὰ εὐχαριστίας λαμ-
βανόμενον· ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου Θεοῦ καὶ ἐν- 5
τεύξεως. Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς, καλὸς 6
ἔσῃ διάκονος **Ἰησοῦ Χριστοῦ**[2], ἐντρεφόμενος τοῖς
λόγοις τῆς πίστεως, καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας ᾗ
παρηκολούθηκας[3]. Τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραώδεις 7
μύθους παραιτοῦ· γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέ-
βειαν. ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐσ- 8
τὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός
ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελ-

[7] νηφαλίους ELTTr, νηφαλαίους B. [8] ἐν τάχει LTr. [9] στῦλος LT. [10] ὃς LTTr. [11] ἀνελήμφθη LTTr. * κεκαυστηριασμένων TTr. [1] μετάλημψιν LTTr. [2] Χριστοῦ Ἰησοῦ LTTr. [3] παρηκολούθησας L *marg.*

9 λούσης. πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος.
10 εἰς τοῦτο γὰρ καὶ[4] κοπιῶμεν καὶ ὀνειδιζόμεθα[5], ὅτι
ἠλπίκαμεν ἐπὶ Θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστι σωτὴρ πάντων
11 ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν. Παράγγελλε ταῦτα
12 καὶ δίδασκε. μηδείς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω,
ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστρο-
φῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι[6], ἐν πίστει, ἐν ἁγνείᾳ.
13 ἕως ἔρχομαι, πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει,
14 τῇ διδασκαλίᾳ. μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ
ἐδόθη σοι διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χει-
15 ρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις
16 ἴσθι· ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ ἐν[7] πᾶσιν. ἔπεχε
σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ· ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο
γὰρ ποιῶν, καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς
σου.
5 ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩι μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει
2 ὡς πατέρα· νεωτέρους, ὡς ἀδελφούς· πρεσβυτέρας,
ὡς μητέρας· νεωτέρας, ὡς ἀδελφάς, ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ.
3,4 Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. εἰ δέ τις χήρα τέκνα
ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον
εὐσεβεῖν, καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις·
τοῦτο γάρ ἐστι καλὸν καὶ[1] ἀποδεκτὸν[2] ἐνώπιον τοῦ
5 Θεοῦ. ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη ἤλπικεν ἐπὶ
τὸν[3] Θεόν, καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσι καὶ ταῖς
6 προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας· ἡ δὲ σπαταλῶσα,
7 ζῶσα τέθνηκε. καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπί-
8 ληπτοι[4] ὦσιν. εἰ δέ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα τῶν[5]
οἰκείων οὐ προνοεῖ*, τὴν πίστιν ἤρνηται, καὶ ἔστιν
9 ἀπίστου χείρων. Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον
10 ἐτῶν ἑξήκοντα γεγονυῖα, ἑνὸς ἀνδρὸς γυνή, ἐν ἔργοις
καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδό-
χησεν, εἰ ἁγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρ-
11 κεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησε. Νεωτέ-

[4] —καὶ LTTr. [5] ἀγωνιζόμεθα LTTr (*non marg.*). [6] —ἐν πνεύματι LTTr. [7] —ἐν LTTr. [1] ἐστιν (—καλὸν καὶ) LTTr. [2] ἀπόδεκτον LT, *etiam* SBE *supra* II. 3. [3] —τὸν T[L]. [4] ἀνεπίλημπτοι LTTr. [5] —τῶν LTTr. * προνοεῖται TTr (*non marg.*).

ρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ **καταστρηνιάσωσι**[6]
τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν, ἔχουσαι κρίμα[7], ὅτι 12
τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν· ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ 13
μανθάνουσι περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ
ἀργαί, ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι
τὰ μὴ δέοντα. βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκ- 14
νογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι
τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν. ἤδη γάρ **τινες ἐξε**- 15
τράπησαν[8] ὀπίσω τοῦ Σατανᾶ. Εἴ τις **πιστὸς** ἢ[9] 16
πιστὴ ἔχει χήρας, **ἐπαρκείτω**[10] αὐταῖς, καὶ μὴ βαρ-
είσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.

Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς 17
ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ
διδασκαλίᾳ. λέγει γὰρ ἡ γραφή, '**Βοῦν ἀλοῶντα** 18
οὐ φιμώσεις[11].' καί, '"Ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ
αὐτοῦ.' Κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παρα- 19
δέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων.
Τοὺς[12] ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα 20
καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσι. Διαμαρτύρομαι ἐνώ- 21
πιον τοῦ Θεοῦ καὶ **Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ**[13] καὶ τῶν
ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς πρό-
κρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ **πρόσκλισιν**[14]. Χεῖρας 22
ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις
ἀλλοτρίαις. Σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει. μηκέτι ὑδροπό- 23
τει, **ἀλλ'**[15] οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ, διὰ τὸν στόμαχόν **σου**[16]
καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. Τινῶν ἀνθρώπων αἱ 24
ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσι, προάγουσαι εἰς κρίσιν· τισὶ
δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν. ὡσαύτως[17] καὶ τὰ **καλὰ** 25
ἔργα[18] πρόδηλά **ἐστι**[19]· καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα, κρυ-
βῆναι οὐ **δύναται**[20].

"ΟΣΟΙ εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπό- 6
τας πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ

[6] *καταστρηνιάσουσιν* L *marg.* [7] *κρῖμα* SBELTr. [8] *ἐξετράπησάν τινες* L (*non marg.*). [9] *—πιστὸς ἢ* LTTr. [10] *ἐπαρκείσθω* L (*non marg.*) TTr. [11] *οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα* L. [12] +*δὲ* L. [13] Χριστοῦ Ἰησοῦ (—Κυρίου) LTTr. [14] *πρόσκλησιν* LTr *marg.* [15] ἀλλὰ LTTr. [16] *—σου* LTTr. [17] + *δὲ* L. [18] *ἔργα τὰ καλὰ* LTTr. [19] *—ἐστι* LTTr. [20] *δύνανται* LTTr.

ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται.
2 οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότας, μὴ καταφρονεί-
τωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν· ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέ-
τωσαν, ὅτι πιστοί εἰσι καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐερ-
γεσίας ἀντιλαμβανόμενοι. ταῦτα δίδασκε καὶ παρα-
3 κάλει. Εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ, καὶ μὴ **προσέρχεται**[1]
ὑγιαίνουσι λόγοις τοῖς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
4 Χριστοῦ, καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, τετύ-
φωται, μηδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητή-
σεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις,
5 βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί, **παραδιατριβαὶ**[2] διεφ-
θαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν, καὶ ἀπεστερημένων
τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέ-
6 βειαν. **ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων**[3]. Ἔστι δὲ πορι-
7 σμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας. οὐδὲν
γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, **δῆλον**[4] ὅτι οὐδὲ
8 ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα· ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ
9 σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα. Οἱ δὲ βου-
λόμενοι πλουτεῖν, ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ
παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλα-
βεράς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλε-
10 θρον καὶ ἀπώλειαν. ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν
ἐστιν ἡ φιλαργυρία· ἧς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανή-
θησαν ἀπὸ τῆς πίστεως, καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν
11 ὀδύναις πολλαῖς. Σὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε **τοῦ**[5] Θεοῦ,
ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πί-
12 στιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, **πρᾳότητα**[6]· ἀγωνίζου τὸν
καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως· ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου
ζωῆς, εἰς ἣν **καὶ**[7] ἐκλήθης, καὶ ὡμολόγησας τὴν κα-
13 λὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων. Παρ-
αγγέλλω **σοι*** ἐνώπιον **τοῦ**† Θεοῦ τοῦ **ζωοποιοῦντος**[8]
τὰ πάντα, καὶ **Χριστοῦ Ἰησοῦ**‡ τοῦ μαρτυρήσαντος
14 ἐπὶ Ποντίου **Πιλάτου**§ τὴν καλὴν ὁμολογίαν, τηρῆσαί
σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον, **ἀνεπίληπτον**[9], μέχρι τῆς

[1] προσέχεται T. [2] διαπαρατριβαὶ LTTr. [3] —ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων LTTr. [4] —δῆλον LTTr. [5] —τοῦ LTTr. [6] πραϋπάθειαν LTr, πραϋπαθίαν T. [7] —καὶ LTTr. * —σοι T. † —τοῦ T. [8] ζωογονοῦντος LTTr. ‡ Ἰησοῦ χριστοῦ Tr *marg.* § Πειλάτου T. [9] ἀνεπίλημπτον LTTr.

ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν 15
καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης,
ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ κύριος τῶν κυρι-
ευόντων, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσ- 16
ιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται,
ᾧ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον. ἀμήν.

Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε, μὴ 17
ὑψηλοφρονεῖν*, μηδὲ ἠλπικέναι[10] ἐπὶ πλούτου ἀδηλό-
τητι, ἀλλ' ἐν[11] τῷ† Θεῷ τῷ ζῶντι[12], τῷ παρέχοντι
ἡμῖν[13] πλουσίως πάντα[14] εἰς ἀπόλαυσιν· ἀγαθοεργεῖν, 18
πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοι-
νωνικούς, ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν 19
εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς αἰωνίου[15] ζωῆς.
Ὦ Τιμόθεε, τὴν παρακαταθήκην[16] φύλαξον, ἐκτρεπό- 20
μενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς
ψευδωνύμου γνώσεως· ἥν τινες ἐπαγγελλόμενοι, 21
περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν. Ἡ χάρις μετὰ σοῦ[17].
ἀμήν[18].

Πρὸς Τιμόθεον πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας, ἥτις ἐστὶ μητρόπολις Φρυγίας τῆς Πακατιανῆς. [19]

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΤΙΜΟΘΕΟΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ[1].

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ[2] διὰ θελή- 1
ματος Θεοῦ κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ, Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ· χάρις, ἔλεος, εἰ- 2

* ὑψηλὰ φρονεῖν T. [10] ἠλπικένει L *errore*. [11] ἐπὶ LTTr. † – τῷ TTr. [12] – *τῷ ζῶντι* LTTr. [13] + *τὰ* L. [14] *πάντα πλουσίως* LTTr. [15] ὄντως LTTr. [16] παραθήκην LTTr. [17] *μεθ' ὑμῶν* LTTr (*non marg.*). [18] – ἀμήν LTTr. [19] + Ἐν στίχοις σλ S: *deest subscriptio in* LT, ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α Tr. [1] – Παύλου τοῦ ἀποστόλου S: Πρὸς Τιμόθεον Β *tantum* LTTr. [2] Χριστοῦ Ἰησοῦ TTr.

ρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ **Χριστοῦ Ἰησοῦ*** τοῦ Κυ-
ρίου ἡμῶν.
3 Χάριν ἔχω τῷ Θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν
καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ
σοῦ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσί μου† νυκτὸς καὶ ἡμέρας,
4 ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων,
5 ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ· ὑπόμνησιν **λαμβάνων**[3] τῆς ἐν
σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνῴκησε πρῶτον ἐν
τῇ μάμμῃ σου Λωΐδι καὶ τῇ μητρί σου **Εὐνείκῃ**[4],
6 πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. Δι' ἣν αἰτίαν ἀναμιμ-
νήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ὅ
7 ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου· οὐ
γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνά-
8 μεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ. μὴ οὖν ἐπαι-
σχυνθῇς τὸ μαρτύριον τοῦ Κυρίου ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ
τὸν δέσμιον αὐτοῦ· ἀλλὰ [5]**συγκακοπάθησον** τῷ εὐ-
9 αγγελίῳ κατὰ δύναμιν Θεοῦ, τοῦ σώσαντος ἡμᾶς
καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγίᾳ, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν,
ἀλλὰ **κατ'**[6] ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν
10 ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων, φανε-
ρωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος
ἡμῶν **Ἰησοῦ Χριστοῦ**[7], καταργήσαντος μὲν τὸν θά-
νατον, φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ
11 εὐαγγελίου, εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ[8] καὶ ἀπόστολος
12 καὶ διδάσκαλος **ἐθνῶν‡**· δι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα
πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι· οἶδα γὰρ ᾧ πεπί-
στευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός ἐστι τὴν παρα-
13 θήκην[9] μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν. ὑποτύ-
πωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων, ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας,
14 ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. τὴν κα-
λὴν **παρακαταθήκην**[10] φύλαξον διὰ Πνεύματος Ἁγίου
15 τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν. Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστρά-
φησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστι **Φύγελλος**[11]

* *κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ* Tr *marg.* † *, νυκτὸς καὶ ἡμέρας cum sequentibus* LTr. [3] *λαβὼν* LTTr. [4] *Εὐνίκῃ* ELTTr. [5] *συν-* T. [6] *κατὰ* LTTr. [7] Χριστοῦ Ἰησοῦ L (*non marg.*) TTr (*non marg.*). [8] *κῆρυξ* L. ‡ *— ἐθνῶν* T. [9] *παρακαταθήκην* E 1633. [10] *παραθήκην* LTTr. [11] *Φύγελος* LTTr.

καὶ Ἑρμογένης[12]. Δῴη ἔλεος ὁ Κύριος τῷ Ὀνησι- 16
φόρου οἴκῳ· ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξε, καὶ τὴν
ἅλυσίν μου οὐκ **ἐπῃσχύνθη**[13], ἀλλὰ γενόμενος ἐν 17
Ῥώμῃ, **σπουδαιότερον**[14] ἐζήτησέ με καὶ εὗρε· δῴη 18
αὐτῷ ὁ Κύριος εὑρεῖν ἔλεος παρὰ Κυρίου ἐν ἐκείνῃ
τῇ ἡμέρᾳ. καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησε, βέλτιον
σὺ γινώσκεις.

ΣΥ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ **2**
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ 2
πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώ-
ποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι. **σὺ** 3
οὖν κακοπάθησον[1], ὡς καλὸς στρατιώτης **Ἰησοῦ Χρισ-
τοῦ**[2]. οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ 4
βίου **πραγματείαις**[3], ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ.
ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομί- 5
μως ἀθλήσῃ. τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν 6
καρπῶν μεταλαμβάνειν. νόει **ἃ**[4] λέγω· **δῴη**[5] γάρ 7
σοι ὁ Κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσι. Μνημόνευε Ἰησοῦν 8
Χριστὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος
Δαβίδ[6], κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου· ἐν ᾧ κακοπαθῶ 9
μέχρι δεσμῶν, ὡς κακοῦργος· **ἀλλ'**[7] ὁ λόγος τοῦ
Θεοῦ οὐ δέδεται. διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ 10
τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσι τῆς
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, μετὰ δόξης αἰωνίου. Πιστὸς 11
ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ [8]**συζήσομεν**· εἰ 12
ὑπομένομεν, καὶ [8]**συμβασιλεύσομεν**· εἰ **ἀρνούμεθα**[9],
κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς· εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος 13
πιστὸς μένει· ἀρνήσασθαι[10] ἑαυτὸν οὐ δύναται.

Ταῦτα ὑπομίμνησκε, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ 14
Κυρίου[11] **μὴ λογομαχεῖν**[12] **εἰς**[13] οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ κα-
ταστροφῇ τῶν ἀκουόντων. σπούδασον σεαυτὸν δόκι- 15
μον παραστῆσαι τῷ Θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον,

12 Ἑρμογένης T. 13 ἐπαισχύνθη LTTr. 14 σπουδαίως LTTr.
1 συγκακοπάθησον (συνκ. T) LTTr. 2 Χριστοῦ Ἰησοῦ LTTr. 3 πραγματίαις T. 4 ὃ LTTr. 5 δώσει LTTr. 6 Δαυείδ LTTr. 7 ἀλλὰ LTTr. 8 συν- T (Tr *ver.* 11). 9 ἀρνησόμεθα LTTr. 10 + γὰρ LTTr. 11 θεοῦ L *marg.* TTr (*non marg.*). 12 . μὴ λογομάχει L. 13 ἐπ' LTTr.

16 ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. Τὰς δὲ βε-
βήλους κενοφωνίας περιΐστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ
17 προκόψουσιν ἀσεβείας, καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγ-
γραινα νομὴν ἕξει· ὧν ἐστιν Ὑμέναιος καὶ Φιλητός,
18 οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες τὴν*
ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσι τήν τινων
19 πίστιν. ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ Θεοῦ ἕστηκεν,
ἔχων τὴν σφραγῖδα ταύτην, "Ἔγνω Κύριος τοὺς
ὄντας αὐτοῦ," καί, "Ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ
20 ὀνομάζων τὸ ὄνομα **Χριστοῦ**[14]." ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ
οὐκ ἔστι μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ
ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμήν, ἃ δὲ εἰς
21 ἀτιμίαν. ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων,
ἔσται σκεῦος εἰς τιμήν, ἡγιασμένον, **καὶ**[15] εὔχρηστον
τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον.
22 Τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιο-
σύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην, μετὰ[16] τῶν ἐπικα-
23 λουμένων τὸν Κύριον† ἐκ καθαρᾶς καρδίας. Τὰς δὲ
μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι
24 γεννῶσι μάχας· δοῦλον δὲ Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι,
ἀλλ'[17] ἤπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκα-
25 κον, ἐν **πρᾳότητι**[18] παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους·
μήποτε **δῷ**[19] αὐτοῖς ὁ Θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν
26 ἀληθείας, καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου πα-
γίδος, ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.
3 ΤΟΥΤΟ δὲ **γίνωσκε**[1], ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις
2 ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί. ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρω-
ποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι,
βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι,
3 ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι,
4 ἀφιλάγαθοι, προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλ-
5 ήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, ἔχοντες μόρφωσιν εὐσε-
βείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι. καὶ τούτους
6 ἀποτρέπου. ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς

* −τὴν TTr ([τὴν] Tr *marg.*). [14] κυρίου LTTr. [15] −καὶ LTTr.
[16] +πάντων L [Tr *marg.*]. † Χριστὸν B errore. [17] ἀλλὰ LTTr.
[18] πραΰτητι LTTr. [19] δῴη LTTr. [1] γινώσκετε L (*non marg.*).

τὰς οἰκίας, καὶ **αἰχμαλωτεύοντες τὰ**[2] *γυναικάρια σεσω-*
ρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις,
πάντοτε μανθάνοντα, καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν 7
ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. ὃν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ 8
Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτω καὶ οὗτοι ἀνθί-*
στανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν
νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. ἀλλ᾽ οὐ προκόψ- 9
ουσιν ἐπὶ πλεῖον· ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος
ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο. Σὺ δὲ 10
παρηκολούθηκάς[3] *μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ*
προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ
ὑπομονῇ, τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι 11
ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις·
οἵους διωγμοὺς ὑπήνεγκα, καὶ ἐκ πάντων με **ἐρρύ-**
σατο[4] ὁ Κύριος. Καὶ πάντες δὲ οἱ *θέλοντες* **εὐσεβῶς** 12
ζῆν† ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, *διωχθήσονται· πονηροὶ δὲ* 13
ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον,
πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. Σὺ δὲ *μένε ἐν οἷς ἔμα-* 14
θες καὶ ἐπιστώθης, εἰδὼς παρὰ **τίνος**[5] *ἔμαθες, καὶ ὅτι* 15
ἀπὸ βρέφους **τὰ**[6] *ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά*
σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν, διὰ πίστεως τῆς ἐν Χρισ-
τῷ Ἰησοῦ. πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος 16
πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς **ἔλεγχον**[7], *πρὸς ἐπανόρθωσιν,*
πρὸς **παιδείαν**‡ *τὴν ἐν δικαιοσύνῃ· ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ* 17
Θεοῦ *ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτισμένος.*

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΟΜΑΙ **οὖν ἐγὼ**[1] *ἐνώπιον τοῦ* Θεοῦ, **4**
καὶ **τοῦ** Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ[2], *τοῦ μέλλοντος κρί-*
νειν ζῶντας καὶ νεκροὺς **κατὰ**[3] *τὴν ἐπιφάνειαν αὐ-*
τοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, κήρυξον τὸν λόγον, 2
ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως, ἔλεγξον, **ἐπιτίμησον,**
παρακάλεσον§, *ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ.*
ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας 3
οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς **ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας**[4]

[2] αἰχμαλωτίζοντες (—τὰ) LTTr. * οὕτως SBELTTr. [3] παρηκο-λούθησάς LTTr. [4] ἐρύσατο L (*non marg.*) TTr. † ζῆν εὐσεβῶς TTr. [5] τίνων LTTr. [6] —τὰ T[LTr]. [7] ἐλεγμόν LTTr. ‡ παιδίαν T.
[1] —οὖν ἐγὼ LTTr. [2] Χριστοῦ Ἰησοῦ (—τοῦ Κυρίου) LTTr. [3] καὶ LTTr. § παρακάλεσον, ἐπιτίμησον, T. [4] ἰδίας ἐπιθυμίας LTTr.

ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι διδασκάλους, κνηθόμενοι τὴν
4 ἀκοήν· καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀπο-
5 στρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται. Σὺ
δὲ νῆφε ἐν πᾶσι, κακοπάθησον, ἔργον ποίησον εὐαγ-
6 γελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον. Ἐγὼ
γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως[5]
7 ἐφέστηκε. τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν[6] ἠγώνισμαι, τὸν
8 δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· λοιπόν,
ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀπο-
δώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος
κριτής· οὐ μόνον δὲ ἐμοί, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγα-
πηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.

9, 10 Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με ταχέως. Δημᾶς γάρ
με ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπο-
ρεύθη εἰς Θεσσαλονίκην· Κρήσκης εἰς Γαλατίαν[7],
11 Τίτος εἰς Δαλματίαν[8]· Λουκᾶς ἐστι μόνος μετ᾽ ἐμοῦ.
Μάρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ· ἔστι γάρ
12 μοι εὔχρηστος εἰς διακονίαν. Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα
13 εἰς Ἔφεσον. Τὸν φαιλόνην[10] ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρω-
άδι[12] παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία,
14 μάλιστα τὰς μεμβράνας. Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς
πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο· ἀποδῴη[13] αὐτῷ ὁ Κύριος
15 κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ὃν καὶ σὺ φυλάσσου, λίαν
16 γὰρ ἀνθέστηκε[14] τοῖς ἡμετέροις λόγοις. Ἐν τῇ πρώτῃ
μου ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι συμπαρεγένετο[15], ἀλλὰ πάν-
17 τες με ἐγκατέλιπον[16]· μὴ αὐτοῖς λογισθείη· ὁ δὲ
Κύριός μοι παρέστη, καὶ ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα δι᾽
ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ ἀκούσῃ[17] πάντα
18 τὰ ἔθνη· καὶ ἐρρύσθην[18] ἐκ στόματος λέοντος. καὶ[19]
ῥύσεταί με ὁ Κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ,
καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον·
ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

[5] ἀναλύσεώς μου LTTr. [6] καλὸν ἀγῶνα LTTr. [7] Γαλλίαν TTr marg. [8] Δελματίαν L. [10] φελόνην BELTTr. [12] Τρῳάδι LT. [13] ἀποδώσει LTTr. [14] ἀντέστη LTTr. [15] παρεγένετο LTTr. [16] ἐγκατάλιπον Tr errore. [17] ἀκούσωσιν LTTr. [18] ἐρύσθην LTTr. [19] —καὶ LTTr.

Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν, καὶ τὸν Ὀνησι- 19
φόρου οἶκον. Ἔραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ· Τρό- 20
φιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα. Σπού- 21
δασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν.

Ἀσπάζεταί σε Εὔβουλος, καὶ Πούδης, καὶ Λῖνος[20],
καὶ Κλαυδία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ὁ Κύριος 22
Ἰησοῦς[21] Χριστὸς[22] μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις
μεθ' ὑμῶν. ἀμήν[23].

Πρὸς Τιμόθεον δευτέρα, τῆς Ἐφεσίων ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης, ὅτε ἐκ δευτέρου παρέστη Παῦλος τῷ Καίσαρι Νέρωνι. [24]

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΤΙΤΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ[1].

ΠΑΥΛΟΣ δοῦλος Θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ 1
Χριστοῦ, κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν Θεοῦ καὶ ἐπίγνω-
σιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν, ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰω- 2
νίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς Θεὸς πρὸ χρόνων
αἰωνίων, ἐφανέρωσε δὲ καιροῖς ἰδίοις τὸν λόγον 3
αὐτοῦ, ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν
τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ 4
κοινὴν πίστιν, χάρις, ἔλεος[3], εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρός,
καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ[4] τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

Τούτου χάριν κατέλιπόν[5] σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ 5
λείποντα ἐπιδιορθώσῃ[6], καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν
πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διεταξάμην· εἴ τις ἐστὶν 6

[20] Λίνος LT. [21] — Ἰησοῦς TTr. [22] — Χριστὸς LTTr. [23] — ἀμήν LTTr. [24] + Ἐν στίχοις ροβ' S: — ἡ B: *deest subscriptio in* LT, ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β Tr. [1] Ἡ πρὸς Τίτον ἐπιστολὴ Παύλου S: Πρὸς Τίτον *tantum* LTTr. [3] καὶ TTr. [4] Χριστοῦ Ἰησοῦ (— Κυρίου) LTTr. [5] ἀπέλιπον LTTr. [6] ἐπιδιορθώσῃς L.

ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνήρ, τέκνα ἔχων πιστά,
7 μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας, ἢ ἀνυπότακτα. δεῖ γὰρ
τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς Θεοῦ οἰκονόμον·
μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην,
8 μὴ αἰσχροκερδῆ, ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σώ-
9 φρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, ἀντεχόμενον τοῦ
κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ
παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ, καὶ
10 τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν. Εἰσὶ γὰρ πολλοὶ καὶ[7]
ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα[8]
11 οἱ ἐκ[*] περιτομῆς, οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν· οἵτινες ὅλους
οἴκους ἀνατρέπουσι, διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ
12 κέρδους χάριν· εἶπέ τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προ-
φήτης, 'Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες
13 ἀργαί.' ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής· δι' ἣν
αἰτίαν ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν
14 τῇ πίστει, μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις, καὶ
ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων τὴν ἀλήθειαν.
15 πάντα μὲν[9] καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ **μεμιασμέ-
νοις**[10] καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρόν, ἀλλὰ μεμίανται
16 αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. Θεὸν ὁμολο-
γοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ
ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδό-
κιμοι.

2 ΣΥ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ·
2 πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνούς, σώφρονας,
3 ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ· πρεσ-
βύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι **ἱεροπρεπεῖς**[1], μὴ
διαβόλους, **μὴ**[†] οἴνῳ πολλῷ δεδουλωμένας, καλοδι-
4 δασκάλους, ἵνα **σωφρονίζωσι**[2] τὰς νέας φιλάνδρους
5 εἶναι, φιλοτέκνους, σώφρονας, ἁγνάς, **οἰκουρούς**[3], ἀγα-
θάς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ
6 λόγος τοῦ Θεοῦ βλασφημῆται. Τοὺς νεωτέρους
7 ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν, περὶ πάντα[‡] σεαυτὸν

[7] —καὶ LTTr. [8] +[δὲ] L. [*] +τῆς TTr. [9] —μὲν LTTr.
[10] μεμιαμμένοις LTTr. [1] ἱεροπρεπεῖ L *marg.* [†] μηδὲ TTr.
[2] σωφρονίζουσιν L *marg.* TTr. [3] οἰκουργούς LTTr. [‡] +, T.

παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ
ἀδιαφθορίαν[4], σεμνότητα, ἀφθαρσίαν[5], λόγον ὑγιῆ, 8
ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ, μηδὲν
ἔχων περὶ ὑμῶν λέγειν[6] φαῦλον. Δούλους ἰδίοις δεσπό- 9
ταις[7] ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ
ἀντιλέγοντας, μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν[8] 10
ἐνδεικνυμένους ἀγαθήν· ἵνα τὴν διδασκαλίαν[9] τοῦ
σωτῆρος ὑμῶν[10] Θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν.

Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ[11] σωτήριος 11
πᾶσιν ἀνθρώποις, παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμε- 12
νοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σω-
φρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν
αἰῶνι, προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ 13
ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆ-
ρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ*, ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ 14
ἡμῶν, ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας,
καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν κα-
λῶν ἔργων. Ταῦτα λάλει, καὶ παρακάλει, καὶ 15
ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς. μηδείς σου περι-
φρονείτω.

ΥΠΟΜΙΜΝΗΣΚΕ αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ[1] ἐξουσίαις **3**
ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
ἑτοίμους εἶναι, μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, 2
ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πρᾳότητα[2] πρὸς πάν-
τας ἀνθρώπους. ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, 3
ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ
ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες,
στυγητοί, μισοῦντες ἀλλήλους· ὅτε δὲ ἡ χρηστότης 4
καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν
Θεοῦ, οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ὧν[3] ἐποιή- 5
σαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸν[4] αὐτοῦ ἔλεον[4] ἔσωσεν
ἡμᾶς, διὰ λουτροῦ [5]παλιγγενεσίας, καὶ ἀνακαινώσεως

[4] ἀφθορίαν LTTr. [5] —ἀφθαρσίαν BELTTr. [6] λέγειν περὶ ἡμῶν LTTr. [7] δεσπόταις ἰδίοις L (*non marg.*). [8] πᾶσαν πίστιν LTTr. [9] +τὴν LTTr. [10] ἡμῶν BELTTr. [11] —ἡ LTTr.
* Χριστοῦ Ἰησοῦ TTr. [1] —καὶ LTTr (ἐξουσίας Tr *errore*). [2] πραΰτητα LTTr. [3] ἃ LTTr. [4] τὸ... ἔλεος LTTr. [5] παλιν- T.

6 Πνεύματος Ἁγίου, οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως,
7 διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, ἵνα δικαιω-
θέντες τῇ ἐκείνου χάριτι, κληρονόμοι γενώμεθα[6] κατ'
8 ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ
τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντί-
ζωσι καλῶν ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες
τῷ[7] Θεῷ· ταῦτά ἐστι τὰ[8] καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς
9 ἀνθρώποις. μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ
ἔρεις[9] καὶ μάχας νομικὰς περιΐστασο· εἰσὶ γὰρ ἀν-
10 ωφελεῖς καὶ μάταιοι. Αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ
11 μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι
ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἁμαρτάνει, ὢν αὐτοκα-
τάκριτος.
12 Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρός σε ἢ Τυχικόν, σπού-
δασον ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέ-
13 κρικα παραχειμάσαι. Ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολ-
λῶ* σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ†.
14 μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐ-
στασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν
15 ἄκαρποι. Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες.
ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. ἡ χάρις
μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν[10].

Πρὸς Τίτον[11], τῆς Κρητῶν ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἐγράφη ἀπὸ Νικοπόλεως τῆς Μακεδονίας. [12]

[6] *γενηθῶμεν* LT, *γενήθωμεν* Tr. [7] —*τῷ* LTTr. [8] —*τὰ* LTTr.
[9] *ἔριν* T. * *Ἀπολλῶν* T. † *λίπῃ* T. [10] —*ἀμήν* TTr[L].
[11] Τῖτον S. [12] +*Ἐν στίχοις ξζ'* S: *deest subscriptio in* LT, ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ Tr.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΦΙΛΗΜΟΝΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ[1].

ΠΑΥΛΟΣ δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ Τιμόθεος 1
ὁ ἀδελφός, Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν,
καὶ Ἀπφίᾳ τῇ ἀγαπητῇ[2], καὶ Ἀρχίππῳ τῷ [3]συστρα- 2
τιώτῃ ἡμῶν, καὶ τῇ κατ᾽ οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ· χάρις 3
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου
Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου, πάντοτε μνείαν σου 4
ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ἀκούων σου τὴν 5
ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν, ἣν ἔχεις πρὸς[4] τὸν Κύριον
Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ὅπως ἡ κοινωνία 6
τῆς πίστεώς σου ἐνεργὴς γένηται ἐν ἐπιγνώσει παν-
τὸς ἀγαθοῦ τοῦ[5] ἐν ὑμῖν[6] εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν[7]. χάριν[8] 7
γὰρ ἔχομεν πολλὴν[9] καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ
σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαυται διὰ
σοῦ, ἀδελφέ. Διὸ πολλὴν ἐν Χριστῷ παρρησίαν 8
ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον, διὰ τὴν ἀγάπην 9
μᾶλλον παρακαλῶ· τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος[10] πρεσ-
βύτης, νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Ἰησοῦ Χριστοῦ[11]· παρα- 10
καλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς
δεσμοῖς μου[12], Ὀνήσιμον, τόν ποτέ σοι ἄχρηστον, 11
νυνὶ δὲ[*] σοι καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον, ὃν ἀνέπεμψα· σὺ 12
δὲ[13] αὐτόν, τουτέστι[14] τὰ ἐμὰ σπλάγχνα, προσλαβοῦ[15]·
ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ 13
σοῦ διακονῇ μοι[16] ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου·

[1] Ἡ πρὸς Φιλήμονα ἐπιστολὴ Παύλου S: Πρὸς Φιλήμονα *tantum* LTTr. [2] ἀδελφῇ LTTr. [3] συν- LTTr. [4] εἰς LTr. [5] — τοῦ LTr. [6] ἡμῖν LTr (*non marg.*). [7] — Ἰησοῦν LTTr. [8] χαρὰν ELTTr. [9] πολλὴν ἔσχον LTTr. [10] (ὡς Παῦλος) L. [11] Χριστοῦ Ἰησοῦ LTTr. [12] — μου LTTr. [*] + καὶ T. [13] σοι, (— δὲ) LTTr ([σὺ δὲ] Tr *marg.*). [14] τοῦτ᾽ ἔστιν T. [15] — προσλαβοῦ LTTr ([πρόσλαβου] Tr *marg.*). [16] μοι διακονῇ LTTr.

14 χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι,
ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾖ, ἀλλὰ
15 κατὰ ἑκούσιον. τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς
16 ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς· οὐκέτι[17] ὡς δοῦλον,
ἀλλ'* ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί,
17 πόσῳ δὲ μᾶλλόν σοι καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν Κυρίῳ; εἰ
οὖν ἐμὲ[18] ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ.
18 Εἰ δέ τι ἠδίκησέ σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγει[19].
19 ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα
μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτόν μοι προσοφείλεις.
20 Ναί, ἀδελφέ, ἐγώ σου ὀναίμην ἐν Κυρίῳ· ἀνάπαυ-
21 σόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν Κυρίῳ[20]. πεποιθὼς τῇ
ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ὃ[21] λέγω
22 ποιήσεις. Ἅμα δὲ καὶ ἑτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω
γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι
23 ὑμῖν. Ἀσπάζονταί[22] σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός
24 μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, Μάρκος, Ἀρίσταρχος, Δη-
25 μᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου. ἡ χάρις τοῦ Κυρίου
ἡμῶν† Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν.
ἀμήν[23].

Πρὸς Φιλήμονα ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Ὀνησίμου οἰκέτου. [24]

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ[1].

---

1 ΠΟΛΥΜΕΡΩΣ καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεὸς
2 λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' ἐσχά-

[17] οὐκ ἔτι T. * ἀλλὰ TTr. [18] με LTTr. [19] ἐλλόγα LTTr. [20] Χριστῷ LTTr. [21] ἃ LTTr. [22] ἀσπάζεταί LTTr. † — ἡμῶν T. [23] — ἀμήν LTTr. [24] + Ἐν στίχοις λς' S: *deest subscriptio in* LT, ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ Tr. [1] Ἡ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴ Παύλου S: Πρὸς Ἑβραίους *tantum* LTTr.

των[2] τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν
ἔθηκε κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας
ἐποίησεν[3], ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ 3
τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥή-
ματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δι' ἑαυτοῦ[4] καθαρισμὸν
ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν[5] ἡμῶν[6], ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ
τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, τοσούτῳ κρείττων 4
γενόμενος τῶν ἀγγέλων, ὅσῳ διαφορώτερον παρ'
αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. Τίνι γὰρ εἶπέ ποτε 5
τῶν ἀγγέλων, 'Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέν-
νηκά σε'; καὶ πάλιν, 'Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα,
καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν'; ὅταν δὲ πάλιν εἰσα- 6
γάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει,
'Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι Θεοῦ.'
Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει, 'Ὁ ποιῶν τοὺς 7
ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς
αὐτοῦ πυρὸς φλόγα·' πρὸς δὲ τὸν υἱόν, 'Ὁ θρόνος 8
σου, ὁ Θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· [7]ῥάβδος[8]
εὐθύτητος ἡ[9] ῥάβδος τῆς βασιλείας σου. ἠγάπησας 9
δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν*. διὰ τοῦτο ἔχρισέ
σε ὁ Θεός, ὁ Θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ
τοὺς μετόχους σου.' Καί, 'Σὺ κατ' ἀρχάς, Κύριε, 10
τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰ-
σὶν οἱ οὐρανοί· αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· 11
καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ 12
περιβόλαιον ἑλίξεις[10] αὐτοὺς[11] καὶ ἀλλαγήσονται·
σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι.'
Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέ ποτε, 'Κάθου ἐκ 13
δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον
τῶν ποδῶν σου'; οὐχὶ πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύ- 14
ματα, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλ-
λοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;

ΔΙΑ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν[1] τοῖς 2

[2] ἐσχάτου LTTr. [3] ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας LTTr. [4] —δι' ἑαυτοῦ LTTr. [5] τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος LTTr. [6] —ἡμῶν LTTr. [7] +καὶ L, +καὶ ἡ TTr. [8] +τῆς LTTr. [9] —ἡ LTTr. * ἀδικίαν T. [10] ἑλίξεις S, ἀλλάξεις TTr *marg.* [11] +, ὡς ἱμάτιον, L[Tr].
[1] προσέχειν ἡμᾶς LTTr.

2 ἀκουσθεῖσι, μή ποτε παραρρυῶμεν[2]. εἰ γὰρ ὁ δι'
ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα
παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδο-
3 σίαν, πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελή-
σαντες σωτηρίας; ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι
διὰ τοῦ Κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβε-
4 βαιώθη, συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ Θεοῦ σημείοις τε
καὶ τέρασι, καὶ ποικίλαις δυνάμεσι, καὶ Πνεύματος
Ἁγίου μερισμοῖς, κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.
5 Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξε τὴν οἰκουμένην τὴν
6 μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν· διεμαρτύρατο δέ πού
τις λέγων, 'Τί[3] ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκῃ αὐ-
7 τοῦ· ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν; ἠλάτ-
τωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους· δόξῃ καὶ
τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν, καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ
8 τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου[4]· πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω
τῶν ποδῶν αὐτοῦ.' Ἐν γὰρ τῷ[5] ὑποτάξαι αὐτῷ[6] τὰ
πάντα, οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον· νῦν δὲ
9 οὔπω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. τὸν δὲ
βραχύ τι παρ' ἀγγέλους ἠλαττωμένον βλέπομεν Ἰη-
σοῦν, διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου, δόξῃ καὶ τιμῇ
ἐστεφανωμένον, ὅπως χάριτι Θεοῦ* ὑπὲρ παντὸς γεύ-
10 σηται θανάτου. Ἔπρεπε γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα
καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγα-
γόντα, τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθη-
11 μάτων τελειῶσαι. ὅ τε γὰρ ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζό-
μενοι, ἐξ ἑνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνε-
12 ται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, λέγων, 'Ἀπαγγελῶ τὸ
ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας
13 ὑμνήσω σε.' Καὶ πάλιν, 'Ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς
ἐπ' αὐτῷ.' Καὶ πάλιν, 'Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἅ
14 μοι ἔδωκεν ὁ Θεός.' Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινώ-
νηκε σαρκὸς καὶ αἵματος[7], καὶ αὐτὸς παραπλησίως
μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ

[2] παραρυῶμεν LTTr. [3] Τίς L *marg.* [4] — καὶ κατέστησας *ad fin. vers.* T[LTr]. [5] τῷ γὰρ LTTr. [6] [αὐτῷ] L. * χωρὶς θεοῦ Tr *marg.* [7] αἵματος καὶ σαρκός LTTr.

τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τουτέστι[8] τὸν
διάβολον, καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανά- 15
του διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας*. οὐ 16
γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρμα-
τος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. ὅθεν ὤφειλε κατὰ 17
πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γέ-
νηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν Θεόν, εἰς τὸ
ἱλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. ἐν ᾧ γὰρ πέ- 18
πονθεν αὐτὸς πειρασθείς, δύναται τοῖς πειραζομένοις
βοηθῆσαι.

ὍΘΕΝ, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέ- **3**
τοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς
ὁμολογίας ἡμῶν Χριστὸν[1] Ἰησοῦν· πιστὸν ὄντα τῷ 2
ποιήσαντι αὐτόν, ὡς καὶ Μωσῆς[2] ἐν ὅλῳ* τῷ οἴκῳ
αὐτοῦ. Πλείονος γὰρ δόξης οὗτος[3] παρὰ Μωσῆν[4] 3
ἠξίωται, καθʼ ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ
κατασκευάσας αὐτόν· πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται 4
ὑπό τινος· ὁ δὲ τὰ[5] πάντα κατασκευάσας, Θεός.
καὶ Μωσῆς[2] μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ὡς 5
θεράπων, εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων· Χρισ- 6
τὸς δέ, ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, οὗ οἶκός ἐσμεν
ἡμεῖς, ἐάνπερ[6] τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς
ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν[7] κατάσχωμεν. Διό, 7
καθὼς λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ‘Σήμερον ἐὰν
τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρ- 8
δίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ, κατὰ τὴν ἡμέ-
ραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὗ ἐπείρασάν με[8] 9
οἱ πατέρες ὑμῶν, ἐδοκίμασάν με[9], καὶ εἶδον τὰ ἔργα
μου τεσσαράκοντα[10] ἔτη· διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ 10
ἐκείνῃ[11], καὶ εἶπον[12], ‘Ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ
δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου· ὡς ὤμοσα ἐν τῇ 11
ὀργῇ μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.’

[8] τοῦτʼ ἔστιν T. * δουλίας T. [1] – Χριστὸν LTTr. [2] Μωυσῆς LTTr. * [ὅλῳ] Tr *marg.* [3] οὗτος δόξης LTTr. [4] Μωυσῆν LTTr. [5] – τὰ LTTr. [6] ἐάν[περ] L, ἐὰν TTr. [7] [μέχρι τέλους βεβαίαν] Tr *marg.* [8] – με LTTr. [9] ἐν δοκιμασίᾳ LTTr. [10] τεσσεράκοντα TTr. [11] ταύτῃ LTTr. [12] εἶπα L.

12 βλέπετε, ἀδελφοί, μή ποτε ἔσται ἔν τινι ὑμῶν καρ-
δία πονηρὰ ἀπιστίας, ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ Θεοῦ
13 ζῶντος· ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην
ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκλη-
14 ρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν[13] ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας· μέτοχοι
γὰρ γεγόναμεν τοῦ Χριστοῦ[14], ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς
15 ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν· ἐν
τῷ λέγεσθαι, 'Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκού-
σητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ
16 παραπικρασμῷ.' Τινὲς γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκρα-
ναν*, ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ
17 Μωσέως[15]*. τίσι δὲ[16] προσώχθισε τεσσαράκοντα[10] ἔτη;
οὐχὶ τοῖς ἁμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ
18 ἐρήμῳ; τίσι δὲ ὤμοσε μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν
19 κατάπαυσιν αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασι; καὶ βλέ-
πομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν.
4 Φοβηθῶμεν οὖν μή ποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας
εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, δοκῇ τις ἐξ
2 ὑμῶν ὑστερηκέναι. καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι,
καθάπερ κἀκεῖνοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς
ἀκοῆς ἐκείνους, μὴ συγκεκραμένος[1] τῇ πίστει τοῖς
3 ἀκούσασιν. εἰσερχόμεθα γὰρ[2] εἰς τὴν† κατάπαυσιν οἱ
πιστεύσαντες, καθὼς εἴρηκεν, 'Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ
μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου·'
καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέν-
4 των. Εἴρηκε γάρ που περὶ τῆς ἑβδόμης οὕτω, 'Καὶ
κατέπαυσεν ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ
5 πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ·' καὶ ἐν τούτῳ πάλιν, 'Εἰ
6 εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.' Ἐπεὶ οὖν
ἀπολείπεταί τινας εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρό-
τερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπείθειαν,
7 πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν, 'Σήμερον,' ἐν Δαβὶδ[3] λέ-
γων, μετὰ τοσοῦτον χρόνον· καθὼς εἴρηται[4], 'Σή-

[13] ἐξ ὑμῶν τις L (*non marg.*) Tr *marg.* [14] τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν LTTr. * Τίνες. . . ; LTTr. [15] Μωυσέως LTTr. [16] + [καὶ] L. [1] *συγκεκερασμένους* LTr, *συνκεκερασμένος* T. [2] οὖν Tr *marg.* † [τὴν] Tr. [3] Δαυεὶδ LTTr. [4] προείρηται LTTr.

μερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύ-
νητε τὰς καρδίας ὑμῶν. Εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς 8
κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα
ἡμέρας· ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ 9
Θεοῦ. ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, 10
καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ
ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ Θεός. Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν 11
εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις
ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. ζῶν γὰρ ὁ λόγος 12
τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνεργής, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν
μάχαιραν δίστομον, καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ
ψυχῆς τε[5] καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ
κριτικὸς **ἐνθυμήσεων**[6] καὶ ἐννοιῶν καρδίας· καὶ οὐκ 13
ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ· πάντα δὲ γυμνὰ
καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν
ἡμῖν ὁ λόγος.

Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν, διεληλυθότα τοὺς 14
οὐρανούς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, κρατῶμεν τῆς
ὁμολογίας. οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον 15
[7]**συμπαθῆσαι** ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, **πεπειραμένον**[8] δὲ
κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα, χωρὶς ἁμαρτίας. προσ- 16
ερχώμεθα οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος,
ἵνα λάβωμεν **ἔλεον**[9], καὶ χάριν εὕρωμεν εἰς εὔκαιρον
βοήθειαν.

ΠΑΣ γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμε- **5**
νος, ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεόν,
ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε[1] καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν,
μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανω- 2
μένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν· καὶ 3
διὰ ταύτην[2] ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτω καὶ
περὶ **ἑαυτοῦ**[3] προσφέρειν **ὑπὲρ**[4] ἁμαρτιῶν. Καὶ οὐχ 4
ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμήν, ἀλλὰ **ὁ**[5] καλούμενος
ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, **καθάπερ**[6] καὶ **ὁ**[5] Ἀαρών. οὕτω καὶ ὁ 5
Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασε γενηθῆναι ἀρχιερέα,

[5] —τε LTTr. [6] ἐνθυμήσεως L *marg.* [7] συν- T. [8] πεπειρασμένον BELTTr. [9] ἔλεος LTTr. [1] —τε L[Tr]. [2] δι' αὐτὴν LTTr. [3] αὐτοῦ LTr *marg.* [4] περὶ LTTr. [5] —ὁ LTTr. [6] καθὼς L, καθώσπερ TTr.

ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν, 'Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ
6 σήμερον γεγέννηκά σε.' καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει,
'Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.
7 Ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ
ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανά-
του, μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας,
8 καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, καίπερ ὢν υἱός,
9 ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοήν, καὶ τελειωθεὶς
ἐγένετο τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν[7] αἴτιος σωτηρίας
10 αἰωνίου· προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀρχιερεὺς
κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.
11 Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος
12 λέγειν, ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς. καὶ γὰρ
ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν
χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς, τίνα τὰ στοιχεῖα
τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ Θεοῦ· καὶ γεγόνατε χρείαν
13 ἔχοντες γάλακτος, καὶ[8] οὐ στερεᾶς τροφῆς. πᾶς γὰρ
ὁ μετέχων γάλακτος, ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης·
14 νήπιος γάρ ἐστι· τελείων δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή,
τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐχόν-
των πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.
6 ΔΙΟ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον, ἐπὶ
τὴν τελειότητα φερώμεθα· μὴ πάλιν θεμέλιον κατα-
βαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως
2 ἐπὶ Θεόν, βαπτισμῶν διδαχῆς[1], ἐπιθέσεώς τε χειρῶν,
3 ἀναστάσεώς τε* νεκρῶν, καὶ κρίματος αἰωνίου. καὶ
4 τοῦτο ποιήσομεν[2], ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ ὁ Θεός. Ἀδύνα-
τον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας, γευσαμένους τε τῆς
δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου, καὶ μετόχους γενηθέντας Πνεύ-
5 ματος Ἁγίου, καὶ καλὸν γευσαμένους Θεοῦ ῥῆμα, δυ-
6 νάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, καὶ παραπεσόντας, πάλιν
ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς
7 τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας. γῆ γὰρ
ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς πολλάκις ἐρχόμενον[3] ὑετόν, καὶ

[7] πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ LTTr. [8] –καὶ T[Tr]. [1] διδαχὴν L (non marg.). * [τε] Tr. [2] ποιήσωμεν L marg. [3] ἐρχόμενον πολλάκις LTTr.

τίκτουσα βοτάνην εὔθετον ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωρ-
γεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ Θεοῦ· ἐκφέ- 8
ρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους, ἀδόκιμος καὶ κατά-
ρας ἐγγύς, ἧς τὸ τέλος εἰς καῦσιν. Πεπείσμεθα δὲ 9
περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρείττονα[4] καὶ ἐχόμενα σω-
τηρίας, εἰ καὶ οὕτω λαλοῦμεν. οὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεὸς 10
ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν, καὶ τοῦ κόπου[5] τῆς
ἀγάπης ἧς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονή-
σαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες. ἐπιθυμοῦμεν 11
δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν
πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους· ἵνα 12
μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ
μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας. Τῷ 13
γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ Θεός, ἐπεὶ κατ' οὐ-
δενὸς εἶχε μείζονος ὀμόσαι, ὤμοσε καθ' ἑαυτοῦ,
λέγων, "Ἦ[6] μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ πληθύ- 14
νων πληθυνῶ σε· καὶ οὕτω μακροθυμήσας ἐπέτυχε 15
τῆς ἐπαγγελίας. ἄνθρωποι μὲν[7] γὰρ κατὰ τοῦ μεί- 16
ζονος ὀμνύουσι, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας
εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος· ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμε- 17
νος ὁ Θεὸς ἐπιδεῖξαι τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας
τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ, ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ,
ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον 18
ψεύσασθαι[*] Θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ
καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος·
ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ[8] τε καὶ 19
βεβαίαν, καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ κατα-
πετάσματος, ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν 20
Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενό-
μενος εἰς τὸν αἰῶνα.

ΟΥΤΟΣ γὰρ ὁ Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Σαλήμ, 7
ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ[1] ὑψίστου, ὁ[2] συναντήσας Ἀβραὰμ
ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων, καὶ
εὐλογήσας αὐτόν· ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρι- 2

4 κρείσσονα LTTr. 5 —τοῦ κόπου LTTr. 6 Εἰ LTTr. 7 —μὲν LTTr. * +τὸν T. 8 ἀσφαλήν LTr. 1 —τοῦ BE. 2 ὃς LTr.

σεν Ἀβραάμ· πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος βασιλεὺς
δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ, ὅ ἐστι
3 βασιλεὺς εἰρήνης· ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος·
μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος ἔχων· ἀφωμοιω-
μένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ Θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές.
4 Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ[4] δεκάτην Ἀβραὰμ
5 ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. καὶ οἱ μὲν
ἐκ τῶν υἱῶν[5] Λευΐ[6] τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες, ἐντο-
λὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν[7] τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον,
τουτέστι[8] τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθό-
6 τας ἐκ τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ· ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμε-
νος ἐξ αὐτῶν, δεδεκάτωκε τὸν[9] Ἀβραάμ, καὶ τὸν
7 ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκε[10]. χωρὶς δὲ πάσης
ἀντιλογίας, τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖ-
8 ται. καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι
9 λαμβάνουσιν· ἐκεῖ δέ, μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. καί,
ὡς ἔπος εἰπεῖν[11], διὰ[12] Ἀβραὰμ καὶ Λευΐ[13] ὁ δεκάτας
10 λαμβάνων δεδεκάτωται· ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ
πατρὸς ἦν, ὅτε συνήντησεν αὐτῷ ὁ[14] Μελχισεδέκ.
11 Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευϊτικῆς[15] ἱερωσύνης
ἦν· ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῇ[16] νενομοθέτητο[17]· τίς ἔτι
χρεία, 'κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ' ἕτερον ἀνίστασ-
θαι ἱερέα, καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι;
12 μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης, ἐξ ἀνάγκης καὶ
13 νόμου μετάθεσις γίνεται. ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα,
φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσέσχηκε
14 τῷ θυσιαστηρίῳ· πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέ-
ταλκεν ὁ Κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν οὐδὲν περὶ ἱερω-
15 σύνης Μωσῆς[18] ἐλάλησε. Καὶ περισσότερον ἔτι
κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδὲκ
16 ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς
σαρκικῆς[19] γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκατα-

[4] —καὶ LTr. [5] —υἱῶν L *errore*. [6] Λευεὶ TTr. [7] ἀποδεκατοῖν TTr. [8] τοῦτ' ἔστιν T. [9] (ν) —τὸν LTTr. [10] ηὐλόγηκεν L. [11] εἶπεν L *marg.* [12] δι' LT(*ita vult*)Tr. [13] Λευΐς L, Λευεὶς TTr. [14] —ὁ LT(*ita vult*)Tr. [15] Λευειτικῆς T. [16] αὐτῆς LTTr. [17] νενομοθέτηται LTTr. [18] περὶ ἱερέων οὐδὲν Μωυσῆς LTTr. [19] σαρκίνης LTTr.

λύτου· μαρτυρεῖ[20] γάρ, ‘Ὅτι σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα 17
κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.’ Ἀθέτησις μὲν γὰρ 18
γίνεται προαγούσης ἐντολῆς, διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς
καὶ ἀνωφελές· οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ἐπεισα- 19
γωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ Θεῷ.
Καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας· οἱ μὲν γάρ, 20, 21
χωρὶς ὁρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, ὁ δέ, μετὰ[21]
ὁρκωμοσίας, διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν, ‘Ὤμοσε
Κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν
αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ[22].’ κατὰ τοσοῦτον[23] 22
*κρείττονος διαθήκης γέγονεν ἔγγυος Ἰησοῦς. Καὶ οἱ 23
μέν, πλείονές εἰσι γεγονότες ἱερεῖς[24], διὰ τὸ θανάτῳ
κωλύεσθαι παραμένειν· ὁ δέ, διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς 24
τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην· ὅθεν καὶ 25
σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους
δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν
ὑπὲρ αὐτῶν. τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν[25] [26]ἔπρεπεν ἀρχιε- 26
ρεύς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν
ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος·
ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, 27
πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν,
ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ†
ἑαυτὸν ἀνενέγκας‡. ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστη- 28
σιν[27] ἀρχιερεῖς, ἔχοντας ἀσθένειαν· ὁ λόγος δὲ τῆς
ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον, υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα
τετελειωμένον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον 8
ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου
τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τῶν ἁγίων λει- 2
τουργός, καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ
Κύριος, καὶ[1] οὐκ ἄνθρωπος. πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς 3
τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν
ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ. εἰ μὲν 4

[20] μαρτυρεῖται LTTr. [21] μεθ' L. [22] —κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ TTr. [23] τοσοῦτο LTTr. * +καὶ T [Tr marg.]. [24] ἱερεῖς γεγονότες LTr marg. [25] ὑμῖν T errore. [26] +καὶ TTr[L]. † ἐφ' ἅπαξ Tr. ‡ προσενέγκας TTr marg. [27] καθίστησαν L errore. [1] —καὶ LTTr.

γάρ[2] ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ᾽ ἂν ἦν ἱερεύς, ὄντων τῶν ἱερέων[3]
5 τῶν προσφερόντων κατὰ τὸν[4] νόμον τὰ δῶρα, οἵτινες
ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσι τῶν ἐπουρανίων,
καθὼς κεχρημάτισται Μωσῆς[5] μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν
σκηνήν, 'Ὅρα,' γάρ φησι, 'ποιήσῃς[6] πάντα κατὰ
6 τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει.' νυνὶ[7] δὲ
διαφορωτέρας τέτευχε[8] λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείτ-
τονός ἐστι διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν
7 ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται. Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη
8 ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. μεμ-
φόμενος γὰρ αὐτοῖς[9] λέγει, 'Ἰδού, ἡμέραι ἔρχονται,
λέγει Κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ
9 καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινήν· οὐ κατὰ
τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν, ἐν
ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου[10] τῆς χειρὸς αὐτῶν, ἐξαγα-
γεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου· ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέ-
μειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν,
10 λέγει Κύριος. ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη[11] ἣν διαθήσομαι
τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει
Κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν,
καὶ ἐπὶ καρδίας* αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· καὶ ἔσομαι
αὐτοῖς εἰς Θεόν, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν.
11 καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πλησίον[12] αὐτοῦ,
καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων, Γνῶθι τὸν
Κύριον· ὅτι πάντες εἰδήσουσί με, ἀπὸ μικροῦ αὐ-
12 τῶν[13] ἕως μεγάλου αὐτῶν· ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς
ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν
13 ἀνομιῶν αὐτῶν[14] οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.' Ἐν τῷ λέγειν,
'Καινήν', πεπαλαίωκε τὴν πρώτην· τὸ δὲ παλαιού-
μενον καὶ γηράσκον, ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

9 ΕΙΧΕ μὲν οὖν καὶ† ἡ πρώτη σκηνὴ[1] δικαιώματα
2 λατρείας, τό τε ἅγιον κοσμικόν. Σκηνὴ γὰρ κατε-
σκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἥ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα

[2] οὖν LTTr. [3] — τῶν ἱερέων LTTr. [4] — τὸν LTTr. [5] Μωυσῆς LTTr. [6] ποιήσεις LTTr. [7] νῦν LTr marg. [8] τέτυχεν LTTr marg. [9] αὐτοὺς LTTr marg. [10] — μου E. [11] + [μου] L. * καρδίαν T. [12] πολίτην LTTr. [13] — αὐτῶν LTTr. [14] — καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν TTr. † [καὶ] Tr. [1] — σκηνὴ BLTTr.

καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων*, ἥτις λέγεται ἁγία[2]. μετὰ 3
δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη †ἅγια
‡ἁγίων, χρυσοῦν§ ἔχουσα θυμιατήριον, καὶ§ τὴν κιβω- 4
τὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυ-
σίῳ, ἐν ᾗ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα, καὶ ἡ
ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα, καὶ αἱ πλάκες τῆς
διαθήκης· ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβὶμ[3] δόξης, κατα- 5
σκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέ-
γειν κατὰ μέρος. Τούτων δὲ οὕτω κατεσκευασμένων, 6
εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διαπαντὸς[4] εἰσίασιν οἱ
ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες· εἰς δὲ τὴν δευτέ- 7
ραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεύς, οὐ χωρὶς
αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ
ἀγνοημάτων· τοῦτο δηλοῦντος τοῦ Πνεύματος τοῦ 8
Ἁγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδόν, ἔτι
τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν· ἥτις παραβολὴ 9
εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ᾽ ὃν[5] δῶρά τε καὶ
θυσίαι προσφέρονται, μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν
τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, μόνον ἐπὶ βρώμασι καὶ 10
πόμασι καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, καὶ δικαιώμασι[6]
σαρκός, μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα. Χρισ- 11
τὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων[7] ἀγα-
θῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς, οὐ
χειροποιήτου, τουτέστιν[8], οὐ ταύτης τῆς κτίσεως,
οὐδὲ δι᾽ αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ 12
ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ‖ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν
λύτρωσιν εὑράμενος[9]. εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων καὶ τρά- 13
γων[10], καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοι-
νωμένους, ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα,
πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύ- 14
ματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ Θεῷ,
καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ὑμῶν[11] ἀπὸ νεκρῶν ἔργων,
εἰς τὸ λατρεύειν Θεῷ ζῶντι[12]; Καὶ διὰ τοῦτο δια- 15

* +[καὶ τὸ χρυσοῦν θυμιατήριον] Tr *marg.* [2] ἅγια BETTr, *al* ἅγια. ἁγίων L. † +τὰ Tr. ‡ +τῶν Tr. § [χρυσοῦν] *et* [θυμιατήριον καὶ] Tr *marg.* [3] Χερουβεὶν LTTr. [4] διὰ παντὸς LTr. [5] ἣν LTTr. [6] δικαιώματα (—καὶ LT[Tr]) LTTr. [7] γενομένων LTr *marg.* [8] τοῦτ᾽ ἔστιν T. ‖ ἐφ᾽ ἅπαξ Tr. [9] εὑρόμενος E. [10] τράγων καὶ ταύρων LTTr. [11] ἡμῶν LTr *marg.* [12] +καὶ ἀληθινῷ L.

θήκης καινῆς μεσίτης ἐστίν, ὅπως θανάτου γενομέ-
νου, εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ
παραβάσεων, τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημέ-
16 νοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας. ὅπου γὰρ διαθήκη,
17 θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου· διαθήκη
γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ μή ποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ
18 ὁ διαθέμενος[13]. ὅθεν οὐδ'[14] ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος
19 [15]ἐγκεκαίνισται. λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς
κατὰ[16] νόμον ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν
τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ[17] τράγων, μετὰ ὕδατος καὶ
ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ
20 πάντα τὸν λαὸν ἐρράντισε[18], λέγων, 'Τοῦτο τὸ αἷμα
21 τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ Θεός·' καὶ
τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας
22 τῷ αἵματι ὁμοίως ἐρράντισε[18]. καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι
πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἱματ-
23 εκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις. Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν
ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τούτοις καθαρί-
ζεσθαι· αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσι θυσίαις
24 παρὰ ταύτας. οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα ἅγια εἰσῆλθεν[19]
ὁ[20] Χριστός, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν
τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ
25 Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν· οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυ-
τόν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ'
26 ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ· ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολ-
λάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· νῦν[21] δὲ ἅπαξ
ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων, εἰς ἀθέτησιν[22] ἁμαρτίας,
27 διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. καὶ καθ' ὅσον
ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ
28 τοῦτο κρίσις· οὕτως[23] ὁ Χριστὸς ἅπαξ προσενεχθεὶς
εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου
χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομέ-
νοις εἰς σωτηρίαν.

13 ; L. 14 οὐδὲ LTr. 15 ἐν- T. 16 + τὸν LTr.
17 + τῶν LTTr. 18 ἐράντισεν LTTr. 19 εἰσῆλθεν ἅγια TTr.
20 − ὁ LTTr. 21 νυνὶ LTTr. 22 + τῆς LT(ita vult)Tr.
23 + καὶ LTTr.

ΣΚΙΑΝ γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγα- 10
θῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ'
ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις **ἃς**[1] προσφέρουσιν εἰς
τὸ διηνεκές, οὐδέποτε **δύναται**[2] τοὺς προσερχομένους
τελειῶσαι. ἐπεὶ οὐκ[3] ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, 2
διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς
λατρεύοντας, ἅπαξ **κεκαθαρμένους**[4]; ἀλλ' ἐν αὐταῖς 3
ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν· ἀδύνατον γὰρ 4
αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας. Διὸ 5
εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει, 'Θυσίαν καὶ
προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι·
ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ **εὐδόκησας**[5]· 6
τότε εἶπον, Ἰδοὺ ἥκω, ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγρα- 7
πται περὶ ἐμοῦ, τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεός, τὸ θέλημά
σου.' Ἀνώτερον λέγων, 'Ὅτι **θυσίαν**[6] καὶ **προσ**- 8
φορὰν[7] καὶ ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ
ἠθέλησας, οὐδὲ **εὐδόκησας**[8],' αἵτινες κατὰ **τὸν**[9] νόμον
προσφέρονται, τότε εἴρηκεν, 'Ἰδοὺ ἥκω τοῦ ποιῆσαι, 9
ὁ Θεός[10], τὸ θέλημά σου.' ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα
τὸ δεύτερον στήσῃ· ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσ- 10
μὲν **οἱ**[11] διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος **τοῦ**[12] Ἰησοῦ
Χριστοῦ ἐφάπαξ*. Καὶ πᾶς μὲν **ἱερεὺς**[13] ἕστηκε καθ' 11
ἡμέραν λειτουργῶν, καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσ-
φέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν
ἁμαρτίας· **αὐτὸς**[14] δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσεν- 12
έγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ
Θεοῦ, τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ 13
αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. μιᾷ γὰρ προσ- 14
φορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους.
Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· μετὰ 15
γὰρ τὸ **προειρηκέναι**[15], 'Αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθή- 16
σομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει

[1] αἷς T. [2] δύνανται LTr. [3] — οὐκ E. [4] κεκαθερισμένους L, κεκαθαρισμένους TTr. [5] ηὐδόκησας LTTr. [6] θυσίας LTTr. [7] προσφορὰς LTTr. [8] ηὐδόκησας LTTr. [9] — τὸν LTTr. [10] — ὁ Θεός LTTr. [11] — οἱ BELTTr. [12] — τοῦ LTTr. * ἐφ' ἅπαξ Tr. [13] ἀρχιερεὺς LTr *marg.* [14] οὗτος LTTr. [15] εἰρηκέναι LTTr.

Κύριος, διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ
17 ἐπὶ τῶν διανοιῶν[16] αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· καὶ τῶν
ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ
18 μνησθῶ[17] ἔτι.' Ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκ ἔτι[18]
προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.
19 Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον
20 τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν
ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν, διὰ τοῦ καταπετάσμα-
21 τος, τουτέστι[19], τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἱερέα μέγαν
22 ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, προσερχώμεθα μετὰ ἀληθι-
νῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ἐρραντισμένοι[20]
τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς, καὶ λελουμέ-
23 νοι* τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ, κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν
τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος·
24 καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης
25 καὶ καλῶν ἔργων, μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυνα-
γωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦν-
τες· καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν
26 τὴν ἡμέραν. Ἑκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν
μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκ
27 ἔτι[18] περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία· φοβερὰ δέ
τις ἐκδοχὴ κρίσεως, καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλον-
28 τος τοὺς ὑπεναντίους. ἀθετήσας τις νόμον Μωσέως[21],
χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνή-
29 σκει· πόσῳ δοκεῖτε χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας
ὁ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς
διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος ἐν ᾧ ἡγιάσθη, καὶ τὸ
30 πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας; οἴδαμεν γὰρ τὸν
εἰπόντα, 'Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει
Κύριος†.' καὶ πάλιν, 'Κύριος κρινεῖ[22] τὸν λαὸν αὐτοῦ.'
31, 32 Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος. Ἀνα-
μιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισ-
θέντες πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων·
33 τοῦτο μέν, ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσι θεατριζόμενοι·

[16] τὴν διάνοιαν LTTr. [17] μνησθήσομαι LTTr. [18] οὐκέτι LTTr.
[19] τοῦτ' ἔστιν T. [20] ῥεραντισμένοι (ῥερ. LTr) LTTr. * λελουσμένοι T.
[21] Μωυσέως LTTr. † – λέγει Κύριος TTr. [22] Κρινεῖ κύριος LTTr.

τοῦτο δέ, κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενη-
θέντες· καὶ γὰρ τοῖς δεσμοῖς μου[23] συνεπαθήσατε, καὶ 34
τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς
προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἐν[24] ἑαυτοῖς κρείτ-
τονα[25] ὕπαρξιν ἐν οὐρανοῖς[26] καὶ μένουσαν. μὴ ἀποβά- 35
λητε οὖν τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μισθαποδο-
σίαν μεγάλην[27]. ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν, ἵνα τὸ 36
θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες, κομίσησθε τὴν ἐπαγ-
γελίαν. Ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ‘ὁ ἐρχόμενος 37
ἥξει, καὶ οὐ χρονιεῖ*. ὁ δὲ δίκαιος [28]ἐκ πίστεως ζήσεται· 38
καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν
αὐτῷ.’ Ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, 39
ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

ΕΣΤΙ δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμά- 11
των ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυ- 2
ρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι 3
τοὺς αἰῶνας ῥήματι Θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων
τὰ βλεπόμενα[1] γεγονέναι. Πίστει πλείονα θυσίαν 4
Ἄβελ παρὰ Κάϊν προσήνεγκε τῷ Θεῷ, δι᾽ ἧς ἐμαρ-
τυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις
αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ[2]· καὶ δι᾽ αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖται[3].
Πίστει Ἐνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ 5
‘οὐχ εὑρίσκετο[4], διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός·’ πρὸ
γὰρ τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ[5] μεμαρτύρηται ‘εὐηρεστη-
κέναι[6] τῷ Θεῷ·’ χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆ- 6
σαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ† Θεῷ,
ὅτι ἐστί, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης
γίνεται. Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω 7
βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασε κιβωτὸν εἰς
σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ· δι᾽ ἧς κατέκρινε τὸν
κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο
κληρονόμος. Πίστει [7]καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν 8

[23] δεσμίοις LTTr (non marg.). [24] —ἐν LTTr. [25] ἑαυτοὺς κρείσ-σονα LTTr. [26] —ἐν οὐρανοῖς LTTr. [27] μεγάλην μισθαποδοσίαν LTTr. * χρονίσει TTr (non marg.). [28] +μου LTTr. [1] τὸ βλεπό-μενον LTTr. [2] τῷ θεῷ LTr. [3] λαλεῖ LTTr. [4] ηὑρίσκετο LTTr. [5] —αὐτοῦ LTTr. [6] εὐαρεστηκέναι L. † —τῷ T[Tr]. [7] +ὁ L[Tr].

ἐξελθεῖν **εἰς τὸν**[8] τόπον ὃν **ἤμελλε**[9] λαμβάνειν εἰς
κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθε, μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται.
9 Πίστει παρῴκησεν εἰς **τὴν**[10] γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ὡς
ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ καὶ
Ἰακὼβ τῶν [11]**συγκληρονόμων** τῆς ἐπαγγελίας τῆς
10 αὐτῆς· ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν
πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός.
11 Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα δύναμιν εἰς καταβολὴν
σπέρματος ἔλαβε, καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας **ἔτεκεν**[12],
12 ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον. διὸ καὶ
ἀφ᾽ ἑνὸς **ἐγεννήθησαν**[13], καὶ ταῦτα νενεκρωμένου,
καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ **ὡσεὶ**[14]
ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμη-
13 τος. Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ **λαβόν-
τες**[15] τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες,
καὶ πεισθέντες[16], καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες
14 ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. οἱ γὰρ
τοιαῦτα λέγοντες, ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζη-
15 τοῦσι. καὶ εἰ μὲν ἐκείνης **ἐμνημόνευον*** ἀφ᾽ ἧς **ἐξῆλθον**[17],
16 εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι· **νυνὶ**[18] δὲ κρείττονος
ὀρέγονται, τουτέστιν[19], ἐπουρανίου· διὸ οὐκ ἐπαισχύ-
νεται αὐτοὺς ὁ Θεός, Θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν·
17 ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν. Πίστει προσενήνοχεν
Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ
18 προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, πρὸς ὃν
ἐλαλήθη, "Ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα·"
19 λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν **ἐγείρειν δυνατὸς**[20] ὁ
20 Θεός, ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. Πί-
στει[21] περὶ μελλόντων **εὐλόγησεν**[22] Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ
21 καὶ τὸν Ἡσαῦ[23]. Πίστει Ἰακὼβ ἀποθνήσκων ἕκασ-
τον τῶν υἱῶν Ἰωσὴφ **εὐλόγησε**[22]· καὶ προσεκύνησεν
22 ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. Πίστει Ἰωσὴφ

[8] — τὸν LTTr. [9] ἔμελλεν L. [10] — τὴν LTTr. [11] συν- T.
[12] — ἔτεκεν LTTr. [13] ἐγενήθησαν L. [14] ὡς ἡ LTTr. [15] προσδεξάμενοι L, κομισάμενοι TTr. [16] — καὶ πεισθέντες LTTr.
* μνημονεύουσιν TTr. [17] ἐξέβησαν LTTr. [18] νῦν LTTr.
[19] τοῦτ᾽ ἔστιν T. [20] ἐγεῖραι δύναται L. [21] + καὶ L[Tr].
[22] ηὐλόγησεν L. [23] Ἡσαῦ E, *non* S (*cf.* xii. 16).

τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημό-
νευσε, καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο. Πί- 23
στει Μωσῆς[24] γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν
πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον· καὶ
οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα[25] τοῦ βασιλέως. Πίστει 24
Μωσῆς[24] μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς
θυγατρὸς Φαραώ, μᾶλλον ἑλόμενος [11]συγκακουχεῖσθαι 25
τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ, ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπό-
λαυσιν· μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν ἐν[26] Αἰ- 26
γύπτῳ[27] θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ·
ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. Πίστει κατέ- 27
λιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασι-
λέως· τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησε. Πί- 28
στει πεποίηκε τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ
αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων[28] τὰ πρωτότοκα, θίγῃ
αὐτῶν. Πίστει διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς 29
διὰ ξηρᾶς[29]· ἧς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατε-
πόθησαν. Πίστει τὰ τείχη Ἱεριχὼ* ἔπεσε[30], κυκλω- 30
θέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ 31
συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασι, δεξαμένη τοὺς κατα-
σκόπους μετ' εἰρήνης. Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει 32
γάρ με[31] διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεών, Βαράκ
τε[32] καὶ[33] Σαμψὼν καὶ[33] Ἰεφθάε, Δαβὶδ[34] τε καὶ Σα-
μουὴλ καὶ τῶν προφητῶν· οἳ διὰ πίστεως κατηγωνί- 33
σαντο βασιλείας, εἰργάσαντο† δικαιοσύνην, ἐπέτυχον
ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, ἔσβεσαν 34
δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα μαχαίρας[35], ἐνεδυνα-
μώθησαν[36] ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν
πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων· ἔλαβον 35
γυναῖκες[37] ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι
δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύ-
τρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν· ἕτεροι 36
δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ

[24] Μωυσῆς LTTr. [25] δόγμα L. [26] — ἐν TTr. [27] Αἰγύπτου LTTr. [28] ὀλεθρεύων L. [29] + γῆς LTTr. * Ἰερειχὼ T. [30] ἔπεσαν LTTr. [31] με γὰρ LTTr. [32] — τε LTTr. [33] — καὶ LTTr. [34] Δαυείδ LTTr. † ἠργάσαντο TTr. [35] μαχαίρης LTTr. [36] ἐδυναμώθησαν LTTr. [37] γυναῖκας L.

37 *δεσμῶν καὶ φυλακῆς· ἐλιθάσθησαν,* **ἐπρίσθησαν,**
ἐπειράσθησαν*, *ἐν φόνῳ* **μαχαίρας**[35] *ἀπέθανον· περι-*
ῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερού-
38 *μενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ*
κόσμος· **ἐν**[38] *ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ*
39 *σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς.* Καὶ *οὗτοι πάντες*
μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως, οὐκ ἐκομίσαντο τὴν
40 **ἐπαγγελίαν**[39], *τοῦ* Θεοῦ *περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προ-*
βλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι.

12 ΤΟΙΓΑΡΟΥΝ *καὶ ἡμεῖς τοσοῦτον ἔχοντες περι-*
κείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι
πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι᾽ ὑπομονῆς
2 *τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα· ἀφορῶντες*
εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν,
ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς, ὑπέμεινε σταυ-
ρόν, αἰσχύνης καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρό-
3 *νου τοῦ* Θεοῦ **ἐκάθισεν**[1]. *ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν*
τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς
αὐτὸν[2] *ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε, ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν*
ἐκλυόμενοι.

4 Οὔπω *μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν*
5 *ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι, καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρα-*
κλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται· 'Υἱέ *μου,*
μὴ ὀλιγώρει **παιδείας**† Κυρίου, *μηδὲ ἐκλύου, ὑπ᾽ αὐ-*
6 *τοῦ ἐλεγχόμενος. ὃν γὰρ ἀγαπᾷ* Κύριος, *παιδεύει·*
7 *μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται.'* **Εἰ**[3] **παι-**
δείαν‡ *ὑπομένετε*[4], *ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ* Θεός·
8 *τίς γάρ* **ἐστιν**[5] *υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; εἰ δὲ χωρίς*
ἐστε **παιδείας**†, *ἧς μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα νό-*
9 *θοι* **ἐστε καὶ οὐχ υἱοί**[6]. *εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς*
ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτάς, καὶ ἐνετρεπόμεθα[7]·
οὐ **πολλῷ**[8] *μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν*
10 *πνευμάτων, καὶ ζήσομεν; οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας*
ἡμέρας, κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς, ἐπαίδευον· ὁ δὲ ἐπὶ

* *ἐπειράσθησαν, ἐπρίσθησαν,* TTr *marg.* [38] *ἐπὶ* LTTr. [39] *τὰς ἐπαγγελίας* L. [1] *κεκάθικεν* LTTr. [2] *ἑαυτὸν* LTTr, *αὐτὸν* SB. † *παιδίας* T. [3] *εἰς* LTTr. ‡ *παιδίαν* T. [4] . L. [5] —*ἐστιν* LTTr. [6] *καὶ οὐχ υἱοί ἐστε* LTTr. [7] *ἐντρεπόμεθα* E. [8] *πολὺ* LTTr.

τὸ συμφέρον, εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐ-
τοῦ. πᾶσα δὲ[*] παιδεία[†] πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ 11
χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης· ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρη-
νικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσι δι-
καιοσύνης. Διὸ 'τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ 12
παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε' καὶ 'τροχιὰς 13
ὀρθὰς ποιήσατε[‡] τοῖς ποσὶν ὑμῶν,' ἵνα μὴ τὸ χωλὸν
ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον. Εἰρήνην διώκετε μετὰ 14
πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται
τὸν Κύριον· ἐπισκοποῦντες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς 15
χάριτος τοῦ Θεοῦ· μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα
ἐνοχλῇ, καὶ διὰ ταύτης[9] μιανθῶσι[10] πολλοί· μή τις 16
πόρνος, ἢ βέβηλος, ὡς Ἠσαῦ[11], ὃς ἀντὶ βρώσεως
μιᾶς ἀπέδοτο[12] τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ[13]. ἴστε γὰρ ὅτι 17
καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι τὴν εὐλογίαν,
ἀπεδοκιμάσθη· μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὗρε, καί-
περ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.

Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ ὄρει[14], καὶ 18
κεκαυμένῳ πυρί, καὶ γνόφῳ, καὶ σκότῳ[15], καὶ θυέλλῃ,
καὶ σάλπιγγος ἤχῳ, καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκού- 19
σαντες παρῃτήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον·
οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον, 'Κἂν θηρίον 20
θίγῃ τοῦ ὄρους λιθοβοληθήσεται, ἢ βολίδι κατατοξευ-
θήσεται[16].' καί, οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, 21
Μωσῆς[17] εἶπεν, "Ἔκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος[§]." ἀλλὰ 22
προσεληλύθατε Σιὼν ὄρει, καὶ πόλει Θεοῦ ζῶντος,
Ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν[18] ἀγγέλων,
πανηγύρει[19] καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς 23
ἀπογεγραμμένων[20], καὶ κριτῇ Θεῷ πάντων, καὶ πνεύ-
μασι δικαίων τετελειωμένων, καὶ διαθήκης νέας με- 24
σίτῃ Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρείττονα[21] λα-
λοῦντι παρὰ τὸν Ἄβελ. Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε 25

* μὲν TTr *marg.* † παιδία T. ‡ ποιεῖτε TTr. 9 δι' αὐτῆς LTr *marg.* 10 (ν) +οἱ LTTr. 11 Ἠσαῦ S, *non* E. 12 ἀπέδετο L. 13 ἑαυτοῦ LTTr. 14 —ὄρει LTTr. 15 ζόφῳ LTTr. 16 —ἢ βολίδι κατατοξευθήσεται LTTr. 17 Μωυσῆς LTTr. § ἔκτρομος Tr *marg.* 18 , LTr. 19 *Jungunt* SLTTr πανηγύρει *cum* v. 22. 20 ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς LTTr. 21 κρεῖττον LTTr.

τὸν λαλοῦντα. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἔφυγον[22], τὸν[23]
ἐπὶ τῆς[24] γῆς παραιτησάμενοι[25] χρηματίζοντα, πολ-
λῷ[26] μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφό-
26 μενοι, οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσε τότε, νῦν δὲ
ἐπήγγελται, λέγων, 'Ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείω[27] οὐ μόνον
27 τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν.' Τὸ δέ, 'Ἔτι ἅπαξ,'
δηλοῖ τῶν σαλευομένων τὴν[28] μετάθεσιν, ὡς πεποιημέ-
28 νων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. διὸ βασιλείαν
ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες, ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς
λατρεύωμεν εὐαρέστως τῷ Θεῷ μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλα-
29 βείας[29]. καὶ γὰρ 'ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.'
13 Ἡ ΦΙΛΑΔΕΛΦΙΑ μενέτω. τῆς φιλοξενίας μὴ
2 ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενί-
3 σαντες ἀγγέλους. μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς
συνδεδεμένοι· τῶν κακουχουμένων, ὡς καὶ αὐτοὶ ὄν-
4 τες ἐν σώματι. τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι, καὶ ἡ κοίτη
ἀμίαντος· πόρνους δὲ[1] καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ Θεός.
5 ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος· ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν·
αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν, 'Οὐ μή σε ἀνῶ, οὐδ' οὐ μή σε
6 ἐγκαταλίπω[2].' ὥστε θαρροῦντας ἡμᾶς λέγειν, 'Κύριος
ἐμοὶ βοηθός, καὶ[3] οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι
7 ἄνθρωπος[4].' Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν,
οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ὧν
ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, μι-
μεῖσθε τὴν πίστιν.
8 Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς[5] καὶ σήμερον ὁ αὐτός, καὶ
9 εἰς τοὺς αἰῶνας. διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ
περιφέρεσθε[6]· καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν
καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ
10 περιπατήσαντες[7]. Ἔχομεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φα-
γεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες.
11 ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζώων[9] τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας[10]

[22] ἐξέφυγον LTTr. [23] — τὸν LTTr. [24] — τῆς LTTr. [25] + τὸν LTTr. [26] πολὺ LTTr. [27] σείσω LTTr. [28] τὴν τῶν σαλευομένων LTTr. [29] εὐλαβείας καὶ δέους LTTr. [1] γὰρ LTTr. [2] ἐγκαταλείπω T. [3] — καὶ T[LTr]. [4] : τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος; LTTr. [5] ἐχθὲς LTTr. [6] παραφέρεσθε LTTr. [7] περιπατοῦντες LTTr. [9] ζῴων L. [10] περὶ ἁμαρτίας post ἅγια ponit L.

εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώ-
ματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς· διὸ καὶ 12
Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν
λαόν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθε. τοίνυν ἐξερχώμεθα 13
πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὀνειδισμὸν
αὐτοῦ φέροντες· οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πό- 14
λιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. Δι' αὐτοῦ 15
οὖν* ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διαπαντὸς[11] τῷ
Θεῷ, τουτέστι[12], καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ
ὀνόματι αὐτοῦ. τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ κοινωνίας μὴ 16
ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται
ὁ Θεός.

Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπείκετε· 17
αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν,
ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο
ποιῶσι, καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν
τοῦτο. Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πεποίθαμεν[13] γάρ, 18
ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσι καλῶς
θέλοντες ἀναστρέφεσθαι· περισσοτέρως δὲ πα- 19
ρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ
ὑμῖν.

Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν 20
τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι δια-
θήκης αἰωνίου, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, καταρτίσαι 21
ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ[†] ἀγαθῷ, εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα
αὐτοῦ, [14]ποιῶν ἐν ὑμῖν[15] τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ,
διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων. ἀμήν.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε[16] τοῦ λόγου 22
τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα
ὑμῖν. Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν[17] Τιμόθεον ἀπολελυ- 23
μένον, μεθ' οὗ, ἐὰν τάχιον ἔρχηται, ὄψομαι ὑμᾶς.
Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν, καὶ πάν- 24

* [οὖν] Tr. [11] διὰ παντὸς LTr. [12] τοῦτ' ἔστιν T. [13] πειθόμεθα LTTr. † —ἔργῳ T. [14] +αὐτῷ L. [15] ἡμῖν TTr *marg.* [16] ἀνέχεσθαι L. [17] +ἡμῶν LTTr.

τας τοὺς ἁγίους. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰτα-
25 λίας. ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν*.

Πρὸς Ἑβραίους ἐγράφη ἀπὸ τῆς Ἰταλίας διὰ Τιμοθέου. [18]

ΙΑΚΩΒΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ[1].

---

1 ΙΑΚΩΒΟΣ Θεοῦ καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ
δοῦλος, ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ,
χαίρειν.
2 Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πει-
3 ρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, γινώσκοντες ὅτι τὸ
δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν·
4 ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ἦτε τέλειοι
5 καὶ ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι. Εἰ δέ τις
ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος
Θεοῦ πᾶσιν ἁπλῶς, καὶ μὴ ὀνειδίζοντος, καὶ δοθή-
6 σεται αὐτῷ. αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινό-
μενος· ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικε κλύδωνι θαλάσσης
7 ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ. μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄν-
θρωπος ἐκεῖνος, ὅτι λήψεταί[2] τι παρὰ τοῦ Κυρίου.†
8 ἀνὴρ δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς
9 αὐτοῦ. Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ
10 ὕψει αὐτοῦ· ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ,
11 ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. ἀνέτειλε γὰρ ὁ
ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι, καὶ ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ
τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε, καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώ-
που αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτω καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς
12 πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται. Μακάριος ἀνὴρ ὃς

* —ἀμήν T. [18] +Ἐν στίχοις ψγ̄ S: *deest subscriptio in* LT, ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ Tr. [1] —τοῦ ἀποστόλου S: Ἐπιστολαὶ (—Ἐπιστ. L) Καθολικαί. Ἰακώβου ἐπιστολή LTTr. [2] λήμψεταί LTTr. †, LT.

ὑπομένει πειρασμόν· ὅτι δόκιμος γενόμενος λήψεται[2]
τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ **Κύριος**[3]
τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω, "Ὅτι ἀπὸ **τοῦ**[4] Θεοῦ 13
πειράζομαι·" ὁ γὰρ Θεὸς ἀπείραστός ἐστι κακῶν,
πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα. ἕκαστος δὲ πειράζεται, 14
ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος·
εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν· ἡ δὲ 15
ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον.

Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί· πᾶσα 16, 17
δόσις ἀγαθή, καὶ πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστι,
καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ
ἔνι παραλλαγή, ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα. βουληθεὶς 18
ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς
ἀπαρχήν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.

Ὥστε[6], ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἔστω[7] πᾶς ἄνθρωπος 19
ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς
εἰς ὀργήν. ὀργὴ γὰρ ἀνδρός, δικαιοσύνην Θεοῦ **οὐ** 20
κατεργάζεται[8]. Διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ 21
περισσείαν κακίας, ἐν πραΰτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον
λόγον, τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Γί- 22
νεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ **μόνον ἀκροαταί**[9],
παραλογιζόμενοι ἑαυτούς. ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου 23
ἐστὶ καὶ οὐ ποιητής, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι
τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ· κατε- 24
νόησε γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθε, καὶ εὐθέως ἐπελά-
θετο ὁποῖος ἦν. ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον 25
τὸν τῆς ἐλευθερίας, καὶ παραμείνας, **οὗτος**[10] οὐκ ἀκροα-
τὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος, ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου,
οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται. Εἴ [11]τις 26
δοκεῖ θρῆσκος εἶναι **ἐν ὑμῖν**[12], μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσ-
σαν αὐτοῦ, **ἀλλ'**[13] ἀπατῶν καρδίαν **αὐτοῦ**[14], τούτου
μάταιος ἡ **θρησκεία***. **θρησκεία*** καθαρὰ καὶ ἀμίαντος 27

[3] —ὁ Κύριος LTTr. [4] —τοῦ LTTr. [6] Ἴστε LTTr. [7] +δὲ LTTr. [8] οὐκ ἐργάζεται LTTr. [9] ἀκροαταὶ μόνον LTr (*non marg.*). [10] —οὗτος LTTr. [11] +δὲ L [Tr *marg.*]. [12] —ἐν ὑμῖν LTTr. [13] ἀλλὰ LTTr. [14] ἑαυτοῦ L. * θρησκία T.

παρὰ **τῷ**[15] Θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι
ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον
ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.
2 ᾿ΑΔΕΛΦΟΙ μου, μὴ ἐν **προσωποληψίαις**[1] ἔχετε
τὴν πίστιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν ᾿Ιησοῦ Χριστοῦ τῆς
2 δόξης. ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς **τὴν**[2] συναγωγὴν ὑμῶν
ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ
3 καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, **καὶ ἐπιβλέψητε**[3] ἐπὶ
τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπράν, καὶ εἴπητε
αὐτῷ[4], "Σὺ κάθου ὧδε καλῶς," καὶ τῷ πτωχῷ εἴπητε,
"Σὺ στῆθι ἐκεῖ, ἢ κάθου **ὧδε**[5] ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν
4 μου" **καὶ**[6] οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐγένεσθε
5 κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν; ᾿Ακούσατε, ἀδελφοί
μου ἀγαπητοί. οὐχ ὁ Θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς
τοῦ κόσμου[7] **τούτου**[8], πλουσίους ἐν πίστει, καὶ κλη-
ρονόμους τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγα-
6 πῶσιν αὐτόν; ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν.
οὐχ[9] οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν **ὑμῶν***, καὶ αὐτοὶ
7 ἕλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσι
8 τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ᾿ ὑμᾶς; Εἰ μέντοι
νόμον τελεῖτε βασιλικόν, κατὰ τὴν γραφήν, '᾿Αγα-
πήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν,' καλῶς ποιεῖτε·
9 εἰ δὲ **προσωποληπτεῖτε**[10], ἁμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγ-
10 χόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. ὅστις γὰρ
ὅλον τὸν νόμον **τηρήσει, πταίσει**[11] δὲ ἐν ἑνί, γέγονε
11 πάντων ἔνοχος. ὁ γὰρ εἰπών, 'Μὴ μοιχεύσῃς,' εἶπε
καί, 'Μὴ φονεύσῃς·' εἰ δὲ οὐ **μοιχεύσεις, φονεύσεις**[12]
12 δέ, γέγονας παραβάτης νόμου. Οὕτω λαλεῖτε καὶ
οὕτω ποιεῖτε, ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες
13 κρίνεσθαι· ἡ γὰρ κρίσις **ἀνίλεως**[13] τῷ μὴ ποιήσαντι
ἔλεος· **καὶ**[14] κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως.
14 Τί **τὸ**[15] ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν **λέγῃ τις**[16]

[15] – τῷ T. [1] προσωπολημψίαις LTTr. [2] – τὴν LTTr. [3] ἐπιβλέψητε δὲ Tr *marg.* [4] – αὐτῷ LTTr. [5] – ὧδε LTTr. [6] – καὶ LTTr. [7] τῷ κόσμῳ LTTr. [8] – τούτου LTTr. [9] οὐχὶ L. * ὑμᾶς T. [10] προσωπολημπτεῖτε LTTr. [11] τηρήσῃ, πταίσῃ LTTr. [12] μοιχεύεις, φονεύεις LTTr. [13] ἀνέλεος LTTr. [14] – καὶ LTTr. [15] – τὸ L [Tr *marg.*]. [16] τις λέγῃ LTr *marg.*

ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι
αὐτόν; ἐὰν **δὲ*** ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσι 15
καὶ λειπόμενοι **ὦσι**[17] τῆς ἐφημέρου τροφῆς, εἴπῃ δέ 16
τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, "Ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαί-
νεσθε καὶ χορτάζεσθε," μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτή-
δεια τοῦ σώματος, τί τὸ[15] ὄφελος; οὕτω καὶ ἡ πίσ- 17
τις, ἐὰν μὴ **ἔργα ἔχῃ**[18], νεκρά ἐστι καθ' ἑαυτήν. ἀλλ' 18
ἐρεῖ τις, "Σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω·" δεῖξόν
μοι τὴν πίστιν σου **ἐκ**[19] τῶν ἔργων **σου**[20], κἀγὼ **δείξω**
σοι† ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν **μου**[21]. σὺ πισ- 19
τεύεις ὅτι ὁ Θεὸς εἷς **ἐστι**[22]· καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ
δαιμόνια πιστεύουσι, καὶ φρίσσουσι. θέλεις δὲ γνῶ- 20
ναι, ὦ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων
νεκρά[23] ἐστιν; Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων 21
ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ
θυσιαστήριον; βλέπεις ὅτι ἡ πίστις **συνήργει**‡ τοῖς 22
ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη;
καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, 'Ἐπίστευσε δὲ 23
Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύ-
νην,' καὶ φίλος Θεοῦ ἐκλήθη. Ὁρᾶτε **τοίνυν**[24] **ὅτι** 24
ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως
μόνον.§ ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων 25
ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους, καὶ ἑτέρᾳ
ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύ- 26
ματος νεκρόν ἐστιν, οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρὶς **τῶν**‖
ἔργων νεκρά ἐστι.

ΜΗ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, **3**
εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα[1] **ληψόμεθα**[2]· πολλὰ γὰρ 2
πταίομεν ἅπαντες. εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος
τέλειος ἀνήρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ
σῶμα. **Ἰδοὺ**[3] τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στό- 3
ματα βάλλομεν **πρὸς**[4] τὸ πείθεσθαι **αὐτοὺς ἡμῖν**[5], καὶ
ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. Ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα 4

* —δὲ TTr. [17] —ὦσι TTr. [18] ἔχῃ ἔργα LTTr. [19] χωρὶς LTTr. [20] —σου LTTr. † σοι δείξω TTr (*non marg.*). [21] —μου TTr. [22] εἷς ἐστὶν ὁ θεός LT(θεός, T)Tr, εἷς θεός ἐστιν Tr *marg.* [23] ἀργή LTTr. ‡ συνεργεῖ T, συνέργει Tr (*non marg.*). [24] —τοίνυν LTTr. §; SBELTr. ‖ —τῶν T[Tr]. [1] κρῖμα SBELTr. [2] λημψόμεθα LTTr. [3] εἰ δὲ LTTr. [4] εἰς LTTr. [5] ἡμῖν αὐτούς Tr *marg.*

τηλικαῦτα ὄντα, καὶ ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων[7] ἐλαυνό-
μενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου, ὅπου ἂν*
5 ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούληται†. οὕτω καὶ ἡ
γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστί, καὶ μεγαλαυχεῖ[8]. Ἰδοὺ
6 ὀλίγον[9] πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει· καὶ‡ ἡ γλῶσσα§
πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας. οὕτως[10] ἡ γλῶσσα καθ-
ίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ** σπιλοῦσα ὅλον τὸ
σῶμα, καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως, καὶ
7 φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης· πᾶσα γὰρ φύσις
θηρίων τε καὶ πετεινῶν, ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων, δα-
μάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ·
8 τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι[11].
9 ἀκατάσχετον[12] κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. ἐν
αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν Θεὸν[13] καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ
καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ᾽ ὁμοίωσιν
10 Θεοῦ γεγονότας· ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται
εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρή, ἀδελφοί μου, ταῦτα
11 οὕτω γίνεσθαι. μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς
12 βρύει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν; μὴ δύναται, ἀδελφοί
μου, συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος σῦκα; οὕτως
οὐδεμία πηγὴ ἁλυκὸν καὶ[14] γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.
13 Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω ἐκ
τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι
14 σοφίας. εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐρίθειαν[15] ἐν
τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε
15 κατὰ τῆς ἀληθείας‖. Οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνω-
θεν κατερχομένη, ἀλλ᾽[16] ἐπίγειος, ψυχική, δαιμονιώ-
16 δης. ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐρίθεια[17], ἐκεῖ ἀκαταστα-
17 σία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία
πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνική, ἐπιεικής,
εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιά-
18 κριτος καὶ[18] ἀνυπόκριτος. καρπὸς δὲ τῆς[19] δικαιο-
σύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

[7] ἀνέμων σκληρῶν LTTr. * —ἂν TTr ([ἂν] Tr *marg.*). † βούλεται TTr. [8] μεγάλα αὐχεῖ LTTr. [9] ἡλίκον LTTr. ‡ —καὶ T. § . T. [10] —οὕτως LTTr. ** καὶ T. [11] δαμάσαι δύναται ἀνθρώπων LTr, δύναται δαμάσαι ἀνθρώπων T(*ita vult*)Tr *marg.* [12] ἀκατάστατον LTTr. [13] κύριον LTTr. [14] οὔτε ἁλυκὸν LTTr. [15] ἐριθείαν LTTr. ‖ τῆς ἀληθείας καὶ ψεύδεσθε T. [16] ἀλλὰ TTr. [17] ἐριθεία LTTr. [18] —καὶ LTTr. [19] —τῆς LTTr.

4 ΠΟΘΕΝ πόλεμοι καὶ[1] μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦ-
θεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς
μέλεσιν ὑμῶν; ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε 2
καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν. μάχεσθε
καὶ πολεμεῖτε,*οὐκ ἔχετε δέ[2], διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι
ὑμᾶς· αἰτεῖτε, καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰ- 3
τεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. **Μοι-** 4
χοὶ καὶ[3] μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ
κόσμου, ἔχθρα **τοῦ Θεοῦ ἐστιν**†; ὃς ἂν[4] οὖν βουληθῇ
φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται.
ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει[5]; πρὸς φθόνον 5
ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ **κατῴκησεν**[6] ἐν ἡμῖν; μείζονα 6
δὲ δίδωσι χάριν· διὸ λέγει, "Ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις
ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν." Ὑποτά- 7
γητε οὖν τῷ Θεῷ. ἀντίστητε[7] τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύ-
ξεται ἀφ' ὑμῶν· ἐγγίσατε τῷ Θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν. 8
καθαρίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί, καὶ ἁγνίσατε καρ-
δίας, δίψυχοι. ταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε **καὶ**‡ 9
κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω,
καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν. ταπεινώθητε ἐνώπιον **τοῦ**[8] 10
Κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.

Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί· ὁ καταλα- 11
λῶν ἀδελφοῦ, **καὶ**[9] κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, κατα-
λαλεῖ νόμου, καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις,
οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου, ἀλλὰ κριτής. εἷς ἐστιν ὁ 12
νομοθέτης[10] ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ[11]
τίς εἶ **ὃς κρίνεις**[12] τὸν **ἕτερον**[13];

ἍΓΕ νῦν οἱ λέγοντες, "Σήμερον **καὶ**[14] αὔριον 13
πορευσώμεθα[15] εἰς τήνδε τὴν πόλιν, καὶ **ποιήσωμεν**[16]
ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἕνα[17] καὶ **ἐμπορευσώμεθα**[18], καὶ **κερδήσω-
μεν**[19]," οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε **τὸ**[20] τῆς αὔριον· ποία 14

[1] +πόθεν LTTr. * +καὶ T. [2] –δὲ LTTr. [3] –Μοιχοὶ καὶ LTTr. † ἐστὶν τῷ θεῷ T. [4] ἐὰν LT. [5] *non* ; L(SBE). [6] κατῴκισεν LTTr. [7] +δὲ LTTr. ‡ –καὶ T. [8] –τοῦ LTTr. [9] ἢ LTTr. [10] +καὶ κριτής LTTr. [11] +δὲ LTTr. [12] ὁ κρίνων LTTr. [13] πλησίον LTTr. [14] ἢ BELTTr. [15] πορευσόμεθα BELTTr. [16] ποιήσομεν BELT. [17] –ἕνα LTTr. [18] ἐμπορευσόμεθα BELTTr. [19] κερδήσομεν BELTTr. [20] τὰ L [Tr *marg.*].

γὰρ* ἡ ζωὴ ὑμῶν; ἀτμὶς γάρ[21] ἐστιν[22] ἡ πρὸς ὀλίγον
15 φαινομένη, ἔπειτα δὲ[23] ἀφανιζομένη· ἀντὶ τοῦ λέγειν
ὑμᾶς, "Ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ†, καὶ ζήσωμεν[24], καὶ
16 ποιήσωμεν[25] τοῦτο ἢ ἐκεῖνο." νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν
ταῖς ἀλαζονείαις[26] ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη
17 πονηρά ἐστιν. εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν, καὶ μὴ
ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστιν.
5 ἌΓΕ νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ
2 ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. ὁ πλοῦ-
τος ὑμῶν σέσηπε, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα
3 γέγονεν· ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται,
καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται, καὶ φάγε-
ται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ· ἐθησαυρίσατε ἐν
4 ἐσχάταις ἡμέραις. ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν
ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν, ὁ ἀπεστερημένος‡ ἀφ'
ὑμῶν, κράζει· καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ
5 ὦτα Κυρίου Σαβαὼθ εἰσεληλύθασιν[1]. ἐτρυφήσατε ἐπὶ
τῆς γῆς, καὶ ἐσπαταλήσατε. ἐθρέψατε τὰς καρδίας
6 ὑμῶν ὡς[2] ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. κατεδικάσατε, ἐφονεύ-
σατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.
7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας
τοῦ Κυρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον
καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ, ἕως ἂν[3] λάβῃ
8 ὑετὸν[4] πρώϊμον[5] καὶ ὄψιμον· μακροθυμήσατε καὶ
ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία
9 τοῦ Κυρίου ἤγγικε. Μὴ στενάζετε κατ' ἀλλήλων,
ἀδελφοί[6], ἵνα μὴ κατακριθῆτε[7]· ἰδοὺ[8] κριτὴς πρὸ τῶν
10 θυρῶν ἕστηκεν. Ὑπόδειγμα λάβετε τῆς κακοπαθείας,
ἀδελφοί μου[9], καὶ τῆς μακροθυμίας, τοὺς προφήτας
11 οἳ ἐλάλησαν[10] τῷ ὀνόματι Κυρίου. ἰδοὺ μακαρίζομεν
τοὺς ὑπομένοντας[11]. τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε,

* [γὰρ] Tr. [21] —γάρ L. [22] ἐστε LTTr. [23] καὶ LTTr.
† θέλῃ Tr *marg.* [24] ζήσομεν LTTr. [25] ποιήσομεν BELTTr.
[26] ἀλαζονίαις T. ‡ ἀφυστερημένος TTr. [1] εἰσελήλυθαν LTTr.
[2] —ὡς LTTr. [3] —ἂν TTr. [4] —ὑετὸν LTTr. [5] πρόϊμον TTr.
[6] ἀδελφοί, κατ' ἀλλήλων LTr. [7] κριθῆτε LTTr. [8] + ὁ LTTr.
[9] ἀδελφοί, τῆς κακοπαθείας (—μου) LTTr. [10] + ἐν LTTr. [11] ὑπο-
μείναντας LTTr.

καὶ τὸ τέλος Κυρίου εἴδετε, ὅτι πολύσπλαγχνός
ἐστιν ὁ Κύριος καὶ οἰκτίρμων. Πρὸ πάντων δέ, 12
ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε μήτε τὸν οὐρανόν, μήτε
τὴν γῆν, μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον· ἤτω δὲ ὑμῶν τὸ
ναί, ναί, καὶ τὸ οὔ, οὔ· ἵνα μὴ **εἰς ὑπόκρισιν**[14] πέσητε.
Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω· εὐθυμεῖ τις; 13
ψαλλέτω. ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω 14
τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθω-
σαν ἐπ' αὐτόν, ἀλείψαντες **αὐτὸν*** ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνό-
ματι **τοῦ**[15] Κυρίου. καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει 15
τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ Κύριος· κἂν ἁμαρ-
τίας ᾖ πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. Ἐξομολο- 16
γεῖσθε[16] ἀλλήλοις **τὰ παραπτώματα**[17], καὶ **εὔχεσθε**[18]
ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε. πολὺ ἰσχύει δέησις
δικαίου ἐνεργουμένη. **Ἠλίας**[19] ἄνθρωπος ἦν ὁμοιο- 17
παθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέ-
ξαι· καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ
μῆνας ἕξ. καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς 18
ὑετὸν ἔδωκε[20], καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησε τὸν καρπὸν αὐτῆς.
Ἀδελφοὶ[21] ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀλη- 19
θείας, καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, **γινωσκέτω**† ὅτι ὁ 20
ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ, σώ-
σει ψυχὴν[22] ἐκ θανάτου, καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρ-
τιῶν.[23]

ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΠΡΩΤΗ[1]

ΠΕΤΡΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκλεκτοῖς 1
παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καπ-

[14] ὑπὸ κρίσιν BELTTr. * — αὐτὸν T. [15] — τοῦ L[Tr]. [16] + οὖν LTTr. [17] τὰς ἁμαρτίας LTTr. [18] προσεύχεσθε LTr *marg.* [19] Ἠλίας LTr, Ἡλείας T. [20] ἔδωκεν ὑετὸν LTTr (*non marg.*). [21] + μου LTTr. † γινώσκετε Tr *marg.* [22] + αὐτοῦ LT[Tr *marg.*]. [23] + Ἰακώβου ἐπιστολὴ ἐγράφη ἐν στίχοις σμβ'. S, + Ἰακώβου Tr. [1] Πέτρου καθολικὴ ἐπιστολὴ πρώτη S: Πέτρου Α *tantum* LT: Πέτρου ἐπιστολὴ α̅ Tr.

2 παδοκίας, Ἀσίας, καὶ Βιθυνίας, κατὰ πρόγνωσιν Θεοῦ
πατρός, ἐν ἁγιασμῷ Πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ
ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ
εἰρήνη πληθυνθείη.

3 Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀνα-
γεννήσας ἡμᾶς[2] εἰς ἐλπίδα ζῶσαν δι' ἀναστάσεως
4 Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, εἰς κληρονομίαν ἄφθαρ-
τον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν
5 οὐρανοῖς εἰς ἡμᾶς[3], τοὺς ἐν δυνάμει Θεοῦ φρουρουμέ-
νους διὰ πίστεως, εἰς σωτηρίαν ἑτοίμην ἀποκαλυφθῆ-
6 ναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ· ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον
ἄρτι, εἰ δέον ἐστί[4], λυπηθέντες ἐν ποικίλοις πειρα-
7 σμοῖς, ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολὺ τιμιώ-
τερον[5] χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς δὲ δοκι-
μαζομένου, εὑρεθῇ εἰς ἔπαινον καὶ τιμὴν καὶ δόξαν[6],
8 ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὃν οὐκ εἰδότες[7] ἀγα-
πᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὁρῶντες, πιστεύοντες δέ, ἀγαλ-
9 λιᾶσθε[8] χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ, κομιζό-
μενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν, σωτηρίαν ψυχῶν·
10 περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηρεύνησαν[9] προ-
φῆται οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες,
11 ἐρευνῶντες[10] εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν
αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ, προμαρτυρόμενον τὰ εἰς
12 Χριστὸν παθήματα, καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· οἷς
ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς, ἡμῖν[11] δὲ διηκόνουν
αὐτά, ἃ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων
ὑμᾶς ἐν[12] Πνεύματι Ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ,
εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι.

13 Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας
ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερο-
μένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ.
14 Ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ [13]συσχηματιζόμενοι ταῖς πρό-

[2] ὑμᾶς E. [3] ὑμᾶς LTTr. [4] —ἐστί TTr ([ἐστίν] Tr *marg.*).
[5] πολυτιμότερον LTTr. [6] δόξαν καὶ τιμὴν LTTr. [7] ἰδόντες LTTr.
[8] ἀγαλλιᾶτε Tr *marg.* [9] ἐξηραύνησαν TTr. [10] ἐραυνῶντες TTr.
[11] ὑμῖν LTTr. [12] —ἐν LTr. [13] συν- Tr.

τερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ κατὰ 15
τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πά-
σῃ ἀναστροφῇ γενήθητε· διότι γέγραπται, ‘Ἅγιοι 16
γένεσθε[15], ὅτι* ἐγὼ ἅγιός εἰμι[16].’ Καὶ εἰ πατέρα ἐπι- 17
καλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήπτως[17] κρίνοντα κατὰ τὸ
ἑκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν
χρόνον ἀναστράφητε· εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀρ- 18
γυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν
ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς 19
ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ· προεγνωσ- 20
μένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ
ἐπ' ἐσχάτων[18] τῶν χρόνων δι' ὑμᾶς, τοὺς δι' αὐτοῦ 21
πιστεύοντας[19] εἰς Θεόν, τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νε-
κρῶν, καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν
καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς Θεόν. Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικό- 22
τες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας διὰ Πνεύματος[20] εἰς
φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καθαρᾶς[21] καρδίας ἀλ-
λήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς· ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ 23
σπορᾶς φθαρτῆς, ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγου ζῶντος
Θεοῦ καὶ μένοντος εἰς τὸν αἰῶνα[22]. διότι ‘πᾶσα σὰρξ 24
ὡς[23] χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου[24] ὡς ἄνθος
χόρτου. ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ[25]
ἐξέπεσε· τὸ δὲ ῥῆμα Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα.’ 25
Τοῦτο δέ ἐστι τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.
Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ **2**
ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλαλιάς, ὡς 2
ἀρτιγέννητα βρέφη, τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιπο-
θήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε[1], εἴπερ[2] ἐγεύσασθε ὅτι 3
χρηστὸς ὁ Κύριος.

Πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώ- 4
πων μὲν ἀποδεδοκιμασμένον, παρὰ δὲ Θεῷ ἐκλεκτόν,
ἔντιμον, καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομεῖσθε†, 5

[15] ἔσεσθε LTTr. * διότι T. [16] —εἰμι LTTr. [17] ἀπροσωπολήμπτως LTTr. [18] ἐσχάτου LTTr. [19] πιστοὺς LTTr (*non marg.*). [20] —διὰ Πνεύματος LTTr. [21] —καθαρᾶς LTTr. [22] —εἰς τὸν αἰῶνα LTTr. [23] —ὡς L. [24] αὐτῆς LTTr. [25] —αὐτοῦ LTTr ([αὐτοῦ] Tr *marg.*). [1] +εἰς σωτηρίαν LTTr. [2] εἰ LTTr. † ἐποικοδομεῖσθε T.

οἶκος πνευματικός,[3] ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι πνευ-
ματικὰς θυσίας εὐπροσδέκτους τῷ[4] Θεῷ διὰ Ἰησοῦ
6 Χριστοῦ. Διὸ καὶ[5] περιέχει ἐν τῇ γραφῇ[6], 'Ἰδοὺ
τίθημι ἐν Σιὼν λίθον ἀκρογωνιαῖον, ἐκλεκτόν, ἔντι-
μον· καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ καταισχυνθῇ.'
7 Ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπειθοῦσι* δέ,
'λίθον[7] ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγε-
8 νήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας,' καὶ 'λίθος προσκόμματος
καὶ πέτρα σκανδάλου·' οἳ προσκόπτουσι τῷ λόγῳ
9 ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν· ὑμεῖς δὲ γένος ἐκ-
λεκτόν, βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς
περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ
σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ
10 φῶς· οἵ ποτε οὐ λαός, νῦν δὲ λαὸς Θεοῦ· οἱ οὐκ
ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες.
11 ἈΓΑΠΗΤΟΙ, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρε-
πιδήμους, ἀπέχεσθαι[8] τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵ-
12 τινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς· τὴν ἀναστρο-
φὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν, ἵνα ἐν ᾧ
καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν
ἔργων ἐποπτεύσαντες[9] δοξάσωσι τὸν Θεὸν ἐν ἡμέρᾳ
13 ἐπισκοπῆς· Ὑποτάγητε οὖν[10] πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτί-
σει, διὰ τὸν Κύριον· εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι·
14 εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδί-
15 κησιν μὲν[11] κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· ὅτι
οὕτως ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας
16 φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν. ὡς
ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας
17 τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς δοῦλοι Θεοῦ[12]. πάντας τιμή-
σατε, τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε, τὸν Θεὸν φοβεῖσθε,
τὸν βασιλέα τιμᾶτε.
18 Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς
δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν,
19 ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. Τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ

[3] + εἰς LTTr. [4] − τῷ LTTr. [5] διότι LTTr. [6] ἡ γραφή L, − τῇ *tantum* TTr. * ἀπιστοῦσιν TTr. [7] λίθος LTr. [8] + ὑμᾶς L. [9] ἐποπτεύοντες LTTr. [10] − οὖν LTTr. [11] − μὲν LTTr. [12] θεοῦ δοῦλοι TTr.

συνείδησιν Θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας, πάσχων ἀδί-
κως. ποῖον γὰρ κλέος, εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφι- 20
ζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πά-
σχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο[13] χάρις παρὰ Θεῷ. Εἰς 21
τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ
ἡμῶν[14], **ἡμῖν**[15] ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν, ἵνα ἐπακο-
λουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ· ὃς ἁμαρτίαν οὐκ 22
ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ·
ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπεί- 23
λει. παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· ὃς τὰς ἁμαρ- 24
τίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ
τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι, τῇ δι-
καιοσύνῃ ζήσωμεν· οὗ τῷ μώλωπι **αὐτοῦ**[16] ἰάθητε.
ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα **πλανώμενα**[17]· ἀλλ' ἐπεστράφητε 25
νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν.
'ΟΜΟΙΩΣ, **αἱ**[1] γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδί- **3**
οις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσι τῷ λόγῳ,
διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου
κερδηθήσωνται[2], ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἁγνὴν 2
ἀναστροφὴν ὑμῶν· ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς 3
τριχῶν[3], **καὶ**[4] περιθέσεως χρυσίων, ἢ ἐνδύσεως ἱμα-
τίων κόσμος· ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος, 4
ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ **πρᾳέος καὶ ἡσυχίου**[5] πνεύματος,
ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πολυτελές. οὕτω γάρ ποτε 5
καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι **ἐπὶ τὸν**[6] Θεὸν
ἐκόσμουν ἑαυτάς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδρά-
σιν· ὡς Σάρρα **ὑπήκουσε**[7] τῷ 'Αβραάμ, κύριον αὐτὸν 6
καλοῦσα, ἧς ἐγενήθητε τέκνα· ἀγαθοποιοῦσαι καὶ
μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν. Οἱ ἄνδρες ὁμοί- 7
ως, συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν, ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει
τῷ γυναικείῳ ἀπονέμοντες τιμήν, ὡς καὶ **συγκληρο-
νόμοι**[8] χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ **ἐκκόπτεσθαι**[9] τὰς προσ-
ευχὰς ὑμῶν.

[13] +γὰρ L. [14] ὑμῶν BELTTr. [15] ὑμῖν BELTTr. [16] –αὐτοῦ LTr ([αὐτοῦ] Tr *marg.*). [17] πλανώμενοι LTTr. [1] –αἱ LTTr. [2] κερδηθήσονται LTTr. [3] –τριχῶν L. [4] ἢ L. [5] ἡσυχίου καὶ πραέος L, *at* πραέως καὶ ἡσ. TTr. [6] εἰς (–τὸν) LTTr. [7] ὑπήκουεν LTr *marg.* [8] συνκληρονόμοις T, συγκληρονόμοις Tr *text.*, συγκληρονόμοι (i. e. μῳ) Tr *marg.* [9] ἐγκόπτεσθαι LTr, ἐνκόπτεσθαι T.

8 Τὸ δὲ τέλος, πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλά-
9 δελφοι, εὔσπλαγχνοι, **φιλόφρονες**[10]· μὴ ἀποδιδόντες
κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας· τοὐ-
ναντίον δὲ εὐλογοῦντες, **εἰδότες**[11] ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλή-
10 θητε, ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε. ‘Ὁ γὰρ θέλων
ζωὴν ἀγαπᾷν, καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθάς, παυσάτω
τὴν γλῶσσαν **αὐτοῦ**[12] ἀπὸ κακοῦ, καὶ χείλη **αὐτοῦ**[12]
11 τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον. ἐκκλινάτω[13] ἀπὸ κακοῦ, καὶ
ποιησάτω ἀγαθόν· ζητησάτω[14] εἰρήνην, καὶ διωξάτω
12 αὐτήν. ὅτι **οἱ**[15] ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ
ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν· πρόσωπον δὲ Κυρίου
13 ἐπὶ ποιοῦντας κακά.’ Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς, ἐὰν
14 τοῦ ἀγαθοῦ **μιμηταὶ**[16] γένησθε; ἀλλ᾽ εἰ καὶ πάσχοιτε
διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι. ‘Τὸν δὲ φόβον αὐτῶν
15 μὴ φοβηθῆτε, μηδὲ ταραχθῆτε· Κύριον δὲ **τὸν Θεὸν**[17]
ἁγιάσατε’ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν.

Ἕτοιμοι **δὲ**[18] ἀεὶ πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦν-
τι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος,[19] μετὰ
16 πραΰτητος καὶ φόβου· συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθήν,
ἵνα ἐν ᾧ **καταλαλῶσιν**[20] **ὑμῶν ὡς κακοποιῶν**[21], καται-
σχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν Χρι-
17 στῷ ἀναστροφήν. Κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας, εἰ
θέλει[22] τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, πάσχειν, ἢ κακοποιοῦν-
18 τας· ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν **ἔπαθε**[23],
δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ Θεῷ,
θανατωθεὶς μὲν σαρκί, ζωοποιηθεὶς δὲ **τῷ**[25] πνεύματι,
19 ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι πορευθεὶς ἐκήρυ-
20 ξεν, ἀπειθήσασί ποτε, ὅτε **ἅπαξ ἐξεδέχετο**[26] ἡ τοῦ
Θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε, κατασκευαζομέ-
νης κιβωτοῦ, εἰς ἣν **ὀλίγαι**[27], τουτέστιν[28] ὀκτώ,* ψυ-
21 χαὶ διεσώθησαν δι᾽ ὕδατος, **ὃ**[29] καὶ **ἡμᾶς**[30] ἀντίτυπον

[10] ταπεινόφρονες LTTr. [11] — εἰδότες LTTr. [12] — αὐτοῦ LTTr. [13] + δὲ LTr ([δὲ] Tr *marg.*). [14] — ἀγαθόν· ζητησάτω S *errore.* [15] — οἱ LTTr. [16] ζηλωταὶ LTTr. [17] Χριστὸν LTTr. [18] — δὲ LTTr. [19] + ἀλλὰ LTTr. [20] καταλαλοῦσιν LTr, καταλαλεῖσθε TTr *marg.* [21] — ὑμῶν ὡς κακοποιῶν TTr *marg.* [22] θέλοι LTTr. [23] ἀπέθανεν LTTr. [25] — τῷ LTTr. [26] ἀπεξεδέχετο LTTr. [27] ὀλίγοι, LTTr. [28] τοῦτ᾽ ἔστιν T. * *Deest, in* LTTr. [29] Ὧ BE. [30] ὑμᾶς LTTr.

νῦν σώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου,
ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς Θεόν, δι'
ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ* 22
Θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανόν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγ-
γέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων.

Χριστοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν[1] σαρκί, καὶ ὑμεῖς **4**
τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὁπλίσασθε· ὅτι ὁ παθὼν ἐν[2] σαρ-
κί, πέπαυται ἁμαρτίας· εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπι- 2
θυμίαις, ἀλλὰ θελήματι Θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρ-
κὶ βιῶσαι χρόνον. ἀρκετὸς γὰρ ἡμῖν[3] ὁ παρεληλυθὼς 3
χρόνος τοῦ βίου[4], τὸ θέλημα[5] τῶν ἐθνῶν κατεργάσασ-
θαι[6], πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνο-
φλυγίαις, κώμοις, πότοις, καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολα-
τρείαις· ἐν ᾧ ξενίζονται, μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς 4
τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες·
οἳ ἀποδώσουσι λόγον τῷ ἑτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶν- 5
τας καὶ νεκρούς. εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγε- 6
λίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκί, ζῶσι
δὲ κατὰ Θεὸν πνεύματι.

Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικε. σωφρονήσατε οὖν 7
καὶ νήψατε εἰς τὰς[7] προσευχάς· πρὸ πάντων δὲ† τὴν 8
εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες, ὅτι[8] ἀγάπη κα-
λύψει[9] πλῆθος ἁμαρτιῶν. φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους, 9
ἄνευ γογγυσμῶν[10]. ἕκαστος καθὼς ἔλαβε χάρισμα, 10
εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες, ὡς καλοὶ οἰκονόμοι
ποικίλης χάριτος Θεοῦ· εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια Θεοῦ· 11
εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ἧς χορηγεῖ ὁ Θεός. ἵνα
ἐν πᾶσι δοξάζηται ὁ Θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ
ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων. ἀμήν.

Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς 12
πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, ὡς ξένου ὑμῖν συμ‡βαί-
νοντος· ἀλλὰ καθὸ[11] κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ 13
παθήμασι, χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς

* – τοῦ TTr. [1] – ὑπὲρ ἡμῶν LTTr. [2] – ἐν LTTr. [3] – ἡμῖν LTTr. [4] – τοῦ βίου LTTr. [5] βούλημα LTTr. [6] κατειργάσθαι LTTr. [7] – τὰς LTTr. † – δὲ TTr. [8] + ἡ E. [9] καλύπτει LTTr. [10] γογγυσμοῦ LTTr. ‡ ξυμ- B. [11] καθὼς E.

14 δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. Εἰ ὀνειδίζεσθε
ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι· ὅτι τὸ τῆς δόξης[12]
καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται·
κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζε-
15 **ται**[13]. μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεύς, ἢ κλέ-
16 πτης, ἢ κακοποιός, ἢ ὡς **ἀλλοτριοεπίσκοπος**[14]. εἰ δὲ ὡς
Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν Θεὸν
17 ἐν τῷ **μέρει**[15] τούτῳ. ὅτι **ὁ*** καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ
κρίμα[16] ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ'
ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ Θεοῦ
18 εὐαγγελίῳ; καὶ 'εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ
19 ἀσεβὴς καὶ[17] ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται;' ὥστε καὶ οἱ
πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὡς[18] πιστῷ
κτίστῃ παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς **ἑαυτῶν**[19] ἐν **ἀγα-**
θοποιΐᾳ[20].

5 ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥΣ **τοὺς**[1] ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ
[2]**συμπρεσβύτερος** καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ πα-
θημάτων[3], ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι
2 δόξης κοινωνός, ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ
Θεοῦ, **ἐπισκοποῦντες**† μὴ ἀναγκαστῶς, **ἀλλ'**[4] ἑκου-
3 σίως[5]· μηδὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως· μηδ'
ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύποι γινό-
4 μενοι τοῦ ποιμνίου. καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποί-
μενος, κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέ-
φανον.

5 Ὁμοίως, νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις· πάν-
τες δὲ ἀλλήλοις **ὑποτασσόμενοι**[7], τὴν ταπεινοφροσύ-
νην ἐγκομβώσασθε· ὅτι 'ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντι-
6 τάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.' Ταπεινώθητε
οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν **χεῖρα**‡ τοῦ Θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς
7 ὑψώσῃ ἐν καιρῷ[8]· πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν **ἐπιρ-**
ρίψαντες[9] ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν.

[12] +καὶ δυνάμεως L. [13] −*κατὰ μὲν αὐτοὺς ad fin. vers.* LTTr. [14] ἀλλοτριεπίσκοπος LTTr. [15] ὀνόματι LTTr. * −ὁ T. [16] κρῖμα SELTr. [17] +ὁ T. [18] −ὡς LTTr. [19] αὐτῶν LTTr. [20] ἀγαθοποιίαις LTr *marg.* [1] οὖν LTr, *at* οὖν τοὺς T. [2] συν- T. [3] ποθημάτων L *errore.* † −ἐπισκοποῦντες T. [4] ἀλλὰ TTr. [5] +κατὰ θεόν LTTr, ([κατὰ θεόν] Tr *marg.*). [7] −ὑποτασσόμενοι, LTTr. ‡ χεῖραν T. [8] +ἐπισκοπῆς L. [9] ἐπιρίψαντες LTTr.

Νήψατε, γρηγορήσατε, **ὅτι**[10] ὁ ἀντίδικος ὑμῶν 8
διάβολος, ὡς λέων ὠρυόμενος, περιπατεῖ, ζητῶν τίνα
καταπίῃ[11]· ᾧ ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες 9
τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν* κόσμῳ ὑμῶν ἀδελ-
φότητι ἐπιτελεῖσθαι.

Ὁ δὲ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας **ἡμᾶς**[12] εἰς 10
τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ **Ἰησοῦ**†, ὀλίγον
παθόντας, αὐτὸς **καταρτίσαι ὑμᾶς, στηρίξαι, σθενώσαι**[13],
θεμελιώσαι[14]· αὐτῷ **ἡ δόξα καὶ**[15] τὸ κράτος εἰς τοὺς 11
αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν **τοῦ**[17] πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς 12
λογίζομαι, δι᾽ ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπι-
μαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ Θεοῦ εἰς
ἣν **ἑστήκατε**[18]. Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι 13
συνεκλεκτή, καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου. ἀσπάσασθε 14
ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης. εἰρήνη ὑμῖν πᾶσι
τοῖς ἐν Χριστῷ **Ἰησοῦ. ἀμήν**[19]. [20]

ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ[1].

ΣΥΜΕΩΝ[2] Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ **1**
Χριστοῦ, τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσι πίστιν ἐν δι-
καιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος[3] Ἰησοῦ Χρισ-
τοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει 2
τοῦ Θεοῦ, καὶ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

ὩΣ‡ πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ 3
πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης, διὰ τῆς ἐπι-

[10] —ὅτι LTTr. [11] καταπιεῖν L (*non marg.*) T, καταπίειν Tr. * +τῷ TTr. [12] ὑμᾶς LTTr. † —Ἰησοῦ T[Tr]. [13] καταρτίσει (—ὑμᾶς), στηρίξει, σθενώσει LTTr. [14] —θεμελιώσαι LTr, *at* θεμελιώσει T [Tr *marg.*]. [15] —ἡ δόξα καὶ LTTr. [17] —τοῦ L. [18] στῆτε LTTr. [19] —Ἰησοῦ. ἀμήν LTTr. [20] +Πέτρου ἐπιστολὴ καθολικὴ πρώτη ἐγράφη ἐν στίχοις σλϛ. S, Πέτρου ᾱ Tr. [1] Ἐπιστολὴ Πέτρου καθολικὴ δευτέρα S: Πέτρου β̄ LT: Πέτρου ἐπιστολὴ β̄ Tr. [2] Σίμων L. [3] +ἡμῶν BE. ‡ +τὰ T[Tr *marg.*].

γνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς[4],
4 δι' ὧν τὰ μέγιστα ἡμῖν καὶ τίμια[5] ἐπαγγέλματα δε-
δώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ
φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν[6] κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ
5 φθορᾶς. καὶ αὐτὸ τοῦτο[7] δέ, σπουδὴν πᾶσαν παρεισ-
ενέγκαντες, ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν
6 ἀρετήν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, ἐν δὲ τῇ γνώσει
τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν,
7 ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ
τὴν φιλαδελφίαν[8], ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην.
8 ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα[9] καὶ πλεονάζοντα, οὐκ
ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ Κυ-
9 ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν· ᾧ γὰρ μὴ
πάρεστι ταῦτα, τυφλός ἐστι, μυωπάζων, λήθην λα-
βὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτιῶν[10].
10 Διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε[11] βεβαίαν ὑμῶν
τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι[12]· ταῦτα γὰρ
11 ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε. οὕτω γὰρ πλου-
σίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώ-
νιον βασιλείαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ
Χριστοῦ.

12 Διὸ οὐκ ἀμελήσω[13] ὑμᾶς ἀεὶ[14] ὑπομιμνήσκειν περὶ
τούτων, καίπερ εἰδότας, καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ
13 παρούσῃ ἀληθείᾳ. δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον
εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν
14 ὑπομνήσει· εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ
σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς
15 Χριστὸς ἐδήλωσέ μοι. σπουδάσω δὲ καὶ ἑκάστοτε
ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον, τὴν τούτων μνή-
μην ποιεῖσθαι.

16 Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες
ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γενη-

[4] ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ LTTr. [5] τὰ μέγιστα καὶ τίμια ἡμῖν LTr, *at* τὰ τίμια ἡμῖν καὶ μέγιστα T. [6] + τῷ LTTr. [7] αὐτοὶ L. [8] φλιαδελφίαν E. [9] παρόντα L. [10] ἁμαρτημάτων TTr (*non marg.*). [11] + ἵνα διὰ τῶν καλῶν ὑμῶν ἔργων L. [12] ποιεῖσθε L. [13] μελλήσω LTTr. [14] ἀεὶ ὑμᾶς TTr.

θέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. λαβὼν γὰρ παρὰ 17
Θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν, φωνῆς ἐνεχθείσης
αὐτῷ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης, "**Οὗτός**
ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός[15], **εἰς** ὃν ἐγὼ εὐδόκησα."
Καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ 18
ἐνεχθεῖσαν, σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ **ὄρει τῷ ἁγίῳ**[16].
Καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ᾧ 19
καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες, ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν
αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ, καὶ φωσφό-
ρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· τοῦτο πρῶτον 20
γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπι-
λύσεως οὐ γίνεται. οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχ- 21
θη **ποτὲ προφητεία**[17], **ἀλλ'**[18] ὑπὸ Πνεύματος Ἁγίου
φερόμενοι ἐλάλησαν **οἱ**[19] **ἅγιοι**[20] [21] Θεοῦ ἄνθρωποι.

ἘΓΕΝΟΝΤΟ δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, **2**
ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρ-
εισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα
αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχ-
ινὴν ἀπώλειαν· καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν 2
ταῖς **ἀπωλείαις**[1], δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασ-
φημηθήσεται· καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις 3
ὑμᾶς ἐμπορεύσονται· οἷς τὸ κρίμα[2] ἔκπαλαι οὐκ
ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει. Εἰ γὰρ 4
ὁ Θεὸς ἀγγέλων ἁμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ
σειραῖς[3] ζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν
τετηρημένους[4]· καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, 5
ἀλλ'[5] ὄγδοον Νῶε δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξε, κα-
τακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας· καὶ πόλεις Σοδό- 6
μων καὶ Γομόρρας τεφρώσας **καταστροφῇ*** κατέκρι-
νεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς· καὶ 7
δίκαιον Λώτ, καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων
ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς, **ἐρρύσατο**[6]· βλέμματι γὰρ 8

[15] Ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός μου οὗτός ἐστιν Tr *marg.* [16] ἁγίῳ ὄρει Tr. [17] προφητεία ποτέ Tr (*non marg.*). [18] ἀλλὰ TTr. [19] — οἱ LTTr. [20] ἀπὸ T. [21] + τοῦ L. [1] ἀσελγείαις LTTr. [2] κρῖμα SBELTr. [3] σιροῖς LT, σειροῖς Tr. [4] τηρουμένους TTr, κολαζομένους τηρεῖν L. [5] ἀλλὰ TTr. * [καταστροφῇ] Tr *marg.* [6] ἐρύσατο Tr.

καὶ ἀκοῇ ὁ[7] δίκαιος, [8]ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέραν ἐξ
ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν·
9 οἶδε Κύριος εὐσεβεῖς ἐκ **πειρασμοῦ*** ῥύεσθαι, ἀδίκους
10 δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν· μά-
λιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ
πορευομένους, καὶ κυριότητος καταφρονοῦντας. Τολ-
μηταί, αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσι βλασφημοῦντες·
11 ὅπου ἄγγελοι ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες, οὐ
φέρουσι κατ᾽ αὐτῶν **παρὰ Κυρίῳ**[9] βλάσφημον κρίσιν.
12 οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῶα[10] **φυσικὰ γεγενημένα**[11] εἰς ἅλω-
σιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσι βλασφημοῦντες,
13 ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν **καταφθαρήσονται**[12], **κομιούμενοι**†
μισθὸν ἀδικίας, ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ
τρυφήν, σπῖλοι καὶ μῶμοι, ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς
14 **ἀπάταις**[13] αὐτῶν συνευωχούμενοι ὑμῖν, ὀφθαλμοὺς
ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος καὶ **ἀκαταπαύστους**[14]
ἁμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν
γεγυμνασμένην **πλεονεξίαις**[15] ἔχοντες, κατάρας τέκνα,
15 **καταλιπόντες**‡ **τὴν**[16] εὐθεῖαν ὁδόν, ἐπλανήθησαν, ἐξα-
κολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσόρ, **ὃς**§
16 μισθὸν ἀδικίας **ἠγάπησεν**§, ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας
παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον, ἐν ἀνθρώπου φωνῇ
φθεγξάμενον, ἐκώλυσε τὴν τοῦ προφήτου παραφρο-
17 νίαν. Οὗτοί εἰσι πηγαὶ ἄνυδροι, **νεφέλαι**[17] ὑπὸ λαί-
λαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους **εἰς**
18 **αἰῶνα**[18] τετήρηται. Ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος
φθεγγόμενοι, δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκός,
[19]ἀσελγείαις, τοὺς **ὄντως ἀποφυγόντας**[20] τοὺς ἐν πλάνῃ
19 ἀναστρεφομένους, ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμε-
νοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ᾧ γάρ
20 τις ἥττηται, τούτῳ **καὶ**‖ δεδούλωται. Εἰ γὰρ ἀποφυ-
γόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ

[7] — ὁ L. [8] ἐν- T. * πειρασμῶν T. [9] — παρὰ Κυρίῳ L[Tr]. [10] ζῷα L. [11] γεγεννημένα (γεγενημένα T) φυσικὰ LTTr, φυσικά, γεγεννημένα E. [12] καὶ φθαρήσονται LTTr. † ἀδικούμενοι Tr *marg.* [13] ἀγάπαις LTr (*non marg.*). [14] ἀκαταπάστους LTr *marg.* [15] πλεονεξίας LTTr. ‡ καταλείποντες T. [16] — τὴν LTTr. § — ὃς, *etiam* ἠγάπησαν Tr *marg.* [17] καὶ ὁμίχλαι LTTr. [18] — εἰς αἰῶνα LTTr. [19] + ἐν BE. [20] ὀλίγως ἀποφεύγοντας LTTr. ‖ — καὶ T[Tr].

Κυρίου[21] καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ
πάλιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσ-
χατα χείρονα τῶν πρώτων. **κρεῖττον*** γὰρ ἦν αὐτοῖς 21
μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐπι-
γνοῦσιν[22] **ἐπιστρέψαι**[23] **ἐκ**† τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς
ἁγίας ἐντολῆς. συμβέβηκε **δὲ**[24] αὐτοῖς τὸ τῆς ἀλη- 22
θοῦς παροιμίας, ‘Κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον
ἐξέραμα·’ καί, ‘Ὗς λουσαμένη, εἰς **κύλισμα**[25] βορ-
βόρου.’

ΤΑΥΤΗΝ ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω 3
ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν
εἰλικρινῆ διάνοιαν, μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥη- 2
μάτων ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν, καὶ τῆς τῶν ἀπο-
στόλων **ἡμῶν**[1] ἐντολῆς, τοῦ Κυρίου καὶ σωτῆρος·
τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ’ **ἐσχά-** 3
του[2] τῶν ἡμερῶν[3] ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἰδίας **αὐτῶν**
ἐπιθυμίας[4] πορευόμενοι, καὶ λέγοντες, “Ποῦ ἐστιν ἡ 4
ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ’ ἧς γὰρ οἱ
πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτω διαμένει ἀπ’ ἀρ-
χῆς κτίσεως.” Λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλον- 5
τας, ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι, καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ
δι’ ὕδατος συνεστῶσα, τῷ τοῦ Θεοῦ λόγῳ, δι’ ὧν ὁ 6
τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο· οἱ δὲ νῦν 7
οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ **αὐτοῦ**[5] λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσί,
πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας
τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων. Ἓν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω 8
ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ Κυρίῳ ὡς χίλια
ἔτη, καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία. οὐ βραδύνει **ὁ**[6] 9
Κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὥς τινες βραδυτῆτα ἡγοῦν-
ται· ἀλλὰ μακροθυμεῖ **εἰς**[7] **ἡμᾶς**[8], μὴ βουλόμενός
τινας ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆ-
σαι. Ἥξει δὲ **ἡ**[9] ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτης **ἐν νυκ-** 10

21 + ἡμῶν LT[Tr *marg.*]. * κρεῖσσον T. 22 + εἰς τὰ ὀπίσω L. 23 ὑποστρέψαι LTTr. † ἀπὸ L. 24 (ν) — δὲ LTTr. 25 κυλισμὸν TTr (*non marg.*). 1 ὑμῶν LTTr. 2 ἐσχάτων LTTr. 3 + ἐν ἐμπαιγμονῇ LTTr. 4 ἐπιθυμίας αὐτῶν LTr. 5 τῷ αὐτῷ BELTTr *marg.*, τῷ αὐτοῦ Tr. 6 — ὁ LTTr. 7 δι’ LTTr *marg.* 8 ὑμᾶς LTTr. 9 — ἡ LTTr.

τί[10], ἐν ᾗ οἱ* οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσονται, στοι-
χεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσονται[11], καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν
11 αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται†. Τούτων οὖν[12] πάντων λυο-
μένων, ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἁγίαις ἀνα-
12 στροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, προσδοκῶντας καὶ σπεύ-
δοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ Θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν
οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται, καὶ στοιχεῖα καυ-
13 σούμενα τήκεται[13]; Καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν
καινὴν‡ κατὰ τὸ ἐπάγγελμα[14] αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν
14 οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ. διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσ-
δοκῶντες, σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ
15 εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ, καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν μα-
κροθυμίαν σωτηρίαν ἡγεῖσθε· καθὼς καὶ ὁ ἀγαπη-
τὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν αὐτῷ δοθεῖσαν[15]
16 σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν, ὡς καὶ ἐν πάσαις ταῖς[16] ἐπι-
στολαῖς, λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων· ἐν οἷς[17] ἐστι
δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρε-
βλοῦσιν, ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφάς, πρὸς τὴν ἰδίαν
17 αὐτῶν ἀπώλειαν. Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώ-
σκοντες φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ
18 συναπαχθέντες, ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ· αὐ-
ξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ
σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ
εἰς ἡμέραν αἰῶνος. ἀμήν[18]. [19]

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΠΡΩΤΗ[1].

---

1 ὋΟ ἮΝ ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν τοῖς
ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα, καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν

[10] —ἐν νυκτί LTTr. * —οἱ T. [11] λυθήσεται LTTr. † εὑρεθήσεται Tr. [12] οὕτως Tr *marg.* [13] τακήσεται L. ‡ καινὴν γῆν T. [14] καὶ τὰ ἐπαγγέλματα LTr *marg.*, κατα τὰ ἐπαγγέλματα T. [15] δοθεῖσαν αὐτῷ LTTr. [16] —ταῖς LTr. [17] αἷς LTTr. [18] —ἀμήν T[Tr]. [19] *Deest subscriptio etiam in* S, Πέτρου β̄ Tr. [1] Ἐπιστολὴ Ἰωάννου καθολικὴ πρώτη S: Ἰωάννου ᾱ LT: Ἰωάνου ἐπιστολὴ ᾱ Tr.

ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς· καὶ ἡ ζωὴ 2
ἐφανερώθη, καὶ ἑωράκαμεν, καὶ μαρτυροῦμεν, καὶ
ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἥτις ἦν
πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν· ὃ ἑωράκαμεν 3
καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν[3] ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς
κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ
ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ
Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ ταῦτα γράφομεν **ὑμῖν***, ἵνα ἡ 4
χαρὰ **ἡμῶν**[4] ᾖ πεπληρωμένη. **Καὶ αὕτη ἐστὶν**[5] ἡ 5
ἐπαγγελία[6] ἣν ἀκηκόαμεν **ἀπ'** αὐτοῦ, καὶ ἀναγγέλλο-
μεν ὑμῖν, ὅτι ὁ Θεὸς φῶς ἐστι, καὶ σκοτία **ἐν αὐτῷ**
οὐκ ἔστιν† οὐδεμία. ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχο- 6
μεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευ-
δόμεθα, καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· ἐὰν δὲ ἐν τῷ 7
φωτὶ περιπατῶμεν, ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτί, κοι-
νωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων, καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ
Χριστοῦ[7] τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης
ἁμαρτίας. Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, 8
ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια **οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν**[8].
ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστι καὶ 9
δίκαιος, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας, καὶ καθαρίσῃ
ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ 10
ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτόν, καὶ ὁ λόγος
αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

ΤΕΚΝΙΑ μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἁμάρ- **2**
τητε· καὶ ἐάν τις ἁμάρτῃ, παράκλητον ἔχομεν πρὸς
τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον· καὶ αὐτὸς 2
ἱλασμός ἐστι[1] περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν· οὐ περὶ τῶν
ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου.
Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν 3
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. ὁ λέγων[2], "Ἔγνωκα 4
αὐτόν," καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης
ἐστί, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν· ὃς δ' ἂν 5
τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη

[3] + καὶ LTTr. * ἡμεῖς TTr. [4] ὑμῶν BETr *marg.* [5] ἔστιν αὕτη TTr. [6] ἀγγελία LTTr. † οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ Tr (*non marg.*). [7] – Χριστοῦ LTTr. [8] ἐν ἡμῖν οὐκ ἔστιν LTr. [1] ἐστιν ἱλασμὸς L. [2] + ὅτι TTr[L].

τοῦ Θεοῦ τετελείωται. ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν
6 αὐτῷ ἐσμεν. ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν, ὀφείλει, καθὼς
ἐκεῖνος περιεπάτησε, καὶ αὐτὸς **οὕτω**[3] περιπατεῖν.
7 **ἀδελφοί**[4], οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐν-
τολὴν παλαιάν, ἣν εἴχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ
8 παλαιά ἐστιν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε **ἀπ' ἀρχῆς**[5]. πά-
λιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν*, ὅ ἐστιν ἀληθὲς ἐν
αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν· ὅτι ἡ σκοτία παράγεται, καὶ τὸ
9 φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ
εἶναι, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῇ σκοτίᾳ
10 ἐστὶν ἕως ἄρτι. ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ
11 φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον **ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν**[6]. ὁ δὲ
μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστί, καὶ
ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδε† ποῦ ὑπάγει,
ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.
12 ΓΡΑΦΩ ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρ-
13 τίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι
ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι,
ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν. **γράφω**[7] ὑμῖν, παιδία,
14 ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα. Ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες,
ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. Ἔγραψα ὑμῖν, νεανί-
σκοι, ὅτι ἰσχυροί ἐστε, καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐν
15 ὑμῖν μένει, καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν. μὴ ἀγα-
πᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ· ἐάν τις
ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς
16 ἐν αὐτῷ· ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία
τῆς σαρκός, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ
ἡ **ἀλαζονεία**[8] τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρός,
17 **ἀλλ'**[9] ἐκ τοῦ κόσμου ἐστί. καὶ ὁ κόσμος παράγε-
ται, καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα
18 τοῦ Θεοῦ, μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Παιδία, ἐσχάτη
ὥρα ἐστί· καὶ καθὼς ἠκούσατε ὅτι ὁ[10] ἀντίχρι-
στος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνα-
19 σιν· ὅθεν γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. Ἐξ

[3] οὔτως SBET [Tr *marg.*], – οὕτω LTr *text.* [4] Ἀγαπητοί LTTr. [5] – ἀπ' ἀρχῆς LTTr. * ἡμῖν Tr, *errore.* [6] οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ LTTr *marg.* † εἴδε B. [7] ἔγραψα LTTr. [8] ἀλαζονία T. [9] ἀλλὰ TTr. [10] – ὁ LTTr.

ἡμῶν ἐξῆλθον[11], ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ
ἦσαν ἐξ ἡμῶν[12], μεμενήκεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ'
ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶ πάντες ἐξ ἡμῶν. Καὶ 20
ὑμεῖς χρίσμα[13] ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου, καὶ οἴδατε
πάντα*. οὐκ ἔγραψα ὑμῖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλή- 21
θειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ
τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστι. Τίς ἐστιν ὁ ψεύστης, εἰ μὴ 22
ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; οὗ-
τός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα
καὶ τὸν υἱόν. πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱόν, οὐδὲ τὸν 23
πατέρα ἔχει[14]. Ὑμεῖς οὖν[15] ὃ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, 24
ἐν ὑμῖν μενέτω. ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ' ἀρχῆς
ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν[16] τῷ πατρὶ με-
νεῖτε. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία, ἣν αὐτὸς ἐπηγ- 25
γείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. ταῦτα ἔγραψα 26
ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς. Καὶ ὑμεῖς τὸ χρίσ- 27
μα[13] ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ, ἐν ὑμῖν μένει[17], καὶ οὐ
χρείαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς· ἀλλ' ὡς τὸ αὐτὸ[18]
χρίσμα[13] διδάσκει ὑμᾶς[19] περὶ πάντων, καὶ ἀληθές
ἐστι, καὶ οὐκ ἔστι ψεῦδος· καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς,
μενεῖτε[20] ἐν αὐτῷ. Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ· 28
ἵνα ὅταν[21] φανερωθῇ, ἔχωμεν[22] παρρησίαν, καὶ μὴ
αἰσχυνθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ, ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. ἐὰν 29
εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστι, γινώσκετε ὅτι[23] πᾶς ὁ ποιῶν
τὴν δικαιοσύνην, ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται[24].

ἼΔΕΤΕ ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατήρ, **3**
ἵνα τέκνα Θεοῦ κληθῶμεν[1]. διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ
γινώσκει ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν. ἀγαπητοί, νῦν 2
τέκνα Θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὔπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα·
οἴδαμεν δὲ[2] ὅτι ἐὰν φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα,
ὅτι ὀψόμεθα αὐτὸν καθώς ἐστι. Καὶ πᾶς ὁ ἔχων 3
τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ, ἁγνίζει ἑαυτόν, καθὼς

[11] ἐξῆλθαν LTTr. [12] ἐξ ἡμῶν ἦσαν Tr. [13] χρῖσμα LTTr. * πάντες TTr *marg.* [14] +ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει LTTr. [15] –οὖν LTTr. [16] –ἐν L. [17] μένει ἐν ὑμῖν LTTr. [18] αὐτοῦ TTr. [19] ἡμᾶς L, *errore.* [20] μένετε LTTr. [21] ἐὰν LTTr. [22] σχῶμεν LTTr (*non marg.*). [23] +καὶ TTr ([καὶ] Tr *marg.*). [24] γεγένηται S. [1] +καὶ ἐσμέν LTTr. [2] –δὲ LTTr.

4 ἐκεῖνος ἁγνός ἐστι. Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, καὶ
τὴν ἀνομίαν ποιεῖ· καὶ ἡ[3] ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία.
5 καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη, ἵνα τὰς ἁμαρτίας
6 ἡμῶν[4] ἄρῃ· καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστι. πᾶς ὁ ἐν
αὐτῷ μένων, οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων, οὐχ
7 ἑώρακεν αὐτόν, οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. Τεκνία, μηδεὶς
πλανάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, δίκαιός
8 ἐστι, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν. ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρ-
τίαν, ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν· ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβο-
λος ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ,
9 ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. πᾶς ὁ γεγεννημέ-
νος ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα
αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν,
10 ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται. ἐν τούτῳ φανερά ἐστι
τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου. Πᾶς
ὁ μὴ **ποιῶν δικαιοσύνην**[6], οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ
11 ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. ὅτι αὕτη ἐστὶν
ἡ ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν
12 ἀλλήλους· οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν, καὶ
ἔσφαξε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν
αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ
13 ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.* μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί **μου**[7],
14 εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μετα-
βεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν, ὅτι ἀγαπῶ-
μεν τοὺς ἀδελφούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν **τὸν ἀδελφόν**[8], μένει
15 ἐν τῷ θανάτῳ. πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ,
ἀνθρωποκτόνος ἐστί· καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωπο-
16 κτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν **αὐτῷ**[9] μένουσαν. Ἐν
τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν†
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκε· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ
17 τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς **τιθέναι**[10]. ὃς δ' ἂν ἔχῃ τὸν
βίον τοῦ κόσμου, καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
χρείαν ἔχοντα, καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ'
18 αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ; τεκνία

[3] —ἡ L. [4] —ἡμῶν LTTr. [6] ὢν δίκαιος L. * +Καὶ T. [7] —μου LTTr. [8] —τὸν ἀδελφόν LTTr. [9] ἑαυτῷ LT. † ὑμῶν T, *errore*. [10] θεῖναι LTTr.

μου[11], μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ[12] γλώσσῃ, ἀλλ'*
[13]ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. Καὶ[14] ἐν τούτῳ γινώσκομεν[15] ὅτι 19
ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσο-
μεν τὰς καρδίας† ἡμῶν· ὅτι[16] ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν 20
ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ Θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν,
καὶ γινώσκει πάντα. ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν[17] 21
μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν‡, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν
Θεόν, καὶ ὃ ἐὰν αἰτῶμεν, λαμβάνομεν παρ'[18] αὐτοῦ, 22
ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν, καὶ τὰ ἀρεστὰ
ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ 23
αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν[19] τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ
Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς
ἔδωκεν ἐντολὴν ἡμῖν. καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς 24
αὐτοῦ, ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ. καὶ ἐν
τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ Πνεύμα-
τος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

ἈΓΑΠΗΤΟΙ, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ 4
δοκιμάζετε τὰ πνεύματα, εἰ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν· ὅτι
πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον.
ἐν τούτῳ γινώσκετε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ· πᾶν πνεῦ- 2
μα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα§,
ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστι. καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ 3
τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα[1], ἐκ τοῦ Θεοῦ
οὐκ ἔστι· καὶ τοῦτό ἐστι τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ ἀκη-
κόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη.
Ὑμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ νενικήκατε 4
αὐτούς· ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ.
Αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσί· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου 5
λαλοῦσι, καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. ἡμεῖς ἐκ τοῦ 6
Θεοῦ ἐσμεν· ὁ γινώσκων τὸν Θεόν, ἀκούει ἡμῶν· ὃς
οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἀκούει ἡμῶν. Ἐκ τούτου
γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα
τῆς πλάνης. Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· ὅτι 7

[11] —μου LTTr. [12] +τῇ LTTr. * ἀλλὰ TTr. [13] +ἐν LTTr.
[14] —Καὶ L[Tr]. [15] γνωσόμεθα LTTr. † τὴν καρδίαν Tr *marg.*
[16] ὅ τι L. [17] —ἡμῶν LTr ([ἡμῶν] Tr *marg.*). ‡ [ἡμῶν] Tr *marg.*
[18] ἀπ' LTTr. [19] πιστεύωμεν LTTr. § ἐληλυθέναι Tr *marg.*
[1] —Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα LTTr.

ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστι, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν, ἐκ τοῦ
8 Θεοῦ γεγέννηται, καὶ γινώσκει τὸν Θεόν· ὁ μὴ ἀγα-
πῶν, οὐκ ἔγνω τὸν Θεόν· ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν.
9 Ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι
τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ Θεὸς εἰς
10 τὸν κόσμον, ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. ἐν τούτῳ ἐστὶν
ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τὸν Θεόν, ἀλλ'
ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἀπέστειλε τὸν υἱὸν
11 αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. ἀγαπητοί,
εἰ οὕτως ὁ Θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν
12 ἀλλήλους ἀγαπᾷν. Θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται·
ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν μένει, καὶ ἡ
13 ἀγάπη αὐτοῦ **τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν**[2]. ἐν τούτῳ
γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν, καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν,
ὅτι ἐκ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν.
14 Καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα, καὶ μαρτυροῦμεν* ὅτι ὁ
πατὴρ ἀπέσταλκε τὸν υἱὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου.
15 ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ
Θεοῦ, ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Θεῷ.
16 Καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγά-
πην ἣν ἔχει ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν. ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστί,
καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ Θεῷ μένει, καὶ ὁ
Θεὸς ἐν αὐτῷ[3].
17 Ἐν τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα
παρρησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι
καθὼς ἐκεῖνός ἐστι, καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ
18 τούτῳ. φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, **ἀλλ'**† ἡ τελεία
ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν
ἔχει· ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ.
19 ἡμεῖς [4]ἀγαπῶμεν **αὐτόν**[5], ὅτι **αὐτὸς**[6] πρῶτος ἠγάπησεν
20 ἡμᾶς. Ἐάν τις εἴπῃ, "Ὅτι ἀγαπῶ τὸν Θεόν," καὶ
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν· ὁ γὰρ μὴ
ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακε, τὸν Θεὸν ὃν
21 οὐχ ἑώρακε, **πῶς**[8] δύναται ἀγαπᾷν; καὶ ταύτην τὴν

[2] ἐν ἡμῖν τετελειωμένη ἐστίν L, τετελειωμένη ἐν ἡμῖν ἐστίν TTr.
* μαρτοῦμεν S. [3] + μένει [L]T. † ἀλλὰ Tr. [4] + οὖν L.
[5] – αὐτόν LTTr. [6] ὁ θεὸς L. [8] οὐ LTTr (*non marg.*).

ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν Θεόν,
ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

ΠΑΣ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστός, ἐκ 5
τοῦ Θεοῦ γεγέννηται· καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννή-
σαντα ἀγαπᾷ καὶ[1] τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. ἐν 2
τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ,
ὅταν τὸν Θεὸν ἀγαπῶμεν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ
τηρῶμεν[2]. αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἵνα 3
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ
βαρεῖαι οὐκ εἰσίν. ὅτι πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ 4
Θεοῦ, νικᾷ τὸν κόσμον· καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ
νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν. τίς* ἐστιν ὁ 5
νικῶν τὸν κόσμον, εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς
ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ;

Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος, Ἰη- 6
σοῦς **ὁ**[3] Χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, **ἀλλ'**† ἐν
τῷ ὕδατι καὶ[4] τῷ αἵματι· καὶ τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ
μαρτυροῦν ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια. ὅτι τρεῖς 7
εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες **ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Πατήρ, ὁ Λό-
γος, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα· καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἕν εἰσι.
καὶ τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ**[5], τὸ πνεῦμα, 8
καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα· καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν
εἰσιν‡. Εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνο- 9
μεν, ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ μείζων ἐστίν· ὅτι αὕτη
ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ, ἣν[6] μεμαρτύρηκε περὶ
τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, 10
ἔχει τὴν μαρτυρίαν[7] ἐν **ἑαυτῷ**[8]· ὁ μὴ πιστεύων τῷ
Θεῷ[9] ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι οὐ πεπίστευκεν
εἰς τὴν μαρτυρίαν, ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ Θεὸς περὶ τοῦ
υἱοῦ αὐτοῦ. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία ὅτι ζωὴν 11
αἰώνιον ἔδωκεν **ἡμῖν ὁ Θεός**§· καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ
υἱῷ αὐτοῦ ἐστιν. ὁ ἔχων τὸν υἱόν, ἔχει τὴν ζωήν· ὁ 12
μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.

ΤΑΥΤΑ ἔγραψα ὑμῖν **τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα** 13

[1] [καὶ] LTr. [2] ποιῶμεν LTTr. * + [δὲ] Tr. [3] — ὁ TTr.
† ἀλλὰ Tr. [4] + ἐν LTTr. [5] — ἐν τῷ οὐρανῷ *usque ad* γῇ LTTr.
‡ εἰσι S. [6] ὅτι LTTr. [7] + τοῦ θεοῦ L. [8] αὐτῷ TTr. [9] υἱῷ L.
§ ὁ θεὸς ἡμῖν Tr *marg.*

τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ[10], *ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον,*
καὶ ἵνα πιστεύητε[11] *εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.*
14 *Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παρρησία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν,*
ὅτι ἐάν τι[12] *αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀκούει*
15 *ἡμῶν**· *καὶ* **ἐὰν**[13] *οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν*,† *ὃ* **ἂν**[14] *αἰ-*
τώμεθα, οἴδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ἠτήκαμεν
16 **παρ'**[15] *αὐτοῦ. Ἐάν τις* **ἴδῃ**[16] *τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ*
ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσει,
καὶ δώσει αὐτῷ ζωήν, τοῖς ἁμαρτάνουσι μὴ πρὸς
θάνατον. ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκεί-
17 *νης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ· πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστί·*
18 *καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον. Οἴδαμεν ὅτι*
πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐχ ἁμαρτάνει·
ἀλλ'[17] *ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Θεοῦ, τηρεῖ* **ἑαυτόν**[18], *καὶ ὁ*
19 *πονηρὸς οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ. οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ*
Θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται.
20 **οἴδαμεν δὲ**[19] *ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἥκει, καὶ δέδωκεν*
ἡμῖν διάνοιαν ἵνα **γινώσκωμεν**[20] *τὸν ἀληθινόν· καί*
ἐσμεν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χρισ-
τῷ. οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς Θεός, καὶ ἡ[21] *ζωὴ αἰώ-*
21 *νιος. Τεκνία, φυλάξατε* **ἑαυτοὺς**[22] *ἀπὸ τῶν εἰδώλων.*
ἀμήν[23]. [24]

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ[1].

---

1 Ὁ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ *Ἐκλεκτῇ*[2] *κυρίᾳ*[3] *καὶ τοῖς*
τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ
ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλή-

[10] − *τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ* LTTr. [11] *οἱ πιστεύοντες* L, *τοῖς πιστεύουσιν* TTr. [12] *ὅ τι ἂν* L. * *ὑμῶν* S *errore.* [13] *ἂν* L. † − , LTTr. [14] *ἐὰν* T. [15] *ἀπ'* LTTr. [16] *εἰδῇ* L. [17] *ἀλλὰ* Tr. [18] *αὐτόν* TTr. [19] *καὶ οἴδαμεν* L. [20] *γινώσκομεν* TTr. [21] −*ἡ* LTTr. [22] *ἑαυτὰ* LTTr. [23] −*ἀμήν* LTTr. [24] +Ἰωάννου *ἐπιστολὴ καθολικὴ πρώτη ἐγράφη ἐν στίχοις σογ*. S: Ἰωάνου *α̅* Tr. [1] Ἐπιστολὴ Ἰωάννου *δευτέρα* SB: Ἰωάννου *β̅* LT: Ἰωάνου *ἐπιστολὴ β̅* Tr. [2] *ἐκλεκτῇ* BELTTr. [3] Κυρίᾳ LT.

θειαν, διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ 2
μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα· ἔσται μεθ' ἡμῶν[4] 3
χάρις, ἔλεος, εἰρήνη παρὰ Θεοῦ πατρός, καὶ παρὰ
Κυρίου[5] Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρός, ἐν
ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

Ἐχάρην λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περι- 4
πατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν πα-
ρὰ τοῦ πατρός. καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία[6], οὐχ ὡς 5
ἐντολὴν γράφω σοι καινήν[7], ἀλλὰ ἣν εἴχομεν* ἀπ'
ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ 6
ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ.
αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολή[8], † καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς,
ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε· ὅτι πολλοὶ πλάνοι εἰσῆλ- 7
θον[9] εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν
Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί· οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος
καὶ ὁ ἀντίχριστος. βλέπετε ἑαυτούς, ἵνα μὴ ἀπολέ- 8
σωμεν[10] ἃ εἰργασάμεθα[11], ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολά-
βωμεν[12]. πᾶς ὁ παραβαίνων[13], καὶ μὴ μένων ἐν τῇ** 9
διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ, Θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ
διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ[14], οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν
υἱὸν ἔχει. εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς, καὶ ταύτην τὴν 10
διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν,
καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· ὁ γὰρ λέγων[16] αὐτῷ 11
χαίρειν, κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν, οὐκ ἠβουλήθην[18] διὰ 12
χάρτου καὶ μέλανος· ἀλλὰ ἐλπίζω[19] ἐλθεῖν[20] πρὸς ὑμᾶς,
καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν[21] ᾖ
πεπληρωμένη‡. ἀσπάζεταί σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς 13
σου τῆς Ἐκλεκτῆς[22]. ἀμήν[23]. [24]

[4] ὑμῶν EL. [5] – Κυρίου LTTr. [6] Κυρία LT. [7] καινὴν γράφων σοι LTTr, γράφων σοι καινὴν BE. * εἴχαμεν TTr. [8] ἡ ἐντολή ἐστιν LTT. † + ἵνα T. [9] ἐξῆλθαν LT(*nec vult*)Tr. [10] ἀπολέσητε LTTr. [11] εἰργάσασθε LTTr (*non marg.*). [12] ἀπολάβητε LTTr. [13] προάγων LTTr. ** – τῇ B. [14] – τοῦ Χριστοῦ LTTr. [16] λέγων γὰρ LTTr. [18] ἐβουλήθην LTTr. [19] ἐλπίζω γὰρ L. [20] γενέσθαι LTTr. [21] ὑμῶν LTr. ‡ πεπληρωμένη ᾖ LT. [22] ἐκλεκτῆς BELTTr. [23] – ἀμήν LTTr. [24] + Ἰωάννου ἐπιστολὴ δευτέρα ἐγράφη ἐν στίχοις λ̄. S: Ἰωάνου β̄ Tr.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΤΡΙΤΗ[1].

1 Ὁ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ Γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ
2 ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ. Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὔχομαί
σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ
3 ψυχή. ἐχάρην γὰρ[*] λίαν, ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ
μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ
4 περιπατεῖς. μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαράν, ἵνα
5 ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν[2] ἀληθείᾳ περιπατοῦντα. Ἀ-
γαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ[3] εἰς τοὺς ἀδελ-
6 φοὺς καὶ εἰς τοὺς[4] ξένους, οἳ ἐμαρτύρησάν σου τῇ
ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας· οὓς καλῶς ποιήσεις προ-
7 πέμψας ἀξίως τοῦ Θεοῦ. ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος[5]
8 ἐξῆλθον[6] μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνῶν[7]. ἡμεῖς
οὖν ὀφείλομεν ἀπολαμβάνειν[8] τοὺς τοιούτους, ἵνα συν-
9 εργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ. Ἔγραψα[9] τῇ ἐκκλη-
σίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρεφὴς[10] οὐκ
10 ἐπιδέχεται ἡμᾶς. διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω
αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν
ἡμᾶς· καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις, οὔτε αὐτὸς
ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφούς, καὶ τοὺς βουλομένους κω-
11 λύει, καὶ ἐκ[†] τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει. Ἀγαπητέ, μὴ
μιμοῦ τὸ κακόν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν, ἐκ
τοῦ Θεοῦ ἐστιν· ὁ δὲ[11] κακοποιῶν, οὐχ ἑώρακε τὸν
12 Θεόν. Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων, καὶ ὑπ'[12]
αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ
οἴδατε[13] ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθής ἐστι.
13 Πολλὰ εἶχον γράφειν[14], ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος
14 καὶ καλάμου σοι γράψαι[15]· ἐλπίζω δὲ εὐθέως ἰδεῖν σε[16],

[1] Ἐπιστολὴ Ἰωάννου τρίτη SB: Ἰωάννου γ̄ LT: Ἰωάνου ἐπιστολὴ γ̄ Tr. [*] —γὰρ T[Tr]. [2] +τῇ LTTr. [3] ἐργάζῃ L. [4] τοῦτο LTTr. [5] +αὐτοῦ BE. [6] ἐξῆλθαν LTTr. [7] ἐθνικῶν LTTr. [8] ὑπολαμβάνειν LTTr. [9] +τι LTTr. [10] Διοτρέφης L. [†] —ἐκ T. [11] —δὲ LTTr. [12] ὑπὸ T. [13] οἴδας LTTr. [14] γράψαι σοι LTTr. [15] γράφειν σοι L, σοι γράφειν TTr. [16] σε ἰδεῖν LTTr.

καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν. Εἰρήνη *σοι.* 15
ἀσπάζονταί σε οἱ φίλοι. ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ'
ὄνομα. [17]

ΙΟΥΔΑ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ[1]..

ἸΟΥΔΑΣ **Ἰησοῦ Χριστοῦ**[2] δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ 1
Ἰακώβου, *τοῖς ἐν* Θεῷ *πατρὶ* **ἡγιασμένοις**[3] *καὶ* Ἰησοῦ
Χριστῷ *τετηρημένοις κλητοῖς·* ἔλεος *ὑμῖν καὶ εἰρήνη* 2
καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.

Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν 3
ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς[4] *σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον γρά-*
ψαι ὑμῖν, παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παρα-
δοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει. Παρεισέδυσαν *γάρ τινες* 4
ἄνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ
κρίμα[5], *ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ* Θεοῦ *ἡμῶν* **χάριν**[6] *μετα-*
τιθέντες εἰς ἀσέλγειαν, καὶ τὸν μόνον δεσπότην
Θεὸν[7] *καὶ* Κύριον *ἡμῶν* Ἰησοῦν Χριστὸν *ἀρνούμενοι.*
Ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας **ὑμᾶς**[8] ἅπαξ 5
τοῦτο[9], ὅτι **ὁ*** Κύριος[10] λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας,
τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας†*ἀπώλεσεν. ἀγγέ-* 6
λους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχήν,
ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον, εἰς κρίσιν
μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τετή-
ρηκεν· ὡς Σόδομα *καὶ* Γόμορρα, *καὶ αἱ περὶ αὐτὰς* 7
πόλεις, τὸν ὅμοιον **τούτοις τρόπον**[11] *ἐκπορνεύσασαι,*
καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας, πρόκεινται
δεῖγμα, πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι. Ὁμοίως 8

17 +Ἰωάννου ἐπιστολὴ καθολικὴ τρίτη στίχων λβ̄. S: Ἰωάνου γ̄ Tr.
1 Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰούδα καθολικὴ S: Ἰούδα ἐπιστολή LTr: Ἰούδα T.
2 Χριστοῦ Ἰησοῦ L. 3 ἠγαπημένοις LTTr. 4 +ἡμῶν LTTr.
5 κρῖμα SBELTr. 6 χάριτα LTTr. 7 —Θεὸν LTTr. 8 —ὑμᾶς LTTr. 9 πάντα LTTr. * —ὁ TTr. 10 Ἰησοῦς LTr *marg.*
† πιστεύσαντες T *errore.* 11 τρόπον τούτοις LTTr.

μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι, σάρκα μὲν μιαί-
νουσι, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσι, δόξας δὲ βλασφη-
9 μοῦσιν. ὁ δὲ[12] Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε[13] τῷ δια-
βόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωσέως[14]
σώματος, οὐκ ἐτόλμησε κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφη-
10 μίας, ἀλλ'[15] εἶπεν, "Ἐπιτιμήσαι[16] σοι Κύριος." Οὗ-
τοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἴδασι βλασφημοῦσιν· ὅσα δὲ
φυσικῶς, ὡς τὰ ἄλογα ζῶα[17], ἐπίστανται, ἐν τούτοις
11 φθείρονται. Οὐαὶ αὐτοῖς· ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν
ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ
ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο.
12 Οὗτοί εἰσιν[18] ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες,
συνευωχούμενοι, ἀφόβως[20] ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες·
νεφέλαι ἄνυδροι, ὑπὸ ἀνέμων περιφερόμεναι[21]· δένδρα
φθινοπωρινά, ἄκαρπα, δὶς ἀποθανόντα, ἐκριζωθέντα·
13 κύματα ἄγρια θαλάσσης, ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν
αἰσχύνας· ἀστέρες πλανῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκό-
14 τους εἰς τὸν[22] αἰῶνα τετήρηται. Προεφήτευσε[23] δὲ
καὶ τούτοις ἕβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ Ἐνώχ, λέγων, "Ἰδοὺ
15 ἦλθε Κύριος ἐν μυριάσιν ἁγίαις[24] αὐτοῦ, ποιῆσαι
κρίσιν κατὰ πάντων, καὶ ἐξελέγξαι[25] πάντας τοὺς
ἀσεβεῖς αὐτῶν[26] περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας*
αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν, καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν†
ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς."
16 Οὗτοί εἰσι γογγυσταί, μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς
ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι· καὶ τὸ στόμα αὐτῶν
λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα, ὠφελείας
17 χάριν. ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων
τῶν προειρημένων[27] ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ Κυρίου
18 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὅτι ἔλεγον ὑμῖν, ὅτι[28] ἐν ἐσ-
χάτῳ χρόνῳ[29] ἔσονται ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἑαυτῶν
ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν.

[12] ὅτε L. [13] τότε L. [14] Μωυσέως LTTr. [15] ἀλλὰ LTTr. [16] ἐπιτιμῆσαί E. [17] ζῷα L. [18] +οἱ LTTr. [20] ἀφόβως, LT. [21] παραφερόμεναι LTTr. [22] −τὸν LTTr. [23] Ἐπροφήτευσεν TTr. [24] ἁγίαις μυριάσιν LTTr. [25] ἐλέγξαι LTTr. [26] −αὐτῶν LT(*ita vult*)Tr. * [ἀσεβείας] Tr. † +λόγων T. [27] προειρημένων ῥημάτων L. [28] −ὅτι LT[Tr]. [29] ἐπ' ἐσχάτου τοῦ (−τοῦ Tr) χρόνου LTTr.

Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες[30], ψυχικοί, πνεῦμα 19
μὴ ἔχοντες. ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, **τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν** 20
πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτούς[31], ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ
προσευχόμενοι, ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ τηρήσατε, 21
προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, εἰς ζωὴν αἰώνιον. καὶ οὓς μὲν **ἐλεεῖτε δια-** 22
κρινόμενοι· οὓς δὲ ἐν φόβῳ σώζετε, ἐκ τοῦ πυρὸς ἁρπά- 23
ζοντες[32], μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλω-
μένον χιτῶνα.

Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι **αὐτοὺς**[33] ἀπταίστους, καὶ 24
στῆσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους ἐν
ἀγαλλιάσει, μόνῳ **σοφῷ**[34] Θεῷ σωτῆρι ἡμῶν[35], δόξα 25
καὶ[36] μεγαλωσύνη, κράτος καὶ ἐξουσία[37], καὶ νῦν καὶ
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. [38]

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ[1].

ἈΠΟΚΑΛΥΨΙΣ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ **1**
ὁ Θεός, δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν
τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου
αὐτοῦ **τῷ** δούλῳ αὐτοῦ **Ἰωάννῃ***, ὃς ἐμαρτύρησε τὸν 2
λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
ὅσα **τε**[2] **εἶδε**[3]. μακάριος ὁ ἀναγινώσκων, καὶ οἱ ἀκού- 3
οντες **τοὺς λόγους**† τῆς προφητείας, καὶ τηροῦντες
τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

Ἰωάννης‡ ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· 4
χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ **τοῦ**[4] ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ

[30] + ἑαυτοὺς BE. [31] ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει LTTr. [32] ἐλέγχετε (ἐλεᾶτε Tr *marg.*) διακρινομένους, οὓς δὲ σώζετε ἐκ πυρὸς ἁρπάζοντες, οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ LTTr. [33] ὑμᾶς BELTTr. [34] − σοφῷ LTTr. [35] + διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν LTTr. [36] − καὶ LTTr. [37] + πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος LTTr. [38] + Ἐπιστολὴ Ἰούδα καθολικὴ στίχων οα. S: Ἰούδα Tr. [1] − τοῦ Θεολόγου LTTr (Ἰωάνου Tr). * Ἰωάνῃ Tr. [2] − τε LTTr. [3] ἴδεν T. † τὸν λόγον T. ‡ Ἰωάνης Tr. [4] − τοῦ LTTr.

ἐρχόμενος· καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων ἅ* ἐστιν[5]
5 ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ· καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ,
ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος ἐκ[6] τῶν νεκρῶν,
καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς· τῷ **ἀγαπήσαντι**[7]
ἡμᾶς, καὶ **λούσαντι**[8] ἡμᾶς **ἀπὸ**[9] τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν
6 ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ· καὶ ἐποίησεν **ἡμᾶς**[10] **βασιλεῖς**
καὶ[11] ἱερεῖς τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ· αὐτῷ ἡ δόξα
καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.
7 Ἰδοὺ ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν
πᾶς ὀφθαλμός, καὶ οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν· καὶ
κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. ναί,
8 ἀμήν. "Ἐγώ εἰμι τὸ Α[13] καὶ τὸ Ω, **ἀρχὴ καὶ**
τέλος[14]," λέγει **ὁ**[15] Κύριος[16], ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ
ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.
9 Ἐγὼ **Ἰωάννης**†, ὁ **καὶ**[17] ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ [18]**συγ-**
κοινωνὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ **ἐν τῇ**[19] βασιλείᾳ καὶ ὑπο-
μονῇ[20] Ἰησοῦ **Χριστοῦ**[21], ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ
καλουμένῃ Πάτμῳ, διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ **διὰ**[22]
10 τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ **Χριστοῦ**[23]. ἐγενόμην ἐν Πνεύ-
ματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ· καὶ ἤκουσα ὀπίσω μου
11 φωνὴν μεγάλην ὡς σάλπιγγος, λεγούσης, "Ἐγώ
εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος·" καὶ[25],
"Ὃ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον, καὶ πέμψον ταῖς
[26]ἐκκλησίαις **ταῖς ἐν Ἀσίᾳ**[27], εἰς Ἔφεσον, καὶ εἰς
Σ‡μύρναν, καὶ εἰς Πέργαμον, καὶ εἰς **Θυάτειρα**[28], καὶ
εἰς Σάρδεις, καὶ εἰς Φιλαδέλ**φειαν**§, καὶ εἰς Λαοδί-
12 **κειαν**§." Καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἥτις
ἐλάλησε[29] μετ' ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψας εἶδον **ἑπτὰ**
13 λυχνίας χρυσᾶς, καὶ ἐν μέσῳ τῶν **ἑπτὰ**[32] λυχνιῶν

* τῶν Tr (*non marg.*). [5] —ἐστιν LTTr. [6] —ἐκ LTTr. [7] ἀγαπῶντι LTTr. [8] λύσαντι LTTr. [9] ἐκ LTTr. [10] ἡμῶν L, ἡμῖν Tr (*non marg.*). [11] βασιλείαν LTTr. [13] ἄλφα (*at* ὦ L, ω TTr) LTTr. [14] —ἀρχὴ καὶ τέλος LTTr. [15] —ὁ LTTr. [16] +ὁ Θεός LTTr. † Ἰωάνης Tr. [17] —καὶ LTTr. [18] συν- T. [19] —ἐν τῇ LTTr. [20] +ἐν LTTr. [21] —Χριστοῦ LTTr. [22] —διὰ LTr. [23] —Χριστοῦ LTTr. [25] —Ἐγώ εἰμι *usque ad* ἔσχατος· καὶ LTTr. [26] +ἑπτὰ LTTr. [27] —ταῖς ἐν Ἀσίᾳ LTTr. ‡ Ζμύρναν T. [28] Θυάτειραν L. § —ίαν T. [29] ἐλάλει LTTr. [32] —ἑπτὰ LT[Tr].

ὅμοιον **υἱῷ**[33] ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη, καὶ
περιεζωσμένον πρὸς τοῖς **μαστοῖς**[35] ζώνην χρυσῆν[36]·
ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ **ὡσεὶ**[37] ἔριον 14
λευκόν, ὡς χιών· καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ
πυρός· καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ, ὡς 15
ἐν καμίνῳ **πεπυρωμένοι**[38]· καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ
ὑδάτων πολλῶν· καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ **αὐτοῦ χειρὶ**[39] 16
ἀστέρας ἑπτά· καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία
δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη· καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ, ὡς
ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. Καὶ ὅτε **εἶδον** 17
αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ
ἐπέθηκε[40] τὴν δεξιὰν αὐτοῦ **χεῖρα**[41] ἐπ' ἐμέ, λέγων **μοι**[42],
"Μὴ φοβοῦ. ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος,
καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρός, καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι 18
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· **ἀμήν**[43]· καὶ ἔχω τὰς
κλεῖς τοῦ **ᾅδου καὶ τοῦ θανάτου**[44]. Γράψον[45] ἃ **εἶδες**, 19
καὶ ἅ εἰσι, καὶ ἃ μέλλει **γίνεσθαι**[46] μετὰ ταῦτα· τὸ 20
μυστήριον τῶν ἑπτὰ[47] ἀστέρων **ὧν**[48] **εἶδες ἐπὶ τῆς
δεξιᾶς**[49] μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς. οἱ
ἑπτὰ ἀστέρες, ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσι·
καὶ αἱ **ἑπτὰ λυχνίαι**[50] **ἃς εἶδες**[51], ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσί.

ΤΩι ἀγγέλῳ **τῆς**[1] **Ἐφεσίνης**[2] ἐκκλησίας γράψον, **2**
Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ
αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν
χρυσῶν[4]. Οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ τὸν κόπον **σου**[5], 2
καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ βαστάσαι
κακούς, καὶ **ἐπειράσω**[6] τοὺς **φάσκοντας εἶναι ἀποστό-
λους**[7] καὶ οὐκ εἰσί, καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς, καὶ 3
ἐβάστασας καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ[8] διὰ τὸ ὄνομά μου

[33] υἱὸν T. [35] μαζοῖς L, μασθοῖς T. [36] χρυσᾶν LTTr.
[37] ὡς LTTr. [38] πεπυρωμένης LTr, πεπυρωμένῳ TTr *marg.*
[39] χειρὶ αὐτοῦ LTTr. [40] ἔθηκεν LTTr. [41] — χεῖρα LTTr.
[42] — μοι LTTr. [43] — ἀμήν LTTr. [44] θανάτου καὶ τοῦ ᾅδου
(Ἅιδου L) LTTr. [45] + οὖν LTTr. [46] γενέσθαι T. [47] ἑπτὰ E.
[48] οὓς LTTr. [49] ἐν τῇ δεξιᾷ L. [50] λυχνίαι αἱ ἑπτὰ LTTr.
[51] — ἃς εἶδες LTTr. [1] τῷ LTr (*non marg.*). [2] ἐν Ἐφέσῳ LTTr.
[4] χρυσέων LTr. [5] — σου LTTr. [6] ἐπείρασας LTTr. [7] λέγον-
τας ἑαυτοὺς ἀποστόλους LTTr. [8] ὑπομονὴν ἔχεις καὶ ἐβάστασας
LTTr.

4 **κεκοπίακας καὶ οὐ κέκμηκας**[9]. Ἀλλ'[10] ἔχω κατὰ σοῦ,
5 ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην **ἀφῆκας**[11]. μνημό-
νευε οὖν πόθεν **ἐκπέπτωκας**[12], καὶ μετανόησον, καὶ τὰ
πρῶτα ἔργα ποίησον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι **τάχει**[13],
καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς,
6 ἐὰν μὴ μετανοήσῃς. Ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς
7 τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἃ κἀγὼ μισῶ. Ὁ ἔχων
οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς[14] ἐκκλησίαις·
Τῷ **νικῶντι**[15] δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς
ζωῆς, ὅ ἐστιν ἐν **μέσῳ τοῦ παραδείσου**[16] τοῦ Θεοῦ.
8 "Καὶ τῷ ἀγγέλῳ **τῆς**[18] **ἐκκλησίας Σμυρναίων**[19] γρά-
ψον, Τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο
9 νεκρὸς καὶ ἔζησεν. Οἶδά σου **τὰ ἔργα καὶ**[20] τὴν
θλίψιν[21] καὶ τὴν πτωχείαν· **πλούσιος δὲ**[22] εἶ· καὶ τὴν
βλασφημίαν[23] τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτούς,
10 καὶ οὐκ εἰσίν, ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ Σατανᾶ. **Μηδὲν**[24]
φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν. ἰδοὺ μέλλει **βαλεῖν**[26]
ἐξ ὑμῶν ὁ διάβολος[27] εἰς φυλακήν, ἵνα πειρασθῆτε·
καὶ **ἕξετε**[23] θλίψιν[21] ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι
11 θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. Ὁ
ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλη-
σίαις· Ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ
δευτέρου.
12 "Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας
γράψον, Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστο-
13 μον τὴν ὀξεῖαν· Οἶδα **τὰ ἔργα σου καὶ**[29] ποῦ κατοι-
κεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ Σατανᾶ, καὶ κρατεῖς τὸ
ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου **καὶ*** ἐν
ταῖς ἡμέραις **ἐν**[30] **αἷς**[31] **Ἀντίπας**† ὁ μάρτυς μου ὁ
πιστός[32], ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου **κατοικεῖ ὁ**

[9] καὶ οὐ κεκοπίακες LTTr (–κας Tr). [10] ἀλλὰ TTr. [11] ἀφῆκες TTr. [12] πέπτωκας LTr, πέπτωκες T. [13] –τάχει LTTr, *at* ταχὺ BE. [14] +ἑπτὰ L. [15] νικοῦντι L. [16] τῷ παραδείσῳ LTTr. [18] τῷ L. [19] ἐν Σμύρνῃ (Ζμύρνῃ T) ἐκκλησίας LTTr. [20] –τὰ ἔργα καὶ LTTr. [21] θλῖψιν LTr. [22] ἀλλὰ πλούσιος LTTr. [23] +ἐκ LTTr. [24] μὴ LTr. [26] βάλλειν LT(*ita vult*)Tr. [27] ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν LTTr. [28] ἔχητε L. [29] –τὰ ἔργα σου καὶ LTTr. * –καὶ T[Tr]. [30] –ἐν LTTr. [31] –αἷς LTTr. † Ἀντείπας T. [32] +μου LT[Tr].

Σατανᾶς[33]. Ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι[35] ἔχεις 14
ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς ἐδίδασκεν
ἐν τῷ[37] Βαλὰκ βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν
Ἰσραήλ, φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. οὕτως 15
ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν τῶν[39] Νικολαϊ-
τῶν· ὃ μισῶ[40]. Μετανόησον[41]· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί 16
σοι ταχύ, καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ
τοῦ στόματός μου. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ 17
Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· Τῷ νικῶντι[42] δώσω
αὐτῷ φαγεῖν ἀπὸ[43] τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ
δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκήν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνο-
μα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς ἔγνω[44] εἰ μὴ ὁ
λαμβάνων.

"ΚΑΙ τῷ ἀγγέλῳ τῆς[45] ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας 18
γράψον, Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ[46] ὡς φλόγα* πυρός, καὶ οἱ πόδες
αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ· Οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ 19
τὴν ἀγάπην καὶ τὴν διακονίαν, καὶ τὴν πίστιν[47] καὶ
τὴν[48] ὑπομονήν σου†, καὶ τὰ ἔργα σου, καὶ[49] τὰ
ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων. Ἀλλ'[50] ἔχω κατὰ σοῦ 20
ὀλίγα[51], ὅτι ἐᾷς[52] τὴν γυναῖκα[53] Ἰεζαβήλ[54], τὴν λέγου-
σαν[55] ἑαυτὴν‡ προφῆτιν, διδάσκειν καὶ πλανᾶσθαι[56]
ἐμοὺς δούλους, πορνεῦσαι καὶ εἰδωλόθυτα φαγεῖν[57].
Καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ ἐκ τῆς πορ- 21
νείας αὐτῆς, καὶ οὐ μετενόησεν[58]. ἰδοὺ ἐγὼ[59] βάλλω 22
αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς
εἰς θλίψιν[21] μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσωσιν§ ἐκ τῶν
ἔργων αὐτῶν[60], καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν 23

[33] ὁ σατανᾶς κατοικεῖ LTTr. [35] –ὅτι L.
[37] τὸν BE, τῷ LTTr. [39] –τῶν L[Tr]. [40] ὁμοίως LTTr.
[41] +οὖν LTr. [42] νικοῦντι LTTr. [43] –φαγεῖν ἀπὸ LTTr.
[44] οἶδεν LTTr. [45] τῷ L. [46] –αὐτοῦ L. * φλὸξ T. [47] πίστιν καὶ τὴν διακονίαν LT, *at* Tr καὶ τὴν πίστιν *ante* καὶ τὴν ἀγάπην *ponit.*
[48] –τὴν L. † –σου T. [49] –καὶ LTTr. [50] ἀλλὰ LTr.
[51] –ὀλίγα LTTr. [52] ἀφεῖς LTTr. [53] +σου L. [54] τὴν Ἰεζάβελ L, Ἰεζάβελ T, Ἰεζαβὲλ Tr. [55] ἡ λέγουσα LTTr. ‡ αὐτὴν T.
[56] καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς LTTr.
[57] φαγεῖν εἰδωλόθυτα LTTr. [58] καὶ οὐ θέλει (οὐκ ἠθέλησεν L *marg.*) μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς LTTr. [59] –ἐγὼ LTTr. § μετανοήσουσιν TTr. [60] αὐτῆς L (*non marg.*) TTr.

θανάτῳ· καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγώ
εἰμι ὁ* **ἐρευνῶν**[61] νεφροὺς καὶ καρδίας· καὶ δώσω ὑμῖν
24 ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. Ὑμῖν δὲ λέγω **καὶ**[62]
λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσι τὴν
διδαχὴν ταύτην, **καὶ**[63] οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ **βάθη**[64]
τοῦ Σατανᾶ, ὡς λέγουσιν, 'Οὐ **βαλῶ**[65] ἐφ' ὑμᾶς
25 ἄλλο βάρος· πλὴν ὃ ἔχετε κρατήσατε, **ἄχρις**[66] οὗ
26 ἂν ἥξω.' Καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ
27 ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν· καὶ
ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· ὡς τὰ σκεύη τὰ
κεραμικὰ συντρίβεται, ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ
28 πατρός μου· καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊ-
29 νόν. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει
ταῖς ἐκκλησίαις.

3 "Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γρά-
ψον, Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ[1] πνεύματα τοῦ Θεοῦ καὶ
τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας· Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι **τὸ**[2] ὄνομα
2 ἔχεις ὅτι ζῇς, καὶ νεκρὸς εἶ. Γίνου γρηγορῶν, καὶ
στήριξον[3] τὰ λοιπὰ ἃ **μέλλει**[4] ἀποθανεῖν· οὐ γὰρ εὕ-
ρηκά σου **τὰ**[5] ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ[6].
3 μνημόνευε οὖν πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει,
καὶ μετανόησον· Ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, ἥξω **ἐπί**
σε[7] ὡς κλέπτης, καὶ οὐ μὴ **γνῷς**† ποίαν ὥραν ἥξω ἐπί
4 σε. [8]**Ἔχεις ὀλίγα**[9] ὀνόματα **καὶ**[10] ἐν Σάρδεσιν, ἃ
οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ περιπατήσουσι
5 **μετ'** ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. Ὁ νικῶν,
οὗτος[12] περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς· καὶ οὐ μὴ
ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς,
καὶ **ἐξομολογήσομαι**[13] τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ
6 πατρός μου καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. Ὁ
ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλη-
σίαις.

* – ὁ B. [61] ἐραυνῶν LTTr. [62] τοῖς LTTr, – καὶ B. [63] – καὶ LTTr. [64] βαθέα LTTr. [65] βάλλω LTTr. [66] ἄχρι LTTr. [1] + ἑπτὰ BELTTr. [2] – τὸ LTTr. [3] στήρισον LTTr. [4] ἔμελλον LTTr. [5] – τὰ L[Tr]. [6] + μου LTTr. [7] – ἐπί σε LTTr. † γνώσῃ Tr (non marg.). [8] + ἀλλὰ LTTr. [9] ὀλίγα ἔχεις T, nec vult. [10] – καὶ LTTr. [12] οὕτως LTTr. [13] ὁμολογήσω LTTr.

"Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ* ἐκκλησίας 7
γράψον, Τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός†, ὁ ἔχων τὴν
κλεῖδα[14] **τοῦ**[15] **Δαβίδ**[16], ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς **κλείει**[17],
καὶ[18] **κλείει**[19] καὶ οὐδεὶς **ἀνοίγει**[20]. Οἶδά σου τὰ ἔργα· 8
ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν **ἀνεῳγμένην**‡, **καὶ**[21]
οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις δύ-
ναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἠρνήσω
τὸ ὄνομά μου. ἰδοὺ **δίδωμι**[22] ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ 9
Σατανᾶ τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ
οὐκ εἰσίν, ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς ἵνα
ἥξωσι[23] καὶ **προσκυνήσωσιν**[24] ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου,
καὶ γνῶσιν ὅτι ἐγὼ ἠγάπησά σε. Ὅτι ἐτήρησας 10
τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγώ σε τηρήσω ἐκ
τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι
ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας
ἐπὶ τῆς γῆς. Ἰδοὺ[25] ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, 11
ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου. Ὁ νικῶν, ποι- 12
ήσω αὐτὸν στύλον[26] ἐν τῷ ναῷ[27] τοῦ Θεοῦ μου, καὶ
ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα
τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ Θεοῦ
μου, τῆς καινῆς Ἱερουσαλήμ, ἡ **καταβαίνουσα**[28] ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ
καινόν. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει 13
ταῖς ἐκκλησίαις.

"Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς **ἐκκλησίας Λαοδικέων**[29] γρά- 14
ψον, Τάδε λέγει ὁ Ἀμήν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ
ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ. Οἶδά σου 15
τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός· ὄφελον
ψυχρὸς **εἴης**[30], ἢ ζεστός· οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ 16
οὔτε ψυχρὸς οὔτε ζεστός[31], μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ
στόματός μου. ὅτι λέγεις, Ὅτι πλούσιός εἰμι, καὶ 17

* -ίᾳ T. † ὁ ἀληθινὸς ὁ ἅγιος Tr *marg.* [14] κλεῖν LTTr. [15] —τοῦ LTr. [16] Δαυείδ LTTr. [17] κλείσει LTTr. [18] —καὶ Tr[L]. [19] κλείων L (*non marg.*) TTr. [20] ἀνοίξει TTr. ‡ ἠνεῳγμένην TTr *marg.* [21] ἣν LTTr. [22] διδῶ LT, δίδω Tr. [23] ἥξουσιν LTTr. [24] προσκυνήσουσιν LTTr. [25] —Ἰδοὺ LTTr. [26] στῦλον LTTr. [27] λαῷ BE *errore.* [28] ἡ καταβαίνει BE. [29] ἐν Λαοδικείᾳ (Λαοδικίᾳ T) ἐκκλησίας LTTr. [30] ἦς LTTr. [31] ζεστὸς οὔτε ψυχρός TTr.

πεπλούτηκα καὶ **οὐδενὸς**[32] χρείαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας
ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ[33] **ἐλεεινός**, καὶ πτωχὸς
18 καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός· συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι
παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον ἐκ πυρός, ἵνα πλου-
τήσῃς, καὶ ἱμάτια λευκά, ἵνα περιβάλῃ, καὶ μὴ
φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου· καὶ **κολ-
λούριον**[36] **ἔγχρισον**[37] τοὺς ὀφθαλμούς σου, ἵνα βλέ-
19 πῃς. ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παιδεύω·
20 **ζήλωσον**[38] οὖν καὶ μετανόησον. Ἰδοὺ ἕστηκα ἐπὶ
τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς
μου, καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν,[39] εἰσελεύσομαι πρὸς αὐ-
τόν, καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ.
21 Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ
μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα, καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρός
22 μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί
τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις."

4 ΜΕΤΑ ταῦτα **εἶδον**[1], καὶ ἰδοὺ θύρα **ἠνεῳγμένη**[2] ἐν
τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα ὡς σάλ-
πιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ, **λέγουσα**[3], "**Ἀνάβα**[4] ὧδε,
2 καὶ δείξω σοι **ἃ**[5] δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα[6]." **Καὶ**[7]
εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοὺ θρόνος ἔκειτο
3 ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ **τοῦ θρόνου**[8] καθήμενος· **καὶ ὁ
καθήμενος**[9] **ἦν**[10] ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι καὶ **σαρ-
δίνῳ**[11]· καὶ ἶρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου **ὅμοιος**[12] ὁράσει
4 σμαραγδίνῳ. Καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου **θρόνοι**[13] εἴ-
κοσι **καὶ**[14] **τέσσαρες**[15]· καὶ ἐπὶ τοὺς **θρόνους εἶδον τοὺς
εἴκοσι καὶ τέσσαρας**[16] πρεσβυτέρους καθημένους, πε-
ριβεβλημένους **ἐν**[17] ἱματίοις λευκοῖς· καὶ **ἔσχον**[18] ἐπὶ
5 τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους **χρυσοῦς***. Καὶ ἐκ

[32] οὐδὲν LTTr. [33] + ὁ L. [36] κολλύριον TTr. [37] ἐγχρῖσαι L, ἔγχρισαι TTr. [38] ζήλευε LTTr (*non marg.*). [39] + καὶ T.
[1] ἴδον T. [2] ἀνεῳγμένη L. [3] λέγων LTTr. [4] Ἀνάβηθι L. [5] ὅσα L. [6] μετὰ ταῦτα *cum sequentibus* L. [7] — Καὶ LTTr. [8] τὸν θρόνον LTTr. [9] [καὶ ὁ καθημένος] Tr *marg.* [10] — ἦν LTTr. [11] σαρδίῳ LTTr. [12] ὁμοία BE. [13] θρόνους LT. [14] — καὶ LTTr. [15] τέσσερας L, τέσσαρας T. [16] εἴκοσι τέσσερας θρόνους L, θρόνους εἴκοσι τέσσερας (τέσσαρας T) TTr (— εἶδον *et* καὶ LTTr). [17] — ἐν L. [18] — ἔσχον LTTr. * χρυσέους Tr.

τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ καὶ
φωναί[19]. καὶ ἑπτὰ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώ-
πιον τοῦ θρόνου, αἵ εἰσι[20] τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ
Θεοῦ· καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου[21] θάλασσα ὑαλίνη, 6
ὁμοία κρυστάλλῳ. Καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ
κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσαρα[23] ζῶα[24] γέμοντα ὀφθαλ-
μῶν ἔμ*προσθεν καὶ ὄπισθεν. καὶ τὸ ζῶον[24] τὸ πρῶ- 7
τον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῶον[24] ὅμοιον
μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῶον[24] ἔχον† τὸ πρόσωπον ὡς
ἄνθρωπος[25], καὶ τὸ τέταρτον ζῶον[24] ὅμοιον ἀετῷ πετω-
μένῳ[26]. καὶ[27] τέσσαρα[23] ζῶα[24], ἓν καθ' ἑαυτό[28], εἶχον[29] 8
ἀνὰ πτέρυγας ἕξ, κυκλόθεν καὶ ἔσωθεν γέμοντα[30] ὀφ-
θαλμῶν, καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκ-
τός, λέγοντα[31], "Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς
ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος."
Καὶ ὅταν δώσουσι τὰ ζῶα[24] δόξαν καὶ τιμὴν καὶ 9
εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου[32], τῷ ζῶντι
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, πεσοῦνται οἱ εἴκοσι καὶ[33] 10
τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ
τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνοῦσι[34] τῷ ζῶντι εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βάλλουσι[35] τοὺς στεφάνους
αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες, "Ἄξιος εἶ, 11
Κύριε[36], λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν[37]
δύναμιν· ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλη-
μά σου εἰσὶ[38] καὶ ἐκτίσθησαν."

ΚΑΙ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ 5
θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ὄπισθεν,
κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτά. Καὶ εἶδον ἄγ- 2
γελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα[2] φωνῇ μεγάλῃ, "Τίς
ἐστιν[3] ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, καὶ λῦσαι τὰς σφρα-

19 φωναὶ καὶ βρονταί LTTr. 20 ἅ ἐστιν L, ἅ εἰσιν T. 21 + ὡς LTTr. 23 τέσσερα LTTr. 24 ζῷα et ζῷον passim LTr. * ἔν- T. † ἔχων TTr. 25 ἀνθρώπου LTTr. 26 πετομένῳ LTTr. 27 + τὰ LTTr. 28 καθ' ἓν αὐτῶν LT, at ἕκαστον αὐτῶν Tr. 29 ἔχον L, ἔχων TTr. 30 γέμουσιν LTTr. 31 λέγοντες LTTr. 32 τῷ θρόνῳ LTTr. 33 − καὶ LTTr. 34 προσκυνήσουσι BELTTr. 35 βαλοῦσι BELTTr. 36 ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν LTTr. 37 − τὴν L. 38 ἦσαν LTTr. 2 + ἐν LTTr. 3 − ἐστιν LTTr.

3 γῖδας αὐτοῦ; καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο* ἐν τῷ οὐρανῷ, οὐδὲ†
ἐπὶ τῆς γῆς, οὐδὲ† ὑποκάτω τῆς γῆς, ἀνοῖξαι τὸ βι-
4 βλίον, οὐδὲ[4] βλέπειν αὐτό. Καὶ ἐγὼ‡ ἔκλαιον πολλά[5],
ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὑρέθη ἀνοῖξαι καὶ ἀναγνῶναι[6] τὸ
5 βιβλίον, οὔτε βλέπειν αὐτό. καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσ-
βυτέρων λέγει μοι, "Μὴ κλαῖε· ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ
λέων ὁ ὢν[7] ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ῥίζα Δαβίδ[8],
ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, καὶ λῦσαι[10] τὰς ἑπτὰ σφραγῖδας
6 αὐτοῦ." Καὶ εἶδον καὶ[11] ἰδοὺ[12] ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου
καὶ τῶν τεσσάρων ζώων[14], καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσ-
βυτέρων, ἀρνίον ἑστηκὸς§ ὡς ἐσφαγμένον, ἔχον[15] κέ-
ρατα ἑπτὰ καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτά, οἵ εἰσι τὰ ἑπτὰ[16]
τοῦ Θεοῦ πνεύματα[17] τὰ ἀπεσταλμένα[18] εἰς πᾶσαν τὴν
7 γῆν. Καὶ ἦλθε, καὶ εἴληφε τὸ βιβλίον[19] ἐκ τῆς
8 δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. καὶ ὅτε ἔλαβε
τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα[20] ζῶα[21] καὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες[22]
πρεσβύτεροι ἔπεσον[23] ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ἔχοντες
ἕκαστος κιθάρας[24], καὶ φιάλας χρυσᾶς|| γεμούσας θυ-
9 μιαμάτων, αἵ†† εἰσιν αἱ προσευχαὶ τῶν ἁγίων· καὶ
ᾄδουσιν ᾠδὴν καινήν, λέγοντες, "Ἄξιος εἶ λαβεῖν τὸ
βιβλίον, καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ· ὅτι
ἐσφάγης καὶ ἠγόρασας τῷ Θεῷ ἡμᾶς[25] ἐν τῷ αἵματί
σου, ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ
10 ἔθνους, καὶ ἐποίησας ἡμᾶς[26] τῷ Θεῷ ἡμῶν βασιλεῖς[28]
11 καὶ ἱερεῖς· καὶ βασιλεύσομεν[29] ἐπὶ τῆς γῆς." Καὶ
εἶδον, καὶ ἤκουσα¶ φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κυκλόθεν[30]
τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων[14] καὶ τῶν πρεσβυτέρων[31].
12 καὶ χιλιάδες χιλιάδων, λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ,
"Ἀξιόν** ἐστι τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν

* ἐδύνατο T. † οὔτε T. [4] οὔτε LTTr. ‡ —ἐγὼ T[Tr]. [5] πολύ LTTr, [6] —καὶ ἀναγνῶναι LTTr. [7] —ὢν LTTr. [8] Δαυείδ LTTr. [10] —λῦσαι LTTr. [11] —καὶ TTr. [12] —ἰδοὺ LTTr. [14] ζῴων LTr. § ἑστηκὼς TTr (*non marg.*). [15] ἔχων TTr. [16] —ἑπτὰ L. [17] πνεύματα τοῦ θεοῦ LTTr. [18] ἀπεσταλμένοι LTr, —τὰ *tantum* T. [19] —τὸ βιβλίον LTTr. [20] τέσσερα LTTr. [21] ζῷα LTr. [22] εἴκοσι τέσσαρες LT. [23] ἔπεσαν LTTr. [24] κιθάραν LTTr. || χρυσέας Tr. †† ἃ *vult* T. [25] —ἡμᾶς LT. [26] αὐτοὺς LTTr. [28] βασιλείαν LTTr. [29] βασιλεύουσιν LTr, βασιλεύσουσιν TTr *marg.* ¶ +ὡς TTr. [30] κύκλῳ LTTr. [31] +καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων BELTTr. ** Ἄξιός T.

δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχὺν καὶ
τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν." Καὶ πᾶν κτίσμα ὅ 13
ἐστιν[32] ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐν τῇ γῇ[33], καὶ ὑποκάτω
τῆς γῆς*, καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἅ[34] ἐστι†, καὶ τὰ ἐν
αὐτοῖς πάντα, [35]ἤκουσα λέγοντας[36], "Τῷ καθημένῳ
ἐπὶ τοῦ θρόνου[37] καὶ τῷ ἀρνίῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ
καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώ-
νων." Καὶ τὰ τέσσαρα[38] ζῶα[21] ἔλεγον, "Ἀμήν·" 14
καὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες[41] πρεσβύτεροι ἔπεσαν, καὶ
προσεκύνησαν ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων[43].

ΚΑΙ εἶδον[1] ὅτε ἤνοιξε τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν[2] 6
σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων[3]
λέγοντος, ὡς φωνῆς[4] βροντῆς, "Ἔρχου καὶ βλέπε[5]."
Καὶ εἶδον[1], καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος 2
ἐπ' αὐτῷ[7] ἔχων τόξον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος,
καὶ ἐξῆλθε νικῶν, καὶ ἵνα νικήσῃ.

Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν δευτέραν σφραγῖδα[8], ἤκουσα τοῦ 3
δευτέρου ζώου[9] λέγοντος, "Ἔρχου καὶ βλέπε[5]." Καὶ 4
ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρρός· καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ'
αὐτῷ[7] ἐδόθη αὐτῷ[10] λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἀπὸ[11] τῆς γῆς,
καὶ ἵνα ἀλλήλους σφάξωσι[12]· καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαι-
ρα μεγάλη.

Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν τρίτην σφραγῖδα[13], ἤκουσα τοῦ 5
τρίτου ζώου[9] λέγοντος, "Ἔρχου καὶ βλέπε[5]." Καὶ
εἶδον[1], καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ'
αὐτῷ[7] ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. καὶ ἤκουσα[14] 6
φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων[3] λέγουσαν,
"Χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῆς[16]
δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς."

Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν τετάρτην, ἤκου- 7

[32] –ἐστιν LTTr. [33] ἐπὶ τῆς γῆς LTTr. * [καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς] Tr *marg.* [34] –ἅ LTTr. † –ἐστι TTr. [35] +καὶ T. [36] λέγοντα L. [37] τῷ θρόνῳ LTTr. [38] τέσσερα LTTr. [41] –εἰκοσιτέσσαρες LTTr. [43] –ζῶντι *ad fin. vers.* LTTr. [1] ἴδον T. [2] +ἑπτὰ LTTr. [3] ζῴων LTr. [4] φωνὴ LTTr. [5] –καὶ βλέπε LTTr. [7] αὐτὸν LTTr. [8] σφραγῖδα τὴν δευτέραν LTTr. [9] ζῴου LTr. [10] [αὐτῷ] LTr *marg.* [11] ἐκ LTTr. [12] σφάξουσιν LTTr. [13] σφραγῖδα τὴν τρίτην LTTr. [14] +ὡς LTTr. [16] κριθῶν LTTr.

σα φωνὴν[17] τοῦ τετάρτου ζώου[9] λέγουσαν[18], "Ἔρχου
8 καὶ βλέπε[5]." Καὶ εἶδον[1], καὶ ἰδοὺ ἵππος χλωρός,
καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα αὐτῷ ὁ* Θάνα-
τος, καὶ ὁ Ἅδης[19] ἀκολουθεῖ[20] μετ' αὐτοῦ[21]· καὶ ἐδόθη
αὐτοῖς ἐξουσία ἀποκτεῖναι ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς[22]
ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ, καὶ ὑπὸ τῶν
θηρίων τῆς γῆς.
9 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν πέμπτην σφραγῖδα, εἶδον[1] ὑπο-
κάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων
διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ[23] τὴν μαρτυρίαν ἣν
10 εἶχον· καὶ ἔκραζον[24] φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες, "Ἕως
πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ὁ[25] ἀληθινός, οὐ κρίνεις
καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἀπὸ[26] τῶν κατοικούντων
11 ἐπὶ τῆς γῆς;" καὶ ἐδόθησαν[27] ἑκάστοις[28] στολαὶ λευ-
καί[29], καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρό-
νον[31] μικρόν, ἕως οὗ[33] πληρώσονται[34] καὶ οἱ σύνδου-
λοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν, οἱ μέλλοντες ἀπο-
κτείνεσθαι[35] ὡς καὶ αὐτοί.
12 Καὶ εἶδον[1] ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν ἕκτην·
καὶ ἰδοὺ[36] σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος ἐγένετο
μέλας[37] ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη[38] ἐγένετο
13 ὡς αἷμα, καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν εἰς
τὴν γῆν, ὡς συκῆ βάλλει[40] τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς, ὑπὸ
14 μεγάλου ἀνέμου[41] σειομένη· καὶ[42] οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη
ὡς βιβλίον εἱλισσόμενον[43], καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος
15 ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν· καὶ οἱ βασιλεῖς
τῆς γῆς, καὶ οἱ μεγιστᾶνες, καὶ οἱ πλούσιοι, καὶ οἱ
χιλίαρχοι[44], καὶ οἱ δυνατοί[45], καὶ πᾶς δοῦλος καὶ

[17] [φωνὴν] Tr. [18] λέγοντος LTTr. * —ὁ T. [19] Ἅιδης L, ᾅδης T.
[20] ἠκολούθει LTTr. [21] αὐτῷ Tr *marg.* [22] ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς,
ἀποκτεῖναι LTTr. [23] —διὰ L. [24] ἔκραξαν LTTr. [25] —ὁ LTTr.
[26] ἐκ LTTr. [27] ἐδόθη LTTr. [28] αὐτοῖς ἑκάστῳ LTTr. [29] στολὴ
λευκή LTTr. [31] χρόνον ἔτι L. [33] —οὗ LTTr. [34] πληρωθῶσιν
L, πληρώσωσιν TTr. [35] ἀποκτέννεσθαι LTTr. [36] —ἰδοὺ LTTr.
[37] μέλας ἐγένετο T. [38] +ὅλη LTTr. [40] βάλλουσα T. [41] ἀνέμου
μεγάλου LTTr. [42] +ὁ LTTr. [43] ἑλισσόμενον LTTr, ἑλισσόμενος Tr
marg. [44] χιλίαρχοι καὶ οἱ πλούσιοι LTTr. [41] ἰσχυροὶ LTTr.

πᾶς[46] ἐλεύθερος ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ
εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων, καὶ λέγουσι τοῖς ὄρεσι 16
καὶ ταῖς πέτραις, "Πέσετε[47] ἐφ' ἡμᾶς, καὶ κρύψατε
ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρό-
νου[48], καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου, ὅτι ἦλθεν ἡ 17
ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτοῦ *, καὶ τίς δύναται
σταθῆναι;

ΚΑΙ[1] μετὰ ταῦτα[2] εἶδον[3] τέσσαρας ἀγγέλους ἑστῶ- 7
τας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας
τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος
ἐπὶ τῆς γῆς, μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μήτε ἐπὶ πᾶν[5]
δένδρον. Καὶ εἶδον[3] ἄλλον ἄγγελον ἀναβάντα[6] ἀπὸ 2
ἀνατολῆς[7] ἡλίου, ἔχοντα σφραγῖδα Θεοῦ ζῶντος· καὶ
ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις, οἷς
ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν,
λέγων, "Μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν, μήτε† τὴν θάλασ- 3
σαν, μήτε τὰ δένδρα, ἄχρις οὗ[8] σφραγίζωμεν[9] τοὺς
δούλους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν."
Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων· ρμδ'[10] 4
χιλιάδες, ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσ-
ραήλ· ἐκ φυλῆς Ἰούδα, ιβ'[11] χιλιάδες ἐσφραγισ- 5
μένοι· ἐκ φυλῆς Ῥουβήν, ιβ'[11] χιλιάδες ἐσφραγισ-
μένοι[12]· ἐκ φυλῆς Γάδ, ιβ'[11] χιλιάδες ἐσφραγισμένοι[12]·
ἐκ φυλῆς Ἀσήρ, ιβ'[11] χιλιάδες ἐσφραγισμένοι[12]· ἐκ 6
φυλῆς Νεφθαλείμ, ιβ'[11] χιλιάδες ἐσφραγισμένοι[12]·
ἐκ φυλῆς Μανασσῆ‡, ιβ'[11] χιλιάδες ἐσφραγισμένοι[12]·
ἐκ φυλῆς Συμεών, ιβ'[11] χιλιάδες ἐσφραγισμένοι[12]· 7
ἐκ φυλῆς Λευΐ§, ιβ'[11] χιλιάδες ἐσφραγισμένοι[12]· ἐκ
φυλῆς Ἰσαχάρ[14], ιβ'[11] χιλιάδες ἐσφραγισμένοι[12]· ἐκ 8
φυλῆς Ζαβουλών[15], ιβ'[11] χιλιάδες ἐσφραγισμένοι[12]·
ἐκ φυλῆς Ἰωσήφ, ιβ'[11] χιλιάδες ἐσφραγισμέ-

[46] —πᾶς LTTr. [47] Πέσατε L. [48] τῷ θρόνῳ TTr *marg.* * αὐτῶν TTr. [1] —Καὶ L[Tr]. [2] τοῦτο LTTr. [3] ἴδον T. [5] τι LTr. [6] ἀναβαίνοντα LTTr. [7] ἀνατολῶν L. † καὶ Tr *marg.* [8] ἄχρι LT, ἄχρις Tr. [9] σφραγίσωμεν BELTTr. [10] ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες LTTr. [11] δώδεκα LTTr. [12] —ἐσφραγισμένοι LTTr. ‡ Μαννασσῆ Tr. § Λευεὶ TTr. [14] Ἰσασχὰρ E, Ἰσσάχαρ T, Ἰσσαχὰρ Tr. [15] Σαβουλὼν L, *forsan errore.*

νοι[12]· ἐκ φυλῆς **Βενιαμίν**[16], ιβ'[11] χιλιάδες ἐσφρα-
γισμένοι.
9 ΜΕΤΑ ταῦτα **εἶδον**[3], **καὶ**[17] **ἰδοὺ**[18] **ὄχλος πολύς**[19], ὃν
ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς **ἠδύνατο**[20], ἐκ παντὸς ἔθνους
καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτες ἐνώπιον
τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, **περιβεβλημένοι**[21]
στολὰς λευκάς, καὶ **φοίνικες*** ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν·
10 καὶ **κράζοντες**[22] φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες, "Ἡ σωτη-
ρία τῷ **καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν**[23], καὶ
11 τῷ ἀρνίῳ." Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι **ἑστήκεσαν**[24] κύκ-
λῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσ-
σάρων ζώων[25], καὶ **ἔπεσον**[26] ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ
12 **πρόσωπον**[27] αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ, λέ-
γοντες, "Ἀμήν· ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία
καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ
ἰσχὺς τῷ Θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
13 **ἀμήν**[28]." Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων,
λέγων μοι, "Οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς
14 τὰς λευκάς, τίνες εἰσί, καὶ πόθεν ἦλθον;" καὶ εἴρηκα
αὐτῷ, "Κύριε[29], σὺ οἶδας." Καὶ εἶπέ μοι, "Οὗτοί
εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι **ἐκ τῆς θλίψεως τῆς**[30] μεγάλης, καὶ
ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν, καὶ ἐλεύκαναν **στολὰς**
15 **αὐτῶν**[31] ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου. διὰ τοῦτό εἰσιν
ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ
ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ὁ καθή-
16 μενος ἐπὶ **τοῦ θρόνου**[32] σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. οὐ πει-
νάσουσιν ἔτι, οὐδὲ[33] διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέσῃ
17 ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος, οὐδὲ πᾶν καῦμα· ὅτι τὸ ἀρνίον
τὸ ἀναμέσον[35] τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτούς, καὶ ὁδη-
γήσει αὐτοὺς ἐπὶ **ζώσας**[38] πηγὰς ὑδάτων, καὶ ἐξα-

[16] Βενιαμεὶν LTTr. [17] —καὶ L. [18] —ἰδοὺ L. [19] ὄχλον πολύν L. [20] ἐδύνατο LTTr. [21] περιβεβλημένους LTTr. * φοίνικας T. [22] κράζουσι L, κράζουσιν TTr. [23] Θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου (τῷ θρόνῳ LTTr) BELTTr. [24] εἱστήκεισαν LTTr. [25] ζῴων LTr. [26] ἔπεσαν LTTr. [27] τὰ πρόσωπα LTTr. [28] —ἀμήν L. [29] +μου TTr[L]. [30] ἀπὸ θλίψεως L. [31] αὐτὰς LTTr. [32] τῷ θρόνῳ T, *nec vult.* [33] +μὴ L. [35] ἀνὰ μέσον BELT. [38] ζωῆς LTTr.

λείψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ[39] τῶν ὀφθαλμῶν
αὐτῶν."

ΚΑΙ ὅτε[1] ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν ἑβδόμην, ἐγέ- 8
νετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμιώριον[2]. Καὶ εἶδον[3] 2
τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους, οἳ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἑστήκασι,
καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. καὶ ἄλλος 3
ἄγγελος ἦλθε, καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον[4], ἔχων
λιβανωτὸν χρυσοῦν· καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα
πολλά, ἵνα δώσῃ[5] ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάν-
των ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ
θρόνου. καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς 4
προσευχαῖς τῶν ἁγίων, ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, ἐνώ-
πιον τοῦ Θεοῦ. καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸ[6] λιβανω- 5
τόν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὸ[7] ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστη-
ρίου, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο **φωναὶ
καὶ βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ**[8] καὶ σεισμός.

Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι[9] ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγ- 6
γας, ἡτοίμασαν **ἑαυτοὺς**[10] ἵνα σαλπίσωσι. Καὶ ὁ 7
πρῶτος **ἄγγελος**[11] ἐσάλπισε, καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ
πῦρ **μεμιγμένα***[12] αἵματι, καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν[13].
καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος
χλωρὸς κατεκάη. Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισε, 8
καὶ ὡς ὄρος μέγα πυρὶ καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν
θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης αἷ-
μα. καὶ ἀπέθανε τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν ἐν 9
τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον τῶν
πλοίων **διεφθάρη**[14]. Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισε, 10
καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος
ὡς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν,
καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς[15] ὑδάτων. καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέ- 11
ρος λέγεται[16] Ἄψινθος· καὶ **γίνεται**[17] τὸ τρίτον[18] εἰς

[39] ἐκ LTTr. [1] ὅταν LTTr. [2] ἡμίωρον LTTr. [3] ἴδον T.
[4] τοῦ θυσιαστηρίου TTr. [5] δώσει LTTr. [6] τὸν ELTTr.
[7] αὐτὸν ELTTr. [8] βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ L, βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ TTr. [9] + οἱ LTTr. [10] αὐτοὺς LTTr.
[11] − ἄγγελος LTTr. * μεμιγμένον TTr *marg.* [12] + ἐν LTTr.
[13] + καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη LTTr. [14] διεφθάρησαν LTTr.
[15] + τῶν LTTr. [16] + ὁ LT. [17] ἐγένετο LTTr. [18] + τῶν ὑδάτων BELTTr.

ἄψινθον, καὶ πολλοὶ[19] ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν
12 ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν. Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος
ἐσάλπισε, καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ
τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα
σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ ἡ ἡμέρα μὴ **φαίνῃ**[20]
13 τὸ τρίτον αὐτῆς, καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως. Καὶ **εἶδον**[8], καὶ
ἤκουσα ἑνὸς **ἀγγέλου πετωμένου**[21] ἐν μεσουρανήματι,
λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ, "Οὐαί, οὐαί, οὐαὶ **τοῖς κατ-
οικοῦσιν**[22] ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς
σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλ-
πίζειν."
9 ΚΑΙ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ **εἶδον**[1]
ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ
2 ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεὶς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου, καὶ
ἤνοιξε τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου. καὶ ἀνέβη καπνὸς
ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου μεγάλης, καὶ
ἐσκοτίσθη[3] ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ
3 φρέατος. Καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς
τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη **αὐταῖς*** ἐξουσία, ὡς ἔχουσιν ἐξου-
4 σίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς· καὶ ἐρρέθη **αὐταῖς*** ἵνα μὴ
ἀδικήσωσι[4] τὸν χόρτον τῆς γῆς, οὐδὲ πᾶν χλωρόν,
οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους **μόνους**[5] οἵ-
τινες οὐκ ἔχουσι τὴν σφραγῖδα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν
5 μετώπων **αὐτῶν**[6]. καὶ ἐδόθη **αὐταῖς**[7] ἵνα μὴ ἀποκτεί-
νωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα **βασανισθῶσι**[8] μῆνας πέντε·
καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου,
6 ὅταν παίσῃ ἄνθρωπον· καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις
ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον, καὶ **οὐχ εὑρή-
σουσιν**[9] αὐτόν· καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν, καὶ
7 **φεύξεται**[10] ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν. Καὶ τὰ ὁμοιώματα
τῶν ἀκρίδων **ὅμοιαι**† ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλε-

[19] + τῶν LTTr. [20] φάνῃ LT, φανῇ Tr. [21] ἀετοῦ πετομένου LTTr. [22] τοὺς κατοικοῦντας TTr. [1] ἴδον T. [3] ἐσκοτώθη LT. * αὐτοῖς T. [4] ἀδικήσουσιν LTTr *marg.* [5] − μόνους LTTr. [6] − αὐτῶν LTTr. [7] αὐτοῖς LTTr *marg.* [8] βασανισθήσονται LTTr. [9] οὐ μὴ εὕρωσιν (εὑρήσουσιν TTr) LTTr. [10] φεύγει LTTr. † ὅμοιοι T.

μον, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι
χρυσῷ, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώ-
πων· καὶ εἶχον[11] τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν· καὶ οἱ 8
ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν· καὶ εἶχον θώρακας 9
ὡς θώρακας σιδηροῦς· καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων
αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων
εἰς πόλεμον. καὶ ἔχουσιν οὐρὰς ὁμοίας* σκορπίοις, 10
καὶ κέντρα ἦν[12] ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· καὶ[13] ἡ ἐξου-
σία αὐτῶν ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε.
Καὶ[14] ἔχουσιν ἐφ' αὐτῶν[16] βασιλέα τὸν ἄγγελον τῆς 11
ἀβύσσου· [17] ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστὶ Ἀβαδδών, καὶ ἐν
τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων. Ἡ οὐαὶ ἡ 12
μία ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἔρχονται[20] ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ
ταῦτα.

ΚΑΙ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἤκουσα φω- 13
νὴν μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων[21] κεράτων τοῦ θυσιαστη-
ρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, λέγουσαν[22] 14
τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ ὃς εἶχε[23] τὴν σάλπιγγα, "Λῦσον
τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ
ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ." Καὶ ἐλύθησαν οἱ 15
τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ
ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἐνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνωσι τὸ
τρίτον τῶν ἀνθρώπων. καὶ ὁ ἀριθμὸς[24] στρατευμά- 16
των τοῦ ἱππικοῦ δύο μυριάδες[25] μυριάδων· καὶ[26]
ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. Καὶ οὕτως εἶδον[1] τοὺς 17
ἵππους ἐν τῇ ὁράσει, καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν,
ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώ-
δεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόν-
των, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ
καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. ὑπὸ[27] τῶν τριῶν[28] τούτων 18
ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυ-

[11] εἶχαν LTTr. * ὁμοίοις Tr (*non marg.*). [12] , καὶ LT, · καὶ Tr. [13] – · καὶ LTTr. [14] – Καὶ LTTr. [16] ἐπ' αὐτῶν LTTr. [17] + ᾧ T. [20] ἔρχεται LTTr. [21] – τεσσάρων LTr. [22] λέγοντα LTTr. [23] ὁ ἔχων LTTr. [24] + τῶν LTTr. [25] δισμυριάδες LT. [26] – καὶ LTTr. [27] ἀπὸ LTTr. [28] + πληγῶν LTTr.

ρὸς καὶ ἐκ[29] τοῦ καπνοῦ καὶ ἐκ[29] τοῦ θείου, τοῦ ἐκ-
19 πορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. αἱ γὰρ ἐξου-
σίαι αὐτῶν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν εἰσιν[30]· αἱ γὰρ οὐραὶ
αὐτῶν ὅμοιαι ὄφεσιν, ἔχουσαι κεφαλάς, καὶ ἐν αὐταῖς
20 ἀδικοῦσι. Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων οἳ οὐκ
ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὔτε[31] μετε-
νόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ
προσκυνήσωσι[32] τὰ δαιμόνια, καὶ[33] εἴδωλα τὰ χρυσᾶ
καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ
ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν δύναται[34], οὔτε ἀκούειν, οὔτε
21 περιπατεῖν· καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐ-
τῶν, οὔτε ἐκ τῶν φαρμακειῶν[35] αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῆς
πορνείας αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.
10 ΚΑΙ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ[2] ἶρις
ἐπὶ τῆς κεφαλῆς[3], καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος,
2 καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στύλοι[4] πυρός· καὶ εἶχεν[5] ἐν
τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον ἀνεῳγμένον[6]· καὶ ἔθηκε
τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τὴν θάλασσαν[7], τὸν δὲ
3 εὐώνυμον ἐπὶ τὴν γῆν[8], καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ
ὥσπερ λέων μυκᾶται· καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ
4 ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς· καὶ ὅτε ἐλάλησαν
αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς φωνὰς ἑαυτῶν[9], ἔμελλον[10] γρά-
φειν· καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσάν
μοι[11], "Σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί,
5 καὶ μὴ ταῦτα[13] γράψῃς." Καὶ ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον
ἑστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἦρε τὴν
6 χεῖρα αὐτοῦ[14] εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ
ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισε τὸν
οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ,

[29] —ἐκ LTTr. [30] ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστιν καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν LTTr. [31] οὐδὲ T. [32] προσκυνήσουσιν LTTr. [33] +τὰ LTTr. [34] δύνανται LTTr. [35] φαρμακιῶν T, φαρμάκων Tr *marg.* [2] +ἡ LTTr. [3] τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ LTTr. [4] στῦλοι LT. [5] ἔχων LTTr. [6] ἠνεῳγμένον LTTr. [7] τῆς θαλάσσης LTTr. [8] τῆς γῆς LTTr. [9] —τὰς φωνὰς ἑαυτῶν LTTr. [10] ἤμελλον LTr. [11] —μοι LTTr. [13] αὐτὰ LTTr. [14] +τὴν δεξιὰν LTTr.

καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ[15], "Ὅτι χρόνος οὐκ
ἔσται ἔτι[16]· ἀλλὰ[17] ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ 7
ἑβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ τε-
λεσθῇ[18] τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισε τοῖς
ἑαυτοῦ δούλοις τοῖς προφήταις[19]."

Καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν 8
λαλοῦσα[20] μετ᾽ ἐμοῦ, καὶ λέγουσα[21], "Ὕπαγε λάβε
τὸ βιβλαρίδιον[22] τὸ ἠνεῳγμένον ἐν τῇ χειρὶ[23] ἀγγέλου
τοῦ ἑστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς."
Καὶ ἀπῆλθον[24] πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων αὐτῷ, "Δός[25] 9
μοι τὸ βιβλαρίδιον." Καὶ λέγει μοι, "Λάβε καὶ
κατάφαγε αὐτό· καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ᾽
ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι." Καὶ ἔλα- 10
βον τὸ βιβλαρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, καὶ
κατέφαγον αὐτό· καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι,
γλυκύ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη ἡ κοιλία
μου. Καὶ λέγει[26] μοι, "Δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι 11
ἐπὶ λαοῖς καὶ[27] ἔθνεσι καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσι
πολλοῖς."

Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ,[1] λέγων, **11**
"Ἔγειραι[2], καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ
θυσιαστήριον, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ· καὶ 2
τὴν αὐλὴν τὴν ἔσωθεν[3] τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξω[4], καὶ μὴ
αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσι· καὶ τὴν
πόλιν τὴν ἁγίαν πατήσουσι μῆνας τεσσαράκοντα
δύο[5]. Καὶ δώσω τοῖς δυσὶ μάρτυσί μου, καὶ προφη- 3
τεύσουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα, περι-
βεβλημένοι* σάκκους." Οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι, 4
καὶ[6] δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον τοῦ[7] Θεοῦ[8] τῆς γῆς ἑστῶ-
σαι[9]. καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλῃ[10] ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπο- 5

15 [καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ] L. 16 οὐκέτι ἔσται LTTr. 17 ἀλλ᾽ LTTr. 18 ἐτελέσθη LTTr. 19 τοὺς ἑαυτοῦ δούλους τοὺς προφήτας LTTr. 20 λαλοῦσαν LTTr. 21 λέγουσαν LTTr. 22 βιβλίον LTr. 23 + τοῦ LTTr. 24 ἀπῆλθα LT. 25 δοῦναί LTTr. 26 λέγουσίν LTTr. 27 + ἐπὶ T, nec vult. 1 + καὶ ὁ ἄγγελος εἱστήκει BE. 2 Ἔγειρε LTTr. 3 ἔξωθεν BELTTr. 4 ἔξωθεν LTTr. 5 τεσσαρακονταδύο B, τεσσεράκοντα καὶ (— καὶ TTr) δύο LTTr. * περιβεβλημένους Tr (non marg.). 6 + αἱ LTTr. 7 — τοῦ L. 8 κυρίου LTTr. 9 ἑστῶτες LTTr. 10 θέλει LTTr.

ρεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ κατεσθίει τοὺς
ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ εἴ τις **αὐτοὺς θέλῃ**[11] ἀδικῆσαι,
6 οὕτω δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. Οὗτοι ἔχουσιν[12] ἐξου-
σίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν, ἵνα μὴ **βρέχῃ ὑετὸς ἐν
ἡμέραις αὐτῶν τῆς προφητείας**[14]· καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν
ἐπὶ τῶν ὑδάτων, στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα, καὶ πατά-
ξαι τὴν γῆν[15] πάσῃ πληγῇ, ὁσάκις ἐὰν θελήσωσι.
7 Καὶ ὅταν τελέσωσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον
τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει **πόλεμον μετ'
8 αὐτῶν**[16], καὶ νικήσει αὐτούς, καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. καὶ
τὰ πτώματα[17] αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας[18] πόλεως τῆς
μεγάλης, ἥτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα καὶ
Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ Κύριος **ἡμῶν**[19] ἐσταυρώθη.
9 καὶ **βλέψουσιν**[20] ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσ-
σῶν καὶ ἐθνῶν **τὰ πτώματα**[21] αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς
καὶ ἥμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ **ἀφήσουσι**[23]
10 τεθῆναι εἰς **μνήματα**[24]. καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς
γῆς **χαροῦσιν**[25] ἐπ' αὐτοῖς, καὶ **εὐφρανθήσονται**[26]· καὶ
δῶρα **πέμψουσιν*** ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆ-
11 ται ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ
μετὰ **τὰς**† τρεῖς ἡμέρας καὶ ἥμισυ, πνεῦμα ζωῆς ἐκ
τοῦ Θεοῦ εἰσῆλθεν **ἐπ' αὐτούς**[27], καὶ ἔστησαν ἐπὶ
τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας **ἔπεσεν**[28] ἐπὶ τοὺς
12 θεωροῦντας αὐτούς. καὶ ἤκουσαν **φωνὴν μεγάλην**[29]
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, **λέγουσαν**‡ αὐτοῖς, "**Ἀνάβητε**[30] ὧδε."
Καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ
13 ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. Καὶ ἐν ἐκείνῃ
τῇ ὥρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς
πόλεως ἔπεσε, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνό-
ματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτά· καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφο-

[11] θέλει αὐτοὺς L, θελήσῃ αὐτοὺς T, αὐτοὺς θελήσῃ Tr. [12] +τὴν LTr. [14] ὑετὸς βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν LTTr. [15] +ἐν LTTr. [16] μετ' αὐτῶν πόλεμον LTTr. [17] τὸ πτῶμα LTTr. [18] +τῆς LTTr. [19] αὐτῶν LTTr. [20] βλέπουσιν LTTr. [21] τὸ πτῶμα LTTr. [23] ἀφίουσιν LTTr. [24] μνῆμα LTTr. [25] χαίρουσιν LTTr. [26] εὐφραίνονται LTTr. * πέμπουσιν T. † —τὰς *vult* T. [27] ἐν αὐτοῖς LT, αὐτοῖς Tr. [28] ἐπέπεσεν LTTr. [29] φωνῆς μεγάλης T(*ita vult*)Tr. ‡ λεγούσης T(*ita vult*)Tr. [30] Ἀνάβατε LTTr.

βοι ἐγένοντο, καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ Θεῷ τοῦ οὐρανοῦ.
Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη 14
ἔρχεται ταχύ.
ΚΑΙ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐγένοντο 15
φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, **λέγουσαι**, "**Ἐγένοντο
αἱ βασιλεῖαι**[32] τοῦ κόσμου, τοῦ Κυρίου ἡμῶν, καὶ τοῦ
Χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων." Καὶ **οἱ**[33] εἴκοσι **καὶ**[34] τέσσαρες πρεσβύτε- 16
ροι **οἱ**[35] ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ **καθήμενοι**[36] ἐπὶ τοὺς θρό-
νους αὐτῶν, ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ
προσεκύνησαν τῷ Θεῷ, λέγοντες, "Εὐχαριστοῦμέν 17
σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν **καὶ
ὁ ἐρχόμενος**[38], [39]ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν με-
γάλην, καὶ ἐβασίλευσας. καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, 18
καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου, καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν, κρι-
θῆναι, καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς
προφήταις, καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ
ὄνομά σου, **τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις**[40], καὶ δια-
φθεῖραι τοὺς **διαφθείροντας**[41] τὴν γῆν."
ΚΑΙ ἠνοίγη ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ[42] ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ 19
ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐ-
τοῦ· καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ
καὶ σεισμὸς καὶ χάλαζα μεγάλη. Καὶ σημεῖον μέγα 12
ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον,
καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ
τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα· καὶ 2
ἐν γαστρὶ ἔχουσα, **κράζει**[1] ὠδίνουσα, καὶ βασανιζο-
μένη τεκεῖν. Καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρα- 3
νῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων **μέγας πυρρός**[2], ἔχων κεφαλὰς
ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα· καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ
διαδήματα ἑπτά[3]· καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον 4
τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν

[32] λέγοντες (λέγουσαι Tr) Ἐγένετο ἡ βασιλεία LTTr. [33] — οἱ L. [34] — καὶ LTTr. [35] — οἱ L. [36] οἱ κάθηνται TTr. [38] — καὶ ὁ ἐρχόμενος LTTr. [39] + καὶ T. [40] τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους LTr. [41] διαφθείραντας L. [42] + ὁ LTTr. [1] καὶ ἔκραζεν L, καὶ κράζει T. [2] πυρρὸς μέγας LTTr. [3] ἑπτὰ διαδήματα LTTr.

γῆν. Καὶ ὁ δράκων ἕστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς
τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ, τὸ τέκνον αὐ-
5 τῆς καταφάγῃ. καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄρρενα[4], ὃς μέλλει
ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ
ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ[5] τὸν
6 θρόνον αὐτοῦ. καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον,
ὅπου ἔχει[6] τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα
ἐκεῖ **τρέφωσιν**[7] αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξή-
κοντα.

7 Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ· ὁ[8] Μιχαὴλ
καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ **ἐπολέμησαν κατὰ**[9] τοῦ δράκον-
τος, καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησε, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ,
8 καὶ οὐκ ἴσχυσαν, **οὔτε**[11] τόπος εὑρέθη αὐτῶν ἔτι ἐν
9 τῷ οὐρανῷ. καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ
ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος Διάβολος, καὶ ὁ Σατανᾶς, ὁ
πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν,
10 καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν. Καὶ
ἤκουσα φωνὴν μεγάλην **λέγουσαν ἐν τῷ οὐρανῷ**[12],
"Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βα-
σιλεία τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Χριστοῦ
αὐτοῦ· ὅτι **κατεβλήθη**[13] ὁ **κατήγορος**[14] τῶν ἀδελφῶν
ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν **αὐτῶν**[15] ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν
11 ἡμέρας καὶ νυκτός. καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ
αἷμα τοῦ ἀρνίου, καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας
αὐτῶν, καὶ **οὐκ**[16] ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι
12 θανάτου. διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε **οἱ**[18] οὐρανοὶ καὶ οἱ
ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες. οὐαὶ **τοῖς κατοικοῦσι**[19] τὴν γῆν
καὶ τὴν θάλασσαν, ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς
ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν
13 ἔχει." Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν
γῆν, ἐδίωξε τὴν γυναῖκα ἥτις ἔτεκε τὸν **ἄρρενα**[20].
14 Καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ[21] δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ

[4] *ἄρσεν* LTTr. [5] +*πρὸς* LTTr. [6] +*ἐκεῖ* T[Tr *marg.*]: *ita vult* Tr. [7] τρέφουσιν TTr. [8] ὅ τε L. [9] τοῦ (—τοῦ T) πολεμῆσαι μετὰ LTTr. [11] οὐδὲ LTTr. [12] *ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν* LTTr. [13] ἐβλήθη LTTr. [14] *κατήγωρ* LT. [15] *αὐτοὺς* LT. [16] οὐχ L. [18] —οἱ TTr. [19] —*τοῖς κατοικοῦσι* LTTr. [20] **ἄρσεναν** L, *ἄρσενα* TTr. [21] + *αἱ* LTTr.

τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν
τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ καιρόν, καὶ καιρούς,
καὶ ἥμισυ καιροῦ, ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως. Καὶ 15
ἔβαλεν ὁ ὄφις **ὀπίσω τῆς γυναικὸς ἐκ τοῦ στόματος**
αὐτοῦ[23] *ὕδωρ ὡς ποταμόν, ἵνα* **ταύτην**[24] *ποταμοφόρη-*
τον ποιήσῃ. καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικί, καὶ 16
ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς, καὶ κατέπιε τὸν ποτα-
μὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ.
Καὶ *ὠργίσθη ὁ δράκων* **ἐπὶ**[25] *τῇ γυναικί, καὶ ἀπῆλθε* 17
ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος
αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, *καὶ*
ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν **τοῦ**[26] Ἰησοῦ **Χριστοῦ**[27].

Καὶ **ἐστάθην**[28] *ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης·* 18
καὶ **εἶδον** *ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον* **13**
κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα[2]*· καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων*
αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ
ὄνομα[3] *βλασφημίας. καὶ τὸ θηρίον ὃ* **εἶδον** *ἦν ὅμοιον* 2
παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς **ἄρκτου**[4], *καὶ τὸ*
στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα **λέοντος***. *καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ*
δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ,
καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. καὶ **εἶδον**[5] *μίαν*[6] *τῶν κεφαλῶν* 3
αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς θάνατον· καὶ ἡ πληγὴ τοῦ
θανάτου αὐτοῦ ἐθεραπεύθη, καὶ **ἐθαυμάσθη**[7] **ἐν**[8] **ὅλῃ τῇ**
γῇ[9] *ὀπίσω τοῦ θηρίου. καὶ προσεκύνησαν* **τὸν δρά-** 4
κοντα[10] **ὃς**[11] *ἔδωκεν*[12] *ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσε-*
κύνησαν **τὸ θηρίον**[13], *λέγοντες, "Τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ;*
[14]*τίς δύναται πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ;" καὶ ἐδόθη* 5
αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ **βλασφημίας**[15]*· καὶ*
ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία[16] *ποιῆσαι μῆνας* **τεσσαράκοντα**[17]

[23] *ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς* LTTr. [24] *αὐτὴν* LTTr. [25] *—ἐπὶ* L. [26] *—τοῦ* LTTr. [27] —Χριστοῦ LTTr. [28] *ἐστάθη* LTr. [2] *κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτά* LTTr. [3] *ὀνόματα* LTTr. [4] *ἄρκου* LTTr. * *λεόντων* T. [5] *—εἶδον* LTTr. [6] *+ἐκ* LTTr. [7] *ἐθαύμασεν* BETTr *marg.* [8] *—ἐν* BELTTr *marg.* [9] *ὅλη ἡ γῆ* BELTTr *marg.* [10] *τῷ δράκοντι* LTTr. [11] *ὅτι* LTTr. [12] *+τὴν* LTTr. [13] *τῷ θηρίῳ* LTTr. [14] *+καὶ* LTTr. [15] *βλάσφημα* L. [16] *+πόλεμον* E. [17] τεσσεράκοντα LTTr, *at* τεσσαρακονταδύο BE.

6 [18]δύο· καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ **εἰς βλασφημίαν**[19]
πρὸς τὸν Θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ
τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, **καὶ**[20] τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦν-
7 τας. [21]**Καὶ ἐδόθη αὐτῷ πόλεμον ποιῆσαι**[22] **μετὰ τῶν
ἁγίων, καὶ νικῆσαι αὐτούς**· καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία
ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν [23]καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος.
8 Καὶ προσκυνήσουσιν **αὐτῷ**[24] πάντες οἱ κατοικοῦν-
τες ἐπὶ τῆς γῆς **ὧν**[25] οὐ γέγραπται **τὰ ὀνόματα**[26] ἐν τῇ
βίβλῳ[27] τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου [28]ἐσφαγμένου ἀπὸ
9 καταβολῆς κόσμου. Εἴ τις ἔχει οὖς, ἀκουσάτω.
10 Εἴ τις [29]**αἰχμαλωσίαν*** **συνάγει**[30], εἰς αἰχμαλωσίαν
ὑπάγει· εἴ τις ἐν **μαχαίρᾳ**[31] **ἀποκτενεῖ**[32], δεῖ αὐτὸν ἐν
μαχαίρᾳ[31] ἀποκτανθῆναι· ὧδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ
πίστις τῶν ἁγίων.
11 Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ
εἶχε κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων.
12 καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ
ἐνώπιον αὐτοῦ· καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς **κατοι-
κοῦντας ἐν αὐτῇ**[34] ἵνα **προσκυνήσωσι**[35] τὸ θηρίον τὸ
πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ·
13 καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ **κατα-
βαίνειν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ**[37] εἰς τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν
14 ἀνθρώπων. καὶ πλανᾷ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς
γῆς, διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον
τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς,
ποιῆσαι **εἰκόνα**[38] τῷ θηρίῳ **ὃ**[39] ἔχει τὴν πληγὴν τῆς
15 **μαχαίρας**[40] καὶ ἔζησε. Καὶ ἐδόθη **αὐτῷ**[41] δοῦναι
πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν
τοῦ θηρίου, **καὶ ποιήσῃ**†[42], ὅσοι ἂν[43] μὴ **προσκυνήσωσι**‡

[18] +[*καὶ*] L. [19] *βλασφημίας* LTTr. [20] −*καὶ* LTTr.
[21] −*Καὶ ἐδόθη usque ad νικῆσαι αὐτούς* L[Tr *marg.*]. [22] *ποιῆσαι πόλεμον* TTr. [23] +*καὶ λαὸν* LTTr. [24] *αὐτὸν* LTTr. [25] *οὗ* LTTr.
[26] *τὸ ὄνομα αὐτοῦ* LTTr. [27] *τῷ βιβλίῳ* LTTr. [28] + *τοῦ* LTTr.
[29] +*εἰς* LT. * −*αἰχμαλωσίαν* Tr. [30] −*συνάγει* LTTr.
[31] *μαχαίρῃ* LTTr. [32] *ἀποκταίνει* L. [34] *ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας* TTr.
[35] *προσκυνήσουσιν* LTTr. [37] *ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνειν* LTr.
[38] *εἰκόναν* L. [39] *ὃς* LTTr. [40] *μαχαίρης* LTTr. [41] *αὐτῇ* L.
† *ποιήσει* Tr *marg.* [42] +*ἵνα* LTr. [43] *ἐὰν* LTTr. ‡ *προσκυνήσουσιν* TTr *marg.*

τὴν εἰκόνα[44] τοῦ θηρίου, ἵνα[45] ἀποκτανθῶσι. Καὶ 16
ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ
τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχούς, καὶ τοὺς ἐλευθέ-
ρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα **δώσῃ**[46] αὐτοῖς χάραγμα
ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς, ἢ ἐπὶ **τῶν μετώπων**[47]
αὐτῶν, **καὶ**[48] ἵνα μήτις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆ- 17
σαι, εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα ἢ[50] **τὸ ὄνομα**[51] τοῦ
θηρίου, ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ὧδε ἡ 18
σοφία ἐστίν. ὁ ἔχων **τὸν**[52] νοῦν, ψηφισάτω τὸν
ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστί,
καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ* χξς´[53].

ΚΑΙ **εἶδον**[1], καὶ ἰδοὺ[2] ἀρνίον **ἑστηκὸς**[3] ἐπὶ τὸ ὄρος 14
Σιών, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ἑκατὸν **τεσσαράκοντα** τέσσαρες[4]
χιλιάδες, ἔχουσαι τὸ ὄνομα[5] τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γε-
γραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. καὶ ἤκουσα 2
φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν,
καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης· καὶ **φωνὴν ἤκουσα**[6]
[7]κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις **αὐτῶν**.
καὶ ᾄδουσιν **ὡς**[8] ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ **θρόνου**, **καὶ** 3
ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων[9] καὶ τῶν πρεσβυτέρων·
καὶ οὐδεὶς **ἠδύνατο**[10] μαθεῖν τὴν ᾠδήν, εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν
τεσσαράκοντα τέσσαρες[4] χιλιάδες, οἱ ἠγορασμένοι
ἀπὸ τῆς γῆς. Οὗτοί εἰσιν οἳ μετὰ γυναικῶν οὐκ 4
ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν. οὗτοί **εἰσιν**[11] οἱ
ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν **ὑπάγῃ**[12]. οὗτοι
ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρχὴ τῷ Θεῷ
καὶ τῷ ἀρνίῳ. καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη 5
δόλος[13]· ἄμωμοι γάρ[14] εἰσιν **ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ
Θεοῦ**[15].

[44] τῇ εἰκόνι TTr. [45] −ἵνα LTTr. [46] δῶσιν LTTr. [47] τὸ μέτωπον LTTr. [48] −καὶ LT. [50] −ἢ LTTr. [51] τοῦ ὀνόματος L. [52] −τὸν LTTr. * +ἐστὶν Tr. [53] ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἕξ L, *at* ἑξακόσιοι δεκαέξ L *marg.* [1] ἴδον T. [2] +τὸ LTTr. [3] ἑστὸς LTTr. [4] τεσσα[ε Tr]ρακοντατέσσαρες BETr, τεσσεράκοντα τέσσαρες LT (*sic* Tr *ver.* 3). [5] +αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα LTTr. [6] ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα LTTr. [7] + ὡς LTTr. [8] −ὡς TTr *marg.*, [ὡς] Tr. [9] ζῴων L. [10] ἐδύνατο LTTr. [11] −εἰσιν LTTr. [12] ὑπάγει LTr. [13] ψεῦδος LTTr. [14] −γάρ L[Tr *marg.*]. [15] −ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ LTTr.

6 ΚΑΙ εἶδον **ἄλλον*** ἄγγελον **πετώμενον**[16] ἐν μεσου-
ρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον, εὐαγγελίσαι[17]
τοὺς κατοικοῦντας[18] ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ[17] πᾶν ἔθνος καὶ
7 φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν, **λέγοντα**[19] **ἐν**[20] φωνῇ
μεγάλῃ, "Φοβήθητε τὸν Θεόν, καὶ δότε αὐτῷ δόξαν,
ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ· καὶ προσκυνή-
σατε τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ
8 [21]θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων." Καὶ ἄλλος [22]ἄγγε-
λος ἠκολούθησε, λέγων, "Ἔπεσεν ἔπεσε Βαβυλὼν[24]
ἡ πόλις[25] ἡ μεγάλη· **ὅτι**[26] ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ
9 τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικε πάντα[27] ἔθνη." Καὶ
[28]**τρίτος ἄγγελος**[29] ἠκολούθησεν αὐτοῖς, λέγων ἐν φωνῇ
μεγάλῃ, "Εἴ τις **τὸ θηρίον προσκυνεῖ**[30] καὶ τὴν εἰκόνα
αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου
10 αὐτοῦ, ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ
τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ κεκερασμένου
ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ βασα-
νισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον **τῶν**[33] **ἁγίων**
11 **ἀγγέλων**[34], καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου· καὶ ὁ καπνὸς τοῦ
βασανισμοῦ αὐτῶν **ἀναβαίνει εἰς αἰῶνας αἰώνων**[35]· καὶ
οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσ-
κυνοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις
12 λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ." Ὧδε[36]
ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν· **ὧδε**[37] οἱ τηροῦντες τὰς
ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ.
13 Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λεγούσης **μοι**[39],
"Γράψον, Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν Κυρίῳ ἀποθνή-
σκοντες ἀπάρτι[40]. Ναί," λέγει τὸ Πνεῦμα, "ἵνα
ἀναπαύσωνται[41] ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ **δὲ**[42] ἔργα
αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν."

* [ἄλλον] Tr *marg.* [16] πετόμενον LTTr. [17] +ἐπὶ LTTr.
[18] καθημένους LTTr. [19] λέγων LTTr. [20] −ἐν L. [21] +τὴν T.
[22] +δεύτερος LTr, *at* ἄγγελος δεύτερος T. [24] Βαβουλὼν E.
[25] −ἡ πόλις LTTr. [26] ἢ LTTr. [27] +τὰ LTTr. [28] +ἄλλος LTTr.
[29] ἄγγελος τρίτος LTTr. [30] προσκυνεῖ τὸ θηρίον LTTr.
[33] −τῶν LTTr. [34] ἀγγέλων ἁγίων LTTr. [35] εἰς αἰῶνας αἰώνων
ἀναβαίνει LTTr. [36] +ἡ LTTr. [37] −ὧδε LTTr. [39] −μοι LTTr.
[40] ἀπ' ἄρτι. L. [41] ἀναπαήσονται LTTr. [42] γὰρ LTTr.

Καὶ εἶδον[1], καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκή, καὶ ἐπὶ τὴν 14
νεφέλην καθήμενος ὅμοιος[43] υἱῷ[44] ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ
τῆς κεφαλῆς[45] αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἐν τῇ
χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ. καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλ- 15
θεν ἐκ τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν μεγάλῃ φωνῇ[46] τῷ καθη-
μένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης, "Πέμψον τὸ δρέπανόν σου,
καὶ θέρισον, ὅτι ἦλθέ σοι[47] ἡ ὥρα τοῦ[48] θερίσαι, ὅτι
ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. Καὶ ἔβαλεν ὁ καθή- 16
μενος ἐπὶ τὴν νεφέλην[49] τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν
γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ.

Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν 17
τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ. καὶ ἄλλος 18
ἄγγελος ἐξῆλθεν[50] ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, [51]ἔχων ἐξου-
σίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησε κραυγῇ[52] μεγάλῃ
τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξύ, λέγων, "Πέμψον σου
τὸ δρέπανον τὸ ὀξύ, καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας[53]
τῆς γῆς, ὅτι ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς." Καὶ 19
ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν,
καὶ ἐτρύγησε τὴν ἄμπελον τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν εἰς
τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τὴν μεγάλην[55]. καὶ 20
ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἔξω[56] τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν[57]
αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων,
ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.

Καὶ εἶδον[1] ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ 15
θαυμαστόν, ἀγγέλους ἑπτά, ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ
τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ
Θεοῦ. Καὶ εἶδον[1] ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην 2
πυρί, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς
εἰκόνος αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ χαράγματος αὐτοῦ[3], ἐκ τοῦ
ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἑστῶτας ἐπὶ τὴν θά-
λασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ Θεοῦ.

[43] καθήμενον ὅμοιον LTTr. [44] υἱὸν T. [45] τὴν κεφαλὴν LT, *nec vult.* [46] φωνῇ μεγάλῃ LTTr. [47] — σοι LTTr (ἦλθεν). [48] — τοῦ LTTr. [49] τῆς νεφέλης LTTr. [50] — ἐξῆλθεν L. [51] + ὁ L[Tr *marg.*]. [52] φωνῇ LTTr. [53] + τῆς ἀμπέλου BELTTr. [55] τὸν μέγαν LTTr (*non marg.*). [56] ἔξωθεν LTTr. [57] ἐξῆλθε E. [1] ἴδον T. [3] — ἐκ τοῦ χαράγματος αὐτοῦ LTTr.

3 καὶ ᾄδουσι τὴν ᾠδὴν **Μωσέως**[4] [5]δούλου τοῦ Θεοῦ, καὶ
τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγοντες, "Μεγάλα καὶ θαυ-
μαστὰ τὰ ἔργα σου, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ·
δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ βασιλεὺς τῶν
4 **ἁγίων**[6]. τίς οὐ μὴ φοβηθῇ **σε**[7], Κύριε, **καὶ δοξάσῃ**[8]
τὸ ὄνομά σου; ὅτι μόνος ὅσιος· ὅτι πάντα τὰ ἔθνη
ἥξουσι, καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου· ὅτι τὰ
δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν."

5 Καὶ μετὰ ταῦτα **εἶδον**[1], καὶ **ἰδοὺ**[9] ἠνοίγη ὁ ναὸς
6 τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ἐξῆλ-
θον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι[11] ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγάς,
ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι **λίνον**[13] καθαρὸν **καὶ**[14] λαμ-
πρόν, καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυ-
7 σᾶς. καὶ ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων[15] **ἔδωκε τοῖς**
ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς, γεμούσας τοῦ
θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
8 αἰώνων. καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης
τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· καὶ οὐδεὶς
ἠδύνατο[17] εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναόν, ἄχρι τελεσθῶσιν
αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων.

16 ΚΑΙ ἤκουσα **φωνῆς μεγάλης**[1] ἐκ τοῦ ναοῦ, λεγού-
σης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις, "Ὑπάγετε, καὶ **ἐκχέατε**[3] τὰς[4]
2 φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν γῆν." Καὶ
ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος, καὶ ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ **ἐπὶ**[5]
τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο ἕλκος κακὸν καὶ πονηρὸν **εἰς**[6]
τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θη-
3 ρίου, καὶ τοὺς **τῇ εἰκόνι αὐτοῦ προσκυνοῦντας**[7]. Καὶ
ὁ δεύτερος **ἄγγελος**[8] ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν
θάλασσαν· καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα
4 ψυχὴ **ζῶσα**[9] ἀπέθανεν[10] ἐν τῇ θαλάσσῃ. Καὶ ὁ τρί-

[4] Μωυσέως LTTr. [5] +τοῦ LTTr. [6] ἐθνῶν LTTr. [7] −σε LTTr. [8] δοξάσει LTTr. [9] −ἰδοὺ LTTr. [11] +οἱ LTTr. [13] λίθον LTr, *at* καθαροὺς λίνους λαμπροὺς Tr *marg.* [14] −καὶ LTTr. [15] ζῴων L. [17] ἐδύνατο LTTr. [1] μεγάλης φωνῆς LTTr *marg.* [3] ἐκχέετε LT. [4] +ἑπτὰ LTTr. [5] εἰς LTTr. [6] ἐπὶ LTTr. [7] προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ LTTr. [8] −ἄγγελος LTTr. [9] ζωῆς LTTr (*non marg.*). [10] +, τὰ LTTr.

τος **ἄγγελος**[8] ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποτα-
μοὺς καὶ **εἰς**[11] τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ **ἐγένετο**[12]
αἷμα. Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων, λέ- 5
γοντος, "Δίκαιος, **Κύριε**[13], εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν **καὶ ὁ**[14]
ὅσιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας· ὅτι **αἷμα*** ἁγίων καὶ προ- 6
φητῶν ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς **ἔδωκας**[15] **πιεῖν**[16]·
ἄξιοι **γάρ**[17] εἰσι." Καὶ ἤκουσα **ἄλλου ἐκ**[18] τοῦ θυσια- 7
στηρίου, λέγοντος, "Ναί, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκρά-
τωρ, ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου." Καὶ ὁ 8
τέταρτος **ἄγγελος**[8] ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν
ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους
ἐν πυρί· καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα 9
μέγα, καὶ ἐβλασφήμησαν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τοῦ
ἔχοντος[20] ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ
μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν.

Καὶ ὁ πέμπτος **ἄγγελος**[8] ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ 10
ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία
αὐτοῦ ἐσκοτωμένη· καὶ **ἐμασσῶντο**[21] τὰς γλώσσας
αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν Θεὸν 11
τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν
αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν. Καὶ 12
ὁ ἕκτος **ἄγγελος**[8] ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν
ποταμὸν τὸν μέγαν **τὸν**† Εὐφράτην· καὶ ἐξηράνθη τὸ
ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἑτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων
τῶν ἀπὸ **ἀνατολῶν**[22] ἡλίου. Καὶ **εἶδον**[23] ἐκ τοῦ στό- 13
ματος τοῦ δράκοντος, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ
θηρίου, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου,
πνεύματα τρία ἀκάθαρτα **ὅμοια βατράχοις**[24]· εἰσὶ 14
γὰρ πνεύματα **δαιμόνων**[25] ποιοῦντα σημεῖα **ἐκπορεύε-
σθαι**[26] ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς **τῆς γῆς καὶ**[27] τῆς οἰκουμένης
ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς **εἰς**[28] πόλεμον τῆς **ἡμέρας**

[11] —εἰς LTTr. [12] ἐγένοντο L. [13] —Κύριε LTTr. [14] —καὶ ὁ LTr, [ὁ] Tr *marg.*, *at* —καὶ *tantum* T. * αἵματα T. [15] δέδωκας LTr (*non marg.*). [16] πῖν L, πεῖν T. [17] —γάρ LTTr. [18] —ἄλλου ἐκ LTTr. [20] +τὴν LTTr. [21] ἐμασῶντο LTTr. † —τὸν T[Tr]. [22] ἀνατολῆς TTr (*non marg.*). [23] ἴδον T. [24] ὡς βάτραχοι LTTr. [25] δαιμονίων LTTr. [26] ἃ ἐκπορεύεται BEL (—ἃ L) TTr. [27] —τῆς γῆς καὶ LTTr. [28] +τὸν LTTr.

ἐκείνης τῆς μεγάλης[29] τοῦ Θεοῦ τοῦ παντοκράτορος.
15 "Ἰδοὺ ἔρχομαι ὡς κλέπτης. μακάριος ὁ γρηγορῶν,
καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ,
16 καὶ βλέπωσι τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ." Καὶ συνή-
γαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἑβραϊ-
17 στὶ Ἀρμαγεδδών[30]. Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος[8] ἐξέχεε
τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς[31] τὸν ἀέρα· καὶ ἐξῆλθε φωνὴ
μεγάλη[32] ἀπὸ[33] τοῦ ναοῦ τοῦ οὐρανοῦ[34], ἀπὸ τοῦ θρό-
18 νου, λέγουσα, "Γέγονε." Καὶ ἐγένοντο φωναὶ καὶ
βρονταὶ καὶ ἀστραπαί[35], καὶ σεισμὸς ἐγένετο μέγας,
οἷος οὐκ ἐγένετο ἀφʼ οὗ οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο[37] ἐπὶ τῆς
19 γῆς, τηλικοῦτος σεισμὸς οὕτω μέγας. καὶ ἐγένετο
ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν
ἐθνῶν ἔπεσον[38]· καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ
20 οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. καὶ πᾶσα νῆσος
21 ἔφυγε, καὶ ὄρη οὐχ εὑρέθησαν. καὶ χάλαζα μεγάλη
ὡς ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς
ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν
Θεόν, ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης· ὅτι μεγάλη ἐστὶν
ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

17 ΚΑΙ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων
τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησε μετʼ ἐμοῦ, λέγων μοι[1],
"Δεῦρο, δείξω σοι τὸ κρίμα[2] τῆς πόρνης τῆς μεγά-
λης, τῆς καθημένης ἐπὶ τῶν[3] ὑδάτων τῶν[3] πολλῶν·
2 μεθʼ ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύ-
σθησαν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς οἱ κατοικοῦντες
3 τὴν γῆν[4]." Καὶ ἀπήνεγκέ με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι·
καὶ εἶδον[5] γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον,
γέμον ὀνομάτων[6] βλασφημίας, ἔχον* κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ

[29] μεγάλης ἡμέρας L, ἡμέρας τῆς μεγάλης TTr. [30] Ἀρμαγεδών LTTr. [31] ἐπὶ LTTr. [32] —μεγάλη L. [33] ἐκ LTTr. [34] —τοῦ οὐρανοῦ LTTr. [35] ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί LTT.. [37] ἄνθρωπος ἐγένετο LTTr, ἄνθρωποι ἐγένοντο Tr *marg.* [38] ἔπεσαν LTTr. [1] —μοι LTTr. [2] κρῖμα BEL. [3] —τῶν LT(*ita vult*)Tr. [4] οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς LTTr. [5] εἶδα L(TTr *ver.* 6 *tantum*). [6] γέμοντα ὀνόματα LT, γέμον τὰ ὀνόματα Tr. * ἔχοντα T.

κέρατα δέκα. καὶ ἡ γυνὴ ἡ[7] περιβεβλημένη πορ- 4
φύρᾳ[8] καὶ κοκκίνῳ[9], καὶ κεχρυσωμένη χρυσῷ[11] καὶ
λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα χρυσοῦν ποτή-
ριον[12] ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, γέμον* βδελυγμάτων καὶ
ἀκαθάρτητος[13] πορνείας αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον 5
αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον, "Μυστήριον, Βαβυλὼν
ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμά-
των τῆς γῆς." Καὶ εἶδον[5] τὴν γυναῖκα μεθύουσαν 6
ἐκ τοῦ αἵματος[14] τῶν ἁγίων, καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν
μαρτύρων Ἰησοῦ· καὶ ἐθαύμασα, ἰδὼν αὐτήν, θαῦμα
μέγα.

Καὶ εἶπέ μοι ὁ ἄγγελος, "Διατί ἐθαύμασας; ἐγώ 7
σοι ἐρῶ[15] τὸ μυστήριον τῆς γυναικός, καὶ τοῦ θηρίου
τοῦ βαστάζοντος αὐτήν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφα-
λὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα. [16]Θηρίον ὃ εἶδες, ἦν, καὶ 8
οὐκ ἔστι, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου,
καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγειν[18]· καὶ θαυμάσονται[19] οἱ
κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται[20] τὰ ὀνό-
ματα[21] ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς
κόσμου, βλέποντες[22] τὸ θηρίον ὅ, τι[23] ἦν, καὶ οὐκ ἔστι,
καίπερ ἐστίν[24]. ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἑπτὰ 9
κεφαλαί, ὄρη εἰσὶν ἑπτά[25], ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ'
αὐτῶν. καὶ βασιλεῖς ἑπτά εἰσιν· οἱ πέντε ἔπεσαν, 10
καὶ[27] ὁ εἷς ἐστιν, ὁ ἄλλος οὔπω ἦλθε· καὶ ὅταν ἔλθῃ,
ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι. καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν, καὶ 11
οὐκ ἔστι, καὶ αὐτὸς† ὄγδοός ἐστι, καὶ ἐκ τῶν ἑπτά
ἐστι, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. Καὶ τὰ δέκα κέρατα 12
ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν οὔπω[28]
ἔλαβον, ἀλλ'[29] ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμ-
βάνουσι μετὰ τοῦ θηρίου. οὗτοι μίαν γνώμην ἔχου- 13

[7] ἦν LTTr. [8] πορφυροῦν LTTr. [9] κόκκινον LTTr. [11] χρυσίῳ L. [12] ποτήριον χρυσοῦν LTTr. * γέμων T. [13] τὰ ἀκάθαρτα τῆς LTTr. [14] τῷ αἵματι Tr *marg.* [15] ἐρῶ σοι LTr. [16] +τὸ LTTr. [18] ὑπάγει L. [19] θαυμασθήσονται L. [20] οὐκ ἐγέγραπτο L. [21] τὸ ὄνομα LTTr. [22] βλεπόντων LTTr. [23] ὅτι LTTr. [24] καὶ παρέσται LTTr. [25] ἑπτὰ ὄρη εἰσίν LTTr. [27] –καὶ LTTr. † οὗτος Tr. [28] οὐκ L. [29] ἀλλὰ LTTr.

σι, καὶ τὴν δύναμιν καὶ **τὴν**[31] ἐξουσίαν **ἑαυτῶν**[32] τῷ
14 θηρίῳ **διαδιδώσουσιν**[33]. οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολε-
μήσουσι, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς, ὅτι Κύριος
κυρίων ἐστὶ καὶ Βασιλεὺς βασιλέων· καὶ οἱ μετ'
αὐτοῦ, κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί."
15 Καὶ **λέγει**[34] μοι, "Τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη
κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσί, καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι.
16 Καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες **ἐπὶ**[35] τὸ θηρίον, οὗτοι
μισήσουσι τὴν πόρνην, καὶ ἠρημωμένην ποιήσουσιν
αὐτὴν καὶ γυμνήν, καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται,
17 καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν **ἐν*** πυρί. ὁ γὰρ Θεὸς
ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην
αὐτοῦ, **καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην**[36], καὶ δοῦναι τὴν
βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι **τελεσθῇ τὰ ῥήματα**[37]
18 τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδες, ἔστιν ἡ πόλις ἡ
μεγάλη, ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς
γῆς."

18 **ΚΑΙ**[1] μετὰ ταῦτα εἶδον[2] ἄγγελον καταβαίνοντα
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην· καὶ ἡ γῆ
2 ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. καὶ ἔκραξεν ἐν
ἰσχύϊ, φωνῇ μεγάλῃ[3], λέγων, "Ἔπεσεν **ἔπεσε**[4] Βαβυ-
λὼν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον **δαιμόνων**[5],
καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου[6], καὶ φυ-
λακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου·
3 ὅτι ἐκ **τοῦ οἴνου**[7] τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς **πέ-
πωκε**[8] πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ'
αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς
δυνάμεως τοῦ στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν."
4 Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγου-
σαν, "**Ἐξέλθετε**[9] **ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου**†, ἵνα μὴ [10]**συγ-**

[31] −τὴν LTr. [32] αὐτῶν LTTr. [33] διδόασιν LTTr. [34] εἶπεν L. [35] καὶ LTTr. * −ἐν T. [36] −καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην L. [37] τελεσθήσονται οἱ λόγοι LTTr. [1] −Καὶ LTTr. [2] +ἄλλον LTTr. [3] ἰσχυρᾷ φωνῇ LTTr. [4] −ἔπεσε Tr ([ἔπεσεν] Tr *marg.*). [5] δαιμονίων LTTr. [6] +καὶ μεμισημένου L. [7] −τοῦ οἴνου L[Tr]. [8] πέπωκαν LT, πέπτωκαν Tr, πεπτώκασιν Tr *marg.* [9] Ἔξελθε L, Ἐξέλθατε TTr. † ὁ λαός μου ἐξ αὐτῆς TTr *marg.* [10] συν- T.

κοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς, καὶ **ἵνα μὴ λάβητε**
ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς[11]· ὅτι **ἠκολούθησαν**[12] αὐτῆς αἱ 5
ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ
Θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς. ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ 6
αὐτὴ ἀπέδωκεν **ὑμῖν**[13], καὶ διπλώσατε **αὐτῇ**[15] [16]διπλᾶ
κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασε,
κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν. ὅσα ἐδόξασεν **ἑαυτὴν**[17] καὶ 7
ἐστρηνίασε, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμὸν καὶ
πένθος· ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει, ‘[18]Κάθημαι
βασίλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμί, καὶ πένθος οὐ μὴ
ἴδω.’ Διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ πληγαὶ 8
αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός· καὶ ἐν πυρὶ
κατακαυθήσεται· ὅτι ἰσχυρὸς Κύριος ὁ Θεὸς ὁ
κρίνων[20] αὐτήν. Καὶ **κλαύσονται**[21] **αὐτήν**[22], καὶ κόψον- 9
ται ἐπ' **αὐτῇ**[23] οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, οἱ μετ' αὐτῆς
πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες, ὅταν βλέπωσι τὸν
καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν ἑστη- 10
κότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγον-
τες, Οὐαί, οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη Βαβυλὼν ἡ πό-
λις ἡ ἰσχυρά, ὅτι **ἐν**[25] μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου.
Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαίουσι καὶ πενθοῦσιν ἐπ' 11
αὐτῇ[23], ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκ
ἔτι[26]· γόμον χρυσοῦ, καὶ ἀργύρου, καὶ λίθου τιμίου, 12
καὶ **μαργαρίτου**[27], καὶ **βύσσου**[28], καὶ πορφύρας, καὶ
σηρικοῦ[29], καὶ κοκκίνου· καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον*, καὶ
πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου
τιμιωτάτου, καὶ χαλκοῦ, καὶ σιδήρου, καὶ μαρμάρου,
καὶ **κινάμωμον**[30], [31]καὶ θυμιάματα, καὶ μύρον, καὶ 13
λίβανον, καὶ οἶνον, καὶ ἔλαιον, καὶ σεμίδαλιν, καὶ
σῖτον, καὶ κτήνη, καὶ πρόβατα, καὶ ἵππων, καὶ

[11] ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε LTTr. [12] ἐκολλήθησαν LTTr. [13] —ὑμῖν LTTr. [15] —αὐτῇ LTTr. [16] +τὰ TTr. [17] αὐτὴν LTTr. [18] +ὅτι LTTr. [20] κρίνας LTTr. [21] κλαύσουσιν T(*nec vult*)Tr. [22] —αὐτήν LTTr. [23] αὐτὴν TTr. [25] —ἐν LTTr. [26] οὐκέτι BELTTr. [27] μαργαρίτας L, μαργαριτῶν TTr. [28] βυσσίνου LTTr. [29] σιρικοῦ LT. * θύιον T *errore*. [30] κιννάμωμον LTTr. [31] +καὶ ἄμωμον LTTr.

14 ῥεδῶν, καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. καὶ ἡ
ὀπώρα **τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σου**[32] ἀπῆλθεν ἀπὸ
σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ **ἀπῆλθεν**[33]
15 ἀπὸ σοῦ, καὶ **οὐκ ἔτι**[26*] **οὐ μὴ εὑρήσῃς αὐτά**[34]. Οἱ
ἔμποροι τούτων οἱ πλουτήσαντες ἀπ᾽ αὐτῆς, ἀπὸ
μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισ-
16 μοῦ αὐτῆς, κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, **καὶ**[35] λέγοντες,
Οὐαί, οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη
βύσσινον[36] καὶ πορφυροῦν καὶ **κόκκινον**[36], καὶ κεχρυ-
σωμένη[37] **ἐν**[38] **χρυσῷ**[39] καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ **μαργαρί-
ταις**[40]· ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος.
17 Καὶ πᾶς κυβερνήτης, καὶ πᾶς **ἐπὶ τῶν πλοίων ὁ
ὅμιλος**[41], καὶ ναῦται, καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργά-
18 ζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν, καὶ **ἔκραζον**[42], **ὁρῶν-
τες**[43] τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, λέγοντες, ‘Τίς
19 ὁμοία τῇ πόλει[44] τῇ μεγάλῃ;’ Καὶ **ἔβαλον**[45] χοῦν
ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ **ἔκραζον**† κλαίοντες καὶ
πενθοῦντες, λέγοντες, Οὐαί, οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη,
ἐν ᾗ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες[46] πλοῖα ἐν τῇ
θαλάσσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ
20 ἠρημώθη. Εὐφραίνου ἐπ᾽ **αὐτήν**[47], οὐρανέ, καὶ οἱ
ἅγιοι[48] ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ
Θεὸς τὸ κρίμα[49] ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.”

21 Καὶ ἦρεν εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς **μύλον**[50]
μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν, λέγων, “Οὕ-
τως ὁρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πό-
22 λις, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἔτι. καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν
καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ
ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης
οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ

[32] *σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς* LTTr. [33] **ἀπώλετο** LTr, *at* **ἀπώλοντο** T. * —*οὐκ ἔτι* Tr. [34] *αὐτὰ οὐ μὴ εὑρήσουσιν* L, *οὐ μὴ αὐτὰ εὑρήσουσιν* TTr. [35] —*καὶ* LTTr. [36] *βύσσινον et κόκκινον transfert* L. [37] *κεχρυσωμένοι* E. [38] —*ἐν* LTr. [39] *χρυσίῳ* LTr (*non marg.*). [40] *μαργαρίτῃ* LTTr. [41] *ὁ ἐπὶ τόπον πλέων* LTTr. [42] *ἔκραξαν* LTr. [43] *βλέποντες* LTTr. [44] +*ταύτῃ* L. [45] *ἔβαλαν* L. † *ἔκραξαν* LTr *marg.* [46] +*τὰ* LTTr. [47] *αὐτῇ* LTTr. [48] +*καὶ οἱ* LTTr. [49] *κρῖμα* SBEL. [50] *μύλινον* L.

ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φανῇ[*] ἐν[51] 23
σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκου-
σθῇ ἐν σοὶ ἔτι· ὅτι **οἱ**[52] *ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγι-*
στᾶνες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ **φαρμακείᾳ**[53] *σου ἐπλανή-*
θησαν πάντα τὰ ἔθνη. καὶ ἐν αὐτῇ **αἷμα**[54] *προφη-* 24
τῶν καὶ ἁγίων εὑρέθη, καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων
ἐπὶ τῆς γῆς."

ΚΑΙ[1] *μετὰ ταῦτα ἤκουσα*[2] *φωνὴν* **ὄχλου πολλοῦ** **19**
μεγάλην[3] *ἐν τῷ οὐρανῷ,* **λέγοντος**[4], *"Ἀλληλούϊα· ἡ*
σωτηρία καὶ ἡ δόξα **καὶ ἡ τιμὴ**[5] *καὶ ἡ δύναμις* **Κυρίῳ**
τῷ Θεῷ[6] *ἡμῶν· ὅτι ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις* 2
αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινε τὴν πόρνην τὴν μεγάλην, ἥτις
ἔφθειρε τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησε
τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ **τῆς**[7] *χειρὸς αὐτῆς."*
Καὶ *δεύτερον εἴρηκαν, "Ἀλληλούϊα· καὶ ὁ καπνὸς* 3
αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων." Καὶ 4
ἔπεσαν[8] **οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι καὶ τέσσαρες**[9], *καὶ τὰ*
τέσσαρα[10] *ζῶα*[11], *καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ τῷ καθη-*
μένῳ ἐπὶ **τοῦ θρόνου**[12], **λέγοντες**, *"Ἀμήν· Ἀλλη-*
λούϊα." Καὶ *φωνὴ* **ἐκ**[13] *τοῦ θρόνου ἐξῆλθε, λέ-* 5
γουσα, "Αἰνεῖτε **τὸν Θεὸν**[14] *ἡμῶν πάντες οἱ δοῦλοι*
αὐτοῦ, **καὶ**[†] *οἱ φοβούμενοι αὐτὸν* **καὶ**[15] *οἱ μικροὶ καὶ*
οἱ μεγάλοι." Καὶ *ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ,* 6
καὶ **ὡς**[16] *φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βρον-*
τῶν ἰσχυρῶν, **λέγοντας**[17], *"Ἀλληλούϊα· ὅτι ἐβασί-*
λευσε Κύριος *ὁ Θεὸς*[18] *ὁ παντοκράτωρ. χαίρωμεν* 7
καὶ **ἀγαλλιώμεθα**[19], *καὶ* **δῶμεν**[20] *τὴν δόξαν αὐτῷ· ὅτι*
ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοί-
μασεν ἑαυτήν." Καὶ *ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται* 8

* *φάνη* LT. [51] *—ἐν* L. [52] *—οἱ* L. [53] *φαρμακίᾳ* T. [54] *αἵματα* T. [1] —Καὶ LTTr. [2] +*ὡς* ELTTr. [3] *μεγάλην ὄχλου πολλοῦ* LTTr. [4] *λεγόντων* LTTr. [5] *—καὶ ἡ τιμὴ* LTTr. [6] *τοῦ θεοῦ* LTTr. [7] *—τῆς* LTTr. [8] *ἔπεσον* E. [9] *εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι* L, *πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι τέσσαρες* TTr. [10] *τέσσερα* LTTr. [11] *ζῷα* LTr. [12] *τῷ θρόνῳ* LTTr. [13] *ἀπὸ* LTr. [14] *τῷ θεῷ* LTTr. † *—καὶ* T[Tr]. [15] *—καὶ* LTTr. [16] *—ὡς* L. [17] *λεγόντων* ELTTr. [18] *+ἡμῶν* TTr. [19] *ἀγαλλιῶμεν* LTTr. [20] *δώσομεν* L.

βύσσινον **καθαρὸν καὶ λαμπρόν**[21]· τὸ γὰρ βύσσινον,
τὰ δικαιώματά ἐστι **τῶν ἁγίων**[22].
9 Καὶ λέγει μοι, "Γράψον, Μακάριοι οἱ εἰς τὸ
δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι." Καὶ λέ-
γει μοι, "Οὗτοι οἱ λόγοι[23] ἀληθινοί **εἰσι τοῦ** Θεοῦ[24]."
10 Καὶ **ἔπεσον**[25] ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆ-
σαι αὐτῷ· καὶ λέγει μοι, "Ὅρα μή· σύνδουλός σου
εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυ-
ρίαν **τοῦ**[26] Ἰησοῦ· τῷ Θεῷ προσκύνησον· ἡ γὰρ
μαρτυρία **τοῦ**[26] Ἰησοῦ ἐστι τὸ πνεῦμα τῆς προφη-
τείας."
11 Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν **ἀνεῳγμένον**[28], καὶ ἰδοὺ ἵπ-
πος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτόν, **καλούμενος
πιστὸς*** καὶ ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ
12 πολεμεῖ· οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ **ὡς**[29] φλὸξ πυρός,
καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά· ἔχων
13 ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν† εἰ μὴ αὐτός· καὶ
περιβεβλημένος ἱμάτιον **βεβαμμένον**[30] αἵματι· καὶ
καλεῖται[31] τὸ ὄνομα αὐτοῦ, "Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ."
14 Καὶ τὰ στρατεύματα[32] ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ
ἐφ' ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν
15 **καὶ**[34] καθαρόν. καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπο-
ρεύεται ῥομφαία ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ **πατάσσῃ**[35] τὰ
ἔθνη· καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ·
καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ **καὶ**[36]
16 τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. καὶ ἔχει
ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ **τὸ**[37] ὄνομα
γεγραμμένον, "Βασιλεὺς βασιλέων καὶ Κύριος κυ-
17 ρίων." Καὶ **εἶδον** ἕνα ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ·
καὶ ἔκραξε‡ φωνῇ μεγάλῃ, λέγων πᾶσι τοῖς ὀρνέοις
τοῖς πετωμένοις[38] ἐν μεσουρανήματι, "Δεῦτε **καὶ συνά-**

[21] λαμπρὸν καθαρόν LTTr. [22] τῶν ἁγίων ἐστίν LTTr. [23] + οἱ L. [24] τοῦ θεοῦ εἰσίν LTTr. [25] ἔπεσα LTTr. [26] — τοῦ LTTr. [28] ἠνεῳγμένον LTTr. * πιστὸς καλούμενος Tr, [καλούμενος] πιστὸς Tr *marg.* [29] — ὡς TTr. † εἶδεν B. [30] περιρεραμμένον T. [31] κέκληται LTTr. [32] + τὰ BEL. [34] — καὶ LT. [35] πατάξῃ LTTr. [36] — καὶ LTTr. [37] — τὸ LTTr. ‡ (ν) + ἐν T. [38] πετομένοις LTTr.

γεσθε[39] εἰς τὸ δεῖπνον **τοῦ μεγάλου**[40] Θεοῦ, ἵνα φάγητε 18
σάρκας βασιλέων, καὶ σάρκας χιλιάρχων, καὶ σάρ-
κας ἰσχυρῶν, καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων
ἐπ' **αὐτῶν**[41], καὶ σάρκας πάντων, ἐλευθέρων[42] καὶ δού-
λων, καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων." Καὶ **εἶδον**[43] τὸ 19
θηρίον, καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ τὰ στρατεύ-
ματα **αὐτῶν**[44] συνηγμένα ποιῆσαι[45] πόλεμον μετὰ
τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, καὶ μετὰ τοῦ στρα-
τεύματος αὐτοῦ. καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον, καὶ **μετὰ** 20
τούτου ὁ[46] ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώ-
πιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησε τοὺς λαβόντας τὸ χά-
ραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι
αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ
πυρὸς **τὴν καιομένην**[47] ἐν **τῷ**[48] θείῳ. καὶ οἱ λοιποὶ 21
ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ
ἵππου, τῇ **ἐκπορευομένῃ**[49] ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· καὶ
πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.
ΚΑΙ **εἶδον**[1] ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, **20**
ἔχοντα τὴν **κλεῖδα**[2] τῆς ἀβύσσου, καὶ ἅλυσιν μεγάλην
ἐπὶ τὴν χεῖρα* αὐτοῦ. καὶ ἐκράτησε τὸν δράκοντα, 2
τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον[3], ὅς† ἐστι‡ διάβολος καὶ[4] Σατανᾶς,
καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη, καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς 3
τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισεν **αὐτόν**[5], καὶ ἐσφράγισεν
ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανήσῃ **τὰ ἔθνη ἔτι**[7], ἄχρι
τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· **καὶ**[8] μετὰ ταῦτα δεῖ **αὐτὸν**
λυθῆναι[9] μικρὸν χρόνον. Καὶ **εἶδον**[1] θρόνους, καὶ 4
ἐκάθισαν ἐπ' αὐτούς, καὶ κρίμα[10] ἐδόθη αὐτοῖς· καὶ
τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν
Ἰησοῦ, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ
προσεκύνησαν **τῷ θηρίῳ**[11], **οὔτε**[12] **τὴν εἰκόνα**[13] αὐτοῦ,

[39] *συνάχθητε* LTTr. [40] *τὸ μέγα τοῦ* LTTr. [41] *αὐτούς* LTr. [42] + *τε* LTTr. [43] *ἴδον* T. [44] *αὐτοῦ* L. [45] + *τὸν* LTTr. [46] *μετ' αὐτοῦ ὁ* LTTr. [47] *τῆς καιομένης* LTTr. [48] − *τῷ* LTTr. [49] *ἐξελθούσῃ* LTTr. [1] *ἴδον* T. [2] *κλεῖν* LTTr. * *ἐν τῇ χειρὶ* Tr *marg.* [3] *ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος* LTTr (*non marg.*). † *ὅ* T. ‡ (-*ν*) + *ὁ* T. [4] + *ὁ* LTTr. [5] − *αὐτόν* LTTr. [7] *ἔτι τὰ ἔθνη* LTTr. [8] − *καὶ* LTTr. [9] *λυθῆναι αὐτὸν* LTr. [10] *κρῖμα* SBEL. [11] *τὸ θηρίον* LTTr. [12] *οὐδὲ* LTTr. [13] *τῇ εἰκόνι* E.

καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον **αὐτῶν**[14],
καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν, καὶ ἐβασίλευ-
5 σαν μετὰ [15]Χριστοῦ **τὰ**[16] χίλια ἔτη· [17]οἱ **δὲ**[18] λοιποὶ
τῶν νεκρῶν **οὐκ ἀνέζησαν ἕως**[19] τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη.
6 αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. Μακάριος καὶ ἅγιος ὁ
ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων
ὁ θάνατος ὁ δεύτερος[20] οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, **ἀλλ'*** ἔσονται
ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσι
μετ' αὐτοῦ† χίλια ἔτη.

7 Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ
8 Σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, καὶ ἐξελεύσεται
πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσι γωνίαις τῆς
γῆς, τὸν Γὼγ καὶ **τὸν**[21] Μαγώγ, συναγαγεῖν αὐτοὺς
εἰς[22] πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς[23] ὡς ἡ ἄμμος τῆς θα-
9 λάσσης. καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ
ἐκύκλωσαν[24] τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων, καὶ τὴν
πόλιν τὴν ἠγαπημένην· καὶ κατέβη πῦρ **ἀπὸ τοῦ**
10 **Θεοῦ**[25] ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτούς· καὶ ὁ
διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην
τοῦ πυρὸς καὶ‡ θείου, ὅπου[26] τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδο-
προφήτης· καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

11 Καὶ εἶδον θρόνον **λευκὸν μέγαν**[27], καὶ τὸν καθήμενον
ἐπ'§ **αὐτοῦ**[28], οὗ ἀπὸ[29] προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ
12 οὐρανός, καὶ τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς. καὶ εἶδον
τοὺς νεκρούς, **μικροὺς καὶ μεγάλους**[30], ἑστῶτας ἐνώπιον
τοῦ **Θεοῦ**[31], καὶ βιβλία **ἠνεῴχθησαν**[32]· καὶ **βιβλίον
ἄλλο ἠνεῴχθη**[33], ὅ ἐστι τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν οἱ
νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις, κατὰ
13 τὰ ἔργα αὐτῶν. καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς **ἐν αὐτῇ**

[14] —*αὐτῶν* LTTr. [15] +*τοῦ* ELTTr. [16] —*τὰ* LTTr. [17] +*καὶ* Tr. [18] —*δὲ* LTTr. [19] *ἔζησαν ἄχρι* LTTr. [20] *δεύτερος θάνατος* LTTr. * *ἀλλὰ* TTr. † +*τὰ* TTr. [21] —*τὸν* LT[Tr]. [22] +*τὸν* LTTr. [23] +*αὐτῶν* LTTr. [24] *ἐκύκλευσαν* LT. [25] —*ἀπὸ τοῦ Θεοῦ* LT. ‡ +*τοῦ* T. [26] +*καὶ* LTTr ([*καὶ*] Tr *marg.*). [27] *μέγαν λευκόν* LTTr. § *ἐπάνω* Tr (*non marg.*). [28] *αὐτόν* T. [29] +*τοῦ* LTTr. [30] *τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικρούς* LTTr. [31] *θρόνου* LTTr. [32] *ἠνοίχθησαν* LTTr. [33] *ἄλλο βιβλίον ἠνοίχθη* LTTr.

νεκρούς[34], καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἔδωκαν[35] τοὺς ἐν
αὐτοῖς νεκρούς[36]· καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ
ἔργα αὐτῶν. καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἐβλήθησαν 14
εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός· οὗτός ἐστιν ὁ δεύτερος
θάνατος[37]. καὶ εἴ τις οὐχ εὑρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς 15
ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ
πυρός.

ΚΑΙ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν· ὁ γὰρ 21
πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ παρῆλθε[2], καὶ ἡ
θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. Καὶ ἐγὼ Ἰωάννης[3] εἶδον[4] 2
τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν, Ἱερουσαλὴμ καινήν, καταβαί-
νουσαν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ[5], ἡτοιμασμένην
ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. καὶ ἤκου- 3
σα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ[6], λεγούσης, "Ἰδοὺ
ἡ σκηνὴ τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει
μετ' αὐτῶν· καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐ-
τὸς ὁ Θεὸς ἔσται μετ' αὐτῶν[8], Θεὸς αὐτῶν[9]. καὶ ἐξα- 4
λείψει ὁ Θεὸς[10] πᾶν δάκρυον ἀπὸ[11] τῶν ὀφθαλμῶν
αὐτῶν, καὶ ὁ* θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι· οὔτε πένθος,
οὔτε κραυγή, οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι· ὅτι[12] τὰ
πρῶτα ἀπῆλθον[13]." Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ 5
θρόνου[14], "Ἰδού, καινὰ πάντα ποιῶ[15]." Καὶ λέγει
μοι[16], "Γράψον· ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ καὶ
πιστοί[17] εἰσι." Καὶ εἶπέ μοι, "Γέγονε[18]. ἐγώ εἰμι† 6
τὸ Α[19] καὶ τὸ Ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. ἐγὼ τῷ
διψῶντι δώσω[20] ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς
δωρεάν. ὁ νικῶν κληρονομήσει πάντα[21], καὶ ἔσομαι 7
αὐτῷ Θεός, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι ὁ[23] υἱός. δειλοῖς δὲ[24] 8

[34] νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ LTTr. [35] ἔδωκεν L. [36] νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς LTTr. [37] ὁ θάνατος ὁ δεύτερός (ὁ δεύτερος θάνατός Tr) ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός LTTr. [2] ἀπῆλθαν LTTr. [3] —ἐγὼ Ἰωάννης LTTr. [4] εἶδον *transferunt* LTTr *in locum post* καινήν. [5] ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ LTTr. [6] θρόνου LT. [8] μετ' αὐτῶν ἔσται LTr. [9] αὐτῶν θεός L, —θεὸς αὐτῶν TTr. [10] —ὁ Θεὸς TTr. [11] ἐκ LTTr. * —ὁ T. [12] —ὅτι L[Tr]. [13] ἀπῆλθαν LTTr. [14] τῷ θρόνῳ LTTr. [15] ποιῶ πάντα LTTr. [16] —μοι LT[Tr]. [17] πιστοὶ καὶ ἀληθινοί LTTr. [18] Γέγοναν LTTr. † —εἰμι T. [19] ἄλφα (*at* ὦ) LTTr. [20] +αὐτῷ T. [21] ταῦτα LTTr. [22] αὐτοῦ? B. [23] —ὁ LTTr. [24] τοῖς δὲ δειλοῖς LTTr.

καὶ ἀπίστοις καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσι καὶ
πόρνοις καὶ **φαρμακεῦσι**[25] καὶ εἰδωλολάτραις, καὶ πᾶσι
τοῖς **ψευδέσι**[26], τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιο-
μένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὅ ἐστι **δεύτερος θάνατος**[27]."
9 Καὶ ἦλθε **πρός με**[28] εἷς[29] τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν
ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας **τὰς γεμούσας**[30] τῶν ἑπτὰ
πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, λέγων,
"Δεῦρο, δείξω σοι τὴν νύμφην **τοῦ ἀρνίου τὴν γυναῖ-**
10 **κα**[32]." Καὶ ἀπήνεγκέ με ἐν πνεύματι **ἐπ'**[33] ὄρος μέγα
καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέ μοι τὴν πόλιν **τὴν μεγάλην**[34],
τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλήμ, καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρα-
11 νοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ·
καὶ[36] ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς
12 λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι· **ἔχουσάν τε**[37] τεῖχος
μέγα καὶ ὑψηλόν, **ἔχουσαν**[38] πυλῶνας δώδεκα, **καὶ ἐπὶ
τοῖς πυλῶσιν*** ἀγγέλους δώδεκα[39], καὶ ὀνόματα ἐπιγε-
γραμμένα, ἅ **ἐστι**[40] τῶν δώδεκα φυλῶν **τῶν**[41] υἱῶν
13 Ἰσραήλ. '**Απ'**[42] ἀνατολῆς, πυλῶνες τρεῖς· [44]ἀπὸ
βορρᾶ, πυλῶνες τρεῖς· [44]ἀπὸ νότου, πυλῶνες τρεῖς·
14 [44]ἀπὸ δυσμῶν, πυλῶνες τρεῖς. καὶ τὸ τεῖχος τῆς
πόλεως **ἔχον**[45] θεμελίους δώδεκα, καὶ **ἐν αὐτοῖς**[46] ὀνό-
15 ματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου. Καὶ ὁ
λαλῶν μετ' ἐμοῦ, εἶχε[47] κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα με-
τρήσῃ τὴν πόλιν, καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς, καὶ τὸ
16 τεῖχος αὐτῆς. καὶ ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται, καὶ
τὸ μῆκος αὐτῆς **τοσοῦτόν ἐστιν**[48] ὅσον **καὶ**† τὸ πλάτος.
καὶ ἐμέτρησε τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ **σταδίων**[49]
δώδεκα χιλιάδων· τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ

[25] φαρμακοῖς LTTr. [26] ψεύσταις L. [27] (ν) ὁ θάνατος ὁ δεύτερος LTTr. [28] (ν) — πρός με LTTr. [29] + ἐκ LTTr. [30] τῶν γεμόντων LTTr. [32] τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου LTTr. [33] ἐπὶ LTTr. [34] — τὴν μεγάλην LTTr. [36] — καὶ LTTr. [37] ἔχουσα LTTr. [38] ἔχουσα LTTr. * τοὺς πυλῶνας Tr (*non marg.*). [39] — καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα L. [40] ἐστιν τὰ ὀνόματα L[Tr]. [41] — τῶν LTTr. [42] ἀπὸ LTTr. [44] + καὶ LTTr. [45] ἔχων TTr. [46] ἐπ' αὐτῶν δώδεκα LTTr. [47] + μέτρον LTTr. [48] — τοσοῦτόν ἐστιν LTTr, *at* τοσοῦτόν ἐστι E. † — καὶ TTr. [49] σταδίους ELTr.

ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστί. καὶ ἐμέτρησε τὸ τεῖχος αὐτῆς 17
ἑκατὸν **τεσσαράκοντα**[51] τεσσάρων[52] πηχῶν, μέτρον
ἀνθρώπου, ὅ ἐστιν ἀγγέλου. Καὶ **ἦν**[53] ἡ **ἐνδόμησις*** 18
τοῦ τείχους αὐτῆς, ἴασπις· καὶ ἡ πόλις χρυσίον
καθαρόν, **ὁμοία**[54] ὑάλῳ καθαρῷ. **καὶ**[55] οἱ θεμέλιοι 19
τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ κεκοσμη-
μένοι. ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος, ἴασπις· ὁ δεύτερος,
σάπφειρος· ὁ τρίτος, **χαλκηδών**†· ὁ τέταρτος, σμά-
ραγδος· ὁ πέμπτος, **σαρδόνυξ**[56]· ὁ ἕκτος, **σάρδιος**[57]· 20
ὁ ἕβδομος, χρυσόλιθος· ὁ ὄγδοος, βήρυλλος· ὁ **ἔνα-
τος**[58], τοπάζιον· ὁ δέκατος, **χρυσόπρασος**[59]· ὁ ἑνδέκα-
τος, ὑάκινθος· ὁ δωδέκατος, ἀμέθυστος. καὶ οἱ 21
δώδεκα πυλῶνες, δώδεκα μαργαρίται[60]· ἀνὰ εἷς
ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἑνὸς μαργαρίτου· καὶ ἡ
πλατεῖα τῆς πόλεως, χρυσίον καθαρόν, ὡς ὕαλος
διαφανής[61]. Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ· ὁ γὰρ 22
Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ[62] ναὸς αὐτῆς ἐστι,
καὶ τὸ ἀρνίον. καὶ ἡ πόλις οὐ χρείαν ἔχει τοῦ ἡλίου, 23
οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν **ἐν**[63] αὐτῇ· ἡ γὰρ
δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς
τὸ ἀρνίον. καὶ **τὰ ἔθνη τῶν σωζομένων ἐν τῷ φωτὶ** 24
αὐτῆς περιπατήσουσι[64]· καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς
φέρουσι τὴν δόξαν **καὶ τὴν τιμὴν**[65] αὐτῶν εἰς αὐτήν.
καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας· νὺξ 25
γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ. καὶ οἴσουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν 26
τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν. Καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς 27
αὐτὴν πᾶν **κοινοῦν**[66], καὶ **ποιοῦν**[67] βδέλυγμα, καὶ ψεῦ-
δος· εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς
τοῦ ἀρνίου. Καὶ ἔδειξέ μοι **καθαρὸν**[1] ποταμὸν ὕδατος **22**
ζωῆς, λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ

[51] τεσσεράκοντα LT. [52] τεσσαρακοντατεσσάρων BE. [53] —ἦν LT. * ἐνδώμησις TTr. [54] ὅμοιον LTTr. [55] —καὶ LT. † χαλκεδών T *errore.* [56] σαρδιόνυξ L. [57] σάρδιον LTTr. [58] ἔννατος BE. [59] χρυσόπρασον L. [60] μαργαρῖται LT. [61] διαυγής LTTr. [62] +ὁ L. [63] —ἐν LTTr. [64] περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς (—τῶν σωζομένων) LTTr. [65] —καὶ τὴν τιμὴν LTTr. [66] κοινὸν LTTr. [67] (+ὁ TTr) ποιῶν LTTr. [1] —καθαρὸν LTTr.

2 τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου. ἐν μέσῳ τῆς
πλατείας αὐτῆς, καὶ τοῦ ποταμοῦ, ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦ-
θεν[3], ξύλον ζωῆς, **ποιοῦν**[4] καρποὺς δώδεκα, κατὰ **μῆνα**[5]
ἕνα[6] ἕκαστον **ἀποδιδοῦν**[7] τὸν καρπὸν αὐτοῦ· καὶ τὰ
3 φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν. Καὶ
πᾶν **κατανάθεμα**[8] οὐκ ἔσται ἔτι· καὶ ὁ θρόνος τοῦ
Θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται· καὶ οἱ δοῦλοι
4 αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ· καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον
αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.
5 καὶ νὺξ οὐκ ἔσται **ἐκεῖ**[9] καὶ **χρείαν οὐκ ἔχουσι**[10] [11]λύχ-
νου καὶ φωτὸς ἡλίου, ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς **φωτίζει**[13]
αὐτούς· καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων.

6 ΚΑΙ εἶπέ μοι, "Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθι-
νοί· καὶ[14] Κύριος ὁ Θεὸς τῶν **ἁγίων**[15] προφητῶν
ἀπέστειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις
7 αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει. [16]Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ.
[17]μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ
8 βιβλίου τούτου." **Καὶ ἐγὼ**[18] Ἰωάννης ὁ **βλέπων ταῦτα
καὶ ἀκούων**[19]· καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, **ἔπεσα**[21]
προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ
9 **δεικνύοντός*** μοι ταῦτα. καὶ λέγει μοι, "Ὅρα μή·
σύνδουλός σου **γάρ**[22] εἰμι, καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν
προφητῶν, καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ
10 βιβλίου τούτου· τῷ Θεῷ προσκύνησον." Καὶ λέγει
μοι, "Μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας
11 τοῦ βιβλίου τούτου· **ὅτι**[23] ὁ καιρὸς[24] ἐγγύς ἐστιν. ὁ
ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι· καὶ ὁ **ῥυπῶν**[26] **ῥυπωσάτω**[27] ἔτι·

[3] ἐκεῖθεν LTTr. [4] ποιῶν T. [5] μῆναν L. [6] —ἕνα LTTr. [7] ἀποδιδοὺς TTr. [8] κατάθεμα LTTr. [9] ἔτι LTTr. [10] οὐκ ἔχουσιν (οὐχ ἕξουσιν L) χρείαν LTTr. [11] +φωτὸς LTTr. [13] φωτίσει (φωτιεῖ TTr) ἐπ' LTTr. [14] +ὁ LTTr. [15] πνευ-μάτων τῶν LTTr. [16] +καὶ LTTr. [17] +ἔρχομαι ταχύ. L, *errore, ut videtur*. [18] κἀγὼ LTTr. [19] ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα LTr. βλέπων καὶ ἀκούων ταῦτα TTr *marg*. [21] ἔπεσον E. * δεικνύντος T. [22] —γάρ LTTr. [23] —ὅτι LTTr. [24] +γὰρ LTTr. [26] ῥυπαρὸς LTTr. [27] ῥυπανθήτω LTTr.

καὶ ὁ δίκαιος δικαιωθήτω[28] ἔτι· καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω
ἔτι. Καὶ[29] ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' 12
ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον αὐτοῦ ἔσται[31].
ἐγώ εἰμι[32] τὸ Α[33] καὶ τὸ Ω, ἀρχὴ καὶ τέλος, ὁ πρῶτος 13
καὶ ὁ ἔσχατος[34].

"Μακάριοι οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ[35], ἵνα 14
ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, καὶ
τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. ἔξω δὲ[36] οἱ 15
κύνες καὶ οἱ φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς
καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, καὶ πᾶς ὁ[37] φιλῶν καὶ ποιῶν*
ψεῦδος.

"'Εγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆ- 16
σαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ[38] ταῖς ἐκκλησίαις· ἐγώ εἰμι ἡ
ῥίζα καὶ τὸ γένος τοῦ[39] Δαβὶδ[40], ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς
καὶ[41] ὀρθρινός[42]." Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη 17
λέγουσιν, "'Ελθέ[43]· καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω, 'Ελθέ[43].
καὶ ὁ διψῶν ἐλθέτω[44], καὶ[45] ὁ θέλων λαμβανέτω τὸ[46]
ὕδωρ ζωῆς δωρεάν."

Συμμαρτυροῦμαι γὰρ[47] παντὶ[48] ἀκούοντι τοὺς λόγους 18
τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ἐάν τις ἐπιτιθῇ
πρὸς ταῦτα[49], ἐπιθήσει ὁ Θεὸς ἐπ' αὐτὸν† τὰς πληγὰς
τὰς γεγραμμένας ἐν[50] βιβλίῳ τούτῳ· καὶ ἐάν τις 19
ἀφαιρῇ[51] ἀπὸ τῶν λόγων βίβλου[52] τῆς προφητείας
ταύτης, ἀφαιρήσει[53] ὁ Θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ βίβλου[54]
τῆς ζωῆς, καὶ ἐκ[55] τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, καὶ[56] τῶν
γεγραμμένων ἐν [57]βιβλίῳ τούτῳ. Λέγει ὁ μαρτυρῶν 20

[28] δικαιοσύνην ποιησάτω LTTr. [29] —Καὶ LTTr. [31] ἐστὶν αὐτοῦ LTTr. [32] —εἰμι LTTr. [33] ἄλφα (at ὦ) LTTr. [34] πρῶτος καὶ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος L, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος T, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἀρχὴ καὶ τέλος Tr. [35] πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν LTTr. [36] —δὲ LTTr. [37] —ὁ LTTr. * ποιῶν καὶ φιλῶν T. [38] ἐν LTr marg. [39] —τοῦ LTTr. [40] Δαυείδ LTTr. [41] —καὶ TTr. [42] ὁ πρωϊνός LTTr. [43] Ἔρχου LTTr. [44] ἐρχέσθω LTTr. [45] —καὶ LTTr. [46] λαβέτω LTTr. [47] Μαρτυρῶ ἐγὼ LTTr. [48] +τῷ LTTr. [49] ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά LTTr. † ἐπ' αὐτὸν ὁ θεὸς T. [50] +τῷ LTTr. [51] ἀφέλῃ LTTr. [52] τοῦ βιβλίου LTTr. [53] ἀφελεῖ LTTr. [54] τοῦ ξύλου LTTr. [55] —ἐκ L[Tr]. [56] —καὶ LTTr. [57] +τῷ LTTr.

ταῦτα, "Ναὶ ἔρχομαι ταχύ· ἀμήν." Ναί[58], ἔρχου,
Κύριε Ἰησοῦ.
21 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν[59] Ἰησοῦ Χριστοῦ[60] μετὰ
πάντων ὑμῶν. Ἀμήν[61].

[58] καὶ B, — Ναί (ταχύ. Ἀμήν.) LTTr. [59] — ἡμῶν LTTr. [60] — Χριστοῦ LTTr. [61] πάντων LT, τῶν ἁγίων. Tr.

ΤΕΛΟΣ.

[[1]]. All men (all individuals) are sinners and fall short of God's perfect standard

Romans 3: 23 states that

For all have sinned, and come short of the glory of God;

[[2]]. Sin - which is imperfection in our lives - denies us eternal life with God. But God sent his son Jesus Christ as a gift to give us freely Eternal Life by believing on Jesus Christ, and on what He did for us.

Romans 6: 23 states

For the wages of sin is death; but the gift of God is eternal life through Jesus Christ our Lord.

[[3]]. You can be saved, and you are saved by Faith in Jesus Christ. We cannot be saved by your good works, because they are not "good enough". The work of Humans cannot meet the standard of God's Holiness by effort. God's good work of sending Jesus Christ to save us, and our response *of believing - of having faith* - in Jesus Christ, that is what saves each of us.

When the New Testament informs us that Jesus Christ came to Earth for the purpose of dying for our sins, we need to remember the great conclusion of this event:

After Jesus died,

He rose again. He triumphed over death and took upon himself the sins of the entire world, at the time that He died and arose again. It is Jesus Christ who died in our place, so that we would not have to die for our sins. But what we chose to believe about God and His message does determine where we spend eternity.

It is up to each of us - personally and individually - to decide if we want to go to Heaven, and if we want to find inner peace and reconciliation with God. When we decide to believe in Jesus Christ and in his payment for us, for our sins, this is the beginning of the process that God begins in us, to transform us to have a better inner life, and an improved character.

From that time forward, we are different, and God begins to instruct us so that we can learn how to have personal growth and spiritual strength.

Ephesians 2: 8-9 states

8 For by grace are ye saved through faith; and that not of yourselves:

it is the gift of God:9 Not of works, lest any man should boast.

[[4].God did not wait for us to become perfect in order to accept us and unconditionally love us. He sent Jesus Christ to save us, even though we are sinners.

So Jesus Christ died to save us from our sins, and to save us from eternal separation from God.

Romans 5:8 states

But God commendeth his love toward us,

in that, while we were yet sinners, Christ died for us.

[[5]]. God loved the world so much that He sent his one and only Son to die, so that by believing in Jesus Christ, we obtain Eternal Life.

John 3: 16 states: *For God so loved the world, that he gave his only begotten Son,that whosoever believeth in him should not perish, but have everlasting life.*

[[6]]. If you believe in Jesus Christ, and in what he did on the Cross for us, by dying there for us, and by placing your faith in his death and in His resurrection in Jesus Christ, you know for a fact that you have been given Eternal Life.

I John 5: 13 states:

These things have I written unto you that believe on the name of the Son of God; that ye may know that ye have eternal life, and that ye may believe on the name of the Son of God.

[[7]]. If you confess your sins to God, he hears you take this step, and you can know for sure that He does hear you, and his response to you is to forgive you of those sins, so that they are not remembered against you, and not attributed to you ever again.

I John 1: 9 states

*If we confess our sins, he [GOD] is faithful and just to forgive us our sins, and to cleanse us from **all** unrighteousness.*

This verse is a promise to each of us: when we confess our sins to God, and pray to him in the name of Jesus Christ, God hears our prayers and grants our request for His forgiveness. This restores the line of communication and reconciliation between us and God.

Lord God of Heaven,

Thank you for helping me to find
this information.

I pray that you would help those
who posted this.

I pray that you would help them to be able
to continue. Please give them the strength,
resources and support that they need
and seek, and are able to use.

Please watch over them.

God, Please help me to know you
and understand you better.

Help me to be kind to others,
and encourage those
who are in my life.
I ask these things in the name of Jesus,

Amen

What is a standard prayer to
become a Christian ?

Dear God,

I pray that you would hear my prayer.

I understand that I do need you.

I ask you to forgive me of all of my sins.

Please come into my life, and change me.

Please help me to understand you.

Please give me great wisdom and the

desire to study your teachings.

Please help me to obtain accurate copies

of the New Testament and to be able to

study and understand them. Please give me

a deep love for your Truth. I ask you

to do **all** of this in the name of Jesus,

Amen.

What does the New Testament teach about itself ?

II Timothy 3:16
16 All scripture is given by inspiration of God,
and is profitable for doctrine, for reproof,
for correction, for instruction in righteousness:

What does the New Testament teach about the End of Days ?

13 But I would not have you to be ignorant, brethren, concerning them which are asleep, that ye sorrow not, even as others which have no hope.

14 For if we believe that Jesus died and rose again, even
so them also which sleep in Jesus will God bring with him.
15 For this we say unto you by the word of the Lord, that we which are alive
and remain unto the coming of the Lord shall not prevent them which are
asleep [deceased].
16 For the Lord himself shall descend from heaven
with a shout, with the voice of the archangel, and with the trump of God:
and the dead in Christ shall rise first:

17 Then we which are alive and remain shall be caught up together with them in the clouds, to meet the Lord in the air: and so shall we ever be with the Lord.
18 Wherefore comfort one another with these words.

I John 3:
18 My little children, let us not love in word, neither in tongue; but in deed and in truth.
19 And hereby we know that we are of the truth, and shall assure our hearts before him.
20 For if our heart condemn us, God is greater than our heart, and knoweth all things.
21 Beloved, if our heart condemn us not, then have we confidence toward God.

22 And whatsoever we ask, we receive of him, **because we keep his commandments, and do those things that are pleasing in his sight**.
23 And this is his commandment, **That we should believe on the name of his Son Jesus Christ,** and love one another, as he gave us commandment.
24 And he that keepeth his commandments dwelleth in him, and he in him. And hereby we know that he abideth in us, by the Spirit which he hath given us.
4:1 Beloved, believe not every spirit, but try the spirits whether they are of God: because many false prophets are gone out into the world.

II Timothy 2:15
15 Study to show thyself approved unto God, a workman that needeth not to be ashamed, rightly dividing the word of truth.

What is the Christian Trinity ?

The Christian Trinity is One God

The Christian Trinity is composed of:

1. God the Father

2. God the Holy Spirit

3. Jesus Christ (Jesus the Messiah)

The Christian "Trinity" is also called the "Triune God" or - historically called - the "Godhead".

The Christian Trinity does *NOT consist of*:

1. Jesus 2. Mary 3. Joseph
or
1. God the Father, 2. Jesus and 3. Joseph

Books you may want to read to learn more about the Trinity:

The Apostolicity of Trinitarianism: or, The testimony of history, to the positive antiquity of the doctrine of the Holy Trinity.
By George Stanley Faber (2 Vol.)
George Stanley, 1773-1854

Some of these books are available at Archive.org

Please Note:

Permission to Print
is granted
(if the PDF File will cooperate)

Permission to Post and Repost on your website is granted.

Do not always depend on large “storage” websites. For maximum convenience and easy access, Please keep copies of this on your computer or on other servers.

Notes on the history of Versions

This text conforms to the T.R.

This text was issued prior to the Revision by W & H.

Almost all translations around the world - including Foreign Language Translations - have been made to conform to the Greek Text issued by W & H.

Bib. Societies that refused to accept the **new** Text of W&H were NOT allowed to affiliate with BFBS (according to its own requirements for Auxiliaries).

This change took place in 1904 (Thanks to the BFBS - UK) .and has been reflected in almost all versions and all languages published since 1910.

In 1901 The ABS made the decision to implement its earlier agreement with W&H and publish the American Version of the (1881) R.V. The Charter of the ABS was changed to allow for the discontinuance of the requirement that only the KJV (AV - Authorized Version) could be published by the ABS.

Notes on the history of Versions

It is true that there were challenges in translation prior to that time of 1904.

Translation, including work in India (and much of Africa and Asia) was particularly challenging, because those in the UK (and in the US via the ABS) refused to translate certain words literally, insisting instead on the omission of certain terms that would give clarity and clear translation to verses and passages. This attempt to alter the words of the New Testament was a departure from the historic received Greek Text, that had produced Christians with very strong Spiritual Lives.

The British and Foreign Bible Society was [and remains] a **Unitarian** Bible Society, though Christians agreed to work with it, *on the condition* that the only task would be the publication of the **unchanged** historic text of the NT and OT. However, Trinitarians often found changes that had been made to the text of the Bible The result was that the text of the NT and OT was changed and altered, which is the condition many versions exist in, today.

These controversies were known to exist as far back as 1837 when controversies arose when the ABS refused to print previously agreed upon prior translations for certain languages, including those in India.

Notes on the history of Versions

[the work on “Baptizein” by Conant (Available on the **Internet** these days for Free) explains some of the controversy] It should be noted that even in the 1820s, the ABS had been caught printing Latin Vulgates, particularly outside of the USA, as documented in the report of the ABS for 1840 (among others).

Until Recently almost all translations of the NT hadbeen re-commissioned with many changes, and the earlier accurate translations into Foreign Languages were omitted, discontinued and censored. The Changes between the earlier versions of the Foreign Language Translations and the ones produced in the past decades involve changes to thousands of words.

Versions produced in the 1700s and 1800s (and there were multitudes of those translations) are usually MUCH more accurate than the wattered down changed versions produced in the 1900s.

We urge you to continue research into the earlier versions of the Bible translated into your maternal language.

Most pastors have NOT studied the history of versions produced earlier, especially in Foreign Languages.